Δρος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΜΑΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ

2

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Δρος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΜΑΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ

2

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Dr CONSTANTINUS SIAMAKIS

INTRODUCTIO IN BIBLUM

2

TEXTUS

EDITIONES DONAX
THESSALONICE MMXX

Δρος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΜΑΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ

2

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΝΑΞ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ - 2. ΚΕΙΜΕΝΟΝ
Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης

© Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης
ISBN 978-960-7127-37-2

Χορηγοί: ἀνώνυμοι κατ' ἐπιθυμίαν των

Διορθωταὶ τυπογραφικῶν δοκιμίων οἱ μαθηταί μου:
1. Ἀθανάσιος Σιαμάκης, θεολόγος καὶ φιλόλογος, ἀδερφός μου
2. Ἀντώνιος Σιδηρόπουλος, θεολόγος καὶ φιλόλογος
3. Ἰωάννης Ἀβραμίδης, δικηγόρος καὶ φιλόλογος

Τυπογραφεῖο:
Παῦλος Γιαννούλης· ὑπεύθυνος τυπογραφείου
Κωνσταντῖνος Τσολερίδης· ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως
Κυριακὴ Νταλακούδη· στοιχειοθεσία, σελιδοποίησι

Βιβλιοδεσία: Ἰωακὶμ Τρικαλιάρης

Ἐκδόσεις ΔΟΝΑΞ

Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης
Τ.Θ. 1635 - Πανεπιστημιούπολις
540 06 Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310 - 73.73.77

Editiones DONAX

Dr Constantinus Siamakis
P.O. Box 1635 - University
540 06 Thessaloniki Greece

Tel. 2310 - 73.73.77

www.philologus.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ Κείμενον τῆς Βίβλου, ποὺ λαμβάνεται ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χειρόγραφά της τὰ δηλούμενα στὰ Ἐπιλεγόμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης, στὴ μὲν Καινὴ Διαθήκη εἶναι παραδεδομένο πολὺ καλά, καλλίτερα ἀπ' ὁποιοδήποτε ἄλλο κείμενο τῆς ἀρχαιότητος, στὴ δὲ Παλαιὰ Διαθήκη βρίσκεται σὲ κακὴ κατάστασι, ἐπειδὴ κατὰ τοὺς Β΄ καὶ Α΄ π.Χ. αἰῶνες ἀπὸ μιὰ φρικτὴ παρανόησι δέχτηκε μέσα του ὅλα τὰ σχόλια τῶν περιθωρίων, ἐπειδὴ ἔχει χάσματα καὶ φθορὲς ποὺ προέκυψαν ἀπὸ ποικίλες περιπέτειές του, ἐπειδὴ σὲ πολλὰ σημεῖα ἔχει μεταθέσεις καὶ ἄλλες ταραχές, κι ἐπειδὴ ἔχει πολλὰ λάθη τῆς μιᾶς λέξεως ἢ συλλαβῆς. ἡ φθορὰ αὐτὴ ἐπιχωρίασε πρῶτα στὴν Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ τὸν Β΄ π.Χ. αἰῶνα, μεταδόθηκε κατὰ τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα στὸ μασοριτικό, τὸν Γ΄ αἰῶνα ἀναμεταδόθηκε σὲ κάποιο χριστιανικὸ κλῖμα, καὶ τὸν Δ΄ αἰῶνα μόλυνε κάποια χριστιανικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα. ὁ δεύτερος αὐτὸς τόμος τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς στὴ Βίβλο ὑπῆρξε ὁ κοπιωδέστερος τῶν τεσσάρων καὶ μακροχρονιώτερος στὴν ἔρευνά του καὶ στὴ σύνταξί του. τὸ Α΄ μέρος του διακρίνεται σὲ 12 θέματα καὶ τὸ Β΄ σέ 4 τὰ ὁποῖα εἶναι· 1) Ὀβελισμοί, 2) Συμπληρώσεις, 3) Ἀνατάξεις, 4) Διορθώσεις· πρῶτα τῆς Παλαιᾶς κι ἔπειτα τῆς Καινῆς Διαθήκης. ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἀτέλεια συσσώρευσαν πρόσθετο μὴ θεόπνευστο ὑλικὸ καὶ σφάλματα, προκάλεσαν φθορὲς καὶ ταραχές, στὴν Παλαιὰ Διαθήκη πολλές, στὴν Καινὴ ἐλάχιστες. ἔχω ἐπίγνωσι ὅτι τὸ ἐγχείρημά μου εἶναι πολὺ τολμηρό, καὶ ἔνιωσα ὅτι πρέπει νὰ δώσω πολλὲς ἐξηγήσεις. τὸ πόσο εὐσυνείδητος ὑπῆρξα ὁ μὲν Κύριος τὸ ξέρει, ὁ δὲ καλοπροαίρετος ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ τὸ διακρίνῃ. τὸ δεύτερο αὐτὸ μέρος τῆς Εἰσαγωγῆς στὴ Βίβλο στηρίζει τὴν κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Βίβλου, τὴν ὁποία συνοδεύει, καὶ εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν χειρουργικὸ μέρος.

Εὐελπιστῶ ὅτι μὲ τὴ χάρι τοῦ Κυρίου καθάρισα ἐπούλωσα τακτοποίησα καὶ διώρθωσα τὸ κείμενο τῆς Βίβλου ἐπιτυχῶς.

Θεσσαλονίκη 21-12-2020
Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης
φιλόλογος

ΛΕΥΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος 5
Περιεχόμενα 7

Α΄. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ 9
1. Τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ προφητικὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης 9
2. Τὸ πρωτότυπο ἑλληνικὸ ἀποστολικὸ κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης 19
3. Ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα 24
4. Ἄλλες προχριστιανικὲς ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης 48
5. Τὸ μασοριτικὸ νεοεβραϊκὸ σκεύασμα τοῦ Ἀκιβά 61
6. Τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους 68
7. Οἱ ἓξ ἑξαπλικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ 75
8. Ἄλλες προτυπογραφικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ 116
9. Ἀρχαῖες καὶ προτυπογραφικὲς χριστιανικὲς μεταφράσεις τῆς Βίβλου 126
10. Οἱ ἔντυπες μεταφράσεις τῆς Βίβλου 132
11. Ἡ χειρόγραφη παράδοσι τῆς Βίβλου 135
12. Κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι τῆς Βίβλου 140
13. Ἔντυπες ἐκδόσεις τῆς Βίβλου 144

Β΄. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ 151
1. Ὀβελισμοί 155
2. Συμπληρώσεις 286
3. Ἀνατάξεις 307
4. Διορθώσεις 341

Τὸ Εὑρετήριο καὶ τῶν 4 τόμων τῆς Εἰσαγωγῆς στὴ Βίβλο βρίσκεται στὸ τέλος τοῦ τετάρτου τόμου.

ΛΕΥΚΗ

Α

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1

Τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ προφητικὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

Ἡ Βίβλος γράφτηκε σὲ 17 αἰῶνες μ' ἕνα μεταξὺ τῶν δυὸ Διαθηκῶν μεσοδιάστημα περίπου 5 αἰώνων, δηλαδὴ σὲ περίπου 12 αἰῶνες ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ σὲ 20 χρόνια ἡ Καινὴ Διαθήκη. λίγο ἀκριβέστερα σὲ 1210 χρόνια (1635-424 π.Χ.) ἡ Παλαιὰ καὶ σὲ 20 χρόνια (49-69 μ.Χ.) ἡ Καινή.

Ἡ γένεσι τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διακρίνεται σὲ τρεῖς ἄνισες περιόδους δέκα καὶ ἑνὸς καὶ δύο αἰώνων· ἤτοι στὴ μεγάλη περίοδο τὴ μεταξὺ τῶν δυὸ αἰχμαλωσιῶν τοῦ Ἰσραήλ, τῆς αἰγυπτιακῆς καὶ τῆς βαβυλωνίου, τὴν τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας, καὶ τὴ μετὰ τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία.

Γιὰ τὴ διατήρησι τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατὰ τὰ πανάρχαια καὶ τεχνικῶς πρωτόγονα χρόνια ἔγραψα λίγα ἀναγκαῖα στὸ πρῶτο μέρος τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς, στὸν Κανόνα. κατὰ τὴν πρώτη καὶ μεγάλη περίοδο τῶν χιλίων ἐτῶν τὸ κείμενο διατηρήθηκε μέσα στὴ χρυσοντυμένη ἀπὸ μέσα κι ἀπ' ἔξω *κιβωτὸν τῆς Διαθήκης*· καὶ ἦταν τὰ 25 βιβλία Γε Νο Δε Ἰη Κρ Δν Βε Ῥθ Δδ Βα Ἰν Ψα Πμ Ἰβ Ἆσ Ἐκ Πδ Σο Ἀμ Ὠσ Ἡσ Μχ Να Ἀβ Σφ. πρὸς τὸ τέλος τῆς ἴδιας περιόδου γράφτηκαν καὶ ἄλλα 5 βιβλία Ἰε Ἐπ Ἰλ Ἀδ Ἰζ, ἀλλ' ὡς ἀπαράδεκτα ἀπὸ τὸ ἐπίσημο σαδδουκαϊκὸ ἱερατεῖο δὲν φυλάχτηκαν στὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης. αὐτὰ τὰ 30 βιβλία εἶναι τὰ προαιχμαλωσιακά. κατὰ τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία γράφτηκαν ἄλλα 5 βιβλία Θρ Ἰζ Πα Βρ Δα, κι αὐτὰ φυσικὰ δὲν φυλάχτηκαν σὲ καμμία κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, ὅπως πλέον καὶ ὅλα τὰ προηγούμενα μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ τὴν ἐρήμωσι τῆς Παλαιστίνης, ἀλλ' ἤδη οἱ βιβλιογραφικὲς καὶ βιβλιοδετικὲς τέχνες ἦταν ἐπαρκῶς προηγμένες, καὶ τ' ἀντίγραφα ἦταν πολλὰ καὶ καλῆς ποιότητος καὶ κυκλοφοροῦσαν εὐρύτατα, καὶ δὲν χρειαζόταν γιὰ τὴ φύλαξί τους μιὰ ἀσφαλισμένη καὶ ἀπρόσιτη κιβωτὸς τῆς

Διαθήκης. κατὰ τὴ μεταιχμαλωσιακὴ περίοδο γράφτηκαν ἄλλα 5 βιβλία Αἰ Ἀν Ἀγ Ζα Μα ποὺ κι αὐτὰ κι ὅλα τὰ προηγούμενα φυλάχτηκαν πάλι μέσα στὴ νέα κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, στὸ νέο ναὸ τοῦ Ζοροβάβελ κατὰ τὴν προαιχμαλωσιακὴ συνήθεια. καὶ ὅλα πλέον ἦταν ἐκλεκτὰ ἀντίγραφα τῆς κριτικῆς παραγωγῆς τοῦ *γραμματέως* Ἔσδρα. μέτρησα ἔτσι 40 βιβλία, ἐνῷ ὅλα εἶναι 39, ἐπειδὴ μέτρησα τὸ Ἰζ δύο φορές, διότι γράφτηκε ἀπὸ μισὸ καὶ κατὰ τὴν προαιχμαλωσιακὴ περίοδο (κεφάλαια 1-29) καὶ κατὰ τὴν αἰχμαλωσιακή (κεφάλαια 30-52). ὁ Ἰεζεκιὴλ πῆγε στὴ Βαβυλωνία 11 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία ὡς ἐπίλεκτος ἐγγυητικὸς ὅμηρος, ὅπως κι ὁ πρίγκηπας Δανιὴλ κι ὁ βασιλεὺς Ἰεχονίας, ὁπότε τὸ βιβλίο του, ποὺ ἄρχισε νὰ τὸ γράφῃ λίγο μετὰ τὴν ἔναρξι τῆς ὁμηρείας, τὸ τελείωσε κατὰ τὴν προχωρημένη αἰχμαλωσία. αὐτὴ ἡ ἑνδεκαετὴς ὁμηρεία εἶναι ἐκείνη ποὺ διαφύλαξε τὰ μέχρι τότε βιβλία ἀκέραια. οἱ ὅμηροι ὡς εὐγενεῖς ἢ διακεκριμένοι κι ἐπίλεκτοι πῆγαν στὴ Βαβυλωνία μὲ τὴν ἄνεσί τους, μὲ ἅμαξες καὶ μ' ὅλα τὰ κινητὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τους, καὶ πολλοὶ μὲ τοὺς κυλίνδρους τῆς Βίβλου τους, καὶ μὲ πολλὰ γραφικὰ ὑλικὰ γιὰ τὴν παραγωγὴ ἀντιτύπων, κι ἐγκαταστάθηκαν σὲ κατοικίες εὐπρεπεῖς καὶ ἄνετες, κι ὠργανώθηκαν σὲ ὁμάδες μελέτης τῆς Βίβλου, ὅπως φαίνεται στὸ Βαροὺχ στὸν Ἰεζεκιὴλ καὶ στὸ Δανιήλ (Ἰζ 6,1-2· Βρ 1,1-4· Δα 3,1-2). κι ἔτσι, μπορεῖ ν' ἀφανίστηκαν τ' αὐτόγραφα βιβλία τὰ φυλασσόμενα μέσα στὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, ἀλλὰ διασώθηκαν πολλὰ καὶ ὑψηλῆς ποιότητος καὶ ἀκριβείας ἀντίγραφά τους στὰ σπίτια εὐλαβῶν Ἰουδαίων καὶ ἱερέων, ἀκόμη καὶ Σαδδουκαίων, δηλαδὴ ἀρχιερατικῶν γόνων, ὅπως ἦταν οἱ Ἰερεμίας καὶ Ἰεζεκιὴλ καὶ Βαροὺχ καὶ Ἔσδρας καὶ ἄλλοι πιθανώτατα ἀρχιερατικοὶ γόνοι, ποὺ ὅλοι τους αὐτοὶ μελετοῦσαν τὴ Βίβλο κατὰ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου (Ἰη 1,8) καὶ κατὰ τὶς πληροφορίες τῶν τεσσάρων προειρημένων (ἔνθ' ἀνωτέρω, καὶ Ἀν 17,5· 18,15· 21-22). αὐτὰ δὲν τὰ λέει δὲν τὰ πρόσεξε δὲν τὰ ξέρει κανένα τσόκαρο καὶ κανένα στειλιάρι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» οὔτε τῆς ζαρωμένης εὐλαβείας, δὲν τὰ θυμήθηκε οὔτε τὰ σκέφτηκε οὔτε τὰ συνέλαβε κανείς, παρὰ ἐγώ· καὶ εἶναι τόσο εὐνόητα. ἡ ὁμηρεία ἐκείνη ἔγινε γιὰ τὴ Βίβλο· χωρὶς νὰ τὸ ψυλλιαστῇ κανείς. φαίνεται ὅμως αὐτὸ στὰ προσημειωμένα χωρία καὶ τῶν τεσσάρων προειρημένων προφητῶν, ὅπου αὐτοὶ φέρονται ὡς μελετηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς Βίβλου στὴ Βαβυλωνία καὶ στὴν Περσία. οἱ σημερινοὶ «βιβλικοὶ θεολόγοι» οὔτε τὸ πῆραν εἴδησι αὐτό, ἐπειδὴ τὰ τσόκαρα δὲν εἶναι καθόλου ἐπιστήμονες. μόνο γιὰ μεταχρονολογήσεις τοῦ κεφιοῦ τους καὶ γι' ἀναπόδεικτες διαστρωματικὲς βλακεῖες τοῦ κεφιοῦ τους φαντασιώνονται, καὶ μόνο μία σχέσι ἔχουν μὲ τὴ Βίβλο, ὅτι ἀπ' αὐτὴ τρέφονται οἱ γῦφτοι καὶ σ' αὐτὴ παρασιτεύουν σὰν ψεῖ-

ρες ψύλλοι καὶ τσιμπούρια, γιὰ νὰ σαλιαρίζουν ἐναντίον της. βλᾶκες τσαρλατάνοι καὶ διαβολεῖς τῆς Βίβλου τὰ παράσιτα. ὁ δὲ Ἔσδρας ἦταν ἤδη στὴν Περσία *γραμματεὺς* καὶ κριτικὸς ἐκδότης τῆς Βίβλου. αὐτὰ διαβάζω ἐγὼ στ' ἀξιόπιστα βιβλικὰ κείμενα· δὲν ἀερολογῶ σὰν τὰ τσόκαρα τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς», ποὺ ὡς κομπλεξικοὶ κουραδόμαγκες φλυαροῦν πιθηκίζοντας καὶ παπαγαλίζοντας, μιμούμενοι σὰ μαϊμοῦδες τοὺς ὄντως μεγάλους ὁμηριστὰς καὶ λοιποὺς φιλολόγους, μόνο γιὰ νὰ φανοῦν κι αὐτοί. ἀλλ' οἱ μαγκιὲς οἱ μαϊμουδιὲς οἱ τσαρλατανιὲς καὶ οἱ κλανιές των, ποὺ πορδίζουν ἀπὸ τὸ στόμα τους, σὲ καμμιὰ περίπτωσι δὲν εἶναι ἐπιστήμη· εἶναι μόνο γελοιότητες κλόουν καὶ κακοήθειες γιούφτων ποὺ δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ προκόψουν ἢ ἔστω νὰ ψωμοζήσουν ἐντίμως κάπου ἀλλοῦ.

Ἀνεξαρτήτως τῶν συνθηκῶν φυλάξεως καὶ διασώσεως τῆς Βίβλου, τὰ 39 βιβλία της εἶναι 30 προαιχμαλωσιακά, 5 αἰχμαλωσιακά, Πα Θρ Ἰζ Βρ Δα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα (Ἰζ) εἶναι καὶ προαιχμαλωσιακὸ καὶ αἰχμαλωσιακό, καὶ 5 μεταιχμαλωσιακά, Αἰ Ἀν Ἀγ Ζα Μα· σύνολο 39.

Τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατὰ τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα (100-128) χάθηκε ἀνεπιστρεπτί. μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ ἀπώλειά του τὴ θέσι τοῦ πρωτοτύπου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐπέχει ἡ ἄριστη μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. τὸ λεγόμενο μασοριτικὸ κείμενο δὲν εἶναι τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκό της κείμενο, ἀλλὰ σκεύασμα τῶν μασοριτῶν (=γραμματικῶν) καὶ κυρίως τοῦ πρώτου ἀπ' αὐτούς, τοῦ παλαβοῦ ῥαββίνου Ἀκιβά. αὐτὰ δὲν τὰ ξέρουν οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» καί, νομίζω, οὔτε μποροῦν νὰ τὰ καταλάβουν διδασκόμενοι ἀπὸ ἄλλον, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν τέτοια νοητικὴ δυνατότητα.

Γιὰ τὴ φροντίδα τῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνες διαφυλάξεως καὶ διατηρήσεως τοῦ Βιβλικοῦ κειμένου ὁ Κύριος πρόσταξε στὸ Μωϋσῆ λεπτομερέστερα τ' ἀκόλουθα.

Ποιήσεις κιβωτὸν Μαρτυρίου ἐκ ξύλων ἀσήπτων, δύο πήχεων καὶ ἡμίσους τὸ μῆκος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος. καὶ καταχρυσώσεις αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν χρυσώσεις αὐτήν (No 67,1-2)... *καὶ ἐμβαλεῖς εἰς τὴν κιβωτὸν τὰ Μαρτύρια, ἃ ἂν δῷ σοι. καὶ ποιήσεις ἱλαστήριον... καὶ ποιήσεις δύο χειρουβὶμ χρυσοῦς τορευτοὺς καὶ ἐπιθήσεις αὐτοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ ἱλαστηρίου* (No 67,7-9)· *...καὶ εἰς τὴν κιβωτὸν ἐμβαλεῖς τὰ Μαρτύρια, ἃ ἂν δῷ σοι. καὶ γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν, καὶ λαλήσω σοι ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου ἀνὰ μέσον τῶν δύο χειρουβὶμ τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Μαρτυρίου* (No 67,12-13). *...τὴν κιβωτὸν τοῦ Μαρτυρίου* (No 70,33· 34)... *τῆς κιβωτοῦ τοῦ Μαρτυρίου* (No 83,7)... *τὴν κιβωτὸν τοῦ Μαρτυρίου* (No 85,3)... *τὴν σκη-*

νὴν τοῦ Μαρτυρίου καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης (Νο 87,6)... *τὴν κιβωτὸν τοῦ Μαρτυρίου* (Νο 99,8)... *Καὶ λαβὼν (Μωϋσῆς) τὰ Μαρτύρια ἐνέβαλεν εἰς τὴν κιβωτόν* (Νο 119,4).

Ένα σεντούκι ἀπὸ ξύλο ἄσηπτο κι ἐπιχρυσωμένο, πιθανώτατα κυπαρίσσινο, μήκους 1,30 μ., πλάτους 0,80 μ., καὶ ὕψους 0,80 μ., εἶναι σεντούκι ἀσυνήθιστα μεγάλο. τόσες ἀκριβῶς εἶναι καὶ οἱ τρεῖς διαστάσεις τοῦ σχεδὸν ἰσοβίου γραφείου μου, καὶ καταλαβαίνω. καὶ τὸ νὰ φυλάσσωνται μέσα σ' αὐτὸ δύο λεπτὲς μαρμάρινες πλάκες μισὸ ἐπὶ μισὸ μέτρο, ἕνα μικρὸ χρυσὸ πιθάρι - βάζο χωρητικότητος ἑνὸς ἢ δύο λίτρων, κι ἕνα ξύλινο ῥαβδὶ περίπου 1 μ. (Νο 42,41· 216,9· Δε 5,161· Βα 14,8· Πα 40,9· Ἑβ 10,4), ὥστε τὸ μεγάλο σεντούκι νὰ εἶναι σχεδὸν ἄδειο, δὲν δικαιολογεῖ τόσο μεγάλο χῶρο· ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ εἶναι τὸ ξύλο του ἄσηπτο γιὰ αἰῶνες (ἄσηπτα κυπαρίσσινα μεγάλα κι ἐνεργὰ δοκάρια στέγης 15 αἰώνων ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὑπάρχουν σήμερα στὸ μοναστήρι τοῦ Σινά), καὶ μάλιστα κι ἐπιχρυσωμένο μέσα κι ἔξω, ἐπίσης δὲν δικαιολογεῖ τόση ἀντισηπτικὴ μέριμνα, παρὰ μόνο ἂν σ' αὐτὸ τὸ κιβώτιο φυλάσσωνται καὶ ὑλικὰ ποὺ ὑπόκεινται σὲ φυσικὴ φθορὰ ἀπὸ ὑγρασία, εὐρωτίασι, σῆψι, καὶ βρῶσι σκωλήκων, λ.χ. *διφθερῶν - περγαμηνῶν*· εἶμαι εἰδικὸς στ' ἀρχαῖα περγαμηνὰ χειρόγραφα, καὶ καταλαβαίνω. καὶ τί εἶναι, ἀλήθεια, *τὰ Μαρτύρια* (= Ντοκουμέντα) καὶ μάλιστα κατ' ἐπανάληψι καὶ σ' ἑνικὸ *τὸ Μαρτύριον,* σὰ νὰ μὴ λογαριάζωνται τόσο τὰ ἄλλα τρία, ποὺ τοποθετοῦνται μαζί του μέσα στὸ μεγάλο σεντούκι, ἂν ὄχι τὰ *διφθέρινα* χειρόγραφα τῶν τριῶν μωσαϊκῶν βιβλίων καὶ τὰ προβλεπόμενα μετέπειτα; ἡ *Βίβλος*· αἱ *Ἅγιαι Γραφαί.* ὥστε τὸ μεγάλο κιβώτιο, *ἡ Κιβωτὸς τῶν Μαρτυρίων* ἢ *Κιβωτὸς τοῦ Μαρτυρίου* ἢ *Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης* δὲν ἦταν παρὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο, ὅπως ἀπέδειξα κι ἔγραψα διὰ μακρῶν τὸ 1988 στὸ μεγάλο καὶ εἰδικὸ κωδικολογικὸ σύγγραμμά μου «Γραφικά», κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ κι ἑλληνορρωμαϊκὰ χρόνια λεγόταν *κίστις* ἢ *σκρίνιον* ἢ ῥωμαϊστὶ *scrinium* ἢ *βιβλιοθήκη* ἢ ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο *Ἀρχεῖον,* ἢ στὴ βιβλικὴ ἑβραϊκὴ *δαβίρ,* δηλαδὴ «γραμματεῖον», «γραμματοφυλάκιον». τὰ ἐπὶ μέρους διφθέρινα βιβλία, τυλιγμένα σὲ *κυλίνδρους - εἰλητὰ = μεγιλὰ - volumina* - ῥόλους, τοποθετημένα μέσα στὴν *κιβωτὸν* ὄρθια, καὶ μαζὶ μὲ τὶς χειρολαβές των, τὶς λεγόμενες *κέρατα,* ποὺ ἦταν προεκτάσεις τοῦ *ἄξονος* ἢ *κοντοῦ* ἢ *κοντακίου,* εἶχαν ὕψος σχεδὸν 80 πόντους, φυλάσσονταν καὶ διατηροῦνταν μέσα σ' αὐτὸ τὸ σεντούκι. καὶ σὲ κάποια ἄκρη ἦταν τοποθετημένα μαζί τους οἱ δύο πλάκες τῶν δέκα ἐντολῶν ὡς πυρήνας τοῦ *Μαρτυρίου* ἢ *Βίβλου,* ὁ ὁποῖος ἄντεχε σὲ πυρκαϊὰ καὶ πλημμύρα, καὶ τὰ ἄλλα ντοκουμέντα, ἡ μικρὴ *χρυσῆ στάμνος* μὲ τὸ λίγο *μάννα* ὡς ἐνθύμιο τῆς *ἐν τῇ ἐρήμῳ τροφοφορίας* (Δε 2,27· Πξ 39,7), καὶ ἡ *βλαστήσασα ῥάβδος*

τοῦ Ἀαρὼν (Νο 42,41· 216,9· Δε 5,161· Ἑβ 10,4) ὡς τεκμήριο τοῦ θεόθεν ἀρχιερατικοῦ του χρίσματος. αὐτὰ εἶναι τὰ *ἐν τῇ κιβωτῷ Μαρτύρια·* κι ὅταν λέγεται σ' ἑνικὸ *τὸ Μαρτύριον,* ἐννοεῖται μόνον ἡ Βίβλος. σὲ πρώτη δόσι τοποθετήθηκαν στὴν *κιβωτὸν τῆς Διαθήκης* (Νο 87,6) τὰ τρία βιβλία τοῦ Μωϋσῆ (Γε Νο Δε), καὶ σ' ἄλλες ἀλλεπάλληλες δόσεις τὰ ἄλλα βιβλία. στὸν Ψαλμὸ 117 ἄλλωστε, τὸν ἀρχαιότερο ὅλων, μαζὶ μὲ ἄλλες 14 συνώνυμες ὀνομασίες τῆς Βίβλου μιὰ ἀπὸ τὶς συχνότερες εἶναι καὶ ἡ ὀνομασία *Μαρτύρια* (Ψα 117,2· 14· 22· 24· 31· 36· 46· 59· 79· 88· 95· 99· 111· 119· 125· 129· 138· 144· 146· 151· 157· 167· 168), ἡ ὁποία ἐδῶ στὰ προπαρατεθειμένα χωρία τοῦ Νόμου φέρεται ὡς περιεχόμενο τῆς φερωνύμως λεγομένης *κιβωτοῦ τοῦ Μαρτυρίου* ἢ *τῶν Μαρτυρίων,* δηλαδὴ κυρίως τῆς Βίβλου. βλέπουμε λοιπὸν ὅτι στὸ σχολικὸ Ἀλφαβητάριο (Ψα 117) *Μαρτύρια* λέγονται οἱ Ἅγιες Γραφές, τὰ κατὰ τὸν Παῦλο *Ἱερὰ Γράμματα* (Β΄ Τι 8,5), ὁ Νόμος τοῦ Κυρίου. λέγεται βέβαια ἡ Βίβλος καὶ μὲ τὶς ἄλλες συνώνυμες ὀνομασίες, ἀλλὰ κυρίως στὰ ἐν λόγῳ κείμενα λέγεται *Μαρτύρια·* τὰ *Μαρτύρια* (Ντοκουμέντα, Κείμενα) τὰ ὁποῖα κατ' ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ὁ Μωϋσῆς ὥρισε νὰ φυλάσσωνται στὴν *Κιβωτὸν τῶν Μαρτυρίων* ἢ *τοῦ Μαρτυρίου* ἢ *Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης.*

Ἐκεῖ λοιπὸν φυλασσόταν ἡ Βίβλος, τ' αὐτόγραφα τῶν συντακτῶν της, ποὺ μὲ τὸν καιρὸ πλήθαιναν, κι αὐτὸ ἦταν, ἂν ὄχι ἀπόρρητο, ὁπωσδήποτε κάπως ἐμπιστευτικό, καὶ δὲν κοινολογοῦνταν ἀφύλακτα σὰν κοινὸ φλυάρημα. καὶ μὲ τὰ χρόνια τὰ βιβλία πλήθαιναν, μέχρι νὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. ἡ δὲ *κιβωτός,* τὸ χρυσὸ σεντούκι, ἦταν μέσα στὰ *ἅγια τῶν ἁγίων,* τὰ ὁποῖα πολλὲς φορὲς λέγονται κι αὐτὰ μονολεκτικῶς *δαβίρ* (Βα 11,15· 18· 26· 14,5· 7· 39,19· 40,6· 8), δηλαδὴ *γραμματεῖον* ἢ καὶ *γραμματοφυλάκιον.* καὶ τὰ *ἅγια τῶν ἁγίων* (= *γραμματεῖον*) ἦταν μέσα στὸν *οἶκον Κυρίου* ἢ *ναόν.* ὁ κάθε εἰδωλολατρικὸς ναὸς ἦταν κατοικία ἑνὸς ψεύτικου θεοῦ, δηλαδὴ τοῦ ἀγάλματός του ἢ τοῦ ξοάνου του, ποὺ πολλὲς φορὲς ἦταν, ὅπως ἀνέφερα, ἄσεμνο, πορνικό, πριαπικὸ - ἰθυφαλλικό, θηλυπρεπὲς - κιναιδικό, ξεβράκωτο, στὴν Ἑλλάδα μερικὲς φορὲς ἔχοντας τὸ αἰδοῖο σκεπασμένο μ' ἕνα ἀμπελόφυλλο, κι ἄλλοτε χωρὶς αὐτό. ὁ ναὸς τοῦ Κυρίου δὲν ἦταν παρὰ ἡ κασετίνα τοῦ *Λόγου* του· τρεῖς κασετίνες ἡ μία μὲς στὴν ἄλλη· σὰν τὴ ῥωσικὴ κούκλα τὴ λεγομένη «Μπαμπούσκα»· ἡ *κιβωτὸς* μὲς στὸ *δαβὶρ* καὶ τὸ *δαβὶρ* μὲς στὸν *ναόν·* οὔτε εἴδωλο οὔτε ξόανο· οὔτε ἄλλη ἀπάτη καὶ ἀπρέπεια· μόνον *ὁ Λόγος τοῦ Κυρίου* (Ψα 117,25· 41· 43· 65· 107· 154) ἢ *οἱ Λόγοι τοῦ Κυρίου* (Ψα 117,9· 16· 17· 28· 42· 49· 74· 81· 89· 101· 114· 130· 139· 147· 160· 161) ἢ *τὸ Λόγιον τοῦ Κυρίου* (Ψα 117,38· 50· 58· 67· 76· 82· 116· 123· 137· 140· 169· 170) ἢ *τὰ Λόγια τοῦ Κυρίου* (Ψα 117,11· 103· 148· 158· 162· 172), ὅπως λέ-

γονται πάλι στὸν ψαλμὸ 117, ποὺ εἶναι Ἀλφαβητάριο γιὰ τὴν ἐκμάθησι ἀναγνώσεως ἀπὸ τὰ μικρὰ παιδιά, τὸ ὁποῖο ἐμπνεύστηκε θεοπνεύστως κι ἔγραψε ὁ Δαυΐδ, αὐτὸς ὁ δεύτερος Μωϋσῆς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ μεγάλος παιδαγωγός του, ὁ πρῶτος αὐτοκράτωρ βασιλεὺς στὴν παγκόσμιο ἱστορία, αὐτὸς ποὺ λέει γιατί ὑπέταξε τὰ γύρω ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ ξένα ἔθνη·

Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρῖμα ἔγγραπτον·
δόξα αὕτη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ (Ψα 149,9).

(αὐτὸ εἶναι δόξα ποὺ λαμπρύνει ὅλους τοὺς Ἰσραηλῖτες)· ὁ γραπτὸς νόμος· τὸ *Ἔγγραπτον Κρῖμα·* ἡ Βίβλος. μόνον ὁ *Λόγος τοῦ θεοῦ* ὑπῆρχε καὶ φυλασσόταν λοιπὸν μέσα στὸν *ναόν,* στὸ *δαβίρ,* στὴν ὁλόχρυση *κιβωτόν.* αὐτὴ ἦταν ἡ διαρκὴς παρουσία καὶ κατοίκησι τοῦ πανταχοῦ παρόντος Κυρίου μέσα στὸ ναό.

Ὑποθέτω ὅτι οἱ γραμματεῖς τοῦ κειμένου Λευῖτες, οἱ τῆς ὑποφυλῆς Μεραρί, εἶχαν κάνει καὶ 10 κι 100 ἀντίγραφα ἠλεγμένα πολὺ προσεκτικὰ καὶ εὐλαβῶς ἀντιπαραβεβλημένα, τὰ ὁποῖα φυλάσσονταν στὰ οἰκήματα ποὺ περιέβαλλαν τὸ ναὸ τοῦ Κυρίου, κι ἐκεῖ ἔκαναν πολλὰ ἀντίγραφα –αὐτὴ ἦταν ἡ μοναδικὴ δουλειὰ μερικῶν ἀπ' αὐτούς– καὶ τὰ ἔθεταν σὲ κυκλοφορία. δέρματα - *διφθέρας* εἶχαν ἄφθονα, ἀπὸ τὶς πάμπολλες καὶ καθημερινὲς θυσίες, ἑκατόμβες καὶ χιλιόμβες καὶ θυσίες *ἐνδελεχισμοῦ,* δέρματα μόνο μυρηκαστικῶν ζῴων, ποὺ αὐτὰ μόνο ἦταν βρώσιμα καὶ θυσιάσιμα κι ἀπ' αὐτὰ μόνο γίνονται διφθέρες - περγαμηνές, ἐπειδὴ τὸ δέρμα τους βγαίνει μόνο μ' ἕνα τράβηγμα, σὰν μπλούζα ἢ πουλόβερ, χωρὶς νὰ συμπαρασύρῃ λίπη ἢ σάρκες. κι ἔγραφαν μὲ *σχοῖνον,* δηλαδὴ πινελάκι - μαρκαδόρο, ποὺ γράφει μόνο μὲ προχώρησι τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ ἀπὸ τὴν ἔκτασι πρὸς τὴν πρόπτυξι, μὲ ἕλξι, δηλαδὴ ἀριστερόστροφα, καὶ ὄχι δεξιόστροφα μὲ τὸν σκληρὸ *κάλαμον* τῶν Ἑλλήνων ἢ τὸ σκληρὸ φτερὸ *(penna)* τῶν Ῥωμαίων, τὰ ὁποῖα γράφουν μὲ προώθησι τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ ἀπὸ τὴν πρόπτυξι πρὸς τὴν ἔκτασι. κι ἔγραφαν –μόνον αὐτοὶ πρὸ τῶν μακεδονικῶν κατακτήσεων– μὲ μελάνη ποὺ ἦταν ἀνεξίτηλη, ἐπειδὴ περιεῖχε καὶ 4-5% ὀρυκτὴ *μελαντηρία,* δηλαδὴ θειικὸν σίδηρον ($FeSO_4 \cdot 7H_2O$), ποὺ ὡς ἀνόργανο ὑλικὸ δὲν ἀποχρωματίζεται ποτέ, δὲν ξεθωριάζει μὲ τὸ νὰ ἑνώνεται μὲ τ' ὀξυγόνο τῆς ἀτμοσφαίρας σὲ βραδεῖα καῦσι. οἱ Ἕλληνες μὲ τὶς κατακτήσεις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔμαθαν ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλῖτες τόσο τὴν περαιτέρω ἐπεξεργασία τῆς *διφθέρας,* ὥστε νὰ γίνῃ *περγαμηνή,* ὅσο καὶ τὴν ἀνεξίτηλη μελάνη ποὺ περιεῖχε *μελαντηρία,* καὶ τὸ ῥαφτὸ βιβλίο *(στάχυν, στάχωσιν)* ποὺ ἔχουμε καὶ σήμερα, τὸν *τόμον* ἢ *τομάριον* (= δέρμα - τόμος - τομάρι - διφθέρα - περγαμηνή). αὐτὰ τὰ ἔγραψα τὸ 1988 στὸ προειρημένο σύγγραμμά μου «Γραφικὰ» (σσ. 320, Θεσσαλονίκη)· καὶ παραπέ-

μπω σ' ἐκεῖνο. δὲν εἶναι μόνο τὸ ἀλφάβητο, ποὺ ἐφεῦρε ὁ Μωϋσῆς, καὶ μέσῳ Φοινίκων οἱ Ἰσραηλῖτες τὸ μετέδωσαν σὲ πολλὰ παραμεσόγεια ἔθνη καί γε στοὺς Ἕλληνες ἐπὶ Δαυΐδ. οἱ Φοίνικες δὲν ἦταν λαὸς γραμμάτων· ἦταν θαλασσοπόροι φορτηγατζῆδες μόνον. δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἐφεύρει τὸ ἀλφάβητο ἕνας λαὸς ποὺ δὲν εἶχε ποτὲ καὶ δὲν ἄφησε ποτὲ καμμία γραμματεία ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν πεθαμένων στοὺς τάφους τῶν νεκροταφείων καὶ τῶν ἐμπορευμάτων στὰ κασσόνια ἢ ἀγγεῖα τῆς συσκευασίας των.

Κάποτε ποὺ οἱ Ἰουδαῖοι βασιλεῖς Μανασσῆς καὶ Ἀμών, πατέρας καὶ γιός, μαζὶ καὶ μὲ πολὺ λαὸ εἰδωλολάτρησαν πολὺ ἄγρια, κατέλαβαν καὶ τὸν *οἶκον Κυρίου* καὶ γέμισαν τὴν αὐλή του καὶ τὰ προπύλαιά του μὲ βδελυρὰ εἴδωλα, ἀλλὰ στὰ *ἅγια* καὶ στὰ *ἅγια τῶν ἁγίων* ἀπὸ δεισιδαιμονία δὲν τόλμησε νὰ μπῇ κανεὶς ἢ νὰ πειράξῃ τὴν *κιβωτὸν τῶν Μαρτυρίων* ἢ *κιβωτὸν τῆς Διαθήκης*· ὅπως οὔτε κι ἐπὶ Σαμουὴλ τόλμησαν νὰ τὴν πειράξουν οἱ Φιλισταῖοι ποὺ τὴν ἅρπαξαν, ἀλλὰ βρῆκαν τὸ μαῦρο μπελᾶ τους μ' αὐτήν, καὶ τὴν ἐπέστρεψαν πανικόβλητοι στὸν Ἰσραὴλ μαζὶ μὲ πολλὰ χρυσᾶ ἀφιερώματα (Δδ 13-15). φόβος καὶ τρόμος καὶ θανατικὸ ἀκατάσχετο περιέβαλλε τὴν *κιβωτὸν τῆς Διαθήκης.* κι ἐπὶ Δαυΐδ σὲ μιὰ μεταφορά της ἕνας εὐσεβέστατος ἀλλ' ἀναρμόδιος, ποὺ τὴν ἄγγιξε, γιὰ νὰ τὴ στηρίξῃ, καθὼς παρὰ λίγο θἄπεφτε, θανατώθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο ἀμέσως. φοβήθηκε τότε κι ὁ ἀνδρεῖος Δαυΐδ (Δδ 74,4-13). μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μανασσῆ καὶ τοῦ Ἀμὼν ὁ ἔγγονος Ἰωσίας, ὁ εὐσεβὴς βασιλεύς, καθάρισε τὸ ναὸ ἀπὸ τὰ εἴδωλα, καὶ κατὰ τὶς ἐργασίες τοῦ καθαρισμοῦ ὁ ἀρχιερεὺς Χελκίας, ὁ μόνος ποὺ ἔμπαινε στὸ *δαβίρ,* βρῆκε τὸ *βιβλίον τοῦ Νόμου* - ἐννοοῦνται ὁ Νόμος καὶ τὸ Δευτερονόμιον, καὶ οἱ ἱερεῖς τὰ διάβασαν στὸν Ἰωσία (Βα 120,7-20· Πα 88,8-28).

Ὅταν ὁ Ναβουχοδονόσορ κατέλαβε τὴν Ἰερουσαλήμ, 11 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφή της καὶ τὶς σφαγὲς καὶ τὴν πάνδημη αἰχμαλωσία κι ἐξορία στὴ Βαβυλωνία, ἔγινε ἡ ὁμηρεία. τότε, ὅπως εἶπα, ὁ προτελευταῖος νεαρὸς βασιλεὺς Ἰεχονίας καὶ ἡ βασιλομήτωρ καὶ πολλοὶ εὐγενεῖς κι ἀξιωματοῦχοι κι ἐπιστήμονες καὶ τεχνικοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων κι ὁ Δανιὴλ νεαρὸς καὶ οἱ φίλοι του τρεῖς παῖδες κι ὁ Σαδδουκαῖος Ἰεζεκιὴλ ὁ οἰονεὶ ἀρχιερεὺς τῶν 18.000 ὁμήρων (Βα 125,9-11) κι ἀργότερα τῶν 500.000 αἰχμαλώτων –διότι ὁ ἀρχιερεὺς Σαραΐας ὁ προπάππος τοῦ Ἔσδρα (Βα 127,9· Ἀν 17,2) εἶχε σφαχτῆ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλήμ–, πῆγαν στὴ Βαβυλῶνα καὶ σ' ὅλη τὴ Βαβυλωνία χώρα. πῆγαν μὲ πάρα πολλὰ ἀντίγραφα τῆς Βίβλου, τὴν οἰκιακὴ Βίβλο του ὁ καθένας, διότι ἦταν ὅλοι πλούσιοι, κι ἀπ' αὐτὰ διάβαζαν καὶ δίδασκαν ἀξιοπρεπῶς στὶς συναγωγές των τὴ Βίβλο τόσο ὁ Ἰεζεκιὴλ ὅσο κι ὁ Βαροὺχ κι ἀργότερα ὁ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς συμ-

φοιτηταί του καὶ φίλοι του Ἀνανίας Ἀζαρίας καὶ Μισαήλ (Ἰζ 6,1-2· Βρ 1,1-4· Δα 3,1-2). ἤδη δὲ τὰ γραφικὰ ὑλικὰ καὶ ὄργανα ἦταν πολλὰ καὶ τελειότερα καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ βιβλικοῦ κειμένου δὲν ἀπαιτοῦσε πλέον τόση ἀρχειακὴ φύλαξι, στὸ *γραμματεῖον* ἢ *δαβὶρ* ἢ *ἅγια τῶν ἁγίων.* ἡ μεγαλείτερη ἀσφάλεια ἑνὸς κειμένου ἀνὰ τοὺς αἰῶνες εἶναι ἡ διάδοσί του καὶ διασπορά του. στοὺς 11 αἰῶνες, ποὺ οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν ἀποκλειστικῶς στὰ χέρια τους τὶς περίπου 300 τραγῳδίες τῶν Αἰσχύλου Σοφοκλέους κι Εὐριπίδου, διασώθηκαν μόνο 34 ποὺ χρησιμοποιήθηκαν ὡς σχολικὰ βιβλία, ἐπειδὴ μόνον αὐτὲς δὲν περιεῖχαν κιναιδικὰ πράγματα ἢ περιεῖχαν ἐλάχιστα καὶ δυσπαρατήρητα, καὶ γι' αὐτὸ εἶχαν πολὺ μεγάλη διασπορὰ καὶ κυκλοφορία. τὰ σχολικὰ βιβλία εἶναι τὰ μεγαλείτερα μπὲστ - σέλερ. ὅταν περὶ τὸ 600 ἐξέλιπαν οἱ εἰδωλολάτρες μουστερῆδες τῶν κιναιδικῶν κειμένων, χάθηκαν τὰ βρόμικα. ὅταν λοιπὸν καὶ ἡ Βίβλος κυκλοφόρησε πολὺ καὶ σὲ πολλὲς χῶρες μὲ τὴν αἰχμαλωσία τῶν Ἑβραίων, ἐπέτρεψε κι ὁ Κύριος τὴν καταστροφὴ κάθε κασετίνας ἀρχειακῆς φυλάξεως τῆς Βίβλου, καὶ *ναοῦ* καὶ *δαβὶρ* καὶ *κιβωτοῦ.*

Τὰ γραφικὰ δεδομένα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς συντάξεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν τὰ καλλίτερα κι εὐνοϊκώτερα τοῦ τότε κόσμου. φθογγικὸ γραμματάριο, τὸ μοναδικὸ στὸν κόσμο ἀλφάβητο ἤδη ἀπὸ τὴ Γένεσι (1635 π.Χ.)· χρῆσι τοῦ ἀλφαβήτου ὡς μουσικῆς παρασημάνσεως (*φωνὴ σωφὲρ* = μέλος γραπτό, νότες, Πα 15,28) ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Δαυῖδ ποὺ τὴν ἐπινόησε (1105 π.Χ.)· ὀξυγραφία, δηλαδὴ ταχυγραφία - στενογραφία (Ψα 46,1) πάλι ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Δαυῖδ, τὴν ὁποία προφανῶς ἐπινόησε πάλι ὁ ἴδιος, ὁ μεγαλοφυὴς καὶ πολυτάλαντος αὐτὸς ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ· ἐπεξεργασμένη *διφθέρα - τόμος - τομάριον* ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Μωϋσῆ, αὐτὴ τὴν ὁποία πῆραν ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ καὶ οἱ Ἕλληνες ἀργότερα κατὰ τὶς μακεδονικὲς κατακτήσεις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ στὸ Πέργαμον τὴν εἶπαν *περγαμηνή,* ἐνῷ ἤδη ἀναφέρεται ῥητῶς ἐπὶ Ἠσαΐου γύρω στὸ 800 π.Χ. (Ἠσ 10,1)· πάπυρος ἢ βύβλος ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἰερεμίου (650 π.Χ.) λεγόμενος *χάρτης* ἢ *χαρτίον* (Ἰε 17,2-19,2)· *σχοῖνος* - πινελάκι - μαρκαδόρος (Ἰε 75,17)· μαύρη ἀνθρακικὴ μελάνη ποὺ περιεῖχε καὶ ὀρυκτὴ *μελαντηρία,* ἤτοι θειικὸν σίδηρον ($FeSO_4 \cdot 7H_2O$), τὸν ὁποῖο πάλι γνώρισαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου κι ὁ ὁποῖος κάνει τὰ γράμματα ἀνεξίτηλα στοὺς αἰῶνες. οἱ Ἑβραῖοι μὲ τὴ Βίβλο ἔγιναν ὁ κατ' ἐξοχὴν λαὸς τῶν γραμμάτων στὴν ὑφήλιο, προσέφεραν δὲ στὴν ἀνθρωπότητα ὅλη τὴν ὑψηλὴ τεχνολογία, ἀκόμη καὶ τὰ διασημότερα στὸν κόσμο ἀπορρυπαντικά, τὸ *νίτρον* καὶ τὴν *πόαν* (Ἰε 2,33), δηλαδὴ τὸ σαπούνι καὶ τὴν ἀπὸ στάχτη φυτῶν σόδα πλύσεως. οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τὰ πῆραν αὐτά, καὶ πολὺ ἄργη-

σαν νὰ τὰ πάρουν· κυρίως μὲ τὶς κατακτήσεις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου· ἂν καὶ μερικὰ τὰ πῆραν καὶ μὲ τὶς κατακτήσεις τοῦ Ναβουχοδονόσορ κατὰ τὸν 7ο π.Χ. αἰῶνα. ἐπίσης πῆραν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὰ εἰδικὰ σχολικὰ βιβλία καὶ τὸ θεσμὸ τῆς γενικῆς γιὰ ὅλες τὶς κοινωνικὲς τάξεις καὶ γιὰ τὰ δύο φῦλα δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. τὴν τέτοια ἐκπαίδευσι εἶχε ἐπινοήσει ὁ Μωϋσῆς, τὰ δὲ εἰδικὰ σχολικὰ βιβλία ὁ Δαυΐδ. καὶ μάλιστα κατὰ τὸν καιρὸ ποὺ ἦταν κυνηγημένος. θὰ ἐπανέλθω σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο θέμα στὸ ἑπόμενο τρίτο μέρος αὐτῆς τῆς Εἰσαγωγῆς. ἀναντιρρήτως ἡ πίστι στὸ θεὸ τῆς Βίβλου, τὸν μόνον ὑπαρκτό, φώτισε τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ σωτήρια πίστι, στὰ γράμματα στὴν ἐπιστήμη στὴν τεχνολογία στὸ δίκαιον στὴν ὑγεία. καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, τόσο τῆς πρώτης ἐπὶ Μωϋσῆ ὅσο καὶ τῆς δεύτερης ἐπὶ Δαυΐδ, καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ κτιστοῦ ναοῦ ἐπὶ Σολομῶντος, δεύτερο σκοπὸ μετὰ τὴ φύλαξι τῆς Βίβλου εἶχαν τὴν προαγωγὴ τῆς τεχνολογίας, ἡ ὁποία προαγωγή της ἦταν τότε πολὺ μεγάλο τεχνολογικὸ ἅλμα γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. ὁ Κύριος μ' αὐτὰ τὰ ἔργα ἐξανάγκαζε τοὺς ἀνθρώπους του νὰ προαχθοῦν καὶ τεχνολογικῶς κι ἐπιστημονικῶς, γιὰ νὰ διδάξουν τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τεχνολογία καὶ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. ἡ ἀνθρωπότης ὅλη, ἂν θέλῃ τὴν εὐτυχία της, καλὰ θὰ κάνῃ νὰ εἶναι εὐγνώμων σ' αὐτὸν τὸ θεό. πουθενὰ ἀλλοῦ δὲν θὰ βρῇ αὐτὸ τὸ ζητούμενο.

Δὲν λέω τίποτε γιὰ τὰ γραφικὰ δεδομένα κατὰ τὸν καιρὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης, διότι τότε ὅλ' αὐτὰ ἦταν ὄχι μόνο γνωστὰ ἀλλὰ καὶ πολὺ προηγμένα.

Ἔγραψα γιὰ ὅλ' αὐτὰ πολὺ περισσότερα τὸ 1988 στὰ δυὸ εἰδικὰ καὶ πολὺ ἐκτεταμένα συγγράμματά μου, ποὺ ἐξέδωκα τότε, τὸ «Ἀλφάβητο» καὶ τὰ «Γραφικά», τὰ ὁποῖα ἔγραψα ἀκριβῶς ὡς ὑποδομὴ καὶ προπαρασκευὴ γι' αὐτὴ τὴν παροῦσα Εἰσαγωγὴ στὴ Βίβλο καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἐργασία μου ἐπὶ τῆς Βίβλου. κι αὐτὰ τὰ δυὸ συγγράμματά μου χρησιμοποιοῦνται ὡς διδακτικὰ βιβλία σὲ πανεπιστήμια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱσπανίας, τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τῆς Αὐστραλίας. κατ' οὐσίαν καὶ ὅλο τὸ συγγραφικό μου ἔργο εἶναι προπαρασκευαστικὸ καὶ συνοδευτικὸ γι' αὐτὸ τὸ δωδεκάτομο ἔργο ἐπὶ τῆς Βίβλου καὶ περὶ τὴν Βίβλον, τὸ ὁποῖο κυκλοφορῶ αὐτὴ τὴν ὥρα.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδο τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τὴ βαβυλώνιο καὶ περσικὴ αἰχμαλωσία ὁ *γραμματεὺς* Ἔσδρας, ὁ πρῶτος ποὺ χαρακτηρίζεται ἔτσι, ἐπιμελήθηκε τὸ βιβλικὸ κείμενο, ποὺ ἔμεινε ἀνέπαφο μέχρι τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ μέχρι τὸ Χριστὸ καὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ μέχρι τὸν Ἀκιβὰ ποὺ τὸ κατέστρεψε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 100-128, ὅταν ἦταν στὰ πράγματα γιὰ 65 μόνο χρόνια τὸ βραχύβιο καὶ ξεμωραμένο ἐν Ἰαμνείᾳ τρίτο συνέδριο τῶν Ἑβδομήκοντα. ἤδη ὅμως

τὸ κείμενο ὡς μετάφρασι τῆς εἰσηγήσεως φροντίδος κι ἐγκρίσεως τοῦ δευτέρου συνεδρίου τῶν Ἑβδομήκοντα (560 π.Χ.-70 μ.Χ.), ἦταν ἀσφαλισμένο στὰ χέρια τῶν Χριστιανῶν· ἔσχε δὲ μέσα στὴν Κ. Διαθήκη πάνω ἀπὸ 420 παραθέματα ἀπὸ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ κειμένου τῆς Π. Διαθήκης μέχρι τὴν πλαστογραφικὴ κάκωσί του ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ μὲ τὸ πρωτομασοριτικό του κι ἀπὸ τὸν Ὠριγένη μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του, μέχρι τὴν ἑδραίωσι τῆς *Καινῆς Διαθήκης.* δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο ἄλλο ἀρχαῖο καὶ προτυπογραφικὸ κείμενο ποὺ νὰ τὸ περιέβαλε ἀνὰ τοὺς αἰῶνες τόση καὶ τόσο ὑπεύθυνη φύλαξι καὶ διάδοσι καὶ σεβασμός. ἡ φύλαξι καὶ περιποίησι τῶν Ὁμηρικῶν Ἐπῶν, ποὺ ἔρχεται δεύτερη στὸν κόσμο, εἶναι μηδαμινὴ σὲ σύγκρισι μὲ τὴ φύλαξι κι ἐπιμέλεια τῆς Βίβλου.

Πολλὲς φορὲς συλλογίστηκα γιατί ὁ Κύριος ἐπέτρεψε τὴ μετὰ Χριστὸν πολλὴ κάκωσι τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. τὴ μόνη ἀπάντησι ποὺ βρίσκω εἶναι· Γιὰ νὰ μὴν μποροῦν οἱ Ἑβραῖοι νὰ βροῦν τὴ φυλὴ τοῦ Λευῖ καὶ ν' ἀνασυστήσουν τὸ ἱερατεῖο τους, γιὰ νὰ μὴν ἔχουν τὴ Βίβλο τους ἀκέραιη, ὥστε ν' ἀνασυστήσουν τὴ λατρεία τους· γιὰ νὰ εἶναι *ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ,* δηλαδὴ ὀρφανοὶ ἀπὸ θεό (Ἐφ 3,2), καὶ *ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ θεοῦ καὶ ξένοι* πάσης *ἐπαγγελίας,* μέχρι νὰ πιστεύσουν στὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Νόμος ποὺ δὲν εἶναι ἀκέραιος, δὲν εἶναι ἔγκυρος. θὰ δεχθῶ ἕνα ἄλλο συμπέρασμα, ἂν στηρίζεται σὲ τεκμήρια καὶ ἀποδείξεις βεβαιότερα ἀπὸ τὸ συμπέρασμά μου. σκότισε δὲ ὁ Κύριος καὶ τὸν Ἀκιβὰ νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀρχαῖο ἄφθαρτο ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ νὰ τὸ ὑποκαταστήσῃ μὲ τὸ μασοριτικὸ σκεύασμά του, μιὰ φαντασίωσι τῆς φρενοβλαβείας του. ὁ Κύριος εἶναι καὶ *ἐμπαίκτης* (Νο 23,2).

Τοὺς Ἑβραίους τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, ποὺ ἔδιωξαν τοὺς Ἰεροσολυμῖτες Χριστιανοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ τὴν πόλι τους καὶ προκάλεσαν πολλὴ θλῖψι καὶ θανάσιμη στέρησι (πρβλ. Ἑβ 13,3), ἐπειδή, ὅταν τὸ 66 μ.Χ. ἐπαναστάτησαν ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων, δὲν ἤθελαν τοὺς πολλοὺς Χριστιανοὺς ὁμοεθνεῖς των μέσα στὴν Ἰερουσαλήμ, «γιὰ νὰ μὴν εἶναι ἀνάμεσά τους πέμπτη φάλαγγα καὶ προδότες», τοὺς πρόδωσε ὁ ἀρχιστράτηγός των Ἰώσηπος αὐτομολώντας στοὺς Ῥωμαίους. καὶ τοὺς Σεφαραδὶμ Ἑβραίους τῆς Ἑλλάδος, ποὺ τὸ 1941 ἦταν ἡ μεγαλείτερη Ἑβραϊκὴ παροικία στὸν κόσμο, καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἀστυνομία προσπαθοῦσε νὰ τοὺς καλύψῃ ἐκδίδοντας γιὰ τὸν καθένα ἑλληνικὴ ταυτότητα μὲ θρήσκευμα «Χριστιανὸς ὀρθόδοξος», στὰ κτήνη τοῦ φρενοβλαβοῦς Χίτλερ τοὺς πρόδωσε ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀρχιρραβῖνος των Κόρετς, παραδίνοντας τὶς καταστάσεις ὅλων μὲ ὀνόματα καὶ διευθύνσεις· γιὰ νὰ σώσῃ τὸ τομάρι του κατὰ

τὴν ἀπατεωνικὴ ὑπόσχεσι τῶν ναζιστικῶν κτηνῶν τοῦ Χίτλερ. καὶ τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ τῆς Π. Διαθήκης των τὸ κατέστρεψε ὁ τότε φανατικὸς ἀρχιρραβῖνος Ἀκιβά. τέτοιους *ἐμπαιγμοὺς* ποιός ἄλλος μπορεῖ νὰ κάνῃ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Κύριο; δὲν ἐγκατέλειψαν αὐτοὶ τὸν Κύριο, κατὰ τὴ γνώμη τους βέβαια· ὁ Κύριος τοὺς ἐγκατέλειψε, ἐπειδὴ δὲν κοροϊδεύεται. ἡ κατὰ τὴ δική τους μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα Π. Διαθήκη, ὡς τεκμήριο τοῦ κύρους τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι τεκμήριο ἐπαρκές· ὡς Νόμος ὅμως καὶ πηγὴ τῆς λατρείας τῶν Ἑβραίων εἶναι ἀνεπαρκής. ἂς βροῦν τὴ φυλὴ τοῦ ἱερατείου τους κι ἂς ἐπαναλάβουν τὶς θυσίες γιδοπροβάτων καὶ βοδιῶν τῆς λατρείας των. οἱ πρῶτοι ποὺ δὲν θὰ δεχτοῦν κανένα ἀπὸ τὰ δυὸ αὐτὰ θὰ εἶναι οἱ ῥαββῖνοι τους, οἱ ὁποῖοι εἶναι λαϊκοὶ καὶ ὄχι ἱερεῖς ἔγκυροι *ἐκ τῆς φυλῆς Λευΐ.*

Αὐτὰ γιὰ τὸ χαμένο ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

2
Τὸ πρωτότυπο ἑλληνικὸ ἀποστολικὸ κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης

Ἡ γένεσι τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης διακρίνεται σὲ τρεῖς μικροπεριόδους 10 καὶ 10 καὶ 1 ἐτῶν, ἤτοι στὴν περίοδο πρὸ τῆς τετραετοῦς φυλακίσεως τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὴ μεσοπερίοδο μεταξὺ τῶν δύο φυλακίσεών του, καὶ τὴ μικρὴ περίοδο μετὰ τὴ θανάτωσί του, ὅλες μέσα σὲ μία μόνο γενεά.

Τῆς Καινῆς Διαθήκης τὰ 27 βιβλία, γραμμένα ὅλα σὲ 21 χρόνια, ἀπὸ τὸ ἔτος 49 μέχρι τὸ 69, γράφτηκαν σὲ μιὰ ἐποχὴ μὲ πολὺ προηγμένες τὶς βιβλιογραφικὲς καὶ βιβλιοδετικὲς τέχνες καὶ τὴ στενογραφία καὶ τὴ μουσικὴ παρασημαντική, ὅπως ἀπέδειξα καὶ κατέδειξα στὰ συγγράμματά μου «Ἀλφάβητο» καὶ «Γραφικά» (Θεσσαλονίκη 1988, σελίδες 900 καὶ 320), ὡς ἑξῆς· στὴ δεκαετία 49-58 γράφτηκαν τὰ Α΄ Θε Β΄ Θε Γα Α΄ Κο Β΄ Κο Ῥω· στὴν ἑνδεκαετία 58-68 τὰ Μθ Λκ Πξ Ἰα Φι Ἐφ Κλ Φμ Ἑβ Ττ Α΄ Τι Β΄ Τι· καὶ κατὰ τὰ ἔτη 68-69 τὰ Α΄ Πε Β΄ Πε Ἰδ Ἀπ Α΄ Ἰω Β΄ Ἰω Γ΄ Ἰω Ἰω Μρ. γι' αὐτὰ δὲν χρειαζόταν καμμία *κιβωτὸς τῆς Διαθήκης,* οὔτε κιβωτὸς τῆς κιβωτοῦ δηλαδὴ *δαβὶρ* ἢ *ἅγια τῶν ἁγίων,* οὔτε κιβωτὸς τῆς κιβωτοῦ τῆς κιβωτοῦ δηλαδὴ *οἶκος τοῦ Κυρίου* ἢ *ναὸς* (=κατοικία) τοῦ θεοῦ. αὐτὰ τὰ φύλαξε ἡ μεγάλη διασπορὰ τῶν ἀντιτύπων, ὁ καλλίτερος φύλακας τῶν κειμένων καὶ τῆς ἀκεραιότητός των.

Μετὰ τὴ θανάτωσι τοῦ Παύλου, κατὰ τὸ ἔτος 68, οἱ παρὰ Χρι-

στιανοῖς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φυλάξεως καὶ διαδόσεως τῆς ἐγγυημένης παραδόσεως τῶν ἀντιγράφων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἦταν κατὰ τὴν ἐπιφυλακτικὴ ἀλλὰ καὶ πιθανώτερη εἰκασία μου οἱ πνευματικοὶ ποιμένες Ματθαῖος στὴν Παλαιστίνη καὶ Συρία· στὴ Βαβυλῶνα (=Μέμφιν - Κάιρο) τῆς Αἰγύπτου Πέτρος, Ἰούδας, Ἰωάννης, Σιλουανός, Μάρκος· στὴν Ἀσία (=πλησιοθάλασση Μ. Ἀσία) Τιμόθεος καὶ ὀψέ ποτε Ἰωάννης ποὺ ἦρθε ἀπὸ τὴ Βαβυλῶνα· στὴ Βιθυνία καὶ Ἑλλάδα Λουκᾶς καὶ Ἀρίσταρχος Μακεδών· στὴν Ἰλλυρία ἢ Δαλματία Τίτος· στὴ Ῥώμη καὶ Ἰταλία Εὔβουλος, Πούδης, Λίνος. τῆς Καινῆς Διαθήκης ἔχουμε ἀκέραιο τὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο τῶν ἀποστόλων ποὺ τὴ συνέταξαν. ἡ Καινὴ Διαθήκη εἶναι τὸ μόνο ἀνὰ τοὺς αἰῶνες παραμεῖναν κιόλας ἀχτύπητο κείμενο. ἔχω πολλὴ πεῖρα τῶν θύραθεν κειμένων καί γε τῶν μεταβιβλικῶν χριστιανικῶν, ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν, καὶ τῶν ἀρχαίων χειρογράφων ὅλων αὐτῶν, τῶν ὁποίων εἶμαι εἰδικὸς ἐπιστήμων καὶ κριτικὸς ἐκδότης πολλῶν ἑλληνικῶν καὶ τεσσάρων λατινικῶν. σᾶς βεβαιώνω ὅτι κανένα κείμενο δὲν ἔχει τὴν ἀκεραιότητα τῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης· ἀνεπανάληπτη κι ἀσυναγώνιστη ἀκεραιότητα. δὲν ἐπιδέχεται ἀντίρρησι ὅτι εἶναι τὸ πιὸ ἄφθαρτο τῆς προτυπογραφικῆς ἀρχαιότητος παγκοσμίως, τὸ ἀπολύτως ἄφθαρτο ἀκέραιο κι ἀναλλοίωτο, μὲ τὰ περισσότερα χειρόγραφα (5.500), μὲ δεύτερο τὴν Παλαιὰ Διαθήκη (2.000), καὶ τρίτο τὸν Ὅμηρο (190). τὸ ἀξεπέραστο κι ἀπλησίαστο σὲ ἀκεραιότητα τῆς Καινῆς Διαθήκης ὀφείλεται τόσο στὸ ὅτι κατὰ τὰ χρόνια τῆς συντάξεώς της τὰ γραφικὰ ὑλικὰ καὶ ὄργανα ἦταν τεχνικῶς πολὺ προηγμένα κι ἐκλεκτὰ καὶ ἄφθονα καὶ φτηνά, ὅσο καὶ κυρίως στὴν ἐξ ἀρχῆς μεγάλη διασπορά της. αὐτὸ τὸ διέβλεψε τὸ ἐπιδίωξε καὶ τὸ δίδαξε κι ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Β΄ Θε 6,3· Γα 15,1· Α΄ Κο 40,1· Ἐφ 1,1· Κλ 11,7· 9· Φμ 3,11). δὲν χρειαζόταν γιὰ τὴν Καινὴ Διαθήκη καμμιὰ ἄλλη μέριμνα σὰν ἐκείνη γιὰ τὰ κείμενα τῶν προϊστορικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. αὐτὰ γιὰ τὸ κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης κατ᾽ ἀρχήν.

Σὲ μερικὰ μόνο χειρόγραφα τῆς Καινῆς Διαθήκης ὑπάρχουν δύο προβλήματα ποὺ ὑπάρχουν καὶ σὲ χειρόγραφα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ὅλων γενικῶς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν χειρογράφων. τὸ ἕνα εἶναι ἡ βεβαρημένη σὲ λάθη παπυρικὴ παράδοσι κειμένων, ποὺ ἔχει σαφῶς περισσότερα λάθη ἀπὸ τὴν περγαμηνὴ παράδοσι, καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ὁ ὅπως τὸν λέω κοπτισμός, ποὺ χαρακτηρίζει πάλι τὴν παπυρικὴ παράδοσι. καὶ τὰ δύο δὲ προβλήματα εἶναι γνωρίσματα μόνο τῆς ἀλεξανδρινῆς παραδόσεως κειμένων. ἡ περγαμηνὴ παράδοσι ἢ γιὰ τὰ χριστιανικὰ κείμενα ἐκκλησιαστικὴ (μὴ ἀλεξανδρινὴ) παράδοσι, ὅπως πάλι συνηθίζω νὰ τὴ λέω, προσφέρει κείμενα πολὺ καθαρὰ ἀπὸ

λάθη. τὰ σήμερα σῳζόμενα βιβλικὰ χειρόγραφα εἶναι περίπου κατὰ 90% περγαμηνὰ καὶ κατὰ 10% χάρτινα· τὰ δεύτερα εἶναι νεώτερα τοῦ 800, ἐνῷ τὰ περγαμηνὰ καλύπτουν ὅλους τοὺς αἰῶνες ἀπὸ τὸ 340 μέχρι τὸ 1700. σήμερα παπύρινο βιβλικὸ χειρόγραφο μὲ ἀκέραιο καὶ μεγάλο βιβλίο σῴζεται μόνον ἕνα τοῦ 150 μ.Χ. μὲ τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον. οἱ ἀπόστολοι ἔγραφαν καὶ στὶς δυὸ γραφικὲς ὕλες· ὁ Παῦλος σὲ περγαμηνὴ ἢ λατινιστὶ λεγομένη *μεμβράνα* (Β΄ Τι 10,5), ἐνῷ ὁ Ἰωάννης σὲ πάπυρο ἢ καὶ ἀλλιῶς λεγόμενον τότε *χάρτην* (Β΄ Ἰω 3,1). ὑπάρχουν δὲ καὶ μερικὲς ἑκατοντάδες παπυρικὰ σπαράγματα παπυρίνων χειρογράφων τῶν δυὸ Διαθηκῶν κατὰ μέσον ὅρο μιᾶς σελίδος, ὅλα τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ κατωτέρας σὲ ποιότητα παραδόσεως. κάποτε ὅλα τὰ χειρόγραφα τῆς Ἀλεξανδρείας - Αἰγύπτου καὶ ἀρκετὰ τῆς Παλαιστίνης ἦταν παπύρινα, ἐνῷ στὶς ἄλλες περιοχές, Συρία, Φοινίκη, Μ. Ἀσία, Ἑλλάδα, Βαλκάνια, Ἰταλία, ἦταν περγαμηνά. ἀμέσως ὅμως τὰ ἰωάννεια περάστηκαν σὲ περγαμηνή.

Ἡ περγαμηνὴ εἶναι δέρμα, κυρίως μηρυκαστικῶν ζῴων, πολὺ ἀνθεκτικὸ στὸ χρόνο καὶ στὴν κάκωσι, ἐνῷ ὁ πάπυρος εἶναι φυτικὸ ψάθινο διπλοστρώματο κόντρα πλακὲ πολὺ εὔφθαρτο, ποὺ μαδιέται μὲ τὴν παραμικρὴ κάκωσι –ἀκόμη καὶ μὲ τὴν ἁπλῆ καὶ ἁπαλὴ χρῆσι, κι ἔχει ζωὴ πολὺ σύντομη· ζῇ περίπου 10 χρόνια καὶ κάθε τόσο πρέπει ν' ἀνανεώνεται μὲ ἀντιγραφή. στὴν παπυρικὴ παράδοσι ἕνα κείμενο σὲ 500 χρόνια εἶχε τοὐλάχιστον 50 ἀντιγραφικὲς διαδοχές, ἐνῷ στὴν περγαμηνὴ παράδοσι σὲ 1.000 χρόνια εἶχε 1 ἢ 2 ἢ καὶ καμμία ἀντιγραφικὴ διαδοχή. σήμερα ἔχουμε γραπτὲς περγαμηνὲς σελίδες 22 αἰώνων (ἡ περγαμηνὴ γιὰ ἑλληνικὰ κείμενα δὲν μετράει περισσότερους αἰῶνες, διότι γιὰ τέτοια κείμενα χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορὰ τὸν Β΄ π.Χ. αἰῶνα). κι αὐτὲς οἱ σελίδες ἔχουν κείμενο ἄφθαρτο κι εὐανάγνωστο ὡς χρωστικῶς ζωηρό. δεύτερη διαφορὰ μεταξὺ παπύρου καὶ περγαμηνῆς εἶναι ὅτι ἡ περγαμηνὴ προσφέρεται γιὰ βιβλίο ῥαφτὸ σὰν τὰ σημερινά, ποὺ σὲ πίεσι ἀντέχει ἀπεριόριστα, καὶ ὠφελεῖται κιόλας, σὲ ἄλλη δὲ κάκωσι ἀντέχει πολύ, ἐνῷ ὁ πάπυρος δὲν προσφέρεται καθόλου γιὰ τέτοια βιβλιοδεσία· ἔχει βιβλιοδετηθῆ βέβαια ἔτσι ἐλάχιστες φορές, ἀλλὰ σὲ κάκωσι ἔγινε ἀκόμη πιὸ εὐπρόσβλητος· προσφέρεται μόνο γιὰ εἰλητάριο - κύλινδρο - ῥόλο - μεγιλὰ - volumen, ποὺ κι αὐτὸς εἶναι πολὺ μικρῆς ἀντοχῆς· μὲ τὸ παραμικρὸ ζούληγμα καταστρέφεται καὶ μὲ τὸ τύλιγε - ξετύλιγε γιὰ τὴν εὕρεσι ἑνὸς χωρίου ἐπίσης καταστρέφεται πολὺ γρήγορα· ὁ ῥόλος δὲν ξεφυλλίζεται· σ' αὐτὸν δὲν μπορεῖς νὰ ἐνσκήψῃς στὴ σελίδα 80 χωρὶς νὰ ἐνοχλήσῃς τὶς πρὸ αὐτῆς σελίδες. τρίτη διαφορὰ τῶν δυὸ αὐτῶν γραφικῶν ὑλῶν εἶναι ὅτι σὲ παπύρινο βιβλίο δὲν χωροῦν παραπάνω ἀπὸ 100 σελίδες κειμένου σὰν αὐτὴ ποὺ διαβάζετε αὐτὴ τὴ στιγμή, ἐνῷ ἕ-

να περγαμηνὸ βιβλίο μπορεῖ νὰ χωρέσῃ καὶ 3.000 τέτοιες σελίδες· ἔχω δῆ τέτοια ἀρχαῖα χειρόγραφα στὰ μοναστήρια τοῦ Ἄθω καὶ σ' ἄλλες βιβλιοθῆκες χειρογράφων πολλές. γι' αὐτὸ ἡ Π. Διαθήκη χωροῦσε μόνο σὲ 22 κυλίνδρους, ὁ Θουκυδίδης σὲ 8, ὁ Ὅμηρος σὲ 48. ἡ δὲ τέταρτη διαφορὰ μεταξὺ παπύρου καὶ περγαμηνῆς εἶναι τρομακτική.

Ὅπως ἀνέπτυξα διὰ πολλῶν στὸ κωδικολογικό μου σύγγραμμα «Γραφικά», οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ πολλοὶ ἄλλοι λαοὶ μέχρι τὸ 330 π.Χ. ἔγραφαν μὲ φυτικὴ ἢ ζωϊκὴ μελάνη, ἡ ὁποία παρ' ὅλα τὰ μέτρα τους ξεθώριαζε, ἐπειδὴ κάθε ὀργανικὴ ὕλη ἑνώνεται μὲ τ' ὀξυγόνο τῆς ἀτμοσφαίρας σὲ βραδεῖα καῦσι κι ἀποχρωματίζεται μέχρι πλήρους ἐξαφανίσεως τοῦ χρώματός της. μὲ τὶς κατακτήσεις ὅμως τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου γνώρισαν, ὅπως εἶπα, στὴ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ τὴ χρῆσι τοῦ ἀνοργάνου ὀρυκτοῦ συστατικοῦ τῆς μελάνης, ποὺ μέχρι σήμερα εἶναι τὸ ἴδιο συστατικό της, ὁ θειικὸς σίδηρος ἢ *μελαντηρία* ($FeSO_4 \cdot 7H_2O$), ποὺ ὡς ἀνόργανο δὲν ἑνώνεται μὲ τ' ὀξυγόνο σὲ βραδεῖα καῦσι –ἤδη εἶναι κεκορεσμένο μὲ ὀξυγόνο– καὶ γι' αὐτὸ δὲν ξεθωριάζει. γύρω στὸ 4% *μελαντηρία* στὴ μελάνη τὴν κάνει ἀνεξίτηλη στοὺς αἰῶνες. εἶναι ὅπως ἕνα ἔγχρωμο πετράδι δὲν χάνει τὸ χρῶμα του οὔτ' ἐλάχιστα, ἀκόμη κι ἂν εἶναι ἐκτεθειμένο στὴ φύσι καὶ στὸν ἥλιο καὶ στὴ βροχὴ ἐπὶ χιλιάδες χρόνια. ἂν ὅμως γράψῃ κανεὶς μὲ τέτοια μελάνη σὲ πάπυρο, τὸν πάπυρο ἡ μελαντηρία σὲ λίγο χρόνο τὸν καίει, καὶ τὸ κάθε γράμμα γίνεται μιὰ τρῦπα. ἡ περγαμηνὴ ὅμως δέχεται αὐτὴ τὴ μελάνη χωρὶς καμμία βλάβη καὶ μαζί της διατηρεῖται στοὺς αἰῶνες. γι' αὐτὸ ἀκόμη καὶ τὰ περγαμηνὰ χειρόγραφα τῆς παπυρικῆς ἀλεξανδρινῆς παραδόσεως κειμένων εἶναι γεμάτα λάθη. ἐνῷ ἡ περγαμηνὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσι κρατάει τὰ κείμενα πολὺ καθαρὰ ἀπὸ λάθη· καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους τρεῖς λόγους βέβαια καὶ γιὰ μερικοὺς ἄλλους ἀκόμη.

Ἔτσι ἔρχομαι καὶ στὴν πραγματικὴ ἡλικία τῶν βιβλικῶν χειρογράφων κειμένων καὶ κάθε κειμένου. τὸ 1970 –ὅταν τριαντάρης ἀκόμη ἔγραφα τὸ Ὑπόμνημα στὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα– τὴν ἀντιλήφθηκα καὶ τὸ 2008 τὴν ἀνακοίνωσα· ὅτι ἕνα κείμενο γραμμένο σὲ χειρόγραφο τοῦ 10ου ἢ 12ου αἰῶνος μπορεῖ ὡς γραπτὸ νὰ εἶναι πολὺ ἀρχαιότερο ἀπὸ τὰ γραπτὰ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ «περιφήμων» χειρογράφων τῆς Βίβλου ℵ A B C D κλπ., διότι ἐκεῖνα ὡς χειρόγραφα τῆς ἀλεξανδρινῆς παραδόσεως κειμένου, μπορεῖ νὰ εἶναι γραμμένα 6 αἰῶνες πιὸ μπροστά, καὶ περγαμηνά, ἀλλ' εἶναι πεντηκοστὰ (50^{α}) ἀντίγραφα ἐξ ἀντιγράφων καὶ ἔχουν βαθὺ παπυρικὸ - ἀντιγραφικὸ - διαδοχικὸ παρελθόν, ἐνῷ τὸ μικρογράμματο χειρόγραφο τοῦ 10ου αἰῶνος, ποὺ δὲν ἔχει παπυρικὸ παρελθὸν καὶ εἶναι δεύτερο ἢ τρίτο

ἀντίγραφο μετὰ τὸ ἀποστολικὸ αὐτόγραφο, ἔχει κείμενο πολὺ πιὸ ἀρχαῖο ἀπὸ τὸ ὑπέργηρο κείμενο τῶν χειρογράφων ℵ A B C D, στὰ ὁποῖα ἔχει ἐμπιστοσύνη ἡ ἀρνητικὴ «κριτική», περιφρονώντας τὰ ὑπέροχα μικρογράμματα χειρόγραφα τοῦ 10ου καὶ 12ου αἰῶνος. τσόκαρα ὅλοι τους· μποῦφοι. ἕνα κείμενο ποὺ σὲ 1000-1200 χρόνια ἀντιγράφηκε μόνο μία ἢ δύο φορὲς ἔχει κείμενο ἀγέραστο. τὸ κείμενο δὲν φθείρεται οὔτε γηράσκει ἀπὸ τὸ μακροχρόνιο καθησιό του, ἀλλ' ἀπὸ τὶς ἀλλεπάλληλες διαδοχικὲς ἀντιγραφές του. ἡ κακὴ ποιότητα βέβαια τῶν χειρογράφων ℵ A B C D κλπ. φαίνεται στὸν πεπειραμένο φιλόλογο καὶ χωρὶς νὰ ξέρῃ αὐτὸ ποὺ λέω ἐδῶ. ὁ μποῦφος ὅμως σκέφτεται σὰ μποῦφος· ἂν σκέφτεται ὁ μποῦφος. ἓξ αἰῶνες ἀρνητικῆς «κριτικῆς» καὶ μαγκιᾶς ἀπὸ χιλιάδες ἐπιστημόναρους καὶ τσαρλατάνους δὲν ἔφτασαν γιὰ νὰ καταλάβουν ποιά εἶναι ἡ πραγματικὴ ἡλικία ἑνὸς κειμένου· ὅτι ἄλλο εἶναι ἡ ἀρχαιότητα ἑνὸς χειρογράφου ὡς ἀντικειμένου κι ἄλλο οἱ ἀντιγραφικὲς διαδοχὲς τοῦ κειμένου του· ὅτι ἡ πραγματικὴ ἡλικία ἑνὸς κειμένου εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιγραφικῶν διαδοχῶν του, ἀκόμη κι ἂν οἱ 100 τέτοιες ἔγιναν σὲ 10 χρόνια, καὶ ὄχι ὁ χρόνος ποὺ ὑπάρχει ὡς χειρόγραφο. βλᾶκες ὅσο κι ὁ μποῦφος. ἀντὶ γιὰ μυαλὸ τὸ κρανίο τους ἔχει μέσα σκατά.

Ὁ δὲ κοπτισμὸς ὡς φαινόμενο εἶναι τὸ στίγμα τῆς ἀφρικανικῆς παπυρικῆς ἀλεξανδρινῆς παραδόσεως κειμένων, εἴτε βιβλικῶν καὶ χριστιανικῶν εἴτε καὶ τῶν θύραθεν γενικῶς. οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ὅλοι οἱ Ἀφρικανοί, καί γε οἱ Ἕλληνες ἢ ἑλληνόγλωσσοι τῆς Ἀλεξανδρείας κάπως, μιλοῦν καὶ γράφουν πολὺ ἔρρινα. τὸ εἶδα αὐτὸ σὲ χριστιανικὰ ἀλλὰ καὶ σὲ προχριστιανικὰ ἑλληνικὰ κείμενα, χωρὶς νὰ τὸ ἑρμηνεύω, κι ὅταν στὰ 28 μου χρόνια τὸ εἶδα καὶ σὲ χριστιανικὰ κοπτικὰ κείμενα κατάφορτα ἀπὸ ἑλληνικὲς λέξεις, τὸ ἑρμήνευσα. καὶ δημοσίευσα τὴν ἀνακάλυψί μου στὰ 48 μου τὸ 1988 (Γραφικὰ 2,151). ὀνομάζω τὸ φαινόμενο *κοπτισμόν,* ἐπειδὴ ὁ ἀφρικανικὸς αὐτὸς ῥουθουνισμὸς παρατηρεῖται κυρίως στὰ κοπτικὰ χειρόγραφα· χαρακτηρίζει ὅμως τὴν προφορὰ καὶ ὅλων τῶν Ἀφρικανῶν. οἱ ἐν Ἀφρικῇ ἀντὶ γιὰ *π ψ γ δ* λένε *μπ μψ νγκ νδ*· ἀντὶ γιὰ *ἐπίσκοπος, Παῦλος, Ἐπιστολὴ Πρὸς Κορινθίους, πέτρα, ἀπόστολος Πέτρος, Πέτρος Πέτρου Γάλης, Ἡρῴδας, κάψα, καψίον, πόρτα, πίτσα, ποδήλατο,* λὲν *ἐμπίσκοπος, Μπαῦλος, Ἐμπιστολὴ Μπρὸς Κόρινθος, μπέτρα, ἀμπόστολος Μπέτρος, Μποῦτρος Μποῦτρος Νγκάλη, Ἡρῴνδας, κάμψα, καμψίον μπόρτα, μπίτσα, μποδήλατο.* τὸ εἶδα σ' ἀρχαῖα κείμενα, σὲ σημερινὲς ἐφημερίδες, τὸ ἄκουσα σὲ ῥαδιόφωνα, σὲ Ἀφρικανοὺς φοιτητάς· ὅλο *μπ* καὶ *νγκ.* καὶ τὸ ἑρμήνευσα βλέποντας καὶ σὲ θύραθεν ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κείμενα ὡς φιλόλογος καὶ στὶς προτεσταντικὲς ἐκδόσεις τῆς Βίβλου ἀπὸ τὰ χειρόγραφα ℵ A B C D κλπ., ἐκδόσεις τῶν Tischendorf, Nestle,

Soden, Rahlfs, καὶ ἄλλες· *ἔστιν τις, ἔφυγεν πᾶς, λήμψομαι, λημφθήσομαι, ἐλήμφθη, ἀναλημφθήσεται, ἀνελήμφθη, ἀναλημφθείς, λῆμψις, ἀνάλημψις, ἀντίλημψις, μετάλημψις, προσωπολημψία, προσωπολήμπτης, προσωπολημπτῶ, ἀπροσωπολήμπτως, καμψάκης, Ῥαμψάκης, Ἀμβακούμ, Ψονθομφανήχ,* κλπ.. γεμίζει ἡ μύτη σου μῦξα καὶ ῥουθουνισμὸ καὶ νιώθεις συναχωμένος. κατάφορτες ἀπὸ κοπτισμὸ οἱ περιβόητες «κριτικὲς ἐκδόσεις». ἀλλ' οὔτε οἱ Ἑβραῖοι συντάκτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οὔτε οἱ Ἑβραῖοι καὶ Ἕλληνες συντάκτες τῆς Καινῆς Διαθήκης μιλοῦσαν κι ἔγραφαν μὲ τὴ μύτη γεμάτη κοπτισμὸ ὅπως αὐτοὶ οἱ «κριτικοὶ ἐκδότες». τόσο βλᾶκες εἶναι τὰ ντουρντουβάκια, ποὺ ἔκαναν τὶς ἐν λόγῳ ἐκδόσεις των ἀπὸ τὰ ἐν λόγῳ ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα, καὶ δὲν μυρίστηκαν κἂν τὰ ὑγιᾶ χειρόγραφα, καὶ ἀραδιάζουν σὰ σκουπίδια στὰ «κριτικὰ ὑπομνήματά» τους τὰ σημάδια τοῦ κοπτισμοῦ ὡς ἀδιάσειστα τεκμήρια τῆς βλακείας των καὶ τῆς ἀνεπιστημοσύνης των οἱ μυξιάρηδες. δὲν τοὺς ἔκοψε νὰ καθαρίσουν τὰ κοπτίζοντα κείμενα τῶν κοπτιζόντων χειρογράφων τους ἀπ' αὐτὸν τὸν πρόσθετο κοπτισμό. κατάλαβα δὲ συνάμα καὶ γιατί ὁ θεὸς ἀνέχτηκε νὰ πλημμυρίσῃ ὁ ἀδιόρθωτος κι ἀκαθάριστος αὐτὸς κοπτισμὸς τῆς μύξας τὶς «κριτικὲς ἐκδόσεις» τῶν προτεσταντῶν ποὺ θαυμάζουν οἱ δικοί μας. ναί, τὸ ἔκανε αὐτὸ ὁ πάνσοφος *ἐμπαίκτης,* γιὰ νὰ βλέπουμε καὶ τὴν ποιότητα κι ἐπιστημοσύνη τῶν δικῶν μας καὶ τὸ μὴ οὐσιαστικὸ ἀλλ' ἐμφανέστατο ἀλεξανδρινὸ στίγμα στ' ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα τῆς παπυρικῆς παραδόσεως τὰ κατάφορτα μὲ πάμπολλα καὶ σοβαρὰ λάθη καὶ οὐσιαστικὰ λάθη, γιὰ νὰ τ' ἀποφεύγουμε σὰν σημαδεμένα ὡς ψωριασμένα. γιὰ νὰ βλέπουμε καὶ τὴν ὑψηλόβαθμη βλακεία τῶν αἱρετικῶν προτεσταντῶν ἐκδοτῶν καὶ «βιβλικῶν θεολόγων» κι ἐξυπνάκηδων τσαρλατάνων αὐτῶν τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς», καὶ νὰ γελοῦμε. γιὰ νὰ βλέπουμε καὶ τὴ δουλοπρέπεια δικῶν μας τινῶν παπαγάλων, ποὺ τοὺς θαυμάζουν καὶ τοὺς λατρεύουν σὰν εἴδωλα, καὶ νὰ τοὺς οἰκτίρουμε τοὺς κακομοίρηδες, καὶ νὰ τοὺς συμβουλεύουμε νὰ πᾶν σ' ἕνα νυχτερινὸ γυμνάσιο νὰ μάθουν πέντε γράμματα. μπροστὰ στὴν ἄπειρη σοφία αὐτοῦ τοῦ *ἐμπαίκτου* κάμπτω τὰ γόνατά μου.

3
Ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα

Ἡ μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα* ἔγινε ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄ (285-246 π.Χ.) καὶ μᾶλλον στὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας του, γύρω στὸ 280 π.Χ., ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ κείμενο, τὸ ὁποῖο, ὅπως εἶπα, σήμερα δὲν σῴζεται. τότε καθ' ὅλο τὸν Γ΄ π.Χ. αἰῶνα ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Ἰορ-

δανία ἦταν στὴν ἐπικράτεια τῶν Πτολεμαίων. πιστεύω ὅτι τὸ ἔργο τῆς μεταφράσεως αὐτῆς, ποὺ ἦταν ἡ σοβαρότερη φροντίδα τῆς φυλάξεως καὶ διαιωνίσεως τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἦταν θεοκίνητο καὶ ἡ μετάφρασι εἶναι θεόπνευστη. ὁ παντογνώστης καὶ καρδιογνώστης Κύριος προέβλεπε ὅτι μεγάλη μερίδα τοῦ πεισματάρικου *(σκληροτραχήλου)* κι αὐτοκαταστροφικοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ θ' ἀπολακτίσῃ τὴν ἀπὸ τοὺς προφῆτες Ἰερεμία Ἰεζεκιὴλ καὶ Βαροὺχ προφητευόμενη *καινὴ διαθήκη* (Ἰε 38,48· 95,1· Ἰζ 47,16· Βρ 3,27) καὶ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο θὰ παραποιήσῃ καὶ τὴν *παλαιὰ διαθήκη,* καὶ κίνησε τοὺς ἀνυπόπτους Ἰουδαίους τοῦ Γ΄ π.Χ. αἰῶνος νὰ κάνουν τὴ μετάφρασι αὐτή, τόσο γιὰ νὰ τὴ διαβάζουν οἱ ἑλληνόγλωσσοι Ἑβραῖοι τῆς διασπορᾶς, ὅσο καὶ γιὰ νὰ εἶναι ἀσφάλιστρο τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ποὺ θὰ κληρονομοῦνταν στοὺς Χριστιανούς.

Στὴ μετάφρασι αὐτὴ τῶν *Ἑβδομήκοντα,* ὅπως εἶδα σὲ μερικὰ ἀξιοπρόσεκτα χειρόγραφα τῆς Π. Διαθήκης, ὁ ἐναντίον τοῦ Μωϋσῆ στασιαστὴς Λευῖτης (Νο 213-215· 234,5) καὶ δυὸ ἄλλοι ὁμώνυμοί του Λευῖτες τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλέων (Πα 26,2· 17· 64,21· 82,16) καὶ οἱ ἀπόγονοί τους λέγονται καὶ γράφονται *Κωρή,* καὶ *Κωρηΐμ* καὶ *Κωρῆται,* καὶ ὄχι ποτὲ *Κορὲ Κορεΐμ Κορῖται,* ὅπως γράφεται ὁ πρῶτος καὶ στασιαστὴς στὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα *Κορέ* (Ἰδ 2,9). αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ ἑλληνικὴ *προσῳδία,* δηλαδὴ ἡ διάκρισι προφορᾶς μακρῶν καὶ βραχέων *ω η* ἀντὶ τῶν μετέπειτα χωρὶς *προσῳδίαν ο ε,* εἶναι ἀκόμη ζωντανή, ὅταν γίνεται ἡ μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα.* κι αὐτὴ τὴν *προσῳδίαν* ἤξεραν καὶ πρόφεραν οἱ ἑλληνόγλωσσοι καὶ οἱ ἑλληνομαθεῖς Ἰουδαῖοι μεταφρασταί. αὐτὴ ἡ *προσῳδία* ἔσβησε περίπου σ' ἕναν αἰῶνα (τρεῖς γενεὲς) ἀπὸ τὸ 330, ποὺ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατέλαβε τὴν Παλαιστίνη, μέχρι τὸ 246 π.Χ., ποὺ πέθανε ὁ Πτολεμαῖος Β΄, μὲ λῆξι κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τοῦ Πτολεμαίου Γ΄ (246-221 π.Χ.). διότι ἡ ἀπόσβεσι ἔγινε ἐξ αἰτίας τῆς εὐρυτάτης χρήσεως τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τοὺς ἀλλοδαποὺς καὶ ἀλλογλώσσους Ἀφρασιᾶτες, ποὺ δὲν εἶχαν *προσῳδίαν.* φυσικὰ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καὶ ὁ στρατός του, ποὺ ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, μιλοῦσαν μὲ *προσῳδίαν*· ἐπίσης κι ὁ ἑτεροθαλὴς καὶ συνομήλικος ἀδερφός του Πτολεμαῖος Α΄. ὁ γιὸς τοῦ Πτολεμαίου Α΄ Πτολεμαῖος Β΄ ἀσφαλῶς μιλοῦσε σὰν τὸν πατέρα του, ἀλλὰ μετὰ μισὸν αἰῶνα εἶχε τὴν ἑλληνικὴ προφορά του ἐλαφρῶς σπασμένη, μὲ μειωμένη ἀλλὰ καὶ διαρκοῦσα *προσῳδίαν.* ἐπὶ τοῦ Πτολεμαίου Γ΄, τοῦ ἐγγόνου, ἡ *προσῳδία,* νομίζω, ἐξατμιζόταν πλέον καὶ ἔληξε μαζί του· γι' αὐτὸ καὶ τότε ἀρχίζουν τὰ πολλὰ ὀρθογραφικὰ λάθη τόσο στοὺς ἰδιωτικοὺς παπύρους ὅσο καὶ στὶς ἀμελεῖς χαρακτικὲς ἐπιγραφές. ἄρα ὄντως ἡ μετάφρασι, ἡ ὁποία ἔχει ἀκόμη προσῳδιακὴ ὀρθογραφία - προφορὰ *Κωρὴ Κωρηΐμ Κωρῆται,* ἄγνωστη σ' ὅ-

λους ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο Γ΄ κι ἔπειτα, ἔγινε ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄, ὅπου τὴν τοποθετεῖ χρονικῶς ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀριστέου, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας του (280 π.Χ. περίπου), ὅταν ἡ *προσῳδία* ἦταν ἀκόμη τόσο τσίλικη, ὥστε νὰ τὴν ἔχουν στὰ ἑλληνικά τους καὶ οἱ ἀλλοδαποί. ἔχω μαθητὴ Ἑλληναμερικανό, ποὺ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πτυχιοῦχος τοῦ πολυτεχνείου καὶ 25 ἐτῶν, καί, παρακολουθώντας τὴν προφορὰ αὐτοῦ καὶ τῶν παιδιῶν του, ἔχω ἄμεση πλούσια καὶ ἀκριβῆ γνῶσι αὐτοῦ τοῦ φαινομένου.

Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς τεκμαίρομαι γιὰ τὴν ἡλικία τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα κι ἀπὸ τὴν προφορὰ τοῦ συμφώνου ⊓ *τσάδη* ἢ *τσάδε* καὶ τὴ γραφή του στὸ τοπωνύμιο *Μασσηφά* (Ἰη 21,3· Κρ 14,16· Βε 6,1· Δδ 42,4· Βα 35,38· Πα 58,7· Ἀν 33,11· Ἰε 45,1), τὸ ὁποῖο στὴ μετάφρασι αὐτὴ ἀνευρίσκεται 32 φορὲς σὲ 8 βιβλία της. ὅπως ἀπέδειξα διεξοδικὰ τὸ 1988 στὸ σύγγραμμά μου «Ἀλφάβητο» (§ 2, 452-473 ἢ σελ. 455-459· καὶ φωτογραφία ἀργυρῆς ἐπιγραφῆς τῆς Ἐφέσου τοῦ 550 π.Χ. στὴ σελίδα 468) ἀνευρίσκεται ἡ λέξι *ΤΕ⊓ΑΡΑΚΟΝΤΑ,* ἡ ὁποία ἀργότερα γράφεται *τεσσαράκοντα* ἢ *τετταράκοντα,* μὲ δύο *σσ* ἢ *ττ* ὅπως καὶ ἡ *Μασσηφὰ* στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα. ἔχω ἀποδείξει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, στῶν ὁποίων τὰ κείμενα οὐδέποτε ἀνευρίσκεται *τσ* ἢ *τζ*, ἔγραφαν τοὺς ἤχους αὐτοὺς μὲ δύο *σσ θάλασσα* (Ὅμηρος, Ἡσίοδος, Σόλων, Θουκυδίδης) ἢ ἀργότερα μὲ δύο *ττ θάλαττα* (Λυσίας, Ξενοφῶν, Πλάτων), προφέροντας *τσ* τὰ *σσ,* καὶ *τζ* τὰ *ττ,* ὅπως φαίνεται καὶ στὶς λέξεις των *κόττος* καὶ *κοττίς,* ποὺ ἐπιβίωσαν μέχρι σήμερα προφερόμενες *κότσος* καὶ *κοτσὶς* ἢ *κοτσίδα.* ὁπότε καὶ τὸ γραφόμενο στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα *Μασσηφὰ* γράφεται ἔτσι μὲ δύο *σσ,* ἐπειδή, ὅταν ἔγινε ἡ μετάφρασι αὐτή, προφερόταν *Ματσηφά (Μ⊓πα).* ἀλλιῶς δὲν θ' ἀνευρισκόταν στοὺς ἑβδομήκοντα ἀνελλήνιστο κύριο ὄνομα γραφόμενο μὲ δύο *σσ.* ἦταν δὲ ἡ *Μασσηφὰ* πάντοτε κάποιος τόπος εὐρύς, κατάλληλος γιὰ πανεθνικὴ συνέλευσι στρατοῦ ἢ λαοῦ, ὁ ὁποῖος συνήθως μετεξελισσόταν καὶ σὲ πόλι. ἀναφέρεται δὲ *Μασσηφὰ* καὶ τῆς χώρας Μωάβ. γράφω περισσότερα γι' αὐτὸ παρακάτω στὶς Διορθώσεις (4,40).

Κανεὶς μάγκας καὶ τσαρλατάνος τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» ἢ «μεγάλης κριτικῆς», ὅπως τὴ λὲν οἱ ἴδιοι, δὲν εἶχε μυαλὸ νὰ προσέξῃ τὰ καταπληκτικὰ κι ἀμάχητα αὐτὰ τεκμήρια τῆς ἡλικίας τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. καὶ μήπως ξέρουν αὐτοὶ νὰ διαβάζουν ἀρχαῖα χειρόγραφα; αὐτοί, εἴπαμε, ἔχουν μόνον ἀπόψεις καὶ ξέρουν νὰ ξεστομίζουν μόνο μαγκιὲς τσαρλατανιὲς βλακεῖες μποῦρδες παρλαπίπες καὶ κλανιές. δὲν νιώθουν καθόλου τὴν ἀνάγκη νὰ καταλαβαίνουν κιόλας τὰ κείμενα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἀποφαίνονται, ἢ νὰ ξέρουν νὰ διακρίνουν τὰ τεκμήρια, ποὺ παραδίδονται στὴ χειρόγραφη πα-

ράδοσι, τὰ ὁποῖα καὶ καταστρέφουν ἀπὸ βλακεία καὶ ἀμάθεια καὶ κάθε σχετικὴ ἀνικανότητα. νὰ τὸ ξέρετε καλά· ἡ Βίβλος καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἐκκλησία πολεμοῦνται μὲ λύσσα ἀπὸ τοὺς αὐτονομαζομένους «βιβλικοὺς θεολόγους». ἕνας τέτοιος «βιβλικὸς θεολόγος» θεολογικῆς σχολῆς, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἦρθε κάποτε ὡς ἀκροατής, σ' ἕνα συνέδριο - ἡμερίδα γιὰ τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος, κι ὅλη τὴν ἡμέρα δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του νὰ πῇ κάτι, παρὰ μόνο μία φορά, γιὰ νὰ πῇ ἐναντίον τῆς ἐκκλησίας «Γιατί ἡ ἐκκλησία δὲν ἀποδέχεται τοὺς κιναίδους ὅπως εἶναι καὶ δὲν τοὺς ἀγκαλιάζει καὶ δὲν τοὺς ἐντάσσει στοὺς κόλπους της, παραδεχόμενη μὲ στοργὴ τὴν ἰδιαιτερότητά τους;». κι ἕνας ἁπλὸς Χριστιανὸς τοῦ ἔβαλε στουππὶ στὸ στόμα του ἀμέσως λέγοντάς του· «Μά, κύριε, ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μὲ ὅσα λέει γιὰ τοὺς τοιούτους στὴν καταστροφὴ τῶν Σοδόμων μὲ φωτιά, καὶ στὸ μωσαϊκὸ Νόμο γιὰ τὴν ἄμεση ἐκτέλεσι τῶν τοιούτων, καὶ γιὰ τὸν Ἠλία ποὺ ἔσφαξε 850 τοιούτους, καὶ γιὰ τὸ ξεπάστρεμά τους ἀπὸ τὸν ἐντολοδόχο τῶν προφητῶν Ἠλία καὶ Ἐλισαίου βασιλέα Ἰού, ποὺ τοὺς ξεπάστρεψε ὅλους, κι ὁ ἀπόστολος Παῦλος, πού, ἂν καὶ τόσο τρυφερὸς γιὰ τὴ σεξουαλικὴ ζωὴ τῶν ἐγγάμων ζευγαριῶν, ὅμως μὲ ὅσα λέει γιὰ τοὺς τοιούτους στὴν ἀρχὴ τῆς Πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς καὶ στὴν Α΄ Πρὸς Κορινθίους, ὅτι *«...οὔτε ἀρσενοκοῖται οὔτε μαλακοὶ* (=οὔτε ἐνεργητικοὶ οὔτε παθητικοὶ τοιοῦτοι) *...βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν,* αὐτὸς τοὺς ἔχει πετάξει ἔξω ἀπὸ τὴ Χριστιανικὴ ἐκκλησία, κι ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μὲ ὅσα λέει στὴν Ἀποκάλυψι γιὰ τοὺς *νικολαΐτας* στὴν ἀρχή, καὶ στὸ τέλος μ' ἐκεῖνο τὸ *ἔξω οἱ κύνες,* ἐννοώντας τοὺς *κύνας* ποὺ ἀναφέρονται στὸ Δευτερονόμιο (Δε 5,513), δηλαδὴ τοὺς κιναίδους, τοὺς ἔχει πετάξει ἤδη κι αὐτὸς κι ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ κι ἀπὸ τὴ Χριστιανικὴ ἐκκλησία. ἐσὺ γιατί ἐμφανίζεσαι συνήγορός τους καὶ κατήγορος τῆς ἐκκλησίας; ἀπὸ ποιό θρήσκευμα μᾶς ἦρθες; καὶ ποιός εἶσαι σύ; κι αὐτὰ ποὺ κελαϊδᾷς σὰν κοράκι ἐναντίον τῆς ἐκκλησίας τί σχέσι ἔχουν μὲ τὸ θέμα τῆς σημερινῆς ἡμερίδος; τί σὲ καίει; μπορεῖς νὰ μᾶς τὸ πῇς;». κι ἐκεῖνος ζάρωσε σὰ βρεγμένη γάτα, καὶ σὲ λίγο, βάζοντας τὴν οὐρὰ κάτω ἀπὸ τὰ σκέλια, τὸ ἔστριψε κι ἔγινε ἄφαντος. νὰ σᾶς πῶ ἐγὼ σὲ ποιό θρήσκευμα ἀνήκει, παρ' ὅλο ποὺ εἶναι καὶ «παπᾶ γιός», δηλαδὴ κι ὡς ἀνήλικος κι ὡς ἐνήλικος κι ὡς ἡλικιωμένος γέρος ἀπὸ τὴ Βίβλο ἔτρωγε καὶ ντυνόταν καὶ πλενόταν καὶ στεγαζόταν καὶ γιατρευόταν· τὸ ἄτομο αὐτὸ εἶναι τσιράκι ἐκείνου τοῦ «βιβλικοῦ θεολόγου» ποὺ σὲ σαχλὸ βιβλίο του γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἀποκαλεῖ «δολοφόνους» τοὺς Μωϋσῆ, Ἠλία, καὶ Ἰού. καταλαβαίνετε τί τοὺς καίει τοὺς τέτοιους. αὐτοὶ εἶναι οἱ φανατικοὶ ἐχθροὶ τῆς Βίβλου, τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, τῆς ἐκκλησίας.

Ἀσφαλῶς μιὰ μετάφρασι θείου κινήτρου καὶ θείου σκοποῦ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι θεόπνευστη. κάποιοι, ὅπως κυρίως ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ἐξ (von) Οἰκονόμων τοῦ 19ου αἰῶνος, ὑποστήριξαν ὅτι ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι θεόπνευστη, ἐννοώντας «ὅπως οἱ προφητεῖες καὶ *ὁράσεις* τῶν προφητῶν τῆς Π. Διαθήκης». ἐγὼ τὴ θεοπνευστία τῶν Ἑβδομήκοντα δὲν τὴν ἐννοῶ ἔτσι. κατὰ τὴ γνώμη μου ἡ μετάφρασι αὐτὴ ἔγινε ἁπλῶς ἀπὸ πιστοὺς κι ἐπιστημονικῶς καταρτισμένους καὶ φωτισμένους μεταφραστάς, οἱ ὁποῖοι μὲ ἄκρα εὐσυνειδησία κι ἐπαρκῆ γνῶσι τῶν δύο γλωσσῶν φρόντισαν νὰ μεταφράζουν μὲ τόση ἀκρίβεια, ὥστε νὰ μὴν παραβλάψουν οὔτε κατ' ἴχνος τὴν ἀκρίβεια τοῦ ἤδη θεοπνεύστου πρωτοτύπου κειμένου· ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἁπλῆ ἀντιγραφὴ τοῦ πρωτοτύπου ἕνας εὐσυνείδητος προσεκτικὸς καὶ πιστὸς ἀντιγραφεὺς φροντίζει νὰ μὴν παραβλάψῃ τὴ θεοπνευστία τοῦ κειμένου μὲ ἔστω καὶ ἀκούσια παραποιητικὰ λάθη. τὸ κείμενο δηλαδὴ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα διατήρησε ἀχτύπητη καὶ ἄφθαρτη τὴν ἤδη ὑπάρχουσα θεοπνευστία τοῦ πρωτοτύπου ἑβραϊκοῦ κειμένου. ἔπειτα μάλιστα καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπὸ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα πῆραν τὰ ὑπερτετρακόσια παραθέματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὰ κατάσπαρτα στὸ θεόπνευστο κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης. σπανίως οἱ ἑβραιόγλωσσοι κι ἑλληνομαθεῖς ἀπόστολοι μεταφράζουν οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὸ ἑβραϊκὸ κείμενο, ποὺ γνώριζαν σχεδὸν ἀπὸ στήθους ἀπὸ τ' ἀναγνώσματα τῆς συναγωγῆς, μ' ἐλάχιστες λεκτικὲς μόνο διαφορὲς καὶ οὐδέποτε νοηματικές, προφανῶς ἐπειδὴ ἐκείνη τὴ στιγμὴ δὲν εἶχαν στὸ χέρι τὸ βιβλίο τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. δὲν παρέθεσαν ποτὲ ἀπὸ ἄλλη μετάφρασι. ἔτσι λοιπὸν ἐννοῶ τὴ θεοπνευστία τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα.

Τὸ ὄνομα *Ἑβδομήκοντα* ὡς ὄνομα τῆς ἑλληνογλώσσου προχριστιανικῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὸ ἐμφανίζουν γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Ἰουστῖνος (165 μ.Χ.), Εἰρηναῖος (180), Κλήμης Ἀλεξανδρεύς (200), καὶ Ὠριγένης (230). καὶ ὅλοι αὐτοὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἀποδίδουν τὸ ὄνομα στὸ ὅτι ἡ μετάφρασι ἔγινε δῆθεν ἀπὸ *Ἑβδομήκοντα* μεταφραστάς, ἀκριβέστερα *ἑβδομήκοντα δύο.* καὶ κάθισε στοὺς μεταγενεστέρους αὐτὴ ἡ ἐκ παρανοήσεως ἐξήγησι τοῦ ὀνόματος μέχρι σήμερα. ἐγὼ ὅμως ἐξηγῶ ὅτι πρῶτα ἐμφανίστηκε ἡ ὀνομασία τῆς μεταφράσεως *Ἑβδομήκοντα,* κι ἕναν αἰῶνα ἀργότερα ἐμφανίστηκε ἡ σφαλερὴ ἀντίληψι ὅτι λέγεται ἔτσι, ἐπειδὴ ἔγινε δῆθεν ἀπὸ τόσους μεταφραστάς. καὶ ἡ ἀντίληψι αὐτὴ πρωτοεμφανίζεται στὴν ψευδεπίγραφη *Ἐπιστολὴ πρὸς Φιλοκράτη* κάποιου *Ἀριστέου.*

Τὴν *Ἐπιστολὴ πρὸς Φιλοκράτη* τοῦ *Ἀριστέου* μαρτυροῦν οἱ Ἰουδαῖοι Φίλων καὶ Ἰώσηπος –ὁ δεύτερος στὴν Ἀρχαιολογία του τὴν ἀ-

πορροφάει κιόλας ὁλόκληρη–, καὶ οἱ Χριστιανοὶ Ἰουστῖνος, Εἰρηναῖος, Κλήμης, Ἀνατόλιος Λαοδικείας, Εὐσέβιος Καισαρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Ἐπιφάνιος Κύπρου, Νικήτας Ἡρακλείας, Ἰωάννης Χρυσόστομος, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Θεοδώρητος, Ἱερώνυμος, Ψευδ-Ἰουστῖνος, Πασχάλιον Χρονικόν, Λέων Γραμματικός, Γεώργιος Σύγκελλος, καὶ Γεώργιος Κεδρηνός[1]. ὁ μόνος ποὺ κατονομάζει τὸ συγγραφέα της εἶναι ὁ Ἰώσηπος· στὸν Ἰώσηπο ὅμως λέγεται *Ἀρισταῖος. Ἀριστέας* λέγεται μόνο στὰ χειρόγραφά της· χειρόγραφα τῆς Βίβλου.

Ἡ Ἐπιστολὴ ἔχει ὁπωσδήποτε κύριο θέμα τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀλλ' αὐτὸ σὲ ἔκτασι κειμένου εἶναι τὸ τρίτο θέμα· πρῶτο εἶναι τ' Ἀποφθέγματα τῆς σοφίας τῶν πρεσβυτέρων τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, καὶ δεύτερο ἕνας Χατζητουριστικὸς Ὁδηγὸς τῶν Ἁγίων Τόπων· καὶ μικρότερα σὲ ἔκτασι ἄλλα τρία θέματα. ἡ σύνθεσι δηλαδὴ τῆς Ἐπιστολῆς εἶναι ἡ ἀκόλουθη.

Θέμα	%	§§
1. Ἀποφθέγματα πρεσβυτέρων (Πιρκὲ ἀββώθ!)	36	182-300
2. Χατζητουριστικὸς Ὁδηγὸς Ἁγίων Τόπων	22	51-120
3. Μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα (σὲ 6 θέσεις)	20	3-11· 28-32· 34-51· 121-7· 172-181· 301-317
4. Καββαλιστικὲς ἑρμηνεῖες (γιὰ καθαρὰ - ἀκάθαρτα) (-5% νόθα· 134-147· 152· 165-6)	12	128-171
5. Ἀπελευθέρωσι Ἰουδαίων δούλων	7	12-27
6. Διάφορα (πρόλογος - ἐπίλογος - συνδετικά)	3	1-2· 33· 318-322

Ὅτι ἡ μετάφρασι εἶναι τὸ κύριο θέμα φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι μόνο αὐτὸ ἐπανέρχεται σὲ ἓξ κατάσπαρτες θέσεις τῆς Ἐπιστολῆς καί, ἐξαιρουμένων τοῦ προλόγου καὶ τοῦ ἐπιλόγου, εἶναι μέσα σ' αὐτὴ τὸ πρῶτο (§ 3-11) καὶ τὸ τελευταῖο (301-317). ὅλα τ' ἄλλα θέματα ἐμφανίζονται στὴν Ἐπιστολὴ μόνο μία φορὰ σὰν ἐνδιάμεσα (intermedia-ἰντερμέδια).

Τ' Ἀποφθέγματα τῶν πρεσβυτέρων, ποὺ θυμίζουν τὸ πολὺ μεταγενέστερο βιβλίο τῆς *Δευτερώσεως* (= Μισνὰ) *Ἀποφθέγματα πατέρων* (= Πιρκὲ ἀββώθ), εἶναι μιὰ παράθεσι πολὺ ἔμμεσα ἀνταγωνιστικὴ πρὸς τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία. καὶ οἱ πρεσβύτεροι μεταφρασταὶ ποὺ μιλοῦν λέγονται κατ' ἐπανάληψιν *φιλόσοφοι* καὶ ἡ σοφία τους *φιλοσοφία* (200· 235· 256· 285· 296).

Ὁ Χατζητουριστικὸς Ὁδηγὸς τῶν Ἁγίων Τόπων, ὅπου ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία ὁ ἐξελληνισμένος τύπος *Ἱεροσόλυμα* (52), εἶναι ἕνα διεγερτικὸ - διαφημιστικὸ χατζητουριστικὸ ὁδοιπο-

ρικό· τὸ ἀρχαιότερο ὅλων. ὁ συντάκτης ἔχει τέτοια λάθη, ποὺ τὸν προδίδουν ὅτι δὲν ἔχει δῆ τὰ Ἰεροσόλυμα καὶ τὴν Παλαιστίνη. φαντάζεται ὅτι ἡ χώρα εἶναι κυρίως πεδινὴ κι ὁ Ἰορδάνης τὴν *περιρρεῖ* (116) καὶ τὴν ἀρδεύει ὅπως ὁ Νεῖλος τὴν Αἴγυπτο, κάνοντάς την πολὺ γόνιμη. δὲν ἔχει ἰδέα γιὰ τὸ ὅτι ὁ ποταμὸς ῥέει εὐθυτενῶς κι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαντακωμένος μέσα στὸ βαθύτερο χαντάκι τῆς γῆς, ποὺ στὸ κάτω μέρος του φτάνει στὰ 400 μέτρα χαμηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς παγκοσμίου θαλάσσης· στὴ Νεκρὰ Θάλασσα στὴν ὁποία ἐν τέλει ἐκβάλλει. φαντάζεται δὲ κι ὅτι ὁ Ἰορδάνης ἐμβάλλει τελικὰ σὲ ἄλλον ποταμό, κι ἐκεῖνος ἐκβάλλει στὴν κοινὴ θάλασσα κοντὰ στὴν Αἴγυπτο (116-7). ἔχει ἀσύμμετρη κι ἀνάκατη περιγραφὴ τῆς χώρας (ζ΄), τῶν Ἰεροσολύμων (f΄), τοῦ ναοῦ (β΄), τῶν ἱερῶν σκευῶν (α΄), τοῦ ἀρχιερέως (ε΄), τῶν ἱερέων (γ΄), καὶ τῶν θυσιῶν (δ΄).

Οἱ καββαλιστικὲς ἑρμηνεῖες, πιθανῶς τὸ ἀρχαιότερο δεῖγμα ἰουδαϊκοῦ καββαλισμοῦ ποὺ ἐφαρμόζεται ὡς ἑρμηνεία στὴ Βίβλο, στρέφονται γύρω ἀπὸ τὴν πιὸ χτυπητὴ κοινωνικὴ διαφορὰ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τὸν περίγυρό τους, τὴ διάκρισι τῶν ζῴων σὲ *καθαρὰ* καὶ *μὴ καθαρά,* δηλαδὴ φαγώσιμα καὶ μὴ φαγώσιμα· εἶναι σὲ ἔκτασι τὸ τέταρτο θέμα. σ' αὐτὸ τὸ μέρος ὀβελίζω ὡς νόθα καὶ μεταγενέστερα τρία κομμάτια, ποὺ ἀποτελοῦν συνολικῶς τὸ 5% τῆς Ἐπιστολῆς. στὸ τρίτο ἀπ' αὐτὰ (165-6) λέγεται καββαλιστικῶς ὅτι ἡ *γαλῆ* (= νυφίτσα ἢ γάτα) εἶναι *μὴ καθαρόν,* διότι δέχεται τὸ σπέρμα καὶ συλλαμβάνει ἀπὸ τ' αὐτιά, καὶ γεννάει ἀπὸ τὸ στόμα· κι ὅτι ὁ μωσαϊκὸς Νόμος ἐννοεῖ τοὺς συκοφάντες, οἱ ὁποῖοι δέχονται τὰ κουτσομπολιὰ ἐξ ἀκοῆς ἀπὸ τ' αὐτιά, κι ἔπειτα τὰ ξερνοῦν ἀπὸ τὸ στόμα τους ὡς συκοφαντίες· γι' αὐτὸ πολὺ σωστὰ ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος καταδικάζει τοὺς τέτοιους εἰς θάνατον (αὐλοκολακεία) (προφανῶς ἐξάρθρωσι ἀντιβασιλικῶν συνωμοσιῶν).

Τὸ πέμπτο καὶ μικρότερο σὲ ἔκτασι θέμα εἶναι ὅτι ὁ Πτολεμαῖος Β΄ μὲ προσωπικά του χρήματα ἐξαγόρασε κι ἀπελευθέρωσε ὅλους τοὺς Ἰουδαίους δούλους.

Ἡ γλῶσσα τῆς Ἐπιστολῆς εἶναι «τὸ κατὰ δύναμιν ἀρχαΐζουσα», δῆθεν ἀττική. εἶναι μιὰ ἑλληνικὴ ποὺ δὲν ὡμιλήθηκε ποτὲ πουθενά, οὔτε ἀττικὴ οὔτε κλασσικὴ οὔτε ἀρχαϊκὴ οὔτε ἑλληνιστική. ξύλινη γλῶσσα βαρετὴ καὶ ἀσαφὴς κι ἐκ γενετῆς νεκρή, πολὺ λεξιθηρική, ἐλαφρῶς σόλοικη μὲ ἀρκετὰ συντακτικὰ ἀνακόλουθα (12-15, κλπ.), μὲ ἀσυνήθιστη ἐναλλαγὴ εὐθέος καὶ πλαγίου λόγου (182-300), ἐπιτηδευμένα δυσνόητη.

Κύριο περιεχόμενο τῆς Ἐπιστολῆς εἶναι ἡ ἰουδαϊκὴ *λογοποιία* τοῦ Β΄ π.Χ. αἰῶνος γιὰ τὴ μετάφρασι τῶν Ο΄. συνοδεύοντας τὴ μετάφρασι ἡ ἐπιστολὴ ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων πρόλογος πέρασε τὴ λογοποιία

γιὰ τὴ μετάφρασι καὶ στοὺς Χριστιανούς. σήμερα οἱ βιβλικοὶ θεολόγοι ὡς μὴ εἰδικοὶ λένε τὸ πρᾶγμα *μῦθον,* ἐπειδὴ δὲν ξέρουν τὴν ἀκριβῆ φιλολογικὴ - γραμματολογικὴ ὁρολογία, στὴν ὁποία αὐτὸ λέγεται *λογοποιία* καὶ ὄχι *μῦθος.* ἡ λογοποιία δὲν εἶναι μῦθος, ἀλλ' ἱστορία λίγο ἢ πολὺ φθαρμένη, ποὺ κολυμπάει σὲ πλάσμα θρύλου, διατηρώντας καὶ λίγα ἢ πολλὰ στοιχεῖα τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας. δύο δὲ εἶναι οἱ μεγάλες ἰουδαϊκὲς λογοποιίες γιὰ τὴν Π. Διαθήκη, φτιαγμένες ἡ μία τὸ Β΄ π.Χ. αἰῶνα γιὰ τοὺς Ο΄ στὴν παροῦσα Ἐπιστολὴ τοῦ Ψευδαριστέου, καὶ ἡ δεύτερη τὸ Β΄ μ.Χ. αἰῶνα γιὰ τὸ μασοριτικὸ κείμενο στὸ ἰουδαϊκὸ ἀπόκρυφο Ἀποκάλυψις Ἔσδρα.

Ὅπως εἶπα, ἡ μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα δύο (ΟΒ΄)* ἢ ἁπλουστευτικὰ τῶν *Ἑβδομήκοντα (Ο΄)* λεγομένη ἔγινε κατὰ τὰ συμπεράσματά μου ἀπὸ τὸ γνήσιο καὶ τότε μὲν ἀκόμη ἄφθαρτο σήμερα δὲ χαμένο ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης στὰ χρόνια τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου Β΄ τοῦ Φιλαδέλφου (285-246 π.Χ.) μὲ τὴν εἰσήγησι καὶ φροντίδα πρῶτα κι ἔπειτα μὲ τὴν ἔγκρισι τὴν ἐγγύησι καὶ τ' ἀσφαλιστικὰ μέτρα τοῦ ἐν Ἰεροσολύμοις μεγάλου ἰσραηλιτικοῦ συνεδρίου τῶν *Ἑβδομήκοντα δύο* βουλευτῶν, τοῦ ἱδρυμένου μὲ θεῖο πρόσταγμα ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ (Νο 200,16-18· 27-35) καὶ διαλυμένου ὁριστικῶς κατὰ τὸ 70 μ.Χ. κατὰ τὴν ἅλωσι καὶ ὁλοσχερῆ καταστροφὴ τῆς Ἰερουσαλήμ· καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὠνομάστηκε τῶν *Ἑβδομήκοντα,* ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα «τῆς Ἱερᾶς Συνόδου» ἢ «τοῦ Πατριαρχείου». τὸ ὄνομα *Ἑβδομήκοντα* δοσμένο ἐξ ἀρχῆς εἶναι ἀντιδιασταλτικὸ πρὸς κάθε ἄλλη ἀφερέγγυο μετάφρασι προγενέστερη ἢ μεταγενέστερη καὶ ἀπορριπτικὸ ἐκείνων. τὸ συνέδριο αὐτὸ τῶν *Ἑβδομήκοντα πρεσβυτέρων* τὸ προεδρευόμενο ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ἱδρύθηκε γύρω στὸ 1630 π.Χ., καὶ καθ' ὅλη τὴν ἱστορία τοῦ Ἰσραὴλ μ' ἐξαίρεσι τὰ 70 χρόνια τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἦταν ὅ,τι εἶναι σήμερα γιὰ μᾶς ἡ γερουσία ἡ βουλὴ ἡ ἱερὰ σύνοδος καὶ ὁ ἄρειος πάγος μαζί. χρονικῶς καὶ μὲ κρατικὴ συνέχεια ὑπῆρξαν τρία συνέδρια· τὸ πρῶτο διήρκεσε περίπου 1000 χρόνια ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ (1630 π.Χ.) μέχρι τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία (630 π.Χ.) (Νο 63,1· 200,15-30)· τὸ δεύτερο 630 χρόνια ἀπὸ τὴν ἐπάνοδο μὲ τὸν Ζοροβάβελ (560 π.Χ.) μέχρι τὴν καταστροφὴ τῆς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους (70 μ.Χ.) (Ἀν 1,1-9)· καὶ τὸ τρίτο καὶ βραχύβιο λειτούργησε στὴν Ἰάμνεια ἐπὶ 65 χρόνια (70-135 μ.Χ.). καὶ γράφτηκε γι' αὐτὸ ἡ διατριβὴ «Συνέδριον (Σανεδρίν)» τῆς Ταλμούδ. αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἁπαξάπαντες οἱ βιβλικοὶ θεολόγοι τὸ λένε «σύνοδο τῆς Ἰαμνείας ποὺ ἔλαβε χώραν τὸ 100 μ.Χ.», ἐπειδὴ οἱ μὲν δικοί μας παπαγαλίζουν πάντοτε ὅποια κοτσάνα πορδίζουν οἱ ξένοι στὰς Ἑσπερίας καὶ στὰς Ἀμερικάς, οἱ δὲ ξένοι, τσόκαρα καὶ στειλιάρια ὄντες χαμηλῆς νοημοσύνης κι ἐπιστημονικῆς κα-

ταρτίσεως, τὴ λατινικὴ λέξι concilium τὴν «καταλαβαίνουν» πάντοτε σὰν οἰκουμενικὴ ἢ τοπικὴ σύνοδο! τὸ μεσαῖο συνέδριο, τὸ ὁποῖο κατὰ τὰ τελευταῖα του 70 χρόνια ἦταν σὲ παρακμὴ καὶ διαφθορά, καὶ φόνευσε τὸ Χριστὸ καὶ τὸ Στέφανο κι ἀποπειράθηκε δὶς νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Παῦλο. ὅταν ἦταν στὴν ἀκμή του κι ἀδιάφθορο, ἔκανε τὴ φερώνυμη μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα,* τὴν ὁποία ἀποκλειστικῶς χρησιμοποιοῦν οἱ περίπου 30 ἑλληνόγλωσσοι Ἰουδαῖοι συγγραφεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς λοιπῆς διασπορᾶς ἀπὸ τὸ 180 π.Χ. μέχρι τὸ 106 μ.Χ., καὶ κυρίως ὁ Φίλων (20 π.Χ. - 50 μ.Χ.), ὁ Ἰώσηπος (39-106 μ.Χ.), καὶ μάλιστα οἱ ἀπόστολοι καὶ συντάκτες τῆς Καινῆς Διαθήκης σὲ πάνω ἀπὸ 420 παραθέματά τους. ἡ μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα* λοιπὸν ἔγινε μὲ τὴν εἰσήγησι ἀπόφασι καὶ φροντίδα τοῦ συνεδρίου τῶν *Ἑβδομήκοντα,* καὶ γι' αὐτὸ λέγεται ἔτσι, εἶχε δὲ τὴν ἐγγύησί του καὶ τὴ σύστασί του πρὸς ὅλους τοὺς Ἰουδαίους.

Ἔγινε δὲ ἡ μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα* ἀπὸ δώδεκα δυάδες Ἑβραίων μεταφραστῶν, οἱ ὁποῖες μοιράστηκαν τὰ βιβλία –δώδεκα μεταφραστὰς διακρίνω μέσα στὸ κείμενο αὐτῆς τῆς μεταφράσεως–, 12 ἀπὸ τὰ Ἰεροσόλυμα καὶ 12 ἀπὸ τὴν παραμεσόγειο ἑλληνόγλωσση ἑβραϊκὴ διασπορά, οἱ ὁποῖοι γνώριζαν ὅλοι καλὰ καὶ τὴν ἑβραϊκὴ καὶ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀλλ' οἱ μὲν Ἰεροσολυμῖτες καλλίτερα τὴν ἑβραϊκὴ οἱ δὲ τῆς διασπορᾶς καλλίτερα τὴν ἑλληνική, ποὺ τὶς εἶχαν μητρικές, ὅπως συμβαίνει σήμερα μεταξὺ ἀγγλομαθῶν Ἑλλήνων καὶ ἀγγλογλώσσων Ἑλληναμερικανῶν. καὶ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο ἔγινε στὴν Ἰερουσαλὴμ ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ ἀρχιερέως καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξειδικευμένου ἱερατείου γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν Ἰουδαίων τῆς διασπορᾶς καί γε τῶν Ἀλεξανδρέων, οἱ ὁποῖοι δὲν γνώριζαν τὴν ἑβραϊκὴ καλὰ ἢ οἱ πλεῖστοι δὲν τὴ γνώριζαν καὶ καθόλου. ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ψευδαριστέου κατὰ τὴ γνώμη μου ἀπηχεῖ τὸ τοπικιστικὸ καὶ πρωτευουσιάνικο καὶ κούφιο κοκοριλίκι τῆς μεγάλης ἰουδαϊκῆς παροικίας τῆς Ἀλεξανδρείας, οἱ ὁποῖοι ἀνταγωνίζονταν φθονερὰ καὶ τοὺς συγχρόνους των μεγάλους Ἕλληνες ὁμηριστὰς καὶ λοιποὺς γραμματικούς, ὅτι ὅλα τὰ μεγάλα φιλολογικὰ ἔργα κι ἐπιτεύγματα, σὰν τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, εἶναι δικά τους, κι ὅτι οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι εἶναι πολὺ κατώτεροι. αὐτὴ εἶναι ἡ καυχησιάρικη φιγούρα καὶ σνομπαρία τῶν πρωτευουσιάνων Ἀλεξανδρέων. ὅτι αὐτοὶ ἔκαναν τὴ μετάφρασι στὴν περίφημη μεγαλούπολί τους, ποὺ ἦταν τότε ἡ μεγαλείτερη πόλι τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ μετὰ 100 χρόνια τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονὸς στὴν ἀκατάγραφη μνήμη τῶν Ἑβραίων φθάρηκε πολὺ κι ἔγινε λογοποιία, διατηρώντας μέσα στὸ θρυλικὸ πλάσμα ἀρκετὰ βασικὰ κατάλοιπα τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας. τέτοια κατάλοιπα εἶναι τὸ ὄνομα *Ἑβδομήκοντα,* ἔστω

καὶ παρερμηνευμένο, ὁ χρόνος τῆς ἐκπονήσεως ὁ ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄ τοῦ Φιλαδέλφου, τὸ ὅτι οἱ μεταφρασταὶ ἐργάστηκαν ἀνὰ δύο μαζί, καὶ πολὺ ἁμυδρῶς, τόσο ποὺ οὔτε ὁ συντάκτης τῆς Ἐπιστολῆς τὸ ἀντιλαμβάνεται, τὸ ὅτι ἡ μετάφρασι ἔγινε ἀπὸ αὐθεντικὰ κι ἐγγυημένα ἀπὸ τὸ μέγα συνέδριο τῶν Ἑβδομήκοντα χειρόγραφα, ποὺ φυλάγονταν στὴν Ἰερουσαλήμ, στὰ γύρω ἀπὸ τὸ ναὸ ἱερατικὰ κτήρια, ὡς πρότυπα ἀντιγραφῶν, καὶ τὸ ὅτι οἱ μεταφρασταὶ ἦταν 24 (12 + 12). τὰ ψήγματα αὐτὰ τῆς ἀλήθειας κολυμποῦν σ' ἕνα πλάσμα πλούσιο σὲ θρύλους φανταχτερούς· ὅτι τὴ μετάφρασι τὴν εἰσηγήθηκε ὁ Ἕλληνας διευθυντὴς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τὴ ζήτησε ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος Β΄ ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τοῦ Ἰσραὴλ Ἐλεάζαρο στέλνοντάς του γράμμα στὴν Ἰερουσαλήμ· ὅτι αὐτὸ τὸ ἔκανε, γιὰ νὰ μὴν ἔχῃ ἡ τόσο διάσημη βιβλιοθήκη μιὰ τόσο μεγάλη ἔλλειψι· ὅτι ἀπὸ τὰ Ἰεροσόλυμα ἦρθαν τόσο ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρος μαζὶ μὲ τὴν ἱερατικὴ ἡγεσία, φέρνοντας τὰ πιὸ πολυτελῆ ἀντίτυπα τῆς Βίβλου, ὅσο καὶ οἱ 72 μεταφρασταί· ὅτι ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος προσκύνησε τὴ Βίβλο· ὅτι χορήγησε τὴ μετάφρασι καὶ φιλοξένησε καὶ φιλοδώρησε μὲ πολλὴ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡγεμονικῶς τοὺς μεταφραστὰς καὶ συζήτησε μαζί τους ὑψηλὰ φιλοσοφικὰ θέματα καὶ θαύμασε τὴ σοφία τους καὶ τὴ μεγάλη ἐγγύτητα τῆς ἰσραηλιτικῆς βιβλικῆς σοφίας μὲ τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία· ὅτι οἱ 72 μεταφρασταὶ μετέφρασαν τὴ Βίβλο σὲ 72 ἡμέρες κατὰ δυάδες, κάνοντας 36 παράλληλες καὶ ὁλόκληρες μεταφράσεις της, χωρὶς νὰ ἐπικοινωνοῦν μεταξύ τους καθόλου· ὅτι ἡ ὅλη ἐργασία ἔγινε στὴ νησίδα Φάρον· ὅτι μετὰ τὴν ὁλοκλήρωσί της ἀντιπαραβλήθηκαν ὅλες οἱ 36 μεταφράσεις μεταξύ τους καὶ βρέθηκαν νὰ μὴ διαφέρουν οὔτε σὲ μία λέξι ἢ σύνταξι· ὅτι ὁ βασιλεὺς ζήτησε κι ἔμαθε πολλὰ ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῆς Βίβλου καὶ θαύμασε· ὅτι τοὺς μεταφραστὰς καὶ τὸν ἀρχιερέα μὲ τὸ ἐπιτελεῖο του συνώδευσαν ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ τἀνάπαλιν τρεῖς ἀξιωματικοὶ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ Πτολεμαίου· κι ὅτι ὅλ' αὐτὰ τὰ γράφει στὴν παροῦσα Ἐπιστολή του Πρὸς Φιλοκράτη τὸν ἀδερφό του ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς καὶ τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς συνοδίας τῶν μεταφραστῶν Ἀριστέας[2]. καὶ γράφει σὲ «ὑψηλὴ ἀττικὴ» γλῶσσα καὶ κατὰ διαστήματα φιλοσοφεῖ πολὺ πλατωνικά. κάτω ἀπ' αὐτὸν κρύβεται κάποιος ἑλληνομαθὴς ἄγνωστος Ἰουδαῖος λόγιος τῆς Ἀλεξανδρείας τῶν ἐτῶν 180-145 π.Χ.. οἱ Χριστιανοὶ κληρονόμοι κι ἀναμεταδότες κι ἐπιμεληταὶ καὶ διασῶστες τῆς λογοποιίας τὴν ἐπαύξησαν μὲ λίγους ἀκόμη θρύλους, οἱ δὲ συναξαρισταὶ θρύλησαν κι ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἰεροσολυμῖτες μεταφραστὰς ἐκείνους ἦταν ὁ *πρεσβύτης Συμεών,* ὁ ὁποῖος παρακάλεσε τὸ θεὸ νὰ δῇ τὸν προφητευόμενο Χριστὸ καί, ἀφοῦ ἔζησε 320 περίπου χρόνια, δέχτηκε στὴν ἀγκαλιά του τὸ Χριστὸ

βρέφος 40 ἡμερῶν, κι ἀμέσως ἔπειτα εἶπε εὐτυχισμένος *Νῦν ἀπολύοις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου...* (Λκ 9,7-10). ἀνταγωνισμὸς καὶ πλειοδοσία λογοποιίας μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Χριστιανῶν.

Χρονολογῶ τὴν Ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Ἀλεξανδρέως ἑλληνομαθοῦς Ἰουδαίου Ψευδαριστέου στὰ ἔτη 180-170 π.Χ., ἐπειδὴ φαίνεται σαφῶς τὸ ἀρχαιότερο καὶ πρωτοπόρο κείμενο τοῦ ἰουδαϊκοῦ «χρυσοῦ αἰῶνος» στὴν Ἀλεξάνδρεια, τῶν ἐτῶν δηλαδὴ 180-145 π.Χ.. ἡ Ἐπιστολὴ εἶναι ἐμποτισμένη μὲ ἔντονη καὶ κολακευτικὴ ἀπολογητικὴ καὶ εἶναι μιὰ συγκαλυμμένη ὁμολογία συμφωνίας κι ἀφομοιώσεως μὲ τὴν εἰδωλολατρικὴ νοοτροπία τῶν κυριάρχων Ἑλλήνων· ἐπίδειξι γλωσσικοῦ ἀττικισμοῦ, γενικῆς ἑλληνομαθείας, μυήσεως στὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία, συστηματικὴ ἀπόκρυψι τῶν αἰχμηρῶν τῆς Π. Διαθήκης, παραφουσκωμένη ὑπενθύμισι τῶν πρώτων καλῶν σχέσεων τῶν δυὸ ἐθνοτήτων καὶ θρησκειῶν· ὅτι ὁ Πτολεμαῖος Β΄ θαύμασε τίμησε καὶ προσκύνησε τὴν ἑβραϊκὴ Βίβλο καὶ τοὺς γραμματικούς της· ὅτι τὸ περιεχόμενο τῆς Βίβλου εἶναι σχεδὸν ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία· ψεύτικη δήλωσι κι ἀπόδειξι ὅλων αὐτῶν μὲ ἄφθονη καὶ ἄκρατη καββαλιστικὴ ἑρμηνεία ποὺ ἀφήνει κατάπληκτο κάθε νοήμονα καὶ σοβαρὸ ἄνθρωπο. γενικῶς ὁ Ψευδαριστέας ἀπευθύνεται στοὺς ἰσχυροὺς Ἕλληνες ἐννοώντας· «Μὰ δῆτε πόσο ἴδιοι εἴμαστε! γιατί νὰ ἔχουμε διαφορές; θυμηθῆτε πόσο τίμησε τὸ Νόμο μας ὁ ἔνδοξος Β΄ Πτολεμαῖος σας. δῆτε τί ὡραῖα νομικὰ καὶ λατρευτικὰ πράγματα ὑπάρχουν στὸ Νόμο μας καὶ πόσο ἴδια εἶναι μὲ τὴν ὑπέροχη φιλοσοφία σας. εἶναι ὁλοφάνερα τὸ ἴδιο. κι ἔχουμε καὶ τὸν ἴδιο ἕνα θεό, ποὺ ἁπλῶς ἐμεῖς τὸν λέμε *Κύριον* καὶ σεῖς τὸν λέτε *Ζῆνα* καὶ *Δία*» (§ 16)!

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κλῖμα ἀποκρύπτει καὶ ὅτι ἐκεῖνο ποὺ μεταφράστηκε ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄ εἶναι ὁλόκληρη ἡ Π. Διαθήκη. οἱ τέτοιοι Ἰουδαῖοι, γεμάτοι δῆθεν καύχησι ποὺ εἶναι Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ μέσα τους καταρώμενοι τὴν ὥρα ποὺ δὲν γεννήθηκαν εἰδωλολάτρες, *ἐπαισχύνονται* (Λκ 48,4) τὰ ἱστορικὰ καὶ ποιητικὰ καὶ κυρίως τὰ προφητικὰ βιβλία τους. παρ' ὅλον ὅμως ποὺ ἀποκρύπτει ἐπιμελῶς τὰ μετὰ τὸν Νόμον βιβλία, τοῦ ξεφεύγει κάπου ὅτι ὅλα τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης μεταφράστηκαν τότε στὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα· ἀλλὰ τὰ ἄλλα, λέει, πλὴν τοῦ Νόμου εἶναι λίγα ἀσήμαντα καὶ κατώτερης ἀξίας. δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ σᾶς τὰ περιγράψω. *Ἕτερα ὀλίγα τινὰ βιβλία... ἀπολειπόμενα* (=κατώτερα) *τοῦ Νόμου, τυγχάνοντα* (=κατὰ τύχην) *λεγόμενα* (καὶ αὐτὰ) *ἑβραϊκῇ φωνῇ καὶ ἑβραϊκοῖς γράμμασιν* (καὶ) *ἀμελέστερον σεσημασμένα* (=γραμμένα)[3]. τὴν πληροφορία αὐτή, ποὺ τοῦ βγαίνει μὲ τὸ τσιγκέλι, μιὰ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν παραχώσῃ μὲ καββαλιστικὰ σκουπίδια, τὴν κάνει πολὺ στριφτὴ μὲ στρί-

ψιμο σκληροῦ καὶ δυσνοήτου «ἀττικισμοῦ» καὶ τὴν ἀπαξιώνει μὲ κάθε τρόπο. τὸ ἴδιο κάνει ἀργότερα πάλι στὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ ἔγγονος καὶ μεταφραστὴς τοῦ Σιραχίδου, γράφοντας· *Ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Βιβλίων* (=Τωρὰ Νεβιὶμ οὐ Κεθουβίμ). ἀνάξια λόγου ποὺ δὲν ἀξίζει νὰ κατονομαστοῦν. τὰ ἴδια πολὺ ἀργότερα κι ὁ Φίλων στὴν Ἀλεξάνδρεια κι ὁ Ἰώσηπος στὴ Ῥώμη, καὶ κάθε λόγιος Ἰουδαῖος τῶν ἑλληνιστικῶν κι ἑλληνορρωμαϊκῶν χρόνων. τοὺς ἐρχόταν εὐκολώτερο νὰ καταπιοῦν ἕνα μαγκάλι ἀναμμένα κάρβουνα, παρὰ νὰ κατονομάσουν τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης. καὶ σήμερα ἡ ἀρνητικὴ «κριτικὴ» ἀπ' αὐτοὺς τεκμαίρεται ὅτι ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα δὲν περιέλαβε τὰ ἄλλα πλὴν τοῦ Νόμου βιβλία τῆς Π. Διαθήκης. κατὰ συγκυρίαν κι ἐγὼ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τεκμαίρομαι ὅτι τὰ περιέλαβε· γιατὶ ξέρω νὰ τεκμαίρωμαι. θέλω νὰ πῶ ὅτι, ἂν θέλω, μπορῶ νὰ τεκμαρθῶ καὶ μόνο ἀπ' αὐτούς. διότι παρ' ὅλη τὴν ἀγχώδη προσοχή τους ἡ ἐνδιαφέρουσα πληροφορία τοὺς ξεφεύγει, σὰν ἀπὸ φθονερὰ καὶ κομπλεξικὰ νήπια ποὺ παραληροῦν.

Τὸ δὲ θαμπὸ ψῆγμα τῆς ἀλήθειας, ὅτι οἱ μεταφρασταὶ ἦταν 12 ἑλληνομαθεῖς κι ἑβραιομαθέστεροι Ἰεροσολυμῖτες καὶ 12 ἑβραιομαθεῖς κι ἑλληνομαθέστεροι τῆς διασπορᾶς, εἶναι ὅτι λέει ὅτι 12 ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν ὀνόματα ἑλληνικά· *Σίμων (τρεῖς), Θεοδόσιος (τρεῖς), Ἰάσων (δύο), Θεόδοτος, Θεόφιλος, Δοσίθεος, Δάκις*[4].

Νομίζω ὅτι ὁ Ἰουδαῖος *Ἀριστέας,* ὁ δῆθεν σωματοφύλακας τοῦ Πτολεμαίου Β΄, μὲ τὸ εἰδωλολατρικὸ «ἑλληνικὸ» προσωπεῖο, ποὺ κρύβει μόνο τὴ μύτη του, εἶναι ὁ *διδάσκαλος Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως,* ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ σὲ μία πρὸς αὐτὸν Ἐπιστολή του ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, *Ἀριστόβουλος,* Ἀλεξανδρινὸς ἑλληνιστὴς καὶ στὴν πραγματικότητα προδότης τῆς πατρῴας του πίστεως καὶ οὐσιαστικῶς ἀντιβασιλεὺς τοῦ ἀνηλίκου βασιλέως, δηλαδὴ τοῦ τριετοῦς καὶ μετὰ 4 ἔτη ὀρφανοῦ κι ἀπὸ μητέρα βασιλέως Πτολεμαίου 6ου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἄρχισε ὁ «χρυσοῦς αἰὼν» τῶν Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας. αὐτὸς γράφει τὴν *Πρὸς Φιλοκράτη Ἐπιστολή,* σὲ γλῶσσα κομψὴ καὶ στριφτὴ «ἀττική», μὲ πολλὴ πλαστογραφία, μέσα σὲ πλούσιο πλάσμα θρύλου, ἐγκωμιάζει τὸ μέγα «καύχημα» τῶν Ἰουδαίων, τὴ Βίβλο, ἀποκρύβοντάς την ὅσο μπορεῖ μ' ὁποιαδήποτε ἀπόκρυψι καὶ μὲ ἄφθονο καββαλισμό. ἡ Ἐπιστολὴ αὐτή, τὸ «κομψοτέχνημα» αὐτὸ τοῦ «ἀττικισμοῦ» τὸ δυσνόητο, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ γελοιότερα κείμενα στὴν παγκόσμια γραμματεία. οἱ Χριστιανοὶ ὅμως τὸ διέσωσαν καὶ τὸ πρόβαλαν, ἐπειδὴ εἶναι ἡ ἀρχαιότερη μαρτυρία τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία χρησιμοποιοῦν καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ στὴν Καινὴ Διαθήκη, καὶ τὸ πιὸ μεγαλόστομο ἐγκώμιό της. κι ἐγὼ θεωρῶ τὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ψευδαριστέου ντοκουμέντο πολὺ ὑψη-

λῆς ἀξίας, πάνω στὸ ὁποῖο συντρίβονται *ὡς σκεύη κεραμέως* τὰ ἄδεια κρανία τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς». οἱ συντάκτες τῆς Καινῆς Διαθήκης χρησιμοποιοῦν μόνο τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ὅπως εἶπα, πάνω ἀπὸ 420 φορές. ὅπως ἤδη ἀνέφερα, σπανίως ὡς Ἑβραῖοι καὶ κατ' ἀρχὴν ἑβραιόγλωσσοι οἱ ἀπόστολοι μεταφράζουν μικρὲς καὶ πολύχρηστες φράσεις οἱ ἴδιοι, ἐνθυμούμενοι ἀπὸ τ' ἀναγνώσματα τῆς συναγωγῆς τὸ ἑβραϊκὸ πρωτότυπο, ὅταν δὲν εἶχαν στὸ χέρι τους ἐκείνη τὴν ὥρα τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα.

Ὁ δὲ Φίλων ὁ Ἀλεξανδρεὺς μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας τοὐλάχιστον ἑώρταζαν τὴν ἐπέτειο τῆς μεταφράσεως τῶν *Ἑβδομήκοντα* πανηγυρικὰ στὴ νῆσο Φάρον. καὶ νομίζω ὅτι καὶ γι' αὐτὸ δημιουργήθηκε ἡ λογοποιία ὅτι ἡ μετάφρασι αὐτὴ ἔγινε στὴν Ἀλεξάνδρεια[5]. ὁ Φίλων ὅμως περιγράφει τὴν ἑορτὴ τῆς σκηνοπηγίας, ποὺ οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν ἑώρταζαν στὴ νῆσο Φάρον. προφανῶς ταύτισαν τὶς δυὸ ἑορτές.

Λέω δὲ κι ἐγὼ τὶς δυάδες τῶν μεταφραστῶν δώδεκα, ἐπειδὴ τὰ ἐξελικτικὰ στάδια τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης τοῦ προχριστιανικοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπολογίζω ὅτι ἦταν δώδεκα· καὶ ἡ κάθε δυάδα μεταφραστῶν ἀνέλαβαν κείμενα ἑνὸς μόνον ἐξελικτικοῦ σταδίου τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης ὡς πιὸ ἐξειδικευμένοι σ' αὐτό· ὅπως καὶ σ' ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες ἄλλοι φιλόλογοι εἶναι πιὸ ἐξειδικευμένοι στὴν προομηρικὴ γλῶσσα τῶν ἀχαιικῶν πηλίνων πινακίδων, ἄλλοι στὴν ὁμηρική, ἄλλοι στὴν ἰωνικὴ τῶν Ἡροδότου καὶ Ἱπποκράτους, ἄλλοι στὴν αἰολική, ἄλλοι στὴ δωρικὴ καὶ μακεδονική, ἄλλοι στὴν πρώτη κοινὴ ἢ ἀττικὴ λεγομένη, ἄλλοι στὴ δεύτερη κοινὴ ἢ ἑλληνιστικὴ τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τῶν παπυρικῶν σπαραγμάτων, ἄλλη στὴν ἑλληνορρωμαϊκὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης μὲ τὶς 30 λατινικὲς λέξεις, τὰ 71 λατινικὰ κύρια ὀνόματα, καὶ τὶς 23 φράσεις ποὺ εἶναι ἑρμηνεύματα ἀπὸ τὴ λατινική, ἄλλοι στὴν πρωτοβυζαντινή, ἄλλοι στὴ μέση βυζαντινή, ἄλλοι στὴν ὑστεροβυζαντινὴ (ἀκριτικὴ καὶ φραγκοβυζαντινὴ τῶν ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων), ἄλλοι στὴ γλῶσσα τῆς τουρκοκρατίας. τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἐμφανίζεται σ' ὅλες τὶς γλῶσσες ποὺ ἔχουν μακραίωνα ζωή. ὑπολογίζω δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἱεροσολυμιτικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα οἱ 12 δυάδες τῶν 24 μεταφραστῶν, μὲ πρῶτο κριτήριο τὸ γλωσσικὸ ἐξελικτικὸ στάδιο καὶ δεύτερο τὴν ἔκτασι τοῦ κάθε βιβλίου, μοιράστηκαν τὰ βιβλία, παίρνοντας ἀπὸ 3 μέχρι 15 ἑκατοστὰ τοῦ συνόλου, περίπου ὡς ἑξῆς.

Διανομὴ τῶν βιβλίων σὲ 12 δυάδες μεταφραστῶν

α/α	Βιβλία	‰	α/α	Βιβλία	‰
Α	Γε Δε	92	Ζ	Ἰν Ἀμ Ὠσ Μχ Να Ἀβ Σφ	28
Β	Νο	127	Η	Ἠσ Σο Πδ	84
Γ	Ἰη Κρ Δν Βε Ῥθ	57	Θ	Ἰε Ἐπ Βα	153
Δ	Ψα	121	Ι	Ἰζ Θρ Ἰλ Ἀδ	66
Ε	Πμ Ἰβ Ἄσ Ἐκ	88	ΙΑ	Πα Βρ Δα	71
F	Δδ	64	ΙΒ	Αἰ Ἀγ Ζα Μα Ἀν	49

Βλέπω δὲ ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐξειδίκευσι στὸ ἕνα ἢ στὸ ἄλλο ἐξελικτικὸ στάδιο τῆς γλώσσης τῶν πρὸς μετάφρασιν βιβλίων ὑπῆρξε καὶ πλήρης ἐλευθερία ἐπιλογῆς λέξεων καὶ φράσεων. ἔτσι, ἐνῷ στὴν οὐσία ὅλοι δίνουν τὴ σωστὴ ἑρμηνεία τοῦ πρωτοτύπου, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ εἶναι μόνο μία καὶ τὴν ὁποία ἐνέκρινε τὸ συνέδριο τῶν *Ἑβδομήκοντα δύο πρεσβυτέρων,* μεταφραστικῶς, δηλαδὴ μόνο στὴν ἑλληνικὴ γλωσσικὴ διατύπωσι, ὁ κάθε μεταφραστὴς καὶ ἡ κάθε μεταφραστικὴ δυάδα ἔχουν τὸν τρόπο τους. γιὰ παράδειγμα, τὴν *κινύρα (κνυρ)* οἱ μὲν μεταφρασταὶ τῶν μωσαϊκῶν βιβλίων καὶ τῶν ποιητικῶν καὶ τῶν προφητικῶν τὴ μεταφράζουν *κιθάρα* (Γε 72,13· Ψα 34,2· Ἠσ 7,5), οἱ δὲ τῶν ἱστορικῶν βιβλίων τὴ μεταγράφουν ἀμετάφραστη *κινύρα* (Δδ 31,3· 74,7). στὴν προϊστορικὴ ἀχαιικὴ πήλινη πινακίδα τῆς Πύλου ΠΥ Qu 13d ἀνευρίσκεται τὸ ὄνομα *κι-νυ-ρα,* τὸ ὁποῖο ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα φαίνεται μᾶλλον κύριο ὄνομα ἀντρὸς *Κινύρας.* ἐνσωματώθηκαν δὲ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὰ ῥήματα *κινυρίζω* καὶ *κινύρομαι* καὶ τὸ ἐπίθετο *κινυρὸς - κινυρή,* ἀνευρισκόμενα στοὺς Ὅμηρο, Αἰσχύλο, Ἀριστοφάνη, Ἀπολλώνιο Ῥόδιο, καὶ Μόσχο Συρακούσιο[6]. παρομοίως τὸ βραχυγραφημένο ἑβραϊκὸ *σσρ* στὸν ψαλμὸ 46,1 μεταφράζεται *κάλαμος,* στὸ Ἠσ 10,1 *γραφίς,* στὸ Ἰε 75,17 *σχοῖνος* (= πινελάκι, μαρκαδόρος). προφανῶς, καθὼς δείχνει λ.χ. ἡ λέξι ἐπι*σεσυρ*μένον, στὸ τρίτο χωρίο ἡ μετάφρασι γίνεται μ' ἐτυμολογικὴ ἀκρίβεια, ἐνῷ στὰ ἄλλα δυὸ χωρία εἶναι *δυναμική,* δηλαδὴ κατὰ νόημα. (ὁ Ἀκύλας καὶ στὸ χωρίο Ψα 46,1 μεταφράζει *σχοῖνος*). τὸ *σχοῖνος* ὅμως στὸν ὑπόλοιπο, πλὴν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ἑλληνόγλωσσο κόσμο τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων δὲν ἦταν κατανοητὸ ὅπως τὰ *γραφὶς* καὶ *κάλαμος.* ἔχουν τέτοιες ἰδιαίτερες προτιμήσεις οἱ μεταφρασταὶ τῶν Ἑβδομήκοντα πάρα πολλές. οἱ μεταφρασταὶ τῆς Αἰχμαλωσίας κατέχουν πολὺ καλὰ τὴν ἁπλοϊκὴ ἑλληνιστικὴ γλῶσσα, ποὺ μπορεῖ ν' ἀποδώσῃ καλλίτερα τὴν ἐπίσης ἁπλοϊκὴ ἑβραϊκὴ γλῶσσα τῶν κατερραγμένων κι ὀλιγογραμμάτων φτωχῶν αἰχμαλώτων, οἱ ὁποῖοι τὸν 6ο π.Χ. αἰῶνα ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴ Βαβυλωνία καὶ τὴν Περσία στὴ γῆ τοῦ Ἰσραήλ.

Βλέπω ἐπίσης ὅτι τὴ δυσκολώτερη ἀπ' ὅλες στὴ μετάφρασί της ὁμάδα βιβλίων Ε (Πμ Ἰβ Ἆσ Ἐκ), ποὺ χρειαζόταν τὸν καλλίτερο ἑβραϊστὴ καὶ τὸν καλλίτερο ἑλληνιστή, ἀνέλαβαν πράγματι οἱ πιὸ εἰδικοί. οἱ Παροιμίες εἶχαν προφανῶς ἑβραϊκὸ λόγο ἀγροτικώτερο κι ἀρχαϊκώτερο, κι ἔπρεπε ν' ἀποδοθοῦν σὲ μιὰ ἑλληνικὴ ἀνάλογη. ὁ Ἰὼβ –ὅπως καὶ μερικοὶ δαυϊτικοὶ ψαλμοί (1˙ 2˙ 102˙ 103˙ κλπ.)– εἶναι τὸ πιὸ ὑψήγορο βιβλίο τῆς Π. Διαθήκης καὶ μὲ τὴν ἀρχαϊκώτερη κι εὐελικτότερη ἔκφρασι κι ἀποδόθηκε σὲ ἀνάλογη ἑλληνικὴ μὲ λέξεις καὶ φράσεις ἐπικὲς καὶ μὲ τὴ μοναδικὴ στὴ Βίβλο χρῆσι δυϊκοῦ ἀριθμοῦ *δυοῖν* (Ἰβ 14, 44).

ἅλιμα	*ἐνάλλομαι*	*κολαβρίζομαι*	*ῥάδαμνος*
ἀμύθητα	*ἐξηγορία*	*κυδοιμός*	*σθένος*
ἀνατλοῦν (τὸ)	*ἔξοικος*	*λίσσομαι*	*σῖτα*
ἀσιτί	*ἐξωτέρω*	*ναίω*	*στροβέω*
ἀτάρ	*ἐπήλυτος*	*ναῦς*	*συνίστωρ*
βορέας	*ἐπιβρίθω*	*οἴμοι*	*τετευχώς*
βρόμος	*ἐπιφαύσκω*	*οἴομαι*	*ὑποίσω*
βροτός	*ἐπιχαρής*	*οἴχομαι*	*φέγγος*
βύρσα	*εὔλαλος*	*ὀλέκω*	*φθέγγομαι*
ἐξαίσιος (=ἀπαίσιος)	*εὐπαθῶ*	*ὀλέκομαι*	*φθέγμα*
δέδοικα	*ἥττονες*	*ὁμοθυμαδόν*	*φράζομαι*
δίαιτα	*ἠχώ*	*παμβότανον*	*φύρομαι*
διαιτῶμαι	*θάρσος*	*παρακλήτορες*	*χάλκεος*
διατίλλω	*ἰαταί*	*πολυρρῆμον*	*χάλκειος*
διῖκται	*ἰμείρομαι*	*πόρρωθεν*	*χειροῦμαι*
δίφρος	*ἰχώρ*	*πότερον*	*χθιζός*
δυοῖν	*κατεντευκτής*	*προΐεμαι*	*ὠμοτοκῶ*
ἐκσιφωνίζομαι	*κλέος*	*πυρσεύω*	

10,26 *ἐνάλλεσθε ἐπὶ φίλῳ ὑμῶν.*
10,51 *ἕως τίνος οὐκ ἐᾷς με οὐδὲ προΐῃ με;*
14,44 *δυοῖν δέ μοι χρήσῃ.*
20,16 *οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ...* (καὶ 24,6)
21,10 *ὁ τὰ ὑψηλὰ ναίων ἐφορᾷ.*
22,2 *τίς δ' ἄρα γνοίη ὅτι εὕροιμι αὐτόν;*
26,80 *ἡψάμην δώρων*
31,2 *οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι ἢ ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος;*
32,2 *τίς γάρ ἐστιν ὁ κρύπτων σε βουλήν;*

οἱ δυὸ καλοδιαλεγμένοι μεταφρασταὶ χρησιμοποιοῦν στὸν Ἰὼβ χρόνους ἐγκλίσεις καὶ συζυγίες ῥημάτων, ποὺ δὲν χρησιμοποιοῦνται στὴν κοινὴ ἑλληνιστικὴ γλῶσσα τῶν ἄλλων βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ πολλὴ εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου, καὶ δυϊκὸ ἀριθμό. φαίνονται σαφῶς πολὺ δυνατοὶ κι ἐπιδέξιοι κι ἀρχαιομαθεῖς χειρισταὶ τῆς

ἀρχαίας κλασσικῆς προκλασσικῆς κι ὁμηρικῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. τὸ *ὀλέκομαι* βρίσκεται στὴν Ἰλιάδα (Α 10). οἱ μετὰ τὸν πίνακα ἐννιὰ ἐκφράσεις δὲν θὰ λέγονταν ἔτσι ποτὲ στὴν ἑλληνιστικὴ τῆς λοιπῆς Βίβλου. γι' αὐτὸ ἀνέλαβαν, νομίζω, ὁ καλλίτερος ἑβραϊστὴς κι ὁ καλλίτερος ἑλληνιστής, ποὺ εἶχαν τὸ τάλαντο καὶ τὴ γνῶσι νὰ διατηροῦν τὴν ποιητικὴ ὑψηγορία τοῦ πρωτοτύπου ποιήματος, ποὺ ἔπιαναν τὸν ποιητικὸ σφυγμό του. τὸ Ἆσμα ἔχει τὴν πιὸ σφιχτοδεμένη βραχυλογία καὶ τὴν πιὸ ἔξυπνη ἀλληγορία –δὲν ἐννοῶ καββαλισμό, ἀλλὰ ὑπονοούμενα–, καὶ χρειαζόταν καὶ τοὺς δυὸ μεταφραστὰς πολὺ πεπειραμένους χειριστὰς τῶν δύο γλωσσῶν. ὁ Ἐκκλησιαστὴς εἶναι αἰσθητὸ ὅτι ἦταν σ' ἑβραϊκὴ εὐγλώττου καὶ εὐστόχου διανοητοῦ, καὶ γι' αὐτὸ ἀνατέθηκε σὲ καταλλήλους. φρονῶ ὅτι γιὰ τὴν ὁμάδα τῶν τεσσάρων αὐτῶν βιβλίων ἐπιλέχτηκαν οἱ δυὸ πιὸ σοφοὶ κι ἐπιδέξιοι μεταφρασταί. εἶναι βιβλία ὄχι μόνο σύγχρονα κι ἑνὸς μόνο ἐξελικτικοῦ σταδίου τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ κείμενα ποὺ χρειάζονταν πολὺ ἐξειδικευμένους καὶ ἰδιαζόντως ταλαντούχους καὶ πεπειραμένους μεταφραστάς. ὁ 11ος π.Χ. αἰώνας τοῦ Δαυὶδ καὶ τοῦ Σαλωμών, τῶν πανισχύρων αὐτῶν αὐτοκρατόρων, γλωσσικῶς φιλολογικῶς καὶ λογοτεχνικῶς εἶναι ἡ κλασσικὴ ἐποχὴ τῆς βιβλικῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, ἡ αἰχμὴ τῆς τέτοιας ἀκμῆς. αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια ἀξιοπαρατήρητα γλωσσικὰ μυστικὰ δείχνουν ἐπισταμένη ἐπιλογὴ μεταφραστῶν καὶ διανομὴ τῶν βιβλίων σὲ μεταφραστικὲς δυάδες των.

Ἔγινε δὲ ἡ μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα* στὴν Ἱερουσαλήμ, στὰ κτήρια ποὺ περιέβαλλαν τὸ ναό, μὲ πρωτοβουλία τῆς ἱερατικῆς ἡγεσίας καὶ τῶν *Ἑβδομήκοντα δύο πρεσβυτέρων βουλευτῶν* σὰν τὸν ἐπὶ Χριστοῦ *εὐσχήμονα* (=λαμπροφορεμένον) *βουλευτὴν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθαίας,* ἡ ὁποία ἡγεσία ἔλαβε ὑπ' ὄψιν της τὶς πνευματικὲς καὶ λειτουργικὲς ἀνάγκες τῶν ἑλληνογλώσσων Ἰουδαίων ὅλης τῆς παραμεσογείου διασπορᾶς των καὶ ὑπὸ τὴν γενικὴ ἐποπτεία τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν ὑψηλοβάθμων ἱερέων, ὁπωσδήποτε καὶ τῶν πάντοτε ἐπιμελητῶν κι ἐκδοτῶν τοῦ κειμένου. ἐνδέχεται καὶ κάποιοι ἀπὸ τοὺς ἀποδήμους μεταφραστὰς νὰ ἦταν Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τὸ χρονικὸ διάστημα τῆς μεταφραστικῆς ἐργασίας μποροῦσε νὰ εἶναι πολὺ λίγο. μετέφρασα ὁ ἴδιος μόνος μου ὁλόκληρη τὴ Βίβλο, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, μετρώντας τὶς ὧρες, καὶ ξέρω ὅτι αὐτὸ γίνεται. κι ἂν κανεὶς εἶναι τελείως ἀπερίσπαστος καὶ καλὸς γνώστης κι ἐπιστήμων τῶν δύο γλωσσῶν καὶ γραμματειῶν, μπορεῖ μόνος του νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργο αὐτὸ σ' ἕνα ἑξάμηνο, μεταφράζοντας κατὰ μέσον ὅρο 7 μόνο σελίδες τὴν ἡμέρα. ἀνετώτερα τελειώνει τὸ ἔργο σ' ἕνα ἔτος. νὰ μὴν καταλογίσω κι ὅτι ἐγὼ μετέφραζα Καινὴ Διαθήκη καὶ στὴ σκηνή μου στὴ Λῆμνο ὡς ἐπιστρατευμένος ἴλαρχος ἀπέναντι

ἀπὸ τὸν ἀπειλητικὸ ἐχθρικὸ πολεμικὸ στόλο τὸν ἕτοιμο γιὰ ἐφόρμησι κι ἀπόβασι καὶ σταθμευμένο σὲ ἀπόστασι 6 μιλίων, περίπου 10 χιλιομέτρων, ἀπὸ 2 ὧρες κάθε μέρα, ἔχοντας δίπλα μου τὸν παρατηρητὴ λοχία μὲ τὶς ἰσχυρὲς διόπτρες του, γιὰ νὰ μοῦ πῇ μήπως τὰ πλοῖα κινήθηκαν 100 μέτρα πλησιέστερα ἀπὸ τὸ διεθνὲς ὅριο. ἄλλο ὅτι τὴ μετάφρασι ἐκείνη τὴν ἐπιθεώρησα πολλὲς φορὲς ἔπειτα στὸ σπίτι μου μετὰ τὴν ἀπόλυσί μου ἐν εἰρήνῃ κι ἀνάμεσα στὴ βιβλιοθήκη μου καὶ στὴ βιβλιοθήκη τοῦ πανεπιστημίου. θέλω νὰ πῶ ὅτι, ὅταν ὑπάρχῃ βούλησι καὶ ζῆλος κι ἐπιστημονικὴ ἐπάρκεια, γίνονται πράγματα ἀπίστευτα στοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἁπλᾶ στοὺς ἐργαζομένους.

Τὸ ὄνομα *μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα* μετὰ τὴν παράδοσί της στὸ λαὸ εἶναι, ὅπως εἶπα, κι ἀντιδιασταλτικό· λέει ὅτι «Αὐτὴ μόνο ἡ μετάφρασι εἶναι ἡ παραδεδεγμένη κι ἐγκεκριμένη ἀπὸ τὴν πνευματικὴ κι ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ὄχι καμμία ἄλλη». κι αὐτὴ βέβαια ἡ ἀπόφασι καὶ ἐντολὴ τοῦ ἀδιαφθόρου προχριστιανικοῦ ἰσραηλιτικοῦ συνεδρίου τῶν *Ἑβδομήκοντα* τοῦ προεδρευομένου ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα του, τὴν ὁποία ἐντολὴ τήρησαν εὐλαβῶς καὶ οἱ ἀπόστολοι ποὺ συνέταξαν τὴν Καινὴ Διαθήκη, ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς Χριστιανούς. κάθε ἀναζήτησι ἄλλης μεταφράσεως, σὰν τὴ βουλγάτα ἢ τὸ μασοριτικὸ σκεύασμα τοῦ ἀντιχρίστου Ἀκιβά, εἶναι λιποταξία ἀπὸ τὴ Χριστιανικὴ πίστι καὶ προδοσία καὶ βλασφημία κατὰ τοῦ Κυρίου. ὁ Ἱερώνυμος, κι ἂν δὲν ἦταν καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὸ βάπτισμά του πόρνος, ποὺ ἀπαγορευόταν νὰ ἔχῃ ἐκκλησιαστικὸ λόγο, κι ἂν δὲν ἦταν οὔτε πουλημένος στὸν ἀντιχριστιανὸ ῥαββῖνο Βαρανίνα, ποὺ τοῦ ἔφτιαξε τὴ vulgata του, ὅπως ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος[7], πάλι θὰ ἦταν βλάσφημος λιποτάκτης καὶ προδότης γιὰ τὴν ἐπιλογή του καὶ γιὰ ὅσα λέει μὲ ἀναιτιολόγητη κι ἀσυγκράτητη κι ἀφρενάριστη λύσσα ἐναντίον τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα ὡς ὑστερικὸς καὶ δαιμονισμένος.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὸ 128 μ.Χ. χάθηκε γιὰ πάντα, ἡ ἀρχαία ἰσραηλιτικὴ καὶ προχριστιανικὴ ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τῶν *Ἑβδομήκοντα* τοῦ Γ΄ π.Χ. αἰῶνος, αὐτὸ τὸ ἐκ θεοῦ οἰκονομημένο ἀσφάλιστρο τῆς Βίβλου, ἐπέχει θέσι πρωτοτύπου, κι ἀπ' αὐτὴν μόνο πρέπει νὰ γίνεται μιὰ ἑτερόγλωσση χριστιανικὴ μετάφρασι. ὅλες οἱ ἀρχαῖες «χριστιανικὲς» ἑτερόγλωσσες μεταφράσεις εἶναι γόνοι τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος τοῦ Ἀκιβά. ἡ λατινικὴ βουλγάτα εἶναι ἡ χειρότερη, διότι ἔγινε κι ἀπὸ τὸν ἀντιχριστιανὸ Ἰουδαῖο ῥαββῖνο Βαρανίνα, καὶ σ' αὐτὴν ὁ πόρνος Ἱερώνυμος ἐπιμελοῦνταν μόνο τὴ λατινικὴ καλλιέπεια *(stylus)*· ὁ ἑρμηνευτὴς ἦταν ὁ Βαρανίνα. ἔπειτα εἶναι γόνοι τῆς βουλγάτας, οἱ ἐξ μητρικὲς εὐρωπαϊκὲς προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16ου αἰῶνος, γερμανικὴ τοῦ Μ. Λουθήρου (1534), γαλλικὴ τοῦ P.R.

Olivétan (1535), ἱσπανικὴ τοῦ Cassiodoro de Reina (1569), ἰταλικὴ τοῦ G. Diodati (1607), καὶ ἀγγλικὴ ἰακωβιανὴ (1611) καί γε ἡ ὀξφορδιανὴ ἀμερικανικὴ ἀναθεώρησί της (1901), ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔγιναν οἱ χιλιάδες τῶν μεταφράσεων ὅλου τοῦ κόσμου. ἀπὸ τὶς 7 νεοελληνικὲς μεταφράσεις οἱ μὲν 4 εἶναι κατὰ τὸ ψέμμα τους μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ «θείου ἀρχετύπου» τοῦ Ἀκιβά, στὴν πραγματικότητα δὲ εἶναι τῆς ἀγγλικῆς ἰακωβιανῆς τοῦ 1611, οἱ δὲ τρεῖς «ὀρθόδοξες» τοῦ 20οῦ αἰῶνος εἶναι μὲν ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα σὲ ἁπλὲς φράσεις, λ.χ. *Ἔσπειρε δὲ Ἰσαὰκ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ἑκατοστεύουσαν κριθήν* (Γε 52,1) ἢ *Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό* (Πξ 4,1), ἀλλὰ σὲ κάθε ἕνα ἀπὸ τὰ 8.000 δυσνόητα γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ τὸν Ἀκιβὰ καὶ γιὰ ὅλους τοὺς ἀμέσους κι ἐμμέσους μαθητικοὺς γόνους του, κλέβουν ἱεροκρυφίως ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ κυρίως μετάφρασι τῆς λατινικῆς μεταφράσεως τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα. πρὶν ἀπὸ τὴ μετάφρασί μου δὲν ὑπάρχει καμμία μετάφρασι ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα. κι ἂν μετὰ ἀπὸ χρόνια ἐμφανιστοῦν ἄλλες, θὰ εἶναι κλεμμένες ἀπὸ τὴ δική μου.

Ἡ παπικὴ καὶ προτεσταντικὴ ἀρνητικὴ «κριτικὴ» ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα, ἡ ὁποία ἄρχισε ἀπὸ τὸν Ἱερώνυμο, τὸ ἀκάθαρτο ὑποχείριο τοῦ Βαρανίνα, εἶπε πολλὰ εἰς βάρος τῶν Ἑβδομήκοντα, τῆς μόνης ἀνόθευτης Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶπε δὲ κι ὅτι δὲν ἦταν δυνατὸν ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα νὰ ἔγινε στὰ χρόνια 285-246 π.Χ., διότι τόσο νωρὶς οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ξέρουν τόσα ἑλληνικά. καὶ ξαφνικὰ τὸ 1915 ἔγινε ἡ μεγαλείτερη παπυρολογικὴ ἀνακάλυψι· οἱ πάπυροι τοῦ Ζήνωνος[8]. τὸ περίφημο Ἀρχεῖο τοῦ Ζήνωνος βρέθηκε ἀνασκαφικῶς ἀδιάσπαστο στὴν ἀρχαία Φιλαδέλφεια τῆς πτολεμαϊκῆς Αἰγύπτου· τὸ μεγαλείτερο παπυρικὸ ἀρχεῖο ποὺ βρέθηκε ποτέ, ἀπὸ 853 παπύρους, ποὺ ἀπὸ τὸ 1925-40 εἶναι ἐκδεδομένο σὲ 5 τόμους· κι ἔχουν τὴν ἔκτασι τῆς Καινῆς Διαθήκης· πάπυροι ἀκριβῶς συνομήλικοι τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, γραμμένοι ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄, ἀπὸ τὴν κυβέρνησί του καὶ πρὸς τὴν κυβέρνησί του, στὴ γλῶσσα ἀκριβῶς τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀπὸ Ἀφρασιᾶτες ὑπηκόους του. σήμερα βρίσκονται στὸ μουσεῖο τοῦ Καΐρου, μερικοὶ δὲ κατάσπαρτοι σὲ βιβλιοθῆκες τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Η.Π.Α.. εἶναι γραμμένοι κατὰ τὰ ἔτη 273-239 π.Χ.· ἐπιστολές, ἀναφορές, δηλώσεις, αἰτήσεις, ἰδιωτικὴ ἀλληλογραφία, διάφορα ἄλλα κείμενα, ἐγγραμμάτων ἢ ἁπλοϊκῶν ἡμιμαθῶν καὶ ἀμαθῶν ἀνθρώπων, λίστες ὠνίων, λογαριασμοί, πρόχειρα ἡμερολόγια, κλπ., ὅλα ἀπὸ καὶ πρὸς τὸν ὑπουργὸ οἰκονομικῶν τοῦ Πτολεμαίου Β΄. ὁ οἰκονόμος τοῦ σπιτιοῦ του Ζήνων, ποὺ ἀναφέρεται κι αὐτὸς σὲ μερικοὺς παπύρους, καὶ ποὺ ἦταν τὸ μεγάλο «μέσον» πρὸς τὸν ὑπουργό, κάποτε καθάρισε τὸ ἀρχεῖο του ἀπὸ

παλιὰ ἄχρηστα πλέον ἔγγραφα καὶ πέταξε ὡς ἀπαρχαιωμένη καὶ πρὸς καταστροφὴν αὐτὴ τὴν τεράστια ποσότητα ὑπηρεσιακῆς ἀλληλογραφίας καὶ λοιποῦ πλήθους σεκρεταρίων ἐγγράφων, ὅλα ἀκριβῶς σύγχρονα τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. ἀρκετὰ εἶναι κείμενα ἑλληνογλώσσων Ἰουδαίων ὄχι μόνο τῆς Αἰγύπτου ἀλλὰ καὶ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Ἰορδανίας, ποὺ ἦταν τότε ἐπαρχίες τοῦ κράτους τῶν Πτολεμαίων, καὶ Μικρασιατικῶν κι Ἑλλαδικῶν καὶ Κυρηναϊκῶν, καὶ Ἰταλιωτικῶν - Σικελικῶν Ἰουδαίων· κι αὐτὰ στὰ χρόνια μας βρέθηκαν ἄφθαρτα κι ἐκδόθηκαν. οἱ συντάκτες τῶν κειμένων εἶναι Ἕλληνες, Αἰγύπτιοι, Σύροι, Ἑβραῖοι τῆς Παλαιστίνης, τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἰορδανίας, τῆς μακρινῆς ἰσραηλιτικῆς διασπορᾶς· ὅλα τὰ κείμενα στὴν ἑλληνική· μιὰ ὑπέροχη ἑλληνικὴ κι ὁλόιδια μὲ τὴν ἑλληνικὴ τῶν Ἑβδομήκοντα.

Πάπυροι Ζήνωνος
(C.C. Edgar, Zenon Papyri, t. 1-5, Caire 1925-1940·
ἢ Hildesheim - New York 1971)

Τόμος	ἔτος ἐκδόσεως	ἀριθμοὶ παπύρων	ἡλικία παπύρων	σελίδες
1	1925	59.001-59.139	273-256 π.Χ.	1-147
2	1926	59.140-59.297	256-250 π.Χ.	1-166
3	1928	59.298-59.531	250-239 π.Χ.	1-240
4	1931	59.532-59.800	ἀχρονολόγητοι	1-234
5	1940	59.801-59.853	273-239 π.Χ.	1-50

Σύνολο παπύρων 853 (τὸ μεγαλείτερο ἀρχεῖο ποὺ βρέθηκε ποτέ)
Σύνολο σελίδων μεγάλου σχήματος (Α4) 227 (ὅσο ἡ Κ. Διαθήκη)
Σύνολο ἐτῶν συντάξεως 35 (273-239 π.Χ.) (μία καριέρα)
Γλῶσσα· ἑλληνιστικὴ ἀλλοδαπῶν τοῦ Γ΄ π.Χ. αἰῶνος· ἀκριβῶς ἡ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα.
Ἔτος ἀνασκαφικῆς εὑρέσεως· 1915.

ἡ νοοτροπία ἡ «λογικὴ» ἡ «ἀποδεικτικὴ» καὶ ἡ ἐπιχειρηματολογία τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς», ἢ ὅπως αὐτονομάζεται ναρκισσικῶς «μεγάλης κριτικῆς», εἶναι σὰν ἐκείνων ποὺ πασχίζουν νὰ πείσουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅτι τὸ νὰ τρῶνε κάθε πρωΐ πέντε κουταλιὲς πίσσα καὶ πέντε σκατὰ καὶ νὰ πίνουν ἕνα ποτήρι πετρέλαιο καὶ ἕνα κάτουρα εἶναι ὅ,τι πιὸ ὠφέλιμο γιὰ τὴν ὑγεία, κι ὅτι τὸ νὰ κρατοῦν αὐτοὶ τὰ λεφτὰ καὶ τ' ἄλλα ἀγαθὰ τοῦ κόπου ἐκείνων, ἐπειδὴ αὐτοὶ ξέρουν νὰ τὰ μοιράζουν δικαίως ἐξ ἴσου σ' ὅλους, ἐργατικοὺς καὶ χαραμο-

φάηδες συντρόφους των, αὐτὸ εἶναι δημοκρατία, ἐνῷ τὸ νὰ κρατάῃ κανεὶς καὶ νὰ διαχειρίζεται τὰ λεφτά του καὶ τ' ἀγαθὰ τοῦ κόπου του ὁ ἴδιος εἶναι φασισμὸς ἄξιος θανατώσεως. αὐτοὶ καὶ κάθε βλάκας μπροστὰ σ' ὁποιαδήποτε τεκμήρια κι ἐπιχειρήματα παραμένουν «ἄτρωτοι»· σὰ νὰ συζητᾷς μὲ βάτραχο, ποὺ σοῦ δίνει ἀπάντησι μόνο μία· *Βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ*· ἢ ἔστω *Βλακεκεκὲξ κε βλὰξ καὶ βλάξ*. ἡ νόσος αὐτὴ δὲν θὰ τοὺς περάσῃ ποτέ· εἶναι, ὅπως λὲν οἱ γιατροί, «συγγενὴς διαμαρτία»· σὰ νὰ γεννήθηκαν χωρὶς πόδια ἢ χωρὶς ἀρχίδια ἢ χωρὶς ἐγκέφαλο. ὁ Κύριος παράχωσε τὸ ἀρχεῖο τοῦ Ζήνωνος στὴν αἰωνίως ἄβροχη ἄμμο τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου, γιὰ νὰ τὸ ἀνασύρῃ στὰ χρόνια μας ἀπ' αὐτὸ τὸ σκρίνιό του, γιὰ νὰ βάλῃ παπύρινο στουππὶ στὸ ἀπύλωτο τσαρλατανικὸ στόμα τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς». καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ποὺ γράφουν τὰ ἑλληνικὰ κείμενα σὲ πολλοὺς παπύρους τοῦ Ζήνωνος, δὲν εἶναι λόγιοι· εἶναι χειρώνακτες.

Καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1957-1960, ὅταν ἤμουν φοιτητὴς τῆς φιλολογίας, ὁ V. Tchericover ἐξέδωκε σῶμα ἰουδαϊκῶν παπύρων ὁποιασδήποτε προελεύσεως καὶ ἡλικίας σὲ δύο τόμους[9], ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ 1 περιέχει 141 παπύρους τῶν πτολεμαϊκῶν χρόνων (259-14 π.Χ.) κι ὁ 2 περιέχει 309 παπύρους τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων (14 π.Χ.- 200 μ.Χ.). ἀπὸ τοὺς 450 αὐτοὺς παπύρους οἱ 17 πρῶτοι εἶναι παρμένοι ἀπὸ τὸ τεράστιο ἀρχεῖο Παπύρων τοῦ Ζήνωνος καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσης ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Πτολεμαίου Β΄ καὶ τῶν Ἑβδομήκοντα, ἑλληνόγλωσσοι ἰουδαϊκοὶ ὅλοι, γραμμένοι ἀπὸ ἁπλοῦς ἀνθρώπους, καὶ ὄχι λογίους, σὲ ἄπταιστα ἑλληνικά, ἀκριβῶς στὴ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα. τὸ γεγονὸς εἶχε κάνει πάταγο μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τῆς φιλολογίας· οἱ φοιτηταὶ τῆς θεολογίας ὅμως δὲν εἶχαν ἰδέα γιὰ τὸ γεγονός· διότι οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» καθηγηταί τους δὲν τοὺς εἶπαν ἀπολύτως τίποτε· πιθανῶς οὔτε κι ἐκεῖνοι εἶχαν ἰδέα. ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες μου ἐκπλήξεις γιὰ τὴν ἀσχετοσύνη ἢ ἀδιαφορία ἢ ἀμάθεια τῶν «βιβλικῶν θεολόγων». οἱ φοιτηταὶ τῆς θεολογίας ἀπὸ μᾶς τοὺς φιλολόγους πληροφοροῦνταν τὸ γεγονός! πολλοὶ Ἑβραῖοι, ὄχι μόνο τῆς διασπορᾶς ἀλλὰ καὶ ἐντόπιοι τῆς Παλαιστίνης ἤδη ἀπὸ τὸν Γ΄ π.Χ. αἰῶνα μιλοῦν καλὰ ἑλληνικά. τὰ τοῦ Γ΄ π.Χ. αἰῶνος εἶναι ὁλόιδια μὲ τὰ ἑλληνικὰ τῶν Ἑβδομήκοντα. ἀκόμη καὶ ἡ ἀλληλογραφία μεταξὺ ἑνὸς μυλωνᾶ ἑνὸς ἀρτοποιοῦ κι ἑνὸς ἐμπόρου ἄρτων εἶναι τέλεια ἑλληνικὰ τῆς ἐποχῆς. καὶ οἱ γαυγιστάριοι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» δὲν συμμάζεψαν τὴ γλῶσσα τους οὔτε τότε. φρενοβλαβεῖς, μανιακοὶ δαιμονισμένοι, λυσσασμένοι σκύλοι, ποὺ γεννήθηκαν γιὰ νὰ γαυγίζουν καὶ δαγκάνοντας νὰ μεταδίδουν τὴ λύσσα τους καὶ στοὺς καημένους τοὺς ὀρθοδοξούληδες βιβλικοὺς θεολόγους ποὺ τοὺς θαυμάζουν μὲ παϊσιανὸ θαυμασμὸ σὰ θεοὺς τῆς ἐπιστήμης! τὸ περίεργο εἶναι ὅτι ὅ-

λοι αὐτοί, δαγκωνιάρηδες καὶ δαγκωμένοι, τρέφονται πλένονται ντύνονται στεγάζονται, καὶ πλουτίζουν ἀπὸ τὴ Βίβλο, χωρὶς νὰ τὸ θεωροῦν αὐτὸ γυφτιά. οἱ ἐκδότες τῶν Παπύρων τοῦ Ζήνωνος καὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν Παπύρων εἶναι φιλόλογοι παπυρολόγοι ποὺ δὲν ἔχουν κανένα ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ Βίβλο· τελείως οὐδέτεροι κι ἀδιάφοροι· καὶ βγάζουν τὸ ψωμί τους ἐντίμως, ἀξιοποιώντας τὴν πραγματικὴ κι αὐθεντικὴ ἐπιστημοσύνη τους.

Ἐπειδὴ τὸ ἀρχαῖο καὶ πρωτότυπο ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης χάθηκε, τὴ θέσι τοῦ πρωτοτύπου ἐπέχει ἡ προχριστιανικὴ ἰσραηλιτικὴ ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. τὸ μασοριτικὸ εἶναι κακὴ νεοεβραϊκὴ (τοῦ Β΄ μ.Χ. αἰῶνος) μετάφρασι τοῦ ἀρχαίου ἑβραϊκοῦ ποὺ χάθηκε καμωμένη ἀπὸ τὸν ὑστερικὸ ἀντιχριστιανὸ ῥαββῖνο Ἀκιβά, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιοῦσε, χωρὶς καὶ νὰ καταλαβαίνῃ ἐπαρκῶς, ὡς τυφλοσύρτη του τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, καθὼς ἐπαναμετέφραζε ἐπιλεκτικὰ ἀπ' αὐτούς.

Ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι τὸ ἀρχαιότερο μεταφραστικὸ ἔργο τοῦ κόσμου. μόνο στὸ βιβλίο Ἀνάβασις (9,2) ἀναφέρεται μιὰ μεταφρασμένη *(ἡρμηνευμένη)* ἐπιστολή, ἡ ὁποία στάλθηκε 250 χρόνια πιὸ μπροστὰ ἀπὸ τὴν Ἰουδαία στὸν μεταξὺ Κύρου καὶ Δαρείου Πέρση βασιλέα Ἀρτασασθὰ (531-522 π.Χ.)· κι ὁ Θουκυδίδης (4,50,2) 150 χρόνια πιὸ μπροστὰ ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸν πελοποννησιακὸ πόλεμο οἱ Ἀθηναῖοι ἔπιασαν μιὰ ἀνθελληνικὴ προδοτικὴ ἀλληλογραφία μεταξὺ Σπαρτιατῶν καὶ Περσῶν, ὅπου οἱ Πέρσες ἔγραφαν στὴ γλῶσσα τους μὲ *ἀσσύρια γράμματα,* κι αὐτοὶ τὴ μετέφρασαν καὶ τὴ διάβασαν *(τὰς ἐπιστολὰς μεταγραψάμενοι ἐκ τῶν ἀσσυρίων γραμμάτων ἀνέγνωσαν).* ἀλλ' αὐτὰ ἦταν μόνο κάποιες ἐπιστολές. ἔργο μὲ πολλὰ βιβλία μεταφρασμένα εἶναι μόνο καὶ πρῶτο στὴν παγκόσμια ἱστορία ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. πολὺ ἀργότερα μεταφράστηκαν ἑλληνικὰ κείμενα στὴ λατινικὴ γλῶσσα περίπου ἕναν αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ. τότε ἔγιναν καὶ δυὸ μερικὲς μεταφράσεις τεσσάρων ψαλμῶν καὶ τεμαχίων τῆς Παραλειπομένης καὶ τῆς Ἀναβάσεως. ὁ δὲ ὑπόλοιπος κόσμος εἶδε μεταφραστικὰ ἔργα πολὺ ἀργότερα, ὁπωσδήποτε μετὰ Χριστόν· καὶ μεταξὺ τῶν πρώτων ἦταν πάλι ἡ Βίβλος. οἱ σπουδαιότεροι ἄνθρωποι τῆς γῆς στὴν παγκόσμια ἱστορία εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἔχουν σχέσι μὲ τὴ Βίβλο. κακὰ τὰ ψέμματα. ἀρχαιότερο βιβλίο τοῦ κόσμου εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη (τὰ βιβλία της Γε Νο Δε Ἰη Κρ Δν Βε Ῥθ Ψα Πμ Ἰβ Ἆσ Ἐκ· καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι τὰ Ὁμηρικὰ Ἔπη), κι ἀρχαιότερη μετάφρασι τοῦ κόσμου εἶναι ἡ ὅλης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. καὶ τὸ ἀλφάβητο, στὸ ὁποῖο γράφει καὶ διαβάζει ὅλος ὁ κόσμος, ἐφευρέθηκε γιὰ νὰ γραφῇ ἡ Βίβλος.

Αὐτὰ γιὰ νὰ ξέρουμε καλὰ τὸ ἀντικείμενό μας.

Ἡ πλούσια καὶ πανίσχυρη Πτολεμαϊκὴ Αἴγυπτος ἦταν γιὰ τοὺς Ἑβραίους ἡ Ἀμερική τους. τὸ 180 π.Χ. στὴν Ἀλεξάνδρεια ἔγινε, ὅπως εἶπα, βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ὁ τριῶν ἐτῶν ὀρφανὸς νήπιος Πτολεμαῖος 6ος ὁ Φιλομήτωρ. ἡ νεαρὴ Ἀντιοχειανὴ Σελευκὶς μητέρα του, Ἰουδαία ἴσως, ποὺ ἀσκοῦσε τὴν ἀντιβασιλεία, προσέλαβε *διδάσκαλον τοῦ βασιλέως* καὶ οὐσιαστικὰ κηδεμόνα δικό της κι ἀνεπίσημο ἀντιβασιλέα τὸν πολὺ ἐξελληνισμένο κι ἑλληνομαθέστατο Ἀλεξανδρέα Ἰουδαῖο καὶ Λευῖτη Ἀριστόβουλο. πρὸς αὐτὸν μετὰ 20 χρόνια ἀπευθύνει, ὅπως ἀνέφερα, μιὰ ἐπίσημη Ἐπιστολή του ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατημένων Ἰουδαίων τῆς Παλαιστίνης Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος *(Ἰούδας Ἀριστοβούλῳ διδασκάλῳ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως),* ὁ ὁποῖος ἀγωνιζόταν νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴ χώρα του ἀπὸ τὴ σκληρὴ τυραννία τῶν Σελευκιδῶν τῆς Ἀντιοχείας. μὲ τοὺς Σελευκίδες ὁ Πτολεμαῖος, ἂν καὶ ἀνεψιὸς κι ἐξάδερφός τους, ἦταν σὲ διαρκῆ σκληρὸ πόλεμο, καὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἰούδα τὸν διευκόλυναν. τέσσερα χρόνια μετὰ τὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Πτολεμαίου 6ου ἡ μητέρα του πεθαίνει πρόωρα κι ὁ κηδεμόνας τοῦ ἑπταετοῦς βασιλέως Ἀριστόβουλος βρίσκεται οὐσιαστικὸς βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, μὲ τοὺς κυριωτέρους στρατηγοὺς καὶ ἄλλους ὑψηλοὺς κρατικοὺς λειτουργοὺς Ἰουδαίους. τὸ ὄνομα *Ἀριστόβουλος* γίνεται τόσο περιβόητο, ὥστε πολλοὶ γόνοι τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλικῶν δυναστειῶν τῶν Ἀσμωναίων καὶ τῶν Ἡρῳδῶν ὀνομάζονται *Ἀριστόβουλοι.* ὁ Ἀριστόβουλος παιδαγώγησε καὶ προστάτευσε τὸν Πτολεμαῖο, ὑποθέτω, μέχρι περίπου τὰ 20 χρόνια του (164 π.Χ.), ὁπότε ὁ Πτολεμαῖος προέκυψε ἕνας ἱκανὸς βασιλεύς. τὴν ἴδια χρονιὰ πέθανε ξαφνικὰ ὁ Σελευκίδης βασιλεὺς τῆς Ἀντιοχείας κι ἀπάνθρωπος τύραννος τῶν Ἰουδαίων καὶ ἅρπαγας τῶν οἰκονομιῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ βεβηλωτής του Ἀντίοχος Δ΄ ὁ Ἐπιφανής. πέντε χρόνια πρὶν πεθάνῃ, ἀπὸ τὸ 168 π.Χ., τὸν σφυροκοποῦσε ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος (=Σφυροκόπος). καὶ δυὸ χρόνια μετὰ τὸ θάνατο ἐκείνου ὁ Ἰούδας ἐλευθέρωσε τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Ἰουδαία καὶ καθάρισε τὸ ναὸ ἀπὸ τὰ εἴδωλα, προσφέροντας ὕψιστες ὑπηρεσίες καὶ στὸν Πτολεμαῖο καὶ στὸν ἔμπιστο ἐκείνου Ἀριστόβουλο. αὐτὸ τὸ εἶδαν μὲ καλὸ μάτι καὶ οἱ συνεχῶς ἀνερχόμενοι Ῥωμαῖοι, σύμμαχοι τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἰούδα, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν πενταετία ἐκείνη ὄχι μόνο ἀπαλλάχτηκαν κι οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὸν Χιτλερίσκο Ἀντίοχο Δ΄ τῆς Ἀντιοχείας, ἀλλὰ κατέκτησαν καὶ τὴ Μ. Ἀσία καὶ τὴ Β. Ἑλλάδα. σ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἀριστόβουλο ἀπευθύνει ὁ Μακκαβαῖος Ἰούδας τὴν Ἐπιστολή του.

Αὐτὰ συνετέλεσαν στὸ νὰ διανύσουν οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ ἀρχαιότητα «χρυσοῦν αἰῶνα» τους

τόσο σὲ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμι ὅσο καὶ στὰ ἑλληνόγλωσσα γράμματα· διότι ἦταν ἑλληνόγλωσσοι. ἡ ἀκμὴ αὐτὴ τῶν γραμμάτων τους, τῶν ἑλληνικῶν, στὴν Ἀλεξάνδρεια ἐννοοῦνταν ὡς ἐξελληνισμός τους τόσο στὸ φρόνημα ὅσο καὶ στὸ ἦθος· ἦταν μιὰ ἀνομολόγητη φυγή τους ἀπὸ τὴν πίστι καὶ τὴ ζωὴ ποὺ διδάσκει ἡ Βίβλος, γιὰ τὴν ὁποία ἀγωνίστηκαν καὶ σκοτώθηκαν ὁ Ἰούδας καὶ οἱ ἄντρες του.

Οἱ ἑλληνόγλωσσοι Ἰουδαῖοι συγγραφεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας τῶν ἐτῶν 180-145 ἦταν στὴν πραγματικότητα ἀποστάτες ἀπὸ τὸ Νόμο τοῦ θεοῦ καὶ τὴ Βίβλο, ζηλότυποι ἄνανδροι ἀπαρρησίαστοι κι ἀνειλικρινεῖς θαυμασταὶ τῆς ἑλληνικῆς εἰδωλολατρίας, μυθολογίας, φιλοσοφίας μὲ τὴν πιὸ ξεπεσμένη της ἔννοια, ἀνηθικότητος, καὶ διαστροφῆς. ἂν οἱ τρεῖς ἁγνοὶ ἐπαναστάτες Ἀσμωναῖοι ἀδελφοὶ Ἰούδας Μακκαβαῖος, Ἰωνάθαν, καὶ Σίμων, κι ὁ γιὸς τοῦ τρίτου Ἰωάννης ἤξεραν σὲ τί παγιδεύτηκαν μακροχρονίως κι ὅτι ἀκόμη καὶ τὰ ἐγγόνια τους, ποὺ θὰ βασίλευαν, θὰ γίνονταν τέτοιοι ποὺ ἤθελε νὰ τοὺς κάνῃ ὁ σκληρὸς διώκτης τῆς πίστεώς των Ἀντίοχος Δ΄, θὰ εἶχαν καταραστῆ τὸν ἐξωμότη Ἀριστόβουλο.

Ὁ Ἀριστόβουλος πρῶτος ἔδωσε γραμμὴ στὸν ἐξελληνισμὸ κι ἐξειδωλολατρισμὸ τῶν Ἰουδαίων μὲ μιὰ ἑτεροδιδασκαλία παμπόνηρη.

Ὅτι ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία δὲν διαφέρει σὲ τίποτε ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῆς Βίβλου.

Ὅτι ὁ Πλάτων δὲν εἶναι παρὰ *Μωϋσῆς ἀττικίζων.* (αὐτὸ σὰ στάχτη στὰ μάτια τῶν συντηρητικῶν ὁμογενῶν του).

Ὅτι ὅλα ὅσα λὲν οἱ Ἕλληνες καὶ μάλιστα οἱ φιλόσοφοι εἶναι κλεμμένα ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ καὶ τὴ λοιπὴ Π. Διαθήκη. (αὐτὸ σὰν περισσότερη στάχτη στὰ μάτια τους, στάχτη τέτοια ποὺ νὰ κολακεύῃ ἀπατηλὰ καὶ τὸν ἐθνικισμό τους).

Ὅτι ὅσα λέει ἡ Βίβλος, ἀσφαλῶς δὲν πρέπει νὰ ἐννοοῦνται ὅπως φαίνονται, ἀλλὰ νὰ ἑρμηνεύωνται *ἀλληγορικῶς,* δηλαδὴ καββαλιστικά, καὶ τότε οἱ μελετηταί της *ἀνάγονται ἐμφιλοσόφως* στὰ πιὸ βαθιὰ καὶ ὑψηλὰ διανοήματα· δηλαδὴ στὴν πιὸ βρόμικη μυθολογία καὶ θρησκεία καὶ φιλοσοφία ἑλληνικῆς κοπῆς.

Ἡ μεγάλη καὶ πλούσια κι εὐημεροῦσα κι ἄπιστη ἀλεξανδρινὴ ἰουδαϊκὴ παροικία ἀσκοῦσε ὀλέθρια γοητεία στὴ φτωχὴ καὶ χειμαζομένη ἀλλὰ πιστὴ κοινότητα τοῦ παλαιστινοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἡ πίστι στὸν Κύριο πλησίαζε νὰ σβήσῃ. τὸ 145 π.Χ. ὅμως μιὰ ἀπότομη ἀλλαγὴ στὴ βασιλικὴ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων ἀνέκοψε τὸν καλπασμὸ τῆς ἐπιρροῆς των καὶ τῆς γοητείας των. ὁ Κύριος διέσωσε τὴν πίστι καὶ τὴ Βίβλο, ἀλλὰ σὰν ἀπὸ πυρκαϊά, μὲ ἐγκαύματα καὶ ῥύπους στὸ κείμενο τῆς ἀλεξανδρινῆς Βίβλου, ἀλλ' ὄχι καὶ στὸ τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς, ποὺ κληρονομήθηκε καὶ στοὺς Χριστιανούς. οἱ πλούσιοι καὶ

ἰσχυροὶ καὶ γοητευτικοὶ ἀποστάτες πήγαιναν νὰ τὴν κάνουν μυθολογία, παράρτημα τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, τὴ δὲ πίστι νὰ τὴν κάνουν ἑλληνοειδῆ *φιλοσοφία, κενὴ ἀπάτη* ὅπως τὴ λὲν ὁ Παῦλος κι ὁ Λουκᾶς (Πξ 55,3-4· Κλ 5,3). οἱ Ἰουδαῖοι βέβαια τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα τὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐπὶ τέλους τὸ κατέστρεψαν ἀντικαθιστώντας το μὲ τὸ μασοριτικὸ σκεύασμα, ἀλλὰ κατόπιν ἑορτῆς· ἡ Παλαιὰ Διαθήκη πρὶν ἀπὸ ἕναν αἰῶνα ἦταν ἀσφαλὴς στὰ χέρια τῶν Χριστιανῶν ὡς ἀρχαία ἑλληνόγλωσση ἰσραηλιτικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα.

Μέσα σ' 150 χρόνια (180-31 π.Χ.) στὴν Ἀλεξάνδρεια ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα φυσκαρίστηκε μὲ τσόντες αὐτῆς τῆς ἑλληνοπρεποῦς μυθολογίας. παρακολουθεῖ κανεὶς τὴ γοητεία τῆς ἁμαρτίας καί γε τῆς διαστροφῆς καὶ τὴν ἐπιτυχία της μὲ ὀδυνηρὴ κατάπληξι.

Τὸ ἐδῶ ζητούμενο εἶναι ὅτι κατὰ τοὺς δυὸ τελευταίους προχριστιανικοὺς αἰῶνες δημιουργήθηκε μιὰ ἐξωπαλαιστινὴ πλαστογραφικὴ παραλλαγὴ τῶν Ἑβδομήκοντα, αὐτὴ ποὺ παραδίδεται στὰ χειρόγραφα κι ἐκδίδεται «κριτικῶς» ἀπὸ τοὺς παραφουσκωτοὺς «κριτικοὺς» ἐκδότες, καὶ εἶναι ἡ μόνη ποὺ κυκλοφορεῖ στὸν κόσμο, ἐνῷ ἡ μητροπολιτικὴ ἰσραηλιτικὴ κι αὐθεντικὴ παραλλαγὴ τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν πάλαι ποτὲ ὕπαρξι τῆς ὁποίας σήμερα οὔτε κἂν ὑποψιάζεται κανείς, αὐτὴ ἡ παραλλαγὴ εἶναι ἡ γνήσια τὴν ὁποία διάβαζαν οἱ μητροπολιτικοὶ Ἑβραῖοι, κι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, καὶ ἡ ὁποία μόλις ποὺ διακρίνεται μέσα στὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ τὰ πάνω ἀπὸ 420 παραθέματά της σ' αὐτή, ἀκόμη καὶ μὲ τὰ 5 παραθέματά της τὰ ὁποῖα δὲν ἀνευρίσκονται στοὺς σήμερα ἐκδιδομένους Ἑβδομήκοντα (Μθ 4,10· 118,8-9· Ἰω 7,38· Α΄ Κο 4,4· Β΄ Πε 3,22).

Αὐτὴ τὴν ἀρχικὴ κι αὐθεντικὴ παραλλαγὴ τῶν Ἑβδομήκοντα ἀναζήτησα ἐξιχνίασα καὶ προσδιώρισα μ' αὐτὴ τὴν ἔκδοσί μου κι αὐτὴ τὴν Εἰσαγωγή μου στὴ Βίβλο.

Διότι στὸ μεταξὺ ὁ διάβολος παρὰ λίγο νὰ καταστρέψῃ κάθε ἴχνος τῆς παραλλαγῆς αὐτῆς μὲ τρία βήματά του, τὰ ὁποῖα λέγονται τὸ πρῶτο Ἀκιβά - μασοριτικό, τὸ δεύτερο Ὠριγένης - Ἑξαπλᾶ, καὶ τὸ τρίτο «Χριστιανοὶ» θαυμασταὶ τοῦ αὐτευνουχισμένου κιναίδου Ὠριγένους ποὺ μαγάρισαν τὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν ἰσραηλιτικῶν - χριστιανικῶν Ἑβδομήκοντα. ὁ καθαρισμός των ὑπῆρξε, θὰ ἔλεγα, ἔργο ὑπεράνθρωπο. πολλὲς φορὲς ἔνιωσα τὰ γόνατά μου νὰ λυγίζουν μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἀπαίσιο καθεστώς· Μητροπολιτικοὶ Ἑβδομήκοντα καὶ Ἀλεξανδρινοὶ Ἑβδομήκοντα.

4

Ἄλλες προχριστιανικὲς ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

Μετὰ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἐμφανίστηκαν ἄλλες πέντε τοὐλάχιστον προχριστιανικὲς ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. οἱ δυὸ τελευταῖες ἔγιναν κατὰ τὰ ἔτη 20-93 μ.Χ., ἀλλὰ τὶς λογαριάζω γιὰ προχριστιανικές, ἐπειδὴ οἱ «μεταφρασταί» τους δὲν εἶχαν ἀντιληφθῆ ἀκόμη τὴ βιωσιμότητα καὶ τὴ δύναμι τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλ' ἔνιωθαν σὰ νὰ ζοῦν σὲ προχριστιανικὴ ἰουδαϊκὴ ζωή.

1. Μεταφράσεις ἱστορικῶν βιβλίων δυσδιάκριτες.
2. Μετάφρασις ἱστορικῶν βιβλίων (Πα Ἀν).
3. Μετάφρασις Ψαλμῶν (18· 95· 104· 105· ἀναρίθμου).
4. Φίλωνος Ἰουδαίου Ἐξηγητικά.
5. Ἰωσήπου Ἀρχαιολογία.

Βλέποντας ὅτι τόσο ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα (280 π.Χ.) ὅσο καὶ οἱ Ὁμιλίες τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου (387-404 μ.Χ.) εἶναι στὴ δημοτικὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς των κι ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἀπὸ τὸν πρῶτο καιρὸ μέχρι τὸν δεύτερο εἶναι μόνο μία, ὡς εἰδικὸς ἐπιστήμων τῶν κειμένων αὐτῶν κρίνω ὅτι ἕνας ἑλληνόγλωσσος Ἰουδαῖος ἢ Χριστιανὸς καθ' ὅλα αὐτὰ τὰ 700 χρόνια καταλάβαινε τοὺς Ἑβδομήκοντα, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκη ἄλλου μεταφραστοῦ. ἴσως νὰ εἶχε ἀνάγκη μερικῶν σποραδικῶν ἐξηγήσεων, πραγματολογικῶν καὶ ὄχι γλωσσικῶν - μεταφραστικῶν, ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας χρονιά (280 π.Χ.)· ἀλλὰ μιὰ δεύτερη μετάφρασι κατὰ τὰ 700 ἐκεῖνα χρόνια ἦταν περιττή. ἀπ' αὐτὸ συμπεραίνω ὅτι οἱ πέντε αὐτὲς ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις, οἱ μεταγενέστερες τῶν Ἑβδομήκοντα, δὲν εἶχαν σκοπὸ μεταφραστικὸ ἢ ἐξηγητικό, ἀλλὰ κάποιον ἄλλο σκοπό, γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν ἐξυπηρετοῦσε τοὺς «μεταφραστὰς» ἡ ὑπέροχη καὶ γιὰ 700 τοὐλάχιστο χρόνια ἀναντικατάστατη μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα· κι αὐτὸς ὁ ἄλλος σκοπὸς ἦταν πονηρὸς σκοπός. ἐπὶ πλέον παρατήρησα πολὺ προσεκτικὰ πρῶτον ὅτι ἄλλος ἦταν ὁ πονηρὸς σκοπὸς τῶν πέντε αὐτῶν προχριστιανικῶν μεταφράσεων κι ἄλλος ὁ πονηρὸς σκοπὸς ἄλλων ἓξ μεταχριστιανικῶν ἑλληνογλώσσων ἰουδαϊκῶν μεταφράσεων, τῶν ἑξαπλικῶν· καὶ δεύτερον ὅτι καὶ τὸ σύνολο τῶν Ἰουδαίων ἄργησαν ν' ἀντιληφθοῦν τὸ ἀξεπέραστο πρόβλημα ποὺ θὰ δημιουργοῦσε στὸν πονηρὸ σκοπό τους ἡ νεοφανὴς Χριστιανικὴ πίστι μὲ τὴ χρῆσι τῆς ὑπέροχης μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι τὸ ἀντιλήφθηκαν ἀρκετὰ χρόνια μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ τοῦ ναοῦ τους καὶ τῆς χώρας των καὶ τὴ διάλυσι τοῦ ἔ-

θνους των καὶ τῆς θρησκείας των κατὰ τὸ 70 μ.Χ.· τὸ ἀντιλήφθηκαν περίπου κατὰ τὸ 100 μ.Χ.. κι ὁ δεύτερος πονηρὸς σκοπὸς τῶν μεταφράσεών τους ἐπισκίασε τὸν πρῶτο πονηρὸ σκοπό τους καὶ τὸν ἀντικατέστησε ὡς πιὸ ἐπείγων γι' αὐτούς. καὶ ἀναλύω τοὺς δυὸ πονηροὺς σκοποὺς τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς ὑπέροχης κι ἀναντικατάστατης καὶ τόσο ἐξυμνημένης ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτέρους κι ὀρθοδόξους Ἰουδαίους μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία ἐν τέλει μίσησαν καταράστηκαν καὶ πολέμησαν σὰ δαιμονισμένοι.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἤδη μισὸ αἰῶνα καὶ παραπάνω πρὶν ἀπὸ τὴ μετάφρασι τῶν Ο΄, καὶ μέχρι τὸ 1947 ἦταν ὑπόδουλοι ἄλλων λαῶν, μέχρι δὲ τὸ 324 μ.Χ. πολυθεϊστῶν καὶ εἰδωλολατρῶν. καὶ ζοῦσαν φοβισμένοι καὶ κομπλεξαρισμένοι, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ὑψηλῆς νοημοσύνης των καὶ φθονεροὶ καὶ ναρκισσικοὶ ἐπιδειξίες καὶ καυχηματίες. *ἐπησχύνοντο* δὲ καὶ τὴν περιτομή τους καὶ τὴ διατροφικὴ ἰδιαιτερότητά τους μὲ τὴ διάκρισι καθαρῶν καὶ μὴ καθαρῶν σφαγίων καὶ τὴ μονοθεΐα τους καὶ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου τους γιὰ τὴ σεξουαλικὴ ἁγνότητά τους καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῆς πορνείας, τοῦ κιναιδισμοῦ, τῆς τεκνοθυσίας - τεκνοφονίας, καὶ τοῦ τελεστικοῦ καννιβαλισμοῦ, στὰ ὁποῖα ὅλοι οἱ εἰδωλολάτρες ἦταν πολὺ ἔκδοτοι. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι αὐτὲς τὶς ἀρετές των τὶς ἔκρυβαν πολὺ κομπλεξικὰ ὅσο μποροῦσαν κι ὅσο κατάφερναν. πολλοὶ δὲ ἐξωπαλαιστινοὶ κυρίως Ἰουδαῖοι καταριοῦνταν τὴν ὥρα ποὺ γεννήθηκαν μὴ εἰδωλολάτρες, ἀλλὰ καὶ καυχῶνταν γιὰ τὸ Νόμο τους καὶ τὴ Βίβλο τους, μὲ τὴν ὁποία ἀντιπαρέβαλλαν τὴ σιχαμερὴ βρομιὰ τῶν ἐθνικῶν. ἀντιφατικὸ φρόνημα καὶ κομπλεξικὴ συμπεριφορά, ἡ ὁποία τοὺς ὡδήγησε, ἰδίως τοὺς τῆς διασπορᾶς, καὶ ἰδιαίτατα τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς ποὺ ζοῦσαν στὸ βρόμικο Λὸς Ἄντζελες καὶ Ῥίο Ντε Τζιανέιρο τῆς ἀρχαιότητος, τοὺς ὡδήγησαν σὲ ἀπόκρυψι τοῦ περιεχομένου τῆς Βίβλου, γιὰ τὴν ὁποία καυχῶνταν, καί γε σὲ καββαλιστικὴ ἑρμηνεία της, ἀκόμη καὶ σὲ πλαστογράφησι τέτοια, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται ἡ ἀντιπορνικὴ κι ἀντικιναιδικὴ διδαχή της, ἡ ὁποία θὰ ἐνωχλοῦσε καὶ θὰ ἐξαγρίωνε τοὺς κυριάρχους των· ὅπως ἐνωχλοῦνταν κι ἐξαγριωνόταν ὁ εἰδωλολατρικὸς περίγυρος τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐναντίον τοῦ Δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παίδων. σ' αὐτὸ τὸ ἰδιοτελὲς καὶ κομπλεξικὸ φρόνημα ὀφείλεται ὁ ἀκρωτηριασμὸς τοῦ Βιβλικοῦ κειμένου, οἱ παγανιστικὲς τσόντες σ' αὐτό, καὶ ἡ καββαλιστικὴ ἑρμηνεία του τὴν ὁποία βλέπουμε νὰ ἐπικρατῇ στὰ ψυχασθενικὰ κείμενα τοῦ Φίλωνος καὶ τοῦ Ἰωσήπου. ἡ γοητεία τῆς εἰδωλολατρικῆς βρομιᾶς τῆς ἑλληνικῆς κουλτούρας μαζὶ μὲ τὴν καυχησιολογία τῶν Ἰουδαίων γιὰ τὴ Βίβλο τους τοὺς κάτσιαζε τὴν ψυχή τους πολὺ ἄσχημα. βέβαια ὑπῆρχαν στὴ διασπορὰ καὶ οἱ πιστοὶ κι ἁγνοὶ Ἰουδαῖοι, ὅπως οἱ γονεῖς τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Τιμοθέου, ὁ Στέφανος,

ἡ οἰκογένεια τοῦ Κυρηναίου Σίμωνος, ἀλλ' οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ ἦταν πολὺ λίγοι. ὅσο λίγοι εἶναι πάντοτε οἱ εὐσεβεῖς. ἡ πλείστη ἰουδαϊκὴ μᾶζα τῆς διασπορᾶς ἦταν πολὺ ἀντιφατικοὶ καὶ κομπλεξικοί. γι' αὐτό, ἐνῷ καυχῶνταν γιὰ τὴ Βίβλο τους, ἔκρυβαν κι ἐξαφάνιζαν τὶς ἰδιαιτερότητές της πετσοκόβοντας νοθεύοντας καὶ παρερμηνεύοντάς τις καββαλιστικὰ ὅσο μποροῦσαν· ὅπως πετσοκόβουν τώρα στὴν Ἀγγλία οἱ προτεστάντες τ' ἀντιπορνικὰ κι ἀντικιναιδικὰ χωρία τῆς Βίβλου. αὐτὸς εἶναι ὁ πονηρὸς σκοπὸς τῶν πέντε προχριστιανικῶν μεταφράσεών της τῶν μεταγενεστέρων τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, οἱ ὁποῖες ἔγιναν ἀκριβῶς γιὰ τὴν παρευδοκίμησι κι ἀντικατάστασι τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία μετάφρασι ἐξυμνοῦσαν, ὅπως ὁ Ψευδαριστέας, ὁ Φίλων, κι ὁ Ἰώσηπος, ἀλλὰ στὸ βάθος τὴ μισοῦσαν καὶ στὴν πρᾶξι τὴν ἀντικαθιστοῦσαν μ' αὐτὲς τὶς ἄθλιες μεταγενέστερες μεταφράσεις· γιὰ νὰ μὴ χαλάσουν τὴν κιναιδικὴ ζαχαρένια τῶν εἰδωλολατρῶν κυριάρχων τους, κι ἀκόμη βαθύτερα ἐπειδή, ὅπως εἶπα, καταριοῦνταν τὴν ὥρα ποὺ γεννήθηκαν Ἰουδαῖοι καὶ ὄχι εἰδωλολάτρες. τὶς γνωρίζω καλὰ αὐτὲς τὶς καταστάσεις, ποὺ τὶς παρακολουθῶ σχεδὸν ἕναν αἰῶνα τώρα. εἶμαι ἤδη 80 ἐτῶν.

Μετὰ τὴν ἐμφάνισι τοῦ Χριστοῦ ὅμως καὶ τῶν ἀποστόλων του καὶ γενικὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ποὺ ἦταν ἀκριβῶς ἡ ἐπαγγελία τοῦ Κυρίου στὸν Ἀβραάμ, ὅτι μὲ τὸ *σπέρμα* του θὰ ἐμβολιαστοῦν *(ἐνευλογηθήσονται)* ὅλα τὰ ἔθνη, οἱ Ἰουδαῖοι σοκαρίστηκαν κι ἔχασαν τὸν προσανατολισμό τους σὲ πολὺ μεγαλείτερο βαθμό, κυριολεκτικὰ δαιμονίστηκαν. σκότωσαν τὸν *υἱὸν τοῦ θεοῦ* καὶ *Κύριον,* καταδίωξαν φονικὰ τοὺς ἐμβολιασμένους, ἦταν σὲ κατάστασι ὑστερίας. οἱ Χριστιανοὶ Ἑβραῖοι καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν Χριστιανοὶ μαζί τους μὲ τὴ χρῆσι τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τοῦ πανομοιοτύπου ἀρχικοῦ καὶ γνησίου ἑβραϊκοῦ κειμένου στρίμωχναν τοὺς Ἰουδαίους πάρα πολύ. γι' αὐτὸ κι ἐκεῖνοι ἔφτασαν στὸ σημεῖο νὰ φτύσουν τὴν ἑβραιόγλωσση Βίβλο τους καὶ τὴν ὑπέροχη μετάφρασί της τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ ἐξυμνοῦσαν, καὶ νὰ πλαστογραφήσουν μιὰ πολὺ παραχαραγμένη καὶ περιτετμημένη Βίβλο σὲ νεοεβραϊκὴ καὶ κάπως ἀρχαΐζουσα καὶ καθαρευουσιάνικη γλῶσσα, γιὰ στάχτη στὰ μάτια τῶν «φανατικῶν», καὶ ν' ἀντικαταστήσουν τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία καταράστηκαν καὶ πολέμησαν κι ἀντικατέστησαν μὲ πρόσθετες «ἑλληνόγλωσσες» μεταφράσεις τοῦ Β΄ μ.Χ. αἰῶνος, τοῦ Ἀκύλα, τοῦ Θεοδοτίωνος, τοῦ Συμμάχου κλπ.. ὅλη αὐτὴ ἡ ταραχή τους ἐμφαίνεται τόσο στὴ Δευτέρωσι (=Μισνά - Ταλμούδ) (πρβλ. Βα 120,16 *Μασενὰ = Μισνὰ = Δευτέρωσις* = προαστειακὴ οἰκιστικὴ προσθήκη τῆς πόλεως Ἰερουσαλήμ· καὶ μεταφορικῶς προστιθέμενη μεταβιβλικὴ γραμματεία) ὅσο καὶ στὴ λοιπὴ μεταχριστιανικὴ ῥαββι-

νομασοριτικὴ γραμματεία τους. ὁ δεύτερος καὶ μεταχριστιανικὸς αὐτὸς πονηρὸς σκοπὸς τῶν Ἰουδαίων ἦταν τόσο ἀγριώτερος τοῦ προχριστιανικοῦ ἀποκρυπτικοῦ, ποὺ ἐκεῖνος λησμονήθηκε, ἐνῷ αὐτὸς φούσκωσε, ἐξαφάνισε τὸν προχριστιανικό, κι ἔγινε ἡ τελικὴ γάγγραινά τους ἡ πολὺ πιὸ ψυχοφθόρος καὶ θανάσιμη κι ἀντιχριστιανική. τοὺς εἰδωλολάτρες δὲν τόλμησαν ποτὲ νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσουν φανερὰ καὶ παρρησιασμένα, τοὺς Χριστιανοὺς ὅμως, ποὺ ἦταν καὶ ὑπὸ εἰδωλολατρικὸ διωγμό, τοὺς δίωξαν μὲ πολλὴ κι ἀνεξέλεγκτη λύσσα. ἐδῶ ὅμως μᾶς ἐνδιαφέρουν κυρίως τὰ κίνητρα ποὺ τοὺς ὤθησαν νὰ παραγάγουν ἄλλες 14 τοὐλάχιστο ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις μετὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα, 11 ἑλληνόγλωσσες, 1 ἑβραιόγλωσση –διότι ἐπαναμετάφρασι ἀπὸ τοὺς Ο΄ εἶναι τὸ μασοριτικὸ «κείμενο»–, καὶ 1 λατινόγλωσση, τὴ vulgata τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα· ὅπως εἶπα, ὁ πόρνος μοναχὸς Ἱερώνυμος ἐπιμελήθηκε μόνο τὴν ὀρθοέπεια τῶν στραβολατινικῶν τοῦ Ἰουδαίου. ἔγινε δὲ καὶ 1 ἑλληνόγλωσση ἰουδαϊκὴ κατὰ τὸν 14ο αἰῶνα.

Ἔτσι ὁ προσανατολισμὸς τῆς κάθε μεταχριστιανικῆς μεταφράσεως, ἑβραιογλώσσου ἑλληνογλώσσου λατινογλώσσου, εἶναι ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ὁ Χριστὸς –ὁ ἀπὸ τὸν Ἀκύλα μεταφρασμένος *ἠλειμμένος* (=πασαλειμμένος)– οὔτε *υἱὸς τοῦ θεοῦ* καὶ *θεὸς* καὶ *Κύριος,* ἀλλ' ἕνας ἀξιοκαταφρόνητος κι ἀπόβλητος, ἡ δὲ μητέρα του, ὅταν τὸν γέννησε δὲν ἦταν παρθένος, οὔτε ὁ Ἠσαΐας ἐννοεῖ τέτοιο πρᾶγμα στὴ σχετικὴ προφητεία του, κι ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦταν φυσικὸς γιὸς τοῦ Ἰωσὴφ ἢ κατὰ μιὰ μεταγενέστερη εὑρεσιτεχνία τους γιὸς κάποιου μοιχοῦ. γιὰ νὰ τὸ «ἀποδείξουν» αὐτό, κατέστρεψαν τὴ Βίβλο τους μὲ τὴν πολλὴ παραχάραξι, ποὺ πρὸ Χριστοῦ ἦταν τὸ μέγα καύχημά τους, ἐναντιώθηκαν στὸν Κύριό τους, μούντζωσαν τὸν προπάτορά τους Ἀβραὰμ ποὺ πίστευσε στὴν περὶ ἐμβολιασμοῦ τῶν ἐθνῶν ἐπαγγελία του, καὶ χάιδεψαν μόνο τὸν ἐθνικιστικὸ ἐγωϊσμό τους.

Ὅλες οἱ μετὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις - ὑποκατάστατα, καὶ τῶν τριῶν γλωσσῶν, ἑβραϊκῆς ἑλληνικῆς ῥωμαϊκῆς, πρέπει νὰ ἐξετάζωνται πάντοτε σὲ συνάρτησι μὲ τὴν ἀποκρυπτικὴ ἔναντι τῶν εἰδωλολατρῶν πονηριά τους οἱ προχριστιανικὲς καὶ μὲ τὴν ἀντιχριστιανικὴ πονηριά τους οἱ μεταχριστιανικές. καμμία δὲν εἶναι σὰν τὴν ἀνύποπτη ἀκριβῆ ἀμερόληπτη καὶ θεόπνευστη ἀρχαία ἰουδαϊκὴ ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. καὶ οἱ Ἑβδομήκοντα χρειάζονταν μιὰ κριτικὴ κάθαρσι ἀπὸ τὶς ῥαββινικὲς παγανιστικὲς τσόντες. καὶ πιστεύω ὅτι αὐτὸ τὸ ἔργο τὸ ἔκανα ἐπιτυχῶς μ' αὐτὴ τὴν ἔκδοσι καὶ νεοελληνικὴ μετάφρασι τῆς ὁποίας ἐδῶ γράφω τὴν Εἰσαγωγή.

Ἔκρινα ὅτι ἡ κριτικὴ ἔκδοσί μου καὶ ἡ συνοδὸς μετάφρασί μου

ἔπρεπε νὰ πλαισιωθοῦν μ' αὐτὴ τὴν Εἰσαγωγή, ὅπου ἡ Βίβλος ὅλη, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, ἐξετάζεται ὡς Κανών, ὡς Κείμενον, ὡς Ἱστορία (=γραμματολογία), κι ὡς Ἑρμηνεία. διότι κάθε ἐτυμηγορία πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν αἰτιολόγησί της. ὁ *αὔγειος ῥῦπος,* τὸν ὁποῖο ὁ διαχρονικὸς διάβολος συσσώρευσε βεβήλως καὶ βλασφήμως ἐπάνω στὴ Βίβλο, ἦταν πάρα πολύς, ἡ δὲ «θεολογικὴ ἐπιστήμη» στὸ «βιβλικὸ» σκέλος της ἔχει καταντήσει ὑπηρέτρια τοῦ διαβόλου· ἀσκεῖται μόνο γιὰ τὸ διασυρμὸ τῆς Βίβλου, ὑπηρετώντας τὴν ἀποχριστιάνισι.

Ἐξετάζω λοιπὸν στὴ συνέχεια τὶς συνολικὰ 14 αὐτὲς προχριστιανικὲς (5) καὶ μεταχριστιανικὲς (9) ἀρχαῖες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις, τὶς μεταγενέστερες τῶν Ἑβδομήκοντα. καὶ πρῶτα τὶς προχριστιανικὲς πέντε.

1. Ἀγνώστων Μεταφράσεις ἱστορικῶν βιβλίων δυσδιάκριτες

Δυσδιάκριτος ἀριθμὸς ἄλλων μεταφράσεων ἐμφαίνονται στὶς πολλὲς παράλληλες προσθῆκες - σχόλια στὰ βιβλία Γένεσις, Ἰησοῦς, Κριταί, Δαυΐδ, Βασιλεῖς, καὶ Παραλειπομένη κυρίως. εἶναι περισσότερες ἀπὸ μία, ἀγνώστων μεταφραστῶν καὶ χρόνων, ἀλλ' ὁπωσδήποτε προχριστιανικές, πολὺ μεταγενέστερες τῆς τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ προγενέστερες τῆς ῥωμαϊκῆς κατοχῆς· τοῦ Β΄ καὶ Α΄ π.Χ. αἰῶνος. τ' ἀποσπάσματά τους, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσαν σχόλια τοῦ περιθωρίου σὲ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ὡς παράλληλα χωρία κι ἔπειτα γλωσσήματα σφηνωμένα μέσα στὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τὰ ὁποῖα ὠβέλισα, καταχώρισα στὸ Κριτικὸ Ὑπόμνημα τῆς Βίβλου.

2. Ἀγνώστου Μετάφρασις ἱστορικῶν βιβλίων

Τὸ συμβατικῶς καὶ ἀνοήτως λεγόμενο βιβλίο *«Ἔσδρας Ἱερεύς»,* ἢ στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, ὅπου παρεισέφρησε, *Α΄ Ἔσδρας,* ἢ στὴ βουλγάτα *Ἔσδρας Γ΄* (ἐννοουμένων ἐκεῖ ὡς *Α΄* μὲν τοῦ μεταξὺ τῶν Ο΄ λεγομένου *Β΄ Ἔσδρας,* ὡς *Β΄* δὲ τοῦ μεταξὺ τῶν Ο΄ λεγομένου *Νεεμίας,* καὶ ὡς *Δ΄* στοὺς σημερινοὺς τοῦ ἀποκρύφου *Ἀποκάλυψις Ἔσδρα*), δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἄλλη μετάφρασι τῆς Παραλειπομένης ἀκέφαλη καὶ τῆς Ἀναβάσεως κολοβή. εἶναι κολλημένες ἀσφυκτικὰ σὰν τὰ δυὸ ὀστράκινα πτερύγια τοῦ μυδιοῦ, ἐπειδή, ὅπως ξέρουν οἱ ἔμπειροι τῶν ἀρχαίων χειρογράφων καὶ ὅπως ἔδειξα στὸν πρῶτο τόμο μὲ φωτογραφίες, πολλὲς φορὲς καὶ στὰ σῳζόμενα ἀρχαῖα χειρόγραφα, γιὰ λόγους μιᾶς φρικτὰ σπαγγορραμμένης οἰκονομίας ἀδιανόητης στὸ σημερινὸ ἀναγνώστη, ἀνάμεσα σὲ δυὸ διαδοχικὰ βιβλία δὲν μεσολαβεῖ κανένα κενό. μέχρι καὶ στὴν ἴδια σειρὰ κειμένου τελειώνει ἕνα βιβλίο κι ἀρχίζει ἄλλο, ἡ δὲ σειρὰ στὴν ἀρχή της

ἔχει τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου βιβλίου, στὸ μέσο της τὸν τίτλο τοῦ ἑπομένου βιβλίου (εὐτυχῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ κόκκινη μελάνη), καὶ στὸ τέλος της τὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου τοῦ ἑπομένου βιβλίου. κι αὐτὸ οἱ «κριτικοὶ» συλλήβδην ἁπαξάπαντες δὲν τὸ ἔχουν ἀντιληφθῆ κανεὶς ἀκόμη, καὶ γι' αὐτὸ γιὰ τὸ κείμενο αὐτὸ ἀπὸ τὸ 1450, ποὺ ἄρχισε ἡ τυπογραφία, ἐπὶ 570 χρόνια τώρα, λένε συνεχῶς ἀκατάσχετες καὶ χοντρὲς βλακεῖες ὅλοι τους ἀνεξαιρέτως. τὰ εἶπα ὅλ' αὐτὰ διεξοδικώτερα στὸν πρῶτο τόμο. δίνω ἀναλυτικῶς τὴν ἀντιστοιχία τῶν κειμένων κατὰ τοὺς Ο΄ καὶ κατὰ τὴν ἄλλη αὐτὴ μετάφρασι, ἡ ὁποία ἀνοήτως λέγεται *«Ἔσδρας Ἱερεύς».*

Ἑβδομήκοντα	Ἔσδρας Ἱερεύς
Παραλειπομένη 90^{17}-96	1
Ἀνάβασις 1-2· 9-11· *· 20· 12-27· 47· 43· 44	2-9
α΄. Ζοροβάβελ 1-2· 9-11· *· 12-16	2· *· 5-7
β΄. Ἔσδρας 17-27	8-9^{36}
γ΄. Νεεμίας 47· 43· 44	9^{37-55}

* Οἱ τρεῖς σωματοφύλακες (σφηνωμένο παρείσακτο).

Ἔτσι καταλαβαίνει κανεὶς καὶ γιατί τὸ παρείσακτο παραμύθι τῆς «Λαϊκῆς Βίβλου» τῆς Ἀλεξανδρείας *Τρεῖς σωματοφύλακες,* ποὺ ὀνομάζει τὸν πρωταγωνιστή του Ζοροβάβελ, σφηνώθηκε στὸ α΄ τμῆμα τῆς Ἀναβάσεως *Ζοροβάβελ* στὸ σημεῖο ποὺ ἐπισημαίνω (*). ἐκτόπισε βέβαια κατὰ τὴν ἐνσφήνωσί του πολὺ κανονικὸ κείμενο· κανονικὸ ἀλλὰ κακοποιημένο, δηλαδὴ κίβδηλο πλέον ὡς κακὴ μετάφρασι κι ὁπωσδήποτε ἀπόβλητο. στὴν ἔκδοσι τῶν κειμένων σημειώνω ἀριστερὰ τὴν ἀρίθμησι κεφαλαίων ποὺ ἔχω στὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, γιὰ νὰ παρακολουθῇ κανεὶς τόσο τὴν κάκωσι ποὺ ὑπέστη τὸ κανονικὸ κείμενο μ' αὐτὴ τὴ «μετάφρασι» ὅσο καὶ τὴν ἀπόκρυψι ποὺ ἔκανε ἕνας Ἰουδαῖος ἑλληνόγλωσσος λόγιος τοῦ Β΄ π.Χ. αἰῶνος ἐνώπιον τῶν εἰδωλολατρῶν τοῦ περιγύρου του. ὅπως εἶπα κατ' ἐπανάληψιν, ποτὲ δὲν ἔδιναν πλήρη καὶ ἀκριβῆ μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης στοὺς εἰδωλολάτρες, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους φιγουράριζαν καὶ καυχῶνταν γιὰ τὸ «Νόμο τους» καὶ γιὰ τὰ «Ἱερὰ Βιβλία τους». δὲν συνεννοήθηκαν ὅμως νὰ ἔχουν ὅλοι τὸ ἴδιο φίλτρο ἀποκρύψεως κι ἐμφανίσεως. σ' αὐτὸ τοὺς ἔσπρωξε ὁ *ἐμπαίκτης* Κύριος, γιὰ νὰ δείξῃ σ' ὅλο τὸν κόσμο τί ψεῦτες καὶ παραχαράκτες καὶ κιβδηλοποιοὶ καὶ πλαστογράφοι ἦταν, καὶ πόσο κομπλεξικὰ *ἐπῃσχύνοντο* αὐτὸ ποὺ ἦταν καὶ ποὺ δῆθεν καυχῶνταν γι' αὐτό. ἦταν ἀκριβῶς σὰ νὰ κοκορεύονταν μὲ φαρισαϊκὸ τὸ στόμα τους καὶ νὰ ἔκρυβαν φοβισμένοι κι ἐπιμελῶς τὴν περιτομή τους στὸ βρακί τους. τὸ παράδειγμα τοῦ ἀγνώστου αὐτοῦ

«μεταφραστοῦ» ἀκολούθησαν ὑπερθεματίζοντας κι ὁ Φίλων κι ὁ Ἰώσηπος, γινόμενοι χειρότεροί του. ὁ Φίλων γιὰ νὰ *πλατωνίσῃ,* λέει τὸ Δευτερονόμιον *Ἐπινομίδα.* τραβοῦσαν τὸ πετσάκι τους, γιὰ νὰ τὸ μεγαλώσουν κι ἐξελληνίσουν *ἐπισπώμενοι,* ὅπως λέει κι ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α΄ Κο 17,3).

Πέρα ἀπὸ τὴν ἀκέφαλη καὶ κολοβὴ κατάστασι τοῦ κειμένου, δὲν νομίζω ὅτι τὸ ὅσο περισῴζεται ἔχει διαλείψεις φυσικῆς φθορᾶς. εἶναι ἁπλῶς ἐπιλογὴ τοῦ «μεταφραστοῦ» καὶ παιχνίδι τοῦ καυχᾶσθαι - ἀποκρύπτειν. καὶ τὰ κύρια ὀνόματα πολὺ παραποιημένα· γιὰ νὰ μὴ φαίνωνται στοὺς Ἕλληνες βάρβαρα. ἡ γλῶσσα τῆς «μεταφράσεως» εἶναι καλλίτερη ἑλληνικὴ ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα. εἶναι ὅμως καὶ πολὺ ἁπλούστερη καὶ δημοτικώτερη ἀπὸ τὴ σκληρὴ ἀττικὴ τῶν λογίων Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας. εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν βιβλίων τῆς «Λαϊκῆς Βίβλου» τῆς Ἀλεξανδρείας, ποὺ κι ἐκείνη εἶναι σαφῶς καλλίτερη ἑλληνικὴ ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα.

Χρονολογῶ τὴ «μετάφρασι» αὐτὴ τὸν Β΄ π.Χ. αἰῶνα, πρὸς τὸ τέλος τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τῆς ἑλληνογλώσσου παραβιβλικῆς ἰουδαϊκῆς γραμματείας, 150-145 π.Χ. περίπου.

Ἔχω τὴ γνώμη ὅτι ἦταν «μετάφρασι» τῶν ἱστορικῶν βιβλίων μόνο (Γένεσις - Ἀνάβασις), ποὺ οἱ ἑλληνίζοντες λόγιοι, σὰν αὐτὸν τὸ δράστη, μόνο αὐτὰ προέβαλλαν, φιλτράροντάς τα βέβαια, ὅπως αὐτό, καὶ ὄχι τὰ ποιητικά, καὶ κυρίως ὄχι ποτὲ τὰ προφητικά. οἱ Προφῆτες ἦταν τὸ πιὸ ἀποκρύψιμο βιβλικὸ μέρος. αὐτὸ κάνουν καὶ οἱ Φίλων καὶ Ἰώσηπος.

Πρῶτος μαρτυρεῖ τὸ σκεύασμα αὐτὸ ὁ Ἰώσηπος, ὁ ὁποῖος τὸ ἀπορροφάει ὁλόκληρο γιὰ τὸ φτιάξιμο 32 παραγράφων του, 2 στὸ δέκατο βιβλίο τῆς Ἀρχαιολογίας του καὶ 30 στὸ ἑνδέκατο[10]. ἔπειτα τὸ μαρτυροῦν οἱ Χριστιανοί, ὀρθόδοξοι ἢ αἱρετικοί, Ἰουστῖνος, Τερτυλλιανός, Ὠριγένης, Εὐσέβιος, Μ. Ἀθανάσιος, Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων, Αὐγουστῖνος, Θεοδώρητος, Ἀδριανὸς Β΄ Ῥώμης, Ψευδιππόλυτος, καὶ ἄλλοι[11]. μαρτυρεῖται καὶ σὲ λίγους καταλόγους τοῦ Κανόνος.

3. Ἀγνώστου Μετάφρασις Ψαλμῶν

Στὰ χειρόγραφα τῶν ἱστορικῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης Δαυΐδ καὶ Παραλειπομένη κατὰ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἀνευρίσκονται πολὺ ἄκομψα βάναυσα κι ἀπροσάρμοστα ἐνσφηνωμένοι μὲ τὴν ἰδιαίτερη ἐπιγραφὴ *Ὠδαὶ* πέντε ψαλμοί· ὁ 18, ἕνας ἀνάριθμος καὶ ἄγνωστος ἀπ' ἀλλοῦ ἐπιγραφόμενος μόνον αὐτὸς *Λόγοι Δαυΐδ οἱ ἔσχατοι,* καὶ κομμάτια τῶν ψαλμῶν 95 104 105 συγκολλημένα σ' ἕναν ψαλμό[12]. οἱ ψαλμοὶ αὐτοί, ἐνσφηνωμένοι ὁ μὲν 18 καὶ ὁ ἀνάριθμος

μετὰ τὸ κεφάλαιο 107 τοῦ βιβλίου «Δαυΐδ» τὰ δὲ κομμάτια τῶν ἄλλων τριῶν μετὰ τὸ 15,3 τοῦ βιβλίου Παραλειπομένη, ἀνήκουν σὲ μιὰ ἄγνωστη μετάφρασι ποὺ δὲν εἶναι οὔτε ἡ τῶν Ἑβδομήκοντα, οὔτε καμμιὰ ἀπὸ τὶς ἓξ ἑξαπλικὲς μεταφράσεις τοῦ Β΄ αἰῶνος (Ἀκύλα Θεοδοτίωνος Συμμάχου Πέμπτη Ἕκτη Ἑβδόμη), οὔτε ἡ διόρθωσι τοῦ Λουκιανοῦ, οὔτε κανενὸς ἀπὸ τοὺς μεταφραστὰς τῶν Ἑβδομήκοντα ποὺ μετέφρασαν τὰ ἱστορικὰ βιβλία Δαυΐδ καὶ Παραλειπομένη. εἶναι μετάφρασι ἀγνώστου καμωμένη πιθανῶς κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἰουδαϊκοῦ «χρυσοῦ αἰῶνος» (150-145 π.Χ.). καὶ κάποτε τὸ μικρὸ αὐτὸ σῶμα ψαλμῶν, τὸ κατ' αὐτὴ τὴ μετάφρασι, παρεισέφρησε στὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα πρῶτα κι ἔπειτα καὶ στὸ διαπλασσόμενο τότε μασοριτικὸ μὲ τὴν ἐπαναμετάφρασι. στὸ πρωτομασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ καὶ στὶς ἑξαπλικὲς ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τοῦ Β΄ αἰῶνος ἡ μετάφρασι αὐτὴ δὲν περιλήφθηκε, ἢ ἐπειδὴ δὲν ἦταν μετάφρασι ὁλοκλήρου τοῦ βιβλίου τῶν Ψαλμῶν ἢ ἐπειδὴ τοὺς ἦταν ἄγνωστη. τὰ δυὸ μικρὰ ἀνθολόγια στὸ τελικὸ μασοριτικὸ περιλήφθηκαν ξεσηκωμένα ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα μετὰ τὴν ἐνσφήνωσί τους σ' αὐτοὺς ὁπωσδήποτε πρὸ τοῦ 350, διότι ἔχουν περιληφθῆ τόσο στὸ βατικανὸ χειρόγραφο Β ἢ 03 ὅσο καὶ στὴ vulgata τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου. αὐτοῦ τοῦ ξένου σώματος μαρτυροῦν τὸν μὲν ψαλμὸ 18 οἱ Ὠριγένης, Εὐσέβιος Καισαρείας, Ἀστέριος σοφιστής, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Καρπάθιος, Μάξιμος ὁμολογητής, Φώτιος, καὶ Ψευδαναστάσιος Σιναΐτης[13]· τὸν δὲ ἄγνωστο καὶ ἀνάριθμο καὶ νόθο ψαλμὸ οἱ Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Γρηγόριος Νύσσης, Δίδυμος, Ἐπιφάνιος, καὶ Ψευδαθανάσιος[14]· καὶ τὸ συμπίλημα τῶν ψαλμῶν 95 104 105 οἱ Ἰουστῖνος, Ὠριγένης, Ἀστέριος σοφιστής, Δίδυμος, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, καὶ Προκόπιος Γαζαῖος[15].

Πρῶτος ὁ Ὠριγένης ἐκτὸς Ἑξαπλῶν μαρτυρεῖ τὸ κατὰ τὴ μετάφρασι αὐτὴ σῶμα τῶν πέντε ψαλμῶν ὡς μέρος τῶν δυὸ ἱστορικῶν βιβλίων[16]. καὶ νομίζω ὅτι κι ὅλοι οἱ μετέπειτα ἔτσι τὸ ἐννοοῦν. ἡ «ἄλλη μετάφρασι» φαίνεται βέβαια σ' ὅλους ἀπὸ τὰ παραθέματά τους, ἀλλ' ἡ ἔνθεσί της στὰ δυὸ ἱστορικὰ βιβλία ἐξυπακούεται μόνον. μόνο γιὰ τὸν ἀρχαιότερο τοῦ Ὠριγένους Ἰουστῖνο τὸ Σαμαρείτη καὶ φιλόσοφο δὲν εἶναι βέβαιο ἂν γνώριζε καὶ τὴν ἔνθεσι, ἢ ἂν ἁπλῶς εἶχε ὑπ' ὄψι του μιὰ ἄλλη μετάφρασι τῶν Ψαλμῶν, ὅπως γνώριζε καὶ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐπίσης παραθέτει[17]. συνεπῶς ἡ ἔνθεσι τοῦ σώματος στὰ δυὸ κανονικὰ ἱστορικὰ βιβλία ἔγινε ὁπωσδήποτε πρὸ τοῦ Ὠριγένους, ἐνδεχομένως δὲ καὶ πρὸ τοῦ Ἰουστίνου· στὸ ἑλληνόγλωσσο ἰουδαϊκὸ ἀλεξανδρινὸ κλῖμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ προῆλθε ἡ μετάφρασι, ἡ ἔνθεσι ἴσως ἔγινε καὶ πρὸ Χριστοῦ.

4. Φίλωνος Ἰουδαίου «Μετάφρασις τοῦ Νόμου»

Ὁ Ἀλεξανδρεὺς Ἰουδαῖος Φίλων ὁ νεώτερος (20 π.Χ. - 50 μ.Χ.), πολὺ πλούσιος καὶ ἀδερφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡγεμόνος *(ἀλαβάρχου)* τῶν Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅλης τῆς Αἰγύπτου, σύγχρονος καὶ 20 χρόνια πρεσβύτερος τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων, ἔλαβε, νομίζω, γνῶσι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλ' ὄχι καὶ τῆς Κ. Διαθήκης ποὺ ἄρχισε νὰ γράφεται τὸ 49 μ.Χ., ὅταν περίπου αὐτὸς πέθανε. σῴζονται 29 ἔργα του συνολικῆς ἐκτάσεως ἴσης μὲ τὸ 88% τῆς Π. Διαθήκης ἢ 68% τῆς Βίβλου, τὰ ὁποῖα εἶναι γραμμένα μᾶλλον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 20 - 40 μ.Χ., ὅταν δίδασκε ὁ Χριστός. ἡ χρονικὴ σειρά τους δὲν εἶναι γνωστή, γι' αὐτὸ στὶς ἐκδόσεις κατατάσσονται κατὰ σειρὰ θεματολογική. καὶ εἶναι·

1-19· Ἑρμηνευτικὸ ὑπόμνημα στὴ Γένεσι.
20-23· Ἑρμηνευτικὸ ὑπόμνημα στὸ Νόμο.
24· Περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον ἐλεύθερον εἶναι (= Περὶ Ἐσσαίων).
25· Περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ ἱκετῶν (= Περὶ Θεραπευτῶν).
26· Περὶ ἀφθαρσίας κόσμου.
27· Εἰς Φλάκκον (= Ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ τῶν Ἀλεξανδρέων Ἰουδαίων ἀνθυπάτου τῆς Αἰγύπτου Ἀβιλλίου Φλάκκου).
28· Πρεσβεία πρὸς Γάιον (= αὐτοκράτορα Καλιγούλα).
29· Ἀπολογία ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων (ἀποσπάσματα).

τὸ Φίλωνα τὴν καταγωγή του καὶ τὰ ἔργα του μαρτυρεῖ ὁ Ἰώσηπος[18]. ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δυὸ ὑπομνηματιζόμενα βιβλία τῆς Π. Διαθήκης χρησιμοποιεῖ καὶ τὰ βιβλία Δευτερονόμιον *(Ἐπινομίς),* Ἰησοῦς, Κριταί, Δαυΐδ, Βασιλεῖς, Ψαλμοί, Ἰώβ, Σοφία, Ὠσηέ, Ἠσαΐας, Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ, καὶ Ζαχαρίας. χρησιμοποιεῖ πάντοτε καὶ πλουσίως τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ ἀγνοεῖ ὁποιαδήποτε ἄλλη μετάφρασι. καὶ ἐξυμνεῖ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα[19]. εἶναι σ' αὐτὸ σπουδαῖος μάρτυς, καὶ γι' αὐτό, νομίζω, τὰ κείμενά του διέσωσαν οἱ Χριστιανοί. ἀγνοεῖ τὸ ἑβραϊκὸ καὶ φυσικὰ καὶ τὸ μασοριτικὸ κείμενο· ἐννοῶ ὁποιαδήποτε γραφή του στὴν ὁποία τὸ μεταγενέστερό του μασοριτικὸ διαφωνεῖ μὲ τοὺς Ο΄.

Ὡς ἑρμηνευτὴς ὁ Φίλων εἶναι ὁ αὐθαιρετώτερος καὶ παρανοϊκώτερος καββαλιστὴς τῆς ἀρχαιότητος, πολὺ χειρότερος τοῦ Ὠριγένους, τόσο ποὺ ν' ἀπορῇ ὁ ἀναγνώστης πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δημοσιεύεται τέτοια γραφόρροια ψυχασθενοῦς, σὰν τὶς σαχλαμαρώδεις τσαρλατανιὲς καὶ μπαροῦφες τῶν μασόνων, ἢ νὰ συμπεραίνῃ ὅτι ὁ Φίλων ἦταν φρενοβλαβής, ἀλλὰ τὰ ἔργα του διατηρήθηκαν ἀκέραια κι ἀχτύπητα ἀπὸ θαυμαστάς του ὁμοίους του. ἐγὼ νομίζω καὶ αὐτὸ ἀλλὰ κι ἐκεῖνο ποὺ εἶπα προηγουμένως, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἐνδιαφέρο-

νταν γιὰ τὴν ἰσχυρότατη μαρτυρία του μὲ τὴν ἀποκλειστικὴ χρῆσι τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα· καὶ μάλιστα καὶ τὴν καυχηματικὴ ἐξύμνησι τῆς μεταφράσεως αὐτῆς. καὶ τὸ θεωρῶ αὐτὸ μέριμνα τῆς θείας προνοίας. θαύμασαν τὸ Φίλωνα γιὰ τὶς μπαροῦφες του καὶ κάποιοι ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ὅπως οἱ Ὠριγένης Ἀλεξανδρεύς, Βασίλειος Καισαρείας, Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Γρηγόριος Νύσσης, Ἀμβρόσιος, Αὐγουστῖνος, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ψευδοδιονύσιος «ἀρεοπαγίτης» ποὺ ἦταν κι αὐτὸς Ἀλεξανδρεύς, Μάξιμος ὁμολογητής, Ἀναστάσιος ὁ καββαλιστὴς συντάκτης τῆς Ἑξαημέρου τοῦ Θ΄ αἰῶνος (PG 89), Νικήτας Στηθᾶτος, καὶ Γρηγόριος Παλαμᾶς, ὅλοι λίγο ἢ πολὺ καββαλισταί. οἱ δὲ Ὠριγένης, Βασίλειος, Ἀμβρόσιος, Κύριλλος, Ἀναστάσιος, καὶ Νικήτας τὸν μιμήθηκαν πολὺ καὶ στὴν καββαλιστικὴ ἑρμηνεία τῆς Βίβλου. τοὺς ἀρχαιοτέρους του ὅλους σφυροκοπεῖ ἀνηλεῶς, χωρὶς νὰ τοὺς κατονομάζῃ, ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος, κι αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνομολόγητους λόγους, ποὺ ὁ Κύριλλος, ὡς πρόεδρος τῆς οἰκουμενικῆς δῆθεν συνόδου τῆς Δρυός, καθῄρεσε ἀφώρισε, δίωξε, καὶ δολοφόνησε τὸ Χρυσόστομο. πίεσα πολὺ τὸν ἑαυτό μου κατὰ καιροὺς νὰ διαβάσω μεγάλα κομμάτια τοῦ Φίλωνος καὶ διαπίστωσα ὅτι ἦταν σεξουαλικῶς ἀνίκανος –ἴσως εὐνοῦχος– καὶ ὑπέρμετρα φθονερὸς καὶ ὀνειροπαρμένος ἀεροβάτης, σιχαινόταν δὲ τὴν πρᾶξι τῆς συνουσίας, τῆς νομίμου καὶ ἁγνῆς, ὡς κάτι τὸ πολὺ κτηνῶδες καὶ *παρὰ φύσιν.* καὶ ἀποκρουστικῶς βρόμικο, ποὺ ἀποβλακώνει τὸν ἄνθρωπο[20]. καὶ δὲν σκέφτηκε ὁ βλάκας καὶ παλαβὸς ὅτι κι ὁ ἴδιος ἀπὸ μιὰ συνουσία προῆλθε. στὴ γλῶσσα εἶναι τέλειος ἑλληνιστὴς καὶ σκληρὸς ἀττικιστής, ἀλλ' ὁ καββαλισμός του καὶ ἡ φρενοβλαβικὴ ὀνειρώδης γραφόρροιά του κάνουν τὸ κείμενό του σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ ἀκαταλαβίστικο καὶ στὸν πιὸ ἀρχαιομαθῆ φυσιολογικὸ ἄνθρωπο. ἦταν βαριὰ ψυχοπαθής. σ' ὅλη τὴν ἔκτασι τοῦ ἔργου του ὁ Φίλων ἐννοεῖ ὅτι αὐτὸς «μεταφράζει» καὶ παρουσιάζει στὸ εὐρὺ κοινὸ τὴν Π. Διαθήκη, παρ' ὅλο ποὺ μαρτυρεῖ τὴ μετάφρασι τῶν Ο΄ καὶ παίρνει τὰ ἐκτεταμένα παραθέματά του ἀπ' αὐτήν.

Ἡ τελευταία καὶ καλλίτερη ἔκδοσι τῶν ἁπάντων τοῦ Φίλωνος εἶναι ἡ τοῦ L. Cohn[21].

5. Ἰωσήπου «Μετάφρασις» (= Ἀρχαιολογία)

Ὅταν τὸ 66 μ.Χ. οἱ Ἰουδαῖοι ἐπαναστάτησαν ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων κι ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Βεσπασιανὸς πολιόρκησε σφιχτὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ποὺ ἀπὸ τὸ 69, μετὰ τὴν ἀναγόρευσί του σὲ αὐτοκράτορα, συνέχισε νὰ τὴν πολιορκῇ καὶ τὴν κυρίευσε καὶ τὴν κατέστρεψε τὸ 70 ὁ γιός του Τίτος, οἱ Ἰουδαῖοι ἐκδίωξαν ἀπὸ τὴν πόλι ὅλους

τοὺς Ἰεροσολυμῖτες Χριστιανοὺς Ἑβραίους, «διότι», κατὰ τὴν καχυποψία τους, «ἂν ἔμεναν μέσα, θὰ ἦταν ἡ πέμπτη φάλαγγα τῶν προδοτῶν, ποὺ θὰ δούλευαν γιὰ τοὺς Ῥωμαίους». οἱ Χριστιανοὶ τότε βόγγηξαν ἀπὸ τὴν κακουχία. ὅμως αὐτὸ ἀκριβῶς τοὺς ἔσωσε ἀπὸ τὴ γενικὴ σφαγὴ τοῦ 70. οἱ Ἰουδαῖοι προδόθηκαν ἀπὸ κεῖ ποὺ δὲν τὸ περίμεναν οὔτε τὸ φαντάστηκαν· ὅπως ἀνέφερα, τοὺς πρόδωσε ὁ ἀρχιστράτηγός τους Ἰώσηπος (36-106 μ.Χ.) ποὺ ξαφνικὰ αὐτομόλησε στοὺς Ῥωμαίους. αὐτὸν τὸν Ἰώσηπο, γιὰ ν' ἀμείψῃ τὴν αὐτομόλησί του καὶ προδοσία του, ὁ αὐτοκράτωρ πιὰ Φλάβιος Βεσπασιανὸς τὸν ἔκανε Ῥωμαῖο πολίτη, τοῦ ἔδωσε καὶ τ' ὄνομά του *Φλάβιος* Ἰώσηπος, τοῦ χορήγησε μεγάλη σύνταξι, τοῦ χάρισε μεγάλη ἀκίνητη περιουσία στὴ Ῥώμη καὶ στὴν Παλαιστίνη, τὸν ἔβαλε νὰ κατοικῇ μέσα στ' ἀνάκτορα, τὸν τίμησε μὲ μεγάλες τιμές, κι ἔβαλαν τὰ συγγράμματά του τιμημένα στὴν αὐτοκρατορικὴ βιβλιοθήκη τῆς Ῥώμης αὐτὸς καὶ οἱ διάδοχοί του γιοί του. σ' ὅλη τὴ ζωή του ὁ Ἰώσηπος ἦταν παράσιτος κι αὐλοκόλακας τοῦ Βεσπασιανοῦ καὶ τῶν διαδόχων του Τίτου καὶ Δομιτιανοῦ. ἦταν δὲ καὶ γενικὸς πράκτορας τῶν πληροφοριῶν καὶ διαβολῶν καὶ συκοφαντιῶν τῶν Ἰουδαίων τῆς διασπορᾶς ἐναντίον τῶν ἀποστόλων καὶ ἄλλων Χριστιανῶν.

Γιὰ τὴν ἀνεξάλειπτη καὶ μὴ ἀποκρύψιμη ἰουδαϊκὴ ἰδιότητά του ὁ Ἰώσηπος, ἂν καὶ προδότης τῶν Ἰουδαίων, φρόντισε νὰ καυχᾶται· ὅτι εἶναι Ἀσμωναῖος ἢ Ἀσαμωναῖος, ἀπὸ οἰκογένεια βασιλικὴ κι ἀρχιερατική, καὶ Ἰουδαῖος, καὶ φαρισαῖος, καὶ συμπέθερος τῶν Ἡρῳδῶν. στὰ βιβλία του εἶναι καὶ θαυμαστὴς τοῦ «μεγάλου ἡγέτου» Ἡρῴδου Α΄, τοῦ σφαγέως τῶν νηπίων τῆς Βηθλεέμ, παρ' ὅλο ποὺ ἱστορεῖ καὶ τέσσερες ἄλλες μεγάλες θηριωδίες του. 1) ὁ Ἡρῴδης ἔπνιξε τὴν πρώτη καὶ πιὸ ἀγαπημένη του γυναῖκα Μαριάμμη. 2) σκότωσε τὸν πρῶτο γιό του καὶ διάδοχό του Ἀλέξανδρο ἀπὸ *ἐρωτικὴ* ἀντιζηλία, ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέπτυξε σεξουαλικὲς σχέσεις μὲ δυὸ κιναιδικὰ ἀγόρια ποὺ χρησιμοποιοῦσε σεξουαλικῶς ὁ πατέρας του. 3) τέσσερες μέρες πρὶν πεθάνῃ ὁ Ἡρῴδης ἔσφαξε ὡς σφετεριστὴ τοῦ θρόνου του τὸν ἑπόμενο γιό του καὶ διάδοχό του Ἀντίπατρο, ποὺ τὸν εἶχε ἀπὸ καιρὸ φυλακισμένο, ἐπειδὴ ὁ Ἀντίπατρος τὴν ἡμέρα ἐκείνη εἶχε μάθει τὴν ἀπόπειρα τοῦ ψυχορραγοῦντος πατέρα του ν' αὐτοκτονήσῃ καὶ θέλησε νὰ πείσῃ τοὺς δεσμοφύλακές του νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερο, μιὰ ποὺ ἔτσι κι ἀλλιῶς τὴν ἑπόμενη μέρα θὰ ἦταν βασιλεὺς αὐτός. 4) λίγο πρὶν πεθάνῃ ὁ Ἡρῴδης, καθὼς σιγοπέθαινε μέσα σὲ ἀφόρητους πόνους, μισητὸς ἀπ' ὅλους, ξέροντας καὶ ὁμολογώντας ὅτι τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του δὲν θὰ κλάψῃ κανείς, ἀλλὰ θὰ χαίρωνται ὅλοι, συγκέντρωσε μέσα σ' ἕνα στάδιο ὅλη τὴν κυβέρνησί του καὶ τοὺς τοπικοὺς ἄρχοντες ὅλων τῶν πόλεων καὶ κωμοπό-

λεων τῆς ἐπικρατείας του, χιλιάδες ἀξιωματούχους, καὶ διέταξε τοὺς δημίους του καὶ τοὺς σκότωσαν ὅλους, καὶ εἶπε· *Ἔτσι, γιὰ νὰ κλαίῃ ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου μου καὶ νὰ μὴ γελάῃ κανείς*[22]. τέτοιος ἦταν ὁ σφαγέας τῶν νηπίων, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ἰώσηπος γράφει καὶ ὅτι ἦταν μεγάλος ἄντρας τῆς ἱστορίας καὶ μεγάλος ἡγέτης. γι' αὐτὸ τὸ κάθαρμα γράφει τοὺς πιὸ θαυμαστικοὺς ὕμνους. προφανῶς γιὰ νὰ κολακεύσῃ τοὺς τέτοιους εἰδωλολάτρες, ὅτι Μὴ φοβᾶστε, δὲν σᾶς κατακρίνω ἐγὼ ποὺ εἶστε τέτοιοι, οὔτε ἡ Βίβλος στὴν ὁποία πιστεύω μέχρι θανάτου. δὲν κάνετε κάτι ποὺ νὰ τὸ καταδικάζῃ ὁ μωσαϊκὸς Νόμος μας. γι' αὐτὸ καὶ λέει ὅτι τὸ ἁμάρτημα τῶν κατοίκων τῶν Σοδόμων ἦταν ὅτι δὲν ἦταν φιλόξενοι λόγῳ φιλαργυρίας[23]. ὁ Ἰώσηπος στὰ συγγράμματά του φαίνεται παμπόνηρος καὶ πολὺ διεφθαρμένος καὶ διεστραμμένος, κι ὡς ἱστορικὸς πολὺ μεγάλος ψεύτης καὶ παραμυθᾶς καὶ ἀδίστακτος ἀπατεώνας, κάνει δὲ τὴ μεγαλείτερη ἀπόκρυψι τῆς ἠθικῆς τῆς Π. Διαθήκης τόσο στὰ ἄλλα ἔργα του ὅσο καὶ στὸ πελώριο σύγγραμμά του Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζει ὡς ἀκριβῆ μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης. ἔγραψε 4 συγγράμματα σῳζόμενα μέχρι σήμερα, τῶν ὁποίων ἡ συνολικὴ ἔκτασι εἶναι ἴση μὲ τὰ 98% τῆς Π. Διαθήκης ἢ 77% τῆς Βίβλου ὅλης. μόνο ἡ Ἀρχαιολογία του (= Ἱστορία τῶν Ἑβραίων) εἶναι ἴση μὲ τὰ 64% τῆς Π. Διαθήκης ἢ 50% τῆς Βίβλου. καὶ εἶναι τὰ ἑξῆς.

1. Ἰουδαϊκὸς πόλεμος (= ἀπολογία τῆς στρατηγείας του κυρίως) γραμμένο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 71-92 μ.Χ.
2. Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία (95 μ.Χ.) (ἡ δῆθεν μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης).
3. Βίος (95 μ.Χ.) (αὐτοβιογραφία του ὡς ἐπίλογος τῆς Ἀρχαιολογίας του). γιὰ νὰ εἶναι κι αὐτὸς μέσα στὴ Βίβλο! ἡ κατακλείδα της!
4. Κατ' Ἀπίωνος (96 μ.Χ.) (ἀπάντησι στὸν ἐχθρὸ τῶν Ἰουδαίων Ἀπίωνα). σ' αὐτὸ γράφει πόσα εἶναι τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, χωρὶς νὰ τὰ κατονομάζῃ, γιὰ νὰ μὴν τὰ βροῦν καὶ τὰ διαβάσουν οἱ εἰδωλολάτρες φίλοι του.

χρησιμοποιεῖ δὲ ὁ Ἰώσηπος ἀποκλειστικῶς τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, γιὰ τὴν ὁποία ἱστορεῖ πῶς ἔγινε στὴν Ἀλεξάνδρεια ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄ παίρνοντας τὰ πάντα ἀπὸ τὸν Ἀριστέα, ποὺ τὸν λέει Ἀρισταῖον. καὶ δὲν διερωτᾶται τί θὰ σκεφτῇ ὁ ἀναγνώστης, ποὺ μετὰ τὴν ἐξυμνημένη ἑλληνικὴ μετάφρασι τῶν Ο΄ ἐκδίδει κι αὐτὸς τὴν Ἀρχαιολογία του ὡς ἀκριβῆ ἑλληνικὴ μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης, μὲ τὴν ὁποία «καλύπτει ὅλη τὴν Π. Διαθήκη». κι ἐξυμνεῖ τοὺς Ἑβδομήκοντα. ἤδη οἱ συνομήλικοί του ἱστορικοί, Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, τὸν χαρακτήρισαν ὡς μεγάλο καὶ ἀδίστακτο ψεύτη.

Ὁ Ἰώσηπος, πεθαμένος τὸ 106 μ.Χ., ἀγνοεῖ τελείως τὸ μασοριτι-

κὸ κείμενο, ὁποιεσδήποτε δηλαδὴ γραφές του διαφωνοῦν μὲ τοὺς Ἑβδομήκοντα. καὶ φρονῶ ὅτι γι' αὐτὸ ἀκριβῶς οἱ Χριστιανοὶ διέσωσαν τὰ συγγράμματά του. εἶναι μεγάλος μάρτυς τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα· ἀκούσιος μάρτυς καὶ γι' αὐτὸ ἀξιόπιστος· γνωρίζει τὴ χριστιανικὴ πίστι, κατονομάζει τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Ἰωάννη βαπτιστή, καὶ τὸν *ἀδελφὸν* (=ἐξάδελφο) τοῦ Κυρίου ἀπόστολο Ἰάκωβο. εἶναι ὁ ἀρχαιότερος μετὰ τὴν Κ. Διαθήκη ποὺ τοὺς κατονομάζει. καὶ γι' αὐτὸ διέσωσαν τὰ ἔργα του οἱ Χριστιανοί. τὸν μαρτυροῦν, αὐτὸν καὶ τὰ ἔργα του, ἤδη οἱ Θεόφιλος Ἀντιοχείας, Εἰρηναῖος, Κλήμης Ἀλεξανδρεύς, Ὠριγένης, Εὐσέβιος Καισαρείας, καὶ πολλοὶ ἄλλοι[24]. ἡ καλλίτερη κριτικὴ ἔκδοσι τῶν Ἁπάντων του εἶναι ἡ τοῦ B. Niese[25].

* * *

Ὁ Φίλων κι ὁ Ἰώσηπος ζοῦν καὶ δροῦν μετὰ Χριστόν, στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, καὶ γνωρίζουν κι αὐτὸν καὶ τὴ Χριστιανικὴ πίστι, ὁ μὲν Φίλων χωρὶς καμμιὰ ἀπολύτως ἀναφορὰ στὸ Χριστὸ καὶ σ' αὐτήν, οὔτε ὑπαινικτική, ἀλλὰ μὲ μιὰ πολὺ φθονερὴ σιωπὴ καὶ μὲ ἀόριστες μπηχτές, ὁ δὲ Ἰώσηπος μὲ δυὸ ὀνομαστικὲς ἀναφορὲς ἐπιφυλακτικὲς καὶ ἀγέρωχα εἰρωνικές. μέχρι τὸ 106 μ.Χ., ποὺ πέθανε κι ὁ δεύτερος, οἱ Ἰουδαῖοι συγγραφεῖς δὲν ἔχουν ἀντιληφθῆ τὴ δύναμι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, κι ἀδιαφοροῦν γι' αὐτὸν κι αὐτήν. ὁλόκληρο τὸ ἔργο του ὁ Φίλων τὸ παρουσιάζει ὡς «μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης». κι ὁ Ἰώσηπος, μόνο τὸ μεγαλείτερο ἔργο του, τὴν Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία, τὸ θεωρεῖ «ἱστορία τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὸ 3.000 π.Χ. μέχρι τὸ 95 μ.Χ.» *(τρισκαιδεκάτου ἔτους τῆς Δομετιανοῦ Καίσαρος ἀρχῆς)*[26] καὶ «μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης» *ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν μεθερμηνευμένην Γραμμάτων,* καθὼς αὐτὸς *μεταφράζει τὰς Ἑβραίων Βίβλους εἰς τὴν ἑλλάδα γλῶτταν μήτε προστιθεὶς μήτ' ἀφαιρῶν* τίποτε[27]. καὶ οἱ δυὸ ἰσχυρίζονται ὅτι τὰ ἔργα τους εἶναι «μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης», κι ὅτι αὐτοὶ εἶναι ὁ καθένας τους ὁ μοναδικὸς «μεταφραστής», ποὺ ἐνημερώνει ὅλο τὸν ἑλληνορρωμαϊκὸ εἰδωλολατρικὸ κόσμο γιὰ τὸ περιεχόμενό της· λογοκρίνοντας κι ἀποκρύβοντας φυσικὰ ὅσα θὰ μποροῦσαν νὰ ἐξοργίσουν τοὺς εἰδωλολάτρες ἐναντίον τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς Βίβλου των, κι ἐπιδεικνύοντας ἀλαζονικὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ «ἰουδαϊκοῦ Νόμου». σ' αὐτὴ τὴ γραμμὴ κινοῦνται, ἡ ὁποία χαράχτηκε τὸ 185 π.Χ. στὴν Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ τὸν Ἀριστόβουλο *τὸν διδάσκαλον Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως* (τοῦ 6ου)[28], ὅπως τὸν λέει στὴν Πρὸς Ἀλεξανδρεῖς Ἐπιστολή του ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος.

Φίλων καὶ Ἰώσηπος, ἀρχαιότεροι ἀπὸ τοὺς ῥαββίνους τῆς Ἰα-

μνείας, εἶναι μὲν ἐχθροὶ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ δὲν καίγονται καὶ πολύ, διότι δὲν ἔχουν κάνει ἀκόμη καλὴ ἐκτίμησι τῆς δυνάμεως τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. ἐν τούτοις ὁ Κύριος τοὺς χρησιμοποίησε σὰν τὸ Βαλαὰμ καὶ τὴν ἐγγαστρίμυθο τοῦ Σαούλ, ὡς ἀμάχητους μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν χρόνων τῆς παρουσίας του, τῶν ἀποστόλων, καὶ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα ὡς ἀκριβεστάτης Π. Διαθήκης. αὐτὸς εἶναι ὁ *ἐμπαίκτης Κύριος* (Νο 23,2), *ὁ θεὸς ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν* (Ἰβ 5,13· Α΄ Κο 3,19). τοὺς γράπωσε ἀπὸ τὸ σβέρκο καὶ τοὺς τέσσερες, τοὺς στούμπιξε τὴ μούρη στὴν πέτρα στὸ χῶμα καὶ στὰ σκατά τους, καὶ τοὺς ἔβαλε νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἀλήθεια σ' ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. ἔκανε καὶ σ' ἄλλους ἔτσι. γι' αὐτὸ κι ἐνώπιόν του κάμπτω τὰ γόνατά μου.

Στὶς τρεῖς (1· 3· 4) προχριστιανικὲς ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις, ὅπως καὶ στὴν Ἐπιστολὴ τοῦ κρυφοϊουδαίου Ἀριστέου καὶ στὰ συγγράμματα καὶ ἀποσπάσματα τῶν ἑλληνογλώσσων Ἰουδαίων, οἱ συγγραφεῖς ἢ μεταφρασταί, ἐνῷ καυχῶνται γιὰ τὸ Νόμο τους, προσπαθοῦν ἐναγώνιοι ν' ἀποκρύψουν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες τῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἐπικρατειῶν τὸ περιεχόμενο τῆς Π. Διαθήκης ἢ ἔστω νὰ κατονομάσουν τὰ βιβλία καὶ ἰδίως τὴν ἀντιπορνικὴ κι ἀντικιναιδικὴ διδασκαλία τους. τρέμουν νὰ μὴ χαλάσουν τὴ ζαχαρένια τῶν βρόμικων εἰδωλολατρῶν.

Οἱ 5 προχριστιανικὲς μεταφράσεις δὲν γνωρίζουν τὸ μασοριτικὸ «κείμενο». τὸ μασοριτικὸ πρὸ τοῦ 128 εἶναι ἄγνωστο καὶ ἀνύπαρκτο.

5
Τὸ μασοριτικὸ νεοεβραϊκὸ σκεύασμα τοῦ Ἀκιβά

Τὸ μασοριτικὸ «κείμενο», ποὺ κυκλοφορεῖ σήμερα εἶναι οὐσιαστικὰ μιὰ κοινὴ κι ἐπιλεκτικὴ μετάφρασι τόσο τοῦ ἀρχικοῦ καὶ γνησίου ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὅσο καὶ τῆς νοθευμένης μὲ προσθῆκες ἀλεξανδρινῆς παραλλαγῆς τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα· στὸ μέτρο ποὺ τὰ καταλάβαινε τὰ δυὸ αὐτὰ κείμενα ὁ Ἀκιβά –ποὺ δὲν τὰ καλοκαταλάβαινε–, στὴ νεοεβραϊκὴ γλῶσσα τῶν ἐτῶν 100-128 μ.Χ.. εἶναι ἕνα νεότευκτο ἑβραιόγλωσσο σκεύασμα τοῦ στριμμένου Ἀκιβά, τὸ ὁποῖο διαπλασσόταν στὴ συνέχεια ἀπὸ ῥαββινομασορῖτες τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς μέχρι τὸν 10^{ον} αἰῶνα, κατὰ τὸν ὁποῖο εἶναι γραμμένα τὰ δυὸ ἀρχαιότερα σῳζόμενα χειρόγραφά του. τὸ καταλογίζω ὡς μιὰ ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες ἰουδαϊκὲς «μεταφράσεις» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὶς νεώτερες τῶν Ἑβδομήκοντα. κι ἀπέχει πολὺ ἀ-

πὸ τὸ χαμένο ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο. εἶναι δὲ καὶ κουτοπονήρως καὶ ἱεροκρυφίως ἀντιχριστιανικό.

Ἀπὸ τὸ 106 περίπου, ποὺ ἐμφανίζεται ὁ ἐλλείψει ἀρχιερέως καὶ λευϊτικοῦ ἱερατείου ἀρχηγὸς τοῦ τρίτου καὶ τελευταίου καὶ βραχυβίου καὶ ἐκτὸς Ἰερουσαλὴμ «συνεδρίου τῶν ἑβδομήκοντα δύο» τῆς Ἰαμνείας (70-135) ῥαββῖνος Συμεὼν βὲν Ἀκιβά, «ὁ μέγιστος τῶν ῥαββίνων ἀνὰ τοὺς αἰῶνες καὶ νέος Μωϋσῆς», ὁ πνευματικὸς πατέρας τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Β΄ ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων (132-135) Βαρχωχεβά, ἡ γραμμὴ τῶν Ἰουδαίων ἀλλάζει. δὲν ἐνδιαφέρονται πιὰ γιὰ τὴν κομπλεξικὴ ἐνώπιον τῶν εἰδωλολατρῶν «προβολὴ - ἀπόκρυψι» τῆς Π. Διαθήκης, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἄμυνα καὶ λυσσασμένη ἐπίθεσι ἐναντίον τοῦ ἁλματωδῶς καὶ *ἐν δυνάμει* (Μρ 35,15) προελαύνοντος Χριστιανισμοῦ· οἱ φανατικοὶ Ἰουδαῖοι καίγονται ν' ἀποδείξουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ὁ Χριστός, ἡ μητέρα του, ὅταν τὸν γέννησε, δὲν ἦταν παρθένος, καὶ ἡ Χριστιανικὴ πίστι δὲν προφητεύεται στὰ βιβλία τῶν Προφητῶν. καὶ οἱ ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ δρομολογημένες «μεταφράσεις» τῆς Π. Διαθήκης εἶναι πλέον μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ του σκευάσματος, ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸν λογοκριτικὸ καὶ τροποποιητικὸ κοφτορράφτη τῆς πλαστογραφικῆς μανίας του, οἱ ὁποῖες συμπληρώνουν αὐτὸ τὸ ἔργο κι ἀπὸ τὴ μεταφραστικὴ πλευρὰ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνορρωμαϊκοῦ κόσμου, μὲ ἄμεσο σκοπὸ νὰ ὑποκαταστήσουν τὴν ἀρχαία κι ἀνύποπτη προχριστιανικὴ ἑλληνόγλωσση ἰσραηλιτικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ἡ ὁποία ὅμως βρισκόταν πλέον ὁριστικῶς ἀσφαλὴς στὰ χέρια τῶν Χριστιανῶν ὡς Βίβλος των.

Τὸ μασοριτικὸ εἶναι περασμένο ἀπὸ πολλὲς καὶ σοβαρὲς ἑκούσιες κι ἀκούσιες παραποιήσεις.

1. Ἔγινε ἀπὸ τὸν ἀνίκανο ἀμαθῆ τέως τσομπάνο καὶ παθιασμένο Ἀκιβὰ μὲ πρόθεσι καὶ σκοπὸ νὰ σαμποτάρῃ τὴν ἀποδεικτικὴ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὶς περὶ Χριστοῦ συζητήσεις των μὲ τοὺς Ἰουδαίους ποὺ ἀρνοῦνταν νὰ πιστεύσουν.

2. Ἔγινε ἀπὸ ἄνθρωπο πού, ὡς τέως τσομπάνος δὲν καταλάβαινε ἐπαρκῶς οὔτε τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ κείμενο οὔτε τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀπὸ τὴν ὁποία λαθρεπαναμετέφραζε, χρησιμοποιώντας την, ὅπως εἶπα, ὡς τυφλοσύρτη, ἐνῷ καὶ τὴν πολεμοῦσε μὲ λύσσα καὶ μετὰ τὴ λαφυραγώγησί της προσπάθησε νὰ τὴν ἐξαφανίσῃ. τὸ ἴδιο ἔκανε μετὰ 300 χρόνια κι ὁ σαλταρισμένος μοναχὸς Ἱερώνυμος. ὅπως ἀκριβῶς οἱ ἄγαμοι ἱεροεξετασταὶ τοῦ χαλίφη τῆς Ῥώμης, ὅταν ἤθελαν ν' ἀνεβοῦν τὴν ὄμορφη γυναῖκα ἢ κόρη ἑνὸς ἀθῴου ἀνθρώπου, αὐτὸν γιὰ τὴν ἐξιλέωσί του τὸν ἔκαιγαν ὀρθοδόξως στὴν πυρὰ ὡς αἱρετικὸ κι ἐκείνη τὴν περιέθαλπαν προσλαμβάνοντάς την εὐλαβῶς καὶ ἱεροκρυφίως στὴν ἱερὰ διακονία τοῦ κρεβατιοῦ τους.

3. Ἀπὸ τὴ Γένεσι (1650 π.Χ.) μέχρι τὴν Ἀνάβασι (424 π.Χ.), μέσα σὲ πάνω ἀπὸ 12 αἰῶνες, κι ἀπὸ τὸ 424 π.Χ., ποὺ ἀποπερατώθηκε ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, μέχρι τὸ 128 μ.Χ., ποὺ ἔγινε τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά, πέρασαν ἄλλα 550 χρόνια, πάνω ἀπὸ μισὴ χιλιετία. μέσα σὲ 17-18 συνολικὰ αἰῶνες λοιπὸν ἡ ἑβραϊκή, ὅπως καὶ κάθε γλῶσσα, πέρασε ἀπὸ πολλὰ ἐξελικτικὰ στάδια - φάσεις. ἡ ἑβραϊκὴ μάλιστα πολὺ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη γλῶσσα, ὡς γλῶσσα ἑνὸς λαοῦ ποὺ ἐξωρίστηκε καὶ διασκορπίστηκε σὲ πολλὲς ἀλλόγλωσσες χῶρες, εἶχε προχωρήσει σὲ ἰδιαιτέρως πολλὰ ἐξελικτικὰ στάδια. αὐτὸ συμβαίνει σὲ κάθε μακραίωνα γλῶσσα μὲ μακραίωνα καταγραφὴ καὶ γραμματεία. ἐνῷ λοιπόν, ὅπως φαίνεται κι ἀπὸ τὴ διαδικασία τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, τὸ πρωτότυπο ἑβραϊκό, ἐκεῖνο ποὺ χάθηκε, γλωσσικῶς ἦταν γραμμένο σὲ 12 ἐξελικτικὰ στάδια τῆς ἀρχαίας ἑβραϊκῆς γλώσσης, κι αὐτὸ ὁμολογεῖται κιόλας σαφῶς στὴν Ἀνάβασι, ὅπου ὁ Ἔσδρας καὶ οἱ συνεργάτες του, ὅταν διαβάζουν στὸ λαὸ τὴ Βίβλο, τοῦ μεταφράζουν κιόλας (Ἀν 43,10-12), σὰ νὰ λέμε περίπου ὅτι ἦταν σὰν τὰ στάδια τῆς ἑλληνικῆς ἀπὸ τὸν Ὅμηρο μέχρι τὸ Χρυσόστομο, ἀντιθέτως τὸ μασοριτικὸ ἀπὸ τὴ Γένεσι (1650 π.Χ.) μέχρι τὴν Ἀνάβασι (424 π.Χ.) εἶναι μία μόνο κι ἑνιαία φάσι τῆς ἑβραϊκῆς, ἐκείνη τοῦ Β΄-Δ΄ μ.Χ. αἰῶνος· ὁπότε δείχνει ὅτι εἶναι μετάφρασι. ἂν σήμερα ἐγὼ μεταφράσω στὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ 12 ἀρχαῖα κείμενα, Ἀχαιικὲς πινακίδες (ἐκεῖνες τὶς γραμμένες μὲ τὰ 91 προϊστορικὰ ἀχαιικὰ συλλαβογράμματα), Ὅμηρο, Καλλῖνο, Θουκυδίδη, Μένανδρο, Ἀρχιμήδη, Λουκᾶ, Χρυσόστομο, Πτωχοπρόδρομο, Κορνάρο, Παπασυναδινό, Κοσμᾶ, ἡ μετάφρασί μου γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς 12 θὰ εἶναι φυσικὰ σὲ μία μόνο φάσι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὴ σημερινή, τὰ κείμενα ὅμως εἶναι γραμμένα σὲ 12 ἐξελικτικὲς φάσεις τῆς ἑλληνικῆς. τὸ μασοριτικὸ κείμενο, ἐφ' ὅσον ἔχει μία κι ἑνιαία ἑβραϊκὴ γλῶσσα, μὲ πεποιημένη γραμματικὴ μάλιστα, δὲν εἶναι τὸ πρωτότυπο ἑβραϊκὸ τῶν 12 ἐξελικτικῶν φάσεων τῆς ἑβραϊκῆς, ἀλλ' ἡ μία καὶ νεοεβραϊκὴ γλῶσσα τοῦ Ἀκιβά, τοῦ Β΄ μ.Χ. αἰῶνος. μ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ ὅμως ὁ Ἀκιβά, προκειμένου νὰ κρύψῃ τὴν παραποίησί του, κατέστρεψε τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ σχεδὸν ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἦταν δοῦλοι, καὶ δὲν διάβαζαν Παλαιὰ Διαθήκη. κι ἂν μερικοὶ ἐλάχιστοι τὴ διάβαζαν, ἦταν φανατικοὶ ὀπαδοί του, μέχρι ποὺ αὐτὸς τοὺς ὡδήγησε στὴ γενικὴ καταστροφὴ καὶ στὴ μακραίωνα δουλεία. κι ἔτσι ἐξαφάνισε ὅλα τ' αὐθεντικὰ κείμενα τῆς ἑβραιόγλωσσης Παλαιᾶς Διαθήκης, θέλοντας νὰ πλήξῃ τοὺς Χριστιανούς. καὶ ἔπληξε καὶ κατέστρεψε μόνο τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ τῆς Π. Διαθήκης. ἡ ἑνιαία ἑβραϊκὴ γλῶσσα τοῦ κακεκτύπου μασοριτικοῦ σκευάσματος δείχνει ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ κείμενο, τὸ ὁποῖο ἀφοῦ

«μεταφράστηκε», ὅπως «μεταφράστηκε», μὲ τὴ βοήθεια τοῦ τυφλοσύρτου (Ο΄), ἔπειτα καταστράφηκε «μαζὶ μὲ τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα». τὸ κείμενο ὅμως τῶν Ἑβδομήκοντα τὸ κρατοῦσαν πλέον καὶ οἱ νέοι θεματοφύλακες· οἱ Χριστιανοί. ὁ Ἀκιβὰ κι οἱ Ἰουδαῖοι πίστευαν ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἑβδομήκοντα εἶναι ἀναλώσιμοι καὶ ἐγγὺς ἀφανισμοῦ. ἀντ' αὐτῶν ἀφανίστηκε τὸ πρωτότυπο ἀρχαῖο ἑβραϊκό· τοὺς τὸ ἀφῄρεσε ὁ Κύριος, αὐτὸς ὁ ἀκαταγώνιστος *ἐμπαίκτης* (Νο 23,2) ποὺ δὲν χάνει ποτέ. τὸ ἴδιο μ' αὐτὸ ποὺ λέω κι ἀποδεικνύω –καὶ κανεὶς μέχρι στιγμῆς δὲν τὸ σκέφτηκε, ἐνῷ εἶναι τόσο ἁπλὸ καὶ μεγάλο κι ἀναντίρρητο– τὸ ἴδιο δείχνει καὶ τὸ σαμαρειτικὸ κείμενο τῶν βιβλίων τοῦ Μωϋσῆ, τὰ ὁποῖα ἀποσπάστηκαν ἀπὸ τὸ χαμένο πιὰ ἀρχικὸ κι αὐθεντικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο, ἂν καὶ ἀλλοιώθηκε κι αὐτὸ ἀπὸ τὸν μέχρι τὴν τυπογραφία χρόνο, ἀλλ' ὄχι καὶ στὸ βαθμὸ τῆς ἐσκεμμένης παραχαράξεως τοῦ μασοριτικοῦ. ἔχει 7.000 διαφορὲς πρὸς τὸ μασοριτικό, ἐνῷ ἀπὸ τὶς 7.000 στὶς 2.000 συμφωνεῖ μὲ τοὺς Ἑβδομήκοντα. κι αὐτὸ λέει πάρα πολλὰ ποὺ δὲν σηκώνουν ἀντίρρησι. τὸ ἴδιο ἐπίσης δείχνουν καὶ τὰ σπαράγματα τῶν βιβλικῶν χειρογράφων ποὺ βρέθηκαν στὸ Κουμρὰν ἢ σ' ἄλλες ἀρχαῖες κρῦπτες (γενιζά). καὶ σ' αὐτὰ συμβαίνει τὸ ἴδιο ποὺ συμβαίνει στὸ σαμαρειτικὸ κείμενο τῶν μωσαϊκῶν βιβλίων. προξενεῖ κατάπληξι τὸ ὅτι κανένα τσόκαρο ἀπὸ τοὺς λεγομένους «βιβλικοὺς θεολόγους» δὲν τὸ σκέφτηκε αὐτό. αὐτοὶ γεννήθηκαν μόνο γιὰ νὰ ἔχουν ἀπόψεις· ὄχι γιὰ νὰ ξέρουν γράμματα καὶ ν' ἀσκοῦν ἐπιστήμη. πῶς νὰ μὴ θαυμάσω τὸν *ἐμπαίκτη* Κύριο, ποὺ φύλαγε ἐπὶ 19 αἰῶνες κρυμμένα τέτοια φοβερὰ ντουκουμέντα, γιὰ νὰ τοὺς τὰ βροντήξῃ στὰ μοῦτρα τους ἐν καιρῷ καὶ νὰ ὑπογραμμίσῃ μὲ κόκκινο τὴν ἀχανῆ βλακεία τους;

Εἶναι λοιπὸν καὶ τὸ μασοριτικὸ μιὰ ἀπὸ τὶς ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ χρονικῶς ἑβδόμη, ἐνῷ, ὅπως εἶπα, τὴ θέσι τοῦ πρωτοτύπου ἐπέχουν οἱ Ἑβδομήκοντα. ὁ Κύριος ὡς πατέρας δὲν εἶναι ἀπὸ κείνους ποὺ τοὺς χειρίζονται καὶ ἐκβιάζουν τὰ κακομαθημένα παιδιά τους. κι ὅλους τοὺς ἀνθρώπους παιδιὰ τοὺς ἔχει ἄλλωστε. τ' ἀκοῦτε, Χριστιανοὶ κι ὀρθοδοξαρᾶδες; αὐτὸς ὁ *ἐμπαίκτης* μοῦ φαίνεται ὅτι κάθε 2.000 χρόνια ἀλλάζει περιούσιο λαό. καὶ τοὺς πεταμένους εἶναι ἕτοιμος νὰ τοὺς πάρῃ ὁ διάολος.

4. Ὁ πολὺς Ἀκιβὰ ἔκανε στὸ μασοριτικό του καὶ μιὰ ἄλλη φρικτὴ στραβοδουλειά. ἐκτιμώντας τὴν οἰκονομία χώρου χρόνου καὶ κόπου ποὺ ἔβλεπε στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, ὅπου βραχυγραφοῦνταν περίπου 10-20 πολύχρηστα κύρια ὀνόματα καὶ λέξεις, ὅπως *ΘΣ ΚΣ ΙΗΛ ΙΛΗΜ ΔΑΔ ΠΗΡ ΜΗΡ ΟΥΝΟΣ ΑΝΟΣ ΑΝΙΝΟΣ,* δηλαδὴ *θεὸς Κύριος Ἰσραὴλ Ἰερουσαλὴμ Δαυῖδ πατὴρ μήτηρ οὐρανὸς ἄνθρωπος ἀνθρώπινος,* αὐτὸς βραχυγράφησε ὅλες τὶς ἑβραϊκὲς λέ-

ξεις τοῦ μασοριτικοῦ του, περίπου 8.000 λέξεις, παραλείποντας κυρίως τὰ φωνήεντα ἀλλὰ καὶ ὄχι λίγα σύμφωνα. καὶ τὶς ἔκανε ἀγνώριστες. μέχρι τὸν 7ο αἰῶνα τὸ μασοριτικὸ κείμενο γραφόταν μόνο μὲ σύμφωνα, καὶ ὄχι ὅλα τὰ τῆς λέξεως, καὶ ἡ ἀνάγνωσί του ἔγινε τελείως ἀκατόρθωτη· ἢ καὶ φανταστική. μὲ τέτοια βραχυγραφία π.χ. τὸ *γτ* τὸ διαβάζει κανεὶς καὶ *ἡγέτη* καὶ *ἡ γῆ αὐτοῦ* καὶ *γιατὶ* καὶ *γατὶ* καὶ *ἡ γάτα.* ἢ τὸ *χρ* τὸ διαβάζει μὲ 47 τρόπους ὡς 47 διαφορετικ[ςε λέξεις καὶ τύπους *χαρὰ χεὶρ χεῖρα χήρα χήρᾳ χῆραι χήρῳ χῆροι χοίρῳ χοῖροι χορῷ χοροὶ χράω χρᾷ χρῷ χρῷο χρὴ χρῇ ἔχρη χρεία χρεῖαι χρειὼ χρεὼ χρέω χρίω χρίει χρόα χροιὰ χώρα χωρῶ χωρεῖ ἄχαρι ἄχαρα ἀχούρι ἀχούρια ἄχρι ἄχυρο ἀχύρῳ ἄχυρα ὀχυρῷ ὀχυρὰ ὤχρα (ἡ) ὠχρὰ (ἡ) ὠχρᾷ ὠχραὶ ὠχρὰ (τά), Χαρά* (ὄνομα κυνηγόσκυλου στὸν Ξενοφῶντα, Κυνηγ. 7,5). ἔτσι ὅλοι οἱ ῥαββῖνοι μισῆς χιλιετίας καὶ παραπάνω χόρτασαν ἀναγνωστικὲς ἀπόψεις· χορταστικὴ ἐφεύρεσι. μετὰ τὸ 700 ἄλλοι ῥαββῖνοι ἐφεῦραν 11 φωνήεντα, 5 μακρά, 5 βραχέα, καὶ 1 ἡμίβραχυ, **τὸ σιεβά,** σὰν τὸ συνιζημένο *ι* στὶς λέξεις *γαϊδούρι γαϊτάνι μαϊδανὸς κορόιδεψα χωριὰ παιδιὰ ποδιὰ νιάζομαι πιά,* τὰ ὁποῖα γράφονται μέχρι σήμερα ὡς ὑπεργεγραμμένα, ὑπογεγραμμένα, προσγεγραμμένα κι ἐγγεγραμμένα στιγμικὰ ἢ γραμμικά. λίγο ἔπειτα, ἐπειδὴ τὸ μασοριτικὸ «κείμενο» εἶναι λειτουργικὸ ἐκλογάδιο - ἀναγνωσματάριο (lectionarium), καὶ ὄχι συνεχὲς κείμενο ἀρχείου, ἐφευρέθηκαν καὶ ἄλλα 50 τέτοια σύμβολα ποὺ πλημμύριζαν τὸ μασοριτικό, τὰ ὁποῖα, νομίζω, δὲν εἶναι παρὰ μουσικὰ σύμβολα, δηλαδὴ νότες, γιὰ τὴν ἔρρινη ῥαββινικὴ ἀπαγγελία - ψαλμῳδία. μὲ τέτοια εἶναι κατάφορτα πολλὰ χειρόγραφα τοῦ μασοριτικοῦ. γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, τέλος, καὶ τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὸ μασοριτικὸ σκεύασμα ἔχουν τὴν ἀλλόκοτη κατάταξι ποὺ ἔχουν. καὶ μέχρι τὸν 10ο αἰῶνα, ποὺ ἐμφανίζονται τ' ἀρχαιότερα χειρόγραφά του ὁ κάθε διάσημος κατὰ τὰ χρόνια του ῥαββινομασορίτης ἔβαζε τὴν εὐλογία του σὰν ἁλάτι πάνω στὸ σκεύασμα αὐτό, μέχρι ποὺ τὸ ἔκαναν πατσιαβούρι χρησιμώτατο μόνο στοὺς σημερινοὺς «βιβλικοὺς θεολόγαρους». πῶς θὰ ἦταν κι αὐτοὶ κάτι κι ἀπὸ ποῦ θὰ ἔτρωγαν, ἀφοῦ δὲν ξέρουν νὰ κάνουν τίποτε ἄλλο καὶ γράμματα δὲν ἔμαθαν;

Τὸ μασοριτικὸ δὲν εἶναι Βίβλος· εἶναι τὸ μπεγλέρι τῶν ῥαββίνων καὶ τῶν «βιβλικῶν θεολόγων»· γιὰ νὰ σκουντουφλοῦν σ' αὐτὸ οἱ μὲν καὶ νὰ προσποιοῦνται ὅτι τὸ διαβάζουν οἱ δέ. ἔτσι ὁ *ἐμπαίκτης Κύριος* (Νο 23,2), ποὺ *ἐμπαίζει* ὅλους τοὺς *σκληροτραχήλους* πεισματάρηδες καὶ ξερόλες καὶ μάγκες, ἀφῄρεσε τὴ Βίβλο ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Ἰουδαίων –καταπληκτικὸ μέτρο φυλάξεως τοῦ κειμένου της!– καὶ τὴν ἄφησε μόνο στοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους παρέλαβαν τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα· καὶ ἔτσι χρησιμοποιοῦν

τὴν Παλαιὰ Διαθήκη μόνον αὐτοί. τὸ μασοριτικὸ δὲν εἶναι Παλαιὰ Διαθήκη· εἶναι ἕνα ἄλλο σκεύασμα, ἀπατηλὸ δόλωμα γιὰ χάνους. ὁ Κύριος σάρωσε ἐπιμελῶς ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ ὄχι μόνο τὴ θεοπνευστία ἀλλὰ καὶ κάθε ἀνθρώπινη σοβαρότητα· εἶναι ἕνα ἄλλο βιβλίο, ὅσο εἶναι Βίβλος καὶ τὸ μωαμεθανικὸ Κοράνιο, ἡ παραποιημένη Βίβλος τῶν ἀρειανῶν, ποὺ μετεξελίχθηκαν σὲ μωαμεθανούς, καὶ γι' αὐτὸ στὸ *Ἀνάγνωσμα (=Κοράνιο)* ἀνευρίσκονται περίπου 50 βιβλικὰ ὀνόματα *(Ἀδὰμ Κάιν Νῶε Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ Ἰακὼβ Ἰωσὴφ Ἰὼβ Μωϋσῆς Δαυΐδ Σαλωμὼν Ἱερεμίας κλπ.),* καὶ πολλὲς φορὲς τὸ καθένα.

5. Σαράντα περίπου χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ Χριστό, ἐπὶ Ἡρῴδου Α΄, εἶχε ἀλλάξει καὶ ἡ γραφὴ τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου τῆς Π. Διαθήκης. μέχρι τότε ἦταν γραμμένο μὲ τὰ γράμματα τοῦ μωσαϊκοῦ καὶ δαυϊτικοῦ ἀλφαβήτου, ποὺ ἦταν ἴδια μὲ τ' ἀρχαϊκὰ ἑλληνικά, ἐκεῖνα λ.χ. τῆς ἀριστερόστροφης χαρακτικῆς ἐπιγραφῆς τῆς οἰνοχόης τοῦ Διπύλου (8^{ος} π.Χ. αἰώνας), ποὺ εἶναι καὶ ἡ ἀρχαιότερη ἑλληνικὴ ἐπιγραφή. ὁ Ἄραβας ὅμως βασιλεὺς τῶν Ἑβραίων Ἡρῴδης Α΄, ὁ σφαγέας τῶν νηπίων, τοὺς ἐπέβαλε τὴν ἀραμαϊκὴ (=συριακὴ) παραλλαγὴ τοῦ ἀλφαβήτου, κι ἀπὸ τότε ἡ ἑβραϊκὴ Βίβλος, ποὺ κρατοῦσε κι ὁ Χριστός (Μθ 13,2· Λκ 17,2-5), ἦταν γραμμένη μὲ τὴν ἀραμαϊκὴ παραλλαγὴ τοῦ ἀλφαβήτου. ἡ γλῶσσα ἦταν ἀκόμη ἡ ἀρχαία ἑβραϊκή, ἀλλ' ἡ γραφὴ ἦταν ἡ ἀραμαϊκή. ὑπῆρχε δὲ ἀκριβὴς καὶ πλήρης ἀντιστοιχία τῶν ἀρχαίων ἑβραϊκῶν καὶ τῶν ἀραμαϊκῶν γραμμάτων. ἡ ἀραμαϊκὴ παραλλαγὴ ὅμως ἡ λεγομένη καὶ «τετράγωνη» ἔχει τὰ γράμματά της πολὺ ὅμοια μεταξύ τους καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μετὰ κάποιον χρόνο εἶναι δυσανάγνωστη καὶ ὑπόκειται πολὺ σὲ παρανάγνωσι τόσο κατὰ τὴν ἀνάγνωσι ὅσο καὶ κατὰ τὴν ἀντιγραφή. τὸ στραπάτσο λ.χ. ποὺ ἐμφαίνεται στὸν ἀκόλουθο πίνακα, ὅπου ἕνα ὄνομα ποὺ στὸν ἑνικὸ ἀριθμὸ εἶναι ὄνομα τόσο τοῦ θανατουμένου καὶ μ' ἐπιτάφιο θρῆνο ἐνταφιαζομένου κιναίδου εἰδωλολατρικοῦ θεοῦ Ἀδώνιδος *(Ἀδωνὶ)* ὅσο καὶ τοῦ φερωνύμου κιναίδου χαλίφη - ἱεροβασιλέως - ποντίφηκος - μεγίστου ἀρχιερέως του, στὸν δὲ πληθυντικὸ *(Ἀδωνιίμ)* σημαίνει τὰ θρηνούμενα πομπευόμενα κι ἐνταφιαζόμενα ξύλινα ξόανά του, κατὰ τὰ *Βάαλ - Βααλὶμ* καὶ *Ἀστάρτη - Ἀστάρται* ἢ *Ἀσταρώθ* –μὴν ξεχνᾶτε ὅτι στὴ Βίβλο ἀνευρίσκεται καὶ ἡ θηλυπρεπὴς παραλλαγὴ τοῦ *Βάαλ, ἡ Βάαλ* (Βα 49,15· Ῥω 21,4)–, εἶναι στραπάτσο ποὺ καὶ στὰ 10 ἐδάφια ὀφείλεται στὸ ὅτι στὸ μασοριτικὸ τὸ *δ* καὶ τὸ *ρ* εἶναι τόσο ὅμοια, ποὺ τὰ μπέρδευαν ἀκόμη καὶ πεπειραμένοι στὴν ἀνάγνωσι καὶ στὴν ἀντιγραφὴ ῥαββινομασορῖτες· καὶ τὰ δυὸ εἶναι μιὰ ἀριστερόστροφη ὄρθια ὀρθὴ γωνία ποὺ μὲ τὸ ἔξω τῆς γωνίας αἰχμηρὸ εἶναι δέλτα, ἐνῷ μὲ τὴν αἰχμὴ τῆς γωνίας ἐλάχιστα καὶ δυσδιάκριτα λιμαρισμένη εἶναι ρῶ. καὶ ἄντε νὰ διακρίνῃ κανεὶς σὲ γραφὴ χειρό-

γραφη τὸ αἰχμηρὸ ἀπὸ τὸ λιμαρισμένο! τὸ δὲ περαιτέρω στραπάτσο, μετὰ τὸν ἀποπροσανατολισμὸ καὶ τὴ συνεπακόλουθη ἀκατανοησία τοῦ ὀνομαζομένου πράγματος, ἔγινε στοὺς Ἑβδομήκοντα, ὅταν διάφοροι Ὠριγένηδες καὶ ἄλλοι τέτοιοι βλᾶκες «διώρθωναν» τὸ ὄνομα, γιὰ νὰ τὸ συμμορφώσουν μὲ τὸ στραπάτσο τοῦ μασοριτικοῦ, ὀφείλεται δὲ καὶ στὴν ἀχμακιὰ τῶν σημερινῶν «βιβλικῶν θεολόγων», ὅταν παριστάνουν τὸν διανοούμενο «κριτικὸ» ἐκδότη. καμαρώστε τὴν ἀχμακιὰ τῶν ἀγραμμάτων καὶ ἀνικάνων ἀχμάκηδων.

ἐδάφιο	ὀρθό	σφαλερό	ἐδάφιο	ὀρθό	σφαλερό
Ἰη 17,13	*Ἀδωνιίμ*	*Ὠρωνίν*	Ἀν 52,10	*Ἀδωνί*	*Οὐρανίτου*
17,14	*Ἀδωνιίμ*	*Ὠρωνίν*	Ἠσ 15,15	*Ἀδωνιίμ*	*Ἀρωνιείμ*
Δδ 85,18	*Ἀδωνιίμ*	*Ὠρωνῆν*	Ἰε 82,5	*Ἀδωνιίμ*	*Ὠρωναίμ*
Ἀν 30,1	*Ἀδωνί*	*Ἀρωνί*	82,7	*Ἀδωνιίμ*	*Ὠρωναίμ*
32,1	*Ἀδωνί*	*Ἀρωνί*	82,50	*Ἀδωνιίμ*	*Ὠρωναίμ*

τί τσόκαρα, θεέ μου, τί κουτορνίθια! βάλε τὸν κόλο μάγειρα νὰ σοῦ μαγειρέψῃ σκατά, ὅπως λέει κι ἡ παροιμία. ἡ δὲ γραφὴ *Ἀρωνιείμ* στὸ ἐδάφιο τοῦ Ἠσαΐου μὲ τὸ ἰωτακιστικὸ λάθος δείχνει ἀλεξανδρινὴ παράδοσι κειμένου. τὸ σιναϊτικὸ χειρόγραφο εἶναι ποὺ εἶναι κατάφορτο ἀπὸ *Ἀρωνιείμ χερουβείμ σεραφείμ θεραφεὶν μείγνυμι μεῖγμα ἐπίμεικτος Νεφθαλείμ* καὶ ἄλλα τέτοια. καὶ τὸ Β΄ μ.Χ. αἰῶνα ἔγινε κι αὐτὸ μιὰ δεύτερη δυσμενὴς συνθήκη γιὰ τὴ φθορὰ τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς Π. Διαθήκης. γι' αὐτὸ ἀκόμη καὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Παλαιστίνης προτιμοῦσαν νὰ διαβάζουν τὴν Π. Διαθήκη ἑλληνιστὶ ἀπὸ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα μέχρι τὸ 600 περίπου. θεόθεν οἰκονομία προπαρασκευαστικὴ γιὰ τὴν ἀφαίρεσι τῆς Βίβλου ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Ἰουδαίων. διότι οἱ ἀπιστήσαντες Ἰουδαῖοι μίσησαν τοὺς Ἑβδομήκοντα τῶν Χριστιανῶν Ἑβραίων καὶ Ἑλλήνων καὶ ἔγιναν φανατικοὶ χρῆστες τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος τοῦ παλαβοῦ Ἀκιβά.

Στὸ μετὰ Χριστὸν γλωσσικῶς μονοκόμματο μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλοι μασορῖτες μέχρι τὸν 10ο αἰῶνα ἔχουν εἰσαγάγει ἀρκετὲς ἑλληνικὲς λέξεις ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα ποὺ λαθρεπαναμετέφραζαν, ὅπως *χώρα* καὶ *φορεῖον* καὶ *παράδεισος* (μασοριτιστὶ *ὕρ* καὶ *απριυν* καὶ *πρδσ́,* Γε 11,5· Ἆσ 9,4· 12,2). τὴν περσικὴ λέξι *παράδεισος* τὴν ἔφερε στὴν Ἑλλάδα ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τὴν Περσία, ἀπὸ δὲ τὴν ἑλληνικὴ τῶν Ἑβδομήκοντα τὴ βούτηξε κατὰ τὴν ἐπαναμετάφρασί του ὁ Ἀκιβά, στὸ μασοριτικό, ἐπειδὴ τὴν ἐξέλαβε γιὰ ἑβραϊκή· τὴ δὲ ἑλληνικὴ λέξι *φορεῖον* πάλι μὲ τὴν ἴδια μέθοδο τὴν πῆρε ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα γιὰ τὸν ἴδιο λόγο· καὶ τὴ λέξι *χώρα,* ποὺ τὴ στραβοδιάβασε *χωρ,* ἐπειδὴ δὲν καταλάβαινε τὸ συμπλεγματικὸ μονογράμματο σύμβολο ποὺ σημαίνει τὴν κατάληξι *-ας* (*ἐκ τῆς χώρας*· Γε 11,2· 5), καὶ τὴ

μετέγραψε ἑβραϊστὶ *ὕρ,* τὴν ἐξέλαβε γιὰ ὄνομα πόλεως *Οὔρ* (!), ποὺ ἔπλασε· καὶ ὄχι μόνο οἱ «μεγάλοι βιβλικοὶ» τὴ φαντάστηκαν σὰν πατρίδα τοῦ Ἀβραάμ, ἀλλὰ καὶ τσαρλατάνοι ἀνατολισταὶ «ἀρχαιολόγοι» «τὴ βρῆκαν» σὲ μιὰ ἄγνωστη ἀνεσκαμμένη πόλι τῆς Μεσοποταμίας, κι αὐτὴ καὶ τὸ πατρικὸ σπίτι τοῦ Ἀβραὰμ μὲ ὅλα τὰ κεραμικὰ κουζινικά του! τσόκαρο ὁ Ἀκιβά, τσόκαρα οἱ ἀνατολισταί, τσόκαρα καὶ τσουκάλια καὶ οἱ «μεγάλοι βιβλικοί» τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς», οἱ ὁποῖοι ἀπ' αὐτὲς τὶς ἑλληνικὲς λέξεις «συμπεραίνουν» ὅτι τὰ βιβλία ποὺ τὶς ἔχουν γράφτηκαν κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχή. γιὰ ἕνα μόνο βιβλίο ἔχουν κάπως δίκαιο· γιὰ τὸ μασοριτικὸ ποὺ μαγειρεύτηκε στὴν Ἰάμνεια ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ ὁ ὁποῖος τὸ μαγείρεψε κατὰ τὴν ἑλληνορρωμαϊκὴ ἐποχή. καὶ ξέρετε τί μαγειρεύουν κάτι τέτοια τσόκαρα· τὸ λέει κι ἡ προειρημένη χωριάτικη παροιμία. τί μάγειροι ποὺ εἶναι ὅλοι αὐτοὶ οἱ τέτοιοι! ὁ Ἀκιβὰ τὶς λέξεις αὐτὲς τῶν Ἑβδομήκοντα (*χώρ(α), φορεῖον, παράδεισος,* κλπ.) τὶς πέρασε γι' ἀμετάφραστες καὶ μόνο μεταγραμμένες μ' ἑλληνικὰ γράμματα ἑβραϊκὲς λέξεις σὰν τὶς *ἐργαῦ ἀματταρὶ γεδοὺρ θεραφὶν ἐὶν οἰφὶ γομὸρ σίκλος* κλπ.. ἀμαθὴς βλάκας καὶ παθιασμένος ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ποὺ χρησιμοποιοῦσαν τοὺς Ἑβδομήκοντα. καὶ κατέστρεψε τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ σὰν ἐκεῖνον ποὺ λέει ἡ χωριάτικη παροιμία ὅτι, «Γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὴ γυναῖκα του, ἔκοψε τὸ πέος του». κι ἔβαλε τὴ σφραγῖδα τῆς παθιασμένης βλακείας του στὸ μασοριτικό του.

Ὁ Ἀκιβὰ τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα (100-128) χρησιμοποίησε ἀλεξανδρινὸ χειρόγραφο τῶν Ἑβδομήκοντα ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως. οἱ συντάκτες τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν γνώριζαν αὐτὴ τὴν κατάστασι· γνώριζαν τὰ βιβλία ἀκέραια, ἀπὸ χειρόγραφα μητροπολιτικὰ - ἱεροσολυμιτικὰ ἢ τῆς λοιπῆς διασπορᾶς. ὁ Ἀκιβὰ λαθρεπαναμετέφραζε, χωρὶς καὶ νὰ πολυκαταλαβαίνῃ οὔτε τοὺς Ἑβδομήκοντα οὔτε τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκό· κάτι ἀνάλογο μ' αὐτὸ ποὺ κάνουν οἱ σημερινοὶ «βιβλικοὶ θεολόγοι», ποὺ δὲν καταλαβαίνουν τὰ βιβλικὰ κείμενα, ἀλλ' ἔχουν γι' αὐτὰ ἀπόψεις.

6
Τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους

Ἕναν αἰῶνα μετὰ τὸ μαγείρεμα τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ ὁ ἐξ ἴσου βλάκας κι ἀνισόρροπος αὐτευνουχισμένος γι' «ἀλλαγὴ φύλου» κίναιδος Ὠριγένης, «διορθώνοντας τοὺς ἀρχικοὺς - ἱεροσολυμιτικοὺς - ἀποστολικοὺς - χριστιανικοὺς Ἑβδομήκοντα, μαγείρεψε τὰ *Ἑξαπλᾶ* του, καὶ συμμορφώνοντάς τους σ' αὐτὰ

μὲ τὸ ἀλεξανδρινὸ ἰουδαϊκὸ στραπάτσο καὶ μὲ τὸ ἄκρως ἀντιχριστιανικὸ - ἀντιβιβλικὸ - μασοριτικὸ στραπάτσο, πέρασε ὅλο αὐτὸ τὸ πολυσύνθετο στραπάτσο τοῦ Ἀκιβὰ σὲ χριστιανικὰ ἀλεξανδρινὰ καὶ παλαιστινὰ κλίματα, συνεργοῦντος ἀργότερα σ' αὐτὸ καὶ τοῦ θαυμαστοῦ του καὶ κληρονόμου του καὶ ἀρχηγοῦ τῶν ἀρειανῶν, πρώην Ἑβραίου κι ἔπειτα «Χριστιανοῦ» καὶ ἐπισκόπου Καισαρείας Εὐσεβίου.

Στίς 6 μέχρι 9 παράλληλες στῆλες τῶν *Ἑξαπλῶν* - *Ἐννεαπλῶν* ὁ Ὠριγένης ἀντιπαρέβαλε τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα μὲ τὸ μασοριτικὸ τὸ γραμμένο καὶ μ' ἑβραϊκὰ γράμματα καὶ μ' ἑλληνικά, καὶ τὶς 6 ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῶν Ἀκύλα, Θεοδοτίωνος, Συμμάχου, Πέμπτης, Ἕκτης, καὶ Ἑβδόμης, ποὺ ἀποκαλοῦνται ἔτσι ἡ κάθε μιὰ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῆς στήλης της. οἱ τρεῖς τελευταῖες κι ἀνώνυμες μεταφράσεις δὲν ἦταν ὅλης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ λίγων μόνο βιβλίων της. καὶ «διώρθωσε» - συμμόρφωσε ἔτσι τοὺς Ἑβδομήκοντα μὲ ὅλες αὐτὲς τὶς ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δυὸ δημοσιευμένες τότε –τὸ 232– μεταφράσεις τοῦ Ἀκύλα καὶ τοῦ Θεοδοτίωνος, οἱ ἄλλες ὅλες, ὅταν τὶς βρῆκε ὁ Ὠριγένης, ἦταν μόνο στὸ αὐτόγραφό τους. ἂν αὐτὸς τὶς κατέστρεφε, θὰ ἦταν σὰ νὰ μὴν ὑπῆρξαν ποτέ. καταστράφηκαν ὅλες μαζὶ καὶ μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους μετὰ τὴν Ε΄ οἰκουμενικὴ σύνοδο (553), ἡ ὁποία καταδίκασε τὸν Ὠριγένη ὡς τὸν μέγιστο αἱρετικὸ τῶν αἰώνων, καὶ κυρίως μετὰ τὴν ἐξάπλωσι τῶν μωαμεθανῶν (641-650), ὅταν οἱ ἀρειανοί, ποὺ ἔγιναν μωαμεθανοὶ καὶ κυριάρχησαν στὴν Ἀραβία, στὴν Παλαιστίνη, καὶ στὴν Αἴγυπτο, κατέστρεψαν κάθε τὶ τὸ χριστιανικὸ καὶ ἰουδαϊκό. οἱ χιλιάδες τῶν λειψάνων τῶν Ἑξαπλῶν - Ἐννεαπλῶν, ποὺ περισώθηκαν, ἀνευρίσκονται ὡς παραθέματα ἀντιπαραβολῆς στὰ κείμενα τῶν μέχρι τότε Χριστιανῶν. ὅταν μετὰ τὸ 650 Χριστιανοὶ συγγραφεῖς ἔχουν ἑξαπλικὰ παραθέματα, τὰ παίρνουν πλέον ὄχι ἀπὸ τὰ Ἑξαπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ τὰ τέτοια παραθέματα τῶν προγενεστέρων τους· ὅπως κάνουμε κι ἐμεῖς σήμερα. αὐτὸ βέβαια τὸ ἔκαναν καὶ πιὸ μπροστὰ οἱ περισσότεροι.

Ἔτσι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ κοφτορράφτες καὶ νοθευταὶ τῶν Γραφῶν, ἀφοῦ ἔκαναν ἕνα τόσο μεγάλο ἀντιβιβλικὸ καὶ ἀντίχριστο ἔργο, ὅπως ἦταν μαζὶ μὲ τὸ μασοριτικὸ κείμενο οἱ ἓξ ἐν λόγῳ μεταφράσεις καὶ τὰ Ἑξαπλᾶ ὡς ὑποθηκοφυλάκιό τους, τὸ κατέστρεψαν ἰδιοχείρως οἱ ἴδιοι. κι ἐξηγοῦμαι. τὴν ἰουδαϊκὴ ἄρνησι τῆς ἴσης τῷ Πατρὶ καὶ μιᾶς μόνο θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ κληρονόμησαν κυρίως ὁ Σαμαρείτης Ἰουστῖνος ὁ ψευδῶς λεγόμενος *μάρτυς,* ὁ αὐτευνουχισμένος Αἰγύπτιος Ὠριγένης, ὁ ὁποῖος στὴν καταγωγὴ δὲν ἦταν ἀκριβῶς Αἰγύπτιος, ἀλλ' ἀκριβέστερα ἐξελληνισμένος Ἰουδαῖος τῆς Ἀλεξανδρείας ὅπως ὁ Φίλων, κι ὁ πρώην Ἰουδαῖος ἐπίσκο-

πος τῆς Παλαιστινῆς Καισαρείας Εὐσέβιος· οἱ τρεῖς παρὰ Χριστιανοῖς σκληροὶ ἀρνηταὶ τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου. αὐτοὶ εἶναι οἱ τρεῖς πρόδρομοι καὶ διδάσκαλοι κι ἐξωθηταὶ τοῦ ἀρειανισμοῦ, ὁ δὲ Εὐσέβιος καὶ οὐσιαστικὸς ἀρχηγός του. ὁ Ὠριγένης (θ. 254) ἔφτιαξε τὰ Ἑξαπλᾶ του στὴν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καὶ τ' ἄφησε ἐκεῖ. ἦταν ἕνα ἔργο πελωρίων διαστάσεων, γιὰ τὴν προτυπογραφικὴ ἐποχὴ μάλιστα, δυσκίνητο λόγῳ τοῦ ἀσυνήθιστου (ἐννεαστήλου) πλάτους του, τοῦ ἀναλόγου ὕψους του, καὶ τοῦ ἀναλόγου πολυτόμου πάχους του (9 φορὲς ἡ Π. Διαθήκη), μὲ χιλιάδες κριτικῶν σημείων (sigla), δυσκόλως ἀντιγραφόμενο (μὲ τὸ χέρι πάντοτε γιὰ τὸ κάθε ἕνα ἀντίγραφο), τὸ ὁποῖο, νομίζω, ὁλόκληρο δὲν ἀντιγράφτηκε οὔτε μία φορά. εἶχαν ληφθῆ μὲ ἀντιγραφὴ ἐλάχιστα μέρη του μόνο. ὁ φύλακας καὶ μᾶλλον κληρονόμος καὶ ἰδιοκτήτης καὶ πρῶτος συχνὸς χρήστης τοῦ ὑπερμεγέθους αὐτοῦ βιβλίου ἦταν ὁ ἐπίσκοπος Καισαρείας Εὐσέβιος (θ. 339). ὁ πρώην Ἑβραῖος δοῦλος καὶ φίλος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς ὁμηρείας τοῦ δευτέρου στὴν αὐλὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ Εὐσέβιος ἦταν ὁ πρῶτος καὶ οὐσιαστικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἀρειανῶν, κληρονόμος καὶ τῆς προειρημένης ῥιζικῆς καὶ ἀντιχρίστου κακοδοξίας τῶν Ἰουστίνου Τατιανοῦ καὶ Ὠριγένους, μὲ συναρχηγὸ τὸν ἐπίσκοπο Νικομηδείας καὶ οἱονεὶ οἰκουμενικὸ πατριάρχη Εὐσέβιο· ἐπειδὴ ἡ Νικομήδεια ἦταν γιὰ μισὸ αἰῶνα (284-330) πρωτεύουσα τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἀντὶ τῆς Ῥώμης καὶ πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ φυσικὰ γιὰ 7 χρόνια βασιλεύουσα καὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. ἦταν δὲ ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος καὶ θεῖος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (ἀδερφὸς ἢ ἐξάδερφος τῆς Ἑλένης, ἀρειανῆς ἐπίσης). ὁ Ἀλεξανδρεὺς πρεσβύτερος Ἄρειος ἦταν μόνο κράχτης καὶ γαυγιστάριος τῶν δυὸ Εὐσεβίων, ποὺ ἐπιλέχτηκε γιὰ τὸ ῥόλο αὐτό, ἐπειδὴ ἦταν φθονερὸς ἀντίζηλος τοῦ διακόνου καὶ βεβαίου διαδόχου τῆς ἐπισκοπῆς Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου, τοῦ μετὰ ἀπὸ λίγο κι ἐπισκόπου της. ὑπῆρξε δὲ ὁ Καισαρείας Εὐσέβιος καὶ μακροβιώτερος τοῦ Εὐσεβίου Νικομηδείας καὶ τοῦ Ἀρείου, οἱ ὁποῖοι πέθαναν λίγο μόνο μετὰ τὴν Α΄ οἰκουμενικὴ σύνοδο. τὰ Ἑξαπλᾶ στὰ χέρια τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀρειανῶν Εὐσεβίου Καισαρείας τοὺς φαίνονταν ὡς τὸ μεγάλο ὁπλοστάσιό τους ἐναντίον τῆς ἴσης τῷ Πατρὶ καὶ μιᾶς μόνης θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ἰουδαϊκὴ κληρονομιὰ αὐτὸ ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Καϊάφα καὶ τοῦ «νέου Μωϋσέως» καὶ «μεσσίου» Ἀκιβά. οἱ ἓξ ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις ἦταν ὁ μεγάλος θησαυρός τους. ὀψέ ποτε μυήθηκε στὸ ἀντιχριστιλίκι αὐτὸ κι ὁ Ἱερώνυμος κατηχημένος στὴ Βηθλεὲμ ποὺ κατοικοῦσε ἀπὸ τὸ ῥαββῖνο Βαρανίνα, ποὺ εἶχε τὸν Ἱερώνυμο ὑπηρέτη - γλωσσικὸ μόνο διορθωτὴ τῆς Βουλγάτας. ὁ δὲ πάλαι πεπτωκὼς καὶ διεστραμμένος σε-

ξουαλικὰ καὶ ψυχανώμαλος καὶ ἄφρων Ἱερώνυμος, ὁ εὑρισκόμενος τότε σ' ἐρωτικὸ παροξυσμὸ πρὸς τὴν Παῦλα, ποὺ τῆς ἔγραφε δυὸ γράμματα τὴν ἡμέρα ἀπὸ ἀπόστασι 100 μέτρων, δὲν ἤξερε τί τοῦ γίνεται καὶ ποιός καὶ πῶς τὸν χειρίζεται. ἡ μετάφρασι τῶν Ο΄ ἔπρεπε νὰ ἐξουδετερωθῇ καὶ σὲ δεύτερο χρόνο νὰ ἐξαφανιστῇ. οἱ ἀρειανοὶ ὅμως γύρω στὸ 622 μετεξελίχτηκαν, ὅπως εἶπα, σὲ μωαμεθανοὺς καὶ μένεα πνέοντας πλέον ὡς μουσουλμάνοι ἐναντίον καὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Χριστιανῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀφῄρεσαν τὰ μισὰ ἐδάφη (ἀφρικανικὰ κι ἀσιατικὰ) τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, μαζὶ μὲ πολλὰ ἄλλα κατέστρεψαν καὶ τὰ Ἑξαπλᾶ. καὶ δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ ὅτι, ὅπως παρατήρησα προσεκτικά, τὸ Κοράνιο στὴν πραγματικότητα εἶναι ὑλικὸ ποὺ προέκυψε ἀπὸ ἕνα ὁμιλητικὸ ἑρμηνευτικὸ ὑπόμνημα στὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης καὶ στὸ Διατεσσάρων Εὐαγγέλιον τοῦ Τατιανοῦ, μαθητοῦ τοῦ Ἰουστίνου. ἀπὸ τοὺς Ἰουστῖνο Τατιανὸ Ὠριγένη Εὐσέβιο κι ἀρειανοὺς τὸ Κοράνιο κληρονόμησε καὶ τὴν ἄρνησι τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὄχι καὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς κατ' ἄνθρωπον ἀναμαρτησίας του καὶ τῆς ἁγιότητός του καὶ λοιπῆς ἀρετῆς του. θεωρητικὰ τὸ Κοράνιο δέχεται τὴν ἁγιότητα τοῦ Χριστοῦ ὡς μεγαλείτερη ἀπὸ τὴν ἁγιότητα τοῦ Μωάμεθ (Ἀχμέτ). ἀναφέρει δὲ τὸν Ἰησοῦ 18 φορὲς καὶ ἄλλες 6 φορὲς ὡς *Χριστόν (Μεσσίαν),* τὸ Μωϋσῆ 34 φορές, τὸν Ἀβραὰμ 36 φορές, καὶ μόνο 4 φορὲς κάποιον Ἀχμὲτ ποὺ εἶναι μᾶλλον ὁ Μωάμεθ. ἡ κατὰ 70 χρόνια ἀρχαιότερη τοῦ μωαμεθανισμοῦ καταδίκη τοῦ Ὠριγένους συνετέλεσε βραδυφλεγῶς μόνο στὴν ἐξαφάνισι τῶν ἐκτὸς Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας ἐλαχίστων καὶ πάντοτε μερικῶν μόνο τεμαχίων τῶν Ἑξαπλῶν - Ἐννεαπλῶν. κατὰ τὴν προτυπογραφικὴ ἀρχαιότητα κείμενο, ποὺ δὲν ἀντιγραφόταν, γρήγορα ἐξαφανιζόταν.

Γι' αὐτὸ λέω ὅτι οἱ διάδοχοι τῶν Ἀκιβὰ Ἀκύλα λοιπῶν Ἰουδαίων Ἰουστίνου Τατιανοῦ Ὠριγένους κι Εὐσεβίου, ποὺ παρήγαγαν καὶ φύλαγαν τὶς ἓξ μεταφράσεις καὶ τὰ Ἑξαπλᾶ, ὑπῆρξαν οἱ ἴδιοι ποὺ κατέστρεψαν κι αὐτὰ κι ἐκεῖνες ὡς μουσουλμάνοι. σήμερα τὸ μόνο διάδοχο πλαστογραφικὸ ὑλικὸ τῶν ἑξαπλικῶν ἰουδαϊκῶν μεταφράσεων τῆς Π. Διαθήκης εἶναι ἡ vulgata «τοῦ Ἱερωνύμου»· δηλαδὴ τοῦ Βαρανίνα, ποὺ τρέφει καὶ τοξινώνει ὅλους τοὺς ἐκ Χριστιανῶν αἱρετικοὺς τῆς ὑφηλίου μέσῳ καὶ τῶν πέντε μητρικῶν μεταφράσεων αὐτῆς καὶ τοῦ μασοριτικοῦ (γερμανικῆς, γαλλικῆς, ἱσπανικῆς, ἰταλικῆς, ἀγγλικῆς). γιὰ νὰ δανειστῶ τὴν ἔκφρασι τοῦ Παύλου, *ἡ γάγγραινα αὕτη οὐ προέκοψεν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἐγένετο πᾶσιν* (Β΄ Τι 6,3· 7,7). πολὺ μάστορας ὁ Κύριος· *δεξιολάβος.* περιφρουρεῖ δὲ τὴ Βίβλο του ἀκόμη καὶ κατάσπαρτη στὰ πέρατα τῆς ὑφηλίου. τὴ θέλει ἀποκλειστικὸ κτῆμα τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Στὴν ἑβραϊκὴ γραμματεία εἶναι γνωστὸς μόνον ὁ Ἀκύλας (Ὄνκελος), χωρὶς μνεία τῆς μεταφράσεώς του ἢ τὸ παραμικρὸ παράθεμα ἀπ' αὐτή, ἀλλὰ μόνον ὡς συντάκτης τῆς Παραφράσεως *(Ταργοὺμ)* τῆς Πεντατεύχου (Γε Νο Δε)[29].

Τὸ ἐν λόγῳ ἔργο τοῦ Ὠριγένους λέγεται κυρίως καὶ συνήθως *Ἑξαπλᾶ,* ἀλλὰ στοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ στὰ χειρόγραφα παραδίδονται γι' αὐτὸ οἱ ἑξῆς 19 ὀνομασίες.

Τετραπλᾶ	*Τετραπλοῦν*	*Τετρασέλιδον*	*Τετρασσᾶ*
Πενταπλᾶ	*Πενταπλοῦν*	*Πεντασέλιδον*	
Ἑξαπλᾶ	*Ἑξαπλοῦν*	*Ἑξασέλιδον*	
Ἑπταπλᾶ	*Ἑπταπλοῦν*	*Ἑπτασέλιδον*	
Ὀκταπλᾶ	*Ὀκταπλοῦν*	*Ὀκτασέλιδον*	
Ἐννεαπλᾶ	*Ἐννεαπλοῦν*	*Ἐννεασέλιδον*	

οἱ ὀνομασίες σὲ ἑνικὸ ἀριθμὸ λ.χ. *Ἑξαπλοῦν* κλπ. εἶναι λαϊκώτερες καὶ μεταγενεστέρων συγγραφέων. ἐπειδὴ δὲ στοὺς ἀρχαίους ἡ *στήλη* λέγεται καὶ *σελίς,* προέκυψαν οἱ ὀνομασίες *Ἑξασέλιδον Ἐννεασέλιδον* κλπ., ποὺ σημαίνουν *Ἑξάστηλον Ἐννεάστηλον* κλπ.. ἐννοοῦνται ἓξ ἢ ἐννέα στῆλες σὲ μία ὄψι φύλλου (δική μας σελίδα).

Ὁ Ὠριγένης ἔκανε καὶ προφανῶς ἔλεγε μόνο *Ἑξαπλᾶ* κι *Ἐννεαπλᾶ*· τὶς ἄλλες τέσσερες ὀνομασίες *(Τετραπλᾶ Πενταπλᾶ Ἑπταπλᾶ Ὀκταπλᾶ),* ἔπλασαν οἱ μεταγενέστεροι, ὅταν ξεσήκωναν τόσες μόνο στῆλες τῶν *Ἑξαπλῶν* ἢ *Ἐννεαπλῶν.* βασικὰ τὸ ἔργο ἦταν *Ἑξαπλᾶ.* λέω στὴ συνέχεια πῶς ἦταν διατεταγμένες οἱ στῆλες τῶν *Ἑξαπλῶν - Ἐννεαπλῶν.* ἡ σειρὰ τῶν στηλῶν - μεταφράσεων δὲν ἦταν χρονολογικὴ ἀλλὰ μεθοδική. ὁ Ὠριγένης ἀμέσως μετὰ τὶς ἑβραϊκὲς στῆλες ἔβαλε τὶς δυὸ ἰουδαϊκώτερες κι ἀλλόκοτες μεταφράσεις τοῦ Ἀκύλα καὶ τοῦ Συμμάχου, ἔπειτα ὡς ἄξονα τῶν μεταφράσεων τὴν τῶν Ἑβδομήκοντα, κι ἔπειτα τὴν τοῦ Θεοδοτίωνος ὡς πλησιέστατη πρὸς τὴν τῶν Ἑβδομήκοντα, κι ἔπειτα τὶς μερικὲς κι ἀνώνυμες Ε΄ F΄ Z΄. τὶς ἐπιγραφὲς *ΕΒΡΑΙΟΣ ΑΚΥΛΑΣ ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ* κλπ.. ὁλογράφως τὶς ἔγραψε ὡς κεφαλάρι μόνο στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου, ὅταν ἀρχίζῃ ἡ Γένεσις. ἔπειτα κεφαλάρια ἦταν μόνο τὰ γράμματα *Ε ΕΕ Α Σ Ο Θ Ε΄ F΄ Z΄.* συνοπτικῶς τὰ *Ἑξαπλᾶ - Ἐννεαπλᾶ* καὶ τ' ἄλλα μικρότερα μέρη τους περιεῖχαν τὰ ἑξῆς μὲ τὰ ἑξῆς κεφαλάρια.

Ἑξαπλᾶ	*Ε*	*ΕΕ*	*Α*	*Σ*	*Ο*	*Θ*		
Ἐννεαπλᾶ	*Ε*	*ΕΕ*	*Α*	*Σ*	*Ο*	*Θ*	*Ε΄*	*F΄ Z΄*
Ὀκταπλᾶ		*ΕΕ*	*Α*	*Σ*	*Ο*	*Θ*	*Ε΄*	*F΄ Z΄*
Ἑπταπλᾶ			*Α*	*Σ*	*Ο*	*Θ*	*Ε΄*	*F΄ Z΄*
Πενταπλᾶ		*ΕΕ*	*Α*	*Σ*	*Ο*	*Θ*		
Τετραπλᾶ			*Α*	*Σ*	*Ο*	*Θ*		

τὸ *Ε* σήμαινε *Ἑβραῖος,* καὶ τὸ *ΕΕ Ἑβραῖος ἑλληνικοῖς γράμμασιν.*

Ἡ δυσχέρεια χρήσεως καὶ ἀντιγραφῆς καὶ προσπελάσεως ἔκανε τοὺς σπανίους χρῆστες τῶν Ἑξαπλῶν νὰ μὴν ἐνδιαφέρωνται γιὰ τὶς δυὸ ἑβραϊκὲς στῆλες καὶ κυρίως γιὰ τὴν πρώτη μὲ τὰ ἑβραϊκὰ γράμματα ἢ καὶ γιὰ τὶς τρεῖς τῶν μικρῶν καὶ ἀνωνύμων μεταφράσεων Ε΄ F΄ Ζ΄, καὶ νὰ ξεσηκώνουν κυρίως ἢ μόνο τὶς τέσσερες καθολικὲς κι ἐπώνυμες στῆλες - μεταφράσεις Ἀκύλα Συμμάχου Ἑβδομήκοντα Θεοδοτίωνος (Α Σ Ο Θ), ὁπότε ἔλεγαν τὰ εὐχρηστότερα καὶ συχνότερα αὐτὰ ἀντίγραφα *Τετραπλᾶ.* ὑπῆρχαν κι ἄλλες ἐπιλογές, ὅπως δείχνουν οἱ παραδιδόμενες ὀνομασίες, ἀλλὰ στὴν παράδοσι φαίνεται ὅτι συνηθέστερη ἦταν τὰ *Τετραπλᾶ,* τὸ μικρότερο ἀπόκομμα.

Τὶς πληροφορίες γιὰ τὰ Ἑξαπλᾶ καὶ τὶς ἑξαπλικὲς μεταφράσεις καὶ τὰ παραθέματα δίνουν σήμερα πολλοὶ ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, κυρίως δὲ οἱ προεξαπλικοὶ Ἰουστῖνος καὶ Εἰρηναῖος καὶ οἱ μεθεξαπλικοὶ Ὠριγένης Εὐσέβιος Ἐπιφάνιος καὶ Ἱερώνυμος[30]. οἱ καλλίτερες ἔντυπες ἐκδόσεις τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους, δηλαδὴ τῶν λειψάνων τους, εἶναι ἡ τῶν B. Montfaucon - B. Drach, καὶ ἡ τοῦ F. Field[31].

Ἕναν αἰῶνα καὶ κάτι μετὰ τὸν Ὠριγένη οἱ Καππαδόκες θαυμασταί του Γεώργιος Καππαδόκης ὁ ἀρειανὸς ποὺ ὑποκαθιστοῦσε ὡς «ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας» τὸν ἐκθρονισμένο κι ἐξόριστο Μ. Ἀθανάσιο, καὶ Γρηγόριος Νεοκαισαρείας «ὁ θαυματουργὸς» καὶ μαθητὴς τοῦ Ὠριγένους, καὶ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ὁ γιὸς τοῦ Ἰουδαίου πρώην γκουροὺ τῶν *ὑψισταρίων* Ἰουδαίων, κι ὁ ἐπίσης πρώην Ἰουδαῖος ἐξάδερφός του Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου, καὶ οἱ Σύροι καὶ πρώην Ἰουδαῖοι ἀδερφοὶ Βασίλειος Καισαρείας, Γρηγόριος Νύσσης, καὶ Πέτρος Σεβαστείας, ὅλοι αὐτοὶ οἱ καὶ πρώην Ἰουδαῖοι στὸ θρήσκευμα καὶ πλούσιοι γαιωκτήμονες καὶ πάντοτε θαυμασταὶ τοῦ Ὠριγένους, ποὺ χάρι σ' αὐτοὺς τοὺς *ἑπτὰ μεγίστους φωστῆρες* ὁ ἀρνητὴς τῆς ὁμοουσίου καὶ ἴσης τῷ Πατρὶ θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πρόδρομος καὶ διδάχος τῶν ἀρειανῶν Ὠριγένης ἄργησε 320 χρόνια νὰ καταδικαστῇ ὡς αἱρετικὸς κατὰ τὴν Ε΄ οἰκουμενικὴ σύνοδο, ὅλοι αὐτοὶ σ' ὅλη τὴ ζωή τους ἀγωνίστηκαν νὰ πεισθοῦν οἱ Χριστιανοὶ ὅτι τὸ μασοριτικὸ «θεῖον ἀρχέτυπον» εἶναι ἐγκυρότερο ἀπὸ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα κι ὅτι τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ σοφωτάτου Ὠριγένους εἶναι ἡ ἀκρότης τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἐγκυρότητος, κι ὅτι καλὸ εἶναι νὰ διορθώνωνται τὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα σύμφωνα μὲ τὶς «διορθώσεις» τῶν Ἑξαπλῶν· καὶ στήριξαν τὰ Ἑξαπλᾶ μὲ ὅλη τὴ δύναμί τους. μολύνθηκαν τότε πολλὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ἀπὸ τὸ μίασμα τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος. οἱ 7 προειρημένοι *φωστῆρες* ὠριγενισταὶ μὲ τὸ πιθανώτατα ἀρειανικὸ - καιροσκοπικὸ καὶ τυχοδιωκτικὸ παρελθὸν μεγάλων γαιοκτημό-

νων κι ἀξιωματούχων, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, ποὺ μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἀπομυζοῦσαν καὶ τὴν περιουσία τῆς πριγκηπίσσης Ὀλυμπιάδος, ποὺ μετὰ τὸ θάνατο τῶν δυὸ Εὐσεβίων Νικομηδείας καὶ Καισαρείας καί γε μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀρειομανοῦς καὶ παγανιστοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, ἐμφανίστηκαν σὰν πολὺ ὄψιμοι «ὀρθόδοξοι» μὲ πολὺ κατόπιν ἑορτῆς ἀντιαρειανικὰ μανιφέστα καὶ πολεμικὰ κατὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ συγγράμματα (ὅπως ἔκαναν στὰ χρόνια μας οἱ καταδότες καὶ γλείφτηδες τοῦ τυράννου Ἰωαννίδου, κι ἔγιναν «ἀντιχουντικοὶ» καὶ «δημοκράτες», ἰδίως πανεπιστημιακοί), ἀλλὰ καὶ θαυμασταὶ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους, συνετέλεσαν –οἱ προειρημένοι ἑφτὰ Καππαδόκες– νὰ διεισδύσῃ τὸ μασοριτικὸ κι ἑξαπλικὸ ὠριγενικὸ στραπάτσο, ἄλλοτε λίγο κι ἄλλοτε πολύ, σὲ χριστιανικὰ κι ἐκκλησιαστικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα. γράφει λ.χ. γιὰ τὸν «ὑπέροχο Ὠριγένη» ὁ πανουργότερος ἀπ' αὐτοὺς καὶ κακόδοξος χῆρος Γρηγόριος Νύσσης στὴ νεαρὴ καὶ ζάπλουτη χήρα πριγκήπισσα Ὀλυμπιάδα, στὸ προοίμιό του στὸ καββαλιστικώτατο ἐξηγητικό του ὑπόμνημα στὸ Ἆσμα (τὸ κατασπαραγμένο ἀπὸ τοὺς Ἀκιβὰ καὶ Ὠριγένη καὶ μὲ ἄκρατο καββαλισμὸ οἰκτρῶς παρερμηνευμένο), τὸ ὁποῖο ὑπόμνημά του τῆς ἀφιερώνει, «γιὰ νὰ τὴ χειραγωγήσῃ στοργικῶς στὰ βαθέα καὶ δυσερμήνευτα νοήματά του»· *Εἰ δὲ τοῦ Ὠριγένους φιλοπόνως περὶ τὸ βιβλίον τοῦτο σπουδάσαντος, καὶ ἡμεῖς γραφῇ παραδοῦναι τὸν πόνον ἡμῶν προεθυμήθημεν, ἐγκαλείτω μηδείς, πρὸς τὸ θεῖον τοῦ ἀποστόλου λόγιον βλέπων, ὅς φησιν, ὅτι "Ἕκαστος τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον* (Α΄ Κο 5,8). μέγας ὁ Ὠριγένης καὶ μέγας ὁ παρὰ Κυρίου μισθὸς τὸν περιμένει κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, γράφει ὁ Γρηγόριος. μεγάλη ὕπουλη καὶ παμπόνηρη ὑστερία Καππαδοκῶν ὠριγενιστῶν ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα. δυὸ ἀπὸ τοὺς καιροσκόπους καὶ τυχοδιῶκτες αὐτούς, ποὺ ἦταν καὶ παγανισταί, συμποσούμενοι παραπλανητικῶς καὶ μὲ τὸν ὄντως μέγαν Ἰωάννη τὸ χρυσόστομο, κατὰ τὸν ἀναζωπυρωμένο παγανισμὸ τῶν ἀποχριστιανιζομένων Βυζαντινῶν τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, ἀναγορεύτηκαν βλασφήμως καὶ παγανιστικῶς καὶ *τρεῖς μέγιστοι φωστῆρες* ἀντίστοιχοι τῶν *τριῶν ἡλίων τῆς τρισηλίου θεότητος,* στὴν πραγματικότητα μόνο γιὰ νὰ μειωθῇ κι ἐκπαραθυρωθῇ ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ἐπειδὴ στηρίζει τὸν Κανόνα τῶν 27 βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸν ὁποῖο οἱ Καππαδόκες τὸν ἤθελαν μὲ 26 βιβλία, ὀβελίζοντας τὴν Ἀποκάλυψι. πρόκειται γιὰ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ πονηρὲς διολισθήσεις τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξία, ἡ ὁποία εὐτυχῶς δὲν πραγματοποιήθηκε. διωλίσθησαν μόνον οἱ διολισθαίνοντες. πρέπει νὰ προσέχουμε πολύ, μὲ τὰ μάτια μας τέσσερα, ὅταν διαβάζουμε τοὺς λγομένους «πατέρες»· κυρίως, ὅταν κάποιοι προβάλλωνται ὡς πιὸ πατέρες

ἀπὸ τοὺς ἄλλους πατέρες. λιγώτερο συνετέλεσε στὴ διείσδυσι τῆς ὠριγενικῆς νοθείας κι ὁ λίγο νεώτερος τῶν Καππαδοκῶν Ἑβραῖος Ἐπιφάνιος Κύπρου, ποὺ βαπτίστηκε Χριστιανὸς στὰ 30 του. κι ἀκόμη λιγώτερο τὸ διέπραξαν αὐτὸ στὴν ὑμνολογία ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ Ἑβραῖος κι ἔπειτα βαπτισμένος κι αὐτὸς στὰ 30 του αὐλικὸς καὶ διάκονος τοῦ Ἰουστινιανοῦ Ῥωμανὸς ὁ μελῳδός, ὁ εὐνοούμενος τῆς μέχρι τὸ θάνατό της ἀβάπτιστης καὶ παλιᾶς πόρνης τῶν τσίρκων αὐτοκρατείρας Θεοδώρας, κι ὁ Σύρος πρωθυπουργὸς *(οὐηζὴρ = βεζύρ)* τοῦ μωαμεθανοῦ σουλτάνου τῆς Δαμασκοῦ καὶ στὰ γεράματα καλόγερος Ἰωάννης Μανσοὺρ ὁ Δαμασκηνός. αὐτοὶ οἱ δυὸ ἐμπέδωσαν τὴν παραχάραξι χριστιανικῶν χειρογράφων τῶν Ἑβδομήκοντα, δίνοντάς της τὸ χρῖσμα τῆς ὑμνολογίας, ἐνῷ στὸ μεταξὺ εἶχε «λησμονηθῆ» ἡ ὠριγένειος προέλευσί της. αὐτοὶ ἀκριβῶς ἔφθειραν κάπως τοὺς Ἑβδομήκοντα ποὺ παρέλαβαν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὸ Χριστὸ καὶ τοὺς ἀποστόλους του, ὅπως δείχνουν τὰ ὑπερτετρακόσια παραθέματά τους ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα μέσα στὴν Καινὴ Διαθήκη. αὐτοὶ θεωροῦσαν τοὺς Ἑβδομήκοντα κατώτερη πηγὴ –ὡς μετάφρασι– σὲ σύγκρισι μὲ τὸ «ἑβραϊκὸν θεῖον ἀρχέτυπον», τὴν *hebraica veritas* ὅπως τὴ λέει ὁ ἄλλος δαιμονισμένος βλάκας, ὁ παλίμπορνος Ἱερώνυμος, ὁ ὁποῖος ἀγνόησε ἐκεῖνο ποὺ γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι, γιὰ νὰ ἔχῃ κανεὶς ἐκκλησιαστικὸ λόγο, προφορικὸ ἢ γραπτό, πρέπει νὰ εἶναι στὴ ζωή του ἢ παρθένος ἢ *μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ* (Ττ 2,2· Α΄ Τι 7,2· 12)· ἀκόμη καὶ ἡ καθαρίστρια τοῦ χώρου τοῦ ἐκκλησιασμοῦ *(ἡ διάκονος)* πρέπει νὰ εἶναι ἢ παρθένος ἢ *ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή* (Α΄ Τι 14,1). τὰ ἀγνόησε ὁ παλίμπορνος φίλος τῆς Παύλης, καὶ μαγάρισε τὴ Χριστιανωσύνη. ὅλοι αὐτοὶ λειτούργησαν σὰν ἕνα εὐσυμπάθητο νεογνὸ λύκου, ποὺ τὸ πῆρε μὲ συμπάθεια καὶ τὸ «ἐξημέρωσε» ἕνας βοσκὸς προβάτων, καὶ τὸ «ἔκανε σὰν ἥμερο σκύλο» καὶ τὸ ἔβαλε νὰ φυλάῃ τὰ πρόβατα μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους σκύλους του· κι ὅταν μεγάλωσε, μιὰ μέρα τοῦ κατασπάραξε μερικὰ πρόβατα, κι ἐξαφανίστηκε στὸ δάσος· λειτούργησαν τὰ γονίδια τοῦ λύκου. αὐτοὶ ὅλοι δὲν τὸ ἤξεραν ὅτι τὸ μασοριτικὸ εἶναι σκεύασμα τοῦ βλακὸς καὶ δαιμονισμένου ἀντιχρίστου Ἀκιβά; ἢ τὸ ἤξεραν, ἀλλὰ λειτούργησε μέσα τους ἡ σάρκα τοῦ Ἰουδαίου; *Κύριος οἶδεν.*

7

Οἱ ἓξ ἑξαπλικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ

Ἀμέσως μετὰ τὸ μαγείρεμα τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος ἐμφανίστηκαν ἓξ ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις του, ὅλες μέσα στὸν Β΄ αἰῶνα, τρεῖς ὅλης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τρεῖς μερικῶν

μόνο βιβλίων της καμωμένες ἀπὸ Ἰουδαίους μαθητὰς τοῦ Ἀκιβά. κι αὐτὲς τὶς γνωρίζουμε μόνον ἀπὸ τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους. ἡ πρώτη μαγειρεύτηκε ταυτόχρονα μὲ τὸ μασοριτικὸ ὡς «δεύτεροι Ἑβδομήκοντα» ἢ «νέοι Ἑβδομήκοντα», ὑποκατάστατό τους δηλαδὴ ὑποχρεωτικὸ γιὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἀπὸ ἔμπιστο καὶ ὁμόψυχο δελφῖνο τοῦ Ἀκιβά, τὸν Ἀκύλα. μὲ τὶς ἓξ αὐτὲς μεταφράσεις οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀκιβὰ κι ὁ ἴδιος ἤθελαν νὰ ὑποκαταστήσουν κι ἐξαφανίσουν «τὸ ἅγος τῶν Ἑβδομήκοντα», μιὰ μετάφρασι ποὺ τὴν ἐπικυρώνει ἡ Καινὴ Διαθήκη χρησιμοποιώντας την πάνω ἀπὸ 420 φορές, καὶ τὴν εἶχαν στὴν κατοχή τους καὶ στὴ χρῆσι τους οἱ Χριστιανοί, ἦταν δὲ ὑπεράνω πάσης ὑποψίας ὡς προχριστιανική, ἰσραηλιτική, ἐγκεκριμένη ἀπὸ τὸ ἰουδαϊκὸ ἱερατεῖο, καὶ καμάρι καὶ σέμνωμα τοῦ Ἰσραήλ. οἱ τρεῖς ἀπὸ τὶς ἓξ νεοφανεῖς ἰουδαϊκὲς εἶναι ἐπώνυμες, οἱ δὲ τρεῖς μερικὲς εἶναι ἀνώνυμες. καμμία δὲν ἦταν περιώνυμη. μεταφρασταὶ τῶν τριῶν ἐπωνύμων εἶναι οἱ Ἀκύλας, Θεοδοτίων, καὶ Σύμμαχος, οἱ δὲ τρεῖς ἀνώνυμες εἶναι γνωστὲς ὡς *Πέμπτη (Ε΄), Ἕκτη (F΄),* καὶ *Ἑβδόμη (Ζ΄),* ὠνομασμένες ἔτσι ἀπὸ τὶς ὁμώνυμες στῆλες τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους. ὁ ἐχθρικὸς καὶ πονηρὸς σκοπὸς τῶν ἓξ μεταφραστῶν δὲν ἐκπληρώθηκε.

Στὴν καταγωγὴ οἱ δύο πρῶτοι μεταφρασταὶ ἦταν Ἕλληνες Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὴ Σινώπη καὶ τὴν Ἔφεσο, ὁ δὲ Σύμμαχος ἐξελληνισμένος Σαμαρείτης, καὶ οἱ τρεῖς ἀνώνυμοι ἦταν Ἕλληνες Ἰουδαῖοι ἢ ἑλληνόγλωσσοι Ἑβραῖοι. στὸ ἀρχικό τους θρήσκευμα οἱ δύο πρῶτοι εἰδωλολάτρες, ὁ τρίτος Σαμαρείτης τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου, οἱ ἀνώνυμοι μᾶλλον ἐξ ἀρχῆς Ἰουδαῖοι. ἔπειτα οἱ τρεῖς ἐπώνυμοι ἔγιναν Χριστιανοί, ἔπειτα ἐβιωνῖτες *(ἐβιωναῖοι)* δηλαδὴ ἰουδαΐζοντες ἐκ Χριστιανῶν αἱρετικοὶ καὶ στὸ τέλος προσήλυτοι Ἰουδαῖοι. γιὰ τοὺς τρεῖς ἀνωνύμους εἶναι τεκμαρτὸ μόνον ὅτι, ὅταν μετέφραζαν, ἦταν Ἰουδαῖοι, χωρὶς νὰ εἶναι γνωστὸ ἂν πέρασαν ποτὲ ἀπὸ τὸ Χριστιανισμό. καὶ οἱ ἓξ ὅμως, ὅταν μεταφράζουν, εἶναι ἐμφανέστατα ἐχθροὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ φανατικοὶ Ἰουδαῖοι.

Ἡ χρονολόγησί τους εἶναι κάπως προβληματική. ἁδρομερῶς μέχρι τὰ Ἑξαπλᾶ (232) τὸν Ἀκύλα μαρτυροῦν οἱ Ἰουστῖνος Εἰρηναῖος καὶ Ὠριγένης, τὸ Θεοδοτίωνα οἱ Εἰρηναῖος καὶ Ὠριγένης, τὸ Σύμμαχο μόνον ὁ Ὠριγένης. λεπτομερέστερα· ὁ Ἀκύλας ἐξαπέλυσε τὴ μετάφρασί του τὸ 128-129 (*δωδέκατον ἔτος* τοῦ Ἀδριανοῦ, 117-138)· γιὰ τὸ Θεοδοτίωνα ὑπάρχει ἡ διαφωνία ὅτι μετέφρασε πρὸ τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης Ἐλευθέρου (174-189) ἢ ἐπὶ αὐτοκράτορος Κομμόδου (180-192)· τὸ μικρὸ κενὸ 174-180 καλύπτει ἴσως τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μετάφρασί του ἔγινε κατὰ τὰ ἔτη 170-180· καὶ ἡ μετάφρασι τοῦ Συμμάχου ἔγινε ἐπὶ αὐτοκράτορος Σεβήρου (193-211), γύρω στὸ 200. καὶ οἱ τρεῖς μεταφράσεις δηλαδὴ ἔγιναν μέσα σ' 70 χρόνια καὶ εἶναι τοῦ Β΄ αἰῶνος. οἱ

δὲ τρεῖς ἀνώνυμες δὲν μαρτυρεῖται ποιῶν ἀκριβῶς χρόνων εἶναι, παρὰ μόνον ὅτι δὲν εἶναι ἀρχαιότερες τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλα καὶ εἶναι ὁπωσδήποτε ἀρχαιότερες τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους (232). ὑποθέτω ὅτι εἶναι κι αὐτὲς τοῦ Β΄ αἰῶνος κι ἔγιναν μέσα στὰ ἴδια 70 χρόνια (128-200)· διότι βρέθηκαν πρὸ τοῦ 232 σὲ ἰουδαϊκὲς κρύπτες (γενιζά), ἤτοι σὲ σφραγισμένα ἐντοιχισμένα πιθάρια Ἰουδαίων τοῦ Β΄ αἰῶνος, οἱ ὁποῖοι, πεπεισμένοι ὅτι δὲν θὰ ἐπιβιώσουν, προσπαθοῦσαν ν' ἀσφαλίσουν τὰ ἱερά τους κείμενα. ἔγιναν λοιπὸν 6 μεταφράσεις σ' 70 χρόνια κατὰ μέσον ὅρο μία ἀνὰ 12 χρόνια.

Ὡς πρὸς τὸν τόπο τῶν ἓξ μεταφράσεων, ἔγιναν ἡ τοῦ Ἀκύλα στὴν Ἰάμνεια τῆς Παλαιστίνης, ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος στὴν Ἔφεσο, ἡ τοῦ Συμμάχου στὴ Σαμάρεια, ἡ Ε΄ στὴν Ἰεριχώ, ἡ F΄ στὴ Νικόπολι (Πρέβεζα), καὶ ἡ Ζ΄ στὴ Νικομήδεια τῆς Μ. Ἀσίας· ἐκεῖ τοὐλάχιστο βρέθηκαν κρυμμένες οἱ τρεῖς ἀνώνυμες. μὴ κρυμμένη, ἀλλ' ἀφανὴς σὲ σπίτι ἰδιώτου, βρέθηκε καὶ ἡ τοῦ Συμμάχου· καὶ βρέθηκαν ἐπὶ Καρακάλλα (211-217) καὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου (222-238), ἤτοι καὶ οἱ τέσσερες κατὰ τὴν πρὸ τῆς συντάξεως τῶν Ἑξαπλῶν δεκαπενταετία 215-230. δημοσιευμένες κυκλοφοροῦσαν μόνο δύο, ἡ τοῦ Ἀκύλα καὶ ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος.

Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ ἓξ μεταφρασταὶ προσπάθησαν μὲ τὶς μεταφράσεις των νὰ ὑποκαταστήσουν τὴν προχριστιανικὴ καὶ πρώτη ἀπ' ὅλες σὲ ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὶς ἡμέρες των πολὺ ἀρχαία, 410 μέχρι 500 ἐτῶν, ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία εἶχαν κάνει τὸν Γ΄ π.Χ. αἰῶνα ἑλληνομαθεῖς καθαρόαιμοι Ἰσραηλῖτες καὶ εἶχε ἐγκρίνει τὸ ἰσραηλιτικὸ συνέδριο τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ λέγεται ἔτσι. οἱ ἓξ μεταφρασταὶ μοῦ θυμίζουν τὸν Ἕλληνα ἀρχιναύαρχο τοῦ Δαρείου Μέμνονα τὸ Ῥόδιο, ποὺ ὑπῆρξε ὁ πιὸ λυσσασμένος ἀντίπαλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν ἐκ πολιτογραφήσεως Βυζαντινὸ πρίγκηπα Σαμουήλ, ποὺ ὡς ἀρνησίπατρις καὶ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων ὑπῆρξε ὁ πιὸ λυσσασμένος ἀντίπαλος τοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου. εἶναι πασίγνωστο ὅτι τέτοιοι ἐξωμότες ἀντίπαλοι εἶναι πάντοτε οἱ πιὸ ἀφηνιασμένοι καὶ λυσσασμένοι. οἱ ἓξ ὄψιμοι μεταφρασταὶ ἔκαναν τὶς δικές των μεταφράσεις κυρίως ἀντιχριστιανικὲς μὲ ἀντιρρητικὸ ἐπίκεντρο τὴ δοξασία τους ὅτι ἡ μητέρα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἦταν παρθένος, ὅταν τὸν γέννησε, οὔτε δῆθεν ὁ Ἠσαΐας προφήτευσε κάτι τέτοιο, κι ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ὁ προφητευόμενος κι ἀναμενόμενος Χριστός· ἡ δὲ ἑβραϊκὴ λέξι *μεσσίας,* ποὺ ἑλληνιστὶ σημαίνει *χριστός, χρισμένος, φορεὺς χρίσματος,* μεταφράζεται ἀλλιῶς καὶ δὲν μεταγράφεται ποτὲ οὔτε ὡς ἀμετάφραστη *Μεσσίας*· ἐπειδὴ οἱ λέξεις *Μεσσίας* καὶ *Χριστὸς* λέγονται στὴν Καινὴ Διαθήκη.

Μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ της, τὸν ἀφανισμὸ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τῶν Λευϊτῶν, τὴν κατάργησι τῶν θυσιῶν καὶ ὅλης τῆς μωσαϊκῆς λατρείας, τὴ συντριβὴ καὶ διάλυσι τοῦ Ἰσραήλ, τὴν ἐξάπλωσι τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, καὶ τὴ σύνταξι τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀνάμεσα στὰ χρόνια 70-135 μ.Χ. οἱ ἐναπομείναντες ἀνεκχριστιάνιστοι Ἰουδαῖοι ῥαββῖνοι, ποὺ συγκρότησαν τὸ τρίτο κι αὐτοχειροτόνητο πλέον καὶ βραχυβιώτερο ὅλων συνέδριο τοῦ Ἰσραὴλ τὸ ἑδρεῦον στὴν Ἰάμνεια (70-135 μ.Χ.), εἶχαν ἀφηνιάσει μπροστὰ στὸ φαινόμενο ὅτι ἡ Χριστιανικὴ πίστι φαινόταν ὁλοκάθαρα κι ἀναντίρρητα νὰ προφητεύεται μέσα στὴ Βίβλο καὶ στὸ χρονικῶς ἀνύποπτο κείμενο τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. κι αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ Ἑβραῖοι καὶ λοιποὶ τὸ ἔδειχναν στοὺς μὴ πιστεύσαντες Ἰουδαίους σὲ κάθε εὐκαιρία. οἱ ἀναστατωμένοι καὶ συγχισμένοι ῥαββῖνοι καὶ μάλιστα ὁ Συμεὼν βὲν Ἀκιβὰ ἀλλοίωσαν τὸ ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Βίβλου σὲ βαθμὸ ποὺ νὰ μὴν εἶναι πιὰ ἡ Π. Διαθήκη, χωρὶς ν' ἀντιλαμβάνωνται καθόλου ὅτι μ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν κίνησί τους ὁ θεὸς τοὺς ἀφῄρεσε ἀπὸ τὰ χέρια τους τὴ Βίβλο, ἀφήνοντάς τους τὸ σκεύασμα τῶν χειρῶν τους. ἐπειδὴ ὅμως μετὰ τὴν ἀλλοίωσι τῆς Π. Διαθήκης ἦταν ἑπόμενο νὰ τοὺς ἐνοχλῇ ἀφόρητα ὡς ἀσφαλιστικὴ δικλείδα τῶν προφητειῶν ἡ ἀρχαία ἀνύποπτη καὶ ἄφθαρτη ἀπὸ τὸν κοφτορράφτη τους ἑλληνόγλωσση ἰουδαϊκὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ ἦταν στὰ χέρια τῶν Χριστιανῶν, ἀποπειρῶνταν συνεχῶς καὶ σπασμωδικὰ –τοὐλάχιστο ἓξ φορὲς σὲ 70 χρόνια– νὰ κάνουν μιὰ νέα ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τοῦ ἐξεργασμένου καὶ παραποιημένου ἤδη ἑβραϊκοῦ κειμένου της. ἡ λογοκρισία καὶ ἡ τροποποίησι - πλαστογράφησι ἔπρεπε νὰ ἐπεκταθῇ καὶ στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ποὺ ἦταν ἡ κύρια γλῶσσα τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, γιὰ νὰ στριμωχτοῦν οἱ Χριστιανοί. οἱ Ἰουδαῖοι πάσχισαν μὲ τὸν δῆθεν «κριτικὸ» κοφτορράφτη καὶ τὴ μεταφραστικὴ πλαστογραφία νὰ σβήσουν ἢ νὰ παραποιήσουν ὅλες τὶς προφητεῖες γιὰ τὸ Χριστό. τὸ ἀστεῖο εἶναι ὅτι ὅλες οἱ μετὰ τοὺς Ο΄ μεταφράσεις εἶναι γλωσσικῶς καὶ λογικῶς γελοῖες. μόνο ἑλληνικὴ δὲν εἶναι ἡ γλῶσσα τους καὶ μόνο ἀνθρώπινη δὲν εἶναι ἡ λογική τους. καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Ο΄ εἶναι ἀδέξια κι ἑβραΐζουσα, ἀλλὰ τὸ σκεπτικό τους εἶναι χαριτωμένο· σὰ νὰ καταθέτῃ σὲ δικαστήριο ἕνα ἀθῷο παιδί, πού, παρὰ τὴν ἀδέξια ἔκφρασί του, ἡ εἰλικρίνειά του ἡ σαφήνειά του καὶ ἡ χάρι του εἶναι ἀξιόπιστες εὐπρόσδεκτες κι ἀξιαγάπητες.

Ὁ φανατικὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν Ἀκιβά, ἀρχηγὸς τοῦ ἰουδαϊκοῦ συνεδρίου τῆς Ἰαμνείας, ποὺ θεωρεῖται ὁ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες μεγαλείτερος ὅλων τῶν ῥαββίνων κι ἐπωνομάστηκε *νέος Μωϋσῆς,* ὑπῆρξε ἀναμφισβήτητα ὁ μεγαλείτερος κοφτορράφτης τοῦ ἑβραϊκοῦ

κειμένου τῆς Π. Διαθήκης, ποὺ τὸ κατάντησε μασοριτικὸ σκεύασμα. ὁ ἴδιος θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του *Μεσσία - Χριστὸν* καὶ ἦταν πνευματικὸς πατέρας τοῦ στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Β΄ ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως Βαρχωχεβά. κατὰ τὴ γνώμη του ὁ Μεσσίας - Χριστὸς ἔπρεπε νὰ εἶναι δύο πρόσωπα, ἕνα διδασκαλικό, αὐτὸς ὁ ἴδιος, κι ἕνα στρατιωτικό, ὁ Βαρχωχεβά. ὡς ἑρμηνευτὴς ἔχω τὴ γνώμη ὅτι αὐτὸ ἔλεγε στοὺς ἄλλους φανερά, μέσα του ὅμως πίστευε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ *νέος Μωϋσῆς Μεσσίας - Χριστός,* ὁ δὲ σὲ ἡλικία ἐνεργοῦ στρατηγοῦ Βαρχωχεβὰ εἶναι ὁ νέος Ἰησοῦς τοῦ Ναυή, ποὺ γεννήθηκε καὶ ζῇ γιὰ τὴ διαφύλαξι τοῦ ἔργου του. πάντως καὶ οἱ δυό τους ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ ὡδήγησαν τοὺς Ἰουδαίους στὴν ὁριστικὴ καταστροφή τους καὶ στὴ μέχρι τὸ 1948 διασπορά τους. αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἀκιβά, ἀφοῦ κατὰ τὰ ἔτη 100-128 κατέστρεψε τὸ ἑβραϊκὸ κείμενο φτιάχνοντας τὸ μασοριτικὸ σκεύασμά του, ἤθελε καὶ μιὰ ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τοῦ σκευάσματός του, γιὰ νὰ ἐξουδετερώσῃ τοὺς Χριστιανούς· κι ὡς μάγειρό της ἐπέλεξε τὸν Ἀκύλα. ὁ Ἱερώνυμος παραδίδει ὅτι ὁ Ἀκιβὰ ἦταν διδάσκαλος *(magister)* τοῦ Ἀκύλα. παρέλαβε δὲ ὁ Ἱερώνυμος τὴν πληροφορία αὐτὴ ἀπὸ τὸν μαθητικὸ ἀπόγονο τοῦ Ἀκιβά, τὸν ῥαββῖνο Baranina, τὸν παρασκευαστὴ τῆς vulgata τῆς Π. Διαθήκης. ὁ Ἀκιβὰ κι ὁ Βαρχωχεβά, πιθανῶς δὲ κι ὁ Ἀκύλας ὡς τρίτος τῆς τριανδρίας, ἐξωντώθηκαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους τοῦ Ἀδριανοῦ τὸ 135.

Ὅσο εὐτύχημα εἶναι τὸ ὅτι οἱ ἓξ ἐν λόγῳ μεταφράσεις δὲν διασώθηκαν, ἄλλο τόσο εὐτύχημα εἶναι τὸ ὅτι περισώθηκαν χιλιάδες λέξεις καὶ φράσεις των, σχεδὸν ἀπὸ τοὺς μισοὺς στίχους, οἱ ὁποῖες δείχνουν πόσο γελοῖες εἶναι σὲ σύγκρισι μὲ τὴν ἀνύποπτη προχριστιανικὴ ἰουδαϊκὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. ὅταν τὶς βλέπῃ κανεὶς σὲ ἀντιπαραβολή, εἶναι σὰ νὰ βλέπῃ τὸ θεὸ τῶν δυὸ Διαθηκῶν νὰ *ἐμπαίζῃ* τοὺς μετὰ Χριστὸν Ἰουδαίους· διότι εἶναι φοβερὸς *ἐμπαίκτης* (Νο 23,2· Ψα 2,5) καί γε βιαστής (Νο 231,37· 41· 54· 59-65).

Ἐνῷ οἱ προχριστιανικὲς «μεταφράσεις» σὰν τὴ λεγομένη «Ἔσδρας Ἱερεύς», ἀλλὰ καὶ σὰν τὶς τοῦ Φίλωνος καὶ Ἰωσήπου, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀντιλήφθηκαν τὴ δύναμι τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, εἶχαν σκοπὸ ν' ἀποκρύψουν τὰ βιβλικὰ αἰχμηρὰ γιὰ τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ νὰ προβάλουν τὸ κοκοριλίκι τῶν Ἰουδαίων ὅτι στὴ φιλοσοφία προηγήθηκαν τῶν Ἑλλήνων, οἱ μετὰ Χριστὸν μεταφράσεις, ποὺ ὡς ἀφυπνισμένη ἀντίρρησι κατὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως γεγευμένη τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστιανισμοῦ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὶς παραμονὲς τῆς Β΄ ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως (128-132 μ.Χ.), εἶχαν πλέον ὅπως εἶπα, ἄλλο σκοπό, τὴν καταπολέμησι αὐτῆς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. καὶ οἱ δυὸ σκοποὶ ἦταν *ἀέρα δέρειν* κατὰ τὴν ἔκφρασι τοῦ ἀποστόλου Παύ-

λου (Α΄ Κο 9,26). μὲ τὸ θεὸ δὲν μποροῦν νὰ τὰ βάλουν οὔτε τὰ τέως παιδιά του. δὲν συνηθίζει νὰ ἐκβιάζεται.

Ἔτσι ἀπὸ τὸν ἀντιχριστιανικὸ ἀγῶνα τῶν Ἰουδαίων τοῦ Β΄ αἰῶνος προέκυψαν οἱ ἓξ ἐξαπλικὲς «μεταφράσεις τῆς Βίβλου», τὶς ὁποῖες περιμάζεψε ἀπὸ ἰουδαϊκὲς κρύπτες (γενιζά) ὁ αὐτευνουχισμένος ἑλληνόγλωσσος Αἰγύπτιος 5η μᾶλλον Ἰουδαῖος Ὠριγένης, γιὰ νὰ τὶς ἔχῃ μαζὶ καὶ μὲ τὸ μασοριτικὸ σκεύασμα κριτήριο τῆς αὐθεντικότητος τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ σήμερα μόνο αὐτὴ εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. οἱ ἄλλες ὅλες, ἀρχαῖες καὶ νεώτερες, μαζὶ καὶ μὲ τὸ μασοριτικό, εἶναι σκευάσματα, γιὰ νὰ ταΐζωνται σὲ Ἰουδαίους κι αἱρετικοὺς καὶ «βιβλικοὺς θεολόγους» τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς», ὥστε νὰ μὴ βεβηλώνεται στὰ χέρια τους ἡ Βίβλος.

Ἔχω τὴ γνώμη ὅτι τὰ Χειρόγραφα τοῦ Κουμρὰν ἢ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια, ὅπως τὰ Χειρόγραφα τοῦ Χηνοβοσκίου τῆς Αἰγύπτου, καὶ τὰ κρυμμένα σὲ κρύπτες τῆς Ἰεριχὼ τῆς Νικομηδείας καὶ τῆς Νικοπόλεως (Πρεβέζης) εἶναι ὅλα βιβλιοθῆκες τῶν Ἰουδαίων τῆς ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἐπαναστάσεώς των ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων (132-135), τὶς ὁποῖες ἔκρυψαν ἐκεῖ ποὺ βρέθηκαν. ἔχουν προγενέστερη ἡλικία, ἑνὸς ἢ δύο αἰώνων, ὅπως καὶ τὰ βιβλία ὁποιασδήποτε βιβλιοθήκης. ἦταν οἱ «θησαυροὶ» τῶν ἐπαναστατῶν, ποὺ δὲν σηκώθηκαν ποτὲ μέχρι τὸ 1947, ἐπειδὴ οἱ ἰδιοκτῆτες των ἐξωντώθηκαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους ὅλοι. βρέθηκαν μόνο στὰ χρόνια μας ἀπὸ ἀρχαιολόγους ἢ βοσκοὺς ἢ ἀρχαιοκαπήλους. οἱ Ῥωμαῖοι τότε εἶχαν διενεργήσει ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων ἕνα πολὺ ἄγριο καὶ συστηματικὸ ἀνθρωποκυνηγητό.

Ἐξετάζω τὶς ἓξ ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις λεπτομερέστερα.

1. Μετάφρασις Ἀκύλα

Ὁ *Ἀκύλας ὁ Ποντικὸς* (=Πόντιος) ἀπὸ τὴ Σινώπη, Ῥωμαῖος στὴν ἐκ πολιτογραφήσεως ἰθαγένεια, ὅπως δείχνει τ' ὄνομά του, καὶ Ἰουδαῖος προσήλυτος στὸ θρήσκευμα, ὡς εἰδωλολάτρης ἀρχικὰ ἦταν *ἀστρονόμος,* δηλαδὴ ἀστρολόγος - μάντις, κι ἐπειδή, ὅταν ἔγινε Χριστιανός, σὰν τὸ Σίμωνα τὸ μάγο δὲν ἐννοοῦσε νὰ παρατήσῃ τὴν ἀστρολογία, ἡ ἐκκλησία τὸν ἔδιωξε, κι αὐτὸς ἐξωργισμένος πῆγε κι ἔγινε πρῶτα ἐβιωνίτης (=ἰουδαΐζων αἱρετικὸς) κι ἔπειτα προσήλυτος Ἰουδαῖος καὶ φαρισαῖος καὶ μαθητὴς καὶ alter ego τοῦ Ἀκιβά· κι ἐκεῖνος τοῦ ἀνέθεσε τὴ μετάφρασι τοῦ νεοτεύκτου λογοκριμένου μασοριτικοῦ σκευάσματός του. καὶ φυσικὰ εἶχε λόγους νὰ πνέῃ μένεα ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ τοῦ Χριστοῦ εἰδικώτερα καὶ τῆς μητέρας ποὺ τὸν γέννησε καὶ τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄ εἰδικώτατα, ὅπου αὐτὰ φαίνονται προφητευόμενα. ὁ Ἐπιφάνιος λέει ὅτι ἦταν καὶ

γυναικάδελφος *(πενθερίδης)* τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (στὸ Πασχάλιον Χρονικὸν αὐτὸ μεταφέρεται σφαλερὰ ὡς *πενθερός*), ἀλλ' αὐτὸ δὲν φαίνεται ν' ἀληθεύῃ· ἦταν, ὅπως ἀνέφερα, μαθητὴς τοῦ φαρισαίου ῥαββίνου, ποὺ ἦταν τότε μαζὶ μ' ὅλο τὸ περιβάλλον του ὁ μεγαλείτερος ἐχθρὸς τοῦ Ἀδριανοῦ, κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου ὁ στρατηγός, ποὺ συνέτριψε τὴν ἐπανάστασι τοῦ Ἀκιβά, τὸν ἴδιο τὸν ἔγδαρε ζωντανό. ὅπως ἀνέφερα, ἡ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τῆς Ἰαμνείας καὶ τοὺς μετέπειτα χαρακτηρίστηκε ὡς *δεύτεροι Ἑβδομήκοντα* (αὐτὸ τὸ φθονερὸ κόμπλεξ τοὺς ἔτρωγε τὰ σωθικά τους) κι ὡς *ἡ κατ' ἀκρίβειαν μετάφρασις.*

Πρῶτος μαρτυρεῖ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα γύρω στὸ 160 ὁ Ἰουστῖνος μ' ἕνα ἀνώνυμο παράθεμα ἀπ' αὐτή, καὶ δεύτερος πρὸ τῶν Ἑξαπλῶν ὁ Εἰρηναῖος γύρω στὸ 180, κατονομάζοντας κι αὐτὸν καὶ τὸ Θεοδοτίωνα· καὶ λέει γι' αὐτοὺς ὅτι ἔλεγαν ὅτι ὁ Χριστὸς γεννήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωσὴφ κι ὅτι τὶς ἀπόψεις των καὶ τὶς μεταφράσεις των υἱοθετοῦσαν καὶ χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἰουδαΐζοντες ἐβιωναῖοι. ὁ Ὠριγένης, νεαρὸς καὶ πολὺ πρὸ τῶν Ἑξαπλῶν του χρησιμοποιεῖ ὡς ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν τριῶν παρεισάκτων βιβλίων *Σωσάννα Βὴλ Δράκων* τὸ ὅτι ὁ Ἀκύλας περιέλαβε στὴ μετάφρασί του καὶ τὴν Ἐσθήρ. μετὰ δὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του λέει γιὰ τὸν Ἀκύλα ἄλλοτε ὅτι *φιλοτιμεῖται κυριώτατα ἑρμηνεύειν* (=νὰ μεταφράζῃ ἐτυμολογικὰ κι ἀκριβέστατα), κι ἄλλοτε ὅτι *δουλεύει τῇ ἑβραϊκῇ λέξει* (=μεταφράζει τὸ ἑβραϊκὸ δουλικὰ κατὰ λέξι). ὁ Εὐσέβιος, ποὺ ἦταν ἐξ αἵματος Ἑβραῖος, καὶ γιὰ τὸν Ἀκύλα καὶ γιὰ τοὺς Θεοδοτίωνα καὶ Σύμμαχο λέει ὅτι προχώρησαν στὶς μεταφράσεις των ὑποβλέποντας *(ὑφορώμενοι)* τὴ Χριστιανικὴ πίστι, δηλαδὴ ἀπὸ ἐμπάθεια καὶ μῖσος πρὸς αὐτήν, κι ὅτι οἱ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος *ἑρμηνεύουσιν ἰουδαϊκώτερον.* ὁ Ἐπιφάνιος, Ἑβραῖος ἐξ αἵματος, λέει ὅτι ὁ Ἀκύλας *ἡρμήνευσεν οὐκ ὀρθῷ λογισμῷ χρησάμενος, ἀλλ' ὅπως διαστρέψῃ τινὰ τῶν ῥητῶν* καὶ *ἵνα τὰ περὶ Χριστοῦ μαρτυρούμενα ἐν ταῖς Γραφαῖς ἄλλως ἐκδώσῃ* (=μεταφράσῃ). ὁ ἐμπαθέστατος Ἱερώνυμος, ὁ ὁποῖος διακατέχεται ἀπὸ λύσσα ἐναντίον τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ θέλει νὰ τὴν ὑποκαταστήσῃ μὲ μιὰ ἑλληνικὴ μετάφρασι καμωμένη ἀπὸ τὴ vulgata του καὶ νὰ τὴν ἐξαφανίσῃ, προκειμένου γιὰ τὸν Ἀκύλα εἶναι ἀντιφατικὸς μέχρι τυφλώσεως. ὅταν συγκρίνεται μ' αὐτὸν ὁ ἴδιος, λέει *Ὁ Ἀκύλας ὁ προσήλυτος κι ἐριστικὸς μεταφραστής,* ποὺ φτάνει στὸ σημεῖο, ἀντὶ *τὸν σῖτον τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον,* νὰ μεταφράζῃ (ὁ στριμμένος) *χεῦμα ὀπωρισμὸν καὶ στιλπνότητα (Aquila proselytus et contentiosus interpres... χεῦμα ὀπωρισμὸν στιλπνότητα),* ἐνῷ ὅταν συγκρίνῃ τὴ μισητή του μετάφρασι τῶν Ο΄ μὲ τὸν Ἀκύλα, ποὺ τὸν βρίσκει πάντα ἀνώτερο κι ἀξιοπιστό-

τερο, λέει *Ὁ Ἀκύλας, ποὺ δὲν εἶναι ἐριστικός, ὅπως νομίζουν μερικοί, ἀλλὰ προσεκτικὸς ποὺ μεταφράζει λέξι πρὸς λέξι (Aquila... non contentiosus, ut quidam putant, sed studiosus verbum ad verbum interpretans...).* καὶ πάλι ἄλλοτε, ὅταν θέλῃ ν' ἀναδείξῃ τὸν ἑαυτό του πολὺ ἀνώτερο σοφώτερο κι ἀξιοπιστότερο ἀπὸ τὸν Ἀκύλα, λέει γι' αὐτὸν *Ὁ Ἀκύλας μεταφράζει κακόγουστα (Aquila κακοζήλως interpretatur),* κι ἄλλοτε, ὅταν θέλῃ νὰ δείξῃ ὅτι οἱ Ο΄ εἶναι πολὺ κατώτεροι ἀπὸ τὸν ὑπέροχο Ἀκύλα, λέει *Ὁ Ἀκύλας, ἄνθρωπος ποὺ εἶναι ἄριστος ἐπιστήμων τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, ποὺ ξέρει νὰ στραγγίζῃ τὴν κάθε λέξι ἀπὸ συγκεκριμένη λέξι, στὸ χωρίο αὐτὸ ἢ προσποιεῖται (ταπεινοφρόνως) ἄγνοια ἢ εἶναι ἐξαπατημένος ἀπὸ μιὰ διεστραμμένη ἔκθεσι τῶν φαρισαίων (Aquila homo eruditissimus linguae hebraicae et verbum e verbo exprimens, in hoc loco aut simularit imperitiam aut pharisaeorum perversa expositione deceptus est).* τὶς περισσότερες φορές, γιὰ νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἀνώτερο κι ἀξιοπιστότερο ἀπὸ τοὺς Ο΄, ἀποφαίνεται ὅτι ὁ Ἀκύλας πάντα μεταφράζοντας βγάζει *λέξι ἀπὸ λέξι ἢ νόημα ἀπὸ νόημα (verbum e verbo vel sensum e senso).* ὁ Ἱερώνυμος ἐμφανέστατα εἶναι ἕνας ἐγωπαθὴς καὶ κακόψυχος καὶ πολὺ γελοῖος τσαρλατάνος καὶ κακοήθης ψεύτης κι ἐχθρὸς τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄, ποὺ καίγεται πότε νὰ τὴν ἐκτοπίσῃ γιὰ τὴν αὐτοπροβολή του· καὶ εἶναι τόσο ἐμπαθής, ποὺ ἀπὸ τὴν ἐμπάθειά του ἔχει χάσει τὰ μυαλά του τὰ διεστραμμένα ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς ἀσωτίας του, ποὺ δὲν ντρέπεται καθόλου νὰ λέῃ τὶς πιὸ χοντροκομμένες διαβολὲς γιὰ τὴ θεοφώτιστη μετάφρασι τῶν Ο΄, ἡ ὁποία πάνω ἀπὸ 420 φορὲς χρησιμοποιεῖται μέσα στὴν Κ. Διαθήκη ἀπὸ τοὺς συντάκτες της. καὶ πέφτει ὁ Ἱερώνυμος στὶς πιὸ ἀφύλακτες κι ἀδιάντροπες ἀντιφάσεις. εἶναι ἕνας λυσσασμένος παράφρων.

Ὁ Αὐγουστῖνος δίνει τὴν πληροφορία ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τῶν χρόνων του ἀπ' ὅλες τὶς μεταφράσεις προτιμοῦσαν τὴν τοῦ Ἀκύλα.

Ὁ Ψευδαθανάσιος λέει ὅτι ὁ *Ἀκύλας ἡρμήνευσε τὴν Θείαν Γραφὴν διεστραμμένῳ λογισμῷ.*

Ὁ Ἱερώνυμος, μαθαίνοντάς το προφανῶς ἀπὸ τὸν Ἰουδαῖο μάγειρο τῆς vulgata ῥαββῖνο Βαρανίνα, μαρτυρεῖ μία φορὰ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τῶν ἡμερῶν του εἶχαν ἕνα βελτιωμένο, δηλαδὴ πιὸ κατεργασμένο μασοριτικὸ ἀπὸ κεῖνο ποὺ μαγείρεψε ὁ Ἀκιβά, ποὺ τὸ ἔλεγαν *ἔκδοσιν κατ' ἀκρίβειαν (editionem κατ' ἀκρίβειαν),* καὶ δυὸ φορὲς ὅτι ὑπῆρχε κι ἀνάλογη δευτέρα ἔκδοσι τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλα λεγόμενη κι αὐτὴ *editio secunda* καὶ *editio κατ' ἀκρίβειαν*[31]. εἰκάζω ὅτι αὐτὲς ἔγιναν μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀκιβὰ καὶ τοῦ Ἀκύλα ἀπὸ μεταγενεστέρους Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι στὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα λιμάρισαν κάποιες ἀκρότητες παραφροσύνης.

Τὸ 1897 ἀνακαλύφθηκε σὲ ἰουδαϊκὴ κρύπτη τῆς αἰγυπτιακῆς Βαβυλῶνος (μετέπειτα Καΐρου) καὶ δημοσιεύτηκε παλίμψηστο περγαμηνὸ σπάραγμα τοῦ 6ου αἰῶνος μὲ ἐκτενὲς ἀπόσπασμα τοῦ βιβλίου Βασιλεῖς κατὰ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα[32].

Ἀπ' ὅ,τι διαπιστώνω ἐπιθεωρώντας τὰ Ἑξαπλᾶ, βλέπω ὅτι ὁ Ἀκύλας, ποὺ σὲ πολλὰ σημεῖα φαίνεται ὅτι δὲν ἤξερε καλὰ ἑλληνικὰ καὶ ἦταν καὶ ψυχοπαθής, μεταφράζει τόσο κολλημένος στὸ πρωτομασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά, ποὺ στραπατσάρει πολὺ βάναυσα τὸ ἑλληνικὸ λεξιλόγιο καὶ τὴ γραμματικὴ καὶ τὴ σύνταξι, χρησιμοποιεῖ ὄχι μόνο ἀνύπαρκτες ἀλλὰ κι ἀλλόκοτες «ἑλληνικὲς» λέξεις, καὶ φτιάχνει ἕνα κείμενο κακοφτιαγμένο καὶ κακόγουστο μέχρι γελοιότητος. δίνω μερικὰ δείγματα.

	Ἑβδομήκοντα	Ἀκύλας
Γε 1,1	*Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν*	*Ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν ὁ θεὸς σὺν τὸν οὐρανὸν σὺν τὴν γῆν.*
1,12	*καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας.*	*καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῇ ξηρᾷ γῆ καὶ τοῖς συστήμασι τῶν ὑδάτων θάλασσαι.*
6,5	*ἔζησε τριάκοντα καὶ ἐνακόσια ἔτη*	*ἔζησε ἐνακόσια ἔτος καὶ τριάκοντα ἔτος.*
Δε 5,67	*ἰσχυρότερα ὑμῶν*	*ὀστόινα ἀπὸ σοῦ (=πιὸ κοκκάλινα ἀπὸ σένα!)*
Δδ 8,13	*ἐνώπιον χριστοῦ μου*	*εἰς πρόσωπον ἠλειμμένου μου*
Βα 46,12	*ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν μόσχον τὸν ἕνα.*	*ἐπιλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν δάμαλην τὸν ἕνα.*
Ψα 2,3	*κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.*	*κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ ἠλειμμένου αὐτοῦ.*
2,7	*διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ*	*ἀναγγέλλων ἰσχυροῦ ἀκριβασμόν*
Πμ 128	*οὗ μή εἰσι βόες, φάτναι καθαραί.*	*ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φατνιάζεται ἐκλεκτόν.*
Ἆσ 21,4	*ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ μήτηρ σου (=σὲ γέννησε).*	*ἐκεῖ διεφθάρη ἡ μήτηρ σου (= ξεσχίστηκε γεννώντας σε).*
Ἐκ 12,2	*οἰνοχόους καὶ οἰνοχόας*	*κυλίκιον καὶ κυλικίαν*
97,4	*ματαιότης ματαιοτήτων*	*ἀτμὸς ἀτμίδων*
Ἀμ 5,7	*ἀδάμας (=χαλύβδινον ξίφος)*	*γάνωσις (=ἀστραπηβολία)*
3,15	*τὸν χριστὸν αὐτοῦ*	*τίς ἡ ὁμιλία αὐτοῦ;*
Ὠσ 2,28	τὸν σῖτον τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον	*σὺν τὸ χεῦμα καὶ σὺν τὴν οἰνίαν καὶ σὺν τὴν στιλπνότητα.* (πρβλ. καὶ Δε 5,80˙ Ψα 4,8).
Ἠσ 9,13	*ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει*	*ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ λήψεται (Ἀκύλας - Θεοδοτίων - Σύμμαχος).*
11,6	*ἀδυνατήσουσιν*	*σκανδαλωθήσονται*
11,18	*Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν (Γλιλ)*	*θῖνες τῶν ἐθνῶν*
14,29	*δαιμόνια*	*τριχιῶντες*

	Ἑβδομήκοντα	Ἀκύλας
Ἠσ 14,58	*ἐμπλήσουσι τὴν γῆν πολέμων*	*πληρώσωσι πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων*
68,15	*τὸν οἶνόν σου*	*τὸν ὀπωρισμόν σου* (πρβλ. Ὠσ 2,28).
Θρ 3,20	*πνεῦμα προσώπου ἡμῶν*	*πνεῦμα μυκτήρων ἡμῶν*
Ἰζ 35,6	*καὶ τὰς ἀποθήκας σου*	*καὶ τρήσεών σου*
Μα 1,3	*εἰς δώματα*	*εἰς σειρῆνας*

1. Οἱ ψυχοπαθεῖς Ὠριγένης καὶ Ἱερώνυμος ἐξαίρουν ὡς μεταφραστικὴ *ἀκρίβεια* τὴν παλαβὴ ἀκριβολογία τοῦ ψυχοπαθοῦς Ἀκύλα. δὲν εἶναι ὅμως *ἀκρίβεια* ὁ αἶνος μιὰ φορὰ νὰ μεταφράζεται *οἰνία* καὶ μιὰ *ὀπωρισμός,* ἢ ἡ ἴδια λέξι δυὸ φορὲς στὴν ἴδια θέσι νὰ μεταφράζεται τὴν μιὰ φορὰ *ἀτμὸς* καὶ τὴν ἄλλη *ἀτμίς*· ἀντὶ δηλαδὴ *ματαιότης ματαιοτήτων* (Ἐκ 97,4) νὰ μεταφράζῃ ὁ Ἀκύλας *ἀτμὸς ἀτμίδων.* ἀκρίβεια θὰ ἦταν νὰ μεταφράζῃ ἢ *ἀτμὸς ἀτμῶν* ἢ *ἀτμὶς ἀτμίδων.* ἀφήνω καὶ τὸ ὅτι ἡ μὲν μετάφρασι τῶν Ο΄ *ματαιότης ματαιοτήτων* ἀποδίδει ἀκριβῶς τὸ νόημα καὶ τὸ ὕφος τοῦ ποιητοῦ μὲ ὅλη τὴν ποιητικὴ ὑψηγορία καὶ μεγαλοπρέπειά του ἀχτύπητη, ὅπως καὶ στὶς ἐκφράσεις *ἅγια τῶν ἁγίων* καὶ *Κύριος τῶν κυρίων* καὶ *βασιλεὺς βασιλέων* καὶ *θεὸς θεῶν,* ἐνῷ τὸ παρδαλὸ *ἀτμὸς ἀτμίδων* τοῦ Ἀκύλα εἶναι ἀέρας κοπανιστὸς χωρὶς κανένα νόημα, σὰν τὸ *πάφ πούφ* τοῦ τραίνου. τὸ νὰ μεταφράζῃ ὅπως τοῦ σφυρίξῃ δὲν εἶναι ἀκρίβεια ἀλλὰ σκοτεινὸ γινάτι καὶ κυκλοθυμία ψυχοπαθοῦς.

2. Οἱ λέξεις *ὁ δάμαλης, ὁ κυλίκιος, ἡ κυλικία, ἡ οἰνία, ὁ ὀπωρισμός, σκανδαλοῦμαι, φατνιάζομαι* καὶ πάμπολλες ἄλλες εἶναι ἀνύπαρκτες στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα· βαρβαρισμοί· κι ὁ κουτὸς Ἀκύλας δὲν ἦταν ὁ ἐνδεδειγμένος νὰ λεξοπλαστήσῃ. οἱ λέξεις του εἶναι σὰ νὰ λέῃ κανεὶς *ἀνωτερώτερος ἐγωΐζω κινδυνῶ κυπαρισσιασμὸς σιδηρῶς ὑδατίνδην φαγιάζω φοβοτρέμω χαρτινώτερος.* εἶναι διεγνωσμένο ὅτι, ὅσοι λένε τέτοιες λέξεις, εἶναι ψυχοπαθεῖς.

3. Στὰ Γε 1,1· 1,12· Ἰζ 35,6 ἡ μετάφρασι συντακτικῶς εἶναι σόλοικη.

4. Κακόγουστη ἀκριβολογία ἢ ἄγνοια εἶναι ὅτι ἐπὶ Μωϋσῆ Δαυΐδ καὶ Ἀμὼς ἡ ἑβραϊκὴ λέξι εἶχε ἄλλη σημασία καὶ ὄχι ἐκείνη ποὺ εἶχε τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα *(κεφάλαιον, μυκτῆρες, ἐκλεκτόν),* ὅπως λ.χ. καὶ στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα *ἀντλία* στὴν ἀρχαία λέγεται ἡ σκάφη, καὶ *συκοφαντῶ* θὰ πῇ ἐκμεταλλεύομαι καὶ γδέρνω οἰκονομικῶς. πόσο δὲ ξεροκέφαλος ἦταν ὁ Ἀκύλας, ὅταν «ἀκριβολογοῦσε», φαίνεται στὸ Γε 6,5, ὅπου τὸ ὑπάρχον *ἔζησε τριάκοντα καὶ ἐνακόσια ἔτη* τὸ μετέφραζε *ἔζησεν ἐνακόσια ἔτος καὶ τριάκοντα ἔτος.* κι αὐτὴ τὴν ξεροκεφα-

λιά του μὲ τὸ *ἔτος* τὴν ἐπαναλάμβανε σὲ κάθε σειρὰ κειμένου· 50 φορές, 30 στὸ κεφάλαιο 6, καὶ 20 στὸ κεφάλαιο 10.

5. Τὰ *νεᾶνις* καὶ *ἠλειμμένος* ὀφείλονται στὴν ἀντιχριστιανικὴ λύσσα τῶν Ἀκιβὰ καὶ Ἀκύλα καὶ Θεοδοτίωνος καὶ Συμμάχου.

6. Ὁ Ἀκύλας μεταφράζοντας ἔχει συνεχῶς ὑπ' ὄψι του σφαλερὲς γραφὲς τοῦ πρωτομασοριτικοῦ, ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὴ λογοκρισία καὶ τὸν κοφτορράφτη τοῦ Ἀκιβά *(ὁμιλία, θῖνες, τρήσεις, σειρῆνες).*

7. Ἔχει ὑπ' ὄψι του σφαλερὴ γραφὴ τοῦ πρωτομασοριτικοῦ, ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὸ ὅτι ὁ Ἀκιβά, λαθροκλέβοντας ἀπὸ τοὺς Ο΄, παρανέγνωσε τὸ *πολέμων* ὡς *πόλεων.*

8. Τὸ *διεφθάρη* (=ξεσχίστηκε) ἀναφέρεται στὸ ὅτι τὸ γεννητικὸ ὄργανο τῆς γυναικὸς μερικὲς φορὲς κατὰ τὸν τοκετὸ λίγο ἢ πολὺ ξεσχίζεται. πολὺ κακόγουστη ἀκριβολογία. καὶ πόσο βλάκας ἦταν ὁ Ἀκύλας στὴν κακόγουστη «ἐτυμολογικὴ ἀκριβολογία» (τὸ *κυριώτατα* τοῦ Ὠριγένους) φαίνεται στὰ Ψα 4,8· Ὠσ 2,24· καὶ Ἠσ 62,8, ὅπου τὸ τῶν Ο΄ *τὸν σῖτον τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον* τὰ μετέφραζε *σὺν τὸ χεῦμα καὶ σὺν τὸν ὀπωρισμὸν (*ἢ *τὴν οἰνίαν) καὶ σὺν τὴν στιλπνότητα.*

9. Στὴ βιβλικὴ ἑβραϊκὴ τὰ *δαιμόνια (=σάτυροι ἐν στύσει)* λέγονται μὲ τὴν ἴδια λέξι ποὺ λέγονται καὶ οἱ τριχωτοὶ πίθηκοι· κι ὁ παλαβὸς Ἀκύλας ἀντὶ *δαιμόνια* μεταφράζει *τριχιῶντες.*

Ὁ Ἀκύλας ἐκτὸς ἀπὸ βλάκας καὶ στριμμένος ἦταν καὶ λυσσασμένος φανατικὸς ἀντιχριστιανὸς ἀντάξιος καὶ σύμψυχος τοῦ διδασκάλου του Ἀκιβὰ καὶ ὑποχείριό του καὶ φερέφωνό του. καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸν Ἀκύλα γιὰ τὸ λυσσασμένο ἔργο τῆς παραχαράξεως τῆς ἑβραϊκῆς Π. Διαθήκης, τόσο βλάκας ποὺ ἦταν, δὲν τὸν διάλεξε ὁ Ἀκιβά, ἀλλ' ὁ θεός· διότι ὁ θεός, ὅπως εἶπα, εἶναι ὁ ἄφταστος ἐμπαίκτης, ποὺ καγχάζει *(ἐκγελᾷ)* κι *ἐμπαίζει* κι *ἐκμυκτηρίζει* τοὺς ἐχθρούς του μὲ πολὺ χιοῦμορ (Νο 23,2· Ψα 2,5). ποιός ἄλλος θὰ μποροῦσε νὰ βρῇ γι' αὐτὸ τὸ ἔργο ἕναν πιὸ βλᾶκα;

Σκοπὸς τοῦ Ἀκιβὰ μὲ τὸ πρωτομασοριτικό του σκεύασμα καὶ τοῦ Ἀκύλα μὲ τὴ γελοία μετάφρασί του τοῦ σκευάσματος ἦταν νὰ λογοκρίνουν καὶ πετσοκόψουν τὴν Π. Διαθήκη, ὅπως σήμερα οἱ κίναιδοι στὴν Ἀγγλία κόβουν ἀπὸ τὴ Βίβλο ὅλα τὰ χωρία ποὺ καταδικάζουν τὴ διαστροφή τους, ἢ νὰ στραπατσάρουν μὲ τροποποιήσεις τὰ χωρία ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ Χριστιανοὶ γιὰ τὸν προφητευόμενο Χριστὸ σὲ διαλόγους των μὲ τοὺς Ἰουδαίους. στὰ λείψανα τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλα βλέπουμε τὴν πρώτη κατάστασι τοῦ πρωτομασοριτικοῦ, ὅπως αὐτὸ βγῆκε ἀπὸ τὸ ἀλχημικὸ ἐργαστήριο τοῦ Ἀκιβά. καὶ βλέπουμε ὅτι δύο κυρίως τοὺς ἔκαιγαν· τὸ ὅτι τὸν Ἰησοῦ τὸν γέννησε *παρθένος* καὶ κατὰ τὸ Ἠσαΐα, καὶ τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ *Χριστός.* γιὰ τὴν πρώτη κάψα τους ὁ Ἀκύλας τὴν κατὰ τοὺς Ο΄ φράσι τοῦ Ἠ-

σαΐου *Ἰδοὺ ἡ παρθένος* τὴ μεταφράζει *Ἰδοὺ ἡ νεᾶνις.* γιὰ τὴ δεύτερη κάψα τους, τὴ λέξι *χριστός,* ποὺ στὴν Π. Διαθήκη λέγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γιὰ διαφόρους χρισμένους ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς, ἀκόμη καὶ ἀναξίους, κι ἐλάχιστα μόνο γιὰ τὸν ἐρχόμενο *Χριστόν,* ἀπὸ συνολικῶς 44 φορές, ποὺ λέγεται, στὶς περισσότερες κόβεται, ἐλάχιστες δὲ φορὲς μεταφράζεται *ἠλειμμένος,* δηλαδὴ *ἀλειμμένος, πασαλειμμένος.* ἡ *χρῖσις* βέβαια εἶναι *ἄλειψις* μὲ ἄρωμα, ἀλλὰ στὴν προκειμένη περίπτωσι, ποὺ ὑπάρχει μάλιστα ἡ προηγηθεῖσα ἐπιτυχημένη μετάφρασι *χριστός,* ἡ μὲν βούλησι τοῦ συγγραφέως προφήτου δὲν ἐκφράζεται στὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα, ἡ δὲ ἀντιχριστιανικὴ λύσσα τοῦ Ἀκύλα, γιὰ τὴν ἱκανοποίησι τῆς ὁποίας καταστρέφει ὄχι τὴν πίστι τῶν Χριστιανῶν ἀλλὰ τὴν Π. Διαθήκη τῶν Ἰουδαίων, ἐκφράζεται ὁπωσδήποτε ἀνάγλυφα. ἡ ἀντίχριστη λύσσα τοῦ Ἀκύλα φαίνεται ἀνάγλυφα –κι αὐτὸ τοῦ ξεφεύγει– στὰ χωρία Δδ 59,7 καὶ Ἰε 15,2, ὅπου ὑπάρχει τὸ ἴδιο ῥῆμα *μσ',* ἀπ' ὅπου καὶ τὸ *μσι'* (= *μεσσίας* ἀμετάφραστο, καὶ *χριστὸς* μεταφρασμένο), τὸ ὁποῖο σημαίνει *χρίω.* ἔτσι ὁ Ἀκύλας, ὅταν μὲν στὸ Δδ 59,7 τὸ ῥῆμα συνοδεύεται ἀπὸ μιὰ ἐμπρόθετη δοτικὴ *ἐν ἐλαίῳ,* ποὺ θυμίζει *χρῖσμα* καὶ *χριστόν,* εἶναι ψυλλιασμένος ὅτι πλησιάζει τὴ λέξι *χριστὸς* καὶ κάνει τὴ διαβολιά του μεταφράζοντάς το *ἠλειμμένος,* διότι τάχα αὐτὴ εἶναι ἡ ἀκριβὴς καὶ σωστὴ μετάφρασι τῆς λέξεως καὶ ὄχι τὸ *χρίομαι - χριστὸς* τῶν Ἑβδομήκοντα, ὅταν ὅμως στὸ Ἰε 15,2 ἡ συνοδευτικὴ ἐμπρόθετη δοτικὴ εἶναι ὄχι λάδι ἀλλὰ κόκκινη μπογιὰ *(μίλτος),* καὶ δὲν τοῦ θυμίζει τὸ *Χριστό,* τὸν ἰσόβιο ἐφιάλτη του, κι αὐτὸς δὲν θυμᾶται ὅτι εἶναι τὸ ἴδιο ῥῆμα, ποὺ προηγουμένως στραπατσάρισε, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ ἀντιχριστιλίκι του, τοῦ ξεφεύγει, καὶ μεταφράζει ὅπως οἱ Ἑβδομήκοντα *χρίων.* ἀντιπαραθέτω τὰ δύο ζεύγη μεταφράσεων.

Δδ 59,7· Ο΄· *θυρεὸς Σαοὺλ οὐκ ἐχρίσθη ἐν ἐλαίῳ.*
Ἀκύλας· ..... *ἠλειμμένος* .....
Ἰε 15,2· Ο΄· *ὑπερῷα ....κεχρισμένα ἐν μίλτῳ.*
Ἀκύλας· ..... *χρίων ἐν μίλτῳ.*

ἡ λύσσα του τὸν ἔρριξε σὲ πολὺ ἀποκαλυπτικὴ γκάφα. ὅσο γιὰ τὰ *παρθένος* καὶ *νεᾶνις,* ἀπέδειξα ἤδη στὴ σχετικὴ εἰδικὴ μελέτη μου «Ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου»[33] ὅτι τόσο ὁ Ἀκύλας ὅσο κι οἱ Ἰουδαῖοι μεταιοπονοῦν, ὅταν νομίζουν ὅτι *νεᾶνις* θὰ πῇ ἁπλῶς «νεαρή». στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ τὸ *νεᾶνις* σημαίνει «παρθένος» ἐξ ἴσου μ' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ *παρθένος.* ἄλλωστε ἡ ἴδια ἑβραϊκὴ λέξι *ολθε,* ποὺ ὑπάρχει στὴ θέσι τοῦ *παρθένος* στὸ μασοριτικὸ ἰουδαϊκὸ κείμενο τοῦ Ἠσαΐου (9,13), καὶ στὴ Γένεσι (43,10), προκειμένου γιὰ τὴ Ῥεβέκκα ποὺ ἀνευρέθηκε ὡς κατάλληλη γιὰ γυναῖκα τοῦ Ἰσαάκ, μεταφράζεται στοὺς Ο΄ πάλι *παρθένος,* ἐνῷ ὁ Ἀκύλας, γιὰ ν' ἀποφύγῃ ἐκεῖ καὶ τὸ *νεᾶνις* καὶ

τὸ *παρθένος,* μεταφράζει *ἀπόκρυφος,* δηλαδὴ «αὐτὴ τὴν ὁποία δὲν εἶδε κανεὶς στὸ σχετικὸ μέλος τοῦ σώματος»! ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ ἴδια λέξι *ολθε* σὲ ἄλλα σημεῖα τῶν Ο΄ μεταφράζεται *νεᾶνις* –στοὺς Ο΄ τὸ *ολθε* μεταφράζεται ἀδιακρίτως ἄλλοτε *παρθένος* κι ἄλλοτε *νεᾶνις*– πάλι ἐννοεῖται ὡς «παρθένος», ἀφοῦ τόσο στὴν Ἔξοδο (Νο 4,10) πρόκειται γιὰ τὴν ἄγαμη ἀκόμη ἀδερφὴ τοῦ Μωϋσέως Μαριάμ, ποὺ τὸν ἀφήνει στὰ νερὰ τοῦ Νείλου νεογνό, ὅσο καὶ στὸ Ἆσμα (2,4) πρόκειται γιὰ τὶς κοπέλλες οἱ ὁποῖες ἐρωτεύονται τὸ Σολομῶντα καὶ «τρέχουν ἀπὸ πίσω του», κι ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἐπιλέγει τὶς γυναῖκες του. ἀλλὰ καὶ αἱ *τυμπανίστριαι νεάνιδες* τῶν Ψαλμῶν (68,31) ἐννοοῦνται ὡς «παρθένοι». ὅλη δηλαδὴ ἡ σχετικὴ προσπάθεια τοῦ Ἀκύλα καὶ τῶν ἄλλων Ἰουδαίων μέχρι σήμερα εἶναι μόνο μιὰ τρῦπα στὸ νερὸ καὶ τὸ μόνο ποὺ δείχνει εἶναι ἡ δηλητηριώδης ἰουδαϊκὴ κακεντρέχεια. *ολθε* καὶ *νεᾶνις* καὶ *παρθένος* εἶναι ταυτόσημα.

Ἀνάμεσα στὰ μικρὰ λείψανα τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλα περισώθηκε κι ἕνα μεγαλείτερο ἀπὸ τὸ βιβλίο Βασιλεῖς. στὸ ἀλεξανδρινὸ χειρόγραφο (Α) ἡ ἱστορία τοῦ βασιλέως Ἰωσαφάτ, παρμένη ἀπὸ τὴ μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος κι ἔχοντας στὸ μέσο της σφηνωμένο ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα, πάλι ἀπὸ τὴν ἴδια ἱστορία, σφηνώθηκε ὡς περίσσιο στοὺς Ο΄ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀχαάβ. τὸ κομμάτι τοῦ Θεοδοτίωνος ἀρχίζει *Καὶ Ἰωσαφὰτ υἱὸς Ἀσὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδαν* καὶ τελειώνει *ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.* ἡ σφήνα τοῦ Ἀκύλα ἀρχίζει *Καὶ περισσὸν τοῦ ἐνδιηλλαγμένου,* τελειώνει *καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἰωσαφάτ,* καὶ σφηνώνεται πρὶν ἀπὸ τὴ φράσι τοῦ Θεοδοτίωνος *Καὶ ἐκοιμήθη Ἰωσαφάτ.* φυσικὰ ὠβέλισα ἀπὸ τοὺς Ο΄ τὰ κομμάτια τοῦ Θεοδοτίωνος καὶ τοῦ Ἀκύλα, τὰ ὁποῖα βέβαια εἶναι μόνο ἐπαναλήψεις καὶ μάλιστα παρατοποθετημένες, ἐνῷ ὑπάρχουν ὅλα τ' ἀντίστοιχα τῶν Ο΄ καὶ ἀσφαλῶς στὴ θέσι τους. νομίζω ὅτι τὰ πρόσθετα καὶ ξένα κομμάτια τῶν ἄλλων μεταφράσεων ἀρχικὰ ἦταν σημειωμένα στὴν ὥα ἑνὸς ἄλλου ἀλεξανδρινοῦ χειρογράφου, ποὺ ἦταν τὸ πρότυπο ἀντιγραφῆς τοῦ σῳζομένου σήμερα ἀλεξανδρινοῦ χειρογράφου (Α), κι ὁ γραφεὺς τοῦ δευτέρου αὐτοῦ τὰ ἐνσωμάτωσε στὸ Α. τὸ χειρόγραφο Α εἶναι κατάφορτο ἀπὸ τέτοια μεγάλα κι ἀκόμη μεγαλείτερα γλωσσήματα, ὅπως κι ἐκεῖνα τὰ ἐμετικὰ τὰ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ἀπόκρυφη ἱστορία τοῦ Δαυΐδ. τοὺς μικρονοϊκοὺς κι ἀμαθεῖς «κριτικοὺς» ἐκδότες δὲν τοὺς ἔκοψε νὰ τὰ διακρίνουν καὶ νὰ τὰ ὀβελίσουν, τοὐλάχιστον ἐπειδὴ τὰ βρῆκαν σὲ ἕνα μόνο χειρόγραφο· ἐκτὸς κι ἂν ἦταν αὐτὸ ἐνέργεια τῆς κακοήθους ἀντιπαθείας των πρὸς τὴ Βίβλο, πρᾶγμα ὄχι ἀπίθανο.

Ὁ Ἀκύλας τηρεῖ καὶ τὴ γνωστὴ ἀπὸ τὰ πρὸ Χριστοῦ χρόνια ἀπόκρυψι ἀπὸ τοὺς Ἑλληνορρωμαίους εἰδωλολάτρες τῶν καταδικαστι-

κῶν ἀναφορῶν πορνῶν πορνείας κιναίδων κιναιδισμοῦ στὴ Βίβλο. τὴν ἱερόδουλο πόρνη τὴ λέει *ἐνδιηλλαγμένην* (ἐννοώντας προφανῶς «συναλλασσομένη», «πουλημένη», «νοικιασμένη») καὶ τὸ πουταναριὸ καὶ τὸ κιναιδαριὸ τὰ λέει *τὸ ἐνδιηλλαγμένον.* ἡ «ἑλληνικὴ» αὐτὴ λέξι εἶναι ἀνύπαρκτη. ἱδρυτὴς τῆς σεμνοτυφίας εἶναι παγκοσμίως ὁ δάσκαλός του Ἀκιβά, ὁ ὁποῖος ἐξέπληξε τὸν κόσμο μὲ τὴν ὑποκρισία τῆς σεμνοτυφίας του, ὅταν, ἑρμηνεύοντας καββαλιστικὰ τὸ Ἆσμα, λέει ὅτι οἱ *δύο μαστοὶ* τῆς κοπέλλας τοῦ Ἄσματος, τοὺς ὁποίους προσφέρει στὸν ἀγαπημένο της, εἶναι οἱ δυὸ μαρμάρινες πλάκες μὲ τὶς δέκα ἐντολές.

Πολλοὶ ἀμαθεῖς καὶ κομπλεξικοὶ τσαρλατάνοι, ποὺ ἀπὸ τοὺς ἐπίσης τέτοιους θαυμαστάς των θεωροῦνται κορυφὲς τῆς βιβλικῆς «ἐπιστήμης», φλυάρησαν ὅτι ὁ κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα Ἐκκλησιαστὴς δὲν εἶναι μετάφρασι τῶν Ο΄ ἀλλὰ τοῦ Ἀκύλα· ἐπειδὴ στὸ βιβλίο αὐτὸ ὁ ἑβραϊκὸς σύνδεσμος *ατ* μεταφράζεται ἀνελλήνιστα ὅπως καὶ στὸν Ἀκύλα μὲ τὴν «πρόθεσι» *σὺν* συνεκφερόμενη μ' αἰτιατική. (ὅπως εἶναι γνωστό, στὴν ἑλληνικὴ ἡ πρόθεσι *σὺν* συνεκφέρεται μόνο μὲ δοτική). στὸν Ἐκκλησιαστὴ ἀνευρίσκεται 30 φορές, ὅπως λ.χ. τὸν κατὰ τοὺς Ο΄ πρῶτο στίχο τῆς Βίβλου *Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,* ἑβραϊστὶ μὲ τὴν ἀφωνηέντιστη μασοριτικὴ βραχυγράφησι *Βρασιτ βρα αλεϊμ ατ εσριμ υ ατ εαρπ,* ὁ Ἀκύλας τὸν μεταφράζει *Ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν ὁ θεὸς σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν·* καὶ τὸ *σὺν* αὐτὸ στὴν ἑλληνικὴ μετάφρασι πάντοτε περιττεύει. στὴν ἑβραϊκὴ ἡ παρουσία τοῦ *ατ* εἶναι μόνο τρόπος ἐκφορᾶς τῆς αἰτιατικῆς, ὅπως σ' ἐμᾶς τρόπος ἐκφορᾶς τῆς κλητικῆς εἶναι ἡ μὴ ὑποχρεωτικὴ παρουσία τοῦ *ὦ.* σὲ πρώτη δόσι δίνω πίνακα τῶν 70 συνολικῶς λειψάνων τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ ἀπὸ τὸν Ἀκύλα, μὲ τὸ ἀντίστοιχο κείμενο τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄ ἀπέναντι, γιὰ νὰ γίνῃ φανερὸ ὅτι ὁ ἐντὸς τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄ Ἐκκλησιαστὴς δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα. 70 χωρία 70 διαφορὲς ὁλοκληρωτικές. ὁμοιότης οὔτε μία. καὶ ὅλως παραδόξως στὰ λείψανα τοῦ κατ' Ἀκύλαν Ἐκκλησιαστοῦ τὸ ἑβραϊκὸ *ατ=σὺν* δὲν ἀνευρίσκεται οὔτε μία φορά. θὰ πρέπῃ νὰ ποῦμε ὅτι γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ δὲν εἶναι μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα ἀλλὰ τῶν Ο΄; ὄχι βέβαια, διότι ἡ προέλευσί της ἀπὸ τὸν Ἀκύλα φαίνεται ἀπὸ τὴν ὅλη παλαβομάρα τῆς μεταφράσεώς του. αὐτὸς ποὺ εἶπε πρῶτος ὅτι ὁ Ἐκκλησιαστὴς τῶν Ἑβδομήκοντα δὲν εἶναι τῶν Ἑβδομήκοντα ἀλλὰ τοῦ Ἀκύλα ἦταν ἢ πολὺ βλάκας ἢ πολὺ ψεύτης ἢ πολὺ παλαβὸς ἢ τὰ δυὸ ἀπ' αὐτὰ ἢ καὶ τὰ τρία· δαιμονισμένος. οἱ ἄλλοι ποὺ τὸν ἐπαναλαμβάνουν σὰν ἠχὼ εἶναι μόνο βλᾶκες. παραθέτω τὶς 70 συγκρίσεις.

		Ἑβδομήκοντα	Ἀκύλας
1	1	*Ἐκκλησιαστὴς*	*Κωλέθ*
	2	*μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ*	*κόπῳ ᾧ ἐκοπίασεν*
2	1	*ἀνατέλλει*	*ἀνέτειλε*
	1	*ἕλκει*	*εἰσπνεῖ*
3	1	*ἔγκοποι*	*κοπιῶσιν*
5	2	*τοῦ κατασκέψασθαι*	*ἐξερευνῆσαι*
	4	*ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος*	*ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου*
7	1	*ἐλάλησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου*	*ἐλάλησα ἐγὼ μετὰ τῆς καρδίας μου λέγων*
	3	*παραβολὰς*	*πλάνας*
8	1	*ἄλγημα*	*βάσανον*
9	2	*ματαιότης*	*ἀτμός*
	3	*περιφοράν*	*πλάνησις*
11	2	*παντὸς καρποῦ*	*πᾶν κάρπιμον*
	3	*κολυμβήθρας*	*λίμνας*
12	1	*περιουσιασμούς*	*οὐσίας*
	2	*ἐντρυφήματα*	*τρυφάς*
	2	*οἰνοχόους καὶ οἰνοχόας*	*κυλίκιον καὶ κυλίκια*
14	1	*ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς*	*ὃς εἰσελεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως*
18	3	*εἰ ἐξουσιάζεται*	*(καὶ) κυριεύσει*
19	2	*ὃς οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ*	*ὃς οὐ μοχθεῖ ἐν αὐτῇ*
20	2	*ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ*	*βάσανος καὶ θυμός*
22	2	*προσθεῖναι*	*συλλέγειν*
23	8	*φιλῆσαι*	*ἀγαπᾶν*
25	2	*ὅπως μὴ εὕρῃ*	*ὡς οὐχ εὑρήσει*
27	2	*τόπον τοῦ δικαίου*	*δικαιοσύνης*
35	3	*περασμός*	*τέλος*
36	2	*μέτοχον*	*φίλον*
37	1	*ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν*	*ὃς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι*
38	2	*περασμός*	*τέλος*
39	1	*ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν*	*ἤγγιζεν ὥστε ἀκούειν*
42	1	*ἄγνοια*	*ἀκούσιον*
	2	*διαφθείρῃ*	*διαλύσῃ*
47	1	*εἰς κακίαν*	*εἰς πονηρόν*
50	1	*καί γε*	*ἀλλὰ καὶ*
58	1	*περιφέρει*	*πλανήσει*
59	1	*τί ἐγένετο*	*διὰ τί*
61	2	*μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ*	*μακρύνων ἐν πονηρίᾳ αὐτοῦ*
	4	*ἐν οὐ καιρῷ σου*	*πρὸ τοῦ καιροῦ σου*
63	1	*βοηθήσει*	*ἐνισχύσει*
65	3	*ἐκύκλωσα*	*περιώδευσα*
	4	*περιφοράν*	*πλάνας*
66	2	*θήρευμα*	*παγιδεύματα*
67	4	*πλὴν ἴδε*	*μόνον ἴδε*
71	2	*τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρωπος*	*καιρὸς ὅτε ἐξουσίασεν ἄνθρωπος*
72	3	*εἰσαχθέντας καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου*	*ἦλθον ἐκ τόπου ἁγίου*
73	2	*ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου*	*ἐτόλμησαν οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου*

		Ἑβδομήκοντα	Ἀκύλας
75	2	*συμπροσέσται αὐτῷ*	*συνεισέρχεται αὐτῷ*
79	1	*περιφέρεια*	*πλάνη*
81	3	*πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῆς ματαιότητός σου*	*πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀτμοῦ σου*
83	2	*κακῷ*	*πονηρῷ*
84	1	*πρός με*	*παρ᾽ ἐμοί*
85	3	*σκεύη πολέμου*	*σκεύη πολεμικά*
86	1	*σκευασία ἐλαίου ἡδύσματος*	*μύρον*
87	3	*ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις*	*ἔδωκε τὸν ἄφρονα ἐν ὑψώμασι μεγάλοις*
92	3	*ἐκχέουσι*	*ἐκκενώσουσιν*
93	1	*ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων*	*ἐν ᾧ οὐκ εἶ σὺ εἰδώς*
	4	*στοιχήσει*	*εὐθετήσει*
94	3	*μνησθήσεται τῶν ἡμερῶν*	*μεμνήσθω τῶν ἡμερῶν*
95	7	*θέλημα*	*πρᾶγμα*
	8	*σκοτισθῇ*	*σκοτάσῃ*
96	1	*διαστραφῶσιν*	*πλανηθήσονται*
	5	*ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος*	*κλιθήσονται πάντα τὰ τῆς ᾠδῆς*
	5	*εἰς τὸ ὕψος ὄψονται*	*τρόμῳ τρομήσουσιν*
	6	*διασκεδασθῇ ἡ κάπταρις*	*καρπεύσει ἡ κάπταρις*
97	1	*καὶ συντριβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου*	*καὶ δράμῃ λύτρωσις τοῦ χρυσίου*
	4	*ματαιότης ματαιοτήτων*	*ἀτμὸς ἀτμίδων*
98	2	*καὶ οὗς ἐξιχνιάσεται κόσμιον παραβολῶν*	*καὶ ἠνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε καὶ κατεσκεύασε παροιμίας*
	3	*Λόγους Θελήματος*	*λόγους χρείας*
	3	*καὶ Γεγραμμένον Εὐθύτητος*	*καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς*
99	2	*παρὰ τῶν συνθεμάτων*	*παρὰ τῶν συνταγμάτων*

Δίνω καὶ δεύτερο πίνακα μὲ ὅλα τὰ χωρία τῆς κατὰ τοὺς Ο΄ μεταφράσεως τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, ὅπως βρίσκονται στὰ χειρόγραφα, στὰ ὁποῖα ἀνευρίσκεται τὸ *σὺν* εἴτε ὡς μετάφρασι τοῦ ἑβραϊκοῦ *ατ* εἴτε καὶ ὄχι. καὶ δίπλα σὲ κάθε χωρίο σημειώνω πῶς ἔχουν αὐτὸ τὸ *σὺν* οἱ κυριώτερες «κριτικὲς» ἐκδόσεις τῆς Π. Διαθήκης, ἤτοι τῶν Walton (W), Ess (E), Tischendorf (T), Swete (S), Rahlfs (R), καὶ ἡ τοῦ Π. Μπρατσιώτου (M).

		φράσι	W	E	T	S	R	M
5	4	*εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα*	O	O	O	+	+	+
17	1	*ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
18	1	*ἐμίσησα ἐγὼ σὺν πάντα μόχθον μου*	O	O	O	O	+	+
24	2	*εἶδον σὺν πάντα τὸν περισπασμόν*	+	+	+	O	Δ	+
25	1	*καί γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν*	O	O	O	O	Δ	Δ
27	3	*σὺν τὸν δίκαιον καὶ*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
27	3	*σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ

	φράσι	W	E	T	S	R	M
31 1	*εἶδον σὺν πάσας τὰς συκοφαντίας*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
32 1	*ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν πάντας τοὺς τεθνηκότας*	Ο	Ο	Ο	Ο	Δ	+
32 2	*οὐκ εἶδε σὺν πᾶν τὸ ποίημα*	+	+	+	+	Δ	Δ
33 1	*εἶδον ἐγὼ σὺν πάντα τὸν μόχθον*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
33 1	*καὶ σὺν πᾶσαν ἀνδρίαν*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
38 1	*εἶδον σὺν πάντας τοὺς ζῶντας*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
42 1	*σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ*	Λ	Λ	Λ	Λ	Δ	Λ
60 3	*καί γε σὺν τούτῳ συμφώνως τοῦτο*	Ε	Ε	Ε	Ε	Δ	Ε
61 1	*σὺν τὰ πάντα εἶδον*	Ο	Ο	Ο	–	Δ	Δ
66 6	*σὺν τὴν γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θήρευμα*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
67 4	*ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
71 1	*τοῦ κωλῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
72 1	*καὶ σὺν πᾶν τοῦτο εἶδον*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
75 1	*ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφροσύνην*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
76 3	*εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
76 3	*τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίημα*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
77 1	*ὅτι σὺν πᾶν τοῦτο ἔδωκα*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	Ο
77 1	*καρδία μου σὺν πᾶν εἶδε τοῦτο*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	+
84 4	*οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος*	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ
91 2	*ἀποίσει σὺν τὴν φωνήν σου*	–	–	σου	σου	Δ	Δ
93 2	*ὅσα ποιήσει σὺν τὰ πάντα*	Ο	Ο	Ο	Ο	Δ	Δ
94 1	*τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
98 1	*ἐδίδαξε γνῶσιν σὺν τὸν λαόν*	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
100 3	*σὺν πᾶν τὸ ποίημα ὁ θεὸς ἄξει ἐν κρίσει*	Ο	Ο	Ο	Ο	+	Ο

Ο σύμπας σύμπασα σύμπαν
\+ σὺν πᾶς, σὺν πᾶσα, σὺν πᾶν
Δ σὺν τόν, σὺν τήν, σὺν τό
– παραλείπεται τὸ *σύν*
Λ σύ
Ε ἑλληνικὸ *σύν*
Γ *σὺν* + γενική

Τὸ ἀνελλήνιστο *σὺν* (μ' αἰτιατική, καὶ μία φορὰ μὲ γενικὴ) φαίνεται ν' ἀνευρίσκεται στὸν Ἐκκλησιαστὴ 29 φορές. ἄλλη μία φορὰ (60,3) ἀνευρίσκεται τὸ ἑλληνικὸ *σὺν* (κανονικὰ μὲ δοτική), μία φορὰ (42,1) τὸ «ἀνελλήνιστο» *σὺν* εἶναι στὴν πραγματικότητα ἡ ἀντωνυμία *σύ,* ὅπως καὶ τὸ διορθώνω, κι ἄλλη μία φορὰ (91,2) εἶναι πάλι ἡ ἀντωνυμία *σου.* ἀπὸ τὶς λοιπὲς 29 φορές, 16 φορὲς οἱ Walton καὶ Ess, 15 ὁ Swete, τὸ διαβάζουν κι ἐκδίδουν μαζὶ μὲ τὸ *πᾶς πᾶσα πᾶν* ὡς σύνθετη ἀόριστη ἀντωνυμία *σύμπας σύμπασα σύμπαν* κι αὐτὴ εἶναι ἡ σωστὴ ἀνάγνωσι. ἐγὼ διαβάζω ἔτσι κι ἄλλες 4. στὰ χειρόγραφα, ὅπως ὅλες οἱ προθέσεις ὡς πρῶτα συνθετικὰ λέξεων, ἔτσι καὶ ἡ *σὺν* –τὸ ἑλληνικὸ δηλαδὴ *συμ-* ἐδῶ στὸ *σύμπας* – γράφεται μὲ βραχυγρα-

φικὸ συμπλεγματικὸ μονόγραμμα, τὸ ὁποῖο μεταγενέστεροι γραφεῖς κι ἐκδότες παρανέγνωσαν ὡς ξεχωριστὴ πρόθεσι *σύν.* καὶ τὸ ἀποκαθιστοῦμε 20 φορὲς *σύμπας.* ὁ Rahlfs δὲν τὸ διαβάζει ἔτσι ποτέ· κι ἀπ' ὅλους τοὺς ἐκδότες εἶναι ὁ μικρονοϊκώτερος καὶ ἀμαθέστερος. ἔχει δὲ ὁ Rahlfs τὴν ἄποψι ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ μετάφρασι τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ εἶναι τοῦ Ἀκύλα. εἶναι δηλαδὴ ὁ Rahlfs προκατειλημμένος. ὁ Π. Μπρατσιώτης («Ζωὴ» - «Σωτήρ»), ποὺ ἔχει ἐθίσει τοὺς Ἕλληνες, δυστυχῶς ἐπέλεξε ν' ἀνατυπώσῃ τὸν Rahlfs, διαβάζοντας *σύμπας* μόνο 3 φορές. φυσικὰ ὁ Μπρατσιώτης χειρόγραφα δὲν εἶδε οὔτε ἤξερε παλαιογραφία· (μόνο τοὺς Ψαλμοὺς ἀντιπαρέβαλε, κι αὐτοὺς ὄχι ἀπὸ χειρόγραφα, ἀλλ' ἀπὸ παλιὲς ἑλληνικὲς λειτουργικὲς ἐκδόσεις των στὴ Βενετία). συνεπῶς μένουν ἄλλες 9 φορὲς ποὺ εἶναι τὸ «ἑβραΐζον» *σὺν* (8 φορὲς μ' αἰτιατικὴ καὶ 1 μὲ γενική, καὶ τὶς 9 ἀντικανονικά). αὐτὲς τὶς 9 φορὲς τὸ *σὺν* δὲν ὑπῆρχε ἀρχικά, ἀλλὰ τὸ πρόσθεσε κάποιος ἀρχαῖος, ποὺ εἶχε παραναγνώσει τὶς 20 φορὲς τὸ *σύμπας σύμπασα σύμπαν* ὡς *σὺν πᾶς* (στὴ μεγαλογράμματη μὲ τὰ κολλητὰ κεφαλαῖα ἔτσι κι ἀλλιῶς *ΣΥΝΠΑΣ*), νόμισε ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ἑβραΐζον *σὺν (=ατ),* ποὺ δὲν εἶναι, καὶ τὸ ἔβαλε καὶ στὶς 29 περιπτώσεις· στὶς 20 ἀντὶ τοῦ ἑλληνικοῦ *συμ-* καὶ στὶς 9 αὐθαιρέτως. αὐτὸς πρέπει νὰ ἦταν μασορίτης τοῦ πρωτομασοριτικοῦ, ῥαββῖνος τῆς Ἰαμνείας, ὁ ὁποῖος συμβουλευόταν τοὺς Ἑβδομήκοντα· πιθανῶς ὁ Ἀκιβά. ἔπειτα Ἕλληνας «κριτικὸς» ἀρχαιότερος τῶν χειρογράφων βατικανοῦ σιναϊτικοῦ ἀλεξανδρινοῦ, πιθανῶς ὁ Ὠριγένης, τὸ πέρασε ὡς *σὺν* στοὺς ἑξαπλικοὺς Ο΄ «βελτιώνοντάς» τους. χειρότερα χειρόγραφα γιὰ τὴ νοθεία αὐτὴ εἶναι σήμερα τὰ προειρημένα τρία (ℵ A B). σ' αὐτὰ βασισμένοι σχεδὸν ἀποκλειστικὰ οἱ ξένοι, «κατωχύρωσαν» τὶς ἐναντίον τῶν Ο΄ ἀπόψεις των, «ἀνακαλύπτοντας» ὅτι ἡ μετάφρασι τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, ποὺ ἔχει ἡ ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ ἐκκλησία, εἶναι τοῦ Ἀκύλα. κι ὁ Ἀκύλας γι' αὐτοὺς εἶναι παλαβὸς καθ' ἑαυτόν, ἀλλ' ἔναντι τῶν Ο΄ ἀξιοπιστότερος. κι αὐτὸ τὸ ἔκαναν στηριζόμενοι μόνο σ' αὐτὸ τὸ λεξίδιο, ποὺ δημιούργησαν καὶ πολλαπλασίασαν οἱ ἴδιοι. φανατικώτερος ὁ Rahlfs. δηλαδὴ ἡ ἀμάθεια ἔγινε θεωρία ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα. τί τσόκαρα, θεέ μου! ὁ Μπρατσιώτης μόνο «ἀντέγραψε ἀπὸ τὸν μπροστινό του», κι ἔχει καὶ τὴν ἄποψι ὅτι μᾶλλον ὁ μεταφραστὴς τοῦ κατὰ τοὺς Ο΄ Ἐκκλησιαστοῦ ἐπηρεάστηκε ἀπὸ τὸν Ἀκύλα. «πολὺ κακὸ γιὰ τὸ τίποτα», ὅπως λέει καὶ ὁ Σαίκσπηρ, ὅταν ἡ ἄγνοια γίνεται πηγὴ ἀπόψεων. ἁπαξάπαντες οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες εἶχαν σοβαρῶς πλημμελῆ γνῶσι τῆς παλαιογραφίας· ἴσως οἱ τοῦ ἐπιτελείου τους ἀναγνῶστες τῶν χειρογράφων ἢ ἐπιμεληταὶ τοῦ κειμένου ἦταν φοιτηταί τους· εἴθισται αὐτὸ στὰ σπουδαστήρια τῶν βιβλικῶν θεολόγων ὅλων τῶν πανεπιστημίων. ἀφήνω

μόνο τὸ *σύμ-* στὰ 20 *σύμπας σύμπασα σύμπαν,* καὶ τὸ ἕνα ἑλληνικὸ *σὺν* μὲ δοτική. ὀβελίζω τὰ ἄλλα. δίνω τὶς 32 φράσεις ἀποκαταστημένες σὲ πίνακα.

		ντα τὰ ποιήματα
17	1	*σύμπασαν τὴν ζωήν*
18	1	*σύμπαντα τὸν μόχθον μου*
24	2	*σύμπαντα τὸν περισπασμόν*
25	1	*σύμπαντα ἃ ἐποίησε*
	1	*σύμπαντα τὸν αἰῶνα*
27	3	*τὸν δίκαιον*
	3	*καὶ τὸν ἀσεβῆ*
31	1	*συμπάσας τὰς συκοφαντίας*
32	1	*σύμπαντας τοὺς τεθνηκότας*
	2	*σύμπαν τὸ ποίημα*
33	1	*σύμπαντα τὸν μόχθον*
	1	σύμπασαν τὴν ἀνδρίαν
38	1	*σύμπαντας τοὺς ζῶντας*
42	1	*σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ*
60	3	*σὺν τούτῳ συμφώνως τοῦτο*
61	1	*τὰ σύμπαντα εἶδον*
66	1	*τὴν γυναῖκα*
67	1	*ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον*
71	1	*τοῦ κωλῦσαι τὸ πνεῦμα*
72	1	*σύμπαν τοῦτο εἶδα*
75	1	*ἐπῄνεσα ἐγὼ τὴν εὐφροσύνην*
76	3	*σύμπαντα τὰ ποιήματα*
	3	*σύμπαν τὸ ποίημα*
77	1	*σύμπαν τοῦτο*
	1	*σύμπαν εἶδε τοῦτο*
84	4	*ἐμνήσθη τοῦ ἀνδρὸς*
91	2	*ἀποίσει σου τὴν φωνήν*
93	2	*ὅσα ποιήσει σύμπαντα*
94	1	*τοῦ βλέπειν τὸν ἥλιον*
98	1	*ἐδίδαξε γνῶσιν τὸν λαόν*
100	3	σύμπαν τὸ ποίημα

1 φορὰ εἶναι τὸ ἑλληνικὸ *σὺν* κανονικά (60,3)
1 φορὰ εἶναι ἡ ἀντωνυμία *σύ* (42,1)
1 φορὰ εἶναι ἡ ἀντωνυμία *σου* (91,2)
20 φορὲς εἶναι ἡ σύνθετη ἀόριστη ἀντωνυμία *σύμπας σύμπασα σύμπαν*
9 φορὲς τὸ ἑβραϊκὸ *σὺν* προστέθηκε ἐκ τῶν ὑστέρων ἐκ παραναγνώσεως.

Ἡ ἐντὸς τῶν Ἑβδομήκοντα μετάφρασι τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, ἡ δεκτὴ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἀνέκαθεν εἶναι ὄντως τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ δὲν διαφέρει σὲ τίποτε ἀπὸ τὴν ἴδια μετάφρασι στὴ λοιπὴ Π. Διαθήκη. δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα τὴ γνωστὴ ἀπὸ τὰ ἑξαπλικὰ λείψανά της. ὁ σχετικὸς ἰσχυρισμὸς τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» ὀφείλεται μόνο στὴ μυθομανία τῶν φαντασιώσεων τῆς ἀγράμματης ὑστερίας της. γιὰ νὰ φανοῦν ὅτι εἶναι κι αὐτοὶ κάτι.

2. Μετάφρασις Θεοδοτίωνος

Ὁ ἑλληνικῆς καταγωγῆς *Θεοδοτίων ὁ Ἐφέσιος,* ποὺ μᾶλλον χρημάτισε Χριστιανός, ἔπειτα κατὰ τὸν Ἐπιφάνιο ἔγινε αἱρετικὸς μαρκιωνίτης (=νικολαΐτης), ποὺ ὅμως ἔφυγε ἀπὸ τὴν αἵρεσι ἐκείνη ἐξωργισμένος, ἔπειτα κατὰ τὸν Ἱερώνυμο ἐβιωνίτης (=ἰουδαΐζων), κι ἐν τέλει προσήλυτος Ἰουδαῖος· κατὰ τὸν σύγχρονό του Εἰρηναῖο ἁπλῶς ἦταν προσήλυτος Ἰουδαῖος, ὁ ὁποῖος, ὅπως κι ὁ Ἀκύλας, μετέφραζε τὸ Ἠσ 9,13 *Ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ ἕξει...* γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἐβιωνῖτες *(ἐβιωναῖοι)* ὡς ἰουδαΐζοντες αἱρετικοί, λέει ὁ Εἰρηναῖος, ἀκολουθώ-

ντας αὐτούς, ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦταν φυσικὸς γιὸς τοῦ Ἰωσήφ. ἡ τέτοια μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος περισῴζεται καὶ στὰ Ἑξαπλᾶ, στὸ σχετικὸ χωρίο τοῦ Ἠσαΐου. ὁ Θεοδοτίων δημοσίευσε τὴ μετάφρασί του κατὰ τὰ ἔτη 170-180. καὶ τὴ μαρτυροῦν γιὰ πρώτη φορὰ ὁ σύγχρονός του Εἰρηναῖος κι ἔπειτα οἱ Ὠριγένης Εὐσέβιος Ἐπιφάνιος Ἱερώνυμος, καὶ ἄλλοι.

Ἡ μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος ἦταν ἡ γλωσσικῶς πλησιέστερη πρὸς τοὺς Ο΄, καὶ μερικοὶ τὴ θεωροῦν ὄχι ἄλλη μετάφρασι, ἀλλ' ἀναθεώρησι τῶν Ο΄. ὁ Θεοδοτίων δὲν ἤξερε οὔτε ἑβραϊκὰ οὔτε νεοεβραϊκά. ὅσο γιὰ τὸ ἂν περιλάμβανε καὶ τὰ πέντε παρείσακτα βιβλία τὰ σφηνωμένα στὸν κατὰ Θεοδοτίωνα Δανιήλ, Σωσάννα καὶ Προσευχὴ Ἀζαρίου καὶ Ὕμνον τῶν τριῶν παίδων καὶ Βὴλ καὶ Δράκοντα, εἶναι πολὺ ἀμφίβολο. πιθανώτερο θεωρῶ ὅτι στὰ δυὸ χειρόγραφα τοῦ Θεοδοτίωνος παρεμβάλλονται ὄχι ὡς μεταφράσεις του, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς κάποιες παραλλαγὲς τῶν παρεισάκτων αὐτῶν, ὅπως γίνεται καὶ στὰ πάμπολλα χειρόγραφα τῶν Ο΄. εἶναι πολὺ περίεργο γιὰ Ἰουδαῖο τῶν χρόνων τῆς μασοριτικῆς δραστηριότητος νὰ δέχεται παρείσακτα βιβλία ὡς βιβλικὰ κείμενα. τ' ἀρχαῖα χειρόγραφα εἶναι μὲν ὅ,τι πιὸ βέβαιο γιὰ τὴν κατὰ λέξι καὶ φράσι παράδοσι τοῦ κειμένου, ἀλλὰ γιὰ τὴν κατὰ βιβλίο παράδοσι εἶναι ἄλαλα καὶ ἄκυρα.

«Πολὺ κακὸ γιὰ τὸ τίποτα» προκάλεσε ἐπίσης ἡ ἀρνητικὴ «κριτική», ὅταν τὸ 1772 ἀνακαλύφθηκε χειρόγραφο μὲ τὰ βιβλία Αἰχμαλωσία καὶ Δανιὴλ κατὰ τὴ μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος. πρόκειται γιὰ τὸ χειρόγραφο τῆς ἰδιωτικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἰταλοῦ Chigi μὲ τὰ στοιχεῖα R.VII. 45, τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, τὸ ὁποῖο ἀργότερα, μαζὶ καὶ μὲ ὅλη τὴ βιβλιοθήκη τοῦ Chigi, περιῆλθε στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Βατικανοῦ μὲ τὸν ἀριθμὸ Chigi 36 (Vaticanum chisianum 36· στὸν κατάλογο τοῦ Rahlfs ἔχει ἀριθμὸ 88). στὸ χειρόγραφο αὐτὸ παραδίδονται ὡς *Δανιὴλ* τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης *Αἰχμαλωσία* καὶ *Δανιὴλ* τόσο κατὰ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ διαβάζεται διαχρονικῶς κι ἀδιαλείπτως στὴν ἑλληνόγλωσση ἐκκλησία μέχρι σήμερα, ὅσο καὶ κατὰ τὴ μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος. κι αὐτὸ τὸ δεύτερο εἶναι τὸ μεγαλείτερο σῳζόμενο κομμάτι τῆς μεταφράσεως τοῦ Θεοδοτίωνος· διότι τ' ἄλλα εἶναι μόνο λέξεις καὶ φράσεις ὅπως καὶ τὰ τῶν Ἀκύλα καὶ Συμμάχου. στὸ δὲ ἀμβροσιανὸ συροεξαπλικὸ χειρόγραφο, ποὺ ἔχει ἐκδοθῆ κι ἐντύπως τὸ 1874[34], παραδίδεται γιὰ δεύτερη φορὰ τὸ ἴδιο κομμάτι τοῦ Θεοδοτίωνος. στὴ συνέχεια συγκρίνω τὶς δυὸ μεταφράσεις, γιὰ νὰ δώσω μιὰ εἰκόνα τῆς μεταφράσεως τοῦ Θεοδοτίωνος. συγκρίνω τὰ γλωσσικῶς κρίσιμα χωρία δύο κεφαλαίων· τοῦ πρώτου τῆς Αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ πρώτου τοῦ Δανιήλ.

Γλωσσικὴ σύγκρισι Ἑβδομήκοντα καὶ Θεοδοτίωνος

ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

		Ἑβδομήκοντα (Ο΄)	Θεοδοτίων (Θ)
1	1	*Ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ τῆς βασιλείας Ἰεχονίου βασιλέως Ἰούδα*	*Ἐπὶ βασιλέως Ἰωακὶμ τῆς Ἰουδαίας ἔτους τρίτου*
		ἦλθε... καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν	*παραγενόμενος... ἐπολιόρκει αὐτήν*
	2	*καὶ ἔδωκε Κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν Ἰεχονίαν βασιλέα Ἰούδα*	*καὶ παρέδωκεν αὐτὴν Κύριος εἰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ Ἰωακὶμ τὸν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας*
	3	*ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας καὶ ἀπὸ τῶν φορθομμίν*	*καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων*
	4	*νεανίσκους οἷς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς μῶμος καὶ καλοὺς τῇ ὄψει καὶ συνιέντας ἐν πάσῃ σοφίᾳ*	*νεανίσκους ἀμώμους καὶ εὐειδεῖς καὶ ἐπιστήμονας ἐν πάσῃ σοφίᾳ*
	5	*καὶ γλῶσσαν Χαλδαίων*	*καὶ διάλεκτον χαλδαϊκήν*
	9	*ἔθετο Δανιὴλ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ*	*ἐνεθυμήθη Δανιὴλ ἐν τῇ καρδίᾳ ὅπως μὴ ἀλισγηθῇ.*
	13	*δότωσαν ἡμῖν ἀπὸ τῶν σπερμάτων, καὶ φαγόμεθα καὶ ὕδωρ πιόμεθα.*	*δοθήτω ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς ὥστε κάπτειν καὶ ὑδροποτεῖν*
	18	*ἐδίδου αὐτοῖς σπέρματα*	*ἀντεδίδου αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὀσπρίων*
	21	*καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεύς*	*καὶ ὡμίλησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς*
	22	*εὗρεν αὐτοὺς δεκαπλασίονας παρὰ πάντας τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς μάγους*	*κατέλαβεν αὐτοὺς σοφωτέρους δεκαπλασίως ὑπὲρ τοὺς* ***σοφιστὰς*** *καὶ τοὺς* ***φιλοσόφους***

ΔΑΝΙΗΛ

1	1	*Ἐν ἔτει πρώτῳ Βαλτάσαρ βασιλέως Χαλδαίων*	*Ἔτους πρώτου βασιλεύοντος Βαλτάσαρ χώρας Βαβυλωνίας*
		ἐνύπνιον εἶδε, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ	*ὅραμα εἶδε παρὰ κεφαλὴν ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ*
	2	*ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν ἐν ὁράματί μου τῆς νυκτὸς*	*ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐθεώρουν καθ' ὕπνους νυκτός*
	4	*τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα, καὶ πτερὰ αὐτῇ ὡσεὶ ἀετοῦ*	*τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα ἔχουσα πτερὰ ὡσεὶ ἀετοῦ*
		ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῇ	*ἐπὶ ποδῶν ἀνθρωπίνων ἐστάθη, καὶ ἀνθρωπίνη καρδία ἐδόθη αὐτῇ*
	6	*ὀπίσω τούτου ἐθεώρουν καὶ ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὡσεὶ πάρδαλις*	*μετὰ ταῦτα ἐθεώρουν θηρίον ἄλλο ὡσεὶ πάρδαλιν*
	7	*ὀπίσω τούτου ἐθεώρουν*	*μετὰ δὲ ταῦτα ἐθεώρουν*
		θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἔκθαμ-	*θηρίον τέταρτον φοβερόν, καὶ ὁ φόβος*

	(Ο΄)	(Θ)
	βον καὶ ἰσχυρὸν περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροῖ μεγάλοι, ἐσθίον καὶ λεπτῦνον καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάτει	*αὐτοῦ ὑπερφέρων ἰσχύι, ἔχον ὀδόντας σιδηροῦς μεγάλους, ἐσθίον καὶ κοπανίζον, κύκλῳ τοῖς ποσὶ καταπατοῦν*
30	*τοὺς ἁγίους τοῦ ὑψίστου παλαιώσει καὶ ὑπονοήσει τοῦ ἀλλοιῶσαι καιροὺς καὶ νόμον. καὶ δοθήσεται ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ καιρῶν καὶ ἥμισυ καιροῦ*	*τοὺς ἁγίους τοῦ ὑψίστου κατατρίψει καὶ προσδέξεται ἀλλοιῶσαι καιροὺς καὶ νόμον, καὶ παραδοθήσεται πάντα εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ καιρῶν καὶ ἕως ἡμίσους καιροῦ*
35	*ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου διετήρησα* (βλ. Λκ 11,12)	*ἡ ἕξις μου διήνεγκεν ἐμοί, καὶ τὸ ῥῆμα ἐν καρδίᾳ μου ἐστήριξα.*

Ὁ Θεοδοτίων δὲν μεταφράζει καθόλου τὸ μασοριτικὸ ἑβραϊκό. ἁπλῶς ἐξελληνίζει καὶ κάνει πιὸ λόγια τὴ δημώδη ἄκομψη καὶ βαρβαρίζουσα γλῶσσα τῶν Ο΄ μὲ τοὺς πολλοὺς ἑβραϊσμούς, οἱ ὁποῖοι φαίνονται ἀνάγλυφα καὶ εἶναι πασίγνωστοι καθ᾽ ὅλη τὴν ἔκτασι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. στὸ Θεοδοτίωνα ἀπομένουν ἐλάχιστοι ἑβραϊσμοὶ κι αὐτοὶ λιμαρισμένοι πρὸς τὸ ἑλληνικώτερο καὶ σχεδὸν ἄφαντοι. ἀπομένουν δὲ καὶ τὰ λίγα καίρια περὶ Χριστοῦ προφητικὰ χωρία μεταφρασμένα ἀπατεωνικῶς καὶ στρεβλῶς, ὥστε «νὰ μὴν προφητεύεται ὁ Χριστὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης», κατὰ τὴν πάγια μετὰ Χριστὸν ἰουδαϊκὴ τακτικὴ ὅλων τῶν τέτοιων μεταφραστῶν. πολὺ ἐπικινδυνότερος ὁ Θεοδοτίων ἀπὸ τοὺς γελοίους Ἀκύλα καὶ Σύμμαχο. στὴν ἔκτασι τὸ κείμενο τοῦ Θεοδοτίωνος, καθὼς περίπου μεταφράζει τοὺς Ἑβδομήκοντα, εἶναι ἐκτενέστερο ἀπὸ τὸ κείμενο ἐκείνων στὸ μὲν ἱστορικὸ βιβλίο Αἰχμαλωσία κατὰ 7% στὸ δὲ προφητικὸ Δανιὴλ κατὰ 2%. φυσικό. τὰ δύο κείμενα, Ἑβδομήκοντα καὶ Θεοδοτίων, καθ᾽ ὅλη τὴν ἔκτασί τους διαφέρουν γλωσσικῶς ὅσο ὁ Θουκυδίδης ἀπὸ τὸν Ξενοφῶντα. μόνο ἕνα ἀνεκπαίδευτο στραβάδι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ξεχωρίσῃ τὰ δυό, εἴτε δηλαδὴ τὸ Θουκυδίδη ἀπὸ τὸν Ξενοφῶντα, ἀκόμη κι ἂν ἕνα μικρὸ κομμάτι τοῦ ἑνὸς ἦταν σφηνωμένο στὸν ἄλλο, εἴτε τοὺς Ἑβδομήκοντα ἀπὸ τὸ Θεοδοτίωνα, ἀκόμη κι ἂν ἕνα μικρὸ κομμάτι τοῦ ἑνὸς ἦταν σφηνωμένο στὸν ἄλλο. κι αὐτὸ τὸ ἡμιμαθὲς ἀλλὰ καὶ φανατικὸ στραβάδι ὑπῆρξε ὁ Ἱερώνυμος, καὶ ὄχι μόνο αὐτός. ἀλλὰ γι᾽ αὐτὸ παρακάτω. γιὰ νὰ περιγράψω αὐτὴ τὴ στραβομάρα, δίνω πρῶτα διαυγέστερα τὴν εἰκόνα τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους, ἡ ὁποία συνήθως διαφεύγει τοὺς «ἐπιστήμονες» σὲ μεγάλο βαθμό.

Ἐὰν ὑπολογίσουμε ὅτι οἱ 6 μέχρι 9 στῆλες τῶν Ἑξαπλῶν ἢ Ἐννεαπλῶν εἶχαν πλάτος 7 ἑκατοστὰ ἡ κάθε μιά, ὅσο σὲ πολλὰ δίστηλα μέχρι τετράστηλα ἀρχαῖα χειρόγραφα ἢ στὴν Ἑλληνικὴ Πατρολογία τοῦ Migne, κι ὅτι τὰ μεταξὺ τῶν στηλῶν μεσοδιαστήματα εἶχαν τὰ μὲν

ἄλλα πλάτος 0,5 ἑκ., τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν Ἑβδομήκοντα 2+2 ἑκ. (γιὰ νὰ γράφωνται τὰ κριτικὰ σημεῖα (sigla), ποὺ πῆρε ὁ μιμητικὸς Ὠριγένης ἀπὸ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς ὁμηριστάς), καὶ τὰ περιθώρια τῆς συνολικῆς σελίδος ἦταν πάλι 2+2 ἑκ., τότε ἡ σελίδα τῶν μὲν Ἑξαπλῶν εἶχε πλάτος 51,5 ἑκ. καὶ τὸ ἄνοιγμα τοῦ βιβλίου 103 ἑκ., πάνω ἀπὸ 1 μέτρο, τῶν δὲ Ἐννεαπλῶν τὸ πλάτος τῆς σελίδος ἦταν 74,5 ἑκ. καὶ τὸ πλάτος τοῦ ἀνοίγματος 149 ἑκ., δηλαδὴ 1,5 μέτρο. ἀνάλογο φυσικὰ ἦταν καὶ τὸ ὕψος τοῦ βιβλίου. τὸ δὲ πάχος θὰ ἦταν ἀπὸ 2 μέχρι 5 ἑκ., καὶ οἱ τόμοι ἀπὸ 20 μέχρι 50. ἕνα φορτίο, ποὺ ἂν ἦταν περγαμηνό, θὰ εἶχε βάρος πολὺ μεγάλο, κι ἂν ἦταν παπύρινο, θὰ εἶχε λιγώτερο, ἀλλὰ καὶ πάλι τὸ βιβλίο θὰ ἦταν ἀσήκωτο· καὶ πολὺ δυσκίνητο. ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμα του τὸ ἔκανε δυσκίνητο καὶ δύσχρηστο καὶ εὐπαθὲς καὶ εὔφθαρτο· γι' αὐτὸ καὶ ἀναγκαστικὰ σπανιόχρηστο.

Τόσο ἀπὸ τὰ θεωρητικὰ κωδικολογικὰ δεδομένα, ποὺ ὅμως εἶναι βεβαίως ἀναντίρρητα καὶ ἀδιαπραγμάτευτα, ὅσο κι ἀπὸ τὶς λίγες ἀλλ' εὔγλωττες ἄμεσες ἢ ἔμμεσες γραμματολογικὲς πληροφορίες ἀπὸ τὴ χειρόγραφη παράδοσι, συμπεραίνω ὅτι τὰ Ἑξαπλᾶ - Ἐννεαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους ἦταν σὰν τὸ ἔπιπλο ποὺ κατασκευάζεται σ' ἕνα δωμάτιο, γιὰ νὰ μείνῃ γιὰ πάντα μέσα σ' αὐτό, ἐπειδὴ δὲν χωράει νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν πόρτα, καὶ σὰν τὴ βασίλισσα μητέρα τῶν μυρμηγκιῶν ποὺ γεννάει μὲν ὅλα τὰ μυρμήγκια τῆς φωλιᾶς, ἀλλὰ λόγῳ τοῦ μεγέθους της δὲν βγαίνει ποτὲ ἔξω, ἀλλ' εἶναι ἰσοβίως ἀκίνητη σὰ ῥιζωμένο μανιτάρι. σπανίως ἀποσπῶνταν ἀπὸ τὸ πρωτότυπο ἀντίγραφα, τὰ ὁποῖα πήγαιναν σὲ κέντρα καὶ γίνονταν μῆτρες ἄλλων ἀντιγράφων πολὺ λίγων. τ' ἀντίγραφα σπανιώτατα ἦταν ἀπὸ Πενταπλᾶ μέχρι Ἐννεαπλᾶ, ἀλλὰ συνηθέστερα ἦταν Τετραπλᾶ (Ἀκύλας Σύμμαχος Ἑβδομήκοντα Θεοδοτίων)· ἔτσι μὲ τὴ σειρὰ ποὺ ἦταν διατεταγμένες οἱ στῆλες τῶν τεσσάρων αὐτῶν μεταφράσεων. γι' αὐτὸ τόσο τὰ χειρόγραφα τῆς διασκευῆς τοῦ Θεοδοτίωνος στὴν Αἰχμαλωσία καὶ στὸ Δανιὴλ δηλώνουν ὅτι εἶναι ἀντίγραφα τῶν *Τετραπλῶν,* ἔμμεσα βέβαια τὸν 11ον αἰῶνα καὶ ὄχι ἄμεσα, ὅσο κι ὁ Ἱερώνυμος στὴν ἔκφρασι - διάταξί του *In promptu sunt quattuor editiones, Aquilae Symmachi Septuaginta Theodotionis*[35], δείχνει σαφῶς ὅτι ἔχει μπροστά του *(in promptu)* τὰ *Τετραπλᾶ.* τὰ *Τετραπλᾶ* πρέπει νὰ εἶχαν πλάτος σελίδος πολὺ μεγαλείτερο ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τῆς Βίβλου βατικανὸ καὶ σιναϊτικό· 37 ἑκατοστὰ ἐπὶ 40 ἑκ. ὕψος τοὐλάχιστο, καὶ τόμους 20 μέχρι 50. κι ἀπὸ τὰ *Τετραπλᾶ* ξεσηκώνονταν κατὰ τόπους, πάντα μὲ πολλὴ ἐργασία καὶ δυσχέρεια, τόμοι συνηθισμένοι μὲ τὸ κείμενο μιᾶς μεταφράσεως μόνο. κι ἂν ξεσηκωνόταν καὶ δεύτερη μετάφρασι, συνηθέστερα ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος, δὲν ξεσηκωνόταν ὡς παράλληλη στήλη, ἀλλὰ ξεχωριστὴ καὶ γραμμένη παρακάτω, μετὰ τὴν προηγούμενη με-

τάφρασι. τέτοιο ἕνα χειρόγραφο, μόνο γιὰ τὰ μικρὰ βιβλία Αἰχμαλωσία καὶ Δανιήλ, ποὺ στὰ σημερινὰ ἔντυπα ἔχουν συνολικὴ ἔκτασι συνήθως 13 σελίδες γιὰ τοὺς Ο΄ καὶ 14 γιὰ τὸ Θεοδοτίωνα, εἶναι τὸ διασῳζόμενο βατικανὸ κιζιανὸ 36 μ' 62 χειρόγραφες σελίδες γιὰ τοὺς Ο΄ κι 66 γιὰ τὸ Θεοδοτίωνα, καὶ μὲ τὴ μιὰ μετάφρασι μετὰ τὴν ἄλλη. παραπλήσιο εἶναι καὶ τὸ ἀμβροσιανὸ συροεξαπλικὸ μὲ τὶς δυὸ ἴδιες μεταφράσεις. καὶ τὰ δυὸ εἶναι κάποια πολὺ μικρὰ ἀποσπάσματα τῶν Τετραπλῶν, ποὺ ἦταν τὸ μικρότερο ἀπόκομμα τῶν Ἑξαπλῶν.

Ὁ Ὠριγένης, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Γενέσεως, στοὺς τίτλους τῶν στηλῶν εἶχε ὁλογράφως τὰ ὀνόματα *ΕΒΡΑΙΟΣ, ΕΒΡΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΓΡΑΜΜΑΣΙΝ, ΑΚΥΛΑΣ, ΣΥΜΜΑΧΟΣ, ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ, ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ* καὶ στὰ Ἐννεαπλᾶ ἐπὶ πλέον *ΠΕΜΠΤΗ, ΕΚΤΗ, ΕΒΔΟΜΗ,* ἀπὸ δὲ τὴ δεύτερη σελίδα καὶ ἑξῆς εἶχε βραχυγραφικῶς *Ε ΕΕ Α Σ Ο Θ Ε΄ F΄Z΄* τὸ θῆτα ἔτσι *Θ,* κύκλο μὲ στιγμὴ στὸ κέντρο. αὐτὸ κατάγεται ἀπὸ τὴ χαρακτικὴ γραφή, ὅπου ἀποφευγόταν τὸ *Θ* μὲ πλήρη διάμετρο μέσα σὲ πολὺ μικρὸ κύκλο (τὰ *Θ* καὶ *Ο* στὴ χαρακτικὴ γραφὴ ἦταν τὰ μικρότερα γράμματα, ἐπειδὴ τὰ καμπύλα γράμματα γιὰ τὴ σμίλη ἦταν τὰ δυσκολώτερα), καὶ γινόταν τὸ *Θ* μὲ στιγμή, γιὰ νὰ μὴν εἶναι οἱ ἐντὸς τοῦ κύκλου νησῖδες δύο καὶ μικρὲς καὶ συνεπῶς εὐκόλως ἀποξυνόμενες καὶ ἐκτριβόμενες. ἔτσι λοιπὸν γράφεται συνηθέστερα τὸ *Θ* καὶ στὴ χρωστικὴ μεγαλογράμματη γραφή, στὴν ὁποία ἦταν γραμμένα τὰ Ἑξαπλᾶ καὶ τ' ἀντίγραφά τους. εἶπα ὅτι ἡ σειρὰ τῶν μεταφράσεων ἦταν μεθοδικὴ καὶ ὄχι χρονολογική. τῶν τεσσάρων *Α Σ Ο Θ.* ἡ ἑξαπλικὴ αὐτὴ μεθοδικὴ σειρὰ ἦταν σὰ νὰ βάζουμε χρονολογικῶς 2 4 1 3. τὸ δὲ θῆτα *Θ* τῆς μεγαλογράμματης βιβλικῆς γραφῆς ἦταν καὶ στὴ χρωστικὴ γραφὴ τὸ εὐπαθέστερο ἀπὸ τὰ 24 γράμματα· ἐπειδὴ εἶχε στὸ κέντρο του ἕνα ἀσύνδετο στίγμα. αὐτὸ τὸ στίγμα καὶ στὴν περγαμηνὴ ἀλλὰ πολὺ περισσότερο στὸν ψαθηρὸ πάπυρο ἔσβηνε· ἐκτριβόταν· ἀποξυνόταν· καὶ τὸ ὅλο γράμμα γινόταν ὄμικρον *Ο.* ἕνα γράμμα, ὅταν φθαρῇ, καλλίτερα εἶναι νὰ μὴν παριστάνῃ τίποτε· ἔτσι τὸ ἀρχικὸ εἰκάζεται εὐκολώτερα. ὅταν ὅμως μετὰ τὴ μερικὴ φθορά του παριστάνει ἀκέραιο ἄλλο γράμμα, λ.χ. τὸ *Τ* γίνεται *Γ* ἢ *Ι,* ἢ τὸ *Μ* γίνεται *ΙΛ (ΣΟΥΜΜΑ - ΣΟΥΜΑ - ΣΟΥΙΛΑ - ΣΟΥΙΔΑ - ΣΟΥΔΑ),* ἢ τὸ *Θ* γίνεται *Ο,* τότε τὸ *ταῖς* γίνεται *γαῖς,* ἡ *Σούμμα* γίνεται *Σουΐδα,* καὶ ὁ *Θ (εοδοτίων)* γίνεται *Ο (= Ἑβδομήκοντα)*· διότι οἱ ἀριθμοὶ στὴ μεγαλογράμματη γράφονται *Ν Ξ Ο Π (=50 60 70 80)* καὶ ὄχι μὲ πλαγιόφερτο τόνο *Ν΄ Ξ΄ Ο΄ Π΄* ὅπως κατέληξαν στὴ μικρογράμματη *ν΄ ξ΄ ο΄ π΄* καὶ πολὺ ὄψιμα. τὸ τέτοιο λάθος ἀπὸ ἐκτριβὴ στιγμῆς στὰ βιβλικὰ χειρόγραφα συναντᾶται καὶ στὸ *ΘΣ (=ΘΕΟΣ)* τοῦ Α΄ Τι 8,3 *Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ* (ἀπὸ Βρ 7,10), ὅπου ἔγινε *ΟΣ,* κι ἀ-

πὸ τοὺς μεγάλους καὶ ἄκριτους «κριτικοὺς» διαβάζεται *ὅς,* παρ' ὅλο πού, ὅσο κι ἂν ψάξῃς, δὲν βρίσκεις ποῦ ἀναφέρεται αὐτὴ ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία τους *ὅς.* οἱ ἄνθρωποι, λοιπόν, ξέροντας ὅτι *Ἀκύλας Σύμμαχος Θεοδοτίων* εἶναι οἱ ἄλλοι τρεῖς μεταφρασταὶ οἱ πλὴν τῶν *Ἑβδομήκοντα,* ὅταν ἔβλεπαν τὸ ἐλαφρῶς φθαρμένο *Θ* ὡς *Ο,* στὴ σειρὰ *Α Σ Ο Ο,* ἦταν βέβαιοι ὅτι πρῶτα εἶναι οἱ τρεῖς ἄλλοι, ποὺ καὶ πολλὲς φορὲς στὰ Ἑξαπλᾶ, ὅταν συμφωνοῦν, λέγονται *οἱ τρεῖς,* καὶ ἔπειτα οἱ *Ἑβδομήκοντα* ποὺ σημαίνονται μὲ τὸ τέταρτο γράμμα ἢ δεύτερο *Ο*· ποὺ αὐτὸ ὅμως ἦταν *Θ.* διότι ὁ Θεοδοτίων στὰ Ἑξαπλᾶ ἦταν μετὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα. ἔτσι μπερδεύτηκαν καὶ οἱ *Ο (= Ἑβδομήκοντα)* μὲ τὸν *Ο (= Θ = Θεοδοτίωνα)* καὶ κατὰ τὴ συνήθη σειρὰ τῶν *τριῶν (Α Σ Θ)* ἔγιναν *Θεοδοτίων* καὶ *Ἑβδομήκοντα.* κι ἔχουμε σὲ δυὸ χειρόγραφα τοῦ 11^{ου} αἰῶνος τὸ κείμενο τῶν *Ἑβδομήκοντα* τὸ κατάφορτο μ' ἑβραϊσμοὺς νὰ λέγεται τοῦ *Θεοδοτίωνος,* καὶ τὸ παραπολὺ ἐξελληνισμένο κείμενο τοῦ Θεοδοτίωνος νὰ λέγεται τῶν *Ἑβδομήκοντα.* συνυπούργησαν σ' αὐτὸ πολλὴ ἀμάθεια κι ἀνικανότης ἀλλὰ καὶ κακοήθεια καὶ ἀπέχθεια πρὸς τὴ Χριστιανικὴ πίστι ἀνθρώπων ποὺ βιοπορίζονταν ἀπ' αὐτή. κι αὐτὲς οἱ συνυπουργοῦσες δυνάμεις προῆλθαν τόσο ἀπὸ τὸν ἀμετανόητο φαῦλο καὶ διεστραμμένο καὶ στριμμένο Ἱερώνυμο, ὁ ὁποῖος τέτοιο *ἀντίγραφον τῶν Τετραπλῶν* ἔβλεπε, ὅσο κι ἀπὸ τοὺς κατ' ἀκολουθίαν καὶ κατ' ἐξακολούθησιν λοιποὺς ἑτεροδόξους τῆς Δύσεως. ὅσο γιὰ τοὺς καημένους τοὺς παρ' ἡμῖν βιβλικούς, αὐτοὶ πάντοτε λὲν ὅ,τι καὶ οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ μεγάλοι καὶ προσκυνητοί τους προλαλήσαντες. αὐτοὶ τί φταῖνε;

Παραθέτω περιγραφὴ τῶν δυὸ χειρογράφων μὲ τὸ κείμενο τοῦ Θεοδοτίωνος ποὺ λέγεται ὅτι εἶναι τῶν Ἑβδομήκοντα.

1. Vaticanum chisianum graecum 36 (R VII 45) (Κατάλ. Rahlfs 88)· 11^{ου} αἰ., περγαμηνό, 320 × 240 χιλιοστῶν, φύλλα XVIII + 403 (+ 3 ἄγραφα), δίστηλο, σειρῶν 27.

φ. 1 Ἰερεμίας
φ. 112 Βαρούχ
φ. 121 Θρῆνοι
φ. 130 «Ἐπιστολὴ Ἰερεμίου»
φ. 135 Δανιὴλ *κατὰ τοὺς ο΄*
φ. 167^{v} Σουσάννα
φ. 170 Βὴλ καὶ Δράκων
φ. 172^{v} Ψευδιππόλυτος (Ἀπόσπασμα εἰς τὸν Δανιὴλ 4,23-28 = PG 10,641-669)
φ. 189 Δανιὴλ («κατὰ Θεοδοτίωνα»)
φ. 220 Σουσάννα
φ. 223 Βὴλ καὶ Δράκων
φ. 226^{v} Ἰεζεκιήλ
φ. 314-403 Ἠσαΐας

Ἐπιγραφές, ὑπογραφὲς στὸ τέλος, καὶ ἄλλα σημειώματα, μὲ κόκκινη μελάνη, γράφονται τὰ ἑξῆς ἐνδιαφέροντα.

Στὸ τέλος τοῦ Βαρούχ· *Βαροὺχ ὅλος ὠβέλισται κατὰ τοὺς Ο΄.*

Στὸ τέλος τῶν Θρήνων· *Θρῆνοι Ἰερεμίου· ἐγράφη ἐκ τῶν ἑξαπλῶν, ἐξ ὧν καὶ παρετέθη.*

Στὴν ἀρχὴ τοῦ Δανιήλ· *Δανιὴλ κατὰ τοὺς ο΄*

Στὸ τέλος τοῦ Δανιήλ· *Δανιὴλ κατὰ τοὺς ο΄ ἐγράφη ἐξ ἀντιγράφου ἔχοντος τὴν ὑποσημείωσιν ταύτην·* ***Ἐγράφη ἐκ τῶν τετραπλῶν, ἐξ ὧν καὶ παρετέθη.***

Στὴν ἀρχὴ τῆς Σωσάννης στὸ περιθώριο· *Περὶ Σουσάννης.*

Στὴν ἀρχὴ τοῦ Ἰεζεκιήλ· *Ἰεζεκιήλ.*

Στὸ τέλος τοῦ Ἰεζεκιήλ· *Ἰεζεκιὴλ κατὰ τοὺς ο΄· ἐγράφη κατὰ Ὠρ(ιγένη), ἐξ ὧν καὶ παρετέθη.*

Ἀκολουθεῖ συντομώτατο σημείωμα γιὰ τὸν Ἰεζεκιήλ.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ Ἠσαΐου· *Ἠσαΐας*

Στὸ τέλος τοῦ Ἠσαΐου· *Ἠσαΐας στίχων γωκ΄.*

Ἀντίγραφο τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ γραμμένο τὸν 17ο αἰῶνα εἶναι τὸ Vaticanum chisianum graecum 37 (R VII 46).

2. Ambrosianum syrohexaplare (Κατάλογος Rahlfs Sy)
ἔκδ. A. Ceriani, Monumenta sacra et profana, t. VII, Mediolanum 1874.

φ. 143v-150 *Ἡ προφητεία τοῦ Δανιὴλ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἑβδομήκοντα* (ἐπιγραφή).
φ. 150 *Βήλ*
φ. 150v *Τετέλεσται Δανιὴλ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἑβδομήκοντα* (ὑπογραφή).
φ. 150v-151 *Σουσάννα*
φ. 151v *Δράκων*
φ. 151v *Δανιὴλ κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα* (ὑπογραφή).

Τὸ κείμενο, ποὺ στὸ κιζιανὸ χειρόγραφο εἶναι στὰ φύλλα 135-167 στὸ δὲ ἀμβροσιανὸ χειρόγραφο εἶναι στὰ φύλλα 143-150, εἶναι ἡ διασκευὴ τοῦ Θεοδοτίωνος, παρ' ὅλο ποὺ κατὰ λάθος λέγεται κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα. τὸν ξένο κι ἄγνωστο Ἀλφρέδο δὲν θὰ τὸν ἐκλάβω ποτὲ ὡς τὸν ἀδερφό μου Ἀθανάσιο, τοῦ ὁποίου ξέρω καλὰ τὴ μορφὴ τὴ φωνὴ καὶ τὰ ἴδια οἰκογενειακὰ μυστικά, ἐπειδὴ κάποιος κόλλησε στὸ κούτελο τοῦ Ἀλφρέδου ἕν' αὐτοκόλλητο μὲ τ' ὄνομα *Ἀθανάσιος Σιαμάκης.* τὸ δὲ κείμενο ποὺ στὸ κιζιανὸ χειρόγραφο εἶναι στὰ φύλλα 189-219v εἶναι τῶν Ἑβδομήκοντα –ἑξαπλικὸ κείμενο βέβαια–, παρ' ὅλο ποὺ λέγεται τοῦ Θεοδοτίωνος. τὸ τί λέγεται ὀφείλεται, ὅπως ἀπέδειξα, στὴν παρανάγνωσι τῶν δυὸ *ΟΟ* ὡς *ΘΟ,* ἐνῷ ἡ σωστὴ ἀνάγνωσι ἦταν *ΟΟ.* καὶ ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία διαβάζει πάντοτε ἀπὸ τοὺς Ἑβδο-

μήκοντα καὶ τὰ βιβλία Αἰχμαλωσία καὶ Δανιὴλ καὶ ὅλη τὴν Π. Διαθήκη. ἀποκαλύπτομαι μπροστὰ σὲ μιὰ τέτοια ἰσχυρὴ παράδοσι ἀνεπηρέαστη κι ἀσάλευτη ἀπὸ τὶς βλακεῖες χιλιάδων βλακῶν.

Παραθέτω τώρα καὶ μεταφράζω τὸ τί βλακεῖες λέει καὶ πόσο ὑστερικὰ τὶς ὑποστηρίζει ὁ Ἱερώνυμος, στοῦ ὁποίου τὶς βλακεῖες αὐτὲς στηρίζονται ὅλες οἱ σχετικὲς βλακεῖες τῆς Δύσεως τόσο τῆς παπικῆς ὅσο καὶ τῆς προτεσταντικῆς. γιὰ τοὺς δικούς μας βιβλικοὺς εἶπα· δὲν θέλω νὰ τοὺς καταλογίζετε τοὺς καημένους καμμία εὐθύνη. «Κουκιὰ τρῶνε, κουκιὰ μαρτυρᾶνε», ὅπως λέει καὶ ἡ χωριάτικη παροιμία· καὶ ξέρετε μὲ τί ἀέρια μαρτυράει καὶ τὰ κουκιὰ καὶ τὰ φασόλια καὶ τὶς φακὲς ἐκεῖνος ποὺ τὰ ἔφαγε πρὶν ἀπὸ 5-6 ὧρες.

Παραθέτω καὶ τί λέει ὁ Ἱερώνυμος τόσο στὸν Πρόλογό του στὸ βιβλίο τοῦ Δανιὴλ (= Αἰ + Δα), ποὺ μεταφράζει, ὅσο καὶ στὸ λίβελλό του ἐναντίον τοῦ Ῥουφίνου, τοῦ πρώην φίλου του καὶ συντρόφου του στὴ νεανικὴ ἀκολασία τους.

1. Praefatio in Danielem

Danielem prophetam iuxta Septuaginta interpretes Domini salvatoris ecclesiae non legunt, utentes Theodotionis editione; et hoc cur acciderit, nescio. sive enim quia sermo chaldaicus est et quibusdam proprietatibus a nostro eloquio discrepat, noluerunt Septuaginta interpretes easdem linguae lineas in translatione servare: sive sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis chaldaeam linguam sciente, editus liber est: sive aliud quid causae exstiterit ignorans: hoc unum affirmare possum, quod multum a veritate discordet, et recto iudicio repudiatus sit[36].

Μεταφράζω·

Τὸν προφήτη Δανιὴλ οἱ ἐκκλησίες τοῦ σωτῆρος Κυρίου δὲν τὸν διαβάζουν κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα μεταφραστάς, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦν τὴ μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος· καὶ δὲν ξέρω γιατί συμβαίνει αὐτό. εἴτε ἴσως, ἐπειδὴ εἶναι γλῶσσα χαλδαϊκὴ καὶ σὲ μερικοὺς ἰδιωματισμοὺς διαφέρει παράφωνα ἀπὸ τὸ δικό μας λόγο, οἱ Ἑβδομήκοντα μεταφρασταὶ δὲν θέλησαν νὰ μεταφράσουν αὐτὲς τὶς γραμμές, εἴτε τὸ βιβλίο αὐτὸ μὲ τὸ ὄνομα αὐτωνῶν μεταφράστηκε ἀπὸ κάποιον ἄλλο, κι ἐγὼ δὲν ξέρω ποιόν, ποὺ δὲν ἤξερε καλὰ τὴ χαλδαϊκὴ γλῶσσα· δὲν ξέρω μήπως συμβαίνει καὶ τίποτ' ἄλλο. ἕνα μόνο μπορῶ νὰ βεβαιώσω τοῦτο, ὅτι βρίσκεται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια (= a veritate = ἀπὸ τὸ μασοριτικό)· καὶ ἦταν πολὺ δίκαιο τὸ ὅτι ἀπορρίφθηκε (ὁ κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα Δανιήλ!).

2. Adversus libros Rufini

33. De Daniele autem breviter respondebo, me non negasse eum prophetam, quem statim in fronde Prologi prophetam esse confessus sum, sed quid Hebraei dicerent et quibus argumentis suam niterentur probare sententiam voluisse monstrare et docuisse lectorem, ecclesias Christi hunc prophetam iuxta Theodotionem legere, et non iuxta Septuaginta translatores. quorum si in isto libro editionem dixi multum a veritate distare et recto ecclesiarum Christi iudicio reprobatam. non est meae culpae qui dixi, sed eorum qui legunt. in promptu sunt quattuor editiones, Aquilae, Symmachi, Septuaginta, et Theodotionis: ecclesiae iuxta Theodotionem legunt Danielem. ego quid peccavi, si ecclesiarum iudicium secutus sum? .....Qui istius modi naenia consecratur, et Scripturae Hebraicae veritatem non vult recipere, audiat libere proclamantem: 'Nemo enim cogitur legere quod non vult'. ego petentibus scripsi, non fastidiosis; gratis, non invidis; studiosis, non oscitantibus. et tamen miror quomodo Theodotionem haereticum et iudaizantem legit, et qualiscunque peccatoris Christiani translationem fastidit[37].

Μεταφράζω·

Γιὰ δὲ τὸ Δανιὴλ θ' ἀπαντήσω μὲ συντομία ὅτι ἐγὼ δὲν ἀρνήθηκα ὅτι εἶναι προφήτης, ἀφοῦ ἤδη στὴν προμετωπίδα τοῦ Προλόγου ὁμολογῶ ὅτι εἶναι προφήτης· ἀλλ' εἶπα τί λὲν οἱ Ἑβραῖοι καὶ σὲ ποιά τεκμήρια στηρίζονται γιὰ νὰ κατοχυρώσουν τὴ γνώμη τους. θέλησα νὰ δείξω καὶ νὰ διδάξω τὸν ἀναγνώστη ὅτι οἱ ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ τὸν προφήτη αὐτὸ τὸν διαβάζουν κατὰ Θεοδοτίωνα, καὶ ὄχι κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα μεταφραστάς. στὸ βιβλίο αὐτὸ εἶπα ὅτι ἡ μετάφρασί τους βρίσκεται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια (=a veritate = ἀπὸ τὸ μασοριτικό)· κι ὅτι τὴν ἔχει ἀποδοκιμάσει ἡ ὀρθὴ κρίσι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ. αὐτὸ δὲν εἶναι πρᾶγμα δικῆς μου ἁμαρτίας, ἀλλὰ (πρωτοβουλία) ἐκείνων ποὺ διαβάζουν (τὸν Δανιὴλ ἀπ' ὅπου τὸν διαβάζουν). ἔχουμε μπροστά μας τὶς τέσσερες μεταφράσεις τῶν Ἀκύλα Συμμάχου Ἑβδομήκοντα καὶ Θεοδοτίωνος· οἱ ἐκκλησίες διαβάζουν τὸ Δανιὴλ κατὰ Θεοδοτίωνα. σὲ τί ἁμαρτάνω ἐγὼ ποὺ ἀκολουθῶ τὴν κρίσι τῶν ἐκκλησιῶν; (!)

.....

Ὅποιος ἀκολουθεῖ τὶς τέτοιες χυδαιότητες κι ἀρνεῖται νὰ δεχτῇ τὴ γνησιότητα τῆς Ἑβραϊκῆς Γραφῆς (=τοῦ μασοριτικοῦ), ἂς ἀκούσῃ ἐκεῖνον ποὺ ἀναφωνεῖ μὲ παρρησία· 'Κανεὶς δὲν πιέζεται νὰ διαβάσῃ αὐτὸ ποὺ δὲν θέλει'. ἐγὼ γράφω γιὰ τοὺς καλοπροαιρέτους, ὄχι

γιὰ τοὺς χολερικούς· γιὰ τοὺς εὐγνώμονες, ὄχι γιὰ τοὺς φθονερούς· γιὰ τοὺς φιλομαθεῖς, ὄχι γιὰ τοὺς βλᾶκες. θαυμάζω ὅμως πῶς διαβάζει τὸν αἱρετικὸ καὶ ἰουδαΐζοντα Θεοδοτίωνα καὶ σιχαίνεται τὴ μετάφρασι ὁποιουδήποτε ἁμαρτωλοῦ Χριστιανοῦ.

Λέει ὁ ψεύτης ὅτι τὸ βιβλίο Δανιὴλ (=Αἰ+Δα) εἶναι πρωτοτύπως γραμμένο στὴ χαλδαϊκὴ (=βαβυλωνιακὴ) γλῶσσα, μόνο γιὰ νὰ κάνῃ φιγούρα· γιὰ νὰ πείσῃ ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ λατινικὴ ποὺ μιλάει, ξέρει κι ἄλλες τρεῖς γλῶσσες, ἑλληνικὴ ἑβραϊκὴ χαλδαϊκή. κλασσικὸς τσαρλατάνος κι ἀπατεώνας. καὶ φυσικὰ οὔτε τὸ βιβλίο Δανιὴλ γράφτηκε πρωτοτύπως στὴ χαλδαϊκὴ καὶ μεταφράστηκε ἀπὸ τὴ χαλδαϊκή. ὁ ἀδιάντροπος καὶ ὑστερικὸς συκοφάντης λέει τὰ πιὸ τερατώδη ψέμματα, ἀρκεῖ νὰ προβάλῃ τὴν ὑστερικὴ μουτσούνα του. κι ὅμως σ' αὐτὸν πείθεται ἡ Ἑσπερία καὶ στὴν Ἑσπερία οἱ δικοί μας!

Στὴ συνέχεια παραθέτω ἄλλους τέσσερες πίνακες, ὅπου σαφῶς κι ἀναντιρρήτως ἐμφαίνεται ὅτι τὸ κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα (Ο΄) κείμενο τῆς Αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ Δανιὴλ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἀνέκαθεν κι ἀδιαλείπτως στὰ ἑλληνόγλωσσα κλίματα δημοσιεύεται ἐπ' ἐκκλησίας καὶ παραδίδεται στὰ συνολικῶς 80 χειρόγραφα, ἐνῷ κείμενο τοῦ Θεοδοτίωνος εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο διασώθηκε τυχαίως μόνο στὰ δυὸ ἑξαπλικὰ χειρόγραφα ὡς δῆθεν *«Δανιὴλ κατὰ τοὺς Ο»* καὶ τὸ ὁποῖο δὲν διαβαζόταν ποτὲ ἐπ' ἐκκλησίας· καὶ μόνον ὁ ἐμπαθὴς βλάκας Ἱερώνυμος φαντασιώθηκε ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ «ἐκκλησιαστικῶς ἀπορριφθὲν κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα»! κι ἐξαπάτησε καὶ ὅλους τοὺς μεταγενεστέρους του βλᾶκες ποὺ χάφτουν αὐτὴ τὴν τσαρλατανιά του. ἐμφαίνεται ἐπίσης σαφέστατα σ' ὅλους τοὺς σχετικοὺς πίνακές μου τόσο ἡ ἁπλότης τῶν Ἑβδομήκοντα ὅσο καὶ ἡ ἔναντι τοῦ Θεοδοτίωνος ὑπεροχή τους σὲ ἀξιοπιστία, καί γε ἡ ἀπόλυτη ὁμοιότης πρὸς τ' ἄλλα κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. μένω κατάπληκτος γιὰ τὴν ἀπύθμενη βλακεία καὶ τσαρλατανιὰ καὶ παπαγαλικὴ ἀνευθυνότητα ὅλης τῆς δῆθεν «βιβλικῆς ἐπιστήμης» ποὺ ἐπαναλαμβάνει σὰν ἠχὼ τὴ βλακεία τοῦ Ἱερωνύμου. διότι μόνο βλᾶκες γίνεται νὰ μὴν καταλαβαίνουν ποτὲ ποιό εἶναι τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ ποιό τὸ τοῦ Θεοδοτίωνος. φαίνεται τέλος ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι καὶ ὅτι τὰ μυαλὰ τοῦ Ἱερωνύμου ἦταν ξεκουνημένα· ἀπὸ τὸ δὶς ἀκόλαστο παρελθόν του ἢ ἀπὸ τὴν ἐμπάθειά του ἢ ἀπὸ τὸ κούρντισμα τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα· ἢ κι ἀπὸ τὰ τρία.

Παραθέτω λοιπὸν τοὺς πίνακες.

Σύγκρισι Ἑβδομήκοντα καὶ Θεοδοτίωνος
Κύρια ὀνόματα καὶ ὅροι
ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

		Ο΄	Θ
1	2	*Καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ (ὁ Ναβουχοδονόσορ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ) εἰς γῆν Σενναάρ*	*Καὶ ἀπήνεγκαν αὐτὰ (...) εἰς Βαβυλῶνα*
3	1	*Ἐν πεδίῳ Δεϊρὰ ἐν χώρᾳ Βαβυλῶνος*	*Ἐν πεδίῳ τοῦ περιβόλου χώρας Βαβυλωνίας*
2	16	*Ἀριὼχ τῷ ἀρχιμαγείρῳ*	*Ἀριώχῃ τῷ ἀρχιμαγείρῳ*
	17	*Ἀριώχ*	*Ἀριώχης*
	26	*Ἀριώχ*	*Ἀριώχ*
	28	Ἀριώχ	Ἀριώχ
1	3	*Ἀσφανὲζ τῷ ἀρχιευνούχῳ*	*Ἀβιεσδρὶ τῷ ἀρχιευνούχῳ*
1	12	*Ἀμελσὰδ ὃν κατέστησεν ὁ ἀρχιευνοῦχος*	*Ἀβιεσδρὶ τῷ ἀναδειχθέντι ἀρχιευνούχῳ*
	18	*Ἀμελσάδ*	*Ἀβιεσδρί*
1	22	*τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς μάγους*	*τοὺς **σοφιστὰς** καὶ τοὺς **φιλοσόφους***
2	16	*τοὺς σοφούς*	*τοὺς **σοφιστὰς***
	20	*τῶν σοφῶν*	*τοῖς **σοφισταῖς***
	26	*τοὺς σοφοὺς... τοὺς σοφούς*	*τοὺς **σοφιστὰς...** τοὺς **σοφιστάς***
	56	*τοὺς σοφούς*	*τῶν **σοφιστῶν***
4	18	——	*τὸν Δανιὴλ τὸν ἄρχοντα τῶν **σοφιστῶν***
Γένεσις **100**	14	*τοῖς ἐξηγηταῖς* (ὀνείρων)	τοῖς **σοφισταῖς**
Νόμος **15**	5	*τοὺς ἐξηγητὰς* (ὀνείρων)	τοὺς **σοφιστάς**

Ὁ Θεοδοτίων, ποὺ ἦταν ἑλληνοφιγούρας, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι λογιώτατοι, ἀντικαθιστᾷ τὰ δημώδη καὶ ἄκομψα *μάγοι ἐπαοιδοὶ ἐξηγηταὶ* (ὀνείρων) καὶ *σοφοὶ* μὲ τὰ ἑλληνοφιγούρικα *σοφισταὶ* καὶ *φιλόσοφοι*. ἂν ἦταν δυνατὸν νὰ λέγωνται *σοφισταὶ* καὶ *φιλόσοφοι* σὲ βιβλία τοῦ 7^{ου} καὶ 6^{ου} π.Χ. αἰῶνος τῆς Π. Διαθήκης, πρὶν νὰ ἐπινοηθοῦν οἱ ὅροι αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες! κι αὐτὸ εἶναι κείμενο τῶν 2 χειρογράφων, δηλαδὴ τοῦ ἑξαπλικοῦ Θεοδοτίωνος, καὶ ὄχι τῶν 80 χειρογράφων, δηλαδὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἑβδομήκοντα. τὸ κείμενο μὲ τὰ ἄκομψα καὶ βαρβαρικὰ *Ἀριὼχ Σενναὰρ Δεϊρὰ* εἶναι οἱ Ἑβδομήκοντα, τὸ κείμενο τῶν 80 ἐκκλησιαστικῶν χειρογράφων, καὶ ὄχι ὁ ἑλληνοφιγούρας Θεοδοτίων ποὺ ἔγραψε τὸ ἑλληνοφιγούρικο κείμενο τῶν 2 χειρογράφων μὲ τὰ *Ἀριώχης*, ποὺ τὸ παίρνει

ἀπὸ τὸν 100 χρόνια ἀρχαιότερό του ἑλληνολιγούρη Ἰώσηπο, καὶ *Περίβολον* (ἀντὶ *Δεϊρὰ*) καὶ *Βαβυλωνία* (ἀντὶ *Σενναὰρ* ποὺ τὸ ἀπεχθάνεται)· καὶ δὲν μπορεῖ τὸ ἑλληνοφιγούρικο τσόκαρο νὰ ξεχωρίσῃ τὰ *Βαβυλὼν* καὶ *Βαβυλωνία,* ὅτι *Βαβυλὼν* εἶναι ἡ πόλι, ἡ πρωτεύουσα, καὶ *Βαβυλωνία* ἡ χώρα, τὸ κράτος. τόσο ἐγγράμματος ἦταν. οἱ δὲ Ἑβδομήκοντα δὲν λὲν ποτὲ *Βαβυλωνία,* ἀλλὰ πάντοτε *Σενναάρ* (4 φορές). καὶ μόνο αὐτὸ ἔπρεπε νὰ βάλῃ μυαλὸ στὸ λυσσασμένο φαφλατᾶ Ἱερώνυμο καὶ σ' ὅλους τοὺς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καί γε τῇ ἡμεδαπῇ ὁμοίους του.

Σύγκρισι Ἑβδομήκοντα - μασοριτικοῦ - Θεοδοτίωνος - Βουλγάτας
Κύρια ὀνόματα ἐπιφανῶν προσώπων
ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ - ΔΑΝΙΗΛ

Ἑβδομήκοντα	μασοριτικό	Θεοδοτίων	Vulgata
Βαλτάσαρ (Δανιήλ)	Βλθσαmρ	Βαλτάσαρ	Baltassar
Βαλτάσαρ (βασιλεύς)	Βλσαmρ	Βαλτάσαρ	Baltassar
Ἀριώχ	Αριυκ	Ἀριώχης	Arioch
Ἀσφανέζ	Ασπνζ	Ἀβιεσδρί	Asphenez
Ἀμελσάδ	Εμλmδ	Ἀβιεσδρί	Malasar

Ὁ πίνακας δείχνει ὅτι ὁ Θεοδοτίων δὲν εἶχε ἐπαφὴ μὲ τὸ μασοριτικό, κι ὅτι οἱ Βαρανίνα - Ἱερώνυμος στὴ *veritas hebraica* τους διάβαζαν λάθος ἢ λαθεμένα τὸ *Εμλmδ (Ἀμελσὰδ)* ὡς *Εμλmρ - Malasar,* δηλαδὴ τὸ τελευταῖο *ρῶ* ἀντὶ *δέλτα,* ποὺ εἶναι ἡ συχνότερη παρανάγνωσι στὴν τετράγωνη ἀραμαϊκὴ γραφή. τὸ δὲ *Ἀβιεσδρὶ* ὁ Θεοδοτίων τὸ βουτάει ἀπὸ τοὺς Κριτὰς (9,1· 19· 113), ὅπου λέγεται ἔτσι ὁ δῆμος τοῦ Γεδεών! ἔτσι ὁ Ἱερώνυμος ἀποδεικνύεται τσαρλατάνος ταχυδακτυλουργὸς παπατζῆς ἀπατεώνας, ποὺ ἔκανε φιγούρα καὶ στὴν Παῦλα του.

Σύγκρισι Ἑβδομήκοντα καὶ Θεοδοτίωνος
Ἀμετάφραστες ἑβραϊκὲς λέξεις
ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ - ΔΑΝΙΗΛ

Ἑβδομήκοντα	Θεοδοτίων	χωρία
βαδδίν	βύσσινον	Δα 4,6· 92· 93
ἐίρ	ἄγγελος	Αἰ 4,11· 23· 46
ἐφαδανώ	—	Δα 4,86
θεκέλ	κατελογίσθη	Αἰ 5,36· 38
μαναά	θυσίαι καὶ εὐωδίαι	Αἰ 2,54
μανή	ἠρίθμηται	Αἰ 5,36· 39
μαωζίν	—	Δα 4,79
Σαβί	θέλησις	Δα 4,48· 82· 86

Ἑβδομήκοντα	Θεοδοτίων	χωρία
φαρές	ἐξῆρται	Αἰ 5,36˙ 39
φελμουνί	φελμουνί	Δα 2,15
φορθομίν	ἐπίλεκτοι	Αἰ 1,3
χρυσίον Τοπάζ	βύσσινον	Δα 4,6
ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν	ἐλεεινός	Δα 3,30

Τὶς λέξεις αὐτὲς τὶς ἔχουν ὅλες καὶ τὶς καταλαβαίνουν κιόλας μόνο οἱ ἄκομψοι Ἑβδομήκοντα, ποὺ γιὰ τὴν Αἰχμαλωσία καὶ τὸν Δανιὴλ παραδίδονται στὰ 80 ἐκκλησιαστικὰ χειρόγραφα, ἐνῷ τὸ κείμενο τῶν 2 ἑξαπλικῶν χειρογράφων τους, δηλαδὴ ὁ Θεοδοτίων, μερικὲς τὶς ἀποφεύγει, καί, ὅσες ἔχει, δὲν τὶς καταλαβαίνει˙ προσπαθεῖ ὅμως νὰ τὶς καταλάβῃ καὶ νὰ τὶς μεταφράσῃ ἑλληνιστὶ ὁ ἑλληνοφιγούρας. καὶ στὸ Δα 4,6, ἐνῷ οἱ Ἑβδομήκοντα ἔχουν *βαδδὶν* καὶ *χρυσίον Τοπάζ* καὶ σύμφωνα μ' αὐτοὺς ἔχει καὶ τὸ μασοριτικὸ *βδιμ* καὶ *αυ πζ,* ὁ Θεοδοτίων μεταφράζει καὶ τὰ δυὸ *βύσσινα˙* καὶ πάλι στὸ Δα 4,92-93, ἐνῷ οἱ Ο΄ ἔχουν *βαδδίν,* καὶ σύμφωνα μ' αὐτοὺς καὶ τὸ μασοριτικὸ ἔχει *βδιμ,* ὁ Θεοδοτίων μεταφράζει πάλι *βύσσινα.* οἱ Ο΄ ὅμως τὴν *βύσσον* καὶ τὰ *βύσσινα* τὰ λένε ἔτσι καὶ ὄχι *βαδδίν,* καὶ τὸ μασοριτικὸ συμφωνώντας τὰ βραχυγραφεῖ *σσ,* ὁ Θεοδοτίων «μεταφράζει» πάλι *βύσσινα.* δηλαδὴ ὅταν συναντάῃ λέξεις ποὺ δὲν τὶς καταλαβαίνει, τραβάει ἕνα *βύσσινα,* καὶ «ξεμπερδεύει».

Σύγκρισι Ἑβδομήκοντα καὶ Θεοδοτίωνος
Προσθῆκες καὶ διασκευὲς τοῦ Θεοδοτίωνος
ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

		Ο΄	Θ
1	3	*ἀπὸ τῶν φορθομίν*	*ἐκ τῶν ἐπιλέκτων*
	10	*σκυθρωπὰ παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν*	*διατετραμμένα καὶ ἀσθενῆ παρὰ τοὺς συντρεφομένους ὑμῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν.*
2	10	*τὸ ἐνύπνιόν μου εἴπατέ μοι, καὶ γνώσομαι ὅτι τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖτέ μοι*	*ἐὰν μὴ τὸ ἐνύπνιον ἀπαγγείλητέ μοι ἐπ' ἀληθείας καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε, θανάτῳ περιπεσεῖσθε.*
	20	*καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τοῦ μυστηρίου τούτου*	*καὶ (Δανιήλ) παρήγγειλε νηστείαν καὶ δέησιν καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ ὑψίστου περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου.*
	22	*ἡ σύνεσις*	*ἡ μεγαλωσύνη*
	33	*σύ, βασιλεῦ, οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἀνέβησαν τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.*	*σύ, βασιλεῦ, κατακλιθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης σου, ἑώρακας πάντα ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.*
	41	*ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλω θερινῆς˙ καὶ ἐξῆρεν αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος.*	*ὡσεὶ λεπτότερον ἀχύρου ἐν ἅλωσι, καὶ ἐρρίπησεν αὐτὰ ὁ ἄνεμος.*

		Ο΄	Θ
	47	*βασιλεία διῃρημένη ἔσται.*	*βασιλεία διμερὴς ἔσται*
	56	*καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης χώρας Βαβυλῶνος.*	*καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον πάντων τῶν* ***σοφιστῶν*** *Βαβυλωνίας.*
3	1	*Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν εἰκόνα...*	*Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς διοικῶν πόλεις καὶ χώρας καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ* ***Ἰνδικῆς*** *ἕως Αἰθιοπίας ἐποίησεν εἰκόνα...*
	2	*Καὶ ἀπέστειλε συναγαγεῖν τοὺς ὑπάτους καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς τοπάρχας, ἡγουμένους τε καὶ τυράννους καὶ τοὺς ἐπ' ἐξουσιῶν καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν ἐλθεῖν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς εἰκόνος*	*Καὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς βασιλέων καὶ κυριεύων τῆς οἰκουμένης ὅλης ἀπέστειλεν ἐπισυναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη καὶ φυλὰς καὶ γλώσσας, σατράπας, στρατηγούς, τοπάρχας, καὶ ὑπάτους, διοικητάς, καὶ τοὺς ἐπ' ἐξουσιῶν κατὰ χώραν, καὶ πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐλθεῖν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος...*
	25	*καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγώ, ἔπεσον εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης πεπεδημένοι. καὶ περιεπάτουν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ὑμνοῦντες τὸν θεὸν καὶ εὐλογοῦντες τὸν Κύριον.*	*Τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμποδίσαντας τοὺς περὶ τὸν Ἀζαρίαν ἐξελθοῦσα ἡ φλὸξ ἐκ τῆς καμίνου ἐνεπύρισε καὶ ἀπέκτεινεν, αὐτοὶ δὲ συνετηρήθησαν. οὕτως οὖν προσηύξατο Ἀνανίας καὶ Ἀζαρίας καὶ Μισαὴλ καὶ ὕμνησαν τῷ Κυρίῳ, ὅτε αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς προσέταξεν ἐμβληθῆναι εἰς τὴν κάμινον.*
	34	*Τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγὼ ἐν τῇ χώρᾳ Βαβυλῶνος καὶ ηὔξησεν αὐτοὺς καὶ ἠξίωσεν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι πάντων τῶν Ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.*	(97). *Οὕτως οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγὼ ἐξουσίαν δοὺς ἐφ' ὅλης τῆς χώρας κατέστησεν αὐτοὺς ἄρχοντας.*
	35	*'Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς καὶ γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη.*	— — — —
	36	*Τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα, ἃ ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, ἤρεσεν ἐναντίον ἐμοῦ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν*	— — —
	37	*ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρά· ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν'.*	— — —
4	1	*Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ εὐθηνῶν ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ εὐθαλῶν. ἐνύπνιον εἶδον...*	(4) *Ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ εἶπεν· Εἰρηνεύων ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ εὐθυνῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. ἐνύπνιον εἶδον...* (Σημείωσι· Τὸ 18^{ον} ἔτος βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἦταν ἕνα ἔτος πρὶν ἀπὸ τὴν ἅλωσι τῆς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τὸν Ναβουχο-

	Ο΄	Θ
		δονόσορ. ἡ ἅλωσι ἔγινε τὸ 19ον ἔτος τῆς Βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορ! (Βα 127,1).
5 6 15 17 19	*Ἕως ἦλθε Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ,... εἶπα· Βαλτάσαρ, ... καὶ σύ, Βαλτάσαρ, ...τότε Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ... καὶ εἶπε· Βαλτάσαρ, ...καὶ ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ...*	πουθενὰ τὸ ὄνομα *Βαλτάσαρ*
8 9 10 11	*Ἰδοὺ δένδρον ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολύ. ἐμεγαλύνθη τὸ δένδρον καὶ ἴσχυσε, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἔφθασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ κῦτος αὐτοῦ εἰς τὸ πέρας ἁπάσης τῆς γῆς. τὰ φύλλα αὐτοῦ ὡραῖα, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πάντων ἐν αὐτῷ. καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατῴκουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐτρέφετο πᾶσα σάρξ. ἐθεώρουν...*	*Ἰδοὺ δένδρον ὑψηλὸν φυόμενον ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη, καὶ οὐκ ἦν ἄλλο ὅμοιον αὐτῷ. οἱ κλάδοι αὐτοῦ τῷ μήκει ὡς σταδίων τριάκοντα, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ ἐσκίαζον πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνόσσευον· ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς καὶ ἀγαθὸς καὶ ἐχορήγει πᾶσι τοῖς ζῴοις. καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη· ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ἤγγιζεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ κῦτος αὐτοῦ ἕως τῶν νεφελῶν πληροῦν τὰ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν αὐτῷ ᾤκουν καὶ ἐφώτιζον πᾶσαν τὴν γῆν. ἐθεώρουν...*
13	*Καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ χαλκῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω... κοιτασθήσεται.*	*...καὶ εἰς φυλακὴν παρεδόθη καὶ ἐν πέδαις καὶ ἐν χειροπέδαις χαλκαῖς ἐδέθη...*
33	*Μετὰ δωδεκάμηνον ἐπὶ τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι περιπατῶν ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν· ...*	*Μετὰ μῆνας δώδεκα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ περιεπάτει καὶ ἐπὶ τῶν πύργων αὐτῆς διεπορεύετο καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ...*
35 36	*Ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος, φωνὴ ἀπ' οὐρανοῦ ἐγένετο· Σοὶ λέγουσι, Ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ, ἡ βασιλεία παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ. καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σε ἐκδιώξουσι...* — — — — — — — — — —	*Καὶ ἐπὶ συντελείας τοῦ λόγου αὐτοῦ φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤκουσε· Σοὶ λέγεται, Ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ, ἡ βασιλεία Βαβυλῶνος ἀφῄρηταί σου καὶ ἑτέρῳ δίδοται, ἐξουθενημένῳ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ οἴκῳ σου. ἰδοὺ ἐγὼ καθίστημι αὐτὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας σου, καὶ τὴν ἐξουσίαν σου καὶ τὴν δόξαν σου καὶ τὴν τρυφήν σου παραλήψεται, ὅπως ἐπιγνῷς· ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται δώσει αὐτήν. ἕως δὲ ἡλίου ἀνατολῆς βασιλεὺς ἕτερος εὐφρανθήσεται ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ κρατήσει τῆς δόξης σου καὶ τῆς ἰσχύος σου καὶ τῆς ἐξουσίας σου. καὶ οἱ ἄγγελοι διώξονταί σε ἐπὶ ἔτη ἑπτά, καὶ οὐ μὴ ὀφθῇς οὐδ' οὐ μὴ λαλήσεις μετὰ παντὸς ἀνθρώπου.*
39	*...Αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγα-*	*...Αἱ τρίχες μου ἐγένοντο ὡς πτέρυγες ἀε-*

		Ο΄	Θ
		λύνθησαν καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων.	*τοῦ, οἱ ὄνυχές μου ὡσεὶ λέοντος.*
		—	*34. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος εἷς ἐκάλεσέ με ἐκ τοῦ*
		—	*οὐρανοῦ λέγων· Ναβουχοδονόσορ δού-*
		—	*λευσον τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ τῷ ἁγίῳ καὶ*
		—	*δὸς δόξαν τῷ ὑψίστῳ· τὸ βασίλειον τοῦ ἔ-*
		—	*θνους σου σοὶ ἀποδίδεται.*
5	21	*...Τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξεις.*	*...Ἕξεις ἐξουσίαν τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας μου.*
	22-31	*Τότε ἀπεκρίθη Δανιὴλ .... οὐ πάντα ταῦτα ἔγνως;*	(παραλείπονται)
	41	*Ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ*	*Καὶ τὸ βασίλειον ἐξῆρται ἀπὸ τῶν Χαλ-*
	42	*ὁ βασιλεὺς Χαλδαίων. καὶ Δαρεῖος ὁ Μῆδος παρέλαβε τὴν βασιλείαν, ὢν*	*δαίων καὶ ἐδόθη τοῖς Μήδοις καὶ τοῖς Πέρσαις. καὶ* ***Ἀρταξέρξης**** *ὁ τῶν Μήδων*
6	1	*ἐτῶν ἑξήκοντα δύο. Καὶ ἤρεσεν ἐνώ-πιον Δαρείου καὶ κατέστησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν εἴκοσι, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπάνω αὐτῶν τακτικοὺς*	*παρέλαβε τὴν βασιλείαν. καὶ Δαρεῖος πλή-ρης τῶν ἡμερῶν καὶ ἔνδοξος ἐν γήρει· καὶ κατέστησε σατράπας ἑκατὸν εἴκοσιν ἑπτὰ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄνδρας τρεῖς ἡγουμένους αὐτῶν,*
	2	*τρεῖς, ὧν ἦν Δανιὴλ εἷς ἐξ αὐτῶν,...*	*καὶ Δανιὴλ εἷς ἦν τῶν τριῶν ἀνδρῶν... σα-τράπας ἑκατὸν εἴκοσιν ἑπτά...*
			* Βασιλεὺς τῆς Περσίας ὀνόματι **Ἀρτα-ξέρξης** ὑπῆρξε μόνο 100 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δανιήλ.
	7	*Δαρεῖε βασιλεῦ, ...*	*παρὰ Δαρείου τοῦ βασιλέως...*
	11	*ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος...*	*παρὰ Δαρείου τοῦ βασιλέως...*
	31	*Δαρεῖος ὁ βασιλεύς...*	*ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος...*
	36	*ἐν τῇ βασιλείᾳ Δαρείου...*	*Δαρεῖε βασιλεῦ, ...*
			Δαρεῖος ὁ βασιλεύς...
			Ἐγὼ Δαρεῖος...
			ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος...

ΔΑΝΙΗΛ

1	9	*Προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, ... καὶ τρία κέρατα... ἐξερριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ*	*Καὶ βουλαὶ πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ... καὶ τρία τῶν κεράτων... ἐξηράνθησαν δι' αὐτοῦ...*
2	2	*Ἤμην ἐν Σούσοις... ἐν χώρᾳ Ἐλάμ, ...καὶ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ...*	*...Ἐμοῦ ὄντος ἐν Σούσοις... ἐν* ***Ἐλυμαΐδι*** *χώ-ρᾳ... ἔτι ὄντος μου πρὸς τῇ πύλῃ Ἀιλάμ...*
3	31	*...ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν σὺ εἶ*	*...ὅτι ἐλεεινὸς εἶ.*
4	5	*Ἐδδεκέλ*	***Τίγρης***
	6	*βαδδίν*	*βύσσινα*

	Ο΄	Θ
11	*Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν*	*Δανιήλ, ἄνθρωπος ἐλεεινὸς εἶ*
34	*Καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου.*	*Καὶ ἐνισχύσει βασιλείαν Αἰγύπτου.*
48	*Καὶ στήσεται ἐν τῇ γῇ Σαβί.*	*Καὶ στήσεται ἐν τῇ χώρᾳ τῆς θελήσεως.*
79	*καὶ θεὸν μαωζὶν ἐπὶ τόπου αὐτοῦ δοξάσει.*	— —
86	*Καὶ πήξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐφαδανὼ ἀνὰ μέσον τῶν θαλασσῶν, εἰς ὄρος σαβὶ ἅγιον.*	*Καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τότε ἀνὰ μέσον τῶν θαλασσῶν καὶ τοῦ ὄρους τῆς θελήσεως τοῦ ἁγίου.*
90	*Σφράγισον τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας, ἕως διδαχθῶσιν οἱ πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις.*	*Σφράγισαι τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας, ἕως ἂν ἀπομανῶσιν οἱ πολλοὶ καὶ πλησθῇ ἡ γῆ ἀδικίας.*
93	*τὰ βαδδίν*	*τὰ βύσσινα*

Ἀντιμετωπίζοντας δυὸ μεταφράσεις, Α καὶ Β, καταχωρίζω σὲ κάθε μία χαρακτηριστικὰ ἰδιώματά της.

	Α	Β
1.	Ἀριώχ	Ἀριώχης
2.	Σαβί φορθομίν	θέλησις ἐπίλεκτοι
3.	ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν (= ἀξιαγάπητος)	ἄνθρωπος ἐλεεινός
4.	σοφοί ἐπαοιδοὶ καὶ μάγοι ἐξηγηταὶ (ὀνείρων) (Γε 100,14΄ Νο 15,5)	**σοφισταί** **σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι** **σοφισταί**
5.	Ἐδδεκέλ (= Τίγρης)	**Τίγρης**
6.	— — — —	**σοφισταί** **Ἰνδική** **Ἐλυμαῖς** **Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεύς**
1-3.	Ὀνόματα λέξεις φράσεις ἀνελλήνιστα΄ χαρακτηριστικὸ τῶν Ἑβδομήκοντα	Ὀνόματα λέξεις φράσεις ἐξελληνισμένα παρὰ τὴ συνήθεια τῶν Ἑβδομήκοντα΄ ἀποφεύγονται οἱ ἑβραϊσμοί.
4.	Λέξεις καὶ φράσεις ἀνελλήνιστες ποὺ δὲν εἶναι καυχήματα τῆς ἑλληνικῆς κουλτούρας.	Φιγουράτοι ὅροι τῆς ἑλληνικῆς κουλτούρας΄ οἱ λέξεις *σοφισταὶ* καὶ *φιλόσοφοι* γιὰ ἑβραϊκὸ κείμενο τοῦ 7^{ου} καὶ 6^{ου} π.Χ. αἰῶνος εἶναι ἐκτὸς τόπου χρόνου καὶ τρόπου σὰ γάιδαροι μὲ σέλλα ἢ γίδες μὲ χαλινάρια.
5.	Ὄνομα ποταμοῦ ἀνελλήνιστο	Ὄνομα ποταμοῦ ἐξελληνισμένο, ξένο πρὸς

	Α	Β
		τὴ συνήθεια τῶν Ο΄. ἡ μετάφρασί του ***Τίγρης,*** ποὺ τὴν ἔκαναν οἱ Μακεδόνες τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶναι 230 χρόνια νεώτερη ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Δανιήλ.
6.	Μία λέξι καὶ τρία κύρια ὀνόματα ποὺ δὲν ὑπάρχουν στὸ κείμενο τοῦ Δανιήλ.	Λέξι καὶ ὀνόματα προστεθειμένα ***σοφισταί, Ἰνδική, Ἐλυμαῖς, Ἀρταξέρξης*** *(βασιλεύς).* ***Ἰνδική΄*** χώρα ἀνεύρετη στὴ Βίβλο γενικῶς καὶ στὸ Δανιὴλ εἰδικῶς. στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀνατολικώτερα εἶναι τὰ *Σοῦσα* τὸ *Ἐλὰμ* κι ὁ ποταμὸς *Ἐδδεκέλ* (Δα 2, 2΄ 4,5), δυτικώτερο ἡ *Θαρσίς* (Ψα 49,8)΄ βορειότερο ἡ *Ἑλλάς* (Ἰζ 33,17), καὶ νοτιώτερα ἡ *Τοπάζ* (Ἰβ 21,22). οἱ *Ἰνδοὶ* κι ἡ *Ἰνδικὴ* ἔγιναν γνωστοὶ μὲ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο, 230 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δανιήλ. ***Ἐλυμαῖς΄*** ὄνομα χώρας ἐξελληνισμένο ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες τοῦ Ἀλεξάνδρου 230 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δανιήλ. στοὺς Ο΄ λέγεται *Ἐλάμ* (Γε 17,1΄ Ἰζ 43,11). ***Ἀρταξέρξης΄*** μόνο 100 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δανιὴλ ὑπῆρξε στὴν Περσία βασιλεὺς μὲ τ' ὄνομα *Ἀρταξέρξης.*

Πέρα ἀπὸ τὴ γλωσσικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τοῦ Θεοδοτίωνος, καὶ τὴν παλαιογραφικὴ καὶ κωδικολογικὴ ἐξέτασι τῶν δυὸ μεταφράσεων καὶ τὶς πολλὲς διαφορὲς ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴ σύγκρισι τῶν δυὸ κειμένων, καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ ἰδιώματα δείχνουν ἀναντίρρητα ὅτι μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ἡ Α, καὶ διασκευὴ τοῦ Θεοδοτίωνος εἶναι ἡ Β, αὐτὴ ποὺ διασώθηκε στὸ κιζιανὸ χειρόγραφο. ἡ γνωστὴ μεταχρονολόγησι τοῦ Δανιὴλ ἀπὸ τὴν ἀρνητικὴ «κριτικὴ» ὀφείλεται ἐξ ὁλοκλήρου στὴν ὑστερικὴ βλακεία τοῦ Ἱερωνύμου, ποὺ γαύγιζε ὁ ἀνάποδος μὲ τόση λύσσα ὅτι τὸ ἐκκλησιαστικὸ κείμενο τοῦ Δανιὴλ εἶναι μετάφρασι τοῦ Θεοδοτίωνος. φυσικὰ καὶ ἡ ἀρνητικὴ «κριτικὴ» τῶν χρόνων μας, ποὺ εἶναι «Σκούντα με νὰ πέσω», κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν ἴδια ὑστερικὴ βλακεία τοῦ Ἱερωνύμου. εἶναι τυφλωμένοι καὶ δαιμονισμένοι.

Καὶ ἤθελε ὁ βλάκας καὶ κοκορῖκος Ἱερώνυμος νὰ ἐξαφανίσῃ τὴ μετάφρασι τῶν Ο΄ καὶ νὰ τὴν ὑποκαταστήσῃ μὲ τὴ λατινόγλωσση ἰουδαϊκὴ μετάφρασι, ποὺ τοῦ ἔφτιαξε ὁ Ἰουδαῖος Βαρανίνα, μαθητικὸς ἀπόγονος τοῦ Ἀκιβά. ἡ vulgata τοῦ Βαρανίνα δὲν εἶναι ἡ Π. Διαθήκη. εἶναι ἄλλη μιὰ ἰουδαϊκὴ μετάφρασι τοῦ ἀντιχριστιανικοῦ πρωτομασοριτικοῦ σκευάσματος, λατινόγλωσση αὐτή, μετὰ τὶς ἑλληνόγλωσσες ἓξ ἑξαπλικὲς μεταφράσεις ποὺ περιμάζεψε ὁ Ὠριγένης. ὁ Ἱερώνυ-

μος ἦταν τὸ καλλιλογικὸ πιόνι τοῦ Βαρανίνα, κι ἔπειτα ὁ εἰσαγωγεὺς τῆς μεταφράσεως Βαρανίνα στὴν ἐκκλησία. ὅ,τι δὲν ἐπέτυχαν οἱ Ἀκιβὰ Ἀκύλας Θεοδοτίων Σύμμαχος, οἱ τρεῖς ἀνώνυμοι, κι ὁ χρησιμοποιούμενος ἐπίσης εὐνοῦχος Ὠριγένης, τὸ ἐπέτυχε ὁ Βαρανίνα μ' ἕνα εὐχρηστότερο ἐνεργούμενο, τὸν Ἱερώνυμο. σήμερα ὅλη ἡ ἐκτὸς ἐκκλησίας χριστώνυμος ἀνθρωπότης διαβάζει «τὴν Π. Διαθήκη» ἀπὸ τὸ σκεύασμα τοῦ Βαρανίνα.

Μετὰ τὸν ἄστοχο θόρυβο, ποὺ ἄρχισε ἀπὸ τὸ 1772, ξεφύτρωσαν καὶ ἄφθονες «φιλολογικὲς κριτικὲς» καὶ «γλωσσικὲς συγκρίσεις» καὶ «γνωματεύσεις» ποικίλων τσαρλατάνων καὶ κοκορίκων μὲ ἀξιώσεις μαγικοῦ κύρους, οἱ ὁποῖες ὅλες ἀνήκουν στὴ σφαῖρα τῶν φαντασιώσεων. οἱ κοκορῖκοι διατυμπάνισαν διασάλπισαν καὶ φαφλάτισαν τὸ «ἐπιστημονικό τους συμπέρασμα» ὅτι ἡ ἐκκλησία ἀπὸ χρόνια ἀμνημόνευτα, προκειμένου γιὰ τὸ Δανιήλ, πέταξε τὴ μετάφρασι τῶν Ο΄, ἡ ὁποία χάθηκε, καὶ μόλις διασώθηκε σ' αὐτὸ τὸ χειρόγραφο, ποὺ βρέθηκε μόλις τὸ 1772, καὶ προτίμησε τὴ διασκευὴ τοῦ Θεοδοτίωνος ὡς καλλίτερη· καὶ ὅτι γλωσσικῶς καὶ φιλολογικῶς ἀποδεικνύεται ὅτι πράγματι ἡ χρησιμοποιούμενη εἶναι ἡ διασκευὴ τοῦ Θεοδοτίωνος ἡ δὲ τοῦ κιζιανοῦ χειρογράφου εἶναι τῶν Ο΄. κι αὐτὰ τὰ ὑποστήριξαν χωρὶς νὰ ἔχουν ἄλλο δεῖγμα γραφῆς τοῦ Θεοδοτίωνος μεγαλείτερο ἀπὸ τρεῖς λέξεις. γουστόζικοι ξερόλες, ποὺ κάνουν καὶ «φιλολογικὲς ἀναλύσεις».

Αὐτὰ γιὰ τὴ διασκευὴ τοῦ Θεοδοτίωνος καὶ τὰ προβλήματα ποὺ δημιούργησε· εὐτυχῶς ὄχι στὴν ἐκκλησία, ἀλλὰ στοὺς παπικοὺς καὶ στοὺς προτεστάντες. εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ὁ Θεοδοτίων σκέφτηκε νηφαλιώτερα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους μεταφραστάς· ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν εἶναι Π. Διαθήκη ἡ ἀρχαία καὶ προχριστιανικὴ καὶ ἀνύποπτη ἰσραηλιτικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ νὰ εἶναι τὸ σκεύασμα τῶν ἀνισορρόπων Ἀκιβὰ καὶ Ἀκύλα. κι ὅτι οἱ νεοϊουδαϊκὲς ἀντιρρήσεις ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ προφητευμένου τρόπου τῆς γεννήσεώς του μποροῦν νὰ σερβιριστοῦν εὐχερέστερα κρυμμένες λιτὰ μέσα σὲ μιὰ γλωσσικὴ διασκευὴ τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ ὄχι μὲ τὶς παλαβομάρες τῶν Ἀκιβὰ καὶ Ἀκύλα. θὰ ἔλεγα ὅτι ὁ Θεοδοτίων δὲν ἐπέτυχε μὲν ἐκεῖνο ποὺ σχεδίασε, ἀλλὰ τοὺς Ἰουδαίους μεταφραστὰς τοὺς ξεπέρασε. αὐτὸν ὅμως τὸν ξεπέρασε ὁ Βαρανίνα, τρέχοντας σὲ μιὰ παρακαμπτήριο. καὶ κάτι ἐπέτυχε· κρατάει σήμερα ἐκτὸς Βίβλου καὶ ἐκκλησίας τοὺς περισσοτέρους χριστωνύμους· καὶ διαλυμένους μάλιστα· καὶ μὲ ψεύτικη Βίβλο στὰ χέρια. ὅσο γιὰ τὸν Ἱερώνυμο καὶ τὴν προσφορά του ἰσχύει ἡ χωριάτικη παροιμία

Ἔκανε κι ἡ μῦγα κόλο κι ἔχεσε τὸν κόσμο ὅλο.

3. Μετάφρασις Συμμάχου

Ὁ Σαμαρείτης *Σύμμαχος,* ὁ ὁποῖος, περνώντας ἀπὸ Χριστιανὸς κι ἀπὸ ἰουδαΐζων αἱρετικὸς ἐβιωναῖος, κατέληξε προσήλυτος Ἰουδαῖος, ζώντας δὲ στὰ τέλη τοῦ Β΄ αἰῶνος ἔγραψε κι ἐναντίον τοῦ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, χάλκευσε τὴ «μετάφρασί» του γύρω στὸ 200, φανατικὰ ἰουδαϊκή, μετάφρασι τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος πλησιέστατη πρὸς ἐκείνη τοῦ Ἀκύλα. γι' αὐτὸ κι ὁ Ὠριγένης τὴν τοποθέτησε ἀριστερὰ τῶν Ο΄, στὴν τέταρτη στήλη, ἀμέσως μετὰ τὴν τοῦ Ἀκύλα. οἱ δυὸ αὐτοὶ εἶναι οἱ στριμμένοι «μεταφρασταὶ» τῶν ἀλλοκότων μεταφράσεων μὲ τὶς ἀνύπαρκτες καὶ περίεργες λέξεις· ὁ Σύμμαχος πιθανῶς λιγώτερο στριμμένος ἀπὸ τὸν Ἀκύλα. εἶναι περίπου 30 χρόνια νεώτερος τοῦ Θεοδοτίωνος, ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι πολλὲς φορὲς στὴν ἀπαρίθμησι τῶν μεταφραστῶν ἀναφέρουν πρῶτα τὸ Σύμμαχο κι ἔπειτα τὸ Θεοδοτίωνα, ἐπηρεαζόμενοι μόνο ἀπὸ τὶς στῆλες τῶν Ἑξαπλῶν. κύρια διαφορὰ τῶν τριῶν ὠνομασμένων μεταφραστῶν εἶναι ὅτι οἱ μὲν Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος μεταφράζουν τὸ μασοριτικὸ ῥίχνοντας λαθραῖες ματιὲς στοὺς Ο΄, ἐνῷ ὁ Θεοδοτίων τροποποιεῖ τοὺς Ο΄ μὴ συμβουλευόμενος ποτὲ τὸ μασοριτικό, ἐπειδὴ σαφέστατα ἑβραϊκὰ δὲν ἤξερε, γιὰ νὰ μεταφράζῃ ἀπ' αὐτό. ὁ κεκηρυγμένος ἐχθρὸς τῶν Ο΄ Ἱερώνυμος μετὰ τὸν Ἀκύλα ἐκτιμάει τὸ Σύμμαχο, ἐπειδὴ τὸν βλέπει πιὸ κοντὰ στὴ *veritas hebraica,* ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποκλειστικῶς «αὐτὸς μόνο μεταφέρει τὴν Π. Διαθήκη στὴ Χριστιανωσύνη», καὶ ὄχι οἱ ἑβδομηκοντόπληκτοι ἀπόστολοι καὶ συντάκτες τῆς Κ. Διαθήκης Παῦλος Πέτρος Ματθαῖος Λουκᾶς Μάρκος κλπ.. νὰ μὴν ἐπαναλάβω κι ἐδῶ τὴν προειρημένη παροιμία γιὰ τὴ μῦγα καὶ τὰ παράγωγα τοῦ κόλου της. τέτοια ἰδεοληψία τὸν κατεῖχε τὸν ἐμπαθῆ τσαρλατάνο. ὁ δὲ δίκην δαιμονίου ἐμπνευστὴς τῆς ἰδεοληψίας του αὐτῆς εἶναι ὁ μαθητικὸς ἀπόγονος τοῦ Ἀκιβὰ ῥαββῖνος Βαρανίνα ποὺ τοῦ ἔφτιαξε τὴ vulgata. λέει λοιπὸν ὁ Ἱερώνυμος τὸ Σύμμαχο, μαζὶ καὶ τοὺς ἄλλους δυό, καὶ *ἡμιχριστιανοὺς (semichristiani),* ἐνῷ οἱ Ἑβδομήκοντα δὲν ἦταν καθόλου Χριστιανοί· αὐτὸ θέλει νὰ πῇ ὁ ἄφρων.

Ὅπως ἤδη εἶπα, ἡ μετάφρασι τοῦ Συμμάχου ἦταν τελείως ἄγνωστη. μόνον ὁ Ὠριγένης παρέλαβε τὸ αὐτόγραφό της καὶ μοναδικό της χειρόγραφο ἀπὸ κάποια Ἰουλιανή, σύζυγο ἢ θυγατέρα ἢ συγγενῆ ἢ κληρονόμο τοῦ Συμμάχου, στὴν ὁποία ἐμπιστεύτηκε τὸ χειρόγραφό του ὁ ἴδιος[38]. αὐτὸ ἔρχεται σὲ πλήρη ἀντίθεσι μ' ἐκεῖνο ποὺ λέει ὁ Ἱερώνυμος, ὁ ὁποῖος, ἀπ' ὅσα λέει, τὰ ἱστορικὰ τὰ παίρνει σχεδὸν πάντοτε ἀπὸ τὸν Εὐσέβιο καὶ τὸν Ἐπιφάνιο, ποὺ λεηλατεῖ, τὰ δὲ ἀνι-

στόρητα τὰ λέει μόνον ὡς τσαρλατανιές του. ἀναφέρει λοιπὸν ὁ Ἱερώνυμος καὶ δευτέρα ἔκδοσι τῆς μεταφράσεως τοῦ Συμμάχου[39]. λέει συγκεκριμένα ὅτι τὸ τοῦ Ναοὺμ 3,1 *ἀδικίας πλήρης* ὁ Σύμμαχος στὴν πρώτη ἔκδοσί του τὸ μεταφράζει *ἀποτομίας πλήρης* καὶ στὴ δευτέρα *μελοκοπίας πλήρης*· καὶ τὸ τοῦ Ἰερεμίου 39,30 *μόνος* ὁ Σύμμαχος στὴν πρώτη ἔκδοσί του τὸ μεταφράζει *μόνος* καὶ στὴ δευτέρα *διόλου.* πότε πρόλαβε κι ἔκανε δευτέρα ἔκδοσι ὁ Σύμμαχος, ἀφοῦ τὴ μοναδική του ὁ ἴδιος τὴν παρέδωσε στὴν Ἰουλιανὴ καὶ ἡ Ἰουλιανὴ τὴν παρέδωσε στὸν Ὠριγένη ποὺ τὴν ἔβαλε στὰ Ἑξαπλᾶ του; ὁ ἐπιπόλαιος Ἱερώνυμος τὸ πῆρε αὐτὸ ἀπὸ ἑλληνόγλωσσο συγγραφέα ποὺ εἶχε δῆ δυὸ «διάφορες γραφὲς» *(variae lectiones)* τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους (πρῶτο χέρι καὶ δεύτερο χέρι, manus prima καὶ manus secunda), δὲν κατάλαβε λόγῳ τῆς ἐλλιποῦς ἑλληνομαθείας του, καὶ νόμισε ὅτι ὁ ἑλληνόγλωσσος μιλοῦσε γιὰ πρώτη καὶ δευτέρα ἔκδοσι τῆς μεταφράσεως τοῦ Συμμάχου. ὅλο τέτοια λάθη κάνει ὁ παρπαρᾶς (perperus), στὰ ὁποῖα τὸν ἐξωθεῖ συχνὰ τυφλωμένον ἡ ἀσίγαστη λύσσα του ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα. γενικώτερα ὁ Ἱερώνυμος ὅπως γιὰ τὸν Ἀκύλα ἔτσι καὶ γιὰ τὸ Σύμμαχο λέει ὅτι μεταφράζει τὴ *hebraica veritas* ἐπακριβῶς ἀντιστοιχίζοντας *λέξι ἀπὸ λέξι καὶ νόημα ἀπὸ νόημα (verbum e verbo vel sensum e senso).* δὲν διερωτᾶται γιατί τότε εἶναι δυὸ οἱ μεταφράσεις αὐτὲς καὶ μαζὶ μὲ τὶς «δεύτερες ἐκδόσεις» των τέσσερες μεταφράσεις σὰν ἀπὸ τέσσερες μεταφραστάς, καὶ δὲν εἶναι μόνο μία; οὔτε ἔχει ἰδέα ὅτι ἡ *hebraica veritas* του εἶναι ἀλχημικὸ σκεύασμα ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴν πλαστογραφικὴ ἐπεξεργασία τῶν ῥαββίνων γιὰ τὴν ἀπατεωνικὴ καταπολέμησι τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. δὲν τὸν ἔκοβε γιὰ τέτοιες κριτικὲς διευκρινήσεις. ἡ ἀρχική του μικρόνοια, ἡ ἐλλιπής του κατάρτισι, καὶ τὸ πάθος του τρίτο τὸν τύφλωναν καὶ τὸν ἐξωθοῦσαν σὲ χοντροκομμένες βλακεῖες. πολὺ πρὶν ἀπ' αὐτὸν ὁ Εὐσέβιος, ποὺ δὲν ἦταν καὶ ἀκριβῶς Χριστιανός, παρατηρεῖ μὲ σύνεσι ὅτι οἱ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος μεταφράζουν *ἰουδαϊκώτερον,* ἐπειδὴ μισοῦν καταχθόνια (*ὑφορώμενοι* = ὑποβλέποντας) τὴ Χριστιανικὴ πίστι. ὁ Ἱερώνυμος, ποὺ πῆρε τόσα καὶ τόσα ἀπὸ τὸν Εὐσέβιο, αὐτὸ δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πάρῃ.

4. Μετάφρασις Πέμπτη

Τὴν *Πέμπτη (Ε΄)* μετάφρασι μαρτυροῦν μετὰ τὸν Ὠριγένη οἱ Εὐσέβιος, Ἐπιφάνιος, Ἱερώνυμος, Ψευδαθανάσιος καὶ Ψευδοθεοδώρητος· εἶναι ἐκείνη ποὺ βρέθηκε ἐπὶ Καρακάλλα (211-217) στὴν Ἰεριχὼ κρυμμένη σὲ πίθο.

Στὰ Ἑξαπλᾶ βρῆκα τὴν Πέμπτη μετάφρασι στὰ χωρία
Ψα 1,1· 9,1· 21,30· 24,17· 26,7· 28,2· 49,1· 9· 20· 67,28· 109,2· 3΄΄·

Ἰβ 11,14
Ἆσ 1,3· 4´´´ 6· 8· 11· 13· 14· 17· 2,1· 2· 5· 7´´ 8· 15· 17· 3,4· 8· 4.1· 3· 9´´ 15· 5,10· 11· 6,3· 9· 11· 12· 8,1´´
Ὠσ 6,3· 4· 5´´ 8· 9· 7,2· 4· 9· 10´´ 12· 13· 16´´ 8,5· 6´´ 9
Ἀβ 2,11· 3, 13.
ἴσως ν' ἀνευρίσκεται καὶ σ' ἄλλα χωρία· σίγουρα ὅμως δὲν ἀνευρίσκεται στὰ ποιητικὰ βιβλία Πμ Ἐκ Πδ Σο Θρ οὔτε σὲ κανένα ἄλλο πλὴν τῶν Δώδεκα μικρῶν προφητῶν. οἱ Montfaucon καὶ Field ἔχουν συμπεράνει ὅτι οἱ μεταφράσεις Ε΄ F΄ Ζ΄ ἦταν μεταφράσεις μόνο 15 βιβλίων· Ψα Ἰβ Ἆσ Δώδεκα, καὶ δὲν ἔχω λόγους νὰ μὴ δεχτῶ τὸ συμπέρασμά τους, τὸ ὁποῖο ἔχει προκύψει ἀπὸ πολὺ καλὴ ἔρευνα. στὸ χωρίο Ἀβ 3,13 ἡ μετάφρασι αὐτὴ φαίνεται νὰ ἦταν παράφρασι (ταργούμ). ἡ Πέμπτη μετάφρασι φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται καὶ στὰ χωρία Γε 34,15· 35,19· Λε 11,31· Βα 11,4· Πμ 23,24· 25,7· 26,17· 30,31, ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρόκειται γι' ἀντιγραφικὰ λάθη· καὶ ὄχι μόνον ἐγώ.

5. Μετάφρασις Ἕκτη

Τὴν *Ἕκτη (F΄)* μετάφρασι μαρτυροῦν μετὰ τὸν Ὠριγένη οἱ Εὐσέβιος, Ἐπιφάνιος, Ἱερώνυμος, Ψευδαθανάσιος, καὶ Ψευδοθεοδώρητος· εἶναι ἐκείνη ποὺ βρέθηκε ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου (222-238) στὴ Νικόπολι τοῦ Ἀκτίου (περίπου Πρέβεζα) κρυμμένη σὲ πίθο.

Στὰ Ἑξαπλᾶ βρῆκα τὴν Ἕκτη μετάφρασι στὰ χωρία
Ψα 1,1· 10,2· 21,30· 24,17· 26,7· 27,11· 28,2· 49,1· 109,2· 126,4
Ἆσ 1,6· 11· 2,7· 16· 17· 5,11 6,2· 9· 7,12· 8,5· 6· 13
Ἀμ 1,11
Ἀβ 1,5· 2,11· 3,13.
ἴσως ν' ἀνευρίσκεται καὶ σ' ἄλλα χωρία. στὰ χωρία Ψα 10,2 καὶ Ἀβ 3,13 ἡ μετάφρασι αὐτὴ φαίνεται νὰ ἦταν παράφρασι (ταργούμ). ἡ Ἕκτη μετάφρασι φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται καὶ στὸ χωρίο Νο 7,9, ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρόκειται γι' ἀντιγραφικὸ λάθος· καὶ ὄχι μόνο ἐγώ.

6. Μετάφρασις Ἑβδόμη

Τὴν *Ἑβδόμη (Ζ΄)* μετάφρασι μαρτυροῦν μετὰ τὸν Ὠριγένη οἱ Εὐσέβιος, Ἱερώνυμος, Ψευδαθανάσιος, καὶ Ψευδοθεοδώρητος· εἶναι ἐκείνη ποὺ βρέθηκε στὴ Νικομήδεια ἐντοιχισμένη σὲ τοῖχο πυργίσκου κάτω ἀπὸ τὸ σουβᾶ, προφανῶς κρυμμένη σὲ πίθο ὅπως ἡ Πέμπτη καὶ ἡ Ἕκτη καὶ κάθε βιβλίο ποὺ ἔκρυβαν οἱ κυνηγημένοι Ἰουδαῖοι στὸ Χηνοβόσκιο ἢ στὸ Κουμρὰν ἢ ὁπουδήποτε. προκειμένου γι' αὐτὴ τὴ μετάφρασι οἱ Ψευδαθανάσιος καὶ Ψευδοθεοδώρητος μεταδίδουν ἕνα σοβαρὸ λάθος· ὅτι εἶναι μετάφρασι τοῦ ἀσκητοῦ καὶ μάρτυρος Λουκιανοῦ, ποὺ μαρτύρησε ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ἡ ὁποία βρέθηκε ἐπὶ Μ.

Κωνσταντίνου. ὁ Ὠριγένης ὅμως βρῆκε τὴ μετάφρασι αὐτή, ἔκανε τὰ Ἑξαπλᾶ, καὶ πέθανε 50 κι 70 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ διωγμὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τὴν ἐπικράτησι τοῦ Κωνσταντίνου· καὶ ἄρα ἡ μετάφρασι αὐτὴ δὲν εἶναι τοῦ μάρτυρος Λουκιανοῦ· εἶναι ἄλλωστε κι ἀντιχριστιανική. προφανῶς ἡ πηγή τους ἔλεγε πρῶτα γι' αὐτὴ τὴν Ἑβδόμη ἰουδαϊκὴ μετάφρασι, καὶ σ' ἑπόμενη παράγραφο γιὰ τὴν ἐργασία τοῦ Λουκιανοῦ ἐπὶ τῆς Βίβλου, καὶ κάποιος γραφεὺς διασκέλισε κείμενο πηδώντας ἀπὸ τὸ μέσον τῆς μιᾶς παραγράφου στὸ μέσον τῆς ἄλλης. εἶναι συχνὸ αὐτὸ τὸ λάθος στὰ χειρόγραφα *(διασκελισμός).*

Στὰ Ἑξαπλᾶ βρῆκα τὴν Ἑβδόμη μετάφρασι στὰ χωρία
Ψα 21,30 (Ε΄ F΄ Ζ΄ μαζί)· 49,3
Ἀβ 1,5.
ἴσως ν' ἀνευρίσκεται καὶ σ' ἄλλα χωρία. ἡ Ἑβδόμη εἶναι ἡ πιὸ σπανιόχρηστη μετάφρασι.

Ἐδῶ τελειώνουν οἱ ἑξαπλικὲς μεταφράσεις.

8

Ἄλλες προτυπογραφικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ

Ἄλλες προτυπογραφικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ πλαστογραφικοῦ κι ἀντιχριστιανικοῦ σκευάσματος τοῦ Ἀκιβὰ μετὰ τὶς ἓξ ἑξαπλικὲς ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς ὑπάρχουν δύο, λατινικὴ vulgata κι ἑλληνόγλωσση ἰουδαϊκὴ Μαρκιανή. καὶ τὸ μασοριτικὸ βέβαια, ὅπως ἀπέδειξα, εἶναι μετάφρασι ἐπιλεκτικὴ - πλαστογραφική, ποὺ ἡ ἐπιλογή της ἔγινε ἀπὸ τὸ ἀνεπιστρεπτὶ χαμένο ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κι ἀπὸ τὴν πανάρχαιη κι ἐγγυημένη ἑλληνόγλωσση ἰσραηλιτικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία ὅμως κατὰ τὴν ἐμφάνισι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν Χριστιανικῆς πίστεως οἱ Ἰουδαῖοι μίσησαν μὲ ἀνίατο μῖσος, ὅσο μίσησε ὁ Ἀβεσσαλὼμ τὴν πανόμορφη ἀδερφή του ποὺ βίασε. καὶ ὑποκατέστησε τὸ μασοριτικὸ τὴν ἀρχαία ἑβραιόγλωσση Παλαιὰ Διαθήκη· γι' αὐτὸ χάθηκε τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκό της κείμενο· ἐπειδὴ ὑποκαταστάθηκε. καὶ ὑποκαταστάθηκε, ὅταν ὡλοκληρώθηκε τὸ μασοριτικό, μιὰ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία τὸ ἰουδαϊκὸ ἔθνος ἦταν μόνο ἀγράμματοι ἢ κι ὀλιγογράμματοι δοῦλοι κατάσπαρτοι σ' ὅλα τὰ παραμεσόγεια ἔθνη, καὶ τοὺς ἦταν ἀδύνατο νὰ διαφυλάξουν τὴν πατροπαράδοτη Βίβλο τους· ἀφοῦ δὲν εἶχαν τὴ δυνατότητα οὔτε τὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα τους νὰ διαφυλάξουν ἀκέραιη. τότε ἁλώνιζαν ὁ Ἀκιβὰ καὶ οἱ μαθηταί του, παλαβοὶ ἀμαθεῖς καὶ βέβηλοι πλαστογράφοι, οἱ ὁποῖοι ἔνιωθαν βέβαιοι κι ὅτι

ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι εἶδος πρὸς ἐξαφάνισι. γελάστηκαν ὅμως οἰκτρὰ ὅπως ὅλοι οἱ παθιασμένοι βλᾶκες.

1. Λατινικὴ vulgata

Ὅπως μαρτυρεῖ ὁ παπικὸς μοναχὸς Ἱερώνυμος κατ' ἐπανάληψιν, τὴ λατινόγλωσση μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης vulgata (=λαϊκὴ) τὴν ἔκανε γιὰ τὸν Ἱερώνυμο μὲ ἀμοιβὴ ὁ Ἰουδαῖος ῥαββῖνος Βαρανίνα, μακρινὸς μαθητικὸς ἀπόγονος τοῦ Ἀκιβὰ καὶ ἀντιχριστιανός, ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά, στὴ Βηθλεὲμ γύρω στὸ 400, ὅταν ὁ Ἱερώνυμος κατοικοῦσε ὡς *συνείσακτος* στὰ ἐκεῖ γυναικεῖα μοναστήρια τῆς φιλενάδας του Παύλης. ὁ πρὸ καὶ μετὰ τὸ βάπτισμά του πόρνος Ἱερώνυμος, ὁ ὁποῖος λίγο πρὶν ἀπὸ τὴ γνωριμία του μὲ τὴ Μαρκέλλα κι ἔπειτα μὲ τὴν Παῦλα στὴ Ῥώμη, ἀπὸ μιὰ βαρειὰ νόσο του εἶχε μείνει σεξουαλικῶς ἀνίκανος, ἐπειδὴ στὴ Ῥώμη γιὰ διάφορα σκάνδαλά του μὲ γυναῖκες, ποὺ πέθαναν κιόλας, διαβοήθηκε, καὶ σὲ σχετικὴ ἐκλογὴ δὲν ἔγινε πάπας Ῥώμης, διάδοχος τοῦ Δαμάσου, καὶ πιθανῶς προμηνυόταν καὶ δικαστικὴ δίωξι, ἔφυγε ἀπὸ τὴ Ῥώμη γιὰ πάντα μαζὶ μὲ τὴν Παῦλα του, ἡ ὁποία ἐγκατέλειψε τὰ 4 ἀπὸ τὰ 5 ὀρφανά της, παίρνοντας μαζί της σὲ χρῆμα ὅλη τὴν περιουσία της καὶ τὴν πατρικὴ περιουσία τῶν ἐγκαταλειμμένων ὀρφανῶν, καὶ πῆγαν ἀντάμα καὶ μόνασαν στὴ Βηθλεέμ· κι ἐκεῖ ἔγινε ἡ μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης ἀπὸ τὸν Ἰουδαῖο Βαρανίνα. τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ ὁ Ἱερώνυμος τὸ λέει συνεχῶς στὰ γραπτά του *ἑβραϊκὴ ἀλήθεια (veritas hebraica)* ἀπὸ μῖσος πρὸς τοὺς Ἑβδομήκοντα. τοὺς τίτλους τῶν βιβλίων τοὺς μετέφραζε αὐτὸς ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα. ὅπου ἡ vulgata ἔχει κάποιες διαφορὲς πρὸς τὸ σήμερα ἐκδιδόμενο μασοριτικό, αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι τὸ μασοριτικὸ ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ καὶ τὸν Βαρανίνα μέχρι τὸν 10ον αἰῶνα, ποὺ σῴζεται τὸ ἀρχαιότερο χειρόγραφό του, τροποποιήθηκε «γιὰ βελτίωσι» ἀπὸ ῥαββίνους τῶν ἐνδιαμέσων ἓξ αἰώνων. μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἓξ αἰῶνες, καὶ μᾶλλον μετὰ τὸ 700, στὸ μασοριτικὸ προσκολλήθηκε καὶ ἡ Ἐσθήρ· γι' αὐτὸ ἡ Ἐσθὴρ δὲν ἔχει Ἑξαπλᾶ. ὁ Ἀκιβὰ δὲν τὴν εἶχε. συγκαταλέγω στὶς «ἄλλες ἀρχαῖες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης» καὶ τὴ λατινικὴ vulgata, ἐπειδὴ εἶναι ἰουδαϊκή, καμωμένη ἀπὸ Ἰουδαῖο. ὁ Ἱερώνυμος ἑβραϊκὰ δὲν ἤξερε οὔτε γρῦ, παρ' ὅλα τὰ σχετικὰ ψεύδη του ποὺ κρυφοκλάνει δειλὰ δειλὰ καὶ κουτοπόνηρα μέσα στὰ γραπτά του. ἦταν πολὺ ἐπιτήδειος τσαρλατάνος τυχοδιώκτης κι ἀπατεώνας. ἡ vulgata δὲν εἶναι σὰν τὶς ἄλλες ἀρχαῖες χριστιανικὲς μεταφράσεις τῆς Π. Διαθήκης· εἶναι ἰουδαϊκὴ ὅπως οἱ μεταφράσεις τῶν Ἀκύλα, Θεοδοτίωνος, Συμμάχου, κλπ..

Ὁ «σεμνὸς» παλίμπορνος λατινόγλωσσος Ἰλλυριὸς (Ἀλβανὸς) Ἱερώνυμος, ὅπως τοῦ ξεφεύγει συχνὰ ἀνάμεσα στὶς τσαρλατανιές

του, ξηρογλειφόταν νὰ εἶναι ἕνας δεύτερος Ὠριγένης, καὶ «ἔγινε» τέτοιος μὲ τὴ λατινικὴ vulgata τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα καὶ τὸ χρῆμα τῆς ζάπλουτης χήρας σκυλόμανναις καὶ καλόγριας Παύλης, μαζὶ μὲ τὴν ὁποία ὁσιευόταν στὴ Βηθλεέμ. ἐκεῖ ἔγινε ὑποχείριο τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα, ποὺ ὅταν τοῦ ἔφτιαξε τὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης vulgata του, τοῦ ἐμβολίασε σὰν μὲ ἔνεσι κι ὅλο τὸ ἰουδαϊκὸ μῖσος του ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα. κι ὁ ἐμπαθὴς καὶ κακοήθης βλάκας καὶ κοκορῖκος Ἱερώνυμος μετέφερε τὴν *ἑβραϊκὴ ἀλήθεια* τοῦ παλαβοῦ Ἀκιβὰ στὴν παπικὴ «ἐκκλησία» τῆς Δύσεως. καὶ σ' ὅλη τὴ ζωή του πολεμοῦσε τοὺς Ἑβδομήκοντα μὲ πυρακτωμένη λύσσα καὶ ἄφθονη βλακεία. ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ θέλῃ μὲ πολὺν οἶστρο νὰ δεχτοῦν οἱ Ἕλληνες Χριστιανοὶ μιὰ ἑλληνικὴ μετάφρασι ὅλης τῆς Βίβλου, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ἀπὸ τὴ «δική του» vulgata. τοὺς εἶχε μάλιστα ἕτοιμον κι ἕναν δικό του νεαρὸ «Ἑλληνομαθῆ» Σωφρόνιον, «τῆς πιὸ ὑψηλῆς μορφώσεως» *(vir apprime eruditus),* ὁ ὁποῖος «μετέφρασε σὲ κομψὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα τὰ μικρὰ ἔργα μου..., καθὼς καὶ τὸ Ψαλτήριον καὶ τοὺς Προφήτας, τὰ ὁποῖα ἐμεῖς μεταφράσαμε ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ στὴ λατινική» *(in graecum eleganti sermone transtulit, Psalterium quoque et Prophetas, quos nos de hebraeo in latinum vertimus)*[40]. ὁ νεαρὸς Σωφρόνιος θὰ μετέφραζε γιὰ τοὺς Ἕλληνες Χριστιανοὺς ὅλη τὴ Βίβλο ἀπὸ τὴ λατινικὴ vulgata τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου στὴν ἑλληνική, γιὰ νὰ πετάξουν οἱ Ἕλληνες Χριστιανοὶ ὡς ἄχρηστα καὶ βέβηλα τόσο τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ὅσο καὶ τὸ ἑλληνικὸ ἀποστολικὸ πρωτότυπο τῆς Καινῆς Διαθήκης! πολὺ σεμνὸ κοκορίλίκι· λυσσασμένος παλαβὸς καὶ σαλταρισμένος καὶ δαιμονισμένος ἐχθρὸς τῆς Βίβλου. πολὺ μερακλήδικα δούλεψε ἐπάνω του ὁ Ἰουδαῖος ἀντιχριστιανὸς Βαρανίνα.

2. Μαρκιανὴ Μετάφρασις

Ἡ Μαρκιανὴ μετάφρασι διασῴζεται σ' ἕνα μόνο χειρόγραφο τὸ ὁποῖο ὁ Βυζαντινὸς ἀλλαξοπιστήσας Βησσαρίων χάρισε τὸ 1468 στὴ Μαρκιανὴ βιβλιοθήκη τῆς Βενετίας, ὅπου καὶ βρίσκεται μέχρι σήμερα. εἶναι μετάφρασι τοῦ τότε μασοριτικοῦ κειμένου καμωμένη ἀπὸ ἄγνωστο ἑλληνόγλωσσο κι ἀρχαιομαθῆ Ἰουδαῖο στὴ Θρᾴκη ἢ στὴ Μ. Ἀσία. μεταφράζονται σ' αὐτὴ μόνον ὁ Νόμος (Τωρά· Γε Νο Δε) καὶ οἱ μισὲς *Γραφαὶ* (Κεθουβίμ = Κιτάπια, *Ἁγιόγραφα·* Πμ, 'Ρθ Ἄσ Ἐκ Θρ Αἰ + Δα). δὲν μπορῶ νὰ εἰκάσω ἂν ἡ μετάφρασι κάλυπτε ὅλη τὴν Π. Διαθήκη, κι ὁ Βησσαρίων ἔδωσε στὴ Βιβλιοθήκη ἢ ἡ Βιβλιοθήκη μέχρι σήμερα διατήρησε μόνο τὰ βιβλία αὐτά. οὔτε μπορῶ ν' ἀποκλείσω ὅτι ἴσως νὰ ἦταν πολύτομη μετάφρασι καὶ ὅλης τῆς Π. Διαθήκης, ἀλλὰ διασώθηκαν μόνο μερικοὶ τόμοι. ἡ μετάφρασι εἰκάζε-

ται ὅτι εἶναι κάποιου ῥαββίνου Ἐλισαίου, ποὺ ἔζησε στὴν αὐλὴ τοῦ Ὀθωμανοῦ σουλτάνου Μουρὰτ Α΄ (1360-89). ἡ καλλίτερη ἔκδοσί της εἶναι ἡ τοῦ Gebhardt[41].

Ἡ κακοφτιαγμένη καὶ κακόγουστη «ἀκριβολόγος» Μαρκιανὴ μετάφρασι, ἡ ὁποία πατάει στὰ χνάρια τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλα, γλωσσικῶς εἶναι μιὰ ἀηδιαστικὴ ταραμοσαλάτα ὅλων τῶν προκλασσικῶν κλασσικῶν ἑλληνιστικῶν καὶ βυζαντινῶν διαλέκτων, χτυπημένη ἀπὸ ἕναν ναρκισσικὸ ξιππασμένο κι ἀνόητο ἐπιδειξία ῥαββῖνο, ποὺ διακατέχεται ἀπὸ εὐδιάκριτο λυσσασμένο μῖσος ἐναντίον τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, τὴν ὁποία καὶ ἀνομολόγητα ἐκμεταλλεύεται. ἡ μετάφρασι ἀπὸ κάθε ἄποψι εἶναι ἕνα ἀλαζονικὸ καὶ καταγέλαστο σκεύασμα - παραλήρημα. ὁ μεταφραστὴς χρησιμοποιεῖ περίπου 1.000 σπάνιες κι ἐξεζητημένες λέξεις ἰωνικὲς - ὁμηρικές, αἰολικές, δωρικές, ἀττικές, πολὺ περισσότερες ἑλληνιστικές, κι ἀρκετὲς ἀρχαῖες μὲ βυζαντινὴ - νεοελληνικὴ σημασία· λ.χ. τὴν ἀττικὴ λέξι *ξύντροφος* ἡ ὁποία σ' ὅλη τὴν ἀρχαιότητα σημαίνει τὸ φτωχὸ φυσικὸ γιὸ τῆς θηλάστριας ἑνὸς συνομηλίκου του βασιλέως ἢ μεγιστᾶνος, αὐτὸς τὴ χρησιμοποιεῖ μὲ τὴ σημερινὴ σημασία ποὺ τὴ χρησιμοποιοῦν καὶ οἱ κομμουνισταί. ἐπὶ πλέον χρησιμοποιεῖ καὶ 245 «ἑλληνικὲς» λέξεις δικῆς του ἐπινοήσεως. δίνω μερικὰ δείγματα.

Ἰωνικὲς - ὁμηρικές· *αἴδὶ αἴκε ἄκοιτις ἀμπλάκημα γάνος δουπέω ἑ ἱμάσθλη κάχληξ κωκυτὸς λεὼς λὶς μέροψ νηπίαχος ὀθνεῖος ὁτιὴ πάρνωψ πέργαμον πρόσθε πτόρθος ῥαιστὴρ σφε τέρην υἱεὺς ὑπήνη φαύσκω φόρμιγξ χθὼν ψάμμαθος ὠκύς.*

Αἰολική· *πίσυρες.*

Δωρικές· *ἁ (=ἡ) ἀγγελέομες αἴγλα (ἁ) ἁλοησῶ αὐτὰ (ἁ) βρασοῦμαι γᾶ (=γῆ) δωτίναι ἐμὶν ἑρμανεία εὐφροσύνα κοίτα (ἁ) κυρασῶ μεγαλωσύνα παλαιωσῶ πασᾶν (=πασῶν) πλὰν ποτὶ προτὶ τανίκα τεὰ (ἁ) τετάρτα τῆνος τὺ (=σὺ) τυΐ.*

Ἀττικές· *ἐς θάλαττα ξύμπασα ξυμπλοκὴ ξυμποδίζω ξυνέλασις ξύντροφος τεθήσονται τοδὶ τοδίπερ χολάδες.*

Ποιητικὸς ἀναύξητος τύπος ῥήματος· *ἀποχώρησε.*

Ἀνύπαρκτες «ἑλληνικὲς» λέξεις· *ἀγαγεὺς ἀκροτριχὶς ἀναργύρην* (ἐπίρρημα κατὰ τὸ *συλλήβδην*) (=χωρὶς χρήματα) *γλουτοζώνη* (=σώβρακο) *Ἐκκλησιάστρια* (=τὸ βιβλίο *Ἐκκλησιαστής*) *εὐωνυμίζω* (=ἀριστερίζω!) *κακωτὴς κτηνότης νεανισκότης μητροπόρπη ὀπισθοθετέω ὀστομασάω παυλείδιον* (=μικρὴ παῦσι) *πεινασμὸς παγιδίζω ῥίπτημα σήκωσις ταράκτρια φυλαγμὸς ψάχνισμα.* νεολογισμοὶ ψυχασθενικῆς γραφορροίας 245 στὸν ἀριθμό· βαρειὰ περίπτωσι ψυχοπαθοῦς. σὰ νὰ λὲς ἑπταΐζω ξυλινώτερος σαρανταδώδεκα τετραδέλτα χαλκύδωρ χωματίνδην. ὁ ἄνθρωπος ἦταν ...τετραπάλαβος.

Ὅλ' αὐτὰ εἶναι τόσο χτυπημένα σ' ἕνα κουρκούτι, ποὺ ὁ ἀναγνώστης μένει κατάπληκτος. γιὰ νὰ δώσω καὶ μιὰ ἀπεικόνισι πλησιέστερη στὸ ἀντικείμενο, δίνω κι ἄλλες τρεῖς σειρὲς δειγμάτων, δυὸ στενὲς καὶ μιὰ εὐρύτερη. οἱ στενὲς σειρὲς ὅπου ὑπάρχει καὶ ἀντιπαράθεσι τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, εἶναι οἱ ἀκόλουθες.

Χωρία	Ἑβδομήκοντα	Μαρκιανή	Χωρία	Ἑβδομήκοντα	Μαρκιανή
Ἐκ 1,1	*Ἐκκλησιαστής*	*Ἐκκλησιάστρια*	*Ἄσ 3,1*	*Ἰερουσαλήμ*	*Ἰερουσαλάμη*
Ἄσ 3,8	*μαστοί*	*ἔρωτες*	*3,8*	*ὁρμίσκοι*	*λιθοταξίαι*
3,11	*μαστοί*	*μαστοί*	*7,9*	*αὐτόν*	*ἑ*
6,2	*ἀδελφιδός*	*ἐρώμενος*	*9,4*	*Λίβανος*	*Λεβανών*
5,6	*ἀδελφιδός*	*ἐραστής*	*2,1*	*ἑταῖροι*	*ξύντροφοι*

Καὶ μερικὰ κύρια ὀνόματα ποὺ τὰ «ἐξευγενίζει».

Ἑβδομήκοντα	Μαρκιανή	Ἑβδομήκοντα	Μαρκιανή
Δαμασκός	*Δαμασέκος*	*Ἰωσήφ*	*Ἰωξέφης*
Δάν (τοῦ Δάν)	*Δάν (τοῦ Δανός)*	*Λώτ*	*Λῶτος*
Ἰερουσαλήμ	*Ἰερουσαλάμη*	*Ναβουχοδονόσορ*	*Ναβουχαδνεσάρ*
Ἰσραήλ	*Ἰσραέλος*	*Ὤν*	*Ὀντωτής*

Εἰδοποιήστε τοὺς «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» γιὰ τὸ τελευταῖο· θὰ τοὺς εἶναι κελεπούρι. καὶ ἡ εὐρύτερη σειρὰ δειγμάτων, ὅπου ἔρχεται κανεὶς σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ τὴν ψυχασθενικὴ γραφόρροια, εἶναι ἡ ἀκόλουθη.

Γε 18,4-5· *Ἐδίωξέ τε μέχρι Δανός. ἐμερίσθη δ' ἐπ' αὐτῶν νύκτωρ κεῖνος οἵ τε κείνου δοῦλοι, κἄβαλε σφᾶς ἐδίωξέ τε σφᾶς ἄχρι Χαβᾶς τῆς ἀπ' εὐωνύμων τῇ Δαμασέκῳ. κἄστρεψε ξύμπασαν τὴν περιουσίαν· ἔτι τε Λῶτον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν.*

Νο 8,16-17· *Ἔφη τ' αὖθις ὁ θεὸς πρὸς Μωσέα· τῇδε φήσεις πρὸς τοὺς υἱέας Ἰσραέλου· ὁ Ὀντωτὴς ὁ θεὸς τῶν ὑμῶν πατέρων, ὁ θεὸς Ἀβραάμου, ὁ θεὸς Ἰσχάκου καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβου, πέπομφέ με πρὸς ὑμᾶς· τοδίπερ ὄνομά μοι ἐς αἰῶνα τοδί τε μνημόσυνον ἐμὸν ἐς γενεὰν γενεάν.*

Ἐκ 5,1 *Ἐγὼ ἡ ἐκλησιάστρια ὑπῆρξα βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ Ἰσραέλου ἐν τῇ Ἰερουσαλάμῃ.*

Θρ 1,20 *Θέασαι, Ὀντωτά, στενὸν γάρ μοι, αἱ ἐμαὶ χολάδες ἐκορκορυγήθησαν, ἔστραπται ἡ ἐμὴ καρδία ἐν μέσῳ μου· τῷ γὰρ ἀνταίρειν ἀντῆρα· ἔξωθεν ἠτέκνωσε ξίφος, οἴκοι ὡς μόρος.*

Αἰ 2,1 *Ἐν ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας Νεβουχαδνεσάρος ὠ-*

νείρωξε Νεβουχαδνεσὰρ ὀνείρους· τέτυπε γοῦν τὸ πνεῦμά οἱ καὶ ὁ κείνου ὕπνος τέθραυσται ἐπ' ἐκείνου. ...

2,5-7 *ἀπεκρίνατο ὁ ἄναξ φάτο τε τοῖς Κασδαίοισιν· Ὁ λόγος ἀποχώρησέ μευ· αἴκεν οὐ γνωρίσατέ μοι τὸν ὄνειρον τὴν θ' ἑρμανείαν αὐτοῦ, μελεοκοπήματα πεπράξεσθε, δόμοι θ' ὑμέων διαχώραμα τεθήσονται· αἴκε δὲ τὸν ὄνειρον τάν θ' ἑρμανείαν αὐτοῦ ἀγγείλητε, δωτίνας ξένιά τε καὶ τιμὰν πολλὴν δέξεσθε ἐνωπιόθεν ἐμεῦ· πλὴν τὸν ὄνειρον τάν θ' ἑρμανείαν ἀγγείλατέ μοι. ἀπεκρίναντο αὖθις κἄφασκον· Ὁ ἄναξ τὸν ὄνειρον εἰπέτω τοῖς θεράπουσιν ἕο, καὶ τὰν ἑρμανείαν ἀγγελέομες.*

2,33-36 *Τύ, ἄνα, αἱ τεαὶ ἔννοιαι ἐπὶ τᾶς τεᾶς κοίτας ἀνέβασαν, τί τόπερ κυρησεῖ μετὰ τόδε; καὶ ὁ φανερόων λαθραῖα ἐγνώρισε τὶν τί τόπερ κυρησεῖ. κἠγών, ἥκιστ' ἐν σοφίᾳ τᾷ οὔσῃ ἐν ἐμὶν μᾶλλον ἢ πᾶσι βιόουσι τὸ ἀπόρρητον τόδ' ἐφανερώθη μοι, πλὰν ἐπὶ ῥήσει ὡς τὰν ἑρμανείαν τῷ βασιλεῖ γνωρίσαμεν, τὰς τ' ἐννοίας τᾶς σᾶς καρδίας γνοίη. τύ, ἄνα, ὁράων ἐτέλεσας, τυῖ γοῦν εἰκὼν μία μεγάλη, εἰκὼν ἁ τοιάδε βουγάϊος ἅ τ' αὐτᾶς αἴγλα περιττά, ἡστήκει πρόσθεν τεῦ, ἁ δ' ὄψις ταύτης δεεινά.*

Δα 1,28-30 *Οὕτωπερ εἶπεν· ὁ θὴρ ὁ τέταρτος, βασιλεία τετάρτα τελέσει ἐν τᾷ γαίᾳ, ἅπερ ἀλλαγήσεται ποτὶ πασᾶν τᾶν βασιλειᾶν, καὶ βρωσεῖται πᾶσαν γᾶν, ἁλοησεῖ τ' αὐτὰν καὶ λεπτυνέει ταύταν. κέραα δὲ τὰ δέκα, ποτὶ τήνω τᾶς βασιλείας δέκα βασίλεες ἐγερέονται· ἔσχατός τ' ἐγερέεται μετ' αὐτάς, τῆνός τε παραλλαγήσεται ποτὶ τῶν προλαβόντων καὶ τρεῖς βασιλέας ταπεινωσεῖ, λόγους τ' ἐς μέρος τοῦ ὑψίστου φήσει καὶ τὼς ἁγίως τᾶν ὑψίστων παλαιωσεῖ.*

Πολὺ φευγάτος καὶ σαλταρισμένος ὁ τύπος.

Στὸ ἀποκορύφωμά τους φτάνουν οἱ γραφορροϊκοὶ νεολογισμοί, ὅταν ὁ μεταφραστής, σὲ 1400 περιπτώσεις ποὺ ἀπαντᾶται τὸ ὄνομα *Ιευε (=Ὤν, Κύριος)* στὰ βιβλία ποὺ καλύπτει ἡ μετάφρασί του, ἀποφεύγει πεισματικὰ καὶ τὰ δυὸ μεταφραστικὰ ὀνόματα τῶν Ο΄ *Κύριος* καὶ *Ὤν* (ἀπὸ τὰ ταυτόσημα ἑλληνικὰ ὑπαρκτικὰ ῥήματα *εἰμὶ* καὶ *κυρῶ*), καὶ μεταφράζει ἀλλοῦ *Ὀντωτὴς* ἀλλοῦ *Ὀντουργὸς* κι ἀλλοῦ *Οὐσιωτὴς* πάλι ἀπὸ τὸ ῥῆμα *εἰμὶ* ποὺ ὑπέδειξαν οἱ Ἑβδομήκοντα[42]. παριστάνει δηλαδὴ καὶ τὸ φιλόσοφο. προτιμάει νὰ χρησιμοποιήσῃ τρεῖς ἀνύπαρκτες «ἑλληνικὲς» λέξεις τῆς ἀνεπιτυχοῦς φαντασίας του καὶ νὰ γελοιοποιηθῇ, παρὰ νὰ πάρῃ τὶς δυὸ λέξεις ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὅμως, ἂν καὶ ἀνομολόγητα, ἔχει ἀξεκόλλη-

τη ἐξάρτησι. εἶναι ἐμφανὲς ὅτι καὶ τὸ μασοριτικὸ τὸ καταλαβαίνει μόνο μὲ τὴ βοήθεια τῶν Ο΄. ἂν καὶ ὁμοεθνὴς καὶ ὁμόθρησκος κι ὁμόγλωσσος μὲ τοὺς μασορῖτες ποὺ τὸ μασορίτευσαν.

Στὴ Μαρκιανὴ μετάφρασι δὲν συμπεριλαμβάνεται ὁ Ἠσαΐας, γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ δοῦμε τί φρονοῦσε ὁ μεταφραστὴς γιὰ τὴν προφητευόμενη ἀπὸ κεῖνον παρθενία τῆς μητέρας τοῦ Κυρίου. ὅσο γιὰ τὸ *χριστός,* τὸ διατηρεῖ ἔτσι ὅπως τὸ βρίσκει στοὺς Ο΄ καὶ τὶς 7 φορὲς ποὺ τὸ βρίσκει καὶ τὸ παίρνει ἀπ' αὐτούς. ἢ αὐτὸ δὲν τὸν ἐνωχλοῦσε, ἤ, τὸ πιθανώτερο, 1400 χρόνια μετὰ τὴν ἐξάπλωσι ἐπικράτησι καὶ πλανηταρχοῦσα ἐπιβολὴ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, δὲν τοῦ ἦταν εὔκολο ν' ἀποπειραθῇ νὰ τὸ ἐξαλείψῃ, ὅπως μποροῦσε νὰ φαντάζεται κάτι τέτοιο ὁ Ἀκύλας 100 μόνο χρόνια μετὰ τὴν ἐμφάνισι αὐτῆς τῆς πίστεως, κι ὅταν μάλιστα αὐτὴ ἦταν κάτω ἀπὸ θανάσιμο διωγμό. δίνω καὶ τὰ ἑφτὰ δείγματα, ὅπου τὶς μὲν 5 φορές, στὸ Λευϊτικό, λέγεται *χριστὸς* ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ *χριστὸν* τὸ ἀρωματικὸ *ἔλαιον* τῆς *χρίσεώς* του, τὶς δὲ 2 προφητικὲς ὁ *Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.*

	Ἑβδομήκοντα	Μαρκιανή
Νο 132,5	*ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός*	*ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός*
133,4	*ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός*	*ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός*
143,4	*ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός*	*ὁ ἱερεὺς ὁ χριστός*
162,12	*τοῦ ἐλαίου τοῦ χριστοῦ*	*τὸ μύρον τῆς χρίσεως*
162,16	*τὸ ἅγιον ἔλαιον τὸ χριστόν*	*τοῦ μύρου τῆς χρίσεως*
Θρ 3,20	*πνεῦμα προσώπου ἡμῶν χριστὸς Κυρίου συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς αὐτῶν.*	*τὸ πνεῦμα τοῦ μυκτῆρος ἡμῶν ὁ χριστὸς τοῦ Ὀντωτοῦ ξυνείληπται ἐν τοῖς αὐτῶν θηράτροις.*
Δα 3,35	*ἕως χριστοῦ ἡγουμένου*	*ἄχρι χριστοῦ ἡγουμένου*

3. Νεώτερες ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ

Μετὰ τὴ μαρκιανὴ μετάφρασι, κατὰ τοὺς τυπογραφικοὺς αἰῶνες 15ο καὶ 16ο, κατὰ τὰ ἔτη 1450, 1543, 1547, 1576, ἔγιναν στὴν τουρκοκρατούμενη χώρα τῶν Ἑλλήνων ἑλληνόγλωσσες ἰουδαϊκὲς (καραϊτικὲς) μεταφράσεις γραμμένες μὲ γράμματα ἑβραϊκὰ τοὐλάχιστον ἕξ, ἤτοι 1 τῶν μωσαϊκῶν βιβλίων (Γε Νο Δε), 1 μόνο τοῦ Λευϊτικοῦ, 3 τῶν Ψαλμῶν, καὶ 1 τοῦ Ἰώβ. νομίζω ὅτι ὅλες ἔγιναν γιὰ λειτουργικὴ χρῆσι. κι ἀφοῦ ἦταν σὲ γλῶσσα ἑλληνική, γιατί τὶς ἔγραφαν μὲ γράμματα ἑβραϊκά; γιὰ νὰ φαίνωνται παραδοσιακές. σὰ νὰ γράφῃ ἕνας φανατικὸς παπικὸς ἀπὸ τὴ Σῦρο· «Ego pistevo ston papa ce ton latrevo ce filo tin agia pantofla tu, epidi ine alathitos, acoma ci otan evlogi tin pustiá».

Πολὺ ἀργότερα, στὰ χρόνια μας, ἔγιναν στὴ σημερινὴ δημοτικὴ

ἑλληνικὴ γλῶσσα 2 ἰουδαϊκὲς μεταφράσεις τοῦ Ἄσματος, ἔτσι γιὰ λογοτεχνικὴ ἐπίδειξι μόνο, τὶς ὁποῖες καὶ χρησιμοποίησα στὴ διατριβή μου «Ἡ πορφύρα τοῦ Ἄσματος», ὅπου παραθέτω τὸ ἐλεγεῖο του 18,12 ἀπὸ 37 μεταφράσεις του, 17 «ἐπιστημονικὲς» καὶ 20 λογοτεχνικές, γιὰ νὰ τὶς κρίνω· καὶ τὶς ἀπορρίπτω ὅλες ὡς ἀνόητες. (τὸ Ἆσμα καὶ ἡ Ἀποκάλυψις «μεταφράζονται» πολὺ κι ἀπὸ λογοτέχνες, οἱ ὁποῖοι πάντοτε εἶναι ἀγράμματοι· δηλαδὴ ὀλιγογράμματοι. ξέρουν ἀνάγνωσι καί γε γραφή, ἀλλ' ὄχι τίποτε ἄλλο). γιὰ τοὺς δυὸ Ἰουδαίους μεταφραστὰς κατάλαβα ὅτι δὲν ἤξεραν ἑβραϊκὰ οὔτε γρῦ, κι οὔτε μετέφραζαν ἀπὸ τὸ μασοριτικό, ἀλλ' ἀπὸ κάποια προτεσταντικὴ μετάφρασι, ἀγγλικὴ ἢ γαλλικὴ ἢ γερμανική. τὶς λέω ὅμως «μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ», ἐπειδὴ καὶ οἱ πέντε ξενόγλωσσες προτεσταντικὲς «μεταφράσεις τῆς Βίβλου», γερμανική (1534), γαλλική (1535), ἱσπανική (1569), ἰταλική (1605), ἀγγλική (1611) καὶ νεώτερη ἀγγλικὴ (1901), ἀπὸ τὶς ὁποῖες γίνονται ὅλες οἱ μεταφράσεις τοῦ κόσμου, καί γε οἱ «ὀρθόδοξες ἑλληνικὲς» ὅλες, εἶναι ἄμεσες ἢ ἔμμεσες μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος. ἡ ὀρθοδοξία στάζει ἀπὸ τὰ μπατζάκια τῶν μεταφραστῶν τους.

Ὅταν συνεξετάζω τοὺς Ἰουδαίους μεταφραστὰς Ἀκιβά, Ἀκύλα, Θεοδοτίωνα, Σύμμαχο, τὸν τῆς μαρκιανῆς, κλπ., παρατηρῶ ὅτι κυρίως μὲν τρώγονται ν' ἀποκρύψουν κι ἀποσβέσουν τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ ἴση τῷ Πατρὶ θεότητά του καὶ ἡ κατὰ τὸν κατ' ἄνθρωπον τοκετὸ παρθενία τῆς μητέρας του στὴν Παλαιὰ Διαθήκη προφητεύονται, ἀλλὰ δὲν παύουν νὰ ἔχουν ἀκόμη, σὲ μικρὸ καὶ δυσδιάκριτο βαθμὸ βέβαια, καὶ τὴν κληρονομημένη ἀπὸ τοὺς πρὸ Χριστοῦ προγόνους των ἀνομολόγητη καὶ κοινὴ ἐπιδίωξι ν' ἀποκρύψουν ὅσο μποροῦν καὶ τ' ἀντιπορνικὰ κι ἀντικιναιδικὰ χωρία τῆς Βίβλου, τὰ ὁποῖα ἐνωχλοῦσαν κι ἐξαγρίωναν στὸν καιρὸ τῶν τεσσάρων τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ στὸν καιρὸ τοῦ πέμπτου τοὺς μωαμεθανοὺς Ὀθωμανοὺς μὲ τ' «ὀθωμανικό τους δίκαιο». ἔκαναν δηλαδὴ καὶ οἱ πέντε περίπου ὅ,τι κάνουν σήμερα στὴν Ἀγγλία οἱ κίναιδοι, ὅταν λογοκρίνουν τὴ Βίβλο. αὐτὸ βρίσκω, ὅταν συγκρίνω τὶς μεταφράσεις τῶν πέντε μὲ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. στὴ δὲ βουλγάτα καὶ στὶς ἀπ' αὐτὴν πέντε μητρικὲς εὐρωπαϊκὲς μεταφράσεις, γερμανικὴ γαλλικὴ ἱσπανικὴ ἰταλικὴ ἀγγλική, τὸ βρίσκω μὲν λιγώτερο, ἀλλὰ τὸ βρίσκω. παλιὰ τέχνη τῶν τοιούτων. τὴν ἀσκοῦσαν καὶ οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐπὶ Ῥωμαίων νικολαΐτες. στοὺς ἀρχαίους ἡ ἄσκησι αὐτῆς τῆς τέχνης ἐμφανίζεται σὰ σεμνοτυφία· ἦταν καὶ ντροπαλοί! ὄχι ἐλευθερόστομοι σὰν τὸ ἅγιο πνεῦμα. ἡ βουλγάτα ἔγινε ἕναν περίπου αἰῶνα μετὰ ἀπὸ τότε ποὺ ὁ «ἀλάθητος» χαλίφης τῆς Ῥώμης ἀπαγόρευσε τὸ γάμο σ' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς κληρικούς του καὶ σὲ

ἀντισταθμιστικὸ ἀντίβαρο ἔπαυσαν στὴ Δύσι νὰ καθαιροῦνται οἱ τοιοῦτοι, καὶ εἶχαν σιωπηρῶς ἐγγυημένη τὴν ἀσυλία τῆς ἀκολασίας. κι ὁ Ἱερώνυμος, ποὺ «φιλοτέχνησε» τὴ βουλγάτα, μαζὶ μὲ τὸν πραγματικὸ μεταφραστή της Ἰουδαῖο ῥαββῖνο Βαρανίνα, ἦταν ἄτομο ποὺ σὲ δυὸ μακροχρόνιες περιόδους τῆς νεότητός του, μία πρὸ τοῦ βαπτίσματος καὶ μία μετὰ τὸ βάπτισμα, κυλίστηκε κατὰ κόρον σὲ κάθε ἀκολασία· κι ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα, ἀνίκανος πλέον σεξουαλικῶς, δὲν μποροῦσε οὔτε πέντε ὧρες στὴ ζωή του νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὴν Παῦλα του. δὲν ἦταν τὸ κατάλληλο πρόσωπο γιὰ τὴ μετάφρασι τῆς Βίβλου. ἤξερε τί ἔλεγε ὁ θεόπνευστος Παῦλος, ὅταν ἔγραφε ὅτι *Πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει* (Α΄ Κο 12,8), ἐννοώντας ὅτι καὶ ἡ μετὰ τὴ μετάνοια συγχωρημένη παρελθοῦσα ἀκολασία ἀφήνει ἀνεπανόρθωτη καταστροφὴ στὸ ἄτομο ποὺ κυλίστηκε σ' αὐτή, κάτι ποὺ δὲν συμβαίνει μὲ τ' ἄλλα ἁμαρτήματα. ἤξερε τί θεσμοθετοῦσε κι ὅταν θεσμοθετοῦσε ὅτι εἰδικὰ οἱ κληρικοὶ πρέπει νὰ εἶναι σ' ὅλη τὴ ζωή τους ὅλοι ἀποκλειστικῶς *ἄνδρες μιᾶς γυναικὸς* καὶ ἡ διάκονος νὰ εἶναι *γυνὴ ἑνὸς ἀνδρὸς* ἢ καὶ παρθένοι (Ττ 2,1-2· Α΄ Τι 7,1-5· 12· 14,2). ἐκεῖνος ποὺ ἐπιχειρεῖ κήρυξι τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ ἢ κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Βίβλου ἢ μετάφρασί της ἢ ἑρμηνεία της μπαίνει στὰ πνευματικὰ *ἅγια τῶν ἁγίων* καί, πέρα ἀπὸ τὴν ἀπαραίτητη ἐπιστημονική του κατάρτισι, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ ὅριο ποὺ βάζει ὁ Παῦλος.

Μετὰ τὴ θεόπνευστη μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα (280 π.Χ.) καὶ μέχρι τὴ μαρκιανὴ μετάφρασι (14^{ος} αἰ.) ἔγιναν μαζὶ καὶ μὲ τὸ μασοριτικὸ καὶ μὲ τὴν ἑξαπλικὴ ἀναθεώρησι - συμμόρφωσι τοῦ Ὠριγένους 16 «μεταφράσεις» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. ἀπὸ τοὺς 16 μεταφραστὰς οἱ 7 (Φίλων, Ἀκιβά, Ἀκύλας, Σύμμαχος, Ὠριγένης, Ἱερώνυμος, κι ὁ τῆς Μαρκιανῆς μεταφράσεως) ἦταν ὁλοφάνερα ψυχοπαθεῖς· δαιμονισμένοι. οἱ δὲ ἄλλοι 8 ἦταν ἐμπαθῆ καὶ παμπόνηρα ἄτομα μὲ κύριο γνώρισμά τους τὴν ἀντιχριστιανικὴ καὶ τὴν κατὰ τῶν Ἑβδομήκοντα λύσσα. ἀπὸ τοὺς νεωτέρους μεταφραστὰς τῶν πέντε προτεσταντικῶν μητρικῶν μεταφράσεων τοῦ 16ου αἰῶνος, γερμανικῆς γαλλικῆς ἱσπανικῆς ἰταλικῆς καὶ ἀγγλικῆς, μόνο γιὰ τὸ Λούθηρο ξέρω ὅτι ἦταν βρόμικος παλαβὸς καὶ δαιμονισμένος. ἔχουν ὅμως ὅλοι τους τὴν τάσι νὰ κρύβουν αὐτὰ ποὺ φανερώνει τὸ ἀρχαῖο κι αὐθεντικὸ κείμενο τῆς Βίβλου, ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα δηλαδὴ καὶ τὸ ἀποστολικὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο τῆς Καινῆς Διαθήκης. πολὺς δαιμονισμός. σὰν τὸ δαιμονισμὸ τῆς προτεσταντικῆς ἀντιβιβλικῆς «κριτικῆς» τῶν τυπογραφικῶν αἰώνων, ποὺ στρέφεται ἰδιαιτέρως καὶ κατὰ τῶν Ἑβδομήκοντα· σὰν τὸν κατὰ τῶν Ἑβδομήκοντα δαιμονισμὸ τοῦ Ἱερωνύμου καὶ τοῦ Βαρανίνα καὶ τῶν παπῶν τῆς Ῥώμης. ὁ Κύριος καὶ ἡ Βί-

βλος του ἀναστατώνουν τὰ δαιμόνια. κι αὐτὸ μὲν εἶναι κάτι ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, καὶ δὲν θὰ περίμενε κανεὶς νὰ μὴν ὑπάρξῃ. ἐκεῖνο ὅμως ποὺ εἶναι καὶ γιὰ τὴν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πρόβλημα εἶναι ὅτι μέσῳ τῶν 5 προτεσταντικῶν μεταφράσεων τοῦ μασοριτικοῦ καὶ τῆς Βουλγάτας, προϊόντων τοῦ δαιμονισμοῦ καὶ τῶν δύο, καὶ γιὰ τὴν ὀκνηρία κι ἀνικανότητα κι ἀγραμματοσύνη κι ἀνευθυνότητα καὶ μεγάλη ἀμέλεια κι ὀλιγοπιστία τῶν Χριστιανῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τὸ δηλητήριο καὶ ἡ λέπρα τῶν ἀντιχρίστων διεισέδυσε λίγο ἢ πολὺ καὶ στὶς μεταφράσεις τῶν Ἑλλήνων ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Αὐτὸ τὸ ἀντιλήφθηκα σκιωδῶς στὰ 16 μου χρόνια καὶ σαφῶς κι ἐνσυνειδήτως πλέον στὰ 28 μου (3-3-1969), καὶ εἶπα· «Δὲν ἀρκεῖ νὰ καθαρίσω τὸ κείμενο τῆς Βίβλου ἀπὸ τὰ σκουπίδια ποὺ χώθηκαν στὸ κείμενό της, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ μεταφράσω τὴ Βίβλο ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα καὶ τὸ ἀποστολικὸ πρωτότυπο τῆς Καινῆς Διαθήκης». γιὰ τὴν κάθαρσι τοῦ ἀρχαίου κειμένου τῶν δυὸ Διαθηκῶν ἀποφάσισα στὰ 16 μου χρόνια νὰ γίνω φιλόλογος, δυνατὸς στ' ἀρχαῖα κείμενα· καὶ στὰ 28 μου, δυνατὸς ἤδη φιλόλογος καὶ παλαιογράφος καὶ κωδικολόγος, ἀποφάσισα καὶ νὰ μεταφράσω τὴ Βίβλο ἀπὸ τ' αὐθεντικὰ καὶ καθαρισμένα ἀρχαῖα κείμενά της. καὶ ὅλ' αὐτά, ὅπως *ἴσασιν οἱ μεμυημένοι,* μέχρι τὰ 44 μου (τὸ 1985) εἶχα δεχτῆ χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀντίρρησι νὰ τὰ κάνω ὡς ἔργο ἄλλου, κι ἐγὼ νὰ μὴ φανῶ ποτὲ πουθενὰ μὲ κανέναν τρόπο, οἱονεὶ ἀνύπαρκτος. ἀλλ' ὁ ἄλλος ἐκεῖνος, ὅταν ἤδη τοῦ ἔγραψα 32 συγγράμματα καὶ 80 ἄρθρα καὶ τὸν ἔκανα βιβλικὸ καθηγητὴ πανεπιστημίου, ἀποφάσισε νὰ μ' ἐξοντώσῃ ἱεροκρυφίως ἢ νὰ μ' ἐγκλείσῃ σὲ τόπο ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν θὰ ἔβγαινα ποτέ. ὁ Κύριος ὅμως μοῦ τὸν ξεσκέπασε ἐγκαίρως μ' ἕναν τρόπο ἀπίστευτο καὶ μὲ γλύτωσε ἀπὸ τὰ νύχια του. ὁ Κύριος τοῦ ἔβαλε τὴν τρικλοποδιὰ νὰ θελήσῃ νὰ μ' ἐξοντώσῃ, καὶ μ' ἀνάγκασε ν' ἀπελευθερωθῶ ἀπὸ κεῖνον. ὁ καρδιογνώστης καὶ παντογνώστης Κύριος γνωρίζει τὴν ἀνεξικακία μου, τὴν ταπεινοφροσύνη μου, καὶ τὴν ἀνιδιοτέλειά μου. πολὺ χαίρομαι ποὺ εἶναι καρδιογνώστης. αὐτὸ μ' ἔσωσε, κι εὐελπιστῶ νὰ σωθῶ καὶ αἰωνίως *αἰωνίαν εὑράμενος λύτρωσιν.* ὁ Κύριος ξέρει πὼς τὸ ὅτι ἡ Βίβλος πολεμήθηκε τόσο πονηρὰ καὶ τόσο ἄγρια εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μ' ἔκανε νὰ τὴν πονέσω τόσο καὶ νὰ τὴν ἀγαπήσω ὅσο δὲν μπορεῖ νὰ φαντασθῇ ἄνθρωπος. στὰ 13 μου, ὅταν διάβασα τὸ Μθ 85,11-13, ἀποφάσισα νὰ μείνω γιὰ πάντα ὅπως ἤμουν τότε, *διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.* στὰ 15 μου πληροφορήθηκα ἀπὸ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Χρυσοστόμου ὅτι, «Ἀφοῦ τὸ θέλω, τὸ ἔχω». ἀλλὰ μέχρι τότε δὲν ἤξερα τί θὰ κάνω δηλαδὴ *διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.* τὸ κατάλαβα στὰ 16 μου, ὅταν διάβασα τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἐνῷ τὴν Καινὴ Διαθήκη τὴν εἶχα διαβάσει –πάντοτε ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο

κείμενο– ἤδη στὰ 13 καὶ 14. κι ὅταν στὰ 19 μου ὁ προειρημένος ὑποκριτὴς τὸ ἄκουσε αὐτό, καὶ μοῦ εἶπε ὅτι γεννήθηκα γιὰ νὰ τὸ κάνω αὐτὸ γι' αὐτόν, τὸ δέχτηκα ταπεινοφρόνως χωρὶς τὴν παραμικρὴ σκέψι ἀμφιβολίας. κι ὅταν στὰ 44 μου εἶδα γυμνὴ τὴν ὑποκρισία του καὶ τὴν ἀπάνθρωπη πονηρία του, ἀπελευθερώθηκα. ἔκτοτε ἀντιμετώπισα τρομακτικὰ ἐμπόδια κι ἐπιβουλὲς καὶ προδοσίες καὶ μανιακὲς συκοφαντίες, μέχρι σήμερα, ἀλλ' ὁ Κύριος μὲ προστάτευσε μέχρι αὐτὴ τὴν ὥρα, ποὺ ἐκπλήρωσα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἐπιθύμησα νὰ κάνω στὰ 13 μου *διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν*· καὶ ἀντιλήφθηκα τί εἶναι αὐτὸ στὰ 16 μου. στὰ 26 μου κάποιος μικροηθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου (κασκαντέρ), τὸν ὁποῖο ὠφέλησα πνευματικῶς καὶ τὸν στήριξα στὴν πίστι, ἀπὸ εὐγνωμοσύνη μοῦ δίδαξε τὴν ἄνευ ὅπλων μάχη ζίου ζίτσου. κι ὅταν τὴν ἔμαθα, τὴν ξέχασα. τὴν ἡμέρα ποὺ ἔφυγα μακριὰ ἀπὸ τὸν ὑποκριτή, στὰ 44 χρόνια μου, ἂν δὲν ἤξερα τὴν πάλη ποὺ εἶπα, θὰ ἤμουν νεκρός. καὶ δὲν ξαναχρησιμοποίησα ποτὲ αὐτὴ τὴν τέχνη. καὶ τὴ μία φορὰ ποὺ τὴ χρησιμοποίησα, ἁπλῶς ἀμύνθηκα, χωρὶς νὰ κάνω κανένα κακὸ σὲ κανέναν οὔτε στὸν ἄνθρωπο ποὺ στάλθηκε ἐναντίον μου. ὁ ἔνοχος ἀποστολεὺς πληροφορήθηκε τὴ διαφυγή μου μετὰ πολλὲς ὧρες. ἡ διαφυγή μου ἦταν ἐπεισοδιακὴ καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνη. ἐλευθερώθηκα, ἐπιβίωσα, συνέγραψα, δημοσίευσα· ἦταν σὰ νὰ εἶχα βγῆ ἀπὸ τάφο. ἐργάστηκα κι ἐργαζόμουν μέχρι τώρα σὲ ῥυθμοὺς ἀπίστευτα ἐντατικοὺς γιὰ τὸ σκοπὸ ποὺ φανερώνεται τώρα. πέρασα ζωὴ κοπιαστικὴ ὀδυνηρὴ ἀνυπόληπτη. λυποῦμαι ποὺ θὰ τὸ πῶ, ἀλλὰ θὰ τὸ πῶ· περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς ἀνθρώπους, καί γε τοὺς Χριστιανούς, εἶναι ἐπικίνδυνα φθονεροί. ὁ θεὸς ὅμως δὲν εἶναι μόνο πάνσοφος καὶ παντοδύναμος ἀλλὰ καὶ πανάγαθος ποὺ τοὺς ἀγαπάει ὅλους, ἀλλὰ πιὸ πολὺ αὐτοὺς ποὺ τὸν πιστεύουν. καὶ ἔνιωσα πολλὲς φορὲς ὅτι μ' ἀγαπάει. πῶς νὰ μὴν τὸν εὐγνωμονῶ; Πάρα πολὺ μ' ἀγαπᾷς, Κύριε.

9

Ἀρχαῖες καὶ προτυπογραφικὲς χριστιανικὲς μεταφράσεις τῆς Βίβλου

Ἀρχαῖες καὶ προτυπογραφικὲς χριστιανικὲς μεταφράσεις τῆς Βίβλου, καὶ τῶν δυὸ Διαθηκῶν, μνημονεύονται περίπου 30, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα εἶναι μόνο 15· Λατινική, Συριακή, Κοπτική, Αἰθιοπική, Γοτθική, Ἀρμενική, Γεωργιανή, Περσική, Ἀραβική, καὶ Σλαβονική· καὶ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1000 καὶ 1400 ἄλλες 5 εὐρωπαϊκές, Γερμανική, Γαλλική, Ἰσλανδική, Ἀγγλική, καὶ Οὐαλική. τὸ λέω αὐτό, διότι

οἱ ἄλλες ὅλες ἀνήκουν βέβαια πάντοτε σὲ κάποια ἀπ' αὐτὲς τὶς 15 γλῶσσες, ἀλλὰ δὲν εἶναι διαφορετικές, ἀπὸ ἄλλο μεταφραστὴ ποὺ νὰ ξανάκανε τὴ μετάφρασι ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὸ πρωτότυπο, τοὺς Ἑβδομήκοντα δηλαδὴ ἢ τὸ μασοριτικὸ ἢ τὸ ἀποστολικὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο τῆς Καινῆς Διαθήκης· εἶναι μόνο ἀναθεωρήσεις καὶ «μικροτροποποιήσεις» μιᾶς προηγουμένης ὁμόγλωσσης μεταφράσεως, κατὰ τὶς ὁποῖες ἄλλοτε ἡ μετάφρασι προσαρμόζεται σὲ μιὰ συγγενικὴ διάλεκτο ἢ αἵρεσι, ἄλλοτε διορθώνεται κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα, κι ἄλλοτε συμμορφώνεται μὲ τὸ μασοριτικὸ ἢ μὲ κάποια ἑξαπλικὴ μετάφρασι. γιὰ τὶς 3 σπουδαιότερες μόνο ἀπὸ τὶς 15 μεταφράσεις θὰ πῶ λίγα λεπτομερέστερα· τὶς λατινικές, τὶς συριακές, καὶ τὶς κοπτικές· διότι μὲ ὅλες τὸ ἴδιο συμβαίνει.

Μνημονεύεται λατινικὴ antiqua (=ἀρχαία) ἢ vetus (=ἀρχαία), itala, hispana, afra, ὅλες παραλλαγὲς τῆς antiqua. ἡ antiqua ἢ itala εἶχε γίνει, νομίζω, ὄχι ἀπὸ ἑλληνομαθεῖς Λατίνους, ἀλλ' ἀπὸ λατινομαθεῖς Ἕλληνες τῆς Ἰταλίας μὲ ῥωμαϊκὴ ἰθαγένεια, ὅπως ἦταν οἱ ἐν Ῥώμῃ μαθηταὶ τοῦ Παύλου Ἀκύλας, Πρίσκιλλα, Πούδης, Λίνος, Φιλόλογος κλπ.. κι αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι στὴ μετάφρασί τους τὰ Εὐαγγέλια ἐπιγράφονται *Cata Matthaeum, Cata Lucam, Cata Ioannem, Cata Marcum,* καὶ ὄχι *Secundum Matthaeum,* κλπ.. στὴ λατινικὴ δὲν ὑπάρχει πρόθεσι *cata,* ἀλλὰ *secundum.* τὸ *cata* δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἑλληνικὸ *κατά.* οἱ μεταφρασταὶ τῆς itala ἔκαναν ὅπως οἱ Ἑβραῖοι στοὺς Ἑβδομήκοντα, ὅπου δὲν μετέφρασαν, ἀλλὰ μετέγραψαν μὲ ἑλληνικὰ γράμματα τὶς ἀμετάφραστες ἑβραϊκὲς λέξεις *γομὸρ γεδοὺρ ἐργαῦ θεραφὶν κλπ..* διότι σ' ὅλες τὶς γλῶσσες ὑπάρχουν λέξεις ποὺ δὲν γίνεται ν' ἀποδοθοῦν στὴ μετάφρασι ἐπακριβῶς, ὅπως οἱ ἑλληνικὲς λέξεις *λαβύρινθος* καὶ *ἐκκλησία,* καὶ γι' αὐτὸ οἱ ξένοι τὶς μεταγράφουν ἀμετάφραστες. αὐτὸ φιλολογικῶς εἶναι ἀρτιώτερο καὶ προτιμότερο.

Ὅταν ὁ Ἱερώνυμος μὲ ἐντολὴ τοῦ πάπα Ῥώμης Δαμάσου τὸ 380 ἀναθεώρησε ἁπλῶς τὴ μετάφρασι antiqua - itala, δὲν μετέφρασε, ἀλλὰ τροποποίησε τὴ μετάφρασι αὐτὴ σὲ «κομψότερα λατινικά», ὅπως ὁ Λουκιανὸς ἀποπειράθηκε νὰ κάνῃ τοὺς Ἑβδομήκοντα. ὁ Ἱερώνυμος δὲν ἤξερε οὔτε ἑλληνικὰ οὔτε ἑβραϊκά, ἀλλὰ προσποιόταν ὁ ἀπατεώνας καὶ τσαρλατάνος ὅτι ἤξερε. καὶ ἀντικαθιστοῦσε τὶς «ἄκομψες» λέξεις τῆς itala μὲ «κομψότερες» λατινικές· ὅπως ἔκανε κι ὅταν ὁ πληρωμένος Ἰουδαῖος Βαρανίνα, ὁ μακρινὸς μαθητικὸς ἀπόγονος τοῦ Ἀκιβά, τοῦ ἔκανε τὴ μετάφρασι τῆς vulgata του σὲ στραβολατινικά, κι αὐτὸς τὰ σουλούπωνε σὲ κομψότερα λατινικά (*stylus,* στύλ). κι αὐτὸ ἔγινε στὴ Βηθλεὲμ τὸ 405, ὅπου ὁ Ἱερώνυμος μόναζε μαζὶ μὲ τὴ ζάπλουτη φιλενάδα του Παῦλα καὶ τὰ ὑπόλοιπα καὶ παμπληθῆ θηλυκά του· τυχοδιώκτης γυναικοσυλλέκτης καὶ παρθενοσυλλέκτης. τότε

ἦταν ποὺ ὁ Βαρανίνα τοῦ ἐνέπνευσε τὴ λύσσα του ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τὴ λατρεία του γιὰ τὴ *hebraica veritas* (=ἑβραϊκὴ ἀλήθεια) δηλαδὴ τὸ μασοριτικό. ἐπικίνδυνος ξερόλας καὶ κοκορῖκος ὁ τυχοδιώκτης καὶ ταχυδακτυλουργός. ἡ «μετάφρασί του» τὸν 8ο αἰῶνα ὠνομάστηκε *vulgata* (=λαϊκή· ἀπὸ τὸ *vulgus*=λαός). ἡ vulgata τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης δὲν εἶναι χριστιανικὴ μετάφρασι, κι ὁ Ἱερώνυμος ἦταν γαυγιστάριος σκύλος τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα, καὶ γι' αὐτὸ γαύγισε τόσο λυσσασμένα ἐναντίον τῶν Ἑβδομήκοντα ποὺ παρέδοσαν στοὺς Χριστιανοὺς οἱ ἀπόστολοι χρησιμοποιώντας τὴ μετάφρασι αὐτὴ στὴν Καινὴ Διαθήκη ὑπερτετρακόσιες φορές. δαιμονισμένος σκύλος τοῦ Ἰουδαίου ἀντιχρίστου ὁ ὑστερικὸς παλίμπορνος.

Οἱ πάπες Ῥώμης φρόντισαν νὰ ἐξαφανίσουν τὴν ἰταλική, ἀπὸ τὴν ὁποία σήμερα περισῴζονται μόνο πολλὰ ἀλλὰ μικρὰ κι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μονολεκτικὰ σπαράγματα περισυλλεγόμενα ἀπὸ ἀρχαῖα ἑρμηνευτικὰ ὑπομνήματα ποὺ μνημονεύουν «διάφορες γραφές» (variae lectiones). ἀπ' ὅ,τι ἔχω καταλάβει ἐξετάζοντας τὰ σπαράγματά της, ἡ itala ἦταν μετάφρασι γλωσσικῶς μὲν ἄκομψη, δηλαδὴ μὲ πολλοὺς ἑλληνισμοὺς καὶ χοντροκομμένα λατινικά, πράγματα ποὺ γιὰ τὴ λατινικὴ γλῶσσα εἶναι βαρβαρισμοί, σὲ ἀκρίβεια ὅμως πολὺ ἀνώτερη τῆς ἀπατεωνικῆς vulgata τοῦ αἰσχροῦ φακίρη Ἱερωνύμου.

Στὴ συριακὴ ἡ πρώτη μετάφρασι ἦταν ἡ μετάφρασι τοῦ *Διατεσσάρων* τοῦ Τατιανοῦ, τὴν ὁποία εἶχε κάνει ὁ ἴδιος ὁ Τατιανὸς ποὺ σκάρωσε τὸ *Διατεσσάρων*· ὁ ὅρος εἶναι κλεμμένη μαϊμουδιὰ τοῦ κοκορίκου αὐτοῦ ἀπὸ τὸν διάσημο Ἀλεξανδρινὸ ὁμηριστὴ Νεμεσίωνα, ποὺ ἔγραψε τὸ *Διατεσσάρων* ὑπόμνημά του, συγχωνεύοντας τὰ σπουδαῖα ὑπομνήματα στὸν Ὅμηρο τῶν τεσσάρων ἐπιφανῶν ὁμηριστῶν Ἀριστονίκου, Διδύμου, Ἡρῳδιανοῦ, καὶ Νικάνορος. παρόμοια εἶναι καὶ ἡ μαϊμουδιὰ τῶν κοκορίκων θαυμαστῶν τοῦ Ὠριγένους, ποὺ ἐπωνόμασαν τὸ ἴνδαλμά τους *χαλκέντερον,* ὅπως εἶχε ἐπονομασθῆ κι ὁ προειρημένος ὁμηριστὴς Δίδυμος *ὁ χαλκέντερος,* ποὺ εἶχε γράψει 3.500 *βιβλία* (=ῥόλους) κι ἐπωνομάστηκε καὶ *βιβλιολάθας,* ἐπειδὴ δὲν θυμόταν πόσα καὶ ποιά βιβλία ἔγραψε[43]. ἐμφανίζονται καὶ σήμερα τέτοιες μαϊμουδιὲς στοὺς «βιβλικοὺς θεολόγους» ποὺ μιμοῦνται σὰν πίθηκοι καὶ παπαγάλοι τὰ βδελυκτὰ προτεσταντικὰ εἴδωλά τους. οἱ μαϊμουδιὲς εἶναι γνώρισμα τῶν ἀνικάνων μικρονοϊκῶν καὶ κομπλεξικῶν κοκορίκων. ἔπειτα ἔγινε ἡ μὴ σῳζόμενη σήμερα vetus syra. λίγο μετὰ τὴν τρίτη οἰκουμενικὴ σύνοδο (431) ὁ νεστοριανὸς ἐπίσκοπος Ἐδέσσης τῆς Συρίας Ῥαββουλᾶς ἔκανε τὴ μετάφρασι τῶν δυὸ Διαθηκῶν πεσσίτα (=πιστή), κι ὡς νεστοριανὸς δὲν περιέλαβε τὰ 5 μικρὰ βιβλία Β΄ Πε Ἰδ Β΄ Ἰω Γ΄ Ἰω καὶ τὴν Ἀπ, ἀλλὰ μόνο τ' ἄλλα 22· ἡ μετάφρασί του ὠνομάστηκε πεσσίτα τὸν 10ο αἰῶνα. τὸ 508 ὁ μο-

νοφυσίτης Φιλόξενος ἀναθεωρώντας τὴν πεσσίτα καὶ συμπεριλαμβάνοντας τὰ 5 βιβλία ποὺ τῆς ἔλειπαν ἔκανε τὴ μετάφρασι ποὺ σήμερα λέγεται φιλοξένειος. καὶ τέλος τὸ 616 στὴν Ἡράκλεια τῆς Αἰγύπτου ὁ τότε μονοφυσίτης ἐπίσκοπος Θωμᾶς τῆς Μαβούγ, ἀναθεωρώντας τὴ φιλοξένειο, ἔκανε τὴν ἡρακλειανή.

Στὴν προαραβικὴ αἰγυπτιακὴ γλῶσσα (οἱ Αἰγύπτιοι δὲν εἶναι Ἄραβες) ἔγινε τὸν Δ΄ αἰῶνα ἡ κοπτικὴ μετάφρασι, ἡ ὁποία προσαρμόστηκε σὲ 4 διαλέκτους τῆς τότε αἰγυπτιακῆς γλώσσης· ἡ σαϊδικὴ ἢ θηβαϊκὴ ἔγινε γιὰ τοὺς ὀρεινοὺς νοτίους, ἡ βοχαϊρικὴ γιὰ τοὺς πεδινοὺς βορείους, ἡ φαγιουμικὴ ἢ μεμφιτικὴ γιὰ τοὺς τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου, καὶ ἡ ἀχμιμικὴ ἐπίσης.

Παραπλήσια συνέβησαν καὶ μὲ τὶς 15 μεταφράσεις στὶς 15 γλῶσσες ποὺ διέκρινα. σὲ κάθε ἀναθεώρησι, εἴτε προσαρμοστικὴ εἴτε διορθωτική, ἄλλοτε ὁ ἀναθεωρητὴς εἶχε γνώμονα καὶ πρότυπο τοὺς Ἑβδομήκοντα κι ἄλλοτε τὸ μασοριτικό. ἔτσι οἱ μεταφράσεις ἔφτασαν νὰ φαίνωνται περίπου 40. οἱ μεταφράσεις, μὲ πρώτη μᾶλλον τὴ λατινική, ἄρχισαν νὰ γίνωνται ἀπὸ τὸν Β΄ αἰῶνα, τελευταία δὲ ἀπὸ τὶς ἀνατολικὲς εἶναι ἡ σλαβονική, ποὺ ἔγινε τὸν 9ο αἰῶνα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες Θεσσαλονικεῖς ἀδελφοὺς Κύριλλο καὶ Μεθόδιο, μαθητὰς τοῦ Φωτίου οἱ ὁποῖοι ἐκχριστιάνισαν τοὺς μέχρι τότε εἰδωλολάτρες Βουλγάρους. οἱ Βούλγαροι τότε εἶχαν χάσει τὴ μογγολικὴ γλῶσσα τους καὶ εἶχαν μάθει τὴ σλαβικὴ τῶν Σέρβων ἢ Σλάβων.

Στὴν ὄψιμη καὶ σκοτεινὴ παπικὴ Δύσι προτυπογραφικῶς ὅλα τἄσκιαζε ἡ φοβέρα καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιὰ κάτω ἀπὸ τὴν ἀλάθητη παντόφλα τοῦ χαλίφη καὶ maximi pontificis τῆς Ῥώμης. ἡ ἐμφάνισι τῆς τυπογραφίας, ποὺ πρῶτο βιβλίο της ὑπῆρξε ἡ vulgata (1450) προηγήθηκε τοῦ προτεσταντισμοῦ περίπου κατὰ ἕναν αἰῶνα, καὶ αὐτὴ προφανέστατα τὸν ἐξέθρεψε, ἐνῷ ἡ δύναμι ποὺ τὸν προκάλεσε ἦταν ἡ πέρα ἀπὸ κάθε λογικὴ ἀχαλινωσία τοῦ πάπα Ῥώμης. μέχρι τὴν ἐμφάνισι τῶν προτεσταντῶν στὴν παπικὴ Δ. Εὐρώπη δέσποζε μόνο ἡ λατινικὴ vulgata τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα. οἱ ἐθνικὲς γλῶσσες ἀγνοοῦνταν κι ἀπαγορευόταν νὰ ἔχουν σχέσι μὲ τὴ λατρεία καὶ τὴν ἐπιστήμη, ποὺ καὶ οἱ δυὸ ἦταν στὰ νύχια τοῦ πάπα Ῥώμης. διότι οἱ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες γιὰ τὸν πάπα Ῥώμης ἦταν οἱ γυφτόγλωσσες τοῦ ὄχλου. ἀφοῦ ἀκόμη κι ὁ Νεύτων, 2 αἰῶνες μετὰ τὴν ἀπεξάρτησι τῶν προτεσταντῶν ἔγραψε τὰ συγγράμματά του στὴ λατινική. μεταφράσεις τῆς Βίβλου ὁλικὲς ἢ μερικὲς καὶ πάντοτε ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας σὲ ἐθνικὲς γλῶσσες ἐμφανίστηκαν τοὐλάχιστον πέντε· 1 γερμανικὴ τοῦ 11ου αἰῶνος, διάφορη τῆς ἀρχαίας καὶ ἀνατολικῆς γοτθικῆς, 1 γαλλικὴ τοῦ 13ου, 1 ἰσλανδικὴ τοῦ 13ου, 1 ἀγγλικὴ τοῦ 14ου, καὶ 1 οὐαλικὴ τοῦ 14ου αἰῶνος. κι ὅλες ἦταν μεταφράσεις τῆς vulgata.

Κατὰ τὴν ἀπεξάρτησι τῶν προτεσταντῶν (λουθηρανῶν, καλβινιστῶν, ἀγγλικανῶν) ἀπὸ τὸν χαλίφη τῆς 'Ρώμης ἄρχισαν νὰ ἐκτυπώνωνται κι ἄλλες μεταφράσεις στὶς γλῶσσες γερμανική, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική, καὶ ἀγγλική, ἀλλ' ἐν τέλει κυριάρχησαν πέντε ἀπὸ 1 στὴν κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς γλῶσσες, πάντοτε ὅλες μεταφράσεις ἀπὸ τὴ vulgata. ἀλλὰ περισσότερα γι' αὐτὲς θὰ πῶ παρακάτω.

Μερικὲς μεταφράσεις δὲν ἔγιναν οὔτε συμμορφώθηκαν οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα οὔτε ἀπὸ τὸ μασοριτικό, ἀλλ' ἔγιναν ἀπὸ τὴ γλῶσσα τοῦ γειτονικοῦ τους ἔθνους, ὅπως ἡ αἰθιοπικὴ ἀπὸ μιὰ κοπτική, ἡ γεωργιανὴ ἀπὸ μιὰ ἀρμενική, καὶ οἱ ἀραβικὲς ἀπὸ μιὰ συριακή· καὶ οἱ προτεσταντικές, ὅπως εἶπα, ἀπὸ τὴ vulgata. ὑπάρχει δὲ στὴν ἱστορία τῆς γενέσεώς των καὶ πολλὴ συναξαριστικὴ μυθολογία κατάφορτη ἀπὸ «θαυματουργίες». οἱ Ἀνατολῖτες εἶναι πιὸ μυθομανεῖς κι ἀπὸ τοὺς παπικούς, σχεδὸν μουσουλμάνοι. νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὸ μωαμεθανικὸ Κοράνιο, ποὺ εἶναι πολὺ ἀρχαιότερο ἀπὸ τὸν Μωάμεθ, ἄρχισε τὴ διαπλαστικὴ κατρακύλα του ἀπὸ τὸ *Διατεσσάρων* τοῦ Τατιανοῦ καὶ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά, καὶ εἶναι μιὰ πολὺ μυθοποιημένη ἀραβικὴ μετάφρασι τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. γι' αὐτὸ καὶ τὸ Κοράνιο εἶναι κατάφορτο ἀπὸ βιβλικὰ ὀνόματα, Ἀδὰμ Νῶε Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ Ἰακὼβ Ἰωσὴφ Ἰὼβ Μωϋσῆς Δαυῖδ Σολομὼν Ἰησοῦς Μαρία καὶ πολλὰ ἄλλα, ποὺ καὶ ἀναφέρονται δεκάδες ἢ κι ἑκατοντάδες φορὲς τὸ καθένα, ἐνῷ εἶναι ζήτημα ἂν μέσα σ' αὐτὸ ἀνευρίσκεται ὁ Μωάμεθ· μᾶλλον ἀνευρίσκεται ὡς προσθήκη κάποιου ἀσήμου Ἀχμὲτ τέσσερες φορές. ἔτσι ἐξηγεῖται γιατί ἀνάμεσα στοὺς Καταλόγους τοῦ βιβλικοῦ Κανόνος ὑπάρχουν καὶ δύο συντεταγμένοι ἀπὸ διασήμους Ἄραβες μωαμεθανούς· γνώριζαν ὅτι εἶναι αἵρεσι τοῦ Χριστιανισμοῦ, μετεξέλιξι τῶν ἀρειανῶν, μὲ λίγη μονοφυσιτικὴ - ἀφθαρτοδοκητικὴ - αἰγυπτιακὴ σάλτσα, καὶ εἶχαν ἐνδιαφέροντα γιὰ τὸν Κανόνα τῆς Βίβλου. στὸ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ Βυζάντιο οἱ ἀρειανοὶ πληθύνθηκαν πολὺ καὶ ἦταν μεγάλη ἀπειλή· καὶ ξαφνικὰ ἐξαφανίστηκαν. τί συνέβη; ἁπλούστατα ἐμφανίστηκαν ὡς μωαμεθανοί. ἔτσι γίνεται πάντα. τὸ σχίσμα μετεξελίσσεται σὲ αἵρεσι, ἡ αἵρεσι μετεξελίσσεται σὲ θρήσκευμα. μήπως αὐτὸ δὲν συμβαίνει σήμερα μὲ τὸ νικολαϊτικὸ θρήσκευμα τοῦ Βατικανοῦ μὲ τὸν χαλίφη τῆς 'Ρώμης, τοῦ ὁποίου ὁ καρδινάλιος - ὑπουργὸς Ταρσίζιος Μπερτόνε δήλωσε στὸ διεθνὲς δημοσίᾳ ὅτι «ἡ παιδεραστία δὲν εἶναι ἁμαρτία, διότι εἶναι ἁπλῶς μιὰ πτυχὴ τοῦ κιναιδισμοῦ»;! ἔτσι παραλλήλως καὶ κάποια πολὺ λαϊκίστικη ἀραβικὴ μετάφρασι τῆς Βίβλου κατάντησε Κοράνιο. ἔτσι καὶ στὴν Αἴγυπτο μετὰ τὴν ἐκεῖ εἰσβολὴ τῶν μωαμεθανῶν τὸ Κοράνιο (=Ἀνάγνωσμα, δηλαδὴ ἐκλογάδιο - lectionarium τῆς Βίβλου) ἔσχε πολλὲς καὶ μεγάλες καὶ ταχύτατες μεταπλάσεις. τὸ ἔχω μελετήσει πο-

λὺ καὶ προσεκτικά, καὶ κατάλαβα πολὺ καλὰ αὐτὸ τὸ φαινόμενο «ἱερᾶς παραδόσεως» ἀ λὰ πάπα - χαλίφη τῆς 'Ρώμης. ἔπειτα στὸ ἰσλὰμ μὲ τὴ Χαντὶθ (=πατρολογία) χώθηκαν πολλὰ παλούκια, ὅπως ἡ ποτοαπαγόρευσι, ἐνῷ στὸ Κοράνιο ἐπιτρέπεται ἡ οἰνοποσία τοὐλάχιστο σὲ 4 χωρία· καὶ δὲν ἀνευρίσκεται ἡ περιτομή.

Δηλαδὴ ὄχι μόνον ἡ «ἱερὰ παράδοσις» ἀλλὰ καὶ οἱ μεταφράσεις τῆς Βίβλου εἶναι πολλὲς φορὲς ἕνα «σπασμένο τηλέφωνο», στὸ ὁποῖο ὁ τηλεφωνῶν λέει «Μοσχοβολάει τὸ κυδώνι» κι ὁ δέκτης τοῦ τηλεφωνήματος ἀκούει «Βρομοκοπάει τὸ γουρούνι». κι ὅπως λέει ἡ παροιμία «Ὁ διάβολος, ὅταν δὲν ἔχῃ δουλειά, ἀσχημονεῖ στὰ παιδιά του».

Γι' αὐτὸ κι ὁ Χριστὸς σιχαίνεται τὶς ἀντιβιβλικὲς καὶ σιχαμερὲς *παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων,* ποὺ τὶς θεωρεῖ ἀκάθαρτα καὶ βλάσφημα κόπρια (Μθ 68,1-10· Μρ 29,1-14), ὁ δὲ Παῦλος γράφει στοὺς συνδημότες μου Θεσσαλονικεῖς *Κρατεῖτε τὰς παραδόσεις* (Β΄ Θε 3,3) καὶ στοὺς ὁμοεθνεῖς μου καὶ συνορθοδόξους Κορινθίους *Καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε* (Α΄ Κο 26,1), ἐννοώντας αὐτὰ ποὺ γράφονται στὶς Πρὸς αὐτοὺς καὶ Πρὸς τοὺς ἄλλους Ἐπιστολές του καὶ σ' ὅλη τὴν Καινὴ Διαθήκη καί γε στὴν Παλαιά· κι ὁ Ἰούδας στὴν *καθολικὴ* (=ἐγκύκλιο πρὸς πολλοὺς παραλῆπτες) *Ἐπιστολή* του γράφει *Παρακαλῶ ἐπαγωνίζεσθαι τῇ* ***ἅπαξ*** *παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις (=τῇ ἐκκλησίᾳ) πίστει.* γι' αὐτὸ κι ὁ Μωϋσῆς διέταξε στὸν Ἰσραὴλ νὰ φυλάγουν τ' αὐτόγραφα τῆς Βίβλου μέσα σὲ χρυσῆ *Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης* καὶ τὴν *Κιβωτὸν* μέσα στὸ ἄβατο *Δαβὶρ (=τὰ ἅγια τῶν ἁγίων)* καὶ τὸ *Δαβὶρ* (=γραμματοφυλάκιον) μέσα στὸν *Οἶκον τοῦ Κυρίου.* ὅλοι τους λένε τὸ ἴδιο· «Τὰ μάτια σας τέσσερα σ' αὐτὸ ποὺ σᾶς παραδώσαμε· μὴ σᾶς τὸ ὑποκλέψῃ κανεὶς διάβολος καὶ ἀντ' αὐτοῦ σᾶς βάλῃ σκατόχαρτα»· καὶ «Μακριὰ ἀπὸ τὶς κοπρώδεις *παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων* καὶ τῶν maximorum pontificum καὶ λοιπῶν «ἀλαθήτων» καὶ τσοκαροειδῶν καὶ διεστραμμένων «χαλίφηδων». νομίζω ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθμὸν **ἕνα** ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα· κι ὄχι σὰν τὸ βλαμμένο καὶ σαλταρισμένο καὶ βρόμικο Λούθηρο καὶ τοὺς λοιποὺς προτεστάντες, ποὺ ἀπέρριψαν τὸν Κανόνα τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας καὶ πῆραν ὡς Βίβλον τὸν ταλμουδικὸ καὶ γεμαρικὸ Κανόνα τοῦ 7^{ου} μ.Χ. αἰῶνος, τὸν χωρὶς τὸν προφήτη Βαροὺχ καὶ μὲ τὸ βρόμικο ῥομάντζο τῆς Ἐσθὴρ καὶ μὲ τὸ μασοριτικὸ σκεύασμα τοῦ ὑστερικοῦ κι ἀντιχρίστου ῥαββίνου Ἀκιβά, καὶ ὑποβίβασαν τὶς Ἐπιστολὲς Ττ Α΄ Τι Β΄ Τι, ἐπειδὴ αὐτὲς διδάσκουν ὅτι ὄχι μόνον ὁ ἡγέτης τῆς ἐκκλησίας ἀλλὰ κι ὁ διάκονος ἀκόμη πρέπει νὰ εἶναι ἢ παρθένοι ἢ *μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες,* κι ὁ Λούθηρος, ὁ ζιγκολὸ τῆς σπιτονοικοκυρᾶς του καὶ ἄσωτος νεαρός, δὲν ἦταν μόνο *μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ,* καὶ ἤθελε ὁ ὑστερικὸς κοκορῖκος νὰ εἶναι καὶ ἀρχηγὸς ἐκκλη-

σίας. κι ὁ Μωάμεθ χώρισε τὴ γυναῖκα τοῦ γιοῦ του ἀπὸ τὸν ἄντρα της, τὸ γιό του, ἐπειδὴ τὴν ὠρεξεύτηκε αὐτός, καὶ τὴν πῆρε γιὰ γυναῖκα του αὐτός. καὶ τί γυναῖκα! παιδάκι 9 ἐτῶν, παιδούλα χωρὶς γυναικεία λειτουργία στὸ σῶμα της. ἐκεῖ εἶναι ποὺ σκατώνεται ἡ ὅλη ὑπόθεσι· ὅταν ὁ κάθε μωαμεθανὸς ἢ παπικὸς ἢ προτεστάντης ἀκάθαρτος κοκορῖκος ἔχει ἐκκλησιαστικὸ λόγο.

Αὐτὰ γιὰ τὶς προτυπογραφικὲς χριστιανικὲς μεταφράσεις τῆς Βίβλου, οἱ ὁποῖες ὡς πρὸς τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, στὴ μὲν Ἀνατολή, ὅσο ἀρχαιότερες εἶναι, τόσο εἶναι ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα, ὅσο νεώτερες, τόσο παίρνουν ἀπὸ τὸ μασοριτικό, στὴ δὲ Δύσι εἶναι ἀπὸ τὴ Βουλγάτα τοῦ Ἰουδαίου ἀντιχριστιανοῦ Βαρανίνα ἢ καὶ ἄμεσα ἀπὸ τὸ μασοριτικό. σ' αὐτὴ δὲ τὴ διολίσθησι, στὴν Ἀνατολή, συνετέλεσαν καὶ οἱ παπικὲς «σταυροφορίες» ἀπὸ τὴ Δύσι στὴν Ἀνατολή. ἑστία θανασίμου μολύνσεως τῆς Χριστιανωσύνης καὶ ἀποσαθρώσεως τῆς Βίβλου ὁ «ἀλάθητος» χαλίφης τοῦ Βατικανοῦ.

10
Οἱ ἔντυπες μεταφράσεις τῆς Βίβλου

1. Ξενόγλωσσες μεταφράσεις

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐμφάνισι τῆς τυπογραφίας (1450) οἱ μεταφράσεις τῆς Βίβλου πληθύνθηκαν πολὺ καὶ τῆς κάθε μεταφράσεως οἱ ἐκδόσεις εἶναι πολλές. γίνονται δὲ πλέον ἀπὸ 5 κυρίως εὐρωπαϊκὲς προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ποὺ τὶς λέω «μητρικές»· γερμανικὴ τοῦ Μ. Λουθήρου (M. Luther) (1534), γαλλικὴ τοῦ P.R. Olivétan (1535), ἱσπανικὴ τοῦ Cassiodoro de Reina (1569), ἰταλικὴ τοῦ G. Diodati (1605), καὶ ἀγγλικὴ ἰακωβιανή (1611)· κυριώτατα ἀπὸ τὴν ἀγγλική. αὐτὲς ὅμως δὲν ἔγιναν ποτὲ ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα οὔτε ἀπὸ τὸ ἀποστολικὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλ' ἡ μὲν Παλαιὰ Διαθήκη ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ ἢ τὴ vulgata τοῦ Ἰουδαίου Βαρανίνα, ἡ δὲ Καινὴ Διαθήκη ἀπὸ τὴ vulgata τοῦ Ἱερωνύμου ἡ ὁποία προέκυψε ἀπὸ τὴν antiqua - itala, ποὺ μεταφράστηκε ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο· τρίτο μεταφραστικὸ χέρι στὸν Ἱερώνυμο, τέταρτο χέρι στὴν ἀγγλικὴ τοῦ 1611, πέμπτο χέρι σὲ ὁποιαδήποτε σημερινὴ μετάφρασι· «μιλάει ὁ ἀφέντης στὸ σκύλο του, κι ὁ σκύλος στὴν οὐρά του» κι ἀκόμη παραπέρα «ἡ οὐρὰ στὸ τσιμπούρι της». κι ἀπ' αὐτὲς τὶς προτεσταντικὲς μεταφράσεις, «τὸ τσιμπούρι τῆς οὐρᾶς τοῦ σκύλου», εἶναι ὅλες οἱ μεταφράσεις τοῦ κόσμου καί γε οἱ νεοελληνικές.

Στὶς 31-12-1976 οἱ βιβλικὲς ἑταιρίες δήλωσαν ὅτι μέχρι τὴν ἡμέρα

ἐκείνη ἡ Βίβλος εἶχε μεταφραστῆ σὲ 1577 γλῶσσες τῆς γῆς, κι ὅτι ἀπ' αὐτὲς οἱ 261 εἶναι καὶ οἱ δυὸ Διαθῆκες, ἄλλες 384 μόνον ἡ Καινὴ Διαθήκη, καὶ οἱ 932 μόνο μερικὰ βιβλία, συνήθως τὰ 4 Εὐαγγέλια καὶ οἱ Πράξεις καὶ οἱ Ψαλμοί, προφανῶς λειτουργικὸ ἐκλογάδιο. σήμερα οἱ μεταφράσεις τῆς Βίβλου εἶναι πιθανῶς περίπου 2.000. οἱ γλωσσολόγοι τῆς γενικῆς γλωσσολογίας, ὅταν θέλουν νὰ μάθουν πόσες εἶναι οἱ γλῶσσες τῆς γῆς, ῥωτοῦν τὶς βιβλικὲς ἑταιρίες πόσες καὶ ποιές μεταφράσεις τῆς Βίβλου ἔχουν θέσει σὲ κυκλοφορία. καὶ ὅπως εἶπα, ὅλες οἱ μεταφράσεις, καί γε οἱ σημερινὲς ἑλληνικὲς - «ὀρθόδοξες», εἶναι σὲ πολλὰ χωρία (8.000 Π.Δ. - 2.000 Κ.Δ.) μεταφράσεις τῆς ἀγγλικῆς προτεσταντικῆς μεταφράσεως, ἐπειδὴ τὰ ἐν λόγῳ χωρία εἶναι γιὰ τοὺς βιβλικοὺς θεολόγους δυσνόητα, κι αὐτὸ γιατὶ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ δὲν ξέρουν ἐπαρκῶς.

2. Νεοελληνικὲς μεταφράσεις

Νεοελληνικὲς μεταφράσεις τῆς Βίβλου τῆς μὲν Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπάρχουν 7 τῆς δὲ Καινῆς Διαθήκης 15, ποὺ ἔγιναν ἀπὸ 17 μεταφραστὰς ἢ μεταφραστικοὺς ὁμίλους. ἀπ' αὐτοὺς τυπικῶς μὲν οἱ 11 εἶναι ὀρθόδοξοι, ὁ 1 παλαιοημερολογίτης, καὶ οἱ 5 προτεστάντες ἢ χιλιασταί, οὐσιαστικῶς δὲ κι ἀπὸ τοὺς 11 ὀρθοδόξους καὶ τὸν 1 παλαιοημερολογίτη (μαζὶ 12) τοῦ ἑνὸς ἡ μετάφρασι εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν καλβινική (τοῦ μοναχοῦ Μαξίμου), τοῦ ἑνὸς καθ' ὁλοκληρίαν ἀγγλικανική (τοῦ ἀρχιμανδρίτου Βάμβα καὶ τοῦ ὁμίλου του), κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους 10 οἱ 4 ἔχουν πολὺ μεγάλη προσφυγὴ κι ἐπιρροὴ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ - ἀγγλικανικὴ μετάφρασι τοῦ 1611, ὁ 1 ἀρχιμανδρίτης ἐπίσης πολὺ μεγάλη προσφυγὴ κι ἐπιρροὴ ἀπὸ μιὰ γαλλικὴ - παπικὴ μετάφρασι κι ἑρμηνεία, καὶ οἱ ἄλλοι 5 ὀργανωσιακοὶ ἔχουν συχνὴ κι ἐμφανῆ προσφυγὴ κι ἐπιρροὴ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ - ἀγγλικανικὴ μετάφρασι τοῦ 1611. αὐτὴ ἡ προσφυγὴ στοὺς ξένους κι αἱρετικοὺς ὀφείλεται σ' ἕνα πολὺ μεγάλο κενὸ τῶν δικῶν μας θεολογικῶν σχολῶν, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ πῶ λίγο παρακάτω.

Ὑπάρχουν δὲ καὶ πολὺ περισσότερες μεταφράσεις μεμονωμένων βιβλίων καὶ ἰδίως τῶν Ψαλμῶν, τοῦ Ἄσματος, καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως. κι αὐτὸ ἐπειδὴ οἱ Ψαλμοὶ εἶναι ἰδιαίτερο λειτουργικὸ βιβλίο, ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα δύο τὸ μὲν Ἆσμα εἶναι κάτι γιὰ τὸ σέξ, ἡ δὲ Ἀποκάλυψι γιὰ τὴ βία. διότι οἱ σαρκικοὶ ἄνθρωποι, παρὰ τὶς φημολογούμενες «εὐαισθησίες των» εἶναι ὑποκριταὶ πολὺ περισσότερο ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, κι ἀρέσκονται πολὺ στὴ βία καὶ στὸ σὲξ καὶ μάλιστα στὸ ἀθέμιτο. αὐτὸ φαίνεται ἀνάγλυφα καὶ στὰ κινηματογραφικά τους θεάματα, τὰ ὁποῖα ὅσο περισσότερο τέτοια εἶναι, τόσο εἶναι καὶ εἰσπρακτικώτερα. γι' αὐτὸ αὐτὰ τὰ δυὸ βιβλία τὰ μεταφράζουν ἀκόμη καὶ

σχεδὸν ἀγράμματοι λογοτέχνες, οἱ δὲ μεταφράσεις των εἶναι πάντοτε ἢ κλοπιμαῖο ὑλικὸ ἢ βλακώδη κείμενα ποὺ δείχνουν τὴν ἀγραμματοσύνη τους, θέλω νὰ πῶ τὴν ἀνεπιστημοσύνη τους, καὶ τὴν ἀσχετοσύνη τους.

Οἱ μεταφράσεις τῆς Π. Διαθήκης εἶναι ὅλες μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ, τοῦ «θείου ἀρχετύπου» ὅπως αὐτονομάζονται μερικές, δηλαδὴ τῆς ἀγγλικῆς μεταφράσεως τοῦ 1611 ἢ τῆς ἀμερικανικῆς ἀναθεωρήσεώς της τοῦ 1901· μερικὲς φορὲς καὶ τῆς γερμανικῆς τοῦ Μ. Λουθήρου. μερικοὶ ὀρθοδοξαρᾶδες δίπλα στὴν τέτοια μετάφρασί τους παραθέτουν τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα ἢ τὸ ἀποστολικὸ πρωτότυπο τῆς Κ. Διαθήκης, ἔτσι μόνο γιὰ φιγούρα καὶ γιὰ κάποια εὐλαβεστάτη παραπλάνησι τοῦ ἀναγνώστου. κανεὶς Νεοέλληνας μεταφραστὴς δὲν φαίνεται νὰ ξέρῃ ἐπαρκῶς ἀρχαῖα ἑλληνικά, ἐπειδὴ οἱ θεολογικὲς σχολὲς εἶναι κακοφτιαγμένες, κι ἀρχαῖα ἑλληνικὰ διδάσκονται μόνο ἀπὸ κεῖνα ποὺ διδάσκονται στὴ μέση ἐκπαίδευσι, ἢ καὶ δὲν διδάσκονται καθόλου. γι' αὐτὸ οἱ βιβλικοὶ θεολόγοι οὔτε καὶ κριτικὴ ἔκδοσι ἀπὸ χειρογράφων μπόρεσαν ποτὲ νὰ κάνουν, ἐπειδὴ δὲν ξέρουν νὰ διαβάζουν ἀρχαῖα χειρόγραφα. οἱ τῆς χριστιανικῆς γραμματείας κι ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας θὰ μποροῦσαν νὰ κάνουν κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Βίβλου, γιατὶ ξέρουν καλὰ παλαιογραφία κι ἔχουν καλὴ τριβὴ στὰ κείμενα, ἀλλὰ δὲν τολμοῦν νὰ ἐκδώσουν τὴ Βίβλο, γιὰ νὰ μὴν προσβάλουν τοὺς συναδέλφους των «βιβλικοὺς θεολόγους» ποὺ μόνον ἀπόψεις ἔχουν γιὰ τὴ Βίβλο κατάφορτες ἀπὸ ἄγνοια καὶ μαγκιά. ἐπὶ 60 χρόνια συναναστράφηκα πολὺ σχεδὸν μὲ ὅλους τοὺς «βιβλικοὺς θεολόγους», καὶ διαπίστωσα ὅτι ἀπὸ ἀρχαῖα χειρόγραφα δὲν ξέρουν νὰ διαβάζουν οὔτε γρῦ, καὶ ἀρχαῖα κείμενα ὁποιαδήποτε δὲν καταλαβαίνουν. αὐτοὶ ἔμαθαν ἀπὸ προτεστάντες, ποὺ τοὺς ἔχουν σὰ θεοὺς καὶ Παϊσίους, νὰ ἔχουν γιὰ τὴ Βίβλο μόνον ἀπόψεις· ἀρνητικὲς δὲ πάντοτε. ἔχουν ἄφθονες ἀπόψεις γιὰ κείμενα ποὺ δὲν ξέρουν οὔτε νὰ τὰ ἐκδώσουν οὔτε νὰ τὰ μεταφράσουν οὔτε κἂν νὰ τὰ καταλάβουν. μία μόνο κριτικὴ ἔκδοσι ἔγινε τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ ἐκκλησία, ἀσύγκριτα καλλίτερη ἀπ' ὅλες τὶς κριτικὲς ἐκδόσεις τῆς Βίβλου, ἀπὸ καθηγητὴ θεολογικῆς σχολῆς, τὸν Β. Ἀντωνιάδη, κι αὐτὸς ἦταν μόνο φιλόλογος.

Ὅταν μεταφράζουν Βίβλον οἱ Νεοέλληνες μεταφρασταί, μεταφράζουν βέβαια ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ κείμενο φράσεις ὅπως *Ἰωσὴφ δὲ κατήχθη εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν Πετεφρῆς* (Γε 94,1) ἢ *Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν* (Λκ 51,7), ἀλλὰ στὰ δύσκολα γι' αὐτοὺς χωρία, ποὺ εἶναι καὶ τὸ μεγαλείτερο μέρος τῆς ἐκτάσεως τῆς Βίβλου, καταφεύγουν στὴν ἀγγλικὴ μετάφρασι, ἐπειδὴ δὲν ξέρουν ἀρχαῖα ἑλληνι-

κά, ἀλλὰ ξέρουν ἀγγλικὰ ἢ ἔχουν μιὰ βοηθὸ ποὺ ξέρει ἀγγλικά, καὶ τοὺς μεταφράζει αὐτή, γιατὶ ξέρει ὅτι ἀλλιῶς δὲν θὰ τὴν κάνουν διδάκτορα ποτέ. ἔχω στὸ νοῦ μου συγκεκριμένες περιπτώσεις. αὐτὸ ὅμως θὰ πῇ ὅτι μεταφράζουν ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ μετάφρασι, ποὺ γιὰ τὴν Π. Διαθήκη εἶναι τὸ μασοριτικὸ τοῦ παλαβοῦ Ἀκιβά, γιὰ δὲ τὴν Κ. Διαθήκη εἶναι ἡ βουλγάτα τοῦ παλαβοῦ Ἱερωνύμου.

Καμμία μέχρι τοῦδε νεοελληνικὴ μετάφρασι δὲν εἶναι ὀρθή, ὀρθόδοξη, ἀνεπηρέαστη κι ἀνεξάρτητη ἀπὸ αἱρετικὲς παπικὲς καὶ προτεσταντικὲς μεταφράσεις. εἶναι καλλίτερο νὰ τὶς ἀγνοῇ κανεὶς τελείως εἴτε ἁπλὸς Χριστιανὸς εἴτε κι ἐπιστήμων· διότι ἡ ἐπιρροή τους εἶναι μιὰ χολέρα πολὺ μεταδοτικὴ κι ἐπικίνδυνη, μὲ ἀποτέλεσμα κι ὁ πιὸ καλοπροαίρετος ὀρθόδοξος νὰ μολύνεται ἐπικίνδυνα κι ἀναπάλλακτα χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνῃ.

Γι' αὐτὸ κι ἐγώ, ποὺ ὅλα αὐτὰ τ' ἀντιλήφθηκα ἀπὸ φοιτητὴς τῆς φιλολογίας (19-22 ἐτῶν, 1959-1963), ἀποφάσισα νὰ λύσω τὰ προβλήματα τῶν κειμένων τῆς Βίβλου, κι ἀπὸ τὰ καθαρισμένα κείμενα νὰ μεταφράσω τὴ Βίβλο ὅλη κατ' εὐθεῖαν κι ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα κι ἀπὸ τὸ ἀποστολικὸ πρωτότυπο ἑλληνικὸ κείμενο. γιὰ νὰ γνωρίσουν οἱ ἄνθρωποι τὴ Βίβλο καλλίτερα.

11
Ἡ χειρόγραφη παράδοσι τῆς Βίβλου

Ὅπως ἤδη ἀνέφερα στὸν πρῶτο τόμο τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς, ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἔχει περίπου 2.000 ἀρχαῖα χειρόγραφα τῶν αἰώνων 2^{ου}-15^{ου}, ἡ δὲ Καινὴ Διαθήκη περίπου 5.500 τῶν ἴδιων χρόνων.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ στὴ χειρόγραφη παράδοσί της εἶναι ὁ ἀδιαφιλονίκητος γίγαντας καὶ βασιλεὺς τῶν βιβλίων ὅλου τοῦ κόσμου. γιὰ παράδειγμα, σ' ὁλόκληρη τὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν ἑλληνικῶν κειμένων ἡ Ἁγία Γραφὴ κατέχει μόνη της τὸ 12 ἢ 13% τῶν ἀρχαίων χειρογράφων, ἐνῷ τὸ ὑπόλοιπο 87 ἢ 88% τὸ μοιράζονται πάνω ἀπὸ 2.100 ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, ἤτοι 600 εἰδωλολάτρες καὶ 1500 Χριστιανοί. ἴδια εἶναι ἡ ἀναλογία καὶ στὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν λατινικῶν κειμένων μεταξὺ τῆς Βίβλου καὶ τῶν ἄλλων.

Δίνω μερικὰ γνωρίσματα τῆς χειρογράφου παραδόσεως τῆς Βίβλου.

1. Τὰ χειρόγραφα τόσο τῆς Βίβλου ὅσο καὶ ὅλων τῶν ἄλλων κειμένων τοῦ ἑλληνορρωμαϊκοῦ κόσμου καὶ τῆς Κοντινῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἀπὸ 3 γραφικὲς ὕλες· πάπυρο, περγαμηνὴ (κατεργασμένο λεπτὸ

δέρμα), καὶ χαρτί. σὲ πάπυρο μόνο ἀποσπάσματα, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρα τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, οἱ Ἐπιστολὲς τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰούδα, καὶ μερικοὶ Ψαλμοί· σὲ περγαμηνὴ τὰ περισσότερα ἀκέραια χειρόγραφα τῆς Βίβλου· σὲ χαρτὶ τὰ λιγώτερα καὶ ὀψιμώτερα.

2. Τὰ χειρόγραφα τῆς Βίβλου σὲ σύγκρισι μὲ τὸ σύνολο τῶν χειρογράφων τῶν ἀρχαίων κειμένων εἶναι τ' ἀρχαιότερα ἀπ' ὅλα. τοῦ Ὁμήρου καὶ ὅλων τῶν ἄλλων συγγραφέων τῶν πρὸ καὶ μετὰ Χριστὸν τὰ ἔργα βρίσκονται σὲ χειρόγραφα τοῦ 9^{ου} αἰῶνος καὶ μεταγενέστερα (10^{ου}-17^{ου} αἰ.). μόνο τοῦ Ἀριστοτέλους ἡ *Ἀθηναίων πολιτεία* βρέθηκε ἡ μισὴ σὲ χειρόγραφο τοῦ Α΄ μ.Χ. αἰῶνος, ἡ κωμῳδία τοῦ Μενάνδρου *Δύσκολος* σὲ χειρόγραφο τοῦ Γ΄ αἰῶνος, καὶ ἡ φαρμακολογία *Περὶ ὕλης ἰατρικῆς* τοῦ Διοσκουρίδου σὲ χειρόγραφο τοῦ 6^{ου} αἰῶνος. ἡ Βίβλος ἔχει 20 ἀκέραια χειρόγραφα μὲ τὶς δυὸ Διαθῆκες, 80 μόνο μὲ τὴν Κ. Διαθήκη, κι ἄλλα 180 μὲ τὴ μισὴ Κ. Διαθήκη, συνολικὰ 280 χειρόγραφα, ἀρχαιότερα ἀπὸ τὸν 9^{ο} αἰῶνα, δηλαδὴ ἀρχαιότερα ἀπ' ὁλόκληρη τὴ χειρόγραφη παράδοσι ὅλων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀπὸ τὸν Ὅμηρο μέχρι τὸν τελευταῖο χρονικῶς, κι ὅλων τῶν Λατίνων, κι ὅλων τῶν συγγραφέων κι ἀνωνύμων βιβλίων τοῦ κόσμου. ἂν ὅλα τ' ἀκέραια χειρόγραφα τῆς ἀνθρωπότητος τὰ κατατάξουμε χρονικῶς, στὴν ἀρχὴ ἐπὶ 7 αἰῶνες (2^{ο}-8^{ο}) ἐμφανίζονται μόνο χειρόγραφα τῆς Βίβλου· ἔπειτα ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζωνται καὶ χειρόγραφα μόνο Ἑλλήνων Λατίνων Ἑβραίων καὶ Χριστιανῶν Ἀνατολιτῶν ἐπὶ ἄλλους 4 αἰῶνες (9^{ος}-12^{ος})· ἔπειτα ἀπὸ τὸ 12^{ο} αἰῶνα ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζωνται καὶ ἀραβικὰ ἰσλαμικά· καὶ μόνο ἀπὸ τὸ 13^{ον} αἰῶνα κι ἐδῶθε ἐμφανίζονται χειρόγραφα ἰνδικά, κινεζικά, παλαιαμερικανικά, κλπ.. τὸ μεγαλείτερο πλῆθος τῶν χειρογράφων τῆς Βίβλου εἶναι τῶν αἰώνων 10^{ου}-12^{ου}.

3. Τὰ βιβλικὰ χειρόγραφα εἶναι τὰ ἐπιμελέστερα ἀπ' ὅλα τὰ χειρόγραφα ὅλων τῶν κειμένων τῆς παγκοσμίου ἀρχαιότητος. ἡ ἐπιμέλειά τους, ἡ κριτική τους ἀκρίβεια, ἡ ἐπιστημονική τους σχολαστικότης, καὶ ἡ μεθοδικὴ διαίρεσι τοῦ κειμένου των σὲ κεφάλαια καὶ στίχους δὲν ἔχουν τὸ ἀντίστοιχό τους σὲ κανένα χειρόγραφο κανενὸς συγγραφέως καὶ καμμιᾶς γραμματείας στὸν κόσμο. τὸ δὲ 25% ἀπ' αὐτὰ εἶναι χειρόγραφα σχολιασμένα σὰν τὸν περίφημο κώδικα venetus τοῦ Ὁμήρου.

4. Τὰ βιβλικὰ χειρόγραφα εἶναι τὰ πολυτελέστερα ἀπ' ὅλα. τὸ 90% ἀπ' αὐτὰ εἶναι περγαμηνά, καὶ μόνο τὰ ὑπόλοιπα καὶ ὀψιμώτερα εἶναι χάρτινα. ἀρκετὰ εἶναι γραμμένα πάνω σὲ σπάνια περγαμηνή, δέρμα ἐμβρύων γιδιῶν (τὸ ἄριστο πάντων), δέρμα πορφυροβαμμένο (τὸ πολυτελέστερο πάντων), δέρμα λαγοῦ, δέρμα ἀντιλόπης, κλπ.. ἀπὸ δέρμα ἐμβρύων γιδιῶν λ.χ. εἶναι τὸ περγαμηνὸ χειρόγραφο

τῆς Κ. Διαθήκης 1404 (=Ἀθωνικῆς μονῆς Παντοκράτορος 234) τοῦ 13ου αἰῶνος, ποὺ περιέχει τὴν Κ. Διαθήκη, τοὺς Ψαλμούς, καὶ ἀρκετοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς. γιὰ τὴν ὑπόλοιπη παγκόσμια γραμματεία ἕνα μόνο πορφυρὸ χειρόγραφο μαρτυρεῖται –δὲν διασῴζεται– καὶ ἦταν τοῦ Ὁμήρου· τὸ μαρτυρεῖ ὁ Ῥωμαῖος ἱστορικὸς Ἰούλιος Καπιτωλῖνος· ἦταν ἰδιοκτησία τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ. τῆς Βίβλου πορφυρᾶ χειρόγραφα μαρτυροῦνται πάρα πολλά, διασῴζονται δὲ μέχρι σήμερα ἐννέα ἑλληνικὰ καὶ περισσότερα λατινικά. ἑλληνικὰ εἶναι τὸ χειρόγραφο Τ τῆς Π. Διαθήκης (ἕνα Ψαλτήριον τοῦ 7ου αἰῶνος ποὺ βρίσκεται στὴ δημοτικὴ βιβλιοθήκη τῆς Ζυρίχης μὲ ἀριθμὸ C. 84) καὶ τῆς Κ. Διαθήκης τὰ χειρόγραφα 022 023 042 043 080 565 1143 καὶ λ 46· τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι πέντε τοῦ 6ου αἰῶνος, δύο τοῦ 9ου καὶ ἕνα τοῦ 10ου. τὸ 022 περιέχει καὶ τὴ Γένεσι τῆς Π. Διαθήκης· εἶναι κομμένο σ' ἐννέα κομμάτια, καὶ βρίσκονται 182 φύλλα του στὴν Πετρούπολι, 33 στὴν Πάτμο, 6 στὸ Βατικανό, 4 στὸ Λονδῖνο, 2 στὴ Βιέννη, 1 στὴ Θεσσαλονίκη, 1 στὴν Ἀθήνα, 1 στὴ Λέρμα τῆς Ἰταλίας σ' ἕναν πύργο, κι 1 στὴ Ν. Ὑόρκη. οἱ ἀρχαῖοι γιὰ ἄκρα πολυτέλεια ἔγραφαν μερικὲς φορὲς μὲ χρυσῆ ἢ ἀργυρῆ μελάνη, ἰδίως πάνω σὲ πορφυροβαμμένη περγαμηνή. χρυσόγραφα τέτοια ἢ ἀργυρόγραφα χειρόγραφα ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων δὲν ὑπάρχουν σήμερα, μαρτυροῦνται ὅμως ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἕνα μόνο τοῦ Ὁμήρου, ἐκεῖνο τὸ πορφυρὸ ποὺ μαρτυρεῖ ὁ Ἰούλιος Καπιτωλῖνος, κι ἕνα μόνο ποίημα τοῦ Πινδάρου. τῆς Ἁγίας Γραφῆς μαρτυροῦνται πάρα πολλά, σῴζονται δὲ σήμερα 8 τέτοια, ἤτοι 7 χρυσόγραφα (ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 3 εἶναι καὶ πορφυρᾶ, τὰ δὲ 2 ἔχουν καὶ ἀργυρογραφία) κι 1 σκέτο ἀργυρόγραφο. εἶναι τῆς Π. Διαθήκης τὸ Τ (Ψαλτήριον), καὶ τῆς Κ. Διαθήκης τὰ 022 (Κ. Διαθήκη + Γένεσις), 023, 1404 (Κ. Διαθήκη + Ψαλτήριον), λ 117, λ 132, λ 757, καὶ λ 1390. περισσότερα εἶναι τὰ λατινικὰ χρυσόγραφα κι ἀργυρόγραφα τῆς Βίβλου, ποὺ σῴζονται, ἀπὸ τὰ ὁποῖα περίφημο εἶναι ἡ Χρυσῆ Βίβλος τοῦ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἢ Καρλομάγνου, τοῦ 8ου αἰῶνος. ὑπάρχουν κι ἐλάχιστα πατερικὰ ἔργα ποὺ ἔχουν χρυσᾶ τὰ γράμματα μόνο τῶν τίτλων ἢ τὰ πρῶτα γράμματα τῶν κεφαλαίων. πολὺ περισσότερα εἶναι τὰ βιβλικὰ χειρόγραφα ποὺ ἔχουν ἐξωτερικὴ πολυτέλεια στὴ βιβλιοδεσία, μὲ καλύμματα χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ ἢ ἐλεφάντινα (δηλαδὴ φιλντισένια) ἢ στολισμένα μὲ διαμάντια καὶ ἄλλα πολύτιμα πετράδια. μερικὰ ἔχουν καὶ ὡρισμένα κόκκινα γράμματα γραμμένα μὲ κινάβαρι (HgS) γιὰ λόγους κυρίως εὑρετηριακοὺς καὶ λοιποὺς ἐπιστημονικούς.

5. Τὰ βιβλικὰ χειρόγραφα εἶναι ἐπίσης τὰ καλλιτεχνικώτερα ἀπ' ὅλα τὰ χειρόγραφα ὄχι μόνο τοῦ ἑλληνορρωμαϊκοῦ ἀλλὰ καὶ ὅλου

τοῦ κόσμου. πάρα πολλὰ βιβλικὰ ἔχουν πολλὲς μινιατοῦρες, ἀνθέμια, καὶ κεφαλάρια κειμένου, ποὺ εἶναι ἀριστουργήματα ζωγραφικῆς καὶ διακοσμητικῆς τέχνης, καὶ βρίσκονται πολλὲς φορὲς μέχρι καὶ 300 τέτοια σ' ἕνα χειρόγραφο. πολλὰ χειρόγραφα τῆς Βίβλου εἶναι μνημεῖα ζωγραφικῆς ἐφάμιλλα μὲ τοὺς παγκοσμίου φήμης ζωγραφικοὺς πίνακες. μία, ἂς τὴν ποῦμε ἔτσι, καλὴ τέχνη τῆς ἀρχαιότητος ἦταν καὶ ἡ λεπτογραφία. λεπτογραφικὰ χειρόγραφα διασῴζονται μόνο τῆς Βίβλου ἀρκετὰ καὶ τῶν πατερικῶν κειμένων ἐλάχιστα. τέτοιο εἶναι τὸ προειρημένο χειρόγραφο 234 τῆς μονῆς Παντοκράτορος· τὰ χρυσᾶ γράμματά του πάνω στὴν ἀπὸ ἔμβρυα γιδιῶν περγαμηνή του εἶναι μικρὰ σὰν τὰ μικρότερα γράμματα τῶν σημερινῶν ἐφημερίδων.

Ἕνα ἄλλο γνώρισμα τῶν βιβλικῶν χειρογράφων, ποὺ δὲν εἶναι μοναδικὸ ἀλλὰ μόνο κύριο, εἶναι ὅτι αὐτὰ σχεδὸν ὅλα εἶναι τὸ καθένα μόνο Βίβλος. ἐνῷ τὰ ἄλλα χειρόγραφα περιέχουν σχεδὸν πάντοτε τὸ καθένα πολλοὺς καὶ διαφόρους συγγραφεῖς. λίγα εἶναι τὰ μὴ βιβλικὰ χειρόγραφα ποὺ περιέχουν τὸ καθένα ἕναν μόνο ἀρχαῖο συγγραφέα.

Τὰ βιβλικὰ χειρόγραφα ἀπὸ πλευρᾶς περιεχομένου διακρίνονται σὲ δύο κατηγορίες· στὰ χειρόγραφα τοῦ συνεχοῦς ἀρχειακοῦ κειμένου καὶ στὰ χειρόγραφα τοῦ ἐκλογαδικοῦ κειμένου, δηλαδὴ τ' ἀνθολόγια ἢ ἐκλογάδια λεγόμενα. τὰ τῆς δευτέρας κατηγορίας εἶναι μόνο τοῦ 10^{ου} αἰῶνος καὶ μεταγανέστερα, καὶ σὲ ποσότητα τὰ μὲν τῆς Κ. Διαθήκης ἀποτελοῦν τὸ 39% τοῦ συνόλου τῶν χειρογράφων της, τὰ δὲ τῆς Παλαιᾶς λιγώτερο κι ἀπὸ τὸ 10% τοῦ συνόλου τῶν χειρογράφων της.

Τὰ χειρόγραφα τοῦ συνεχοῦς ἀρχειακοῦ κειμένου ἄλλοτε περιέχουν ὁλόκληρη τὴν Παλαιὰ ἢ τὴν Κ. Διαθήκη (μερικὲς φορὲς καὶ τὶς δυὸ Διαθῆκες μαζί), ἄλλοτε δὲ μόνο τὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, ἢ μόνο τὰ ποιητικὰ καὶ προφητικά, ἢ μόνο τὰ 4 Εὐαγγέλια τῆς Καινῆς, ἢ μόνο τὶς Πράξεις καὶ τὶς Ἐπιστολὲς τῶν ἀποστόλων καὶ τὴν Ἀποκάλυψι. φυσικά, ὅταν λέμε γιὰ ἑλληνικὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης, ἐννοοῦμε πάντοτε τὴν ἀρχαία μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα. ὅταν ἕνα χειρόγραφο τῆς Κ. Διαθήκης περιέχῃ τὸ συνεχὲς ἀρχειακὸ καὶ ὁλόκληρο κείμενο μόνο τῶν 4 Εὐαγγελίων, λέγεται συνήθως καὶ *Εὐαγγέλιον* ἢ *Τετραευάγγελον* ἢ *Εὐαγγελιστάριον,* ἐνῷ ὅταν περιέχῃ μόνο τὶς Πράξεις καὶ τὶς Ἐπιστολὲς τῶν ἀποστόλων καὶ τὴν Ἀποκάλυψι, λέγεται *Πραξαπόστολος* ἢ *Ἀπόστολος.*

Ἀπὸ τοὺς διαφόρους τρόπους ταξινομήσεως τῶν βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὰ χειρόγραφα, ἐξιχνιάζεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ παπύρου, ποὺ βιβλιοδετοῦνταν σὲ ῥόλο ἢ μικρὸ τομίδιο, πρὶν δηλαδὴ τὴν εὑρεῖα χρῆσι τῆς περγαμηνῆς ποὺ βιβλιοδετοῦνταν σὲ ῥαφτὸ

βιβλίο σὰν τὸ σημερινό, ἡ μὲν Π. Διαθήκη κυκλοφοροῦσε πρῶτα σὲ 22 ῥόλους κι ἔπειτα σὲ 8 τομίδια, ἡ δὲ Κ. Διαθήκη πρῶτα σὲ 6 ῥόλους κι ἔπειτα σὲ 4 τομίδια.

Ἡ σειρὰ τῶν βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης στὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα δὲν εἶναι ἀκριβῶς αὐτὴ ποὺ βλέπουμε στὶς σημερινὲς ἔντυπες ἐκδόσεις. οἱ ἔντυπες ἐκδόσεις ἔχουν τὰ βιβλία μὲ τὴ σειρὰ ποὺ βρίσκονται στὰ λατινικὰ χειρόγραφα καὶ στὶς εὐρωπαϊκὲς ἔντυπες ἐκδόσεις τόσο τοῦ λατινικοῦ ὅσο καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου. στὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα διαφέρει ἡ σειρὰ τῶν Ἐπιστολῶν τῶν ἀποστόλων. μετὰ τὶς Πράξεις τῶν ἀποστόλων πρῶτα βρίσκονται οἱ 7 Καθολικὲς Ἐπιστολές, ἔπειτα οἱ Ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου, κι ἔπειτα ἡ Ἀποκάλυψι. καὶ οἱ Ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου βρίσκονται μὲ ἄλλη σειρά· μετὰ τὴ Β΄ Πρὸς Θεσσαλονικεῖς βρίσκεται ἡ Πρὸς Ἑβραίους, κι ἔπειτα οἱ Ἐπιστολὲς πρὸς πρόσωπα, ἤτοι Πρὸς Τιμόθεον Α΄-Β΄, Πρὸς Τίτον, καὶ πρὸς Φιλήμονα. στὴν ἔκδοσί μου, τὴν ὁποία συνοδεύει ἡ παροῦσα Εἰσαγωγή, ἔχω τὰ βιβλία μὲ σειρὰ διαφορετικὴ κι ἀπὸ τὶς δυὸ ἐν λόγῳ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἔκρινα ὡς τὴ μόνη σωστή.

Τὸ βιβλικὸ κείμενο στὰ ἑλληνικὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα διαιρεῖται σὲ κεφάλαια καὶ στίχους, ὅπως καὶ σήμερα, ἀλλὰ τὰ μὲν κεφάλαια ἀριθμοῦνται ἕνα ἕνα, οἱ δὲ στίχοι μόνο δηλώνονται σὰν ἀριθμητικὸ σύνολο στὴν ἀρχὴ ἢ στὸ τέλος τοῦ κάθε βιβλίου ἢ στοὺς λεγομένους στιχαριθμικοὺς καταλόγους τῶν βιβλίων. τόσο τὰ κεφάλαια ὅσο καὶ οἱ στίχοι εἶναι πολὺ μικρότερα ἀπὸ τὰ σημερινὰ τῶν ἐντύπων ἐκδόσεων. συναντῶνται τέσσερες διαφορετικὲς διαιρέσεις, ἀλλὰ συνηθέστερη εἶναι ἡ μία, αὐτὴ τὴν ὁποία χρησιμοποιοῦν μερικὲς φορὲς στὶς παραπομπές των οἱ πατέρες. σὲ πολλὰ χειρόγραφα, μπροστὰ ἀπὸ τὰ 4 Εὐαγγέλια σημειώνονται οἱ 10 *κανόνες* (=πίνακες) τοῦ Εὐσεβίου μαζὶ μὲ τὴν Ἐπιστολή του πρὸς Καρπιανόν, ποὺ ἐξηγεῖ τὴ χρῆσι τῶν πινάκων αὐτῶν. οἱ πίνακες αὐτοὶ εἶναι ἕνα εἶδος θεματολογικοῦ ταμείου τῶν Εὐαγγελίων, δηλαδὴ κονκορντάτσια.

Στὸ βιβλίο τῶν Ψαλμῶν σὲ πολλὰ χειρόγραφα παρατηρεῖται μιὰ λειτουργικὴ διαίρεσί τους σὲ 20 ὁμάδες ψαλμῶν, τὰ 20 λεγόμενα *καθίσματα*· λέγονται ἔτσι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐπίσημη ἐπ' ἐκκλησίας ἀνάγνωσί τους οἱ ἐκκλησιαζόμενοι ἀκοῦν τοὺς ψαλμοὺς καθιστοί. στὸ τέλος τοῦ βιβλίου τῶν Ψαλμῶν τὶς περισσότερες φορὲς στὰ χειρόγραφα προστίθενται αἱ *ἐννέα ᾠδαί,* ποὺ εἶναι ἐννέα ποιητικὰ ἢ ποιητικοῦ ὕφους κομμάτια ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη Βίβλο, ἤτοι 7 ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη καὶ 2 ἀπὸ τὴν Καινή, ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὴ λατρεία σὰν ψαλμοί. σπανίως οἱ ᾠδὲς εἶναι περισσότερες ἢ διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς ἐννέα συνηθισμένες.

Τὸ ἐκλογαδικὸ κείμενο τῆς Βίβλου, παραδεδομένο, ὅπως λέχθη-

κε, στὸ 10% τῶν χειρογράφων τῆς Π. Διαθήκης καὶ στὸ 39% ἐκείνων τῆς Καινῆς, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ δὲν περιέχει ἀκέραια βιβλία, ἀλλὰ ἀνθολογίες περικοπῶν ἀπ' αὐτά. οἱ ἀνθολογίες αὐτὲς λέγονται *ἐκλογάδια* ἢ *ἀναγνωσματάρια (lectionaria),* διότι περιέχουν ἀναγνώσματα τῆς Βίβλου ποὺ διαβάζονται στὴ λατρεία. οἱ ἀνθολογίες αὐτὲς εἶναι 4· *Προφητολόγιον, Ψαλτήριον, Εὐαγγέλιον,* καὶ *Ἀπόστολος.*

1. Τὸ *Προφητολόγιον,* ἂν καὶ λέγεται ἔτσι, εἶναι ἀνθολογημένο ἀπ' ὅλη τὴν Π. Διαθήκη, πλὴν τῶν Ψαλμῶν, κι ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς προφῆτες. οἱ περισσότερες περικοπές του εἶναι παρμένες ἀπὸ τὰ βιβλία Γένεσις, Παροιμίαι, Ἰώβ, Ἠσαΐας. κάθε ἀνάγνωσμα τοῦ Προφητολογίου εἰσάγεται μὲ τὴ λειτουργικὴ φράσι *Γενέσεως* (ἢ ἄλλου βιβλίου) *τὸ ἀνάγνωσμα,* γραμμένη συνήθως μὲ κόκκινη μελάνη. ἡ χρῆσι τοῦ Προφητολογίου ἐγκαταλείφτηκε τὸ 1204, ἢ πιθανώτερα τὸ 1207 μὲ τὴν ἔναρξι τῆς φραγκοκρατίας, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τυπώθηκε ποτὲ σὰ λειτουργικὸ βιβλίο. διαβάζονται ὅμως μέχρι σήμερα, κυρίως κατὰ τὴ μεγάλη τεσσαρακοστὴ καὶ τὴ μεγάλη ἑβδομάδα, λίγες μόνο περικοπὲς προερχόμενες ἀπὸ τὸ Προφητολόγιο καὶ κατεσπαρμένες στὸ Τριῴδιο στὸ Πεντηκοστάριο καὶ στὰ Μηναῖα.

2. Τὸ *Ψαλτήριον* εἶναι τὸ μόνο ἐκλογάδιο τὸ ὁποῖο στοὺς Ψαλμοὺς συμπίπτει ἀπόλυτα μὲ τὸ συνεχὲς κείμενο ἀρχείου, διότι εἶναι ἀκέραιο τὸ βιβλίο τῶν Ψαλμῶν καὶ ὄχι ἀνθολογία. ἀνθολογία εἶναι μόνο γιὰ τὶς ἐννέα ᾠδές. οἱ μικροδιαφορὲς τοῦ Ψαλτηρίου ἀπὸ τὸ μὴ λειτουργικὸ βιβλίο τῶν Ψαλμῶν εἶναι ὅτι αὐτὸ ἐπιγράφεται *Ψαλτήριον,* διαιρεῖται σὲ 20 καθίσματα, καὶ ἔχει σὰν προσθήκη τὶς ἐννέα ᾠδές, ἐνῷ τὸ ἄλλο ἐπιγράφεται *Ψαλμοὶ* καὶ δὲν ἔχει τὴ διαίρεσι σὲ καθίσματα οὔτε στὸ τέλος τὶς ᾠδές. οὐσιαστικὴ διαφορὰ δὲν ὑπάρχει καμμία.

3. Τὸ *Εὐαγγέλιον* ἢ καὶ *Εὐαγγελιάριον* (ἄλλο εἶναι τὸ *Εὐαγγελιστάριον* ποὺ ἀναφέρθηκε προηγουμένως) εἶναι ἀνθολογία περικοπῶν ἀπὸ τὰ 4 Εὐαγγέλια. εἶναι τὸ *Εὐαγγέλιον* ποὺ διαβάζει ὁ παππᾶς στὴν ἐκκλησία. καὶ ἡ κάθε περικοπή του λέγεται ἐπίσης *Εὐαγγέλιον* (λ.χ. τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σημερινῆς Κυριακῆς, τὰ 12 Εὐαγγέλια τῆς Μ. Πέμπτης). ἐνῷ στὸ *Εὐαγγελιστάριον* τοῦ συνεχοῦς κειμένου ἡ σειρὰ τῶν Εὐαγγελίων εἶναι Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς Ἰωάννης, στὸ *Εὐαγγελιάριον* τοῦ ἐκλογαδικοῦ κειμένου εἶναι Ἰωάννης Ματθαῖος Λουκᾶς Μάρκος. τὰ πρῶτα γράμματα ὅλων τῶν περικοπῶν τοῦ *Εὐαγγελίου,* γραμμένα συνήθως ὅπως καὶ στὰ ἔντυπα μὲ κόκκινη μελάνη, εἶναι τὸ *Τ* καὶ τὸ *Ε,* διότι ὅλες εἰσάγονται μὲ τὶς λειτουργικὲς φράσεις *Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ...* (ὅταν πρόκηται γιὰ διήγησι), καὶ *Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ (τὴν παραβολὴν ταύτην)...* (ὅταν πρόκηται γιὰ παραβολὴ ἢ ἄλλη διδαχή). Εὐαγγελιάρια ὑπάρχουν δύο, ποὺ βρίσκονται συνήθως σ' ἕνα χειρόγραφο. τὸ ἕνα λέγεται *Πασχάλιον* ἢ

Τῶν Κυριακῶν ἢ Τῶν κινητῶν ἑορτῶν, ποὺ εἶναι ὅλες ἐξαρτήματα τοῦ πάσχα, καὶ εἶναι τὸ μεγαλείτερο. τὸ ἄλλο λέγεται *Μηνολόγιον* ἢ Τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν κι ἀντιστοιχεῖ στοὺς 12 μῆνες τοῦ ἔτους μὲ πρῶτο τὸ Σεπτέμβριο. ὅταν τὰ δύο εἶναι σ' ἕνα καὶ τὸ ἴδιο χειρόγραφο, προηγεῖται τὸ Πασχάλιον.

4. Ὁ *Ἀπόστολος* εἶναι ἐκλογάδιο ἀνθολογημένο ἀπὸ τὶς Πράξεις καὶ τὶς 21 Ἐπιστολὲς τῶν ἀποστόλων. σ' αὐτὸν οἱ περικοπὲς σχεδὸν ὅλες ἀρχίζουν μὲ τὰ γράμματα *Ε* καὶ *Α,* διότι εἰσάγονται μὲ τὶς λειτουργικὲς φράσεις *Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις...* (ὅταν πρόκηται γιὰ διήγησι τῶν Πράξεων), καὶ *Ἀδελφοί...* (ὅταν πρόκηται γιὰ διδαχὴ ἀπὸ τὶς Ἐπιστολές).

Συχνὰ τὰ χειρόγραφα τοῦ συνεχοῦς κειμένου ἔχουν σὲ κάθε βιβλίο τῆς Γραφῆς στὴν ἀρχὴ τὴν *ἐπιγραφὴ* καὶ στὸ τέλος τὴν *ὑπογραφή*· ἡ δεύτερη δὲν εἶναι παρὰ ἐπανάληψι τῆς *ἐπιγραφῆς.* στὸ τέλος ἔχουν ἐπίσης σημειωμένο τὸν ἀριθμὸ τῶν στίχων τοῦ κειμένου καὶ τὸν τόπο τῆς συγγραφῆς του π.χ. *Στίχοι βχνε΄· ἐγράφη ἐν Καισαρείᾳ* ἢ *ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου.*

Τοῦ κάθε βιβλίου τῆς Ἁγίας Γραφῆς συχνὰ στὰ χειρόγραφα προηγεῖται ἕνας πρόλογος· οἱ πρόλογοι αὐτοὶ εἶναι γραμμένοι ἀπὸ τὸν Ἀλεξανδρέα τοῦ Ε΄ αἰῶνος Εὐθάλιο ἐπίσκοπο Σούλκης (θ. 458) ἢ κι ἀπὸ ἄλλους ἀγνώστους ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς, καὶ μοιάζουν μὲ τὶς «ὑποθέσεις» τῶν ῥαψῳδιῶν τοῦ Ὁμήρου ἢ τῶν τραγῳδιῶν καὶ κωμῳδιῶν.

Τὰ χειρόγραφα τοῦ συνεχοῦς κειμένου διακρίνονται σὲ δυὸ κατηγορίες· σ' αὐτὰ ποὺ ἔχουν σκέτο κείμενο καὶ σ' αὐτὰ ποὺ τὸ ἔχουν σχολιασμένο. τὰ σχόλια, ποὺ λέγονται συνήθως *Σειραὶ* ἢ *Catenae,* εἶναι συλλογὲς ἀποσπασμάτων ἀπὸ ἑρμηνευτικὰ συγγράμματα ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, τὰ ὁποῖα σώθηκαν ἢ χάθηκαν. εἶναι τοποθετημένα στὸ πάνω, στὸ κάτω, καὶ στὸ ἔξω περιθώριο τῆς σελίδος (ὄχι ποτὲ στὸ περιθώριο τὸ πρὸς τὴ ῥάχι τοῦ βιβλίου). στὴν Κ. Διαθήκη ὑπάρχουν 11 διαφορετικὲς Σειρές, γραμμένες στὸ 25% τῶν χειρογράφων· τὶς ξεχώρισαν οἱ ἐρευνηταὶ Karo καὶ Lietzmann. ἡ κυριώτερη ἀπ' αὐτὲς ἔχει ἐκδοθῆ ἀπὸ τὸν Cramer κι ἐκτείνεται σὲ 8 ὀγκώδεις τόμους. στὴν Π. Διαθήκη οἱ Σειρὲς δὲν ἔχουν ἀκόμη διακριθῆ καὶ χαρακτηρισθῆ, ἀλλ' ἀπ' ὅ,τι βλέπω στὰ χειρόγραφα, πρέπει νὰ ξεπερνοῦν τὶς 10. ἡ κυριώτερη ἀπ' αὐτὲς καλύπτει σχεδὸν ὅλα τὰ ἱστορικὰ βιβλία (ἀπὸ τὴ Γένεσι μέχρι καὶ τοὺς Βασιλεῖς) καὶ ἔχει ἐκδοθῆ τὸν 19ο αἰῶνα ἀπὸ τὸ Νικηφόρο Θεοτόκη σὲ δυὸ πελώριους τόμους.

Στὸ τέλος τῶν Εὐαγγελίων μερικὲς φορὲς ὑπάρχει τὸ *Συναξάριον* δηλαδὴ πίνακας τῶν περικοπῶν ποὺ διαβάζονται ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ *σύναξιν,* δηλαδὴ κυρίως κατὰ τὶς Κυριακὲς κι ἔπειτα κατὰ τὶς κινη-

τὲς καὶ ἀκίνητες ἑορτὲς τοῦ ἐνιαυτοῦ. (ἄλλο πρᾶγμα εἶναι τὸ ἁγιολογικὸ Συναξάριον, ποὺ εἶναι ἐπιτομὴ βιογραφιῶν τῶν ἁγίων στὰ Μηναῖα). αὐτὸ τὸ βιβλικὸ Συναξάριον δημοσιεύεται καὶ στὴν ἔντυπη ἔκδοσι τῆς Κ. Διαθήκης τοῦ Β. Ἀντωνιάδου, τὴν ὁποία διαδίδουν τὸ πατριαρχεῖο καὶ ἡ ἱερὰ σύνοδος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Στὰ βιβλικὰ χειρόγραφα πολλὲς φορὲς πάνω ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ κειμένου ὑπάρχουν καὶ μουσικὲς ἐνδείξεις, δηλαδὴ σημαδόφωνα, μουσικὲς νότες. αὐτὸ στὰ χειρόγραφα τοῦ συνεχοῦς κειμένου συμβαίνει λίγες φορές, ἐνῷ στὰ ἐκλογάδια πολλὲς φορές. τὸ ἁπλούστερο σύστημα σημαδοφώνων ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο σημεῖα ποὺ τὸ καθένα μὲ 3 στιγμὲς παριστάνει ὀξεῖα ἢ βαρεῖα (. · ˙ ˙ · .).

Αὐτὰ γιὰ τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα τῆς Βίβλου, δηλαδὴ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα γιὰ τὴν Π. Διαθήκη καὶ τοῦ πρωτοτύπου τῆς Κ. Διαθήκης.

12
Κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι τῆς Βίβλου

Ἀρχαῖες κεφαλαιοκοπὲς τῆς Βίβλου μαρτυροῦνται κι ἀνευρίσκονται τουλάχιστον τέσσερες.

1. Ἡ ἀρχαιότερη κι ἐπικρατέστερη, τὴν ὁποία μαρτυροῦν καὶ χρησιμοποιοῦν οἱ ἀρχαῖοι Κλήμης Ἀλεξανδρεύς (150 - 213), Τερτυλλιανός, Ὠριγένης, Εὐσέβιος Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, Καισάριος Ναζιανζηνὸς (ὁ ἀδερφὸς τοῦ Γρηγορίου), Ἐπιφάνιος Κύπρου, Εὐθάλιος Σούλκης, καὶ Ἀνδρέας Καισαρείας (563 - 614)[44].

2. Ἡ ἀνευρισκόμενη σὰ χειρόγραφα Β ἢ 03 (Vatic. gr. 1209) τοῦ Δ΄ αἰῶνος, καὶ Ξ ἢ 040 (London, British and Forein Bible Societ 24) τοῦ 6ου αἰῶνος.

3. Ἡ ἄλλη ἀνευρισκόμενη πάλι στὸ χειρόγραφο Β ἢ 03.

4. Ἡ ἀνευρισκόμενη καὶ χρησιμοποιούμενη στὸ ἔργο τοῦ Μιχαὴλ Γλυκᾶ (γύρω στὸ ἔτος 1150) Κεφάλαια εἰς τὰς ἀπορίας τῆς Θείας Γραφῆς (κεφ. 75)[45], καὶ στὸ τρίτομο χειρόγραφο ὅλης τῆς Βίβλου Ferrara, Bibliotheca Communale, cod. 187 I-II καὶ 188 I-II τοῦ ἔτους 1334 (ἀριθμοὶ Rahlfs 106, καὶ Aland 582), ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀπὸ τὸ 1514 μέχρι σήμερα χρησιμοποιούμενη κεφαλαιοκοπὴ τόσο στὰ πρωτότυπα βιβλικὰ κείμενα (Ο΄ καὶ ἀποστολικὸ πρωτότυπο) ὅσο καὶ σ' ὅλες τὶς μεταφράσεις τοῦ κόσμου.

Αὐτὴ τὴν τέταρτη κεφαλαιοκοπὴ κάποιος Ἄγγελος σταυροφόρος, ἴσως ὁ Ῥιχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος, τὴν πῆρε ἀπὸ τοὺς φραγκοκρατούμενους Βυζαντινούς, καὶ τὴ μετέφερε στὴν Ἀγγλία, ὅπου ὁ

παπικὸς ἀρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας Στέφανος Λάνγκτον (St. Langton) τὴν εἰσήγαγε στὴν ἐκεῖ λειτουργικὴ χρῆσι. γράφει ὁ Γλυκᾶς ἀρχίζοντας τὸ Κεφάλαιό του 75· *Ἰστέον ὅτι ἐν εἰκοστῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θείου Ἰωάννου καὶ τάδε διείληπται· Εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν, ...καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι'* (Ἀπ 21,1· ἢ κατὰ τὴ δική μου κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι Ἀπ 36,1). καὶ οἱ δικοί μας «βιβλικοὶ θεολόγοι τὸ χάφτουν ὅλοι ἀνεξαιρέτως ὅτι ἡ κεφαλαιοκοπὴ τῶν σημερινῶν ἐντύπων ἐκδόσεων τῆς Βίβλου εἶναι τοῦ Λάγκτον· τόσο σιαΐνια εἶναι· τόσο ξέρουν ἀπὸ χειρόγραφα καὶ μάλιστα τῆς Βίβλου κι ἀπὸ ἀρχαίους βιβλικοὺς θεολόγους σὰν τὸν Μιχαὴλ Γλυκᾶ. βάζω στοίχημα ὅτι οὔτε αὐτὸν οὔτε τὸ τεράστιο σχετικὸ ἔργο του ξέρουν, οὔτε τὸν ἔχουν ἀκουστά. ξέρουν μόνο νὰ χάφτουν τὰ μαγειρέματα τῶν παπικῶν καὶ προτεσταντῶν μαγείρων νικολαϊτῶν θεῶν τους.

Κοπὴ στίχων καὶ στιχαρίθμησι τῆς Βίβλου εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι ἀπὸ χρόνια ἀμνημόνευτα, λίγο πιὸ λιανὴ ἀπὸ τὴ στιχαρίθμησι τῶν σημερινῶν ἐντύπων ἐκδόσεων, ἀλλὰ δὲν τὴ σημείωναν στὸ περιθώριο. στὸ τέλος μόνο τοῦ κάθε βιβλίου τῶν δυὸ Διαθηκῶν σημείωναν τὸν συνολικὸ ἀριθμὸ τῶν στίχων του. ὁ δὲ Εὐθάλιος Σούλκης τοῦ Ε΄ αἰῶνος στὸ ἔργο του Ἐκθέσεις ἔχει πολλὴ ἀνάλυσι τῆς ἀρχαίας βιβλικῆς κεφαλαιοκοπῆς καὶ στιχαριθμήσεως.

Τὴν κοπὴ καὶ ἀρίθμησι τῶν στίχων, ποὺ σημειώνονται στὶς μέχρι τοῦδε ἔντυπες ἐκδόσεις τὴν ἔκαναν στὴν τρίτη ἔκδοσί τους οἱ Στέφανοι Ῥοβέρτος κι Ἑρρῖκος, πατέρας καὶ γιός, τὸ 1549 (Π.Δ.) καὶ 1551 (Κ.Δ.) στὸ Παρίσι.

Στὴν κριτική μου ἔκδοσι τοῦ ἀρχαίου κειμένου καὶ στὴ μετάφρασί μου τῶν δυὸ Διαθηκῶν τῆς Βίβλου σημειώνων στὸ ἀριστερὸ περιθώριο νέα κεφαλαιοκοπὴ καὶ νέα στιχαρίθμησι, ὀργανικὴ πλέον καὶ ὄχι τυχαία. μία ἐξιστόρησι γεγονότος ἢ σημείου ἢ παραβολὴ ἢ διδαχὴ εἶναι πάντοτε ἕνα κεφάλαιο. ἡ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσα ἀρχαία κεφαλαιοκοπὴ εἶχε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη 913 κεφάλαια καὶ στὴν Καινὴ 260. ἡ δική μου νέα κεαφλαιοκοπὴ ἔχει στὴν Παλαιὰ Διαθήκη 1572 κεφάλαια καὶ στὴν Καινὴ 800. καὶ ἡ στιχαρίθμησί μου ἐπίσης εἶναι λίγο πιὸ λιανὴ ἀπὸ κείνη τῶν Στεφάνων καὶ κυρίως εἶναι ὅσο γίνεται ὀργανική.

Διατηρῶ στὸ δεξιὸ περιθώριο καὶ τὴν παλιὰ κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι, μέχρι νὰ συντάξῃ κάποιος νέα Ταμεῖα (Concordantiae) τῶν δυὸ Διαθηκῶν κατὰ τὴ δική μου κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι. ὅταν γίνουν τὰ νέα Ταμεῖα, ἡ παλιὰ κεφαλαιοκοπὴ καὶ ἡ παλιὰ στιχαρίθμησι πρέπει ν' ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὴν κριτική μου ἔκδοσι κι ἀπὸ τὴ μετάφρασί μου.

13
Ἔντυπες ἐκδόσεις τῆς Βίβλου

Ἡ Βίβλος εἶναι τὸ πρῶτο στὸν κόσμο βιβλίο ποὺ ἐκτυπώθηκε μόλις ἐφευρέθηκε ἡ τυπογραφία τὸ 1450 στὴ Μαγεντία τῆς Γερμανίας ἀπὸ τὸν ἐφευρέτη της Ἰωάννη Γουτεμβέργιο (Io. Gutenberg)· ἐκτυπώθηκε ἡ λατινικὴ μετάφρασί της vulgata. ἡ ἑλληνόγλωσση Βίβλος, ἤτοι ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τὸ ἀποστολικὸ πρωτότυπο τῆς Καινῆς Διαθήκης, τυπογραφικῶς ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1514 στὴν Ἱσπανικὴ πόλι Complutum ἢ Ἀλκάλα ἀπὸ τὸν Ἱσπανὸ ἀρχιεπίσκοπο Τολέδου καρδινάλιο καὶ μέγα ἱεροεξεταστὴ καὶ πρωθυπουργὸ κι ἀντιβασιλέα τῆς Ἱσπανικῆς αὐτοκρατορίας Χιμένεθ ντε Σισνέρος (Ximenes de Cisneros), καὶ δὲν εἶναι τὸ πρῶτο ἑλληνικὸ βιβλίο ποὺ τυπώθηκε ἀλλὰ πολλοστό. ὁ ἱεροεξεταστὴς αὐτὸς εἶναι ποὺ πρόσθεσε στὸ Α΄ Ἰω 14,8 τὶς λέξεις *[ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ ὁ Λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ],* οἱ ὁποῖες δὲν ὑπάρχουν σὲ κανένα βιβλικὸ χειρόγραφο καὶ σὲ κανένα πατερικὸ σύγγραμμα ὡς παράθεμα. ὁ ἱεροεξεταστὴς τὸ μετέφρασε στὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ χειρόγραφα τῆς λατινικῆς vulgata τοῦ Ἱερωνύμου, ὅπου τὸ εἶχαν χώσει διάφοροι παπικοί. ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἀπέξυσα.

Ὅταν τὴν ἔκδοσι τῶν Στεφάνων τὴν ἀνατύπωσε τὸ 1624 ὁ Ὁλλανδὸς Λ. Ἐλζεβίρ (L. Elzevir), αὐτὸς ποὺ σχεδίασε τότε γιὰ τὴ Βίβλο τὴ μέχρι σήμερα σπουδαιότερη καὶ πανόμορφη ἑλληνικὴ γραμματοσειρὰ Elzevir, αὐτὴ ποὺ βλέπετε τώρα, τῆς ὁποίας παραλλαγὲς εἶναι οἱ γραμματοσειρὲς Times καὶ Palatino, ὠνόμασε τὸ κείμενο τῆς ἐπανεκδόσεώς του λατινιστὶ textus receptus (=παραδεδεγμένο κείμενο), καὶ ἔτσι λέγεται αὐτὸ μέχρι σήμερα.

Στὴν Ἑλλάδα, καὶ στὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησία γενικῶς, τῆς ὁποίας μητέρα εἶναι ἡ Ἑλλάδα, μέχρι τὸ 1904 οἱ ἔντυπες ἐκδόσεις τῆς Βίβλου ἦταν πάντοτε ἀνατυπώσεις ἀπὸ ἐκδόσεις προτεσταντικές. πρῶτος ἐκπόνησε κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴν Κωνσταντινούπολι τὸ 1904 ὁ φιλόλογος Βασίλειος Ἀντωνιάδης, καθηγητὴς τῆς ἐκεῖ θεολογικῆς σχολῆς, μὲ χορηγὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντῖνο Ε΄. ἡ ἔκδοσί του εἶναι ἡ καλλίτερη στὸν κόσμο κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Βίβλου, ἀπὸ τὴν ὁποία κατακλέβουν ὅλοι οἱ ξένοι. δεύτερος ἐγὼ ἔκανα κριτικὴ ἔκδοσι μόνο τῆς μικρῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἰούδα τὸ 1972. τρίτος ὁ μαθητής μου Ἰωάννης - Ἱερώνυμος Γιανναδάκης ἔκανε κριτικὴ ἔκδοσι τῶν Ψαλμῶν τὸ 2019. καὶ τέταρτος πάλι ἐγὼ δίνω σήμερα (2020) τὴν ἀπὸ ἀρχαίων χειρογράφων κριτικὴ ἔκδοσι ὅλης τῆς Βίβλου, Πα-

λαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης· γιὰ νὰ μὴν ἔχῃ ἡ ἐκκλησία τοῦ Κυρίου καμμιὰ ἐξάρτησι ἀπὸ προτεστάντες καὶ παπικοὺς καὶ ἄλλους αἱρετικούς. στὴν ἐκκλησία τῆς ὑφηλίου δὲν ὑπάρχει ἄλλη κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Βίβλου μέχρι στιγμῆς. ἀνέκαθεν οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» ἔχουν γιὰ τὴ Βίβλο μόνο ἀπόψεις· ὅλες ἀρνητικὲς δέ· καὶ μάλιστα ὅλες παπαγαλίσματα τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» τῶν ἀθέων προτεσταντῶν «βιβλικῶν θεολόγων», ποὺ τοὺς λατρεύουν σὰ θεούς. καὶ δὲν μποροῦν βέβαια νὰ κάνουν αὐτοὶ κριτικὴ ἔκδοσι, γιατί, ὅπως εἶπα, οὔτε ἀρχαῖα χειρόγραφα ξέρουν νὰ διαβάζουν οὔτε ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καταλαβαίνουν. αὐτοὶ ἔχουν μόνον ἀπόψεις, κι αὐτὲς μόνον ὡς μηρυκάσματα προτεσταντικῶν ξερατῶν. συνεργάστηκα μαζί τους στὴν ἔκδοσι τῶν Ἁπάντων τοῦ Κυπρίου τοῦ 12^{ου} αἰῶνος Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, καὶ ξέρω τὸ δυναμικό τους καὶ τὶς χαώδεις ἐλλείψεις των. ἂν δὲν ἀνακάλυπτα ἐγὼ μὲ κωδικολογικὴ κυρίως ἐξέτασι τῆς χειρογράφου παραδόσεως τῶν ἔργων του, ὅτι ἕνα ἔργο περίπου 500 σελίδων δὲν εἶναι γνήσιο δικό του, θὰ τὸ ἐξέδιδαν κι αὐτὸ ὡς ἔργο τοῦ Νεοφύτου. σὲ τέτοια πράγματα εἶναι ἀκριβῶς τυφλοὶ ὅλοι τους. ἔχουν ὅμως ἀπόψεις· ἐπὶ τῆς Βίβλου· ἀπόψεις νὰ δῇ τὸ μάτι σας! εἰσαγωγῆς μάλιστα! καὶ νὰ τοὺς δῆτε μὲ τί ὕφος τὶς ἐκφράζουν! ὕφος δυόμισυ Ναπολεόντων. ἀπόψεις τρῶν, ἀπόψεις πίνουν, ἀπόψεις ξερνοῦν, ἀπόψεις ἀποπατοῦν, ἀπόψεις πατοῦν. κι ὅπως λέει κι ἡ παροιμία

Ὅποιος χωρὶς νὰ βλέπῃ περπατεῖ,
λάσπες καὶ σκατὰ πατεῖ.

Κατὰ τὴν πενταετία 1966-1970 εἶχα κάνει ἕνα γιγάντιο Εὑρετήριο ὅλων τῶν βιβλικῶν χωρίων - παραθεμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας (PG). τέτοιο ἔργο δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο. καὶ εἶχα δώσει σὲ μερικοὺς φωτοτυπικὸ ἀντίγραφο τοῦ Εὑρετηρίου (δυὸ πελωρίους τόμους σὲ διαστάσεις Α4). τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι», ὅταν συνεργαζόμασταν στὴν ἔκδοσι τῶν Ἁπάντων τοῦ Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου· (κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς δὲν ἦταν πραγματικὸς συνεργάτης, ἀλλ' ἦταν μόνο ἐπόπτες, ὡς προξενηταὶ μεταξὺ τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων). καὶ οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» μὲ παρακάλεσαν νὰ τοὺς δώσω ἀπὸ ἕνα ἀντίγραφο τοῦ γιγαντίου Εὑρετηρίου. καὶ τὸ ἔδωσα σὲ τρεῖς· ὁ ἕνας ἦταν τῆς Π. Διαθήκης καὶ οἱ δυὸ τῆς Καινῆς. δὲν ξέρω τί τὸ ἔκαναν τὸ ἀντίγραφό τους οἱ ἄλλοι δυό, ἀλλὰ δὲν εἶδα νὰ τὸ ἀξιοποιοῦν. ὁ ἕνας ὅμως τῆς Κ. Διαθήκης πῆγε στὴ Γερμανία καὶ τὸ ἔδωσε σὲ προτεστάντες «κριτικοὺς ἐκδότες» τῆς Καινῆς Διαθήκης. κι ἀπὸ τότε ἡ ἔκδοσί της εἶναι γεμάτη μὲ πατερικὲς παραπομπές, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δότου μπῆκε στὴν «κριτικὴ» ἔκδοσι ὡς συνεκδότου! μ' αὐτὸ τὸ ἀντίτιμο τοὺς πούλησε τὸ γιγάντιο Εὑρετήριο. καὶ ἔτσι ἔγινε κι αὐτὸς «κριτικὸς ἐκδότης», χωρὶς νὰ χρειαστῇ νὰ μά-

θῃ, στὰ γεράματα μάλιστα, νὰ διαβάζῃ ἀρχαῖα χειρόγραφα. τί μαύρη δόξα ἀλήθεια! γι' αὐτό, ἐνῷ μέχρι σήμερα βέβαια, σὲ βαθιὰ γεράματα, ἀρχαῖα χειρόγραφα δὲν μπορεῖ νὰ διαβάσῃ, –οὔτε γρῦ δὲν ξέρει– ἔγινε ὅμως «κριτικὸς ἐκδότης» τῆς Καινῆς Διαθήκης. ἡ «κριτικὴ ἔκδοσι» ἐκείνη βέβαια προϋπῆρχε ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος, κι ἄλλαξε χέρια διάδοχα τέσσερα μέχρι σήμερα. καὶ ὅλο «βελτιώνεται»· καμμιὰ τριανταριὰ φορὲς μέχρι σήμερα· «ῥάβε ξήλωνε». μέχρι τότε ἤξερα ὅτι οἱ τέτοιοι ἔχουν ἄφθονες ἀπόψεις. τώρα ὅμως ἔμαθα κι ἄλλα δύο γι' αὐτούς· ὅτι ξέρουν κι ἀπὸ ἐμπορικὲς συναλλαγές, καὶ τὸ ποῦ ἔχουν τὴν καρδιά τους· ὅπως εἶπε κι ὁ Χριστός, *Ὅπου ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν* (Μθ 22,3). κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι ὀρθόδοξοι. τὰ μπατζάκια τους στάζουν ὀρθοδοξία.

Ἂν σ' ἕνα κοπάδι κότες ῥίξῃς μιὰ χούφτα κόκκους καλαμποκιοῦ ἀνακατεμένους μὲ μιὰ χούφτα διαμάντια, οἱ κότες θὰ φᾶνε τοὺς κόκκους τοῦ καλαμποκιοῦ ἀμέσως, ἀλλὰ γιὰ τὰ διαμάντια θ' ἀδιαφορήσουν· διότι τὸ στομάχι τους δὲν μπορεῖ ν' ἀξιοποιήσῃ αὐτὸν τὸ θησαυρό· εἶναι ἀνίκανο γιὰ κάτι τέτοιο. ἂν ὅμως οἱ κότες εἶχαν ἕνα γραμμάριο ἀνθρώπινο μυαλὸ καὶ γνῶσι, θὰ ἔδιναν σὲ κάποιον τὰ διαμάντια ἀντὶ ἄλλης μιᾶς χούφτας καλαμποκιοῦ. ἔτσι λέει ἕνα αἰσώπιο. ὑπάρχει δὲ κι ἕνα ἄλλο αἰσώπιο· ὅτι «Ἕνας σκύλος κοιμόταν στὸ παχνί· οὔτε ὁ ἴδιος ἔτρωγε ἄχυρο, οὔτε τ' ἄλλα ζῷα τ' ἄφηνε νὰ φᾶνε».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Φίλων, Βίος Μωϋσέως 2,25-44. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 1,10-13· 12,7-119· (ἰδιαίτερα· 12,7·12· 20· 25· 35· 45· 47· 53· 60· 65· 70· 76· 85· 90· 98· 101· 102· 103· 108· 114· 119). Ἰουστῖνος, Ἀπολ. Α΄, 31,1-5. Εἰρηναῖος, Ἔλ. 3,21,2· καὶ στὸν Εὐσέβιο, Ἐκ. ἱστ. 5,8,11. Κλήμης, Στρ. 1,22,148-9 (ἔκδ. G. Dindorf). Ὠριγένης, Ὁμιλ. εἰς Λευϊτικὸν 12,5. Ἀνατόλιος Λαοδ. (τῆς Συρίας), Κανὼν Πασχάλιος, ἀπόσπ. 3 PG 10,213a. Εὐσέβιος, Εὐ. πρ. 8,1-5. Κύριλλος Ἱεροσ., Κατηχ. 4,34. Ἐπιφάνιος, Μέτρ., 3· 6. Νικήτας Ἡρακλείας (Σερρῶν), Συναγ. εἰς τοὺς Ψαλμούς, εἰσαγωγή, στὸν Κύριλλο Ἀλεξ., Συναγ. εἰς τοὺς Ψαλμούς, εἰσαγωγή, PG 69,700bcd. Ἰωάννης Χρυσ., Εἰς Γέν., ὁμ. 4,4 PG 53,42-43· Εἰς Ματθ., ὁμ. 5,2 PG 57,57. Θεοδώρητος, Ἄπορ. Ψαλμ., προθεωρία, PG 80,861d-864b. Hieronymus, Adv. Rufin. 2,25 PL 23,469a· Comm. in Ezech. 2,5 PL 25,55cd. Ψ-Ἰουστῖνος, Παραιν. Ἕλλ., 13. Πασχάλιον Χρονικόν, ὀλ. 123. Λέων Γραμματ., Χρον., CSHB, 49-50. Γεώργιος Σύγκελλος, Ἐκλ. Χρον. CSHB 1,516-8· ὁ Σύγκελλος λέει ὅτι παίρνει τὴ διήγησι ἀπὸ τὰ *Πτολεμαϊκά.* Γεώργιος Κεδρηνός, Σύνοψ. ἱστορ., CSHB 1,289-290.

2. Ἀριστέας, 1-3· 9-11· 15· 28-51· 121-7· 172-181· 302-322.

3. Ἀριστέας, 30.

4. Ἀριστέας, 47-50.

5. Φίλων, Βίος Μωϋσέως 2,35-44.

6. Ὅμηρος, Ι 612· Ρ 5. Αἰσχύλος, Θήβ., 123. Ἀριστοφάνης, Ἱππ., 11. Ἀπολλώνιος Ῥόδιος, Α 292· Δ 605. Μόσχος Συρακ., Ἐπιτάφιος Βίωνος, 43. βλ. καὶ Κ. Σιαμάκην, Βιβλικὲς ἑβραϊκὲς λέξεις στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα, Μελέτες, τ. 11, σ. 34.

7. Hieronymus, Epist. 84,3 PL 22,745· Comment. in Eccle., 3 PL 23,1102b· Adv. Rufin. 1,13 PL 23,426a.

8. C.C. Edgar, Zenon Papyri, t. 1-5, Caire 1925-1940. βρέθηκαν ἀνασκαφικῶς στὴ Φιλαδέλφεια τῆς Αἰγύπτου τὸ 1915.

9. V. Tchericover, Corpus Papyrarum Indaicarum, t. 1-2, Harvard University Press 1957· 1960.

10. Ἰώσηπος, Ἀρχαιολογία 10,70· 76· 11,1· 8· 10· 21· 25· 33· 36· 42· 47· 53· 57· 61· 67· 72· 77· 79· 81· 89· 92· 98· 101· 106· 119· 121· 127· 134· 137· 142· 148· 151.

11. Ἰουστῖνος, Διάλ. 72,1. Tertullianus, Coron. 9,3. Μ. Ἀθανάσιος, Πρὸς Κωνστ. ἀπολογ., 18 ΒΕΠ 31,21. Διαταγαὶ ἀποστ. 7,37,2-3. Augustinus, Cont. duas Epist. pelagianorum 4,6,14 PL 44,618. Θεοδώρητος, Ἄπορα, Δ΄ Βασιλ., 57 PG 80,800bc. Ψευδιππόλυτος, Εἰς Δανιὴλ 1,12. Hadrianus II Romae, Contra obiectiones quorundam 23,7, στὸν Ivo Carnot., Decreta 4,225 PL 161,313b.

12. Δδ 107,18 καὶ ἑξῆς οἱ Ψαλμοὶ 18 καὶ ἀνάριθμος. Πα 14,11 καὶ ἑξῆς τὸ συμπίλημα τῶν Ψα 104· 95· 105.

13. Ὠριγένης, Κέλσ., παπυρ. ἀπόσπ., ΒΕΠ 17,53· Ἑρμ. εἰς Λουκ., ἀπόσπ. 34 ΒΕΠ 15,75. Εὐσέβιος Καισ., Ἐκλογ. προφητ., 21 ΒΕΠ 28, 195-6. Ἀστέριος σοφιστ., Εἰς Ψαλμ. 9,15 ΒΕΠ 37,248. Κύριλλος Ἀλεξ., Ἐνανθρωπ., 23 PG 75,1460bc. Ἰωάννης Καρπάθιος, Capita hortatoria, 4 PG 85,792c. Μάξιμος ὁμολογ., Κεφ. θεολογ. 4,78 PG 90,1337d. Φώτιος, Ἀμφιλ., 34 PG 101,246d. Ψευδαναστάσιος Σιναΐτης, Κατὰ Ἰουδ. 3,6 PG 89,1245c.

14. Κύριλλος Ἱεροσ., Κατήχ. 16,28 PG 33,957b. Γρηγόριος Νύσσ., Λόγ. εἰς γένν. Χριστοῦ, 4 PG 46,1136c. Δίδυμος, Τριάδ. 2,10· 3,33 PG 39,649b· 960a. Ἐπιφάνιος, Πα-

νάρ. 74,5· PG 42, 484c· Ἀγκυρ., 68 PG 43,141c. Ψευδαθανάσιος, Κοιν. πατρὸς υἱοῦ ἁγ. πν., 39 ΒΕΠ 35,278.

15. Ἰουστῖνος, Ἀπολ. Α΄ 41,1-4 (μεγάλο χασματῶδες ἀπόσπασμα). Ὠριγένης, Ἐπιστ. πρὸς Ἰούλ. Ἀφρικ., 15 ΒΕΠ 16,362. Ἀστέριος σοφιστ., Εἰς Ψαλμ. 11,21 ΒΕΠ 38,34. Δίδυμος, Εἰς Ψαλμ. 49,1 PG 39,1388d. Κύριλλος Ἀλεξ., Εἰς Ἀββακ., 55 PG 71,932c. Προκόπιος Γαζ., Εἰς Ἠσαΐαν 1,21-23 PG 87,1857a.

16. Ὠριγένης, Ἐπιστ. πρὸς Ἰούλ. Ἀφρικ., 15 ΒΕΠ 16,362.

17. Ἰουστῖνος, Ἀπολ. Α΄ 41,1-4· Διάλ. 43,8.

18. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 18,259-260· βλ. καὶ 20,147.

19. Φίλων, Βίος Μωϋσέως 2,25-44.

20. Φίλων, Εἰδ. νόμ. 3,34-36.

21. L. Cohn, Philonis Alexandrini Opera, vol. 1-6, Berolini 1886-1915.

22. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 15,236-7· 17,44· 175-9· Πόλ. 1,443-4· 488-490· 659-660.

23. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 1,194.

24. Θεόφιλος Ἀντ., Αὐτ. 3,23. Εἰρηναῖος, Ἀπόσπ. 32 ΒΕΠ 5,180. Κλήμης Ἀλ., Στρ. 1,21 ΒΕΠ 7,293. Ὠριγένης, Κέλσ. 4,11. Εὐσέβιος Καισ., Ἐκ. ἱστ. 2,10,2· Εὐ. πρ. 8,7,21.

25. B. Niese, Flavii Iosephi Opera, vol. 1-7, Berolini 1887[1].

26. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 20,268 (κατακλείς).

27. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 1,5 (προοίμιον)· 10,208.

28. Μακκαβαϊκαὶ Ἐπιστολαί 1,1.

29. B. Walton, Biblia Polyglotta, t. 1-6, anno 1657 (ἢ Graz 1963), in t. 1: Ταργοὺμ τοῦ Ὄνκελος.

30. Οἱ παραπομπὲς στοὺς ἓξ ἄλλους πλὴν τῶν Ἑβδομήκοντα μεταφραστὰς τῶν *Ἑξαπλῶν* (ἀκριβέστερα *τετραπλῶν* μέχρι *Ἐννεαπλῶν*) τοῦ Ὠριγένους εἶναι χιλιάδες. ἐδῶ ἐπιλέγω καὶ παραθέτω μόνο 36 παραπομπὲς ἀπὸ 12 μάρτυρες - πηγὲς ποὺ εἶναι τόσο καίριες ὅσο κι ἐπαρκεῖς καὶ ἀσφαλῶς οἱ ἀρχαιότερες καιριώτερες κι εὐγλωττότερες. εἶναι λίγο περίεργο ὅτι ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς δὲν ἔχει γι' αὐτοὺς καὶ τὶς μεταφράσεις των οὔτε ὑπαινιγμό, ἐνῷ τοὺς ἀναφέρουν οἱ ἀρχαιότεροί του Ἰουστῖνος καὶ Εἰρηναῖος. Ἰουστῖνος, Διάλ. 43,8. Εἰρηναῖος, Ἔλ. 3,21,1· καὶ στὸν Εὐσέβιο, Ἐκ. ἱστ. 5,8,10. Ὠριγένης, Ἐπιστ. πρὸς Ἰούλ. Ἀφρ., 2 ΒΕΠ 16,351· Εἰς Γένεσ., ἀπόσπ. 1 PG 12,89a· Εἰς Ματθ., τ. 15 PG 13,1293ab. Εὐσέβιος, Ἐκ. ἱστ. 5,8,10· 6,16-17· Εἰς Ψαλμ. 90,9 ΒΕΠ 22,223· Εὐ. ἀπ. 7,1 ΒΕΠ 27,273. Ἐπιφάνιος, Μέτρα, 14-19 PG 43,261α-269α. Hieronymus, Epist. 32,1· 36,12· 57,11· PL 22,446· 457· 577-8· Contra Rufin. 2,33 PL 23,475d-476d· Quaest. in Genes., praef., PL 23,986ab· Interpr. Homil. duarum Origenis in Cant. cant., prol., PL 23,1174· In Isaian 2,8· 13,49· PL 24,119· 466· In Ierem. 20,2· 20,3· 32,30· PL 24,803c· 804a· 896bc· In Ezech. 3,15 PL 25,39c· In Dan. 1,3 PL 25,496a· In Naum 3,1 PL 25,1254a· In Abac. 1,2· 2,3 PL 25,1296d· 1326bcd· In Tit., 2 PL 630d· Praef. in Iob, PL 28, 1138c-39c· 1141b-42b· Vir. ill., 54 (ἔκδ. - μετάφρ. Κ. Σιαμάκη, Θεσ/κη 1992). Augustinus, Civ. Dei 15,23,3 PL 41,470. Πασχάλιον Χρονικόν, ὀλ. 227-8· 245. Ψ-Ἱππόλυτος, Εἰς Ψαλμ., εἰσαγ., 8 ΒΕΠ 6,163. Ψ-Ἀθανάσιος, Σύνοψ., ΒΕΠ 33,342-3. Ψ-Θεοδώρητος, Μέθοδος ἐκ τῶν ὑπομνηστικῶν, 1 PG 84,28b-32a. Talmud, Mo'ed, Megillah, 3a (Γεμαρά), ἔκδ. Epstein· βλ. καὶ 8b, ὑποσημ. 3.

31. B. Montfaucon - B. Drach, Origenis Hexapla PG 15· 16[1]· 16[2]. F. Field, Origenis Hexapla, 1874 (καὶ 1964).

32. F.C. Burkitt, Fragments of the Books of Kings according to the Translation of Aquila, 1897.

33. Κων. Σιαμάκη, Μελέτες 5,403-427. καὶ Ὅμηρος, Σ 418. Ἀνακρέων, Ἀπόσπ. 15 Berg ἢ Crusius. Αἰσχύλος, Εὐμ., 957. Σοφοκλῆς, Ἀντ., 784.

34. A. Ceriani, Monumenta sacra et profana, t. VII, Mediolanum 1874.

35. PL 23,476a.

36. Hieronymus, Praef. in Dan., PL 28,1357c.

37. Hieronymus, Adv. libr. Rufini 2,33 PL 23,475d-476c. καὶ Quaest. in Genes., praef., PL 23,986a˙ Praef. in Iob, PL 28,1138c-39a.

38. Εὐσέβιος, Ἐκ. ἱστ. 6,17,1.

39. Hieronymus, Comm. in Naum 3,1 PL 25,1254a˙ Comm. in Ieremiam 32,30 PL 24,826bc.

40. Hieronymus, Vir. ill., 134˙ κριτικὴ ἔκδοσι ἀπὸ χειρογράφων καὶ μετάφρασι Κ. Σιαμάκη, παράρτημα στὴ διδακτορικὴ διατριβή μου, τὴ δημοσιευμένη στὸ «Βυζαντινὰ κείμενα καὶ μελέται», ὡς τόμος 23, τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Θεσσαλονίκη 1992.

41. O. Gebhardt, Graecus Venetus... versio graeca (Πρόλογος τοῦ F. Delitzsch, Προλεγόμενα τοῦ Gebhardt), Lipsiae 1875, σ. LXXII-592. ἡ γνώμη ὅτι ὁ μεταφραστὴς εἶναι ὁ ῥαββῖνος Ἐλισαῖος εἶναι τοῦ Delitzsch (σ. XI-XII).

42. Γε 2,8˙ Ἔξ 3,15˙ 8,27˙ Πμ 14,2.

43. Ἀθήναιος 4,17. Σούμμα, λ. χαλκέντερος.

44. Κλήμης Ἀλ., Στρ. 1, 21 PG 8, 889a. Tertullianus, Ad uxorem 2,2,1. Ὠριγένης, Εἰς Ἱερεμ., ὁμ. 12,7 PG 13,388b. Εὐσέβιος, Εὐ. ἀπ. 5,30 PG 22,409d˙ Ἐπιστολὴ πρὸς Κυπριανὸν (καὶ κανόνες) PG 22,1276-91. Καισάριος Ναζιανζηνός, Διάλ. 1,39 PG 38,905 (a). Ἐπιφάνιος, Ἀγκυρ., 50 PG 43,105a˙ Μέτρ., 22 PG 43,277b. Εὐθάλιος Σούλκης, Ἐκθ., PG 85, 636b˙ 637c˙ 692a˙ 716b-720b. Ἀνδρέας Καισ., Εἰς Ἀποκ., PG 106,493a.

45. Μιχαὴλ Γλυκᾶς, Κεφάλαια εἰς τὰς ἀπορίας τῆς Θείας Γραφῆς, κεφ. 75 (ἀρχή), ἔκδ. Σ. Εὐστρατιάδου (τ. 2, σ. 256), Ἀλεξάνδρεια 1912.

ΛΕΥΚΗ

Β

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
RESTITUTIO TEXTUS

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
RESTITUTIO TEXTUS

1. ΟΒΕΛΙΣΜΟΙ - OBELO NOTATIONES
2. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ - COMPLETIONES
3. ΑΝΑΤΑΞΕΙΣ - ORDINE COLLOCATIONES
4. ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ - CORRECTIONES

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Στὸ χειρογράφως παραδιδόμενο κείμενο τῆς Βίβλου ὑπάρχουν προβλήματα τεσσάρων εἰδῶν· προσθῆκες, χάσματα, μεταθέσεις, καὶ σφάλματα. ἀναλυτικώτερα· 1) διάφορα σχόλια τοῦ περιθωρίου (scholia marginalia) γραμμένα πιὸ πολὺ στὸ περιβάλλον τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τὸ 180 π.Χ. μέχρι τὸ 200 μ.Χ., τὰ ὁποῖα σφηνώθηκαν ὡς γλωσσήματα στὸ κείμενο· 2) χάσματα (lacunae), ἐπειδὴ διάφορα κομμάτια τοῦ κειμένου γιὰ ποικίλους λόγους χάθηκαν· 3) ἀνακατεμένα κεφάλαια ἢ ἐδάφια ἢ λέξεις (turbatio textus)· καὶ 4) σφάλματα (errores) ἀπὸ παρανάγνωσι ἢ ἀπροσεξία.

Γι' ἀποκατάστασι τοῦ κειμένου ὀβελίζω τὰ σχόλια συγκεντρώνοντάς τα σὲ εἰδικὸ σῶμα· ἐπισημαίνω τὰ χάσματα, καὶ ὅσα εἶναι δυνατὸν τὰ συμπληρώνω· ἀνατάσσω τ' ἀνακατεμένα κομμάτια στὴ φυσική τους θέσι· καὶ διορθώνω τὰ σφάλματα. καὶ τὰ τέσσερα αὐτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρογράφου παραδόσεως (coniectura), ἀλλὰ μὲ φειδὼ καὶ μ' ἐπαρκῆ αἰτιολόγησι. ἐδῶ προσφέρω 251 μόνο αἰτιολογήσεις.

Ἂν δὲν ἔκανα αὐτὲς τὶς κριτικὲς ἐξοβελίσεις, συμπληρώσεις, ἀνατάξεις, καὶ διορθώσεις, ἡ ἀπὸ τὸν Β΄ αἰῶνα καὶ μέχρι σήμερα ἀνθρωπότης καὶ μάλιστα ἡ Χριστιανικὴ θὰ ἐξακολουθοῦσε –Κύριος οἶδε μέχρι πότε– νὰ διδάσκεται «ἀπὸ τὴ Βίβλο» δῆθεν ὅτι ὁ ἥλιος δημιουργήθηκε μετὰ τὰ φυτά, ἐνῷ ἐκεῖνα εὐδοκιμοῦσαν μέσα στὸ ἀπόλυτο σκοτάδι καὶ στὴν ψῦξι τοῦ ἀπολύτου μηδενὸς (-273 C) κι ἀνθοβολοῦσαν καὶ γλύκαιναν τοὺς καρπούς των χωρὶς αὐτόν, ὅτι ὁ προπάππος τοῦ Νῶε Μαθουσάλα ζοῦσε 14 χρόνια μετὰ τὸν κατακλυσμό, χωρὶς νὰ ἔχῃ μπῆ στὴν κιβωτὸ τοῦ Νῶε, ὅτι ἡ Ἄγαρ κουβαλοῦσε τὸ γιό της Ἰσμαὴλ στὸν τράχηλό της, ὅταν ἐκεῖνος ἦταν 15 ἐτῶν, ὅτι ἡ γυναίκα τοῦ Μωϋσῆ ἦταν νέγρα, ὅτι ὁ Μωϋσῆς, ὅταν εὐλόγησε τὶς φυλὲς τοῦ Ἰσραήλ, χωρὶς κανένα λόγο, ἀρνήθηκε νὰ εὐλογήσῃ τὴ φυλὴ τοῦ Συμεών, ὅτι, ὅταν ὁ Δαυῖδ σκότωσε τὸν Γολιάθ, ὁ Σαοὺλ ῥώτησε τὸν ἀρχιστράτηγό του Ἀβεννὴρ «Ποιός εἶναι αὐτὸς ὁ νεαρός;», κι ὁ Ἀβεννὴρ τοῦ ἀπάντησε «Δὲν ἔχω ἰδέα· θὰ ῥωτήσω καὶ θὰ μάθω», καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο τοῦ ἔφερε τὴν ἀπάντησι ὅτι «Εἶναι ἕνας χωρικὸς ἀπὸ τὴ Βηθλεέμ», κι ὅτι ὁ Ἰεζεκιὴλ χρησιμοποιοῦσε κι ὠνό-

μαζε ἑλληνιστὶ τὸ ἑλληνικὸ μέτρο *χοῖνιξ.* ἡ Βίβλος θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ φαίνεται ὅτι περιέχει περίπου 2.500 τέτοιες σαχλαμάρες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐδῶ σχολιάζω δειγματοληπτικῶς τὶς 251, τὸ ἕνα δέκατο. ὁ ἰουδαϊκὸς κόσμος ἀσχημόνησε πολὺ βέβηλα ἐπὶ τῆς Βίβλου κι ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἔδειξε ἀξιοκατάκριτη ἀδιαφορία κι ἀμέλεια γι' αὐτήν, ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἄκτιστο φῶς καὶ τοὺς συναξαριστικοὺς μύθους καὶ τὶς ψευδαρεοπαγιτικὲς σαχλαμποῦχλες καὶ τὸ μυστικιστικὸ ναρκισσισμὸ καὶ τὴν ἡσυχαστικὴ μυγιάγγιχτη ἀναφλεξιμότητα γιὰ ἔριδες μέχρι σήμερα. ἀπὸ μικρός, 16 ἐτῶν, ἔνιωθα ὅτι θὰ πάω στὴν κόλασι καὶ χωρὶς ἄλλο ἁμάρτημα, ἂν δὲν βάλω μιὰ τάξι στὸ ἐγκληματικῶς κακοποιημένο βιβλικὸ κείμενο. οἱ σχετικὲς 251 μελέτες μου, ποὺ ἀκολουθοῦν, ἀναλυτικῶς εἶναι·

ὀβελισμοί	78
συμπληρώσεις	40
ἀνατάξεις	12
διορθώσεις	121.

Ἡ Βίβλος δικαιοῦνταν μιὰ ἐπιστημονικὴ κριτικὴ περιποίησι τοὐλάχιστο σὰν ἐκείνη ποὺ δικαιοῦνται, καὶ ἔχουν βέβαια, τὰ Ὁμηρικὰ Ἔπη, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Θεόφραστος, ὁ Διοσκουρίδης καὶ ὅποιος ἄλλος. ἀρκετὰ πιὰ οἱ δυὸ Διαθῆκες της ὑπῆρξαν παίγνιο γιὰ νὰ σαχλαμαρίζουν οἱ λεγόμενοι «βιβλικοὶ θεολόγοι», αὐτὰ τὰ ἄπιστα καὶ ἀσεβῆ ἄτομα ποὺ ἡ μόνη τους ἱκανότητα εἶναι νὰ ἐμπαίζουν τὰ θεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τρέφονται. καὶ εἶναι τόσο ἔξυπνοι κι ἐπιστημόναροι, ποὺ ἐνῷ *ἡ Ταργοὺμ ἡ Ταλμοὺδ ἡ Μιδρὰς* εἶναι θηλυκὰ καὶ στὴν ἑβραϊκή, στὴν ὁποία λέγονται ἔτσι (ἡ ἑβραϊκὴ γένος οὐδέτερο δὲν ἔχει), καὶ στὴν ἑλληνική, στὴν ὁποία μεταφράζονται *ἡ Παράφρασις ἡ Σπουδὴ ἡ Ἔκθεσις,* αὐτοὶ μεταφράζουν *τὸ Ταργοὺμ τὸ Ταλμοὺδ τὸ Μιδράς,* ἐπειδὴ στὴ γερμανικὴ τῶν προτεσταντῶν «μεταφράζονται» βλακωδῶς ὡς οὐδέτερα *das Targum das Talmud das Midrash.* κράτησαν θηλυκὸ μόνο τὸ ὄνομα *ἡ Μισνά,* ἐπειδὴ αὐτὸ λήγει σὲ *-α* κι ἀκούγεται ὡς θηλυκό, ὅπως λ.χ. *ἡ Κουράδα ἡ Σκαταριὰ ἡ Διάρροια.* οἱ δὲ δικοί μας «βιβλικοὶ θεολόγοι» ὡς προτεσταντομανεῖς καὶ γερμανοτραφεῖς import - export προτεσταντικῶν σκουπιδιῶν, μιμούμενοι ἐκείνους σὰν ὑπέροχα πρόσωπα καὶ προσκυνητά τους εἴδωλα, γράφουν κι αὐτοὶ *τὸ Ταργοὺμ τὸ Ταλμοὺδ τὸ Μιδράς.* εἴδατε ἀνεξαρτησία πρωτοβουλία νοημοσύνη ἐπιστημοσύνη καὶ γραμματομάθεια; ἂμ τί νομίζετε; «βιβλικοὶ θεολόγοι» γάρ. καὶ βάλε τους νὰ σοῦ μαγειρέψουν κριτικὴ ἔκδοσι, μετάφρασι, καὶ θεολογία.

1. ΟΒΕΛΙΣΜΟΙ

Ὅλα τ' ἀρχαῖα Σχόλια στὰ κείμενα τῶν ἐπιφανῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἀπὸ τὸν Ὅμηρο μέχρι καὶ τὸ Γαληνό, οἱ ἐκδότες των τὰ περισυλλέγουν ἀπὸ τὴν ᾤα (= οὔγια, περιθώριο, margo) τῶν ἀρχαίων χειρογράφων τῶν ἔργων τους. τὰ Σχόλια στὴ Βίβλο ὅμως δὲν φαίνονταν καθόλου, ἐπειδὴ παρεισέφρησαν μέσα στὸ κείμενό της, ἐνσωματώθηκαν σ' αὐτό, καὶ κανεὶς μέχρι στιγμῆς δὲν τὸ ἀντιλήφθηκε αὐτό. κι ἐγώ, ὅταν τὸ ἀντιλήφθηκα, ἔμεινα κατάπληκτος, ἀλλὰ καὶ ἀνάσανα ἀπὸ ἀνακούφισι. καὶ τὰ ἔβγαλα ἀπὸ τὸ ἱερὸ καὶ θεόπνευστο κείμενο. ἀργότερα στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα τῆς Βίβλου γράφονταν πολὺ περισσότερα σχόλια στὰ ἐπίτηδες ἀφηνόμενα φαρδιὰ περιθώριά τους, ἀλλὰ μὲ τάξι καὶ ὁμοιόμορφη ἀπόστασι ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ μὲ σαφῶς μικρότερα γράμματα, ὥστε νὰ μὴ συγχέωνται μὲ τὸ κείμενο. κι αὐτὰ ἀποτέλεσαν τὶς πασίγνωστες *Σειρὲς* (= ἁλυσίδες, = κατένες - *catenas* σχολίων).

Αὐτὸ ποὺ κάνουμε σήμερα μὲ τὶς ὑποσημειώσεις μας, μὲ τοὺς ἀστερίσκους (*) τῶν ὑποσημειώσεων, εἶναι συνήθεια πολὺ ἀρχαία, ἐπινοημένη περίπου τὸ 300 π.Χ.. οἱ ἀρχαῖοι εἶχαν ὡς ἀστερίσκο, καὶ τὸν ἔλεγαν ἔτσι *ἀστερίσκον,* τὸ σύμβολο αὐτὸ ⁂. ἔβαζαν ἕναν ἀστερίσκο (⁂) στὴν ἀρχὴ τοῦ σχολίου τῆς ᾤας, κι ἄλλον ἕνα στὸ σημεῖο τοῦ κειμένου ὅπου ἀναφερόταν τὸ σχόλιο· ὅπως ἀκριβῶς κάνουμε κι ἐμεῖς μὲ τὸν σημερινὸ ἀστερίσκο (*). δυστυχῶς ὅμως οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἔκαναν αὐτὸ καὶ σὲ μιὰ διαφορετικὴ περίπτωσι. ὅταν κατὰ τὴν ἀντιγραφὴ ἑνὸς βιβλίου παρέλειπαν κατὰ λάθος μία λέξι ἢ φράσι, κι αὐτὸ τὸ ἀνακάλυπταν σὲ κάποια ἀντιπαραβολή, συμπλήρωναν τὴ φράσι στὴν ᾤα, τὴν ἄνω ἢ τὴν κάτω ἢ τὴν πρὸς τὴν ἔξω παρυφὴ τῆς σελίδος (σχεδὸν οὐδέποτε στὴν ᾤα τὴν πρὸς τὴ ῥάχι ῥαφτοῦ βιβλίου), μ' ἕναν ἀστερίσκο στὴ συμπλήρωσι κι ἄλλον ἕνα στὸ σημεῖο ὅπου ἔπρεπε νὰ εἶναι μέσα στὸ κείμενο. αὐτὸ ἦταν μιὰ σιωπηρὴ εἰδοποίησι - ἐντολὴ πρὸς κάθε μεταγενέστερο ἀντιγραφέα τοῦ βιβλίου, ν' ἀποκαταστήσῃ τὸ παρόραμα· ἦταν ὅμως καὶ μιὰ ἀσυνεννοησία μεταξὺ ἀντιγραφέων ποὺ ἀπεῖχαν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο πολλὰ χρόνια ἢ κι αἰῶνες. κι ἔτσι ὄχι μία ἀλλὰ πολλὲς φορὲς βρέθηκαν μεταγενέστεροι ἀντιγραφεῖς ποὺ ἔβαλαν τὰ σχόλια τῆς ᾤας μέσα στὸ κείμενο, ἐπειδὴ

τὰ πέρασαν γιὰ διορθωτέα παροράματα. ὑπ' ὄψιν δὲ ὅτι μεταξὺ τῶν εὐλαβῶν ἀνθρώπων ὑπάρχουν καὶ οὐκ ὀλίγοι θρησκοβλαβεῖς. κι αὐτὸ τὸ φαινόμενο ποὺ στ' ἄλλα ἀρχαῖα κείμενα δὲν εἶναι συχνό, στὴ Βίβλο ἦταν τόσο συχνό, ποὺ ἡ Βίβλος σὲ 17 περίπου αἰῶνες (Β΄ π.Χ.-ΙΕ΄ μ.Χ.), παραφούσκωσε μὲ τὰ σχόλια ποὺ παρεισέφρησαν μέσα στὸ κείμενό της· ὁ ὄγκος τῆς Π. Διαθήκης φούσκωσε, ὅπως ἀνέφερα, κατὰ 5%.

Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἔβγαλα κατὰ τὴν ἔκδοσί μου καὶ τὰ συγκέντρωσα καὶ τὰ καταχώρισα στὸ Κριτικὸ Ὑπόμνημα (Apparatus Criticus) στὴ Βίβλο, καὶ στὴν Ε.Π.Ι.ΓΡΑ (Ἑλληνόγλωσση Παραβιβλικὴ Ἰουδαϊκὴ Γραμματεία) ὡς μέρος της. καὶ τὸ μὲν νὰ βγάλω ἀπὸ τὴ Βίβλο τὰ μεγάλα κι ἀκέραια παρείσακτα βιβλία (Τωβίτ, Ἰουδίθ, Ἐσθήρ, κλπ.) ἦταν ζήτημα τοῦ Κανόνος, τὸ δὲ νὰ βγάλω τὰ Σχόλια μέσα ἀπὸ τὸ θεόπνευστο κείμενο τῶν κανονικῶν βιβλίων εἶναι ζήτημα τοῦ Κειμένου. καταχωρίζω δὲ κι ἐκεῖνα κι αὐτὰ στὴν Ε.Π.Ι.ΓΡΑ, ὅπου ἀνήκουν.

Κάθε ἀρχαῖο κείμενο προκύπτει βέβαια ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χειρόγραφά του, τὰ προτυπογραφικά, στὴ σῳζόμενη ὅμως καὶ γνωστὴ χειρόγραφη παράδοσι τῆς Βίβλου καὶ στὶς ἔντυπες ἐκδόσεις της, τόσο τὶς «κριτικὲς» ὅσο καὶ τὶς χρηστικές, τὸ κείμενό της ἐμφανίζεται ἀγρίως παραχαραγμένο κυρίως μὲ τὶς προσθῆκες ποὺ ἀνέφερα, μ' ὅποια πρόθεσι κι ἂν ἔγιναν αὐτές. οἱ προσθῆκες εἶναι μιὰ ἀνατριχιαστικὴ καὶ εἰδεχθῶς βλάσφημη ῥύπανσι τῆς Βίβλου μὲ κομμάτια πολλὲς φορὲς εἰδωλολατρικὰ κι ἀηδιαστικῶς βρόμικα. δὲν ἀπορῶ καθόλου γιὰ τὸ πῶς τ' ἀνέχθηκαν αὐτὰ οἱ προτεστάντες «κριτικοὶ» ἐκδότες τῆς Βίβλου, ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῶν ὁποίων ἡ φτωχὴ ἐκκλησία ἀνατύπωνε μέχρι σήμερα τὴ Βίβλο της, διαβάλλοντας ἔτσι καὶ τὴν αὐτάρκειά της ἔναντι τῶν αἱρετικῶν, διότι οἱ προτεστάντες «κριτικοὶ» τῆς Βίβλου εἶναι διεγνωσμένοι βλᾶκες καὶ ἀμαθεῖς καὶ ἄπιστοι καὶ κακοήθεις. ἀπορῶ μόνο γιὰ τὸ πῶς οἱ πατέρες τόσων αἰώνων ἀνέχονταν αὐτὴ τὴν κατάστασι. ἐλπίζω ὅτι τὸ ἔκαναν μόνον ἀπὸ φοβία μπροστὰ σὲ κείμενα σεβαστὰ ὡς θεόπνευστα κι ἀπὸ ἄγνοια ποὺ τοὺς ἐμπόδιζε νὰ καταλάβουν τὴν ἀπάτη τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἀντιχρίστων Ἀκιβὰ καὶ Βαρανίνα καὶ τοῦ αὐτευνουχισμένου ψυχανωμάλου Ὠριγένους καὶ τοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα πόρνου καὶ δαιμονισμένου Ἱερωνύμου, καὶ ὄχι ἀπὸ κακοήθεια ποὺ τοὺς παρωρμοῦσε νὰ τοὺς ἀρέσῃ νὰ διαβάζουν τέτοιες ἀκάθαρτες βλακεῖες καὶ νὰ τὶς πιστεύουν κιόλας ἢ καὶ νὰ τὶς ἔχουν σὰ χρήσιμο πολεμικὸ ὑλικὸ γιὰ τὴν καταπολέμησι τῆς Βίβλου. δὲν ἔδειξαν τέτοια πρόθεσι. στὶς προσθῆκες διέκρινα ὄχι λίγες φορὲς καὶ τὶς πηγὲς τῆς προελεύσεώς των. εἶναι κάποια ἀνόητα καὶ βέβηλα λογοτεχνικὰ πονημάτια (opuscula), στὴν ἀνάγνωσι τῶν ὁποίων ἀρέσκονται οἱ κατίνες.

Τὰ ὀβελιζόμενα κομμάτια ἢ σχόλια ἢ γλωσσήματα ἢ προσθῆκες τῆς μὲν Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι 1207 μαζὶ δὲ μὲ τὰ 737 περιττὰ *καὶ* καὶ 36 περιττὰ *δὲ* γίνονται 1980· καὶ σὲ συνολικὴ ἔκτασι εἶναι τὸ 5% τοῦ παραδεδομένου στὰ χειρόγραφα κειμένου· τὰ δὲ τῆς Καινῆς Διαθήκης μεγάλα καὶ μικρὰ εἶναι 62 καὶ σὲ συνολικὴ ἔκτασι τὸ 0,5% τοῦ παραδεδομένου κειμένου. σύνολο ὀβελιζομένων 2.042.

θέμα	νέα στιχαρίθμησι	παλιὰ στιχαρίθμησι
1. Σχόλιο - περίληψι δύο κεφαλαίων	Γε 1,31^{+}	Γε 2,4-6
2. Οἱ πέντε ποταμοὶ τοῦ παραδείσου	2,4^{+}	2,10-14
3. Ἡ γενεὰ τοῦ Κάιν	4,18^{+}	4,13-24
4. Ἡ καταγωγὴ τῶν *γιγάντων*	6,33^{+}	5,32-6,4
5. Ὁ Νῶε καὶ ὁ κατακλυσμός	7-9	6,5-8,22
6. Τὸ οὐράνιον *τόξον*	9,1^{+}	9,8-17
7. Γεωργία καὶ μέθη τοῦ Νῶε	9,1^{+}	9,18-27
8. Ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων	9,1^{+}	10,1-32
9. Ὁ πύργος τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν	9,1^{+}	11,1-9
10. Θυγατρογαμία τοῦ μεθυσμένου Λώτ	31,3^{+}	19,30-38
11. Χεττούρα καὶ Ἄφερ (Afer)	46,8^{+}	25,1-7
12. Γενεαλογία τοῦ Ἰσμαήλ	47,6^{+}	25,12-18
13. Πέντε γενεαλογίες τοῦ Ἠσαῦ	83,3^{+}	36,1-43
14. Γενεαλογία τῶν υἱῶν Ἰσραήλ	117,7^{+}	46,8-25
15. Περιτομὴ τοῦ *παιδίου* τοῦ Μωϋσῆ	Νο 9,9^{+}	Νο 4,24-26
16. Οἱ δῆμοι τοῦ Ἰσραήλ	14,3^{+}	6,14-30
17. *Ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ* (= ἐλέγχου)	183,5^{+}	5,11-31
18. Ἡ *Αἰθιόπισσα γυνὴ* τοῦ Μωϋσῆ	202,1^{+}	12,1
19. Πρόσθετη προφητεία στὸ βιβλίο Ἰησοῦς	Ἰη 11,29^{+}	Ἰη 6,26
20. Δαυῖδ καὶ Μερόβ	Δδ 32,12^{+}	Α΄ Βα 17,19· 24
21. Ὁ Δαυῖδ στὴ χώρα τῶν Φιλισταίων	41,16^{+}	21,11-15
22. Σχόλια γιὰ τὰ λάφυρα τοῦ Δαυῖδ	76,9-10	Β΄ Βα 8,7-8
23. Ἀνθολόγιον πράξεων τοῦ Δαυῖδ	107,18^{+}	Β΄ Βα 20,23 - Γ΄ Βα 1,4
24. Παράλληλες χρονολογήσεις βασιλέων	Βα 34,1-108,1	Γ΄ Βα 15,1 - Δ΄ Βα 18,1
25. Ἀπόσπασμα τοῦ Ἀκύλα	57,16^{+}	22,47-50
26. Εὐιὰλ Μαρωδὰχ καὶ Ἰωαχίμ	128,7^{+}	Δ΄ Βα 25,27-30
27. *Ἀπέραντος γεναλογία*	Πα 1,1^{+}	Α΄ Πα 1-9
28. Συμπίλημα τριῶν ψαλμῶν	14,11^{+}	16,8-36
29. Μετάνοια τοῦ Μανασσῆ	85,14^{+}	Β΄ Πα 33,10-19
30. Δουλεία τοῦ Ἰσραήλ	96,11^{+}	36,20-21
31. Διάταγμα Κύρου γιὰ ἐπάνοδο	96,11^{+}	36,22-23
32. *Συριστί*	Αἰ 2,4	Δα 2,4
33. *Βιβλίον τῆς συνοδίας*	Ἀν 43,2^{+}	Νε 7,5-8,1
34. Ἀποσπάσματα τοῦ Ἀκύλα κατ' Ἀκιβά	46,1^{+}	10,3
35. *Ἐπιγραφαὶ - Ὑπογραφαὶ - Παρεπιγραφαί*	Ψα 1-150	Ψα 1-150
36. Τεχνητοὶ ψαλμοί (δὶς καταχωρισμένοι)	14· 41· 57· 60·	52· 69· 107
37. Σωρειτικὸ παράθεμα Ψαλμῶν	Ψα 14,4^{+}	Ψα 13,3
38. Ὠβελισμένες Παροιμίες	Πμ 263· 365· 369· 489·	Πμ 18,8· 22,8^{α}· 22,1· 29,17

θέμα	νέα στιχαρίθμησι	παλιὰ στιχαρίθμησι
39. Ἄλλη μετάφρασι Ἰώβ	Ἰβ 26,9^{+}	Ἰβ 28,20-22
40. *Λέξις Ἑλιούς*	26,117^{+}	32,1-38,1
41. Πυρίπνοον μετάλλινον θηρίον	28,5^{+}	40,15-41,26
42. *Ἀμαλθείας Κέρας*	34,6^{+}	42,14-15
43. Ἑξαπλικὸς ψευδεπίλογος τοῦ Ἰώβ	34,8^{+}	42,17^{α}-17^{ε}
44. *Ἆσμα [ᾀσμάτων]*	Ἆσ 1,1^{+}	Ἆσ 1,1
45. Ἐπανάληψι στίχων τοῦ Ἄσματος	16,7^{+}	6,5-7
46. Ἑρμηνευτικὸ σχόλιο τῆς ᾠᾶς	Ἐκ 32,1^{+}	Ἐκ 4,2
47. Νόθος Προσευχὴ Ἐζεκίου + Γιατροσόφι	Ἐσ 38,21^{+}	Ἐσ 38,9-22
48. Σχόλιο - περίληψι - ὑπότιτλος	Ἰε 1,1^{+}	Ἰε 1,2-3
49. Τρεῖς συναπτὲς σφῆνες	53,34^{+}	51,31-52,34
50. Νόθος συνοπτικὴ εἰσαγωγικὴ προφητεία	85,12^{+}	22,1-6
51. Ἀποκάλυψις Ψευδ᾽Ιεζεκιήλ	Ἰζ 52,81^{+}	Ἰζ 40-48 (!)
52. Ἀνιστόρητος εἰσαγωγὴ Βαρούχ	Βρ 1,4^{+}	Βρ 1,2-14
53. Ὁ πατέρας τοῦ προφήτου Ζαχαρίου	Ζα 1,1˙ 2,1	Ζα 1,1˙ 7
54. *[Ἀδωναΐ] Κύριος*	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
55. Ἐπαναλήψεις ἐνδόξων πληροφοριῶν	Δε Βα	Δε Γ΄ Βα
56. Προσθῆκες ἄλλων μεταφραστῶν	Βα Πα	Γ΄ Βα Β΄ Πα
57. Γεωγραφικὰ καὶ ἱστορικὰ ἑρμηνεύματα	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
58. Προσθῆκες τοῦ *καὶ* καὶ τοῦ *δέ*	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
59. *Λῆμμα* - Λειτουργικὲς ἐκφωνήσεις	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
60. Ἑξαπλικὰ κατάλοιπα	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
61. Δὶς καταχωρισμένες περικοπές	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
62. Γενεαλογίες	Μθ 1,1^{+}˙	Μθ 1,2˙
	Λκ 14,23^{+}	Λκ 3,23
63. *[Ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως]*	Μθ 48,4^{+}	Μθ 12,3-4
64. Ἐκβολὴ δαιμονίων μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία	78,9^{+}	17,21
65. Ἑρμηνευτικὰ σχόλια τῆς ᾠᾶς	Λκ 85,6	Λκ 17,6
66. Μῦθος ἀμνηστεύσεως ἀμετανόητης μοιχαλίδος	Ἰω 22,18^{+}	Ἰω 7,53-8,11
67. Οἱ εἰδότες τὸν μαρτυροῦντα	51,11^{+}	21,24
68. Μικροσκοπικὴ ἀλεξανδρινὴ ἰουδαϊκὴ τσόντα	58,1	13,32
69. Διόρθωσι τῆς ᾠᾶς	Ῥω 29,17	Ῥω 16,14
70. «Προφητεία» - τσόντα ἐξ ἀποκρύφων Ἐνώχ	Ἰδ 3,2^{+}	Ἰδ 14-15
71. *Οἱ τρεῖς μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ]*	Α΄ Ἰω 14,8	Α΄ Ἰω 5,7
72. Ἀλεξανδρινὴ ἰουδαϊκὴ - ἀρειανικὴ εἰσαγωγή	Ἀπ 1,1^{+}	Ἀπ 1,1-3
73. Τὸ διαβόητο ΧΞF (666)	24,8^{+}	13,17-18
74. Ἐπανάληψι προηγουμένου ἐδαφίου	29,13^{+}	16,15
75. Συνηθισμένο ἑρμήνευμα τῆς ᾠᾶς	37,1	21,9
76. Ἀρὰ χειρογράφων	40,4^{+}	22,18-19
77. Τὸ συνηθισμένο καταληκτήριο *Ἀμήν*	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ
78. Ὀβελισμοὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη	πολλαχοῦ	πολλαχοῦ

1. Σχόλιο - περίληψι δύο κεφαλαίων

Γε 1,31^{+}. Σχόλιο τῆς ᾠ̓ας, ποὺ εἶναι περίληψι τῶν δυὸ πρώτων κεφαλαίων τῆς Γενέσεως.

2. Οἱ πέντε ποταμοὶ τοῦ παραδείσου

Γε 2,4^{+}. Ὁ *ποταμὸς τοῦ παραδείσου τῆς Ἐδέμ,* ἀπὸ τὸν ὁποῖο ξεκινοῦσαν οἱ τέσσερες ποταμοὶ *Φισὼν Γεὼν Τίγρης Εὐφράτης*· κι ἀπὸ τοὺς τέσσερες ὁ *Φισὼν κυκλοῖ πᾶσαν τὴν γῆν Εὐϊλὰτ* (=Ἀραβικὴ χερσόνησο), ὅπου εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ *χρυσοῦ* καὶ τοῦ *ἄνθρακος* (=σπινελίου) καὶ τοῦ *πρασίνου λίθου* (=σμαράγδου), κι ὁ *Γεὼν* (τὸ ὀρθὸ *Γιὼν*) ποὺ ὑπερπηδάει τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα ἢ περνάει ἀπὸ ὑπόγειο τοῦνελ, σὰν ἐκεῖνο τῆς Μάγχης γιὰ τὰ τραῖνα, καὶ παρακάμπτοντας τὴν Αἴγυπτο πάει καὶ *κυκλοῖ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας,* εἶναι φαντασιώσεις ἀνθρώπου τελείως μικρονοϊκοῦ καὶ ἀμαθοῦς ἢ καὶ φρενοβλαβοῦς ποὺ ὀνειρεύεται πηγὲς θησαυρῶν. οἱ τεράστιοι ποταμοὶ *Τίγρης* καὶ *Εὐφράτης* ἔχουν τὶς πηγές των στὴν Ἀρμενία τῆς Ἀσίας, ἡ σχεδὸν τελείως ἄνυδρη Ἀραβία καὶ προέκτασι τῆς Σαχάρας δὲν ἔχει ποταμούς, καὶ *Γεὼν* ἢ *Γιὼν* εἶναι ἕνας μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἰερουσαλήμ (Πα 84,8· Ἰε 2,27). εἶναι σὰ νὰ λέῃ ἕνας Θεσσαλονικεὺς «Οἱ τέσσερες μεγαλείτεροι ποταμοὶ τῆς γῆς Νεῖλος Ἀμαζόνιος Δενδροπόταμος καὶ Γαλικός» ἢ ἕνας Ἀθηναῖος «Οἱ τέσσερες μεγαλείτεροι ποταμοὶ τῆς γῆς Νεῖλος Ἀμαζόνιος Κηφισὸς καὶ Ἰλισσός». πρόκειται γιὰ σχόλιο τοῦ περιθωρίου, ποὺ κάποτε θεωρήθηκε παρόραμα ἀντιγραφέως κι ἀπὸ μεταγενέστερο ἀντιγραφέα περάστηκε μέσα στὸ βιβλικὸ κείμενο. ὁ βλάκας σχολιαστὴς δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ βιβλικὴ ἢ γεωγραφικὴ γνῶσι καὶ γράφει ὑπέρογκες βλακεῖες, σὰν τὰ θρᾳκικὰ κάλαντα στὰ ὁποῖα «Ἡ ἔγκυος Παναγιά, ὅταν κοιλοπονοῦσε γιὰ νὰ γεννήσῃ, παρακαλοῦσε τὸν ἅγιο Πρόδρομο καὶ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους νὰ τρέξουν νὰ φωνάξουν τὴ μαμμή».

Κι ὅλα τὰ ὀβελιζόμενα εἶναι σχόλια τοῦ περιθωρίου σὰν αὐτό.

Ἔχω τὴ γνώμη ὅτι στὸ φόντο αὐτοῦ τοῦ μύθου τῶν πέντε ποταμῶν τοῦ παραδείσου ὑπάρχει ἕνας γεωγραφικὸς καὶ κοσμοθεωριακὸς κεντρικὸς μῦθος ποὺ φαίνεται κυρίως στὰ Ὁμηρικὰ Ἔπη (Γ 5-6· Ξ 200-201· 245-246· Σ 607-608· Φ 194-199· λ 13-22· 639), καὶ ἦταν ἡ κοσμοθεωρία τῶν προϊστορικῶν παραμεσογείων λαῶν. ὁ μῦθος αὐτὸς ξεκίνησε ἀπὸ μιὰ ἀνερμήνευτη ἀληθινὴ πληροφορία τῶν Φοινίκων καὶ Ἑλλήνων ναυτικῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅταν βγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὰς *Ἡρακλείους Στήλας* (=Γιβραλτὰρ) καὶ προχώρησαν λίγο στὸν Ἀτλαντι-

κὸ ὠκεανὸ μέχρι τὴν Ταρτησσὸν ἢ Θαρσὶς (=Λισσαβῶνα τῆς Πορτογαλίας), διαπίστωσαν ὅτι ἡ θάλασσα ἐκεῖ κινεῖται σὰ βαθειὰ ῥοὴ ποταμοῦ. ἑρμηνεύω ὅτι ἦταν τὸ θερμὸ θαλάσσιο *Ῥεῦμα τοῦ Κόλπου* (Γκὸλφ Στρήμ), ποὺ ξεκινάει ἀπὸ τὸν διακεκαυμένο Κόλπο τοῦ Μεξικοῦ, διατρέχει τὸν Ἀτλαντικὸ κατὰ πλάτος, καὶ θάλπει ὅλα τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Εὐρώπης. παρερμηνεύοντας τὸ φαινόμενο αὐτὸ οἱ προϊστορικοὶ παραμεσόγειοι ναυτικοί, ἔπλασαν τὸ μῦθο ποὺ βλέπουμε διάχυτο στὰ Ὁμηρικὰ Ἔπη· ὅτι ὅλη ἡ γῆ εἶναι ἡ γύρω ἀπὸ τὴ Μεσόγειο Θάλασσα «ᾠοειδὴς» περιοχή, ἤτοι Ἀσία (μέχρι τὴ δυτικὴ Κίνα), Εὐρώπη (μέχρι τὴ Γερμανία) καὶ Ὀρτυγία ἢ Λιβύη (Ἀφρικὴ μέχρι τὴ Σαχάρα καὶ τὴν Αἰθιοπία)· ὅτι ἡ γῆ ὅλη εἶναι σὰν τὸ *σάκκος τοῦ Ἀχιλλέως,* δηλαδὴ σὰν τὴν ᾠοειδῆ ἀσπίδα του· ὅτι γύρω ἀπὸ τὴ γῆ εἶναι ὁ τεράστιος *Ὠκεανὸς ποταμὸς* ποὺ τὴν περιρρέει· ὅτι ἡ γῆ εἶναι ᾠοειδὴς πλωτὴ νῆσος σὰ διάτρητη βάρκα, ποὺ ἀπὸ τὶς τρῦπες της μπάζει νερά, κι αὐτὰ εἶναι οἱ πηγὲς τῶν ποταμῶν της καὶ ὅλα τὰ *φρείατα* (=φρέατα, πηγάδια)· κι ὅτι ὅλοι οἱ μεγάλοι ποταμοί, ὅπως ὁ Ἴστρος (=Δούναβις) καὶ οἱ ἄλλοι, ποὺ κατεβαίνουν ἀπὸ τὸ βορρᾶ καὶ χύνονται στὸν Εὔξεινο Πόντο, ἢ ὁ Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης ποὺ χύνονται πιὸ νότια στὸν Περσικὸ Κόλπο, κι ὁ Νεῖλος ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸ νότο, Κιλιμάντζαρο καὶ Λίμνη Βικτωρία, καὶ χύνεται βόρεια στὴ Μεσόγειο Θάλασσα, ὅλοι ἔρχονται ἀπὸ τὸν τεράστιο *Ὠκεανὸν ποταμὸν (ὠκεανὸς = ὠκὺς = ταχύρροος)* ποὺ περιρρέει τὴ γῆ· κι ὅτι πέρα ἀπὸ τὸ ἀχανὲς πλάτος τοῦ ποταμοῦ Ὠκεανοῦ ὑπάρχει μιὰ ἄλλη γῆ, ἐκείνη τὴν ὁποία ἐπισκέφτηκε ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τὶς ὁδηγίες τῆς Κίρκης, κι ἐκεῖ εἶδε τὴ μητέρα του, τὸν Ἡρακλῆ, τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ὅλους τοὺς προαποθανόντες ἀνθρώπους τῆς μεταθανάτιας ζωῆς. ὁ Ὀδυσσεὺς δηλαδὴ βγῆκε ἔξω ἀπὸ τὸ *σάκκος τοῦ Ἀχιλλέως,* τὴ γῆ, στὴ χώρα τοῦ Ὑπερπέραν (Ὅμηρος, λ 1-640 *Νέκυια*).

Σὲ ἰσραηλιτικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων αὐτοῦ τοῦ προϊστορικοῦ - ὁμηρικοῦ γεωγραφικοῦ μύθου τῶν παραμεσογείων, ἀπὸ Ἰσραηλῖτες Ἀλεξανδρινοὺς καὶ παγανίζοντες, ὀφείλεται αὐτὸς ὁ μῦθος τοῦ σχολίου γιὰ τοὺς πέντε ποταμοὺς τοῦ παραδείσου, τὸν κυκλοτερῆ ποὺ περιρρέει τὴ γῆ ποταμὸν τοῦ παραδείσου, τοὺς ποταμοὺς Τίγρητα καὶ Εὐφράτη ποὺ πηγάζουν «ἀπὸ κάπου πολὺ βόρεια», καὶ τοῦ Νείλου (=*Γεών!*) ποὺ πηγάζει «ἀπὸ κάπου πολὺ νότια», δηλαδὴ ὅλοι τους ἀπὸ κάποιο τόξο τοῦ κυκλοτεροῦς Ὠκεανοῦ ποὺ εἶναι ποταμὸς τοῦ ὑπερπέραν παραδείσου. αὐτὴ ἡ τσόντα, πρώτη στὴ Βίβλο, εἶναι ὁ κεντρικὸς καὶ κοινὸς μῦθος ὅλων τῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν τῶν παραμεσογείων ἐθνῶν, φθαρμένος βέβαια καὶ μεταλλαγμένος καὶ γι' αὐτὸ πολὺ δυσερμήνευτος κι ἐξωπραγματικός. ἔχω τὴ γνώμη ὅτι στὴ Βίβλο, καὶ μάλιστα στὴν ἀρχή της, ὁ μῦ-

θος τσονταρίστηκε μεταξὺ 180-170 π.Χ. στὴν Ἀλεξάνδρεια, στοὺς ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως Ἑβδομήκοντα· διότι τὸν ἀναφέρουν πρῶτοι οἱ Ἀριστέας (79,2-4) καὶ Σιραχίδης (ποίημα 79). στὸ μασοριτικὸ τὸν μεταφύτευσε ὁ πρωτομασορίτης Ἀκιβὰ κατὰ τὰ ἔτη 100-128 μ.Χ., ὅταν λεηλατοῦσε τοὺς Ο΄ ἀπὸ ἀλεξανδρινὴ παραλλαγή τους.

3. Ἡ γενεὰ τοῦ Κάιν

Γε 4,18^{+}. Ὁ γενεαλόγος καὶ «ἱστορικὸς» τοῦ Κάιν, ἀπομιμούμενος σὰν παπαγάλος καὶ μαϊμοὺ τὴ Βίβλο, ἔχει στὸ σχόλιό του καὶ τὰ ἴδια μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Σὴθ ὀνόματα τῶν γεναρχῶν γιὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ *Κάιν· Ἐνώχ, Γαϊδὰδ* (φθαρμένο *Καϊνάν*), *Μαλελεήλ, Μαθουσάλα, Λάμεχ.* λίγο ἀνακατωμένα καὶ κουρελιασμένα βέβαια, ἀλλὰ πάντως «τὰ διέσωσε». μᾶς ἐνημερώνει καὶ ποιοί εἶναι οἱ προϊστορικοὶ ἐφευρέτες τῆς κτηνοτροφίας, τῆς μουσικῆς καὶ τῶν μουσικῶν ὀργάνων, τῆς χαλκείας, τῆς σιδηρουργίας. μοῦ θυμίζει κάποιους ξερόλες γεροντάδες τοῦ Ἁγιονόρους.

4. Ἡ καταγωγὴ τῶν *γιγάντων*

Γε 6,33^{+}. Λέγεται ὅτι *οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ* ἢ κατ' ἄλλα χειρόγραφα καὶ κατὰ τὰ βιβλικὰ παραθέματα τοῦ συγχρόνου τοῦ Χριστοῦ Ἰουδαίου Φίλωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως *οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ,* ὅταν εἶδαν *τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων* ὅτι εἶναι ὄμορφες *(καλαί),* ἐρεθίστηκαν σεξουαλικῶς καὶ τὶς γονιμοποίησαν, καὶ γέννησαν τοὺς *γίγαντες.* παγανιστικὴ τσόντα. τὴν ἀναφέρει ὡς βιβλικὸ κείμενο γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Σοφία του ὁ Σιραχίδης (46,2) κατὰ τὰ ἔτη 180-170 π.Χ.. ὁ δὲ Φίλων ἔγραψε κι ὁλόκληρο σύγγραμμα *Περὶ γιγάντων* γι' αὐτὴ τὴν τσόντα. τὴν ἀναφέρει κι ὁ Ἰώσηπος (Ἀρχ. 1,72-73). κι ὁ πιὸ βλάκας ξέρει ὅτι ἀκόμη κι ἕνα γουρούνι δὲν εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ ἐρεθιστῇ σεξουαλικῶς ἀπὸ μία σκύλα, καὶ μάλιστα νὰ τὴ γονιμοποιήσῃ κιόλας· καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν οἱ ἀσώματοι μάλιστα ἄγγελοι νὰ ἐρεθιστοῦν σεξουαλικῶς ἀπὸ γυναῖκες; καὶ φανταστῆτε πόσο βλᾶκες ἦταν κι ἐκεῖνοι ποὺ ἔγραψαν αὐτὴ τὴν πρόστυχη τσόντα κι ἐκεῖνοι ποὺ τὴ δέχονταν καὶ μάλιστα γιὰ βιβλικὸ κείμενο. περίληψί του σφηνώθηκε καὶ στὸ Α΄ Κο 26,9^{+}. 16 ἐτῶν ἤμουν, ὅταν πρωτοδιάβασα αὐτὴ τὴν τσόντα, κι ἀηδίασα ἀπὸ τὴν τόση σαχλαμάρα της. καὶ εἶπα στὴν προσευχή μου· «Κύριε, βοήθησέ με νὰ μεγαλώσω καὶ σπουδάσω, γιὰ νὰ καθαρίσω τὴ Βίβλο σου ἀπὸ τέτοιες σφῆνες βλακῶν καὶ βρομιάρηδων».

5. Ὁ Νῶε καὶ ὁ κατακλυσμός

Γε 7-9 (παλιὰ κοπὴ κεφαλαίων 6-9). Ἱστορία τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε.

Πιστεύω στὴ Βίβλο σὰ μικρὸ παιδί. πιστεύω στὰ ὑπερφυσικὰ σημεῖα ποὺ ἱστοροῦνται στὴ Βίβλο. πιστεύω ἀσάλευτα κι ἀνεξέταστα σ' ὅ,τι κι ἂν γράφῃ ἡ Βίβλος. ἀλλὰ νὰ τὰ γράφῃ ἡ Βίβλος, οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἀπόστολοι ποὺ τὴ συνέταξαν, καὶ ὄχι κάποιος ἄλλος. ἂν ἡ Βίβλος ἔγραφε ὅτι κατὰ τὸν κατακλυσμὸ ὅλα τὰ χερσαῖα ζῷα τῆς γῆς διατηρήθηκαν ζωντανὰ ἐπὶ 100 χρόνια μέσα στὸ νερὸ χωρὶς τροφὴ κι ἀναπνοὴ καὶ χωρὶς νὰ πνιγοῦν, διότι ἔτσι πρόσταξε ὁ Κύριος, κι ὅταν τὰ νερὰ ἀποσύρθηκαν, τὰ ζῷα βγῆκαν ζωντανὰ ὑγιῆ ζωηρὰ καὶ γόνιμα, θὰ τὸ πίστευα χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολία. ὅπως πιστεύω κι ὅτι ὁ Ἰωνᾶς ἔζησε τρεῖς μέρες μέσα στὸ κῆτος, χωρὶς νὰ πάθῃ ἀσφυξία καὶ χωρὶς νὰ λιώσῃ ἀπὸ τὰ γαστρικὰ ὑγρὰ τοῦ κήτους. ἔτσι πιστεύω στὴ Βίβλο.

Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ Βίβλος γράφει ὅτι τὰ ζῷα, ποὺ ἔβαλε ὁ Νῶε στὴν κιβωτό, ἐπέζησαν μόνο μὲ τὴν ἐξ ὁλοκλήρου ἀνθρώπινη μέριμνα, χωρὶς καμμιὰ ἄλλη θεία ἐπέμβασι, φυσιολογικὰ καὶ ὄχι ὑπερφυσικά, κι ἔτρωγαν ἔπιναν ἀνέπνεαν φυσιολογικά, ἐξετάζω τὸ φαινόμενο ἀπολύτως φυσιολογικά, πιστεύοντας ὅτι τὸ μόνο ὑπερφυσικὸ στὴν ἱστορία αὐτὴ εἶναι ἡ προειδοποίησι καὶ ἡ σχετικὴ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου στὸ Νῶε, τὰ δὲ ἄλλα ὅλα φυσικά. τὸ ἐξετάζω μὲ ἀνθρώπινη λογική, αὐτὴ ποὺ ὁ Κύριος ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο, αὐτὴ ποὺ προϋποθέτει στὴν ἀληθινὴ αὐτὴ ἱστορία καὶ ἡ Βίβλος.

Στὸ παραδιδόμενο κείμενο τῆς ἐξιστορήσεως λέγεται ὅτι ἡ κιβωτὸς εἶχε μῆκος 300 πήχεις, πλάτος 50, καὶ ὕψος 30, οἱ δὲ πλευρές της δεξιὰ κι ἀριστερή, ἔκλιναν ἡ μία πρὸς τὴν ἄλλη τόσο, ὥστε στὴν κορυφὴ τὸ πλάτος νὰ εἶναι 1 πῆχυς. ὁ βιβλικὸς πῆχυς εἶναι 0,525 μέτρα, δηλαδὴ 52,5 ἑκατοστόμετρα. ἡ κιβωτὸς ἦταν ἕνα μακρόστενο ἑξάεδρο τραπεζοειδὲς πρῖσμα μήκους 157,5 μ., ὕψους 15,75 μ., μὲ τὴν κάτω βάσι 157,5 × 26,25 τ.μ., καὶ τὴν πάνω 157,5 × 0,525 τ.μ., καὶ εἶχε μὲν ὄγκο 33.209 κ.μ., ἂν δὲ ἀφαιρεθοῦν τὰ πάχη τῶν τοιχωμάτων κι ἐσωτερικῶν ὁριζοντίων καὶ κατακορύφων δοκαριῶν καὶ ἄλλων κατασκευῶν, εἶχε ὠφέλιμο ἐσωτερικὸ κυβισμὸ περίπου 30.000 κ.μ.. μία τόσο μεγάλη κατασκευὴ καὶ μάλιστα μόνο ἀπὸ ξύλα τὰ χρόνια ἐκεῖνα δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ· ἀλλ' ἂς ποῦμε ὅτι μποροῦσε.

Σήμερα, μετὰ τὴν ἐπὶ τόσες χιλιάδες χρόνια ἐξαφάνισι τόσων ζωϊκῶν εἰδῶν, τὰ ζῷα τῆς γῆς εἶναι 8.000.000 εἴδη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ 75% ἤτοι 6.000.000 εἴδη εἶναι χερσαῖα, καὶ τὸ 25% ἤτοι 2.000.000 εἴ-

δη εἶναι ὑδρόβια. ἐννοεῖται ὅτι στὸν καιρὸ τοῦ Νῶε, ὅταν ζοῦσαν δεινόσαυροι καὶ μαμοὺθ καὶ πολλὰ ἄλλα μεγαθήρια σὰν τὴ φάλαινα, τῶν ὁποίων σήμερα βρίσκουμε μόνο ἀπολιθωμένους σκελετούς, ὑπῆρχαν περισσότερα εἴδη. ἀπὸ τὰ 6.000.000 χερσαῖα ζῷα οἱ 22.000 εἶναι σπονδυλωτά, ἄλλες 20.000 εἶναι ἀσπόνδυλα, καὶ τὰ ὑπόλοιπα 5.958.000 (ἐλαχίστη μείωσι τῶν 6.000.000) ἔντομα.

Ὁ Νῶε ἔβαλε στὴν κιβωτὸ τοὐλάχιστον 12.000.000 (= 6.000.000 × 2) ἔντομα καὶ ἀσπόνδυλα καὶ 44.000 (= 22.000 × 2) σπονδυλωτὰ *μὴ καθαρά,* διότι ἀπὸ τὰ *καθαρὰ* ἔβαλε ἄλλα 500 (100 × 5) παραπάνω. καὶ ἀπορῶ πῶς διέκρινε σ' ὅλα τὰ εἴδη τὸ φῦλο τῶν 12.000.000 ἐντόμων. οὔτε σήμερα ὑπάρχει τόσο ἔμπειρος ἐντομολόγος· ἄντε νὰ διακρίνῃς τοῦ κοριοῦ καὶ τοῦ ψύλλου καὶ τοῦ σκώρου τὸ φῦλο! ἂν κατὰ μέσον ὅρο σὲ κάθε κυβικὸ μέτρο ἔβαλε ἕνα σπονδυλωτὸ ζῷο καὶ σὲ κάθε κυβικὴ παλάμη ἕνα ζεῦγος ἐντόμων, καὶ γέμισε τὴν κιβωτὸ ἔτσι, τοῦ χρειάστηκε χῶρος 50.500 κυβικῶν μέτρων, κι ἀφοῦ ἡ κιβωτὸς εἶχε 30.000 κ.μ., τοῦ χρειάστηκαν 2 κιβωτοί· γιὰ νὰ μὴ λογαριάσω καὶ τ' ἀπὸ τότε μέχρι τώρα ἐξαφανισθέντα εἴδη ζῴων.

Γιὰ ἕνα ἔτος ποὺ ἔμειναν τὰ ζῷα στὴν κιβωτό, ἂν ἔτρωγαν τὰ σπονδυλωτὰ 1 κιλὸ τροφὴ κι ἔπιναν 1 κιλὸ νερὸ τὴν ἡμέρα, καὶ τὰ ἔντομα 1 + 1 = 2 γραμμάρια, τότε χρειάζονταν 101 τόνους τὴν ἡμέρα τροφὴ καὶ νερό, ἤτοι 37.000 τόνους τὸ χρόνο, κι ὁ Νῶε ἔπρεπε νὰ κάνῃ ἄλλες 2 κιβωτοὺς γι' αὐτὰ τὰ ἐφόδια, συνολικὰ 4 κιβωτούς, καὶ κάποια ἀπ' αὐτὲς ἔπρεπε ἡ μισὴ περίπου νὰ εἶναι πλοῖο - ψυγεῖο, γιὰ νὰ διατηρηθοῦν ἐπὶ 1 ἔτος τὰ κρέατα καὶ οἱ ἄλλες ζωϊκὲς τροφὲς γιὰ τὰ σαρκοφάγα. καὶ ποῦ νὰ τἄβαζε κι αὐτὰ τὰ κρέατα μέχρι νὰ τὰ συγκεντρώσῃ μὲ κτηνοτροφία ἢ κυνήγι; ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχῃ κι ἕνα χερσαῖο τεράστιο κτήριο - ψυγεῖο, ὅπου θὰ τὰ συντηροῦσε μέχρι νὰ τὰ βάλῃ στὴν κιβωτὸ - ψυγεῖο. καὶ πῶς θὰ κινοῦνταν οἱ 7 ἀπὸ τοὺς 8 ἀνθρώπους τῆς οἰκογενείας του κάθε μέρα σὲ 4 κιβωτούς, γιὰ νὰ κουβαλοῦν 101 τόνους τὴν ἡμέρα μὲ λέμβους καὶ μαοῦνες; καὶ μπορεῖ ἕνα ἄτομο νὰ φορτώνῃ ξεφορτώνῃ μεταφέρῃ ἔτσι καὶ νὰ διανέμῃ στὰ 44.500 + 6.000.000 ζῷα 15 τόνους τὴν ἡμέρα; ἔτσι γιὰ τὴ διατροφὴ τῶν ζῴων καὶ τὸν καθαρισμὸ τῶν κοπράνων καὶ οὔρων τους κάθε μέρα τοῦ χρειαζόταν τοῦ Νῶε ἄλλη 1 πέμπτη κιβωτός, στὴν ὁποία θὰ ἐπέβαιναν 300 περίπου ἄντρες μὲ τοὺς 220 τόνους τῶν τροφίμων τους καὶ τῶν νερῶν τους καὶ τοὺς 3 τόνους τῶν ἀποσκευῶν τους γιὰ 1 ἔτος. καὶ ποῦ θὰ τοὺς ἔβρισκε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ ἦταν γιὰ πνίξιμο ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς 8 τῆς οἰκογενείας του; καὶ πῶς θὰ ἔκανε 5 τέτοιες κιβωτοὺς - ὑπερωκεάνεια;

Προκύπτουν ὅμως μὲ τὰ ζῷα καὶ πολλὰ ἄλλα προβλήματα ἄλυτα. θ' ἀναφέρω ἕνα. δὲν μπορεῖς νὰ πάρῃς μόνο ἕνα ζεῦγος μελισ-

σῶν, βασίλισσα θηλυκὴ κι ἀρσενικὸ κηφῆνα· ἀπὸ μέλισσες δὲν μπορεῖς κἂν νὰ πάρῃς κάτω ἀπὸ 10.000 ἄτομα, διότι τόσο μικρὸ σμῆνος δὲν ἐπιβιώνει. καὶ οἱ μέλισσες τὸ καλοκαίρι ζοῦν μόνο 20 ἡμέρες, τὸ χειμῶνα μέχρι κι 60 μέρες. πρέπει νὰ ὑπάρχουν συνεχεῖς γέννες, ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη ποὺ γεννάει, γιὰ νὰ ζῇ πρέπει νὰ τρώῃ φρέσκο βασιλικὸ πολτό, ποὺ μόνο οἱ δικές της μέλισσες κάνουν. καὶ στὸν κατακλυσμὸ ποῦ θὰ ἔβρισκαν λουλούδια ν' ἀντλήσουν μέλι καὶ κηρὶ καὶ βασιλικὸ πολτὸ καὶ πρόπολι, ἀφοῦ τὰ λουλούδια ἦταν ὅλα σκεπασμένα ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα κιόλας καὶ μέχρι τὴν τελευταία; ἀφήνω πολλὰ ἄλλα προβλήματα σὰν τὸ ὅτι οἱ 2 κιβωτοὶ μὲ τὰ ζῷα καὶ μὲ τὴν τόση κλεισούρα θὰ ἦταν κολάσεις σκατωμένης μάζης, στάβλοι ποὺ θὰ ἔζεχναν σκατίλα τόσο, ποὺ νὰ μὴ δεχτῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ μένῃ ἐκεῖ καὶ νὰ ἐργάζεται σκληρὰ ὅλη μέρα κάθε μέρα χωρὶς οὔτε μιὰ ἀργία ἐπὶ 1 ἔτος γιὰ τὴν καθαριότητα, χωρὶς μισθό, χωρὶς γυναῖκες καὶ παιδιά, γιὰ ἕνα σκοπὸ ποὺ δὲν τὸν πίστευαν, ἀφοῦ ἦταν ὅλοι ἄνθρωποι γιὰ πνίξιμο.

Ὁ πλαστογράφος ποὺ ἔπλασε καὶ σφήνωσε στὴ Βίβλο αὐτὸ τὸ τερατῶδες παραμύθι πρέπει νὰ μὴν ἦταν χωρικὸς ἀγρότης, γιατὶ οἱ ἀγρότες ξέρουν ἀπὸ τέτοια, τ' ἀντιλαμβάνονται αὐτομάτως κι ἀκαριαίως μόλις τ' ἀκούσουν, ἐπειδὴ ξέρουν τί θὰ πῇ ἐκτροφὴ ζῴων, καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἔχουν ποτὲ τέτοιες φαντασιώσεις καὶ νὰ ξαμολᾶνε τέτοιες ἀρλοῦμπες. πρέπει νὰ ἦταν ἀστὸς μεγαλουπόλεως, λ.χ. τῆς Ἀλεξανδρείας, διότι μόνο ἀστὸς μπορεῖ νὰ εἶναι τόσο ἀνίδεος σ' αὐτὰ τὰ πράγματα. καὶ μεγαλούπολι μὲ τέτοια ἀστεία νοοτροπία ἀμφιβάλλω ἂν ὑπῆρχε στὴ γῆ ἐπὶ Νῶε. ἐγὼ παρεκτὸς τοῦ ὅτι μέχρι τὰ 20 χρόνια μου ἤμουν χωρικὸς ἀγρότης καὶ ξέρω ἀπὸ ζῷα, ἐπὶ πλέον γιὰ τὸ σχετικὸ κι ἀπαραίτητο ἐργατικὸ δυναμικὸ συμβουλεύτηκα μὲ ἀλληλογραφία τοὺς τέσσερες μεγαλειτέρους ζῳολογικοὺς κήπους τῆς ὑφηλίου καὶ βάσει τῶν ἀπαντήσεών τους, ποὺ οἱ διευθυνταὶ ἀπόρησαν γιὰ τὶς ἐρωτήσεις μου, (διότι δὲν τοὺς ἄφησα νὰ καταλάβουν γιὰ ποιό λόγο τοὺς ἔκανα τὶς ἐρωτήσεις), ὑπολόγισα ἀναλόγως καὶ γιὰ τὴν κιβωτὸ τοῦ Νῶε μὲ τὶς 44.600 σπονδυλωτῶν ζῴων καὶ τὰ 12.000.000 ἐντόμων. ἡ ἀλληλογραφία μου ἔγινε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2004 μὲ τοὺς ζῳολογικοὺς κήπους 1) τοῦ Φὸρτ Γουὸρθ τῶν Η.Π.Α. ποὺ εἶχε τότε 6.000 ζῷα ἀνήκοντα σὲ 750 εἴδη, 2) τῆς Μόσχας μὲ 5.400 ζῷα - 950 εἴδη, 3) τοῦ Μονάχου μὲ 5.000 ζῷα - 480 εἴδη, 4) τοῦ Λονδίνου μὲ 5.000 ζῷα - 650 εἴδη, καὶ 5) μὲ τὴν Ἀμερικανικὴ Ἕνωσι Ζῳολογικῶν Κήπων. οἱ δὲ ὑπολογισμοί μου ἦταν πάρα πολὺ σφιχτοί· ὅσο συνωστισμένα θὰ ἦταν τὰ ζῷα μέσα στὶς 2 ἀπὸ τὶς 6 «κιβωτοὺς τοῦ Νῶε».

Καὶ φυσικὰ ὁ Νῶε στὴν ἐποχή του καὶ μὲ τὰ ὑλικὰ καὶ ἐργαλεῖα,

ποὺ διέθετε, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κατασκευάσῃ οὔτε ἕνα πλοῖο τῶν 157 μ. μήκους, ποὺ λέγεται ὅτι κατασκεύασε, αὐτὸς καὶ οἱ τρεῖς γιοί του ἐπὶ 100 χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔμεινε ἔγκυος οὔτε μιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς γυναῖκες τῶν γιῶν. νὰ μὴν προσθέσω τώρα τίποτε καὶ γιὰ τὴν ὑλοτόμησι καὶ μεταφορὰ κι ἐπεξεργασία τόσης ξυλείας, ποὺ θὰ τοῦ χρειάζονταν χιλιάδες μεταφορικὰ μέσα, χιλιάδες πριονιστήρια, καὶ χιλιάδες ἐργάτες, καὶ γιὰ τὴν προμήθεια καὶ μεταφορὰ καὶ συσκευασία τόσων τροφῶν γιὰ ζῷα καὶ ἀνθρώπους ἐπαρκῶν γιὰ 1 ἔτος. νὰ μὴν πῶ ἐπίσης καὶ πόσα πλοῖα - ψυγεῖα θὰ τοῦ χρειάζονταν τοῦ Νῶε, γιὰ νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ 1 ἔτος τὰ κρέατα ψάρια αὐγὰ καὶ γαλακτοκομικά, ποὺ θἄτρωγαν τὰ σαρκοφάγα ζῷα ἐπὶ 1 ἔτος. διότι ἡ Βίβλος δὲν λέει γι' αὐτὰ ὅτι ἔτρωγαν σπόρια κι ἄχυρα. κι ἐπειδὴ τὰ γυναικόπαιδα εἶναι πάντα τοὐλάχιστον τὰ 3/4 ἑνὸς πληθυσμοῦ, οἱ 300 ἄντρες τῶν ὑπηρεσιῶν, ποὺ δὲν θὰ δέχονταν ν' ἀφήσουν νὰ πνιχτοῦν οἱ γυναῖκες των καὶ τὰ παιδιά τους, καὶ νὰ γίνουν ἔπειτα αὐτοὶ γιὰ ὅλη τὴ ζωή τους ἀναγκαστικοὶ κίναιδοι, ὅπως τὰ σημερινὰ 100.000.000 Κινέζων, ποὺ δὲν ἔχουν ἀντίστοιχες γυναῖκες, λόγῳ τοῦ «οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ» τοῦ ἑνὸς μόνο παιδιοῦ –πάντοτε ἀγοριοῦ– ποὺ ἐπέβαλε ὁ κομμουνιστὴς Μάο Τσὲ Τούγκ, θὰ συνωδεύονταν οἱ ἐπὶ Νῶε κι ἀπὸ 900 γυναικόπαιδά τους. σύνολο διασωσμένου πληθυσμοῦ ἐπιβατῶν 1.200, πλὴν τῆς ὀχταμελοῦς οἰκογενείας τοῦ Νῶε. ἄρα θὰ τοῦ χρειαζόταν ἄλλο ἕνα ὑπερωκεάνειο γι' αὐτὸν τὸν πληθυσμό, σύνολο 6 κιβωτοί, γεμάτοι ἀνθρώπους γιὰ πνίξιμο. γιατί λοιπὸν νὰ φτιαχτοῦν 6 κιβωτοὶ στὸ βρόντο; δὲν ἦταν πιὸ ἁπλὸ νὰ βρῇ ὁ θεὸς ἕναν ἄλλο τρόπο ἐξοντώσεως; ποῦ νὰ πῶ καὶ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἄντρες ὑπηρεσιῶν μὲ τὶς οἰκογένειές των ἀποτελοῦν τὸ 10% τοῦ πληθυσμοῦ, γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν 1.200 ἄτομα ὑπηρεσιῶν, ἔχοντας νὰ φᾶν νὰ πιοῦν νὰ ντυθοῦν καὶ νὰ ἐνδιαιτῶνται, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐν ζωῇ 12.000 κόσμος. καὶ ποῦ νὰ ἐπιβοῦν αὐτοί; σὲ ἄλλες 24 κιβωτούς; καὶ ποῦ τὰ ἐφόδιά τους γιὰ ἕνα ἔτος; καὶ γενικῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσουν ἕνα ἔτος συνεχῶς ἐν πλῷ 12.000 ἄνθρωποι χωρὶς χερσαίους ἀνθρώπους κατὰ τὸ ἴδιο ἔτος. καὶ τί εἶναι πιθανώτερο; ὁ θεὸς νὰ κάνῃ μία τρῦπα στὸ νερὸ ἢ κάποιος φρενοβλαβὴς Ἀλεξανδρινὸς νὰ λέῃ σαχλαμάρες; ὁ ἀστὸς μάγειρος αὐτοῦ τοῦ παραμυθιοῦ προφανῶς φανταζόταν ὅτι τὰ ζῷα τῆς κιβωτοῦ ἦταν περίπου 100, καὶ ὅλα τὰ εἴδη ζῴων τῆς γῆς περίπου 35, 6 *καθαρὰ* κι 29 *ἀκάθαρτα*· ($6 \times 7 = 42$· $29 \times 2 = 58$· $42 + 58 = 100$).

Ἐπὶ Νῶε δὲν ὑπῆρχε ἡ μωσαϊκὴ διάταξι γιὰ διάκρισι ζῴων σὲ *καθαρὰ ζῷα* (φαγώσιμα) καὶ *μὴ καθαρὰ* (μὴ φαγώσιμα). αὐτὴ ἡ διάκρισι ἐπὶ Νῶε δείχνει σ' ἐμᾶς ὅτι ὁ Ἀλεξανδρινὸς βλάκας ποὺ τὴν ἔκανε κι αὐτὴν καὶ ὅλο τὸ παραμύθι ἦταν ῥαββῖνος· καὶ τὴν ἔκανε μό-

νο στὸ δικό του ἑλληνόγλωσσο χειρόγραφο τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, τὸ ὁποῖο κάποτε ἀργότερα θεωρήθηκε διάσημο χειρόγραφο. ἂν ὁ ῥαββῖνος ἐκεῖνος ἦταν καὶ κακοήθης ἀπατεώνας, σὰν τὸν ἀρχιρραββῖνο τῆς Θεσσαλονίκης Κόρετς τοῦ 1941, ποὺ προανέφερα, ὁ ὁποῖος, γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ τομάρι του, παρέδωσε στοὺς Γερμανοὺς τοὺς καταλόγους καὶ τὶς διευθύνσεις τῶν ὁμοεθνῶν του ὄχι μόνο τῆς Θεσσαλονίκης ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ σῳζόμενη ἀλληλογραφία Γερμανῶν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ συναγωγῆς τῆς Πρεβέζης, θανατώνοντας 100.000 Ἑβραίους τῆς Ἑλλάδος οὐσιαστικὰ αὐτός, (καὶ μόνο περίπου 1.000 κατώρθωσε τότε νὰ σώσῃ ἡ ἑλληνικὴ ἀστυνομία, ἐφοδιάζοντάς τους μὲ πλαστὲς ταυτότητες), δὲν εἶναι δουλειά μου νὰ τὸ ἐξιχνιάσω, ἀλλὰ μπορῶ, ἂν θέλω, νὰ τὸ προϋποθέτω. καὶ ὁ Ἀκιβὰ λοιπόν, ὁ μέγας ἀρχιμάγειρος τοῦ μασοριτικοῦ κειμένου, ποὺ ἀποδέχτηκε αὐτὸ τὸ φρενοβλαβικὸ παραμύθι, ἦταν τόσο βλάκας; καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ῥαββῖνοι καὶ πρωτομασορῖτες τῆς Ἰαμνείας τοῦ Β΄ μ.Χ. αἰῶνος ἦταν ἐπίσης τόσο βλᾶκες; διότι μάγειρος τοῦ παραμυθιοῦ δὲν νομίζω ὅτι ἦταν κανείς τους· ἁπλῶς τὸ ἔχαψαν, ἐπειδὴ βρῆκαν τὸ ἀρχαῖο καὶ διάσημο ἀλεξανδρινὸ κελεπούρι, μὲ τὸ ὁποῖο ὡς ντοκουμέντο μποροῦσαν νὰ διαβάλουν τὰ χριστιανικὰ - ἀποστολικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα σὰν ἀκρωτηριασμένα λειψὰ καὶ νοθευμένα! ἔτσι καὶ ὁ μὴ βλάκας γίνεται βλάκας ἐξ ἐπιδράσεως. τὸ παραμύθι εἶχε μαγειρευθῆ, νομίζω, τὸ Β΄ π.Χ. αἰῶνα στὴν Ἀλεξάνδρεια (180-145 π.Χ.), 100 περίπου χρόνια μετὰ τὴ μετάφρασι τῶν Ο΄, καὶ ἴσως περάστηκε καὶ σὲ μερικὰ ἄλλα ἰουδαϊκὰ χειρόγραφά της. ὁ Ἀκιβὰ καὶ τὸ σμῆνος του ἁπλῶς τὸ βρῆκε, τὸ χάρηκε ὡς μέγα κελεπούρι, καὶ τὸ πρόσθεσε στὸ μασοριτικὸ σκεύασμα ποὺ μασορίτευε κατὰ τὰ ἔτη 100-128 μ.Χ.. καὶ μετὰ ἄλλα 100 χρόνια τὸ πέρασε στὰ «χριστιανικὰ» Ἑξαπλᾶ του ὁ Ὠριγένης τὸ 232. καὶ μετὰ ἄλλα 140 περίπου χρόνια, γύρω στὸ 370, οἱ τέως Ἰουδαῖοι Καππαδόκες «πατέρες» φρόντισαν νὰ ἐπικρατήσουν πολλὲς ῥαββινικὲς - μασοριτικὲς - ἑξαπλικὲς προσθῆκες στὴ χριστιανικὴ παράδοσι κειμένου τῆς Π. Διαθήκης, ἡ ὁποία μέχρι τότε ἦταν καθαρὴ ἀπὸ ἀλεξανδρινὰ ἰουδαϊκὰ παραμύθια.

Εἶναι ὅμως καὶ τὸ φυσικὸ γεγονὸς τοῦ κατακλυσμοῦ, τὸ ὁποῖο δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν τεχνολογία του. λέει ὁ πλαστογράφος ὅτι, καθὼς ἔβρεχε ἐπὶ 40 ἡμερόνυχτα συνεχῶς, καὶ κατακλύστηκε ὅλη ἡ γῆ μέχρι 15 πήχεις (=7,88 μ.) ψηλότερα ἀπὸ τὸ ψηλότερο ὄρος τῆς γῆς· τὰ Ἰμαλάια· ὕψους 8.848 μ..

Κατ' ἀρχήν, ἂν πάρουμε τὴ μεγαλείτερη γνωστὴ ἐτήσια βροχόπτωσι, ὕψους 2,65 μ. στὶς νότιες ὑπώρειες τῶν Ἰμαλαΐων, ὅπου ὁ ἄνω ῥοῦς τῶν ποταμῶν Γάγγη καὶ Βραχμαπούτρα καὶ τῶν ἐκεῖ παραπο-

τάμων τους, καὶ ποῦμε ὅτι τότε ἔπεφτε ὅλη μόνο σ' ἕνα εἰκοσιτετράωρο, τότε σὲ 40 ἡμερόνυχτα τὸ νερὸ θὰ ὑψωνόταν 106 μέτρα. γιὰ νὰ ὑψωθῇ 8.856 μ. (=8.848+8), θὰ χρειαζόταν νὰ βρέχῃ ἔτσι ἐπὶ 3.342 ἡμερόνυχτα, δηλαδὴ ἐπὶ 9 ἔτη καὶ 2 μῆνες· καὶ τόσον καιρὸ δὲν ἔβρεξε. γιὰ νὰ μὴν προσθέσω κι ὅτι, ὅσο θὰ ὑψωνόταν τὸ νερό, τόσο θὰ μεγάλωνε τὸ ἐμβαδὸν τῆς σφαιρικῆς ὑφηλίου καὶ τόσο περισσότερη θὰ χρειαζόταν νὰ εἶναι ἡ ἡμερήσια βροχόπτωσι, γιὰ ν' ἀνεβαίνῃ ἡ στάθμη τοῦ νεροῦ 2,65 μέτρα τὴν ἡμέρα καὶ νὰ μὴν τραβήξῃ ὁ κατακλυσμὸς 20 χρόνια. σὲ 40 ἡμερόνυχτα, ἤτοι μὲ 106 μέτρα ὕψος - βάθος νεροῦ, θὰ ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οἱ περισσότερες χῶρες, ἀκόμη καὶ τὸ νότιο μέρος τοῦ χωριοῦ μου ποὺ ἔχει τόσο ὑψόμετρο. θὰ βρέχονταν μόνο τὰ τακούνια τῶν ἀντρικῶν παπουτσιῶν.

Ἂν πράγματι ἔπεφτε ὅσο νερὸ λέει ὁ πλαστογράφος, ποὺ θὰ σκέπαζε καὶ τὴν κορυφὴ τῶν Ἰμαλαΐων καὶ θὰ εἶχε κι ἐκεῖ 8 μέτρα βάθος, ὅλη ἡ γῆ θὰ ἦταν μία θάλασσα ποὺ τὸ νερό της θὰ ἦταν 4,37 φορὲς τὸ νερὸ τῆς τωρινῆς θαλάσσης· διότι τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ θὰ ἦταν 3,37 φορὲς περισσότερο ἀπὸ τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης. τόσο νερὸ δὲν ὑπάρχει στὸν πλανήτη μας. οὔτε βρέθηκε μέχρι στιγμῆς πλανήτης ἢ δορυφόρος ποὺ νὰ ἔχῃ τόσο νερό. οὔτε τὸ νερὸ ὅλων μαζὶ τῶν πλανητῶν καὶ δορυφόρων τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος, ὅσοι ἔχουν νερό, εἶναι τόσο. ὑπάρχει τόσο καὶ περισσότερο ὑγρὸ ἄζωτο, ἀλλ' ὄχι νερὸ (H_2O) τόσο. καὶ στὴ γῆ ἂν ἔπεφτε τὸ τόσο ἄζωτο, ἀπὸ πολλὰ ἑκατομμύρια χιλιόμετρα, πρὶν πέσῃ, θὰ ἦταν ἀέριο· ὄχι ὑγρό. στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς κανένα ἀέριο πλὴν τῶν ὑδρατμῶν δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὑγρό.

Ἀλλὰ κι ἂν δεχτοῦμε ὅτι ὑπάρχει στὸ πλανήτη μας αὐτὸ τὸ τόσο νερό, ἔξω ἀπὸ τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης καὶ τὸ ὅλο λοιπὸ νερὸ τῆς γῆς, ὅταν αὐτό, μέχρι μιὰ ὥρα πρὶν ἀρχίσῃ ὁ κατακλυσμός, θὰ ἦταν ὑψωμένο στὰ σύννεφα, γιὰ νὰ πέσῃ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπὶ πολλὰ χρόνια πιὸ μπροστὰ ἡ γῆ ὁλόκληρη θὰ ἦταν κατασκότεινη, ὁ ἥλιος δὲν θὰ φαινόταν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι μαζί, κι ὁ Νῶε μὲ τὴν οἰκογένειά του, κι ὅλα τὰ ζῷα, καί γε τὰ φυτὰ τῆς γῆς ὅλα θὰ ἦταν νεκρὰ καὶ παγωμένα. ζωὴ δὲν θὰ ὑπῆρχε· κι ὁ κατακλυσμὸς δὲν θὰ χρειαζόταν γιὰ νὰ τοὺς πνίξῃ. καὶ νερὸ σὲ ἀτμὸ ἢ ῥευστὸ δὲν θὰ ὑπῆρχε· μόνο στερεὸς πάγος καὶ σκληρὸς σὰν ἀτσάλι· τέτοιος πάγος ποὺ χάραξε τὰ σιδερόφρακτα πλευρὰ τοῦ Τιτανικοῦ μὲ ἕνα γρατσούνισμα. κι ἂν δεχτοῦμε ὅτι ὁ ἥλιος θὰ φαινόταν, καὶ σκοτάδι δὲν θὰ ὑπῆρχε, καὶ τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ θὰ ἦταν ὅλο ἀτμὸς ἕτοιμος νὰ πέσῃ ὡς βροχή, καὶ ἦταν ἀκόμη ζωντανοὶ ὅλοι, τότε τὸ βάρος τῆς ἀτμοσφαίρας, ποὺ θὰ κρατοῦσε τόσο νερό, θὰ ἦταν τόσο ποὺ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσι θὰ ἦταν 858 ἀτμόσφαιρες. ὅπως εἶναι ἡ γῆ συνήθως, ἂν ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσι

ἀνεβῇ μόνο μερικὰ ἑκατοστὰ τῆς μιᾶς ἀτμοσφαίρας παραπάνω ἀπὸ τὴ μιὰ ἀτμόσφαιρα (=0,76 μ. τοῦ βαρομέτρου), οἱ μὲν ὑγιεῖς αἰσθάνονται δυσφορία, οἱ δὲ νευρασθενεῖς καὶ ἀγχωτικοὶ τρελλαίνονται· καὶ μερικοὶ καρδιακοὶ ἢ ὑπερτασικοὶ πεθαίνουν. στὶς 2 ἀτμόσφαιρες πεθαίνουν ὅλοι, ἀφοῦ πρῶτα θὰ ἔχουν τρελλαθῆ ὅλοι. κι ὁ κατακλυσμὸς δὲν θὰ χρειαζόταν νὰ γίνῃ. μὲ τίποτα δὲ δὲν κρατιέται ψηλὰ τόσο νερὸ σὲ κατάστασι ἀτμοῦ. εἶναι τρελλὸ καὶ νὰ τὸ σκεφτῇ κανείς. ἐπαναλαμβάνω· τόσο νερὸ δὲν ὑπάρχει στὸν πλανήτη· ὑπάρχει μόνο λιγώτερο ἀπὸ τὸ ἕνα τρίτο τῆς μονάδος (0,3) ὡς θάλασσα ὅλης τῆς γῆς. ὡς ἀνακυκλούμενο δὲ νερό, ποὺ ἐξατμίζεται - ἀνυψώνεται στὰ σύννεφα κι ἔπειτα ὑγροποιεῖται καὶ πέφτει ὡς βροχὴ σ' ἕνα ἔτος εἶναι μόνο 7,5 χιλιοστὰ τοῦ νεροῦ τῆς θαλάσσης.

Λέει ὁ πλαστογράφος ὅτι, ἀφοῦ τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔπεσε ὅλο, κι ἔγινε ξαστεριά, τὸ νερὸ ἄρχισε νὰ ὑποχωρῇ *(ἐνεδίδου τὸ ὕδωρ πορευόμενον ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἠλαττονοῦτο τὸ ὕδωρ).* καὶ πήγαινε ποῦ; ἀφοῦ καὶ ἡ ψηλότερη κορυφὴ τῆς ξηρᾶς ἦταν 8 μέτρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ, ἡ γῆ ἦταν πιὰ ἕνας ἑνιαῖος ὁλοσφαιρικὸς ὠκεανός, σὰν τὸ δορυφόρο Εὐρώπη ποὺ εἶναι μιὰ λεία καὶ στιλπνὴ γιάλινη σφαῖρα, ἐπειδὴ εἶναι ἕνας ὁλοσφαιρικὸς ὠκεανὸς παγωμένος. τὸ νερὸ γιὰ ν' ἀποσυρθῇ πρέπει νὰ βρῇ μιὰ κατηφόρα, ὥστε νὰ ῥεύσῃ πρὸς τὰ κεῖ. τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τέτοιο καὶ τόσο ποὺ τὸ φαντάζεται καὶ τὸ περιγράφει ὁ παράφρων πλαστογράφος, πρὸς τὰ ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ ῥεύσῃ, γιὰ νὰ ὑποχωρήσῃ; ποιά κατηφόρα θὰ ἔβρισκε στὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης; ὅλοι οἱ ποταμοὶ τῆς γῆς κατηφορίζουν πρὸς τὴ θάλασσα· ἡ θάλασσα πρὸς τὰ ποῦ μπορεῖ νὰ κατηφορήσῃ; ὅση ἐπιστημονικὴ ἄγνοια κι ἂν εἶχε ὁ πλαστογράφος λόγῳ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς του, αὐτὸ εἰδικῶς ἔπρεπε νὰ τὸ ξέρῃ· νὰ τὸ καταλαβαίνῃ· ἀκόμη κι ἂν νόμιζε ὅτι ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα εἶναι ἐπίπεδες, καὶ ὄχι σφαιρικές· ἀλλὰ δὲν εἶχε οὔτε τόσο μυαλὸ ὁ βλάκας.

Ἂν γινόταν τέτοιος κατακλυσμὸς ποὺ φαντάστηκε ὁ πλαστογράφος, θὰ ταυτιζόταν μὲ ὅλους τοὺς ὠκεανοὺς τοὺς ἁρμυρούς, καὶ τὸ νερό του θὰ γινόταν κάπως ἁρμυρό. τὸ ἑνιαῖο νερὸ τῆς γῆς θὰ ἔχανε τὸ 77% τῆς ἁλατότητός του ἢ ἄλλως θὰ κρατοῦσε μόνο τὸ 0,23 της. ἀφοῦ ὁ Νῶε δὲν εἶχε ἐντολὴ νὰ κάνῃ στὴν κιβωτό του ἢ στὶς πολλὲς κιβωτούς του καὶ δυὸ σειρὲς ἐνυδρείων, μία σειρὰ γλυκοῦ νεροῦ καὶ μία ἁρμυροῦ, γιὰ νὰ βάλῃ ἐκεῖ καὶ τὰ ὑδρόβια ζῷα, (δυὸ κιβωτοὶ - ἐνυδρεῖα θὰ τοῦ χρειάζονταν μόνο γιὰ τὸ ζεῦγος τῶν φαλαινῶν), αὐτὸ θὰ εἶχε ὀλέθριες συνέπειες γιὰ τὰ 2.000.000 τῶν ὑδροβίων ζῴων (ψαριῶν κλπ.), διότι τὰ μὲν θαλάσσια θὰ ψοφοῦσαν ὅλα λόγῳ τῆς μεγάλης κι ἀπότομης μειώσεως τῆς ἁλατότητος τοῦ νεροῦ, ὅπου ζοῦσαν, τὰ δὲ λιμναῖα καὶ ποτάμια θὰ ψοφοῦσαν πάλι ὅλα, ἐπειδὴ τὸ γλυκὸ

νερὸ θὰ εἶχε γίνει ξαφνικὰ πολὺ ἁρμυρὸ γι' αὐτά. θὰ ἐπιζοῦσαν ἴσως ἐλάχιστα εἴδη ψαριῶν, ὅπως οἱ σολομοὶ καὶ τὰ χέλια ποὺ εἶναι πλασμένα νὰ ζοῦν καὶ σὲ γλυκὰ καὶ σ' ἁρμυρὰ νερά.

Καὶ τὰ τζιτζίκια; ὁ τζίτζικας, ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ περίεργα ζῷα τῆς γῆς, ὅταν ἀπὸ τὸ αὐγὸ ἐπῳάζεται ὡς προνύμφη - κάμπια, ἡ κάμπια χώνεται σιγὰ σιγὰ στὴ γῆ σὲ βάθος ἀρκετῶν μέτρων καὶ κάθεται ἐκεῖ ὡς χρυσαλίδα 17 χρόνια· ἔπειτα ἀνεβαίνει στὴν ἐπιφάνεια, κι ὡς ἱπτάμενο ἔντομο πλέον τζιτζικίζει ἕνα καλοκαίρι στὰ δέντρα ὅλης τῆς γῆς τὴ μονότονη μουσική του, ποὺ εἶναι σεξουαλικὴ κλῆσι καὶ πρόκλησι, καὶ γονιμοποιεῖται καὶ γεννάει τ' αὐγά του, καὶ ψοφάει· κι ὅταν ἐπῳασθοῦν οἱ κάμπιες του, χώνονται πάλι στὴ γῆ γιὰ 17 χρόνια. στὸν κατακλυσμό, σύμφωνα μὲ τὴν παραχαραγμένη παραλλαγὴ τῆς ἐξιστορήσεώς του, ἀκόμη κι ἂν εἶχε διασωθῆ ἕνα ζεῦγος τζιτζίκων στὴν κιβωτὸ γιὰ ἕνα καλοκαίρι, καθὼς θὰ εἶχαν καταστραφῆ ὁλόκληρες 17 γενεὲς τῶν τζιζικιῶν ἀπὸ τὸ πολὺ πιεστικὸ νερὸ τοῦ βυθοῦ τῆς 9 χιλιόμετρα βαθειᾶς παγκόσμιας θαλάσσης, τὸ δὲ ζεῦγος τὸ φυλαγμένο στὴν κιβωτὸ κατὰ τὸ μοναδικὸ τρίμηνο τῆς ζωῆς του καὶ τῆς γονιμότητός του, θὰ εἶχε ψοφήσει, χωρὶς νὰ βρῇ χῶμα νὰ ἐνσπείρῃ τὰ αὐγά του, θὰ εἶχε ἐξαφανιστῆ ὁλοσχερῶς τὸ εἶδος τῶν τζιτζίκων. πόσα τέτοια περίεργα ζῷα βρίσκονται ἀνάμεσα στὰ 6.000.000 τῶν χερσαίων; τὸ γεγονὸς θὰ ἦταν ὅτι ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔντομα, σὲ ἕνα ἔτος, «ποὺ διήρκεσε ὁ κατακλυσμός», θὰ εἶχαν ἐξαφανιστῆ, καὶ τὸ ἑπόμενο ἔτος, χωρὶς ἔντομα, δὲν θὰ εἶχαν γονιμοποιηθῆ τὰ φυτά, καὶ ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα θὰ εἶχαν ἐξαφανιστῆ τὰ περισσότερα εἴδη τῶν φυτῶν. ἡ ὑφήλιος εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ «πλανήτης τῶν ἐντόμων», ἀφοῦ ἀπὸ τὰ 6.000.000 χερσαίων ζῴων τὰ 5.358.000 εἶναι ἔντομα, καὶ αὐτὰ γονιμοποιοῦν τὰ φυτά. ὅλων δὲ τῶν ἐντόμων τῆς γῆς ὁ κύκλος τῆς ζωῆς εἶναι πολὺ μικρότερος ἀπὸ ἕνα ἔτος, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι «διήρκεσε ὁ κατακλυσμός». ὁ παλαβὸς καὶ ἀσεβὴς καὶ βέβηλος ῥαββῖνος, ποὺ παραχάραξε τὴν ἱστορία τοῦ κατακλυσμοῦ, ἦταν τόσο μικρονοϊκὸς καὶ βλάκας, ποὺ δὲν σκέφτηκε ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τίποτε ἀπολύτως. γεννήθηκε μόνο γιὰ νὰ πῇ τὴ μεγαλείτερη βλακεία τῆς ἱστορίας, γιὰ νὰ τὴν πιστεύσουν ἐπὶ 2.100 χρόνια ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Χριστιανοί· καί γε οἱ μουσουλμάνοι. τὸ γεγονὸς θὰ ἦταν ὅτι μ' ἕναν τέτοιο παγκόσμιο κατακλυσμὸ διαρκείας ἑνὸς ἔτους θὰ ἐξαφανιζόταν ἀπὸ τὸν πλανήτη κάθε εἶδος ζωῆς· διότι χωρὶς καθόλου ζῷα θὰ πέθαιναν κατὰ τὸ ἑπόμενο ἔτος κι ὁ Νῶε κι ἡ οἰκογένειά του. τί ῥαββινικὴ βλακεία, θεέ μου! θὰ ἔλεγα ὅτι ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν λαλίστατο τζίτζικα, γιὰ νὰ διαψεύδῃ στοὺς αἰῶνες σ' ὅλη τὴ γῆ τὴ μεγάλη ῥαββινικὴ βλακεία πλαστογραφία καὶ ἀπάτη, ἡ ὁποία βύθισε γιὰ 21 αἰῶνες τὸν κόσμο στὴν ἀποβλάκωσι, ἐξωθώντας τον ἔτσι καὶ στὴν ἀπιστία ἢ κι ὀλιγοπιστία.

Τέλος ὁ πλαστογράφος λέει ὅτι τὰ νερὰ «ἀποσύρθηκαν» τελείως μετὰ ἕνα ἔτος· μέχρι τότε τὰ δέντρα καὶ ὅλη ἡ χλωρίδα ἦταν μέσα στὸ νερὸ μέχρι καὶ γιὰ ἕνα ἔτος. ὁ βλάκας πίστευε ὅτι τὰ φυτὰ δὲν πνίγονται μέσα στὸ νερό· ποὺ πνίγονται βέβαια ὅπως καὶ τὰ ζῷα, ἀλλὰ μέσα σὲ πολλὲς ὧρες. κι αὐτὸ θὰ τὸ ἤξερε, ἂν ἦταν χωρικός.

Τόσο χοντρὲς βλακεῖες, σὰν αὐτὲς ποὺ ξαμολάει ὁ παραχαράκτης τῆς ἱστορίας τοῦ κατακλυσμοῦ, βρίσκει κανεὶς μόνο σὲ εἰδωλολατρικὰ μυθολογικὰ κείμενα. στὴν Ὀδύσσεια λ.χ. λέγεται ὅτι ὁ κύκλωπας πέταξε στὴ θάλασσα ἕνα βράχο τόσο μεγάλο, ποὺ ἀπὸ τὸ τσουνάμι του κόντεψε νὰ βυθιστῇ τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσέως. γιὰ νὰ χουφτώσῃ τέτοιο βράχο, εἶχε παλάμη μεγαλείτερη κι ἀπὸ τὸ πιὸ μεγάλο σκάπτρο τῆς πιὸ μεγάλης φαγάνας. πῶς ὅμως μὲ τέτοια παλάμη ἅρμεγε τὰ πρόβατά του, πρόβατα συνήθη βέβαια ποὺ μόλις ἔκρυβαν ἀπὸ κάτω τους ἕναν ἄντρα τὸ καθένα, αὐτοὺς ποὺ διέφυγαν ἔτσι ἀπὸ τὸ σπήλαιό του (Ὅμηρος, ι 480-490); πάλι στὴν Ὀδύσσεια ἀναφέρεται ὁ *δουράτεος ἵππος* (θ 492-520), ποὺ εἶχε μέσα του πολλοὺς πολεμιστὰς ἐνόπλους γιὰ δυὸ τοὐλάχιστο ἡμερόνυχτα. δυὸ ἡμερόνυχτα νηστικοὶ ἀκατούρητοι κι ἄχεστοι (ἢ ἴσως κατουρημένοι καὶ καταχεσμένοι) καὶ σὲ κατάκλειστη καὶ πνιγηρὴ κι ἀσφυκτικὴ ἀτμόσφαιρα, πῶς ἐπέζησαν, πῶς δὲν βρόντηξαν τὰ ὅπλα τους, καὶ δὲν κουδούνισαν τὰ μπρούντζινα κράνη τους; πῶς εἶχαν τὸ κουράγιο, μόλις βγῆκαν, νὰ δράσουν σὰν εἰδικοὶ καταδρομεῖς; μὲ τέτοιες βλακεῖες διάλεξε κι ὁ παραχαράκτης Ἀλεξανδρινὸς ῥαββῖνος νὰ διανθίσῃ τὴ βιβλικὴ ἱστορία τοῦ κατακλυσμοῦ. ὁ ἄνθρωπος ἦταν ὁλότελα φρενοβλαβής. κι ὅμως αὐτὸν πιστεύουν ἐπὶ 21 αἰῶνες οἱ Ἰουδαῖοι κι ἐπὶ 19 αἰῶνες οἱ Χριστιανοὶ τῆς γῆς, ὀρθόδοξοι κι αἱρετικοί, ποὺ διαβάζουν τὴ Βίβλο, ὅπως ἔχει, καί γε οἱ ἐξυπνάκηδες «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά»· ἀλλὰ καὶ οἱ *μέγιστοι φωστῆρες* καὶ οἱ *θαυματουργοὶ* καὶ *ἅγιοι πατέρες* καὶ οἱ *ὅσιοι καὶ διορατικοὶ καὶ θεόπνευστοι ἀσκηταὶ* καὶ οἱ *νηπτικοὶ οἱ ὁρῶντες ἄκτιστον φῶς* τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου κατ' ἀνατολὰς ἐκκλησίας, καὶ τόσοι *ἀλάθητοι* χαλίφες - πάπες Ῥώμης καὶ ἱεροεξετασταὶ οἱ ἐν τῇ Δύσει κι ὁ μέγας Παΐσιος.

Ὁ *κατακλυσμὸς* ὅμως δὲν παύει νὰ εἶναι ἱστορικὸ γεγονὸς μαρτυρούμενο στὴ θεόπνευστη Βίβλο, ἀναφερόμενο ἢ συνοπτικῶς ἱστορούμενο ἀπὸ τοὺς προφῆτες Μωϋσῆ, Ἠσαΐα, Ἰεζεκιήλ, κι ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους Παῦλο καὶ Πέτρο, κι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ στὰ Εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Λουκᾶ· δέκα φορὲς σὲ ὀχτὼ βιβλία. τὸ πρόβλημα, ὅπως εἶπα, μ' ἀπασχόλησε ἀπὸ ἡλικία 16 ἐτῶν ποὺ ἄρχισα νὰ διαβάζω τὴν Π. Διαθήκη, καὶ μέχρι στιγμῆς δὲν ἔχω πῆ σὲ κανέναν τίποτε. ἀμέσως κατάλαβα ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ Νῶε καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ στὴν ἀρχὴ ἦταν λιτὴ κι ἀλλιότικη, ἀλλ' ἀργότε-

ρα φυσκαρίστηκε μὲ μύθους ἀπὸ παραχαράκτες. στὰ 40 μου κατέληξα στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἱστορία διασῴζεται ἀκέραιη κι ἀτροποποίητη μέσα σὲ σκουπίδια καὶ καθαρίζεται ἀπ' αὐτὰ μόνο μὲ ἀφαίρεσι προσθηκῶν καὶ χωρὶς καμμιὰ ἀποκατάστασι φθαρμένων, χωρὶς ν' ἀφήνῃ κενὰ ἢ νὰ χρειάζεται διορθώσεις. ἡ ἱστορία εἶναι ἡ ἀκόλουθη, καὶ τὴ λέω ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν προσάραξι τῆς κιβωτοῦ *ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ Ἀραράτ.* δὲν εἶναι κανένα *ὄρος* ποὺ νὰ λέγεται *τὸ Ἀραράτ.* τὸ βαρβαρικὸ κι ἄκλιτο *Ἀραρὰτ* ἐννοεῖται ὡς ἐθνικὸ ὄνομα σὲ πτῶσι γενικὴ πληθυντικοῦ. *οἱ Ἀραρὰτ* εἶναι οἱ Ἀρμένιοι, ποὺ ἐπὶ Μωϋσέως κατοικοῦσαν στὴν Ἀνατολικὴ Ἀρμενία, καὶ *τὰ ὄρη τὰ (τῶν) Ἀραράτ,* σὰ νὰ λέμε μὲ κλιτὸ ὄνομα *τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων,* εἶναι οἱ πρόποδες κάποιων ἀνατολικῶν ὀρέων τῆς χώρας ἐκείνης, ὅπου προσάραξε ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε προερχόμενη ἀπὸ τ' ἀνατολικὰ καὶ κατευθυνόμενη πρὸς τὰ δυτικά, ἐπειδὴ τὴν ὠθοῦσαν ἁπαλοὶ ἀνατολικοὶ ἢ βορειοανατολικοὶ ἄνεμοι. ἡ Βίβλος δὲν προσδιορίζει ἕνα συγκεκριμένο ὄρος τῶν Ἀραράτ.

Ἀνατολικῶς τῶν Ἀρμενίων καὶ γύρω ἀπὸ τὶς λίμνες Κασπία καὶ Ἀράλη ὑπάρχει μιὰ μεγάλη πεδινὴ χώρα, σὲ πολλὰ μέρη βαθύπεδο, ἔδαφος δηλαδὴ χαμηλότερο ἀπὸ τὴ θάλασσα τῆς ὑφηλίου, μὲ βαθύτερο μέρος τὴν Κασπία. ἡ ἁρμυρὴ Κασπία καὶ ἡ Νεκρὰ Θάλασσα εἶναι οἱ μόνες θάλασσες τῆς γῆς οἱ ξεκομμένες ἀπὸ τὴν ἑνιαία θάλασσα τοῦ πλανήτου. στὴ χώρα ἐκείνη, νομίζω, ζοῦσε ἡ ὀλιγομελὴς ἀρχικὴ ἀνθρωπότης ἡ ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ μέχρι τὸ Νῶε. κι ἐκεῖ πνίχτηκε μὲ τὸν κατακλυσμό. κι ὁ Νῶε διασώθηκε μὲ τὴν κιβωτό, ἡ ὁποία, ὅταν τὸ πεδινὸ βαθύπεδο κατακλύστηκε ἀπὸ μιὰ θάλασσα θανασίμου βάθους, δηλαδὴ βάθους 2 μ. καὶ πάνω, ὅπου χύνονταν ὅλα τὰ νερὰ τῆς πρὸς βορρᾶν τεραστίας πεδινῆς Ῥωσίας καὶ Δυτικῆς Σιβηρίας, σὲ καιρὸ ποὺ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν ἐφεύρει τὰ πλωτὰ μέσα μεταφορᾶς, ἔπλευσε ἀκυβέρνητη πρὸς τὰ δυτικά, ὅπου καὶ προσάραξε. ἦταν τὸ πρῶτο πλωτὸ τοῦ ἀνθρώπου· χωρὶς πηδάλια, κουπιά, πανιά, κατάρτια.

Ὁ κατακλυσμὸς δὲν κάλυψε ὅλη τὴ γῆ· δὲν λέει κάτι τέτοιο τὸ καθαρισμένο γνήσιο κείμενο τῆς Γενέσεως. κάλυψε μιὰ περιοχὴ ὅση περίπου εἶναι τὰ Βαλκάνια ἢ ἴσως λίγο μεγαλείτερη. διήρκεσε δὲ σαράντα ἡμερόνυχτα. καὶ τὸ νερό του δὲν προερχόταν μόνο ἀπὸ τὰ σύννεφα τὰ πάνω ἀπὸ τὴ χώρα ποὺ κατακλύστηκε, ἀλλὰ κι ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τῆς Ῥωσίας Βόλγα, Οὐράλη, καὶ ἄλλους, ποὺ κατευθύνονται πρὸς τὸ ἐν λόγῳ βαθύπεδο. διότι ἔβρεχε πολὺ καὶ σ' ὅλη τὴν ἀκατοίκητη τότε Ῥωσία καὶ Σιβηρία. ἴσως νὰ ἦταν καὶ ἰδιαίτερα θερμὸ καλοκαίρι, καὶ ἔλιωναν πολικοὶ πάγοι, καὶ τὸ νερό τους κυλοῦσε κι ἐκεῖνο πρὸς τὸ κατοικημένο βαθύπεδο. λαμβάνοντας δὲ ὑπ' ὄψιν

τὸ πόσο πλήθυνε ὁ Ἰσραὴλ στὴν Αἴγυπτο, ὑπολογίζω ἀναλόγως ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ποὺ πνίχτηκε στὸν κατακλυσμὸ δὲν ἔφτανε τὸ ἕνα ἑκατομμύριο· ἦταν δηλαδὴ ὅσο ὁ μισὸς πληθυσμὸς τῶν Σερρῶν· 50.000 ἄνθρωποι περίπου.

Ἡ κιβωτὸς ἦταν μιὰ ἁπλῆ καὶ μεγάλη μαούνα περίπου 50 τόνων. ὁ Νῶε ἔβαλε σ' αὐτὴ καὶ διέσωσε τὴν ὀχταμελῆ οἰκογένειά του καὶ τὰ περίπου 100 ζῷα τῆς ἰδιοκτησίας του, φαγώσιμα καὶ μεταφορικά, γιδοπρόβατα, ἄλογα, γαϊδούρια, καμῆλες, ἀγελάδες, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιβίωνε, ἐκεῖ ποὺ προσάραξε, κατὰ τὸν πρῶτο χρόνο, μέχρι νὰ ὀρθοποδήσῃ νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ τακτοποιηθῇ στὴν Ἀρμενία. εἶχε μαζί του καὶ ἀνάλογες τροφὲς πρώτης ἀνάγκης γιὰ τὴν οἰκογένειά του καὶ γιὰ τὰ ζῷα του, κι ὅ,τι μποροῦσε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ νοικοκυριό του. ἡ δὲ κιβωτὸς μετὰ τὴν ἔξοδό τους ἔγινε καὶ τὸ πρῶτο σπίτι τους. αὐτὸ ἦταν ὅλο.

Ὁ Νῶε ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἡ διὰ τῆς κιβωτοῦ σωτηρία ἔξω ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐξιστόρησι (Γε 6,30-9,16) ἀναφέρονται καὶ ἄλλες τρεῖς φορὲς στὴν Π. Διαθήκη (Ἡσ 60,13· Ἰζ 13,2· 7) καὶ ἓξ φορὲς στὴν Κ. Διαθήκη (Μθ 104,42-44· Λκ 87,7-8· Ἑβ 14,9-10· Α΄ Πε 10,16· Β΄ Πε 3,5· 4,6) καὶ πουθενὰ δὲν λέγεται ὅτι ὁ Νῶε διέσωσε μὲ τὴν κιβωτό του κι ὅλα τὰ ζῷα τοῦ πλανήτου, ἀκόμη καὶ τὰ ποῦμα καὶ τὰ τζάγκουαρ καὶ τοὺς κροταλίες τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοὺς πύθωνες καὶ τοὺς τερμῖτες τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὰ καγκουρὼ τῆς Αὐστραλίας νὰ ποῦμε. μόνο Ἀλεξανδρινοὶ ῥαββῖνοι πλαστογράφοι σκέφτηκαν καὶ πλαστούργησαν κάτι τέτοιο καὶ μόνο καλόγεροι τῆς Αἰγύπτου πάλι πρόσθεσαν κι ὅτι ὁ Νῶε τὰ ζῷα τῆς ὑφηλίου τὰ μάζεψε χτυπώντας τὸ προσκλητήριο ξύλινο σήμαντρό τους *τάλαντον,* (ποὺ μεταδιδόταν μὲ ἐρτζιανὰ ἠλεκτρομαγνητικὰ κύματα καὶ στὴ Σκανδιναβία καὶ στὴ Μογγολία καὶ στὴ Χαβάη καὶ στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Αὐστραλία καὶ στὴν Ταγκανίκα καὶ στὶς δυὸ πολικὲς περιοχὲς μὲ τὶς πολικὲς ἀρκοῦδες καὶ τοὺς πιγκουίνους)· παλαβοὶ καὶ βλάσφημοι πλαστογράφοι.

Αὐτὸ ποὺ λέω γιὰ τὸν κατακλυσμὸ καὶ τὴν κιβωτὸ τοῦ Νῶε, ὅπως εἶπα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ, τὸ μαρτυροῦν καὶ ἄλλοι δύο προφῆτες, Ἠσαΐας καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ τέσσερες ἀπόστολοι, Ματθαῖος Λουκᾶς Παῦλος καὶ Πέτρος. εἰδικὰ δὲ οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Πέτρος διευκρινίζουν ὅτι μὲ τὴν κιβωτὸ διασώθηκε μόνον ἡ ὀχταμελὴς οἰκογένεια τοῦ Νῶε. τὰ λίγα ἰδιόκτητα ζῷα *(κτήνη)* τους, ποὺ κι αὐτὰ ἐπιβιβάστηκαν στὴν κιβωτὸ κατὰ τὶς λίγες ἡμέρες τῆς νεροποντῆς, ἐπειδὴ ἦταν ἁπλῶς τὰ τρέχοντα τρόφιμά τους, δὲν ἀναφέρονται ἀπὸ τοὺς προφῆτες καὶ τοὺς ἀποστόλους καθόλου. λέει ὁ Παῦλος στὴν Πρὸς Ἑβραίους· *Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε... κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ·* πουθενὰ λόγος γιὰ ζῷα. λέει κι ὁ Πέ-

τρος στὴν Α΄ Ἐπιστολή του· *Ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος·* καὶ στὴ Β΄ Ἐπιστολή του· *Ὁ θεὸς... ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα, ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας.* πουθενὰ λόγος γιὰ ζῷα καὶ μάλιστα ὅλα τὰ ζῷα τῆς Γῆς. αὐτὸ εἶναι μεταβιβλικὴ φαντασίωσι παλαβῶν κι ἀθεόφοβων ῥαββίνων καὶ καλογέρων.

Θεωρῶ μεγάλο εὐτύχημα τὸ ὅτι μόνο μὲ ἀφαίρεσι τῶν πλαστογραφικῶν προσθηκῶν, χωρὶς τὴν ἀνάγκη εἰκασιῶν (coniecturae) καὶ συμπληρώσεων καὶ τροποιήσεων ἀποκαταστάσεως, τὸ ἀρχικὸ κείμενο τῆς ἱστορίας τοῦ κατακλυσμοῦ καθαρίστηκε καὶ εἶναι ἀκέραιο.

Εἶχα χαρῆ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλείτερες χαρὲς τῆς ζωῆς μου, ὅταν κατάλαβα τί συμβαίνει κι ἀποκατέστησα τὴ θεόπνευστη ἱστορία. τὸ μόνο μὴ χαρμόσυνο ἦταν ὅτι δὲν εἶχα ἕναν ἄνθρωπο νὰ μοιραστῶ τὴ χαρά μου μαζί του. διότι ἡ χαρὰ αὐξάνεται, μόνον ὅταν μοιράζεται. 40 χρόνια κράτησα τὴ χαρά μου κρυφὴ μέχρι τώρα. καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴ χαρά μου καταλάβαινα πόσο μικρονοϊκοὶ ἀμαθεῖς σερσέμηδες καὶ κακοήθεις εἶναι οἱ σοβαροφανεῖς κι ἀκαδημαϊκοὶ βιβλικοὶ θεολόγοι καὶ γαυγιστάριοι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» ἐναντίον τῆς Βίβλου, αὐτὲς οἱ χολερικὲς καὶ δηλητηριώδεις κατίνες ποὺ παριστάνουν τοὺς ἐπιστήμονες σὰ γελωτοποιοὶ καὶ καραγκιόζηδες.

Ἡ ἱστορία τοῦ καταλυσμοῦ εἶναι ἕνα μικρὸ κομμάτι τῆς Βίβλου· καί, ὅπως βρίσκεται στὰ χειρόγραφα καί γε στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις τῶν προτεσταντῶν καὶ τῶν παπικῶν τῆς vulgata, τὸ μισὸ περίπου εἶναι οἱ σφῆνες τοῦ παράφρονος πλαστογράφου· εἶναι φρενοβλαβικὸ πονημάτιο (opusculum), ἕνας σαχλὸς μῦθος. μετὰ τὸν καθαρισμό του ἀπὸ τὶς περίπου 40 τσόντες, ποὺ τὸ λογχίζουν, εἶναι ἕνα θεόπνευστο κομμάτι τῆς θεοπνεύστου Βίβλου.

6-8. Τὸ οὐράνιον *τόξον* - Ἡ γεωργία καὶ ἡ μέθη τοῦ Νῶε - Ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων

Γε 9,1^{+}. Ὁ δῆθεν σκοπὸς τοῦ οὐρανίου *τόξου,* ἑνὸς παντοτινοῦ φυσικοῦ φαινομένου, νὰ εἶναι σημεῖο ὑποσχέσεως τοῦ Κυρίου ὅτι δὲν θὰ ξανακάνῃ κατακλυσμό, ὁ ὁποῖος καὶ προϋποτίθεται πάλι ὡς παγκόσμιος, σὰν ἐκεῖνον τάχα ποὺ ἐμφανίζεται μαζὶ μὲ τὶς πολλὲς καὶ πλαστογραφικὲς προσθῆκες, ἡ ἀμπελουργία, ἡ παρασκευὴ οἴνου, καὶ ἡ μέχρι ἀναισθησίας μέθη τοῦ Νῶε, σὰν ἐκείνην τοῦ Λὼτ δῆθεν, ἡ γύμνωσί του, ἡ κυνικὴ ἀσέβεια τοῦ Χὰμ πρὸς τὸν γυμνὸ πατέρα του, ἡ κατάρα τοῦ Νῶε γιὰ τὸν Χὰμ καὶ τοὺς ἀπογόνους του, ὁ καταραμένος γιὸς τοῦ Χὰμ Χαναάν –ἰουδαϊκὴ μπηχτὴ τῶν Ἰουδαίων τῆς

ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς πρὸς τοὺς Χαναναίους–, ἡ διασπορὰ τῶν ἀπὸ Ἰάφεθ Χὰμ καὶ Σὴμ φυλῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπου ἀναφέρονται ἀκόμη καὶ Ῥόδιοι ὡς διάφοροι μάλιστα τῶν Ἰωνάν (= Ἰώνων, Ἑλλήνων), ὁ δῆθεν βλάσφημος πύργος τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν, καὶ ἡ ἐξωπραγματικὴ καὶ ἀπότομα ἐμφανισμένη πολυγλωσσία ἐπὶ τῆς γῆς, εἶναι ὅλα ἰουδαϊκοὶ κι ἀνατολίτικοι μῦθοι τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων γιὰ θέματα μὲ τὰ ὁποῖα ἡ Βίβλος δὲν ἀσχολεῖται ποτέ. ὠβελίστηκαν ὅλα ὡς ἑνιαῖο πλαστογραφικὸ corpus.

9. Ὁ πύργος τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν

Γε 9,1^{+}. Τὸ μυθιστόρημα τοῦ *πύργου τῆς συγχύσεως* γιὰ τὴν «ἐξήγησι» τοῦ φαινομένου τῆς πολυγλωσσίας ἐπάνω στὴ γῆ ὡς μιὰ ἀπόπειρα γλωσσολογίας εἶναι ὁπωσδήποτε ἀνόητο· μῦθος ὅπως ὅλοι οἱ μῦθοι ὁποιασδήποτε μυθολογίας. ὅτι σὲ μιὰ στιγμὴ πλάστηκαν ἢ μᾶλλον δόθηκαν ἕτοιμες ὅλες οἱ γλῶσσες τῆς γῆς κι ἀντικατέστησαν τὴ μέχρι πρὶν ἀπὸ 1 λεπτὸ ἑνιαία γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων, κι ὁ καθένας ξέχασε τελείως τὴ γλῶσσα ποὺ μιλοῦσε πρὶν ἀπὸ 1 λεπτό, καὶ μιλοῦσε πλέον μιὰ ἄλλη γλῶσσα ποὺ μέχρι πρὶν ἀπὸ 1 λεπτὸ δὲν τὴν ἤξερε, μιὰ νέα γλῶσσα ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες γλῶσσες, κι αὐτὴ τοῦ κάθισε γιὰ πάντα. καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦσαν πλέον νὰ συνεννοηθοῦν, κι ἐγκατέλειψαν τὸ ἀσεβὲς καὶ βλάσφημο ἔργο ποὺ ἐπιχείρησαν νὰ κάνουν, ἕνα τεῖχος πόλεως ψηλὸ μέχρι τὸν οὐρανό *(πόλιν καὶ πύργον, οὗ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ).* κι αὐτὸ ἔγινε, ἐπειδὴ τὸ πολὺ ψηλὸ τεῖχος ἦταν βλασφημία ἐναντίον τοῦ θεοῦ, γιατὶ «ὁ θεὸς ἐνοχλεῖται ἀπὸ κάθε τεχνικὴ κι ἐπιστημονικὴ ἐπιτυχία τῶν ἀνθρώπων». σήμερα ἡ ἐπιστήμη τῆς γλωσσολογίας δείχνει ὅτι ὑπάρχουν γλῶσσες ἀδελφές, κι ἐξαδέλφες, καὶ δεύτερες ἐξαδέλφες, καὶ τρίτες, κλπ., κι ὅτι ὅλες ἀνάγονται σὲ λίγες συγγένειες, καὶ οἱ συγγένειες σὲ μιὰ ἑνιαία γλῶσσα, καὶ μερικὲς ποὺ φαίνονται ἀνένταχτες εἶναι διότι οἱ χρῆστες των ὡς ἀγράμματοι λησμόνησαν τελείως τοὺς μακρινοὺς προγόνους των, κι ὅτι τὸ φαινόμενο τῶν γλωσσῶν βαίνει περίπου παράλληλα μὲ τὸ φαινόμενο τῶν ἐθνῶν. τὸ παραμύθι τῆς ἀπότομης *συγχύσεως τῶν γλωσσῶν* καὶ τοῦ *πύργου τῆς συγχύσεως* σήμερα φαίνεται καθαρώτερα ὅτι εἶναι μόνο μῦθος καὶ ὄχι βιβλικὸ κείμενο. εἶναι μῦθος μεταλεξανδρινός, μιᾶς ἐποχῆς ποὺ πολλὰ ἔθνη μὲ πολλὲς γλῶσσες ὑποτάχθηκαν σὲ μία ἐπικράτεια καὶ μεταξύ τους συγκρίθηκαν· καὶ ἐθνολόγησαν, καὶ γλωσσολόγησαν, καὶ οἱ θρησκομανεῖς καὶ μικρονοϊκοὶ τσαρλατάνευσαν καὶ μυθολόγησαν. τὸ ἐν λόγῳ παραμύθι φτιάχτηκε ἀπὸ μικρονοϊκοὺς καὶ κομπλεξικοὺς

δοκησισόφους καὶ ξερόλες. καὶ κάποιος ἀλεξανδρινὸς ῥαββῖνος τὸ σφήνωσε στὴ Γένεσι.

10. Θυγατρογαμία τοῦ μεθυσμένου Λώτ

Γε 31,3^{+}. Στὰ χειρόγραφα, ἀφοῦ ἱστορεῖται ἡ διάσωσι τοῦ Λὼτ ἀπὸ τὰ Σόδομα, στὴ συνέχεια ὑπάρχει μιὰ εἰδεχθὴς καὶ σοκαριστικὴ ἀφήγησι γιὰ μιὰ θυγατρογαμία τοῦ μεθυσμένου Λὼτ μὲ τὶς δυὸ θυγατέρες του. στὴν Κ. Διαθήκη ὅμως ὑπάρχει μιὰ εὔφημη μνεία γιὰ τὸν *δίκαιον Λὼτ* τόσο ἀπὸ τὸ Χριστὸ (Λκ 87,9· 10· 13) ὅσο κι ἀπὸ τὸν Πέτρο (Β΄ Πε 3,7-8). ὠβέλισα τὴν τσόντα. ἡ τσόντα αὐτὴ εἶναι καὶ ἰουδαϊκὴ μπηχτὴ ἐναντίον τῶν Ἀράβων γειτόνων τους Μωαβιτῶν κι Ἀμμωνιτῶν· ὅτι «Νά ἡ καταγωγή σας· εἶστε γόνοι τῆς πιὸ σιχαμερῆς αἱμομιξίας». κι ὅμως ἡ Μωαβίτισσα Ῥοὺθ ὑπῆρξε ἡ πιὸ ἁγνὴ κι ἀθῷα καὶ πιστὴ γυναίκα καὶ γιαγιὰ τοῦ Δαυΐδ, ὁ ὁποῖος εἶχε κι ἀραβικὸ αἷμα. παρόμοια ἰουδαϊκὴ μπηχτὴ ἐναντίον τῶν Χαναναίων εἶναι καὶ τὸ ἐπίσης τσονταρισμένο σχόλιο γιὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ τάχαμου καταραμένο Χαναὰν τὸ γιὸ τοῦ Χάμ, ποὺ εἶδε δῆθεν τὸν μεθυσμένο πατέρα του Νῶε ξεβράκωτο, κι ἀντὶ νὰ τὸν σκεπάσῃ, φώναξε κι ἄλλους νὰ κάνουν χάζι (Γε 9,15^{+}). παραμύθια ἰουδαϊκῆς κακεντρεχείας πλασμένα γύρω στὸ 180 π.Χ., διότι ἡ τσόντα αὐτὴ μνημονεύεται σὲ βιβλικὸ κείμενο γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ Σιραχίδη (46,3) κατὰ τὰ ἔτη 180-170 π.Χ..

11. Χεττούρα καὶ Ἄφερ (Afer)

Γε 46,8^{+}. Λέγεται στὰ χειρόγραφα ὅτι ὁ Ἀβραάμ, ὁ ὁποῖος πέρα ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινη λογικὴ γέννησε τὸν Ἰσαὰκ στὰ 100 του χρόνια, 50 χρόνια μετὰ τὴν ἐκπληκτικὴ γέννησι τοῦ Ἰσαὰκ καὶ πολὺ μετὰ τὸ γάμο τοῦ Ἰσαὰκ παντρεύτηκε κι αὐτὸς κάποια Χεττούρα κι ἔκανε μ' αὐτὴ ἄλλους ἓξ γιοὺς καὶ μερικὲς θυγατέρες. ὁ Παῦλος στὴν Πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολή του (9,2) λέει κατηγορηματικῶς ὅτι ὁ Ἀβραὰμ σ' ὅλη τὴ ζωή του εἶχε μόνο δυὸ γυναῖκες, τὴ Σάρρα καὶ τὴν Ἄγαρ, κι ἀπὸ τὴν κάθε μιὰ ἔκανε ἕνα γιό, τὸν Ἰσμαὴλ καὶ τὸν Ἰσαάκ. ἀλλ' ἤδη τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα στὸ ἰουδαϊκὸ βιβλίο «Βίβλος τοῦ οἴκου τῶν βασιλέων» (=Α΄ Μακκαβαίων, 51-52) καταχωρίζεται μιὰ ἀλληλογραφία Σπαρτιατῶν, ποὺ λὲν ὅτι εἶναι τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ καὶ ἀδελφοὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ Ἰουδαίων ποὺ τὸ ἀποδέχονται αὐτό, καὶ οἱ δυὸ γίνονται σύμμαχοι καὶ κοινοὶ φίλοι τῶν Ῥωμαίων. ὁ δὲ σύγχρονος τῶν ἀ-

ποστόλων Ἰουδαῖος Ἰώσηπος (Ἀρχ. 1,238-241) ἐξηγεῖ ὅτι ἡ κοινὴ καταγωγὴ Ἰουδαίων καὶ Σπαρτιατῶν ὀφείλεται στὸ ὅτι, ὅταν ὁ Ἡρακλῆς πῆγε στὴν Ἀφρική, γιὰ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸν Ἀνταῖο, γονιμοποίησε μιὰ δισεγγόνη τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῆς Χεττούρας, κι ἀπὸ τὸ κοινὸ τέκνο τους κατάγονται οἱ Σπαρτιᾶτες. ἐμπλοκὴ καὶ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας μὲ πλαστογραφημένα κομμάτια ποὺ χώθηκαν στὴ Βίβλο. διπλωματικὴ καὶ προπαγανδιστικὴ παλιοδουλειὰ τῶν Ῥωμαίων ἕνα ἔτος πρὶν ἐπιτεθοῦν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κατακτήσουν. οἱ Σπαρτιᾶτες κατὰ τὴν ἐπίθεσι τῶν Ῥωμαίων ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικὰ τῆς Πελοποννήσου πολέμησαν μὲ πάθος ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων ἐναντίον ὅλων τῶν ἄλλων ὁμοεθνῶν τους Ἑλλήνων. ἡ τότε προπαρασκευαστικὴ ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα τῶν Ῥωμαίων ἔγινε καὶ στοὺς ἰθαγενεῖς Αἰγυπτίους καὶ στοὺς πολυπληθεῖς Ἰουδαίους τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅλης τῆς Αἰγύπτου, ποὺ ὅλοι ἦταν ὑπήκοοι τῶν Ἑλλήνων Μακεδόνων Πτολεμαίων, ὥστε νὰ στραφοῦν ὅλοι ἐναντίον ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ βοηθοῦν τοὺς Ῥωμαίους. αὐτὴ ἡ ῥωμαϊκὴ προπαγάνδα τόσο στὴν ἴδια τσόντα περὶ Χεττούρας (στὸν Ἰώσηπο *Κατούρα*), στὴ Γένεσι, ὅσο καὶ στὸν Ἰώσηπο, ποὺ σχολιάζει αὐτὸ τὸ σχόλιο ὡς Βίβλον, λέει ὅτι ὁ ἔγγονος τοῦ Ἀβραὰμ καὶ πεθερὸς τοῦ Ἡρακλέους λεγόταν *Ἄφερ· Ἄφερ* κατὰ τὸ σχόλιο τῆς Παραλειπομένης (Α΄ 4,17)· *Ἄφειρ* ἢ *Ἀφεὶρ* κατὰ τὸ σχόλιο τῆς Χεττούρας στὴ Γένεσι· *Ἄφρανος* κατὰ τὸν παρ' Ἰωσήπῳ Ἀλέξανδρον Πολυΐστορα τοῦ Α΄ π.Χ. αἰῶνος· *Ἐώφρην* κατὰ τὸν Ἰώσηπο ποὺ ἐξελληνίζει ὅλα τὰ ὀνόματα. λεγόταν ἐπίσης στὴ ῥωμαϊκὴ προπαγάνδα ὅτι ὁ *Ἄφερ* μὲ τοὺς γιοὺς καὶ ἐγγόνους του ἐξουσίαζε κάποτε καὶ τὴν Αἴγυπτο καὶ ὅλη τὴν (παραμεσόγειο) Ἀφρική, ἡ ὁποία καὶ ὠνομάστηκε *Ἄφρικα* ἀπ' αὐτόν. *Afer* ὅμως στὴ λατινικὴ λέγεται ὁ Ἀφρικανὸς καὶ *Africa* ἡ Ἀφρική· εἶναι λέξεις λατινικές. στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἡ Ἀφρικὴ ἐπὶ μὲν Ὁμήρου λεγόταν *Ὀρτυγίη* καὶ *Λιβύη* (δ 25· ε 123· ξ 295· ο 404) κι ὁ Ἀφρικανὸς λεγόταν *Λίβυς,* μετὰ τὸν Ὅμηρο δὲ μόνο *Λιβύη* καὶ *Λίβυς.* οἱ Ῥωμαῖοι δηλαδή, ξεσηκώνοντας τοὺς Ἰουδαίους τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ λοιπῆς Αἰγύπτου, τοὺς ἄφηναν νὰ ἐννοοῦν ὅτι «Ἡ Ἀφρικὴ καὶ κυρίως ἡ Αἴγυπτος εἶναι δική σας· συμμαχήστε μαζί μας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων». μετὰ τὴν ἐξυπηρέτησί τους οἱ Ῥωμαῖοι κατέσφαξαν τοὺς Ἰουδαίους ὅσο κανένα ἄλλο ἔθνος. ἐπίσης στὴν τότε ἀνθελληνικὴ ῥωμαϊκὴ προπαγάνδα λεγόταν στοὺς Ἰουδαίους τῆς Ἀλεξανδρείας ὅτι ὁ μεγάλος ἐχθρὸς τῆς Ἐσθὴρ καὶ τοῦ Μαρδοχαίου *Ἀμμὰν* ἤτοι *Ἀμμὼν* (= *Ἀμμωνίτης - Ἀμμανίτης* Ἄραβας), ποὺ ἄρχισε ν' ἁπλοποιῆται σὲ *Ἀμάν,* ἦταν *Μακεδὼν* ἤτοι *Ἕλλην* (Ἐσθὴρ 9,24). οἱ Ῥωμαῖοι δηλαδὴ ξεσήκωναν Σπαρτιᾶτες, ἰθαγενεῖς Αἰγυπτίους, καὶ Ἰουδαίους τῆς Αἰγύπτου ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τόσο τῆς Πελοπον-

νήσου καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος ὅσο καὶ τῆς Πτολεμαϊκῆς Αἰγύπτου καὶ ὅλης τῆς Μεσογείου. κι αὐτὸ τὸ ῥωμαϊκὸ προπαγανδιστικὸ ὑλικὸ ἔχει ἐμποτίσει τόσο τὰ ἰουδαϊκὰ βιβλία Α΄ Μακκαβαίων καὶ Ἐσθὴρ ὅσο καὶ τὰ ἰουδαϊκὰ σχόλια στὴ Γένεσι καὶ στὴν Παραλειπομένη γύρω στὸ 160 π.Χ., ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ λοιπῆς Αἰγύπτου εἶχαν τὸν ἐπὶ Ἀριστοβούλου «χρυσοῦν αἰῶνα» τους (180-145 π.Χ.). ἔτσι ἐξιχνιάζονται καὶ μερικὲς πηγὲς αὐτῶν τῶν πολλῶν μεγάλων καὶ μικρῶν σχολίων ποὺ εἶναι σφηνωμένα στὴν Π. Διαθήκη, διασῴζοναι δὲ καὶ στὴν τότε ἑλληνόγλωσση παραβιβλικὴ ἰουδαϊκὴ γραμματεία (Ε.Π.Ι.ΓΡΑ: Μακκαβαϊκά, Ἐσθήρ, κλπ.). τὸ ὄνομα τοῦ πεθεροῦ τοῦ Ἡρακλέους *Ἄφερ (Afer)* εἶναι ἡ μόνη λατινικὴ λέξι ποὺ παρεισέφρησε ὅπως παρεισέφρησε στὴν Π. Διαθήκη· ὡς τσόντα ὀβελιστέα· ὁ ἔγγονος τῆς *Χεττούρας ἢ Κατούρας.*

12. Γενεαλογία τοῦ Ἰσμαήλ

Γε 47,6^{+}. Γενεαλογία τοῦ Ἰσμαήλ, γιοῦ τῆς Ἄγαρ καὶ πατρὸς τοῦ πρώτου τρίτου τῶν Ἀράβων, ποὺ ἔχουν κοιτίδα τὸν γύρω ἀπὸ τὴ θάλασσα *Ἄραβα* δακτύλιο. ἡ γενεαλογία εἶναι σχόλιο τοῦ περιθωρίου, ποὺ ἀργότερα διεισέδυσε ὡς γλώσσημα στὸ βιβλικὸ κείμενο. ὁ σχολιαστὴς διαπλάθει τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου κατὰ τὸ μοντέλο τοῦ Ἰσραὴλ σὲ 12 φυλὲς ὠνομασμένες ἀπὸ 12 γιοὺς τοῦ Ἰσμαήλ· κατὰ τὴ φαντασία του βέβαια. τὸ σχόλιο αὐτὸ φτιάχτηκε κατὰ τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα σὲ ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα μεταφυτεύτηκε ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ στὸ πρωτομασοριτικό του, καὶ τὸν Γ΄ αἰῶνα μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους μεταφυτεύτηκε στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα.

13. Πέντε γενεαλογίες τοῦ Ἠσαῦ

Γε 83,3^{+}. Πέντε διαφορετικὲς γενεαλογίες τοῦ Ἠσαῦ, δηλαδὴ τοῦ τελευταίου τρίτου τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου, κυρίως δὲ τῶν Ἐδὼμ ἢ Ἐδωμιτῶν ἢ Ἰδουμαίων. καὶ οἱ πέντε εἶναι σχόλια τοῦ περιθωρίου γραμμένα ἀρχικῶς σὲ διαφορετικὰ ἰουδαϊκὰ χειρόγραφα κατὰ τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα, ποὺ κάποτε συγκεντρώθηκαν στὸ ἴδιο χειρόγραφο, κάποτε πέρασαν στὸ μασοριτικὸ μεταφρασμένα στὴ νεοεβραϊκὴ ἀπὸ τὸν Ἀκιβά, καὶ κατὰ τὸν Γ΄ μ.Χ. αἰῶνα, πάντοτε ἀπὸ τὴν ἴδια ὁδό, πέρασαν στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα τὸν Γ΄ αἰῶνα.

Τὸ δεύτερο τρίτο τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου κατάγεται ἀπὸ τὸν Λὼτ καὶ εἶναι οἱ Ἀμμωνῖτες καὶ οἱ Μωαβῖτες.

14. Γενεαλογία τῶν υἱῶν Ἰσραήλ

Γε 117,7^{+}. Γενεαλογία τοῦ Ἰσραήλ. σχόλιον τοῦ περιθωρίου περιττό, διότι ἡ αὐθεντικὴ γενεαλογία τοῦ Ἰσραὴλ βρίσκεται στὴν ἀρχὴ τοῦ Νόμου (1,1-5). καὶ τὸ σχόλιο αὐτὸ ἔχει τὴν ἴδια προέλευσι καὶ τύχη μὲ τὰ δυὸ προηγούμενα.

15. Περιτομὴ τοῦ *παιδίου* τοῦ Μωϋσῆ

Νο 9,9^{+}. Στὰ χειρόγραφα, λέγεται ὅτι, ὅταν ὁ Μωϋσῆς κατ' ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἔφυγε ἀπὸ τὴ Μαδιὰμ κι ἐπέστρεφε στὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ βγάλῃ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴ δουλεία τοῦ φαραὼ ἐλεύθερο στὴν ἔρημο τοῦ Σινά, στὸ δρόμο, σ' ἕνα *κατάλυμα,* ἕνας ἀμίλητος κι ἀσυνεννόητος *ἄγγελος Κυρίου* προσπαθοῦσε νὰ τὸν σκοτώσῃ. εὐτυχῶς ἡ ἔξυπνη γυναίκα τοῦ Μωϋσῆ Σεπφώρα κατάλαβε ἐγκαίρως ἐκεῖνο ποὺ δὲν καταλάβαινε ὁ ἄντρας της, ὅτι ἔπρεπε κατεπειγόντως νὰ περιτάμῃ τὸ ἀπερίτμητο *παιδίον* της, καὶ μόλις τὸ περιέταμε καὶ εἶπε τὴν (τελεστικὴ) φράσι *Ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου,* ὁ ἅγριος κι ἀσυνεννόητος φονικὸς *ἄγγελος Κυρίου* ἄφησε τὸ Μωϋσῆ ἥσυχο κι ἔγινε ἄφαντος, *διότι* (ἡ γυναίκα του) *εἶπε* τὴν τελεστικὴ φράσι *Ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου.* φυσικὰ τὸ *παιδίον* τῆς Σεπφώρας, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὸ ὑγιὲς κείμενο τῆς Βίβλου, ἦταν τότε ἄντρας 40 ἐτῶν. καὶ τὸ κυριώτερο, στὸ ἴδιο βιβλίο παρακάτω (Νο 45,1-13), σ' ἕνα ὁλόκληρο κεφάλαιο, ἱστορεῖται ὅτι περίπου δύο μῆνες μετὰ τὴ διάβασι τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ὁ πεθερὸς τοῦ Μωϋσῆ, ποὺ ἔμαθε τὶς ἐπιτυχίες τοῦ γαμπροῦ του, πῆρε τὴν κόρη του, τὴ γυναῖκα τοῦ Μωϋσῆ, καὶ τοὺς ἐγγόνους του, τοὺς γιοὺς τοῦ Μωϋσῆ, ποὺ πρὸ πολλῶν μηνῶν ὁ Μωϋσῆς τοὺς εἶχε ἀφήσει στὸν πεθερό του στὴ γῆ Μαδιάμ, γιὰ νὰ πάῃ στὴν Αἴγυπτο μόνος κι ἀπερίσπαστος, καὶ πῆγαν ὅλοι στὸ Μωϋσῆ, στὴν ἔρημο τοῦ Σινά, κι ὁ Μωϋσῆς τοὺς ὑποδέχτηκε ἐκεῖ χαρούμενος. ἡ πρώτη παραλλαγὴ εἶναι παπαδικὴ τσόντα Ἀλεξανδρέως ῥαββίνου, γιὰ νὰ μὴν παραμελοῦν οἱ ἀπόδημοι Ἰουδαῖοι τὴν περιτομὴ τῶν νεογνῶν τους καὶ χάνουν τὰ «τυχερά» τους οἱ ῥαββῖνοι, ποὺ φοβερίζουν· «Ὁ Κύριος σκοτώνει ὅποιον παραμελήσῃ τὴν περιτομὴ τοῦ νεογνοῦ του, ἀκόμη κι ἂν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς». ὁ βέβηλος Ἀλεξανδρινὸς ῥαββῖνος

δὲν ἤξερε σὲ ποιὸ σημεῖο τοῦ βιβλικοῦ κειμένου νὰ τσοντάρῃ τὴν παπαδικὴ ἀπειλή του, τὸ ἀσφάλιστρο τῶν «τυχερῶν» του. τὸ τσόνταρε ἐκεῖ ὅπου εἶδε τὴ φράσι ποὺ λέγεται ὡς ἀπειλὴ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸ φαραώ, ὅτι «Ἄσε τὸ λαό μου νὰ φύγῃ, γιατί ἀλλιῶς *ἐγὼ ἀποκτενῶ τὸν υἱόν σου τὸν πρωτότοκον*» (Νο 9,9). καὶ καρφίτσωσε τὴν τσόντα του ἐκεῖ. οἱ ῥαββῖνοι τῶν «τυχερῶν» ἤξεραν ὅτι οἱ ἔξυπνες Ἑβραῖες τῆς Ἀλεξανδρείας πληρώνουν πολὺ ἔγκαιρα τὰ «τυχερὰ» τῶν ῥαββίνων, ἐπειδὴ εἶναι πιὸ ἔξυπνες ἀπὸ τοὺς ἄντρες των, τοὺς ὁποίους καὶ ἀγαποῦν, καὶ τοὺς σῴζουν ἔτσι τὴ ζωὴ ἀπὸ τὸν ἄγριο καὶ μουγγὸ *ἄγγελον Κυρίου* ποὺ ξεπαστρεύει στὰ μουλωχτὰ τοὺς ἀμελεῖς καὶ σπαγγορραμμένους ἄντρες. ξέρουν δὲ οἱ σοφὲς αὐτὲς γυναῖκες καὶ τὴν τελεστικὴ μονολόγιστη φράσι ποὺ σῴζει τὸν ἄντρα τους, καὶ τὴ λένε ἀμέσως. γιατὶ ὁ *ἄγριος ἄγγελος* δὲν ἀστειεύεται. ἔτσι οἱ ῥαββῖνοι «βελτίωναν καὶ τὴ Βίβλο ὅπου αὐτὴ εἶχε ἐλλείψεις».

Ὠβέλισα κι αὐτὴ τὴ βέβηλη βλακεία ἀπὸ τὸ ἱερὸ κείμενο.

16. Οἱ δῆμοι τοῦ Ἰσραήλ

Νο 14,3^{+}. Σχόλιο τοῦ περιθωρίου μὲ τοὺς δήμους τῆς κάθε φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ. ἡ αὐθεντικὴ βιβλικὴ ἀπαρίθμησι τῶν δήμων τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ φυλὲς βρίσκεται στὸ γνήσιο βιβλικὸ κείμενο τοῦ Νόμου κατ' ἐπανάληψιν.

17. *Ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ* (= ἐλέγχου)

Νο 183,5^{+}. Ἡ σφήνα αὐτὴ γλωσσικῶς ἔχει συχνοὺς καὶ χοντροκομμένους βαρβαρισμοὺς καὶ σολοικισμούς, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπόκεινται σὲ κανόνες, ὅπως ὑπόκεινται οἱ ἑβραϊσμοὶ τῆς ἑλληνικῆς τῶν Ἑβδομήκοντα. μόνο ἀδιάβαστος μπορεῖ νὰ χάψῃ ὅτι αὐτὸ τὸ κείμενο εἶναι βιβλικό, κομμάτι τῶν Ο΄. θυμίζει πολὺ τὰ «ἑλληνικὰ» μερικῶν βαρβάρων στοὺς παπύρους τοῦ Α΄ π.Χ. αἰῶνος· τσιάτρα πάτρα.

Τὸ *ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ* (= τοῦ ἐλέγχου) εἶναι κάτι μεταξὺ ἐξορκισμοῦ καὶ τέστ. ἐπειδὴ πολλοὶ ἄντρες, συνήθως μετὰ τὴν κάμψι τῆς βαρβατοσύνης των, γίνονται νοσηρῶς καχύποπτοι καὶ ζηλότυποι καὶ φαντασιώνονται ὅτι οἱ γυναῖκες των τοὺς ἀπατοῦν, καὶ ὄχι λίγες γυναῖκες παρακμιακῶν ἐποχῶν ὄντως ἀπατοῦν τοὺς ἄντρες των, καὶ μᾶλλον οἱ δυὸ κατηγορίες αὐτὲς καχυπόπτων καὶ μοιχαλίδων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν συμπίπτουν, κάποιος ἀλεξανδρινὸς ῥαββῖνος σφήνωσε στὸ μωσαϊκὸ Νόμο ὡς ἀπαραίτητη αὐτὴ τὴν τσόντα. στοὺς εἰ-

δωλολάτρες αὐτὴ ἡ *ἁγνείας πεῖρα, ἁγνείας ἔλεγχος, στύγια ὕδατα,* δηλαδὴ τὲστ ἁγνότητος, γινόταν πολὺ ἄγρια· θανάσιμα. ἡ ὕποπτη ἐξαναγκαζόταν νὰ πιάσῃ πυρακτωμένα σίδερα, ἢ νὰ μείνῃ δεμένη σὲ σωρὸ ξύλων στὰ ὁποῖα ἔβαζαν φωτιά, ἢ νὰ πιῇ δηλητήριο, «κι ἂν ἦταν ἁγνή, δὲν θὰ πάθαινε τίποτε». καὶ φυσικὰ καιγόταν ἢ δηλητηριαζόταν θανάσιμα πάντοτε καὶ ἡ μοιχαλίδα καὶ ἡ ἁγνή. κι ἀφοῦ καιγόταν στὸ τέστ, καιγόταν κι ὁλοκηρωτικά.

Ὁ ἐξορκισμὸς αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀντιβιβλικός. τὸ ἀξιόποινο παράπτωμα τῆς μοιχείας στὴ Βίβλο ἐλέγχεται μόνο μὲ αὐτόπτες μάρτυρες τοὐλάχιστον δύο ἢ τρεῖς· οὐδέποτε μὲ πρωτόγονες καὶ εἰδωλολατρικὲς «δοκιμασίες» καὶ «ἁγνείας πεῖραν» μαγικοῦ χαρακτῆρος ἀπαράδεκτες στὴ βιβλικὴ νοοτροπία. τὸ *ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ* μέσα στὴ μωσαϊκὴ νομοθεσία εἶναι μαύρη μῦγα μὲς στὸ γάλα. ἐξορκισμὸς γραμμένος ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα τοῦ Ἰσραήλ, ὅπου ἡ ἀποδεδειγμένη μοιχαλίδα ἐκτελεῖται· ἐνῷ στὸ χαζὸ αὐτὸ κείμενο, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπειλή, λέγεται μόνον ὅτι *ἔσται εἰς ἀρὰν τῷ λαῷ αὐτῆς,* δηλαδὴ θὰ τὴ βρίζουν καὶ θὰ τὴν καταριοῦνται ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι τῆς παροικίας. διότι στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ σὲ κάθε ξένη ἐπικράτεια οἱ Ἑβραῖοι δὲν μποροῦσαν νὰ ἐκτελέσουν ἄνθρωπο χωρὶς τὴν ἔγκρισι κάποιου εἰδωλολάτρου Πτολεμαίου ἢ Πιλάτου ἢ Γαλλίωνος. ὁ ῥαββῖνος συντάκτης μετέτρεψε τὴν *ἁγνείας πεῖραν* σὲ ἁπλὸ λεκτικὸ ἐξορκισμό, ἀλλὰ τὸν ἔκανε ἀπειλητικὸ καὶ ἀνόητο. ἔτσι ἡ μὲν ἀθῷα τρομοκρατοῦνταν, ἡ δὲ ἔνοχη κορόιδευε ἀπὸ μέσα της καὶ τὸν ἐξορκιστὴ καὶ τὸν ἄντρα της. ἡ ψυχικὴ ἀρρώστια τοῦ ψυχοπαθοῦς ζηλοτύπου ἀντρὸς λέγεται 3 φορὲς *πνεῦμα ζηλώσεως·* ἡ «ἱεροτελεστία» λέγεται 3 φορὲς *θυσία ζηλοτυπίας·* καὶ μία φορὰ *νόμος ζηλοτυπίας·* τὸ μαγικὸ - ἐξορκιστικὸ βρόμικο νερὸ 3 φορὲς *ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ* καὶ 5 φορὲς *ὕδωρ... τὸ ἐπικαταρώμενον,* καὶ ἄλλες 2 φορὲς *ἀρά* (=κατάρα). κατὰ τὴν «ἱεροτελεστία» ὁ ἐξορκιστὴς - ἱερεὺς *ἀποκαλύπτει* (=ξεσκεπάζει) *τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικός,* κάτι ποὺ τότε θεωροῦνταν μισὸ ξεβράκωμα. ἡ φράσι λ.χ. στὸ Ἑβ 4,33 *γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα* σημαίνει «χωρὶς βρακὶ καὶ χωρὶς κάλυμμα κεφαλῆς», «μὲ πλήρη καὶ μισὴ γύμνια». ἡ χειρονομία αὐτὴ τοῦ ἱερέως - ῥαββίνου - ἐξορκιστοῦ μοῦ θυμίζει τὸν μωαμεθανικὸ νόμο ὅτι ἡ γυναίκα ποὺ χώρισε τὸν ἄντρα της, ἂν θελήσῃ νὰ τὸν ξαναπάρῃ, πρέπει πρῶτα νὰ περάσῃ ἔστω καὶ μία φορὰ ἀπὸ ἄλλον ἄντρα, κι ὁ πιὸ πρόχειρος - πρόθυμος τέτοιος εἶναι βέβαια ὁ χότζιας. ἔκανε εὐκαιριακὸ κουμάντο δηλαδὴ ὁ ῥαββῖνος - ἐξορκιστὴς καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του· κάτι γευόνταν κι αὐτὸς ἔστω καὶ ὀπτικῶς μόνο. γιὰ τὴ γυναῖκα ἡ σιχαμάρα καὶ ἡ ἀπειλὴ ἦταν ὅτι ὁ ἱερεὺς - ῥαββῖνος, ἀφοῦ ἔγραφε μὲ μελάνη μιὰ κατάρα σ' ἕναν πάπυρο καὶ τὴ διάβαζε στὴ γυναῖκα μπροστὰ στὸν ἄντρα της, ξέπλενε τὸν πάπυρο μέσα στὸ *καθα-*

ρὸν ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ μέχρι νὰ ἐξαφανιστῇ ὅλη ἡ μελάνη τοῦ κειμένου, ἔπειτα ἔρριχνε μέσα στὴ σούπα καὶ μιὰ χούφτα ποδοπατημένο χῶμα ἀπὸ τὴν αὐλὴ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ὅλη αὐτὴ τὴ σούπα τὴν ἔπινε ἡ γυναίκα κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλή του ὅτι, ἂν εἶναι ἔνοχη, θὰ πρηστῇ ἡ κοιλιά της καὶ θὰ τῆς πονέσῃ τόσο, ποὺ θὰ τῆς πέσῃ καὶ τὸ ἀπαυτό της *(ὁ μηρός, διαπεσεῖν τὸν μηρόν σου, τὸν μηρόν σου διαπεπτωκότα).* κι ὁ πιὸ ἀθῷος ἄνθρωπος, γυναίκα ἢ καὶ ἄντρας, ἂν πιῇ τέτοια σούπα, ἡ κοιλιά του θὰ πρηστῇ καὶ θὰ τοῦ πονέσῃ βέβαια, ἀλλ' εἶναι ἀμφίβολο ἂν θὰ τοῦ πέσῃ καὶ τὸ ἀπαυτό του. ἡ ἁπλοϊκὴ κι ἀθῷα γυναίκα ὅμως τὸ δεύτερο δὲν τὸ ἤξερε, ὁπότε μετὰ τὸν βέβαιο κοιλόπονο καὶ τὸ πρήξιμο τῆς κοιλιᾶς περίμενε ἐναγώνια καὶ τὸ πέσιμο τοῦ ἄλλου, καὶ μποροῦσε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸ φόβο της ἢ νὰ τρελλαθῇ.

Προφανῶς τοὺς ῥαββίνους, ἰδίως τοῦ ἀποδήμου Ἰουδαϊσμοῦ, ποὺ συνέταξαν αὐτὸ τὸ μορμολύκειο, τοὺς ἀπασχολοῦσε στὴν ποιμαντική τους ἕνα δισκελὲς πρόβλημα· γυναῖκες ποὺ μοιχεύονταν ἀσύλληπτες καὶ ἄντρες μὲ ἀρρωστημένη ζηλοτυπία ποὺ τρῶν τὰ συκώτια τῶν ἀθῴων γυναικῶν τους μιὰ ζωή. καὶ μὴ μπορώντας οἱ ῥαββῖνοι νὰ ἐντοπίσουν τὸν ἔνοχο τῆς φαγωμάρας, τοὺς φοβέριζαν μ' αὐτὸν τὸν τρομακτικὸ καὶ σιχαμερὸ εἰδωλολατρικὸ ἐξορκισμό· καὶ ἰδίως τὴ γυναῖκα· ὅτι «θὰ πρηστῇ ἡ κοιλιά της, θὰ τῆς πέσῃ τὸ ἀπαυτό της, καὶ θὰ τὴ σχολιάζουν καὶ βρίζουν καὶ καταριοῦνται ὅλες οἱ ὁμοεθνεῖς κουτσομπόλες τῆς παροικίας». κι ἂν ἡ ἀθῴα γυναίκα δὲν φοβόταν, σωφρονιζόταν ὁ ἄρρωστος ζηλιάρης ἄντρας· ἂν σωφρονιζόταν· κι ἂν ἡ ἀθεόφοβη μοιχαλίδα φοβόταν. γνώρισα πέντε περιπτώσεις «ἀντρὸς» μὲ ἀρρωστημένη ζηλοτυπία· κι ἀπὸ τὶς πέντε οἱ τρεῖς περιπτώσεις ἦταν μία συγγένεια· πάππος πατέρας γιός. ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς πάνω στὴ λύσσα τῆς καχυποψίας του ἔψαξε καὶ κάτω ἀπὸ ἕναν ἀνεστραμμένο τενεκὲ νὰ δῇ μήπως ἐκεῖ κρυβόταν ὁ μοιχός· καὶ ἡ ἀγανακτισμένη γυναίκα του τοῦ εἶπε· «Δὲν χωράει, βρὲ βλάκα, ὁ ἐραστὴς στὸν τενεκέ!». ἔχω συμπεράνει ὅτι τὸ δεύτερο σκέλος τοῦ προβλήματος, ἡ ἄρρωστη ζηλοτυπία, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι κληρονομικὴ ψυχοπάθεια, κι ὅτι αὐτὸ τὸ σκέλος, ποὺ προϋποθέτει ναρκισσικὰ ἄτομα, ἐπιχωριάζει σὲ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα, σὰν τὴν ἀρχαία Ἀλεξάνδρεια, εἶναι δὲ σχεδὸν ἄγνωστο στὴν ἐπαρχία, ἢ σὲ μιὰ χώρα σὰν τὴν Παλαιστίνη. δύσκολα φύεται τὸ φαινόμενο αὐτὸ σὲ περιβάλλοντα ἀνηλεοῦς μόχθου σὰν τ' ἀγροτικά. εὐδοκιμεῖ σὲ ἀλεξανδρινὸ κλῖμα μεγαλουπόλεων ὅπως κι ἄλλα φαινόμενα παραπλήσια μὲ τὸ ναρκισσισμό· σὲ κλίματα ὅπου τὸ παιδὶ κι ὁ νέος μέχρι 25 ἐτῶν δὲν γεύεται μόχθο καὶ δὲν συμβάλλει στὴν ἐπιβίωσι τῆς οἰκογενείας. ὁ βιβλικὸς κόσμος τῶν ἁγίων δὲν εἶναι καθόλου τέτοιος.

Κατὰ τ' ἀλεξανδρινὰ κι ἑλληνορρωμαϊκὰ χρόνια τέτοιοι ἐξορκι-

σταὶ - μάγοι - γκουροὺ - ἱεροεξετασταὶ - ὑπόπτου ἠθικῆς τσαρλατάνοι ὑπῆρχαν πολλοί, Ἰουδαῖοι ἱερεῖς καὶ ῥαββῖνοι μάλιστα καὶ γιοὶ ἀρχιερέων τοῦ ἰουδαϊσμοῦ, τοὺς ὁποίους μαρτυροῦν καὶ οἱ ἀπόστολοι στὴν Κ. Διαθήκη (Πξ 38,3-11· 62,3-8).

Ἡ τσόντα εἶναι ἀπὸ τὶς εἰδεχθέστερες καὶ παπαδικώτερες, ἀπὸ κεῖνες ποὺ στὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας συνετέλεσαν ὥστε τὸ ῥῆμα *παπαδεύω* νὰ ἐξελιχτῇ σὲ *πασπατεύω,* οἱ παπαδικὲς ἱεροτελεστίες ὅλες νὰ λέγωνται περιληπτικὰ *Ὤνει ὤνει παπαρώνει,* κι ἂν εἶναι κηδεία ἢ μνημόσυνο, *Ὄησον μόησον χώησον παραχώησον,* κι ἀπὸ τὸν πλατύγυρο τοῦ παπαδικοῦ καπέλλου, ποὺ ἀπὸ τὸν *παπᾶ* λεγόταν *παπάρι,* νὰ πάρῃ ἡ λέξι *παπάρι* τὴ σημερινή της σημασία, ἂν καὶ παραλλήλως λεγόταν ἔτσι καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ καρφιοῦ καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ λόφου. ἀπορῶ πῶς 19 αἰῶνες δὲν ἀντιλήφτηκαν τὴ νοθεία τῆς εἰδεχθοῦς αὐτῆς τσόντας.

18. Ἡ *Αἰθιόπισσα γυνὴ* τοῦ Μωϋσῆ

Νο 202,1. Στὸ Νόμο εἶναι σφηνωμένη μιὰ περίεργη προσθήκη, στὴν ὁποία λέγεται ὅτι ἡ γυναίκα τοῦ Μωϋσῆ ἦταν Νέγρα *(Αἰθιόπισσα),* ἐνῷ εἶναι πασίγνωστο ὡς καλῶς ἱστορημένο στὴ Βίβλο (Νο κεφάλαια 6-9 καὶ 45 κι 197, καὶ Κρ 7,14) ὅτι ὁ Μωϋσῆς εἶχε στὴ ζωή του μία μόνο γυναῖκα, τὴ Σεπφώρα, κόρη τοῦ Μαδιανίτου (=Ἄραβος) Ἰοθόρ (Νο 6,10· 45,2). στὴν περίεργη προσθήκη λέγεται ὅτι *Ἐλάλησε Μαριὰμ καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσῆ [ἕνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπίσσης, ἣν ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιόπισσαν ἔλαβε].* στὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια, ἀπὸ τὸ 180 π.Χ. κι ἔπειτα, ποὺ ἀρχίζει ὁ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ παρὰ Πτολεμαίοις «χρυσὸς αἰώνας» τῶν Ἰουδαίων, πολλοὶ ἑλληνόγλωσσοι Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς λοιπῆς Αἰγύπτου, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ μυθολογία καὶ εἰδωλολατρία, θαύμαζαν φθονερὰ καὶ τὰ μοντέρνα τότε ἑλληνικὰ ῥομαντικὰ ἐρωτικὰ μυθιστορήματα τοῦ τύπου «Ἐκεῖνος κι ἐκείνη», σὰν τὰ σῳζόμενα μέχρι σήμερα «Δάφνις καὶ Χλόη», «Τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα», «Τὰ κατὰ Θεαγένη καὶ Χαρίκλειαν» ἢ «Αἰθιοπικά», κι ἀργότερα τὰ φραγκοβυζαντινὰ «Βέλθανδρος καὶ Χρυσάντζα», «Ἰμπέριος καὶ Μαργαρώνα», καὶ ἄλλα τέτοια κατινούλικα ῥομάντζα. κι ἔγραφαν τέτοια στὴν ἑλληνικὴ καὶ οἱ ἑλληνολιγούρηδες ἑλληνόγλωσσοι Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας. ἀπόσπασμα - κατάλοιπο ἀπὸ ἕνα τέτοιο ἑλληνόγλωσσο ἰουδαϊκὸ ἐρωτικὸ ῥομάντζο τιτλοφορούμενο «Μωϋσῆς καὶ Θάρβις» εἶναι καὶ ἡ ἐντὸς ἀγκυλῶν [...] περίεργη τσόντα στὸ ἐν λόγῳ χωρίο τοῦ Νόμου. σύνοψι τοῦ ῥομάντζου

αὐτοῦ, ἐνσωματωμένη κάποτε σὲ ἀντίγραφο τῶν ἰουδαϊκῆς ἀλεξανδρινῆς χρήσεως Ἑβδομήκοντα, παραθέτει στὴν Ἀρχαιολογία του ὁ Ἰώσηπος, ὁ ὁποῖος τὸ ἔργο του αὐτὸ τὸ θεωρεῖ μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης. κατὰ τὸ ῥομάντζο αὐτὸ ὁ Μωϋσῆς ὡς ἀρχιστράτηγος τῶν Αἰγυπτίων κατέκτησε τὴν Αἰθιοπία κάνοντάς την κτῆσι τοῦ φαραώ. κι ὅταν πολιορκοῦσε τὴν πρωτεύουσά της, ἡ νεαρὴ πανόμορφη κι ἀνύπαντρη βασίλισσά της Θάρβις, βλέποντας ὡς πολιορκημένη ἀπὸ τὰ τείχη τὴν πολεμικὴ ἀντρειὰ καὶ τὴ σοφὴ στρατηγικὴ τοῦ Μωϋσῆ, θαύμαζε τὸν πολιορκητὴ ἀρχιστράτηγο καὶ τὸν ἐρωτεύτηκε σφοδρά, κι ἐκεῖνος ἀνταποκρίθηκε μὲ ἀμοιβαῖο ἔρωτα, καὶ τὸ εἰδύλλιο κατέληξε σὲ γάμο. ἀλλ' ὁ φθονερὸς φαραὼ καὶ οἱ φθονεροὶ Αἰγύπτιοί του φθόνησαν τὸ στρατάρχη Μωϋσῆ γιὰ τὴ διπλῆ δόξα του, στρατιωτικὴ κι ἐρωτική, κι ἀποπειράθηκαν νὰ τὸν δολοφονήσουν. κι αὐτὴ ἦταν τάχα ἡ αἰτία, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Μωϋσῆς ἀπέδρασε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ πῆγε στὴ χώρα Μαδιὰμ γιὰ 40 χρόνια, παίρνοντας μᾶλλον μαζί του καὶ τὴν Θάρβιν του. ἀπὸ τὸ ἐνσωματωμένο αὐτὸ ῥομάντζο στὴν ὄψιμη προχριστιανικὴ ἐν Αἰγύπτῳ νοθευμένη χειρόγραφη παράδοσι τῶν Ἑβδομήκοντα ἔμεινε ἐν τέλει αὐτὴ ἡ ἐδῶ παρατεθεῖσα μικρὴ ἀλλὰ βέβηλη τσόντα στὸ Νόμο, τὴν ὁποία καὶ ὠβέλισα. ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰώσηπο ἔχουν τὸ ῥομάντζο αὐτὸ κι ὁ Ἀκιβὰ στὸ μασοριτικό του κι ὁ Βαρανίνα στὴ λατινικὴ βουλγάτα του καὶ οἱ μεταφράσεις συριακὴ κι ἀραβικὴ καὶ οἱ «πατέρες», καὶ οἱ πέντε προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, καὶ δι' αὐτῶν ὅλες οἱ μεταφράσεις κι ἐκδόσεις τοῦ κόσμου. παγκόσμια παράκρουσι φρενῶν μ' αὐτὲς τὶς γεμάτες κατινιὰ τσόντες.

19. Πρόσθετη προφητεία στὸ βιβλίο Ἰησοῦς

Ἰη 11,29. Ὁ Ἰσραηλίτης ποὺ ἀνοικοδόμησε τὴν ἐρειπωμένη Ἰεριχὼ 7 αἰῶνες μετὰ τὴν καταστροφή της, στὸ βιβλίο Βασιλεῖς (42,7) λέγεται *Ἀχιήλ.* λέγεται ὅμως καὶ στὰ χειρόγραφα τοῦ βιβλίου Ἰησοῦς *Ὀζάν.* μιὰ προφητεία πρόσθεσε μόνο ὁ εὐλαβέστατος Ἰουδαῖος στὸ βιβλίο Ἰησοῦς· δὲν ἔκλεψε. καλὸ πρᾶμα πρόσθεσε, ὄχι κακό! ποῦ στ' ἀνάθεμα βρῆκε τὸ *Ὀζάν;* ἄγνωστο.

20. Δαυΐδ καὶ Μερόβ

Δδ 31,2 κ.ἑ. Σ' ὅλα τὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα στὸ βιβλίο Δαυΐδ, γιὰ τὸ ὁποῖο ξεπερνοῦν τὰ 100, ἱστορεῖται ὅτι ὁ νεαρὸς Δαυΐδ

ἀναζητήθηκε καὶ προσλήφθηκε στ' ἀνάκτορα ὡς ὀργανοπαίχτης τοῦ βασιλέως Σαοὺλ καὶ τὸν ψυχαγωγοῦσε ἔτσι γιὰ μερικὰ χρόνια, ἀλλὰ στὶς μάχες μὲ τοὺς Φιλισταίους μόνο αὐτὸς τόλμησε νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸ Γολιὰθ καὶ νὰ τὸν σκοτώσῃ σ' ἕνα λεπτό. συνέρρευσαν τότε πλήθη κοριτσιῶν ἀπ' ὅλη τὴ χώρα κι ἐπευφημοῦσαν τὸ Δαυῖδ καὶ τὸν τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν, ἐρωτευμένες ὅλες μ' αὐτὸ τὸ ὑπέροχο παλληκάρι, ποὺ ὅλες ἤθελαν νὰ τὸν παντρευτοῦν, ἀλλὰ τὸν πῆρε ἡ βασιλοκόρη Μελχόλ. ὑπῆρξε ὅμως πάλι ἕνα τελείως ἀντίθετο ἑλληνόγλωσσο ἰουδαϊκὸ ἀλεξανδρινὸ ἑλληνιστικὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα «Δαυῖδ καὶ Μερόβ», ποὺ ἔλεγε ὅτι «Ὄχι, δὲν ἔγιναν ἔτσι τὰ πράγματα, οὔτε ἡ κόρη τοῦ Σαοὺλ λεγόταν Μελχὸλ ἀλλὰ Μερόβ· κι ὁ Δαυῖδ, ἀφοῦ χρημάτισε μερικὰ χρόνια μουσικὸς τοῦ Σαοὺλ στ' ἀνάκτορό του, ἔφυγε καὶ γύρισε στὰ πρόβατά του. καὶ στὸν πόλεμο μὲ τοὺς Φιλισταίους ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλε νὰ πάῃ τρόφιμα στοὺς τρεῖς στρατευμένους μεγαλειτέρους ἀδελφούς του. κι ἐκεῖ ὁ Δαυῖδ ἄκουσε προκήρυξι τοῦ Σαοὺλ ὅτι «Ὅποιος νικήσῃ τὸν Γολιάθ, θὰ τοῦ δώσω γιὰ γυναῖκα τὴν κόρη μου Μερὸβ καὶ πολλὰ πλούτη», καὶ προσφέρθηκε νὰ μονομαχήσῃ αὐτός. καὶ τ' ἀδέλφια του, ἰδίως ἐκεῖνος ὁ μεγαλείτερος καὶ τάχα πιὸ φθονερός, ὁ Ἐλιάβ, τὸν μάλλωσαν γιατί ἐγκατέλειψε τὰ πρόβατα, καὶ τὸν χαρακτήρισαν *κακὸν καὶ ὑπερήφανον,* καὶ τοῦ εἶπαν ἐξωργισμένοι νὰ γυρίσῃ στὰ πρόβατα. ὁ Δαυῖδ ὅμως δὲν λογάριασε κανέναν, καὶ μονομάχησε, καὶ νίκησε, καὶ μὲ τὴ νίκη του κέρδησε τὴ Μερὸβ καὶ τὰ πλούτη καὶ ἀτέλεια γιὰ τὸ πατρικό του σπίτι. κι ὅτι ὁ Σαοὺλ ῥώτησε τὸν ἀρχιστράτηγό του Ἀβεννὴρ «Ποιός εἶναι αὐτὸς ὁ ἄγνωστος νεαρός», κι ὁ Ἀβεννὴρ τοῦ εἶπε «Δὲν ἔχω ἰδέα», κι ἀφοῦ ῥώτησε κι ἔμαθε, τὸν πληροφόρησε ὅτι «εἶναι ἕνας βοσκὸς ἀπὸ τὴ Βηθλεέμ». τὸ ῥομάντζο δηλαδὴ ὄχι μόνο εἶναι σκληρῶς ἀντίθετο πρὸς τὸ γνήσιο κείμενο, ἀνάμεσα στὸ ὁποῖο τσονταρίστηκαν τὰ κομμάτια του, ἀλλ' εἶναι ἀντιφατικὸ καὶ πρὸς ἑαυτό. νομίζω ὅμως ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅτι καὶ μετὰ τὴν ὑπηρεσία του ὡς μουσικοῦ στὸ ἀνάκτορο, γύρισε στὰ πρόβατα, εἶναι προσπάθεια τῶν τσονταριστῶν νὰ ἐξομαλύνουν τὸ ἀσυγκόλλητο τῆς τσόντας μὲ τὸ γνήσιο κείμενο. ἡ προσπάθειά τους ὅμως χειροτέρευσε τὰ πράγματα σὲ ἀπόστασι δύο πόντων, ἐκεῖ ποὺ ὁ Σαοὺλ ῥωτάει «Ποιός εἶναι ὁ ἄγνωστος νεαρὸς» κι ὁ Ἀβεννὴρ ἀπαντάει ὅτι «Δὲν ἔχω ἰδέα»! ἂν εἶναι δυνατόν! ἔχουν τὴν τσόντα κι ὁ Ἰώσηπος, κι ὁ Ἀκιβὰ στὸ μασοριτικό του, καὶ ἡ Ταργούμ, καὶ τὰ τσιράκια τοῦ Ἀκιβὰ Ἀκύλας, Θεοδοτίων, Σύμμαχος, καὶ Βαρανίνα στὴ βουλγάτα ποὺ ἔφτιαξε γιὰ τὸν Ἱερώνυμο, καὶ οἱ θυγατρικὲς τῆς βουλγάτας εὐρωπαϊκὲς προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16ου αἰῶνος, γερμανικὴ τοῦ Λουθήρου, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική, ἀγγλική, καὶ ὅλες οἱ θυγατρικὲς μεταφράσεις τοῦ κόσμου ὅ-

πως ἡ τῶν γουστόζικων χιλιαστῶν ποὺ εἶναι καὶ ξερόλες, καὶ ὅλες ἀνεξαιρέτως οἱ ἄλλες, καὶ οἱ ἀρχαῖες ἀνατολίτικες συριακή, ἀραβική, κλπ. κλπ.. ἀρχαῖοι συγγραφεῖς τὴν ἔχουν πρῶτος ὁ δάσκαλος τῶν ἀρειανῶν Ὠριγένης, ἔπειτα ὁ ἀρχηγὸς των ἀρειανῶν Εὐσέβιος Καισαρείας, ἔπειτα οἱ ἔχοντες ἀφανέρωτο ἀλλ' ὄχι κι ἀναπόδεικτο ὠριγενικὸ παρελθὸν Γρηγόριος Νύσσης καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, κι ἔπειτα οἱ Ἰωάννης Δαμασκηνός, Ψευδο-Ἀθανάσιος, Θεοφύλακτος, Συμεὼν ὁ μεταφράστης, Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, καὶ Ἰωάννης Καντακουζηνός. ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μας μόνο, στὰ χειρόγραφά της δὲν εἶχε αὐτὴ τὴ βλακώδη καὶ βέβηλη τσόντα. διότι σ' ὅλους ἦταν ἁρπαχτὸ ἢ δοτὸ λαφυραγώγημα ἀπὸ τοὺς ἰουδαϊκῆς χρήσεως ἀλεξανδρινοὺς νοθευμένους «Ἑβδομήκοντα», ἐνῷ ἡ ἐκκλησία μας μέσῳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων εἶχε τοὺς ἱεροσολυμιτικοὺς ἀνόθευτους Ἑβδομήκοντα χωρὶς τὶς τσόντες ποὺ λαφυραγώγησε ὁ Ἀκιβά. τὸ 1620 ὅμως ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κύριλλος Λούκαρις, καθὼς ἔγινε καὶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἶχε μαζί του τὴ χειρόγραφη Βίβλο του, ποὺ ἦταν τὸ ἀλεξανδρινὸ χειρόγραφο Α τοῦ Ε΄ αἰῶνος, ἀπὸ ἁβροφροσύνη πρὸς Εὐρωπαίους διπλωμάτες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ποὺ ἦταν προτεστάντες, τοὺς τὸ χάρισε. καὶ πρῶτος τὸ χρησιμοποίησε τὸ 1657 ὁ ἀγγλικανὸς B. Walton στὴν ἔκδοσί του Biblia Sacra Polyglotta καὶ πολὺ ἐπιδεικτικὰ μάλιστα. καὶ ὅλοι οἱ προτεστάντες, ποὺ εἶχαν τὴν τσόντα μέσῳ Ἀκιβὰ καὶ Βαρανίνα, τρελλάθηκαν νὰ τὴ βάζουν καὶ στὶς ἐκδόσεις τῶν μέχρι τότε ἀνοθεύτων ἀποστολικῶν Ἑβδομήκοντα. οἱ δικοί μας τὴν ἔβαλαν πρῶτοι, ὅταν ὁ Μπρατσιώτης γιὰ λογαριασμὸ καὶ χρῆσι τῆς «Ζωῆς» ἀνατύπωσε ὡς Παλαιὰ Διαθήκη τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τὶς ἐκδόσεις τῶν προτεσταντῶν, τοῦ Tischendorf πρῶτα (τὸ 1928) καὶ τοῦ Rahlfs ἔπειτα (τὸ 1939). καὶ τὴν ὑπομνηματίζουν αὐτὴ τὴ βλακώδη καὶ βέβηλη ῥομαντικὴ τσόντα ὅλοι οἱ σχετικοὶ ὑπομνηματισταὶ ἀνεξαιρέτως. κι ἕνας σεβάσμιος ἀνόητος, ποὺ παριστάνει καὶ τὸν ἑβραιομαθῆ καὶ ποὺ δὲν ἐλέγχει *ἃ λέγει καὶ περὶ τίνων διαβεβαιοῦται,* γράφει γιὰ τὴ βλακώδη αὐτὴ καὶ βέβηλη τσόντα· «Οἱ στίχοι τοῦ κεφαλαίου τούτου 12-31, 50, 55-58 καὶ οἱ στίχοι 1-5 τοῦ ἑπομένου κεφαλαίου δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα, πλὴν χειρογράφων τινῶν· ὑπάρχουν ὅμως εἰς τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον καὶ εἰς τὴν βουλγάταν»· καὶ παρακάτω· «Ὁ Fillion δέχεται τοὺς στίχους αὐτοὺς ὡς γνησίους»· ἀντὶ νὰ πῇ «Αὐτὴ ἡ προσθήκη δὲν ὑπάρχει στοὺς Ἑβδομήκοντα, ἀλλὰ μόνο στὸ μασοριτικὸ καὶ στὰ παράγωγά του». ἀφοῦ τὸ λένε ὁ συντάκτης τοῦ ἐρωτικοῦ ῥομάντζου κι ὁ ἀντίχριστος Ἀκιβὰ στὸ μασοριτικό του σκεύασμα, κι ὁ ἀντίχριστος Βαρανίνα στὴ βουλγάτα του, κι ὁ παπικὸς Γάλ-

λος Fillion, τύφλα νἄχουν οἱ Ἑβδομήκοτα ποὺ δὲν τὸ ἔχουν· ὁ ἄνθρωπος σιγουρεύτηκε· σιγούρεψε καὶ τοὺς ἀναγνῶστες του. καὶ «τὰ χειρόγραφά τινα» τῶν Ο΄ ποὺ τὸ ἔχουν; ἀντίφασι μὲς στὴν ἀντίφασι, σὰν τοὺς ἀρχαίους τσονταριστάς. *ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται.*

21. Ὁ Δαυῖδ στὴ χώρα τῶν Φιλισταίων

Δδ 41,16^{+}. Πάλι στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, στὸ βιβλίο Δαυῖδ, λίγο παρακάτω εἶναι σφηνωμένη ἐκτεταμένη τσόντα ἀπὸ ἀλεξανδρινὸ ἑλληνόγλωσσο ἰουδαϊκὸ μυθιστόρημα γιὰ τὶς «Περιπέτειες τοῦ Δαυῖδ» στὴ χώρα τῶν Φιλισταίων, ὅταν δῆθεν ὁ Δαυῖδ κατέφυγε ἐκεῖ ὁλομόναχος· κι ὅταν ἀντιλήφθηκε ὅτι τὸν ἀναγνώρισαν, ὅτι εἶναι ἐκεῖνος ποὺ σκότωσε τὸν Γολιάθ τους, φοβήθηκε, καὶ παρίστανε τὸν τρελλὸ κι ἐπιληπτικό, καὶ βροντοῦσε τὶς πόρτες τῶν σπιτιῶν σὰν παλαβός, κι ἄφηνε τὰ σάλια του νὰ κυλοῦν στὰ γένεια του, τόσο, ποὺ ὁ βασιλεὺς τῶν Φιλισταίων Ἀγχοὺς εἶπε στοὺς δικούς του· «Τί μοῦ τὸν φέρατε ἐδῶ αὐτὸν τὸν ἐπιληπτικὸ καὶ παλαβό; μήπως ἔχουμε ἔλλειψι ἀπὸ τέτοιους; διώξτε τον γρήγορα, νὰ πάῃ ἀπὸ κεῖ ποὺ ἦρθε». εἶναι δὲ ἡ τσόντα αὐτὴ χρονικῶς τοποθετημένη ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, μέσῳ Ἑξαπλῶν, στὴν ἀρχὴ τῆς πολυετοῦς καταδιώξεως τοῦ Δαυῖδ ἀπὸ τὸ Σαούλ, πρὶν κάνῃ ὁτιδήποτε ἄλλο. ἀντίθετα κατὰ τὸ γνήσιο βιβλικὸ κείμενο ὁ Δαυῖδ μόνο στὸ τέλος τῆς καταδιώξεώς του καὶ μόνο μὲ σῶμα 600 πανόπλων κι ἐμπειροπολέμων ἀντρῶν του μπῆκε στὴ χώρα τῶν Φιλισταίων ζητώντας ἄσυλο ἀπὸ τὸ βασιλέα τους Ἀγχούς, κι ὁ Ἀγχοὺς τὸν ὑποδέχτηκε μὲ πολλὴ ἐκτίμησι, τοῦ παραχώρησε ὡς ἕδρα του τὴν πόλι Σεκελάκ, τοὺς ἀνέθεσε καθήκοντα συνοριοφυλάκων, καὶ τοὺς ἤθελε καὶ γιὰ σωματοφυλακή του, ἀλλ' ὁ Δαυῖδ ζήτησε νὰ γίνουν συνοριοφύλακες, γιὰ νὰ μὴν ἔχῃ τριβὲς κι ἀντιζηλίες μὲ τοὺς στρατηγοὺς τοῦ Ἀγχούς. ἡ τέτοια τσόντα ἔχει πλέον γενικὴ κι ἀνύποπτη παραδοχὴ καὶ παγκόσμια κυκλοφορία ὡς βιβλικὸ κείμενο, ἀπ' ὅλους δὲ τοὺς δικούς μας, ποὺ δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ ἡ τόση ἀντίφασι, μεταφράζεται καὶ ὑπομνηματίζεται μετὰ πάσης εὐλαβείας. προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τὸ προειρημένο ῥομάντζο «Δαυῖδ καὶ Μερόβ», ἀλλ' ἴσως κι ἀπὸ ἄλλο τέτοιο ῥομάντζο τῆς ἀλεξανδρινῆς ἐρωτικῆς παραφιλολογίας. ἡ τσόντα αὐτὴ ἀπὸ ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα περάστηκε ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ στὸ πρωτομασοριτικό του κι ἀπὸ τὸν Βαρανίνα στὴ βουλγάτα τοῦ Ἱερωνύμου, διὰ δὲ τῶν Ἑξαπλῶν μεταδόθηκε καὶ στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα, καὶ σήμερα δεσπόζει σ' ὅλο τὸν κόσμο φιγουράροντας ὡς Βίβλος. ἦταν τσόντα πολὺ χρήσιμη σὲ κάθε ἀ-

πόδημο Ἑβραῖο, καὶ στὸν Ἀλεξανδρινό, ποὺ ζοῦσε ἀνάμεσα σὲ ἀλλοεθνεῖς, πάντοτε προσεκτικὸς καὶ κατὰ βάθος φοβισμένος· μάθημα προφυλάξεως καὶ καμουφλὰζ σὲ κάθε ἔκτακτη ἀνάγκη.

22. Σχόλια γιὰ λάφυρα τοῦ Δαυΐδ

Δδ 76,9^{+}· 10^{+}. Εἶναι δυὸ σχόλια τῆς ᾠ̓ας γιὰ τὸ ποῦ χρησιμοποιήθηκαν ἐπὶ Σαλωμὼν καὶ τί ἀπέγιναν ἐπὶ Ῥοβοὰμ ὁ χρυσὸς καὶ ὁ χαλκὸς ποὺ λαφυραγώγησε ὁ Δαυΐδ ἀπὸ τοὺς Σύρους. τὰ σχόλια αὐτὰ σταχυολογοῦνται ἀπὸ τὰ βιβλία Βασιλεῖς καὶ Παραλειπομένη. (Βα 33,7-9· 127,6-8· Πα 53,11-12· 96,9-10).

23. Ἀνθολόγιον πράξεων τοῦ Δαυΐδ

Δδ 107,18^{+}. Τὸ βιβλίο Δαυΐδ, πρὶν τεμαχισθῇ σὲ δυὸ βιβλία καὶ κάτι, ἐπιγραφόμενα Α΄ Βασιλειῶν + Β΄ Βασιλειῶν + Γ΄ Βασιλειῶν 1,1-2,11, δέχτηκε λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος του μιὰ μεγάλη τσόντα, ποὺ εἶναι Ἀνθολόγιον περὶ Δαυΐδ, ἀνάμεσα στὰ κεφάλαιά του 107 κι 108. τὸ Ἀνθολόγιο αὐτὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑφτὰ αὐτοτελῆ μικρὰ κείμενα (opuscula). ὅταν ἀργότερα τὸ ὁλόκληρο βιβλίο Δαυΐδ κόπηκε σὲ τρία τεμάχια, ἡ δεύτερη τομή του ἡ μεταξὺ Β΄ καὶ Γ΄ Βασιλειῶν ἔγινε μέσα στὸ Ἀνθολόγιο, στὸ ὅριο μεταξὺ τῶν αὐτοτελῶν κειμένων 6^{ου} καὶ 7^{ου}. ἔτσι τὰ μὲν κείμενα 1^{ον}-6^{ον} ἔμειναν προσκολλημένα στὸ τέλος τοῦ τεμαχίου Β΄ Βασιλειῶν, τὸ δὲ 7^{ον} κείμενο ἔμεινε στὴν ἀρχὴ τοῦ τεμαχίου Γ΄ Βασιλειῶν 1,1-2,11. τὰ ἑφτὰ αὐτοτελῆ κείμενα, τὰ ὁποῖα τσονταρίστηκαν στὸ ἀκέραιο βιβλίο Δαυΐδ, εἶναι τὰ ἑξῆς· 1) Κυβέρνησις Δαυΐδ, 2) Ἐξηλιασμός, 3) Ἐξόντωσις γιγάντων, 4) Ἄλλη μετάφρασις Ψαλμῶν, 5) Δυνατοὶ Δαυΐδ, 6) Ἀπογραφὴ Δαυΐδ, 7) Γεροντόγαμος Δαυΐδ. φαίνεται ὅτι τὸ Ἀνθολόγιον ἀρχικὰ ἦταν ἀνεξάρτητο ἐκλογάδιο - ἀναγνωσματάριο (lectionarium) προσωπικῆς χρήσεως κάποιου Ἰουδαίου τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὸν Β΄ ἢ Α΄ π.Χ. αἰῶνα. ἐξετάζω τὰ 7 ἑτερόκλυτα ἀσυνεχῆ κι αὐτοτελῆ κείμενά του.

1. Κυβέρνησις Δαυΐδ. Ἡ κυβέρνησι τοῦ Δαυΐδ ἔχει ἄρτια περιγραφὴ στὰ κεφάλαια 77 τοῦ βιβλίου Δαυΐδ καὶ 18 τοῦ βιβλίου Παραλειπομένη. ἐδῶ εἶναι μιὰ μιγαδικὴ καὶ πολὺ φθαρμένη περίληψι - ἐπανάληψι τῶν δύο ἐκείνων κεφαλαίων.

2. Ἐξηλιασμός. Εἶναι ἕνα νόθο κι ἀπόκρυφο αὐτοτελὲς σενάριο - μυθιστορηματάκι (opusculum) μὲ μιὰ ἀλλόκοτη καὶ σκληρῶς ἀντιβιβλικὴ κι ἀνατριχιαστικὴ καὶ μυθώδη καὶ σιχαμερὴ ἀφήγησι σὰν τὰ

σήμερα λεγόμενα «ἱστορικὰ μυθιστορήματα», ποὺ ἔχουν «κάτι» ἀπὸ τὴν ἱστορία, συνήθως 1 ἢ 2 ὀνόματα, καὶ ὅλο τὸ ἄλλο κείμενό τους εἶναι ἕνα παραμύθι ποὺ παραποιεῖ καὶ τὴν ἱστορία· ὅπως λ.χ. τὸ μυθιστόρημα ἑνὸς παραμυθᾶ τῶν χρόνων μας «Ὁ Χιτών», ποὺ ἔχει ὡς ἐπίκεντρο ἕναν πολυτελῆ πορφυρὸ *ἄρραφον χιτῶνα* (Ἰω 44,7), ποὺ χάρισε κάποιος στὸ Χριστό, καὶ γύρω ἀπ' αὐτὸν ὁ συντάκτης του πλέκει ἕνα φαντασιωτικὸ παραμύθι. πρόκειται γιὰ εἶδος ψυχοπαθῶν. ὁ *ἄρραφος χιτὼν* τοῦ Χριστοῦ ὅμως ἦταν *ἄρραφος,* ἐπειδὴ ἦταν πλεκτός. διότι μόνο τὰ πλεκτὰ ῥοῦχα, ὅπως ἡ κάλτσα καὶ ἡ μάλλινη φανέλλα, μποροῦν νὰ εἶναι χωρὶς ῥαφές. κι ἀπ' αὐτὸ τὸ εὐτελὲς ῥοῦχο - φανέλλα φαίνεται καὶ ἡ φτώχεια τοῦ Χριστοῦ. αὐτὸ ἐννοεῖ κι ὁ Χρυσόστομος, ὅταν λέῃ (Εἰς Ἰωάνν. 44,7 ὁμιλ. 85,1-2 PG 59,461) ὅτι ἀπ' αὐτὸν τὸν *ἄρραφον χιτῶνα* φαίνεται πόσο *εὐτελὴς* ἦταν ἡ ἐνδυμασία τοῦ Χριστοῦ. κι ἐπειδὴ τὸ πλεκτό, ἂν κοπῇ σὲ τεμάχια, καταστρέφεται ὁλοσχερῶς, οἱ 4 σταυρωταὶ στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ, ὅταν μοιράστηκαν τὰ ῥοῦχα του, τὰ ἔκοψαν σὲ *τέσσαρα μέρη,* γιατὶ ἦταν ἀπὸ *ὕφασμα* ῥαφτό, τὸν πλεκτὸ ὅμως χιτῶνα, ποὺ φοροῦσε κατάσαρκα, τὸν πῆρε μόνο ἕνας μὲ κλήρωσι. νὰ πῶ ἐδῶ ὅτι κι ὁ ἑλληνορρωμαϊκὸς κόσμος κι ὁ ἀσιατικὸς κι ἀφρικανικὸς μέχρι τότε γνώριζαν μόνο δύο πανιὰ τὸ *ὕφασμα* καὶ τὸ *πίλημα* ἢ *πῖλον* (=τσόχα) –καὶ οἱ κάλτσες ἦταν καὶ λέγονταν *πῖλοι* ὅπως καὶ κάποια καπέλλα, ἐπειδὴ ἦταν ἀπὸ τσόχα–, κι ἀγνοοῦσαν τὸ πλεκτό, τὸ ὁποῖο γνώριζαν ἤδη ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Μωϋσῆ οἱ Ἑβραῖοι καὶ τὸ ἔλεγαν *ῥαφιδευτόν* (Νο 102,4), δηλαδὴ καμωμένο μὲ *ῥαφίδα* ἢ *ῥαφίδας,* μία (τσιγκελάκι) ἢ δύο ἢ πέντε βελόνες πλεξίματος, αὐτὸ ποὺ ὁ Ἰωάννης τὸ λέει *ἄρραφον* (Ἰω 44,7), ἐπειδὴ μόνο τὰ πλεκτὰ (κάλτσες, φανέλλες) μποροῦν νὰ εἶναι χωρὶς ῥαφή. κυκλοφοροῦν καὶ σήμερα τέτοια φορέματα. τὸ πλεκτὸ εἶναι ἑβραϊκὴ ἐφεύρεσι, προϊστορικὴ μάλιστα, ποὺ ὅλος ὁ λοιπὸς κόσμος τὸ ἔμαθε ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους γύρω στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ. τὸ μόνο πλεκτὸ ποὺ γνώριζαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ὁμήρου εἶναι ἕνα πολὺ ἀραιὸ πλεκτό, δηλαδὴ δίχτυ, ἤτοι δικτυωτὸ σουτιέν, ὅπως εἶναι σήμερα μερικὲς προκλητικὲς δικτυωτὲς κάλτσες ἢ καλσόν. κι αὐτὸ τὸ ἔλεγαν *κεστὸν (ἀφροδίτης),* δηλαδὴ «σουτιὲν γιὰ σεξουαλικὴ πρόκλησι», κι ἔπειτα *κεστὸν Ἀφροδίτης* μὲ προσωποποιημένη καὶ θεοποιημένη τὴν *Ἀφροδίτην* (Ὅμηρος, Ξ 214-7), ὁ ὁποῖος *κεστὸς* κατὰ τὸν Ὅμηρο «μπορεῖ νὰ τρελλάνῃ καὶ τοὺς πιὸ μυαλωμένους ἄντρες». αὐτὸ τὸ πλεκτὸ μαζὶ μὲ τὴν ὀνομασία του στὸν Ὅμηρο ἔφτασε πάλι ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, διότι ἡ λέξι *κεστὸς - κεστοί,* τὴν ὁποία κανεὶς ὁμηριστὴς οὔτε ἀρχαῖος οὔτε σύγχρονός μας δὲν κατάλαβε, δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἑβραϊκὴ λέξι *ϱεσιὲρ - ϱεσιερὶμ (ϱσρ - ϱσριμ),* ποὺ θὰ πῇ *ἄμματα - κόμποι - θηλιές* (Δε 5,47· Ἰβ 27,51· Βα 39,7· 99,3), καὶ

στὸν Ἰερεμία (2,46) κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα *στηθοδεσμίς,* καὶ κατὰ τὴ vulgata *fascia pectoralis (=φασκιὰ τοῦ στήθους)* (βλ. καὶ τὴ μελέτη μου Βιβλικὲς ἑβραϊκὲς λέξεις στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα, Μελέτες 11,34-35).

Ἐδῶ τὸ βιβλικὸ ἐπίκεντρο τοῦ παραμυθιοῦ εἶναι τὸ ὄνομα *Ῥεσφά.* ὁ παραμυθᾶς τὸ βρίσκει στὸ Δδ 65,1-11· μόνο ποὺ τὸ πατρώνυμο τῆς Ῥεσφὰ στὴ Βίβλο εἶναι *Ἰάλ,* ἐνῷ στὸ παραμύθι *Ἀιά (ΙΑΛ - ΑΙΑ).* τὰ ὀνόματα τῶν δυὸ γιῶν της *Ἑρμωνὶ* καὶ *Μεμφιβοσθὲ* τὰ λαφυραγωγεῖ ἀπὸ τὰ Δδ 78,1-23 καὶ Ψα 43,8· 88,12· μόνο ποὺ ὁ *Μεμφιβοσθὲ* στὴ Βίβλο εἶναι γιὸς τοῦ Ἰωνάθαν, ἐνῷ στὸ παραμύθι γιὸς τοῦ Σαοὺλ ἀπὸ τὴ Ῥεσφά, καὶ τὸ *Ἑρμωνὶ* εἶναι παραλλαγὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὄρους *Ἑρμών.* ἀπὸ τὶς δυὸ ἀπόκρυφες παραλλαγὲς τοῦ ὀνόματος *Μελχόλ,* θυγατρὸς τοῦ Σαοὺλ καὶ γυναικὸς τοῦ Δαυΐδ (Δδ 35,1· 66,4-6), τὶς παραλλαγὲς *Μιχὸλ* καὶ *Μερόβ,* λαφυραγωγεῖ τὴν πρώτη, *Μιχὸλ θυγάτηρ Σαούλ,* τὴν κάνει *γυναῖκα* κάποιου *Βερζελλὶ Μουλαθίτου,* γιὰ νὰ τὴν κάνῃ καὶ μητέρα δυὸ ἀντρῶν, ἐγγόνων δῆθεν τοῦ Σαούλ, ποὺ παραδόθηκαν γιὰ νὰ *ἐξηλιασθῶσι·* κι αὐτὸς ὁ *Βερζελλὶ* δὲν εἶναι παρὰ λαφυραγώγημα ἀπὸ τὸ βιβλικὸ πρόσωπο τοῦ *Βερζελλὶ τοῦ Γαλααδίτου* (Δδ 96,5· 104,1-13), τοῦ μεγάλου χορηγοῦ τοῦ Δαυΐδ. ὁ πλαστογράφος ξέρει τὴ Βίβλο ὡς πηγὴ ὀνομάτων γιὰ λαφυραγώγησι καὶ χρησιμοποίησί τους στὸ πλαστογράφημά του, ἀλλὰ κι ἀγνοεῖ τὴ Βίβλο οἰκτρά, ὥστε κατὰ τὴ λαφυραγώγησι νὰ κάνῃ λάθη πολὺ προδοτικὰ τῆς πλαστογραφίας του. κατὰ τὴ Βίβλο (Δδ 57,12-15) οἱ Φιλισταῖοι, ὅταν διαπόμπευσαν τὰ πτώματα τοῦ Ἰωνάθαν καὶ τοῦ Σαούλ, τὰ κάρφωσαν *(κατέπηξαν) ἐν τῷ τείχει τῆς Βεθσάν,* οἱ δὲ Ἰσραηλῖτες ποὺ τὰ *ἔκλεψαν,* γιὰ νὰ τὰ θάψουν, τὰ ξεκάρφωσαν *ἀπὸ τοῦ τείχους τῆς Βεθσάν.* ὁ ψεύτης πλαστογράφος ὅμως ἀντιγράφει - κλέβει λαθεμένα ὅτι τὰ *ἔκλεψαν ἐκ τῆς πλατείας Βεθσάν, ὅτι ἔστησαν αὐτοὺς ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι* (21,12).

Ἡ Ῥεσφὰ λοιπὸν ἦταν μιὰ παλλακὴ τοῦ Σαούλ, ὡς βασιλικὴ παλλακὴ ἀσφαλῶς πολὺ ὄμορφη, τὴν ὁποία μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Σαοὺλ πῆρε γιὰ παλλακή του ὁ ἀρχιστράτηγός του καὶ συγγενής του Ἀβεννήρ. ἐπειδὴ τότε ὅποιος ἔπαιρνε χήρα βασιλέως, εἶχε δικαιώματα στὸ θρόνο, ὅπως ἀποπειράθηκε νὰ κάνῃ ἐπὶ Σολομῶντος ὁ γιὸς τοῦ Δαυΐδ καὶ σφετεριστὴς τοῦ θρόνου του Ἀδωνίας, κι ὅπως ἱστορεῖ μιὰ παρόμοια περίπτωσι κι ὁ Ἡρόδοτος (1,7-14), ὁ γιὸς καὶ διάδοχος τοῦ Σαοὺλ βασιλεὺς Ἰεβοσθὲ ἐξωργίστηκε ἐναντίον τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἀβεννήρ, ὁ ὁποῖος ὅμως κρατοῦσε ὄρθιο τὸ κράτος τοῦ ἀνικάνου καὶ ἀχαρίστου Ἰεβοσθὲ γιὰ χάρι του, χωρὶς νὰ ἔχῃ κανέναν πονηρὸ σκοπό, καὶ θύμωσε κι αὐτός, κι ἐξωργισμένος ἐναντίον τοῦ Ἰεβοσθέ, συμφώνησε μὲ τὸ Δαυΐδ τὸ βασιλέα τοῦ νοτίου κράτους, καὶ τοῦ πα-

ρέδωσε τὸ βόρειο κράτος. αὐτὴ λοιπὸν τὴ Ῥεσφὰ διάλεξε ὁ μυθιστοριογράφος τῆς τσόντας γιὰ πρωταγωνίστρια τοῦ ἐν λόγῳ μυθιστορήματός του. ἐπίσης ὡς νοηματικὸ ἐπίκεντρο τοῦ μυθιστορήματός του ἔχει τὴν παρανόησι ἑνὸς χωρίου τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου, ὅπου λέγεται ὅτι σὲ κάποια μεγάλη ἀποστασία τοῦ Ἰσραὴλ στὴν ἔρημο *Εἶπε Κύριος τῷ Μωϋσῇ· Λάβε τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ καὶ παραδειγμάτισον αὐτοὺς Κυρίῳ* (= ἐκτέλεσέ τους γιὰ παραδειγματισμὸ ὅλων) *κατέναντι τοῦ ἡλίου* (Νο 232,4). ἐννοεῖ «Δημόσια καὶ φανερά, μέρα μεσημέρι, γιὰ νὰ δῇ τὴν ἐκτέλεσι ὅλος ὁ λαός»· αὐτὸ σημαίνει τὸ *παραδειγμάτισον κατέναντι τοῦ ἡλίου.* ὁ Ἀλεξανδρινὸς Ἑβραῖος συντάκτης τοῦ παραμυθιοῦ ὅμως τὸ *κατέναντι τοῦ ἡλίου* τὸ καταλάβαινε ἀλλιῶς· πολὺ σφαλερά· ὅτι ἔπρεπε οἱ μελλοθάνατοι νὰ δεθοῦν μὲς στὸν ἥλιο καὶ νὰ πεθάνουν ἐκεῖ ἀπὸ δίψα καὶ ἡλίασι, καὶ νὰ μὴν ταφοῦν, ἀλλ' ὁ ἥλιος νὰ καίῃ καὶ νὰ σαπίζῃ τὰ πτώματά τους, μέχρι ποὺ νὰ βρέξῃ, ὅταν βρέξῃ! κι ὅτι μέχρι τότε, μὲ ποινὴ θανάτου, ἀπαγορεύεται νὰ τοὺς θάψῃ κανεὶς ῥίχνοντας ἔστω καὶ μία χούφτα χῶμα ἐπάνω τους. οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἑβραῖοι ἦταν ὑπερβολικὰ ἑλληνολιγούρηδες μιμούμενοι πολὺ φθονερὰ σὰ μαϊμοῦδες καὶ κλέβοντας τοὺς ἀκαθάρτους εἰδωλολάτρες Ἕλληνες. ὁ συντάκτης τοῦ ἐν λόγῳ παραμυθιοῦ μιμεῖται τὴν Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους, προσπαθώντας καὶ νὰ τὴν ξεπεράσῃ. Ἡ Ῥεσφά του εἶναι μιὰ Ἑβραία Ἀντιγόνη πολὺ ἡρωϊκώτερη μάλιστα τῆς Ἑλληνίδος Ἀντιγόνης.

Ἡ ὑπόθεσι τοῦ παραμυθᾶ εἶναι ὅτι κάποτε ὁ Σαοὺλ σκότωσε ἄδικα κάποιους Γαβαωνῖτες ἀλλοδαποὺς δούλους τῶν Ἑβραίων (Ἰη 16,1-30), καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μετὰ πολλὰ χρόνια ἐπὶ βασιλείας Δαυῖδ ὁ Κύριος τιμώρησε τοὺς Ἰσραηλῖτες μὲ λιμὸ ποὺ τράβηξε τρία χρόνια καὶ δὲν ἔλεγε νὰ σταματήσῃ. κι ὁ Κύριος, ὅταν ῥωτήθηκε, εἶπε ὅτι ὁ λιμὸς εἶναι τιμωρία γιὰ τὸ ἀδίκημα τοῦ Σαοὺλ εἰς βάρος τῶν Γαβαωνιτῶν, κι ὅτι δὲν πρόκειται νὰ σταματήσῃ, ἂν δὲν ἱκανοποιηθοῦν οἱ Γαβαωνῖτες. καὶ οἱ Γαβαωνῖτες ζήτησαν 7 ἀπογόνους τοῦ Σαούλ, *ὅπως ἐξηλιάσωσιν αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ* (= νὰ τοὺς πεθάνουν μὲς στὸν ἥλιο μὲ ἡλίασι καὶ δίψα καὶ νὰ τοὺς δοῦν νὰ σαπίζουν ἄταφοι μὲς στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ, μέχρι νὰ βρέξῃ!). κι ὁ Δαυῖδ τοὺς ἔδωσε καὶ ἐγγόνους τοῦ Σαοὺλ ἀπὸ θυγατέρα του καὶ 2 γιούς του ἀπὸ τὴ Ῥεσφά. καὶ ἡ Ῥεσφὰ ὅλο τὸ καλοκαίρι κάθισε δίπλα στὰ ἐξηλιασμένα πτώματα, γιὰ νὰ διώχνῃ τ' ἀγρίμια τῆς ὑπαίθρου καὶ τοὺς γῦπες καὶ τὰ κοράκια, ποὺ ὡρμοῦσαν νὰ τὰ φᾶνε. εἶχε στήσει ἐκεῖ τὴ σκηνή της. καὶ τοὺς ἔθαψε μὲ τὰ πρωτοβρόχια τοῦ φθινοπώρου. καὶ τὅμαθε αὐτὸ κι ὁ Δαυῖδ· κι ὁ Κύριος σταμάτησε τὸ λιμό. οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι καὶ φθονεροὶ κλέφτες τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους ἤθελαν, τάχα μου ὡς ἐν παρόδῳ, νὰ δώσουν ἕνα ὑπέροχο δεῖγμα

τοῦ πόσο εὔορκοι εἶναι καὶ πρὸς τοὺς ἀλλογενεῖς καὶ ἀλλοθρήσκους καὶ πόσο δικαιότεροι τῶν Ἑλλήνων πρὸς αὐτούς. γι' αὐτὸ χρονολογῶ τὴν τσόντα αὐτὴ μετὰ τὸ 82 π.Χ., ἐπὶ ῥωμαιοκρατίας, ὅταν καὶ ὁ *Ἀμ<μ>ὰν (=Ἀμμὼν)* τῆς Ἐσθὴρ ἔγινε *Μακεδὼν* (=ἑβραϊκὴ διαβολὴ κατὰ τῶν Ἑλλήνων Μακεδόνων Πτολεμαίων στοὺς νέους κοινοὺς κυριάρχους Ῥωμαίους). περιττὸ νὰ πῶ ὅτι τὴν τσόντα τὴν ἔχει καὶ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ καὶ ὅλα τὰ παράγωγά του (Ἀκύλας, Σύμμαχος, Θεοδοτίων, Ταργούμ, Ἑξαπλᾶ, Ἑξαπλομολυσμένα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀνατολίτικες μεταφράσεις, προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16ου αἰῶνος γερμανικὴ γαλλικὴ ἱσπανικὴ ἰταλικὴ ἀγγλική, νεοελληνικὲς μεταφράσεις ἀπὸ τὶς προτεσταντικὲς ἢ τάχα μου ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα, κλπ. κλπ.). ὁ μωσαϊκὸς Νόμος ὅμως ἀπαγορεύει πολὺ αὐστηρὰ ἀνθρωποθυσίες καὶ μάλιστα μὲ βασανιστήρια, κι ἐκτελέσεις ἀθῴων, κι αὐτοὶ οἱ νόμοι εἰδικὰ τηροῦνταν πολὺ αὐστηρὰ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, ἀκόμη καὶ τοὺς πιὸ ἀπίστους· ὅπως καὶ σήμερα, ὅσο ἄπιστος κι ἂν εἶναι κανείς, δὲν τρώει δὰ καὶ σκυλίσιο κρέας οὔτε παντρεύεται τὴν ἀδερφή του. ὁ Ἑβραῖος συντάκτης τῆς τσόντας εἶχε πολλὴ ἄγνοια τῆς Βίβλου· ἦταν ἀπὸ τὰ τσόκαρα ποὺ γράφουν «Χιτῶνες» καὶ «Quo vadis» καὶ ἄλλα τέτοια βλακώδη καὶ σιχαμερὰ παραμύθια.

3. Ἐξόντωσις τῶν γιγάντων. Εἶναι μιὰ ἄθλια καὶ πολὺ φθαρμένη διασκευὴ - περίληψι τοῦ κεφαλαίου 9 τῆς Παραλειπομένης· τόσο φθαρμένη, ποὺ τὴ φράσι τοῦ πρωτοτύπου (Πα 9,4) *Ἐπάταξεν* (= σκότωσε) *Ἐλεανὰν υἱὸς Ἰαΐρ τὸν Λαχμὶ ἀδελφὸν τοῦ Γολιὰθ* τὴν κάνει *Ἐπάταξεν Ἐλεανὰν υἱὸς Ἀριωργὶμ ὁ Βηθλεεμίτης τὸν Γολιάθ.*

4. Ἄλλη μετάφρασις Ψαλμῶν. Εἶναι ἕνα μικρὸ ἀνθολόγιο δύο ψαλμῶν· ὁ ἕνας εἶναι ὁ ψαλμὸς 18 σὲ μιὰ διαφορετικὴ μετάφρασι ποὺ δὲν εἶναι οὔτε τῶν Ἑβδομήκοντα, οὔτε κανενὸς ἀπὸ τοὺς ἑξαπλικοὺς Ἰουδαίους μεταφραστὰς τῶν Ψαλμῶν. ὁ δὲ ἄλλος ψαλμός, ἐπιγραφόμενος *Λόγοι Δαυΐδ οἱ ἔσχατοι* εἶναι ἀγνώστου προελεύσεως· ἀπόκρυφος.

5. Δυνατοὶ Δαυΐδ. δηλαδὴ στρατηγοὶ τοῦ Δαυΐδ. εἶναι μιὰ πολὺ ἄθλια καὶ φθαρμένη διασκευὴ - μῖξις τῶν κεφαλαίων τῆς Παραλειπομένης 4 καὶ 9.

6. Ἀπογραφὴ Δαυΐδ. Εἶναι μιὰ ἄθλια - ἐλλιπὴς καὶ πολὺ φθαρμένη διασκευὴ - ἐπιτομὴ τῶν κεφαλαίων τῆς Παραλειπομένης 10 καὶ 11.

7. Γεροντόγαμος Δαυΐδ. Εἶναι ἕνα σύντομο παραμυθάκι γιὰ τὸν τελευταῖο γάμο τοῦ Δαυΐδ. στὰ βιβλία Δαυΐδ καὶ Βασιλεῖς, στὴν ἱστορία τῶν δυὸ πραξικοπημάτων τοῦ Ἀδωνίου, ἑνὸς ἐπὶ Δαυΐδ κι ἑνὸς ἐπὶ Σαλωμών, μνημονεύεται ἡ τελευταία γυναίκα τοῦ ἀπομάχου γέρο-

ντος Δαυΐδ, ὁ ὁποῖος παραδίδει ἢ ἔχει παραδώσει τὴ βασιλεία στὸ γιό του Σαλωμών, ἡ Ἀβισὰγ ἡ Σωμανῖτις (Δδ 109,6· Βα 1,6· 11· 12). λέγεται ἁπλῶς· *Ἀβισὰγ ἡ Σωμανῖτις ἦν λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ (Δαυΐδ)* (Δδ 109,6)· τὸν γηροκομοῦσε. δὲν λέγεται ἀπὸ πότε ἦταν γυναίκα του ἢ ἂν ἦταν κι αὐτὴ κάπως ἡλικιωμένη, ἢ ἂν εἶχε καὶ παιδιὰ παντρεμένα. στὸ δεύτερο βιβλίο Βασιλεῖς ἱστορεῖται ὅτι μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δαυΐδ ἡ μητέρα τοῦ Σαλωμών, ἐξαπατημένη καὶ βαλτὴ ἀπὸ τὸν Ἀδωνία μετὰ τὸ πρῶτο κι ἀποτυχημένο πραξικόπημά του, ζητάει ἀπὸ τὸ γιό της νὰ ἐγκρίνῃ νὰ πάρῃ ὁ Ἀδωνίας γιὰ γυναῖκα του *τὴν Ἀβισὰγ τὴν Σωμανῖτιν* (Βα 1,6· 11· 12). φυσικὰ τὴν ἤθελε, ὄχι ἐπειδὴ ἦταν νέα ὄμορφη καὶ λαχταριστή, ὥστε αὐτὸς νὰ μὴν μπορῇ νὰ ἐλέγξῃ τὸν ἔρωτά του γι' αὐτήν, ἀλλ' ἐπειδή, ἀκόμη κι ἂν ἦταν σιτεμένη, τοῦ ἄνοιγε πρόσβασι στὸ σφετερισμὸ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τοῦ ἀδερφοῦ του ποὺ ἦταν ἀκόμη παιδί. ὁ Σαλωμών, γνώστης τῆς ἱστορίας τῶν δυναστικῶν κανόνων καὶ πραξικοπημάτων, ἀντιλήφθηκε ἀμέσως τὴν πονηριὰ τοῦ σφετεριστοῦ τοῦ θρόνου Ἀδωνίου καὶ γιὰ τὴ δεύτερη αὐτὴ ἀπόπειρά του τὸν καταδίκασε εἰς θάνατον. ἡ Βίβλος γιὰ τὴν Ἀβισὰγ δὲν λέει τίποτε ἄλλο.

Κι ἐδῶ στὸ παραμυθάκι ἐκδηλώνεται ἀνάγλυφα ἡ καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνες διεγνωσμένη νόσος τῶν εὐλαβεστάτων εὐσεβιστῶν τύπου καλογέρων· ἡ ὁσία περιέργειά τους· «Λὲς ὁ γερο-Δαυΐδ νὰ τὴν ἀνέβηκε τὴν Ἀβισὰγ κατὰ τὴ συμβίωσί τους;»· διότι τὴ φαντάζονται μικρὴ καὶ τρυφερὴ κι ἀκόμη πανόμορφη κοπέλλα καὶ σίγουρα παρθένον· «Λές; ὄχι ὄχι τέτοια πράγματα· ἀποκλείεται νὰ τὴν ἀνέβηκε· τὸ πολὺ πολὺ νὰ ζεσταινόταν στὸ κρεβάτι ἀγκαλιὰ μ' αὐτήν». προεξοφλοῦν τὸ ἀναπόδεικτο εὐλαβέστερο –γιατὶ ἆραγε εὐλαβέστερο;– κατὰ τὴν ὁσία γνώμη τους. «Ὄχι· ἀποκλείεται· ὄχι τέτοιο πρᾶγμα». μιὰ νόσος ποὺ μαστίζει ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες τὴν ὁσία περιέργεια τῶν «εὐλαβεστάτων». «Λές; ἐ ὄχι!». (κάποτε ἕνας τέτοιος, ἄγαμος ἀλλὰ κι ἄρρωστος σ' αὐτά, βλέποντας πρωῖ πρωῖ ἕναν ἔγγαμο ἑξηντάρη, μὲ ῥώτησε ἐμπιστευτικά· «Λὲς αὐτὸς πρὶν ἀπὸ δυὸ ὧρες νὰ τόκανε αὐτὸ στὴ γυναῖκα του;»! κι ἐγώ, γιὰ νὰ τὸν κοροϊδέψω, τοῦ εἶπα· «Χορτᾶτος φαίνεται». πιστέψτε με, δὲν κατάλαβε ὅτι τὸν κορόιδεψα). ἡ νόσος ξεκινάει ἀπὸ τὸ ἐγκρατιτικὸ δόγμα ὅτι ἡ συνουσία ἀκόμη καὶ τοῦ ἀνδρογύνου εἶναι «...ἐ πῶς νὰ τὸ κάνουμε, εἶναι τέλος πάντων...» λιγάκι ἁμάρτημα. γι' αὐτὸ καὶ οἱ εὐλαβέστατοι σὲ τέτοιες περιπτώσεις βιβλικῶν προσώπων τὴν ἀποκλείουν. θέλουν δὲ καὶ τὸν πολυγαμώτατον Δαυΐδ ...λιγάκι παρθένον· «Ἐ τί πιά! στὰ βαθιὰ γεράματα; κατόπιν ἑορτῆς; λίγο φόβο θεοῦ δὲν εἶχε; ὄχι, ἀποκλείεται νὰ διέπραξε κάτι τέτοιο κατὰ τὴ συμβίωσί τους».

Λέει λοιπὸν τὸ παραμυθάκι ὅτι, ὅταν γέρασε ὁ Δαυΐδ, κρύωνε· μὲ

ὅσα ῥοῦχα κι ἂν τὸν ἔντυναν, δὲν μποροῦσε νὰ ζεσταθῇ. καὶ εἶπαν τὰ παιδιά του· «Νὰ ψάξουμε σ' ὅλη τὴ χώρα, νὰ τοῦ βροῦμε μιὰ κοπέλλα, νεαρή, ὄμορφη πανόμορφη καὶ παρθένα *(νεάνιδα, καλήν, ἕως σφόδρα καλήν, παρθένον),* γιὰ νὰ κοιμᾶται μαζί του καὶ νὰ τὸν ζεσταίνῃ». καὶ τοῦ βρῆκαν· καὶ τὸν ζέσταινε· ἀλλὰ δὲν τὴν ἀνέβηκε *(ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτήν).* πῶς τὸ ἤξεραν οἱ ἀφιλότιμοι! μαξιλάρι τοὺς εἶχε; ἔλα ντέ! οἱ ὅσοι αὐτοῦ τοῦ εἴδους πάντα ξέρουν ἂν σὲ μιὰ συμβίωσι ἔγινε ἢ δὲν ἔγινε αὐτὸ ποὺ τριβελίζει τὴν ὁσία περιέργειά τους. ὑποθέτω ὅτι αὐτὴ τὴν τσόντα τὴ συνέταξε γέρος χῆρος, ποὺ ἤθελε γυναῖκα, ἀλλὰ τ' αὐστηρὰ παιδιά του τοῦ ἀγρίευαν τὸ μάτι τους, κι ἐκεῖνος ζάρωνε· δὲν ξανατολμοῦσε νὰ ὑπαινιχθῇ τὸ αἴτημά του. τὰ καλὰ καὶ ἔξυπνα παιδιὰ δὲν ξεχνοῦν ποτὲ ὅτι κάτι τέτοιο δημιουργεῖ καὶ κληρονομικὰ προβλήματα. ἄλλωστε αὐτὰ εἶναι χορτᾶτα, κι ὁ χορτᾶτος τὸν νηστικὸ δὲν τὸν καταλαβαίνει. κι ὁ καημένος ἔγραψε αὐτὸ τὸ μικρὸ «βιβλικὸ» «ἱστορικὸ μυθιστόρημα»· «Δὲν βλέπετε πόσο φρόντισαν τὸν πατέρα τους τὰ καλὰ παιδιὰ τοῦ Δαυΐδ; ὁ ἄνθρωπος τὴ γυναῖκα δὲν τὴν ἤθελε γιὰ κεῖνο ποὺ νομίζετε, βέβηλοι. ἤθελε νὰ ζεσταθῇ μόνο, γιατὶ κρύωνε ὁ καημένος, ἀκόμη καὶ τὸν Αὔγουστο στὴν Παλαιστίνη». ὁ Δαυΐδ βέβαια εἶχε πολλὲς γυναῖκες ἐν ζωῇ καὶ ὅλες νεώτερές του καὶ ὄμορφες καὶ πρόθυμες καὶ ἕτοιμες νὰ τὸν ζεστάνουν· ὁ γέρος συντάκτης ὅμως δὲν εἶχε καμμία· κι ἔγραψε ἕνα σενάριο καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ τὰ ἄγρια παιδιά του μόνο· αὐτὸς ἦταν ὁ Δαυΐδ ποὺ κρύωνε. δίκαιο κι ἀθῷο τὸ αἴτημά του· ἐγώ, ἂν ἤμουν γιός του, θὰ τὸν ἐνθάρρυνα νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ, χωρὶς νὰ ῥωτήσῃ κανέναν γιό του, ἀλλὰ τὸ νὰ γράφῃ «βιβλικὲς» προσθῆκες καθ' ὑπαγόρευσι τῆς λαχτάρας του ἦταν κακό, πολὺ κακό· θὰ τοῦ ἔκοβα τὰ χέρια. ἔχει ὅμως καὶ τὸ ἐλαφρυντικὸ ὅτι αὐτὸς ἔγραψε τὸ παραμυθάκι, χωρὶς νὰ τὸ τσοντάρῃ στὴ Βίβλο· ἄλλος τὸ τσόνταρε πιθανῶς, μετὰ τὸ θάνατο ἐκείνου τοῦ κρυουλιάρη, γιὰ νὰ κάνῃ τὴ Βίβλο πληρέστερη· ὁπότε τὴν εὐθύνη τὴ μοιράζονται ἀπὸ μισή. ἔχω ὅμως καὶ μιὰ περιέργεια καὶ ἀπορία· σόμπα ἢ τζάκι δὲν εἶχαν στὸ ἀνάκτορο, γιὰ νὰ ζεστάνουν τὸ γέρο; ἢ τὰ καυσόξυλα τοὺς ἔλειπαν;

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ Ἀνθολόγιο μὲ τὰ δυὸ αὐτοτελῆ καὶ πρωτότυπα παραμύθια, τὸν ἕναν φτιαχτὸ ψαλμό, καὶ τὶς πέντε αὐθαίρετες καὶ πολὺ φθαρμένες διασκευὲς - περιλήψεις γνησίων κεφαλαίων κάποτε συγκροτήθηκε σὲ φυλλάδα καὶ κάποτε τσονταρίστηκε στὸ βιβλίο Δαυΐδ λίγο πρὸ τοῦ τέλους του. καὶ κάποτε τὸ ὠβέλισα.

24. Παράλληλες χρονολογήσεις βασιλέων

Βα 34,1. Στὸ βιβλίο Βασιλεῖς ἡ πρώτη φράσι γιὰ κάθε βασιλέα στὰ χειρόγραφα παραδίδεται ὡς *Ἐν τῷ (τετάρτῳ) ἔτει τοῦ (δεῖνος) βασιλέως τοῦ Ἰούδα ἐβασίλευσεν ὁ (δεῖνα) βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ,* ἢ καὶ ἀντιστρόφως. ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἔτους δὲν εἶναι βιβλικὸ κείμενο, ἀλλὰ σχόλιο τῆς ᾠας, τὸ ὁποῖο σημείωναν διάφοροι ἐρευνηταὶ χρονολόγοι, καὶ γενεαλόγοι, καὶ τὸ ὁποῖο ἀργότερα παρεισέφρησε ὡς γλώσσημα μέσα στὸ βιβλικὸ κείμενο. γι' αὐτὸ καὶ οἱ τέτοιες ἐγγραφὲς ἔχουν διαφορὲς αὐξημένες. τὰ ὠβέλισα ὅλα, ἀφήνοντας μόνο περίπου *Ἐπὶ τοῦ (δεῖνος) βασιλέως τοῦ Ἰούδα ἐβασίλευσεν ὁ (δεῖνα) βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.* ὠβέλισα δηλαδὴ μόνο τὸν προσδιορισμὸ τοῦ ἔτους, ποὺ εἶναι μεταγενέστερο περιθωριακὸ σχόλιο χρονολόγων.

Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἀβιὰ καὶ τελειώνει στὸν Ἐζεκία (κεφ. Βα 34-108)· διότι τότε τὸ βόρειο βασίλειο καταλύθηκε.

25. Ἀπόσπασμα τοῦ Ἀκύλα

Βα 57,16^{+}. Ἀπόσπασμα τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλα προερχόμενο ἀπὸ σχόλιο τοῦ περιθωρίου, ὅπου εἶχε καταγραφῆ προφανῶς γιὰ σύγκρισι τοῦ ἀντιστοίχου κειμένου τῶν Ἑβδομήκοντα μὲ τὸν Ἀκύλα. ἐργασία τοῦ Γ΄ αἰῶνος.

26. Εὐιὰλ Μαρωδὰχ καὶ Ἰωαχίμ

Βα 128,7^{+}. Σχόλιο τοῦ περιθωρίου μὲ μιὰ πλαστὴ ἱστορία· παραμύθι σὰν ἐκεῖνο τοῦ «μαρμαρωμένου βασιλιᾶ». τὸ *Ἰωαχὶμ* εἶναι σύμφυρσι τῶν ὀνομάτων *Ἰωακὶμ* καὶ *Ἰεχονίας.* τὸ *Εὐιὰλ Μαρωδὰχ 'Βασιλεὺς' Βαβυλῶνος* δὲν εἶναι ὄνομα βασιλέως ἀνθρώπου, ἀλλ' ὄνομα κιναίδου βαβυλωνιακοῦ θεοῦ μὲ τὸ προσωνύμιο *Βασιλεὺς (= Ἄρχων, Μολόχ, Ἀδωνί, Ἄναξ).* ἔργο τοῦ Α΄ π.Χ. αἰῶνος.

27. *Ἀπέραντος γενεαλογία*

Πα 1,1^{+}. Ἡ προσθήκη αὐτὴ προσαρτήθηκε στὴν ἀρχὴ (1,1) τῆς Παραλειπομένης ὡς παρασημείωσι τῆς ᾠας (nota marginalis) στὸ ὄνομα *Σαούλ* (1,2). εἶναι ἡ μεγαλείτερη γενεαλογία τῆς Βίβλου, τὸ δεύτερο σὲ ἔκτασι ὀβελιζόμενο σχόλιο. ὡς ὄντως *ἀπέραντος γενεαλογία*

(Α΄ Τι 2,2), ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἀδάμ *(Ἀδάμ, Σήθ, Ἐνώς, Καϊνάν, Μαλελεήλ, Ἰάρεδ, Ἐνώχ, ...)*· ἔχει χιλιάδες ὀνόματα· πολλὰ γνωστὰ ἀπὸ τὴ Βίβλο τὰ ἔχει σὲ ἄλλες παραλλαγές· ἀναφέρεται σὲ ἄλλα σχόλια καὶ ἰδίως σ' ἐκεῖνο τῆς Χεττούρας· καὶ στὴν ὑφή της εἶναι σὰν τηλεφωνικὸς κατάλογος· ἔχει ἐλάχιστο λόγο, καὶ μόνο σχολιαστικὸ λόγο. εἶναι σὲ ἔκτασι μεγαλείτερη ἀπὸ τὰ βιβλία Αἰχμαλωσία, Ἐκκλησαστής, Σοφία, Ὠσηέ, Δανιήλ, Ζαχαρίας. μερικὲς φορὲς προχωρεῖ γενεαλογώντας σὲ χρόνο μεταγενέστερο τοῦ χρονικῶς τελευταίου βιβλίου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Ἀνάβασις. ἡ ὀψιμότητά της εἶναι αὐτομαρτύρητη. τοὺς κατὰ τὴ Βίβλο *υἱοὺς Λὼτ* Μωαβῖτες τοὺς νομίζει *υἱοὺς Ἠσαῦ* καὶ τοὺς ταυτίζει μὲ τοὺς *Ἐδὼμ* ἢ *Ἰδουμαίους* (1,35-45). γράφει ὅτι οἱ *Ἀγαρηνοὶ* ἢ *Ἀγαραῖοι* κάποτε *ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῖς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν!* (5,19-20). ὁ πατέρας τοῦ Ἰωὰβ *Σαρουΐας* καὶ ἡ ἀδερφή του *Ἀβιγαΐα* γίνονται *ἡ Σαρουΐα καὶ ἡ Ἀβιγαΐα* ἀδερφὲς τοῦ Δαυΐδ (2,16-17), ἐνῷ στὴ Βίβλο ἀδερφὲς τοῦ Δαυΐδ δὲν μνημονεύονται, κι ὁ Δαυΐδ μὲ τὸν Ἰωὰβ δὲν ἦταν συγγενεῖς. κατονομάζει 5 ἄτομα καὶ τὰ λέει *ἓξ* (3,22). ἔχει διπλᾶ ὀνόματα ποὺ εἶναι σαφῶς ἕνα καὶ τὸ ἴδιο· *Σαπφὶν καὶ Ἀπφίν* (7,12), *Ἀμφὶν καὶ Μαμφίν* (7,15). γενεαλογεῖ τὸν Σαοὺλ δύο φορὲς σὲ χωρία πλησιέστατα (8,33-34· 9,39-41). τὸ γιὸ τοῦ Ἰωνάθαν *Μεμφιβοσθὲ* τὸν λέει πάντοτε *Μεριβάαλ* (8,34· 9,40). πολλὰ διάσημα καὶ πολὺ ἀρχαῖα βιβλικὰ ὀνόματα ἀνευρίσκονται σ' αὐτὸ τὸ κείμενο πολὺ φθαρμένα καὶ μὲ πολλὴ δυσκολία ἀναγνωρίσιμα. τὰ πάντα δείχνουν ὅτι ὁ συντάκτης του δὲν γνώριζε τὴ Βίβλο οὔτε στοιχειωδῶς κι ὅτι ἀντλεῖ ἀπὸ πολὺ ὄψιμα ψευδεπίγραφα καὶ ἀπόκρυφα.

Ἔχω τὴ γνώμη ὅτι ὁ συντάκτης αὐτῆς τῆς γενεαλογίας τὴν ἔγραψε ὡς ἐξωβιβλικὸ - παραβιβλικὸ κείμενο, κι ἀργότερα ἄλλος τὴν προσάρτησε στὴν Παραλειπομένη σὰν εἶδος εἰσαγωγῆς, χωρὶς ἀξίωσι θεοπνευστίας· δὲν κρύβεται οὔτε προσποιεῖται. κατ' ἀντιγραφικὸ κι ἐκδοτικὸ - βιβλιοδετικὸ λάθος μόνο θεωρήθηκε ὡς μέρος τῆς Παραλειπομένης. εἶναι βέβαια κείμενο τελείως ἀνιστόρητο ἀνόητο καὶ γραῶδες. νομίζω ὅτι εἶναι γραμμένο στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων. κατ' αὐτὰ τὰ χρόνια πολλοὶ Ἰουδαῖοι τῆς διασπορᾶς εἶχαν ξεφύγει πολὺ κι ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴ θρησκεία πλέον καὶ ἦταν *ψευδοπροφῆται μάγοι ἐξορκισταὶ* ἀγύρτες τσαρλατάνοι γκουροὺ ὅπως ὁ *Σίμων ὁ μάγος «ἡ Δύναμς τοῦ θεοῦ ἡ Μεγάλη»* στὴ Σαμάρεια (Πξ 20,6-8· 21,5-11), ὁ *μάγος ψευδοπροφήτης - ἐλύμας* (=γκουροὺ) Βαριησοῦς στὴν Πάφο τῆς Κύπρου (Πξ 38,3-10), καὶ οἱ *ἐξορκισταὶ υἱοὶ τοῦ Ἰουδαίου ἀρχιερέως Σκευᾶ* (Πξ 62,5) στὴν Ἔφεσο. (ἐδῶ τὸ *ἀρχιερεὺς* σημαίνει προφανῶς κάποιος ἀδερφὸς ἢ μετὰ τὸν πρωτότοκο γιὸς - ἔγγονος ἢ ἀνεψιὸς τοῦ *ἀρχιερέως,* ποὺ κι αὐτοὶ ἐπὶ Χριστοῦ λέγο-

νταν *ἀρχιερεῖς* (Μθ 75,1· 89,2· Λκ 47,5· 125,1· Ἰω 32,13· 44,5· Μρ 48,8· Πξ 10,1· 75,2· 76,3· στὰ Εὐαγγέλια καὶ στὶς Πράξεις περίπου 100 φορές) ἢ ἀκριβέστερα *ἀρχιερατικοί* (Πξ 9,2), οἱ ὁποῖοι ταυτίζονται μὲ τοὺς *Σαδδουκαίους* (=γόνους τοῦ ἀρχιερέως *Σαδώκ*), ποὺ τέτοιοι ἦταν καὶ οἱ προφῆτες Ἱερεμίας, Ἰεζεκιήλ, Ἔσδρας, καὶ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, πιθανώτατα δὲ κι ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος κι ὁ Λάζαρος). οἱ ἐν ἐκτροπῇ λοιπὸν Ἰουδαῖοι *ψευδοπροφῆται μάγοι ἐξορκισταί,* μερικὲς φορὲς καὶ προσήλυτοι γιὰ λίγο τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ὅπως ὁ Σίμων ὁ μάγος, ἀσχολοῦνταν μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα στὴν Κ. Διαθήκη λέγονται *μωραὶ ζητήσεις, ἔρεις, μάχαι νομικαί, μῦθοι, ἰουδαϊκοὶ μῦθοι, σεσοφισμένοι μῦθοι, βέβηλοι μῦθοι, γραώδεις μῦθοι, ἑτεροδιδασκαλίαι, ἑτεροδιδασκαλεῖν, γενεαλογίαι,* καὶ *γενεαλογίαι ἀπέραντοι* (Ττ 3,6· 7,2· Α΄ Τι 2,2· 10,2· 19,1· Β΄ Τι 3,6· 9,4· Β΄ Πε 2,5).

28. Συμπίλημα τριῶν ψαλμῶν

Πα 14,11^{+}. Ὁ «ψαλμὸς» *(ᾠδὴ)* ποὺ παρενείρεται στὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς Παραλειπομένης εἶναι συμπίλημα τῶν τριῶν ψαλμικῶν τεμαχίων 104,1-15+95,34-36+105,47-48. ἀσφαλῶς στὴ φυσική τους θέσι στὸ βιβλίο τῶν Ψαλμῶν τὰ τεμάχια αὐτὰ εἶναι γνήσια, ἐδῶ ὅμως παρὰ τὴ γνησιότητά τους εἶναι ὀβελιστέα σφήνα, ὀφειλόμενη προφανῶς σὲ κάποιες λειτουργικὲς ἀνάγκες τῆς ἀρχαίας ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς.

29. Μετάνοια Μανασσῆ

Πα 85,14^{+}· 86,3^{+} (παλιὰ στιχαρίθμησι 33,11-17· 18· 18· 19· 23). Μετάνοια τοῦ Μανασσῆ. τρομακτικὲς ῥίζες χωμένες σὲ βράχο ἔχει ἡ βέβηλη τσόντα τοῦ «μετανοήσαντος Μανασσῆ» μέσα στὴ Βίβλο· καὶ τὸ ξερρίζωμά της ὑπῆρξε πολὺ κοπιῶδες.

Τὸ ἀλεξανδρινὸ βιβλίο τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἀργυροῦ αἰῶνος (47 π.Χ. - 31 μ.Χ.) *Μανασσῆς* μαρτυροῦν σὲ πέντε ἐδάφιά τους τὰ σύγχρονά του βιβλία Τωβὶτ καὶ Ἰουδίθ[1], καὶ ἔμμεσα ἕνα περιληπτικὸ σχόλιο - γλώσσημα ποὺ σφηνωνόταν ἄλλοτε στὸ βιβλίο Βασιλεῖς κι ἄλλοτε στὴν Παραλειπομένη[2], ἔπειτα δὲ γύρω στὸ 400 τὸ ἀρειανικὸ ἀλεξανδρινὸ βιβλίο Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων, καὶ ὁ Ἐφραὶμ ὁ Σύρος, καὶ σὲ μεταγενέστερα χρόνια τὸ μοναχικὸ λειτουργικὸ βιβλίο Ὡρολόγιον, ἡ ἀρχαία ἐγκυκλοπαίδεια Σούμμα, ὁ Ψευδοχρυσόστομος, κι ὁ Κύπριος μοναχὸς Νεόφυτος ὁ ἔγκλειστος. ὅλοι αὐτοὶ περισῴζουν καὶ

ἀποσπάσματα[3]. μνεία ὄχι τοῦ βιβλίου, ποὺ τὸ ἀγνοοῦν, ἀλλὰ τοῦ σχολίου - γλωσσήματος στὴν Παραλειπομένη, ποὺ τὸ ἐκλαμβάνουν φυσικὰ ὡς Ἁγία Γραφή, κάνουν ὁ Ἐπιφάνιος Κύπρου κι ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. λένε· «Ὁ Μανασσῆς διέπραξε βαρύτατα παραπτώματα, ἀλλ', ὅταν μετανόησε, συγχωρήθηκε»[4].

Τὸ σχόλιο - γλώσσημα στὴν Παραλειπομένη παραδίδεται στ' ἀρχαιότατα ἀλλὰ καὶ κακῆς ποιότητος ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα Β Α (βατικανό, ἀλεξανδρινό· τὸ δεύτερο εἶναι ἀρειανικὸ χειρόγραφο) καὶ στὶς ἀρειανικὲς Διαταγές, κι ἕνα κομμάτι του αὐτούσιο, ἡ λεγομένη Προσευχὴ τοῦ Μανασσῆ, περισώθηκε τόσο στὸ χειρόγραφο Α ὡς ἀλεξανδρινὴ μόνο καὶ προφανῶς ἀρειανικὴ ΙΒ΄ Ὠδὴ ὅσο καὶ στὶς Διαταγὲς καὶ στ' Ὡρολόγιον τῶν μοναχῶν[5]· καὶ στὸν Ἐφραὶμ μόνο μία φράσι της παρμένη μᾶλλον ἀπὸ κάποιο «Ὡρολόγιον».

Ὅτι τὸ σχόλιο - γλώσσημα γιὰ τὴ δῆθεν μετάνοια τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Μανασσῆ σφηνωνόταν καὶ στὸ βιβλίο Βασιλεῖς φαίνεται στὶς Διαταγές, ὅπου ὁ κανονικὸς περίγυρός του ἔχει καὶ λείψανα ἀπὸ τὸ βιβλίο αὐτό, καὶ πολὺ χαρακτηριστικὸ τέτοιο εἶναι τὸ ὄνομα τῆς μητέρας τοῦ Μανασσῆ *Ὀψιβὰ* ἢ *Ἐψιβά,* τὸ ὁποῖο ἀνευρίσκεται μόνο στοὺς Βασιλεῖς, καὶ ὄχι στὴν Παραλειπομένη. στὶς Διαταγὲς ὁ κανονικὸς περίγυρος τῆς προσθήκης εἶναι μῖγμα Βασιλέων καὶ Παραλειπομένης.

Στὴν Παραλειπομένη, ὅπου ἡ προσθήκη διατηρήθηκε, στὰ ἐλάχιστα χειρόγραφα ποὺ διατηρήθηκε –κι ἀπ' αὐτὰ οἱ προτεστάντες ἐκδότες τὴν πέρασαν καὶ στὶς ἔντυπες ἐκδόσεις–, ἀπὸ τὴ θέσι στὴν ὁποία βρίσκεται, ἔχει ἐκτοπίσει τὴν περίληψι τῶν κατὰ τοῦ βασιλέως Μανασσῆ προφητειῶν, ἡ ὁποία ὑπάρχει στὸ βιβλίο Βασιλεῖς (117,22-24). πρὸς τὸ τέλος τῆς προσθήκης τέσσερα μικρὰ ἀποσπασμάτιά της διαπλέκονται σὲ τέσσερες γειτονικὲς θέσεις, καὶ παρενείρονται μὲ τόση μαστοριά, ποὺ τὸ γλώσσημα ἔχει μιὰ ἀπὸ τὶς καλλίτερες προσαρμογές. ὅμως δὲν παύει στὸ πεπειραμένο καὶ προσεκτικὸ μάτι νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ξένη προσθήκη, ποὺ δὲν κολλάει τέλεια. στὸ σχετικὸ ἐδάφιο τῶν Βασιλέων (117,20-26) στὴν ἱστορία τοῦ βασιλέως Μανασσῆ, φαίνεται σαφῶς ὅτι ὁ Μανασσῆς οὐδέποτε αἰχμαλωτίστηκε οὐδέποτε ἐξωρίστηκε καὶ οὐδέποτε μετανόησε. ἀλλὰ καὶ παρακάτω, στὴν ἱστορία τοῦ Ἰωσίου, ὁ συντάκτης τοῦ βιβλίου Βασιλεῖς, πολλὰ χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μανασσῆ, ἀφοῦ ἱστορεῖ τὴν κάθαρσι ποὺ ἐπέφερε στὴν Ἰουδαία ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἰωσίας, στὸ τέλος λέει· *Πλὴν οὐκ ἀπεστράφη Κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ τῆς μεγάλης, οὗ ἐθυμώθη ὀργῇ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰούδᾳ ἐπὶ τοὺς παροργισμούς, οὓς παρώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς* (Βα 122,7, καὶ 117,16-23· 118,3-4· 119,16· 122,8· 124,7-8· Πα 85,12-14· 86,2-3· 91,4-5· Ἰε 71,9). καὶ στὸν

Ἰερεμία ἐπίσης ὁ Κύριος λέει ἐξωργισμένος γιὰ τὸν βασιλέα Μανασσῆ πολλὰ χρόνια μετὰ τὸ θάνατό του· *Παραδώσω αὐτοὺς (τοὺς Ἰουδαίους) εἰς ἀνάγκας πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς διὰ Μανασσῆν τὸν υἱὸν Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν Ἰερουσαλήμ* (Ἰε 71,9-10). δὲν θὰ λέγονταν αὐτὰ γιὰ ἕναν Μανασσῆ μετανοημένο.

Ὁ *«Μανασσῆς»* στὴν ἀρχὴ ἦταν ἕνα ἀλεξανδρινὸ παραμύθι γιὰ ἕναν ὑπέροχο Βόρειο Ἰσραηλίτη (ὄχι Νότιο Ἰουδαῖο), ὁ ὁποῖος, πάντοτε σὲ χρόνο θρακικῶν καλάντων, ὑποτίθεται ὅτι μαζὶ μὲ τὸν Ἀχιάχαρο καὶ τὸν Τωβίτ –συγγενεῖς καὶ φίλοι καὶ οἱ τρεῖς– ἀνῆκε στὴν ἀσσυριακὴ (καὶ ὄχι βαβυλώνιο) αἰχμαλωσία –οἱ δυὸ αἰχμαλωσίες εἶχαν πραγματικὴ χρονικὴ διαφορὰ 135 ἐτῶν–, στὴ Νινευὴ τὴ σύγχρονη τῶν Ἐζεκίου καὶ Ἠσαΐου, (καὶ ὄχι στὴ Βαβυλῶνα). καὶ στὸ μυθιστόρημα ὁ ἥρωας Μανασσῆς ἐνσάρκωνε τὸν Ἑβραϊκὸ λαό. δὲν εἶχε καμμία σχέσι μὲ τὸν μετέπειτα βασιλέα τῶν Ἰουδαίων Μανασσῆ.

Κατὰ τὸ πρῶτο ἐδάφιο τοῦ Τωβὶτ ὁ ἥρωας Μανασσῆς ἦταν ἕνας πάντοτε εὐσεβὴς καὶ πολὺ πλούσιος Ἰσραηλίτης τῆς Νινευή, ποὺ ἔκανε πολλὲς ἐλεημοσύνες. ἴσως μεταξὺ τῶν ἀποδεκτῶν τῶν ἐλεημοσυνῶν του ἦταν κι ὁ καταραμένος Ἀμάν, ὁ αἰώνιος *κακὸς διάβολος* τοῦ Ἰσραήλ. αὐτὸς *ἔπηξε τῷ Μανασσῇ παγίδα* (μηχανορραφία) καὶ πρέπει νὰ τοῦ προκάλεσε πολὺ ὀδυνηρὲς καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνες περιπέτειες· ἀλλὰ στὸ «εὐτυχὲς τέλος» τοῦ μυθιστορήματος ὁ Μανασσῆς διασώθηκε δικαιώθηκε καὶ προβλήθηκε, ἐνῷ ὁ ἀχάριστος καὶ κακὸς Ἀμὰν *ἀπώλετο*· πανομοιότυπα μὲ τὰ ζεύγη καλοῦ καὶ κακοῦ Ἀχιαχάρου - Ἀμὰν καὶ Μαρδοχαίου - Ἀμάν. λὲς καὶ ἦταν θεατρῖνοι - πρωταγωνισταὶ τοῦ ἴδιου θιάσου ποὺ μοιράζονταν τοὺς ρόλους, ὅπως ὁ Χοντρὸς καὶ ὁ Λιγνός. στὸ ἐδάφιο δὲν φαίνεται ἂν καὶ ποιό ρόλο ἔπαιζε στὸ δρᾶμα ἡ πεντάμορφη γυναίκα τοῦ Μανασσῆ Ἰουδίθ.

Στὰ τρία ἐδάφια τῆς Ἰουδὶθ ὁ ζάπλουτος καὶ πανευτυχὴς Μανασσῆς πεθαίνει (μᾶλλον ὄχι βιαίως, οὔτε ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀμὰν ποὺ ἦταν πρὸ πολλοῦ ἐξουδετερωμένος ἢ νεκρὸς) κι ἀφήνει στὴν ἀγέραστη πεντάμορφη γυναῖκα του Ἰουδὶθ (στὰ παραμύθια οἱ ἡρωΐδες, ὅπως ἡ Ἑλένη, ἡ Πηνελόπη, κλπ. εἶναι πεντάμορφες καὶ λαχταριστὲς ἀκόμη καὶ μετὰ τὰ ἑβδομήντα τους), ποὺ ἤξερε νὰ καλλωπίζεται καὶ νὰ ντύνεται πολὺ ὄμορφα, τόσο ποὺ οἱ ἀρσενικοὶ νὰ γουρλώνουν τὰ μάτια τους, ὅταν τὴν ἀντικρύζουν, τῆς ἄφησε μιὰ τεράστια περιουσία γαιῶν χρημάτων παλατιῶν δούλων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. καὶ ἡ Ἰουδὶθ βέβαια, σὰν τὴ Δέσπω τοῦ Τζαβέλλα ἢ τὴ Μπουμπουλίνα ἢ τὴ Γκούραινα, συνεχίζει τὸν ἡρωϊκὸ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους της ἀγῶνα τοῦ μακαρίτου πολὺ ἀποτελεσματικὰ καὶ ἀντάξια ἐκείνου.

Αὐτὰ φαίνονται στὰ τέσσερα πρῶτα ἐδάφια τῶν τριῶν συγχρό-

νων τοῦ «Μανασσῆ» ἀλεξανδρινῶν ἰουδαϊκῶν μυθιστορημάτων Ἀχιαχάρου Τωβὶτ Ἰουδίθ, τὰ ὁποῖα συντάχτηκαν ὡς κείμενα γύρω στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ (47 π.Χ. - 37 μ.Χ.) καὶ εἶναι ἐλαφρῶς ἀρχαιότερα τῆς Κ. Διαθήκης.

Καὶ ξαφνικὰ κάποιος Ἀλεξανδρινὸς Ἰουδαῖος ἀναγνώστης τῆς Π. Διαθήκης κατὰ τοὺς Ο΄ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μυθιστορήματος σημείωσε στὸ περιθώριο τόσο τῶν Βασιλέων ὅσο καὶ τῆς Παραλειπομένης, πάντοτε στὸ κεφάλαιο τοῦ βασιλέως Μανασσῆ, μιὰ περίληψι τοῦ μυθιστορήματος «Μανασσῆς»· προφανῶς ἐπειδὴ νόμισε ὅτι ὁ ἥρωας τοῦ μυθιστορήματος Μανασσῆς εἶναι ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Μανασσῆς. κι ἔτσι τράβηξε στὴ σωτηρία καὶ τὸ βασιλέα. σ' ἑπόμενο ἀντίγραφο τῆς Βίβλου τὸ σχόλιο τοῦ περιθωρίου περάστηκε ὡς γλώσσημα μέσα στὸ κανονικὸ κείμενο, ἐκτοπίζοντας ἀνάλογο κανονικὸ κομμάτι. ἔπειτα στὸ μὲν ἕνα βιβλίο, τοὺς Βασιλεῖς, τὸ γλώσσημα δὲν εἶχε ἐντυπωσιακὸ μέλλον, ἀλλὰ στὸ ἄλλο, τὴν Παραλειπομένη, εἶχε ἐντυπωσιακώτερο. δὲν πέρασε βέβαια σὲ ἀρκετὰ χειρόγραφά του, ἀλλὰ κατὰ τὰ 65 ἔτη τοῦ συνεδρίου τῆς Ἰαμνείας (100-132), ὅταν μασορίτευε τὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης ὁ ῥαββῖνος Συμεὼν βὲν Ἀκιβά, πέρασε τὸ γλώσσημα στὸ πρωτομασοριτικὸ κείμενο τῆς Παραλειπομένης μόνο, ἐπειδὴ ὁ Ἀκιβὰ συμβουλευόταν συνεχῶς τοὺς Ο΄, ποὺ μετὰ τὴν τέτοια χρῆσι τους τοὺς πέταξε. διότι ἡ προσθήκη εἶναι περασμένη τόσο στὸ μασοριτικὸ ἑβραϊκὸ ὅσο καὶ στὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους, καί γε στοὺς ἄκριτους «κριτικοὺς» ἐκδότες τῶν συγχρόνων μας προτεσταντῶν, ποὺ ἐπιμένουν νὰ στηρίζωνται σὲ τρία μόνο ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα (A B S), ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο ἔχουν τὴν προσθήκη. ὅταν ἡ προσθήκη ῥίζωσε ἔτσι καὶ τὸ μυθιστόρημα Μανασσῆς χάθηκε, μᾶλλον κατὰ τὴν καταστροφὴ τῶν Ἰουδαίων τοῦ 132-5, κι ἔμεινε μόνο ἡ προσθήκη, κι ὅταν καὶ οἱ ἀρειανοὶ Ἀλεξανδρινοὶ τὴν πέρασαν τόσο σὲ περισσότερα χειρόγραφα ὅσο καὶ στὸ βιβλίο τους Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ μῦθος ῥίζωσε. θυμοῦμαι τὸ τοῦ Χριστοῦ *Πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς,* ποὺ λέει γιὰ τὸ διάβολο, ὅταν θυμοῦμαι ὅτι κι ὁ βιβλικώτερος ὅλων τῶν πατέρων Ἰωάννης Χρυσόστομος ξεγελάστηκε μ' αὐτὴ τὴ βρόμικη προσθήκη.

Ἀπὸ τὴ Σούμμα μαθαίνουμε καὶ τὸ βασανιστήριο μηχάνημα, στὸ ὁποῖο ἄρχισε νὰ ψήνεται ὁ αἰχμάλωτος βασιλεὺς Μανασσῆς, ἀκριβῶς σὰν τὸ παλιὸ μετάλλινο οἰκιακὸ καβουρντιστήρι τοῦ καφέ. τὸν ἔψηναν μέσα σὲ *χαλκοῦν ἄγαλμα* - καβουρντιστήρι. ἐδῶ, νομίζω, ἐπανεμφανίζεται ἡ διπλῆ ἀναφορὰ τοῦ Φαλάριδος στὰ Πτολεμαϊκὰ (12,11· 14,7). ὁ Φάλαρις κατὰ τὸν Πίνδαρο καὶ τὸν Πολύβιο καβούρντιζε τοὺς πολιτικούς του ἀντιπάλους μέσα σὲ κούφιον *χάλκεον ταῦρον καυτῆρα* ἢ *χαλκοῦν ταῦρον ἐκπυρούμενον,* κι ὅταν ἄρχιζε τὸ κα-

βούρντισμα κι ἐκεῖνοι μέσα μούγκριζαν, τὰ μουγκρητά τους, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ στόμα τοῦ χαλκίνου ταύρου, ἀκούγονταν σὰ μουγκρητά του[6].

Φρενοβλαβικὲς φλυαρίες ἔχει στὴν περίληψί του ὁ Κύπριος μοναχὸς Νεόφυτος ὁ ἔγκλειστος. «Ὅταν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων Ἐζεκίας (800-750 π.Χ.) θεραπεύτηκε ἀπὸ τὴν ἀπειλητικὴ γιὰ τὴ ζωή του νόσο του καὶ εἶπε στὸν «εὐχαριστήριο ψαλμό» του (παλιὰ στιχομετρία Ἠσ 38,21^{+}· παλιὰ στιχαρίθμησι νόθων 39,1-16) *Ἀπὸ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω ἃ ἀναγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην σου, Κύριε,* ἡ γυναίκα του ...Καλλιγόνη (!) συνέλαβε καὶ γέννησε τρία ὄψιμα *(ὀψίγονα)* τρίδυμα ἀγόρια, Ἀνανίαν Ἀζαρίαν καὶ Μισαήλ, ποὺ ἦταν *οἱ τρεῖς παῖδες ἐν καμίνῳ* οἱ συνομήλικοι τοῦ Δανιὴλ στὴ Βαβυλῶνα (600 π.Χ.). ὁ Ἐζεκίας εἶχε γεννήσει πιὸ μπροστὰ καὶ τὸν Μανασσῆ, ὁ Μανασσῆς γέννησε τὸν Ἀμών, ὁ Ἀμὼν τὸν Ἰωσία, ὁ Ἰωσίας τὸν Ἰωακίμ, ὁ Ἰωακὶμ τὸν Ἰεχονία (ἓξ διαδοχικοὶ βασιλεῖς ἀπὸ πάππο μέχρι τετρακισέγγονο) καὶ μετὰ τὸν τετρακισέγγονο γεννήθηκαν οἱ τρίδυμοι ποὺ ἦταν ἀδέρφια τοῦ προπάππου Μανασσῆ. (καὶ τ' ἀδέρφια αὐτὰ ζοῦν 250 χρόνια!). οἱ τρίδυμοι *τρεῖς παῖδες* μαζὶ μὲ τὸ Δανιὴλ στὴ Βαβυλῶνα ἀπέδειξαν τὴν ἀπάτη τοῦ εἰδώλου Βήλ, σκότωσαν τὸ Δράκοντα, κι ἀφοῦ μπροστὰ στὸ Δανιὴλ φιμώθηκαν οἱ λέοντες στὸ λάκκο τους, κι ἀφοῦ παρὰ λίγο νὰ καοῦν καὶ οἱ ἴδιοι στὴν κάμινο τοῦ Ναβουχοδονόσορ (χρόνος θρᾳκικῶν καλάντων μέχρι ἀηδίας), τότε κι ὁ μεγαλείτερος ἀδερφός των Μανασσῆς μετανόησε κι ἀπὸ ἀσεβὴς ἔγινε εὐσεβὴς καὶ βασίλευσε στὴν Ἰερουσαλὴμ (τὴν κατεστραμμένη!). κι ἔπειτα οἱ τρίδυμοι καὶ μπροστὰ στὸν ἀσεβῆ Πέρση βασιλέα... Ἀττικὸν (!) ὡμολόγησαν τὴν ἀληθινὴ πίστι καὶ τοῦ εἶπαν· «Εἴμαστε τέκνα τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Ἐζεκίου καὶ τῆς Καλλιγόνης· ...ὅταν κάποτε μᾶς ἔρριξαν στὴν κάμινο τοῦ πυρός, εἴδαμε δίπλα μας τὸν *Λόγον τοῦ θεοῦ* (Ἰω 1,1) *ἐν μορφῇ ἀνθρώπου* (Φι 3,11)... κλπ. ...καὶ σὺ βασιλεῦ δὲν ξέρεις τί σὲ περιμένει *ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς* (Ἠσ 13,2· Α΄ Πε 5,2). κι αὐτοὺς τοὺς τρεῖς παῖδες καὶ τὸν Δανιὴλ ὁ ἀσεβὴς Πέρσης βασιλεὺς Ἀττικὸς τοὺς σκότωσε, κόβοντας τὰ κεφάλια τους, καὶ διέταξε νὰ καοῦν τὰ σώματα καὶ τῶν τεσσάρων, ἀλλ' οἱ ἄγγελοι τὰ πῆραν καὶ τὰ ἔκρυψαν μέσα στὴν πέτρινη μᾶζα σκληροῦ βράχου ἐπὶ 440 χρόνια (δηλαδὴ ἀπὸ τὸ 600 π.Χ. μέχρι τὸ 33 μ.Χ.!), καὶ τὴ νύχτα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἀναστήθηκαν *καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς* (Μθ 122,23)...», καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια φρενοβλαβικά, ποὺ δείχνουν ὅτι τὰ τρίδυμα τῆς Καλλιγόνης καὶ τοῦ Ἐζεκίου διάβαζαν καὶ Κ. Διαθήκη (Ματθαῖο, Ἰωάννη, Πέτρο, Παῦλο).

Μιὰ κλειστὴ εὐσεβὴς καὶ ἁγνὴ κοινωνία τοῦ ἐγκοσμιοκρατικοῦ ἰσραηλιτικοῦ - μωσαϊκοῦ τύπου μὲ χώρα δική της ἀπαλλάσσεται ἀπ'

ὅσα μέλη της διαφθάρηκαν μὲ τὴ θανάτωσί τους. μιὰ ἀνοιχτὴ εὐσεβὴς καὶ ἁγνὴ κοινωνία τοῦ πνευματικοῦ χριστιανικοῦ τύπου χωρὶς χώρα δική της ἀπαλλάσσεται ἀπ' ὅσα μέλη της διαφθάρηκαν μὲ τὴν ἀποβολή τους ἀπὸ τὴ λέσχη ὁμοφροσύνης. μιὰ κοινωνία ὅμως τοῦ ἐγκοσμιοκρατικοῦ ἰσραηλιτικοῦ - μωσαϊκοῦ τύπου, χωρὶς δική της χώρα καὶ χωρὶς δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν μελῶν της, ἐπειδὴ ζῇ ἀνάμεσα σὲ πολυπληθέστερους εἰδωλολάτρες, ποὺ μόνο ἐκεῖνοι ἔχουν τὴν ἐξουσία θανατώσεως ἢ ἀποβολῆς ὁποιουδήποτε μέλους, ἐνῷ ὅσα μέλη της διαφθάρηκαν ἔχουν τὴν εὐχέρεια νὰ ἐξακολουθοῦν καὶ νὰ ζοῦν καὶ νὰ εὐτυχοῦν συμβιώνοντας φιλικὰ μὲ τ' ἄλλα μέλη τὰ εἰδωλολατρικά, ἔχει ἀνεπίλυτο πρόβλημα· κι ἀρχίζει αὐτὴ νὰ φοβᾶται καὶ νὰ μειοδοτῇ. τέτοιες παγιδευμένες κοινωνίες εἶναι ἡ παρ' εἰδωλολάτραις Πτολεμαίοις παροικοῦσα ἰουδαϊκὴ κοινωνία καὶ τὸ παρὰ Χριστιανοῖς παρασιτεῦον μοναστήρι τῶν μοναχῶν. καὶ ἀκριβῶς αὐτὲς οἱ δυὸ κοινωνίες μειοδοτοῦν, ὅταν νοσοῦν πολλὰ μέλη τους. παρ' ὅλο ποὺ ἡ ποιότητά τους συνεχῶς πέφτει, αὐτές, γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν, μειοδοτοῦν μέχρι σημείου ποὺ δὲν φαντάζεται κανεὶς ἄλλος. μποροῦν νὰ φτάσουν στὸ σημεῖο νὰ εἶναι κοινωνίες μὲ τὸ πιὸ φαῦλο ἦθος καὶ μὲ τὶς πιὸ φαῦλες «ἀρχές», μπροστὰ στὴν ἀνάγκη - πεῖσμα νὰ ἐπιβιώσουν πάσῃ θυσίᾳ.

Ἔτσι ἡ ἐν λόγῳ προσθήκη στὸ κείμενο τῆς Παραλειπομένης, ποὺ δημιουργεῖ ἕναν φαῦλο Μανασσῆ νὰ «μετανοῇ» καὶ ν' ἀμνηστεύεται, ἦταν στοὺς Ἀλεξανδρινοὺς Ἰουδαίους «χρήσιμη», κι ὁ κιβδηλοποιός, ποὺ τὴν παρασημείωσε καὶ τὴ σφήνωσε στὸ θεόπνευστο κανονικὸ κείμενο, ἔκρινε τὴ συμπερίληψί της στὴ Βίβλο ἀπαραίτητη ὠφέλιμη καὶ συμφέρουσα γι' αὐτούς. ὅσοι Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι, καθὼς ἐγκαταβίωναν ἀνάμεσα στοὺς εἰδωλολάτρες, ἀποστάτησαν εἰδωλολάτρησαν καὶ κυλίστηκαν στὴν εἰδωλολατρικὴ ἀκαθαρσία, ἔπρεπε νὰ παραινεθοῦν καὶ νὰ πεισθοῦν ὅτι, ἀπ' ὁποιαδήποτε βλασφημία κι ἀκαθαρσία κι ἂν ἐπιστρέψουν ἔστω καὶ στὰ γεράματά τους στὴν ἰουδαϊκὴ συναγωγή, θὰ ἔχουν σὰν τὸ Μανασσῆ ἕνα «εὐτυχὲς τέλος». θὰ κερδήσουν κι αὐτοί, θὰ κερδήσῃ καὶ ἡ συναγωγή. καὶ γιὰ τοὺς παρὰ Χριστιανοῖς μοναχοὺς ἡ Προσευχὴ τοῦ Μανασσῆ ἦταν ὅ,τι χρειαζόταν· ἔχει τὴν ἀνάλογη καὶ γι' αὐτοὺς παραινετικὴ δύναμι. οἱ μοναχοί, πού, ὅπως φαίνεται καὶ στὴν ἀρχαία ἀββάδικη θηβαϊκὴ καὶ νιτριακὴ παραφιλολογία, πήγαιναν συχνὰ καὶ πόρνευαν στὰ πορνεῖα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἔπρεπε νὰ παραινεθοῦν μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐπιστρέψουν στὸ μοναστήρι τους ἢ τὸ συνοικισμό τους *(σκῆτιν),* ποὺ κινδύνευε ἀπὸ ἀποστράγγισι, γιὰ νὰ μὴ χαθοῦν αὐτοί, καὶ γιὰ νὰ μὴν τοὺς χάσῃ κι ἐκεῖνο κι ἐξανεμισθῇ. ἡ μοναστικὴ ἡγεσία ὑποσχόταν ὅτι ὁ θεὸς θὰ τοὺς ἔχῃ ὅπως πρῶτα· σὰ νὰ μὴν ἔκαναν τίποτε· σὰ νὰ ἦταν ἕνα κακὸ ὄνειρο μόνο·

σὰν τὸ Μανασσῆ. ἀρκεῖ μόνο τὸ μοναστήρι νὰ μὴ χάσῃ τὴν ἀριθμητική του δύναμι καὶ τὰ διάφορα ἀπαραίτητα διακονήματά του νὰ μὴ μείνουν χωρὶς τοὺς διακονοῦντες. γιὰ ὅσους δὲ σάπιζαν στὸν μὴ ἀναχαιτίσιμο αὐνανισμὸ ἡ Προσευχὴ τοῦ Μανασσῆ διαβαζόταν στὸ Ἀπόδειπνον, δηλαδὴ στὴν πρὸ τοῦ ὕπνου σχοινοτενῆ βραδινὴ προσευχή τους, σὰ νυχτερινὸ λεκτικὸ φυλαχτό, μὲ τὴν πεποίθησι ποὺ εἶχαν καὶ τὰ μικρὰ παιδιά, ὅταν στὴ βραδινὴ προσευχή τους ἔλεγαν ὅλο κι ὅλο σὰν τέτοιο λεκτικὸ φυλαχτὸ τὸ στιχάκι

Κάνω βράδυ τὸ σταυρό μου,
ὅπλο ἔχω στὸ πλευρό μου.

οἱ μοναχοὶ εἶχαν ἀνάγκη νὰ τοὺς προστατεύῃ ὁ θεὸς στὸν ὕπνο τους ἀπὸ *τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν καὶ τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ,* ἀπὸ τὴν ἀσίγαστη δηλαδὴ σκέψι τοῦ τί ἀπολαμβάνουν ἐκείνη τὴ στιγμὴ στὸ κρεβάτι τους οἱ παντρεμένοι, ἐνῷ αὐτοὶ οἱ καημένοι εἶναι μόνοι ὁλομόναχοι μὲ τὸ ἐχθρικὸ πέος τους καὶ τὸ ἐχθρικὸ χέρι τους. ἔτρεμαν δὲ καὶ τὴν κατὰ καιροὺς στὸν ὕπνο τους ὑπερχείλισι τοῦ σπέρματος, τὸ ὁποῖο ἔτσι κι ἀλλιῶς παράγεται, καὶ παρακαλοῦσαν, τώρα ποὺ πηγαίνουν *(ἀπιοῦσιν) πρὸς ὕπνον εἰς ἀνάπαυσιν σώματος καὶ ψυχῆς,* νὰ τοὺς προστατεύσῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν καθημερινὸ ἐφιάλτη, *ἀπὸ τοῦ ζοφεροῦ ὕπνου τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀπὸ πάσης σκοτεινῆς καὶ νυκτερινῆς ἡδυπαθείας,* ἰδίως δηλαδὴ ἂν τὴν ὑπερχείλισι τὴ συνώδευε καὶ κανένα ἀνάλογο ὄνειρο, ποὺ ἔπειτα δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ ἡσυχάσουν ὅλη τὴν ἡμέρα. ἂν ἄκουγαν τὸν Μ. Ἀθανάσιο, ποὺ τοὺς παραινεῖ ν' ἀδιαφορήσουν γιὰ τὴν ἀπρόκλητη ῥεῦσι σπέρματος, διότι εἶναι μιὰ ἀναπόφευκτη φυσιολογικὴ λειτουργία, κι ἀδιαφοροῦσαν, θὰ γλύτωναν ἀπὸ τὸν καθημερινὸ ἐφιάλτη. ἀλλ' οἱ μοναχοὶ γι' αὐτὸ τονίζουν τόσο τὴν «ὑπακοή», ἐπειδὴ εἶναι ἄτομα ἰδιαζόντως ἀπειθῆ κι ἀνυπάκουα στὸ θεό, ἔχοντας μέσα τους κάτι τὸ στασιαστικὸ καὶ σατανικό, ποὺ δὲν ἔχουν οἱ πιστοὶ Χριστιανοί. κι ἐπειδὴ κάθε πρωῒ ἦταν ἀναστατωμένοι κι ἑτοιμόρροποι γιὰ τὸ ὄνειρο τῆς *ἡδυπαθείας,* πλειστάκις ἐπειδὴ ἦταν μόνον ὄνειρο, καὶ ὄχι πραγματικότης, μιὰ τέτοια προσευχὴ σὰν τοῦ ψεύτικου «μετανοήσαντος Μανασσῆ» τοὺς ἦταν ἀπαραίτητη. ἀπαραίτητη κυρίως γιὰ τοὺς «γέροντές» των βέβαια ποὺ τὸ σῶμα τῶν ὑποτακτικῶν τους κινδύνευε ἀπὸ διαρροή. καὶ ἄντε νὰ τοὺς πείσῃς ἔπειτα ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ Μανασσῆ εἶναι ἕνα κίβδηλο πλαστογράφημα ποὺ σφηνώθηκε στὴ Βίβλο ἀπατεωνικῶς καὶ βλασφήμως. ἔπαιξε καλὰ τὸ παιχνίδι του ὁ διάβολος ἐναντίον τῆς Βίβλου, βρίσκοντας καὶ φανατικοὺς συμμάχους· μετὰ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς Ἰουδαίους βρῆκε τοὺς κατ' ἀρχὰς Αἰγυπτίους μοναχούς. γι' αὐτὸ σὲ τέτοια θέματα συμπεριφέρονται σὰ δαιμονισμένοι. ἔχουν τὸν ἐλαύνοντα. οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ μοναχοὶ δὲν κατάλαβαν

ὅτι ἀπέσβεσαν τὴ διδασκαλία τοῦ Σαμουὴλ καὶ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Ἰωάννου ὅτι ὑπάρχουν ἁμαρτίες ποὺ δὲν συγχωροῦνται ποτέ, ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ διαφθορὰ μὴ ἀναστρέψιμη, ἀμετανόητη.

Ἡ μυθιστορηματικὴ καὶ παγανίζουσα προσθήκη ἔγινε «Ἁγία Γραφή», ὁ μυθιστορηματικὸς Μανασσῆς ῥίζωσε ὡς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἀρειανοὶ μάλιστα στὶς «Ἀποστολικὲς Διαταγές» των (2,22,10) καὶ οἱ ἐκπληκτικοὶ μοναχοὶ Νιτρίας Θηβαΐδος καὶ πάσης Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης καί γε οἱ πατέρες ἡμῶν τοῦ ἄλλαξαν καὶ τόπο ἐξορίας, μεταθέτοντάς τον στὴ Βαβυλῶνα. ὅσο γιὰ τὸ χρόνο, εἶναι κι ἐδῶ σὲ μεγάλο βαθμὸ χρόνος θρακικῶν καλάντων. ὁ ἀρχικὸς Μανασσῆς τοῦ μυθιστορήματος δὲν ἦταν ἁμαρτωλός, οὔτε ἔκανε καμμιὰ προσευχὴ μετανοίας, ἀλλ' ἔπασχε ὡς ἀδικούμενος ἥρωας, ὁ νέος ὅμως Μανασσῆς ἔπασχε τιμωρούμενος γιὰ τὶς φρικτὲς κι ἀκατονόμαστες ἁμαρτίες καὶ βλασφημίες του· τοῦ ἔφτιαξαν καὶ μιὰ ψευδοέμμετρη προσευχὴ μετανοίας, τὸν ἐπανέφεραν στὸ θρόνο του «ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία», πρᾶγμα τελείως ἀνιστόρητο κατὰ τὴν Π. Διαθήκη (Βα 117,22-24· 122,7· Ἰε 15,4) καὶ ὄντως τρελλό, καὶ τόσο οἱ ὀλιγόπιστοι Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι, ὅσο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς ἐπαρχίας τῆς Ἀλεξανδρείας βρῆκαν τὸ ὑπόδειγμα γιὰ τὴν ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενη μετάνοιά τους.

1. Τωβὶτ 14,10-11. Ἰουδὶθ 8,1-4· 7-8· 10,3· 16,21-24.

2. Πα 85,14-18. ὅτι τὸ σχόλιο - γλώσσημα σφηνωνόταν καὶ στὸ βιβλίο Βασιλεῖς φαίνεται στὶς «Διαταγὲς τῶν ἀποστόλων» 2,22,4· καὶ σ' ἄλλα σημεῖα τους. στὸ βιβλικὸ κείμενο ὅμως τὸ γλώσσημα ἐν τέλει δὲν κάθισε στοὺς Βασιλεῖς (κεφ. 117)· κάθισε μόνο στὴν Παραλειπομένη (κεφ. 85) καὶ σ' ἐλάχιστα χειρόγραφα ἀλεξανδρινά. δυστυχῶς περάστηκε στὶς ἔντυπες ἐκδόσεις, πάντοτε ἐξωεκκλησιαστικὲς (προτεσταντικές), ποὺ στηρίζονται μόνο στὰ προειρημένα χειρόγραφα.

3. Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων 2,22,3-18· 7,37,2. (ὅτι οἱ Διαταγὲς εἶναι ἀρειανικὸ βιβλίο, καὶ ἀνόητο, καὶ ἐξυβριστικὸ ἐναντίον τοῦ Δευτερονομίου, τὸ ἀπέδειξε ὁ Φώτιος, Βιβλ., 113 PG 103,388c). Ὡρολόγιον, Ἀπόδειπνον, Εὐχὴ Μανασσῆ. Ἐφραὶμ Σύρος, Λόγ. εἰς τὴν Β΄ παρουσίαν, 3 ἔκδ. Assemani, τ. 2,199c. Σούμμα, λ. Μανασσῆς. Ψευδο-Χρυσόστομος, Opus imperfectum in Matthaei Evangelium, 1 ἔκδ. B. Montfaucon, τ. 6,751abc. Νεόφυτος ἔγκλειστος, Κατηχ. 53,3-4.

4. Ἐπιφάνιος, Πανάρ. 59,7,7. Ἰωάννης Χρυσ., Εἰς Ματθ. 6,28 ὁμ. 22,4 PG 57,305· καὶ Μθ 21,12-13 ὁμ. 67,4 PG 58,637· Πρὸς Θεόδ. ἐκπεσ. 1,6 PG 47,284.

5. Διαταγαὶ ἀποστ. 2,22,12-14. Ὡρολόγιον, ἐνθ' ἀνωτ.. Ὠδὴ ΙΒ΄ στὴν ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχουν μόνο ἐννέα (Α΄-Θ΄). χρησιμοποιήθηκαν ὅμως ἀπὸ αἱρετικοὺς μέχρι δεκατρεῖς ᾠδαί.

6. Πίνδαρος, Πυ. 1-95-96· καὶ Σχόλια. Πολύβιος 12,25.

30. Δουλεία τοῦ Ἰσραήλ

Πα 96,11^{+}. Μιὰ μικρὴ περίληψι - σχόλιο γιὰ τὴν αἰχμαλωσία τῶν Ἑβραίων στοὺς *Βαβυλωνίους* καὶ στοὺς *Μήδους* μέχρι τὴν *συμπλήρωσιν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.* ἡ μνεία τῶν *Μήδων* καὶ τῆς *συμπληρώσεως ἑβδομήκοντα ἐτῶν,* ὅπως προφήτευσε ὁ *Ἰερεμίας,* δείχνει ὅτι ἡ περίληψι αὐτὴ εἶναι προσθήκη πολὺ μεταγενέστερη τοῦ πρωΐμου αἰχμαλωσιακοῦ βιβλίου τῆς Παραλειπομένης. εἶναι σχόλιο τοῦ περιθωρίου στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχή.

31. Διάταγμα τοῦ Κύρου γιὰ ἐπάνοδο

Πα 96,11^{+}. Σὰ συναπτὴ συνέχεια τῆς προηγουμένης προσθήκης - σχολίου καὶ σὰν «ἐπίλογος» τῆς Παραλειπομένης συνάπτεται ὅλο τὸ πρῶτο κεφάλαιο τῆς Ἀναβάσεως μὲ τὸ περὶ ἐπαναπατρισμοῦ διάταγμα τοῦ Πέρσου βασιλέως Κύρου. ἡ προσθήκη αὐτὴ ὀφείλεται σὲ ἀντιγραφικοὺς - βιβλιοδετικοὺς λόγους· ἐπειδὴ τὸ ἀμέσως ἑπόμενο κείμενο ἦταν ἡ συναπτὴ Ἀνάβασις.

32. *Συριστί*

Αἰ 2,4 *...Καὶ ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖοι τῷ βασιλεῖ [συριστί]· Βασιλεῦ...*

Τὸ ὄνομα χώρας *Παλαιστινὴ* δὲν ὑπάρχει σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ Διαθῆκες τῆς Βίβλου (ὅπως δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὲς καὶ τὸ ὄνομα *Νεῖλος*). εἶναι ἐξελληνισμένη προφορὰ καὶ γραφὴ τοῦ ὀνόματος *Φιλιστιὶμ (Πλστ)* (Νο 38,22), τοῦ ὁποίου ἄλλες γραφὲς εἶναι τὰ αἰγυπτιακὰ *Πηλούσιον Πηλούσιοι Φερεζαῖοι Φελάχοι Πελασγοὶ Φέλσινα (Felsina) Φαλίσκοι (Falisci),* ποὺ ὅλοι αὐτοὶ καταγόμενοι ἀπὸ τὸν παραποτάμιο πολιτισμὸ τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου ἐπάνδρωσαν τὸν παραμεσόγειο δακτύλιο σὲ χρόνια προϊστορικά, πρὶν εἰσβάλουν στὸ δακτύλιο αὐτὸ οἱ Σημῖτες (Ἑβραῖοι) ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ οἱ Ἰαπετῖτες (Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι) ἀπὸ τὴν Εὐρώπη σὲ χρόνια ἐπίσης προϊστορικά. ἔγραψα γι' αὐτὰ πολλά, ποὺ προέκυψαν ἀπὸ ἔρευνά μου, τὸ 1988 στὸ σύγγραμμά μου «Ἀλφάβητο». πρῶτος ἀναφέρει τὸ ὄνομα *Παλαιστινὴ* ὡς ἐπιμεριστικὸ ἐπιθετικὸ προσδιορισμὸ στὸ *Συρία* ὁ Ἡρόδοτος· *Συρίη ἡ Παλαιστινή* (Ἡρόδοτος, 2,106,1· 3,91,1· 4,39,2· 7,89,1· 2)· *Τῆς Συρίης τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν Παλαιστινὴ καλέεται.* ἔπειτα λατινιστὶ καὶ φραγκιστὶ τονίζεται παροξυτόνως *Palaestina* -

Παλαιστίνη. σ' ἐμᾶς ὁ λατινοφράγκικος τονισμὸς κάθισε τὸν 13ο αἰῶνα ἀπὸ τοὺς σταυροφόρους καὶ τὴ φραγκοκρατία, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι λατινοφράγκικοι τονισμοὶ *Δινδυμήνη* ἀντὶ *Δινδυμηνὴ* καὶ *δαμάσκηνον* ἀντὶ *δαμασκηνὸν (μῆλον).* καὶ ἔτσι σφαλερὰ τονίζουν *Παλαιστίνη* καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐκδότες τοῦ Ἡροδότου (C. Hude, Ὀξφόρδη). στὴ Βίβλο ἡ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ λέγεται *Συρία* (Δε 5,580· Μθ 10,2· Λκ 6,2· Πξ 58,1· 64,3). λέγονταν δυὸ *Συρίαι·* ἡ *Συρία* λεγόταν *Κοίλη Συρία,* καὶ ἡ Παλαιστίνη λεγόταν *Παλαιστινὴ Συρία* ὅπως τὴ λέει πέντε φορὲς κι ὁ Ἡρόδοτος. *συριστὶ* ὅμως λέγεται στὴν Παλαιὰ Διαθήκη τὸ λαλεῖν στὴ γλῶσσα τῶν Ἀσσυρίων τῆς Νινευὴ τῆς Κοίλης Συρίας (Βα 110,17· Ἀν 9,2· καὶ Σχόλιον τῆς ᾠ̓ας στὴν Αἰ 2,4). αὐτὸ τὸ Σχόλιο στὰ χειρόγραφα βρίσκεται σφηνωμένο στὸ βιβλικὸ κείμενο *...Καὶ ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖοι τῷ βασιλεῖ [συριστί]· Βασιλεῦ, ...* φυσικὰ ὠβέλισα τὸ *συριστὶ* ὡς ξένο καὶ περιττὸ μέσα στὸ ἱερὸ κείμενο.

Τί σήμαινε ὅμως ὡς σχόλιον τῆς ᾠ̓ας αὐτὸ τὸ *συριστί;* ἔχω τὴ γνώμη ὅτι εἶναι ἕνα διασωσμένο κατάλοιπο ἀπὸ τὴ μασοριτικὴ ἐργασία τοῦ Ἀκιβὰ ἐπὶ τῆς Βίβλου, καὶ σημαίνει ὄχι τὴ γλῶσσα ἀλλὰ τὴ γραφή, τὴν ἔπειτα λεγομένη «τετράγωνη ἀραμαϊκὴ γραφή», τὴν ὁποία ἐπέβαλε στοὺς Ἑβραίους ὁ Ἡρῴδης Α΄ γύρω στὸ 30 π.Χ.. ὑπολογίζω ὅτι ὁ Ἀκιβὰ κατὰ τὴ μασοριτική του ἐργασία κρατοῦσε στὸ χέρι ἕνα ἀρχαιότερο τοῦ 30 π.Χ. χειρόγραφο γραμμένο στὴν ἀρχαία ἑβραϊκὴ γραφὴ τὴν ὅμοια μὲ τὴν ἀρχαϊκὴ προκλασσικὴ ἑλληνικὴ γραφὴ καὶ διασκεύαζε τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ κείμενο, ἀλλὰ κρατοῦσε καὶ χειρόγραφα μὲ τὴν τετράγωνη ἀραμαϊκὴ γραφή, στὴν ὁποία ἔγραφε τὸ μασοριτικό του. καὶ σὲ κάποιο χειρόγραφο τοῦ μασοριτικοῦ του σημείωσε στὸ περιθώριο ὅτι «Μέχρι ἐδῶ ἔχω μεταγράψει τὸ κείμενο στὸ μασοριτικό μου στὴν τετράγωνη ἀραμαϊκὴ γραφὴ –τὴν ἡρῴδειο–, ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀπομένει νὰ μεταγράψω καὶ τὸ ὑπόλοιπο». αὐτὸ σημαίνει τὸ τσεκάρισμα *συριστί·* διότι τσεκάρισμα εἶναι. (πιθανῶς δὲ καὶ κάποιος ἄλλος κι ἀρχαιογνώστης νὰ τοῦ διάβαζε ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴ γραφή, ποὺ ὁ ἴδιος δὲν ἤξερε νὰ τὴ διαβάζῃ. (ἔτσι κι ἐγὼ ἀναζητήθηκα καὶ προσελήφθην κι ἐξέδωσα τὸν «Τόμον Χαρᾶς» τοῦ Δοσιθέου Ἰεροσολύμων ἀπὸ ἔντυπο μὲ τὰ δυσανάγνωστα «βενετσιάνικα τυπογραφικὰ στοιχεῖα» τοῦ 1700, ἐπειδὴ κάποιος ἄλλος δὲν ἤξερε νὰ τὰ διαβάζῃ καὶ ἀποπέμφθηκε). κι αὐτὴ τὴ λέξι *συριστὶ* οἱ καθαρογράφοι τοῦ Ἀκιβὰ –σὰ νὰ λέμε «οἱ πληκτρολόγοι του»– τὴν ἐξέλαβαν γι' αὐτοδιόρθωσί του - συμπλήρωσί του - προσθήκη του στὸ βιβλικὸ κείμενο, καὶ τὴν πέρασαν μέσα στὸ κείμενο. (βλ. καὶ ἐδῶ παρακάτω, ἀριθμ. 43, ὀβελισμὸν σχολίου στὸν Ἰώβ). ἀργότερα τὴ λέξι αὐτὴ τὴν πέρασε κι ὁ Ὠριγένης μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του στοὺς Ἑβδομήκοντα ἑλληνιστί, κι ἀκόμη ἀργότερα μὲ τὴν ὑπόδειξι τῶν Καππαδο-

κῶν *φωστήρων* περάστηκε καὶ σὲ χριστιανικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα. στὰ χρόνια μας βέβαια διατυπώθηκαν πολλὲς ἀπόψεις τῶν «βιβλικῶν θεολόγων» γι' αὐτὸ τὸ *συριστί,* ἀλλ' εἶναι ὅλες βλακώδεις τσαρλατανιές.

33. *Βιβλίον τῆς συνοδίας*

Ἀν 43,2^{+}. Στὸ βιβλίο Ἀνάβασις 43,2 (τριτημόριο Νεεμίου) στὴ φράσι τοῦ Νεεμίου *Συνῆξα τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδίας* εἰς τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν τῆς Πύλης τοῦ Ὕδατος,* ἀμέσως μετὰ τὴ λέξι *συνοδίας,* σὲ θέσι συντακτικῶς τελείως ἀταίριαστη, παρενείρεται ἡ πρώην σ' αὐτὴ τὴ λέξι ἀναφερόμενη παρασημείωσι τῆς ᾧας (nota marginalis) κι ἔπειτα μεγάλο γλώσσημα σφηνωμένο στὸ σημεῖο ἐκεῖνο τοῦ κειμένου τὸ μικρὸ ἔργο (opusculum) ***Βιβλίον τῆς Συνοδίας.*** ἐννοεῖται ἡ πρώτη καὶ μεγάλη συνοδία τῆς πρώτης ἐπανόδου μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ζοροβάβελ, ἡ ὁποία ἱστορεῖται στὸ πρῶτο τριτημόριο τῆς Ἀναβάσεως. ὁ τρόπος ἀναρτήσεως τῆς προσθήκης αὐτῆς στὸ βιβλικὸ κείμενο μετὰ τὴ λέξι του *συνοδίας* εἶναι ὁλόιδιος μὲ τὸν τρόπο ἀναρτήσεως τῆς προσθήκης γιὰ τὴν καθ' ὁδὸν ὄψιμη περιτομὴ τοῦ *παιδίου* τοῦ Μωϋσῆ μετὰ τὴ φράσι του *ἐγὼ ἀποκτενῶ τὸν υἱόν σου τὸν πρωτότοκον* (Νο 9,9)· ἄκρως βλακώδης καὶ τσοκαροειδὴς τρόπος· ἀνάρτησι σὲ τυχαῖο καρφί. τὸ *Βιβλίον τῆς Συνοδίας* ἔχει ἔκτασι περίπου δυὸ σελίδων, κι ἀρχίζει· *Καὶ εὗρον **Βιβλίον τῆς Συνοδίας,** οἳ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις, καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ· 'Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ **ἀναβάντες** ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς ἀπῴκισε Ναβουχοδονόσορ...* δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωσι ὅτι αὐτὸ τὸ ***Βιβλίον*** εἶναι ἕνα ἀρχαῖο ἔγγραφο, τοῦ 6^{ου} π.Χ. αἰῶνος, πηγὴ τοῦ βιβλίου Ἀνάβασις. δὲν εἶναι ὅμως ἔτσι· κι ἂν ἦταν, ἡ θέσι του δὲν εἶναι ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται, πρὸς τὸ τέλος τοῦ ὅλου βιβλίου Ἀνάβασις, στὸ τριτημόριο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς τρίτης *ἀναβάσεως,* 130 χρόνια μετὰ τὴν πρώτη ἀνάβασιν μὲ τὸν Ζοροβάβελ. εἶναι ἁπλῶς ἕνα σημείωμα - περίληψι ἀναγνώστου τῆς Ἀναβάσεως κατὰ τ' ἀλεξανδρινὰ χρόνια, ποὺ ἤθελε νὰ ἔχῃ μιὰ δική του σύνοψι τῶν κειμένων τῶν τριῶν ἐπανόδων· διότι λίγο παρακάτω ἀναφέρει καὶ τὸν Ἔσδρα καὶ τὸν Νεεμία καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν δυὸ μεταγενεστέρων ἐπανόδων, τῆς τοῦ Ἔσδρα καὶ τῆς τοῦ Νεεμίου. ἐννοεῖται ὅτι ἄλλος ἔγραψε τὸ σημείωμα, ἄλλος τὸ σημείωσε ὡς παρασημείωσι τῆς ᾧας σὲ κάποιο χειρόγραφο, κι ἄλλος τὸ σφήνωσε μέσα στὸ κείμενο περνώντας το γιὰ παρόραμα τοῦ προηγουμένου ἀντιγραφέως ποὺ ἐκ τῶν ὑστέρων τὸ ἔγραψε ὡς διόρθωσι στὸ περιθώριο.

Οἱ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἀντιγραφεῖς, μασορῖτες, καὶ «κριτικοὶ» ἐκδότες τῶν αἰώνων 16^{ου}-20^{οῦ}, καὶ μεταφρασταί, κι ὁ ἑξαπλάκιας εὐνοῦχος Ὠριγένης δὲν πῆραν ποτὲ εἴδησι τοῦ φαινομένου αὐτοῦ. τὰ μυαλά τους τὰ εἶχαν σὲ ἄλλες ἐπιδόσεις.

34. Ἀποσπάσματα τοῦ Ἀκύλα κατ' Ἀκιβά

Ἀν 46,1^{+}. Τὰ ἓξ ὠβελισμένα ἀπὸ τὴν Ἀνάβασιν τεμάχια (46,1^{+} 3· 47,2^{+}· 48,7^{+}· 14· 49,3^{+}), ποὺ εἶναι κατάλογοι ὀνομάτων, τὰ πῆρε στὰ Ἑξαπλᾶ του ὁ βλάκας Ὠριγένης ἀπὸ τὸν Ἀκύλα τὸν ὑποχείριο τοῦ Ἀκιβά. διότι ἔχουν πολλὰ *υἱὸς Ἀζία, υἱὸς Ζαχαρία, υἱὸς Σαμαρία,* κλπ. ἀντὶ *υἱοὶ Ἀζία, υἱοὶ Ζαχαρία, υἱοὶ Σαμαρία,* κλπ., πανομοιότυπα πρὸς τὰ πασίγνωστα γιὰ τὴ στριμμένη ἀκριβολογία τους καὶ γιὰ τὴ γελοιότητά τους Γε 5,5 κ.ἑ. μεταφράσματα τοῦ Ἀκύλα *ἐνακόσια ἔτος καὶ τριάκοντα ἔτος* κλπ.. στὴ δὲ χειρόγραφη παράδοσί τους ἡ πολλὴ διαφωνία τῶν χειρογράφων τόσο στὸν ἀριθμὸ ὅσο καὶ στὴν ποικιλία τῶν ὀνομάτων δείχνει ὅτι μεταξὺ 200 π.Χ. καὶ 100 μ.Χ. πολλοὶ πρόσθεταν στὸ βιβλικὸ κείμενο ὀνόματα οἰκογενειακά τους. τὸ βιβλίο Ἀνάβασις εἶναι χρονικῶς τὸ τελευταῖο τῆς Π. Διαθήκης, καὶ οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει ἀρκετὲς γενεαλογίες. διότι κατὰ τὴν ἐπάνοδό τους ἀπὸ τὴν ἑβδομηντάχρονη βαβυλώνιο καὶ περσικὴ αἰχμαλωσία στὴν Ἰουδαία, 53.000 ὅλοι κι ὅλοι οἱ ἄρρενες Ἰουδαῖοι –50.000 ἐπὶ Ζοροβάβελ καὶ 3.000 ἐπὶ Ἔσδρα καὶ Νεεμίου μετὰ 135 χρόνια–, γιὰ νὰ μὴ χωθοῦν ἀνάμεσά τους κι ἀλλοεθνεῖς, ἔκαναν αὐστηρὸ ἔλεγχο καταγωγῆς τοῦ καθενός. τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι ὅ,τι περίπου ἡ *Χρυσῆ Βίβλος (Libro d'Oro = Liber Aureus)* τῶν Ἰταλῶν, τῶν Βενετσιάνων, καὶ τῶν βενετοκρατουμένων Ἑπτανησίων, στὴν ὁποία ἦταν γραμμένα μὲ χρυσᾶ γράμματα τὰ ὀνόματα καὶ τὰ «γενεαλογικὰ δέντρα» τῶν ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν κάθε πόλεως καὶ προσδιοριζόταν ἡ τάξι τῶν εὐγενῶν καὶ ἡ γενεαλογία τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν. τέτοιοι ἀρχαῖοι κι ἐπιφανεῖς (ἀπὸ μεγάλο τζάκι) Ἰουδαῖοι πολὺ μετὰ τὸν ἐπαναπατρισμό τους, ὅταν μερικοὶ ἦταν καὶ πλούσιοι, ἰδίως Ἀλεξανδρινοὶ καὶ Ἱεροσολυμῖτες, σὰν τὸν κοκορῖκο Σιραχίδη, εἶχαν, νομίζω στὸ σπίτι τους σὰν κειμήλιο μιὰ Βίβλο μὲ χρυσᾶ γράμματα (ἡ *χρυσογραφία ἐπὶ ὑμένος,* ἤτοι λεπτῆς πολυτελοῦς περγαμηνῆς, γιὰ τὴν Ἁγία Βίβλο μάλιστα, ἀναφέρεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἀριστέα (§ 176) κατὰ τὸ 180 π.Χ.), ὅπου εἶχαν γραμμένα ἐπίσης μὲ χρυσᾶ γράμματα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προπάππων τους –προστεθειμένα ἀπ' αὐτοὺς «ἀγαθῇ τῇ συνειδήσει» βέβαια– ποὺ «εἶχαν ἔρθη ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία καὶ ἦταν ἀπὸ τὸν Ἔσδρα χαρακτηρισμένοι ὡς καθαρόαιμοι

Ἰουδαῖοι»– *υἱοὶ Ἀζία, υἱοὶ Ζαχαρία, υἱοὶ Σαμαρία,* κλπ. κλπ.. πρέπει νὰ εἶχαν, ἴσως σὲ ὑποσημείωσι - παρασημείωσι τῆς ᾧας, γραμμένη καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ γενεαλογία τους ἀπὸ τὸν προπάππο ἐκεῖνο μέχρι καὶ τὸν ἑαυτό τους. ἀπὸ τότε τοὺς κάθισε ἡ μανία γιὰ γενεαλογίες, τὴν ὁποία σιχαίνεται τόσο ὁ Παῦλος, καὶ μιλάει γιὰ *μωρὰς ζητήσεις καὶ γενεαλογίας* (Ττ 7,2) καὶ γιὰ *ἰουδαϊκοὺς μύθους καὶ γενεαλογίας ἀπεράντους* (Ττ 3,6· Α΄ Τι 2,2) σὰν γιὰ ματαιόδοξες καυχησιολογίες τῶν Ἰουδαίων καὶ σὰν τὴν ὄντως ἀπέραντη ἐκείνη γενεαλογία τὴν κολλημένη μπροστὰ στὴν Παραλειπομένη. νομίζω ἐπίσης ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι κράτησαν αὐτὴ τὴ μανία τους μέχρι τὰ χρόνια ποὺ ἐνδημοῦσαν στὴν Ἱσπανία καὶ στὴν Ἰταλία, ὅπου τὴ μετέδωσαν καὶ στοὺς ἐντοπίους. οἱ Ἰταλοὶ τοὐλάχιστον ὅμως κάποτε ἔπαυσαν νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν Ἁγία Βίβλο ὡς *Χρυσῆ Βίβλο* τῆς γενεαλογίας των καὶ ἀπόδειξι τῆς εὐγενείας των, κι ἀφήνοντας ἥσυχη τὴ Βίβλο, ἔκαναν σὲ κάθε πόλι τους δημοτικὴ *Χρυσῆ Βίβλο,* ἰδιαίτερο δηλαδὴ *Χρυσὸ δημοτολόγιο* ἀναφορᾶς τῶν ὀνομάτων καὶ γενεαλογιῶν τους, ποὺ συνέχιζαν ὅμως νὰ τὸ λένε *Χρυσῆ Βίβλο,* χωρὶς νὰ εἶναι πιὰ ἡ Ἁγία Γραφή, τὸ λατινιστὶ λεγόμενο *Liber Aureus* ἰταλιστὶ δὲ γραφόμενο καὶ προφερόμενο *Libro d'Oro.* ἀπὸ τοὺς Βενετσιάνους ἡ παράδοσι αὐτὴ μεταδόθηκε καὶ στὰ Ἑπτάνησα· ὁ πατέρας τοῦ Δ. Σολωμοῦ ἦταν γραμμένος στὴ *Χρυσῆ Βίβλο - Libro d'Oro* τῆς Ζακύνθου.

Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὸ Νεεμία μέχρι τὸν Ἀκιβὰ (424 π.Χ.-100 μ.Χ.) ἦταν σχετικὰ πολὺ ἐγγράμματο, πολλοί, γιὰ νὰ δείξουν ὅτι εἶναι καθαρόαιμοι Ἰουδαῖοι κι ἐπιφανεῖς, ἀπὸ μεγάλο καὶ παλιὸ τζάκι, στὸ οἰκιακό τους ἀντίγραφο τῆς Βίβλου, πολλὲς φορὲς καὶ *χρυσόγραφον,* πρόσθεταν τὰ οἰκογενειακά τους ὀνόματα, καὶ ἔδειχναν τὴν εὐγενῆ καταγωγή τους· *Υἱὸς Φασούρ, υἱὸς Φαλαλία, υἱὸς Μελχία,* κλπ. κλπ.. κι ὁ Ἀκιβά, προκειμένου νὰ μαγειρέψῃ τὸ μασοριτικό του καὶ νὰ προετοιμάσῃ τὸ ἔθνος του γιὰ τὴ σχεδιαζόμενη ἐπανάστασι τοῦ 132 μ.Χ., μάζευε τέτοια τζάκια ὅσο περισσότερα μποροῦσε. ὁ κάθε ὀπαδός του ἤθελε στὸν ἐπὶ Νεεμίου πανηγυρισμὸ τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ τείχους τῆς Ἱερουσαλὴμ νὰ ἦταν παρὼν κι ὁ προπάππος του. κι ὁ Ἀκιβὰ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ποὺ ἑτοίμαζε, καιγόταν γιὰ ὀπαδοὺς καὶ γιὰ ἐθνική τους ὑπερηφάνεια. ὁ Νεεμίας ἀναφέρει λίγα ἐπίσημα ὀνόματα τῶν ἡμερῶν του, ἀλλ' ὁ κάθε καθαρόαιμος κι ἐθνικόφρων Ἰουδαῖος εὐπατρίδης ἤθελε νὰ ἦταν ἀνάμεσα σ' ἐκείνους κι ὁ προπάππος του. ὅπως στὰ μικρά μου χρόνια (19 μετὰ τὴ μικρασιατικὴ προσφυγιά), γιὰ νὰ δείξῃ πόσο καθαρόαιμος Ἕλληνας ἦταν ἕνας Πόντιος, ἔλεγε· «Ἐμεῖς ἀ σὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἤρθαμεν, καὶ σὸν δρόμον καὶ κολογκύθια ἐφάαμεν, καὶ ἐκατουρήσαμεν αἷμα· αὐοῦτον τὸ αἷμα 'κ ἦτον ἑλληνικόν;». κι ἐμεῖς γελούσαμε. ἔτσι οἱ ὕ-

στεροι Ἰουδαῖοι ἀπέκτησαν καὶ τὴ μανία γιὰ *γενεαλογίας ἀπεράντους* (Ττ 7,2· Α΄ Τι 2,2), τὶς ὁποῖες ἀναφέρει κι ὁ Παῦλος. προκαλοῦν δὲ τὰ τόσα ὀνόματα καὶ ἀπορρύθμισι τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς συντάξεως τῶν ἐδαφίων, στὰ ὁποῖα χώνονται καὶ τσοντάρονται, καὶ διακόπτουν τὴ ῥοὴ τοῦ κανονικοῦ λόγου. τ' ἀπέξυσα ἀπὸ τὴ Βίβλο· ἡ Βίβλος δὲν εἶναι Libro d'Oro γιὰ κανέναν. γιὰ γενεαλογικὸ μητρῷο τους ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἕνα εἰδικὸ μητρῷο, ὅπως ἐν τέλει οἱ Ἰταλοί, κι ὄχι νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ περιθώρια τῶν σελίδων τῆς Βίβλου.

35. *Ἐπιγραφαὶ Ὑπογραφαὶ καὶ Παρεπιγραφαὶ*

Οἱ ἐπιγραφὲς τῶν Ψαλμῶν εἶναι κάτι ποὺ ἀπασχόλησε πολὺ τοὺς ἀρχαίους ἑρμηνευτὰς καὶ μάλιστα τέσσερες ἀπ' αὐτοὺς ἔγραψαν καὶ εἰδικὰ ἑρμηνευτικὰ ὑπομνήματα ἢ ἄλλες μελέτες μόνο γι' αὐτές· οἱ Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος Νύσσης, Ἡσύχιος Ἱεροσολυμίτης, καὶ Ψευδαθανάσιος. διότι οἱ ἐπιγραφὲς τῶν Ψαλμῶν ἐμφανίζονται σὰν προκλητικὸ μυστήριο, χωρὶς νὰ εἶναι τέτοιο καθόλου.

Δὲν ἔχουν ἐπιγραφὲς πέντε ψαλμοί· οἱ 1 καὶ 2, καὶ οἱ τρεῖς ποὺ ἦταν ὁ καθένας δεύτερος ψαλμὸς δυὸ συγκολλημένων, δηλαδὴ οἱ 10 28 καὶ 143. ἔχουν ὅμως ἐπιγραφὲς οἱ τρεῖς ποὺ εἶναι ἐπαναλήψεις ἢ ἀποσπάσματα ἄλλων ψαλμῶν, καὶ στὰ χειρόγραφα φέρονται ὡς 52 69 107, ἀλλ' ἐγὼ τοὺς ἔχω ὀβελίσει. αὐτὰ δείχνουν ὅτι οἱ ἐπιγραφὲς τοποθετήθηκαν στοὺς ψαλμοὺς μετὰ τὴ συγκόλλησι τῶν τριῶν ζευγῶν καὶ μετὰ τὴν ψευδαναπλήρωσι τοῦ παραδεδομένου ἀριθμοῦ 150 μὲ τοὺς τρεῖς ποὺ εἶναι ἐπαναλήψεις ἢ φτιαγμένοι ἀπὸ κομμάτια ἄλλων, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ συγκόλλησι καὶ ψευδαναπλήρωσι ἔγινε στὴν Ἀλεξάνδρεια μεταξὺ τῶν ἐτῶν 100 π.Χ. - 100 μ.Χ. σὲ χειρόγραφα τῶν ἰουδαϊκῆς χρήσεως Ἑβδομήκοντα, κι ἔτσι ἔπεσε θῦμα τους κι ὁ πρωτομασορίτης Ἀκιβά, ὁ ὁποῖος μεταφύτευσε τὶς ἐπιγραφὲς στὸ πρωτομασοριτικό του, ὅταν τὸ μασορίτευε κατὰ τὰ ἔτη 100 - 128 μ.Χ.. στὴν Κ. Διαθήκη γιὰ τὶς ἐπιγραφὲς τῶν ψαλμῶν δὲν γίνεται οὔτε ὑπαινιγμός, δὲν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος.

Παρατήρησα ὅτι οἱ μυστηριώδεις καὶ ἀνερμήνευτες ἐπιγραφές, ποὺ καπέλλωσαν 148 ψαλμοὺς τόσο στοὺς Ἑβδομήκοντα ὅσο καὶ στὸ μασοριτικό, εἶναι πολλαπλές· εἶναι ὄχι ἁπλῶς ἐπιγραφές, ἀλλὰ σωρεῖτες ἐπιγραφῶν ἀποτελούμενοι ἀπὸ 1 μέχρι κι ἀπὸ 7 ἐπιγραφές. ἔχουν 1 μόνον ἐπιγραφὴ οἱ ψαλμοὶ 26 29 34 36 38 71 102-106 109-134 κι 141-150, δηλαδὴ συνολικὰ 39 ψαλμοί, 6 ἐπιγραφὲς οἱ ψαλμοὶ 46 60 65 79, κι 7 ἐπιγραφὲς ὁ ψαλμὸς 87· καὶ οἱ ἄλλοι ἐνδιαμέσως.

αὐτὸ μὲ πείθει ὅτι οἱ διασῳζόμενες μέχρι σήμερα σωρειτικὲς ἐπιγραφὲς τῶν ψαλμῶν εἶναι περισυλλογή τους ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα ἀρχαῖα ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα, κάθε μιὰ δὲ ἐπιγραφὴ ἔχει γραφῆ ἀπὸ κάποιον ἀναγνώστη ὡς εὑρετηριακὸ σχόλιο τῆς ᾠ̓ας, καὶ κάποτε κάποιος τὶς μάζεψε ὅλες ἀπὸ πολλὰ χειρόγραφα κι ἔφτιαξε τὶς σημερινὲς σωρειτικὲς ἐπιγραφὲς στὸν κάθε ψαλμὸ ποὺ ἔχει τέτοια. πρὶν τὶς ἐξετάσω δίνω ἕναν πίνακα ὅλων τῶν ἀρχικῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ ἀποτέλεσαν τὶς 148 σωρειτικὲς καὶ τελικές.

1. *Ψαλμός.* στοὺς ψαλμοὺς 3 5-9 11-15 19-25 30 32 39 41 42 44 47 48 50-52 62-65 72 75 76 78-81 83 84 93 97-100 107 108 136-139 141· συνολικὰ σὲ 54 ψαλμούς· ἡ τρίτη ἐπιγραφὴ σὲ συχνότητα.
2. *ὨΙδή.* στοὺς ψαλμοὺς 4 40 46 65 75 95 118-132· συνολικὰ 21 φορές.
3. *ὨΙδὴ ψαλμοῦ.* στοὺς ψαλμοὺς 66 82 87 0 (στὰ χφφ 107).
4. *Ψαλμὸς ᾠδῆς.* στοὺς 31 49 66-68 74 86 91· συνολικὰ 8 φορές.
5. *Αἶνος ᾠδῆς.* στοὺς 90 92 94.
6. *Αἴνεσις.* στὸν 144.
7. *Ἐν ψαλμοῖς.* στὸν 4.
8. *Ἐν ὕμνοις.* στοὺς 6 54 55 61 67 75· συνολικὰ 6 φορές.
9. *ὨΙδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.* στοὺς 118-132· συνολικὰ 15 φορές.
10. *Τῷ Δαυΐδ.* στοὺς 3-9 11-16 19-25 30 32-42 44 45 47 52 53 0 (στὰ χφφ 52) 54-65 67-69 0 (στὰ χφφ 69) 70 85 90 92-98 100 102 103 0 (στὰ χφφ 107) 107 108 135-142· συνολικὰ 78 φορές· ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ σὲ συχνότητα.
11. *Τοῦ Δαυΐδ.* στοὺς 17 26 27 29 31 144· συνολικὰ 6 φορές.
12. *Τῷ δούλῳ Κυρίου.* στὸν 37.
13. *Τοῦ Μωϋσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.* στὸν 89.
14. *Ἰερεμίου.* στὸν 135.
15. *Ἰερεμίου καὶ Ἰεζεκιήλ.* στὸν 65.
16. *Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου.* στοὺς 136 148.
17. *Υἱῶν Ἰωναδάβ.* στὸν 70.
18. *Εἰς Σαλωμών.* στὸν 71.
19. *Τῷ Ἀσάφ.* στοὺς 51 72-82· συνολικὰ 12 φορές.
20. *Τῷ Ἰδιθούν.* στὸν 40.
21. *Ὑπὲρ Ἰδιθούν.* στοὺς 62 76.
22. *Ἀιμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ.* στοὺς 87 88.
23. *Τοῖς υἱοῖς Κορέ.* στοὺς 43 45 46 49 50 83 84 86 87· συνολικὰ 9 φορές.
24. *Ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορέ.* στοὺς 47 48.
25. *Εἰς τὸ τέλος.* στοὺς 4-6 8 9 11-14 18-22 31 32 37 40-43 45-48 50 52 53 0 (στὰ χφφ 52) 54-62 64-69 0 (στὰ χφφ 69) 74-76 79 80 83 84 87 107 137 138· συνολικὰ 56 φορές· ἡ δεύτερη ἐπιγραφὴ σὲ συχνότητα.
26. *Προσευχή.* στοὺς 17 85 89 140.
27. *Μαρτύριον.* στὸν 79.
28. *Ἀλληλούια.* στοὺς 104-106 109-117 133 134 145-150· συνολικὰ 20 φορές.
29. *Στηλογραφία.* στὸν 16.
30. *Εἰς στηλογραφίαν.* στοὺς 56-60.
31. *Εἰς διδαχήν.* στὸν 60.
32. *Εἰς ἀνάμνησιν.* στὸν 0 (στὰ χφφ 69).

33. *Εἰς ἐξομολόγησιν.* στὸν 99.
34. *Τῆς μιᾶς σαββάτων.* στὸν 24.
35. *Δευτέρᾳ σαββάτων.* στὸν 49.
36. *Τετράδι σαββάτων.* στὸν 93.
37. *Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ.* στὸν 92.
38. *Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου.* στὸν 91.
39. *Περὶ σαββάτου.* στὸν 39.
40. *Ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.* στοὺς 6 12.
41. *Ἐξοδίου σκηνῆς.* στὸν 30.
42. *Πρὸ τοῦ χρισθῆναι.* στὸν 27.
43. *Ἐκστάσεως.* στὸν 32.
44. *Ἀναστάσεως.* στὸν 66.
45. *Συνέσεως.* στοὺς 33 53 0 (στὰ χφφ 52) 54 55 73 77 87 88 140· συνολικὰ 10 φορές.
46. *Εἰς σύνεσιν.* στοὺς 43 45 46.
47. *Εἰς ἀνάμνησιν.* στὸν 39.
48. *Ὑπὲρ τοῦ Ἀγαπητοῦ.* στὸν 46.
49. *Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης.* στὸν 5.
50. *Ὑπὲρ μαελέθ.* στοὺς Ο΄ (στὰ χφφ 52) 87.
51. *Ὑπὲρ τῶν ληνῶν.* στοὺς 8 80 83.
52. *Ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς.* στὸν 22.
53. *Ὑπὲρ τῶν κρυφίων.* στὸν 47. (πρβλ. Ῥθ 9,1 *κρύφιε*).
54. *Ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ.* στὸν 9.
55. *Ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων.* στοὺς 46 69 79.
56. *Τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἔτι.* στὸν 60.
57. *Ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου.* στὸν 56.
58. *Μὴ διαφθείρῃς.* στοὺς 57-59 74.
59. *Τοῦ ἀποκριθῆναι.* στὸν 87.
60. *Ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου.* στὸν ψαλμὸ 79.
61. *Πρὸς τὸν Ἀσσύριον.* στὸν ψαλμὸ 75.
62. Ἐπιγραφὲς δηλωτικὲς τοῦ θέματος τοῦ ψαλμοῦ· στοὺς ψαλμοὺς 3 7 18 31 35 52-54 56 57 59 60 63 65 0 (στὰ χφφ 69) 70 95 96 101 140-142· συνολικὰ 22 φορές. καὶ οἱ ἐπιγραφὲς ἀναλυτικῶς εἶναι συνολικὰ 84 ἐπαναλαμβανόμενες ἀπὸ 1 μέχρι 78 φορές.

Ἀκολουθοῦν ἀναλυτικῶς οἱ 22 θεματολογικὲς ἐπιγραφὲς ποὺ διατυπώνουν ἰσάριθμα θέματα, ἀριθμούμενες μὲ τὸν ἀριθμὸ τοῦ ψαλμοῦ στὸν ὁποῖο βρίσκονται.

3. *Ψαλμὸς τῷ Δαυῖδ ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ*
7. *Ψαλμὸς τῷ Δαυῖδ ὃν ᾖσε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενί*
18. *...τῷ παιδὶ Κυρίου τῷ Δαυῖδ ἃ ἐλάλησε τῷ Κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐρύσατο αὐτὸν Κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ χειρὸς Σαούλ. καὶ εἶπεν· ...*
31. *Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου· τοῦ Δαυῖδ.*
35. *Τῷ Δαυῖδ, ὁπότε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ (= Ἀγχούς), καὶ ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ ἀπῆλθεν.*
52. *Ψαλμὸς τῷ Δαυῖδ ἐν τῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς Βηρσαβεέ.*

53. *...Τῷ Δαυΐδ ἐν τῷ ἐλθεῖν Δωὴκ τὸν Ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ Σαοὺλ καὶ εἰπεῖν αὐτῷ· 'Ἦλθε Δαυΐδ εἰς τὸν οἶκον Ἀβιμέλεχ'.*
54. *...Τῷ Δαυΐδ ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς Ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ Σαούλ· 'Οὐκ ἰδοὺ Δαυΐδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν;'.*
56. *...Τῷ Δαυΐδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ.*
57. *...Τῷ Δαυΐδ εἰς στηλογραφίαν ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον.*
59. *...Τῷ Δαυΐδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἀπέστειλε Σαοὺλ καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν.*
60. *...Εἰς στηλογραφίαν τῷ Δαυΐδ, εἰς διδαχήν, ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν Μεσοποταμίαν Συρίας καὶ τὴν Συρίαν Σουβά, καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωάβ, καὶ ἐπάταξε τὴν Φάραγγα τῶν Ἁλῶν, δώδεκα χιλιάδας.*
63. *Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰδουμαίας.*
65. *Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, ᾠδή· Ἱερεμίου καὶ Ἰεζεκιὴλ ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι.*

O (= 69[1])*...Τῷ Δαυΐδ εἰς ἀνάμνησιν, <εἰς τὸ> 'Εἰς τὸ σῶσαί με Κύριον'· (vulgata: Quod salvum fecerit eum Dominus).*

70. *Τῷ Δαυΐδ· υἱῶν Ἰωναδὰβ καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων.*
95. *Ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν· ᾠδὴ τῷ Δαυΐδ.*
96. *Τῷ Δαυΐδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται.*
101. *Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ καὶ ἐναντίον Κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ.*
140. *Συνέσεως τῷ Δαυΐδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ· προσευχή.*
141. *Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς καταδιώκει.*
142. *Τῷ Δαυΐδ πρὸς τὸν Γολιάδ.*

Ἀρχίζω ἀπὸ τὶς θεματολογικὲς ἐπιγραφὲς ποὺ εἶναι οἱ νεώτερες καὶ οἱ μόνες σαφεῖς. κατ' ἀρχὴν χρονολογικῶς βρίσκονται σὲ μεγάλο ἀνακάτεμα· «Ὁ Μιλτιάδης τὸ 1821 ἀντιμετώπισε τοὺς Γερμανοὺς στὴν Τροία καὶ τοὺς κατατρόπωσε». καμμία χρονικὴ σειρά. ἔπειτα δὲν εἶναι μαζὶ οὔτε δύο ἐπὶ τοῦ ἴδιου γεγονότος· λ.χ. στὴν ἀνατροπὴ τοῦ Δαυΐδ ἀπὸ τὸν Ἀβεσσαλὼμ καὶ στὴ φυγή του ἀναφέρονται οἱ ἐπιγραφὲς τῶν ψαλμῶν 3 7 141. ἔπειτα ὁ Χουσὶ (Ψα 7) δὲν ἦταν *υἱὸς Ἰεμινὶ* ἀλλ' *υἱὸς Ἀραχί* (Δδ 94,7). ἔπειτα ὁ Δαυΐδ (κατὰ τὸ σχετικὸ νόθο κομμάτι) λέγεται ὅτι προσποιήθηκε ὄχι ἐνώπιον τοῦ *Ἀβιμέλεχ* (Ψα 35) ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ *Ἀγχούς*· καὶ εἶναι καὶ νόθο τὸ σχετικὸ κομμάτι. ἔπειτα ὁ Δωὴκ ὁ προδότης τοῦ Δαυΐδ καὶ τοῦ ἀρχιερέως δὲν ἦταν *Ἰδουμαῖος* (Ψα 53) ἀλλὰ *Σύρος* (Δδ 41,11). δὲν θὰ ἦταν βασιλικὸς πεπιστευμένος στὸ ναὸ τοῦ Ἰσραὴλ ποτὲ ἕνας Ἰδουμαῖος. μόνον ὁ ζουρλὸς Ἀκιβὰ πῆρε ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ αὐτὴ τὸ λαθεμένο *Ἰδουμαῖος* καὶ τὸ μεταφύτευσε καὶ στὸ μασοριτικὸ τοῦ βιβλίου Δαυΐδ. ἔπειτα ὁ Δαυΐδ δὲν *ἐνεπύρισε* ποτὲ τὴ Μεσοποταμία καὶ τὴ Συρία τοῦ Σουβά (Ψα 60), ἀλλ' ἁπλῶς νίκησε καὶ κατέσφαξε τοὺς Σύρους στὴ χώρα τῶν συμμάχων τους Ἀμμωνιτῶν (Δδ 79,10-26). ἔπειτα ὁ Δαυΐδ δὲν μνημονεύεται ποτὲ νὰ εἶναι *ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰδουμαίας* (Ψα 63).

ἔπειτα στὴ Βίβλο τοὐλάχιστον δὲν ὑπάρχει περίπτωσι δυὸ ποιηταὶ νὰ γράφουν μαζὶ ἕνα ποίημα καὶ μάλιστα αὐτοὶ νὰ εἶναι οἱ προφῆτες *Ἰερεμίας καὶ Ἰεζεκιήλ* (Ψα 65)· διότι οἱ δυὸ αὐτοὶ προφῆτες καὶ δὲν συναντήθηκαν ποτέ· οὔτε ὁ Ἰερεμίας πῆγε ὡς αἰχμάλωτος στὴ Βαβυλωνία ὅπου δροῦσε ὁ Ἰεζεκιήλ. ὁ δὲ Ψαλμὸς 52 (κατὰ τὴν παλιὰ στιχαρίθμησι 50) δὲν εἶναι ψαλμὸς τῆς μετανοίας τοῦ Δαυΐδ ἀλλὰ τοῦ Ἰσραὴλ τοῦ μετὰ 650 χρόνια μετανοημένου κι ἐπαναπατρισμένου ἀπὸ τὴ Βαβυλωνία καὶ τὴν Περσία στὴ χώρα του, καὶ γι' αὐτὸ σ' αὐτὸ τὸν ψαλμὸ ὁ Νεεμίας καὶ ὁ λαὸς προσεύχονται λέγοντας·

Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών
καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἰερουσαλήμ·
τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα·
τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. (Ψα 52,19-20).

οἱ πάμφτωχοι ἀπελεύθεροι Ἰσραηλῖτες δὲν εἶχαν οὔτε ἕναν μόσχο νὰ θυσιάσουν. καὶ θυσίαζαν μόνο κανένα ἀρνὶ ἢ κατσίκι· καὶ πρῶτο μέλημά τους κατεπεῖγον ἦταν νὰ ξανακτίσουν τὰ γκρεμισμένα τείχη τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ ν' ἀσφαλίσουν τὸ κεφάλι τους. ἐπὶ τοῦ πανισχύρου αὐτοκράτορος Δαυΐδ, ποὺ εἶχε ὑποταγμένα τὰ γύρω 13 ἔθνη, τὰ τείχη τῆς Ἰερουσαλὴμ ὑψώνονταν ὄρθια πανίσχυρα ἀπόρθητα καὶ φοβερά, καὶ θυσίαζαν *μόσχους* καὶ *ὁλοκαυτώματα* κάθε μέρα, καὶ σ' ὅλες τὶς ἑορτὲς ἑκατόμβες καὶ χιλιόμβες. ὁ συντάκτης τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ξέρει τί λέει. ἐπηρέασε δὲ τὸ σαχλοκούδουνο μὲ τὴν ἀνόητη καὶ νόθο ἐπιγραφή του καὶ τὸ χριστιανικὸ κόσμο, ὥστε νὰ νομίζῃ ὅτι ὁ ψαλμὸς αὐτὸς εἶναι τοῦ Δαυΐδ κι ἐκφράζει τὴ μετάνοιά του. γενικῶς ὁ συντάκτης τῶν 22 θεματολογικῶν ἐπιγραφῶν φαίνεται ὅτι δὲν εἶχε διαβάσει ποτέ του τὴν Π. Διαθήκη, καὶ γι' αὐτὸ γράφει ἀνιστόρητες ἀρλοῦμπες. μεγάλη μάστιγα αὐτὲς οἱ ἐπιγραφές.

Οἱ ἄλλες ἐπιγραφές, ἐννοῶ τὰ ἄτομα συνθετικὰ τῶν σωρειτικῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ φαίνονται ἀρχαιότερες καὶ εἶναι λειτουργικῆς φύσεως ἐπιγραφὲς - σχόλια τοῦ περιθωρίου, γραμμένες στὴν ἐπὶ Πτολεμαίων ἑβραϊκὴ παροικία τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα, φαίνονται γριφώδεις κι ἀκατανόητες, ἐπειδὴ προέρχονται ἀπὸ μιὰ παράδοσι, ἡ ὁποία μετὰ ἀπὸ πλήρη διακοπὴ 19 αἰώνων (70-1947) δὲν κατώρθωσε νὰ τὶς διατηρήσῃ κατανοητές, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἀκατανόητες. εἶναι χωρὶς κανένα πραγματολογικὸ πλαίσιο. σήμερα, ἂν ἕνας ἀνίδεος ἀκούσῃ ἀκόμη καὶ τοὺς ἐν χρήσει λειτουργικούς μας ὅρους, δὲν καταλαβαίνει τίποτε· τοῦ φαίνονται ἀλαμπουρνέζικα, ἀκόμη κι ἂν εἶναι δεινὸς φιλόλογος. *ἐξαποστειλάρια καταβασίαι στιχάριον στιχηρὰ ἀντίφωνα ἀντίδωρον ἀντιμήνσιον ὥραι ὡράριον ὡρολόγιον πεντηκοστὸς ἀνοιξαντάρια μανουάλια αἶνοι συναξάρια ἀνα-*

βαθμοὶ δοξαστικὰ εἰρμοὶ θυρανοίξια λαβὶς τροπάρια ἑωθινὰ Ἄμωμος ῥεροὺ - ῥιρὲμ θεοτοκία φελώνιον ὄρθρος ἰσοκράτημα σπόγγος μηναῖα ἀὴρ ἀπόδειπνον κοντάκια ἀπολυτίκια ἴσα κανόνες δικηροτρίκηρα τερερὲμ ἑσπερινὸς μεγαλυνάρια νε-α-νε χαιρετισμοὶ ζέον παρακλητικὴ καθίσματα ἀκάθιστος προοιμιακὸς σακελλάριος τενενὰμ σακελλίων κεκραγάρια. φανταστῆτε μετὰ ἀπόλυτη σιγὴ περὶ αὐτὰ 2.000 ἐτῶν καὶ μὲ κατεστραμμένη κι ἀφανισμένη ὅλη τὴ σχετικὴ ἐνδιάμεση βιβλιογραφία καὶ παράδοσι, νὰ τ' ἀκούσῃ αὐτὰ ἕνας· ἂν θὰ καταλάβῃ τίποτε. στὴν Ἑλλάδα 300 μόνο χρόνια μεσολάβησαν μεταξὺ δωρικῆς εἰσβολῆς - καταστροφῆς - σφαγῆς καὶ τοῦ ποιητοῦ τῶν Ὁμηρικῶν Ἐπῶν, καὶ τοὺς σκοποὺς - παρατηρητὰς τοῦ περιγύρου μὲ τὸ ἰσχυρὸ μάτι (=ὅρασι), ποὺ παρατηρώντας περιπολοῦσαν *κύκλῳ* πάνω στὰ τείχη μιᾶς πόλεως, τοὺς λεγομένους *διοπτῆρες* ἢ *κύκλωπες,* γιὰ νὰ δοῦν μήπως ἐπέρχεται κάποιος ἐχθρός (Κρ 10,41-43· Δδ 85,17-19· 99,9-23· Βα 79,4-18· Ὅμηρος, Κ 562 *διοπτήρ*· α 71· η 206· ι 106· 275 *Κύκλωψ - Κύκλωπες*), κι ὁ ποιητὴς τῶν Ὁμηρικῶν Ἐπῶν καὶ ὅλοι οἱ φιλόλογοι τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερα, ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς γραμματικοὺς μέχρι τοὺς καθηγητάς μου καὶ τοὺς συμφοιτητάς μου, καὶ ὅλοι οἱ ἑλληνοφιλόλογοι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς ὑφηλίου, «καταλαβαίνουν» πελωρίους ἀνθρώπους μὲ ἕνα μάτι σὰν μεγάλο κύκλο στὸ μέτωπο. καὶ τὰ κυκλώπια τείχη οἱ κλασσικοὶ ἀρχαῖοι τὰ «καταλάβαιναν» σὰν τείχη ποὺ μὲ τοὺς πελωρίους λίθους μόνο πελώριοι κύκλωπες μποροῦσαν νὰ τὰ κτίσουν! καὶ μᾶς ἄφησαν κι ἕνα ἄθλιο μυθικὸ κουρέλι, τὸν βλακώδη μῦθο τοῦ σιδερένιου (=σιδερόφρακτου) ἢ χαλκίνου (=χαλκόφρακτου) γίγαντος Τάλω ποὺ περιπολοῦσε γύρω γύρω ἀπ' ὅλη τὴν Κρήτη! καὶ φυσικὰ καὶ τὸ τί ἦταν οἱ *διοπτῆρες* (Ὅμηρος, Κ 562) δὲν τὸ κατάλαβαν ποτὲ ὄχι μόνο οἱ σημερινοὶ μεταφρασταὶ κι ἑρμηνευταὶ τοῦ Ὁμήρου ἁπαξάπαντες, πλὴν ἐμοῦ, ἀλλ' οὔτε κι ὁ Ὅμηρος τὸ καταλάβαινε. εἶχαν μάτια (ὅρασι) ἰσχυρὰ σὰν κυάλια, ὄχι ἕνα καὶ μεγάλο σὰν πιατάκι τοῦ καφέ, ὅπως «καταλάβαινε» ὁ Ὅμηρος τὸν *Πολύφημον* (=*πολὺ φημισμένον* καὶ ξακουστὸ καὶ περιζήτητο γιὰ τὴν ἰσχυρὴ ὅρασί του, τὸν *διοπτῆρα τῶν τειχῶν,* αὐτὸ τὸ περιζήτητο ῥαντὰρ τῆς βαθειᾶς ἀρχαιότητος). καὶ πῶς νὰ γίνουν σήμερα καταληπτοὶ λειτουργικοὶ ὅροι μετὰ ἀπὸ 2.000 χρόνια σιωπῆς, ὅταν οὔτε τοὺς σήμερα ἐν χρήσει λειτουργικοὺς ὅρους δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς καταλάβῃ ἕνας δεινὸς φιλόλογος ποὺ δὲν εἶναι ἔστω κι ἀριστερὸς ψάλτης; παρὰ ταῦτα μιὰ ἁπλῆ ψηλάφησι τῶν γριφωδῶν ἐπιγραφῶν τῶν ψαλμῶν θὰ κάνω.

Ψάλλω θὰ πῇ *ψαύω* (χορδές), χτυπῶ πεννιά, καὶ *ψαλμὸς* εἶναι ἡ πεννιά, τὸ μελοποιημένο ποίημα· καὶ *ᾠδὴ* ὡς ῥηματικὸ παράγωγο τοῦ *ᾄδω* εἶναι τὸ φωνητικὸ μέρος τοῦ ψαλμοῦ (ἐπιγραφὲς 1-9). οἱ Ἑ-

βραῖοι στὰ ἑλληνικά τους ταύτιζαν τὴ γενικὴ μὲ τὴ δοτική· *τῷ Δαυΐδ* ἢ *τοῦ Δαυΐδ* εἶναι τὸ ἴδιο (ἐπιγρ. 10-11). *ὁ δοῦλος Κυρίου* (ἐπιγρ. 12) εἶναι ὁ ἴδιος. οἱ ἐπιγραφὲς 13-18 εἶναι φαντασιωτικές. νομίζω βέβαια ὅτι οἱ μεγάλοι καὶ πολὺ ἐγγράμματοι προφῆτες, Ἠσαΐας, Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ, καὶ Δανιήλ, εἶναι καὶ ποιηταὶ μερικῶν ψαλμῶν ἢ ἄλλων ἀνθολογικῶν ποιητικῶν κειμένων, ἀλλὰ πρῶτον οἱ ποιηταὶ τῶν ψαλμῶν ποὺ δηλώνουν ἐδῶ αὐτὲς οἱ ἐπιγραφὲς δὲν εἶναι αὐτοί, καὶ δεύτερον τὸ ποιοί ψαλμοὶ εἶναι ποιήματά τους εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ διακριθῇ. στὶς ἐπιγραφὲς 19-24 οἱ ἀναφερόμενοι *Ἀσὰφ Ἀιμὰν Ἰδιθοὺν* εἶναι οἱ ἐπὶ Δαυΐδ πατέρες τῶν τριῶν μουσικῶν λευϊτικῶν οἰκογενειῶν καὶ γενάρχες ὅλων τῶν λειτουργικῶν μουσικῶν μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ. οἱ *υἱοὶ Κωρὴ* εἶναι κλάδος μιᾶς ἀπὸ τὶς τρεῖς οἰκογένειες. πολλοὶ ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι νομίζουν ὅτι ὁ *Ἀσάφ,* ποὺ ἦταν καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς ὅλων τῶν ἐπὶ Δαυΐδ μουσικῶν, ἦταν *προφήτης,* καὶ ἄρα καὶ ποιητὴς ψαλμῶν. κάνουν λάθος ὡς ἀπρόσεκτοι. ὁ *Ἀσὰφ* κατὰ τὴ Βίβλο ἦταν *προφήτης,* ἀλλ' ὄχι τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ *προφήτης* τοῦ Δαυΐδ. δύο ἄνδρες τῆς Π. Διαθήκης εἶχαν *προφήτας,* ὁ Μωϋσῆς τὸν ἀδερφό του Ἀαρὼν κι ὁ Δαυΐδ τοὺς Ἀσὰφ Ἀιμὰν καὶ Ἰδιθούν. ὁ Ἀαρὼν καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς οὐδέποτε ἐπικοινώνησαν ἄμεσα μὲ τὸν Κύριο· ἦταν *προφῆται* τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Δαυΐδ. ὁ Δαυΐδ ὡς θεόπνευστος προφήτης καὶ ποιητὴς τῶν περισσοτέρων ψαλμῶν καὶ ἄλλων ποιητικῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης ἦταν καὶ μουσικοσυνθέτης τῶν μελοποιημένων ψαλμῶν του. (αὐτὸ συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς λυρικοὺς καὶ θεατρικοὺς ποιητὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοὺς Χριστιανοὺς λειτουργικοὺς ποιητάς. μόνο στὰ χρόνια μας ἄλλος εἶναι ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλος ὁ μουσικοσυνθέτης). ὁ Δαυΐδ μάλιστα εἶναι κι ὁ ἐφευρέτης καὶ πρῶτος στὸν κόσμο χρήστης τῆς γραπτῆς μουσικῆς παρασημάνσεως, τῆς μουσικῆς γραφῆς ἢ *φωνῆς σωφὲρ* (=μέλους γραπτοῦ) ὅπως τὴν εἶπε ὁ ἴδιος (Πα 14,7). τὴ μουσικὴ παρασήμανσι πρῶτος ἔμαθε καὶ χρησιμοποίησε ὁ πρὸ τοῦ Ἀσὰφ Λευΐτης καὶ ἀρχιμουσικὸς τοῦ ναοῦ Χωνενίας κατὰ τὴ μεταφορὰ τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης στὴ νέα πρωτεύουσα τοῦ Δαυΐδ Ἰερουσαλὴμ καὶ τὴν τοποθέτησί της στὴ Σιών, στὴν καινούργια σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ποὺ κατασκεύασε ὁ Δαυΐδ σὲ ἀντικατάστασι τῆς παλιᾶς μωσαϊκῆς. ἔγραψα πολλὰ γι' αὐτὰ στὸ περὶ μουσικῆς παρασημάνσεως κεφάλαιο τοῦ συγγράμματός μου Ἀλφάβητο (Θεσσαλονίκη 1988). ὅταν ὁ Δαυΐδ διωργάνωσε τοὺς τριῶν οἰκογενειῶν μουσικοὺς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ὡς πολυάσχολος βασιλεὺς δίδασκε τὴ μουσικὴ τῶν ψαλμῶν του μόνο στοὺς Ἀσὰφ Ἀιμὰν καὶ Ἰδιθούν, κι αὐτοὶ ἔπειτα τὴ δίδασκαν σ' ὅλους τοὺς ἄλλους. καὶ τὸ λειτούργημά τους ἦταν κληρονομικὸ μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ καὶ

τῶν ἀποστόλων. παραθέτω τὰ βιβλικὰ χωρία τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς τρεῖς προφήτας τοῦ Δαυΐδ.

Πα 80,30· *...Ὑμνεῖν τὸν Κύριον ἐν Λόγοις Δαυΐδ καὶ Ἀσὰφ τοῦ προφήτου.*

Πα 90,19· *...οἱ ψαλτῳδοὶ οἱ προφῆται τοῦ βασιλέως Δαυΐδ, υἱοὶ Ἀσὰφ καὶ Ἀιμὰν καὶ Ἰδιθούν.*

Ἀν 47,11· *...Ἀπὸ υἱῶν Ἀσὰφ τῶν ᾀδόντων· ...ὅτι ἐντολὴ Δαυΐδ τοῦ βασιλέως εἰς αὐτούς.*

Ἀν 49,4· *...Ἐν ἡμέραις Δαυΐδ Ἀσὰφ ἀπ' ἀρχῆς πρῶτος τῶν ᾀδόντων.*

Τὸ *τέλος* (ἐπιγρ. 25) εἶναι ὁ ἑκάστοτε κορυφαῖος *ἐπιτελάρχης* τῶν μουσικῶν τοῦ ναοῦ.

Οἱ ψαλμοὶ χαρακτηρίζονται περίπου κατὰ κατηγορία ὡς *ψαλμός, ᾠδή, αἶνος,* ἀλλὰ καὶ ὡς *μαρτύριον* (=Κήρυγμα, ντοκουμέντο, μαρτυρία), *προσευχή, ἀλληλούια* (=δοξολογία τοῦ Κυρίου), *στηλογραφία* (ἴσως ἡ χωρὶς μουσική), *διδαχή, ἀνάμνησις* (=ἱστορία), *ἐξομολόγησις* (=γενικώτερη δοξολογία) (ἐπιγρ. 26-31). στὶς 8 ἑπόμενες κατηγορίες ἐπιγραφῶν (34-41), ὅπου κατονομάζονται ἡμέρες τῆς ἑβδομάδος (ἡ *ὀγδόη* εἶναι ἡ τελευταία μέρα τοῦ πάσχα καὶ τῆς σκηνοπηγίας) οἱ ἐπιγραφὲς δείχνουν σὲ ποιά μέρα ψαλλόταν ὁ κάθε ψαλμός. τὸ *ἐξοδίου σκηνῆς* δείχνει τὴν καταληκτήρια τελεστικὴ χρῆσι τοῦ ψαλμοῦ· περίπου ὅπως ἦταν ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ δικοῦ μας ὅρου *ἀπολυτίκιον* (=τῆς *ἀπολύσεως*). ἡ ἐπιγραφὴ 37 *Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ* σημαίνει «Γιὰ τὴν παρασκευή, ἕκτη μέρα τῆς ἑβδομάδος, ὅταν πλάστηκαν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα καὶ ἡ γῆ ἀπέκτησε κατοίκους». πρόβλημα εἶναι ἂν ὁ ψαλμὸς *πρὸ τοῦ χρισθῆναι* (ἐπιγρ. 42) σημαίνει τὴ *χρῖσι* τοῦ Δαυΐδ ἀπὸ τὸν Σαμουὴλ ὡς βασιλέως ἢ τὴ χρῖσι κάποιου ἱερέως ἢ Λευΐτου. ἴσως νὰ πίστευαν ὅτι ὁ Δαυΐδ ἔγραφε ψαλμοὺς καὶ ὅταν ἦταν βοσκὸς χωρὶς τὴν παραμικρὴ ὑποψία ὅτι θὰ ἐπιλεγῇ γιὰ βασιλεύς, πρᾶγμα ὄχι πολὺ πιθανό. παρατήρησα ὅτι οἱ ἐπιγραφὲς οὐδέποτε ἀνταποκρίνονται στὸ περιεχόμενο τῶν ψαλμῶν ποὺ καπελλώνουν. σὰν κάποιος ν' ἀνατάραξε τὶς λινοτυπικὲς πλάκες, καὶ τὰ ποιήματα καὶ οἱ ἐπιγραφὲς πῆγαν ἀλλοῦ κι ἀλλοῦ. οἱ ἑπόμενες ἐπιγραφὲς (43-61) εἶναι οἱ πιὸ γριφώδεις. στὴν ἑρμηνεία τους οἱ ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ ὀργιάζουν στὴν καββαλιστικὴ ἀκροβασία καὶ στὶς νηπτικὲς ἡσυχαστικὲς καὶ μυστικιστικὲς παρλαπίπες. ἐγὼ πιστεύω ὅτι ἦταν λειτουργικοὶ ὅροι ἐσωτερικῆς χρήσεως τοῦ σιναφιοῦ, ποὺ σήμαιναν πολὺ ἁπλᾶ πράγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅμως ὁ ἔξω τοῦ κώδικος ἀνίδεος δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ τίποτε, ὅπως τώρα ἀπὸ τὰ *ἐξαποστειλάρια,* τὶς *καταβασίες,* τὸν *ἀέρα,* τὴ *λαβίδα,* καὶ τὰ *καθίσματα.* κάποτε κάποιοι μὴ Δανοὶ παρακάλε-

σαν ἕναν Δανὸ ἠθοποιὸ νὰ τοὺς ἀπαγγείλῃ κάτι τὸ πολὺ δραματικό, κι ὅταν ἐκεῖνος ἀπήγγειλε κάτι, ποὺ τοὺς συγκλόνισε πολὺ ἀνατριχιαστικά, κι ἐκεῖνοι τοῦ ζήτησαν νὰ τοὺς τὸ μεταφράσῃ, γιὰ ν' ἀπολαύσουν καὶ τὸ νόημα, ἐκεῖνος τοὺς εἶπε ὅτι ἁπλῶς μέτρησε στὰ δανέζικα ἀπὸ τὸ 1 μέχρι τὸ 100! κάτι τέτοιο, νομίζω, συμβαίνει μ' αὐτὰ τῶν ἐπιγραφῶν *ἐκστάσεως, συνέσεως, εἰς σύνεσιν, κρυφίων, ἀλλοιωθησομένων, μὴ διαφθείρῃς,* καὶ *τοῦ ἀποκριθῆναι.* νομίζω ἐπίσης ὅτι τὸ *ὑπὲρ* εἶναι ταυτόσημο μὲ τὸ *περί, γιά. Ἀγαπητὸς* (ἐπιγρ. 48) εἶναι ὁ *Δαυΐδ,* διότι ἔτσι μεταφράζεται τὸ ὄνομά του, λεγόταν δὲ ἔτσι κι ὁ Ἰσραήλ (Ψα 30,6 *ὁ Ἠγαπημένος*), διότι καὶ τὰ *περιούσιος ἀγαπητὸς ἠγαπημένος* εἶναι συνώνυμα. *κληρονομοῦσα* ἢ *μαελὲθ* (ἐπιγρ. 49 50) εἶναι ἡ ἴδια λέξι ἑβραϊστὶ κι ἑλληνιστί, καὶ σήμαινε τὴ μονάκριβη θυγατέρα. *ληνοὶ* (51) λεγόταν ἡ σοδειὰ τοῦ τρύγου σὲ κρασί. *ἑωθινὴ ἀντίληψις* (52) εἶναι τὸ νὰ ζητᾷς τὴ βοήθεια τοῦ θεοῦ στὴν πρωϊνὴ προσευχή σου, πρὶν βγῇς ἀπὸ τὸ σπίτι σου γιὰ νὰ πᾷς στὴ δουλειά σου. *κρύφιοι* (53) εἶναι οἱ φίλοι, ποὺ ἔτσι *κρύφιε* προσφωνεῖ ὁ Βοὸζ τὸ φίλο του κι ἐξάδερφό του στὸ βιβλίο τῆς Ῥούθ (9,1), καὶ ἡ ἐπιγραφὴ 53 εἶναι φυσικὰ μιὰ προσευχὴ γιὰ τοὺς φίλους. καὶ στὴ φράσι *ὑπὲρ τῶν κρυφίων* εἶναι ἀρσενικὸ *οἱ κρύφιοι,* καὶ ὄχι *τὰ κρύφια* ποὺ φαντασιώνονται οἱ ναρκισσικοὶ νηπτικοὶ καὶ ἡσυχασταὶ καὶ μυστικισταί, ὅταν δὲν ῥοχαλίζουν σφυριχτὰ στὸ στασίδι μὲ τὴ χαμηλόφαρδη καθίστρα. καὶ *κρύφιοι τοῦ υἱοῦ* (54) εἶναι οἱ φίλοι τοῦ γιοῦ σου. καὶ οἱ *ἀλλοιωθησόμενοι* (55-56) σημαίνει κάτι ἀνάλογο, καὶ ὄχι βέβαια αὐτοὺς ποὺ κολυμποῦν στὸ *ἄκτιστον φῶς* τῶν ναρκισσικῶν μυστικιστῶν καὶ ἡσυχαστῶν μὲ τ' ἀεροβάμονα καββαλιστικά τους, ποὺ ἀπολαμβάνουν μετὰ τὴν *ἀλλοίωσιν τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου* ἀ λὰ Βαρσανούφιον, ποὺ αἰθεροβαμόνησε μὲν *μέχρι ἑβδόμου οὐρανοῦ,* ἀφήνοντας πολὺ πίσω τὸν *ἕως τρίτου οὐρανοῦ* μόνο Παῦλο, κι ὅμως ὁ Βαρσανούφιος οὔτε στὸν ἕβδομο οὐρανὸ ἔμαθε ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶναι μονοφυσίτης. ἡ ἐπιγραφὴ *Μὴ διαφθείρῃς* (58) πρέπει νὰ εἶναι κάτι τὸ πολὺ ἁπλό, σὰν τὸ δικό μας *Κατὰ τὸ 'Οἶκος τοῦ Ἐφραθά',* καὶ ὄχι κάτι τὸ ἠθικολογικό. τὸ δὲ *Ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου* (57) εἶναι σαφῶς «Προσευχὴ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ἀπὸ τὸν ναὸ *(τὰ ἅγια),* ἐπειδὴ ἐφέτος δὲν κατώρθωσαν νὰ ἔρθουν νὰ ἑορτάσουν τὸ πάσχα στὴν Ἰερουσαλήμ».

Ὁμολογῶ ὅτι γιὰ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ποὺ λέω ἐδῶ δὲν εἶμαι βέβαιος ὅτι σημαίνουν αὐτὸ ποὺ εἰκάζω, ἀλλ' ἐκεῖνα γιὰ τὰ ὁποῖα εἶμαι βέβαιος, εἶναι·

1. ὅτι σήμαιναν ἁπλᾶ καὶ πρακτικὰ πράγματα.

2. ὅτι καμμιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς τῶν ψαλμῶν καὶ μερικῶν ἄλλων βιβλίων (Ἠσαΐου, Ἀββακούμ, Ἰερεμίου, Ἰεζεκιήλ) δὲν εἶναι

θεόπνευστο βιβλικὸ κείμενο, ἀλλὰ ἰδιωτικὰ σημειώματα τοῦ περιθωρίου, πολὺ ὄψιμα, μὲ χαρακτῆρα εὑρετηριακὸ ἢ λειτουργικό.

3. ὅτι εἶναι ὅλες ἄχρηστες σφῆνες τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων καὶ ὀβελιστέες ἀπὸ τὸ ἱερὸ κείμενο. καὶ

4. ὅτι καλὰ θὰ κάνουμε οἱ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἀντιγραφεῖς καὶ ἐκδότες τοῦ ἱεροῦ κειμένου καί γε τῆς μεταφράσεώς του νὰ μὴ χώνουμε μέσα τους μήτε τίτλους καὶ ὑποτίτλους καὶ εἰσαγωγὲς κεφαλαίων καὶ παραγράφων, μήτε κριτικὰ σύμβολα καὶ παραπεμπτικοὺς ἀστερίσκους καὶ ἄλλα παρόμοια, μήτε κἂν τὴ στιχαρίθμησί μας ἀνάμεσα στὶς λέξεις, ὅπως γίνεται στὶς περισσότερες «κριτικὲς» καὶ χρηστικὲς ἐκδόσεις. διότι τὸ ἱερὸ καὶ μόνο θεόπνευστο κείμενο δὲν εἶναι «τοῦ κασιδιάρη τὸ κεφάλι». αὐτὰ ὅλα καὶ μπρὸς καὶ πίσω οἱ πρόλογοι καὶ οἱ εἰσαγωγὲς καὶ τὰ εὑρετήρια καὶ οἱ χρήσιμοι πίνακες πρέπει ν' ἀπέχουν ἀπὸ τὸ ἱερὸ κείμενο καί, εἰ δυνατόν, νὰ ἐκτυπώνωνται μὲ ἄλλες γραμματοσειρές, τὰ δὲ ἄκρως χρήσιμα κι ἀπαραίτητα, ὅπως ἡ κεφαλαιομετρία καὶ ἡ στιχαρίθμησι πρέπει νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ κείμενο, στὰ περιθώρια. εἴδαμε τί προβλήματα δημιουργοῦνται μὲ τὸ νὰ χώνουμε στὸ κείμενο τὰ δικά μας καὶ σὲ τί νηπτικὲς ἡσυχαστικὲς καὶ μυστικιστικὲς καββαλιστικὲς μπαροῦφες κι ἀκροβασίες καὶ ναρκισσικὰ νεφελοσκαρφαλώματα μέχρι ἑβδόμου οὐρανοῦ ἐκτρεπόμαστε, ὅταν δὲν σεβόμαστε τὸ ἱερὸ κείμενο, ποὺ εἶναι σὰν τὰ *ἅγια τῶν ἁγίων,* ὅπου μόνον ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιτρεπόταν νὰ μπῇ μία φορὰ τὸ χρόνο καὶ γιὰ 10 δευτερόλεπτα. μόνο ἡ ἀναγνωστική μας ματιὰ πρέπει νὰ μπαίνῃ μέσα στὸ *ἅγιον τῶν ἁγίων* βιβλικὸ κείμενο. γιὰ νὰ μὴ μεταβάλλουμε τὴν ἀνάγνωσι τῆς Βίβλου σὲ παλαβομάρες φρενοκομείου.

Αὐτὰ γιὰ τὰς *ἐπιγραφὰς* τῶν Ψαλμῶν.

Ὑπογραφὴ δὲ τῶν Ψαλμῶν ὑπάρχει μόνο μία στὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ 71, ἡ ὁποία λέει· *Ἐξέλιπον οἱ Ὕμνοι Δαυΐδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί.* ὁ ψαλμὸς 71 εἶναι ὁ τελευταῖος τοῦ δευτέρου ἀπὸ τὰ πέντε βιβλία, στὰ ὁποῖα εἶναι διῃρημένοι οἱ Ψαλμοὶ ἤδη ἀπὸ τὸν ἀνθολόγο κατὰ τὸν Ε΄ π.Χ. αἰῶνα, πολὺ πρὸ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. ἡ *ὑπογραφὴ* εἶναι πολὺ λαθεμένη. διότι στὸ ὅλο βιβλίο τῶν Ψαλμῶν ὑπάρχουν πολλοὶ δαυϊτικοὶ ψαλμοὶ καὶ μεταξὺ τῶν ψαλμῶν 72-150, ὑπάρχουν δὲ πολλοὶ μὴ δαυϊτικοὶ στὰ βιβλία 1-71. ὑποθέτω ὅτι τὰ πέντε βιβλία τῶν Ψαλμῶν (α β γ δ ε) ὑπῆρχαν γιὰ τὴ λειτουργικὴ χρῆσι καὶ σὲ πέντε ἰδιαιτέρους κυλίνδρους (πέντε μεγιλώθ), καὶ κάποιος ποὺ εἶχε μόνο τοὺς δύο πρώτους (α β) καὶ νόμιζε ὅτι τοὺς ἔχει ὅλους, ἔγραψε στὸ τέλος τῶν δύο, ποὺ εἶχε, τὴν *ὑπογραφὴ* αὐτή.

Παρεπιγραφὴ στοὺς ψαλμοὺς ὑπάρχει πάλι μόνο μία, ἡ ὁποία ὅ-

μως ἐπαναλαμβάνεται τοὐλάχιστο 72 φορὲς στοὺς ψαλμοὺς καὶ στίχους ποὺ ἔχω σὲ πίνακα στὸ Κριτικὸν Ὑπόμνημα. εἶναι ἡ λέξι *Διάψαλμα*· μία δὲ μόνο φορὰ στὸν ψαλμὸ 9,17 εἶναι *Ὠδὴ διαψάλματος,* λάθος ἀνόητο, διότι *διάψαλμα* εἶναι ἐκεῖνο ἀκριβῶς ποὺ δὲν εἶναι *ᾠδή. ᾠδὴ* εἶναι τὸ λεκτικὸ καὶ φωνητικὸ μέρος τοῦ ψαλμοῦ, ἐνῷ *διάψαλμα* (=ἐνδιάμεση πεννιὰ) εἶναι ὅταν σιγᾷ ὁ ἀπαγγέλλων ἢ *ᾄδων* καὶ ἀκούγονται μόνα τὰ ὄργανα. καὶ ἡ παρασημείωσι τῆς παρεπιγραφῆς στὰ χειρόγραφα ἀνευρίσκεται παρὰ λίγο πάντοτε σὲ ἀκατάλληλη θέσι. ἀκόμη δὲ χειρότερα στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις βρίσκεται κι ἀνάμεσα στὶς λέξεις τοῦ κειμένου. διότι ἀπ' ὅ,τι βλέπω οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες οὔτε καὶ ξέρουν ὅτι ἡ λέξι *Διάψαλμα* εἶναι παρεπιγραφή, οὔτε καὶ τί εἶναι *παρεπιγραφὴ* οὔτε κι ἂν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ λέξι - ὅρος, οὔτε καὶ ποῦ ὑπάρχει καὶ πῶς μποροῦν νὰ τὴ βροῦν. τσόκαρα. προφανῶς ἡ παρεπιγραφὴ ἀρχικὰ ἦταν παρασημειωμένη στὴν ᾧα –γι' αὐτὸ ἄλλωστε λέγεται καὶ *παρεπιγραφή*– ἀλλ' ἀπὸ ἀντιγραφὴ σὲ ἀντιγραφὴ ἔχανε ὕψος, μὲ ἀποτέλεσμα στὰ σῳζόμενα χειρόγραφα νὰ εἶναι ὅπου λάχῃ.

Ἐξήτασα καὶ τὶς 72 περιπτώσεις· λίγες μόνο φορὲς τὴ βρῆκα νὰ εἶναι ἀνάμεσα σὲ δυὸ στροφές· καὶ φυσικὰ λίγοι εἶναι οἱ ψαλμοὶ ποὺ διακρίνονται σὲ στροφές, κι ἀκόμη λιγώτερες οἱ παρεπιγραφὲς *Διάψαλμα* ποὺ ἀνευρίσκονται μεταξὺ δύο στροφῶν, ὅταν τὰ ὄργανα χτυποῦσαν σόλο. ἐκεῖ ποὺ εἶναι, οὐσιαστικὰ εἶναι ἄχρηστες ὅλες, διότι ἀκόμη καὶ στὴν κατάλληλη θέσι βρίσκονται τυχαίως. καὶ καθὼς εἶναι ὅλες ἐκτὸς βιβλικοῦ κειμένου, τὶς ὠβέλισα. ἂν κάποιος θελήσῃ νὰ ᾄσῃ ψαλμοὺς μὲ συνοδία ὀργάνων, μπορεῖ ὁ ἴδιος τοὐλάχιστον στοὺς ψαλμοὺς ποὺ διακρίνονται σὲ στροφὲς νὰ βάλῃ τὴν παρεπιγραφὴ *Διάψαλμα* καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ κιόλας μὲ τὰ ὄργανα. δὲν χρειάζεται νὰ ὑπάρχῃ μέσα στὸ βιβλικὸ κείμενο σὰ γραφικὸ παράσιτο.

Ἡ παρεπιγραφὴ *Διάψαλμα* ὑπάρχει μία μόνο φορὰ καὶ στὴν *ᾠδὴ* τοῦ προφήτου Ἀββακούμ (3, 13).

Ἐπιγραφαὶ ὑπάρχουν καὶ στοὺς προφῆτες Ἠσαΐα καὶ Ἰερεμία, καὶ μία μόνο στὸν Ἀββακούμ· εἶναι πάντοτε θεματολογικές. μερικὲς φορὲς ὑπάρχει ὡς ἐπιγραφὴ ἡ ἴδια πάντοτε λέξι *Λῆμμα*· αὐτὴ θὰ πῇ ''Ἀπόσπασμα', ἀνάγνωσμα. ἔτσι στὸ Μαλαχία λέγεται *λῆμμα* ὅλο τὸ μικρὸ βιβλίο του, ἐπειδὴ προφανῶς ἦταν ὅλο ἕνα ἀνάγνωσμα.

Ὑπάρχουν, τέλος, μεγάλες προεκτάσεις τῶν τίτλων τῶν βιβλίων Πα Ἆσ Ἐκ Πδ Σο Θρ Ἠσ Να Ἀβ Ἰε Ἰζ Βρ Ζα. σὲ μερικὲς τέτοιες μόνον ἴσως ὑπάρχει καὶ χριστιανικὸ χέρι.

Ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν παρεπιγραφὲς καὶ στὸ Ἆσμα καὶ νὰ διατη-

ροῦνται ἐπιμελῶς ὅλες καὶ στὴ θέσι τους, διότι στὸ Ἆσμα εἶναι ἀπαραίτητες· γιὰ νὰ σημαίνουν πότε μιλάει ὁ ἕνας καὶ πότε ὁ ἄλλος· διότι πρόκειται γιὰ διάλογο. σὲ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ὑπάρχουν στὸ Ἆσμα σὲ ἀρχὴ λόγων τῶν δύο ἐρωτευμένων προσώπων καὶ καββαλιστικὲς παρεπιγραφές, ὅπως ἐκείνη ποὺ εἶναι σὲ ἀρχὴ λόγου τῆς κοπέλλας πρὸς τὸν ἐραστή της ἡ ὁποία λέει *Πρὸς τὸν νυμφίον Χριστὸν* καὶ προϋποθέτει ἑρμηνευτικῶς ὅτι νυμφίος εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ἡ κοπέλλα εἶναι ἡ ἐκκλησία του. τὸ Ἆσμα γράφτηκε περίπου 1070 χρόνια καὶ ἡ Π. Διαθήκη ἔκλεισε περίπου 460 χρόνια καὶ ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἔγινε περίπου 300 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἵδρυσι τῆς ἐκκλησίας. τὸ νὰ προστίθενται καββαλιστικὲς παρεπιγραφὲς ἀπὸ χριστιανικὰ χέρια μετὰ 1070 ἢ 460 ἢ 300 χρόνια εἶναι ἀντιχριστιανικὸ καὶ βέβηλο καὶ βλάσφημο τόλμημα. θεωρῶ περιττὸ ν' ἀσχοληθῶ περισσότερο μὲ τέτοιες εἰδεχθεῖς πλαστογραφίες. ἀσχολήθηκα μὲ τὸ Ἆσμα ἰδιαίτερα καὶ μετὰ πολλὴ μελέτη ἔβαλα –πάντοτε ἔξω ἀπὸ τὸ κείμενο, ὅπως πρέπει– τέσσερες ἐπαναλαμβανόμενες παρεπιγραφές· *Σ Ν Α Χ*· δηλαδὴ *Σαλωμών, Νεᾶνις, Ἀδελφοί, Χορός*· διότι αὐτοὶ οἱ τέσσερες μιλοῦν στὸ Ἆσμα. *Ἀδελφοὶ* εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Σουλαμίτιδος *Νεάνιδος,* ἡ ὁποία εἶναι κύριο πρόσωπο τοῦ διαλόγου ὅπως κι ὁ *Σαλωμών.* καὶ ὁ *Χορός,* ὁ ὁποῖος εἶναι διάφορες κάθε φορὰ ὁμάδες προσώπων ἢ καὶ μεμονωμένοι κομπάρσοι ποὺ παρεμβαίνουν στὸ διάλογο, εἶναι ἄλλοτε ἄλλος· κι ἄλλοτε ἄντρες κι ἄλλοτε γυναῖκες. στὰ χειρόγραφα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν θεατρικῶν ἔργων (σατυρικῶν δραμάτων, τραγῳδιῶν, κωμῳδιῶν) ὑπάρχουν πάντοτε παρεπιγραφές, π.χ. *ΑΓΑ ΚΛΗ ΑΓΓ ΟΙΔ ΚΡΕ ΑΝΤ ΣΙΛ,* δηλαδὴ *Ἀγαμέμνων, Κληταιμήστρα, Ἄγγελος, Οἰδίπους, Κρέων, Ἀντιγόνη, Σιληνός.* οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου τούτου εἶναι στὴ δουλειά τους πιὸ μερακλῆδες καὶ πιὸ τσαχπίνοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Βίβλου· εἶναι παράπονο τοῦ Χριστοῦ αὐτό (Λκ 78,7-8).

36. Τεχνητοὶ ψαλμοί (δὶς καταχωρισμένοι)

Ψα 53^{+}. Ὑπάρχουν τρεῖς ψαλμοὶ τεχνητοί· ὁ στὰ χειρόγραφα εὑρισκόμενος μετὰ τὸν 53, ποὺ εἶναι δεύτερη καταχώρισι τοῦ 14· ὁ μετὰ τὸν 69, ποὺ εἶναι ἀπόσπασμα τοῦ 41 (=41,19-26)· κι ὁ μετὰ τὸν 106, ποὺ εἶναι ἄθροισμα δυὸ ἀποσπασμάτων τῶν ψαλμῶν 57 καὶ 60 (=57,10-13 καὶ 60,5-13).

Ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἰσχυρὴ παράδοσι ὅτι οἱ ψαλμοὶ εἶναι 150, κι ἐπειδὴ ἢ ἅπαξ ἢ κατὰ καιροὺς κόλλησαν μὲν ἁπλῶς μεταξύ τους οἱ δι-

πλανοὶ ψαλμοὶ 9 καὶ 10 καὶ παρακάτω 27 καὶ 28, ὁ δὲ 143 ἐμβόλισε στὴ μέση τὸν 142, καὶ οἱ ψαλμοὶ ἔγιναν 147, κάποιος, πιθανώτατα ὁ Ἀκιβὰ κι ὁπωσδήποτε τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα, γιὰ νὰ εἶναι οἱ ψαλμοὶ πάλι 150, ἔφτιαξε τρεῖς ψαλμοὺς ἀπὸ κομμάτια ἄλλων, καὶ τοὺς ἔκανε πάλι 150· «γιὰ νὰ τηρηθῇ ἡ παράδοσι». στὸ μασοριτικὸ σκεύασμα οἱ τεχνητοὶ ψαλμοὶ εἶναι φτιαγμένοι. κι ὁ Ὠριγένης μετέφερε τὸ φτιάξιμο στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ φτιάξιμο ἐπεκτάθηκε στὸ πλῆθος τῶν χριστιανικῶν χειρογράφων τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν Καππαδοκῶν *φωστήρων.*

Ἀποκόλλησα τοὺς κολλημένους κι ἐμβολισμένους ψαλμοὺς καὶ ὠβέλισα τοὺς τεχνητούς. τὸν πρῶτο ἀπὸ τοὺς τρεῖς τὸν ὠβέλισα ὡς δῆθεν 53 καὶ τὸν κράτησα ὡς 14, ἐπειδὴ στὴ θέσι αὐτὴ ἔχει ἀκεραιότερο καὶ ὑγιέστερο κείμενο. κι ἔτσι, χωρὶς νὰ χαθῇ ψαλμὸς ἢ στίχος ψαλμοῦ ἢ ἔστω μία λέξι, ὁ ἀριθμὸς τῶν 150 ἀποκαταστάθηκε.

Διερωτᾶται κανείς· Καὶ οἱ ἐπιστημόναροι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» ἢ αὐτοκαλουμένης «μεγάλης κριτικῆς» ποῦ εἶχαν τὰ μυαλά τους; ἀπαντῶ· Στὶς ἀπόψεις των καὶ στὶς μποῦρδες των. αὐτοί, ἀνίκανοι ὄντες νὰ μάθουν νὰ καταλάβουν νὰ ἐξηγήσουν νὰ κρίνουν, προτιμοῦν νὰ ξαμολᾶνε μποῦρδες καὶ νὰ κοπρίζουν μυθιστορήματα.

37. Σωρειτικὸ παράθεμα ψαλμῶν

Ψα 14,3^{+}. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν Πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολή του (7,2-7) ἔχει ἕνα σωρειτικὸ παράθεμα τῶν ποιητικῶν χωρίων Ἰβ 12,1 + 15,13 + 23,3· Ψα 14,3-4· 5,10· 138,3· 10,7· Σο 2,7 = Ἠσ 66,10· Ψα 14,3· 37,1· (ἔτσι μ' αὐτὴ τὴ σειρά). αὐτὸ τὸ σωρειτικὸ παράθεμα κάποιος, μᾶλλον Χριστιανὸς ἀρχαιότερος τῶν χειρογράφων 02 καὶ 03 (= B S), τὸ θεώρησε ἑνιαῖο ψαλμικὸ χωρίο καὶ τὸ σφήνωσε στὸν ψαλμὸ 14 σὰ συνέχεια τοῦ ἐλεγείου 3. ἀσφαλῶς στὶς φυσικές των θέσεις ὅλ' αὐτὰ τὰ χωρία εἶναι γνήσια, ἀλλὰ στὸν ψαλμὸ ποὺ σφηνώθηκαν εἶναι σφῆνες ὀβελιστέες.

38. Ὠβελισμένες παροιμίες

Πμ 263^{+}· 365^{+}· 369^{+}· 489^{+} (παλιὰ στιχαρίθμησι 18,8· 22,8^{α}· 22,13· 29,17). Τὶς τέσσερες αὐτὲς παροιμίες τὶς ὠβέλισα, ἐπειδὴ εἶναι ἐπαναλήψεις τῶν παροιμιῶν 294· 364· 411· καὶ τοῦ ἐλεγείου τῶν Παιδειῶν 2,62. καὶ οἱ ἀπομένουσες παροιμίες τοῦ βιβλίου Παροιμίαι εἶναι ἀκριβῶς 500. τὸ αἴτιο τῶν 4 ἐπαναλήψεων καὶ τῆς κάποιας φθο-

ρᾶς των ἦταν ἡ σύγχυσι τὴν ὁποία ἐπέφερε ἡ γιὰ λειτουργικοὺς λόγους γενόμενη συμπίλησι τῶν Παροιμιῶν καὶ τῶν Παιδειῶν.

39. Ἄλλη μετάφρασι Ἰώβ

Ἰβ 26,9^{+}. Οἱ μετὰ τὸ χωρίο αὐτὸ 6 στίχοι, τοὺς ὁποίους ὠβέλισα, εἶναι ἄλλη ἄγνωστη μετάφρασι τῶν γνησίων στίχων 26,2-4. προφανῶς ἡ ἄλλη μετάφρασι αὐτὴ εἶχε γραφῆ σὰ σχόλιο στὸ περιθώριο γι' ἀντιπαραβολή, κι ἀργότερα χώθηκε στὸ κείμενο ὡς γλώσσημα.

40. *Λέξις Ἐλιούς*

Ἰβ 26,117^{+}. Στὰ χειρόγραφα τοῦ Ἰὼβ μεταξὺ τῶν κεφαλαίων 26 καὶ 27 εἶναι σφηνωμένο ἕνα ἐξωβιβλικὸ κείμενο σὲ ἔκτασι περίπου ὅσο ἡ Ῥούθ. ἐσωτερικὰ ὀνομάζεται ***Λέξις Ἐλιούς,*** δηλαδὴ ***Διάλεξις,*** *Λόγος,* ῥητόρευμα. ἀρχίζει *Ὠργίσθη δὲ Ἐλιούς... ὠργίσθη δὲ τῷ Ἰὼβ σφόδρα... καὶ κατὰ τῶν τριῶν φίλων ὠργίσθη σφόδρα...* καὶ τελειώνει *Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι Ἐλιοὺν τῆς* ***Λέξεως****...* ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ μικρὴ εἰσαγωγὴ καὶ πέντε λόγους· ὁ κάθε λόγος εἰσάγεται μὲ τὴ συνήθη φράσι *Ὑπολαβὼν δὲ (Ἐλιοὺς) λέγει,* χωρὶς ὅμως νὰ διαλέγεται μὲ κανέναν. στὴν ἀρχὴ τῆς ἀπροσδόκητης καὶ ξαφνικῆς ἐμφανίσεώς του παρουσιάζεται ἀπὸ τὸν συντάκτη τῆς εἰσαγωγῆς ὡς *Ἐλιοὺς ὁ τοῦ Βαραχιὴλ ὁ Βουζίτης ἐκ τῆς συγγενείας Ῥὰμ* (τὸ χειρόγραφο C καὶ ἄλλα ἔχουν *Ἀράμ*) *τῆς Αὐσίτιδος χώρας.* στὸν Ψευδαριστέα ἀντὶ *Βουζίτης* λέγεται *Ζωβίτης.* τὸ *τῆς Αὐσίτιδος χώρας* ὑπάρχει μόνο στὸ ἑλληνόγλωσσο κείμενο· στὸ μασοριτικὸ καὶ σ' ὅλες τὶς ἄλλες μεταφράσεις δὲν ὑπάρχει. ὅλες ἐπίσης ἔχουν *Ῥάμ,* ἀλλ' ὁ Σύμμαχος μεταφράζει *Συρίας,* ποὺ δείχνει ὅτι στὸ πρωτομασοριτικὸ τοῦ Β΄ αἰῶνος, ποὺ μετέφραζε, ἔβλεπε *Ἀράμ (Αρμ).* στὴ συνέχεια τὸ ὄνομα *Ἐλιοὺς* συναντᾶται 8 φορὲς καὶ μάλιστα ὡς κλιτὸ *ὁ Ἐλιοὺς τὸν Ἐλιούν,* πρᾶγμα ἀταίριαστο στοὺς Ἑβδομήκοντα. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Ἰὼβ συναντᾶται 11 φορές. οἱ φίλοι τοῦ Ἰὼβ ἀναφέρονται μόνο 2 φορὲς ὡς *οἱ τρεῖς φίλοι* ἢ *οἱ τρεῖς ἄνδρες.*

Τὸ ῥητόρευμα αὐτὸ εἶναι παντελῶς ἀμάρτυρο στὴν Κ. Διαθήκη καὶ σ' ὁλόκληρη τὴ Βίβλο, καὶ κυρίως σ' ὁλόκληρο τὸν Ἰὼβ· ὁ Ἐλιοὺς δὲν ἀναφέρεται ποτὲ οὔτε στὸν πρόλογο τοῦ Ἰὼβ οὔτε στὸν ἐπίλογο οὔτε στὸ διάλογο· οὔτε ὅταν παρουσιάζωνται καὶ κατονομάζωνται *οἱ τρεῖς φίλοι* ἐπισκέπτες, ποὺ λέγονται καὶ ῥητῶς *τρεῖς,* οὔτε ὅταν γίνεται λόγος γι' αὐτοὺς στὰ ἐπιλεγόμενα ἢ ἐνδιαμέσως στὸ κεί-

μενο τῶν συζητήσεων, οὔτε πουθενὰ ἀλλοῦ. δὲν ἐμπλέκεται στὴ συζήτησι ποτέ· κι ὅταν λέῃ τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλο τοὺς πέντε λόγους του, δὲν τοῦ ἀπαντάει κανεὶς ἀπὸ τοὺς τέσσερες ἄλλους (Ἰὼβ Ἐλιφὰζ Βαλδὰδ Σωφάρ)· παραληρεῖ μόνος του σὰ νὰ παραμιλάῃ στὸν ὕπνο του. ἔτσι ὅπως ἐμφανίζεται ξαφνικά, ἔτσι κι ἐξαφανίζεται ἀπαρατήρητος πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος σὰ φάντασμα. ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι φάντασμα· θέλω νὰ πῶ προϊὸν τῆς φαντασίας ἑνὸς ἀναγνώστου τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰώβ.

Τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι ἀσυζητητεὶ μιὰ σφήνα (τσόντα) ξένη πρὸς τὸ βιβλίο τοῦ Ἰὼβ καὶ ἄλλης ὀσμῆς καὶ συχνότητος, καὶ τὰ λεγόμενά του εἶναι ἀσυναρτησίες τελείως ἄσχετες μὲ τὰ συζητούμενα ἐκεῖ ποὺ σφηνώθηκε. κομμάτι ἀσύνδετο κι ἀσυντόνιστο μὲ τὸν θετὸ περίγυρό του, χωρὶς στόχο, χωρὶς ὀργανικὸ δεσμό, νοηματικῶς ξένο ὅσο μιὰ μῦγα μὲς στὸ γάλα. ἐκεῖνο δὲ ποὺ μέχρι στιγμῆς δὲν παρατηρήθηκε ἀπὸ κανέναν, –προφανῶς ἐπειδὴ ὅλοι τους τὸ γνωρίζουν μόνο ἀπὸ μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ– εἶναι ὅτι ἡ γλῶσσα του εἶναι ἐμφανέστατα πολὺ ἑλληνικώτερη ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα· τὸ κείμενο αὐτὸ δὲν εἶναι μετάφρασι· εἶναι πρωτότυπο. τὸ ἀναφέρει πρῶτος ἴσως ὁ Ἀριστέας, ὄχι στὴν περίφημη Ἐπιστολή του, ἀλλὰ σ' ἕνα ἀμφιβόλου γνησιότητος ἀπόσπασμά του Περὶ Ἰουδαίων, κι ἔπειτα ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀρειανῶν καὶ θαυμαστὴς τοῦ Ὠριγένους καὶ κληρονόμος - κάτοχος τῶν Ἑξαπλῶν του Εὐσέβιος Καισαρείας (θ. 340 μ.Χ.) λέγοντας ὅτι τὸ παίρνει ἀπὸ τὸν εἰδωλολάτρη Ἀλέξανδρο Πολυΐστορα (100 - 30 π.Χ.), ποὺ παρέθετε σχετικὸ ἀπόσπασμα τοῦ Ἀριστέου (180 - 170 π.Χ.) ἀπὸ τὸ Περὶ Ἰουδαίων σύγγραμμά του (§ 3)· ἂν φυσικὰ δὲν ψεύδεται κανεὶς ἀπὸ τοὺς τρεῖς. στὰ χρόνια 100 - 128 μ.Χ. ὁ Ἀκιβὰ τὸ μετέφρασε ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ στὴν ἑβραϊκή, ἐπειδὴ δὲν ἔβρισκε τὸ «ἑβραϊκὸ πρωτότυπό του». ἔπειτα κατὰ τὸν ἴδιο αἰῶνα ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ πέρασε καὶ στὶς ἰουδαϊκὲς ἑλληνόγλωσσες μεταφράσεις τοῦ Ἀκύλα τοῦ Θεοδοτίωνος καὶ τοῦ Συμμάχου, καὶ στὴ λατινικὴ βουλγάτα τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου, καὶ στὶς ἀρχαῖες ἀφρασιατικὲς μεταφράσεις καὶ στὶς προτεσταντικὲς εὐρωπαϊκὲς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, καὶ σ' ὅλες ἀνεξαιρέτως. Χριστιανοὶ συγγραφεῖς πρὸ τοῦ Ὠριγένους τὸ μαρτυροῦν μόνο δύο ὁ Θεόφιλος Ἀντιοχείας καὶ ὁ Κλήμης Ἀλεξανδρεύς· καὶ τρίτος ὁ Ὠριγένης μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του. ὁ Κλήμης παραθέτει χωρίο ἀπ' αὐτὸ ὡς χωρίο τῶν Βασιλειῶν! *(Γέγραπται δὲ κἀν ταῖς Βασιλείαις...* Στρωμ. 4,26,170 Dindorf).

Στὴν ***Λέξιν Ἐλιοὺς*** ἕνας ἐμφανῶς ναρκισσικὸς ἀντιρρησίας, ποὺ δὲν χώνευε οὔτε «τὸν ὑποκριτὴ Ἰὼβ» οὔτε «τοὺς τρεῖς ἀνικάνους ἐλεγκτάς του», ἀναλαμβάνει νὰ σωφρονίσῃ καὶ συνετίσῃ αὐτὸς καὶ τοὺς τέσσερες· καὶ λέει ἀρλοῦμπες, οἱ ὁποῖες ἔχουν ἀπασχολήσει ἀνὰ τοὺς

αἰῶνες κόσμο καὶ κοσμάκη κι ἔχουν προκαλέσει «ἐπιστημονικὰ καὶ βαθυστόχαστα καὶ φιλοσοφικὰ σκεπτικὰ» ἀρλουμποειδῆ. στὶς ἔντυπες ἐκδόσεις τῆς Βίβλου στιχομετρεῖται ὡς κεφάλαια τοῦ Ἰὼβ 32 - 37. τὸ θέμα τοῦ ναρκισσικοῦ ῥητορεύματος εἶναι «Τί θὰ μποροῦσε νὰ πῇ στοὺς 4 ἀνοήτους ἕνας εἰλικρινέστερος καὶ σεμνότερος ἀπὸ τὸν Ἰὼβ καὶ σοφώτερος κι ἐξυπνότερος ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἀνικάνους φίλους του ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν σωφρονίσουν».

Λέξις Ἐλιοὺς λοιπόν· ἔτσι λέγεται ὅλο αὐτὸ τὸ κατὰ τὴ μόδα τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων ῥητορικὸ γύμνασμα, ποὺ εἶναι σφηνωμένο στὸν Ἰὼβ ἀμέσως μετὰ τὸ πεζὸ καὶ ἱστορικὸ ἐδάφιο Ἰβ 26,117. ἔτσι ***Λέξις*** λέγεται στὴν ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου του ε΄, ὅταν ὁ Ἐλιοὺς ἀρχίζῃ λέγοντας στὸν Ἰὼβ δῆθεν· *Μεῖνόν με μικρὸν ἔτι, ἵνα διδάξω σε· ἔτι γὰρ ἐν ἐμοί ἐστι* ***λέξις***· καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ῥητορικοῦ γυμνάσματος, πρὶν ἀπὸ τὸ 27,1 *Καὶ εἶπε Κύριος τῷ Ἰὼβ διὰ λαίλαπος καὶ νεφῶν,* στὸ ἀπαραίτητο συγκολλητικὸ πεζὸ «ἀμμοκονίαμα» λέγεται· *Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι Ἐλιοὺν τῆς* ***Λέξεως****...!* κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια, ποὺ ἦταν βασιλικὰ χρόνια χωρὶς πολιτικὴ ζωή, ἐμφανίστηκε, μᾶλλον σὰν τσαρλατανικὸ ξέσπασμα τῶν Ἑλλήνων πρῶτα, ἡ ἐπιδεικτικὴ καὶ ἄσκοπη καὶ μὴ ἐκφωνούμενη ῥητορεία τοῦ μπλὰ μπλά. στὴν ἀρχὴ ἐμφανίστηκε ὡς τέτοιο *γύμνασμα* ἡ λεγόμενη *ἠθοποιία*· «Ἂν στὴν Τροία νικοῦσε ὄχι ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Ἕκτορα, ποὺ τὸν ἱκέτευε νὰ τὸν λυπηθῇ καὶ νὰ μὴν τὸν σφάξῃ, ἀλλ' ὁ Ἕκτωρ τὸν Ἀχιλλέα, πῶς θὰ παρακαλοῦσε ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Ἕκτορα;», ἢ ἡ ἐρωτικὴ ἠθοποιία «Τί ἐρωτόλογα θὰ ἔλεγε ὁ ἐρωτευμένος ψύλλος στὴν ψύλλα τῶν ὀνείρων του;». μέχρι τὶς ἡμέρες μας καλλιεργοῦνταν αὐτὸ τὸ εἶδος γυμνασμάτων ὡς «Συλλογὴ - Ὑπόδειγμα - Ὁδηγὸς Ἐρωτικῆς Ἐπιστολογραφίας». ἀργότερα ὅμως, στὰ ἑλληνορρωμαϊκὰ χρόνια τὸ λογοτεχνικὸ αὐτὸ εἶδος ἐπεκτάθηκε καὶ σ' ἄλλα θέματα πλὴν τῆς ἠθοποιίας, ὅπως τὸ τοῦ Συνεσίου ἐπισκόπου Κυρηναϊκῆς τοῦ Δ΄ αἰῶνος «Φαλάκρας Ἐγκώμιον», τὰ τοῦ Λουκιανοῦ «Δίκη Συμφώνων», «Ἐπιστολαί», «Ἑταιρικοὶ Διάλογοι», «Νεκρικοὶ Διάλογοι», «Ἐνάλιοι Διάλογοι», «Θεῶν Διάλογοι», καὶ ἄλλα τέτοια χαζὰ ῥητορεύματα τῶν Αἰλιανοῦ, Ἀλκίφρονος, Ἀρισταινέτου καὶ ἄλλων· κι ἀργότερα οἱ βυζαντινὲς *ἠθοποιίαι* «Πουλολόγος» κι «Ὀπωρικολόγος» μὲ τὰ πολιτικὰ καὶ δημοκρατικὰ ῥητορεύματα τῶν πουλιῶν καὶ τῶν φρούτων. τέτοιο *γύμνασμα* καὶ τέτοια *ἠθοποιία* εἶναι καὶ ἡ ***Λέξις Ἐλιοὺς*** ἡ γραμμένη σὲ ἀττικώτερα καὶ ἄψογα ἑλληνικὰ πολὺ ἑλληνικώτερα ἀπὸ τὰ βαρβαρίζοντα καὶ σόλοικα ἑλληνικὰ τῶν Ἑβδομήκοντα. ἡ «Λέξις Ἐλιοὺς» δὲν ἔχει γλωσσικοὺς ἑβραϊσμοὺς οὔτε καὶ τὴ λοιπὴ λεκτικὴ καὶ συντακτικὴ ἀδεξιότητα τῶν Ἑβδομήκοντα, τοῦ κειμένου δηλαδὴ τοῦ γνησίου Ἰώβ, στὸ ὁποῖο σφηνώθηκε. καὶ τὸ θέμα της εἶ-

ναι χαζό· «Τί θὰ μποροῦσε νὰ πῇ κανεὶς σ' ἕναν ἀντίλογο πρὸς τὸν Ἰώβ, ποὺ τοὺς τρεῖς φθονεροὺς καὶ φαρμακεροὺς φίλους του δὲν τοὺς ἔκοψε νὰ τοῦ τὸ ποῦν». ἑλληνιστικὸ μπλὰ μπλὰ ἐπιδεικτικῆς ἠθοποιίας. ὁ Ἐλιούς, ἀρχίζοντας, οὐσιαστικὰ λέει ἐναντίον τῶν τριῶν· «Ἀνίκανοι, τόσες ὧρες προσπαθεῖτε νὰ τὸν νικήσετε, τρεῖς μαζὶ κιόλας, καὶ δὲν μπορεῖτε· σᾶς ἔχει στριμώξει· τώρα θὰ δῆτε τί στρίμωγμα θὰ τοῦ κάνω ἐγώ».

Τὸ ῥητορικὸ γύμνασμα *Λέξις Ἐλιοὺς* δὲν ἔχει καμμία πραγματικὴ σχέσι μὲ τὸ ἀρχαῖο κείμενο τοῦ Ἰώβ. δὲν εἶναι ἔμμετρο ποίημα, ἀλλὰ πεζὸ ῥητόρευμα· τὸ ὕφος του δὲν εἶναι καθόλου ποιητικὸ ὕφος, ἀλλὰ ῥητορικὸς στόμφος ποὺ συνήθως ἀπὸ ἀνεπιστήμονες καὶ ἀδαεῖς συγχέεται μὲ τὸ ὑψήγορο καὶ ποιητικὸ ὕφος. δεύτερον, εἶναι γραμμένο, ὅπως εἶπα, σὲ ἄψογα καὶ ἀττικίζοντα ἑλληνικά. τρίτον, δὲν εἶναι μετάφρασι, ἀλλὰ γραμμένο πρωτοτύπως στὴν ἑλληνική. στὸ μασοριτικὸ εἶναι μετάφρασι, 100% στὸ γύμνασμα αὐτό. τέταρτον, ἐπειδὴ οἱ μεταφρασταὶ τοῦ Ἰώβ στοὺς Ἑβδομήκοντα φαίνεται ὅτι ἐπιλέχτηκαν ὡς καταλληλότεροι γιὰ τὴν πρωτογενῆ ὑψηγορία τοῦ ποιήματος αὐτοῦ καὶ γιὰ τὴν καλλίτερη ἑλληνομάθειά τους, κι ἔχουν ὡρισμένες ἑλληνικὲς λέξεις ἐπικὲς ἢ προκλασσικὲς καὶ κλασσικές, τοὺς μιμεῖται κι ὁ ῥήτορας τῆς *Λέξεως Ἐλιοὺς* μ' ἕναν ἀστεῖο τρόπο, σὰ μαϊμού· *βροτοί, ὀλέκω, οἰακίζω, τηλαυγές, χρυσαυγοῦντα,* κλπ.. πέμπτον, μιλάει κατ' οὐσίαν συνεχῶς ἐκτὸς θέματος.

Εἶναι τὸ γύμνασμα αὐτὸ κι ἐκτὸς διαλόγου. οἱ ἄλλοι συνομιληταὶ τοῦ Ἰώβ λέγονται *οἱ τρεῖς φίλοι τοῦ Ἰώβ* (7,1), κι ἐνδιαμέσως ὡς διαλεγόμενοι ἐναλλάσσονται μὲ τὸν Ἰώβ καὶ οἱ τρεῖς ἀπὸ τρεῖς φορές, καὶ μετὰ τὸν ποιητικὸ διάλογο, ὅταν ὁ Κύριος τοὺς κριτικάρῃ κι ἐπιμετράῃ τὴν ποινὴ ποὺ τοὺς ἀξίζει γιὰ τὴ φθονερὴ κι ἀλαζονικὴ - φαρισαϊκὴ ἀναλγησία τους καὶ τὴν κατινιά τους πρὸς τὸν ἀθῷο καὶ πιστὸ καὶ δίκαιο καὶ ταπεινωμένο καὶ πονεμένο δοκιμαζόμενο Ἰώβ, πάλι μετροῦνται τελικὰ ὡς *τρεῖς,* ἀφοῦ ὁ Κύριος λέει στὸν ἐπὶ κεφαλῆς Ἐλιφὰζ *Ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου* (33,2), καὶ στὴν ἐξιλέωσί τους ἀπὸ τὸν ἀνεξίκακο ἱερουργοῦντα Ἰώβ (33,4-7) πάλι μετροῦνται ὡς *τρεῖς,* καὶ πουθενὰ δὲν φαίνεται ὁ Ἐλιούς, οὔτε πρὸ ἑορτῆς, οὔτε κατόπιν ἑορτῆς, οὔτε ἐνδιαμέσως στὸ διάλογο. κι ἐνῷ ἐκεῖνοι ἐναλλάσσονται μὲ τὸν Ἰὼβ πάντοτε ὡς ἕνας κι ἕνας, ὁ Ἐλιοὺς δὲν διαλέγεται μὲ κανέναν, δὲν τοῦ ἀπαντάει κανείς, οὔτε ὁ Ἰὼβ οὔτε κάποιος ἀπὸ τοὺς τρεῖς, κανεὶς δὲν τὸν διαδέχεται οὔτε προηγεῖται αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς μόνος μονώτατος ὁ Ἐλιοὺς μιλάει κι ἀμέσως ξαναμιλάει πέντε φορὲς συναπτές, κι ἐντελῶς ἀνοήτως λέγεται κάθε φορὰ *Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιοὺς λέγει* καὶ *Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιοὺς λέγει,* καὶ κανεὶς δὲν παρεμβάλλεται, καὶ φαίνεται πολὺ γελοῖο τὸ *Ὑπολαβὼν*

(= παίρνει τὸ λόγο!)· ἀπὸ ποιόν; μόνος τὰ λέει καὶ μόνος τ' ἀκούει, διαδεχόμενος ἑαυτὸν πέντε φορές. δὲν τὸν συνδέει μὲ τὸ βιβλίο Ἰὼβ ἀπολύτως τίποτε. αὐτό, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι πολὺ ὕστερη σφήνα, μοῦ λέει κι ὅτι τὴν *Λέξιν Ἐλιοὺς* ἄλλος τὴν ἔγραψε κι ἄλλος τὴ σφήνωσε στὸ βιβλίο Ἰώβ. ὁ συντάκτης μᾶλλον δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ τὴν τσοντάρῃ στὸ βιβλικὸ κείμενο· ἁπλῶς ἔγραψε ἕνα ῥητορικὸ γύμνασμα, μιὰ *ἠθοποιία* μὲ θέμα «Τί ἄν τις εὐστοχώτερον εἴποι τῷ Ἰώβ»· σὰν τὸ «Τί ἂν εἴποι ψῦλλος ψύλλῃ ἐρασθεὶς αὐτῆς». ὁ κοκορῖκος πίστευε ὅτι, ἂν ἦταν αὐτὸς ἐκεῖ, θὰ νικοῦσε τὸν Ἰὼβ ποὺ δὲν τὸν νίκησαν οἱ τρεῖς φίλοι του.

Ὅσο γιὰ τὸ ποιός ἦταν ὁ κοκορῖκος ποὺ ἔγραψε αὐτὴ τὴ γραφόρροια, εἶναι βέβαια ἀνέφικτο νὰ βρεθῇ καὶ ν' ἀποδειχτῇ, ἐκτὸς ἂν βρεθῇ ποτὲ πανάρχαιο χειρόγραφο μὲ τὸ γύμνασμα αὐτοτελὲς καὶ ἐπώνυμο. ὑποψιάζομαι μόνο τὸν ξιππασμένο κι ἐπιδειξία καὶ μεγάλο ἀμφισβητία Ἰησοῦν τὸν Σιραχίδη ἢ τὸν ἀττικιστὴ Ἀλεξανδρινὸ κι ἀνώνυμο ἔγγονό του καὶ μεταφραστή του, ἢ κάποιον ἄλλο ἀπὸ τὸ περιβάλλον τους καὶ τὴν ἐποχή τους. διότι ἔχει κάτι κοινὸ μὲ τὴ Σοφία τοῦ Σιραχίδου· ὁ Σιραχίδης ἀρχίζει τὸ βιβλίο του μὲ τὸ διερώτημα *Σταγόνας ὑετοῦ... τίς ἐξαριθμήσει;* (1,2) κι ὁ συντάκτης τῆς *Λέξεως Ἐλιοὺς* στὸν πέμπτο μονόλογό του λέει *Ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ* (=τῷ Κυρίῳ) *σταγόνες ὑετοῦ* (παλιὰ στιχαρίθμησι 36,27)· ἐὰν αὐτὸ λέῃ κάτι. συνᾴδει καὶ ἡ ἐποχή· τὸ 170 π.Χ. γράφει ὁ Σιραχίδης, τὸ 132 π.Χ. μεταφράζει τὸ βιβλίο του ὁ ἔγγονός του. τὸν Β΄ π.Χ. αἰῶνα εὐδοκιμοῦσε ἤδη κι αὐτὸ τὸ εἶδος ῥητορικοῦ γυμνάσματος, ἡ *ἠθοποιία.* τὰ γυμνάσματα βέβαια συνεχίστηκαν μέχρι τὸ τέλος τοῦ Βυζαντίου· εἶναι ξεσπάσματα ἀνελευθέρων ἐποχῶν σὰν τὴν ἑλληνιστική, τὴν ἑλληνορρωμαϊκή, τὴ βυζαντινή. ἕνα ἀπὸ τὰ κατ' ἐξοχὴν γραμματειακὰ φαινόμενα βυζαντινισμοῦ, θὰ ἔλεγα, δεύτερο μετὰ τὴ δογματομανία καὶ τὶς ἄγριες θεολογικὲς - νηπτικὲς - ἡσυχαστικὲς ἔριδες τῶν μυγιάγγιχτων κι ἐριστικωτάτων ἡσυχαστῶν.

Ἡ *Λέξις Ἐλιοὺς* ἀποτελεῖται, ὅπως εἶπα, ἀπὸ μιὰ μικρὴ εἰσαγωγὴ καὶ πέντε μονολόγους ὡς ἑξῆς· Εἰσαγωγὴ 4%, Μονόλογος α΄ 7%, β΄ 24%, γ΄ 22%, δ΄ 8%, καὶ ε΄ 35%. καὶ εἶναι ἡ μικρότερη (12%) ἀπὸ τὶς τέσσερες μεγάλες τσόντες στὴν Π. Διαθήκη. κατὰ τὴν παλιὰ στιχαρίθμησι εἶναι· Εἰσαγωγὴ 32,2-5· μονόλογος α΄ 32,6-16· μονόλογος β΄ 32,17-33,33· μονόλογος γ΄ 34· μονόλογος δ΄ 35· μονόλογος ε΄ 36-37.

41. Πυρίπνοον μετάλλινον θηρίον

Ἰβ 28,5. Στὰ χειρόγραφα τοῦ Ἰὼβ ἀμέσως μετὰ τὸ κεφάλαιο - στροφὴ 28,7 ποὺ λήγει μὲ τὸ στίχο

Ὁμολογήσω ὅτι δύναται ἡ δεξιά σου σῶσαι,

παρεντίθεται ἕνα «ποίημα» τελείως ἄσχετο μὲ τὰ ἐκεῖ λεγόμενα τοῦ Ἰώβ, τὸ ὁποῖο ἐξυμνεῖ μὲ πολὺ καυχηματικὸ δέος ἕνα πλωτὸ μετάλλινο θηρίο τεραστίων διαστάσεων, ποὺ τὰ σπλάχνα του εἶναι πελώριο καμίνι φωτιᾶς, κι ἀπὸ τὰ ῥουθούνια του ἀποπνέει ἀστραπὲς καὶ καπνό, καὶ ποὺ δὲν εἶναι παρὰ προσωποποίησι τοῦ ἡφαιστείου τῆς Σαντορίνης γνωστὴ στοὺς ἐπικοὺς ποιητὰς τῆς πρωτοϊστορικῆς Ἑλλάδος Ὅμηρο καὶ Ἡσίοδο καὶ στὸ ἀρχαϊκὸ τελεστικὸ Προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα (Ὅμηρος, Β 782-3· καὶ Σχόλια. Ἡσίοδος, Θεογ., 304-6· 820-880. Προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, 306-317· 352-355· 367)· μὲ τ' ὄνομα *Τυφάων* ἢ *Τυφωεὺς* καὶ μὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ δανεισμένα ἀπὸ τὴ φάλαινα φυσητήρ, πολὺ συχνὴ καὶ γνωστὴ στὴν ἀνατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου καὶ ἰδίως στὸ ἀβαθὲς Αἰγαῖο, ὅπου γεννιέται καὶ μεγαλώνει. τὸν τερατώδη αὐτὸν ἑλληνικὸ μῦθο τὸν ἔχουν ἀπὸ τὰ ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ ποὺ λαθρεπαναμετέφραζε ἀπὸ τοὺς μισητούς του «Ἑβδομήκοντα», καὶ οἱ ἑλληνόγλωσσοι Ἰουδαῖοι μεταφρασταὶ Ἀκύλας, Θεοδοτίων, καὶ Σύμμαχος, καὶ ἡ Ταργούμ, καὶ ἡ vulgata τοῦ ῥαββίνου Βαρανίνα καὶ τοῦ μοναχοῦ Ἱερωνύμου, καὶ μέσῳ Ἑξαπλῶν οἱ αὐθεντικοὶ χριστιανικοὶ Ἑβδομήκοντα ὡς τσόντα, καὶ ὅλες οἱ ἀρχαῖες μεταφράσεις, καὶ ὅλες οἱ προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16ου αἰῶνος, καὶ ὅλες οἱ μεταφράσεις τῆς Βίβλου. ἡ βδελυρὴ τσόντα βγάζει μάτι, ἀλλ' αὐτοὺς ὅλους δὲν τοὺς ἐνώχλησε, δὲν τοὺς συνέτισε, δὲν τοὺς ἄνοιξε τὰ μάτια. βλᾶκες γεννημένοι νὰ ἔχουν μόνο ἀπόψεις καὶ νὰ διατυπώνουν ἀντιβιβλικὲς μαγκιές.

42. Ἀμαλθείας Κέρας

Ἰβ 34,6. Στὸν πεζὸ ἐπίλογο τοῦ Ἰώβ, στὰ χειρόγραφα καὶ σ' ὅλες τὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις καὶ σ' ὅλες τὶς ἀρχαῖες καὶ νεώτερες μεταφράσεις τῆς Βίβλου λέγεται ὅτι οἱ τρεῖς ὕστερες θυγατέρες τοῦ Ἰὼβ ὀνομάζονταν *Ἡμέρα, Κασία,* καὶ *Ἀμαλθείας Κέρας*· ὀνόματα παρμένα ἀπὸ τὴν ἀρχαία καὶ εἰδωλολατρικὴ ἑλληνικὴ μυθολογία (Ἀπολλόδωρος, Βιβλιοθ. 1,1,7· 2,7,5· *Ἀμάλθεια* οἱ εἰδωλολάτρες ἔλεγαν τὴ γίδα

ἡ ὁποία θήλαζε τὸ Δία ὡς νεογνό). νὰ μὴν πῶ πάλι τὰ ἴδια. ὁ Διογένης Λαέρτιος (9,46) μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Δημόκριτος, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς ἀπὸ μεγάλος φυσικὸς ὑπῆρξε κι ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους κι ἀρχαιοτέρους φιλολόγους, συνέγραψε φιλολογικὸ βιβλίο στὴν ἰωνικὴ διάλεκτο μὲ τὸν τίτλο *Ἀμαλθείης Κέρας.* ἐννοοῦσε ἀλληγορικὰ «βιβλίο ἀπὸ τὸ ὁποῖο θηλάζει - ἀντλεῖ ὁ ἀρχάριος μαθητὴς τὶς πρῶτες ἀναγκαῖες πληροφορίες», ὅπως παραπλησίως ὁ Νεύτων τὸ βασικὸ βιβλίο του τὸ τιτλοφόρησε *Principia* (=Ἀρχαί).

43. Ἑξαπλικὸς ψευδεπίλογος τοῦ Ἰώβ

Ἰβ 34,8^{+}. Τὸ σχόλιο τοῦ περιθωρίου ποὺ προσάπτεται μετὰ τὸ Ἰβ 34,8 (παλιὰ στιχαρίθμησι 17$^{β-ε}$) μόνο του φωνάζει ὅτι εἶναι ἕνα εἰσαγωγικὸ σχόλιο καὶ ὄχι βιβλικὸ κείμενο. εἶναι ἑξαπλικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ εἰσαγωγὴ τοῦ Ὠριγένους στὸν Ἰὼβ τῶν Ἑξαπλῶν του. στὸν Ἀριστέα (11) λέγεται ὅτι μερικὲς φορὲς *συριακὴ γλῶσσα* λεγόταν ἡ ἑβραϊκή· πιὸ μπροστὰ ὅμως (Βα 110,17· Ἀν 9,2· Σχόλιον ᾧας στὴν Αἰ 2,4) λέγεται ἡ γλῶσσα τῶν Ἀσσυρίων τῆς Νινευή. καὶ *συριακὴ Βίβλος* ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο σχόλιο στὸν Ἰώβ, ἤτοι «ἀραμαϊκὴ βίβλος», λέγεται τὸ μασοριτικὸ κείμενο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δῆθεν *ἑρμηνεύεται* (=μεταφράζεται) στοὺς Ο΄ τὸ βιβλίο τοῦ Ἰὼβ ὅπως καὶ τ' ἄλλα τῆς Π. Διαθήκης. διότι *Συρία* στὴ Βίβλο λέγεται ἡ χώρα τοῦ Ἰσραήλ (Δε 5,580· Βα 91,6· Μθ 10,2· Λκ 6,2· Πξ 64,3). ὅπως ἤδη εἶπα, τὸ ὄνομα *Παλαιστίνη* στὴ Βίβλο δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχει στὸν Ἡρόδοτο (2,106,1· 3,91,1· 7,89,1· 2) ὡς *Παλαιστινὴ Συρίη*· καὶ οἱ Ἑβραῖοι στὸν Ἡρόδοτο λέγονται *Σύροι Παλαιστινοί* (3,5,1· 7,89,1). περιέχει δὲ τὸ ἐν λόγῳ σχόλιο καὶ γενεαλογία τοῦ Ἰὼβ καὶ ἄλλες ψευδοειδήσεις συναξαριστικοῦ χαρακτῆρος. ἐπίσης λέγεται στὸ σχόλιο αὐτὸ ὅτι δῆθεν ὁ Ἰὼβ λεγόταν πρῶτα *Ἰωβὰβ* καὶ ἦταν ἀπόγονος τοῦ Ἠσαῦ *(ἦν δὲ τῶν Ἠσαῦ υἱῶν υἱός... Ἰωβὰβ ὁ καλούμενος Ἰώβ).* κι αὐτὸ τὸ ὄνομα *Ἰωβὰβ* ὡς ἄλλο ὄνομα τοῦ Ἰὼβ ἀναφέρεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸ ἀμφιβόλου γνησιότητος ἀπόσπασμα Περὶ Ἰουδαίων τοῦ Ἀριστέου (§ 2 *Τοῦτον δὲ τὸν Ἰὼβ πρότερον Ἰωβὰβ ὀνομάζεσθαι*). (Ἀριστέας → Ἀλέξανδρος Πολυΐστωρ → Εὐσέβιος Καισαρείας). ὅτι ὅμως ὁ Ἰὼβ ἦταν Ἰδουμαῖος, ἀπόγονος τοῦ Ἠσαῦ λέγεται στὸ γνήσιο κείμενο τοῦ βιβλίου Ἰώβ.

44. *Ἆσμα [ᾀσμάτων...]*

Ἆσ 1,1^{+}. Στὸν τίτλο *Ἆσμα [ᾀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ Σαλωμών]* γνήσια εἶναι μόνον ἡ λέξι *Ἆσμα. Ἆσμα ᾀσμάτων* τὸ εἶπε ὁ Ἀκιβά, ὁ ὁποῖος τὸ κατακρεούργησε φρικτά, γιὰ νὰ μὴ λέῃ «ἄσχημα λόγια». ὁ στριμμένος Ἀκιβὰ ἦταν πολὺ σεμνότυφος· ἐπειδὴ νέος καὶ σφριγηλὸς φτωχὸς τσομπάνος παντρεύτηκε μία πλούσια γριὰ γιὰ τὰ λεφτά της. τὰ χρειαζόταν γιὰ τὸ δαπανηρὸ ἔργο τοῦ πρωτομασοριτικοῦ, στὸ ὁποῖο τὸν ἐξώθησε ἡ λύσσα του νὰ βγάλῃ τοὺς Χριστιανοὺς ψεῦτες. τοῦ κόστισε πολὺ δηλαδὴ τοῦ ζιγκολὸ τὸ ἀντιχριστιανικὸ γινάτι του. καὶ γιὰ νὰ καλύψῃ τὴ βρομοδουλειά του στὸν ἀκρωτηριασμὸ τοῦ *Ἄσματος,* τὸ ἐξύμνησε ἀποκαλώντας το *Ἆσμα ᾀσμάτων,* ποὺ θὰ πῇ *Ἆσμα ᾀσματώτατον,* «Τὸ ὡραιότατο ᾆσμα». τὸ κάνουν αὐτὸ κι ἄλλοι ἀπατεῶνες ὄχι λίγοι. ἡ ἑβραϊκὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ὑπερθετικὸ βαθμὸ ἐπιθέτων, κι ἀντ' αὐτοῦ ἔχει μιὰ «μεγεθυντικὴ γενικὴ» –ἂς τὴν πῶ ἔτσι– *ἅγια ἁγίων, Κύριος Κυρίων, βασιλεὺς βασιλέων,* κλπ.. ἔτσι εἶπε κι ὁ πλαστογράφος Ἀκιβὰ *Ἆσμα ᾀσμάτων·* τὸ ἀποδίδει δὲ καὶ στὸν *Σαλωμών.* ἡ Βίβλος δὲν ἔχει ποτὲ ἐξυμνητικοὺς τίτλους ἢ χαρακτηρισμοὺς τῶν ἁγίων προσώπων της. αὐτὰ ἀρέσουν μόνο στοὺς ῥαββίνους καὶ στοὺς παρ' ἡμῖν συναξαριστάς.

45. Ἐπανάληψι στίχων τοῦ Ἄσματος

Ἆσ 16,7^{+}. Τὰ μετὰ τὸ 16,7 πέντε ἐλεγεῖα τοῦ Ἄσματος *Τρίχωμά σου... τῆς σιωπήσεώς σου* εἶναι ἐπανάληψι τῶν γνησίων ἐλεγείων 10,2-6. τὸ αἴτιο τῆς ἐπαναλήψεως εἶναι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀκρωτηριαστοῦ νὰ καλύψῃ τὸ χάσμα ποὺ δημιούργησε μὲ τὸν κακοήθη ἀκρωτηριασμὸ τῆς στροφῆς 16 τοῦ ἐλευθεροστόμου Ἄσματος.

46. Ἑρμηνευτικὸ σχόλιο τῆς ᾧας

Ἐκ 32,1. *Τοὺς τεθνηκότας [τοὺς ἤδη ἀποθανόντας].* τὸ ὠβέλισα.

47. Νόθος Προσευχὴ Ἐζεκίου + Γιατροσόφι

Ἠσ 38,21^{+}. Στὰ χειρόγραφα τοῦ Ἠσαΐου ἀμέσως μετὰ τὸ Ἠσ 38,21 βρίσκεται σφηνωμένη μία μεγάλη περικοπὴ ἀπὸ τὸ βιβλίο Βα-

σιλεῖς (κεφάλαια 109-116) γιὰ τὴν ἐπὶ Ἐζεκίου πολιορκία τῆς Λαχὶς καὶ τῆς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τὸ βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων Σενναχηρὶμ καὶ τὸ στρατηγό του Ῥαψάκη, τὴν παρήγορη προφητεία τοῦ Ἠσαΐου πρὸς τὸν Ἐζεκία, τὴ δι' ἀγγέλου θανάτωσι ὅλου τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀσσυρίων πολιορκητῶν, 185.000 ἀνδρῶν, τὴν ἐσπευσμένη φυγὴ τοῦ Σενναχηρὶμ στὴ Νινευή, τὴν ἐκεῖ δολοφονία του ἀπὸ τοὺς γιούς του, κι ἐν συνεχείᾳ γιὰ τὴν παρὰ λίγο θανάσιμη ἀρρώστια τοῦ Ἐζεκίου, τὴν ἐκ θεοῦ καὶ διὰ μεγάλου σημείου θεραπεία του, καὶ τὴν ὑποδοχὴ τῶν πρεσβευτῶν τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος Μαρωδὰχ Βαλαδάν. αὐτὴ ἡ μεγάλη περικοπὴ στὴ φυσική της θέσι στὸ βιβλίο Βασιλεῖς εἶναι βέβαια γνήσιο βιβλικὸ κείμενο· στὸν Ἠσαΐα ὅμως εἶναι μιὰ ξένη σφήνα, ποὺ βρέθηκε ἀνάμεσα στὶς προφητεῖες του μόνο γιὰ λόγους λειτουργικούς. (δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ποτὲ ὅτι ἡ μασοριτικὴ «Βίβλος» εἶναι λειτουργικὸ ἐκλογάδιο - ἀναγνωσματάριο (lectionarium), σὰν τὸν παρ' ἡμῖν *Ἀπόστολον* καὶ ὄχι ἀκριβῶς ἀκέραιο καὶ συνεχὲς κείμενο ἀρχείου τῆς Π. Διαθήκης· γι' αὐτὸ καὶ τὰ βιβλία της βρίσκονται σὲ ἀλλόκοτες κι ἀνοίκειες θέσεις - ὁμάδες, καὶ ὄχι ἐκεῖ ποὺ πρέπει ὅπως στοὺς Ἑβδομήκοντα). καὶ τὴ μεγάλη περικοπὴ τῶν Βασιλέων, γιὰ τὴν ὁποία μιλάω, στοὺς Ο΄ τὴ σφήνωσε στὸν Ἠσαΐα μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του ὁ Ὠριγένης γιὰ νὰ τοὺς συμμορφώσῃ μὲ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά, τὴν *ἑβραϊκὴν ἀλήθειαν (hebraicam veritatem)* κατὰ τὸν λυσσασμένο Βαρανίνα καὶ τὸν ἀκάθαρτο Ἱερώνυμο. ἐπὶ πλέον ὅμως ἡ περικοπὴ αὐτὴ ὡς σφήνα στὸν Ἠσαΐα σὲ κάποιο σημεῖο της δὲν εἶναι κείμενο οὔτε καὶ τοῦ βιβλίου Βασιλεῖς, ἀλλ' ἔχει σφηνωμένες (σφῆνες στὴ σφῆνα) μιὰ ἀπόκρυφη «Προσευχὴ» τοῦ Ἐζεκίου (παλιὰ στιχαρίθμησι 38,1-20) κι ἕνα ἀπόκρυφο γιατροσόφι (38,21-22) ποὺ λέει ὅτι δῆθεν ὁ Ἐζεκίας θεραπεύτηκε μὲ κατάπλασμα ἀπὸ πελτὲ σύκων *(παλάθη σύκων),* ποὺ τοῦ σύστησε ὁ Ἠσαΐας, κάτι ποὺ διαφωνεῖ πολὺ χοντροκομμένα μὲ τὸ γνήσιο κείμενο ποὺ λέει ὅτι θεραπεύτηκε μὲ τὸ θεῖο σημεῖο τοῦ ὁποίου ἐπιβεβαίωσι ἦταν ἡ ὀπισθοχώρησι τοῦ ἡλίου (Βα 115,8-11) περίπου ὅπως στὶς ἡμέρες τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυή (Ἰη 17,17-21). βλάσφημη σφήνα πολὺ ἀντίθετη μὲ τὸ θεόπνευστο κείμενο στὸ ὁποῖο σφηνώθηκε.

Ἡ γνήσια προσευχὴ τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου, ποὺ ἀρρώστησε, ἡ ὁποία εἰσακούστηκε ἀπὸ τὸν Κύριο ποὺ τοῦ ἔδωσε τὴν ὑγεία του, βρίσκεται στὸ βιβλίο Βασιλεῖς (115,3-4).

48. Σχόλιο - περίληψι - ὑπότιτλος

Ἰε 1,1^{+}. Σχόλιο τῆς ᾤας· πολὺ σύντομη περίληψι τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰερεμίου συνημμένη στὸν τίτλο του ὡς σχοινοτενὴς ὑπότιτλος.

49. Τρεῖς συναπτὲς σφῆνες

Ἰε 53,34^{+}. Στὰ χειρόγραφα ἐδῶ περατώνεται τὸ γνήσιο ἀλλὰ πολὺ ταραγμένο κείμενο τοῦ Ἰερεμίου. στὸ ἀναταγμένο κείμενο τῆς δικῆς μου κριτικῆς ἐκδόσεως ἐδῶ περατώνεται τὸ πεζὸ καὶ ἱστορικὸ μέρος τοῦ προφητικοῦ βιβλίου του· διότι ἐγὼ ὅλα τὰ ποιητικὰ μέρη τὰ ἔβαλα μετὰ τὰ πεζὰ καὶ ἱστορικά. ἔτσι κι ἀλλιῶς μετὰ τὸ χωρίο 53,34 (παλιὰ στιχαρίθμησι 51,30) ἀκολουθοῦν τρία πεζὰ κι ὀβελιστέα κομμάτια (παλ. στιχαρ. 51,31-52,34) μὲ ἀναλογία ἑκατοστῶν ἐπὶ τοῦ συνόλου τους 13 74 13.

Τὸ πρῶτο κομμάτι (παλ. στιχαρ. 51,31-35) εἶναι μιὰ ἀόριστη κι ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου «ἐντολὴ τοῦ Ἰερεμίου» δῆθεν πρὸς τὸ μαθητή του Βαρούχ· κομμάτι νόθο.

Τὸ δεύτερο καὶ μεγάλο κομμάτι (παλ. στιχαρ. 52,3-27) εἶναι γνήσιο βιβλικὸ κείμενο, τὰ κεφάλαια Βα 126-127, ἀποσπασμένα ἐδῶ γιὰ λόγους λειτουργικοὺς τῆς ἀρχαίας ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς.

Τὸ τρίτο κομμάτι (παλ. στιχαρ. 52,31-34) εἶναι νόθο ἀνιστόρητο καὶ ἀπόβλητο, ποὺ βρίσκεται καὶ στοὺς Βασιλεῖς καὶ στὸν Ἰερεμία (παλ. στιχαρ. Δ΄ Βα 25,27-30 = Ἰε 52,31-34) σὰ συνέχεια τοῦ προηγουμένου γνησίου καὶ μεγάλου καὶ σὰν κατακλείδα καὶ τῶν δυὸ βιβλίων.

50. Νόθος συνοπτικὴ εἰσαγωγικὴ προφητεία

Ἰε 85,12^{+}. Μετὰ τὸ χωρίο αὐτὸ στὰ χειρόγραφα εἶναι σφηνωμένο ἕνα κομμάτι ποὺ ἀρχίζει *Τάδε λέγει Κύριος· Πορεύου καὶ κατάβηθι...* καὶ τελειώνει *ὅτι τάδε λέγει Κύριος κατὰ τοῦ οἴκου βασιλέως Ἰούδα* κι ἔχει περιεχόμενο ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, ποὺ φαίνεται σὰν περίληψι καὶ συνισταμένη ὅλων τῶν προφητειῶν τοῦ Ἰερεμίου.

Ἔχει μιὰ τέτοια γνήσια καὶ εἰσαγωγικὴ προφητεία ὁ Ἰερεμίας· εἶναι τὸ ἐκτενὲς κεφάλαιό του 2, τὸ ὁποῖο εἶναι καὶ συνισταμένη ὅλων τῶν προφητειῶν του, γραμμένο στὴν Αἴγυπτο ὡς εἰσαγωγὴ στὸ βιβλίο του. αὐτὸ ὅμως τὸ πολὺ μικρότερο κομμάτι –τὸ μετὰ τὸ

85,12– δὲν εἶναι γνήσιο· εἶναι ἕνα ὑποκατάστατο τῆς γνήσιας εἰσαγωγῆς (κεφάλαιο 2).

51. Ἀποκάλυψις Ψευδ᾽Ιεζεκιὴλ ἢ *Υἱοὶ Σαδδούκ*

Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ψευδιεζεκιὴλ ἢ *Υἱοὶ Σαδδοὺκ* εἶναι ἀκέραιο ἑλληνόγλωσσο ἰουδαϊκὸ ἀπόκρυφο βιβλίο, στὰ χειρόγραφα καὶ στὶς ἐκδόσεις ψευδεπιγράφως ἀποδιδόμενο στὸν προφήτη Ἰεζεκιήλ, γραμμένο πιθανώτατα ἀπὸ γόνο τῆς ἐπὶ Χριστοῦ ἀρχιερατικῆς οἰκογενείας τῶν Σαδδουκαίων στὴν Ἰάμνεια ἢ στὴν Ἀλεξάνδρεια κατὰ τὰ ἔτη 71-94 μ.Χ., δηλαδὴ ἀνάμεσα στὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὸν Τῖτο καὶ στὴ σύνταξι τῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Ἰωσήπου, ὁ ὁποῖος καὶ τὸ μαρτυρεῖ ὀνομαστὶ πρῶτος σ᾽ αὐτὸ τὸ ἔργο του γράφοντας· *Ὁ προφήτης Ἰεζεκιῆλος ὃς πρῶτος περὶ τούτων δύο βίβλους γράψας κατέλιπε*[1]. πρῶτο βιβλίο ἐννοεῖ τὸ γνήσιο βιβλίο τοῦ προφήτου Ἰεζεκιὴλ καὶ δεύτερο αὐτὸ τὸ ψευδεπίγραφο κι ἀπόκρυφο, τὸ ὁποῖο περισῴζεται στὰ βιβλικὰ χειρόγραφα κολλημένο στὸ γνήσιο βιβλίο ὡς κεφάλαιά του 40-48 κατὰ τὴν παλιὰ κεφαλαιομετρία καὶ στιχαρίθμησι. τὸ διῄρεσα σὲ 34 ὀργανικὰ κεφάλαια διατηρώντας (δεξιὰ) καὶ τὴν παλιὰ κεφαλαιομετρία καὶ στιχαρίθμησι· παραπέμπω ὅμως στὴ δική μου νέα στιχαρίθμησι. ἡ Καινὴ Διαθήκη ἀγνοεῖ τὸ βιβλίο αὐτό· ἐπειδὴ φυσικὰ εἶναι ἀρχαιότερή του ὁλόκληρη. καὶ ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία ἐπίσης τὸ ἀγνοεῖ· δὲν ἀναγινώσκει ἐπ᾽ ἐκκλησίας ποτὲ περικοπή του. μετὰ τὸν Ἰώσηπο τὸ μαρτυροῦν οἱ ἐξηγηταὶ τοῦ Ἰεζεκιὴλ καὶ μερικοὶ χρῆστες του, ἐπειδὴ τὸ θεώρησαν γνήσιο μέρος τοῦ προφητικοῦ βιβλίου του. ἀναφέρω τοὺς μέχρι τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους· Ψευδοκλήμης Ῥώμης, Ψευδοβαρνάβας (ἐβιωνίτης = ἰουδαΐζων ψευδοχριστιανός), Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς (αἱρετικὸς συγκρητιστής), καὶ Ὠριγένης (μαθητὴς τοῦ Κλήμεντος καὶ χειρότερός του)[2]. εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι οἱ κορυφαῖοι καὶ πολυγράφοι Ἀθανάσιος καὶ Χρυσόστομος δὲν παραπέμπουν ποτὲ στὸ ἐκτεταμένο αὐτὸ ψευδεπίγραφο βιβλίο· τὸ ἀγνοοῦν· καὶ πολλοὶ ἄλλοι σπουδαῖοι ἐπίσης. γενικῶς τὸ βιβλίο αὐτὸ ἔχει ἐντυπωσιακῶς πενιχρὴ χρῆσι στοὺς ἑλληνογλώσσους ἀρχαίους ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς. ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἰουδαίων μασοριτῶν Ἀκιβὰ τὸ μετέφρασε ἑβραϊστὶ καὶ τὸ περιέλαβε στὸ μασοριτικό, κολλώντας το στὸ τέλος τοῦ γνησίου βιβλίου τοῦ Ἰεζεκιήλ. κι ἀπ᾽ αὐτὸ πεπεισμένος ὁ Ὠριγένης, βρῆκε τὸ ἑλληνικό του πρωτότυπο, προφανῶς βιβλίο ποὺ κυκλοφοροῦσε στὴν Ἀλεξάνδρεια, καὶ τὸ εἰσήγαγε μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του στὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα.

Διασῴζεται ἕνα καταπληκτικὸ τεκμήριο τῆς νοθείας αὐτοῦ τοῦ

ψευδεπιγράφου κειμένου. ὁ πλαστογράφος, ἀφοῦ τὸ σχεδίασε πρῶτα σ' ἕνα πρόχειρο, τὸ ξανάγραψε «βελτιωμένο κι ἐπαυξημένο» σὲ δεύτερο σχεδίασμα· δὲν κατέστρεψε ὅμως τὸ πρόχειρο ὁλόκληρο· ἔμεινε ἀπὸ κεῖνο ἕνα φύλλο χωμένο καὶ χαμένο ἀνάμεσα στὰ φύλλα *(σχέδας)* τοῦ δευτέρου σχεδιάσματος. κι ὁ πλαστογράφος πέθανε. οἱ κληρονόμοι του βρῆκαν τὴ δέσμη τῶν φύλλων, κι ἐξέδωκαν τὸ κείμενο ὅλο, νομίζοντας γιὰ τὸ φύλλο τοῦ προχείρου ὅτι ἦταν φύλλο τοῦ δευτέρου σχεδιάσματος· κι ἔτσι τὸ σύνολο πέρασε στὴ χειρόγραφη παράδοσι τοῦ ψευδεπιγράφου. αὐτὸ τὸ πρόχειρο κατάλοιπο εἶναι τὸ κεφάλαιο 6, τὸ ὁποῖο στὸ δεύτερο σχεδίασμα εἶναι τὰ κεφάλαια 3-5. ἔτσι οἱ τρεῖς φορὲς ἀναφερόμενοι στὸ πρόχειρο *ὀκτὼ κλιμακτῆρες* (6,3· 6· 9) στὸ «βελτιωμένο» δεύτερο σχεδίασμα γίνονται *ἑπτὰ κλιμακτῆρες* (4,3· 5,3) καὶ *ἑπτὰ ἀναβαθμοί* (3,1). δὲν ἔχω ξαναδῆ αὐτὸ τὸ φαινόμενο στὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν ἀρχαίων κειμένων.

Τὰ κεφάλαια τοῦ ἀποκρύφου αὐτοῦ εἶναι ἀνακατωμένα· πιθανῶς κι αὐτὸ εἶναι λαθεμένη δουλειὰ τῶν εὑρόντων τὰ κατάλοιπα. τὸ πλαστογράφημα γίνεται εὐνοητότερο, ἂν τὰ κεφάλαιά του ἀναταχθοῦν ὡς ἑξῆς· 1-22· 28· 31-34· 23-27· 29-30. στὴ λεπτομέρειά του τὸ κείμενο εἶναι ἢ πολὺ φθαρμένο ἤ, τὸ πιθανώτερο, προχειρογραμμένο ἀκόμη καὶ στὴν ὅλη ἔκτασί του καὶ κυρίως στὰ κεφάλαια 7 καὶ 32-33. αὐτὰ δείχνουν ὅτι τὸ ἀπόκρυφο αὐτὸ πέρασε ἀπὸ πολλὲς ἀναπλάσεις· πιθανῶς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ συντάκτη του· πιθανῶς δηλαδὴ εἶναι ὁλόκληρο μόνο ἕνα πρόχειρο σχεδίασμα μὲ προοπτικὴ τοῦ συντάκτου νὰ τὸ κάνῃ ἄρτιο σ' ἑπόμενη καταγραφή, κάτι ποὺ δὲν πραγματοποιήθηκε.

Πρωτότυπο εἶναι τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τὸ σφηνωμένο στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄· τὸ μασοριτικό του εἶναι ὁλοκληρωτικὴ μετάφρασι ἀπὸ τὸ ἑλληνικό. ἡ ἑλληνική του γλῶσσα, ὅσο κι ἂν φαίνεται ἀπομίμησι τῆς γλώσσης τῶν Ο΄, εἶναι σαφῶς διαφορετικὴ ἀπ' αὐτή· κι ἀπὸ τὴ γλῶσσα φυσικὰ τῶν Ο΄ τοῦ γνησίου Ἰεζεκιήλ. εἶναι μὲν ἀδέξια ἑλληνικὰ Ἰουδαίου, ὅπως καὶ τὰ ἑλληνικὰ τῶν Ο΄, ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἑβραϊκοὺς ἰδιωματισμοὺς στὸ βαθμὸ ποὺ ἔχει ἡ μετάφρασι τῶν Ο΄· ἡ διαφορὰ αὐτὴ εἶναι συχνὴ καὶ μεγάλη. ἀντιστρόφως εἶναι πολλὲς οἱ περιπτώσεις ποὺ ὁ πλαστογράφος ἔχει καλλίτερα ἑλληνικὰ ἀπὸ τοὺς Ο΄ τοῦ Ἰεζεκιήλ. ἡ ἑλληνικὴ πρωτοτυπία εἶναι χαρακτηριστική. τὸ πλαστογράφημα δὲν εἶναι μετάφρασι ἑβραϊκοῦ κειμένου, οὔτε μετάφρασι ὁποιουδήποτε μὴ ἑλληνογλώσσου κειμένου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀνεπιτυχῆ προσπάθειά του νὰ μιμηθῇ τὴ γλῶσσα τῶν Ο΄, ὁ πλαστογράφος ἀνεπιτυχῶς ἐπίσης προσπαθεῖ νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ γνήσιο βιβλίο τοῦ Ἰεζεκιὴλ καὶ ἱστορικῶς. λέει (15,3) ἀδέξια· «Εἶμαι ἐκεῖνος ποὺ εἶδα τὰ δυὸ φοβερὰ ὁράματα Ἰζ 1,1-55 καὶ 6,1-7· ἰδίως 6,3-6». στὸ δεύτερο ὅμως δὲν θυμᾶται ὅτι ὁ ἀληθινὸς Ἰεζεκιὴλ

πῆγε στὴν Ἰερουσαλήμ, ὄχι γιὰ νὰ *χρίσῃ* ὁ ἴδιος κάποιους ἀνεπιλήπτους κι ἀπαραβιάστους, ἀλλὰ γιὰ νὰ δῇ μόνο πῶς θὰ τοὺς *χρίσῃ ἐπὶ τὰ μέτωπα* μὲ τὸ *σημεῖον* τῆς ἀσυλίας κάποιος ἄγγελος, καὶ ἄλλα πολλά. καὶ δὲν θυμᾶται, ἐπειδὴ εἶναι ψεύτης καὶ ψεύδεται. εἶναι δὲ καὶ φθονερὸς κλέφτης. κλέβει πολλὰ ἀπὸ τὰ βιβλία Νόμος, Ἰησοῦς, Ἰεζεκιήλ, καὶ Ἀποκάλυψις Ἰωάννου. τ' ἀπὸ τὴν Ἀποκάλυψι κλοπιμαῖα εἶναι βέβαια καὶ χρονολογικὸ τεκμήριο. κλέβει δὲ ἀπ' αὐτὴ τὰ ἀκόλουθα.

Ἀποκάλυψι	Ψ-Ἰεζεκιήλ	Ἀποκάλυψι	Ψ-Ἰεζεκιήλ
1,7	15,2	37,2	1,2
8,7	34,6	4-5	34,2-6
25,3-4	15,2	7	1,4-2,1
28,8	18,4	9-10	16,4-7· 32,16-17
32,7	15,2	23-24	30,1· 7· 12-13

παρ' ὅλα αὐτὰ ἀγνοεῖ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη σὲ μεγάλο βαθμό· ξέρει μόνο αὐτὰ ποὺ βουλιμιᾷ νὰ κλέψῃ, κι αὐτὰ τὰ «καταλαβαίνει» στραβά. παρ' ὅλο ποὺ λέει ὅτι «ἐμπνέεται συνεχῶς ἀπὸ τὸν Κύριο μὲ ὀπτασίες», δὲν προφητεύει τίποτε· οὔτε ἀλληγορεῖ· μόνο διατάζει σὰν κάποιος Ὑπερ-Μωϋσῆς καὶ Ὑπερ-Ἰησοῦς καὶ Ὑπερ-Νεεμίας γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ ὀργανωθῇ ὁ Ἰσραὴλ καὶ πῶς νὰ διανεμηθῇ ἡ χώρα στὸ ἱερατεῖο στὶς φυλὲς καὶ στὸν *ἡγούμενον.* τὰ προστάγματά του οὐδέποτε ἐφαρμόστηκαν καὶ δὲν εἶναι ἐφαρμόσιμα. τὸ κύριο μέλημά του εἶναι πῶς θὰ τρῶν ἐκλεκτὰ κρέατα θ' ἀμείβωνται καὶ θὰ λαμπροφοροῦν οἱ ἱερεῖς καὶ μάλιστα οἱ Σαδδουκαῖοι, οἱ ὁποῖοι στὴν πρόσφατη μεγάλη κρίσι (=ἐμφάνισι Χριστοῦ - Χριστιανισμοῦ) ἦταν οἱ μόνοι ποὺ ἀναδείχτηκαν ἄψογοι καὶ ἀκλόνητοι, πῶς στὴ μέλλουσα μοιρασιὰ τὸ ἱερατεῖο θὰ πάρῃ τὸ ἕνα τέταρτο τῆς χώρας ὡς ἰδιοκτησία του, πῶς ὁ λαὸς θὰ κρατιέται σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, γιὰ νὰ μὴν ἀγγίζῃ τὶς στολές των καὶ τὶς μιαίνῃ, πῶς οἱ Λευῖτες θὰ βολευτοῦν ὅλοι σὲ κατώτερες ὅμως θέσεις, ἐπειδὴ σὲ κάποιο βαθμὸ ἀποστάτησαν καὶ πρόδωσαν· (ἐννοεῖ προφανῶς τὸ Βαρνάβα καὶ τὸ Μάρκο)· πῶς θὰ κινῆται ὁ *ἡγούμενος* μεταξὺ ἱερατείου καὶ λαοῦ.

Φαντάζεται ὅτι ἡ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ἕνα παραλληλόγραμμο μὲ γεωμετρικὴ ἀκρίβεια, διαστάσεων 1600 × 1300 χιλιόμετρα περίπου, μὲ ἀνατολικὸ σύνορο τὸν «εὐθύγραμμο» Ἰορδάνη καὶ δυτικὸ τὴν «εὐθύγραμμη» παραλία στὴ Μεσόγειο, καί, ἀγνοώντας κάθε ἱστορικὴ καὶ γεωγραφικὴ πραγματικότητα, διατάζει νὰ διανεμηθῇ στὸ ἱερατεῖο στὸν *ἡγούμενον* καὶ στὸ λαὸ ὅπως δείχνει τὸ ἀκόλουθο γεωμετρικὸ διάγραμμα.

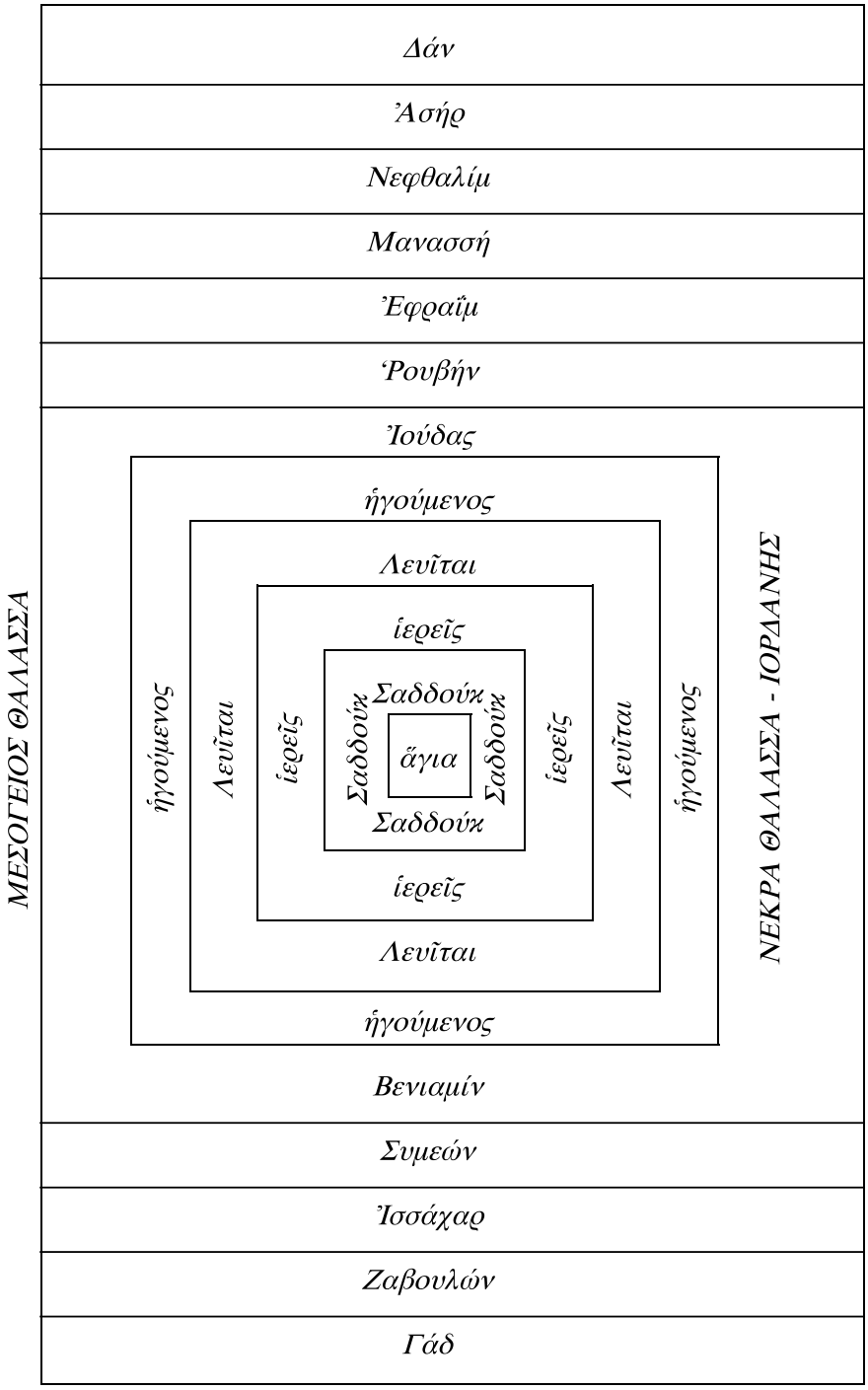
Δάν
Ἀσήρ
Νεφθαλίμ
Μανασσή
Ἐφραΐμ
Ῥουβήν
Ἰούδας
ἡγούμενος
Λευῖται
ἱερεῖς
Σαδδούκ
ἅγια
Σαδδούκ
Σαδδούκ
Σαδδούκ
ἱερεῖς
Λευῖται
ἡγούμενος
ἡγούμενος
Λευῖται
ἱερεῖς
ἱερεῖς
Λευῖται
ἡγούμενος
Βενιαμίν
Συμεών
Ἰσσάχαρ
Ζαβουλών
Γάδ
ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΝΕΚΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑ - ΙΟΡΔΑΝΗΣ

τέτοιες «γεωμετρικὲς» φαντασιώσεις εἶχαν ὁ Πλάτων κι ὁ ἐπιληπτικὸς - φρενοβλαβὴς τοῦ χωριοῦ μου Μητσάκος.

Καταργώντας σιωπηρὰ καὶ ἔντεχνα βασικὲς διατάξεις τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, διανέμει τὴ χώρα διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὸ Νεεμία –πιὸ γεωμετρικὰ καὶ τετραγωνικὰ κι ἐξωπραγματικά–, ἀλλάζει ἀκόμη καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰ σταθμὰ καὶ τὶς ἀξίες τῶν νομισμάτων. παρεισάγει καὶ τὸ ἄγνωστο στὴν Π. Διαθήκη ἑλληνικὸ μέτρο *χοῖνιξ* (23,2΄΄) κλέβοντάς το κι αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ἀποκάλυψι τοῦ Ἰωάννου (Ἀπ 12,7), ἐπειδὴ προφανῶς φαντάζεται ὅτι εἶναι ἑβραϊκὸ μέτρο καὶ ὄνομα ποὺ ἦταν τάχα στὸν Ἰσραὴλ ἐν χρήσει κι ἐπὶ τοῦ ἀληθινοῦ Ἰεζεκιήλ. θεσπίζει πολλοὺς βασικοὺς νόμους διαφορετικοὺς ἀπὸ τοὺς μωσαϊκοὺς ποὺ ὑποκαθιστᾷ.

Μιλάει γιὰ ἐξωπραγματικὲς ἀποστάσεις, ἐξωπραγματικὰ μεγέθη, ἐξωπραγματικὰ καὶ ἀνέφικτα τεχνικὰ ἔργα· γιὰ πολυώροφα κτήρια μὲ τὸν κάθε πιὸ πάνω ὄροφο νὰ προεξέχῃ πολὺ ἀπὸ τὸν ἀπὸ κάτω του στὴν πρόσοψι, νομίζοντας ὅτι μπορεῖ νὰ σταθῇ ὄρθιο ἕνα τέτοιο κτήριο. φθονώντας τὸν ἀλληγορικὸ ποταμὸ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου μὲ τὰ θαυμάσια καρποφόρα δέντρα τῶν ὀχθῶν του (Ἀπ 37,23-24), καὶ προϋποθέτοντας ἢ ὅτι ἡ Παλαιστίνη εἶναι ὅλη μιὰ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια χωρὶς οὔτε ἕνα λόφο, καὶ στὰ μὲν δυτικά της μέρη γέρνει συνεχῶς πρὸς τὸ βορρᾶ, στὰ δὲ βόρεια γέρνει συνεχῶς πρὸς τὴν ἀνατολή, στὰ δὲ ἀνατολικά της γέρνει συνεχῶς πρὸς τὸ νότο, ἢ ὅτι τὸ νερὸ ῥέει καὶ πρὸς τὸν ἀνήφορο, φαντασιώνεται καὶ μιλάει γιὰ ἕναν μεγάλο ποταμό, ποὺ φτιάχνει, μὲ κοίτη σχήματος Π, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὸ ναό, ποὺ βρίσκεται στὸ γεωμετρικὸ κέντρο τῆς χώρας, καὶ ῥέει πρῶτα πρὸς βορρᾶν μέχρι τὰ σύνορα, ἔπειτα πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τὸν Ἰορδάνη, ἔπειτα, ταυτιζόμενος –χωρὶς καμμιὰ ἐξήγησι– μὲ τὸν Ἰορδάνη, ῥέει πρὸς νότον, χύνεται στὴ Νεκρὰ Θάλασσα, ἀποτοξινώνει ...τὰ ψάρια της ἀπὸ τὸ πολὺ ἁλάτι, τὰ πληθαίνει, κι ὁ λαὸς χορταίνει ψάρια. τύφλα νἄχῃ ὁ ποταμὸς τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου μὲ τὰ φροῦτα του! ἐδῶ τρῶνε ψάρια!

Ἡ χώρα νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ τὸ Σαδδουκαῖο ἀρχιερέα. οἱ Λευῖτες τιμωροῦνται ἐλαφρῶς, ἐπειδὴ ἀποστάτησαν, «κατάργησαν τὴν περιτομή», καὶ ἔμπασαν στὸ ναὸ ἀπεριτμήτους ἀλλοδαπούς. τότε μόνοι οἱ Σαδδουκαῖοι ὑπῆρξαν σ' ὅλα ἄψογοι. (ἀντίθετα ἐπὶ τοῦ ἀληθινοῦ Ἰεζεκιὴλ καὶ τοῦ Ἰερεμίου οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλοι οἱ Σαδδουκαῖοι ἦταν μαζὶ μὲ τοὺς βασιλεῖς οἱ χειρότεροι ἀποστάτες –τὸ γράφουν αὐτὸ οἱ ἐπίσης Σαδδουκαῖοι Ἰερεμίας καὶ Ἰεζεκιήλ–, καὶ γι' αὐτὸ οὔτε κὰν πῆγαν στὴ Βαβυλωνία, ἀλλὰ σφάχτηκαν ὅλοι λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορ). ἀγνοεῖ τὴ Βίβλο καὶ ψεύδεται λέγοντας ἀρλοῦμπες.

Οὐδέποτε λέει τὸ ὄνομα *Ἰερουσαλὴμ* καὶ τὸν ὅρο *βασιλεύς,* ἐπειδὴ αὐτὰ στὶς ἡμέρες του, τὶς μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ 70 μ.Χ., ἦταν γιὰ τοὺς Ἑβραίους ἀπαγορευμένα καὶ διωκόμενα ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους. ἡ Ἰερουσαλὴμ ἔπρεπε νὰ λέγεται *Αἰλία Καπιτωλῖνα* καὶ οἱ ὅροι *βασιλεὺς* ἢ *τετράρχης* δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ λέγωνται ποτέ. τὸν ἡγεμόνα τῶν Ἑβραίων, ποὺ φαντασιώνεται αὐτὸς γιὰ τὸ μέλλον, τὸν λέει πάντοτε *ἡγούμενον* ἢ *ἀφηγούμενον.* δὲν ἀναφέρει δὲ ποτὲ καὶ *ἀρχιερέα* ἢ *ἱερέα πρῶτον,* ὡς ἀπαγορευμένο καὶ τὸ ὄνομα αὐτό, ἀλλὰ μιλάει γιὰ *ἱερέα,* ἐνῷ λέει ἔτσι σὲ πληθυντικὸ καὶ τοὺς ἁπλοῦς *ἱερεῖς*· μιλάει ὅμως καὶ τέσσερες φορές, χωρὶς νὰ κατονομάζῃ πρόσωπο, γιὰ ὁμάδα συγγενικοῦ αἵματος, λέγοντας *ἱερεῖς οἱ υἱοὶ τοῦ Σαδδούκ* (8,3· 18,15), *ἱερεῖς οἱ ἐκ τοῦ σπέρματος Σαδδούκ* (17,2), καὶ *ἱερεῖς οἱ ἡγιασμένοι υἱοὶ Σαδδούκ,* ὑπονοώντας προφανέστατα ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ τὸν ἑαυτό του.

Τὰ λεγόμενά του, ποὺ εἶναι ἕνα μανιακὸ φουρλάτισμα καὶ μιὰ μανιακὴ γραφόρροια, ὄχι μόνο δὲν ἔχουν κανένα στόχο, ὅπως ἔχουν ὅλες οἱ προφητεῖες, ἀλλὰ δὲν ἔχουν οὔτε λογικὸ εἰρμό· εἶναι ἀσυναρτησίες. ὡς φρενοβλαβὴς ὁ πλαστογράφος αὐτὸς εἶναι τοῦ τύπου τοῦ Πλάτωνος μὲ τὴν ἐξωπραγματικὴ καὶ παράλογη Πολιτεία του, ποὺ πρέπει νὰ ἔχῃ μόνο 5.040 πολῖτες, καὶ τοῦ τρελλοῦ τοῦ χωριοῦ μου ποὺ ἔμπηχνε τὰ 30 παλούκια του παραταγμένα κατὰ τριάδες αὐστηρῶς κι ἐπακριβῶς ζυγημένες καὶ στοιχημένες, καὶ τὶς ἔκανε ἀσκήσεις ἀκριβείας. δαιμόνιο τῆς ἴδιας εἰδικότητος. κείμενο ψυχασθενικῆς γραφορροίας, ἀλλόκοτο ἀνιστόρητο ἐξωπραγματικὸ ἀντιφατικὸ ἀσυνεπές, γεμάτο διαλείψεις κι ἀσυναρτησίες, χωρὶς καμμία λογική –ἔτσι φανταζόταν ὁ τρελλὸς ὅτι εἶναι τὰ θεόπνευστα ἀποκαλυπτικὰ κείμενα–, κι ἐπὶ πλέον ἀντιβιβλικὸ κι ἀντιχριστιανικό.

Ἀντιχριστιανικὲς αἰχμὲς διακρίνονται κυρίως στὸ 18,7-13. *Λευῖτες* ἀποστάτες καὶ δοσιλόγους συνεργάτες ἀποστατῶν ἐννοεῖ τοὺς Χριστιανοὺς *Λευΐτην Βαρνάβαν* καὶ κατὰ λάθος *«Λευΐτην» Παῦλον* ποὺ κατήργησε τὴν περιτομὴ καὶ «ἔμπασε» στὸ ναὸ τὸν ἀπερίτμητο ἐθνικὸ μαθητή του *Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον* (Πξ 11,6-7· 71,4-5· 72,2-4).

Αὐτὰ ὅλα δείχνουν μιὰ Ἰερουσαλὴμ καὶ μιὰ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ κατεστραμμένες καὶ ῥημαγμένες· ποὺ ἦταν βέβαια ἔτσι κι ἐπὶ τοῦ ἀληθινοῦ Ἰεζεκιήλ, καὶ γι' αὐτὸ κι αὐτὸς προτίμησε νὰ προσγράψῃ τὸ πλαστογράφημά του στὸν Ἰεζεκιήλ. δείχνουν δὲ καὶ τὸν ταραγμένο ἐγκέφαλό του.

Φανταστῆτε τοὺς κυνικοὺς ἐκείνους Σαδδουκαίους, τοὺς γόνους τῆς ἀρχιερατικῆς οἰκογενείας, ποὺ σὰν ἀδιάντροπα γαϊδούρια ἀποπειράθηκαν νὰ κάνουν καζούρα στὸ Χριστὸ μὲ τὸ πρόστυχο ἐκεῖνο σόκιν καλαμπούρι τους γιὰ τὴ γυναῖκα μὲ τοὺς ἑφτὰ ἀδερφοὺς συζύ-

γους, ποὺ «θὰ ἔχουν στὸν παράδεισο πρόβλημα ποιός θὰ τὴ *γαμήση*» (Μθ 22,23-33). φανταστῆτε ἐκεῖνα τὰ ὑλόφρονα χαραμοφάικα χλιδᾶτα βρομόσκυλα, ποὺ ἔλεγαν κυνικὰ ὅτι δὲν πιστεύουν οὔτε σὲ πνεῦμα οὔτε σὲ ὕπαρξι ἀγγέλων οὔτε σὲ ἄλλη ζωὴ μεταθανάτια καὶ μόνο τὴν ὕπαρξι τοῦ θεοῦ δὲν ἀμφισβητοῦσαν ποτέ, ἀλλὰ τὸ θεὸ τὸν κρατοῦσαν ἔστω καὶ ἄνεργο, ὄχι ἐπειδὴ τὸν πίστευαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπ' αὐτὸν ἔτρωγαν ἔπιναν λαμπροφοροῦσαν πλούτιζαν καὶ κοκορεύονταν οἱ ἀργόσχολοι χαραμοφάηδες· σὰν τοὺς «βιβλικοὺς θεολόγους» τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς». φανταστῆτε τους, ὅσους ἐπέζησαν μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ γεμάτοι ψεῖρες δὲν εἶχαν νὰ φᾶνε τίποτε, πῶς ἔκαναν σὰν τρελλοὶ καὶ μανιακοί. φανταστῆτε τὸ μῖσος των ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἔναντι τῶν ὁποίων πυρπολοῦνταν ἀπὸ φαρισαϊκὸ ζῆλο γιὰ τὴν περιτομὴ καὶ τὸ ναό, τὸ μαγαζί τους, χωρὶς τὸ ὁποῖο ἦταν μόνο νηστικὰ γουρούνια αὐτοὶ οἱ *οὐκ Ἰουδαῖοι ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ* (Ἀπ 2,9· 3,9). ἀπὸ κείνη τὴν τρέλλα τῶν δαιμονισμένων γουρουνιῶν τῆς χώρας τῶν Γαδαρηνῶν εἶναι ἐμπνευσμένο αὐτὸ τὸ πλαστογράφημα, ποὺ τὸ ἔχουμε μόνο στὸ πρόχειρο σχεδίασμά του τὸ γεμάτο τζιχαντικὴ λύσσα, κολλημένο μέχρι σήμερα σὰν ἔμπλαστρο στὸ τέλος τοῦ θεοπνεύστου βιβλίου τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ.

Ἀπορῶ πῶς αὐτὴ ἡ νοσηρὴ γραφόρροια ἑνὸς λυσσασμένου μανιακοῦ, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τίποτε τὸ πνευματικό, τὸ ἠθικό, τὸ προφητικό, τὸ ἐλπιδοφόρο, φώλιασε 20 αἰῶνες μέσα στὴ Βίβλο καὶ 19 αἰῶνες μέσα στὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία· μᾶλλον ἀπὸ φοβία τῶν εὐσεβῶν. ἀπὸ τὴν ἴδια φοβία κρατήθηκαν μέσα στὴ θεόπνευστη Βίβλο κι ἐκεῖνα γιὰ τὸν δῆθεν ἐρωτομανῆ κι ἐπιληπτικὸ Δαυῖδ ποὺ τὰ σάλια του ἔσταζαν ἀπὸ τὰ γένεια του (Δδ 32,12^{+}· 41,16^{+}), καὶ ἄλλα τέτοια βλάσφημα κομμάτια.

Τὴν ξέρω καλὰ αὐτὴ τὴ φοβία. μιὰ φορά, ὅταν ἤμουν τριαντάρης, στὸ Ἁγιονόρος μᾶς ἔβγαλαν οἱ μοναχοὶ «τὸ λείψανο - χέρι τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας, τὸ ὁποῖο *ἥψατο* τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ (Ἰω 46,18) καὶ τὸ ὁποῖο γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀξιώθηκε νὰ εἶναι καὶ μετὰ θάνατον πάντα ζεστὸ σὰ ζωντανό, ἀλλ' ὅποιος ἔχει κάνει βαρειὲς ἁμαρτίες, δὲν νιώθει τὴ ζεστασιά του· τὸ νιώθει κρύο». καὶ ποιός θὰ τολμοῦσε νὰ πῇ ὅτι δὲν εἶναι ζεστό; ὅλοι ἔλεγαν ὅτι τὸ νιώθουν ζεστό· χαζοὶ ἦταν νὰ ὁμολογήσουν ἔτσι ὅτι εἶναι βρομόσκυλα; ἔμεινα τελευταῖος, τὸ ἄγγιξα μὲ τὸ χέρι μου, καὶ γύρισα καὶ τοὺς εἶπα· «Γιατί λέτε ψέμματα ὅτι αὐτὸ τὸ κόκκαλο εἶναι ζεστό, ἐνῷ εἶναι κρύο;». τότε ὁ μεγαλείτερος ἀπὸ τοὺς δυὸ μοναχοὺς ὀστεοφύλακες ἔστειλε τὸ νεώτερο νὰ φωνάξῃ καὶ κάποιους ἄλλους μοναχούς. μυρίστηκα μαῦρο ξύλο καὶ δραπέτευσα ἀμέσως, φεύγοντας ὄχι πρὸς τὰ κεῖ ποὺ πηγαίνα-

με, ἀλλὰ πρὸς τὰ κεῖ ἀπ' ὅπου εἴχαμε ἔρθη. καὶ βγῆκα μακριὰ ἀπὸ κάθε δρόμο καὶ μονοπάτι γιὰ πολλὴ ὥρα. ἤξερα πῶς διεξάγεται ὁ «ἀντιαιρετικὸς ἀγώνας» στὸ Ἁγιονόρος. (Λκ 17,14-15· 115,4· Ἰω 14,12-15· Πξ 54,4-7· 63,11-12· 66,1-3).

Αὐτὸ τὸ βιβλίο, *Υἱοὶ Σαδδοὺκ* ἢ «Ἀποκάλυψις Ψευδιεζεκιήλ», εἶναι ἡ μεγαλείτερη ἀπ' ὅλες τὶς τσόντες ποὺ ὠβέλισα.

Τὸ βιβλίο ἀρχίζει μὲ χρονολογία· *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, δεκάτῃ τοῦ μηνός, ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει μετὰ τὸ ἁλῶναι τὴν πόλιν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου...* Βέβαια ταιριάζει μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ὁμηρείας τῶν Ἰεχονίου, Ἰεζεκιήλ, Δανιήλ, Ἀνανίου, Ἀζαρίου, Μισαήλ, καὶ 18.000 ἀνδρῶν τῆς ἡγετικῆς τάξεως (Βα 125,9-11), ἡ ὁποία προηγήθηκε τῆς αἰχμαλωσίας καὶ διήρκεσε 11 χρόνια, σὺν 14 τῆς ἤδη ἀρξαμένης αἰχμαλωσίας, ποὺ γίνονται (11 + 14) 25 χρόνια. στὴ συνέχεια ὅμως δείχνει ὅτι τὶς χρονολογήσεις αὐτὲς τὶς ἐννοεῖ ἀλληγορικῶς καὶ συμβολικῶς, ὅπως ἀργότερα (τὸ 160 μ.Χ.) ὁ Ψευδοέσδρας ἐννοεῖ ἔτσι τὶς δικές του χρονολογήσεις στὴν ἀρχὴ τῆς δικῆς του ἀποκρύφου «Ἀποκαλύψεως Ἔσδρα». ὁπότε ἐννοεῖ τὴν ἅλωσι τῆς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους τὸ 70 μ.Χ.. 70 + 14 = 84 μ.Χ., τὸ ἔτος τῆς συντάξεως τοῦ παρόντος ἀποκρύφου. καὶ μετὰ περίπου 10 χρόνια μαρτυρεῖ τὸ βιβλίο αὐτὸ (τὸ «Β΄ τοῦ Ἰεζεκιὴλ») ὁ Ἰώσηπος στὴν Ἀρχαιολογία του. καὶ λίγο ἀργότερα τὸ παρὸν ἀπόκρυφο κολλήθηκε στὸ τέλος τοῦ γνησίου βιβλίου τοῦ Ἰεζεκιὴλ μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἔδειξα στὰ χειρόγραφα, τῶν ὁποίων φωτογραφίες παρέθεσα στὸν πρῶτο τόμο τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς.

Ὅταν μετέφραζα τὸν Ἰεζεκιήλ, μετέφρασα κι αὐτὴ τὴν ψευδαποκάλυψι *Υἱοὶ Σαδδούκ,* ἀλλὰ μετὰ τὴν προσεκτικὴ ἄντλησι χρησίμων πληροφοριῶν καὶ συμπερασμάτων, τὴ μετάφρασι τὴν κατέστρεψα· ὅπως ἔκανα καὶ γιὰ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ὀβελισμένα κομμάτια. δὲν γίνομαι διαδοσίας μεταφράσεων ἀποκρύφων κειμένων. αὐτὸ ὁ Κύριος δὲν τὸ θέλει καὶ ἡ ἐκκλησία τὸ ἀπαγορεύει αὐστηρῶς μὲ σωστὴ καὶ δίκαιη προειδοποίησι ἀφορισμοῦ.

Σημειώσεις

1. Ἰώσηπος, Ἀρχ. 10,79.

2. Ψ-Κλήμης Ῥώμης, Α΄ Κορινθ. 29,3. Ψ-Βαρνάβας (Ἰουδαῖος), Ἐπιστ. 11,10. Κλήμης Ἀλ., Στρ. 4,25,157-158 (Dindorf). Ὠριγένης, Κέλσ. 6,23.

52. Ἀνιστόρητος Εἰσαγωγὴ Βαρούχ

Βρ 1,4^{+}. Εἰσαγωγὴ Βαροὺχ χρονολογικῶς καὶ πραγματολογικῶς ἀνιστόρητη.

53. Ὁ πατέρας τοῦ προφήτου Ζαχαρίου

Ζα 1,1. *...Ζαχαρίαν [τὸν τοῦ Βαραχίου] υἱὸν Ἀδδὼ τὸν προφήτην*
2,1. *Ζαχαρίαν [τὸν τοῦ Βαραχίου] υἱὸν Ἀδδὼ τὸν προφήτην*

Χριστιανικὸ χέρι ἔκανε αὐτὴ τὴ «διόρθωσι» στὸ περιθώριο, ἡ ὁποία ἐν τέλει μπῆκε ὡς γλώσσημα στὸ κείμενο. ὁ «διορθωτὴς» νόμισε ὅτι αὐτὸν ἐννοεῖ ὁ Χριστός, ὅταν λέῃ *...Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου* (Μθ 103,42). στὴν Π. Διαθήκη ἀναφέρονται 19 Ζαχαρίαι, καὶ στὴν Κ. Διαθήκη ἄλλοι δύο, ὁ τοῦ Βαραχίου ποὺ φονεύτηκε κι ὁ πατέρας τοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ὁ τρόπος ποὺ ἐλέγχει ὁ Χριστὸς γι' αὐτὸν τὸ φόνο τοὺς *γραμματεῖς καὶ φαρισαίους* τῶν ἡμερῶν του δείχνει ὅτι ὁ φόνος ἦταν στὶς ἡμέρες του πρόσφατο γεγονός. νομίζω ὅτι ὁ δολοφονημένος Ζαχαρίας τοῦ Βαραχίου δὲν ἦταν ὁ πατέρας τοῦ Ἰωάννου, κι ἂς λὲν τ' ἀπόκρυφα ὅ,τι τοὺς σφυρίξῃ. ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν ἦταν οὔτε ὁ προφήτης Ζαχαρίας, ποὺ εἶχε ζήσει σχεδὸν 6 αἰῶνες πιὸ μπροστά, ὅταν δὲν ὑπῆρχαν *γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί,* τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς ἐλέγχει ὡς δρᾶστες τοῦ φόνου. ἦταν κάποιος ἄλλος· τὸ ὄνομα *Ζαχαρίας* ἦταν ἰδιαιτέρως συχνό. ὁ πατέρας τοῦ προφήτου Ζαχαρίου λεγόταν *Ἀδδώ.*

54. *[Ἀδωναϊ] Κύριος*

Κύριος· ***[Ἀδωναϊ] Κύριος 5·*** *[Δεσπότης] Κύριος 7· [Κύριος] Κύριος 68*

Γε 19,2 [Δέσποτα] Κύριε	15,2
20,8 [Δέσποτα] Κύριε	15,8
Κρ 9,17 [Κύριέ μου] Κύριε	6,22
18,9 Κύριε ***[Ἀδωναϊέ]***	13,8
18,132 ***[Ἀδωναϊὲ]*** Κύριε	16,28
Δδ 1,12 ***[Ἀδωναϊ]*** Κύριε Ἐλωὲ σαβαώθ	1,11
Ἰν 4,4 [Δέσποτα] Κύριε	4,3
Ψα 107,20 [Κύριε] Κύριε	108,21
Ψα 128,1 [Κύριε] Κύριε	129,1
138,9 [Κύριε] Κύριε	139,8
139,10 [Κύριε] Κύριε	140,8
Ἠσ 2,4 Κύριος [ὁ Δεσπότης] σαβαώθ	1,24
4,1 [ὁ Δεσπότης] Κύριος σαβαώθ	3,1
13,41 [ὁ Δεσπότης] Κύριος σαβαώθ	10,33
22,12 [Κύριος] Κύριος σαβαώθ	22,12
29,11 [Κύριος] Κύριος	28,16
32,16 [Κύριος] Κύριος	30,15
Ἰε 1,2 Ὦ [Δέσποτα] Κύριε	1,6
29,4 [Κύριε] Κύριε	28,62
Ἰε 53,27 [Κύριος] Κύριος	51,26
78,7 Ὦ [Δέσποτα] Κύριε	4,10

Στὸν Ἠσαΐα μετὰ ἀπὸ κάθε *Τάδε λέγει* ἀνευρίσκεται *Κύριος* 50 φορές· *Κύριος ὁ θεὸς* 16 φορές· *Κύριος σαβαὼθ* 10 φορές· *[Κύριος Κύριος (Αδνι Ιευε)* 5 φορές· *ὁ Δεσπότης Κύριος (Αδνι Ιευε)* 5 φορές. *Αδνι Ιευε = Ἀδωνὶ Κύριος].*

Ἰεζεκιήλ - ***Ἀδωναΐ Κύριος 2***· - *[Κύριος] Κύριος 57*

7	8	29	5	39	9	44	2		**24**		52
11	25	31	2		13		8	46	4		53
19	36		5	40	3		22	47	7	52	3
	37	32	17	41	23		24	51	2		9
	38		26		32		29		12		21
21	10		32	42	13		43		16		24
23	2	35	2		17		45		19		46
25	12	36	8		23		46		28		76
26	34	38	4	43	25	45	19		32		81
	57		7		27		**20**		37		ὅλα 57 + **2**

Χειρόγραφο Α· 81 φορὲς ***Ἀδωναΐ Κύριος,*** 11 φορὲς ***Δεσπότης Κύριος,*** πολλὲς φορὲς ***Κύριος Κύριος***

Μασοριτικό· ***Αδυν Ιευε*** ἢ ***Αδνι Ιευε (Ἀδὼν - Ἀδωνί) = Δέσποτα -Δέσποτά μου***

Στὶς παραμεσόγειες ἀφρικανικὲς ἀσιατικὲς κι εὐρωπαϊκὲς θρησκεῖες μεταξὺ τῶν πολλῶν θεῶν λατρεύονταν καὶ οἱ τρεῖς λεγόμενοι *μεγάλοι θεοὶ* ποὺ ἦταν τάχα πατέρας μητέρα καὶ γιός, προσωποποιήσεις τοῦ ἡλίου τῆς σελήνης καὶ τοῦ αὐγερινοῦ τοῦ τρίτου σὲ μέγεθος ἄστρου, ὅπως φαίνονται. σὲ χρόνια ἠθικῆς ἐξαθλιώσεως κι ἐξομοιώσεως τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀργοσχόλους καὶ καλοπερασάκηδες ἱερεῖς, ποὺ ἦταν καὶ ἔκδοτοι σὲ αὐξημένη σεξουαλικὴ διαφθορὰ καὶ διαστροφή, ὁ εἰδωλολατρικὸς *μέγας θεὸς* πατέρας ἦταν πόρνος μοιχὸς ἀρσενοκοίτης καὶ κίναιδος· ἡ *μεγάλη θεὰ* μητέρα πόρνη ἢ καὶ μαστροπὸς - μαντὰμ - *καστιάνειρα* (= εὐνουχίστρια ἀνδρῶν) ἱεροδούλων πορνῶν καὶ κιναίδων, *ἐπικάστη* (= ἡγουμένη εὐνουχισμένων ἀρσενικῶν μοναχῶν ἀγυρτῶν - μητραγυρτῶν), *ἰοκάστη* (= ὀργιάστρια - μαινὰς κραυγάζουσα *ἰὼ ἰώ*), *πολυκάστη* (= ἀρχιέρεια μὲ πολλοὺς εὐνουχισμένους μοναχοὺς - ἀγύρτας, ποὺ ἀσχημονώντας μπανιάριζε τοὺς προσκυνητὰς πελάτες της καί γε τὸν Τηλέμαχο (Ὅμηρος, γ 464-5)· κι ὁ *μέγας θεὸς* γιὸς ὁ τρυφηλὸς καὶ ἁβρὸς –κατὰ τὴ Σαπφὼ *ἄβρος – (τρύφων)* καὶ πολυχαδιάρης *(πολυδεύκης)* καὶ συνήθως εὐνουχισμένος - *castratus (κάστωρ)* καὶ μαμάκας *(μαμάκυνθος)* γιός της ἦ-

ταν κίναιδος. αὐτὰ ὅλα στὴν ἑλληνικὴ μυθολογία παραδίδονται κι ὡς κύρια ὀνόματα ἱερέων ἱερειῶν καὶ θεοτήτων· καὶ δυὸ ἀπ' αὐτοὺς λέγονται καὶ μαζὶ «ἀγοράκια τοῦ Διός» *(Διὸς κοῦροι, Διόσκουροι).* τὸ πῶς κάποιος ἀπὸ τοὺς *Διοσκούρους* ἦταν κι «ἀξιοθέατος» πυγμάχος (*πὺξ ἀγαθὸς* κατὰ τὸν Ὅμηρο (Γ 237), φαίνεται σαφῶς στὴν τοιχογραφία τῆς Θήρας, ὅπου δυὸ μαλθακὰ καὶ θηλυπρεπῆ μακρυμάλλικα γυμνὰ ἀγοράκια μὲ μαλλιὰ παραδόξου κουρέματος καὶ παρδαλῆς βαφῆς, *Διόσκουροι,* πυγμαχοῦν, γιὰ νὰ κάνουν βρόμικο χάζι οἱ κολομπαρᾶδες ἡδονοβλεψίες προσκυνηταί. (βλ. Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τ. 1, σ. 218). γι' αὐτὸ ὁ Κύριος διὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυὴ διέταξε ἡ σύγχρονη τῆς προϊστορικῆς - μινωϊκῆς Θήρας Ἰεριχὼ νὰ σφαχτῇ ὅλη, ν' ἀποτεφρωθῇ καὶ νὰ γίνῃ ψιλὰ μπάζα, καὶ μόνο τὰ λιωμένα μέταλλά της νὰ περισυλλεγοῦν· κι ἐκεῖνον ποὺ βούτηξε κρυφὰ ἕνα χρυσαφικὸ διέταξε καὶ τὸν ἐκτέλεσαν. ἐπειδὴ ὁ τέτοιος γιὸς καὶ *μέγας θεὸς* συγχεόταν μὲ τὸν *μέγαν θεὸν* πατέρα, γινόταν καὶ προσωποποίησι τοῦ ἡλίου καὶ ἦταν πάντα γιὸς τῆς πόρνης Μαμᾶς. αὐτὸς σὲ καιροὺς κιναιδικῆς ὑστερίας κάθε χρόνο πέθαινε καὶ θρηνολογοῦνταν μ' ἐπιτάφιο θρῆνο. (βλ. τοὺς τελεστικοὺς ἀμφορέα καὶ κρατῆρα στὴν Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τ. 2, σ. 185. καὶ Ἰησ 15,15). τὸ καλοκαίρι (21 Ἰουνίου) ποὺ ἡ μέρα ἀρχίζει νὰ μικραίνῃ, λατρευόταν μ' ἐπιτάφιο θρῆνο καὶ κηδεία ὁ κίναιδος *μέγας θεός* τους μὲ ὑστερικὰ κλάματα καὶ διάστροφα ὄργια σεξουαλικῆς μανίας καὶ παλαβομάρας. καὶ νομιζόταν ὅτι αὐτὸς ὁ πεθαμένος θεὸς (ὁ *Τεθνηκὼς* καὶ *Νεκρὸς* κατὰ τοὺς Μωϋσῆ καὶ Δαυΐδ καὶ Ἰησαΐα (Δε 5,266· 591· Ψα 105,28· Ἰησ 22,2), δηλαδὴ *Πενθεὺς θηλυστολῶν* (Εὐριπίδης, Βάκχαι, 353· 913-915), ἢ *Ἄδωνις - Ἀδωνιίμ* (Ἰησ 15,15). δεσπόζει στὸ σύμπαν· γι' αὐτὸ καὶ λεγόταν *Δεσπότης (Ἀδών, Ἀδωνί).* στὶς ἀχαιικὲς πινακίδες μὲ τὰ ἑλληνικὰ προαλφαβητικὰ συλλαβογράμματα γράφεται *δο-πο-τα* (ΠΥ Τη 316,5), δηλαδὴ *Δοσπότα - Δεσπότα - Δεσπότης.* τὸ *δεσπότα* εἶναι ἀρσενικὸ πρωτόκλιτο τῆς κατηγορίας τῶν ληγόντων σὲ *-α,* ὅπως τὰ ὁμηρικὰ *ὁ ἱππότα* (Β 336· Κ 102· δ 161) κι *ὁ νεφεληγερέτα* (Α 511· α 63· ω 477) καὶ τὰ λατινικὰ *ὁ agricola* κι *ὁ poëta.* στὸ μασοριτικὸ ὁ εἰδωλολατρικὸς *Δεσπότα* γράφεται χωρὶς καμμία βραχυγραφικὴ ἐπίτμησι *Αδυν = Ἀδών,* ὅπως καὶ στὸ Θεόκριτο (Ἀδωνιάζουσαι = 15,149), στὴ Νοσσίδα (Ἀνθολ. παλ. 6,275,4), καὶ στὸ Μάρκο Ἀργεντάριο (Ἀνθολ. παλ. 5,113), καὶ βραχυγραφημένο σύνθετο *Αδν ι = Ἀδων ἰ = Ἀδωνὶ = Ἄδωνις = Δέσποτά μου,* ὅπως στὴ Σαπφὼ (Ἀποσπ. 62· 63· Bergk), στὸ Θεόκριτο (Ἀδωνιάζουσαι = 15,23· 96· 143· 144· Κῶμος (=3), 47), στὸν Ἀπολλόδωρο (3,14,4), καὶ στὸ δημοτικὸ Ἐπιτάφιο Θρῆνο Εἰς νεκρὸν Ἄδωνιν (1). ὁ *Αδων* ἢ *Ἄδων* ἢ στὸν Ἐπιτάφιο Θρῆνο του *Ἄδων ί = Ἄδων μου! =*

Δέσποτά μου! = Ἄδωνις, ὁ κιναιδαράκος ἢ κολόπαιδο καὶ ἀνώτατος καὶ «μέγας θεὸς» ὑπῆρξε ἡ πιὸ βδελυρὴ καὶ πρόστυχη καὶ διεστραμμένη καὶ ψυχανώμαλη εἰδωλολατρικὴ φαντασίωσι τῆς ἀρχαιότητος.

Κι αὐτὸ τὸ σιχαμερὸ βδέλυγμα πρῶτα οἱ ἀποστάτες ἀπὸ τὴν ἁγνὴ πίστι τους Ἀλεξανδρεῖς Ἰουδαῖοι, μὲ ἀρχηγὸ καὶ Μέντορα τὸν περιβόητο Ἀριστόβουλό τους ποὺ κηδεμόνευε τοὺς Πτολεμαίους τῶν ἡμερῶν του μετὰ τὸ 180 π.Χ., οἱ δουλοπρεπεῖς κόλακες τῶν εἰδωλολατρῶν Ἑλλήνων, κι ἔπειτα οἱ βλᾶκες καί γε λαθραποστάτες μασορῖτες, μὲ ἀρχηγὸ τὸν στριμμένο καὶ λυσσασμένο ἀντιχριστιανὸ Ἀκιβά, τὸ ταύτισαν συγκρητιστικῶς μὲ τὸν Κύριό τους, λέγοντας *Ἄδων Κύριος* (ἑβραϊστὶ *Αδυν Ιευε*), *Ἀδωνὶ Κύριος (Αδνι Ιευε), Αδωνε Ιευε, Αδωναι Ιευε, Αδωναϊ Ιευε,* διττογραφικῶς *Αδωναϊε Ιευε, Ἀδωναϊ Κύριος, Δεσπότης Κύριος, Κύριος Κύριος.*

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, [Κύριε] Κύριε (Ψα 128,1). πολὺ ὕπουλος συγκρητισμός· ὅσο καὶ βδελυρός. ὁ *Κύριος* ἔγινε *Ἄδωνις· Ἀδωνάι Κύριος·* τὸ πιὸ βλάσφημο ὑποκατάστατο· ἔσχατη βλασφημία χωμένη καὶ γαντζωμένη εὐλαβέστατα μέσα στὴ Βίβλο! ἔτσι γίνονται οἱ σιχαμερὲς «ἱερὲς παραδόσεις» (Μθ 68,1-9· Μρ 29,1-14). ἀλλ' αὐτὴ εἰδικὰ ἡ «ἱερὰ παράδοσι» ἔχωσε τὰ νύχια της καὶ στὴ Βίβλο, στὸ θεόπνευστο κείμενο κι αἰώνιο συμβόλαιο *(Διαθήκη)* μεταξὺ θεοῦ καὶ πιστῶν του ἀνθρώπων.

Ὁ Κύριος βέβαια, ποὺ ἀναφέρεται στὴ Βίβλο χιλιάδες φορές, ἔτσι κι ἀλλιῶς καὶ κατ' ἀρχὴν λέγεται *Δεσπότης* τοὐλάχιστο 13 φορὲς στὴν Π. Διαθήκη· λέγεται ὅμως κι ἄλλες 7 φορὲς συγκρητιστικὰ σὰ βλάσφημο χαρμάνι *[Δεσπότης] Κύριος,* ἢ πιὸ ὕπουλα *[Κύριος] Κύριος·* ὅταν τὸ *Δεσπότης* εἶναι μαζὶ μὲ τὸ *Κύριος* σὰν περιττὴ διττογραφία *(Αδωναϊ Ιευε),* τότε πρόκειται γιὰ βέβηλη πλαστογραφία. ἔφτιαξαν δὲ οἱ βδελυροὶ παραδοσιάρηδες κι εὐλαβέστατο αἰτιολογικό· ὅτι τὸ ὄνομα *Κύριος (Ιευε)* εἶναι τόσο ἱερό, ποὺ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὸ προφέρουμε μὲ τ' ἁμαρτωλὰ χείλη μας· κι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι βέβαια εἴμαστε ἁμαρτωλοί, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ *Κυρίου* πρέπει νὰ μὴν ξανακουστῇ. (εἶναι ἡ μέθοδος τῆς ἀγγελολατρίας ποὺ ξεσκεπάζεται στὴν Πρὸς Κολοσσαεῖς Ἐπιστολή). ὅταν λοιπὸν στὸ βιβλικὸ κείμενο βλέπουμε τὸ ὄνομα *Κύριος* πρέπει νὰ διαβάζουμε *Αδωνάι.* καὶ γιὰ νὰ μὴν ξεχαστοῦμε καμμιὰ φορά, καὶ διαβάσουμε ἔστω καὶ κατὰ λάθος αὐτὸ ποὺ βλέπουμε γραμμένο, *Κύριος,* γι' αὐτὸ οἱ εὐλαβέστατοι ῥαββῖνοι μας καὶ μασορῖτες μας σημειώνουν πάντα ὡς ἐπανωγραμμένο (suprascriptum) τὸ *Αδωνάι,* γιὰ νὰ μᾶς προφυλάξουν ἀπὸ τὸ βαρὺ ἁμάρτημα νὰ προφέρουμε τὸ πανάγιο ὄνομά του *Κύριος·* γιὰ νὰ θυμηθοῦμε νὰ προφέρουμε *Αδωνάι.* ὡμολογήθηκε δηλαδὴ ὅτι τὸ *Αδωνάι* εἶναι προσθήκη. στὴν αἰτιολογία τους γιὰ τὴν προσθήκη, ἂν θέ-

λουμε τοὺς πιστεύουμε. αὐτὸ βέβαια μὲ τὶς ἀλλεπάλληλες ἀντιγραφὲς κάποτε ἀπὸ suprascriptum μπῆκε καὶ μέσα στὸ κανονικὸ κείμενο, δίπλα στὸ *Κύριος*· καὶ τὸ *Κύριος* ἔμεινε σὰν τσόφλι μόνο «γιὰ τὰ μάτια», ἐνῷ οἱ πιστοὶ διαβάζουν καὶ λένε μόνον *Ἀδωνάι.* διείσδυσι τῆς πιὸ βδελυρῆς θεότητος τῆς διαστροφῆς στὸ θεόπνευστο βιβλικὸ κείμενο, φρικτὸ ὑποκατάστατο τοῦ *Κυρίου,* καὶ *βδέλυγμα ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ* κατὰ τὸ Χριστό, μὲ τὴν πιὸ ὕπουλη εὐλαβικὴ καὶ σεμνὴ ἀσέβεια. κι αὐτὴ τὴν πλαστογραφία τὴν ἔκαναν οἱ ἀπὸ τὴν πίστι τους ἀποστάτες καὶ ἀνθρωπάρεσκοι εἰδωλολατροῦντες Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες μιμηταί τους, γιὰ νὰ μὴν προσβάλουν τοὺς Ἕλληνες, τῶν ὁποίων κατὰ βάθος ζήλευαν τὴν εἰδωλολατρικὴ προστυχιά. πολλὴ διαβολιά.

Στὴ διαμόρφωσι τῆς ἀνόητης καὶ ὕπουλης αὐτῆς δοξασίας συνέβαλε μετὰ τὴν ἐμφάνισι τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄ καὶ ἡ παρανόησι τῆς ἑλληνικῆς λέξεως *μάταιον* στὴν τρίτη ἐντολὴ *Οὐ λήψει τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ* (Νο 48,7), ἡ ὁποία λέξι στὴν ἔννοιά της ἔχει ἑβραϊκὴ φόρτισι. οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἑβραῖοι, ποὺ ἑβραϊκὰ δὲν ἤξεραν οὔτε γρῦ, κάποτε νόμισαν ὅτι *μάταιον* εἶναι τὸ ἀσήμαντο, τὸ τιποτένιο, κι ὅτι ἡ φράσι αὐτὴ τῆς ἐντολῆς σημαίνει ὅτι δὲν θὰ προφέρῃς τὸ ὄνομα *Κύριος* γιὰ τιποτένια πράγματα, δὲν θὰ τὸ ἔχῃς «ψωμοτύρι», ἐνῷ σημαίνει «Δὲν θὰ ὁρκίζεσαι ψέμματα», «Δὲν θὰ ψευδορκῇς». διότι τὸ *μάταιον* καὶ τὰ *μάταια* στὴν ἑβραΐζουσα ἑλληνικὴ γλῶσσα τῶν Ο΄ εἶναι τὸ ψέμμα καὶ τὰ ψέμματα. ἀργότερα ὅμως δημιουργήθηκε μιὰ νοοτροπία καὶ μάλιστα καὶ «γραφικὴ πρακτικὴ» νὰ βλέπουν οἱ ἀναγνῶστες στὸ κείμενο τὸ ἀβραχυγράφητο τετραγράμματο ὄνομα *Ἰαυὲ (=Κύριος)* καὶ ἀποφεύγοντας, νὰ τὸ προφέρουν «ἀπὸ πολλὴ εὐσέβεια» δῆθεν, νὰ προφέρουν *Ἀδωνί* (μασοριτικὴ βραχυγραφία τετραγράμματη *Αδνι*), δηλαδὴ *ὦ Ἄδωνι.* κι αὐτό, ὅπως ἐξήγησα, γινόταν ὄχι «ἀπὸ πολλὴ εὐσέβεια», ἀλλὰ γιὰ νὰ πείσουν καὶ κολακεύσουν οἱ δειλοὶ Ἰουδαῖοι ἀνθρωπαρέσκως τὸν ἐπίφοβο κυρίαρχο καὶ ψυχανώμαλο εἰδωλολατρικὸ ἑλληνικὸ περίγυρό τους ὅτι «Ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ὁ ἴδιος θεὸς τῶν εἰδωλολατρῶν *Ἄδωνις*», θεὸς μυθολογούμενος ὡς θηλυπρεπὴς καὶ κίναιδος κι ὀργιαστικός. ἔτσι λ.χ. κι ὁ ψευδο-Ἀριστέας στὴν Ἐπιστολή του (§ 16), ὁ Ἑβραῖος ὁ προσποιούμενος τὸν εἰδωλολάτρη Ἕλληνα, λέει γιὰ τοὺς Ἑβραίους ὡς ἐν παρόδῳ δῆθεν στὸν Πτολεμαῖο Β΄ ὅτι *Τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ κτίστην θεὸν οὗτοι σέβονται, ὃν καὶ πάντες, ἡμεῖς δέ, ὦ βασιλεῦ, προσονομάζοντες ἑτέρως Ζῆνα καὶ Δία.* ἔτσι ἤδη ἀπὸ τότε (180 - 170 π.Χ.) ὑπῆρχε ἡ ἀντίληψι ὅτι ὁ εὐσεβὴς Ἰουδαῖος δὲν ἔπρεπε νὰ συνηθίζῃ νὰ προφέρῃ συχνὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ *Κύριος.* γι' αὐτὸ ὁ Σιραχίδης (75,3) λέει·

Ὅρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου
καὶ ὀνομασίᾳ τοῦ Ἁγίου μὴ ἐθισθῇς.

κι ἀργότερα ἦταν ποὺ τὸ *Κύριος (Ιαυε)* ὑποκαταστάθηκε ἀπὸ τὸ *Ἀδωνί (Αδνι).* ὁ μεταγενέστερος νοθευτὴς ἐπωφελήθηκε ἀπὸ τὸν πρῶτο ποὺ ἀπέτρεπε ἀπὸ τὴ συχνὴ χρῆσι τοῦ ὀνόματος.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ ἀναφέρουν πάρα πολλοὶ ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τὸν Εἰρηναῖο (Β΄ αἰών) μέχρι τὸ ΙΗ΄ αἰῶνα. τὴν ἀκριβῆ λ.χ. γραφὴ τοῦ *τετραγραμμάτου Ἰαυὲ* ἔχουν τὸν Δ΄ αἰῶνα ὁ Ἐπιφάνιος Κύπρου (Πανάρ. 40,5,8-10), κι ὁ Ἱερώνυμος (Epist 25 PL 42,429), καὶ τὸν Ε΄ αἰῶνα ὁ Θεοδώρητος (Ἐρωτ. 60 PG 80,28cb)· καὶ ἦταν πασίγνωστο καθ' ὅλη τὴ βυζαντινὴ ἐποχή. οἱ Εὐρωπαῖοι προτεστάντες τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἄρχισαν νὰ τὸ γράφουν *Jahve* κάνοντάς το πενταγράμματο, εἰδικὰ δὲ οἱ Ἱσπανοὶ *Jehova* κάνοντάς το ἑξαγράμματο. κι ἐπὶ τέλους λίγο πρὸ τοῦ 1900 τὸ «ἀνακάλυψε» στοὺς ἱσπανοφώνους Ἀμερικανοὺς τῶν Η.Π.Α. ὁ ψυχοπαθὴς ἀρχηγὸς καὶ ἱδρυτὴς τῆς θρησκείας τῶν χιλιαστῶν ἢ μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβὰ Ῥῶσελ· «διότι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ εἶχαν σβήσει κι ἐξαφανίσει». γι' αὐτὸ τοὺς ἀξίζουν τοὺς μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβὰ ἕνα κρομμυδοῦν ἀριστεῖον καὶ πέντε ζευγαρωτὲς μοῦντζες. διότι ἀνακάλυψαν κι ὅτι ἡ δευτέρα παρουσία ἔγινε τὸ 1914, κι ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἀρχάγγελος, κι ὅτι ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἦταν παλούκι, κι ὅτι ὅποιος δίνει αἷμα σὲ πάσχοντα συνάνθρωπο, τοῦ μεταγγίζει τόσο μέρος τῆς ψυχῆς του ὅσο εἶναι τὸ αἷμα, 300 γραμμάρια ψυχὴ ἀκριβῶς· ῥωσελικὰ γονίδια. ἕνα ζευγάρι μοῦντζες γιὰ κάθε ἀνακάλυψί τους.

Λέμε πολλὲς φορὲς μὲ ἀσυνείδητη γενίκευσι ὅτι κατὰ τὰ ἑλληνορρωμαϊκὰ χρόνια ὡς Π. Διαθήκη οἱ Χριστιανοὶ εἴχαμε τοὺς Ἑβδομήκοντα καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὸ μασοριτικό. μεγάλο λάθος. οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑβραίων εἶχαν τοὺς Ἑβδομήκοντα μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τέλη τοῦ 6^{ου} αἰῶνος. καὶ ἤδη ἀπὸ τὸν Α΄ αἰῶνα ἄρχισαν νὰ ὑπάρχουν τόσο οἱ ἄθικτοι χριστιανικοὶ Ἑβδομήκοντα ὅσο καὶ οἱ συνεχῶς παραποιούμενοι ἰουδαϊκοὶ Ἑβδομήκοντα. καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δυὸ Ἑβδομήκοντα ἀπόκλισι, μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ὅλο καὶ ἄνοιγε τὴν ψαλίδα της. ἐλάχιστοι ἦταν οἱ Ἑβραῖοι ποὺ εἶχαν μόνο τὸ μασοριτικό. καὶ ὑπῆρξαν δύο χειρόγραφες παραδόσεις τῶν Ἑβδομήκοντα, χριστιανικὴ καὶ ἰουδαϊκή. ἕνα τέτοιο ἰουδαϊκὸ χειρόγραφο τῶν Ἑβδομήκοντα μὲ ἄφθονον *Ἄδωνιν (Αδωναϊ)* στὸ κείμενό του ἦταν ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀντιγράφηκε ὡς πρὸς τὴν Παλαιὰ Διαθήκη του τὸ ἀλεξανδρινὸ χειρόγραφο Α τοῦ 5^{ου} αἰῶνος, τὸ ὁποῖο, ὅπως ἤδη ἀνέφερα, εἶχε τὸν 17^{ο} αἰῶνα ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κύριλλος Λούκαρις. ὅπως διαπίστωσα ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ, ἡ μέριμνα τῆς ἀντιγραφῆς του ἀπὸ ἰουδαϊκὸ χειρόγραφο

τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ ἡ κατοχή του καὶ χρῆσι του ἦταν ἀρειανική. εἶναι ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα χειρόγραφα ποὺ στὸ Μρ 58,1 ἔχουν τὴν ἀρειανικὴ προσθήκη *οὐδὲ ὁ υἱὸς* (γνωρίζει τὴν ἡμέρα τῆς δευτέρας παρουσίας του). δυστυχῶς μέσα στὴ χειρόγραφη παράδοσι τῆς Κ. Διαθήκης ὑπάρχουν καὶ χειρόγραφα ἀρειανικὰ ἢ κληρονόμοι ἀρειανικῶν, ἀκόμη καὶ λειτουργικὰ ἐκλογάδια, καὶ ὀφείλουμε νὰ εἴμαστε πολὺ προσεκτικοί. ὅταν ὁ Λούκαρις ἔγινε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, τῆς πρωτευούσης τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, καθὼς ἦταν πολὺ πατριώτης Ἕλληνας (Κρητικὸς) καὶ ὡς ἐθνάρχης τῶν Ἑλλήνων πλέον φρόντισε κι ἀνέπτυξε ἀφανεῖς διπλωματικὲς σχέσεις μὲ τοὺς πρέσβεις τῶν προτεσταντικῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, καὶ μέσα στὴ σχετικὴ ἁβροφροσύνη του δέχτηκε καὶ τὸν ἰουδαϊκὸ - προτεσταντικὸ Κανόνα τῆς Βίβλου, τοὺς χάρισε καὶ τὸ ἐν λόγῳ ἀλεξανδρινὸ χειρόγραφο Α, τὸ ὁποῖο γρήγορα ἔφτασε στὰ χέρια τῶν Ἄγγλων, τῶν μεγαλειτέρων ἀρχαιοκαπήλων τῆς ὑφηλίου. πρῶτος χρησιμοποίησε τὸ χειρόγραφο Α ὁ Ἄγγλος Β. Walton στὴν Polyglotta του. τὸ βατικανὸ χειρόγραφο Β ἦταν ἀκόμη ἀπρόσιτο καὶ τὸ σιναϊτικὸ ℵ ἢ s ἦταν ἄγνωστο. καὶ οἱ προτεστάντες μεγάλοι «κριτικοὶ» ἐκδότες δὲν κατάλαβαν ὅτι τὸ ἰουδαϊκὸ κι ἀρειανικὸ χειρόγραφο Α ἦταν δηλητηριασμένη φόλα. καὶ χλαπακιάζοντας τὴ φόλα σὰ στραβάδια, πέρασαν τὸν *Ἄδωνιν* τῶν παγανιστῶν ῥαββίνων στὴ Βίβλο. εἶναι τὸ μόνο χειρόγραφο ποὺ προσφέρει τὸν *Ἄδωνιν* 81 φορὲς ὡς *Ἀδωναΐ,* 11 φορὲς ὡς *Δεσπότην,* κι 68 φορὲς ὡς δεύτερο *Κύριος· ([Κύριος] Κύριος).* τὸ *Ἀδωναΐ* βέβαια στοὺς Χριστιανοὺς ἔγινε δεκτὸ μόνο 5 φορές· ὡς *Δεσπότης* 7 φορές· κι ὡς δεύτερο *Κύριος* 68 φορές. καὶ κυρίως τὸ παγανιστικὸ αὐτὸ ὑλικὸ ἔμεινε στὸν Ἰεζεκιήλ. δὲν ὑπάρχει σὲ κανένα ἄλλο χειρόγραφο ἡ τέτοια καὶ τόση προσφορά. ἀπὸ τὸν 17ο αἰῶνα φορτίστηκαν ὅλες οἱ προτεσταντικὲς «κριτικὲς» ἐκδόσεις μὲ ἄφθονο *Ἀδωναΐ.* καὶ ἡ ἔκδοσι Μπρατσιώτου - «Ζωῆς» φορτίστηκε κι αὐτὴ μ' αὐτὸ τὸ θαυμάσιο ὑλικό, διότι τὸ 1928 ἦταν ἀνατύπωσι τοῦ Tischendorf, κι ἀπὸ τὸ 1939 ἔγινε ἀνατύπωσι τοῦ Rahlfs. κατάπιαν τὴν ἰουδαϊκὴ - ἀρειανικὴ φόλα καὶ οἱ ὀρθόδοξοι.

Μὲ πολλὴ προσοχὴ κι ἐπιμέλεια ἀποτοξίνωσα τὴ Βίβλο ἀπ' αὐτὸ τὸ τοξικὸ ὑλικό, ποὺ τῆς μπῆκε σὰ δηλητήριο τὸν 17ο αἰῶνα μὲ τοὺς προτεστάντες καὶ τῆς κάθισε μέχρι τὶς ἡμέρες μας. τὸ ἔβλεπα, ἀλλὰ δὲν χρησιμοποίησα καθόλου τὸ ἀλεξανδρινὸ αὐτὸ ἰουδαϊκὸ κι ἀρειανικὸ χειρόγραφο στὴν κριτική μου ἔκδοσι τῆς Βίβλου. δηλητηριασμένο τρόφιμο· δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ξέρῃ πόσες καὶ ποιές ἄλλες τοξίνες περιέχει. ἄλλο πρᾶγμα ἕνα ἀτελὲς ἢ φθαρμένο ἢ σφαλερὸ χειρόγραφο κι ἄλλο ἕνα δηλητηριασμένο καὶ μολυσματικό. νὰ τὸ χαίρωνται οἱ Ἄγγλοι· ὅπως οἱ πρώην σοβιετικοὶ ποὺ διαλυόμενοι ἔκλεψαν κομμά-

τια ῥαδιενεργοῦ πλουτωνίου, γιὰ νὰ τὸ πουλήσουν, κι ἔχοντάς το στὶς τσέπες των, ἀκτινοβολήθηκαν καὶ πέθαναν.

55. Ἐπαναλήψεις ἐνδόξων πληροφοριῶν

Δε 18,8^{+} (παλιὰ στιχαρίθμησι Δε 34,10-12). Τὸ ὅτι *Οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς...* δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ξέρῃ ἄνθρωπος τῶν χρόνων τῆς συντάξεως τοῦ Δευτερονομίου οὔτε ἄλλος οὔτε ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή, διότι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ξέρῃ πόσοι καὶ ποιοί ἄλλοι προφῆτες θὰ ἐμφανίζονταν στὸ μέλλον. αὐτὴ ἡ καυχηματικὴ κι ἐνθουσιαστικὴ ἀναφορὰ τέτοιας ἐνδόξου πληροφορίας εἶναι τῶν μετὰ τὸ πέρας τῆς Π. Διαθήκης χρόνων, τῶν μελετητῶν τῆς Βίβλου κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ κι ἑλληνορρωμαϊκὰ χρόνια.

Βα 4,12^{+} κλπ. (παλ. στιχαρ. Γ΄ Βα 3,1 κλπ.). Στὸ γνήσιο βιβλικὸ κείμενο τοῦ Βα 23,1 λέγεται ὅτι *«Ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν ἦν φιλογύνης. καὶ ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες ἄρχουσαι ἑπτακόσιαι καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι. καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τὴν θυγατέρα φαραώ, καὶ Μωαβίτιδας, Ἀμμωνίτιδας, Σύρας, Ἰδουμαίας, Χετταίας, καὶ Ἀμορραίας, ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπεῖπε* (=ἀπαγόρευσε) *Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ..»*· κι ὅτι αὐτὲς οἱ γυναῖκες του ὄχι μόνο δὲν ἀσπάσθηκαν τὴν πίστι τοῦ Ἰσραὴλ στὸν Κύριο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔπεισαν, μετὰ τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸ τοῦ Κυρίου νὰ κτίσῃ γιὰ χάρι τους κι ἄλλους τρεῖς μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς γιὰ τὸν κίναιδο θεὸ Χαμὼς τῶν Μωαβιτῶν, γιὰ τὸν κίναιδο θεὸ 'Βασιλέα' (=Μολὸχ) τῶν Ἀμμωνιτῶν, καὶ γιὰ τὴν πόρνη θεὰ τῶν Σιδωνίων Ἀστάρτη. αὐτὸ ἡ Βίβλος τὸ λέει ὡς μομφὴ καὶ ψόγο ἐναντίον τοῦ Σαλωμών, καὶ ὄχι γιὰ ἔπαινό του. στὶς ὀβελιζόμενες προσθῆκες ὅμως ἄλλες τρεῖς φορὲς λέγεται ὡς καυχηματικὴ κι ἐνθουσιαστικὴ «ἔνδοξη πληροφορία» ὅτι ὁ τρισένδοξος Σαλωμὼν πῆρε γιὰ γυναῖκα του τὴ θυγατέρα τοῦ φαραώ. οἱ πλαστογράφοι τὸ ξαναλὲν καὶ τὸ ξαναλὲν καὶ δὲν χορταίνουν νὰ τὸ λέν. ὅπως θὰ καυχόταν σήμερα ἕνας Πυγμαῖος ἢ Βουσμάνος ἢ Λάπωνας ἢ Ἐσκιμῶος ὅτι ὁ φύλαρχός του παντρεύτηκε τὴ θυγατέρα τοῦ προέδρου τῶν Η.Π.Α.. ἡ τόσο ἀλλιότικη νοοτροπία τῶν τριῶν ἐπιπροσθέτων ἀναφορῶν καὶ ἡ τόση ἐπανάληψι δείχνουν ὅτι οἱ ἄλλες τρεῖς ἀναφορὲς δὲν εἶναι βιβλικὸ κείμενο ἀλλὰ πλαστογραφήματα κομπαστῶν Ἑβραίων τῆς διασπορᾶς, ἰδίως τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ λοιπῆς Αἰγύπτου τῶν ἑλληνιστικῶν κι ἑλληνορρωμαϊκῶν χρόνων. ἴσως καὶ γιὰ προσεταιρισμὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐναντίον τῶν Πτολεμαίων ἢ καὶ τῶν Ἑλλήνων γενικῶς· ἴσως καὶ ῥωμαιοκίνητη ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα.

56. Προσθῆκες ἄλλων μεταφραστῶν

Πολλὰ μεγάλα ὀβελιστέα κομμάτια ἀπὸ τὰ βιβλία Βασιλεῖς καὶ Παραλειπομένη εἶναι μεταφράσεις ἄλλων μεταφραστῶν, πιθανώτερα τῶν γνωστῶν Ἀκύλα, Θεοδοτίωνος, καὶ Συμμάχου. εἶναι δὲ καὶ πολὺ φθαρμένα, ὁπότε δὲν ἀναγνωρίζονται· εὐτυχῶς φαίνεται πάντοτε ἡ διαφορά τους ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα. ἀναγνώρισα τὸ ἐν Βα 57,16^{+} ὡς τοῦ Ἀκύλα ἀπὸ τὸ ἀλλόκοτο λεξιλόγιό του καὶ ὕφος του. ὁ Ἀκύλας καὶ ὁ Σύμμαχος ἀναγνωρίζονται εὔκολα, ἀλλὰ δὲν διακρίνονται μεταξύ τους πάντοτε. ὁ Θεοδοτίων εἶναι λιγώτερο ἀναγνωρίσιμος. οἱ προσθῆκες τῶν ἄλλων μεταφραστῶν περάστηκαν στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα πάντοτε μέσῳ τῶν Ἑξαπλῶν. γινόταν λαθεμένη λῆψι ἀπὸ τὶς στῆλες των κατὰ τὴν ἀντιγραφὴ ἀπὸ τοὺς ἑξαπλικοὺς Ἑβδομήκοντα. αὐτὸ ἄρχισε μὲ τὴν ὑποκίνησι τῶν Καππαδοκῶν.

57. Γεωγραφικὰ καὶ ἱστορικὰ ἑρμηνεύματα

Γε 83,1· *...εἰς Μαμβρὴ εἰς πόλιν πεδίου [Αὕτη ἐστὶ Χεβρών]*
87,4· *...ἐκ τῆς κοιλάδος [Τῆς Χεβρών]*
Βα 14,2· *...ἐκ Πόλεως Δαυΐδ [Αὕτη ἐστὶ Σιών]*
Βα 30,3· *Ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται ἐν οἴκῳ Δαυΐδ [Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ]*
Ἠσ 51,1· *Οὕτω λέγει Κύριος ὁ θεός· Τῷ χριστῷ μου... [Κύρῳ]*

Τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν [...] ὀβελιζόμενα εἶναι ἑρμηνεύματα ἀναγνωστῶν εἴτε γεωγραφικὰ σὰν τὰ τρία πρῶτα εἴτε ἱστορικὰ σὰν τὰ δύο ἄλλα· καὶ εἶναι στὰ χειρόγραφα πάρα πολλά. στὴν ἀρχὴ ἦταν σχόλια τῆς ᾠ̔ας, δηλαδὴ τοῦ περιθωρίου (marginalia), κι ἔπειτα σὲ κάποια ἀντιγραφὴ θεωρήθηκαν διορθώσεις παροραμάτων καὶ περάστηκαν ὡς γλωσσήματα (glossemata) μέσα στὸ κείμενο. τὸ ὄνομα *Χεβρὼν* φυσικὰ δὲν ὑπῆρχε ἐπὶ Μωϋσῆ, καὶ τὰ ὀνόματα *Ἰωσίας* καὶ *Κῦρος* δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ εἶναι γνωστὰ 350 καὶ 250 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησι τῶν προσώπων· καὶ οὐδέποτε σὲ προφητεία τῆς Βίβλου δίνεται τὸ ὄνομα προφητευομένου προσώπου. καὶ δυστυχῶς ὑπάρχουν πολλοὶ βλᾶκες κι ὀλιγογράμματοι «ἐπιφανεῖς κριτικοί», ποὺ αὐτὰ δὲν τὰ ξέρουν οὔτε τὰ καταλαβαίνουν, κι ὅμως τὰ χρησιμοποιοῦν ὡς «τεκμήρια» γιὰ μεταχρονολογήσεις βιβλίων. ἀπὸ βλᾶκες ἀντιγραφεῖς σὲ βλᾶκες «ἐπιστήμονες» ἡ ἀντιβιβλικὴ «κριτικὴ» εἶναι μουλιασμένη στὴ βλακεία.

Τὰ σχόλια - γλωσσήματα αὐτὰ εἶναι γραμμένα ἀπὸ τὸ 180 π.Χ. μέχρι τὸ 200 μ.Χ. περίπου κυρίως στὴν Ἀλεξάνδρεια σὲ χειρόγραφα

ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως. στὰ μητροπολιτικὰ - ἀποστολικὰ - χριστιανικὰ χειρόγραφα περάστηκαν μέσῳ Ἑξαπλῶν.

58. Προσθῆκες τοῦ *καὶ* καὶ τοῦ *δέ*

Τὰ συνολικῶς 724 ὀβελιζόμενα περιττὰ λειτουργικὰ *καὶ* (ἑβραϊστὶ *υ,* προφορὰ *ου*) ἀπὸ βιβλία ἢ μέρη βιβλίων ἀποκλειστικῶς ἔμμετρα καὶ ψαλτικῶς ἀπαγγελλόμενα, καὶ πάντοτε, ὡς πρώτη λέξι ἐλεγείου, στὴν ἰουδαϊκὴ συναγωγὴ εἶναι ὁ παντοῦ γνωστὸς γρυλισμὸς καθυστερούσης ψαλτικῆς ἀπαγγελίας «οὐ...οὐ...οὐ...», μέχρι ὁ ἀπαγγέλλων ψάλτης νὰ θυμηθῇ καὶ ν' ἀπαγγείλῃ ἀπὸ στήθους τὰ ἑπόμενα, ὅπως εἶναι οἱ ὁμόλογοι γρυλλισμοὶ τῶν Ἑλλήνων «ὲ...ὲ...ὲ...» ἢ τῶν Ἄγγλων «ὰ...ὰ...ὰ...» ἢ «ὰμ...ὰμ...ὰμ...». ὑπάρχουν ἀνάλογοι γρυλλισμοὶ καθυστερήσεως τῆς ἀπαγγελίας στὴν τελεστικὴ - θρησκευτικὴ ἀπαγγελία ὅλων τῶν θρησκευμάτων καὶ ἐθνῶν - γλωσσῶν. στὴν ἑβραϊκὴ ὁ γρυλλισμὸς *οὐ... οὐ... οὐ...* συμβαίνει νὰ εἶναι ὁ σύνδεσμος *καὶ* ὁ ὁποῖος καὶ ἔτσι ὡς ἑλληνικὸ *καὶ* πέρασε στοὺς Ο΄ μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ μέσῳ τῶν δυὸ βλακῶν, Ἀκιβὰ καὶ Ὠριγένους, ἀφοῦ πρῶτα κόλλησε στὸ μασοριτικὸ κατὰ τὸν Β΄ αἰῶνα. καθάρισα τὸ βιβλικὸ κείμενο ἀπὸ τὸ γρυλλισμὸ αὐτό.

Ὅσο γιὰ τὰ 36 περιττὰ *δὲ* στὰ κεφάλια τοῦ Ἰὼβ 25-28 μόνο, πιθανῶς εἶναι κι αὐτὰ ἄλλο εἶδος λειτουργικοῦ λαρυγγισμοῦ, ποὺ πέρασε κι αὐτὸς στοὺς Ο΄ ἀπὸ τὴν ἴδια ὁδό.

Οἱ δυὸ λαρυγγισμοί, *καὶ (υ)* καὶ *δὲ (υ),* ἀνευρίσκονται καὶ στὸ μασοριτικό, καὶ οἱ δυὸ ὡς *καὶ (υ),* ἀλλ' ὄχι σ' ὅλα τὰ χωρία ποὺ σημείωσα στοὺς καταλόγους των· ἀντιστρόφως δέ, ἀνευρίσκονται καὶ σὲ χωρία, τὰ ὁποῖα στοὺς Ο΄ εἶναι χωρὶς αὐτὸ τὸ *καὶ* ἢ *δὲ (υ).* αὐτὸ δείχνει ὅτι ἦταν λαρυγγισμοὶ ὄχι σ' ὅλους τοὺς τόπους καὶ σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς στὶς ἴδιες θέσεις τῶν ἐμμέτρων κειμένων, ἀλλ' ὁ κάθε ἰδιοκτήτης βιβλικοῦ χειρογράφου προσέθετε τοὺς δικούς του λαρυγγισμούς, ἐπειδὴ νόμιζε ὅτι εἶναι λέξεις *(υ, καί, δὲ)* τοῦ κειμένου ποὺ εἶχαν παραλειφθῆ.

59. *Λῆμμα* - Λειτουργικὲς ἐκφωνήσεις

Ἐπειδὴ τὸ σῳζόμενο μασοριτικὸ κείμενο εἶναι μόνο λειτουργικὸ - ἐκλογαδικό, ὅπως δείχνουν τόσο ἡ διάταξι τῶν βιβλίων ὅσο καὶ ἡ μουσικὴ στίξι - μουσικὴ παρασήμανσι τῶν χειρογράφων του μὲ τοὺς πενήντα τόνους, γι' αὐτὸ τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα ἀπὸ τὸν Γ΄

αἰῶνα προσαπέκτησε διὰ τῶν Ἑξαπλῶν καὶ λειτουργικὲς προσθῆκες - ψαλτικὲς ἐκφωνήσεις σὰν τὶς πασίγνωστες ἓξ σημερινὲς τῶν παπαδικῶν Εὐαγγελίων, ψαλτικῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν Μηναίων *Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἀδελφοί, Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα,* καὶ *Προφητείας (Ἠσαΐου) τὸ ἀνάγνωσμα.* τέτοιες λειτουργικὲς ἐναρκτήριες προσθῆκες - ἐκφωνήσεις στοὺς ἐν τέλει Ἑβδομήκοντα ἐπισήμανα πολλές· *Καί, Καὶ ἐγένετο, Λῆμμα (Ναούμ)* ἢ *Λῆμμα Νινευή,* ποὺ σημαίνουν Λῆψις - Ἀπόσπασμα - Περικοπὴ - Ἀνάγνωσμα ἀπὸ τὸν Ναοὺμ (ἢ Περικοπὴ γιὰ τὴ Νινευή), ὅπως τώρα λέμε «Παραβολὴ τοῦ Σπορέως», «Παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου», «Σοφία!», «Ὀρθοί!», «Πρόσσχωμεν!», κλπ.. χαρακτηριστικώτερες ὅλων εἶναι οἱ ἑξῆς πέντε·

Να 1,1· *Λῆμμα Νινευή· Βιβλίον Ὁράσεων Ναοὺμ τοῦ Ἐλκεσαίου*

Ἀβ 1,1· *Τὸ λῆμμα ὃ εἶδεν Ἀββακοὺμ ὁ προφήτης*

Ζα 8,1· *Λῆμμα λόγου Κυρίου*

12,1· *Λῆμμα λόγου Κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ*

Μα 1,1· *Λῆμμα λόγου Κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ. Θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν.* (= Προσέχετε, Βάλτε το στὸ μυαλό σας, Πρόσσχωμεν).

ὠβέλισα τὶς ψαλτικὲς ἐκφωνήσεις· δὲν εἶναι βιβλικὸ κείμενο.

60. Ἑξαπλικὰ κατάλοιπα

Ἑξαπλικὰ σκουπίδια, δεῖκτες τῆς κακῆς ἐπιδράσεως τῶν Ἑξαπλῶν σὲ ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, εἶναι καὶ μερικὲς ἑβραϊκὲς λέξεις μεταγραμμένες κι ἀμετάφραστες, ὄχι ἀπὸ κεῖνες ποὺ διατήρησαν οἱ ἅγιοι καὶ σοφοὶ μεταφρασταί, ὅπως τὶς *ἐργαῦ ἀματταρὶ ἐὶν γομὸρ θεραφὶν* κλπ., ἀλλὰ τελείως περιττές. βρίσκονται πάντα δίπλα στὸ ἑλληνικὸ μετάφρασμά τους, φτιάχνοντας ἔτσι μιὰ δίγλωσση κι ἀλλόκοτη «διττογραφία». ἐκθέτω μερικὲς γιὰ παράδειγμα.

Δδ 41,11· *Ἐκεῖ ἦν ἓν τῶν παιδαρίων τοῦ Σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συνεχόμενος νεεσσαρὰν ἐνώπιον Κυρίου. νεεσσαρὰν* θὰ πῇ *συνεχόμενος* (= δεσμευμένος).

Δδ 52,3· *Ἀβεννὴρ υἱὸς Νήρ* (καὶ 62,1· 63,1· 67,7· 9· 68,1· 17· 69,1· 17· 112,7· Βα 3,9). δέκα φορὲς τὸ ἴδιο σκουπίδι κατάσπαρτο σὲ δυὸ βιβλία, Δαυῖδ καὶ Βασιλεῖς. τὸ *υἱὸς Νὴρ* εἶναι μετάφρασι - ἐπανάληψι τοῦ ὀνόματος *Ἀβεννήρ·* ποὺ τὰ κύρια ὀνόματα δὲν μεταφράζονται, παρὰ μόνο ἂν ὑπάρχῃ εἰδικὸς λόγος· ὅταν εἶναι πεποιημένα· λ.χ. *Ὀολὰ* καὶ Ὀολιβά (Ἰζ 26,3). ἐδῶ μιὰ τέτοια μετάφρασι εἶναι

ἄστοχη. ὁ ἄνθρωπος εἶχε ὡς ὄνομα τὸ πατρωνυμικό του, ὅπως *Πηληϊάδης* εἶναι ὁ γιὸς τοῦ *Πηλῆος,* ὁ Ἀχιλλεύς, καὶ *Ἀργεάδης* ὁ ἀπόγονος τοῦ *Ἄργου,* ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας. ὠβέλισα παντοῦ τὸ *υἱὸς Νὴρ* ὡς περιττό.

Δδ 41,4· *τοῖς παιδαρίοις διαμεμαρτύρημαι ἐν τῷ τόπῳ τῷ λεγομένῳ θεοῦ πίστις, φελανὶ ἀλεμωνί.* (στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις τὰ *φελανὶ ἀλεμωνὶ* τὰ γράφουν σὰν κύρια ὀνόματα). τὰ ἑβραϊκὰ *φελανὶ ἀλεμωνὶ* σημαίνουν «στὸν τάδε καὶ δεῖνα τόπο». ἀλλ' αὐτὸ λέγεται ἤδη μὲ τὸ *θεοῦ πίστις,* ποὺ σημαίνει «θεοῦ ὅρκος», δηλαδὴ «εἶμαι ὡρκισμένος νὰ μὴν κατονομάσω τὸν τόπο». διότι ὁ Δαυῖδ εἶπε στὸ συνομιλητή του ἀρχιερέα ὅτι ὁ βασιλεὺς Σαοὺλ τὸν ἔστειλε σὲ μιὰ μυστικὴ καὶ κατεπείγουσα ἀποστολή. ὁπότε τὸ *φελανὶ ἀλεμωνὶ* εἶναι ἑβραϊκὸ ἑρμηνευτικὸ σχόλιο - ἑρμήνευμα στὸν ἑβραϊκὸ βιβλικὸν ὅρο *θεοῦ πίστις,* ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι ἑρμήνευμα τοῦ ὅρου. ὠβέλισα τὰ περιττά.

Βα 71,1· *Εἰς τόπον τόνδε τινὰ ἐλμωνί* (ἀντὶ *ἀλεμωνί*). πάλι τὸ *ἀλεμωνὶ* εἶναι ἡ λέξι ποὺ μεταφράζεται *τόπον τόνδε τινά,* ὁπότε δὲν χρειάζεται νὰ εἶναι καὶ τὸ κείμενο δίπλα του σὰ διττογραφία. καὶ πάλι ὠβέλισα τὸ περιττὸ *ἀλεμωνί.*

Τὰ πιὸ γελοῖα τέτοια ἑξαπλικὰ σκουπίδια εἶναι τὰ ἐπαναδανεισμένα ἐπαναμεταφράσματα. δίνω ἕνα παράδειγμα. πρῶτα ὁ Ἀκιβὰ μασοριτεύοντας τὸ μασοριτικό του λαθρεπαναμεταφράζει ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα τὸ *εἰς οἶκον Κυρίου* (Ζα 4,2) ὡς κύριο ὄνομα *εἰς Βεθήλ*· ἔπειτα μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ τὸ *εἰς Βεθὴλ* τοῦ Ἀκιβὰ χώνεται στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς του μορφῆς *εἰς οἶκον Κυρίου*· ἔπειτα προσυπογράφουν τὴ βλακεία αὐτὴ οἱ προτεστάντες μεγάλοι «κριτικοὶ» ἐκδότες· ἔπειτα τὴν ἀνατυπώνει ἀπ' αὐτοὺς ὁ πολιὸς Μπρατσιώτης στὴν ἔκδοσί του («Ζωῆς» - «Σωτῆρος»)· κι ἔπειτα τὴν καθαγιάζουν μὲ τὶς μεταφράσεις των καὶ τὰ ἑρμηνευτικὰ ὑπομνήματά τους οἱ Χαστούπης, Βέλλας, Σιμωτᾶς, Τσάκωνας, Οἰκονόμου, Παπαδόπουλος, Κωνσταντίνου, Κατίνα Χιωτέλλη, Ν. Βασιλειάδης, Κολιτσάρας, οἱ τσίφτηδες χιλιασταί, κι ὁ σεπτὸς Γιαννακόπουλος. (στὸ μεταξὺ στὰ βυζαντινὰ χειρόγραφα τὸ *Βεθὴλ* ἔγινε *Βαιθήλ,* ἐπειδὴ τὸ *αι* εἶναι πιὸ λόγιο ἀπὸ τὸ *ε* καὶ πιὸ εὐσέβαστο, καὶ τοὺς ἔκατσε ὅλους). ἀντιχριστιανικὸ - ἀντιβιβλικὸ - μασοριτικὸ - ἑξαπλικὸ - προτεσταντικὸ σκουπιδαριό. νὰ μὴν πῶ τώρα καμμιὰ χωριάτικη παροιμία.

61. Δὶς καταχωρισμένες περικοπές

Δεκαπέντε γνήσιες περικοπὲς
καταχωρισμένες σφαλερῶς καὶ σὲ δεύτερη θέσι ὡς ἔνθετες

Γνήσιες περικοπὲς σὲ πρώτη καταχώρισι	οἱ ἴδιες περικοπὲς ὡς σφῆνες σὲ δεύτερη καταχώρισι	θέμα περικοπῶν
Βα 63,1-4	Βα 59,18^{+}	Ἰωρὰμ βασιλεία
94,6-8	Βα 90,3^{+}	Ἰωὰς θάνατος
105	Βα 108,9^{+}	ἅλωσι βορείου βασιλείου (Σαλαμανασάρ)
109-116	Ἠσ 38,21^{+}	πολιορκία Σενναχηρίμ - Ῥαψάκη
126-128	Ἰε 53,34^{+}	ἅλωσι νοτίου βασιλείου (Ναβουχοδονόσορ)
Πα 4-5	Δδ 107,18^{+}	στρατηγοὶ τοῦ Δαυΐδ
9	Δδ 107,18^{+}	ἐξόντωσι Φιλισταίων γιγάντων
10-11	Δδ 107,18^{+}	ἀπογραφὴ Δαυΐδ
Ἀν 1,1-3	Πα 96,11^{+}	διάταγμα Κύρου γιὰ τὴν ἐπάνοδο
Ψα 14	Ψα 53^{+}	ψαλμὸς 14
18	Δδ 107,18^{+}	ψαλμὸς 18
41,18-26	Ψα 69^{+}	ψαλμὸς 41
57,10-13 } 60,5-13 }	Ψα 106^{+}	ψαλμοὶ 57 60
95 } 104,1-15 } 105,47-48 }	Πα 14,11^{+}	ψαλμοὶ 95˙ 104˙ 105
Ἄσ 10,2-6	Ἄσ 16,7^{+}	ἀπόσπασμα Ἄσματος
18 θέσεις	15 θέσεις	

Αὐτὲς οἱ περικοπὲς εἶναι γνήσιο βιβλικὸ κείμενο στὶς 18 θέσεις, οἱ ὁποῖες εἶναι φυσικὲς καὶ ἐμφαίνονται στὴν πρώτη στήλη, εἶναι ὅμως ἔνθετο καὶ περιττὸ καὶ φθαρμένο κείμενο στὶς 15 θέσεις, οἱ ὁποῖες ἐμφαίνονται στὴ δεύτερη στήλη. αὐτὴ ἡ δεύτερη καταχώρισί τους εἶναι προφανῶς λειτουργικοῦ σκοποῦ καὶ τόσο στοὺς Ἑβδομήκοντα πρῶτα (Α΄ π.Χ. αἰ.) ὅσο καὶ στὸ μασοριτικὸ κείμενο ἔπειτα (Β΄ μ.Χ. αἰ.) ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἑλληνογλώσσους Ἰουδαίους τῆς Ἀλεξανδρείας, μεταφράστηκε δὲ καὶ φθάρηκε καὶ μεταφέρθηκε στὸ μασοριτικὸ ἀπὸ τοὺς πρωτομασορῖτες τῆς Ἰαμνείας. στὰ μέχρι τότε ἀνόθευτα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ἐπαναμεταφέρθηκε μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους.

62. Γενεαλογίες

Μθ 1,1^{+}. Λκ 14,4^{+}. Γενεαλογίες.

Πρὶν ἀπὸ τὶς δυὸ γενεαλογίες ἐξετάζω τὴν πραγματικὴ γενεαλογία τοῦ *Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυΐδ υἱοῦ Ἀβραάμ,* ὅπως ἐμφαίνεται στὴν Παλαιὰ καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη.

Οἱ Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ εἶναι πατέρας γιὸς καὶ ἔγγονος. ὁ τέταρτος γιὸς τοῦ Ἰακὼβ Ἰούδας γεννᾷ τὸν Φαρές, τὸν πρωτότοκο τῆς Θάμαρ (Γε 93,5). ἐπὶ Μωϋσῆ στὸ Σινὰ ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς δήμους τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα ἀναφέρεται σὲ ἀπογραφὴ ὁ *δῆμος τοῦ Φαρές, ὁ Φαρεσί* (Νο 233,11). στὸ βιβλίο τῆς Ῥοὺθ οἱ πρεσβύτεροι τῆς Βηθλεὲμ εὔχονται στὸν Βοόζ· *Γένοιτο ὁ οἶκός σου ὡς ὁ οἶκος Φαρὲς* τοῦ γενάρχου μας (Ῥθ 9,17). ὁ Δαυΐδ βέβαια μαρτυρεῖται ὅτι εἶναι δισέγγονος τοῦ Βοόζ· *Βοὸζ Ὠβὴδ Ἰεσσαὶ Δαυΐδ* (Ῥθ 10,5-6). στὸ βιβλίο Δαυΐδ γράφεται γιὰ τοὺς πρώτους γιοὺς τοῦ Δαυΐδ ὅτι *Ἐτέχθησαν τῷ Δαυΐδ υἱοὶ ἐν Χεβρών,... καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ Δαλουΐας τῆς Ἀβιγαΐας* (Δδ 64,3-4). εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ τρεῖς ἀπὸ τοὺς τέσσερες πρώτους γιοὺς τοῦ Δαυΐδ ἦταν βρομόσκυλα καὶ ἡ φάρα τους ξεπατώθηκε. ὁ πρῶτος Ἀμνὼν βίασε τὴν ἀδερφή του Θημάρ, ὁ τρίτος Ἀβεσσαλὼμ ἔσφαξε τὸν πρῶτο, ἀνέτρεψε τὸν πατέρα του Δαυΐδ, καὶ βίασε 10 γυναῖκες τοῦ πατέρα του δημοσίᾳ. ὁ τέταρτος Ἀδωνίας, παραγνωρίζονας τὸν πατέρα του, αὐταναγορεύτηκε βασιλεύς· μετὰ τὴν ἐξουδετέρωσί του καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δαυΐδ ἀποπειράθηκε μὲ ἀπάτη νὰ παντρευτῇ μιὰ χήρα τοῦ πατέρα του καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ ἔτσι τὴν ἀνατροπὴ τοῦ βασιλέως Σαλωμὼν καὶ τὴν ἁρπαγὴ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου. ὁ πολλοστὸς γιὸς καὶ νόμιμος διάδοχος τοῦ πατέρα του βασιλεὺς Σαλωμὼν πῆρε ὄχι μόνο χίλιες γυναῖκες ἀλλὰ κι ἀπαγορευμένες ἀπὸ τὸ θεό, εἰδωλολάτρισσες, γιὰ τὸ χατίρι τῶν ὁποίων μετὰ τὸ ναὸ τοῦ Κυρίου ἔκτισε κι ἄλλους τρεῖς μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς τῶν εἰδωλολατρικῶν καὶ κιναίδων θεῶν Χαμὼς τῶν Μωαβιτῶν, «Βασιλέως» (Ἀδωνί, Μολὸχ) τῶν Ἀμμωνιτῶν, καὶ τῆς πόρνης θεᾶς Ἀστάρτης τῶν Σιδωνίων. κι ὁ Κύριος τὸν τιμώρησε μὲ τὸ νὰ πεθάνῃ βαριὰ ἄρρωστος στὰ 52 του χρόνια. γιὰ νὰ μὴν πῶ ὅτι καὶ τὶς χίλιες γυναῖκες ποὺ πῆρε, τὶς εἶχε στὸ κρεβάτι του μόνο γιὰ 15 μέρες στὴ ζωή τους τὴν κάθε μία, κι ἔπειτα στρεφόταν σὲ ἄλλη καινούργια, πρᾶγμα πολὺ φίλαυτο σκληρὸ κι ἀπάνθρωπο, τὸ ὁποῖο προβλέποντας ὁ Κύριος εἶπε ὅτι ναὶ μὲν ἕνας ποὺ μπορεῖ, ἐπιτρέπεται νὰ πάρῃ πολλὲς γυναῖκες, ἀλλ' ὄχι πάρα πολλές, ὄχι τόσες ποὺ νὰ μὴν μπορῇ νὰ τὶς χαρίζῃ ἱκανοποιητικὰ τὴν *ὁμιλία,* δηλαδὴ τὴ συνουσία. κι αὐτὸς αὐτὸ τὸ διέπραξε. ὁ δίκαιος Σαλωμὼν μὲ τὴ γνωστὴ σολομώντεια

δικαιοσύνη καὶ σοφία ὑπῆρξε ἰδιαίτερα βάναυσος καὶ ἄδικος βασανιστὴς τῶν γυναικῶν του, ποὺ τὶς ἀγαποῦσε ὅπως ὁ λαγὸς τὰ μαρούλια. καὶ ἡ ἄλλη διαχρονικώτερη τιμωρία του, ποὺ δὲν λέγεται στὴ Βίβλο, ἀλλὰ διαφαίνεται, εἶναι ὅτι ὁ θεὸς τὸν ξεκλήρισε κιόλας ἐπιμελῶς, καθὼς ὁ Ναβουχοδονόσορ, «τὸ τρελλὸ ξυράφι τοῦ θεοῦ», γιὰ λόγους στρατιωτικοὺς πολιτικοὺς καθεστωτικοὺς καὶ δυναστικοὺς ἐξώντωσε ἐπιμελῶς ὅλους τοὺς βασιλικοὺς γόνους τοῦ Σαλωμών, κάτι ποὺ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα συνηθιζόταν πολύ· κι ἔτσι στὸ βιβλίο τῆς ἐπανόδου Ἀνάβασις (3,49), ἐνῷ φαίνεται στὴν ἀπογραφὴ ὅτι ἀπόγονοι τοῦ Σαλωμὼν δὲν βρέθηκαν ν' ἀπογραφοῦν, παρὰ μόνο *υἱοὶ δούλων τοῦ Σαλωμών,* ἐν τούτοις τοῦ δευτέρου γιοῦ τοῦ Δαυΐδ Δαλουΐα, ποὺ ἡ πιστὴ καὶ συνετὴ μητέρα του Ἀβιγαΐα τὸν εἶχε ἀναθρέψει μὲ τὸ φρόνημα νὰ μὴ διεκδικῇ τὸ βασιλικὸ θρόνο τοῦ πατέρα του, ὅταν μάλιστα μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀμνὼν ὁ Δαλουΐα ἔμεινε πρῶτος γιὸς τοῦ Δαυΐδ. αὐτοῦ τοῦ ταπεινόφρονος Δαλουΐα, στὴν ἀπογραφὴ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἰσραὴλ μὲ τὸν Ζοροβάβελ, ἀναφέρονται 652 ἀπόγονοι ἄντρες οἰκογενειάρχες, παρεκτὸς τῶν γυναικοπαίδων τους, διακρινόμενοι σὲ τρεῖς δήμους, προερχομένους ἀπὸ τοὺς τρεῖς γιούς του Βουά, Τωβία, καὶ Νεκωδά. κι αὐτοὶ οἱ πολυπληθεῖς ἀπόγονοι τοῦ Δαλουΐα εἶναι ποὺ διέσωσαν μέχρι τὸ Χριστὸ τὸ *σπέρμα Δαυΐδ, τὸν οἶκον καὶ πατριὰν Δαυΐδ,* ἀπ' ὅπου προῆλθε ὁ Χριστός.

Ἔτσι ὁ Λουκᾶς στὸ Εὐαγγέλιό του (2,4-5) ἱστορεῖ ὅτι *Ἀνέβη Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ εἰς Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυΐδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυΐδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ ἐγκύῳ.* ὁ Ἰωσὴφ βέβαια, ὅπως εἶναι γνωστό, δὲν ἦταν φυσικὸς πατέρας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τὴ συνήθεια τῶν τότε Ἑβραίων εἶναι ἐμφανὲς ὅτι καὶ ἡ «γυναίκα του» Μαριὰμ προερχόταν ἀπὸ τὴν ἴδια *πατριὰ Δαυΐδ καὶ οἶκον Δαυΐδ.*

Ἔτσι κι ὁ ἄγγελος Γαβριήλ, εὐαγγελιζόμενος τὴν παρθένο Μαριάμ, τῆς εἶπε γιὰ τὸ γιὸ ποὺ θὰ γεννοῦσε· *Οὗτος ἔσται μέγας..., καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυΐδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ* (Λκ 3,7). φυσικὰ τὴν ὥρα ἐκείνη ὄχι μόνον ἡ Μαριὰμ ἀλλὰ κι *ὁ παρεστὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ* Γαβριὴλ δὲν γνώριζαν πῶς θὰ ἔπαιρνε ὁ Χριστὸς *τὸν θρόνον Δαυΐδ.* κι ὁ ἄλλος ἄγγελος εἶπε στὸν Ἰωσήφ· *Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυΐδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου* (Μθ 1,4).

Ἔτσι ὁ Ματθαῖος ἀρχίζει τὸ Εὐαγγέλιό του μὲ τὴν ἐπιγραφικὴ πρώτη φράσι του *Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυΐδ υἱοῦ Ἀβραάμ* (Μθ 1,1). κι ὁ Παῦλος στοὺς Ῥωμαίους (1,3) γράφει ὡς *δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ... τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυΐδ,* ὡς μελλοθάνατος δὲ στὸν Τιμόθεο (Β΄ Τι 5,1) *Μνημόνευε Ἰη-*

σοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυΐδ. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὸν Ἰωάννη ἔλεγαν *Ἐκ σπέρματος Δαυΐδ ...ὁ Χριστὸς ἔρχεται* (Ἰω 22,7). καὶ οἱ τυφλοὶ καὶ λοιποὶ εὐεργετούμενοι ἀπὸ τὰ σημεῖα τοῦ Χριστοῦ, πρὶν εὐεργετηθοῦν, τοῦ ἔδειχναν τὴν πίστι τους προσφωνώντας τον *Υἱὲ Δαυΐδ, ἐλέησον ἡμᾶς* (Μθ 41,1· Λκ 100,3· Μρ 46,3)· ἀκόμη καὶ ἡ ἀλλοδαπὴ Χαναναία *ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαυΐδ* (Μθ 69,2). κι ὁ ἴδιος ὁ ἀναστὰς κι ἀναληφθεὶς Κύριος λέει ἐν ἀποκαλύψει στὸν Ἰωάννη *Ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυΐδ* (Ἀπ 40,2). καὶ πολλὰ ἄλλα παρόμοια μνημονεύονται στὴν Καινὴ Διαθήκη γιὰ τὴν κατὰ σάρκα καταγωγὴ τοῦ Χριστοῦ.

Ἔτσι γενεαλογεῖται στὴ Βίβλο ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς γόνος τοῦ Δαυΐδ, κι αὐτὴ εἶναι ἡ ἔγκυρη κι ἐπαρκὴς γενεαλογία του. τὰ δὲ ἄλλα εἶναι *ἰουδαϊκοὶ μῦθοι* (Α΄ Τι 2,2). ἡ καταγωγὴ τοῦ Χριστοῦ δὲν πέρασε ἀπὸ τὴ γενεαλογικὴ γραμμὴ τοῦ Σαλωμὼν καὶ τῆς λοιπῆς βασιλικῆς δυναστείας. ὁ Κύριος ἔκρυψε ἐπιμελῶς τοὺς πατέρες του στὴν ἀφάνεια μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Δαυΐδ, δίνοντάς τους μιὰ ὑψηλὴ θέσι στὴν αἰωνιότητα, ἐνῷ στὸν Σαλωμὼν καὶ στοὺς γόνους του ἔδωσε μιὰ ἐπίγεια βασιλεία γεμάτη ἀποστασίες, εἰδωλολατρία, ἐγκλήματα, παιδοκτονίες στὴν πυρὰ τοῦ Μολόχ, ἀνισορροπίες μετὰ τὸν Ἰωρὰμ τὸ γιὸ τοῦ Ἰωσαφάτ, ποὺ ἔβαλε στὸ βασιλικὸ γένος καὶ γονίδια τῆς Ἰεζάβελ, καὶ ἄλλες τρομακτικὲς βρομιὲς καὶ διαστροφές. κι ὁ κρυψώνας τοῦ Κυρίου, ὅπου ἔκρυβε ἀπὸ τὸ διάβολο τοὺς προπάτορές του, ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Δαυΐδ ἀπὸ τὴν Ἀβιγαΐα ὁ Δαλουΐας καὶ οἱ ἀπόγονοί του μέχρι τὴν Παρθένο Μαρία τὴ μητέρα του. ὁ Σαλομὼν καὶ ὅλη ἡ βασιλικὴ δυναστεία του μέχρι τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία (20 βασιλεῖς) χρησιμοποιήθηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο ὡς παραπλανητικὸ καμουφλάζ.

Ἤδη ὅμως ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ ἀποστόλου Παύλου κάποιοι ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὶ εἶχαν τὴ συλλεκτικὴ μανία νὰ σκαρώνουν γιὰ βιβλικὰ πρόσωπα καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὸ Χριστὸ *γενεαλογίας* μὲ ὅλα τὰ πρόσωπα - κρίκους ἐφευρημένα κι ὠνομασμένα, γιὰ τὶς ὁποῖες ὁ Παῦλος λέει μὲ ἀηδία στοὺς μαθητάς του Τίτο καὶ Τιμόθεο *...Μωρὰς ζητήσεις καὶ γενεαλογίας... νομικὰς περιίστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι* (Ττ 7,2)· καί· *...Ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις* (Α΄ Τι 2,2). καὶ δὲν ὑπάρχουν πιὸ ἀπέραντες κι ἀστήρικτες βιβλικῶς καὶ μυθώδεις γενεαλογίες ἀπ' αὐτὲς τοῦ Χριστοῦ δῆθεν, ποὺ ξεκινοῦν ἡ Α ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ καὶ ἡ Β ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ καρφιτσώθηκαν στὰ δυὸ ἀρχαιότερα Εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Λουκᾶ στὰ σημεῖα Μθ 1,1^{+} καὶ Λκ 14,4^{+}.

Στὴ γενεαλογία Α οἱ 1-5 *Ἀβραὰμ - Φαρὲς* μαρτυροῦνται στὴ Γένεσι πλουσίως (Γε 17,5· 21,3· 25,26· 29,35· 38,29· καὶ σὲ μεγάλη ἔκτασι).

Οἱ 6-7 *Ἐσρὼμ - Ἀρὰμ* δὲν ἀνευρίσκονται στὴ Βίβλο. ἀνευρίσκονται μόνο σὲ δυὸ νόθες κι ὠβελισμένες γενεαλογίες, στὴν τεράστια καὶ καρφιτσωμένη στὴν ἀρχὴ τῆς Παραλειπομένης καὶ στὴ μικρὴ καὶ καρφιτσωμένη στὸ τέλος τῆς Ῥούθ· ὁ δεύτερος πάντα ὡς *Ἀράν.* καὶ οἱ δυὸ αὐτὲς γενεαλογίες εἶναι ἔργο τῶν γενεαλόγων τοῦ Α΄ καὶ Β΄ μ.Χ. αἰῶνος.

Οἱ 8-9 *Ἀμιναδὰβ - Ναασσὼν* (ἔτσι μὲ δύο *σσ* κιόλας) ἀνευρίσκονται ὡς πατέρας καὶ γιὸς στὸ Νόμο (173,9), ἀλλ' οὔτε οἱ προπάτορές των οὔτε οἱ ἀπόγονοί τους ἀναφέρονται πουθενά· δὲν συνδέονται μὲ καμμία βιβλικὴ γενεά· μόνο στὴ μικρὴ νόθο κι ὠβελισμένη γενεαλογία τὴν καρφιτσωμένη στὸ τέλος τῆς Ῥοὺθ παρενείρονται ἐντελῶς ἀστήρικτα στοὺς προπάτορες τοῦ Δαυΐδ· καὶ εἶναι δουλειὰ τῶν γενεαλόγων τοῦ Α΄ μ.Χ. αἰῶνος.

Ὁ 10 *Σαλμὼν* ἀναφέρεται ὡς *Σαλμὰν* ἄμεσος πατέρας τοῦ Βοὸζ στὴν προειρημένη νόθο γενεαλογία· καὶ χρονικῶς ὁ Βοὸζ εἶναι φύσει ἀδύνατο νὰ εἶναι γιὸς τοῦ *Ναασσὼν* ποὺ ἀναφέρεται στὸ Νόμο πρὶν ἀπὸ 300 τοὐλάχιστο χρόνια. Καὶ φυσικὰ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἡ ἀναφερόμενη ὡς γυναίκα τοῦ Σαλμὼν *Ῥαὰβ* ἢ *Ῥαχάβ,* ἡ πόρνη τῆς Ἰεριχοῦς, δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι μητέρα τοῦ *Βοόζ,* ὅπως λέγεται. θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν εἶχε γεννήσει σὲ ἡλικία της 350 ἐτῶν. οἱ γενεαλόγοι γενικῶς δὲν εἶχαν ποτὲ τὴν αἴσθησι τοῦ χρόνου. μποροῦσαν νὰ ποῦν «Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ὁ γιὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου».

Ἀπὸ τὸν 11 μέχρι τὸν 32, *Βοὸζ* τὸν ἄντρα τῆς Ῥοὺθ μέχρι τὸν *Ἰεχονία,* δηλαδὴ ἀπὸ τὸν προπάππο τοῦ Δαυΐδ μέχρι τὴ βαβυλώνιο αἰχμαλωσία, ἔχουμε αὐθεντικὴ βιβλικὴ ἀδιάκοπη γενεαλογία, διότι πρόκειται γιὰ τὴν καλῶς ἱστορημένη βασιλικὴ δυναστεία. ὁ γενεαλόγος ὅμως, ἐνῷ ἀλλοῦ ἔχει τόσα φανταστικὰ πρόσωπα, ἐδῶ ποὺ βρίσκεται στὰ πραγματικὰ καὶ ἱστορικῶς διάσημα πρόσωπα, παραλείπει τέσσερες βασιλεῖς - κρίκους τῆς γενεαλογίας, τοὺς 21-23 καὶ 31 *Ὀχοζίαν, Ἰωάς, Ἀμασίαν,* καὶ *Ἰωακίμ* (Βα 76,9-79,25· 85,1-4· 86,1-90,1· 93,1-96,1· 123,4-124,10· Πα 69,1-70,4· 71,1-73,17· 74,1-39· 93,6-94,11). ἔχει 40 ὀνόματα *(Ἀβραὰμ - Ἰωσήφ),* ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 44· καὶ μ' ἕνα καββαλιστικὸ - φακιρικὸ παιχνίδι τὰ διακρίνει σὲ 3 δεκατετράδες *(γενεαὶ δεκατέσσαρες),* ποὺ ἔτσι ἔπρεπε νὰ εἶναι 42 ($= 3 \times 14$). καὶ νομίζω ὅτι τοὺς μὲν τρεῖς 21-23 *Ὀχοζίαν Ἰωὰς Ἀμασίαν* παρέλειψε, ἐπειδὴ ἀντιγράφοντας ἀπὸ κάποιον κατάλογο ἄλλου γενεαλόγου ὑπερπήδησε ἀπὸ τὸν *Ὀχοζίαν* στὸν *Ὀζίαν* (διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου)· τὸν δὲ 31 *Ἰωακὶμ* παρέλειψε ἢ ὁ ἴδιος ἢ ὁ προη-

γούμενός του, ἐπειδὴ μέχρι καὶ τὴ σῳζόμενη χειρόγραφη παράδοσι στὰ χειρόγραφα τῆς Π. Διαθήκης συγχέονται ἢ καὶ ταυτίζονται τὰ ὀνόματα *Ἰωακὶμ* ἢ *Ἰωαχὶμ* καὶ *Ἰεχονίας,* πατέρας καὶ γιός. ἡ δὲ καββαλιστικὴ διαίρεσι σὲ 3 δεκατετράδες πρέπει ν' ἀνῆκε στὸν προηγούμενο ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀντέγραψε τὴ γενεαλογία κι ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ τὰ 44 ὀνόματα, ἀλλά, μετρώντας τὰ διαστήματα καὶ ὄχι τὰ ὀνόματα ταυτίζοντας δὲ καὶ τοὺς *Ἰωακὶμ* καὶ *Ἰεχονίαν,* καὶ παραλείποντας τοὺς δυὸ ἀκραίους *Ἀβραὰμ* καὶ *Ἰωσήφ,* εἶχε 42 ποὺ εἶναι ἀκριβῶς 3 δεκατετράδες. ἡ γενεαλογία δηλαδὴ εἶχε καὶ περιπέτειες, ποὺ δείχνουν ὅτι ἄλλος τὴ σκάρωσε καὶ ἄλλος πιὸ ἐπιπόλαιος καὶ τολμητίας καὶ ἀνεύθυνος τὴν καρφίτσωσε στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. τὴν ἀπουσία τῶν 4 βασιλέων σχολιάζοντας ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στὴν Ἑρμηνεία του στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (ὁμ. 4, § 1 PG 57,39) γύρω στὸ ἔτος 390 λέει στοὺς ἀκροατάς του ὅτι στὴ μεσαία δεκατετράδα τῆς γενεαλογίας παραλείφθηκαν 3 βασιλεῖς, ἐνῷ στὴν τρίτη γίνεται λόγος γιὰ δεκατετράδα, ἀλλ' ἀναγράφονται μόνο δώδεκα ὀνόματα. ἡ δὲ ἐξήγησι εἶναι ὅτι στὴ μὲν τρίτη δεκατετράδα ὁ Ματθαῖος μετράει ὡς πρόσωπα *καὶ τὸν χρόνον τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὸν Χριστόν,* κι ἔτσι γίνονται 14, τὸ δὲ πρῶτο πρόβλημα τῆς παραλείψεως τῶν τριῶν βασιλέων *ὑμῖν ἀφίημι ζητεῖν· οὐδὲ γὰρ πάντα ἐπιλύειν ὑμῖν ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ ἀναπέσητε.* τί ἐννοεῖ μὲ τὴν τελευταία του φράσι εἶναι αἴνιγμα. «γιὰ νὰ μὴν κουραστῆτε» ἢ «γιὰ νὰ μὴ σκανδαλιστῆτε» ἢ «γιὰ νὰ μὴ μοῦ ἐπιτεθῆτε»; μόνο δύο φορὲς στὴ ζωή του καὶ στὸ πελώριο ἔργο του ὁ ὑπέροχος Χρυσόστομος ὁ μέγιστος ὅλων τῶν ἑρμηνευτῶν τῆς Βίβλου ἀποφεύγει ν' ἀπαντήσῃ ἢ νὰ ἐκφρασθῇ· μία ἐδῶ καὶ μία στὸ ὅτι οὐδέποτε μίλησε οὔτε μὲ ὑπαινιγμὸ γιὰ τὴν Ἀποκάλυψι τοῦ Ἰωάννου σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἄλλοι τὴ δέχονταν καὶ ἄλλοι τὴν ἀπέρριπταν, καὶ ὅλοι ἔπαιρναν θέσι. καὶ ἡ ἐδῶ ἀπάντησί του ὅτι στὴν τρίτη δεκατετράδα, γιὰ νὰ γίνουν τὰ 12 πρόσωπα 14, μετροῦνται καὶ ὁ χρόνος τῆς αἰχμαλωσίας καὶ ὁ Χριστός, δὲν εἶναι τοῦ μεγάλου του ἀναστήματος. νὰ εἶχε ἆραγε μυριστῇ τὴ νοθεία; δὲν ξέρουμε ποιά ἐξήγησι εἶχε στὸ νοῦ του. ἔχω τὴ γνώμη ὅτι εἶχε καταλάβει τὴν ἀλήθεια, ἀλλ' ἀπέφυγε νὰ τὴν πῇ μπροστὰ σ' ἕνα εὐσκανδάλιστο κι ἐν μέρει φανατισμένο κι ἐπικίνδυνο ἀκροατήριο, ποὺ δὲν θ' ἀνεχόταν ν' ἀκούσῃ γιὰ λάθος ἢ χάσμα ἢ νόθο κομμάτι στὴ Βίβλο. φυσικὰ δὲν μποροῦσε νὰ μὴ μνημονεύσῃ τὴν παράλειψι τῶν τεσσάρων βασιλέων, διότι ὑπῆρχαν καὶ μελετηταὶ τῆς Π. Διαθήκης, καὶ ἡ παράλειψι εἶναι ὑπερβολικὰ χοντρή.

Ἔπειτα εἶναι ἡ ἐπίσης πραγματικὴ καὶ βιβλικὴ δυάδα 33-34 *Σαλαθιὴλ* καὶ *Ζοροβάβελ,* πατέρας καὶ γιὸς ποὺ ὑπερκαλύπτουν τὴ βαβυλώνιο - περσικὴ αἰχμαλωσία· ὁ γιὸς *Ζοροβάβελ* εἶναι αὐτὸς ποὺ ἐ-

πέστρεψε τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία (Βαβυλωνία - Περσία) στὴ χώρα του, καὶ εἶναι ἕνας δεύτερος Μωϋσῆς καὶ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή (Ἀν 5,3· Ἀγ 1,2· Ζα 2,56-57). εἶναι ὅμως βιβλικῶς ἀστήρικτη ἡ ἐκδοχὴ τοῦ γενεαλόγου ὅτι οἱ δυὸ αὐτοὶ εἶναι ἀπόγονοι, γιὸς καὶ ἔγγονος, τοῦ τελευταίου ἢ προτελευταίου προαιχμαλωσιακοῦ βασιλέως *(Ἰεχονίου* ἢ *Σεδεκίου)* καὶ πρόγονος τοῦ Χριστοῦ. ὁ Ζοροβάβελ πουθενὰ στὴ Βίβλο δὲν φαίνεται βασιλικὸς γόνος· εἶναι μόνο *ἄρχων τῆς φυλῆς Ἰούδα* μὴ κληρονομικὸς δικτάτωρ - κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ ὅπως οἱ Μωϋσῆς, Ἰησοῦς τοῦ Ναυή, καὶ Νεεμίας. ἡ παρεμβολή του στὴ γενεαλογία εἶναι φαντασίωσι τοῦ γενεαλόγου.

Οἱ 35-43 *Ἀβιοὺδ* (ὁ δῆθεν γιὸς τοῦ *Ζοροβάβελ*) - *Ἰακὼβ* (ὁ δῆθεν πατέρας τοῦ τελευταίου *Ἰωσήφ,* ἴσως ἐπειδὴ οἱ δυὸ δῆθεν ἔγγονοί του κατονομάζονται στὰ Εὐαγγέλια ὡς *Ἰάκωβος (ὁ μέγας)* καὶ *Ἰάκωβος ὁ μικρός, ἀδελφοὶ* (=ἐξάδελφοι) τοῦ Χριστοῦ, εἶναι καὶ οἱ ἐννέα πρόσωπα τελείως ἀμάρτυρα ὡς μεταγενέστεροι καὶ τοῦ χρονικῶς τελευταίου βιβλίου τῆς Π. Διαθήκης (τῆς Ἀναβάσεως) καὶ σκέτες φαντασιώσεις τοῦ γενεαλόγου. καλὰ λέει ὁ Παῦλος τὶς γενεαλογίες *μύθους.*

Ἕνα ἄλλο ἄξιο παρατηρήσεως εἶναι ὅτι, ἐνῷ ὁ Ματθαῖος τὶς πλάγιες πτώσεις τοῦ ὀνόματος *Σολομὼν* τὶς σχηματίζει *Σολομῶνος - Σολομῶνα* (Μθ 51,5΄΄), ὁ συντάκτης τῆς γενεαλογίας σχηματίζει τὴν αἰτιατικὴ *Σολομῶντα.*

Ὠβέλισα ὁλόκληρη τὴ γενεαλογία *Ἀβραὰμ ἐγέννησε... ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.* εἶναι σκεύασμα νόθο, μῦθος καρφιτσωμένος στὴν ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου γύρω στὸ 100 μ.Χ.

Ἡ γενεαλογία Β ἡ καρφιτσωμένη στὸ Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον εἶναι πιὸ φαντασιωτικὴ ἀπὸ τὴν Α καὶ μὲ τέσσερες βασικὲς διαφορές· μία ὅτι ἀρχίζει ἀπὸ τὸν *Ἀδὰμ* –ἀκριβέστερα ἀπὸ τὸν *θεόν*– καὶ συνεπῶς προσθέτει 20 πρόσωπα ἀρχαιότερα τοῦ Ἀβραάμ· μία ὅτι προελαύνει ἀνάδρομα ἀπὸ τὸν *Ἰωσὴφ* τὸν πατέρα τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν *Ἀδάμ*· μία ὅτι δὲν περιλαμβάνει τὸν *Σαλωμὼν* καὶ ὅλη τὴ λοιπὴ βασιλικὴ δυναστεία, ἀλλ' ἐκτρέπεται σὲ κάποιον βιβλικῶς ἀμάρτυρο γιὸ τοῦ Δαυῖδ ὀνόματι *Νάθαν*· καὶ μία ὅτι, ἐνῷ ἀπὸ τὸν *Ἀβραὰμ* μέχρι τὸ *Δαυῖδ* εἶναι ἴδια μὲ τὴν Α, ἀπὸ τὸ *Δαυῖδ* κι ἔπειτα εἶναι πολὺ πυκνὴ σὲ πλῆθος γεννητόρων καὶ μὲ ὀνόματα - πρόσωπα τελείως ἀμάρτυρα στὴν Π. Διαθήκη, ἐντελῶς φαντασιωτικά, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δυὸ ὀνόματα 55-56 *Σαλαθιὴλ* καὶ *Ζοροβάβελ,* πατέρα καὶ γιό, ποὺ εἶναι ἀπροσδοκήτως σφηνωμένα σὲ θέσι ἀκατάλληλη. ἔχει 41 ὀνόματα στὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ ἡ γενεαλογία Α ἔχει 26 ὀνόματα, σχεδὸν διπλάσια· ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία μέχρι τὸ Χριστό. τὴ δυάδα *Σαλαθιὴλ*

καὶ *Ζοροβάβελ* τὴν ἔχει ἀνάμεσα στὰ ὀνόματα *Νηρὶ* καὶ *Ῥησά,* δῆθεν πατέρα τοῦ *Σαλαθιὴλ* καὶ γιὸ τοῦ *Ζοροβάβελ,* ἐνῷ στὴ γενεαλογία Α οἱ δυὸ βρίσκονται ἀνάμεσα στὰ ὀνόματα *Ἰεχονίας* (ὁ βασιλεὺς) καὶ *Ἀβιούδ.* τὸ ἴδιο σκέρτσο κάνει ὁ γενεαλόγος αὐτὸς καὶ στὸ τέλος –γι' αὐτὸν ἀρχὴ– στὰ τρία τελευταῖα πρόσωπα· ἐνῷ ἡ γενεαλογία Α τοὺς τρεῖς τελευταίους γεννήτορες τοὺς λέει *Ματθὰν Ἰακὼβ Ἰωσήφ,* ἡ γενεαλογία Β τοὺς λέει *Ματθὰν Ἠλὶ Ἰωσήφ.* ἡ στοιχειώδης λογικὴ λέει ὅτι μπορεῖς νὰ βρῇς δυὸ γιοὺς ἑνὸς πατέρα, ἀλλὰ δὲν μπορεῖς νὰ βρῇς δυὸ πατέρες ἑνὸς γιοῦ. οἱ γενεαλόγοι ὅμως κάνουν καὶ τέτοιες χοντράδες, λὲς καὶ τὰ πρόσωπα τῆς γενεαλογίας εἶναι πούλια τοῦ τάβλι. οἱ δὲ «πατέρες» προσπαθοῦν νὰ χωνέψουν τὶς τέτοιες ἀχώνευτες χοντράδες μὲ ἐπινόησι λευϊρατικῶν γάμων, ἀμαρτύρων βέβαια στὴ Βίβλο καὶ τελείως φανταστικῶν. λέω «πατέρες» σὲ εἰσαγωγικά, ἐπειδὴ ὁ «πατὴρ» ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς τῆς λύσεως χοντράδων ἦταν ἀρχηγὸς τῶν ἀρειανῶν, ποὺ σὲ μιὰ «σύνοδόν του», ἡ ὁποία καταχωρίζεται ὡς σεβαστὴ καὶ στὸ λεγόμενο «Πηδάλιον», καθῄρεσε κι ἀφώρισε κιόλας τὸν Μ. Ἀθανάσιον, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ βέβαια. πρέπει καμμιὰ φορὰ νὰ προσέχουμε τί χλαπακιάζουμε ὡς «πατερικὰ κείμενα» καὶ «ἱερὲς παραδόσεις», καὶ νὰ μὴν εἴμαστε χάνοι.

Τέλος πρέπει νὰ πῶ ὅτι σ' αὐτὴ τὴ γενεαλογία Β τὸ ὄνομα 26^{α} *Ἰωρὰμ* εἶναι στὸ ἑπόμενο 27 *Ἀρὰμ* ἀρχαῖο ἐπανώγραμμα (suprascriptum) ὡς «διόρθωσί» του τάχα, τὸ ὁποῖο μαζὶ μὲ τὸ διορθούμενο ἐξελίχτηκε σὲ διττογραφία *Ἀρὰμ Ἰωρὰμ* ἢ καὶ *Ἰωρὰμ Ἀρὰμ* καὶ εἶναι νόθο σφηνωμένο μέσα σὲ νόθα καὶ κατ' ἀρχὴν ἀσυζητητεὶ ὀβελιστέο.

Ὠβέλισα ὁλόκληρη τὴ γενεαλογία Β *Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς... υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Ἠλί, τοῦ Ματθάν, ...τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.* εἶναι σκεύασμα νόθο, *μῦθος* καρφιτσωμένος ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξιστόρησι τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ στὸ Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ Β΄ αἰῶνος. ἡ γενεαλογία Β ὁπωσδήποτε εἶναι λίγο ἢ πολὺ μεταγενέστερη τῆς Α, διότι κλέβει ἀπ' αὐτὴ τὴ δυάδα 55-56 *Σαλαθιὴλ* καὶ *Ζοροβάβελ,* καὶ τὴν ἀνταγωνίζεται κιόλας πλειοδοτώντας καὶ τάχα μου ἀνακαινίζοντας καὶ διορθώνοντας.

Οἱ δυὸ γενεαλογίες δὲν εἶναι κείμενα τῶν εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Λουκᾶ, δὲν ἔχουν καμμία σχέσι μὲ τὰ θεόπνευστα Εὐαγγέλιά τους, στὰ ὁποῖα καρφιτσώθηκαν πολὺ μετὰ τὴν κοίμησί τους ἀπὸ πλαστογράφους αἱρετικούς. διότι μυθομανεῖς αἱρετικοὺς θεωρεῖ ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος Παῦλος καὶ τοὺς γενεαλόγους, γράφοντας *Μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις* (Α΄ Τι 2,2), καὶ *Μωρὰς ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ μάχας νομικὰς περιίστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι* (=ψευδεῖς, φαντασιωτικές)· *αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν*

παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος (Ττ 7,2-3), δηλαδὴ εἶναι διεστραμμένος, ψυχανώμαλος. αἱρετικοὶ λοιπὸν τὶς ἔγραψαν.

63. *[Ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως]!*

Μθ 48 4 5 *Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαυῖδ ὅτε ἐπείνασε [αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ]; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν [οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ], εἰ μὴ μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν;*

Λκ 25 3 4 *Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαυῖδ ὁπότε ἐπείνασεν [αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες]; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ ἔφαγε, [καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ], οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;*

Μρ 11 4 *Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαυῖδ ὅτε χρείαν ἔσχε καὶ ἐπείνασε [αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ], πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ [ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως] καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι [καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι];*

Ὠβέλισα τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν [...]· δύο φράσεις στὸ Ματθαῖο, δύο στὸ Λουκᾶ, καὶ τρεῖς στὸ Μάρκο. ἦταν σχόλια τῆς ᾠ̆ας (scholia marginalia), καὶ κάποτε κάποιοι τὰ ἔβαλαν μέσα στὸ κείμενο. αὐτοὶ ποὺ τὰ σημείωσαν κι ἐκεῖνοι ποὺ τὰ ἔχωσαν μέσα στὸ κείμενο ἦταν ἢ βλᾶκες καὶ ἀμαθεῖς ἢ παμπόνηροι παραχαράκτες. καὶ ἡ παραχάραξι φαίνεται ἀπὸ πολλά.

Τὰ κομμάτια ποὺ ὀβελίζω εἶναι φρικτῶς ἀνιστόρητα. ὁ Δαυῖδ αὐτὸ ποὺ ἔκανε δὲν τὸ ἔκανε *ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀβιάθαρ,* ἀλλ' ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀβιμέλεχ. ὁ Δαυῖδ ἔφαγε τοὺς ἁγιασμένους *ἄρτους τῆς προθέσεως* μόνος ὁλομόναχος καὶ δὲν ἔδωσε σὲ κανέναν ἄλλον νὰ φάῃ· διότι δὲν εἶχε μαζί του ἀπολύτως κανέναν, ἦταν μόνος ὁλομόναχος· δὲν μπῆκε στὴν αὐλὴ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ κανεὶς ἄλλος μαζί του. ἡ ἱστορία αὐτή, ἐξιστορούμενη πλατιὰ καὶ σαφῶς στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Ὅταν ὁ παράφρων ἀπὸ τὸν φονικὸ φθόνο του Σαοὺλ ἔκανε τὴν τρίτη προσπάθεια νὰ δολοφονήσῃ τὸ γαμπρό του καὶ στρατηγό του Δαυῖδ, φανερὰ δὲ καὶ ἰδιοχείρως κατὰ τὴ δεύτερη καὶ τὴν τρίτη ἀπόπειρα, ἡ γυναίκα του Μελχόλ, ποὺ ἦταν καὶ θυγατέρα τοῦ Σαούλ, τὸν βοήθησε νὰ διασωθῇ δραπετεύοντας μὲ σχοινὶ ἀπὸ τὸ πίσω παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ του (Δδ 37). καὶ φεύγοντας ἤξερε πλέον ὅτι τὸ

κεφάλι του ἦταν ἐπικηρυγμένο μὲ βασιλικὴ ἀμοιβή. κι ἀφοῦ φρόντισε νὰ δῇ κρυφὰ μόνο τὸ Σαμουὴλ καὶ τὸν Ἰωνάθαν, ἔφυγε ἀπὸ βουνὸ σὲ βουνὸ κι ἀπὸ σπήλαιο σὲ σπήλαιο, γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὴ ζωή του. διότι θὰ ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ ὁποιοσδήποτε. στὸ τέλος ἔφτασε καὶ κρύφτηκε σὲ κάποιο σπήλαιο κοντὰ στὸ χωριό του, κι ἐκεῖ μὲ χίλιες προφυλάξεις κατώρθωσε νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τ' ἀδέρφια του καὶ φίλους του, καὶ νὰ στρατολογήσῃ μυστικὰ τὸ ἄγημά του, στὴν ἀρχὴ 400 ἄντρες κι ἐν τέλει 600, οἱ ὁποῖοι μετὰ πολλὰ χρόνια ἦταν κατὰ τὴ βασιλεία του οἱ ἔμπιστοί του, οἱ στρατηγοί του, οἱ ὑπουργοί του, καὶ οἱ σωματοφύλακές του (Δδ 42). στὴν ἀρχὴ λοιπὸν τῆς φυγῆς του, πρὶν ἀκόμη ἀποκτήσῃ ἔστω κι ἕναν συνοδό, ἔφυγε χωρὶς κανένα τρόφιμο καὶ κανένα ὅπλο. πεινασμένος ἀπὸ μέρες καὶ ἄοπλος, προχωρώντας ἀπὸ κορφοβούνι σὲ κορφοβούνι, ἔφτασε ἑκατοντάδες χιλιόμετρα μακριὰ κατευθυνόμενος πρὸς τὸ ναό, τὴ μωσαϊκὴ *σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου,* ποὺ ἦταν στημένη στὴ Σηλώμ, πόλι τοῦ νομοῦ τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ. καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ψωμὶ καὶ σπαθί· κι ἔπειτα κατευθύνθηκε πρὸς τὴ γενέτειρά του Βηθλεὲμ στὸ νομὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα (Δδ 41). ἀλλὰ καὶ στὸν ἀρχιερέα δὲν φανέρωσε τὸ πρόβλημά του. στὸν ἀρχιερέα, ποὺ ἐξεπλάγη βλέποντας ὁλόκληρο στρατηγὸ τελείως ἀσυνόδευτο, εἶπε ὅτι ἔφυγε κατεπειγόντως ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸ βασιλέα σὲ μιὰ ἄκρως ἀπόρρητη καὶ κατεπείγουσα ἀποστολὴ μαζὶ μ' ἕνα ἄγημα ἐμπίστων ἀντρῶν, τοὺς ὁποίους ἄφησε παραέξω, κάπου ἐκεῖ κοντά καὶ τὸν περιμένουν, καὶ λόγῳ τοῦ κατεπείγοντος δὲν πρόλαβαν νὰ πάρουν οὔτε ἕνα ψωμί, ὁ ἴδιος δὲ δὲν πρόλαβε νὰ πάρῃ οὔτε ἕνα σπαθί, καὶ μήπως ὁ ἀρχιερεὺς ἔχῃ νὰ τοῦ δώσῃ καὶ κανένα σπαθί. κι ὁ ἀρχιερεὺς Ἀβιμέλεχ τοῦ εἶπε· «Σπαθί; ἀπὸ ποῦ νἄχουμε σπαθὶ ἐμεῖς οἱ ἱερεῖς;... ἆ ναί! ἔχουμε φυλαγμένο ὡς κειμήλιο τὸ σπαθὶ τοῦ Γολιάθ, ποὺ τοῦ τὸ πῆρες ἐσύ, ὅταν τὸν σκότωσες, καὶ τὸ ἀφιέρωσες ἐδῶ στὸ ναό! σοῦ κάνει;». κι ὁ Δαυὶδ τὸ πῆρε λέγοντας «Ναὶ εἶναι ὅ,τι πρέπει». «Ψωμιὰ ὅμως καὶ τρόφιμα δὲν ἔχουμε οὔτε τὸ παραμικρό· τώρα εἶναι νὰ ζυμώσουμε», τοῦ εἶπε ὁ ἀρχιερεύς, «ἔχουμε μόνο τοὺς ἁγιασμένους πέντε *ἄρτους τῆς προθέσεως,* τοὺς ὁποίους ὅμως μόνον οἱ ἱερεῖς ἐπιτρέπεται νὰ φᾶνε..., ἀλλ' ἔστω στὴν ἀνάγκη νὰ τοὺς φᾶτε καὶ σεῖς οἱ λαϊκοί, ἀλλὰ πρέπει τοὐλάχιστον νὰ μὴν ἔχετε συνουσιαστῆ σήμερα, γιατὶ κι ἐμεῖς οἱ ἱερεῖς μόνον ἔτσι τοὺς τρῶμε». κι ὁ Δαυὶδ τοῦ εἶπε· «Κι ἐγὼ καὶ οἱ ἄντρες μου ἔχουμε τρεῖς μέρες νὰ συνουσιαστοῦμε μὲ τὶς γυναῖκες μας». κι ὁ Ἀβιμέλεχ τοῦ ἔδωσε τοὺς πέντε *ἄρτους τῆς προθέσεως.* πῆρε λοιπὸν ὁ Δαυὶδ τὰ ψωμιὰ καὶ τὸ σπαθί, κι ἔφυγε «κατεπειγόντως». πρόσεξε ὅμως ὅτι ὅλ' αὐτὰ τὰ εἶδε κι ἄκουσε ὁ Δωὴκ ὁ Σύρος, ἕνας δοῦλος μουλαρᾶς τοῦ Σαούλ, ποὺ τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες «εἶχε τάμα» νὰ δουλέψῃ στὸ ναό.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Δωήκ, ὅταν ἔμαθε ἀπὸ τὸν Σαοὺλ ὅτι ὁ Δαυΐδ ἦταν καταζητούμενος δραπέτης, τοῦ κατήγγειλε τὰ συμβάντα (Δδ 43). κι ὁ δαιμονισμένος Σαοὺλ πῆγε κι ἔσφαξε τὸν ἀρχιερέα Ἀβιμέλεχ καὶ ἄλλους 305 ἱερεῖς, «ἐπειδὴ ἔδωσαν στὸν ἐχθρὸ τοῦ βασιλέως ὁπλισμὸ κι ἐπισιτισμό», παρ' ὅλο ποὺ ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ τόνιζε ἀπελπισμένα τὴν ἄγνοιά του καὶ τὴν ἀθῳότητά του. κι ἐπειδὴ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἔνοπλη ἀκολουθία τοῦ Σαοὺλ δὲν τολμοῦσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴ διαταγή του νὰ σφάξῃ ἱερέα, τοὺς ἔσφαξε ὅλους ὁ Δωὴκ ὁ Σύρος. ἀπὸ τὴ γενικὴ σφαγὴ τῶν ἱερέων γλύτωσε δραπετεύοντας κρυφὰ ἕνας νεαρὸς γιὸς τοῦ ἀρχιερέως, ὁ Ἀβιάθαρ, ὁ μόνος ἐπιζήσας, καὶ φυσικὰ διάδοχος στὴν ἀρχιερωσύνη, ἀρχιερεὺς πιὰ ὁ ἴδιος. τὸ χρῖσμα τοῦ ἀρχιερέως ἦταν κληρονομικό. καὶ κατέφυγε στὸ Δαυΐδ, κι ἔγινε ἕνα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του. εἶχε πάρει δὲ μαζί του καὶ τὸ *ἐφοὺδ* (ἄμφιο) τοῦ ἀρχιερέως καὶ τὸ *λογεῖον,* μὲ τὸ ὁποῖο ῥωτοῦσαν τὸ θεὸ γιὰ τὸ πρακτέον. ὁ δὲ Δαυΐδ, ὅταν ἄκουσε ἀπὸ τὸν Ἀβιάθαρ τὴ σφαγή, τοῦ εἶπε· «Ἐξ αἰτίας μου σφάχτηκαν. μεῖνε κοντά μου· ὅπου θὰ βρίσκω καταφύγιο γιὰ μένα, θὰ εἶναι καὶ δικό σου καταφύγιο· *πεφύλαξαι παρ' ἐμοί*» (Δδ 43). καὶ τὸν εἶχε ἀρχιερέα ὅλα τὰ χρόνια ποὺ βασίλευε.

Στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ οἱ Ἰουδαῖοι ἀρχιερεῖς καὶ Σαδδουκαῖοι καὶ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, λόγῳ τῆς ἀπιστίας των καὶ τῆς πολὺ ἁμαρτωλῆς ζωῆς των εἶχαν καταντήσει σὲ μεγάλη ὑποκρισία καὶ παράλογη θρησκοληψία. διότι πάντοτε οἱ θρησκόληπτοι ὀφείλουν τὴν ἀηδιαστικὴ καὶ γελοία θρησκοληψία τους στὴ μεγάλη ἀπιστία καὶ διαφθορά τους, καὶ μόνο σ' αὐτήν. ἡ θρησκοληψία εἶναι τὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς διαφθορᾶς, κι ἐκφράζεται μὲ τὶς πιὸ παράλογες καὶ γελοῖες ζηλωτοθρησκοβλακεῖες. γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἐπὶ Χριστοῦ θρησκοακριβολόγοι ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι συκοφαντοῦσαν τὸ Χριστὸ καὶ τοὺς μαθητάς του γιὰ φαντασιωτικὲς «παραβάσεις καὶ κακοδοξίες καὶ βλασφημίες»· ὅτι ὁ Χριστὸς καταπατεῖ τὴν ἀργία τοῦ σαββάτου κάνοντας θεραπεῖες μέρα σάββατο, ἢ κάνοντας μὲ τὸ σάλιο του λάσπη, μὲ τὴν ὁποία θεράπευσε τυφλό, ἢ λέγοντας σὲ θεραπευμένο παράλυτο νὰ σηκώσῃ τὸ κρεβάτι του. κι ὁ Χριστός, ἀπαντώντας στὴ φθονερὴ τυπολατρία τους, τοὺς ἀνέφερε αὐτὴ τὴν ἀπὸ τὸ Δαυΐδ βρῶσι τῶν ἁγιασμένων *πέντε ἄρτων,* ποὺ μόνον ἱερεῖς ἐπιτρεπόταν νὰ τοὺς τρῶνε.

Ὅτι οἱ 2 φράσεις στοὺς δυὸ εὐαγγελιστάς, Ματθαῖο καὶ Λουκᾶ, καὶ οἱ 3 φράσεις στὸ Μάρκο, εἶναι τσόντες παραχαράξεως εἶναι γεγονὸς αὐτομαρτύρητο. τὸ δευτερεῦον κριτικὸ πρόβλημα εἶναι ποιοί συνέταξαν καὶ ποιοί τσοντάρησαν (ἔπειτα;) τὰ σημειώματα μέσα στὸ κείμενο τῶν τριῶν Εὐαγγελίων, κι ἂν εἶναι ἕνας ἢ πολλοί, καὶ ποιᾶς

προελεύσεως ἄνθρωποι ἦταν αὐτοί, καὶ τί κίνητρο εἶχαν νὰ τὸ κάνουν αὐτό, ἂν εἶχαν κίνητρο, ἢ ἂν εἶναι μιὰ βλακεία ἀπονήρευτων βλακῶν καὶ δοκησισόφων κοκορίκων, ἢ ἂν ἀπέβλεπαν σὲ κάτι τὸ πονηρό, καὶ ποιό μποροῦσε νὰ εἶναι αὐτό.

Ἴσως ὁ συντάκτης νὰ ἦταν κάποιος Χριστιανὸς ἰουδαΐζων· ἴσως κάποιος ἁπλῶς δοκησίσοφος· ἴσως κάποιος στριμμένος καὶ ξιππασμένος ξερόλας. πάντως δὲν ἦταν στὰ καλά του ὁ ἄνθρωπος· ἦταν περίπου δαιμονισμένος. ἀλλ' ὅποιος κι ἂν ἦταν, τώρα πιὰ τὸ κείμενο ἀπὸ τὶς τσόντες αὐτὲς εἶναι καθαρό.

64. Ἐκβολὴ δαιμονίων μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία

Μθ 78,9^{+}. Μρ 37,20^{+}. Αὐτὰ ποὺ στὰ χειρόγραφα λέγονται μετὰ τοὺς στίχους αὐτοὺς τῶν δυὸ εὐαγγελιστῶν εἶναι καλογερικὲς προσθῆκες, μὲ τὶς ὁποῖες οἱ κατὰ τὰ ἔτη 324-350 εἰδωλολάτρες μοναχοὶ τῆς Νιτρίας καὶ τῆς Θηβαΐδος τῆς Αἰγύπτου, ποὺ τότε ἄρχισαν νὰ πλευρίζουν τὴ μόλις ἀπελευθερωμένη Χριστιανικὴ ἐκκλησία, διαφήμιζαν στοὺς Χριστιανοὺς τὴ νηστεία τους καὶ τὶς προσευχές των καὶ ὅλες τὶς ἀνύπαρκτες ἀρετές των καὶ τὸ θαυματουργικό τους δῆθεν χάρισμα - ταλέντο, γιὰ νὰ τοὺς προσελκύσουν καὶ νὰ τοὺς ἐπιβληθοῦν, ὅπως κι ἐπιβλήθηκαν στὴν ἐκκλησία μέχρι τὸ 692, ὅταν ἐπέτυχαν μὲ τὴ βοήθεια καὶ τοῦ πάπα Ῥώμης νὰ μὴ γίνεται κανεὶς ἐπίσκοπος, ἂν δὲν εἶναι πρῶτα μοναχός. κι αὐτὸ ἰσχύει μέχρι σήμερα. στὰ χειρόγραφα τοῦ Ματθαίου ὑπάρχουν δυὸ διαφορετικὲς ἀπαντήσεις στοὺς μαθητὰς ποὺ ἐρωτοῦν Γιατί αὐτοὶ δὲν μπόρεσαν νὰ ἐκβάλουν τὸ δαιμόνιο· α) *Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν... ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως... οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.* β) *Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.* ἡ πρώτη εἶναι ἡ ἀπάντησι τοῦ Χριστοῦ· ἡ δεύτερη, ποὺ ἀγνοεῖ θρασύτατα τὴν πρώτη, εἶναι ἡ καλογερικὴ προσθήκη μὲ τὸ διαφημιστικό τους σκεύασμα. εὐτυχῶς δηλαδὴ στὸ Ματθαῖο διασώθηκε ἀκέραιη ἡ ἀπάντησι τοῦ Χριστοῦ. στὸ Μάρκο, ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ Ματθαῖο καταπόδι μ' ἕνα ὁμοιότυπο Εὐαγγέλιο, ὁ πλαστογράφος - διαφημιστὴς καλόγερος ἔσβησε τελείως τὴν ἀπάντησι τοῦ Χριστοῦ κι ἔβαλε τὴ διαφήμισι τῆς θαυματουργικῆς μουτσούνας του μόνο. γι' αὐτὸ μετὰ τὸν ὀβελισμὸ τῆς καλογερικῆς διαφημίσεως στὸν μὲν Ματθαῖο δὲν χρειάστηκε νὰ συμπληρώσω τίποτε, στὸ Μάρκο ὅμως ἀναγκάστηκα νὰ συμπληρώσω τὴν ἀποξυμμένη κι ἀποῦσα ἀπάντησι τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν πρώτη καὶ κύρια φράσι τῆς παρὰ τῷ Ματθαίῳ ἀπαντήσεώς του. ἔτσι κάνουμε οἱ φιλόλογοι κι ἀρχαιολόγοι, ὅταν συμπληρώνουμε δυὸ ὁμοιότυπα κεί-

μενα σπασμένων καὶ λειψῶν μαρμαρίνων ἐπιγραφῶν ἢ σχισμένων καὶ τρύπιων παπυρικῶν σπαραγμάτων. ἔτσι συμπλήρωσα καὶ τὴν τετάρτη καὶ μεγάλη περὶ σαββάτου ἐντολὴ καὶ στὸ Νόμο καὶ στὸ Δευτερονόμιο, συμπληρώνοντας τὸ καθένα κείμενο ἀπὸ τὸ ἄλλο. ἔτσι συμπλήρωσα καὶ τὰ ὁμοιότυπα κείμενα τῶν βιβλίων Δαυΐδ, Βασιλεῖς, Παραλειπομένη. ὁ πανάρχαιος καὶ προχριστιανικὸς θεσμὸς τοῦ μοναχισμοῦ μὲ τὶς ἀρετὲς τῆς *ἀλουσίας* καὶ τῆς *χαμευνίας* (Ὅμηρος, Π 233-235 *Δωδώνης Σελλοὶ ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι*) ἀπὸ τὴν πρώτη χρονιὰ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς (324) μέχρι σήμερα εἶναι κακοήθης ὄγκος στὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας. τὸ δαιμόνιό του δὲν ἐκβάλλεται *εἰ μὴ μόνον* μὲ τὴν πίστι τῶν Χριστιανῶν.

65. Ἑρμηνευτικὰ σχόλια τῆς ᾠ̓ας

Λκ 85,6. *Καὶ εἶπον [οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ]· Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. εἶπε δέ [ὁ Κύριος]· Εἰ εἴχετε πίστιν...*

Τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν [...] εἶναι ἑρμηνευτικὰ σχόλια τῆς ᾠ̓ας, ποὺ σ' ἑπόμενη ἀντιγραφὴ περάστηκαν ὡς γλωσσήματα μέσα στὸ κείμενο, ἐπειδὴ ὁ ἀντιγραφεὺς τὰ πέρασε γιὰ διορθώσεις παροραμάτων.

66. Μῦθος ἀμνηστεύσεως ἀμετανόητης μοιχαλίδος

Ἰω 22,18^{+}. Τὸ διήγημα γιὰ τὴν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθεῖσα μοιχαλίδα, ποὺ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἀνέθεσαν στὸ Χριστὸ νὰ τὴ δικάσῃ, κι ἐκεῖνος τῆς ἔδωσε δῆθεν ἀμνηστία, χωρὶς καμμία ἐκδήλωσι μετανοίας ἐκ μέρους της, εἶναι ψευδεπίγραφο, βλακῶδες, κακόδοξο, ἐμφανῶς παράλογο καὶ σκληρῶς ἀντιβιβλικό.

Γιὰ τὸν βδελυρὸ αὐτὸ μῦθο γιὰ τὴν ἀμνήστευσι τῆς ἀμετανόητης ἀδιάντροπης καὶ θρασύτατης μοιχαλίδος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν 6^{ον} αἰῶνα ἄρχισε νὰ τσοντάρεται στὰ χειρόγραφα τῆς Καινῆς Διαθήκης σὲ τέσσερα σημεῖα τῶν Εὐαγγελίων Κατὰ Λουκᾶν καὶ Κατὰ Ἰωάννην (Λκ 114,2^{+}· Ἰω 21,25^{+}· 22,18^{+}· 51,11) νιώθω ντροπὴ καὶ μόνο ποὺ δέχομαι νὰ συζητήσω. συζητῶ ὅμως ἐδῶ, γιὰ ν' ἀντιμετωπίσω τὴν ἤδη παγιωμένη ἀναισθησία, ἢ ἔστω καὶ φοβία, ἐκείνων ποὺ τὸν δέχονται καὶ τὸν διατηροῦν στὶς χρηστικὲς μόνο ἐκδόσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὴν ὥρα ποὺ τὸν ἔχει σιχαθῆ καὶ τὸν ὀβελίζει ἀκόμη κι αὐτὴ ἡ κατὰ τῆς Βίβλου ἀρνητικὴ «κριτική»· διότι εἶναι κείμενο ἀπαράδεκτο, ἀντιχριστιανικό, γενικώτερα ἀντιβιβλικό, καὶ βδελυρὸ καὶ

βλάσφημο· ἀκόμη κι ἕνας ἄπιστος καὶ κυνικὸς τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» τὸ θεωρεῖ αὐτονόητο ὅτι τέτοια περικοπὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ συντάκτη τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὁ τσονταρισμένος αὐτὸς μῦθος στὰ χειρόγραφα τῆς Καινῆς Διαθήκης μέχρι καὶ τὸ τέλος τοῦ Ε΄ αἰῶνος δὲν ὑπάρχει. πρῶτο τὸν ἔχει τὸ χειρόγραφο D ἢ τοῦ Βέζα τοῦ 6^{ου} αἰῶνος, ἕνα χειρόγραφο περίεργο, γεμάτο ἀπόκρυφες καὶ κακόδοξες τσόντες καὶ προερχόμενο σαφῶς ἀπὸ κάποια αἵρεσι. ἀπὸ τὸν 6^{ον} αἰῶνα ἄρχισαν νὰ ἔχουν τὸ μῦθο κι ἄλλα χειρόγραφα, ὁπωσδήποτε λιγώτερα ἀπὸ τὸ ἕνα τέταρτο τοῦ συνόλου καὶ ὄψιμα, τὸ δὲ διήγημα ὀβελίζεται σ' αὐτὰ μὲ ὀβελὸν (—) ἢ μὲ ἀστερίσκον (⁂). μιὰ ἀνόητη συλλεκτικὴ φιλοδοξία μόνον ἔπειθε τοὺς παρασκευαστὰς χειρογράφων νὰ ἔχουν τὸ μῦθο ἔστω κι ἔτσι στιγματισμένο δυσμενῶς ἀνάμεσα στὶς θεόπνευστες σελίδες τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Τὸ παραμύθι, ὅταν τσοντάρεται στὰ Εὐαγγέλια, δὲν τσοντάρεται σὲ μία καὶ σταθερὴ θέσι. τσοντάρεται ἄλλοτε μετὰ τὸ Λκ 114,2^{+} δηλαδὴ μετὰ τὸ τέλος τῆς κηρυκτικῆς δράσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ πάθους του, ἄλλοτε μετὰ τὸ Ἰω 21,25^{+} δηλαδὴ ἀνάμεσα στὶς δυὸ ὁμιλίες τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴ σκηνοπηγία, ἄλλοτε μετὰ τὸ Ἰω 22,18 δηλαδὴ στὸ μέσον τῆς δευτέρας ὁμιλίας του, κι ἄλλοτε μετὰ τὸ Ἰω 51,11 δηλαδὴ ἕνα στίχο πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος του Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι οἱ πλαστογράφοι καὶ τσονταρισταὶ ἔψαχναν μέρος πρόσφορο γιὰ νὰ τὸ χώσουν. ὅπου κι ἂν σφηνώνεται ὅμως αὐτὸ τὸ παραμύθι, διακόπτει τὸν εἰρμὸ τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος συνεχίζεται μὲ ἐμφανῆ νοηματικὴ συνέχεια στὸ στίχο τὸν μετὰ τὴν τσόντα. ἰδιαζόντως ἀπροσάρμοστη καὶ κακόγουστη εἶναι ἡ τσόντα στὶς δυὸ συνηθέστερες θέσεις σφηνώματος Ἰω 21,25 καὶ 22,18. ὁ Βασίλειος Ἀντωνιάδης τὴν ἔχει στὴ θέσι Ἰω 22,18^{+}, ἀλλ' ὡς ὠβελισμένη μέσα σὲ μεγαλόσχημα εἰσαγωγικὰ < <...> >, τὰ ὁποῖα ἐννοεῖ ὡς ὀβελιστικὲς ἀγκύλες [...]. προφανέστατα ἤθελε νὰ τὴν πετάξῃ τελείως, ἀλλ' ἐμποδίστηκε ἀπὸ τὴν παπόφιλη ἐπιτροπὴ ποὺ τὸν ἐπόπτευε, ὅπως φαίνεται κι ἀπὸ κεῖνα ποὺ λέει μὲ παράπονο στὸν πρόλογό του γιὰ τὴ σφῆνα στὸ χωρίο Α΄ Ἰω 14,8 (παλιὰ στιχαρίθμησι 5,7)· καὶ ἀντέδρασε ὁ καημένος, ἐκδίδοντας ἐκείνη μὲν τὴν προσθήκη μὲ λεπτότερα γράμματα, αὐτὴ δὲ τὴ βρόμικη τσόντα ἐντὸς ὀβελιστικῶν γωνιῶν < <...> >. ἀργότερα ἄλλη ἐπιτροπὴ ἀφῄρεσε τὶς ὀβελιστικὲς αὐτὲς γωνίες < <...> > κι ἐξίσωσε τὴ βρόμικη αὐτὴ ψευδεπίγραφη κι ἀπόκρυφη τσόντα μὲ τὸ θεόπνευστο βιβλικὸ κείμενο. ὑπάρχουν ὅμως στὶς δυὸ ἐκδόσεις τοῦ Ἀντωνιάδου (1904· 1912) καὶ στὴν ἔκδοσι Ι. καὶ Π. Ζαχαροπούλου, ἡ ὁποία εἶναι φωτογραφικὸ ἀντίγραφο τῆς Β΄ ἐκδόσεως τοῦ Ἀντωνιάδου. καὶ στὴν τέταρτη θέσι, Ἰω

51,11, ἡ μυθικὴ τσόντα διακόπτει πολὺ χοντροκομμένα καὶ βάναυσα τὴ ῥοὴ τοῦ βιβλικοῦ λόγου, λίγο πρὸ τῆς κατακλεῖδος τοῦ Εὐαγγελίου μάλιστα σὰν ὡμολογημένη προσθήκη σὲ παράρτημα.

Ἐξ ἄλλου ἡ τσόντα τῆς μοιχαλίδος δὲν ἔχει σταθερὴ μορφὴ κειμένου, ὅπως ἔχουν ὅλες ἀνεξαιρέτως οἱ περικοπὲς τῆς Βίβλου. ἔχει γύρω στὶς 60 παραλλαγὲς μὲ διαφορὲς πολὺ μεγαλείτερες ἀπὸ κεῖνες ποὺ μποροῦν νὰ ὑποσημειωθοῦν σ' ἕνα κριτικὸ ὑπόμνημα. εἶναι φανερὸ ὅτι τὸ διήγημα, πρὶν τσονταριστῇ σ' ὁποιοδήποτε σημεῖο τῶν Εὐαγγελίων, κυλιόταν σὰν ἀνέκδοτο παραμύθι ἀνάμεσα σ' ἄλλα τέτοια παραμύθια ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, κι ἀπὸ χέρι σὲ χέρι πλάθονταν σὲ διάφορες παραλλαγές. ὡς λαογραφικὸ σκεύασμα διασκευαζόταν ἀπὸ κάθε παραμυθᾶ. ἦταν σὰν τ' ἀδέσποτα δημοτικὰ τραγούδια, ποὺ τὸ καθένα ἔχει ἄλλη μορφὴ σὲ κάθε τόπο, ἐπειδὴ ὁ κάθε κλαριντζῆς τὸ διασκευάζει. ἴδια περιπέτεια ἔχουν καὶ οἱ *Αἶνοι τοῦ Αἰσώπου* καὶ ὅλα τὰ ἀρχαῖα καλαμπούρια. αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ λεγόμενη «περικοπὴ τῆς μοιχαλίδος» κυλιόταν στὸ κοινὸ ἐπὶ χρόνια καὶ διαμορφωνόταν σὲ ποικίλες παραλλαγὲς ἀπὸ τοὺς χρῆστες της. δὲν συμβαίνει αὐτὸ μὲ καμμιὰ περικοπὴ τῆς Βίβλου.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου διαφέρει ἀπὸ τ' ἄλλα τρία στὸ ὅτι εἶναι κυρίως «Συλλογὴ ὁμιλιῶν τοῦ Κυρίου». λίγα ἱστορικὰ περιστατικά, ποὺ παρεμβάλλει, εἶναι μόνον εἰσαγωγὲς σὲ ὁμιλίες, ποὺ ἀκολουθοῦν ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν τῶν περιστατικῶν. μόνο μὲ τὸ μῦθο τῆς μοιχαλίδος δὲν συμβαίνει αὐτό, σ' ὁποιαδήποτε ἀπὸ τὶς τρεῖς θέσεις ὅπου τσοντάρεται εἶναι ξεκάρφωτη. οἱ πολλὲς (4) θέσεις, ὅπου τσοντάρεται ὁ μῦθος τῆς ἀμετανόητης καὶ θρασείας μοιχαλίδος στὰ Εὐαγγέλια, δείχνουν ὅτι ὁ μῦθος αὐτὸς κυκλοφοροῦσε πρῶτα ἀνένταχτος σὰ σόκιν βρόμικο ἀνέκδοτο, υἱοθετήθηκε κάποτε ἀπὸ ἕνα μυθιστόρημα πολὺ κοσμικὸ (ἀλεξανδρινὸ) καὶ πολὺ ἀντιχριστιανικὸ ἑβραϊκὸ *(Καθ' Ἑβραίους Εὐαγγέλιον),* καὶ πολλοὶ ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ προσπάθησαν σπασμωδικὰ καὶ ἀπεγνωσμένα νὰ τὸν τσοντάρουν κάπου στὰ Εὐαγγέλια, ὁ καθένας σὲ ἄλλη θέσι, πάντοτε ἀκατάλληλη. διότι τέτοια τσόντα σὲ βιβλικὸ λόγο δὲν κολλάει μὲ τίποτε. πολλοὶ ὅμως εἶχαν πολλὴ κάψα νὰ τὴν τσοντάρουν κάπου. ἦταν μιὰ δολιοφθορὰ (σαμποτάζ), ποὺ «θ' ἀκύρωνε ὄχι μόνον ὅλη τὴν Καινὴ Διαθήκη, ἀλλὰ καὶ τὴν Παλαιά»· ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς βέβαια· λαχτάρα τους καὶ φαντασίωσί τους. μήπως καὶ σήμερα δὲν φτιάχνονται κινηματογραφικὰ ἔργα ποὺ παρουσιάζουν τὸ Χριστὸ μεταλλαγμένο σὲ Καζανόβα, καὶ «σπάζουν τὰ ταμεῖα»; μήπως καὶ κατὰ τ' ἀποστολικὰ χρόνια δὲν ὑπῆρχαν οἱ *ἀσεβεῖς οἱ τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν νικολαΐται;* (Ἰδ 2,2· Ἀπ 3,6· 5,4· 6,3). τίποτε τὸ καινούργιο καὶ πρωτότυπο στὴν προσπάθεια τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς τσό-

ντας τῆς ἀμετανόητης καὶ θρασύτατης μοιχαλίδος, ποὺ μὲ τὴν «ταπεινόφρονα» μαργιολιά της «ἀπέσπασε τὴν ἔγκρισι τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴ διαγωγή της». πρόκειται γιὰ διεγνωσμένη λαϊκὴ ὑστερία καὶ μανία.

Ὡς κυλιόμενο παραμύθι, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐνσφήνωσί της στὰ Εὐαγγέλια ἀναφέρουν τὴν τσόντα τὸ ἀλεξανδρινὸ ἀρειανικὸ ἀπόκρυφο τοῦ Δ΄ αἰῶνος Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων (2,24,6), ποὺ τὴν ὑποστηρίζει, στὴ δὲ λατινόγλωσση Δύσι ὁ Ἀμβρόσιος Μεδιολάνου, κι ἔπειτα τὸν Ε΄ αἰῶνα οἱ Ἱερώνυμος καὶ Αὐγουστῖνος μὲ ἐπιφύλαξι. τὴν ἀγνοεῖ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ποὺ ἑρμηνεύει λέξι πρὸς λέξι ὅλο τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ὅπου τσονταρίστηκε μετὰ 1,5 αἰῶνα ἢ τσόντα. ὁ σπουδαιότερος κι ἐμβριθέστερος βιβλικὸς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας τὴν ἀγνοεῖ, ἢ δὲν καταδέχτηκε νὰ κάνῃ γι' αὐτὴ οὔτε ὑπαινιγμό. παραθέτω τὴ σχετικὴ περικοπὴ ἀπὸ τὸ ἐξηγητικό του Ὑπόμνημα εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, στοὺς στίχους 22,16-23,3.

«Ποίαν γὰρ ἀκολουθίαν ἔχει, εἰπέ μοι, εἰπόντος ἐκείνου ὅτι 'Ὁ νόμος ἡμῶν οὐ κρίνει οὐδένα' εἰπεῖν 'Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;'; δέον γὰρ δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἀκρίτως ἔπεμψαν αὐτὸν καλέσαντες, ἢ ὅτι οὐ χρὴ μεταδοῦναι λόγου, ἀγροικότερον καὶ θυμικώτερον κέχρηνται τῇ ἀντιρρήσει· 'Ἐρώτησον καὶ ἴδε, ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγήγερται'. τί γὰρ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος; ὅτι προφήτης ἐστίν; εἶπεν ὅτι ἄκριτον ἀναιρεθῆναι οὐ δεῖ. οἱ δὲ ὑβριστικῶς, ὡς οὐκ εἰδότι περὶ τῶν Γραφῶν οὐδέν, ταῦτα ἐπήγαγον· ὡσανεὶ εἴποι τις· Ὕπαγε μάθε· τοῦτο γάρ ἐστιν 'Ἐρώτησον καὶ ἴδε'. τί οὖν ὁ Χριστός; ἐπειδὴ ἄνω καὶ κάτω τὴν Γαλιλαίαν ἔστρεφον καὶ τὸν προφήτην, ἀπαλλάττων πάντας ταύτης τῆς ἀλλοτρίας ὑποψίας, καὶ δεικνὺς ὅτι οὐχ εἷς τῶν προφητῶν ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ κόσμου Δεσπότης, φησίν· 'Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου'. οὐ Γαλιλαίας, οὐ Παλαιστινῆς, οὐδὲ τῆς Ἰουδαίας. τί οὖν οἱ Ἰουδαῖοι; 'Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς, ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής'» (Ὁμ. 52, § 2).

Τὸ παραμύθι δὲν ὑπάρχει οὔτε στὴν Εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς Πεντηκοστῆς, στὴ μέση τῆς ὁποίας ἀργότερα τσονταρίστηκε.

Στὶς σημερινὲς χρηστικὲς ἐκδόσεις τοῦ συνεχοῦς κειμένου, ὅπως εἶναι ἡ τῆς «Ζωῆς» καὶ τοῦ «Σωτῆρος» εἶναι τσονταρισμένη μετὰ τὸ Ἰω 22,18. τὴν ἔχουν δὲ ὡς ἔγκυρη κι ὁ ἀγγλικανὸς Farar στὸ ἔργο του «Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ» κι ὁ μεταφραστής του Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης ὁ παραδοσιάρης λογοτέχνης ποὺ πέθανε στὰ 59 του ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ τσιγάρο κι ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ ἀλκοόλ.

Μιὰ μαρτυρία ἀπὸ τὸν δῆθεν Παππία τοῦ Β΄ αἰῶνος (στὸν Εὐσέβιο Καισαρείας, Ἐκ. Ἱστ. 3,39,17) ὅτι «(Ὁ Παππίας) ἐκτέθειται καὶ ἄλλην ἱστορίαν περὶ γυναικὸς ἐπὶ πολλαῖς ἁμαρτίαις διαβληθείσης ἐ-

πὶ τοῦ Κυρίου, ἣν τὸ Καθ' Ἑβραίους Εὐαγγέλιον περιέχει», δὲν μαρτυρεῖ τίποτε γιὰ τὴ γνησιότητα τοῦ διηγήματος. πρῶτον διότι ἐκεῖ λέγεται ὅτι τὸ διήγημα περιέχεται στὸ μεταγενέστερο καὶ ψευδεπίγραφο *Καθ' Ἑβραίους Εὐαγγέλιον.* ὁ Παππίας γνωρίζει καὶ τὰ τέσσερα κανονικὰ Εὐαγγέλια· ἄρα, ἐφ' ὅσον εἶδε τὸ διήγημα στὸ *Καθ' Ἑβραίους Εὐαγγέλιον,* καὶ ἂν ἀκόμη ἦταν παραλλαγὴ τοῦ ἐν λόγῳ διηγήματος, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν τὸ ἔβρισκε σ' ἕνα ἀπὸ τὰ τέσσερα κανονικὰ Εὐαγγέλια. καὶ δεύτερον διότι τ' ἀποσπάσματα ποὺ ἀνθολογεῖ ὁ ἀρειανὸς Εὐσέβιος Καισαρείας ὡς τοῦ Παππίου εἶναι ψευδεπίγραφα καὶ πλαστά, μεταγενέστερα τοῦ Παππίου, κι ἀνήκουν σ' ἕναν μικρονοϊκό, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς τερατώδεις βλακεῖες ποὺ λὲν γιὰ τὸ θάνατο τοῦ προδότου Ἰούδα. πρόκειται γιὰ κάποιον μεταγενέστερο καὶ τελείως ἀναξιόπιστο καὶ γελοῖο βλᾶκα ποὺ παρίστανε τὸν Παππία. ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τὸ ἀναφερόμενο στ' ἀποσπάσματα διήγημα δὲν βρισκόταν στὰ τέσσερα κανονικὰ Εὐαγγέλια, ποὺ γνώριζαν ὁ πραγματικὸς Παππίας τοῦ Β΄ αἰῶνος. καὶ τὰ μέχρι τὸν 6^{ον} αἰῶνα χειρόγραφα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀποστολικοῦ πρωτοτύπου κειμένου.

Πέρα ὅμως ἀπ' αὐτὰ ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴ βιβλικὴ χειρόγραφη παράδοσι κι ἀπὸ τὶς ἔξω ἀπ' αὐτὴ παραδόσεις καὶ μαρτυρίες γιὰ τὸ παραμύθι τῆς ἀμετανόητης μοιχαλίδος, ἔχω νὰ προσθέσω καὶ πέντε ἐπιχειρήματα ἀμάχητα.

Τὸ παραμύθι περιέχει τὴν ἐντελῶς ἀνιστόρητη «πληροφορία» ὅτι οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ Ἰουδαῖοι γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι τὸν διώρισαν ἀνώτατο δικαστή, μὲ δικαιοδοσία ἀπὸ ἀθῴωσι μέχρι ἐπιβολὴ θανατικῆς ποινῆς, στὴ δίκη τῆς μοιχαλίδος, καὶ μετὰ τὴ χωρὶς μαρτυρικὲς καταθέσεις καὶ ἄλλες ἀπαραίτητες αἰτιολογήσεις διαδικασία, μὲ ἀναγνώρισι δηλαδὴ μιᾶς θείας καὶ ὑπεράνω πάσης κριτικῆς ἀποφάσεώς του ἀποδέχτηκαν ὡς ἔγκυρη τὴν ἀθῴωσι τῆς μοιχαλίδος. ἀλλ' ὁ Χριστὸς δὲν ἦταν ἀποδεκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ φαρισαίους σὲ τίποτε· οὔτε βέβαια ὡς δικαστὴς τελεσιδίκων ἀποφάσεων. εἶναι τρελλὸ καὶ νὰ τὸ φανταστῇ κανείς. ἄλλωστε οὔτε καὶ θεσμικὰ ὁ Χριστὸς ἦταν δικαστής. κι οὔτε ἀποπειράθηκε ποτὲ νὰ κάνῃ τὸ δικαστή. οἱ δικασταὶ ἦταν ἢ τῆς φυλῆς Λευΐ, οἱ «ἐκκλησιαστικοί», ἢ ἡρῳδιανοὶ πράκτορες, οἱ πολιτικοί, ἐνῷ ὁ Χριστὸς ἦταν ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Ἰούδα, καὶ δὲν ἦταν ἐντεταλμένος πολιτικὸς πράκτορας τοῦ Ἡρῴδου. ἔπρεπε δὲ ἑκάτεροι αὐτοί, προκειμένου γιὰ θανατικὴ ποινή, ποὺ προβλεπόταν γιὰ τὶς μοιχαλίδες, νὰ ἔχουν καὶ τὴν ἔγκρισι τοῦ Ῥωμαίου ἡγεμόνος τῆς Παλαιστίνης Πιλάτου. ἂν δηλαδὴ –ἔστω ἡ παραχώρησι– ὁ Χριστὸς καταδίκαζε τὴν ἀμετανόητη μοιχαλίδα, στὴ συνέχεια ἔπρεπε νὰ τὴν προσαγάγῃ στὸν Πιλᾶτο

γιὰ τὴν προσυπογραφὴ τῆς καταδίκης της. κι ἂν ὁ Χριστὸς τολμοῦσε κι ἔκανε τέτοια δίκη, θὰ τὸν σταύρωναν δικαίως πάραυτα καὶ μόνο γι' αὐτό. πολὺ παλαβὸς ὁ συντάκτης αὐτῆς τῆς τσόντας, ποὺ φαντάστηκε κάτι τέτοιο· σὲ χρόνια πολὺ μεταγενέστερα βέβαια, ὅταν οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἤξεραν τί ἴσχυε στὴν ἀρχαιότητα καὶ στὴν τότε ἰουδαϊκὴ καὶ ῥωμαϊκὴ πραγματικότητα· πολὺ τσαρλατάνος. στὰ χρόνια τῶν ἀποστόλων ἕνα τέτοιο ψέμμα δὲν θὰ τὸ πίστευε οὔτε ὁ πιὸ χαζός, δὲν θὰ τολμοῦσε οὔτε νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ψεύτη. τὰ λεγόμενα στὴν τσόντα εἶναι πράγματα ποὺ γίνονται μόνο στὰ παραμύθια τῶν ψευδεπιγράφων βιβλίων τῶν νικολαϊτῶν. καθὼς δὲ ὁ Χριστὸς ἦταν ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Ἰούδα καὶ λαϊκός, καὶ ὄχι φορεὺς ἱερωσύνης Λευΐτης τοῦ δήμου Μεραρί, ποὺ ἦταν οἱ νόμιμοι δικασταί, καταπάτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι καὶ τὸν ἰσχύοντα μωσαϊκὸ νόμο μὲ ὁμόφωνη ἀποδοχὴ τῆς ἁρμοδιότητός του καὶ παραδοχὴ τοῦ κύρους του ὡς θείου· πράγματα ποὺ μποροῦν νὰ γράφωνται καὶ νὰ διαβάζωνται μόνο ἀπὸ φρενοβλαβεῖς ἢ κι ἀπατεῶνες πονηροτάτων ἐπιδιώξεων.

Στὰ γνήσια καὶ κανονικὰ Εὐαγγέλια ὁ ἀπείρως φιλάνθρωπος Χριστός, ποὺ σὲ περίπτωσι μετανοίας συγχωρεῖ στοὺς ἁμαρτωλοὺς τὰ πάντα (Μθ 39,6· Λκ 18,9-14· 36,1-18· 77,1 κ.ἑξ., 101,1-10), συγχωρεῖ πόρνες καὶ τελῶνες, ἀλλὰ μόνον ὅταν μετανοοῦν. στὴν παγκόσμια ἱστορία δὲν ὑπῆρξε πιὸ ἐλεήμων ἀπὸ τὸ Χριστό· ἀλλὰ μόνο μετὰ ἀπὸ μετάνοια τοῦ ἁμαρτωλοῦ. ἀλλιῶς καταδικάζει καὶ τοὺς τελῶνες, ὅταν λέῃ γιὰ τὴν πρέπουσα συμπεριφορὰ τῶν δικῶν του πρὸς τοὺς ἀμετανοήτους *Ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης* (Μθ 82,4)· δηλαδὴ «Ἔχε τον γι' ἀμετανόητο βρομόσκυλο καὶ φίδι σὰν τὸν εἰδωλολάτρη καὶ τὸν τελώνη». κι αὐτὰ τὰ γράφει ὁ πρώην τελώνης Ματθαῖος. ὁ Χριστὸς δὲν δίδαξε ποτὲ στοὺς Χριστιανοὺς νὰ εἶναι ἀγαπησιάρηδες λελέδες. μετὰ ἀπὸ εἰλικρινῆ ἠλεγμένη καὶ ἔμπρακτη μετάνοια ἔδωσε πάντοτε συγχώρησι· οὐδέποτε ἔδωσε ἀμνηστία, οὔτε ἐπιτρέπει τὴν ἀμνηστία, τὴν ὁποία συμφωνοῦν χωρὶς ἐκδήλωσι μετανοίας οἱ πολιτικοὶ εἰς ἀλλήλους, μόνο γιὰ νὰ μηδενίσουν τὰ κοντέρ τους καὶ νὰ ξαναρχίσουν τὰ ἴδια, μέχρι νὰ φάῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. ἐδῶ οἱ μάγειροι καὶ τσονταρισταὶ τοῦ μύθου τῆς ἀμετανόητης καρατέτοιας μοιχαλίδος θέλουν τὸ Χριστὸ νὰ δίνῃ ἀμνηστία χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἐκδήλωσι μετανοίας. οὔτε μετάνοια, οὔτε ἐξομολόγησι, οὔτε δάκρυ, καὶ κυρίως οὔτε ἀπόφασι γιὰ μὴ συνέχισι τῆς ἁμαρτίας. καὶ φτιάχνουν ἕναν τέτοιο Χριστό, ψεύτικο. οἱ παμπόνηροι ἀμετανόητοι ἔφτιαξαν παμπόνηρο παραμύθι γιὰ χαζοὺς Χριστιανούς. πολὺ ἐμετικὸ τὸ σκεύασμα τῆς μοιχαλίδος τῶν κουτοπονήρων.

Κι ἐκεῖνο τὸ κουτοπόνηρο καὶ κτηνῶδες νικολαϊτικὸ σλόγκαν! *Ὁ*

ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον! ἂν ἦταν αὐτὸ σωστό, δὲν ἔπρεπε νὰ γραφῇ οὔτε ἡ Καινὴ Διαθήκη οὔτε καὶ ἡ Παλαιά. ἐνῷ ὁ θεόπνευστος Παῦλος γράφει γιὰ τὸν ἐνδεχομένως ἀκόλαστο καὶ κακοῦργο ἡγέτη· *Οὐκ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν* (Ῥω 23,5). ἐὰν κατὰ τὸ πρόστυχο αὐτὸ καὶ κυνικὸ νικολαϊτικὸ σλόγκαν ἔπρεπε νὰ δικάζουν μόνον οἱ ἀναμάρτητοι, τότε θὰ ἔπρεπε νὰ μὴν ὑπάρχῃ κανένα εἶδος δικαιοσύνης καὶ ποινῆς καὶ ἐννόμου τάξεως στὸν κόσμο. εἶναι σλόγκαν βρομοσκύλων· καὶ κυρίως ἐκείνων ποὺ ἀπαιτοῦν γιὰ τὸν ἑαυτό τους ἀσυλία ἀκολασίας. γι' αὐτὸ καὶ ἡ τσόντα αὐτὴ εὐδοκίμησε κυρίως στὰ κλίματα τοῦ χαλίφη τοῦ Βατικανοῦ, ποὺ ἐξασφαλίζει στὰ βρομόσκυλά του ἀσυλία ἀκολασίας. κι ὁ λαὸς τὴ θέλει αὐτὴ τὴν ἀσυλία. φαίνεται αὐτὸ καὶ στὴ λεγόμενη Μ. Τρίτη τὸ βράδυ, ὅταν ὅλοι καὶ ὅλες, ὅσοι δὲν πατοῦν στὴν ἐκκλησία ποτέ, πηγαίνουν ν' ἀκούσουν ἐκεῖνο τὸ τροπάριο τῆς ἀρχαίας ἑλληνόγλωσσης παπικῆς μοναχῆς Κασσιανῆς μὲ τὸν ὑπέροχο στίχο καὶ τὴν ὑπέροχη μουσική, ποὺ τὸ λαρυγγίζουν οἱ μερακλῆδες ψαλτᾶδες μὲ ὑπέροχο μεράκι καὶ τὸ ἀκοῦν ἐπὶ μισὴ ὥρα ὅλες οἱ καρατέτοιες σκουπίζοντας μ' ἐφτὰ μεταξωτὰ μαντηλάκια τὰ ὑστερικὰ δάκρυά τους καὶ τὶς μῦξες των, καὶ ὑπεραγαποῦν τὴν πόρνη! ποιά πόρνη; ἡ ἀδερφὴ τοῦ Λαζάρου Μαρία, *ἡ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐκλεξαμένη,* δὲν ἦταν πόρνη· ἦταν μιὰ ἁγνὴ κι ἀθῷα παρθένος. πόρνη τὴν ἔκανε ὁ ἀνόητος συντάκτης τῆς ἀκολουθίας τῆς Μ. Τρίτης μὲ δασκάλα του σ' αὐτὸ τὴν τσαχπίνα παπικὴ μοναχὴ - ποιήτρια Κασσιανή, ποὺ βοηθοῦσε μ' αὐτὴ τὴν πλαστογραφία της τὸν χαλίφη τοῦ Βατικανοῦ νὰ ἠρεμήσῃ τὶς ταραγμένες συνειδήσεις τῶν ὑποχρεωτικῶς ἀγάμων καὶ στὴν πρᾶξι βρομοσκύλων λεγεωναρίων του μὲ κάτι περικοπὲς σὰν τὴν τῆς ἀμετανόητης μοιχαλίδος καὶ τὰ ψευδολογικὰ τροπάρια τῆς Κασσιανῆς καὶ ἄλλα τέτοια βρόμικα λογοτεχνήματα. ἡ ὑποθετικὴ στὸ διήγημα μοιχαλίδα δὲν ἐκφράζει οὔτε τὴν παραμικρὴ μετάνοια. ἀντίθετα διακρίνεται σ' αὐτὴν ἕνα θράσος προστυχιᾶς. τὸ δὲ μέχρι τὶς ἡμέρες μας διαβόητο σλόγκαν *ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος βαλέτω λίθον,* ποὺ εἶπε δῆθεν ὁ Χριστός, προπαγανδίζει ὕπουλα καὶ ἀναιδῶς μιὰ γενικὴ ἀτιμωρησία, ὅ,τι πιὸ φαῦλο καὶ πρόστυχο μπορεῖ νὰ διανοηθῇ ἄνθρωπος τῆς παρακμῆς στὸ κορύφωμα τῆς ἐγκληματικῆς ὑστερίας του. νικολαϊτικὸ καὶ βρόμικο σλόγκαν τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, πολὺ «συγκινητικὸ» γιὰ κάθε βρόμικο νικολαΐτη, διότι εἶναι ἀπολογία καὶ «ἄποψι» τοῦ κάθε νικολαΐτου τῆς κάθε ἐποχῆς. εἶναι δὲ καὶ βλασφημία κατὰ τοῦ Κυρίου νὰ βάζουν στὸ στόμα του τέτοιο βρόμικο σλόγκαν. σενάριο καταλληλότατο γιὰ πρόστυχα χολλυγουντιανὰ γυρίσματα «τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ» ἢ «τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ», ποὺ προκαλοῦν τὶς ὑστερικὲς κλάψες κάθε προστυχούλας καὶ

βρομούλας Κατίνας. ἡ δὲ κατάφωρη κι ἀδίστακτη καταπάτησι τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου ἀπὸ τὸν δῆθεν Χριστό, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκ θεοῦ ἀκύρωσί του, ὅτι δῆθεν οἱ μὲν φαρισαῖοι τοῦ εἶπαν ὅτι *ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν,* ὁ δὲ δῆθεν Χριστὸς ἀποφάσισε τὴν ἄνευ μετανοίας ἀθῴωσί της, βάζει στὴ σκέψι τοῦ συνετοῦ καὶ σώφρονος ἀνθρώπου τὸ συμπέρασμα «Συνεπῶς οἱ Ἰουδαῖοι καλὰ ἔκαναν ποὺ θανάτωσαν τὸ Χριστὸ ὡς καταπατητὴ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου».

Κι ἐκεῖνο τὸ γριφῶδες καὶ φακιρικὸ καὶ «μυστηριῶδες» καὶ τάχα μου «συμβολικό», ποὺ ἐπαναλαμβάνεται, ὅτι δῆθεν ἀντὶ ἄλλης δικαστικῆς διαδικασίας, ποὺ «θὰ τρόμαζε τὴν καημενούλα μοιχαλίδα», ὁ Χριστὸς ὡς δικαστὴς ἔσκυβε κάτω κι *ἔγραφε* (=ζωγράφιζε; ὑπέγραφε; ἔγραφε;) μὲ τὸ δάχτυλο στὸ χῶμα, εἶναι ἀπὸ τὰ ἐμετικὰ καὶ ὑστερικὰ λαϊκίστικα καμώματα, ποὺ σκαρφίζονται γιὰ τοὺς «βαθυστοχάστους» λελέδες ὅλα τὰ κατακάθια τῆς ἀδικίας καὶ τῆς προστυχιᾶς καὶ τῆς θηριωδίας τοῦ νικολαϊτικοῦ τύπου. καὶ δὲν λέγεται τί ἔγραφε· «αὐτὸ τὸ νιώθουν» μόνο οἱ λελέδες μὲ τὶς «εὐαισθησίες» των. εἶναι τὸ μαγικὸ - φακιρικὸ - μυστικοπαθὲς τσαλίμι, ποὺ ἐντυπωσιάζει τοὺς τοιουτοτρόπους. ἡ Βίβλος τέτοιες χαζομάρες δὲν ἔχει ποτέ. τοῦ μοιάζει μόνο ἐκεῖνο τὸ διαβόητο 666 ποὺ τσονταρίστηκε στὴν Ἀποκάλυψι –καὶ ποὺ μᾶλλον εἶναι τοῦ ἴδιου ἀρχισυντάκτου μ' αὐτὸ ἐδῶ–, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ πῶ παρακάτω. ἡ Βίβλος δὲν εἶναι Σολομωνικὴ οὔτε τράπουλα Ταρὼ οὔτε γιάλινη σφαῖρα χαρτορρίχτρας. ὁ συντάκτης αὐτῶν ἤθελε κατὰ τὴν τσαρλατανική του ἀπάτη νὰ προσεταιριστῇ καὶ τοὺς τοιουτοτρόπους καὶ τοὺς τοιουτοθαυμαστάς. ἡ ἀσυλία τῆς ἀκολασίας καὶ ἡ ἀμνηστία τῆς ἀμετανοησίας θέλγει πολὺν κόσμο καὶ ἰδίως τέτοιον. εἶναι ἡ κυριώτερη κάψα τοῦ κόσμου. αὐτὴ ἡ κάψα δίωκε τοὺς Χριστιανοὺς ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες, κι ἔπειτα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες παρῆγε «ἱερὲς παραδόσεις»· καὶ θὰ τοὺς διώξῃ καὶ στὸ μέλλον. ὑστερικὴ καὶ λυσσασμένη κάψα. καὶ κάτι ποὺ λίγοι θὰ καταλάβουν γιατί τὸ λέω· ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Ῥώμη ἦταν κατὰ τὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια οἱ δυὸ μεγαλείτερες καὶ βρομερώτερες πόλεις τοῦ κόσμου, κι ἂν ἤθελα νὰ πῶ τὰ ὀνόματά τους «μεταφρασμένα» θὰ τὶς ἔλεγα Ῥίο Ντὲ Τζιανέιρο καὶ Λὸς Ἄντζελες τοῦ ὁποίου προάστειο εἶναι τὸ Τίμιο Ξύλο (=Hollywood).

Ἐκτὸς ἀπὸ νικολαϊτικὴ προστυχιὰ τὸ παραμύθι τῆς μοιχαλίδος βρομοκοπάει καὶ φρενοβλαβικὴ φαντασιοκοπία. εἶναι σκληρῶς ἀντιβιβλικὸ ἀντευαγγελικὸ κι ἀντιχριστιανικό. ἡ μοιχεία εἶναι ἡ βδελυρώτερη παραλλαγὴ πορνείας, καὶ τὸ θέμα τοῦ βρόμικου αὐτοῦ παραμυθιοῦ, ἂν παρατηρήσῃ κανεὶς προσεκτικά, δὲν εἶναι «ἡ δικαίωσι τῆς μοιχαλίδος» ἀλλ' «ἡ θριαμβευτικὴ νομιμοποίησι τῆς μοιχείας», τὴν ὁ-

ποία δῆθεν ἀντιμάχονται οἱ «κακοὶ φαρισαῖοι» (=οἱ ἁγνοὶ Χριστιανοί), ἐνῷ προσυπογράφει μὲ τὸ δάχτυλό του ὁ «καλοσυνᾶτος Χριστός»· εἶναι κάτι πού, νομίζω στὴν ἐποχή μας καὶ σὲ κάθε ἀποχριστιανισμένη ἐποχή, ἔχει ἐπιτευχθῆ χάρι στὸ πρόστυχο θράσος τῶν μοιχῶν. ἡ ἀξίωσι ποὺ προβάλλει ὁ συντάκτης τοῦ βρόμικου παραμυθιοῦ δὲν εἶναι περιστασιακὴ φιλανθρωπία ἀλλὰ θεσμικὴ ἰταμότης. καὶ ἡ δεύτερη κρύβεται κάτω ἀπὸ τὸ πρόσχημα τῆς πρώτης σὰν κουτοπόνηρη - παμπόνηρη μέθοδος τῆς καμήλας τοῦ Βεδουΐνου.

67. Οἱ εἰδότες τὸν μαρτυροῦντα

Ἰω 51,11^{+}. *[Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ].*

Ὁ μαρτυρῶν μαθητὴς εἶναι βέβαια ὁ Ἰωάννης· καὶ *ἡ Μαρτυρία αὐτοῦ* εἶναι ἀσφαλῶς τὸ Εὐαγγέλιόν του. ποιοί ὅμως, ὅπως ὑπογράφουν, εἶναι αὐτοὶ ποὺ *οἴδασιν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ;* ἄγνωστο γιὰ πάντα. ἕνα ὅμως ξέρουμε, ἐπειδὴ οἱ ἴδιοι τὸ λένε, ὅτι κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς δὲν εἶναι ὁ Ἰωάννης, οὔτε τὸ παρὸν σημείωμά τους, σὲ κάποιο περιθώριο τοῦ Εὐαγγελίου ἴσως ἢ σὲ κάποιο τελικὸ λευκὸ ἡμισέλιδο, εἶναι μέρος τοῦ Εὐαγγελίου. γι' αὐτὸ καὶ τὸ ὠβέλισα, καὶ τὸ ἔβαλα στὰ Σχόλια, ὅπως ἀπὸ τὰ σχόλια τῆς ᾠας στὰ χειρόγραφα τῶν Ὁμηρικῶν Ἐπῶν συγκεντρώθηκαν κι ἐκδίδονται τὰ *Σχόλια εἰς τὰ Ὁμήρου Ἔπη,* καὶ δὲν τὰ θεωροῦμε ποτὲ μέρη τῶν Ἐπῶν· εἶναι ἀδιανόητο. τὰ σχόλια εἶναι χρήσιμα· ἀκόμη καὶ τὰ πιὸ χαζά. σχεδὸν ὅλα τ' ἀποσπάσματα τῶν ἀπολεσθέντων παραομηρικῶν ψευδεπιγράφων Κυκλίων Ἐπῶν προέρχονται ἀπὸ σχόλια. ποτὲ ὅμως δὲν εἶναι μέρος τοῦ κειμένου τὸ ὁποῖο σχολιάζουν, οὔτε ἐκδίδονται ὡς μέρη ἐκείνου· εἶναι ἀπαράδεκτο. πιθανῶς οἱ *εἰδότες τὸν μαρτυροῦντα μαθητὴν* ἦταν Χριστιανοὶ τῶν ἀκροατηρίων του, ὁπότε τὸ σημείωμά τους εἶναι τὸ ἀρχαιότερο πατερικὸ κείμενο· ὄχι ὅμως Βίβλος.

68. Μικροσκοπικὴ ἀλεξανδρινὴ ἰουδαϊκὴ - ἀρειανικὴ τσόντα

Μρ 58,1. *Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης* (δηλαδὴ τῆς Β΄ παρουσίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ) *ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ, [οὐδὲ ὁ υἱός,] εἰ μὴ ὁ πατήρ.*

Οἱ Ἰουδαῖοι, ποὺ φόνευσαν τὸ Χριστὸ καὶ ὄχι λίγους ἀποστόλους του, ἐναντιώθηκαν στοὺς Χριστιανοὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἵδρυσι

τῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἱδρύσεώς της μὲ τὴν ἐπιφοίτησι τοῦ ἁγίου πνεύματος. μεταξὺ τῶν ἐτῶν 70 κι 100 προσπαθώντας ἀνεπιτυχῶς ν' ἀποδείξουν στοὺς Χριστιανοὺς κυρίως τρία πράγματα, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι θεὸς ἴσος μὲ τὸν Πατέρα του, ὅτι δὲν εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ προφητευόμενος ἀπὸ τοὺς προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, κι ὅτι ἡ Μαρία ποὺ τὸν γέννησε δὲν ἦταν παρθένος, ὅταν τὸν γέννησε, καὶ μὴ μπορώντας ν' ἀπαντήσουν στ' ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη ἐπιχειρήματα τῶν Χριστιανῶν, στράφηκαν σὲ ἀκρωτηριασμοὺς τῆς Π. Διαθήκης στὰ ἐπίμαχα χωρία, ὁ δὲ Ἀκιβὰ ἔπλασε κι ἕνα νέο ἑβραϊκὸ τῆς Π. Διαθήκης, τὸ πρῶτο μασοριτικό, κι ὁ μαθητής του Ἀκύλας μετέφρασε ξανὰ στὴν ἑλληνικὴ τὴν «Π. Διαθήκη» ἀπὸ τὸ σκεύασμα τοῦ Ἀκιβά, μαζὶ δὲ οἱ δυό τους διέβαλαν τὴν ἀρχαία καὶ ἰσραηλιτικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Ἀκιβὰ ἐπαναμετέφραζε, ἐπειδὴ τὸ ἀρχαῖο ἑβραϊκὸ δὲν τὸ καταλάβαινε. γύρω στὸ 200 ὁ ἐξ Ἰουδαίων «Χριστιανὸς» Ἀλεξανδρινὸς Αἰγύπτιος Ὠριγένης, ποὺ δὲν δεχόταν τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, προσπάθησε μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του ἐπὶ 30 χρόνια νὰ «συμμορφώσῃ» τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα τὴν παραδεδομένη στοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους. τὸ 324 οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Ἰουδαῖοι ὑποκίνησαν τὴν αἵρεσι τῶν ἀρειανῶν κληροδοτώντας τους τὸ κύριο δόγμα τους, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι θεὸς καὶ μάλιστα ἴσος μὲ τὸν Πατέρα του. οἱ ἀρειανοὶ πῆραν μὲν τὸ ὄνομα ἀπὸ τὸν πιὸ διαβόητο γαυγιστάριό τους Ἄρειο, ἀλλ' ἀρχηγὸ εἶχαν τὸν ἐξ Ἰουδαίων «Χριστιανὸ» Εὐσέβιο Καισαρείας καὶ συναρχηγὸ τὸν ἐπίσης ἐξ Ἰουδαίων Εὐσέβιο Νικομηδείας. τὸ 565 οἱ ἀρειανοί, ἔχοντας πάντοτε ὑποκινητὰς τοὺς Ἰουδαίους, ἦταν στὴ μέγιστη ἀκμή τους. καὶ σὲ λίγα χρόνια ξαφνικὰ οἱ ἀρειανοὶ ἐξαφανίστηκαν γιὰ πάντα. ἐπάνω στὸ κορύφωμα τῆς ἀκμῆς των. τί συνέβη; ἁπλῶς μεταλλάχτηκαν σὲ μωαμεθανοὺς ἢ μουσουλμάνους. κι ἐκεῖ τὸ ἰουδαϊκὸ στοιχεῖο ἦταν ὁ ποδηγέτης των. στὸ Κοράνιο φαίνεται ἀνάγλυφα ἡ μεγάλη συμβολὴ τῶν Ἰουδαίων στὴν ἵδρυσι καὶ διοργάνωσι τοῦ ἰσλάμ. καθ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἓξ αἰῶνες οἱ Ἰουδαῖοι - ἀρειανοὶ ἔκαναν ὅ,τι μποροῦσαν ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Χριστιανῶν· θέλησαν δὲ νὰ βάλουν χέρι καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη. στὸ παρὸν χωρίο τοῦ Μάρκου ἡ φράσι *[οὐδὲ ὁ υἱὸς]* εἶναι τσόντα ἰουδαϊκὴ κι ἀρειανική. εἶναι βέβαια παράλογη τσόντα. πῶς εἶναι δυνατὸν τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου παρουσίας του τὴν ἡμέρα νὰ μὴν τὴν ξέρῃ ὁ ἴδιος ποὺ θὰ τὴν ἀποφασίσῃ καὶ θὰ τὴν πραγματοποιήσῃ; σχετικὰ μὲ τὶς τρεῖς προειρημένες ἀρνήσεις των οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἡσυχάζουν ποτὲ στοὺς αἰῶνες. καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξέρουν νὰ ὑπαγορεύουν τὶς τρεῖς ἀντιρρήσεις των χωρὶς νὰ φαίνωνται. ὠβέλισα τὴ μικρὴ καὶ διαβολεμένη τσόντα,

ἡ ὁποία καὶ δὲν ὑπάρχει σ' ὅλα τὰ χειρόγραφα, παρὰ μόνο σὲ λίγα καὶ ὄψιμα καὶ κυρίως παλαιστινὰ καὶ ὕποπτα καὶ σὲ δύο παραλλαγές· *οὐδὲ ὁ υἱὸς* καὶ *οὔτε ὁ υἱός.* ἀρειανικὴ καὶ ἰουδαϊκὴ λύσσα.

69. Ἄλλη μικροσκοπικὴ ἀλεξανδρινὴ τσόντα

Α΄ Κο 26,9. *Ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. [διὰ τοὺς ἀγγελους].*

Τὸ ἐπίσης ἀλεξανδρινὸ σχόλιο τῆς ᾧας αὐτό, ποὺ εἶναι ἀσύντακτα σφηνωμένο στὸ κείμενο, προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐν Γε 6,33^{+} σφηνωμένο εἰδεχθὲς καὶ εἰδωλολατρικὸ μυθολογικὸ σχόλιο περὶ *«ἀγγέλων τοῦ θεοῦ,* ποὺ ἐρεθίστηκαν σεξουαλικῶς ἀπὸ ὄμορφες γυναῖκες καὶ τὶς γονιμοποίησαν γεννώντας *γίγαντας».* κι ἐκεῖ κι ἐδῶ τὸ βδέλυγμα αὐτὸ ἀπὸ τὴν ᾧα περάστηκε μέσα στὸ κείμενο· καὶ τὸ ὠβέλισα.

70. Διόρθωσι τῆς ᾧας

Ῥω 22,17. *Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, [Ἑρμῆν],...*

Τὸ *Ἑρμᾶς* εἶναι δωρικὸς τύπος τοῦ *Ἑρμῆς.* ἔμειναν τέτοια δωρικὰ ὀνόματα στὴν ἑλληνικὴ μέχρι σήμερα, ὅπως εἶναι τὰ *Περδίκας* καὶ *Λεωνίδας* ἀντὶ τῶν μὴ δωρικῶν *Περδίκης* καὶ *Λεωνίδης.* κάποιος ὅμως πολὺ ἢ λίγο μεταγενέστερος τῶν ἀποστόλων «λόγιος» «διώρθωσε τὸ λαθεμένο» *Ἑρμᾶν* στὸ περιθώριο ὡς *Ἑρμῆν,* τὸ ὁποῖο σὲ μεταγενέστερη ἀντιγραφὴ μπῆκε στὸ κείμενο ὡς ἐκτέλεσι ὑποδειχθείσης διορθώσεως - συμπληρώσεως παραλειφθέντος ὀνόματος. καὶ τὸ ὠβέλισα.

71. «Προφητεία» - τσόντα ἐξ ἀποκρύφων Ἐνώχ

Ἰδ 3,2^{+}. *[Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος... ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς].*

Τσόντα ποὺ βγάζει μάτι, τελείως ἀμάρτυρη στὴν Π. Διαθήκη «προφητεία» παρμένη ἀπὸ ἄθλια ἀπόκρυφα τοῦ Β΄ αἰῶνος γύρω ἀπὸ τὸν Ἐνώχ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴ Βίβλο δὲν πέθανε, ἀλλὰ *μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός* (Γε 6,26) ὅπως καὶ τὸν Ἠλία. τὰ ἐν λόγῳ ἀπόκρυφα ἀσχολοῦνται πολὺ καὶ μὲ τὴν ἀστρολογία. εἶναι τῶν ἐτῶν 130-135 μ.Χ. καὶ γράφτηκαν ὡς προκαταρκτικὰ τῆς δεύτερης ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων (132-135) μὲ ἀρχηγοὺς στρατιωτικὸ μὲν τὸν

Βαρχωχεβὰ θρησκευτικὸ δὲ τὸν πρωτομασορίτη Ἀκιβὰ ποὺ δοξολογοῦνταν κι ὡς «δεύτερος Μωϋσῆς». τόσο τὸ ἀπόκρυφο μὲ τὴν ἐν λόγῳ «προφητικὴ» τσόντα, τὸ λεγόμενο «Ἀποκάλυψις Ἐνὼχ» ὅσο καὶ οἱ «Σιβυλλικοὶ Χρησμοὶ» καὶ ἄλλα τέτοια βιβλία ἦταν ὅλα ὁ «πνευματικὸς» ἐξοπλισμὸς προπαρασκευῆς γι' αὐτὴ τὴν ἐπανάστασι, ἡ ὁποία ἀπέληξε σὲ πλήρη διάλυσι τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔθνους, ποὺ διήρκεσε ἀπὸ τὸ 135 μέχρι τὸ 1947. ἀπὸ τὴν παραφιλολογία λοιπὸν τῆς προπαρασκευῆς ἐκείνης, ποὺ εἶναι βιβλία φρενοβλαβῶν, προέρχεται ὡς προπαγανδιστικὸ ὑλικὸ ἡ προφητεία αὐτὴ τοῦ Ἐνώχ, ἡ ὁποία τσονταρίστηκε στὴ μικρὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα.

72. *Οἱ τρεῖς μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ...]*

Α΄ Ἰω 14,8. *...Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ ὁ Λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι· καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ] τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.*

Τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν [...] εἶναι νόθα· πλαστογράφημα. τὸ πλαστογράφημα δὲν ὑπάρχει στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα, περίπου 600. στὰ χειρόγραφα τὸ χωρίο γράφεται· *Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.* ὁ Ἰωάννης ἐννοεῖ· «Τρία εἶναι τὰ τεκμήρια ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι *ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ*· τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιο ποὺ παίρνουμε καὶ μ' αὐτὸ ἔχουμε ἐπιτελέσει σημεῖα ἢ προφητεύσαμε ἢ γλωσσολαλήσαμε ὅλοι μας τοὐλάχιστο μία φορὰ κατὰ τὴ βάπτισί μας· τὸ ἴδιο τὸ βάπτισμα ποὺ μᾶς ἀπάλλαξε ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ νιώσαμε ἐλεύθεροι· καὶ τὸ αἷμα τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ αἷμα τοῦ καινούργιου συμβολαίου *(τῆς καινῆς διαθήκης),* τοῦ ὁποίου καὶ κοινωνοῦμε· καὶ συμφωνοῦν καὶ τὰ τρία γιὰ τὴν ἴδια ἀλήθεια· ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι *ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ*». πρῶτος ἀναφέρει τὴν πλαστογραφικὴ σφῆνα, πιστεύοντάς την ὡς θεόπνευστο βιβλικὸ κείμενο, τὸ 381 στὴ λατινικὴ γλῶσσα ὁ λατινόγλωσσος Ἱσπανὸς αἱρεσιάρχης Πρισκιλλιανός. μετὰ ἀπὸ κεῖνον τὸ ἔχουν ἐλάχιστα λατινικὰ χειρόγραφα κι ἐλάχιστοι Λατῖνοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς. στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα τὸ ἔχουν ἕνα μόνο ἑλληνολατινικὸ χειρόγραφο τοῦ 14^{ου} αἰῶνος, τὸ Vaticanum ottobonianum 298, ποὺ παρασκευάστηκε ἀπὸ παπικοὺς στὴν Ἰταλία, τὸ δὲ ἑλληνικό του κείμενο συμμορφώνεται παντοῦ μὲ τὸ λατινικό, κι ἕνας βυζαντινῆς καταγωγῆς παπικὸς δομινικανὸς μοναχὸς τῆς Δύσεως, ὁ Μανουὴλ Καλέκας, ποὺ γράφει κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα καὶ εἶναι φανατικὸς ὀ-

παδὸς τοῦ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινᾶ καὶ μεγάλος ἐχθρὸς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. τὸ ἔχει βέβαια ἀπὸ τὸν Δ΄ ἤδη αἰῶνα καὶ ἡ vulgata τοῦ Ἱερωνύμου. τὸ 1514 τὸ μετέφρασε ἀπὸ τὴ λατινικὴ στὴν ἑλληνικὴ ὁ πρῶτος ἐκδότης τῆς Βίβλου (Ἑβδομήκοντα + Κ. Διαθήκη) ὁ καρδινάλιος καὶ «μέγας ἱεροεξεταστὴς» καὶ πρωθυπουργὸς τῆς Ἱσπανίας Ximenes de Cisneros, κι ἔπειτα ἄλλοι Εὐρωπαῖοι ἐκδότες. καὶ μέχρι τὸ 1904 οἱ Ἕλληνες ὀρθόδοξοι, ποὺ ἀνατύπωναν τὴ Βίβλο ἀπὸ τὶς παπικὲς καὶ προτεσταντικὲς ἐκδόσεις, τὸ εἶχαν στὴ Βίβλο τους κι αὐτοί. διότι κι ἀπὸ τὶς μεταφράσεις τῶν προτεσταντῶν τοῦ 16^{ου} αἰῶνος δὲν τὸ ἔχουν μὲν ἡ γερμανικὴ καὶ ἡ γαλλική. τὸ ἔχουν δὲ ἡ ἱσπανική, ἡ ἰταλική, καὶ ἡ ἀγγλικὴ τοῦ 1611. μετὰ τὶς πρῶτες ἔντυπες ἐκδόσεις τὸ ἔχουν καὶ τρία ἑλληνικὰ χειρόγραφα τοῦ 16^{ου} καὶ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀποδείχτηκαν ἀντίγραφα τῆς ἐντύπου ἐκδόσεως τοῦ Ximenes de Cisneros. ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ὁ δικός μας Β. Ἀντωνιάδης ἐξέδωκε τὴν Κ. Διαθήκη ἀπὸ 117 χειρόγραφα, δὲν βρῆκε τὴν πλαστογραφικὴ προσθήκη σὲ κανένα. τὸν ὑποχρέωσε ὅμως νὰ τὴν περιλάβῃ στὸ ἱερὸ κείμενο ἡ ἐποπτεύουσα τὴν ἔκδοσί του ἐπιτροπεία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. ἡ τριμελὴς ἐπιτροπεία ἀποτελοῦνταν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἀντωνιάδη ὡς εἰσηγητήν, δηλαδὴ ὡς ἐπιστήμονα ἐκπονήσαντα τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν, κι ἀπὸ δυὸ μητροπολῖτες τῶν ἀπὸ αἰώνων ἀνυπάρκτων πλέον πόλεων Σάρδεων Μιχαὴλ καὶ Σταυρουπόλεως Ἀπόστολον, τελείως ἀσχέτους. οἱ δυὸ αὐτοὶ ὑποχρέωσαν τὸν Ἀντωνιάδη νὰ περιλάβῃ στὸ ἱερὸ κείμενο καὶ τὴν πλαστογραφικὴ προσθήκη. καὶ γράφει ὁ Ἀντωνιάδης μὲ παράπονο στὸν πρόλογό του· «Τὸ χωρίον τοῦτο οὐ μόνον κατὰ τὰς βάσεις τῆς παρούσης ἐκδόσεως, ἀλλ' οὐδὲ κατ' ἐξαίρεσιν ἐφαίνετο ἐγχωροῦν, ὡς **ὅλως ἀμάρτυρον** ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀπογράφων τῆς σλαβικῆς μεταφράσεως, καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς λατινικῆς, καὶ **ἀπὸ πάντων τῶν γνωστῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων,** τῶν γεγραμμένων ἀνεξαρτήτως τῆς κατὰ μικρὸν εἰσαχθείσης εἰς τὴν βουλγάταν προσθήκης. διατηρεῖται κατὰ γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου». ἐκτύπωσε δὲ ὁ μακαριστὸς Β. Ἀντωνιάδης τὴν ἀμάρτυρη πλαστογραφικὴ προσθήκη μὲ μικρότερα τυπογραφικὰ στοιχεῖα.

Δὲν εἶχε πιὰ προστάτη τὸν μακαριστὸ πατριάρχη Κωνσταντῖνο Ε΄, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ τὴν ἐκθρόνισί του ἔδωσε ὅλη τὴν περιουσία του ὡς χορηγία τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀντωνιάδου. διότι πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια τὸν εἶχαν ἐκθρονίσει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Τούρκου σουλτάνου Ἀμπντοὺλ Χαμὶτ Β΄ ὁ διάδοχός του πατριάρχης Ἰωακὶμ Γ΄ καὶ τὸ κόμμα του Χρυσόστομος Σμύρνης, Γερμανὸς Καραβαγγέλης Καστορίας, Αἰμιλιανὸς Γρεβενῶν, Χρυσόστομος Καβάλας, καὶ μερικοὶ ἄλλοι, ποὺ ἤθελαν νὰ εἶναι «ἐθνικοὶ ἄνδρες» καὶ ἦταν ἀνήθικοι καπετα-

ναῖοι ἀ λὰ Παπαφλέσσα, καὶ ἦταν καὶ οἱ πρῶτοι παπόφιλοι μέσα στὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησία, καὶ δὲν ἤθελαν νὰ δυσαρεστήσουν τὸν ἀνήθικο χαλίφη τῆς Ῥώμης Πίον Ἰ΄, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐπώπτευε μὲ πληροφοριοδότες τοὺς παπικοὺς τῆς Σύρου, μαθαίνοντας καὶ τὴν παραμικρὴ λεπτομέρεια ἀπὸ τὰ γινόμενα στὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησία.

73. Ἀλεξανδρινὴ ἰουδαϊκὴ - ἀρειανικὴ εἰσαγωγὴ στὴν Ἀποκάλυψι

Ἀπ 1,1^{+}. *[Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ...ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς].*

Ἡ νόθος αὐτὴ προσθήκη εἶναι ἀλεξανδρινὴ ἰουδαϊκὴ - ἀρειανικὴ περίληψι τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ προοίμιον - εἰσαγωγὴ σ' αὐτή, ἡ ὁποία ἀρχίζει μὲ μιὰ χιλιαστικοῦ τύπου ὕπουλη μείωσι τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὴν πρώτη κιόλας φράσι *«Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός...».* ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι κανένας προφήτης, ὅπως τὸν ἐννοεῖ καὶ τὸ Κοράνιο· εἶναι ὁ ἴδιος ὁ θεός. ἡ γνήσια ἀρχὴ τῆς Ἀποκαλύψεως, ποὺ εἶναι ὅλη μιὰ Ἐπιστολή, εἶναι· *Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ,...*

74. Τὸ διαβόητο ΧΞF (666)

Ἀπ 24,8^{+}. Ἡ προσθήκη γιὰ τὸν ἀριθμὸ τοῦ *ἀντιχρίστου θηρίου 666,* ποὺ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὅπως μαρτυρεῖ πρῶτος ὁ Εἰρηναῖος (Ἔλ. 5,28,2· 5,30,1-3), εἶχε καὶ τὴν παραλλαγὴ 616, ἐννοεῖται ὡς ὄνομα τοῦ προβατοσχήμου *θηρίου,* τὸ ὁποῖο οἱ μεταγενέστεροι τῆς Καινῆς Διαθήκης ταυτίζουν μὲ τὸν ἀντίχριστο, ἐνῷ στὴν Ἀποκάλυψι ὁ *ἀντίχριστος* δὲν ἀναφέρεται ποτέ· δύο πράγματα δὲν ἀναφέρονται ποτὲ στὴν Ἀποκάλυψι, ὁ *ἀντίχριστος* καὶ ἡ *συντέλεια* τοῦ κόσμου μὲ τὴ δευτέρα παρουσία. ὅλοι ὅμως οἱ θρῆσκοι νομίζουν ὅτι αὐτὰ κυρίως λέγονται στὴν Ἀποκάλυψι· ἐπειδὴ οἱ θρῆσκοι δὲν πιστεύουν, δὲν διαβάζουν ποτὲ τὴν Ἁγία Γραφή, εἶναι ἀπρόσεκτα ἀμαθεῖς καὶ ἀνόητοι, καὶ σὲ προχωρημένο βαθμὸ σαλταρισμένοι. ὁ ἀριθμὸς 666 ἐννοεῖται ὡς ἄθροισμα ἀγνώστων καὶ ἀγνώστου ἀριθμοῦ προσθετέων, τοῦ ὁποίου τὰ γράμματα, ἂν ἐκληφθοῦν ὡς ἀριθμοί, δίνουν αὐτὸ τὸ ἄθροισμα. ἤδη ἐπὶ Εἰρηναίου (180 μ.Χ.) εἶχαν δοθῆ τρεῖς λύσεις, καὶ μέχρι σήμερα πολλὲς δεκάδες λύσεων ἢ κι ἑκατοντάδες. ὁ καθένας τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖο φοβᾶται ἢ φθονεῖ, μὲ πολλοὺς φακι-

ρισμοὺς τὸ ἀθροίζει σὲ 666. πολλοὶ ἀρχαῖοι ἔπαιζαν μὲ τέτοια ἀνόητα παιχνίδια. ἕνας ἀρχαῖος Ἕλληνας ποιητής, γιὰ νὰ βρίσῃ κάποιον μισητό του *Δαμαγόραν,* ὅτι εἶναι ἡ μεγαλείτερη χολέρα, βρῆκε ὅτι τὸ *Δαμαγόρας* καὶ τὸ *λοιμὸς* ἔχουν ἴσο ἄθροισμα 270· γιὰ μεγαλείτερη ἀκρίβεια τὰ ζύγισε σὲ ζυγαριὰ ἀκριβείας καὶ βρῆκε τὸ *Δαμαγόρας* λίγο βαρύτερο ἀπὸ τὸν *λοιμόν* (αἰτιατική, φακιρισμός)· δηλαδὴ σοῦπερ - χολέρα (Παλατινὴ Ἀνθολογία 11,334). τὸν Β΄ αἰῶνα οἱ βρόμικοι αἱρετικοὶ νικολαΐτες (=κολομπαρᾶδες) λάτρευαν ὡς ὕψιστο θεό τους τὸν *Ἀβρασὰξ* ποὺ δίνει ἄθροισμα 365, ἦταν δηλαδὴ ὁ *Χρόνος* ἢ *Κρόνος,* ῥωμαϊστὶ *Saturnus* (=*σατῦρνος - σάτυρος* = ἐπιβήτορας). (Εἰρηναῖος, Ἕλ. 1,24,7. Ἱππόλυτος, Ἕλ. 7,26. Πάπυρος Ὀξυρρύγχου 1566. Ψευδοτερτυλλιανός, Haer. 1,5. Ἐπιφάνιος, Πανάρ. 24,7. Ἱερώνυμος, Vir. ill., 21· In Amos 1,3. Αὐγουστῖνος, Haer., 4). τὸ 666, ἀριθμὸς ποὺ δίνεται ἀνάποδα, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ἄθροισμα νὰ προελάσῃ κανεὶς πρὸς τοὺς προσθετέους (πόσους καὶ ποιούς!), εἶναι ἕνας ἄλυτος γρῖφος, ποὺ μὲ τέτοιους ἡ Βίβλος δὲν ἀσχολεῖται ποτέ· εἶναι σοβαρὸ κείμενο· τὸ σοβαρώτερο ὅλων τῶν βιβλίων τῆς ἀνθρωπότητος. κάποιος πλαστογράφος, ἀπὸ τοὺς ναρκισσικοὺς καὶ σαδιστικοὺς τύπους ποὺ τοὺς ἀρέσει νὰ κάνουν τὸν ἔξυπνο στοὺς ἄλλους μὲ τρόπο εὔκολο γι' αὐτούς, γιὰ νὰ τοὺς τυραννοῦν καὶ μετὰ τὸ θάνατό τους, ἔθεσε στοὺς ἀθῴους ἀναγνῶστες τῆς Βίβλου αὐτὸν τὸ γρῖφο, γιὰ νὰ τοὺς βασανίζῃ αὐτὸς ἀκόμη καὶ ὅταν θὰ βρίσκεται στὴν κόλασι. τὸ ἐγχείρημά του μοῦ θυμίζει ἕνα παλιὸ καλαμπούρι ποὺ λέει ὅτι ἕνας Ἕλληνας κι ἕνας Ἰουδαῖος τῆς Θεσσαλονίκης ἔβαλαν στοίχημα ὁ ἕνας νὰ βάλῃ στὸ νοῦ του κάτι, νὰ πῇ στὸν ἄλλο τὸ ἀρχικὸ γράμμα τοῦ ὀνόματος τοῦ πράγματος, κι ὁ ἄλλος νὰ τὸ βρῇ, γιὰ νὰ κερδήσῃ τὴν περιουσία τοῦ ἄλλου· κι ἂν δὲν τὸ βρῇ, νὰ δώσῃ τὴν περιουσία του στὸν ἄλλο. ἔλαχε πρῶτος ὁ Ἰουδαῖος νὰ βάλῃ τὸ πρόβλημα στὸν Ἕλληνα, κι ἔβαλε στὸ νοῦ του ἕνα πρᾶγμα ποὺ τ' ὄνομά του ἄρχιζε ἀπὸ Μ. κι ὁ Ἕλληνας, ἀφοῦ ἔσπασε τὸ κεφάλι του ἐπὶ ἕνα ἔτος, καὶ δὲν τὸ βρῆκε, ὡμολόγησε τὴν ἧττα του, κι ἔχασε τὴν περιουσία του. καὶ ῥώτησε νὰ τοῦ πῇ ὁ Ἰουδαῖος τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ ἔβαλε στὸ νοῦ του. κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Μία ζευγάρι παντόφλες». τὸ 666 μπορεῖ νὰ προκύψῃ ἀπὸ πολλὰ ἑκατομμύρια προσθετέων, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ βρεθοῦν. προτάθηκαν πολλὰ ὀνόματα ἀντιχρίστων, ποὺ ἔδειχναν μόνο ποιούς ὁ καθένας εἶχε στὸ νοῦ του γι' ἀντιχρίστους· στὴν οὐσία ποιούς δὲν χώνευε. χρησιμοποιήθηκε καὶ πολλὴ ἀλχημεία καὶ χόρτασαν ν' ἀσχολοῦνται μὲ τὸ χόμπυ τους ὅλοι οἱ δοκησίσοφοι. εἶναι πολὺ χαζό. θυμίζει καὶ τὸ γρῖφο «Τί ἔγραφε ὁ Χριστὸς κάτω στὸ χῶμα μὲ τὸ δάχτυλό του, ὅταν ἔδωσε ἀμνηστία στὴν ἀμετανόητη μοιχαλίδα» κατὰ τὸν πλαστογράφο τῆς σχετικῆς τσόντας στὸ Κατὰ Ἰωάννην

Εὐαγγέλιο. ὅπως εἶπα κι ἐκεῖ, δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι ὁ ἴδιος μ' αὐτὸν τοῦ 666· φρενοβλαβὴς θρησκοπάλαβος μυστικιστὴς ποὺ εἶχε μανία μὲ τέτοιους γρίφους, γιὰ νὰ φαίνεται ὁ σοφώτερος ὅλων. κι ὅπως ὁ σκῶρος δὲν τρώει καμμιὰ ἄλλη τροφὴ παρὰ μόνο τὰ μάλλινα, κι ἀπὸ κεῖ τρώει κι ἐκεῖ ἀφήνει τὰ περιττώματά του, ἔτσι κι αὐτὸς κυνηγοῦσε τὰ κείμενα τοῦ Ἰωάννου, κι ἐκεῖ ἄφηνε τὰ περιττώματά του· φαίνεται ἀπὸ τὰ περιττώματά του ὅτι εἶναι μᾶλλον ὁ ἴδιος. ὁ ἄνθρωπος ἡδονιζόταν νὰ βάζῃ τοὺς ἄλλους νὰ σπαζοκεφαλιάζουν στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων γιὰ «Μία ζευγάρι παντόφλες». καὶ τυράννησε τοὺς Χριστιανοὺς 18 αἰῶνες τοὐλάχιστον. δὲν εἶχαν τέτοια νοοτροπία καὶ συνήθεια οἱ ἀπόστολοι· ἦταν σοβαρὰ πρόσωπα. οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ λύσουν αὐτὸν τὸν ἀνόητο γρῖφο ὅπως ἀκριβῶς ἔλυσε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τὸ Γόρδιο δεσμό, τὸν ὁποῖο εἶχε δέσει τὸ διεστραμμένο καὶ ψυχανώμαλο εἰδωλολατρικὸ ἱερατεῖο, γιὰ νὰ τυραννάῃ τὸν κόσμο καὶ νὰ τοῦ ἐπιβάλλεται· τράβηξε τὸ σπαθί του καὶ τὸν ἔκοψε. δὲν ἦταν ψυχικὰ ἄρρωστος δεισιδαίμων. εἶχε σοβαρὸ ἔργο νὰ κάνῃ. ἡ τσόντα τοῦ 666 ἔχει στὴν Ἀποκάλυψι καὶ δεύτερη περιληπτικὴ ἀναφορὰ στὸ στίχο 28,2· τὴν ὠβέλισα κι ἀπὸ κεῖ.

75. Ἐπανάληψι προηγουμένου ἐδαφίου

Ἀπ 29,13^{+}. *[Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης· ...τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ].*

Ἡ προσθήκη εἶναι ἐπανάληψι - ἀπομίμησι τοῦ πολὺ προηγουμένου ἐδαφίου Ἀπ 7,5· κι ἐδῶ εἶναι σφηνωμένη σὲ μιὰ συνάφεια μὲ περιεχόμενο πολὺ διαφορετικό.

76. Συνηθισμένο ἑρμήνευμα τῆς ᾠ̔ας

Ἀπ 37,1. *Δεῦρο δείξω σοι τὴν νύμφην [τὴν γυναῖκα] τοῦ ἀρνίου...*

Ἡ λέξι *τὴν γυναῖκα* εἶναι σχόλιον τῆς ᾠ̔ας ποὺ ἑρμηνεύει τὴν προηγούμενη λέξι τοῦ κειμένου, *τὴν νύμφην*· μπῆκε στὸ κείμενο ὡς γλώσσημα μὲ τὸν τρόπο ποὺ εἶπα καὶ σὲ προηγούμενα παρόμοια. κάθε *νύμφη* εἶναι *νύμφη* κάποιου νυμφίου· δὲν λέγεται ἀπολύτως· κι αὐτὴ εἶναι *νύμφη τοῦ ἀρνίου.* ἔχουν τὸ σχόλιο ὡς βιβλικὸ κείμενο κι ὁ Ἱερώνυμος στὴ βουλγάτα του, ὅλες οἱ ἀρχαῖες μεταφράσεις, ὅλες οἱ προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος (γερμανική, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική, ἀγγλική), ὅλοι οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες, καὶ οἱ πάντες. γενικὴ ἀβελτηρία.

77. Ἀρὰ χειρογράφων

Ἀπ 40,4^{+}. *[Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. Ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπὶ ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ...τῶν γεγραμμένων ἐπὶ τῷ βιβλίῳ τούτῳ].*

Ἀρά, δηλαδὴ «κατάρα», συνηθισμένη στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα καὶ πανάκριβα βιβλία. λ.χ. «Ὅποιος πάρῃ αὐτὸ τὸ βιβλίο, καὶ δὲν τὸ ἐπιστρέψῃ...», ἢ «Ὅποιος τὸ κλέψῃ...», ἢ «...τὸ κάψῃ...», ἢ κάποτε γιὰ περγαμηνὸ βιβλίο «Ὅποιος κόψῃ τὰ (περγαμηνὰ) φύλλα του καὶ τὰ κάνῃ φουσέκια...», κλπ., «Νὰ τοῦ κόψῃ ὁ θεὸς τὰ χέρια του καὶ τὰ δύο...», ἢ «Νὰ καίγεται στὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον τῆς κολάσεως αἰωνίως καὶ στὸ μνῆμα του τὸ σῶμα του νὰ μὴ λιώσῃ...», ἢ «Νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ ὁ θεὸς τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του καὶ τὰ πρόβατά του...», «Νὰ ψοφήσῃ ἡ ἀγελάδα του καὶ νὰ ἔχῃ τὴν κατάρα τῶν 318 πατέρων...» κλπ. κλπ.. ἡ Βίβλος τέτοια δὲν λέῃ ποτέ. ἐδῶ μάλιστα ἡ *Ἀρὰ* διακόπτει στὴ μέσῃ καὶ τὸν συγκλονιστικὸ διάλογο, μὲ τὸν ὁποῖο περατώνεται ἡ Ἀποκάλυψι. Ἴσως ἀρχικὰ ἦταν γραμμένη στὸ περιθώριο ἢ στὸ τελικὸ λευκὸ ἡμισελίδιο, ἀλλὰ κάποιος μεταγενέστερος ἀντιγραφεὺς τὴν ἔβαλε μέσα στὸ κείμενο, 3-4 σειρὲς πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος, γιὰ νὰ εἶναι σὲ θέσι ἀσφαλέστερη καὶ πιὸ ἀξιοπρόσεκτη καὶ σίγουρα ἀναγνώσιμη.

78. Τὸ συνηθισμένο καταληκτήριο *Ἀμήν*

Ἀπ 22, 20. *Ἀμήν.* Βεβαιωτικὸ ἐπίρρημα στὸν ἑβραϊκὸ λόγο, μερικὲς φορὲς καὶ ἔναρθρο ὡς θετὸ οὐσιαστικὸ ἢ ἐπίθετο, καὶ συνήθης λειτουργικὴ κατακλείδα τῶν δευτέρων καὶ ὑστέρων χρόνων τὸ *ἀμήν,* μπῆκε ὑστεροχρόνως καὶ σὰν ἀπαραίτητος κολοφῶν στὰ 24 βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης πλὴν τῶν τριῶν Πξ Ἰα Γ΄ Ἰω. στὴν Π. Διαθήκη, παρ' ὅλο ποὺ κατὰ τὰ μεταιχμαλωσιακὰ χρόνια τὸ *Ἀμὴν* εἶναι γνωστὸ ὡς λειτουργικὴ ἀπάντησι τῆς ἐκκλησίας (τοῦ λαοῦ) καὶ κατακλείδα (Ψα 42,12· 71,18· 88,51· 105,48· *Καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· Γένοιτο γένοιτο (=Ἀμὴν ἀμήν)*· Ἀν 37,22 *Καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία· Ἀμήν*), αὐτὸ δὲν ὑπάρχει στὸ τέλος κανενὸς βιβλίου. εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ ἀπόστολοι μιμήθηκαν, ἂν μιμήθηκαν ποτέ, τοὺς προγενεστέρους των συντάκτες τῆς Π. Διαθήκης, καὶ ὄχι τοὺς μεταγενεστέρους των Βυζαντινούς, στὴ χρῆσι τοῦ *Ἀμήν.* οἱ Βυζαντινοὶ ἔβαζαν τὸ *Ἀμὴν* σὰν καπάκι ἀκόμη καὶ στὸ τέλος τῶν βιβλίων τῆς μαγειρικῆς. σὰν τέτοια

λειτουργικὴ κατακλείδα ὅμως ὑπάρχει στὰ χειρόγραφα τῆς Κ. Διαθήκης καὶ στὸ τέλος 18 δοξολογικῶν ἐκφράσεων τῶν συντακτῶν της (Γα 1,5... *ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. [ἀμήν]*). αὐτὸ τὸ *ἀμὴν* δὲν εἶναι τῶν συντακτῶν ἀποστόλων ἀλλὰ τῶν ἀναγνωστῶν· καὶ φυσικὰ εἶναι ὀβελιστέον. ὠβέλισα λοιπὸν 44 *ἀμήν,* ἤτοι 24 ἀπὸ τὸ τέλος ἰσαρίθμων βιβλίων καὶ 20 ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ κειμένου τους.

Τὸ διατήρησα μόνο σὲ 83 θέσεις ὡς γνήσιο καὶ αὐθεντικὸ τῶν συντακτῶν τῆς Κ. Διαθήκης. αὐτὰ τὰ 83 *ἀμήν,* ποὺ διατήρησα, ἀνευρίσκονται ὡς ἑξῆς.

Μθ 30 *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν*
Λκ 7 *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν*
Ἰω 25 *Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν* (πάντοτε διπλὸ στὸν Ἰωάννη)
Μρ 14 *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν*
Α΄ Κο 1 *Πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμήν;*
Β΄ Κο 1 *Ἐν αὐτῷ τὸ ἀμήν*
Ἀπ 5 1,7· *Ναὶ ἀμήν*
3,14· *Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστός*
5,14· *Τὰ τέσσαρα ζῷα ἔλεγον· Ἀμήν*
19,4· *Λέγοντες· Ἀμήν*
22,20· *Ἀμὴν ναί, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ.*

79. Ὀβελισμοὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη

Μθ 1 1+ *[Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, ... ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες]* (Βλ. Λκ 14,23 ἑ.· σχόλιον ᾧας).
2 *Τοῦ [δὲ] Ἰησοῦ Χριστοῦ ... μνηστευθείσης [γὰρ]...*
48 4 5 *...ὅτε ἐπείνασε; [αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ]. πῶς εἰσῆλθεν ... οὐκ ἐξὸν αὐτῷ φαγεῖν [οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ], εἰ μὴ μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν;*
78 9 *...καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. [τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.]* (Βλ. Μρ 37,20· σχόλιον ᾧας).

Λκ 14 4+ *...ἐν σοὶ εὐδόκησα. [Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ... τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.]* (Βλ. Μθ 1,1 ἑ.· σχόλιον ᾧας).
24 9 *[καὶ] ὅταν ἀπαρθῇ...*
25 3 *...ὁπότε ἐπείνασεν; [αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες]. ὡς*

εἰσῆλθεν ... καὶ ἔφαγε, [καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ,] οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν ...;

85 6 *καὶ εἶπον· [οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ·] Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. εἶπε δέ [ὁ Κύριος]· Εἰ εἴχετε πίστιν...* (Τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν [...] ἑρμηνευτικὰ σχόλια τῆς ᾧας).

102 15+ *...τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. [καὶ εἶπον αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.]*

116 5 *...ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ [τῆς οἰκίας]...*

132 3 *...οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ [Κυρίου] Ἰησοῦ...*

Ἰω 8 4 *...ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντα[ς] ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας...*

16 1 *...τῆς θαλάσσης [τῆς Γαλιλαίας] τῆς Τιβεριάδος...*

22 18+ *...προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται. [Καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.*

Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ... καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε.]

51 11+ *...ἀλλ' ''Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;'.*

[Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν ...ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.] ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ...

Μρ 4 3 *Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ [τοῦ Σίμωνος]*

11 3 4 *...καὶ ἐπείνασε; [αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ] πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ [ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως] καὶ τοὺς ἄρτους... τοῖς ἱερεῦσι; [καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι].*

37 20 *...καὶ εἶπεν αὐτοῖς· <Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν>. [Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ].* (Βλ. Μθ 78,9· σχόλιον ᾧας).

58 1 *...οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ, [οὐδὲ ὁ υἱός,] εἰ μὴ ὁ πατήρ.*

Πξ 46 4+ *...πρὸς τοὺς ἀποστόλους. [ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ.]*

Α΄ Κο 26 9 *...ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. [διὰ τοὺς ἀγγέλους].*

29 19 *καὶ [οὓς μὲν] ἔθετο ὁ θεὸς...*

Ῥω 29 17 *...Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, [Ἑρμῆν]...*

Ἰδ 3 2 *...τετήρηται. [Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ*

Ἀδὰμ Ἐνὼχ ... ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς]. (Ἀπόσπασμα ἐξ ἀποκρύφων).

9 *...ἐκ [τοῦ] πυρὸς ἁρπάζοντες*

Α΄ Ἰω 14 8 *...τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι· καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ] τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.*

Ἀπ 1 1+ *[Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ... τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.]* (Βλ. 2,11· 38,1-2).

12 13 *...ἐδόθη αὐτοῖς [ἑκάστῳ] στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον [μικρόν], ἕως πληρωθῶσι...*

24 8+ *...τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου. [ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ΧΞF.]*

28 2 *εἰκόνος αὐτοῦ [καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ]*

29 13 *...τοῦ παντοκράτορος. [Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης· ... τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ.]* (Βλ. κεφ. 7,4-5).

34 10 *...συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς [τὸν] πόλεμον*

36 4 *...ἐξαλείψει [ἀπ' αὐτῶν] ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ...*

5 *[καὶ εἶπέ μοι·] γέγονεν*

37 1 *...Δεῦρο δείξω σοι τὴν νύμφην [τὴν γυναῖκα] τοῦ ἀρνίου*

4 *...ἅ ἐστι [ὀνόματα] τῶν δώδεκα φυλῶν*

40 4+ *...ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.*

[Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι ... τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.] (Ἀρὰ συνήθης στὰ χειρόγραφα).

Ἀμήν· (ὡς κατακλεὶς 24 βιβλίων, πλὴν τῶν Πξ Ἰα Γ΄ Ἰω). καὶ μέσα στὸ κείμενο ὡς κατακλεὶς δοξολογικῶν ἐκφράσεων τῶν ἀποστόλων στὰ ἀκόλουθα χωρία· Μθ 20,12· Α΄ Θε 11,4· 6,4· Γα 1,5· Ῥω 3,8· 18,5· 22,27· 25,28· 28,12· Φι 11,12· Ἐφ 4,21· Ἑβ 19,3· Α΄ Τι 3,6· 20,6· Β΄ Τι 10,10· 11,6· Α΄ Πε 11,12· 15,2· Ἀπ 1,3· 14,4.

(ὀβελίζεται ὡς λειτουργικὴ προσθήκη μεταγενέστερη)

Ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη ὠβέλισα 89 κομμάτια· ἀπ' αὐτὰ τὰ 6 εἶναι κάπως ἐκτεταμένα μὲ συνολικὴ ἔκτασι μισῆς περίπου σελίδος, ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα 83 τὰ 44 εἶναι ἡ λέξι *ἀμὴν* καὶ τὰ 39 εἶναι διάφορες μικρὲς φράσεις ἢ λέξεις σὰν τὰ ἄρθρα, τοὺς συνδέσμους, καὶ τὸ *ἀμήν.* ἀπὸ τὰ *ἀμὴν* τῶν χειρογράφων ὠβέλισα 44 καὶ διατήρησα 83.

ΠΟΝΗΜΑΤΙΑ (OPUSCULA)

○	1.	Οἱ πέντε ποταμοὶ τοῦ παραδείσου	Γε 2,4^{+}
○	2.	Ἡ καταγωγὴ τῶν γιγάντων	6,33^{+}
●	3.	Ἡ γεωργία καὶ ἡ μέθη τοῦ Νῶε	9,1^{+}
●	4.	Ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων	9,1^{+}
●	5.	Ὁ πύργος τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν	9,1^{+}
●	6.	Θυγατρογαμία τοῦ μεθυσμένου Λώτ	31,3^{+}
○	7.	Χεττούρα καὶ Ἄφερ (Afer = Ἀφρικανός)	46,8^{+}
●	8.	Τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ (‘ἁγνείας πεῖρα’)	Νο 183,5^{+}
•	9.	Μωϋσῆς καὶ Θάρβις	202,1^{+}
○	10.	Δαυῖδ καὶ Μερόβ	Δδ 32,12^{+}
○	11.	Ὁ Δαυῖδ στὴ χώρα τῶν Φιλισταίων	41,16^{+}
∗	12.	Ἀνθολόγιον πράξεων τοῦ Δαυῖδ	107,18^{+}
●	13.	Ἐξηλιασμός	107,18^{+}
○	14.	Γεροντόγαμος Δαυῖδ	107,18^{+}
∗	15.	Ἀπέραντος γενεαλογία	Πα 1,1^{+}
○	16.	Μετάνοια τοῦ Μανασσῆ	85,14^{+}
○	17.	Βιβλίον τῆς συνοδίας	Ἀν 43,2^{+}
○	18.	Χρυσῆ Βίβλος - Libro d’Oro	46,1^{+}· 47,1^{+} 48,7^{+}· 14^{+}
∗	19.	Λέξις Ἐλιούς	Ἰβ 26,117^{+}
●	20.	Πυρίπνοον μετάλλινον θηρίον (Τυφωεύς)	28,5^{+}
•	21.	Ἀμαλθείας Κέρας	34,6^{+}
●	22.	Ἑξαπλικὸς ψευδεπίλογος τοῦ Ἰώβ	34,8^{+}
●	23.	Προσευχὴ Ἐζεκίου	Ἠσ 38,21^{+}
●	24.	Συνοπτικὴ προφητεία Ἰερεμίου	Ἰε 85,12^{+}
∗	25.	Ἀποκάλυψις Ψευδ-Ἰεζεκιήλ	Ἰζ 52,81^{+}
●	26.	Γενεαλογία Χριστοῦ ἀπὸ Ἀβραάμ	Μθ 1,2^{+}
●	27.	Γενεαλογία Χριστοῦ ἀπὸ Ἀδάμ	Λκ 3,23^{+}
●	28.	Μῦθος τῆς ἀμετανόητης μοιχαλίδος	Ἰω 22,18^{+}
•	29.	Τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ΧΞF	Ἀπ 24,9^{+}
○	30.	Ἀρά	40,4^{+}

∗ μεγάλο ἀκέραιο αὐτοτελές
● μέτριο ἀκέραιο αὐτοτελές
○ μικρὸ ἀποσπασματικὸ ἢ περιληπτικό
• ἀπόσπασμα - ὑπαινικτικὴ περίληψι

Τὰ 30 αὐτὰ κομμάτια τὰ σφηνωμένα στὴ Βίβλο, 25 στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ 5 στὴν Καινή, εἶναι μικρὰ πονημάτια, opuscula ὅπως λέγονται συνήθως στὴ φιλολογικὴ ὁρολογία, κι ἀποτελοῦν τὸ κύριο μυθικὸ ὑλικὸ ποὺ παρεισέφρησε, ὅπως παρεισέφρησε, σ’ αὐτή, συγκεκριμένα πρῶτα στοὺς ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως Ἑβδομήκοντα τῶν δυὸ τελευταίων προχριστιανικῶν αἰώνων κυρίως στὴν πτολεμαϊκὴ Ἀλεξάνδρεια κατὰ τὸν ἐκεῖ «χρυσοῦν αἰῶνα» καὶ «ἀργυροῦν αἰῶνα» (180-145 καὶ 145-31 π.Χ.) τῶν Ἰουδαίων· εἰδι-

κῶς τὰ κομμάτια τὰ σφηνωμένα στὴν Κ. Διαθήκη εἶναι συντεταγμένα καὶ σφηνωμένα περίπου κατὰ τὰ ἔτη 75-100 μ.Χ. ἀπὸ ἰουδαΐζοντες «Χριστιανοὺς» τῆς Αἰγύπτου.

Ἀπὸ τὰ κομμάτια αὐτὰ τέσσερα (∗ 12 15 19 25) εἶναι σχετικῶς μεγάλα ἀκέραια κι αὐτοτελῆ, περίπου σὰν τὰ βιβλία τῆς Ε.Π.Ι.ΓΡΑ Τωβίτ, Ἰουδίθ, Ἐσθήρ, Σοφία Σιραχίδου, κλπ.. δεκατρία (● 3-6 8 13 20 22-24 26-28) εἶναι μετρίας ἐκτάσεως ἀκέραια κι ἐπίσης αὐτοτελῆ περίπου σὰν τὰ Σωσάννα, Βήλ, Δράκων, Τρεῖς σωματοφύλακες, κλπ.. δέκα (○ 1 2 7 10 11 14 16-18 30) εἶναι μικρὰ καὶ ἄλλοτε μὲν ἀκέραια περιληπτικὰ ἄλλοτε δὲ ἀποσπασματικὰ ποὺ ὅμως δίνουν τὴν ὑπόθεσι τοῦ πονήματος ἢ πονημάτων ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται. καὶ τρία (• 9 20 27) εἶναι μικρὰ ἀποσπασμάτια - νύξεις ἢ πολὺ μικρὲς ὑπαινικτικὲς περιλήψεις. καὶ φυσικὰ ὅλα ἀνήκουν στὴν Ε.Π.Ι.ΓΡΑ (Ἑλληνόγλωσση Παραβιβλικὴ Ἰουδαϊκὴ Γραμματεία)· γι' αὐτὸ τὰ καταχωρίζω κι ἐκεῖ.

2. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ

α΄. ΧΑΣΜΑΤΑ

Στὸ κείμενο τῆς Βίβλου, ὅπως εἶπα, ὑπάρχουν χάσματα. προφανέστατο λ.χ. εἶναι τὸ χάσμα στὸ χωρίο Γε 107,5. μετὰ τὴν ἀφαίρεσι τῶν σχολίων στὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα ἐπισήμανα περίπου 470 χάσματα. αὐτὰ προέκυψαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες γιὰ διαφόρους λόγους.

1. Φυσικὴ φθορὰ τῶν χειρογράφων· τῆς γραφικῆς ὕλης καὶ ἰδίως τοῦ παπύρου, ἢ καὶ τῆς ἐξίτηλης μελάνης· ἢ καὶ ἐσκεμμένος ἀκρωτηριασμὸς τοῦ χειρογράφου σὲ κάποια ἐπαναβιβλιοδέτησι ἢ γι' ἀφαίρεσι κάποιας εἰκόνος, ἢ γιὰ νὰ γίνουν βιβλιοδετικὰ μπαλώματα καὶ ῥαχιαῖα γεμίσματα ἄλλων βιβλίων ἢ γιὰ τοὺς πιὸ ἀπίθανους λόγους.

2. Παραδρομὴ τοῦ ἀντιγραφέως, γιὰ ὁποιονδήποτε λόγο· καὶ ὁ λόγος τῆς παραδρομῆς ἄλλοτε εἶναι δυνατὸν νὰ εἰκασθῇ καὶ ἄλλοτε εἶναι ἀδύνατον.

3. Καθυστέρησι ἑνὸς γραφέως σὲ ὁμαδικὴ ἐκδοτικὴ - ἐμπορικὴ ἀντιγραφὴ καθ' ὑπαγόρευσι. στὴν περίπτωσι αὐτὴ ἐκτὸς τῶν ἄλλων διασκελισμῶν παραλείπονται συνήθως καὶ ἄρθρα, προθέσεις, σύνδεσμοι, καὶ ἄλλες μικρὲς λέξεις.

4. Ἐκτόπισι ἢ «φθορὰ προσαρμογῆς» κατὰ τὴν ἐνσφήνωσι κάποιου σχολίου τοῦ περιθωρίου μέσα στὸ κείμενο ὡς γλωσσήματος· ἢ καὶ «φθορὰ προσκολλήσεως», ὅταν ὀβελίζεται κάποιο νόθο γλώσσημα μαζὶ μὲ γνήσιο κείμενο.

5. Εἰδικὰ στὴν Π. Διαθήκη καὶ ἑξαπλικὴ συμμόρφωσι πρὸς τὸ μασοριτικὸ ἑβραϊκὸ ὡς δῆθεν ἐγκυρότερο.

6. Διάφοροι ἄλλοι δυσπίθανοι καὶ δυσείκαστοι λόγοι.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἐπισήμανα 14 χάσματα, ὅλα μικρά.

Φυσικὴ φθορὰ σὲ κακωμένη σελίδα δείχνουν λ.χ. τὰ χωρία Νο 233,3· 32· Δε 5,348· Δδ 59,3· 14· Πα 22,7· 26,12-16· Ψα 86,1· 87,18· Ἰβ 12,23-34· Ὠσ 8,1· Μχ 3,11-5,1· Να 1,13-20. ἀμέλεια τὰ χωρία Νο 233,32-33· 243,36· 40· Δε 17,9· 94,14. κακουβουλία σεμνοτυφίας τὰ χωρία Ἆσ 2,8· 8,3· 16,7· 21,4· 22,1. κακοβουλία ἀντιχριστιανικὴ τὸ χωρίο Ψα 68,13-24. τὸ πιὸ ἀκρωτηριασμένο βιβλίο τῆς Π. Διαθήκης μὲ ἀκρωτηριασμὸ ἐσκεμμένο καὶ κακοήθη εἶναι τὸ Ἆσμα· ἀκρωτηριά-

στηκε καὶ κατακρεουργήθηκε ἀπὸ ῥαββίνους - μασορῖτες τοῦ Β΄ αἰῶνος, «γιὰ νὰ σωφρονιστῇ»· οἱ μασορῖτες ἦταν «σεμνοὶ καὶ αὐστηροί», γέροι σεξουαλικῶς ἀπενεργοποιημένοι, δηλαδὴ σεμνότυφοι στὸ βάθος ἀσελγεῖς καὶ ὑποχθονίως ὑστερικοί. τὸ κίνητρό τους γιὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸ ἦταν πανομοιότυπο μ' ἐκεῖνο γιὰ τὸ ὁποῖο στὸ «Ἅγιον Ὄρος» τοῦ Ἄθω ἀπαγορεύεται ἡ παρουσία θηλυκῶν ζῴων, ἀκόμη καὶ τῶν ἀνεράστων μουλαριῶν, «γιὰ νὰ μὴν πειράζωνται οἱ πατέρες», ὅπως ἐξηγοῦν ἐπαρκῶς. χάσματα δὲν ἔχουν τὰ ὀχτὼ μικρὰ βιβλία Δν Βε Ῥθ Ἰν Σφ Ἐπ Ἰλ Αδ καὶ τὰ τρία ὄχι μικρὰ Αἰ Ἀν Πμ.

Τὸ πιὸ μεγάλο χάσμα στὴν Π. Διαθήκη εἶναι μᾶλλον τὸ μεταξὺ τῶν κεφαλαίων 26 καὶ 27 τοῦ βιβλίου Δαυΐδ· πρέπει νὰ χάθηκαν περίπου δυὸ κεφάλαια. μετὰ τὸ μεγάλο παράπτωμα τοῦ Σαοὺλ σχετικὰ μὲ τὸν ἀγὰγ τῶν Ἀμαληκιτῶν (κεφ. 26) ὁ Σαοὺλ ὑποβάλλεται σ' ἕνα τὲστ χάνοντας γιὰ ὡρισμένα χρόνια τὴν ἐλευθερία τοῦ κράτους του. καθὼς ἔχουν περάσει πολλὰ χρόνια σκλαβιᾶς, ὁ Σαοὺλ ἀπέκτησε γιούς. ὁ γιός του Ἰωνάθαν γίνεται ἀρχιστράτηγός του. ὁ Σαοὺλ κάνει γενικὴ ἐπιστράτευσι, γιὰ νὰ διώξῃ τοὺς Φιλισταίους κατακτητὰς τῆς χώρας του ἢ μέρους της. ὁ Σαμουὴλ (ὅπως ἔγινε καὶ στὴν περίπτωσι τοῦ Γεδεὼν μὲ τοὺς 300 του) τοῦ λέει ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου ν' ἀποστρατεύσῃ τοὺς περισσοτέρους καὶ νὰ κρατήσῃ μόνο 3.000 ἄντρες· καὶ τοῦ δίνει πρόγραμμα ἐνεργειῶν· τοῦ δίνει καὶ τόπο καὶ χρόνο συναντήσεως στὰ Γάλγαλα μέσα σὲ 7 ἡμέρες, ὅπου θὰ γίνῃ θυσία καὶ ἔναρξι τοῦ πολέμου. αὐτὸ τὸ τὲστ Γεδεὼν καὶ Σαοὺλ γίνεται ἀργότερα καὶ στὸ Δαυΐδ (Δδ 73,8-13)· τὲστ πίστεως, ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπακοῆς στὸν Κύριο. καὶ οἱ μὲν Γεδεὼν καὶ Δαυΐδ ἀνταποκρίθηκαν, ὁ Σαοὺλ ὅμως ἔκανε τοῦ κεφαλιοῦ του, καὶ ἀποδοκιμάστηκε, κι ἐγκαταλείφθηκε. μετὰ τὴν ἐγκατάλειψί του κυριεύτηκε ἀπὸ *πνεῦμα πονηρόν,* παραφρόνησε, ἄρχισε νὰ παγανίζῃ, κι ἔγινε πολὺ φθονερός· φθόνησε πρῶτα τὸ γιό του κι ἀρχιστράτηγό του Ἰωνάθαν γιὰ μιὰ ἀπροσδόκητη νίκη του, κι ἀργότερα τὸ Δαυΐδ γιὰ τὴ νίκη του κατὰ τοῦ Γολιάθ. καὶ καταναλώθηκε στὴν καταδίωξι τοῦ Δαυΐδ, στὸ δὲ τέλος ἔχασε ὅλη τὴ χώρα του, ποὺ κυριεύτηκε ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τοὺς Φιλισταίους, εἰδωλολάτρησε, ἡττήθηκε, κι αὐτοκτόνησε. τὸ μέγα χάσμα περιεῖχε τὴν ἱστορία ἀπὸ τὸ περιστατικὸ μὲ τὸν ἀγὰγ μέχρι τὴ νίκη τοῦ Ἰωνάθαν κατὰ τῶν Φιλισταίων, γιὰ τὴν ὁποία τὸν φθόνησε ὁ ἴδιος ὁ παράφρων πατέρας του.

Ὑποψιάζομαι ὅτι στὸ κείμενο τοῦ Νόμου, κάπου μεταξὺ τῶν στίχων 91,7-11, καὶ μᾶλλον μετὰ τὴ φράσι τοῦ στίχου 8 *σὺ γὰρ οἶδας τὸ ὅρμημα τοῦ λαοῦ τούτου,* ὑπάρχει ἕνα κενό, τοῦ ὁποίου δὲν μπορῶ νὰ προσδιορίσω οὔτε τὴν ἔκτασι οὔτε τὴν ἀκριβῆ θέσι οὔτε τὶς ἀκρι-

βεῖς λέξεις μὲ τὶς ὁποῖες διατυπωνόταν τὸ ἐκπεσὸν κείμενο· καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὸ ἔχω, οὔτε καὶ τὸ σημείωσα μὲ ἀποσιωπητικά. δὲν θὰ μποροῦσα ποτὲ νὰ παρασκευάσω ἕνα τέτοιο κείμενο καὶ μάλιστα νὰ τὸ βάλω στὴ θέσι ποὺ ὑπῆρχε, ὅπως κι ἂν ὑπῆρχε. ὁ Μ. Ἀθανάσιος στὴν Πρὸς Ῥουφινιανὸν Ἐπιστολή του (§ 4· Ἁ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ ἱεροὶ κανόνες, σ. 351) λέει ὅτι σὲ κάποιους ὀρθοδόξους Χριστιανούς, ποὺ ἐπέστρεψαν ἀπὸ πλάνη στὴν ὁποία εἶχαν ἐμπλακῆ, πρέπει νὰ δοθῇ συγγνώμη, ἐπειδὴ ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μετάνοιά τους εἶχαν καὶ κάποια δικαιολογία γιὰ τὴν ἐξαπάτησί τους. «Ἐγώ», λέει, «τοὺς πιστεύω, διότι μοῦ ἀνέφεραν ὅτι Κι ὁ Ἀαρὼν εἶχε κάποια πραγματικὴ δικαιολογία, πού, ἐνῷ αὐτὸς κατασκεύασε τὸ χρυσὸ μόσχο, τὸν ὁποῖο ζήτησαν οἱ εἰδωλολατρήσαντες Ἑβραῖοι κατὰ τὴν ἀπουσία τοῦ Μωϋσῆ, ἐκεῖνοι μὲν τιμωρήθηκαν μὲ θάνατο, αὐτὸς δὲ δὲν τιμωρήθηκε καθόλου, ἐπειδὴ ἀνέφερε στὸ Μωϋσῆ μιὰ ἀξιόπιστη δικαιολογία· ὅτι δηλαδὴ εἶπε στὸ Μωϋσῆ ὅτι, ἂν δὲν ἱκανοποιοῦσε τὸ ἁμαρτωλὸ αἴτημα τοῦ ἀφηνιασμένου λαοῦ, ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Αἴγυπτο· ὁπότε ἡ ζημία θὰ ἦταν ἀθεράπευτη· ἐνῷ μὲ τὸ ὅτι τοὺς κράτησε στὴν ἔρημο τοῦ Σινὰ ἱκανοποιώντας τὸ καπρίτσι τους, ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα θὰ ἦταν πιθανὴ μιὰ μετάνοιά τους κι ἐφικτὴ μιὰ βελτίωσί τους καὶ ἡ σωτηρία τους. γράφει ἐπὶ λέξει ὁ Ἀθανάσιος· *Τοῦτο δὲ λέγοντες ἔδοξαν καὶ ἡμῖν πιθανῶς λέγειν διὰ τὸ καὶ προφασίζεσθαι αὐτοὺς τὸν Ἀαρών, τὸν Μωϋσέως ἀδελφόν, ἐν τῇ ἐρήμῳ συνδραμεῖν μὲν τῇ τοῦ λαοῦ παραβάσει, ἀπολογίαν δὲ ἐσχηκέναι ‘Ἵνα μὴ ὁ λαός, ὑποστρέψας εἰς Αἴγυπτον, ἐπιμείνῃ τῇ εἰδωλολατρίᾳ»· καὶ γὰρ ἦν φαινόμενον εὔλογον, ὅτι, μένοντες μὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ, δύνανται παύσασθαι τῆς ἀσεβείας, εἰσελθόντες δὲ εἰς Αἴγυπτον, ἐπετρίβοντο καὶ ηὔξανον ἐν αὐτοῖς τὴν ἀσέβειαν.* αὐτὴ ἡ ἀπολογία τοῦ Ἀαρὼν σήμερα δὲν φαίνεται πουθενὰ στὸ Νόμο, οὔτε στοὺς Ἑβδομήκοντα, οὔτε στὸ μασοριτικὸ ποὺ εἶναι μετάφρασί τους, οὔτε στὶς προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ γερμανικὴ γαλλικὴ ἱσπανικὴ ἰταλικὴ ἀγγλική, οὔτε στὰ μεταφραστικὰ κι ἑρμηνευτικὰ παράγωγά τους, παρὰ μόνο στὴν ἔμμεση παράδοσι τῶν Ἑβδομήκοντα, δηλαδὴ στὴν ἐν λόγῳ ἑρμηνεία τοῦ Ἀθανασίου. νομίζω ὅτι τὸ ἐκπεσὸν ἐδάφιο ὑπῆρχε στὰ ἐπὶ Ἀθανασίου σῳζόμενα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ τότε ἦταν ἡλικίας 2-5 αἰώνων ἢ καὶ περισσοτέρων, καταγόμενα ἀπὸ τὴν πρὸ τῶν Ἑξαπλῶν καὶ πρὸ τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος ἐποχή, πρὶν φθαρῇ τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα. ὅπως εἶπα, δὲν ἀποπειράθηκα καμμιὰ ἀποκατάστασι τοῦ ἐν λόγῳ ἐδαφίου, διότι δὲν μπόρεσα νὰ προσδιορίσω οὔτε τὴν ἀκριβῆ διατύπωσί του, οὔτε τὴν ἀκριβῆ θέσι του, οὔτε τὴν ἔκτασί του μέσα στὸ κείμενο τοῦ Νόμου.

Ἔτσι ἀποκαθίσταται μὲν ἡ ἀπορία μας γιὰ τὴν ἀτιμωρησία τοῦ

Ἀαρὼν μὲ τὸ νὰ εἰκάζουμε τὸ περιεχόμενο τῆς ἀπολογίας του στὸ Μωϋσῆ, ὅπως τὸ ἐννοεῖ ὁ Ἀθανάσιος, ποὺ τὸ διάβαζε στὰ τότε σῳζόμενα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε ν' ἀναπλάσουμε ῥητῶς τὸ περιεχόμενό της (λέξεις, θέσι, ἔκτασι). μόνο ἂν βρεθῇ χειρόγραφο τῶν Ἑβδομήκοντα ἀρχαιότερο τῶν Ἑξαπλῶν, ποὺ νὰ παραδίδῃ αὐτὸ τὸ ἐδάφιο, μόνο τότε μποροῦμε νὰ ἔχουμε τὸ ἐκπεσὸν κείμενο. θὰ εἶναι πλαστογραφία, ἂν κάποιος τολμήσῃ ν' ἀναπαραγάγῃ ἐπὶ λέξει τὸ χαμένο κείμενο· ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν τόλμησα, καὶ οὔτε πρόκειται νὰ τολμήσω κάτι τέτοιο. πρέπει δὲ νὰ εἴμαστε νηφάλιοι καὶ ἄγρυπνοι μήπως μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ χαμένου κειμένου συμβῇ κάποια σχετικὴ πλαστογραφία.

β΄. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ ΧΑΣΜΑΤΩΝ

Ἀπὸ τὰ 470 χάσματα τὰ 300 περίπου εἶναι μικρὰ καὶ ἡ συμπλήρωσί τους ἐφικτή, καθὼς τὸ περιεχόμενό τους γίνεται εὐνόητο ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα, μερικὲς δὲ φορὲς εἶναι μόνο ἕνα ἄρθρο ἢ μία πρόθεσι ἢ ἄλλη τέτοια λέξι.

Παράδειγμα· Γε 100,16· *<εὐθηνίας>*
100,21· *ἡ εὐθηνία*
102,2· *τῆς εὐθηνίας*
102,3· *ἡ εὐθηνία*
104,1· *τῆς εὐθηνίας*

τὴ συμπλήρωσι τοῦ χάσματος τοῦ πρώτου χωρίου *<εὐθηνίας>* τὴν τεκμαίρομαι ἀπὸ τ' ἄλλα τέσσερα ἀκέραια χωρία. τὰ δὲ 170 χωρία εἶναι ἀγνώστου μεγέθους καὶ ἀνεξακριβώτου περιεχομένου, ποὺ ὑπολογίζεται ἀπὸ μία φράσι μέχρι καὶ ἕνα ἢ δύο κεφάλαια. αὐτὰ βέβαια τ' ἄφησα ἀσυμπλήρωτα, διότι ἦταν ἀδύνατο νὰ εἰκάσω τὸ χαμένο περιεχόμενό τους. τὸ χάσμα δηλώνεται μὲ ἐγκλεισμό του σὲ γωνίες <.....> ἤ, ὅταν ὑπολογίζεται γιὰ μεγάλο, μὲ μία ἢ περισσότερες σειρὲς ἀποσιωπητικῶν. εἶναι ἀδύνατο νὰ εἰκάσω τὴ συνολικὴ ἔκτασι τοῦ κειμένου ποὺ χάθηκε. πάντως φρονῶ ὅτι δὲν ὑπερβαίνει τὸ 1% τῆς Π. Διαθήκης, μοιρασμένο, ὄχι ἐξ ἴσου βέβαια, στὶς περίπου 170 περιπτώσεις. οἱ συμπληρώσεις δηλαδὴ γίνονται ἰδίως στὰ πολὺ μικρὰ χάσματα, ἢ σ' ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν παράλληλο κείμενο σ' ἄλλο βιβλίο καὶ μάλιστα ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν πανομοιότυπα καὶ στερεότυπα σεκρετάρια κείμενα (Νο - Δε, Δδ - Βα, Δδ - Πα, Βα - Πα, κλπ.). τὰ ἄλλα εἶναι ἀδύνατο νὰ συμπληρωθοῦν καὶ δυσχερέστατο νὰ εἰκασθοῦν. σπανίως στὰ μεγάλα χάσματα μπόρεσα νὰ συμπληρώσω τὴν πρώτη ἢ τὴν τελευταία λέξι παραλειφθέντος - ἀπολεσθέντος κειμένου, ἡ ὁποία ὑπῆρξε καὶ ἡ αἰτία τοῦ διασκελισμοῦ (π.χ. Δα 4,29). κάποτε ἡ λειτουργικὴ ἐπανάληψι ψαλμικοῦ ἐλεγείου μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ ὑπῆρξε σωτήρια γιὰ τὴν ἀποκατάστασί του στὴν πρέπουσα θέσι του, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχε ἐκπέσει (π.χ. Ψα 80,7).

Ἕνα κείμενο ποὺ **ἐξέπεσε** ἀφήνοντας πίσω του χάσμα, εἶναι βέβαια ἀδύνατο ν' ἀποκατασταθῇ, ἐκτὸς ὡρισμένων περιπτώσεων. καὶ οἱ περιπτώσεις αὐτὲς εἶναι περίπου οἱ ἀκόλουθες.

1. Ὅταν εἶναι 1 ἢ 2 λέξεις κι αὐτὲς εὐνόητες ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα· ὅπως στὰ χωρία Γε 8,2· 11,5· 55,1· Δε 17,9· Ἰω 31,11.

2. Ὅταν εἶναι παράλειψι ὀφειλόμενη, ὅπως λέγεται στὴ φιλολογικὴ ὁρολογία, σὲ «διασκελισμὸ ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου *(transgressio similiter desinentis causa)*· ὅταν δηλαδὴ δυὸ συνεχόμενες ἢ καὶ γειτονικὲς σειρὲς τοῦ κειμένου τοῦ προτύπου, ἀπὸ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ

ἀντιγραφή, ἢ καὶ δυὸ προτάσεις τελειώνουν μὲ τὴν ἴδια λέξι, κι ὁ ἀντιγραφεύς, συνήθως μετὰ ἀπὸ βραχυχρόνιο διάλειμμα ἢ ἀπροσεξία, «διασκελίζει», ὑπερπηδάει, λίγο κείμενο ἀπὸ τὴ μιὰ ὅμοια λέξι στὴν ἄλλη. τότε καταλαβαίνουμε ὅτι, ἀφοῦ λ.χ. ἀπὸ τὴ μιὰ λέξι *ποταμός* πήδησε στὴν ἄλλη λέξι *ποταμός,* ἄρα ἡ τελευταία λέξι τοῦ παραλειφθέντος κειμένου ἦταν *ποταμός.* καὶ συμπληρώνουμε < ..... *ποταμός.* >. περισσότερα θὰ μπορούσαμε νὰ συμπληρώσουμε, μόνον ἂν μᾶς βοηθοῦσε κάποιος ἔκτακτος παράγων. τέτοιες συμπληρώσεις ἔκανα λ.χ. στὰ χωρία Νο 221,6· Βα 72,17· Πα 96,1-2· Ἰε 67,40-41· Δα 4,29.

3. Εἶναι πασίγνωστο στοὺς εἰδικοὺς ὅτι τὰ ἐπαναλαμβανόμενα στερεότυπα σεκρετάρια κείμενα ἀκόμη καὶ σὲ μεγάλα χάσματά τους συμπληρώνονται ἐπιτυχῶς μὲ τὴ βοήθεια τῶν ὁμοιοτύπων τους. αὐτὸ γίνεται συχνότατα μεταξὺ σεκρεταρίων ἐπιγραφῶν ἐπὶ σπασμένων μαρμάρων καὶ μεταξὺ σεκρεταρίων δημοσίων ἐγγράφων ἐπὶ κουρελιασμένων παπύρων. τέτοια στερεότυπα σεκρετάρια κείμενα στὴν Π. Διαθήκη ὑπάρχουν πολλά. περίφημο τέτοιο εἶναι οἱ δέκα ἐντολὲς ποὺ ὑπάρχουν καὶ στὸ Νόμο καὶ στὸ Δευτερονόμιο. ἀπὸ τὴ μακροσκελῆ τετάρτη ἐντολὴ περὶ ἀργίας τοῦ σαββάτου ἐξέπεσαν ἀπὸ ἀμέλεια καὶ παραδρομὴ ἀντιγραφέων δύο κομμάτια στὸ Νόμο (48,8-15) κι ἄλλο ἕνα κομμάτι στὸ Δευτερονόμιο (5,13-20). ἔτσι συμπλήρωσα μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα τὴ μιὰ καταχώρισι τῆς ἐντολῆς ἀπὸ τὴν ἄλλη. τέτοια ὁμοιότυπα παράλληλα χωρία ὑπάρχουν ἀρκετὰ μεταξὺ Δδ καὶ Πα, καὶ μεταξὺ Βα καὶ Πα, ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλα ζεύγη βιβλίων· καὶ φυσικὰ συμπλήρωσα < ..... > τὰ μὲν μὲ τὴ βοήθεια τῶν δέ.

4. Ὅταν θέλουμε νὰ συμπληρώσουμε μόνο ἕνα γράμμα, τότε, ἂν μὲν τὸ λάθος εἶναι *ὐτὸς* ἢ *ωβάβ,* διορθώνουμε ἁπλῶς *αὐτὸς* ἢ *Ἰωβάβ,* χωρὶς ἄλλη κριτικὴ ἔνδειξι· ἂν ὅμως τὸ ἀπὸν γράμμα εἶναι ἀριθμός, λ.χ. τὸ *ρ (=100),* τότε αὐτὸ ποὺ συμπληρώνουμε, τὸ βάζουμε σὲ γωνίες· λ.χ. τὸ *ι* γίνεται < *ρ* > *ι,* δηλαδὴ τὸ 10 γίνεται < 1 > 10· ὅπως στὰ χωρία Νο 188,3· 9· 15· 21· 27· 33· 39· 45· 51· 57· 63· 69· Πα 39,2· Πξ 17,7.

5. Λίγες φορές, ὅπως λ.χ. στὸ Ἰζ 13,11, ἐνῷ στὸ ἀρχαῖο κείμενο δὲν συμπληρώνω τὸ κενό, στὴ μετάφρασί μου τὸ συμπληρώνω· αὐτὸ τὸ κάνω, ἐπειδὴ μπορῶ μὲν νὰ συλλάβω τὸ νόημα τῆς χαμένης φράσεως, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ εἰκάσω τὶς ἀκριβεῖς ἀρχαῖες λέξεις, μὲ τὶς ὁποῖες διατυπωνόταν.

Δίνω 41 ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα ἀπὸ τὶς περίπου 300 συμπληρώσεις ποὺ ἔκανα σὲ χάσματα τὰ ὁποῖα ἐπισήμανα στὴ Βίβλο.

α/α	θέμα	ἐδάφια
1.	Ἀνεύρετα χωρία τῆς Π. Διαθήκης στὴν Κ. Διαθήκη	πενταχοῦ
2.	Τὸ εὐνόητο συμπλήρωμα	Γε 8,2
3.	*Ἔτη τετρακόσια <τριάκοντα>*	Γε 20,14
4.	Εὐτέκμαρτη συμπλήρωσι Α΄	72,47-55
5.	Τὰ ὄνειρα τοῦ φαραώ	100,16-21
6.	Συμπλήρωσι τῆς Π. Διαθήκης ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη	Νο 5,4˙ Πξ 17-30
7.	Ἡ περὶ σαββάτου τετάρτη ἐντολή	48,8-15
8.	Τὸ θυμιατήριο τῶν *<ἑκατὸν> δέκα σίκλων*	188,3
9.	*Ἰωβὰβ - ωβὰβ - Ὀβάβ*	197,1
10.	Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Α΄	221,5
11.	Ὁ μόλις μαρτυρούμενος σταθμός	243,35-37
12.	Συμεὼν ὁ μόνος ἀπών	Δε 17,9
13.	*<Οὐ κατελείφθη διασεσωσμένος καὶ διαπεφευγώς>*	Ἰη 18,14-15
14.	Εὐτέκμαρτη συμπλήρωσι Β΄	Δδ 9,16
15.	Εὐτέκμαρτη συμπλήρωσι Γ΄	53,9
16.	Συμπλήρωσι τῶν Βασιλέων ἀπὸ τὴν Παραλειπομένη	Βα 35,20
17.	Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Β΄	72,17
18.	Τὸ στόμιο τῆς χαλκίνης θαλάσσης	Πα 39,2
19.	Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Γ΄	96,1-2
20.	Φθορὲς τῶν Ψαλμῶν	πολλαχοῦ
21.	Παράλειψι ἄρθρων	πολλαχοῦ
22.	Ἀπροσδόκητη ἐπιτυχία	Ψα 80,7
23.	Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Δ΄	Ἰε 67,40-41
24.	Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Ε΄	Δα 4,29
25.	Ἡμερομηνίες προφητειῶν τοῦ Ἀγγαίου	Ἀγ 1,1
26.	Θεραπεία ἁπλογραφίας Α΄ *(σὺ <εἶ>)*	Ἰω 31,11
27.	Θεραπεία ἁπλογραφίας Β΄ *(πάντων <τῶν>)*	Πξ 7,21
28-41.	Χάσματα καὶ συμπληρώσεις στὴν Καινὴ Διαθήκη	πολλαχοῦ

1. Ἀνεύρετα χωρία τῆς Π. Διαθήκης στὴν Κ. Διαθήκη

Μθ 4,10˙ *...ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι* ***Ναζωραῖος κληθήσεται.***

Μθ 118,8-9˙ *τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος˙* ***Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.***

Ἰω 7,38˙ *Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή,* ***ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.***

Α΄ Κο 4,4˙ *ἀλλὰ καθὼς γέγραπται,* ***Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.***

Β΄ Πε 3,22· ***Ὑς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.***
τὰ πέντε αὐτὰ χωρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὰ παρατιθέμενα στὴν Καινὴ Διαθήκη δὲν ἀνευρίσκονται στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. αὐτὸ δείχνει τὴ μεγάλη φθορὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα χάσματά της. μόνο τὸ δεύτερο (Μθ 118,8-9) μαρτυρεῖται ὅτι *ἐρρέθη διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου,* τοῦ ὁποίου τὸ βιβλίο εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ κακωμένα τῆς Π. Διαθήκης. τὸ πρῶτο (Μθ 4,10) καὶ τὸ τέταρτο (Α΄ Κο 4,4) φαίνονται νὰ προέρχωνται ἀπὸ βιβλία ἐπίσης προφητικά. καὶ τὸ πέμπτο (Β΄ Πε 3,22) φαίνεται νὰ προέρχεται ἀπὸ βιβλία σὰν τὶς Παροιμίες καὶ τὶς Παιδεῖες καὶ τ' ἄλλα ποιητικὰ - ἀποφθεγματικά. γιὰ τὸ τρίτο (Ἰω 7,38) εἶναι ἀδύνατο νὰ εἰκάσουμε ἀπὸ ποιό βιβλίο προέρχεται.

2. Τὸ εὐνόητο συμπλήρωμα

Γε 8,2· *Ἐπάγω ὕετὸν ἐπὶ τὴν γῆν τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας καὶ ἐξαλείψω <πάντα ἄνθρωπον> ὃν ἐποίησα, ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.* τὸ συμπλήρωμα εἰκάζεται ἀπὸ τὰ προηγούμενα Γε 7,2· 9· 15 κι ἀπὸ τὴν ἀμέσως ἑπόμενη ἀρσενικὴ ἀντωνυμία *ὃν ἐποίησα·* κι ἀπ' ὅλο τὸ περιεχόμενο τῆς ἱστορίας τοῦ κατακλυσμοῦ.

3. *Ἔτη τετρακόσια τριάκοντα*

Γε 20,14. *τετρακόσια <τριάκοντα> ἔτη*
Νο 30,5. *ἔτη τετρακόσια τριάκοντα*
Νο 30,6. *τετρακόσια τριάκοντα ἔτη*
Πξ 17,7. *ἔτη τετρακόσια <τριάκοντα>*
Γα 6,17. *ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα*

Αὐτὲς τὶς πέντε φορὲς ἀναγράφεται στὴ Βίβλο αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν 430 ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποῖα τὸ *σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ* δὲν ἦταν κυρίαρχο τῆς χώρας ὅπου ζοῦσε κάθε φορά. κι αὐτὸ τὸ διάστημα, ὅπως φαίνεται κι ἀπὸ τοὺς συνυπολογισμοὺς τῶν ἐτῶν καὶ ἡλικιῶν τόσο τῶν πατριαρχῶν Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ Ἰακὼβ τῶν δώδεκα ὅσο καὶ τοῦ ὑποδούλου στὴν Αἴγυπτο λαοῦ τῶν Ἑβραίων, ἦταν ἀπὸ τὴ φυγὴ τοῦ Ἀβραὰμ ἀπὸ τὴ Χαρρὰν τῆς Συρίας καὶ τὴν εἴσοδό του στὴν Παλαιστίνη (Γε 12,1-6) μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ἀπὸ τὸν Ἰσραήλ (Νο 30,1-8). ἀπὸ τὶς πέντε αὐτὲς ἀναφορὲς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 430 ἐτῶν στὶς δύο ἔχει ἐκπέσει ἀπὸ τὴ χειρόγραφη παράδοσι ἡ λέξι *τριάκοντα·* ἴσως ἀπὸ περίπτωσι κατὰ τὴν ὁποία ἦ-

ταν γραμμένος ὄχι μὲ λέξεις ἀλλὰ μὲ ἀριθμοὺς ὡς *ΥΛ* ἢ *υλ΄* (=430)· ἦταν ἁπλῆ παράλειψι ἢ ἐκτριβὴ ἢ παρανάγνωσι ἑνὸς *λ* μόνο· στὶς ἄλλες τρεῖς ἀναγραφὲς ὑπάρχει, δύο στὸ Νόμο καὶ μία στὴν Πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολή. στὶς δύο ποὺ λείπει τὴ συμπληρώνω ἀπὸ τὶς τρεῖς ὅπου παραδίδεται. τὰ 430 χρόνια εἶναι μοιρασμένα περίπου ἀπὸ μισὰ στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν Αἴγυπτο. εἶναι τὰ χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Ἀβραὰμ καὶ τὸ σπέρμα του ζοῦσαν σὲ ξένη ἐπικράτεια χωρὶς τὸ θάρρος τοῦ ἐλευθέρου καὶ τοῦ οἰκείου ὡς *περάται* (=*ἑβραῖοι* = νομάδες βοσκοὶ Γε 18,1· 95,13) ἢ ὡς δουλοπάροικοι τῶν Αἰγυπτίων.

4. Εὐτέκμαρτη συμπλήρωσι Α΄

Γε 72,47-56. [47]*Καὶ εἶπεν αὐτῷ Λάβαν· Ὁ βουνὸς οὗτος μαρτυρεῖ ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ σήμερον.* [48]*καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν Βουνὸς τῆς Μαρτυρίας.* [49] *Ἰακὼβ δὲ ἐκάλεσεν αὐτὸν Βουνὸς Μάρτυς. εἶπε δὲ Λάβαν τῷ Ἰακώβ· Ἰδοὺ ὁ Βουνὸς οὗτος καὶ ἡ Στήλη, ἣν ἔστησα ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, μαρτυρεῖ ὁ Βουνὸς οὗτος, καὶ μαρτυρεῖ ἡ Στήλη αὕτη·* [50]*διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Βουνὸς Μαρτυρεῖ.*

[54]*Καὶ εἶπε Λάβαν τῷ Ἰακώβ· Ἰδοὺ <Μάρτυς> ὁ Βουνὸς οὗτος καὶ Μάρτυς ἡ Στήλη αὕτη.* [55]*ἐάν τε γὰρ ἐγὼ μὴ διαβῶ πρὸς σὲ μηδὲ σὺ διαβῇς πρός με τὸν Βουνὸν τοῦτον καὶ τὴν Στήλην ταύτην ἐπὶ κακίᾳ,* [56]*..... <ἐὰν δέ τις διαβῇ> ..... ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ναχὼρ κρινεῖ ἀνὰ μέσον ἡμῶν.*

Τὸ ἐκ συμπληρώσεως *<Μάρτυς>* εἶναι τεκμαρτὸ ἀπὸ τὰ προηγούμενα καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ ἑπόμενο διασῳζόμενο στὴ χειρόγραφη παράδοσι *Μάρτυς*. ὅτι δὲ στὸ κάπως μεγάλο χάσμα, ποὺ δηλώνω μὲ ἀποσιωπητικά, ὑπῆρχε ἡ φράσι *<ἐὰν δέ τις διαβῇ>*, εἶναι τεκμαρτὸ ἀπὸ τὴ διασῳζόμενη φράσι, ποὺ προηγεῖται, *ἐάν τε γὰρ ἐγὼ μὴ διαβῶ πρὸς σὲ μηδὲ σὺ διαβῇς πρός με τὸν Βουνὸν τοῦτον καὶ τὴν στήλην ταύτην ἐπὶ κακίᾳ,...* τίποτε περισσότερο δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ συμπληρώσω, παρὰ μόνο νὰ διακρίνω τὸ ὑπάρχον χάσμα, τὸ ὁποῖο στὴ χειρόγραφη παράδοσι δὲν δηλώνεται καθόλου. βέβαια εἰκάζω τί λεγόταν στὸ χάσμα, ἀλλὰ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ εἰκάσω καὶ πῶς ἀκριβῶς διατυπωνόταν, μὲ πόσες καὶ ποιές ἀκριβῶς λέξεις. τέτοιες εἰκασίες τὶς ἀφήνω στοὺς τσαρλατάνους ποὺ φαφλατίζουν γιὰ διαστρωματώσεις τῶν βιβλικῶν κειμένων καὶ μάλιστα τῶν βιβλίων τοῦ Μωϋσῆ, ἐνῷ αὐτὰ ποὺ διορθώνω ἐδῶ δὲν τὰ ἀντιλήφτηκαν οἱ ἀγράμματοι μποῦφοι κανεὶς ποτέ τους ἐδῶ καὶ μισὴ χιλιετία. διότι δὲν εἶναι μόνον ἀμαθεῖς ἀλλὰ καὶ ἀθεράπευτοι φύσει βλᾶκες. ὅσο γιὰ τὰ δικά

μας παπαγαλάκια, τί νὰ πῶ; ἄσε καλλίτερα. νὰ μὴν πῶ πάλι καμμιὰ χωριάτικη παροιμία.

5. Τὰ ὄνειρα τοῦ φαραώ

Γε 100, 16-21. *Αἱ ἑπτὰ βόες αἱ καλαὶ ἑπτὰ ἔτη ἐστί, καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ καλοὶ ἑπτὰ ἔτη ἐστὶν* ***<εὐθηνίας>˙*** *καὶ αἱ ἑπτὰ βόες αἱ λεπταὶ αἱ ἀναβαίνουσαι ὀπίσω αὐτῶν ἑπτὰ ἔτη ἐστί, καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἔσονται ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ. ..... ἰδοὺ ἑπτὰ ἔτη ἔρχεται* ***εὐθηνία*** *πολλὴ ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτου˙ ἥξει δὲ ἑπτὰ ἔτη* ***λιμοῦ*** *μετὰ ταῦτα, ... καὶ οὐκ ἐπιγνωσθήσεται ἡ* ***εὐθηνία*** *ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ λιμοῦ τοῦ ἐσομένου μετὰ ταῦτα.*

Τρεῖς φορὲς ἐπαναλαμβάνεται τὸ ζεῦγος τῶν ἀντιπαραβαλλομένων *εὐθηνία* καὶ *λιμός.* τὴν πρώτη φορὰ ὅμως τὰ χειρόγραφα παραλείπουν τὴν *εὐθηνία.* καὶ συνολικὰ ἡ *εὐθηνία* μία φορὰ παραλείπεται (100,16) καὶ τέσσερες φορὲς ὑπάρχει (100,21˙ 102,2˙ 102,3˙ 104,1). τὸ πανάρχαιο κείμενο μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ ἐπαναληπτικότητα ὅλων τῶν παναρχαίων εἶναι σχεδὸν σεκρετάριο, καὶ μοῦ ἦταν εὔκολο νὰ τὸ ἀποκαταστήσω. οἱ γραφεῖς ὅμως τῶν χειρογράφων καὶ οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες *ἀγρὸν ἠγόραζον˙* τὰ δὲ μυαλὰ τῶν «κριτικῶν» ἦταν ἀλλοῦ, στὶς ἐλωχιμικὲς καὶ ἰαχβικὲς διαστρωματώσεις τῶν νοσηρῶν φαντασιώσεών τους. ἐπειδὴ δὲν ἀγαποῦν αὐτὸ τὸ κείμενο, δὲν τὸ ποθοῦν˙ τὸ ἀπεχθάνονται˙ ἔχουν ἄλλοτε κυνικὴ καὶ φανερὴ κι ἄλλοτε ἐνδόμυχη λύσσα νὰ τὸ διαβάλουν.

6. Συμπλήρωσι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη

Νο 5,4 = Πξ 17,30. *<καὶ λέγει αὐτοῖς˙> Ἄνδρες ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς˙ ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους;*

Ὅλη αὐτὴ ἡ φράσι παραδίδεται μόνο στὴν Καινὴ Διαθήκη. τὴ θεώρησα ἔγκυρη. οἱ συντάκτες τῆς Κ. Διαθήκης κρατοῦσαν στὰ χέρια τους τὸ προμασοριτικὸ κι αὐθεντικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης καί γε τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα πρὶν ἀπὸ τὴν κάκωσί της μέσῳ τῶν Ἑξαπλῶν. ἦταν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τοὺς δυὸ ψυχανωμάλους Ἀκιβὰ καὶ Ὠριγένη. ὁπωσδήποτε τὸ κείμενο τῆς Κ. Διαθήκης γιὰ τὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης εἶναι γνώμων.

7. Ἡ περὶ σαββάτου τετάρτη ἐντολή

Νο 48,8. Οἱ δέκα ἐντολὲς καταχωρίζονται αὐτολεξεὶ καὶ στὸ Νόμο (48,8-15) καὶ στὸ Δευτερονόμιο (5,13-20). ἀπὸ τὴν ἐκτενῆ τετάρτη ἐντολὴ περὶ σαββάτου στὸ Νόμο λείπουν δυὸ κομμάτια, τὰ ὁποῖα στὸ Δευτερονόμιο ὑπάρχουν, καὶ στὸ Δευτερονόμιο λείπει ἕνα κομμάτι, τὸ ὁποῖο στὸ Νόμο ὑπάρχει. κλασσικὰ παροράματα. γι' αὐτὸ καὶ ἡ Βίβλος, ἡ γραμμένη στὸν καιρὸ τῆς χειρογράφου δημοσιεύσεως, πολλὰ σπουδαῖα κομμάτια τὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ δυὸ καὶ τέσσερες φορές· μέτρο ἀσφαλείας κατὰ τὴν προτυπογραφικὴ ἐποχή. συμπληρώνω τὸ ἕνα κείμενο ἀπὸ τὸ ἄλλο.

8. Τὸ θυμιατήριο τῶν *<ἑκατὸν> δέκα* σίκλων

Νο 188,3. Δώδεκα φορὲς στὸ ἴδιο κεφάλαιο τοῦ Νόμου (188,3· 9· 15· 21· 27· 33· 39· 45· 51· 57· 63· 69) λέγεται ὅτι στὰ ἐγκαίνια τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οἱ δώδεκα φύλαρχοι τοῦ Ἰσραὴλ μαζὶ μὲ ἄλλα ἀφιερώματα ἀφιέρωσαν γιὰ τὴ λατρεία κι ἀπὸ μία χρυσῆ *θυΐσκη* (=θυμιατὸ) βάρους *δέκα σίκλων,* δηλαδὴ 84 γραμμαρίων, ἤτοι ὄγκου 4,5 κυβικῶν ἑκατοστῶν χρυσοῦ! ὅσο ἕνα ζάρι μὲ ἀκμὴ 1,6 ἑκατοστό. ὄγκος πολὺ μικρὸς γιὰ νὰ γίνῃ ἕνα θυμιατό, ὅπως συμφώνησαν μαζί μου καὶ δυὸ πολὺ πεπειραμένοι χρυσοχόοι. τὰ εὐπαθέστερα σημεῖα τῶν χειρογράφων κειμένων εἶναι οἱ ἀριθμοί. διώρθωσα τὸ *ι* σὲ *<ρ>ι,* δηλαδὴ τὸ *δέκα* σὲ *<ἑκατὸν> δέκα.* ἕνα *ρ* μόνο φθάρηκε ἢ παρωράθηκε. οἱ χρυσοχόοι χειροκρότησαν.

9. Ἰωβὰβ - ωβὰβ - Ὀβάβ

Νο 197,1. Ὁ Μαδιανίτης γυναικάδελφος τοῦ Μωϋσῆ, ὁ ὁποῖος ἐνσωματώθηκε στὸν Ἰσραήλ (Νο 197,1· Κρ 7,14), στὸ Νόμο γράφεται *Ὠβάβ* ἢ *Ὀβάβ* καὶ στοὺς Κριτὰς *Ἰωβάβ.* οἱ ἔμπειροι στὴν παλαιογραφία καταλαβαίνουν εὔκολα τί συμβαίνει στὰ χειρόγραφα. φθάρηκε ἕνα *Ι* (ἰῶτα). εἶναι κλιμάκωσι φθορᾶς.

10. Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Α΄

Νο 221,5. *Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ξύλον κέδρινον καὶ ὕσσωπον καὶ κόκκινον καὶ <.....*

..... *καὶ* > *ἐμβαλοῦσιν εἰς μέσον τοῦ κατακαύματος τῆς δαμάλεως.* διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου (transgressio similiter desinentis causa). ὁ γραφεὺς πήδησε ἀπὸ τὸ ἕνα *καὶ* στὸ ἄλλο *καὶ* διασκελίζοντας κάμποσο κείμενο· αὐτὸ εἶναι συχνὸ καὶ στοὺς σημερινοὺς πληκτρολόγους. τὸ χάσμα εἶναι κάπως μεγάλο. κατὰ τὴν ἀνομολόγητη ἐπαναμετάφρασι ἀπὸ τὸ χειρόγραφο τῶν «ἐπαράτων» Ἑβδομήκοντα ποὺ κρατοῦσε ὁ Ἀκιβά, γιὰ νὰ μαγειρέψῃ τὸ μασοριτικό του, τὸ χάσμα πέρασε καὶ σ' αὐτὸ καὶ σ' ὅλα τὰ παράγωγά του ἀπὸ τὴ vulgata μέχρι τὶς προτεσταντικὲς μητρικὲς μεταφράσεις (γερμανικὴ τοῦ Λουθήρου, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική, ἰακωβιανὴ ἀγγλική) καὶ σ' ὅλες τὶς μεταφράσεις τοῦ κόσμου, καί γε τὶς νεοελληνικές, καὶ στοὺς ἑρμηνευτάς, καὶ φυσικὰ στοὺς τσαρλατάνους τῶν διαστρωματώσεων ποὺ δὲν τὸ πῆραν εἴδησι. καὶ βγάζει μάτι· μὲ τὴν *ὕσσωπον* ῥάντιζαν· δὲν τὴν ἔρριχναν μέσα στὴ φωτιὰ ἢ στὴ στάχτη. διὰ δὲ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ αὐτευνουχισμένου Ὠριγένους πέρασε καὶ στὰ χειρόγραφα τῶν ἱεροσολυμιτικῶν - ἀποστολικῶν - χριστιανικῶν Ἑβδομήκοντα. τὸ νὰ μὴν τὰ πάρουν εἴδησι αὐτὰ οἱ προειρημένοι τσαρλατάνοι καὶ μποῦφοι βιβλικοὶ εἶναι κύριο χαρακτηριστικό τους καὶ μόνιμο καὶ ἀνήκεστο. τοὺς χρειαζόταν στὰ κεφάλια τους ἐκεῖνο τὸ *κέδρινον ξύλον* ποὺ *ἐλάμβανεν ὁ ἱερεύς.* ὁ Κύριος ὅμως οἰκονόμησε τὶς βλακεῖες των, γιὰ ν' ἀντιληφτοῦν κάποτε οἱ Χριστιανοὶ τὴν ποιότητα καὶ τὴ νοημοσύνη τῶν τσαρλατάνων τῆς διαστρωματώσεως.

11. Ὁ μόλις μαρτυρούμενος σταθμός

Νο 243,35-37. Οἱ Ἰσραηλῖτες κατὰ τὴν ἐπὶ 40 χρόνια πορεία τους ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μέχρι τὸν Ἰορδάνη στρατοπέδευσαν σὲ 41 σταθμούς, οἱ ὁποῖοι καταλογογραφοῦνται πρὸς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου *Νόμος* (κεφ. 243). πρόκειται γιὰ κείμενο σεκρετάριο. στὸν κατάλογο τῶν σταθμῶν ὑπάρχει ἕνα χάσμα. ἀντὶ ἄλλων ἐξηγήσεων παραθέτω συνάφεια τῶν σχετικῶν χωρίων, ὅπου συμπληρώνω τὸ χάσμα (Νο 243,35-37). *Καὶ ἀπῆραν ἐκ Γεσιὼν Γαβὲρ καὶ παρενέβαλον εἰς ἔρημον Φαράν.* <*Καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς ἐρήμου Φαρὰν καὶ παρενέβαλον εἰς*> *Κάδης. Καὶ ἀπῆραν ἐκ Κάδης καὶ παρενέβαλον εἰς Ὤρ τὸ ὄρος πλησίον γῆς Ἐδώμ.*

12. Συμεὼν ὁ μόνος ἀπών

Δε 17,9· <*Συμεὼν ἔστω πολὺς ἐν ἀριθμῷ,* >
θάλασσαν καὶ λίβα κληρονομήσει.

Στὶς εὐλογίες ποὺ ἔδωσε ὁ Μωϋσῆς λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του στὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ Ἰσραὴλ αὐθαιρέτως εἴκασα χάσμα μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Ῥουβήν, καὶ στὸ χάσμα τοποθέτησα ὡς συμπλήρωμα τὴν εὐλογία τοῦ Συμεὼν αὐθαιρέτως, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀστόχως. δὲν κατάγομαι ἀπὸ τὰ κλίματα τῆς ἀρνητικῆς κριτικῆς. εἴκασα ὅ,τι εἴκασα, πρῶτον διότι ὁ Συμεὼν εἶναι ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς δώδεκα ποὺ ἀπουσιάζει· δεύτερον διότι ὁ Συμεὼν εἶναι ὁ δεύτερος γιὸς τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸ Ῥουβήν· καὶ τρίτον διότι ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἀραδιάζει μὲ τὴ συνηθέστερη στὴ Βίβλο σειρά, ποὺ ἔχει πρῶτο κριτήριο τὴν ἀπὸ ἐλεύθερη καὶ ὄχι δούλη μητέρα γέννησι, ἀπὸ τὴ Λία, καὶ δεύτερο κριτήριο τὴν ἡλικία. βέβαια τὸ τί εἶπε ὁ Μωϋσῆς γιὰ τὴ φυλὴ Συμεὼν ἦταν τολμηρὸ νὰ τὸ εἰκάσω· ἀλλὰ δὲν φαντασιοκοπῶ ποτέ· τὸ ἀπεχθάνομαι αὐτό. κατάλαβα ὅμως ὅτι ἡ ᾠδὴ αὐτὴ τῶν τελευταίων εὐλογιῶν τοῦ Μωϋσῆ εἶναι σμπαραλιασμένη, κι ὅτι ὁ στίχος, ποὺ ἔχω βάλει ἀμέσως μετὰ τὸ χάσμα τοῦ Συμεών, ἀνήκει σ' αὐτόν, καὶ ὄχι στὸ Νεφθαλὶμ ποὺ τὸν ἔχουν τὰ χειρόγραφα. διότι ὁ Νεφθαλὶμ πῆρε κλῆρο στὰ μεσόγαια τοῦ Βορρᾶ, βορειοδυτικὰ τῆς Θαλάσσης Κενερὲθ (=Γενησαρὲτ) ἢ Θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας ἢ τῆς Τιβεριάδος (*Γῆ Ζαβουλὼν καὶ Γῆ Νεφθαλὶμ ὁδὸν Θαλάσσης* Ἠσ Μθ) (Νο 245,11· Ἰη 26,2· 29,6· 42,4· Βα 35,15· Ἠσ 11,18· Ἰε 80,1· Μθ 8,4· 9,1· 70,1· Ἰω 16,1· 50,1· Μρ 4,3· 31,1), ἐκεῖ ποὺ ἀργότερα κυρίως δροῦσε ὁ Χριστὸς μὲ ὁρμητήριο τὴν Καπερναούμ, καὶ ὄχι στὸ *λίβα,* δηλαδὴ στὸ νότο, οὔτε εἶχε τὴ νότια *θάλασσα* κοντά του· κι ὅτι ἡ πιὸ νότια φυλὴ ἦταν ἡ τοῦ Συμεών. αὐτὸ βέβαια ποὺ ἔκανα εἶναι ζήτημα ἀνατάξεως καὶ ὄχι συμπληρώσεως κειμένου. ἀλλ' ἐδῶ τὸ ἐξετάζω δίπλευρα. καὶ τόσο κατὰ τὴ συμπλήρωσι ὅσο καὶ κατὰ τὴν ἀνάταξι κατέληξα ὅτι ἀπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Μωϋσῆ στὴ φυλὴ Συμεὼν αὐτὸ ποὺ τῆς ἀποδίδω τῆς ἀνήκει. χρόνια πολλὰ τὸ ἔβλεπα καὶ τὸ ξανάβλεπα, καὶ οὔτε μία φορὰ δὲν ἀμφέβαλα.

Οἱ εὐλογίες τοῦ Μωϋσῆ σ' ὁλόκληρο τὸν Ἰσραὴλ καὶ στὴν κάθε φυλὴ ξεχωριστὰ εἶναι ἕνα κείμενο συντριμμένο σὲ 14 πολὺ ἀνακατωμένα κομμάτια, καὶ ἡ ἀνάταξί του ὑπῆρξε ἔργο ἐπίμοχθο καὶ μεγάλης ὑπομονῆς καὶ τεταμένης προσοχῆς καὶ πολλῆς πείρας.

Δὲν ξαναμετρῶ καὶ δὲν ἐπανεξετάζω τὴν περίπτωσι ἀνατάξεως αὐτὴ στὸ ἑπόμενο κεφάλαιο τῶν ἀνατάξεων.

13. *Οὐ κατελείφθη διασεσωσμένος καὶ διαπεφευγώς*

Ἰη 18,14-15. *Καὶ τὴν Μακηδὰ ἔλαβον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ... καὶ ἐξωλόθρευσαν πᾶν ἐμπνέον... καὶ οὐ κατελείφθη οὐδεὶς ἐν αὐτῇ διασεσωσμένος καὶ διαπεφευγώς.*

19,2· *...καὶ πᾶν ἐμπνέον... καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ διασεσωσμένος καὶ διαπεφευγώς.*

19,11· *... <καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ· καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ διασεσωσμένος καὶ διαπεφευγώς>.*

τὰ κεφάλαια 18-21 τοῦ βιβλίου Ἰησοῦς ἔχουν χαρακτῆρα σεκρετάριο. εἶναι συνοπτικὲς στρατιωτικὲς ἀναφορὲς καταλήψεως χαναανιτικῶν πόλεων, οἱ ὁποῖες καταλήγουν μὲ κάποια παραλλαγὴ τῆς φράσεως *...Καὶ ἐπάταξαν πᾶν ἐμπνέον... καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ διασεσωσμένος καὶ διαπεφευγώς.* σὲ μερικὲς τέτοιες συνοπτικὲς ἀναφορὲς παραλείπεται –προφανῶς ὡς βαρετὴ στερεότυπη ἐπανάληψι– ἡ φράσι αὐτὴ ἢ κάποια λέξι της· σὰ νὰ λέῃ ἕνας ἀντιγραφεὺς «Καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπά» ἢ «Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς» ἢ νὰ βάζῃ τὰ μὴ ὑπάρχοντα τότε ὁμοιωματικὰ *(»)* ποὺ βάζουμε τώρα σὲ σεκρετάριους καταλόγους. ἀποκατέστησα τὶς τέτοιες σεκρετάριες φράσεις ἢ μέρη τους ἐντὸς τῶν κριτικῶν γωνιῶν *<...>*.

14. Εὐτέκμαρτη συμπλήρωσι Β΄

Δδ 9,16. *Καὶ εἶπε Σαμουήλ· Λάλει, <Κύριε,> ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου.* ἡ συμπλήρωσι εἶναι τεκμαρτὴ ἀπὸ τὴν προηγούμενη συμβουλὴ τοῦ Ἠλὶ στὸ Σαμουήλ, στὸ χωρίο 9,13, *Ἐὰν καλέσῃ σε, καὶ ἐρεῖς· 'Λάλει, Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου'.*

15. Εὐτέκμαρτη συμπλήρωσι Γ΄

Δδ 53,9. *Ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν, ὧν ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων, <εἰς ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ> τέσσαρας μῆνας.*

Ἀγρὸς ἐδῶ λέγεται ἡ ἐπαρχία, τὰ χωριά. ἐννοεῖται ἡ διαμονὴ τοῦ Δαυὶδ καὶ τῶν 600 ἀντρῶν του ὡς συνοριοφυλάκων τοῦ βασιλέως Ἀγχοὺς στὴν ἐπαρχιακὴ καὶ συνοριακὴ πόλι τῶν Φιλισταίων Σεκελάκ. ἡ συμπλήρωσι *<εἰς ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ>* εἶναι τεκμαρτὴ ἀπὸ τὶς παρακάτω (Δδ 55,4-5) ἐξηγήσεις τοῦ Ἀγχοὺς γιὰ τὸ Δαυὶδ στοὺς στρατηγούς του· *Καὶ εἶπεν Ἀγχοὺς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν ἀλλοφύλων· Οὐχ οὗτος Δαυὶδ ὁ δοῦλος Σαοὺλ βασιλέως Ἰσραὴλ γέγονε*

μεθ' ἡμῶν ἡμέρας τοῦτο δεύτερον ἔτος; καὶ οὐχ εὕρηκα ἐν αὐτῷ οὐθὲν... καὶ τὸ ὅτι τὸ ἐκτὸς χάσματος κείμενο τῶν ὀχθῶν ἔχει τὴν ξεκάρφωτη αἰτιατικὴ *ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν... τέσσαρας μῆνας* δείχνει τὸ χάσμα καὶ ἀπαιτεῖ τὴ συμπλήρωσι καὶ μάλιστα τὸ ἑβραΐζον ἐμπρόθετο κατηγορούμενο *εἰς ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας.* δὲν προσέχθηκε αὐτὸ ἀπὸ κανέναν. πολὺς τσαρλατανισμὸς βομβεῖ περὶ τὴν Βίβλον. οἱ τσαρλατάνοι φαντάζονται μὲν τεράστιες διαστρωματώσεις, ἀλλὰ μισὴ φράσι ποὺ λείπει δὲν τὴν παίρνουν εἴδησι. κοπρόσκυλα ἀχανοῦς βλακείας.

16. Συμπλήρωσι τῶν Βασιλέων ἀπὸ τὴν Παραλειπομένη

Βα 35,20. *...Ἐπόνεσε τοὺς πόδας αὐτοῦ. <καὶ ἐν τῇ μαλακίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἐζήτησε τὸν Κύριον, ἀλλὰ τοὺς ἰατρούς>.* τὸ συμπλήρωμα ἀπὸ τὸ Πα 59,3.

17. Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Β΄

Βα 72,17. *...καὶ εἶπεν· <..... καὶ εἶπεν· > Ἰδοὺ αὕτη ...* καὶ στὸ χάσμα αὐτὸ διαπίστωσα διασκελισμὸ ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου· ὁ ἀντιγραφεὺς ἀπὸ τὸ πρῶτο *καὶ εἶπεν* πήδησε στὸ δεύτερο *καὶ εἶπεν* διασκελίζοντας κείμενο ἀγνώστου ἐκτάσεως. τὸ μόνο ποὺ μπόρεσα νὰ συμπληρώσω εἶναι τὸ δεύτερο *καὶ εἶπεν.*

18. Τὸ στόμιο τῆς χαλκίνης θαλάσσης

Πα 39,2. Τὸ κυκλικὸ στόμιο τῆς *χαλκίνης Θαλάσσης,* δηλαδὴ τῆς δεξαμενῆς νεροῦ στὴν αὐλὴ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, στὰ χειρόγραφα λέγεται στοὺς μὲν Βασιλεῖς (12,9) ὅτι εἶχε διάμετρο *δέκα* πήχεις καὶ περιφέρεια *τρεῖς καὶ τριάκοντα* πήχεις, στὴ δὲ Παραλειπομένη (39,2) ὅτι εἶχε διάμετρο *δέκα* πήχεις καὶ περιφέρεια *τριάκοντα* πήχεις, ἐνῷ μὲ διάμετρο 10 πήχεις γεωμετρικῶς ἀποδεικνύεται ὅτι εἶχε περιφέρεια 32 πήχεις· ἀκριβέστερα εἶχε περιφέρεια 31,42 πήχεις, ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι τὰ κλάσματα συνήθως τὰ παρέλειπαν ἢ τὰ στρογγυλοποιοῦσαν. στοὺς Βασιλεῖς διώρθωσα τὸ *τρεῖς* σὲ *δύο* καὶ στὴν Παραλειπομένη συμπλήρωσα *<δύο καὶ> τριάκοντα.* ἀπὸ τὸ *λβ΄* ἐξέπεσε τὸ *β΄* μὲ διασκελισμὸ ἢ μὲ ἀνεπιθύμητη φυσικὴ ἀπόξεσι.

19. Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Γ΄

Πα 96,1-2. *Εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν υἱὸς ὢν ὁ Σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ· <καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ..... ἐξ Ἰερουσαλήμ.>.*

Ὁ διασκελισμὸς ἔγινε ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου *...Ἰερουσαλήμ,* τὸ δὲ χάσμα συμπληρώνεται στὴ μὲν ἀρχή του βάσει τοῦ σεκρεταρίου χαρακτῆρος τοῦ ὅλου ἐδαφίου, στὸ δὲ τέλος του βάσει τῆς διεγνωσμένης τελευταίας πρὸ τοῦ χάσματος λέξεως *Ἰερουσαλὴμ* ἡ ὁποία ὑπῆρξε καὶ ἡ αἰτία τοῦ διασκελισμοῦ.

20. Φθορὲς τῶν Ψαλμῶν

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συγκόλλησι δύο ζευγῶν ψαλμῶν (9 + 10 καὶ 27 + 28), καὶ τὸν ἐμβολισμὸ τοῦ 143 στὸν 142, ποὺ τοὺς ἀποκόλλησα καὶ ἀποσφήνωσα, ὀβελίζοντας ὅσα ἀποσπάσματα ψαλμῶν μετρήθηκαν σὲ δεύτερη καταχώρισί τους ὡς αὐτοτελεῖς ψαλμοί, γιὰ νὰ διατηρηθῇ ὁ ἰσχυρῶς παραδεδομένος ἀριθμὸς τῶν ψαλμῶν 150, ὑπάρχουν καὶ 10 ψαλμοὶ μὲ χάσματα. ὁ 86 εἶναι ἀκέφαλος κι ὁ 87 κολοβός, οἱ ψαλμοὶ 25 62 67 ἔχουν χάσματα μικρότερα τοῦ 1 στίχου, οἱ ψαλμοὶ 20 30 76 ἔχουν χάσματα 1 ἢ 2 στίχων καὶ οἱ ψαλμοὶ 68 καὶ 79 ἔχουν χάσματα μεγάλα καὶ πολλαπλᾶ. διαισθάνομαι ὅτι ὁ 68, ποὺ ἀρχίζει μὲ τὸ ὑψήγορο καὶ θριαμβευτικὸ ἐλεγεῖον

Ἀναστήτω ὁ θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ,
καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν,

ἔχει φθαρῆ ἀπὸ φθονερὸ καὶ κακόβουλο χέρι, καὶ οἱ φθορεῖς του εἶναι ἡ λυσσασμένη ἀντιχριστιανικὴ δυάδα Ἀκιβὰ καὶ Ἀκύλας, τὴ δὲ κακουργία τους μετέφερε στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα ὁ ἀρνητὴς τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ αὐτευνουχισμένος κίναιδος Ὠριγένης μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του. καταλαβαίνω ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Α΄ αἰῶνος στρίμωχναν πολὺ ἄγαρπα τοὺς συγχρόνους των ῥαββίνους καὶ μασορῖτες μ' αὐτὸν τὸν ψαλμό (Πξ 16,2-3), ὁ ὁποῖος κυριολεκτικὰ τοὺς βίδωνε. γιὰ τὴν ἴδια αἰτία οἱ ῥαββῖνοι πέταξαν ἀπὸ τὸ βιβλικὸ Κανόνα καὶ τὸ βιβλίο τοῦ προφήτου Βαρούχ, ποὺ δὲν τὸ ἄντεχαν, παρ' ὅλο ποὺ τὸ βιβλίο τοῦ Βαροὺχ δὲν εἶναι καθόλου ἐλεγκτικὸ ἢ πολεμικό, ἀλλ' εἶναι πολὺ ἁπαλὸ ποιητικὸ καὶ περίπου παιδαγωγικὸ καὶ σοφιολογικό· προφητεύει ὅμως γιὰ τὸ Χριστὸ ὅτι *Ὁ θεὸς ἐπὶ γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη* (Βρ 7,8-10· Α΄ Τι 8,3)· καὶ τοὺς βίδωνε κι ἐκεῖνο. ὅσο γιὰ τὸ αἴτιο τῆς φθορᾶς τῶν πρώτων στίχων τοῦ ψαλμοῦ 86 καὶ τῶν τελευταίων τοῦ ψαλμοῦ 87, εἶναι, νομίζω,

βιβλιοδετικό, καὶ ἡ φθορὰ ἔγινε καὶ στοὺς δυὸ ψαλμοὺς μὲ μία μόνο ψαλιδιὰ ἢ ξυραφιά. ἦταν ἕνα φύλλο ἐξόχου χειρογράφου ῥαφτοῦ βιβλίου, ὅπου οἱ πρῶτοι στίχοι τοῦ ψαλμοῦ 86 ἦταν στὸ τέλος τῆς σελίδος Α, οἱ δὲ τελευταῖοι στίχοι τοῦ ψαλμοῦ 87 ἦταν ἀκριβῶς ἀπὸ πίσω στὸ τέλος τῆς σελίδος Β. ἡ περισσότερη ἔκτασι τῶν δύο ψαλμῶν βρισκόταν στὴ σελίδα Β. κι ὅταν κόπηκε τὸ κάτω μέρος τοῦ φύλλου ἐκείνου, κόπηκαν μὲ τὴν ἴδια ψαλιδιὰ ἡ ἀρχὴ τοῦ 86 καὶ τὸ τέλος τοῦ 87. καὶ τὸ χειρόγραφο, στὸ ὁποῖο ἀνῆκε τὸ ψαλιδισμένο φύλλο, ὑπῆρξε πρόγονος τῆς διασωθείσης χειρογράφου παραδόσεως τῶν Ψαλμῶν.

21. Παράλειψι ἄρθρων

Σὲ ὄχι λίγα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα παρατήρησα τάσι νὰ παραλείπωνται τὰ ἄρθρα, ἰδίως στὸ Ἆσμα στὸ ὁποῖο οἱ ἐν Ἑξαπλοῖς βαριὰ σεμνότυφοι Ἰουδαῖοι ἐκτόνωσαν ὅλη τὴ στριμμένη καὶ σαλταρισμένη δοκησισοφία τους καὶ ὅλο τὸν καββαλισμό τους. ἡ ἀπουσία τῶν πολλῶν ἄρθρων ὀφείλεται σὲ ἕναν, ἄλλοτε ἄλλον, ἀπὸ τοὺς τρεῖς παρακάτω ἀσχέτους μεταξύ των λόγους.

1. Ἡ προχριστιανικὴ βιβλικὴ ἑβραϊκὴ γλῶσσα δὲν εἶχε ἄρθρα, ὅπως καὶ ἡ λατινική. καὶ οἱ ψυχοπαθεῖς Ἀκιβὰ καὶ Ἀκύλας καὶ Ὠριγένης εἶχαν τὴν ἀνόητη γνώμη ὅτι οὔτε καὶ στοὺς Ἑβδομήκοντα ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἄρθρα οἱ μεταφρασταί. καὶ στὴ δική τους «ἀνώτερη» μετάφρασι καὶ λοιπὴ στραβοδουλειὰ τ' ἀφῄρεσαν. καὶ τὸ ἀκρωτηριασμένο σκεύασμά τους μὲ τὴ «σοφὴ ὑπόδειξι» τῶν Καππαδοκῶν *φωστήρων* ἐπηρέασε χειρόγραφα τῶν χριστιανικῶν Ἑβδομήκοντα. οἱ Καππαδόκες *φωστῆρες* δὲν ἤξεραν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὅταν μετέφραζαν ἀπὸ τὴν ἄναρθρη λατινικὴ στὴν ἑλληνική, ἔβαζαν ἄρθρα. οἱ Καππαδόκες, παρ' ὅλη τὴν ἐπιδεικτικὴ φιγούρα τους σὲ ἑλληνομάθεια καί γε ὁμηρομάθεια, ποὺ ὀφειλόταν στὸ κόμπλεξ τῆς πλημμελοῦς ἑλληνομαθείας των, δὲν ἤξεραν καλὰ ἑλληνικά. ὁ Βασίλειος λ.χ. στὴ γελοία Ἑξαήμερό του, τὴν ὁποία τὸ 1973 μετέφρασα καὶ στόλισα μὲ πλούσια ὑποσημειωμένα σχόλια, τὴν *ἐχενηΐδα* τὴν «καταλαβαίνει» ἀπὸ τὸ *ἔχω* σὰ μικρὸ ψαράκι ποὺ ἔχει τὴ μαγικὴ καὶ τρομακτικὴ δύναμι νὰ *ἔχῃ* (=κατέχῃ, κατακρατῇ), δηλαδὴ ν' ἀκινητοποιῇ, τεράστια πλοῖα στὴ μέση τῆς Μεσογείου Θαλάσσης, καταδικάζοντας τοὺς ναῦτες σὲ θάνατο ἀπὸ δίψα ἢ ἀσιτία (7,32· ΕΠΕ 4,292 = PG 29,161c)· παγανιστικὴ φοβία θρησκολήπτου· ἐνῷ ἡ *ἐχενηΐς,* ἀπὸ τὸ *ἔχομαι,* εἶναι ἡ πεταλίδα ποὺ *ἔχεται τῆς νηός,* δηλαδὴ κολλάει σὰ βεντούζα στὴν ἐξωτερικὴ βρεχόμενη ἐπιφάνεια τῶν πλοίων. ἔχουν δὲ πάρα πολλὰ τέτοια λάθη κι ὁ Βασίλειος κι ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνός.

2. Ἡ παράλειψι τῶν ἄρθρων σὲ πολλὲς περιπτώσεις ὀφείλεται στὴν ἀνευθυνότητα καὶ ἀσυνείδητη ἐμπορικότητα ἐκδοτικῶν οἴκων, ὅπου ἡ ἀντιγραφὴ γινόταν μὲ ὑπαγόρευσι σὲ ὁμάδα ἀντιγραφέων, ὁπότε οἱ βραδεῖς, γιὰ νὰ προλάβουν τοὺς ἄλλους, παρέλειπαν ἄρθρα.

3. Τὰ μὲ πολλὰ ἀπόντα ἄρθρα χειρόγραφα πιθανῶς εἶναι ἀποστενογραφήσεις. ἡ στενογραφία στὴν ἀρχαιότητα ἦταν ἀπαραίτητο καὶ ἐπίμονο μάθημα στὴ μέση ἐκπαίδευσι, ὅπως τώρα ὁ χειρισμὸς τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν. ἔχω ἀντιληφθῆ ὅτι τέτοια χειρόγραφα χρησιμοποιήθηκαν σὲ «κριτικὲς» ἐκδόσεις, οἱ ὁποῖες κληροδότησαν τὰ τέτοια λάθη τους σὲ πολλὲς χρηστικὲς «ἐκδόσεις» - ἀνατυπώσεις, ἀκόμη καὶ σὲ μητρικὲς μεταφράσεις (λατινική, γερμανική, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική, ἀγγλική), ποὺ ὅλες αὐτὲς δημιούργησαν γενικὴ κακὴ κληρονομικότητα στὰ βιβλικὰ κείμενα, οἱ ὁποῖες φαίνονται σὰν τὰ παλιὰ τηλεγραφήματα, ὅπου τὰ ἄρθρα παραλείπονταν γιὰ λόγους ἀποκλειστικῶς οἰκονομικούς· ἐπειδὴ πληρώνονταν μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν λέξεων. κι αὐτὸ εἶχε γίνει μόδα καὶ στὺλ τόσο πολύ, ποὺ ἀκόμα καὶ σὲ τηλεγραφήματα βασιλέων πρωθυπουργῶν καὶ ἀρχιστρατήγων τὰ ἄρθρα παραλείπονταν. στὰ τηλεγραφήματα εἴχαμε πλέον εἰδικὸ συντακτικό. τὰ πολλὰ δυσανάγνωστα παλαιογραφικὰ συμπλεγματικὰ σύμβολα εἶναι *ὀξυγραφικά,* δηλαδὴ ταχυγραφικά, στενογραφικά. (βλ. τὴ μελέτη μου «Ἡ πορφύρα τοῦ Ἄσματος», Μελέτες 9,341).

22. Ἀπροσδόκητη ἐπιτυχία

Ψα 80,7· < *Ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ*
καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς. >

Λειτουργικὴ συνήθεια τῆς ἀρχαίας ἰσραηλιτικῆς συναγωγῆς ἦταν κατὰ τὴν ἀπαγγελία τῶν Ψαλμῶν ἕναν πολὺ ἐντυπωσιακὸ ἢ ἀποφθεγματικὸ στίχο –ἢ κι ἐλεγεῖο– νὰ τὸν ἐπαναλαμβάνουν μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ. αὐτὸ στὸ βιβλίο τῶν Ψαλμῶν ἀνευρίσκεται δώδεκα φορές (Ψα 8· 28· 43· 47· 50· 68· 80· 89· 102· 103· 116· 134). καὶ εἶναι μιὰ συνήθεια ποὺ ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ συναγωγὴ κληρονομήθηκε ἢ καὶ ὀψέ ποτε μεταδόθηκε καὶ στὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία. μὴν ξεχνοῦμε ὅτι ὁ Ῥωμανὸς ὁ μελῳδὸς ἦταν Ἑβραῖος ποὺ βαπτίστηκε Χριστιανὸς σὲ ἀνδρικὴ ἡλικία. εἶναι κάτι σὰ μικρογραφία τῆς παρομοίας συνηθείας ν' ἀπαγγέλλεται ἡ πρώτη στροφὴ τοῦ Ἄσματος ἢ τοῦ Ἀκαθίστου καὶ μετὰ τὴν τελευταία στροφὴ δεύτερη φορά.

Στὸν ψαλμὸ ὅμως 80 τὸ ἐπίλεκτο αὐτὸ ἐλεγεῖο στὰ χειρόγραφα δὲν ὑπάρχει στὴν ἀρχική του θέσι· ἔχει ἐκπέσει· καὶ θὰ ἦταν ἀδύνατο

νὰ τὸ ἀποκαταστήσω, ἀκόμη καὶ νὰ τὸ φανταστῶ. ὑπάρχει ὅμως ὡς λειτουργικὴ ἐπανάληψι μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ. κι ἀπὸ κεῖ τὸ ψάρεψα καὶ τὸ ἔβαλα καὶ στὴν ἀρχική του θέσι. ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὴ θέσι του τὴν εἴκασα. δὲν τὴν εἴκασα ὅμως αὐθαιρέτως, ἀλλὰ τὴ συμπέρανα ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ συνέχεια ποὺ ὑπάρχει μέσα στὸν ψαλμό.

23. Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Δ΄ (προεκτεταμένος)

Ἰε 67,40-41. Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου ἐμφανίζεται στὴ χειρόγραφη παράδοσι καὶ στὸ χωρίο τοῦ Ἰερεμίου αὐτό, ὅπου ἐν τέλει παραλείπονται καὶ οἱ δυὸ ὁμοιοτέλευτες λέξεις *(αὐτοῦ - τοῦ).* παραδίδεται·

Τὸν διδόντα ἡμῖν ὑετὸν πρώιμον καὶ ὄψιμον
κατὰ καιρὸν πληρώσεως προστάγματος <αὐτοῦ
.....
τοῦ> θερισμοῦ καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν.

Ἐννοεῖται ὅτι τ' ἀρχαῖα ἔμμετρα κείμενα κατὰ τὴν προτυπογραφικὴ ἐποχὴ γράφονταν καταλογάδην. περίεργος κατ' ἀρχὴν διασκελισμὸς αὐτοῦ τοῦ εἴδους. στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχε παραλειφθῆ τὸ *αὐτοῦ* ἀλλὰ μόνο τὰ ὑπόλοιπα *<..... τοῦ>*. ἔπειτα ὅμως, καθὼς ἔμεινε μόνο τὸ ἀσύντακτο *αὐτοῦ θερισμοῦ,* κάποιος μεταγενέστερος ὠβέλισε τὸ «περιττὸ» *αὐτοῦ,* γιὰ νὰ ἐπέλθῃ συντακτικὴ ὁμαλότης· χωρὶς καὶ νοηματικὴ ὁμαλότητα βέβαια· ἀλλ' αὐτὸ δὲν φαινόταν εὔκολα. πάντα ἡ συντακτικὴ - φραστικὴ ἀνωμαλία εἶναι πιὸ χτυπητὴ κι εὐδιάκριτη ἀπὸ τὴ νοηματική· ἡ διάκρισι τῆς νοηματικῆς ἀνωμαλίας ἀπαιτεῖ ἐντονώτερη ὀξύνοια.

Φυσικὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ εἰκάσω καὶ διατυπώσω τὸ μέγεθος καὶ τὸ χαμένο περιεχόμενο τοῦ χάσματος.

24. Διασκελισμὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ὁμοιοτελεύτου Ε΄

Δα 4,29. *Καὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ ἐπαναστήσεται πάσαις ταῖς βασιλείας τῶν Ἑλλήνων, <.....*
.....
..... *Ἑλλήνων. >.*
καὶ ἀναστήσεται βασιλεὺς δυνατὸς καὶ κυριεύσει...

Πολὺ ἀρχαῖος ἀντιγραφεύς, πηδώντας ἀπὸ τὸ ἕνα *Ἑλλήνων* στὸ ἄλλο *Ἑλλήνων,* ποὺ καὶ τὰ δύο ἦταν σὲ τέλος (ἢ καὶ ἀρχὴ) σειρᾶς, καὶ πιθανῶς καὶ σὲ τέλος συντακτικῆς περιόδου, «διεσκέλισε» πολὺ

κείμενο καὶ ἄφησε μεγάλο χάσμα. φυσικὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ εἰκάσω τὸ χαμένο κείμενο, ἀλλὰ καταλαβαίνω ὅτι τὸ χαμένο κείμενο τελείωνε μὲ τὸ *...Ἑλλήνων·* καὶ μόνον αὐτὸ μποροῦσα νὰ συμπληρώσω. ὅσο ἀνώφελη κι ἂν φαίνεται μιὰ τόσο μικρὴ κι ἀνεπαρκὴς συμπλήρωσι, δὲν ἀποκλείεται κάποτε νὰ φανῇ ὠφέλιμη σὲ ἄλλον, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ κάτι καλλίτερο ἐκεῖνος. στὴν κριτικὴ κειμένου πρέπει νὰ τὰ δίνουμε ὅλα.

25. Ἡμερομηνίες προφητειῶν τοῦ Ἀγγαίου

Ἀγ 1,1. Ὅλες οἱ προφητεῖες τοῦ Ἀγγαίου *ἐγένοντο* τὸ ἴδιο ἔτος.

1,1· *Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, μιᾷ τοῦ μηνός*

2,1· *<Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως, ἐν> τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός*

3,1· *Τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ ἐνάτου μηνός, ἔτους δευτέρου, ἐπὶ Δαρείου*

4,1· *Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς Ἀγγαῖον τὸν προφήτην τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός*

σὲ 3 ἡμέρες μέσα στὸ δεύτερο ἔτος τοῦ Δαρείου (521 π.Χ.) τέσσερες προφητεῖες. στὴ δεύτερη ἡμερομηνία ὅμως τὰ χειρόγραφα παραλείπουν τὸ ἔτος. τὸ συμπλήρωσα εὔκολα, ἐπειδὴ τὸ κείμενο εἶναι περίπου σεκρετάριο. ἡ τρίτη καὶ τέταρτη προφητεία ἔγιναν τὴν ἴδια μέρα.

26. Θεραπεία ἁπλογραφίας Α΄

Ἰω 31,11· *Σὺ <εἶ> ὁ Χριστός.*

Τὸ μικρὸ αὐτὸ λάθος - χάσμα εἶναι στὰ χειρόγραφα συνηθισμένο καὶ στὴ φιλολογικὴ ὁρολογία λέγεται «ἁπλογραφία». γίνεται δηλαδή, ἐπειδὴ δυὸ συναπτὰ *ι (σὺ εἶ)* ἀκούονται ὡς ἕνα.

27. Θεραπεία ἁπλογραφίας Β΄

Πξ 7,21. *...διὰ στόματος πάντων <τῶν> ἁγίων.* καθὼς κάποιος ἀντιγραφεὺς ἢ διασκέλισε τὸ ἕνα *ΤΩΝ* στὴ φράσι *ΠΑΝ**ΤΩΝΤΩΝ*** ἢ τὸ θεώρησε διττογραφία *ΤΩΝΤΩΝ*, ἔκανε τὸ σφάλμα τῆς ἁπλογραφίας, κι ἔγραψε *ΠΑΝΤΩΝΑΓΙΩΝ (πάντων ἁγίων).* ὅπως συνέβη καὶ στὴν προηγούμενη ἁπλογραφία (Ἰω 31,11). δὲν εἶναι ἀπίθανο τοὺς

δυὸ διασκελισμοὺς νὰ ἔκανε ὁ ἴδιος ἀντιγραφεὺς ποὺ ἦταν παπατρέχας.

28-40. Χάσματα καὶ συμπληρώσεις στὴν Καινὴ Διαθήκη

Μθ 44,1	*ἐξουσίαν <κατὰ> πνευμάτων*
112,6	*πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι <δίς>, τρὶς ἀπαρνήσῃ με*
116,7	*'Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι <δίς>, τρὶς ἀπαρνήσῃ με'*
Λκ 119,5	*οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ <δίς>, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με*
123,6	*'Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι <δίς>, ἀπαρνήσῃ με τρίς'*
Ἰω 31,11	*σὺ <εἶ> ὁ Χριστός* (ἀπλογραφία)
39,8	*οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει <δίς>, ἕως οὗ ἀπαρνήσει με τρίς.*
Μρ 37,20	*καὶ εἶπεν αὐτοῖς· <Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν>* (βλ. Μθ 78,8).
Πξ 7,21	*διὰ στόματος πάντων <τῶν> ἁγίων.* (ἀπλογραφία)
17,7	*τετρακόσια <τριάκοντα>* (βλ. Νο 30,5-6).
17,19	*παρὰ <τοῦ Ἐφρὼν> τῶν υἱῶν Χέτ.* (βλ. Γε 38,1-20).
32,6	*τέσσαρσιν ἀρχαῖς <δεδεμένην καὶ> καθιεμένην* (βλ. 30,3).
Ἑβ 11,37-38	***λέγει Κύριος.*** *<εἶτα λέγει·>* ***Διδοὺς νόμους μου***
Ἰα 7,5	*<ὅτι> πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν.*

Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἐντόπισα αὐτὰ τὰ 14 μικρὰ χάσματα· 10 τῆς μιᾶς λέξεως, 3 τῶν δυὸ λέξεων, καὶ 1 τῶν τεσσάρων λέξεων, καὶ τὰ συμπλήρωσα ὅλα· διότι ἦταν εὔκολο.

3. ΑΝΑΤΑΞΕΙΣ

Μετὰ τὴν ἀφαίρεσι τῶν προσθηκῶν, οἱ ὁποῖες στὸ βιβλικὸ κείμενο εἶναι στοιχεῖα ξένα, καὶ μετὰ τὸν ἐντοπισμὸ τῶν χασμάτων, τὰ ὁποῖα προκάλεσαν καὶ οἱ προσθῆκες καὶ ἡ φυσικὴ φθορὰ τοῦ βιβλίου κι ὁποιαδήποτε ἄλλη φθορὰ κι ὁποιοδήποτε ἄλλο αἴτιο, καὶ τὴ συμπλήρωσι μερικῶν χασμάτων, τρίτο ἔργο τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ κειμένου τοῦ παραδιδομένου στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα, ὅπως παραδίδεται, εἶναι ἡ ἀνάταξι τῶν παρατοποθετημένων μερῶν του. διότι λόγῳ ὅλων τῶν προειρημένων κακῶν συνθηκῶν ὑπάρχει ὡς μάστιγα καὶ ἡ παρατοποθέτησι μερικῶν γνησίων μερῶν, ποὺ ἐπιζητεῖ τὴν ἀνάταξι τῶν μετατεθειμένων μερῶν τοῦ ταραγμένου κειμένου στὴ φυσικὴ καὶ ἀρχική τους θέσι. ἡ ταραχὴ (turbatio) τοῦ κειμένου ὀφείλεται σὲ τέσσερα κυρίως αἴτια, τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ συνοψιστοῦν καὶ σὲ δύο. τὰ τέσσερα αἴτια εἶναι τὰ ἑξῆς. 1) φυσικὴ ἢ βιβλιοδετικὴ ταραχή· 2) ἀντιγραφικὴ ταραχή· 3) λειτουργικὴ ταραχή· 4) ταραχὴ νομικῆς χρήσεως. οὐσιαστικὰ τὸ πρῶτο μὲ τὸ δεύτερο αἴτιο εἶναι τὸ ἴδιο, καὶ τὸ τρίτο μὲ τὸ τέταρτο εἶναι πάλι τὸ ἴδιο. μόνον ὁ τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ καθενὸς εἶναι διαφορετικός. κι ἀναλύω τὰ αἴτια.

1. Φυσικὴ ἢ βιβλιοδετικὴ ταραχή. ὁ γραφεὺς καὶ βιβλιοδέτης τοῦ παπυρίνου κυλίνδρου (volumen) μετὰ τὴν καταγραφὴ τοῦ κειμένου, ἀντὶ νὰ κολλήσῃ τὰς *σχέδας (=σελίδας, στήλας, κόλλας)* στὸ κάθετο ὑπόστρωμα τοῦ παπύρου μὲ τὴ σειρὰ 1 2 3 4 5, τὶς κολλάει κατὰ λάθος μὲ τὴ σειρὰ 1 3 2 4 5, ἀλλάζοντας τὴ θέσι τῶν δύο ἀπ' αὐτές· ἢ κάνει τὸ ἴδιο σὲ μιὰ ἐπαναβιβλιοδέτησι ἑνὸς ξεπουπουλισμένου παπυρίνου κυλίνδρου. καὶ στὸ ῥαφτὸ βιβλίο *(στάχυς, στάχωσις, codex)* ἐνδέχεται ὁ βιβλιοδέτης νὰ παρατοποθετήσῃ ἕνα τετράφυλλο - ὀκτασέλιδο τετράδιο ἢ καὶ δίφυλλο - τετρασέλιδο, ἢ καὶ νὰ τὸ διπλώσῃ λαθεμένα, ὁπότε πάλι ἀντικειμενικῶς προκύπτει ἡ ἴδια ταραχὴ κειμένου.

2. Ἀντιγραφικὴ ταραχή. κι ἂν ὁ γραφεὺς κάνῃ αὐτὸ ποὺ εἶπα, κι ἂν κατὰ τὴν ἀντιγραφὴ ἀλλάξῃ κατὰ λάθος τὴ θέσι δυὸ κεφαλαίων ἢ παραγράφων ἢ καὶ μικροτέρων ἐδαφίων τοῦ κειμένου, ἀντικειμενικῶς εἶναι τὸ ἴδιο· ὑποκειμενικῶς μόνο διαφέρουν τὰ δυὸ αὐτά· καὶ βέβαια τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι αὐτὸ ποὺ μετράει. καὶ μποροῦμε τὰ δυὸ αὐτὰ αἴτια νὰ τὰ θεωροῦμε ὡς ἕνα.

3. Λειτουργικὴ ταραχή. εἶναι γνωστὰ τὰ ἐκλογάδια ἢ ἀναγνωσματάρια (lectionaria). οἱ δυὸ περικοπὲς Λκ 8,1-2 καὶ 10,1-11,13 εἶναι ἀπόμακρες, ἀλλ' ἀποτελοῦν ἕνα εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα ἀναγινωσκόμενο ἐπ' ἐκκλησίας ὡς «ἕνα εὐαγγέλιον» ἀπὸ τὸ ἀναγνωσματάριο (lectionarium) τὸ λεγόμενο «Ἱερὸν Εὐαγγέλιον». οἱ δὲ δυὸ περικοπὲς Λκ 4,1-8 καὶ 56,1-2 εἶναι πάρα πολὺ ἀπόμακρες, ἀλλ' ἀποτελοῦν πάλι ἕνα εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα ἀναγινωσκόμενο κι αὐτὸ ἐπ' ἐκκλησίας ὡς «ἕνα εὐαγγέλιον» ἀπὸ τὸ ἴδιο ἀναγνωσματάριο. στὸ ἐκλογάδιο - Εὐαγγελιάριο ἡ κάθε μιὰ δυάδα τεμαχίων τοῦ κειμένου ἀνευρίσκεται ὡς ἕνα ἑνιαῖο ἀνάγνωσμα. κι αὐτὸ στὸ παπαδικὸ «Ἱερὸν Εὐαγγέλιον» καί γε στὸν ψαλτικὸ «Ἀπόστολον» συμβαίνει κι ἄλλες φορὲς περισσότερες. καὶ τὸ μασοριτικὸ κείμενο εἶναι λειτουργικὸ ἀναγνωσματάριο, καὶ ὄχι ἀρχειακὸ συνεχὲς κείμενο τῆς Βίβλου. γι' αὐτό, ὅπως εἶπα, ἔχει τὴν πολύπλοκη καὶ περίεργη διάταξι τῶν βιβλίων, τὴν ὁποία ἔχει. εἶναι διάταξι κατὰ ἑορτὲς καὶ ἄλλες λειτουργικὲς ἀπαιτήσεις. αὐτὴ τὴ διάταξι δὲν τὴν εἶχαν οὔτε τὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκὸ κείμενο οὔτε ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα· ἦταν κείμενα ἀρχείου. κατὰ δὲ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ὑπῆρχε καὶ στιχαρίθμησι οὔτε πάντοτε κεφαλαιοκοπή, ὥστε τὰ διάφορα λειτουργικὰ ἀποσπάσματα νὰ ἔχουν κι ἐδαφιακὴ ταυτότητα. κι αὐτὰ δὲν βλέπω νὰ τὰ εἶχαν συνειδητοποιήσει οὔτε ὁ πρωτομασορίτης Ἀκιβά, ὁ «δεύτερος Μωϋσῆς» κατὰ τὴν Ταλμούδ, οὔτε ὁ αὐτευνουχισμένος Ἑξαπλάκιας Ὠριγένης, ποὺ «συμμόρφωσε» τοὺς μητροπολιτικοὺς - ἱεροσολυμιτικοὺς - ἀποστολικοὺς - χριστιανικοὺς Ἑβδομήκοντα μὲ τὸ σκεύασμα τοῦ Ἀκιβά. ἔτσι καταλαβαίνει κανεὶς πῶς προέκυψε ἡ λειτουργικὴ ταραχὴ (turbatio) τῶν βιβλικῶν κειμένων. τὸ φαινόμενο αὐτὸ παίρνει τρομακτικὲς διαστάσεις στὰ βιβλία τῶν δυὸ μεγάλων προφητῶν Ἠσαΐου καὶ Ἰερεμίου, ποὺ μαζὶ μὲ τοὺς Ψαλμοὺς ἦταν οἱ τρεῖς πολυχρηστότεροι στὴ λειτουργικὴ χρῆσι τῶν ἀρχαίων Ἰουδαίων.

4. Ταραχὴ νομικῆς χρήσεως. μοιάζει πολὺ μὲ τὸ προηγούμενο αἴτιο καὶ εἶδος ταραχῆς κειμένου. ἡ τέτοια χρῆσι τῶν βιβλικῶν κειμένων γινόταν βέβαια ἀπὸ Λευῖτες τοῦ δήμου Μεραρί, ποὺ ἦταν κυρίως δικασταί, ἐκπαιδευτικοί, γραμματεῖς, καὶ ὑγειονομικοὶ ἐπόπτες, κατάσπαρτοι σ' ὅλη τὴ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ κι ἀργότερα καὶ στὶς παροικίες τῶν ἀποδήμων Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι στὴν Καινὴ Διαθήκη λέγονται *νομικοί.* οἱ σχετικὲς ἔρευνές μου σιγὰ σιγὰ μὲ ὡδήγησαν νὰ σχηματίσω ὡς συμπέρασμα τὴ γνώμη ὅτι αὐτοὶ γιὰ τὸ δικαστικό τους ἔργο εἶχαν εἰδικὸ νομικὸ *ἐκλογάδιον* ἀνθολογημένο ἀπὸ τὸ τεράστιο καὶ πολυσχιδὲς βιβλίο *Νόμος* –ἔτσι λέγεται πάντα στὴν Καινὴ Διαθήκη– τὸ ὁποῖο γύρω στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ εἶχε κατ' ἀρχὴν τεμαχιστῆ σὲ τρία τεμάχια μὲ ὑποτίτλους *Ἔξοδος Λευϊτικὸν Ἀριθμοί,* ὀνό-

ματα ἄγνωστα ἀκόμη στὴν Καινὴ Διαθήκη, πιθανῶς ἀλεξανδρινά–. αὐτὸ γιὰ βιβλιοδετικὴ οἰκονομία· διότι δὲν μποροῦσε νὰ ὑπάρχῃ τόσο μεγάλος κύλινδρος οὔτε παπύρου οὔτε *τόμου* ἢ *τομαρίου* (= δέρματος). ἀργότερα ὅμως ἔγιναν ἀπὸ τὸν *Νόμον* καὶ τρία τοὐλάχιστον εἰδικὰ *ἐκλογάδια* (= ἀνθολόγια) νομικῆς, καὶ ὄχι λειτουργικῆς, χρήσεως. κι αὐτὰ πιθανώτατα ὑποδιαιρέθηκαν κιόλας σὲ πιὸ λεπτὰ ἐκλογάδια, ἐπειδὴ προφανῶς οἱ δικαστικοὶ Λευῖτες διακρίνονταν κι ἐξειδικεύονταν, ὅπως καὶ οἱ τωρινοὶ δικασταὶ καὶ δικηγόροι σὲ ποινικολόγους, ἀστικολόγους, κι ἀκόμη πιὸ πολὺ τοῦ ἐγκληματικοῦ δικαίου, τῶν κακουργημάτων, τῶν πλημμελημάτων, τῶν πταισμάτων, τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, τοῦ ναυτικοῦ δικαίου, τοῦ στρατιωτικοῦ δικαίου, τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου, κλπ.. καὶ ὑπῆρχαν κι ἀνάλογα πιὸ μικρὰ νομικὰ ἐκλογάδια γιὰ τὶς εἰδικὲς δικαστικὲς ἀνάγκες. διότι παρατήρησα τὸ ἑξῆς φαινόμενο στὶς ταραχὲς κειμένου τοῦ βιβλίου τοῦ Νόμου. ὁ μωσαϊκὸς νόμος θεσπίστηκε βάσει γεγονότων ποὺ προκαλοῦσαν τὴ νομοθεσία. νομοθετήθηκε δηλαδὴ «βλέποντας καὶ κάνοντας». λ.χ. βγῆκε κάποιος τὸ σάββατο καὶ μάζευε ξύλα· θεσπίστηκε εἰδικὸς νόμος, κι ὁ παραβάτης τιμωρήθηκε (Νο 211,1-5). ἔβρισε κάποιος τὸ θεό· θεσπίστηκε πάλι εἰδικὸς νόμος γιὰ τὴν τιμωρία του (Νο 169,1-7). βέβαια καὶ ὅλων τῶν σημερινῶν κρατῶν οἱ νομοθεσίες θεσπίστηκαν ἔτσι, «βλέποντας καὶ κάνοντας», ἀλλὰ σήμερα μὲ τὴν τυπογραφία κι ἐσχάτως μὲ τὰ ἠλεκτρονικὰ μηχανήματα αὐτὸ τὸ «βλέποντας καὶ κάνοντας» δὲν φαίνεται. καὶ τὸ βιβλίο τοῦ Μωϋσῆ *Νόμος* εἶναι ἱστορία καὶ νομοθεσία ἀνάμικτες. ἔχω παρατηρήσει λοιπὸν ὅτι ἡ ταραχὴ κειμένου (ἀνακάτεμα τῆς τράπουλας) στὸ βιβλίο αὐτὸ εἰδικὰ ὀφείλεται στὰ νομικῆς χρήσεως ἐκλογάδια. διότι παρατήρησα τὸ ἑξῆς φαινόμενο.

Νόμος· κεφ. 1-50 (ἱστορικό) - κείμενο ἀτάραχο.
51-144 (νομοθετικό) - κείμενο ταραγμένο.
145-170 (ἱστορικό) - κείμενο ἀτάραχο.
171-172 (νομοθετικό) - κείμενο ταραγμένο.
173-250 (ἱστορικό) - κείμενο ἀτάραχο.

αὐτό, τὸ ὅτι μόνο τὰ νομοθετικὰ μέρη τοῦ βιβλίου *Νόμος* ἐμφανίζουν στὰ χειρόγραφα ταραχὴ κειμένου, σημαίνει ὅτι ὑπῆρχαν νομικὰ ἐκλογάδια, ὅπως γιὰ τοὺς *ἱερεῖς* καὶ *Λευῖτας* τοῦ δήμου Καὰθ ὑπῆρχαν τὰ γνωστότερα λειτουργικὰ ἐκλογάδια. ἔτσι καταλαβαίνει κανεὶς πόσο σημαντικὸ ἦταν γιὰ τὴν ταραχὴ τοῦ βιβλικοῦ κειμένου ἡ ὕπαρξι ἐκλογαδίων, κι ὅτι τὰ δυὸ τελευταῖα αἴτια ταραχῆς καὶ παρατοποθετήσεως ἐδαφίων, τρίτο καὶ τέταρτο, παρ' ὅλο τὸ διαφορετικὸ στόχο τους, εἶναι στὴν οὐσία τὸ ἴδιο αἴτιο.

Διερωτᾶται κανείς· Καλά, τόσες χιλιάδες παλαιοδιαθη κολό γων,

ἐπὶ 5 αἰῶνες γεμάτους, πῶς δὲν παρατήρησαν καὶ δὲν κατάλαβαν κανεὶς ποτὲ αὐτὸ ποὺ εἶναι κάτι τόσο ἁπλὸ καὶ τόσο εὐδιάκριτο καὶ εὐνόητο; νὰ σᾶς ἐξηγήσω, γιὰ νὰ τὸ ξέρετε μιὰ γιὰ πάντα. ἀπὸ τότε ποὺ ἐμφανίστηκε ὁ ἀκάθαρτος καὶ θηριώδης χαλίφης τοῦ Βατικανοῦ μὲ τοὺς πρόστυχους καὶ φονικοὺς λεγεωναρίους του, τὰ παρείσακτα βιβλία (Τωβίτ, Ἰουδίθ, Ἐσθήρ, κλπ.), ποὺ εἶναι πρόστυχα μυθιστορήματα, μπῆκαν στὴ Βίβλο. κι ἀπὸ τότε ποὺ ἐμφανίστηκε ὁ Λούθηρος, ποὺ πρῶτος ἄσκησε ὑπόκωφη ἀρνητικὴ «κριτικὴ» ὑποβαθμίσεως ἐναντίον τῶν τριῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου (Ττ Α΄ Τι Β΄ Τι), ὅτι δῆθεν εἶναι ὄχι βιβλικές, ἀλλὰ ποιμαντικές, δηλαδὴ κείμενα ὄχι θεόπνευστα βιβλικά, ἀλλὰ κάπως καλούτσικα καὶ συμπαθητικὰ πατερικά, λ.χ. σὰν τὰ μπλὰ μπλὰ τοῦ Ψευδο-Παππίου τοῦ Ἑρμᾶ καὶ τοῦ Τατιανοῦ, ἐπειδὴ σ' αὐτὲς τὶς τρεῖς παύλειες καὶ θεόπνευστες βιβλικὲς Ἐπιστολὲς γράφεται ὅτι ὁ ἐπίσκοπος κι ὁ πρεσβύτερος ἀκόμη κι ὁ διάκονος, ἀκόμη ἀκόμη καὶ ἡ διακόνισσα, δηλαδὴ ἡ καθαρίστρια τῆς ἐκκλησίας, καὶ πολὺ περισσότερο ὁ ἀρχηγὸς ἐκκλησίας, σὰν τοὺς Λούθηρο, Καλβῖνο, Ζβίγγλιο, Ἑρρῖκο, Ῥῶσελ, πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ εἶναι ἢ ἄγαμοι παρθένοι ἢ μόνο *μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες* σ' ὅλη τὴ ζωή τους, καὶ *ἑνὸς ἀνδρὸς γυναῖκες,* ὁ καθένας καὶ ἡ κάθε μία, κι ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ἄλλοι προειρημένοι ὅλοι δὲν ἦταν μόνο *μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες,* γιὰ νὰ μὴν πῶ ὅτι ἦταν καὶ πάλαι πόρνοι κι ἀρσενοκοῖτες, κι ἀπὸ τότε ποὺ ὁ ἐπίσης τοιοῦτος καὶ ναρκισσικὸς καὶ ὑπερφίαλος Grotius κι ὁ στριμμένος Ἰουδαῖος Σπινόζα ἐγκαινίασαν τὴ γενικὴ ἀρνητικὴ «κριτικὴ» ὁ πρῶτος ἐναντίον τῆς Καινῆς Διαθήκης κι ὁ δεύτερος ἐναντίον τῆς Παλαιᾶς, θόλωσε ἡ σκέψι κι ἐκείνων καὶ ὅλων ὅσοι τοὺς ἀκολουθοῦν, καί, χωρὶς νὰ ξέρουν ἑλληνικά, οὔτε ἀρχαῖα οὔτε σημερινά, παρὰ μόνο τὴν ἐθνική τους γλῶσσα, γαυγίζουν γιὰ διαστρωματώσεις τῶν βιβλικῶν κειμένων, γιὰ ἐλωχιμιστάς, καὶ γιαχβιστάς, καὶ δευτερονομιστάς, κι ἀναθεωρητάς, καὶ προσαρμοστάς, καὶ δευτεροησαΐες, καὶ τριτοησαΐες, καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ τοιοῦτοι διακατέχονται ἀπὸ ἕνα ἰδιότυπο (sui generis) καὶ λυσσασμένο ἀμόκ, καὶ ἀφρίζουν ἀπὸ τὸ στόμα τους ἀφροὺς λύσσης, καὶ στάζουν ἀπὸ τὴ μύτη τους δηλητήριο κόμπρας ἐναντίον τῆς Βίβλου. κι αὐτὸς ὁ δαιμονισμός τους γίνεται ἀκόμη πιὸ δηλητηριώδης ἀπὸ τὸ ὅτι ὅλοι αὐτοὶ ἀπὸ τὴ Βίβλο τρέφονται, ντύνονται, στεγάζονται, θερμαίνονται, πλύνονται, κορδώνονται, κλπ.. ἀπὸ τότε ἐξ αἰτίας κι αὐτοῦ τοῦ πρόσθετου κόμπλεξ τῆς γυφτιᾶς, τὰ μυαλά τους εἶναι χαλασμένα, σὲ βαθμὸ ποὺ νὰ μὴ βλέπουν ὄχι μόνον αὐτὰ τ' ἁπλᾶ κι εὐνόητα κι εὐκολοεύρετα, ποὺ βρῆκα ἐγώ, ἀλλ' οὔτε καὶ πολὺ ἁπλούστερα. εἶναι τυφλωμένα στραβάδια, ἀποβλακωμένοι, μαστουρωμένοι, διεστραμμένοι, καὶ δαιμονισμένοι· τὸ ὄνομά τους *Λεγεών.* ἄλλο θέμα βέβαια τὸ ὅτι εἶναι κατ' ἀρχὴν καὶ φύσει μὲν μικρο-

νοϊκοὶ θέσει δὲ ἀμαθεῖς καὶ προθέσει κακοήθεις τσαρλατάνοι. τέτοιους τοὺς διάλεξε ὁ ἀρχηγὸς τῆς *Λεγεῶνος*. εἶναι προωρισμένοι νὰ πνιγοῦν σὰν τὰ γουρούνια στὴ λίμνη τῶν Γαδάρων. γυρίστε τους τὴν πλάτη. μὴν ἐπηρεάζεστε ἀπὸ τὸν κομπλεξικὸ φθόνο τους ἐναντίον τῶν νοημόνων νηφαλίων καὶ καλῶν ἐργατῶν τῆς ἐπιστήμης κι ἀπὸ τὴ γελοία «ἐπιχειρηματολογία» τους ποὺ μόνο τὸ κόμπλεξ τους, τὸ φθόνο τους, καὶ τὸ ἀμόκ τους δείχνει, ὅποιες θέσεις κι ἂν κατέχουν, ἐπειδὴ στὴ ζωή τους ἦταν γλείφτηδες, δοῦλοι, ἐπιβήτορες, καὶ παλλακίδες τῶν ὁμοίων τους προϊσταμένων.

Τὰ βιβλία τὰ χωρὶς ταραχὴ κειμένου εἶναι 28· Δε· Κρ Δν Βε Ῥθ Ἰν Αἰ Ἀν· Ψα Πμ Ἰβ Ἐκ Θρ· Ἀμ Ὠσ Ἡσ Μχ Να Ἀβ Σφ Ἐπ Ἰλ Ἀδ Βρ Δα Ἀγ Ζα Μα.

Ἔχουν ταραχὴ κειμένου μόνον 11· Γε Νο· Ἰη Δδ Βα Πα· Ἄσ Πδ Σο· Ἰε Ἰζ.

Λίγες εἶναι οἱ ταραχὲς κειμένου, οἱ ὁποῖες γίνονται μέσα σ' ἕνα κεφάλαιο, ἐνῷ πολλὲς εἶναι ἐκεῖνες κατὰ τὶς ὁποῖες τὰ κεφάλαια, φυσικὰ καὶ ὀργανικὰ κεφάλαια, διατηροῦνται ἀκέραια κι ἀτάραχα, ἀλλὰ δὲν βρίσκονται στὴ φυσική τους θέσι. ὅπως λ.χ. ἄλλο θὰ ἦταν ν' ἀνακατέψω τοὺς ψαλμοὺς διατηρώντας τους ὅμως ἀκεραίους κι ἀταράχους, κι ἄλλο ν' ἀνακατέψω τοὺς στίχους μέσα σ' ἕναν ψαλμό· τὸ πρῶτο εἶναι συχνό, τὸ δεύτερο σπάνιο. ἔχουμε δηλαδὴ πολλὰ καρύδια ἀνακατεμένα ἀλλ' ἄθραυστα, λίγα ὅμως σπασμένα καὶ μὲ τὰ κομμάτια τους ἀνακατεμένα. αὐτὸ σημαίνει ὅτι οἱ περισσότερες ταραχὲς κειμένου ὀφείλονται σὲ λειτουργικὰ αἴτια ἢ αἴτια νομικῆς χρήσεως, καὶ λίγες ὀφείλονται σὲ φυσικὴ φθορὰ καὶ βιβλιοδετικὴ ἢ ἀντιγραφικὴ ἀταξία.

Σπανίως ὑπάρχουν καὶ ἄλλα δυσείκαστα αἴτια ταραχῆς καὶ μεταθέσεως κειμένων.

Οἱ ἀνατάξεις μου ἐμφαίνονται στὴν παλιὰ (δεξιὰ) κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι. δίνω ὅμως καὶ τ' ἀκόλουθα 12 παραδείγματα μὲ ἐξηγήσεις.

α/α	Θέμα	ἐδάφιο
1.	Δημιουργία τοῦ ἡλίου τὴν τετάρτη ἡμέρα!	Γε κεφ. 1
2.	Ἰδιάζουσα ταραχὴ κειμένου στὸ βιβλίο *Νόμος*	Νόμος
3.	Λειτουργικὴ μετάθεσι στὸ βιβλίο *Ἰησοῦς*	Ἰη κεφ. 25
4.	Ἡ μόνη ταραχὴ κειμένου στὸ βιβλίο *Δαυΐδ*	Δδ 24-29
5.	Ταραχὴ κειμένου στὰ βιβλία *Βασιλεῖς· Παραλειπομένη*	Βα 30· Πα 7
6.	Λειτουργικὸ - βιβλιοδετικὸ συμπίλημα *Παροιμιῶν - Παιδειῶν - Σοφίας*	Πα - Πδ - Σο
7.	Λειτουργικὴ ταραχὴ κειμένου στὸ *Ἆσμα*	Ἄσ 1· 2· 22
8.	Λειτουργικὸ συμπίλημα *Ἠσαΐου - Ἰερεμίου*	Ἠσ· Ἰε· Ἐπ

α/α	Θέμα	ἐδάφιο
9.	Φυσικὴ καὶ λειτουργικὴ ταραχὴ τοῦ βιβλίου *Ἰεζεκιήλ*	Ἰεζεκιήλ.
10.	Ἰουδαϊκὸς ῥαββινομασοριτικὸς ἐθνικισμός	Ἰζ 13,2˙ 8
11.	Ταραχὴ κειμένου στὸ *Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*	Λκ 15˙ 92-98
12.	Ἀνατάξεις κειμένων στὴν Καινὴ Διαθήκη	πολλαχοῦ

1. Δημιουργία τοῦ ἡλίου τὴν τετάρτη ἡμέρα!

Στὸ πρῶτο κεφάλαιο τῆς Γενέσεως λέγεται στὰ χειρόγραφα ὅτι ὁ θεὸς τὴν τρίτη μέρα τῆς δημιουργίας ἔκανε τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα τῆς γῆς καὶ τὴν ἀνθοφοροῦσα καὶ καρποφοροῦσα βλάστησί της καὶ τὴν τετάρτη μέρα ἔκανε τὸν ἥλιο. βιβλιοδετικὴ ταραχὴ κειμένου.

Ὅπως ἔχει στὰ χειρόγραφα ἡ Γένεσι, ἐμφανίζει αὐτὸ τὸ ἀπαράδεκτο λάθος˙ φαίνεται ν' ἀρχίζῃ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου λέγοντας ὅτι κατὰ τὶς ἓξ ἡμέρες της ὁ θεὸς ἔκανε

1. τὸ *φῶς.*
2. τὸ νερὸ τῶν νεφῶν καὶ τὸ νερὸ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς.
3. τὸ διαχωρισμὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης μὲ τὴν ὀρογένεσι.
;. τὰ φυτά *(βοτάνην).*
4. τοὺς *φωστῆρας ἥλιον καὶ σελήνην.*
5. τὰ ψάρια τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πτηνά.
6. τὰ θηλαστικὰ τετράποδα ζῷα καὶ τὸν ἄνθρωπο.

ἡ ἀνάριθμη δημιουργία τῶν φυτῶν *(βοτάνη)* καὶ τὸ σύνολο τῶν «ἑφτὰ» ἡμερησίων ἐπὶ μέρους δημιουργιῶν δείχνουν σὰ νὰ ἔγιναν ὅλα σ' ἑφτὰ ἡμέρες, καὶ ὄχι σὲ ἕξ, καὶ κυρίως σὰ νὰ ἔγιναν τὰ φυτὰ πρὶν ἀπὸ τὸν ἥλιο, νὰ εὐδοκίμησαν χωρὶς αὐτόν, ν' ἄνθιζαν καὶ νὰ γλύκαιναν τοὺς καρπούς των μέσα στὸ σκοτάδι καὶ σὲ ψῦχος πενταπλάσιο ἀπὸ τὸ ψῦχος τῶν πόλων, στὸ ὁποῖο εἶναι παγωμένο καὶ τὸ ὑδρογόνο ποὺ παγώνει τελευταῖο, ὅπως νὰ ποῦμε στὸ μικροπλανήτη Πλούτωνα, καὶ σὰν ἡ γῆ νὰ μὴν κρεμόταν ἀπὸ κανέναν ἀστέρα καὶ νὰ μὴν περιφερόταν γύρω ἀπὸ κανέναν. ἢ λοιπὸν κάποια ἀπὸ τὶς μερικὲς δημιουργίες σφηνώθηκε ἀνάμεσα στὶς ἓξ ἐκ τῶν ὑστέρων, ἢ κάποια διχοτομήθηκε, ὥστε νὰ γίνουν «ἑφτά». συμβαίνει τὸ δεύτερο. ἡ δημιουργία τῶν *φωστήρων,* ποὺ ἦταν ταυτόσημη μὲ τὴ δημιουργία τοῦ *φωτὸς* καὶ συναριθμοῦνταν μ' αὐτή, διχοτομήθηκε. πῶς ὅμως οἱ *φωστῆρες ἥλιος καὶ σελήνη* βρέθηκαν ἀπὸ τὴν *πρώτη ἡμέρα* στὴν *τετάρτη ἡμέρα* μετὰ τὰ φυτά; νομίζω μὲ δύο τρόπους βιβλιοδετικούς. ἢ στὴ βιβλιοδεσία τοῦ ῥόλου ἡ *σχέδη* ἢ *κόλλα* μὲ τοὺς *φωστῆρες* κολ-

λήθηκε ἀντὶ τῆς Β θέσεως στὴ Γ, καὶ ἡ Γ στὴ Β, ἢ στὴ βιβλιοδεσία τοῦ ῥαφτοῦ βιβλίου *(στάχωσις),* ὅπου τὰ *φύλλα* εἶναι γραμμένα ἀμφίπλευρα (rectus - versus), τὸ πρῶτο *φύλλον* (ποὺ σ' ὅλα τὰ βιβλία ἐκεῖνο ποὺ μπαταλιάζει πρῶτο εἶναι τὸ πρῶτο) μὲ τοὺς *φωστῆρες* στὴν πρώτη ὄψι του (rectus), ἀποκομμένο ἀπὸ τὸν *τόμον* ἢ *κώδικα* λόγῳ φυσικῆς φθορᾶς, κατὰ τὴν ἐπαναβιβλιοδέτησί του ῥάφτηκε - κολλήθηκε μὲ τὴν ἐλεύθερη ἔξω (δεξιὰ) παρυφή του στὴ ῥάχι (ἀριστερά), δηλαδὴ μὲ τὴν ὄψι του rectus στὴ θέσι τῆς ὄψεως versus. κι ἔτσι βρέθηκε ὁ *ἥλιος* μετὰ τὴν *βοτάνην,* ἔχοντας ἀποκοπῆ κιόλας ἀπὸ τὸ *φῶς*· ἡ δὲ *βοτάνη* βρέθηκε καὶ ἀνάριθμη· καὶ οἱ ἓξ ἐπὶ μέρους δημιουργίες ἔγιναν «ἑφτά». μὰ εἶναι ὁλοφάνερο. ἀπορῶ πῶς ὅλοι οἱ «σοφοὶ» καὶ «κριτικοὶ» 19 αἰώνων δὲν τὸ πῆραν εἴδησι. τί «σοφοὶ» καὶ τί «κριτικοὶ» εἶναι αὐτοὶ τέλος πάντων! ἐγὼ γυρίζοντας τὸ πρῶτο φύλλο τῆς Βίβλου ἀλλιῶς ἀποκατέστησα τὸ ἀρχικὸ κείμενο, κι ἔφερα τοὺς *φωστῆρες* ἀμέσως μετὰ τὸ *φῶς,* ὡς ταυτόσημα· τὸ δεύτερο εἶναι ἀνάλυσι τοῦ πρώτου, οἱ *φωστῆρες* ἀναλυτικώτερη ἀναφορὰ τοῦ *φωτός.* κι ἔτσι ὁ *ἥλιος* καὶ ἡ *σελήνη* βρέθηκαν στὴν ἀρχική τους θέσι, πρὶν ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ἔργα τοῦ θεοῦ, γιὰ τὰ ὁποῖα εἶναι κι ἀπαραίτητα, ἰδίως ὁ *ἥλιος*· ὁ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. ἁπλὸ σὰν τὸ αὐγὸ τοῦ Κολόμβου. βιβλιοδετικὸ λάθος μὲ βιβλιοδετικὸ φάρμακο θεραπεύεται. καὶ τὸ ἄλλο σπουδαῖο· ἀπὸ τὶς ἐπὶ τέλους *ἓξ ἡμέρας* τῆς δημιουργίας οἱ τρεῖς πρῶτες εἶναι γιὰ τ' ἀνόργανα δημιουργήματα καὶ οἱ τρεῖς ἄλλες γιὰ τὰ ἔμβια. στὶς τρεῖς πρῶτες πρῶτα τ' ἀστρονομικά, ἔπειτα τὰ μετεωρολογικά, κι ἔπειτα τὰ γεωλογικά. καὶ στὶς τρεῖς ἄλλες πρῶτα τὰ φυτικά, ἡ τροφὴ ὅλων τῶν ἄλλων, ἔπειτα τὰ ζῷα, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ τρῶνε χῶμα ὅπως τὰ φυτά, κι ἔπειτα ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει ἀνάγκη καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα. τί γύρευε ὁ *ἥλιος* μετὰ τὰ φυτά; ἕνα φύλλο ἐπαναβιβλιοδέτησα σωστά, καὶ ἡ ἑξαήμερη δημιουργία ἦρθε στὶς θέσεις της.

Μετάθεσι ἴδιας αἰτίας ἀλλ' ἀντιστρόφου φορᾶς τοῦ μικροτέρου μετατεθειμένου τεμαχίου εἶναι ἡ μετάθεσι τοῦ Πα 81,18-20 στὴ θέσι μετὰ τὸ 80,9. κατὰ τὴν ἀνάταξι ἐκεῖ ἀνέταξα τὸ μετατεθειμένο παρακάτω, ἐνῷ στὴ δημιουργία τοῦ ἡλίου τὸ ἀνέταξα παραπάνω.

Παρόμοια μετάθεσι κειμένου συνέβη καὶ στὸ Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον (Λκ 47,5^{+}· 92-98). κι ἔκανα κι ἐκεῖ τὴν ἀνάταξι. στὸ νὰ διατηροῦνται τὰ ταραγμένα αὐτὰ κείμενα χωρὶς καμμιὰ ἀνάταξι ἐπὶ 18-19 αἰῶνες πρέπει νὰ συνετέλεσαν καὶ ἀσυνήθιστη βλακεία καὶ θρησκευτικὴ φοβία. ὑπῆρχε τόση βλακεία στὴν ἀρχαιότητα, ἀφοῦ καὶ σήμερα ὑπάρχει ἡ ἴδια γιὰ τὴν ἴδια διάσημη σελίδα τῆς Γενέσεως στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις. ἔχω τὴ γνώμη ὅτι στοὺς ὀρθοδόξους ὑπῆρξε θρησκευτικὴ φοβία, στοὺς προτεστάντες φυσικὴ βλακεία,

στοὺς δὲ παπικοὺς καὶ χιλιαστὰς καὶ τὰ δύο κι ἐπὶ πλέον κακοήθεια.

Ἡ πρώτη αὐτὴ περίπτωσι μὲ τὸν *ἥλιο* δείχνει κι ὅτι κατὰ τὴν προχριστιανικὴ ἰουδαϊκὴ παράδοσι τοῦ βιβλικοῦ κειμένου τῶν Ἑβδομήκοντα ὑπῆρχε ἀρχαιότατο χειρόγραφο ὑπέρμετρα τιμώμενο ὡς πρότυπο ἀντιγραφῶν, σὰν τὰ σήμερα ὑπερτιμώμενα χειρόγραφα τοῦ Δ΄ καὶ Ε΄ αἰῶνος ℵAB, παλιωμένο - ξεπουπουλισμένο - σφαλερῶς ἐπαναβιβλιοδετημένο, ἰδίως στὸν Ἰερεμία, μὲ προσαποκτημένα πολλὰ κακὰ γονίδια· τὸ παρακολουθῶ αὐτὸ τὸ πρότυπο, μέσα στὸ κείμενο τῶν Ο΄, νὰ ἐπανεμφανίζεται πολλὲς φορὲς μέχρι τὸ τέλος τῆς Π. Διαθήκης, τὸ χρονολογῶ στὰ χρόνια 180-145 π.Χ., τὸ ἐντοπίζω στὴν Ἀλεξάνδρεια, καὶ τελευταία φορὰ τὸ βλέπω στὰ χέρια τοῦ Ἀκιβὰ κατὰ τὰ χρόνια 100-128 μ.Χ., ὅταν αὐτὸς παρασκεύαζε τὸ μασοριτικὸ κείμενο ὡς πρῶτος μάγειράς του.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μόνο σημεῖο τῆς Γενέσεως, ὅπου ὑπάρχει ταραχὴ κειμένου ἐξ αἰτίας ἑνὸς φύλλου ποὺ τοποθετήθηκε ἀνάποδα ἀπὸ ἀρχαῖο βλᾶκα. καθ' ὅλη τὴν ὑπόλοιπη ἔκτασί της ἡ Γένεσι εἶναι βιβλίο ἀτάραχο. μετὰ τὴν ἀφαίρεσι τῶν προσθηκῶν ποὺ ὠβέλισα καὶ ποὺ εἶναι βέβαια ἰδιαιτέρως πολλές, μόνον ἐπειδὴ ὁ κάθε βλάκας κοκορῖκος εἶχε τὶς «κοσμοθεωριακὲς ἀπόψεις του» καὶ ἤθελε καὶ νὰ τὶς χώσῃ στὴ Γένεσι, ἡ Γένεσι ἔχει μόνο αὐτὸ τὸ πρόβλημα μὲ τὸν ἥλιο τὸν μετατεθειμένο στὴν τετάρτη μέρα τῆς δημιουργίας. δὲν ἔχει κανένα ἄλλο πρόβλημα. τὰ «προβλήματα» ποὺ φαντασιώνονται οἱ μετὰ τὸν Σπινόζα γαυγιστάριοι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» εἶναι μόνο φαντασιώσεις καὶ ὀνειρώξεις μαστουρωμένων βλακῶν, ποὺ δείχνουν μόνο τὸν ἐσωτερικὸ κόσμο ἐκείνων, τὴ νοητική τους κατάστασι, καὶ γενικῶς τὴν ποιότητά τους.

2. Ἰδιάζουσα ταραχὴ κειμένου στὸ βιβλίο *Νόμος*

Γιὰ τὴν ἰδιάζουσα ταραχὴ κειμένου στὸ βιβλίο *Νόμος* ἔγραψα ἤδη ἐπαρκῆ στὴν ἀρχὴ τοῦ παρόντος κεφαλαίου, ἐξηγώντας τὴν τέτοια ταραχὴ ποὺ ἔχει αἴτιο τὴ νομικὴ χρῆσι ἑνὸς κειμένου.

3. Λειτουργικὴ μετάθεσι στὸ βιβλίο *Ἰησοῦς*

Τὸ βιβλίο *Ἰησοῦς*, μετὰ τὴν ἁπλῆ ἀφαίρεσι τῶν ὀβελιστέων σχολίων τοῦ περιθωρίου, ἔχει κείμενο ἀτάραχο, ἐκτὸς τοῦ ὅτι στὰ χειρόγραφα τὸ κεφάλαιο 25 βρίσκεται μετὰ τὸ 31.

4. Ἡ μόνη ταραχὴ κειμένου στὸ βιβλίο *Δαυΐδ*

Τὸ βιβλίο *Δαυΐδ,* ὅπως καὶ ἡ *Γένεσις,* στὰ χειρόγραφα ἔχει πολλὰ σχόλια, τὰ ὁποῖα καὶ ἔβγαλα ἀπὸ τὸ βιβλικὸ κείμενο. τὰ δυὸ αὐτὰ βιβλία εἶναι τὰ πιὸ φορτισμένα μὲ σχόλια, ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς ἡ γένεσι τοῦ σύμπαντος καὶ τῆς χλωρίδος καὶ τῆς πανίδος καὶ τοῦ πλαγκτοῦ τῆς γῆς, καὶ ἡ γένεσι τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἡ γένεσι τοῦ περιουσίου Ἰσραήλ, καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ θεόπτου Μωϋσῆ, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ «χρυσοῦς αἰὼν» τοῦ αὐτοκράτορος Δαυΐδ μὲ τὴν πρώτη στὸν κόσμο πολυεθνικὴ αὐτοκρατορία του (Ἰσραὴλ + 13 γύρω ἔθνη), εἶναι ὅ,τι πιὸ ἔνδοξο καὶ περίφημο καὶ θαυμαστὸ μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ, καὶ ἠλέκτριζαν πάντα τοὺς σχολιαστὰς καὶ πλαστογράφους, κι ἔβαζαν σὲ ἀβάσταχτο πειρασμὸ παρεμβολῆς καὶ συμμετοχῆς ὅλους τοὺς κομπλεξικοὺς δοκησισόφους κοκορίκους, οἱ ὁποῖοι γεννήθηκαν μόνο γιὰ νὰ «ἔχουν ἄποψι» καὶ νὰ κάνουν τὸ δάσκαλο, τσόκαρα ὄντες καὶ στειλιάρια. μετὰ τὴν ἀφαίρεσι τῶν σχολίων ὅμως τὸ βιβλίο Δαυΐδ, ὅπως καὶ ἡ Γένεσις, εἶναι βιβλίο μὲ κείμενο ἀτάραχο, ποὺ δὲν χρειάζεται ἀνάταξι. ἔχει ὅμως στὰ χειρόγραφα, μόνο ἀπὸ αἴτιο φυσικῆς φθορᾶς μιὰ ταραχὴ κειμένου –μόνο μεγάλα κομμάτια μετατεθειμένα– στὴν περιοχὴ τῆς ἀποστασίας τοῦ Σαοὺλ ἀπὸ τὴν πίστι στὸν Κύριο, καθὼς κι ἕνα μεγάλο χάσμα, ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα στὴ Βίβλο· ὅτι ὁ Σαοὺλ ἀπὸ νεαρὸς καὶ νεοχρισμένος βασιλεύς, βρίσκεται ξαφνικὰ στὸν ἑπόμενο στίχο ἡλικιωμένος μὲ πολλοὺς γιοὺς καὶ γυναῖκες καὶ νύφες κι ἐγγόνια καὶ σαραντάρη γιὸ ἀρχιστράτηγο. ἡ χασματικὴ καὶ σχολιασμένη καὶ ταραγμένη περιοχὴ εἶναι τὰ κεφάλαια 24-29. τὰ ἀνέταξα· ἀλλὰ τὸ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ μεγάλο κενὸ εἶναι ἀθεράπευτο. σὲ μὴ σεκρετάρια καὶ μὴ ὁμοιότυπα κείμενα, ὅταν ἔχουν χάσματα, δὲν συμπληρώνω ποτὲ οὔτε μία λέξι. δὲν ἔχω φαντασιώσεις. κι ἐδῶ τὸ χάσμα εἶναι μεγάλο. ἡ ταραχὴ τοῦ κειμένου ὀφείλεται, νομίζω, σὲ κατὰ καιροὺς προσπάθειες διαφόρων συντηρητικῶν καὶ κάπως προσεκτικῶν νὰ γεφυρώσουν τὸ χάσμα. ἔκτακτο αἴτιο ταραχῆς.

5. Ταραχὴ κειμένων στὰ βιβλία *Βασιλεῖς* καὶ *Παραλειπομένη*

Τὰ μεγάλα ἱστορικὰ βιβλία *Βασιλεῖς* καὶ *Παραλειπομένη* ἔχουν πολλὴ ταραχὴ κειμένων στὰ κεφάλαια Βα 30-32· 119· καὶ Πα 7-20· 80-81. αὐτὸ ὀφείλεται, νομίζω, στὸ ὅτι οἱ «ἱστορικοί», οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ γενεαλόγοι τὰ βιβλία αὐτὰ τὰ πασπάτευαν πολύ. γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἔχουν καὶ πολλὰ σχόλια. ἔβγαλα τὰ σχόλια κι ἀνέταξα τὰ κείμενα.

6. Λειτουργικὸ - βιβλιοδετικὸ συμπίλημα *Παροιμιῶν - Παιδειῶν - Σοφίας*

Στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ *πῖλος* λέγεται ἡ τσόχα ποὺ σὰ σκεύασμα λέγεται καὶ *συμπίλημα,* στὸ ὁποῖο οἱ ἶνες, χωρὶς καμμία ὕφανσι ἢ κανονικὴ διαπλοκή, ἀλλ' ἔτσι σὰ «μαλλιὰ - κουβάρια», ἔχουν γίνει ἕνα ἀξεδιάλυτο πλέγμα· καὶ *συμπίλησι* τὸ νὰ γίνουν οἱ πολλὲς ἶνες ἕνα τέτοιο *πίλημα* ἢ *συμπίλημα.* τὸ χαρτὶ λ.χ. εἶναι μία τέτοια τσόχα, συμπίλημα ἰνῶν. στὴν ἔναρξι τῆς ἐδῶ μεταφορικῶς νοουμένης συμπιλήσεως ἦταν συμπίλημα τὰ πολὺ ὅμοια ποιητικὰ βιβλία *Παροιμίαι* καὶ *Παιδεῖαι* καὶ στὸ στίχο καὶ στὰ νοήματα. ἔγιναν συμπίλημα κατὰ τὴν κοινὴ λειτουργική τους χρῆσι, κατὰ τὴν ὁποία στιχολογοῦνταν ἀναμίξ. ἔγιναν δὲ καὶ εἰδικὰ συμπιληματικὰ λειτουργικὰ ἀνθολόγια - ἐκλογάδια - ἀναγνωσματάρια (lectionaria), ὅπως μέχρι σήμερα εἶναι τὸ παπαδικὸ *Εὐαγγέλιον* καὶ τὸ ψαλτικὸ βιβλίο *Ἀπόστολος,* στὰ ὁποῖα οἱ περικοπὲς εἶναι ἀνάμικτες, ἐξυπηρετώντας τὶς ἑορτολογικὲς καὶ λειτουργικὲς ἀνάγκες, καὶ ὄχι μὲ τὴ φυσικὴ σειρά, ὅπως εἶναι τὰ ὁλόκληρα κι ἀκέραια καὶ συνεχῆ κείμενα ἀρχείου, τῶν βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. καὶ τὸ μασοριτικὸ κείμενο εἶναι, ὅπως διαπίστωσα καὶ προανέφερα, ὁλόκληρο ἐκλογαδικὸ - λειτουργικὸ κείμενο, καὶ ὄχι συνεχὲς κείμενο ἀρχείου. γι' αὐτὸ καὶ τὰ βιβλία τὰ ἔχει, ὅπως εἶπα, μὲ τὴ γνωστὴ ἀλλόκοτη σειρά.

Ἔπειτα στὸ συμπίλημα Πμ - Πδ κόλλησε ἀπὸ μπροστὰ ἡ Σοφία· ἐπειδὴ οἱ κόκκινοι τίτλοι τους ἀπὸ κόκκινη μελάνη φυτικὴ *(κιννάβαρι, rubia tinctoria)* ἢ ζωϊκὴ *(πορφύρα, purpura),* ποὺ ἦταν ἐξίτηλη, (ἡ ἀνεξίτηλη ἀνόργανη κόκκινη μελάνη ἀπὸ ἀνόργανο ὀρυκτὸ κιννάβαρι (HgS - θειικὸς ὑδράργυρος), ποὺ ἀνακαλύφθηκε τὸ 404 π.Χ. (βλ. Κ. Σιαμάκη, Ὀρυκτὰ τῆς Βίβλου 1,38, Θεσσαλονίκη 2002· καὶ Χρώματα, 23 Μελέτες 3,204, Θεσσαλονίκη 2008) δὲν εἶχε χρησιμοποιηθῆ στὴ γραφὴ ἀκόμη, γιὰ νὰ τὴν κάνῃ ἀνεξίτηλη), οἱ τίτλοι τους, ἐπαναλαμβάνω, μὲ τὴν πολυκαιρία ἔσβησαν, κι ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ἀνάμεσά τους κανένα ἀξιοπρόσεκτο κενό, ἔγιναν τὰ τρία βιβλία ἕνα βιβλίο, αὐτὸ ποὺ μᾶς παραδόθηκε ὡς *Παροιμίαι.* καὶ τὴ μὲν *Σοφία,* ποὺ εἶναι κείμενο πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ τ' ἄλλα δύο καὶ δὲν συμπιλήθηκε μαζί τους καθόλου, τὴν ξεχώρισα εὔκολα καὶ ἁπλᾶ, ὅταν ξεχώρισα τὰ τρία βιβλία, τὰς *Παροιμίας* ὅμως καὶ τὰς *Παιδείας,* ποὺ τόσο στὴν ὑφὴ ὅσο καὶ στὰ νοήματα εἶναι ὁλόιδια καὶ ἦταν συμπιλημένα πολὺ ἀξεχώριστα, στίχο στίχο, κουράστηκα ὑπέρμετρα γιὰ νὰ τὶς ξεχωρίσω. τὰ ἐλεγεῖα τῶν Παιδειῶν εἶναι κατάσπαρτα σ' ὅλο τὸ κείμενο τῶν Παροιμιῶν, ἀλλὰ κυρίως πέρα ἀπὸ

τὴν παροιμία 367, περίπου δηλαδὴ στὸ τελευταῖο πέμπτο τῶν Παροιμιῶν. περίπου ὅπως συμπλέκει κανεὶς τὰ δάχτυλα τῶν χεριῶν του, ἀλλὰ μ' ἑκατοντάδες δάχτυλα. μὲ διευκόλυνε στὸ ξεχώρισμά τους τὸ ὅτι αἱ *Παροιμίαι* ἐκφράζονται πάντοτε οὐδετέρως καὶ ἀπροσώπως, χωρὶς ὑποτιθέμενον ἀκροατή, ἐνῷ αἱ *Παιδεῖαι* ἔχουν ἀκροατή, ποὺ προσφωνεῖται κιόλας, κι ἐκφράζονται ὡς παραίνεσι σὲ δεύτερο πρόσωπο *(Ἄκουε, υἱέ μου, ταῦτα).* συμπιλήθηκαν ὅμως οἱ πολὺ μεταγενέστερες κι ἐξωβιβλικὲς ἐπιγραφὲς τῶν τριῶν βιβλίων· ***Παροιμίαι*** *Σολομῶντος... γνῶναι* ***Σοφίαν*** *καὶ* ***Παιδείαν****..., ἵνα δῷ... παιδὶ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν.* καὶ περίπου στὸ μέσον τοῦ συμπιλήματος *Παροιμιῶν* καὶ *Παιδειῶν* (παλιὰ στιχομετρία 25,1) ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ - ἰδιαίτερο ἀπομεινάρι *Αὗται αἱ Παιδεῖαι Σολομῶντος αἱ ἀδιάκριτοι* (=οἱ ἀξεχώριστες ἀπὸ τὰς *Παροιμίας*). τὸ δὶς ἐπαναλαμβανόμενο καὶ ἄγνωστο στὴν Π. Διαθήκη ἐξελληνισμένο *Σολομῶντος,* ἀντὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ καὶ τῶν Ἑβδομήκοντα ἀκλίτου *τοῦ Σαλωμών,* δείχνει ἡλικία ὄψιμη ἑλληνιστική, νεώτερη τοῦ «χρυσοῦ αἰῶνος» τῶν Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας (180-145 π.Χ.). (ὅπως καὶ τὸ τῶν Ἑβδομήκοντα πάντοτε *Ἱερουσαλὴμ* καὶ οὐδέποτε *Ἱεροσόλυμα,* τὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται πρώτη φορὰ στὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀριστέου μετὰ τὸ 180 π.Χ., καὶ στὴν Κ. Διαθήκη, ὅπου ὅμως μερικὲς φορὲς εἶναι ἀκόμη *ἡ Ἱεροσόλυμα* (Μθ 2,3 *πᾶσα Ἱεροσόλυμα*). δὲν μποροῦσαν δηλαδὴ οἱ ἀρχαῖοι νὰ ξεχωρίσουν τὰ δυὸ βιβλία, παρ' ὅλο ποὺ ἐκ παραδόσεως ἤξεραν ὅτι εἶναι δύο. (ὅπως καὶ τὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰερεμίου τὴν ξέραμε ἐκ παραδόσεως, ἀπὸ τοὺς Καταλόγους τοῦ Κανόνος, ὅτι ὑπῆρξε, ἀλλὰ δὲν μποροῦσαν οἱ ἐπιστήμονες νὰ τὴ βροῦν, καὶ ἀντ' αὐτῆς ἔβλεπαν, ὄχι χωρὶς ἀμφιβολία, τὴν ψευδεπίγραφη καὶ ἐξ ἀρχῆς ἑλληνιστὶ γραμμένη «Ἐπιστολὴ Ἰερεμίου»· ὥσπου τὴ βρῆκα. σπουδαῖο πρᾶγμα ἡ ἱερὰ παράδοσι· ὅταν εἶναι ὄντως ἱερὰ βέβαια, καὶ ὄχι συναξαριστικὰ γραώδη παραμύθια). μόνο τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ ἓξ ποιήματα τῶν *Παιδειῶν,* τὸ ἀκέραιο καὶ ἄθραυστο *Γυνὴ ἀνδρεία* (=ἡ ἄξια γυναίκα), ποὺ εἶναι μιὰ καλὰ διατηρημένη ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα 22 ἐλεγείων, παρέμεινε ἀσυμπίλητο. μετὰ τὸ ξεκόλλημα - ξεχώρισμα ὅμως τῶν δυὸ συμπιλημένων βιβλίων, διακρίνεται πλέον ὅτι καὶ τὰ δυὸ μικρὰ ποιήματα *Προσευχὴ* (4) καὶ *Τετράδες* (5) παρέμειναν ἀνάμεσα στὰ κομμάτια τελείως ἀδιάσπαστα κι ἀσυμπίλητα, ἀλλ' αὐτὸ στὴν ἀρχὴ δὲν φαίνεται.

Αὐτὰ γιὰ τὸ συμπίλημα τῶν τριῶν βιβλίων.

Ὁ παρασκευαστὴς τοῦ μασοριτικοῦ Ἀκιβά, ποὺ ἤξερε τὸ συμπίλημα ὡς *Παροιμίας,* «ἀνακάλυψε» καὶ δυὸ συντάκτες κάποιων μερῶν τῶν «Παροιμιῶν», τὸν *Ἀγοὺρ* καὶ τὸν *Λαμουέλ,* οἱ ὁποῖοι στοὺς Ἑβδομήκοντα δὲν ἀνευρίσκονται. δίνω τὸ κείμενο τῶν ἀναφορῶν τους

ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ καὶ τοὺς τρεῖς μαθητάς του Ἀκύλα Θεοδοτίωνα καὶ Σύμμαχο.

	Μσλι 30,1	Μσλι 31,1
Ἀκιβά	Δβρι Αγυρ	Δβρι Λμσαλ
Ἀκύλας	———	Ῥητὰ Λαμμοῦν
Θεοδοτίων	———	Ῥήματα Ῥεβουήλ
Σύμμαχος	———	Λόγοι Ἰαμουήλ

ἔτσι διασῴζονται στὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους. *Μσλι* (= Μασαλὶ) λέγονται στὸ μασοριτικὸ αἱ *Παροιμίαι.* ὅταν ἐγὼ διέκρινα τὰ τρία βιβλία τοῦ συμπιλήματος *Σοφία Παροιμίαι Παιδεῖαι,* καὶ φυσικὰ σημείωσα ἄλλη κεφαλαιοκοπὴ καὶ στιχαρίθμησι, διότι ἡ παλιὰ δὲν εἶχε πλέον κανένα νόημα, οἱ δυὸ ἐδῶ παλιὲς παραπομπὲς 30,1 καὶ 31,1 ἔγιναν Παιδεῖαι 2,1 καὶ 1,1. στὶς πρὸ ἐμοῦ «κριτικὲς» καὶ χρηστικὲς ἐκδόσεις τῶν Ἑβδομήκοντα οἱ παραπομπὲς Πμ 30,1 καὶ 31,1 ἀνευρίσκονται ὡς κομμάτια τοῦ κεφαλαίου 24 (ΚΔ΄)! ὑπάρχει στὶς ἐκδόσεις αὐτὲς μεγάλη τσαπατσουλιά· τέλος πάντων. ψάχνοντας στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ στὸ ἰουδαϊκὸ μασοριτικὸ σκεύασμα τοῦ Ἀκιβὰ καὶ στὴ vulgata τῶν Βαρανίνα ῥαββίνου καὶ Ἱερωνύμου παπικοῦ μοναχοῦ καὶ στὴ μαρκιανὴ ἰουδαϊκὴ ἑλληνόγλωσση μετάφρασι τοῦ μασοριτικοῦ τοῦ 14^{ου} αἰῶνος, βρῆκα ὅτι τὸ συμπίλημα *Παροιμίαι* χωρίζεται σὲ 8 μέρη μὲ ἰδιαιτέρους ὑποτίτλους, ποὺ οἱ μετὰ τὴν ἐμφάνισι τῆς τυπογραφίας παπικοὶ καὶ προτεστάντες τὰ θεωροῦν 8 διαφορετικὲς συλλογὲς - ἀνθολόγια τῶν «Παροιμιῶν». παραθέτω πλήρως ἢ ἐλλιπῶς, ὅπως τοὺς βρίσκω, τοὺς 8 ὑποτίτλους.

	Ἑβδομήκοντα	Μασοριτικό	Vulgata	Μαρκιανή
Σο 1,1	Παροιμίαι Σολομῶντος *(Σχόλιον)*	Μσλι Σλμε	De sapientia	Παραβολαὶ Σελομῶνος
Σο 1,1	———	Μσλι Σλμε	Parabolae Salomonis	———
Πδ 1,4	Λόγοις σοφῶν παράβαλλε	Δβρι ʻκμιμ	Verba sapientium	...λόγους σοφῶν...
Πδ 1,32	———	———	Verba sapientium	———
Πμ 385	Αὗται αἱ Παιδεῖαι Σολομῶντος... *(Σχόλιον)*	Μσλι Σλμε	Alia Salomonis Proverbia	...Παραβολαὶ τοῦ Σελομῶνος
Πδ 2,1	Τάδε λέγει ὁ ἀνήρ...	Δβρι Αγυρ βν Ιρε	Verba Agur	Λόγοι Ἀγούρου υἱέως Ἰακέως
Πδ 1,1-3	...ἡ μήτηρ... σοὶ λέγω, υἱέ,	Δβρι Λμυαλ	Verba Lamuelis	Λόγοι Λεμουέλου
Πδ 6,1	Γυναῖκα ἀνδρείαν...	Αστ ʻιλ	De muliere forti	Γυναῖκα ἀρετῆς...

Αὐτοὺς τοὺς δυὸ «σοφοὺς» Ἀνατολῖτες *Ἀγοὺρ* καὶ *βασιλέα Λαμουὴλ* (ἢ *Λεμουήλ,* ἀπὸ τὸ λατινικὸ *Lemuel*), ποὺ ἐμφανίζονται ὡς συντάκτες δύο μερῶν - συλλογῶν τῶν «Παροιμιῶν», μετὰ τοὺς Ἀκιβὰ Ἀκύλα Θεοδοτίωνα καὶ Σύμμαχο, καὶ τοὺς Βαρανίνα - Ἱερώνυμο καὶ τὸν ὄψιμο μεταφραστὴ τῆς μαρκιανῆς μεταφράσεως τοῦ 14^{ου} αἰῶνος, τοὺς ἔχουν ἔπειτα πρῶτος ὁ Λούθηρος στὴ γερμανική του μετάφρασι καὶ οἱ ἄλλες προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ, γαλλικὴ τοῦ Olivétan, ἱσπανικὴ τοῦ De Reina, ἰταλικὴ τοῦ Diodati, ἀγγλικὴ τῶν ἀγγλικανῶν τοῦ 1611 (καί γε ἡ ἀμερικανικὴ τοῦ 1901), καὶ οἱ χιλιασταὶ στὴ «μετάφρασί τους», κι οἱ «ὀρθόδοξοι» Βάμβας καὶ Τυπάλδος στὴ μετάφρασί τους ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ «θεῖον ἀρχέτυπον» δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ μετάφρασι· ἔπειτα τοὺς ἔχουν περισπουδάστως καὶ τοὺς δυὸ «σοφοὺς καὶ θεοπνεύστους Ἀνατολῖτες» οἱ «ὀρθόδοξοι» Βέλλας, Χαστούπης, Πιλήλης, καὶ Σιμωτᾶς, Ἠ. Οἰκονόμου, Ν. Παπαδόπουλος, Β. Τσάκωνας, Μ. Κωνσταντίνου, καὶ Κατίνα Χιωτέλλη στὶς ἀπὸ τὸ Βέλλα λαφυραγωγημένες «μεταφράσεις των» ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ «θεῖον ἀρχέτυπον» δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ μετάφρασι (διότι ἑβραϊκὰ δὲν ξέρουν οὔτε γρῦ)· τοὺς ἔχουν δὲ καὶ στὶς μεταφράσεις των καὶ στὶς Εἰσαγωγές των, ὅταν ὑπάρχουν. τοὺς ἔχουν στὶς μεταφράσεις καὶ εἰσαγωγές των καὶ οἱ ὀρθοδοξαρᾶδες Κων. Καλλίνικος ὁ φανατικὸς ὑποστηρικτὴς καὶ χρήστης τοῦ μασοριτικοῦ καὶ καταφρονητὴς τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ Π. Μπρατσιώτης, καὶ ὁ σεπτὸς Ἰωὴλ Γιαννακόπουλος ὁ ἀνεπιφύλακτος θαυμαστὴς τοῦ παπικοῦ Γάλλου Fillion ἀπὸ τὸν ὁποῖο μεταφράζει τὰ πάντα –ὄχι αὐτὸς δηλαδὴ ἀλλ' οἱ γαλλικοῦδες παρθένες του, γιατὶ αὐτὸς γαλλικὰ δὲν ἤξερε οὔτε γρῦ– καὶ τέλος ὁ Ν. Βασιλειάδης τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος «Σωτὴρ» στὴ «σωτηρικὴ» μετάφρασι τῆς Π. Διαθήκης, ποὺ ἔγινε ὑπὸ τὴν ἐποπτεία καὶ μὲ τὴν ἐν μέρει ἄμεση συμμετοχὴ τοῦ Π. Τρεμπέλα. ὅλοι οἱ «ὀρθόδοξοι» τοὺς ἔχουν περισπουδάστως καὶ πανευλαβῶς καὶ στὶς Εἰσαγωγές των καὶ στὶς μεταφράσεις των, παρ' ὅλο ποὺ δίπλα στὴ μετάφρασί τους, σὲ παράλληλη στήλη, παραθέτουν πάντοτε πρὸς τὸ ὀρθοδοξεῖν τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ δὲν τοὺς ἔχει ποτὲ πουθενά. ποῦ στὸ διάολο τοὺς βρίσκουν αὐτοὶ δὲν ξέρω· ἀλλὰ τοὺς ἔχουν· *Ὁ Ἀγοὺρ* καὶ *ὁ βασιλεὺς Λαμουήλ,* οἱ δυὸ συντάκτες τῶν «Παροιμιῶν»· διότι στὸ μεταξὺ τὸν δεύτερο τὸν ἔχρισαν καὶ *βασιλέα*· θ' ἀποροῦσε γι' αὐτὸ κι ὁ Ἀκιβά. κανένας ὅμως παπικὸς ἢ προτεστάντης «κριτικὸς» ἐκδότης τοῦ κειμένου τῶν Ἑβδομήκοντα δὲν ἔχει στὴν ἔκδοσί του οὔτε τρίχα ἀπὸ τοὺς *Ἀγοὺρ* καὶ *Λαμουήλ,* διότι στὰ ἑλληνικὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα αὐτοὶ δὲν ὑπάρχουν πουθενά· καὶ κανεὶς κριτικὸς ἐκδότης βέβαια, παπικὸς ἢ προτεστάντης, δὲν βάζει στὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα κάτι ποὺ δὲν βρίσκει στὰ χειρόγραφα· δὲν τρελλάθηκε.

Τοὺς βρῆκα ὅμως κάποτε στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ἐγώ, ὅπως τοὺς βρῆκα· καὶ τὸν *Ἀγούρ,* αὐτὸν τὸν Ἀγγούρη, καὶ τὸν *βασιλέα Λαμουήλ.* τί «ψαχούλα» μὲ λένε περιφρονητικὰ οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι»! εἶμαι. πράγματι ψαχούλας. καὶ μοῦ τὸ καρφιτσώνουν αὐτὸ θέλοντας νὰ ποῦν μειωτικὰ γιὰ μένα ὅτι εἶμαι μὲν ἐρευνητής –κατὰ τὸ περιφρονητικό τους «ψαχούλας» βέβαια–, ἀλλ' ἐπιστημονικὴ κρίσι δὲν ἔχω, ὅπως ἔχουν αὐτοὶ φέρ' εἰπεῖν. φυσικὰ γράμματα δὲν ξέρουν, ἀλλ' «ἔχουν κρίσι», ποὺ ἐγὼ «δὲν ἔχω». καὶ πῶς νὰ μείνῃ καὶ γιὰ μένα λίγη κρίσι, ἀφοῦ πρόλαβαν καὶ τὴ ῥούφηξαν ὅλη αὐτοί; ἄρα δὲν εἶναι φθονερὰ καλόπαιδα οὔτε κλεφτρόνια ἀλλοτρίων ἀνακαλύψεων, ἐπιτυχιῶν, καὶ κόπων. διότι ἔχουν κρίσι· καὶ μόνο αὐτοί.

Ὅταν κατὰ τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα ὁ κατὰ τὴν Ταλμοὺδ «μεγαλείτερος ὅλων τῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ῥαββίνων» καὶ «Νέος Μωϋσῆς» Συμεὼν βὲν Ἀκιβὰ μασορίτευε τὸ μασοριτικό του ἐπαναμεταφράζοντας τοὺς Ἑβδομήκοντα, ποὺ πολεμοῦσε καὶ πάσχιζε νὰ ἐξαφανίσῃ, ἤδη στὰ περιθώρια τῶν Ἑβδομήκοντα ὑπῆρχαν τὰ *σχόλια* τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἤδη εἶχαν διεισδύσει μέσα στὸ κείμενο. ὁ Ἀκιβὰ κι οἱ συνεργάτες του βέβαια ἦταν ἀνίκανοι νὰ τὸ διαγνώσουν αὐτό. τὰ σχόλια ἦταν ποικίλα· ἑρμηνευτικὰ κι εὑρετηριακὰ κυρίως. ὅταν ὅμως διεισέδυσαν καὶ θεωρήθηκαν βιβλικὸ κείμενο συνέβησαν πολλὰ καὶ κωμικὰ σὲ πολλοὺς κοκορίκους σὰν τὸν Ἀκιβὰ καὶ τοὺς μαθητάς του. τέτοια σχόλια τῆς ᾠας ἦταν καὶ τὰ εὑρετηριακὰ σημειώματα - τσεκαρίσματα *Λόγοι Ἀγοὺρ* καὶ *Λόγοι Λαμουήλ.* ὅτι αὐτὸ ἔγινε πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀκιβά, μᾶλλον κατὰ τὸν Β΄ ἢ Α΄ π.Χ. αἰῶνα, φαίνεται ἀπὸ τὶς σχετικὲς παρανοήσεις αὐτοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του, οἱ ὁποῖοι στὰ χωρία Πδ 1,1 καὶ 2,1, ποὺ μέχρι στιγμῆς εἶναι γνωστὰ ὡς «Παροιμιῶν» 30,1 καὶ 31,1, παρανοήσεις ποὺ ἔκαναν δημιουργώντας τὰ φαντασιωτικὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἀπὸ παρανάγνωσι.

Τὰ διαλυμένα ποιήματα τῶν *Παιδειῶν* 1 καὶ 2, ὅπως τ' ἀνέταξα, ἀρχίζουν·

1,1· *Οἱ ἐμοὶ* ***Λόγοι*** *εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ, βασιλέως χρηματισμός, ὃν ἐπαίδευσεν* ***ἡ μήτηρ*** *αὐτοῦ.*

2,1· *Τάδε* ***λέγει ὁ ἀνὴρ*** *τοῖς πιστεύουσι θεῷ.*

στὸν τρίτο καὶ γραμματολογικὸ τόμο δείχνω ποιοῦ βασιλέως **μήτηρ** ἦταν αὐτὴ ἡ γυναίκα ποιήτρια τοῦ πρώτου ποιήματος, καὶ ποιός ἦταν αὐτὸς ὁ **ἀνὴρ** ὁ ποιητὴς τοῦ δευτέρου ποιήματος. πρὶν ἀπὸ τὸν κατακερματισμὸ τοῦ βιβλίου *Παιδεῖαι* καὶ τὴ διασπορὰ τῶν ἐλεγείων του ἀνάμεσα στὰ ἐλεγεῖα τῶν *Παροιμιῶν,* σὲ κάποιο ἀρχαῖο χειρόγραφο τῶν Ἑβδομήκοντα, χειρόγραφο ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιο-

κτησίας καὶ χρήσεως, ὁ ἰδιοκτήτης - χρήστης του ἔγραψε στὰ περιθώρια ὡς εὑρετηριακὰ σχόλια - τσεκαρίσματα στὸ μὲν πρῶτο ἐλεγεῖο τοῦ πρώτου ποιήματος ***Λόγοι μητρός,*** στὸ δὲ πρῶτο ἐλεγεῖο τοῦ δευτέρου ποιήματος ***Λόγοι ἀνδρός.*** αὐτά, ποὺ κάποτε θεωρήθηκαν διορθώσεις παροραμάτων παραλείψεως, κάποτε ἀργότερα, μὲ τὴν εὐκαιρία μιᾶς ἀντιγραφῆς, περάστηκαν μέσα στὸ βιβλικὸ κείμενο. αὐτὸ τὸ ἀντίγραφο τῶν Ἑβδομήκοντα χρησιμοποίησε ὁ Ἀκιβά, γιὰ νὰ μασοριτεύσῃ τὸ μασοριτικό του· ἦταν ὁ τυφλοσύρτης του. ἀλλὰ τὰ *Λόγοι μητρὸς* καὶ *Λόγοι ἀνδρὸς* ἑβραϊστὶ καὶ μασοριτιστὶ καὶ μὲ τὴ γνωστὴ βραχυγραφία τοῦ ἄστικτου μασοριτικοῦ γράφονται *Δβρι Λαμυ* καὶ *Δβρι Αγυρ·* κι ὅπως λ.χ. ἡ τέτοια βραχυγραφία *γτ* μπορεῖ νὰ φωνηεντιστῇ διαβαστῇ καὶ μεταγραφῇ ἀπὸ ἄλλον *ἡγέται,* ἀπὸ ἄλλον *ἡ γῆ αὐτοῦ,* ἀπὸ ἄλλον *γιατί,* ἀπὸ ἄλλον *γατί,* κι ἀπὸ ἄλλον *ἡ γάτα,* ἔτσι κι αὐτὰ διαβάστηκαν *Λόγοι Λαμοὺ* καὶ *Λόγοι Ἀγούρ,* ἔτσι μὲ τὶς λέξεις ἐννοούμενες σὰν κύρια ὀνόματα. διότι τότε ἔγραφαν τὰ πάντα μὲ κεφαλαῖα γράμματα. σ' ἑπόμενη φάσι παραναγνώσεως καὶ φθορᾶς τὸ *Λαμοὺ* ἔγινε *Λαμουήλ·* ὅπως καὶ τὸ *Σαμουήλ·* ἢ καὶ *Μιχαὴλ Γαβριὴλ Ἰσραὴλ Ἰωὴλ Ἰεζεκιὴλ Δανιήλ,* μὲ τὴν προσθήκη τοῦ *-ήλ,* ἑβραϊστί *-αλ·* κι ἀπὸ τὴν ἑπόμενη φράσι *βασιλέως χρηματισμὸς* κάποιος πέταξε τὴ δεύτερη λέξι ποὺ δὲν τὴν καταλάβαινε· ἀκριβῶς ὅπως οἱ Ἀγουρίδαι στὴ μετάφρασί τους πέταξαν τὸ *πυγμῇ* τοῦ Κατὰ Μάρκον (29,3), ἐπειδὴ κι αὐτοὶ δὲν καταλάβαιναν τὴ λέξι, οὔτε μυρίστηκαν ὅτι εἶναι μονάδα μετρήσεως (35 πόντοι) καὶ συντακτικῶς δοτικοφανὲς ἐπίρρημα, κατὰ τὴ γύφτικη μέθοδό τους «πονάει δόντι, βγάζει δόντι· πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι»· κι οὔτε κανεὶς ἄλλος μεταφραστὴς - ἑρμηνευτὴς κατάλαβε ποτὲ τὸ *πυγμῇ,* μέχρι ποὺ τὸ μετέφρασα ἐγὼ «μέχρι 35 πόντους ψηλὰ» ἢ «μέχρι τὸν ἀγκῶνα»· γίνονται κι ἐκτὸς Ἑλλάδος τὰ τοιαῦτα λάθη. ἔτσι λοιπὸν ἀκριβῶς καὶ τὸ τσόκαρο, ποὺ πέταξε τὴ λέξι *χρηματισμός,* ἐπειδὴ δὲν τὴν καταλάβαινε, κράτησε μόνο τὴ ὑπόλοιπη μετέωρη πρώτη λέξι *βασιλέως,* καί, καθὼς δὲν ὑπῆρχε τότε στίξι, προσαρτώντας την στὰ προηγούμενα, παρασκεύασε αὐτομάτως τὴ φράσι *Λόγοι Λαμουὴλ τοῦ βασιλέως.* ἔτσι παρασκευάζονται τὰ τοιαῦτα παρασκευάσματα ἔν τε τῇ ἡμετέρᾳ καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. καὶ οἱ σημερινοὶ ἐπαΐοντες ἀπὸ τὸν 4^{ο} κι ἀπὸ τὸν 16^{ο} ἤδη αἰῶνα *ἀγουρίζονται* καὶ *λαμουηλίζονται* ἀκαταπαύστως κι ἀκατασχέτως.

Γιὰ νὰ γίνω σαφέστερος, ἔτσι κι ὁ Λούθηρος κι ὁ παπαγαλίζων Ἀγουρίδης τὸν *ἀποπομπαῖον (ἄζ) τράγον (ἀζὴλ)* τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου (157,8) τὸν διάβαζαν - «καταλάβαιναν» «δαίμονα *Ἀζαζήλ*»· καὶ γελοῦσε ὁ Ἀγουρίδης κι ἔκανε καζούρα εἰς βάρος τῆς Π. Διαθήκης, ποὺ ἔχει τέτοιους δαίμονες· σὰ νὰ ἔβλεπε κανεὶς τὸ λατινικὸ ἀπό-

φθεγμα *Mens sana in corpore sano* (= Νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ) καὶ νὰ τὸ διάβαζε - «καταλάβαινε» *Mens sana in Corporesano* (= Ὁ ὑγιὴς νοῦς βρίσκεται στὸν Κορπορεζάνο) τὸ δαίμονα· τὸ διάτανο ποὺ ἀνακάλυψε ὁ Ἀγουρίδης. τὶς συνήθιζε τέτοιες ἐξυπνάδικες τσαρλατανιὲς εἰς βάρος τῆς Βίβλου στὰ συγγράμματά του ὁ Ἀγουρίδης· βιβλικὸς γάρ. κι ἀπὸ τὰ οἰκιακὰ ἡμερολόγια (ἀλμανὰκ) *Nostra domus (= Τὸ σπίτι μας)* καὶ *Casa mia (= Τὸ σπίτι μου)* προέκυψαν τὰ ὀνόματα *Νοστράδαμος* καὶ *Καζαμίας.*

Ἐξομολογοῦμαι ὅτι ἐμένα ὁ *Ἀγοὺρ* κι ὁ *Λαμουὴλ* μὲ ὠφέλησαν, διότι μὲ βοήθησαν νὰ διαγνώσω τὸ φυσικὸ νοητικὸ ἐπίπεδο καὶ τὴν ὑψηλὴ κρίσι καί γε τὴν προσαποκτημένη ἐπιστημοσύνη ὅλων τῶν προειρημένων ἐφευρετῶν τους καὶ ὑπομνηματιστῶν καὶ μεταφραστῶν τους. ἐπίσης μὲ βοήθησε σ' αὐτὴ τὴ διάγνωσι πολὺ κι ὁ γείτονάς μου ὁ Μπάμπης, ὁ ὁποῖος, καθὼς μοῦ ἔλεγε, ἦταν ὁ βλάκας σφόδρα ἐρωτευμένος μὲ τὴν πανόμορφη τηλεπαρουσιάστρια Ἔμυ, καὶ τῆς ἔστελνε ἀλλεπάλληλα ἐρωτικὰ γράμματα, δηλαδὴ τὴν Ε.Μ.Υ. (= Ἐθνικὴ Μετεωρολογικὴ Ὑπηρεσία). ἐνίοτε ὠφελεῖται κανεὶς ἀπὸ κεῖ ποὺ δὲν τὸ περιμένει· κι ἀπὸ βλᾶκες.

Πολλὰ βλακώδη μασοριτικὰ καὶ Ἱερωνυμικὰ σκουπίδια τῆς βλακείας πέρασαν μὲ τὸ Λούθηρο καὶ τοὺς ἄλλους «μεταρρυθμιστὰς» σὲ κάθε παπικὴ καὶ προτεσταντικὴ «Βίβλο» τῆς *hebraica veritas* τῆς *συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ* (Ἀπ 4,3).

Τυφλὸς τυφλὸν ὅταν ὁδηγῇ, ξέρετε ποῦ πέφτουν *ἀμφότεροι* κατὰ τὸν Κύριο (Μθ 68,14).

Καὶ κανένα στραβάδι δὲν πῆρε μυρωδιὰ ὅτι τὸ φερόμενο στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τοῦ μασοριτικοῦ βιβλίο *Παροιμίαι* εἶναι τρία διαφορετικὰ βιβλία διαφορετικῶν ἐποχῶν· *Παροιμίαι, Παιδεῖαι, Σοφία.* αὐτοὶ βρίσκουν μόνο *Ἀγοὺρ* καὶ *Λεμουὴλ βασιλέα!* γελοῖα στραβάδικα καὶ καταγέλαστα τὰ καραγκιοζλίκια τους· τσαρλατανεύουν ἐπὶ 19 αἰῶνες τώρα, διαδεχόμενοι ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Ξεχώρισα κι ἐκδίδω *διακριτὰ* τὰ τρία αὐτὰ ποιητικὰ βιβλία, χωρὶς εὐτυχῶς νὰ χρειαστῇ νὰ ὀβελίσω οὔτε μία λέξι.

Στὴ Σοφία χρειάστηκε μόνο μία μικρὴ ἀνάταξι στὴν περιωρισμένη ταραχὴ κειμένου τῶν στροφῶν 18-19. καὶ στὶς Παροιμίες, μετὰ τὴν ἀφαίρεσι τῶν 50 κομματιῶν τῶν Παιδειῶν δὲν χρειάστηκε καμμιὰ ἀνάταξι. οἱ Παροιμίες εἶναι ἀκριβῶς 500. αὐτὸ λέει πολλὰ γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ βιβλίου. φυσικὰ οἱ 500 παροιμίες εἶναι αὐτοτελεῖς σπόνδυλοι. σ' ἕνα τέτοιο κείμενο, καὶ ταραγμένο ἂν εἶναι, οὔτε ἡ ταραχή του φαίνεται οὔτε ἀνάταξι χρειάζεται. κάθε παροιμία εἶναι ἕνα ἀκέραιο κι ἀτσαλάκωτο καρύδι. στὶς Παιδεῖες ὅμως, ποὺ ἦταν βιβλίο κατακερματισμένο μὲ τὰ κομμάτια του διάχυτα μέσα τὶς Πα-

ροιμίες –λόγῳ τῆς πολλῆς ὁμοιότητός των– χρειάστηκε πολλὴ κι ἐπίμονη δουλειὰ γιὰ τὴν ἀνάταξι.

7. Λειτουργικὴ ταραχὴ στὸ *Ἆσμα*

Τὸ *Ἆσμα,* τὸ πιὸ ἀκρωτηριασμένο βιβλίο τῆς Π. Διαθήκης, ἐπειδὴ κατὰ τὸν κομπλεξικὸ καὶ σεμνότυφο ζιγκολὸ Ἀκιβὰ ἔλεγε πολλὰ «ἄσχημα λόγια», γιὰ τὴ σεξουαλικὴ ἐλευθεροστομία του δηλαδὴ ἡ ὁποία τὸν ἐνωχλοῦσε, καθὼς νεαρὸς τσομπάνος ὢν παντρεύτηκε μιὰ πλούσια γριὰ γιὰ τὰ λεφτά της, ποὺ τοῦ χρειάζονταν πολὺ γιὰ τὶς δαπάνες τοῦ διαβολεμένου ἔργου του, αὐτὸ τὸ Ἆσμα λοιπόν, γιὰ τὴ «βελτίωσι» τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν Ταλμοὺδ οἱ μαθηταί του «τοῦ κουβάλησαν πολλὰ καδιὰ λάδι» (σήμερα αὐτὸ θὰ τὸ λέγαμε ὅτι, «γιὰ νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ μέγα ἔργο του τῆς «βελτιώσεως» τοῦ Ἄσματος, μὲ πολλὰ ξενύχτια, ἔκαψε στὶς λάμπες του πολλὲς κιλοβατῶρες ἠλεκτρικὸ ῥεῦμα), τὸ Ἆσμα αὐτό, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀκρωτηριασμό του, ἔχει καὶ πολλὴ ταραχὴ κειμένου σὲ τρεῖς ἀκραῖες στροφές, τὶς πρῶτες μία καὶ μισὴ (ΑΒ) καὶ τὴν τελευταία (Τ). διότι εἶναι καὶ ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα, ὅπως ἀνακάλυψα. τὸ αἴτιο τῆς τέτοιας ταραχῆς τοῦ κειμένου εἶναι κλασσικὸ λειτουργικό. καὶ εἶναι πανομοιότυπο μὲ τὸ μὴ ἐμφανισθὲν πρόβλημα τοῦ παρ᾽ ἡμῖν λεγομένου Ἀκαθίστου ὕμνου· ὅτι τὸ θέλγητρό του εἶναι τόσο ἑλκυστικὸ κι ἀπολαυστικό, πού, καθὼς οἱ ἀπαγγέλλοντες δὲν χορταίνουν νὰ τὸν ἀπαγγέλλουν καὶ νὰ τὸν ψάλλουν, μόλις τελειώνει μὲ τὴν τελευταία στροφή του *Ὦ πανύμνητε* («Καὶ τοῦ χρόνου πάλι») ἀμέσως ἀποπειρῶνται νὰ τὸν ξαναψάλουν ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἐπαναλαμβάνοντας τὴν πρώτη στροφή του *Ἄγγελος πρωτοστάτης.* αὐτὸ εἶναι λειτουργικὴ μόδα, ποὺ οἱ Βυζαντινοὶ τοῦ 7^{ου} αἰῶνος τὴν πῆραν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. τὸ Ἆσμα οἱ Ἑβραῖοι τὸ ἀπήγγελλαν κατὰ τὸ ἑφταήμερο πάσχα, καὶ γινόταν τότε μεγάλο πανηγύρι καὶ γλέντι καὶ γάμπρισμα καὶ νυφοδιάλεγμα τῆς νεολαίας καὶ οἱ κοπέλλες ποὺ γάμπριζαν δὲν σταματοῦσαν νὰ χορεύουν (Βε 11,1-11). ἀπήγγελλαν τὴν πρώτη στροφὴ (καὶ λίγη δεύτερη) (ΑΒ) ἀμέσως μετὰ τὸ τελείωμα τῆς τελευταίας (Τ). δὲν ἤθελαν νὰ τὸ σταματήσουν, τόσο γλυκὸ ᾆσμα, δὲν ἤθελαν νὰ τὸ ἀποχωριστοῦν· («Καὶ τοῦ χρόνου πάλι»). καὶ κάποτε οἱ δυόμισυ στροφὲς στὸ τέλος, οἱ ΤΑΒ, ἡ τελευταία μὲ τὴν πρωτοδευτέρα, ἀπὸ τὸν κουτὸ Ἀκιβά, ποὺ δὲν ἤξερε ἂν αὐτὴ ἡ πρώτη ἦταν πρώτη ἢ τελευταία (ποῦ νὰ τὸ ξέρῃ ὁ ζιγκολό; μήπως εἶχε ποτέ του τέτοιο βίωμα μὲ τὴ γριά του;), ἔκανε ἕνα βλακῶδες μιξὰζ τελευταίας καὶ πρωτοδευτέρας στροφῆς, τὸ ὁποῖο τρόμαξα ν᾽ ἀνατάξω, ὅταν τὸ ἀντιλήφθηκα σὲ ἡλικία 36 ἐτῶν (1978). κι ἀπ᾽ αὐτὸ

πρῶτο κατάλαβα ὅτι ἡ Βίβλος χρειάζεται ἀποκατάστασι κειμένου πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρογράφου παραδόσεως ποὺ σὲ μερικὰ σημεῖα της εἶναι κατεστραμμένη, χωρὶς ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ φαίνεται. δὲν εἶχα φαντασθῆ ὅμως τότε πόσο πολλὰ εἶναι αὐτὰ τὰ «μερικὰ σημεῖα»· ὅτι εἶναι πολὺ περισσότερα ἀπὸ χίλια.

Ὁ Ἀκιβὰ ἤθελε νὰ πετάξῃ ἀπὸ τὸν Κανόνα τῆς Βίβλου τέσσερα βιβλία· Ἆσμα, Ἐκκλησιαστή, Ἰεζεκιήλ, καὶ Βαρούχ· χωρὶς νὰ φαίνεται ὅμως τὸ κίνητρό του. στὰ Ἆσ καὶ Ἰζ τὸν ἐνωχλοῦσε ἡ ἐλευθεροστομία τους, ἡ ὁποία στὸν Ἰζ ἦταν κι «ἀντεθνική», ἐπειδὴ περίπου 30 φορὲς ὁ προφήτης λέει ὅτι ὁ Ἰσραὴλ εἶναι «λαὸς ἐξοργιστικός». *(παραπικραίνων)* ἡ δὲ Ἰερουσαλὴμ *πόρνη (Ἄκουε, πόρνη, λόγον Κυρίου* Ἰζ 15,38). δὲν τόλμησε ὅμως νὰ τὰ πετάξῃ· ἔτσι κατέληξε νὰ ὑποβαθμίσῃ τὸν Ἰεζεκιὴλ ὡς προφήτη (περίπου ὅπως ὑποβάθμισε ὁ Λούθηρος τὶς Ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου Ττ Α΄ Τι Β΄ Τι), νὰ «βελτιώσῃ» δὲ τὸ Ἆσμα μὲ τρεῖς πονηριές· νὰ τὸ λογοκρίνῃ κι ἀκρωτηριάσῃ, νὰ τὸ ἑρμηνεύσῃ καββαλιστικά, λ.χ. ὅτι τὰ δυὸ μεγάλα καὶ λαχταριστὰ βυζιὰ τῆς κοπέλλας εἶναι οἱ δυὸ πέτρινες πλάκες μὲ τὶς 10 ἐντολές, καὶ ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἀνάγνωσί του στοὺς κάτω τῶν 30 ἐτῶν. κι ὁ αὐτευνουχισμένος θηλυπρεπὴς Ὠριγένης ἐπαναλαμβάνει αὐτὰ τὰ τρία σοφὰ τοῦ Ἀκιβά! στὸν Ἐκκλησιαστὴ ἐνωχλοῦσε τὸν Ἀκιβὰ ἡ ὅπως νόμισε «ἀπαισιοδοξία» τοῦ Σολομῶντος. κι ἐκεῖ δὲν τόλμησε νὰ πετάξῃ τὸ βιβλίο. στὸ Βαροὺχ ὅμως τόλμησε, γιατὶ δὲν ἄντεξε ἐκείνη τὴ φοβερὴ προφητεία του γιὰ τὸ Χριστό, ὅτι *(ὁ θεὸς) ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη* (Βρ 7,10· Α΄ Τι 8,3), μὲ τὴν ὁποία οἱ Χριστιανοί, ὅταν συζητοῦσαν μὲ τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς κολλοῦσαν στὸν τοῖχο. καὶ τὸ πέταξε τὸ βιβλίο· γι' αὐτὸ δὲν τὸ ἔχουν οὔτε οἱ Ἑβραῖοι οὔτε οἱ προτεστάντες. ἔχουν τὸ βρόμικο μυθιστόρημα τῆς Ἐσθήρ, καὶ τὸ χαίρονται. ὅλ' αὐτὰ φαίνονται μέσα στὴ Μισνὰ τοῦ Ἀκιβὰ καὶ στὰ ταλμουδικά της σχόλια (Γεμαρά), ἀρκεῖ νἄχῃ κανεὶς μάτια νὰ τὰ δῇ, καὶ τὰ μυαλά του ἀξεκούνητα.

Οἱ στίχοι τῶν δυόμισυ στροφῶν τοῦ Ἄσματος (ΑΒΤ ἢ 1 2 22) συμπιλήθηκαν καὶ συμπλέχθηκαν ὅπως συμπλέκονται τὰ δάχτυλα τῶν χεριῶν. αὐτὴ ἡ συμπερίληψι καὶ λίγων στίχων τῆς στροφῆς 2 δείχνει ὅτι ὁ Ἀκιβὰ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν χρόνων του δὲν ἀντιλαμβάνονταν πιὰ ὅτι τὸ Ἆσμα ἔχει στροφὲς οὔτε ὅτι εἶναι ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα 22 στροφῶν.

Μὲ πολλὴ ὑπομονὴ καὶ προσοχή, ξεχώρισα τὶς συμπιλημένες στροφὲς 1 2 22, καθὼς καὶ τὶς ἄλλες 19 τὶς ἀσυμπίλητες ἀλλὰ κατακρεουργημένες ἀπὸ τὴ λογοκρισία τοῦ Ἀκιβά, καὶ τὸ κατατραυματισμένο Ἆσμα ἀποκαταστάθηκε, ὅσο ἦταν δυνατόν. τὸ ἐξαφανισμένο ὅμως κείμενο πῶς νὰ ξαναβρεθῇ; οἱ στίχοι μὲ τὸ πρῶτο φλὲρτ στὸ Ἆ-

σμα πῆγαν στὴν πρώτη στροφὴ καὶ λίγοι στὴ δεύτερη (ΑΒ), καὶ τὶς συμπλήρωσαν, ἐνῷ οἱ τελευταῖοι στίχοι μὲ τὴ συγκλονιστικὴ κι ἀποφθεγματικὴ ἐξομολόγησι τῆς κοπέλλας ἔμειναν στὴν τελευταία στροφή (Τ).

8. Λειτουργικὸ συμπίλημα Ἠσαΐου - Ἰερεμίου - Ἐπιστολῆς

Συνηθίζω τοὺς στόχους τῶν ἐρευνῶν μου νὰ τοὺς ταξινομῶ σὲ ὁμάδες, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἔχουν μεταξύ τους κάτι κοινό· κι αὐτὲς οἱ ὁμάδες μ' ἀπασχολοῦν μέρα νύχτα· μ' αὐτὲς παίζω κι ὅταν κυκλοφορῶ ἔξω, κι ὅταν ἐργάζωμαι, κι ὅταν σχολάζω, κι ὅταν τρώω, ἀκόμη κι ὅταν ξαπλώνω νὰ κοιμηθῶ· καὶ μερικὲς φορὲς τὶς βλέπω καὶ στ' ὄνειρό μου. μία ὅμως ὁμάδα ὁμοίων στόχων μου ὑπῆρξε στὴ ζωή μου ἡ πιὸ ἀγαπημένη μου, καὶ τὴν ὠνόμασα «Ὁμάδα *πρῶτος οὐλαμός*». καὶ σ' αὐτὴ τὴν ὁμάδα ἀνήκει τὸ θέμα αὐτῆς τῆς παραγράφου. μ' ἀπασχόλησε ἀπὸ 28 ἐτῶν μέχρι 50, ὅταν ἔλυσα τὸ πρόβλημα. ὅταν φλερτάρω τέτοια προβλήματα, δὲν πιέζω τὸν ἑαυτό μου καθόλου. σκέφτομαι κάτι περίπου ἐπὶ μία ὥρα, καὶ τὸ παρατῶ. θὰ ἐπανέλθω σ' αὐτὸ τὴν ἄλλη ἑβδομάδα πάλι γιὰ μιὰ ὥρα· κι αὐτὸ ἐπὶ χρόνια. καὶ κάποτε ἡ λύσι μοῦ ἔρχεται· σὲ ὥρα ποὺ δὲν τὸ περιμένω· ἔτσι σὰν αἰφνίδια σεισμικὴ δόνησι ἢ κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ. καὶ κυρίως ἔρχεται τὴν ὥρα ποὺ ξυπνῶ ἀπὸ τὸν ὕπνο (εἶμαι ὑπναρᾶς). ἔτσι ἔλυσα κι αὐτὸ τὸ πρόβλημα τῆς συμπιλήσεως τῶν βιβλίων Ἠσ Ἰε Ἐπ. ἐννοεῖται ὅτι, μόνον ὅταν τὸ βρῆκα, ἔνιωσα γιὰ πρώτη φορὰ ὅτι πρόκειται γιὰ συμπίλησι. πρὶν τὸ βρῶ, ἁπλῶς ἔνιωθα ὅτι τὰ μέλη αὐτοῦ τοῦ «πρώτου οὐλαμοῦ» ἀνὰ δύο ἢ τρία ἢ περισσότερα ἔχουν μεταξύ τους κάτι κοινό, τὸ δὲ κεφάλαιο αὐτό, Ἠσ - Ἰε - Ἐπ, μοιάζει περισσότερο μὲ τὸ κεφάλαιο Πμ - Πδ - Σο. παρατάσσω λοιπὸν τὸν «πρῶτο οὐλαμό».

Πρῶτος οὐλαμός

1. *Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα / σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς* (Ψα 118,4)· τὸ ψαλμικὸ αὐτὸ χωρίο ποὺ τὸ ἑρμήνευσα καὶ τὸ ἔκανα γνωστὸ στὸν κόσμο γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 2002 στὸ ἔργο μου «ὀρυκτὰ τῆς Βίβλου» (§ 2,36 καὶ σελ. 35), δηλαδὴ ἔρευνα γιὰ τὰ μέταλλα τὰ πετράδια καὶ τ' ἄλλα ὀρυκτὰ τὰ γνωστὰ στὴ Βίβλο· καὶ μετὰ ὀχτὼ χρόνια, τὸ 2010, πῆρε τὴν ἑρμηνεία μου ἕνα καλόπαιδο, ὁ Δημητράκης, καὶ τὴν πάσσαρε γιὰ δική του ἀνακάλυψι καὶ ἑρμηνεία σ' ἕνα βιβλίο του - σκουπιδοτενεκὲ γιὰ τοὺς Ψαλμούς. ὁ μέγας Δημητράκης εἶναι καλόπαιδο τῆς μαμᾶς του μὲ ποικίλες εὐαισθησίες, ποὺ δὲν ἀντέχει τὴν εὐφυΐα τὴν ἐργατικότητα τὶς γνώσεις τὴν ἐπιστημοσύνη

τὶς ἀνακαλύψεις καὶ τὶς ἐπιτυχίες τοῦ ἄλλου, γιατὶ ὅλ' αὐτὰ καὶ κάθε τὶ τὸ ἀξιοθαύμαστο κι ἀξιοζήλευτο τοῦ ἄλλου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἐκείνου τοῦ ἄλλου καὶ νὰ μὴν εἶναι δικά του, ἀφοῦ πρέπει νὰ εἶναι μόνο δικά του, τοῦ Μ. Δημητράκη, καὶ ὄχι τοῦ κακοῦ Ἄβελ, ὄχι ὄχι ποτὲ ποτέ, ἀλλὰ μόνο δικά του εἶναι, ὅταν μάλιστα τὰ βουτήξῃ κλεισμένος στὸ δωμάτιό του, ὅπου δὲν τὸν βλέπει κανεὶς μὰ κανείς, οὔτε ὁ θεός, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ βούτημα τὸ τυπώσῃ σὲ οἰκολογικὸ χαρτί, ποὺ δὲν ῥυπαίνει τὸ περιβάλλον, γιατὶ ὁ Μ. Δημητράκης ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶναι καὶ ἀρρύπαντος, καὶ ὄχι ὅπως ὁ ἄλλος ὁ ῥυπαρὸς ποὺ ῥυπαίνει τὸ περιβάλλον μὲ τὰ πολλὰ καὶ ἀβαστάχτως ὀχληρὰ βιβλία του. γι' αὐτὸ κι ὁ Μ. Δημητράκης εἶναι ὁ ἀνεπανάληπτος «ἐπιστήμων», ποὺ ἀπὸ τὴν πολλή του «ἐπιστήμη» κάποτε στὸ Σινὰ κινδύνευσε ὁ γενναῖος ἀπὸ μιὰ σαρανταποδαροῦσα ποὺ βρῆκε κάτω ἀπὸ μία πέτρα, καὶ ἦταν ὁ γενναῖος καὶ χωρὶς τὴ μαμά του, καὶ ὅλ' αὐτὰ «γιὰ τὴν ἐπιστήμη». καὶ ὅ,τι ἄλλο μέγα ὑπάρχει στὸν κόσμο, εἶναι δικό του, μόνο δικό του, ἀφοῦ αὐτὸς εἶναι τὸ ἀνεπανάληπτο καλόπαιδο τῆς μαμᾶς του, ὁ *μαμάκυνθος,* ἐνῷ ὁ κακὸς Ἄβελ εἶναι ἕνας ἀπαράδεκτος ῥύπος, ποὺ κάθε καλὸ δικό του δὲν εἶναι δικό του, ἀλλὰ τοῦ Μ. Δημητράκη, ποὺ σὰν αὐτὸν δὲν ἐμφανίζεται στὴ γῆ οὔτε ἕνας στὰ 2.000 χρόνια. τόχουν αὐτὸ τὸ φρόνημα ὅλοι οἱ Μ. Δημητράκηδες, ποὺ παίρνουν τὰ ζηλευτὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ κάνουν «δικά τους», γιὰ νὰ φανοῦν κι αὐτοὶ ὅτι εἶναι κάτι. δὲν ξέρουν ἄλλον τρόπο νὰ διακριθοῦν. καὶ πῶς νὰ ξέρουν μὲ τὰ μικροσκοπικά τους μέτρα αὐτοὶ οἱ Μ. Δημητράκηδες;

2. *Ὁ μόσχος τοῦ ΛΙΒΑΝΟΥ* (Ψα 30,6). (βλ. τὴ διατριβή μου «Ὁ *μόσχος τοῦ Λιβάνου*» στὶς Μελέτες μου, τ. 11).

3. Ὁ ψαλμὸς 143, ὁ ὁποῖος στὰ χειρόγραφα ἐμβολίζει τὸν ψαλμὸ 142 (ὁ ἑπόμενος τὸν προηγούμενο).

4. Ἡ συμπίλησι τῶν τριῶν βιβλίων Πμ Πδ Σο.

5. Ἡ συμπίλησι τῆς πρώτης (Α) καὶ τῆς τελευταίας (Τ) στροφῆς τοῦ Ἄσματος, ποὺ εἶναι ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα.

6. Ἡ στροφὴ 6 τοῦ Ἄσματος ἡ ὁποία στὰ χειρόγραφα ἐμβολίζει τὴ στροφὴ 5 (πάλι τὴν προηγούμενη), καὶ οἱ ἀλληγορούμενοι *μικροὶ ἀλώπεκες οἱ ἀφανίζοντες τοὺς ἀμπελῶνας* (Ἆσ 5,5).

7. Ὁ *ὁρκισμὸς τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἰσχύσεων τοῦ ἀγροῦ* (Ἆσ 14,5).

8. Αἱ *φυταλιαὶ τοῦ ἀρώματος* (Ἆσ 15,6).

9. Τὸ *ὡς πορφύρα πλόκιον* (Ἆσ 18,12). (βλ. διατριβή μου «Ἡ *πορφύρα* τοῦ Ἄσματος» στὸν τέταρτο τόμο).

10. Ὁ *ἐν παραδρομαῖς <δια>δεδεμένος βασιλεύς* (Ἆσ 18,12) (βλ. τὴν ὡς ἄνω διατριβή μου).

11. Ἡ συμπίλησι τῶν πάλι τριῶν βιβλίων Ἠσ - Ἰε - Ἐπ καὶ ἡ ἀνεύρεσι τῆς *Ἐπιστολῆς Ἰερεμίου* (στὴν παροῦσα παράγραφο).

12. Οἱ *δεξιολάβοι* (Πξ 76,13). (βλ. διατριβή μου *«Δεξιολάβοι» στὸν τέταρτο τόμο).*

13. Ἡ *ὑπέρακμος* τοῦ Παύλου (Α΄ Κο 19,15) καὶ τοῦ Σωρανοῦ (Γυν. 1,22) καὶ ἡ ἑταίρα *Ἀκμὴ (Acme)* τοῦ Κατούλλου (45,1-2· 10) (βλ. τὸ Λεξικό μου τῆς Κ. Διαθήκης, λ. *ὑπέρακμος*).

14. Τὸ *ἄφθιτον ἀάατον δεινὸν ὅρκιον κατειβόμενον ὕδωρ τῆς Στυγὸς* τοῦ Ὁμήρου (Β 755· Ξ 271· Ο 37) καὶ τοῦ Ἡσιόδου (Θεογ., 361· 383· 389· 397· 775-806) καὶ οἱ βιβλικὲς λέξεις *στυγνὸς στυγνάζω στυγητὸς θεοστυγὴς ἀποστυγῶ ταρταρῶ* (βλ. διατριβή μου *«Στὺξ καὶ Τάρταρος»* στὸν τέταρτο τόμο).

15. Τὸ *πορφύρεον κῦμα* καὶ ἡ *πορφυρέη ἅλς* τῶν 7 χωρίων τοῦ Ὁμήρου (Α 482· Ξ 16· Π 391· Φ 326· β 428· λ 243· ι 185) (βλ. τὴ διατριβή μου *«Πορφύρεον κῦμα»* στὸν τέταρτο τόμο).

16. Ὁ *πράμνειος οἶνος* τοῦ Ὁμήρου (Λ 639· κ 235).

17. Ὁ *βύβλινος οἶνος* τοῦ Ἡσιόδου (Ἔργ., 589) καὶ τὸ *βύβλινον πῶμα* τοῦ Εὐριπίδου (Ἴων, 1195).

18. Τὸ ὄνομα τοῦ *σιδήρου* καὶ τὸ μάτι τοῦ Κύκλωπος (Ὅμηρος, ι 391-394) (βλ. τὸ ἔργο μου «Ὀρυκτὰ τῆς Βίβλου», Θεσσαλονίκη 2002, § 24-25, σελ. 15).

19. Οἱ *Κύκλωπες* καὶ τὰ *Κυκλώπια τείχη* (Ὅμηρος, ι 106. Ἡσίοδος, Θεογ., 144-145. Στράβων 8, 6, 2. Παυσανίας 2,16,6).

20. Ἡ *Σούμμα [Σουΐδας, Σούδα]* καὶ ἡ Summa Theologiae τοῦ Θωμᾶ Ἀκινᾶ καὶ αἱ Summae πολλῶν Λατίνων (βλ. τὴ διατριβή μου *Σούμμα* στὶς Μελέτες μου, τ. 15).

21. Ὁ ῥόλος τοῦ *ἀστερίσκου* (⁂) στ' ἀρχαῖα ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ χειρόγραφα.

Τὸ θέμα αὐτὸ τῆς συμπιλήσεως τῶν βιβλίων Ἠσ Ἰε Ἐπ ἦταν τὸ δυσυλληπτότερο ὅλων τῶν τοῦ «πρώτου οὐλαμοῦ», σὰ νὰ λέμε ὁ «οὐλαμαγός», κι ὅταν σὲ μιὰ στιγμὴ τὸ συνέλαβα, ἦταν ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα κοπίασα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο, ἐπειδὴ εἶναι ἕνα πελώριο καὶ χρονοβόρο πάζλ ἢ σκάκι. σὲ κανένα ἄλλο ἔργο μου δὲν δούλεψα ὅσο σ' αὐτό. εὐτυχῶς ἡ ἀρχικὴ ἀνακάλυψι ἦταν ἕνα πολὺ ἰσχυρὸ ἐπιστρατευτικὸ κίνητρο γιὰ τὴν τόσο σκληρὴ δουλειά, τὴν ὁποία μετέτρεπε σὲ δέλεαρ. δούλευα σὰ μαῦρος δοῦλος κωπηλάτης σὲ κάτεργο, ποὺ δὲν σηκώνεται ἀπὸ τὸν πάγκο του παρὰ μόνο γιὰ ἀδήριτες ἀνάγκες.

Μὲ ὅμοιο τρόπο καὶ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο συμπιλήθηκαν, ὅπως εἶπα, καὶ τὰ πάλι τρία βιβλία, Πμ Πδ Σο· γιὰ λόγους πρωτευόντως λειτουργικοὺς καὶ δευτερευόντως βιβλιοδετικούς. τὰ βιβλία Ἠσ Ἰε Ἐπ

ἄρχισαν ἀπὸ τὰ δύο δεύτερα, Ἰε Ἐπ, νὰ συμπιλοῦνται γιὰ λόγους βιβλιοδετικούς. ἡ μονοσέλιδη Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰερεμίου, ποὺ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ κυκλοφορῇ ὡς μονόφυλλος ῥόλος, ἦταν συνημμένη στὸ μεγάλο βιβλίο τῶν προφητειῶν τοῦ Ἰερεμίου ὡς τελευταία σελίδα του. κάποτε τὸ διπλὸ αὐτὸ βιβλίο τοῦ προφήτου, Ἰε - Ἐπ, εἶχε μιὰ πολὺ παραμορφωτικὴ περιπέτεια, ποὺ προκάλεσε τὴ μεγάλη ταραχὴ τοῦ κειμένου του. κάποιο ἀρχαῖο καὶ σεβάσμιο χειρόγραφό του (ὅπως λέμε «τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου Καλυβίτου» ἢ «τὸ Ψαλτήριον τῆς Ἄννης Παλαιολογίνας» ἢ «Ὁ βατικανὸς Κώδικας») σὲ περγαμηνὸ ῥαφτὸ τόμο, λόγῳ τῆς πολλῆς παλαιώσεώς του ἀπὸ τὴν πολλὴ λειτουργικὴ χρῆσι διαλύθηκε. καὶ τὰ κομμάτια του - τετράδιά του - φύλλα του ἀνακατώθηκαν· κι ἔπειτα λόγῳ τῆς σεβασμιότητός του ἐπαναβιβλιοδετήθηκε. ἀλλά, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι δὲν σελιδαριθμοῦσαν τὰ βιβλία τους, ἐπαναβιβλιοδετήθηκε συναρμολογημένο πλημμελῶς· σὰν ἀνακατεμένη τράπουλα. καὶ ἡ Ἐπιστολὴ βρέθηκε καταχωνιασμένη ἀλλοῦ κι ἀλλοῦ· στὰ 69 ἑκατοστὰ τοῦ πραγματικοῦ βιβλίου μετὰ τὴν ἀρχή του καὶ 31 ἑκατοστά του πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος του· σ' αὐτὴ τὴ θέσι βρίσκεται σ' ὅλα τὰ παραδιδόμενα χειρόγραφά του. ἕνα «ἐπιμελημένο καλλιγραφημένο καὶ πανόμορφο ἀντίγραφό του (σὰν τὸ «Βατικανὸ κώδικα» νὰ ποῦμε, ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια), στὸ ὁποῖο φυσικὰ τὸ στραπάτσο τοῦ προτύπου δὲν φαίνεται πιὰ καθόλου, ἔδωσε τὸ κείμενο τοῦ Ἰερεμίου, ποὺ ἀργότερα συμπιλήθηκε μὲ τὸ κείμενο τοῦ Ἠσαΐου γιὰ τὴν ἀποτέλεσι τοῦ λειτουργικοῦ ἀναγνωσματαρίου τῶν ἐπετείων τῶν τριῶν ἁλώσεων κι αἰχμαλωσιῶν τοῦ Ἰσραήλ· τῆς ἐπὶ Ἠσαΐου ἀσσυριακῆς τοῦ Βορείου βασιλείου, τῆς μετὰ 135 χρόνια ἐπὶ Ἰερεμίου βαβυλωνιακῆς τοῦ Νοτίου βασιλείου, καὶ τῆς μετὰ 700 χρόνια ῥωμαϊκῆς ὅλου τοῦ Ἰσραὴλ ὅσος εἶχε μείνει ἐκτὸς καινῆς διαθήκης. κι ὅταν λίγο ἀργότερα οἱ Ἰουδαῖοι ἄρχισαν νὰ μνημονεύουν τὶς αἰχμαλωσίες των ὅλες, ἔφτιαξαν ἕνα λειτουργικὸ ἐκλογάδιο - ἀναγνωσματάριο περικοπῶν γιὰ τὴν ἐπέτειο, ἀπὸ τοὺς δυὸ προφῆτες τῶν ἁλώσεων κι αἰχμαλωσιῶν. καὶ ἔτσι τὰ τρία (Ἠσ Ἰε Ἐπ) ἔγιναν ἕνα συμπίλημα· πιθανώτατα λαμπρῶς καλλιγραφημένο καὶ σ' ἐκλεκτὴ περγαμηνή, ὅπως συνήθως τὰ πολύχρηστα λειτουργικὰ βιβλία, καὶ μὲ ἀφανισμένα ὅλα τὰ τεκμήρια τοῦ ἀνακατέματος καὶ τῆς συμπιλήσεως, καὶ κάθε συνεπακόλουθης ἀταξίας καὶ φθορᾶς. καὶ ἡ Ἐπιστολὴ καταχωνιάστηκε κι ἐξαφανίστηκε ἀνάμεσα στὰ συντρίμμια τοῦ συμπιλήματος.

Σῴζονται καὶ σήμερα τέτοια χειρόγραφα. (ἕνα τέτοιο διέκρινα, ὅταν συμμετεῖχα στὴν ἔκδοσι τῶν ἁπάντων τοῦ Κυπρίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου (12^{ου} αἰ.), καὶ ἀνέλαβα τὴν πρὸ τῆς ἐκδόσεως ἐξέτασι τῆς χειρογράφου παραδόσεως. ἀπήλλαξα τότε τὸ Νεόφυτο ἀπὸ ἕ-

να τεράστιο «βιβλίο» 500 σελίδων, ποὺ ἔκρινα ὅτι δὲν ἦταν δικό του.) γι' αὐτὸ μέχρι σήμερα, στὶς ἔντυπες «κριτικὲς ἐκδόσεις» τὸ κείμενο τοῦ Ἰερεμίου ἔχει τὶς πιὸ διαφορετικὲς ἀνατάξεις μεταξὺ Ἑβδομήκοντα - πρωτομασοριτικοῦ - βουλγάτας - μασοριτικοῦ, καὶ ἀνάκατες κεφαλαιοκοπὲς καὶ στιχαριθμήσεις, πράγματα ποὺ σημειώνονται στὶς πρὸ τῆς δικῆς μου ἔντυπες ἐκδόσεις. διότι ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀναμίχθηκαν πολλοὶ «διωρθωταὶ» τῆς καταστάσεως τοῦ κειμένου, οἱ ὁποῖοι εἶχαν «πανεπιστημιακὴ ἐπιφάνεια», ἀλλ' ἐπιστημονικὴ κατάρτισι δὲν εἶχαν καμμία. πολὺ συνηθισμένο τὸ φαινόμενο. καὶ ἡ κατάστασι τοῦ κειμένου ὅλο καὶ χειροτέρευε. οὔτε τὴ γνήσια Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰερεμίου μποροῦσαν νὰ βροῦν οἱ βιβλικοὶ θεολόγαροι ἐπὶ 19 αἰῶνες, ἡ ὁποία παρέμενε ἀκέραιη ἀλλὰ καταχωνιασμένη μέσα στ' ἀνακατωμένα κομμάτια τοῦ Ἰερεμίου, μέχρι ποὺ τὴ βρῆκα. τὰ στραβάδια ἤξεραν μόνο νὰ φλυαροῦν γιὰ «Δευτεροησαΐα» καὶ «Τριτοησαΐα». λέξεις κι αὐτές! ἀνεξίτηλη καὶ πολυδιαφημισμένη στάμπα βλακείας καὶ ἀμαθείας. εὐτυχῶς ξέρουν ν' αὐτοσταμπάρωνται τὰ καλόπαιδα.

Οἱ 34 ἀναφορὲς τῶν 7 βασιλέων, Ἰωσίου Ἰωάχαζ Ἰωακὶμ Ἰεχονίου Σεδεκίου Ναβουχοδονόσορ καὶ φαραὼ Οὐαφρῆ, ἐπὶ τῶν ὁποίων προφήτευσε ὁ Ἰερεμίας, μέσα στὸ κείμενό του ἀνευρίσκονται φύρδην μίγδην.

2. *Σεδεκίας*	14. *Ἰωακίμ*	26. *Σεδεκίας*
3. *Ἰωσίας*	15. *Σεδεκίας*	27. *Σεδεκίας*
4. *«Σελλήμ»*	16. *Ἰεχονίας*	28. *Σεδεκίας*
5. *Ἰωακίμ*	17. *Σεδεκίας*	29. *Ἰωακίμ*
6. *Ἰεχονίας*	18. *Ἰεχονίας*	30. *Σεδεκίας*
7. *Ἰεχονίας*	19. *Ἰεχονίας*	31. *Ἰωακίμ*
8. *Σεδεκίας*	20. *Σεδεκίας*	32. *(Ναβουχοδονόσορ*
9. *Ἰωακίμ*	21. *Σεδεκίας*	33. *Οὐαφρῆ*
10. *Σεδεκίας*	22. *Σεδεκίας*	34. *Ναβουχοδονόσορ)*
11. *Ἰωακίμ*	23. *Ἰωακίμ*	(Σελλὴμ λέγεται μία
12. *Σεδεκίας*	24. *Ἰωακίμ*	φορὰ ὁ Ἰωάχαζ).
13. *Ἰωακίμ*	25. *Σεδεκίας*	

καὶ μόνον αὐτὸ δείχνει τὴ μεγάλη ταραχὴ τοῦ κειμένου. ἐξ ἄλλου μερικὲς προφητεῖες εἶναι ἀκέφαλες ἢ κολοβὲς ἢ ἐνδιαμέσως χασματώδεις ἢ καὶ δύο ἀπ' αὐτὰ ἢ καὶ τὰ τρία. πιθανῶς καὶ μερικὲς χάθηκαν ὁλόκληρες.

Ὅλ' αὐτὰ ἔγιναν σὲ χειρόγραφο τῶν Ἑβδομήκοντα ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ τὴ λοιπὴ Αἴγυπτο κατὰ τοὺς αἰῶνες Α΄ π.Χ. - Α΄ μ.Χ..

Στὸ μασοριτικὸ περάστηκαν τὸ Β΄ μ.Χ. αἰῶνα ἀπὸ τὸν Ἀκιβά. ἔ-

πειτα διὰ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους τὸν Γ΄ αἰῶνα περάστηκαν καὶ σὲ χειρόγραφα τῶν χριστιανικῆς χρήσεως Ἑβδομήκοντα μερίμνῃ τῶν Καππαδοκῶν θαυμαστῶν τοῦ Ὠριγένους καὶ στὴ vulgata «τοῦ Ἱερωνύμου» μὲ τὴ λατινικὴ μετάφρασι τοῦ ῥαββίνου Βαρανίνα.

Ὅπως ξέρουν ὅλοι, στὰ χριστιανικὰ λειτουργικὰ ἐκλογάδια - ἀναγνωσματάρια (lectionaria) *Εὐαγγέλιον* καὶ *Ἀπόστολος* οἱ περικοπὲς τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων καὶ τῶν Πράξεων καὶ τῶν Ἐπιστολῶν τῶν ἀποστόλων δὲν εἶναι μὲ τὴ φυσικὴ σειρὰ τοῦ συνεχοῦς ἀρχειακοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλ' ἀνακατεμένες σύμφωνα μὲ τὶς ἑορτολογικὲς - λειτουργικὲς ἀνάγκες. ἔτσι ἔγινε καὶ κατὰ τὴ συμπίλησι τῶν τριῶν βιβλίων τοῦ Ἠσαΐου καὶ τοῦ Ἰερεμίου. 11 κομμάτια τοῦ Ἰερεμίου, 3 μικρὰ καὶ 8 μεγάλα, βρίσκονται σφηνωμένα σὲ 9 σημεῖα τοῦ Ἠσαΐου.

Παραθέτω σὲ πίνακα λεπτομερῶς πῶς βρίσκονται στὰ χειρόγραφα τὰ βιβλία τῶν δύο μεγάλων προφητῶν συμμορφωμένα κατὰ τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους τὰ συμμορφωμένα κατὰ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά.

Ἀποκατάστασι τῶν βιβλίων Ἠσαΐου καὶ Ἰερεμίου

(πῶς εἶναι στὰ χειρόγραφα)

τεμάχια	νέα κεφάλαια	παλιὰ κεφάλαια	χιλιοστά	τεμάχια	νέα κεφάλαια	παλιὰ κεφάλαια	χιλιοστά
2	Βα 109-116	Δ΄ Βα 18,13-20,19	31	21	Ἠσ 67	61	5
		Ἠσ 36,1-39,8		22	Ἰε 119-121	62-64	16
3	ἀπόκρυφο	38,9-22	5	23	Ἠσ 68-71	65-66	22
4	Ἰε 105	40,1-2	1				
5	Ἠσ 39,4-50,36	40,2-44,26	5	24	Ἰε 1-3	Ἰε 1,1-4,4	35
6	Ἰε 106	44,26	1	25	4-5	11,1-23	10
7	Ἠσ 50,37-54,19	44,27-46,13	16	26	6	12,14-17	2
8	Ἰε 107	47	6	27	7	13,1-14	6
9	Ἠσ 55-56,13	48,1-19	7	28	8	16,1-21	10
10	Ἰε 108	48,20	1	29	9	17,19-27	6
11	Ἠσ 56,14-17	48,20-22	1	30	9	22,8-9	1
12	Ἰε 109-112	49-50,3	13	31	10	22,10-12	2
13	Ἠσ 57-58	50,4-11	4	32	11-13	33,1-24	11
14	Ἰε 113-115	51-52	16	33	14	42,1-19	8
15	Ἠσ 59-62	53-55	17	34	15	22,13-19	3
16	Ἰε 116-117,13	56,1-7	4	35	16	25,1-13	5
17	117,14	53,10	1	36	17-19	43,1-32	10
18	117,15-22	56,7-11	2	37	20	22,1-10	5
19	Ἠσ 63-66	57-59	22	38	21	24,1-10	6
20	Ἰε 118	60	9	39	Ἰε 22-25	Ἰε 18,1-20,6	20

τεμάχια	νέα κεφάλαια	παλιὰ κεφάλαια	χιλιοστά	τεμάχια	νέα κεφάλαια	παλιὰ κεφάλαια	χιλιοστά
40	26-28	44,1-21	9	68	81-82	6,1-30	11
41	29	28,59-64	3	69	83-84	7,29-8,22	11
42	30-31	34,2-35,17	13	70	85	9,10-22	6
43	32-33	41,1-22	10	71	86	10,17-25	3
44	34	21,1-12	6	72	87	4,5-31	10
45	35-37	45,1-28	12	73	88	32,1-24	9
46	38-39	39,1-40,13	25	74	89	22,20	1
47	40-53	46,1-51,30	48	75	89	22,6-7	1
48	54-62	37,1-38,40	24	76	89	22,21-23	2
49	63	17,14-18	2	77	90	29,7-22	7
50	64-65	15,20-21	1	78	91	31,1-4	13
51	66	20,7-9	2	79	92-93	30,1-11	6
52	66	20,14-18	2	80	94	29,1-4	2
53	66	20,10-13	2	81	94	21,13-14	1
54	67	28,15-19	2	82	94	29,5-7	2
55	68	10,1-16	5	83	95	30,12-16	2
56	69	9,23-26	3	84	96	25,14-18	2
57	70	17,5-13	4	85	97	27,17-20	2
58	71	23,1-8	3	86	98	26,3-28	10
59	72	23,9-40	19	87	99	27,2-16	9
60	73	12,7-12	3	88	100-102	27,21-28,14	17
61	74	12,1-6	3	89	103	28,27-58	11
62	75	9,1-9	4	90	104	28,20-26	3
63	76	5,1-31	12	91	Ἐπιστολή	36,1-32	9
64	77	14,1-22	10	92	Βα 126-127	Δ΄ Βα 24,18-25,21	10
65	78	13,15-27	5				1000
66	79	7,2-28	11				
67	Ἰε 80	Ἰε 15,1-9	4				

Συνοπτικὸς πίνακας

βιβλία	τεμάχια	χιλιοστά
Ἠσαΐας	10	347
Ἰερεμίας	78	598
Ἐπιστολή	1	9
Βασιλεῖς	2	41
ἀπόκρυφο	1	5
σύνολον	92	1000

Τὸ μικρότερο τεμάχιο εἶναι χιλιοστὸ 1.
τὸ μεγαλείτερο τεμάχιο εἶναι χιλιοστὰ 248, ἢ ἄλλως τὰ 76% ἤτοι τὰ 3/4 τοῦ βιβλίου τοῦ Ἠσαΐου, τὰ κεφάλαια 1-38.
τὸ βιβλίο τοῦ Ἠσαΐου δηλαδὴ ἐμβολίστηκε μόνο στὸ τελευταῖο του τέταρτο. τὸ δὲ ἐμβόλιμο μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰερεμίου εἶναι μόνο

περίπου τὸ ἕνα ἕβδομό του (=14%), ἀλλὰ κατάσπαρτο καὶ πολὺ ταραγμένο.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ 11 τεμάχια τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰερεμίου ποὺ σφηνώθηκαν στὰ 9 σημεῖα τοῦ βιβλίου τοῦ Ἠσαΐου σφηνώθηκαν στὸ σύνολο καὶ 2 τεμάχια τῶν Βασιλέων καὶ 1 κομμάτι ἀπόκρυφο.

Ἐπὶ πλέον στὸ σύνολο τοῦ συμπιλήματος εἶναι σφηνωμένα καὶ 86 σχόλια τῆς ᾠας (scholia marginalia), 46 στὸ βιβλίο τοῦ Ἠσαΐου καὶ 40 στὸ βιβλίο τοῦ Ἰερεμίου. γενικὸ σύνολο 178 τεμαχίων.

Ὅλη αὐτὴ ἡ ἀκαταστασία ὑπάρχει φυσικὰ καὶ στὸ μασοριτικὸ κείμενο, ἀπ' ὅπου καὶ κληρονομήθηκε.

Ἀπὸ τὰ 2 τεμάχια τοῦ βιβλίου Βασιλεῖς τὸ πρῶτο ἀναφέρεται στὸν Ἐζεκία καὶ εἶναι σφηνωμένο μέσα τὸ βιβλίο τοῦ Ἠσαΐου, τὸ δὲ δεύτερο ἀναφέρεται στὸ Σεδεκία καὶ εἶναι συνημμένο στὸ τέλος τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰερεμίου. στὸ πρῶτο ὅμως εἶναι σφηνωμένο τὸ ἀπόκρυφο τεμάχιο τῶν 5 χιλιοστῶν τοῦ συνόλου, τὸ ὁποῖο διακρίνεται σὲ δυὸ τεμαχίδια· τὸ ἕνα καὶ μικρότερο εἶναι ἕνα μικρὸ γιατροσόφι, μὲ τὸ ὁποῖο δῆθεν θεραπεύθηκε ἀπὸ τὴν ἀρρώστια του ὁ Ἐζεκίας, ἐνῷ κατὰ τὸ γνήσιο κείμενο τοῦ περιγύρου του θεραπεύθηκε μὲ σημεῖο τοῦ Κυρίου μεγάλο, καὶ ὄχι μὲ τὸ γιατροσόφι ἀπὸ *κατάπλασμα παλάθης* (=πελτὲ) *σύκων*· τὸ δὲ ἄλλο τεμαχίδιο εἶναι μιὰ ἐκτεταμένη εὐχαριστήρια «Προσευχὴ» τοῦ Ἐζεκίου γιὰ τὴ θεραπεία του.

Τὸ βιβλίο τοῦ Ἠσαΐου, ὅταν ἀποσφηνώνωνται ἀπ' αὐτὸ καὶ τὰ 11 τεμάχια τοῦ Ἰερεμίου καὶ τὰ 2 τῶν Βασιλέων, παραμένει ἀκέραιο καὶ εὔτακτο χωρὶς καμμιὰ ἀνάταξι ἢ ἄλλη διευθέτησι. τὰ 10 τεμάχια τοῦ Βιβλίου του εἶναι μεγάλα· τὸ πρῶτο, ὅπως εἶπα, εἶναι τὰ πρῶτα 3/4 του.

Τὸ βιβλίο τοῦ Ἰερεμίου ὅμως εἶναι γενικῶς τεμαχισμένο σὲ 79 ἀνακατωμένα τεμάχια, καὶ τὸ ἕνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἡ καταχωνιασμένη κι ἐπὶ 19 αἰῶνες ἀναζητούμενη Ἐπιστολή του. καὶ ὅλα εἶναι φύρδην μίγδην. παραθέτω πίνακα ὅπου ἐμφαίνεται πῶς εἶναι τὸ κείμενο τῶν δυὸ βιβλίων τοῦ Ἰερεμίου στὰ χειρόγραφα.

α΄. Στὰ χειρόγραφα τοῦ Ἠσαΐου (11 τεμάχια)

105	107
106	116 117^{α}
108	117^{γ}
109 110 111 112	118
113 114 115	119 120 121
117^{β}	

β΄. Στὰ χειρόγραφα τοῦ Ἰερεμίου (68 τεμάχια)

1-3	74	22-25	89^{γ}	103	54-62
87	73	66^{α}	71	29	38-39
76	6	66^{γ}	72	94^{α}	32-33
81-82	7	66^{β}	24	94^{γ}	14
79	78	34	16	90	17-19
83	77	94^{β}	96	92-93	26-28
75	80	20	98	95	35-37
85	64-65	89^{β}	99	91	40-53
69	8	9^{β}	97	88	
68	70	10	100-102	11-13	
86	63	15	67	30-31	
4-5	9^{α}	89^{α}	104	Ἐπιστολή	

Ἀνέταξα τὸ κείμενο τοῦ Ἰερεμίου καὶ τὸ ἐκδίδω διακεκριμένο σὲ τέσσερες ἑνότητες

Α (1-53). προαιχμαλωσιακὴ ἑνότης πεζὴ καὶ ἱστορική

Β (54-87). προαιχμαλωσιακὴ ἑνότης ἔμμετρη καὶ διδακτική

Γα (88-104). αἰχμαλωσιακὴ ἑνότης ἔμμετρη - πεζὴ καὶ προφητική

Γβ (105-121). αἰχμαλωσιακὴ ἑνότης ἔμμετρη σφηνωμένη στὸν Ἠσαΐα.

Ἡ ἑνότης Α εἶναι ἀνατεταγμένη ἐπιτυχῶς, ἐπειδὴ ὡς πεζὴ καὶ ἱστορικὴ χρονολογεῖται σὲ κάθε μέρος της.

Οἱ ἑνότητες Β καὶ Γ εἶναι ἀνατεταγμένες στὸ περίπου, μὲ τὴ σειρὰ ποὺ ἀνευρίσκονται στὰ χειρόγραφα, μερικὲς φορὲς ἀνάμεσα στὰ πεζὰ μέρη, διότι ὡς ἔμμετρες καὶ μὴ ἱστορικὲς δὲν δίνουν χρονολογικὰ στίγματα, καὶ εἶναι ἀδύνατο ν' ἀναταχθοῦν, παρὰ μόνο σπανίως. φαίνονται πάντως ἂν τὰ τρία μέρη τους Β Γα Γβ εἶναι προαιχμαλωσιακὰ ἢ αἰχμαλωσιακά· ἡ Γβ λαμβάνεται ἀπὸ τὸ κατὰ τὰ χειρόγραφα κείμενο τοῦ Ἠσαΐου, ὅπου σφηνώθηκε, ὅπως εἶπα, γιὰ λόγους λειτουργικούς· φαίνεται δὲ ἐλπιδοφόρος· ἄρα εἶναι τὰ τελευταῖα κείμενα τοῦ Ἰερεμίου τὰ παρήγορα στοργικὰ κι ἐλπιδοφόρα.

Τὴν ἐπιμόνως ἀναφερόμενη στοὺς Καταλόγους τοῦ Κανόνος *Ἰερεμίου Ἐπιστολή,* τὴν ὁποία ἐπὶ 19 αἰῶνες λόγῳ τῆς ἀφανείας της ὑποκαθιστοῦσε ἡ ψευδεπίγραφη «Ἐπιστολὴ Ἰερεμίου», τὴ διέκρινα, ὅταν ἔκανα τὴν ἀνάταξι ὅλου τοῦ βιβλίου, καὶ εἶχα χαρῆ πολύ, καὶ τὴν ἐκδίδω πλέον ὡς αὐτοτελὲς βιβλίο, ὅπως καὶ ἀριθμεῖται καὶ κατονομάζεται στοὺς Καταλόγους τοῦ Κανόνος. ἔχω ἀναγγείλει μὲ δημοσίευμά μου τὴν ἀνακάλυψί μου αὐτὴ τὸ 2008 (Μελέτες 1,25). ἀπὸ τὸ 1989 τὴν κρατοῦσα ὡς μὴ ἀνακοινώσιμη. τότε διέκρινα τὰ τεμάχια τοῦ Ἰερεμίου τὰ σφηνωμένα στὸ κείμενο τοῦ Ἠσαΐου καὶ ἔμεινα κα-

τάπληκτος, ἀλλὰ κράτησα τὴν ὅλη ἐκείνη ἀνακάλυψι μὴ ἀνακοινώσιμη μέχρι αὐτὴ τὴ στιγμή.

Τὰ 11 κεφάλαια τ' ἀποσφηνωμένα ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ Ἠσαΐου (Ἰερεμίου μέρος Γβ) τὰ διακεκριμένα σὲ 17 κεφάλαια - ποιήματα (105-121) τὰ κατέταξα μὲ τὴ σειρὰ ποὺ ἀνευρίσκονται στὰ χειρόγραφα ὡς κείμενα τοῦ Ἠσαΐου. διέκρινα τὴν Α ἑνότητα σὲ 53 κεφάλαια, τὴ Β σὲ 34 ποιήματα, τὴ Γα σὲ 17, καὶ τὴ Γβ σὲ 17. στὴν οὐσία τους οἱ ἑνότητες Γα καὶ Γβ δὲν διαφέρουν σὲ τίποτε· εἶναι ἔμμετρα αἰχμαλωσιακὰ κείμενα παρήγορα κι ἐλπιδοφόρα. ἡ μόνη διαφορά τους εἶναι ὕστερη· ἡ κατὰ τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα περιπέτειες τῶν 17 ποιημάτων τῆς κάθε μιᾶς ποὺ εἶναι διαφορετικές· τὰ τῆς μιᾶς ἔμειναν στὸν Ἰερεμία καὶ τὰ τῆς ἄλλης σφηνώθηκαν στὸν Ἠσαΐα. γι' αὐτὸ ἔχω τὶς δυὸ ἑνότητες μὲ κοινὴ ἀρίθμησι Γ, διακεκριμένες ὅμως σὲ Γα καὶ Γβ. μ' ἐντυπωσίασε δὲ τὸ ὅτι οἱ δυὸ αἰχμαλωσιακὲς ἑνότητες ἔχουν ἴσο ἀριθμὸ ποιημάτων. δὲν ξέρω ἂν εἶναι σύμπτωσι ἢ ἐσκεμμένο σχέδιο τοῦ προφήτου.

Ὑποθέτω ὅτι καὶ κάποια λίγα καὶ μικρὰ τεμάχια τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἐμμέτρων μερῶν τοῦ Ἰερεμίου χάθηκαν.

Τὰ βιβλία Ἄσμα Παιδεῖαι καὶ Ἰερεμίας εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὑπέστησαν τὴν πιὸ ἄγρια κάκωσι. κακὴ πρόθεσι ὑπῆρξε μόνο στὴν κάκωσι τοῦ ἐλευθεροστόμου Ἄσματος, ποὺ ὁ σεμνότυφος βλάκας Ἀκιβὰ «τὸ σωφρόνισε». οἱ ἄλλες δυὸ κακώσεις εἶναι ἔργο μόνο ἁπλῆς λειτουργιολογικῆς βλακείας.

Τὰ 11 τεμάχια τοῦ Ἰερεμίου, ποὺ σφηνώθηκαν στὸν Ἠσαΐα, ὅπως εἶπα, εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἀνέδειξαν ὅσο τίποτε ἄλλο σὲ παγκόσμια καὶ μακραίωνα κλίμακα τὴν ἀγραμματοσύνη τὴ βλακεία καὶ τὴν κουραδομαγκιὰ τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» γιὰ τὸν Ἠσαΐα. πολὺ *ἐμπαίκτης* (Νο 23,2) αὐτὸς ὁ *Κύριος, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ*· κι *ἐμπαίζει* μὲ χιοῦμορ.

Ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰερεμίου λοιπόν, ἡ ὁποία μαρτυρεῖται στὸν κατάλογο τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ στοὺς καταλόγους τῶν Ὠριγένους, Κυρίλλου Ἰεροσολύμων, Ἐπιφανίου καὶ ἄλλων εἶναι ἕνα αὐτοτελὲς βιβλίο τοῦ προφήτου, τὸ ὁποῖο ἔστειλε ὡς Ἐπιστολή, ὅπως ἐπιγράφεται, στοὺς ἐν Βαβυλωνίᾳ Ἰουδαίους ὁμήρους πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἅλωσι καὶ καταστροφὴ τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ τὴν αἰχμαλωσία.

Ἀσφαλῶς ἡ ἀφάνεια τῆς γνησίας Ἐπιστολῆς τοῦ Ἰερεμίου προηγήθηκε, κι ἀκολούθησε ἡ ἐμφάνισι τῆς πλαστῆς, ποὺ εἶναι ἕνα κείμενο τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων γραμμένο πρωτοτύπως στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. ἡ σύγχυσι τῶν κειμένων καὶ ἡ περιπέτεια τῆς γνησίας Ἐπιστολῆς ἀργότερα ἐπεκτάθηκε στὰ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια ἰουδαϊκὰ κλίματα, κατὰ δὲ τὸ μαγείρεμα τοῦ μασοριτικοῦ ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ

(128 μ.Χ.) πέρασε καὶ σ' αὐτὸ τὸ σκεύασμα, καὶ στοὺς μεταφραστάς του Ἀκύλα, Θεοδοτίωνα, καὶ Σύμμαχο, καὶ μέσῳ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν «Καππαδοκῶν *φωστήρων*» πέρασε καὶ στοὺς ἀποστολικοὺς - χριστιανικοὺς Ἑβδομήκοντα, καὶ σ' ὅλες τὶς «χριστιανικὲς» μεταφράσεις τόσο τοῦ μασοριτικοῦ ὅσο καὶ τῶν Ἑβδομήκοντα. καὶ πουθενὰ δὲν ἀπέμεινε καμμία παλαιογραφικὴ ἔνδειξι ὅτι τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι ἡ ἐξ ἀρχῆς καταλογογραφούμενη καὶ μὴ ἀνευρισκόμενη Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰερεμίου. ἡ αὐτοτέλεια ὅμως τῆς Ἐπιστολῆς στὸν προσεκτικὸ κριτικὸ κι ἑρμηνευτὴ φαίνεται καὶ τεκμηριώνεται.

Ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰερεμίου διαφέρει σαφῶς ἀπὸ τὸ μεγάλο προφητικὸ βιβλίο του. στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου της μαρτυρεῖται ὡς ἰδιαίτερο βιβλίο καὶ μάλιστα ῥητῶς ὀνομαζόμενο *Ἐπιστολή*. ἀρχίζει· *Οὗτοι οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου, οὓς* ***ἀπέστειλεν*** *Ἰερεμίας...* ***Ἐπιστολὴν*** *εἰς Βαβυλῶνα τῇ ἀποικίᾳ...*

Τὸ κείμενο τῆς Ἐπιστολῆς κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα στὴ μικρὴ κριτικὴ τὴν κατὰ λέξι καὶ φράσι δὲν παρουσιάζει κανένα πρόβλημα· εἶναι πολὺ καθαρό. οἱ διορθώσεις μου εἶναι λίγες καὶ μικρές.

Εὐελπιστῶ ὅτι ἀποκατέστησα τὰ τρία βιβλία Ἠσ Ἰε Ἐπ στὸ μέγιστο δυνατὸ μέτρο· τὴν Ἐπιστολὴ ἀπολύτως. γιὰ τὸ βιβλίο Βασιλεῖς δὲν ὑπῆρξε πρόβλημα, διότι τὰ ἐδῶ σφηνωμένα τεμάχιά του δὲν ἀφαιρέθηκαν ἀπὸ τὴ φυσικὴ θέσι τους· ἁπλῶς σφηνώθηκαν κι ἐδῶ. καὶ ἀσφαλῶς ἀπὸ δῶ τὰ ὠβέλισα.

9. Φυσικὴ καὶ λειτουργικὴ ταραχὴ τοῦ βιβλίου τοῦ *Ἰεζεκιὴλ*

Τὸ προφητικὸ βιβλίο τοῦ *Ἰεζεκιὴλ* ἔχει κείμενο πολὺ ταραγμένο. τὰ κεφάλαιά του στὰ χειρόγραφα ἀνευρίσκονται σὲ 15 τεμάχια μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά. 1-17· 49· 18-19· $31^{α}$· 20-22· $30^{β}$· 23-28· $30^{α}$· $31^{β}$· 32-43· 48· 29· 50-51· 44-47· 52. ἂν ἐξαιρεθοῦν τὰ κεφάλαια 30-31, ποὺ εἶναι διχοτομημένα, κι αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ ταραχή τους ὀφείλεται σὲ φυσικὴ φθορά, ταραχὴ ὀφειλόμενη σὲ φυσικὴ φθορὰ δείχνει ἐσωτερικὰ καὶ τὸ κεφάλαιο 14· ὅλα τ' ἄλλα κεφάλαια, ὅπου κι ἂν βρίσκωνται, εἶναι ἀκέραια καὶ ἄθραυστα, κι αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ ταραχή τους ὀφείλεται στὴ λειτουργικὴ χρῆσι τοῦ βιβλίου. ἀνέταξα τὸ κείμενο τοῦ βιβλίου μὲ πολλὴ προσοχὴ κι ἐργασία. μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰεζεκιὴλ μὲ τὸ κεφάλαιο 52 στὰ χειρόγραφα εἶναι προσκολλημένο τὸ ψευδεπίγραφο κι ἀπόκρυφο βιβλίο *Υἱοὶ Σαδδοὺκ* ἢ *Ἀποκάλυψις Ψευδιεζεκιήλ,* ποὺ ἐκδίδεται ὡς κεφάλαια τοῦ Ἰεζεκιὴλ 40-48. πρῶτος μαρτυρεῖ τὸ ψευδεπίγραφο αὐτὸ «δεύτερο βιβλίο τοῦ Ἰεζεκιὴλ» ὁ Ἰώση-

πος (θ. 106 μ.Χ.), ὅταν ἀποδίδῃ σ' αὐτὸν δύο βιβλία (βλ. Ὀβελισμούς).

10. Συγκόλλησι Αἰχμαλωσίας καὶ Δανιήλ

Αἰ + Δα. Τὰ βιβλία *Αἰχμαλωσία* καὶ *Δανιὴλ* σ' ὅλους τοὺς Καταλόγους τοῦ Κανόνος, στὶς λοιπὲς ἀναφορές, καὶ σ' ὅλα τὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄, τοῦ μασοριτικοῦ ἑβραϊκοῦ, τῶν ἰουδαϊκῶν καὶ τῶν χριστιανικῶν μεταφράσεων φέρονται πάντοτε σὰν ἕνα βιβλίο. εἶναι ὅμως δύο, ἕνα ἱστορικὸ κι ἕνα προφητικό, γραμμένα ἀπὸ δύο συγγραφεῖς· ἡ Αἰχμαλωσία μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δανιήλ· διότι τὸν γνωρίζει.

Στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄ καὶ τῶν χριστιανικῶν μεταφράσεων προσκολλῶνται ἢ σφηνώνονται στὸ σύνολο τῶν δυὸ βιβλίων τὰ γνωστὰ πέντε μικρὰ ἰουδαϊκὰ ἑλληνόγλωσσα ἀλεξανδρινὰ κι ἀπόκρυφα βιβλία· Σωσάννα, Προσευχὴ Ἀζαρίου, Ὕμνος τῶν τριῶν παίδων, Βήλ, καὶ Δράκων. ἔβγαλα πρῶτα ἀπὸ τὴ Βίβλο τὰ νόθα αὐτὰ κι ἀπόκρυφα βιβλία. τὸ γνήσιο βιβλικὸ κείμενο ποὺ μένει τὸ διακρίνω σὲ δυὸ βιβλία, ποὺ ἀποτέλεσαν τὸ σύνολο μὲ τὴ συγκόλλησί τους.

Τὸ βιβλίο *Δανιὴλ* εἶναι προφητικό, γραμμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Δανιὴλ πρὶν ἀπὸ τὸ βιβλίο *Αἰχμαλωσία* καὶ περιέχει τέσσερες προφητεῖες του σὲ ἔκθεσι ποὺ γίνεται σὲ πρῶτο πρόσωπο, ὅπως ὅλα τὰ προφητικά.

Τὸ βιβλίο *Αἰχμαλωσία* εἶναι ἱστορικό, γραμμένο ὄχι βέβαια ἀπὸ τὸ Δανιήλ, ὁ ὁποῖος μέσα σ' αὐτὸ ἀναφέρεται σὲ τρίτο πρόσωπο, ἱστορούμενο μόνο καὶ ὄχι ἱστοροῦν, προϋποτίθεται δὲ μέσα σ' αὐτό, ὅπως εἶπα, ὁ θάνατός του, ἀλλ' ἀπὸ κάποιον ἄλλο, ἄνθρωπο πιθανώτατα τοῦ περιβάλλοντός του, ἴσως ἀπὸ ἕναν ἀπὸ τοὺς τρεῖς παῖδες, καὶ ὡς ἱστορία καλύπτει, μὲ τὸν τρόπο ποὺ καλύπτει, περίπου τὰ 70 χρόνια τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας· ἀκριβέστερα τὸ διάστημα ἀπὸ τὴ χρονιὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας Ἰεχονίου μέχρι τὰ πρῶτα χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Κύρου τοῦ Πέρσου, δηλαδὴ 81 χρόνια. ἱστορεῖ κυρίως τὰ τοῦ Δανιήλ· ἱστορεῖ ὅμως καὶ τὰ τῶν τριῶν παίδων. διακρίνεται σὲ 6 κεφάλαια.

Ἡ συγκόλλησι τῶν δυὸ βιβλίων ἔγινε πρῶτα στὸ κλῖμα τῆς ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς γιὰ λόγους λειτουργικούς, γιὰ τὴν ἴδια αἰτία γιὰ τὴν ὁποία συμπιλήθηκαν τὰ βιβλία τῶν προφητῶν Ἠσαΐου καὶ Ἰερεμίου σ' ἕνα λειτουργικὸ ἀναγνωσματάριο (lectionarium), ἔπειτα ἡ συγκόλλησι, χωρὶς νὰ γίνῃ ποτὲ καὶ συμπίλησι, πέρασε στὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά, κι ἔπειτα διὰ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους, καὶ τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν Καππαδοκῶν *φωστήρων,* πέρασε καὶ σὲ χειρόγρα-

φα τῶν χριστιανικῶν Ἑβδομήκοντα, γιὰ νὰ συμμορφωθοῦν κι ἐκεῖνα μὲ τὸ «θεῖον ἀρχέτυπον» τοῦ Ἀκιβά.

11. Ἰουδαϊκὸς ῥαββινομασοριτικὸς ἐθνικισμός

Ἰζ 13,2· 8. Οἱ τρεῖς μεγάλοι τῆς Ἱστορίας *Νῶε Ἰὼβ Δανιὴλ* στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ἀναγράφονται μὲ τὴν ἀνιστόρητη σειρὰ *Νῶε Δανιὴλ Ἰώβ*· ῥαββινομασοριτικὸς ἐθνικιστικὸς ἰουδαϊκὸς δάκτυλος τοῦ παλαβοῦ Ἀκιβὰ στὸ μασοριτικό του καὶ δουλικὴ μίμησι τοῦ αὐτευνουχισμένου βλάκα Ὠριγένους στὰ Ἑξαπλᾶ του, ὅπου ἐμφαίνεται αὐτό. ὅτι ὁ ἀρχικὸς δάκτυλος εἶναι τοῦ Ἀκιβὰ τὸ δείχνει ὁ λυσσασμένος μαθητικὸς ἀπόγονός του Βαρανίνα στὴ vulgata ποὺ ἔφτιαξε γιὰ τὸν παθιασμένο ἀποβλακωμένο παλίμπορνο Ἱερώνυμο. μπροστὰ παρατοποθετοῦνται ὁ Ἰουδαῖος Δανιὴλ κι ὁ πρόγονος τῶν Ἰουδαίων Νῶε, καὶ τελευταῖος ὁ Ἰδουμαῖος Ἰώβ! χαρακτηριστικὸ δεῖγμα τοῦ μολυσμοῦ τῆς χειρογράφου παραδόσεως τῶν Ἑβδομήκοντα ἀπὸ τὸν μολυσματικὸ μασοριτικὸ δάκτυλο μέσῳ Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους μὲ τὴν εὔνοια - συναίνεσι - εἰσήγησι τῶν Καππαδοκῶν Ἑβραιοχριστιανῶν θαυμαστῶν τοῦ Ὠριγένους. στὰ χρόνια μας λένε μερικοὶ ὅτι ὁ *Δανιὴλ* αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ προφήτης ἀλλὰ κάποιος ἀρχαιότερος. διότι τάχα δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ Ἰεζεκιὴλ νὰ θαυμάζῃ ἕναν σύγχρονό του καὶ πιθανῶς μικρότερό του. δὲν συμφωνῶ. ὁ προφήτης Δανιὴλ ἦταν θαυμαστὸς ἀπὸ πολὺ νέος, ἴσως 20 ἐτῶν. καὶ καθὼς ἔγινε ἀπὸ τότε περίπου πρωθυπουργὸς τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ἦταν πολὺ θαυμαστὸς καὶ σωτήρας κι εὐεργέτης πολλῶν αἰχμαλώτων Ἰουδαίων. ἦταν πρόσωπο πολὺ ἔκτακτο στὴν πανανθρώπινη ἱστορία· σὰν τὸν Ἰωσήφ. ἀνέταξα τὴ σειρὰ τῶν τριῶν ὀνομάτων.

12. Ἀνατάξεις κειμένων στὴν Καινὴ Διαθήκη

1. Χειρόγραφα· Τὸ Λκ 15,12-15 στὰ χειρόγραφα φέρεται ὡς δεύτερος πειρασμός·
   ἀνέταξα· Ἀνετάχθη ὡς τρίτος πειρασμός.

2. Χειρόγραφα· Τὰ κεφάλαια Λκ 92-98 στὰ χειρόγραφα βρίσκονται μετὰ τὸ κεφάλαιο 48 καὶ πρὸ τοῦ 49·
   ἀνέταξα· Τὸ τεμάχιο ἀνετάχθη στὴ θέσι του, μετὰ τὸ κεφάλαιο 91 καὶ πρὸ τοῦ 99.

3. Χειρόγραφα· Λκ 12,9· *ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ*
ἀνέταξα· *ἔλεγεν οὖν τοῖς ὄχλοις τοῖς ἐκπορευομένοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ*

4. Χειρόγραφα· Λκ 19,2· *ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος*
ἀνέταξα· *ἡ δὲ πενθερὰ τοῦ Σίμωνος*

5. Χειρόγραφα· Λκ 105,1· *οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ*
ἀνέταξα· *οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι*

6. Χειρόγραφα· Πξ 7,21· *πάντων ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος*
ἀνέταξα· *πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν*

7. Χειρόγραφα· Πξ 39,12· *τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος*
ἀνέταξα· *ἀπὸ τοῦ σπέρματος τούτου ὁ θεὸς*

Μεταθέσεις κειμένων στὰ χειρόγραφα τῆς Καινῆς Διαθήκης οὐσιαστικὰ ὑπάρχουν μόνο δύο στὸ Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον· μία μικρὴ 4 στίχων, καὶ μιὰ μεγάλη 7 κεφαλαίων· καὶ ὀφείλονται σὲ βιβλιοδετικὰ λάθη ἐπὶ παπυρίνου κυλίνδρου ἡ πρώτη, ἐπὶ περγαμηνοῦ ῥαφτοῦ βιβλίου *(στάχυος, κώδικος)* ἡ δεύτερη.

Οἱ ἄλλες πέντε μεταθέσεις, ποὺ εἶναι καὶ πολὺ μικρές, πάλι στὸ Λουκᾶ, εἶναι ἁπλᾶ λάθη ἀντιγραφέων (lapsus calami).

Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι καὶ οἱ 7 ταραχὲς κειμένου βρίσκονται στὰ βιβλία τοῦ Λουκᾶ, Εὐαγγέλιο καὶ Πράξεις. αὐτὸ δείχνει ὅτι οἱ ταραχὲς ἔγιναν πολὺ νωρίς, πιθανῶς πρὸ τοῦ 100 μ.Χ., πρὶν τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης συγκεντρωθοῦν σὲ ἕνα σῶμα (corpus). (βλ. καὶ Διορθώσεις, § 97).

ΛΕΥΚΗ

4. ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα ὑπάρχουν λάθη· αὐτὰ ὀφείλονται σὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους. ὑπάρχουν δὲ καὶ μέρη τῶν κειμένων ἰδιαιτέρως εὐπαθῆ στὰ λάθη. τὰ δέκα κυριώτερα τέτοια εἶναι τὰ ἑξῆς.

1. Ἀριθμοί
2. Κύρια ὀνόματα ἀνελλήνιστα καὶ ἄκλιτα π.χ. *Θαμνασαράχ*
3. Μονοσύλλαβα καὶ δισύλλαβα ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου (προθέσεις, ἐπιρρήματα, σύνδεσμοι, ἐπιφωνήματα)
4. Προθέσεις ὡς πρῶτα συνθετικὰ λέξεων
5. Καταλήξεις κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου
6. Συλλαβικοὶ ἀναδιπλασιασμοὶ ῥημάτων
7. Τὰ 29 βραχυγραφημένα ὀνόματα (nomina breviata, n. sacra)

Κς	Κύριος	πηρ	πατήρ	σρια	σωτηρία
Ἰς	Ἰησοῦς	πρικός	πατρικός	οὐνός	οὐρανός
Χς	Χριστός	μηρ	μήτηρ	οὐνιος	οὐράνιος
Δαδ	Δαυῖδ	υς	υἱός	ἄνος	ἄνθρωπος
Ἰήλ	Ἰσραήλ	πνα	πνεῦμα	ἀνινος	ἀνθρώπινος
Ἰηλίτης	Ἰσραηλίτης	πνικός	πνευματικός	ἀνίνη	ἀνθρωπίνη
Ἰλήμ	Ἰερουσαλήμ	στρος	σταυρός	ἀνινον	ἀνθρώπινον
Ἰλυμα	Ἰεροσόλυμα	σήρ	σωτήρ	βαύς	βασιλεύς
Ἰλυμίτης	Ἰεροσολυμίτης	σριος	σωτήριος	βλεία	βασιλεία
θς	θεός	σριον	σωτήριον		

8. Ὁποιαδήποτε πρώτη λέξι παραγράφου ἢ κεφαλαίου (ἀνθέμιον)
9. Ὁποιαδήποτε συλλαβὴ λέξεως εἶναι ἴδια μὲ ἄκλιτη μονοσύλλαβη λέξι· π.χ. ***δὲ*** - ***δεδε****μένος,* ***γὰρ*** - *γίγα****ρ****τον,* ***ἀλλ'*** - ***ἀλ****ώπηξ!*
10. Μερικὰ δυσπροσδιόριστα συμφωνικὰ συμπλέγματα, ἰδίως ὅταν τὸ τελευταῖο σύμφωνό τους εἶναι *ρ*· λ.χ. *δρ σπρ στρ τρ.* ἔτσι λ.χ. στὸ χωρίο Βα 53,14 τὸ *δραξὶ* παραναγνώστηκε *ἀλώπεξι!*

Εὐπαθέστερα καὶ σχεδὸν ἀθεράπευτα εἶναι τὰ δύο πρῶτα, οἱ ἀριθμοὶ καὶ τ' ἀνελλήνιστα ἄκλιτα κύρια ὀνόματα.

Ἂν τὸ 15.430 γίνῃ 4.673 ἢ 728.297 εἶναι ἀδύνατο νὰ διορθωθῇ. οἱ ἀριθμοὶ γράφονται ἄλλοτε λεκτικῶς καὶ ὁλογράφως, λ.χ. *τριάκοντα δύο, τετρακόσια, ἑκατὸν τρία, χίλια,* κι ἄλλοτε μὲ ἀριθμητικὰ σύμβολα *ΛΒ (=32), Υ (=400), ΡΓ (103), Ᾱ (=1.000).* ἂν στὸ *ΤΠΒ (=382)* ἔ-

σβηνε τὸ ἀριστερὸ κέρας τῆς ὁριζόντιας γραμμῆς τοῦ *Τ,* ὁ ἀριθμὸς γινόταν *ΓΠΒ (=3.082)*· ἂν στὸ *Θ* = 9 φθειρόταν ἡ τελεία στὸ μέσον, γινόταν *Ο (=70).* καὶ φυσικὰ στὰ λαμπρὰ εὐανάγνωστα ἀλλὰ σφαλερὰ ἀντίγραφα ἑνὸς φθαρμένου προτύπου κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ βρῇ ποιός ἦταν ὁ ἀρχικὸς καὶ σωστὸς ἀριθμός, οὔτε κἂν νὰ ὑποψιαστῇ ὅτι ἦταν ἄλλος. σπανίως διώρθωσα ἀριθμούς. μία φορὰ στὸ Νόμο (κεφ. 188,3· 9· 15· 21· 27· 33· 39· 45· 51· 57· 63· 69), ὅπου τὸ *δέκα* τὸ διώρθωσα σὲ *δέκα <καὶ ἑκατόν>,* δηλαδὴ τὸ *ι* σὲ *<ρ>ι,* συνεργαζόμενος καὶ μὲ χρυσοχόους, διότι μὲ 10 *ἁγίους σίκλους* χρυσοῦ, ποὺ ἔχουν ὄγκο 4,5 κυβικὰ ἑκατοστόμετρα, δὲν γίνεται νὰ κατασκευαστῇ ἱερατικὸ θυμιατήριο *(θυΐσκη),* ἐνῷ μὲ 110 σίκλους (925 γραμμάρια, ἤτοι 49 κυβικὰ ἑκατοστά), γίνεται. δεύτερη φορὰ στοὺς Βασιλεῖς (12,9-12), ὅπου γιὰ τὸ κυκλικὸ ἄνω ἄνοιγμα τῆς *χαλκίνης θαλάσσης* (δεξαμενῆς νεροῦ) τοῦ ναοῦ δίνεται ἡ διάμετρος *δέκα πήχεις* καὶ ἡ περιφέρεια κατὰ τὰ χειρόγραφα *τρεῖς καὶ τριάκοντα πήχεις* (Βα 12,9) ἢ *τριάκοντα πήχεων* (Πα 39,2), καὶ διώρθωσα *δύο καὶ τριάκοντα πήχεις* καὶ στὰ δύο παράλληλα χωρία, διότι γεωμετρικῶς βρίσκεται ὅτι ἡ περιφέρεια ἦταν τόση· ἀρκιβέστερα *31,42* πήχεις (10 × 3,14159 = 31,4159). οἱ τόσο ἀρχαῖοι (11^{ος} π.Χ. αἰώνας) συνήθως τὰ κλάσματα τὰ παραλείπουν ἢ τὰ στρογγυλοποιοῦν. τρίτη φορὰ στὸ Ζαχαρία (2,6) ὅπου τὸ *Μ* (=40) παραναγνώστηκε ὡς *Ο* (=70), ἐπειδὴ προηγεῖται, ἕνα *Ο (τοῦτο Μ = τοῦτο τεσσαρακοστόν).*

Στὰ ἄκλιτα κι ἀνελλήνιστα κύρια ὀνόματα ἂν λ.χ. τὸ *Θαμνασαρὰχ* γίνῃ *Θαναρασὰχ* ἢ *ὁ Ἀναχαρσά (=ΟΑΝΑΧΑΡΣΑ),* εἶναι φύσει ἀδύνατο νὰ διορθωθῇ. τὸ πῶς διώρθωσα κάποια τέτοια τὸ δείχνω ἐδῶ μ' ἕνα ἀπὸ τὰ συνθετώτερα παραδείγματα, ὅπου τὸ ὄνομα μιᾶς χώρας, ἀπ' ὅπου ὁ Ἰσραὴλ προμηθευόταν χρυσὸ καὶ πολυτίμους λίθους, δίνεται σὲ 8 χωρία 6 βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης σὲ 11 παραλλαγές (§ 62).

Στὴ Βίβλο διώρθωσα περίπου 6.000 λάθη τῶν χειρογράφων, τὰ περισσότερα πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τους. ἐδῶ δίνω τὴν αἰτιολογία 120 διορθώσεών μου, ποὺ εἶναι ἢ ὁμαδικές, λ.χ. μιὰ αἰτιολογία γιὰ 100 λάθη, ἢ ἰδιάζουσες καὶ δύσκολες, ἢ ἀντιπροσωπευτικὲς διαφόρων κατηγοριῶν.

Ἔτσι οἱ περιπτώσεις τῶν λαθῶν, τῶν ὁποίων τὴ διόρθωσι αἰτιολογῶ, καὶ στὶς τέσσερες μεγάλες κατηγορίες (1. Ὀβελισμὸς τσονταρισμένων σχολίων, 2. ἐντοπιζόμενα χάσματα καὶ συμπληρώσεις μερικῶν ἀπ' αὐτά, 3. ἀνατάξεις ταραγμένων κειμένων, καὶ 4. διορθούμενα σφάλματα), εἶναι συνολικῶς 250· ἀναλυτικώτερα 78 ὀβελισμοί, 40 συμπληρώσεις, 12 ἀνατάξεις, κι 120 διορθώσεις.

Μετὰ τὶς 120 διορθώσεις ἔχω καὶ μιὰ ἰδιαίτερη 121^{η} παράγραφο

γιὰ τὸ ἀστόχως ἀπὸ τὴν ἀρνητικὴ «κριτικὴ» δημιουργημένο ζήτημα τῆς κατακλεῖδος τοῦ Μάρκου.

Ἀκολουθεῖ πίνακας τῶν 121 διορθώσεων.

α/α	ἐδάφιο	θέμα	α/α	ἐδάφιο	θέμα
1	Γε 1,19	Λουκιανισμός	44	Βε 2,3	*Γαβαά*
2	3,31	Ἰωτακισμός	45	Δδ 37,6	*ἀπάρτιον*
3	3,31	*Οἱ χερουβίμ - οἱ σεραφίμ*	46	51,6	*Ἀμίς*
4	6᾽ 10᾽	Ἡλικίες τῶν γεναρχῶν	47	52,33	*ἐκσπάσαι - ἐξέλοιτο*
5	13,4	Ὑπερβολικὴ χρῆσι τοῦ *αι*	48	63,2	*ὁ Σαρουΐας*
6	23,2	Ἡλικία τοῦ Ἰσμαήλ	49	Βα 3,14	*Σαδὼκ - Σαδδουκαῖοι*
7	24,5	Δασεῖα καὶ περισπωμένη	50	44,2-3	*Σαρεπτά*
8	54,6	Τὰ εἴκοσι ὀνόματα	51	53,14	Οἱ ἀλεποῦδες
9	55,1	<..... >	52	68,1	*Νεεμὰν* ὁ Σύρος
10	66,8	Ἀλεξανδρινισμός	53	72,2	Σκατὰ νὰ φᾶνε
11	100,24	*γενήματα - γεννήματα*	54	108,2	Ἡ μητέρα τοῦ Ἐζεκίου
12	101,7	*κήρυξ - φοίνιξ*	55	122,14	*Ἰωάχαζ*
13	103,2	*ὁ Μανασσὴ - ὁ Μανασσῆς*	56	125,1-10	*Ἰεχονίας*
14	114,9	*ἄμητος - τρύγητος*	57	Ἀν 41,1	Ἰσραηλιτικὸ μηνολόγιο
15	118,2	*ἐν γῇ Αἰγύπτου*	58	Ψα 5,2	*πρόσσχες*
16	124,26	*Συχέμ*	59	7,13	*ἐντείνειν τόξον*
17	125,40	*ἀένναος*	60	36,28	*μὴ εἴποιεν... μηδὲ εἴποιεν*
18	128,9	*ἡ ἅλως* καὶ *ὁ ἅλως*	61	46,17	Ξακουστοὶ ἀπόγονοι Δαυΐδ
19	Νο 4,14	*Μωϋσῆς*	62	49,8	*Θαρσὶς* καὶ *Τοπάζ*
20	15,5	*ἐξηγηταί*	63	51,19	*Περιπλεκόμενα* νοήματα
21	17,15	*θημωνιά*	64	62,4	*ἐν ψεύδει*
22	27,12	*πάσχα*	65	68,31	*ἐν ἀργυρείῳ*
23	28,2	*καθήσετε*	66	102,5	*πίμπλημι - ἐμπίμπλημι*
24	38,4	*πολέμιος*	67	103,28	*ἔπλασαν*
25	139,1	*σίκλος*	68	123,7	*ἀπάγξει*
26	150,1	*τὸ σίκερα*	69	137,11	*καταπετάσει*
27	153,47	*στυππίον - στυππίνος*	70	Πμ 13	*φιλόνικος - φιλονικία*
28	154,6	*ἡ ὕσσωπος*	71	356	*ἀνδρία* καὶ *ἀνδρεία*
29	173,21	*ἐπυξόνουν*	72	Ἰβ 21,6	*ἐξῴκισας*
30	Νο 173,23	Σεκρετάριος ὁμοιομορφία	73	32,3	*ἠπιστάμην - ἠπίστω*
31	200,3	*μάννα*	74	Ἄσ 15,6	*φυταλιαί*
32	213,1	*Κωρὴ - Κωρῆμ - Κωρῆται*	75	18,12	*διαδεδεμένος*
33	240,27	*Χλιδὼν - ψέλιον - περιδέξια*	76	Ἐκ 61,1	*σύμπαντα*
34	243,7-47	*ἦρα*	77	Ἀμ 2,11	Τὸ ἐξαφανισμένον *Ὄρος*
35	Δε 5,360	*τὸ ἦπαρ*	78	Ἠσ 15,15	*Ἀδωνὶ - Ἀδωνιίμ*
36	5,461	*ἡ σκευή*	79	59,13	*γένεσις*
37	5,496	*Ἀμμωνῖται*	80	69,1	*ἡ ῥώξ*
38	Ἰη 9,1	*Τὸ Πέραν τοῦ Ἰορδάνου*	81	Σφ 3,4	*κερτί*
39	16,17	*ἰαρίμ*	82	Ἰε 39,9	*ἥμαρτον*
40	21,3	*Μασσηφά*	83	53,1	*Παθῦρις*
41	Κρ 7,35	Τραγούδι στὴ Δεβώρα	84	Ἰζ 1,1	Ἡμερομηνίες τοῦ Ἰεζεκιήλ
42	Δν 1,9	*ἐφούδ*	85	3,45	*ὅτι - διότι*
43	1,10	*τὸ εὐθύ*	86	Δα 3,32	Ἐπιμέτρησι ἐτῶν στὸ Δανιήλ

α/α	ἐδάφιο	θέμα	α/α	ἐδάφιο	θέμα
87	Ζα 2,6	*τεσσαρακοστὸν ἔτος*	105	Β΄ Κο 23,4	*ἐρίθειαι*
88	Μα 8,13	*Ἠλιοὺ* καὶ *Ἠλίας*	106	Ῥω 19,7	Στίξις
89	Μθ 5,7	*φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι*	107	Β΄ Τι 10,5	*φαινώλης*
90	37,1	*Γεργεσηνοὶ* καὶ *Γαδαρηνοί*	108	Ἰα 7,5	Γενικὸν συμπέρασμα
91	Λκ 6,2	*Κυρίνιος (Quirinius)*	109	Β΄ Πε 4,15	*Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ*
92	33,6	*ἑκατόνταρχος* καὶ *ἑκατοντάρχης*	110	3,18	Διόρθωσι προφανοῦς σφάλματος
93	54,11	*πᾶν ἀγαθόν*	111	Ἰδ 3,9	*ἐλέγχετε*
94	55,4	*ἐφ' ἑαυτόν*	112	Ἀπ 1,5	*ἄλφα* καὶ *ὦ*
95	119,1	*σινιάσαι*	113	6,9	*ἄχρι - μέχρι*
96	Πξ 15,8	*ὁ ὄχλος τῶν ἱερέων*	114	11,3	*ἐδύνατο - ἠδύνατο*
97	17,19	*Ἀρβὸκ - Ἐφρὼν - Χέτ*	115	37,10	*πήχεων*
98	17,48	*ἐπέκεινα Δαμασκοῦ*	116	37,13	*χαλκηδόνιος*
99	25,13	*Βερενίκη*	117	πολλαχοῦ	Διορθώσεις σφαλμάτων στὴν Κ.Δ.
100	39,7	*ἐτροφοφόρησεν*			
101	64,4	*Κάρπος - Τύχικος - Διοτρέφης*	118	—	Τονισμὸς καὶ ὀρθογραφία
102	82,1	*ἡ σπεῖρα*	119	πολλαχοῦ	Τὰ ἔμμετρα στιχηδόν
103	82,6	*Ἀλεξανδρινόν*	120	πολλαχοῦ	τὰ ἔξω τοῦ κειμένου
104	Α΄ Κο 19,17	*ὁ γαμῶν*	121	Μρ 73-74	Ἡ κατακλείδα τοῦ Μάρκου

1. Λουκιανισμός

Γε 1,19· καὶ ἄλλα 112 χωρία· κατὰ τὰ χειρόγραφα 92 φορὲς *εὐλόγησεν,* 20 φορὲς *ηὐλόγησεν,* πάντοτε *εὐλογημένος,* 1 φορὰ *ηὐλογημένος.* προέκρινα παντοῦ τὰ *εὐλόγησεν - εὐλογημένος.* τ' ἀρχαϊκώτερα *ηὐλόγησεν - ηὐλογημένος* εἶναι λουκιανισμοί, προσπάθεια τοῦ ἀναθεωρητοῦ Λουκιανοῦ νὰ ἐξαττικίσῃ τὸ βιβλικὸ κείμενο. λουκιανισμὸς εἶναι καὶ τὸ *Μαδιηναῖοι* (Γε 88,6· 89,1· Νο 232,16) τὸ ὁποῖο προτιμᾶται σὲ «κριτικὲς» ἐκδόσεις· αὐθεντικοὶ εἶναι οἱ τύποι *Μαδιανίτης Μαδιανῖται Μαδιανῖτις* (Νο 197,1· 232,6· 14· 15), καὶ ἔτσι διώρθωσα παντοῦ. γενικῶς καθάρισα τὸ βιβλικὸ κείμενο ἀπὸ κάθε λουκιανισμό. οἱ Μαδιανῖται ἦταν φυλὴ τῶν Ἰσμαηλιτῶν· γι' αὐτὸ καὶ στὴ Γένεσι, στὸ ἴδιο κεφάλαιο (88,1· 6), ὅπου οἱ ἀδερφοὶ τοῦ Ἰωσὴφ τὸν πωλοῦν στοὺς διερχομένους δουλεμπόρους, αὐτοὶ λέγονται τὴ μιὰ *Ἰσμαηλῖται* καὶ τὴν ἄλλη *Μαδιανῖται·* ὅπως λέμε *Ἑβραῖοι* καὶ *Ἰσραηλῖται* καὶ *Ἰουδαῖοι,* ἐννοώντας τὸν ἴδιο λαό.

(Ὁ ἀναθεωρητὴς Λουκιανὸς εἶναι, νομίζω, πρόσωπο διάφορο τοῦ μάρτυρος Λουκιανοῦ).

2. Ἰωτακισμός

Γε 3,31. Ὁ ἰωτακισμὸς τῶν χειρογράφων εἶναι πολύς. *(μείγνυμι*

συμμειγήσονται ἀναμεμειγμένος μεῖξις συναναμείξεις (μεικτὸς) ἐπίμεικτος σύμμεικτος οἰκτείρω οἰκτειρμὸς οἰκτείρημα οἰκτείρμων· χερουβεὶμ σεραφεὶμ θεραφεὶν μαωζεὶν Ἀρχαβεὶν Ἀσελεισὴ Ἀχεικὰμ Βενιαμεὶν Βελεισὰ Βουζεὶ Ἐνακεὶμ Ἰωακεὶμ Ῥαφιδεὶν Σανεὶρ Σηεὶρ Φιλιστιεὶμ Χαρσεὶθ Χεττιεὶμ κλπ.. τ' ἀποκατέστησα ὅλα μὲ *ι (ἰῶτα).* διότι ἡ κατάληξι *-ιμ* στὴν ἑβραϊκὴ γράφεται μὲ *ι (ἰῶτα)* καὶ κυρίως διότι στὴν ἑβραϊκὴ δὲν ὑπάρχει *ει* καὶ γενικῶς δίφθογγος.

3. *Οἱ χερουβὶμ καὶ οἱ σεραφίμ*

Γε 3,31. Τὸ γραμματικὸ γένος εἶναι ἀρσενικό· *ὁ χερούβ, οἱ χερουβίμ, οἱ σεραφίμ·* ἄλλωστε ἡ ἑβραϊκὴ δὲν ἔχει γένος οὐδέτερο. καὶ ἡ κατάληξι τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι *-ίμ·* τὸ *-εὶμ* εἶναι ἰωτακιστικὸ λάθος συνηθέστερο στοὺς Ἀλεξανδρινοὺς καὶ σὲ σῳζόμενα χειρόγραφα. τὰ οὐδέτερα εἶναι προϊόντα ἀμαθῶν ἀντιγραφέων, ποὺ δὲν ἤξεραν νὰ διαβάζουν βραχυγραφικὰ συμπλέγματα ἄρθρων. (παρομοίως προϊόντα ἀμαθείας, ἰδίως Γερμανῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων Ἑσπερίων καὶ κατ' ἐπέκτασιν Ἑλλήνων παπαγάλων εἶναι τὰ «οὐδέτερα» *τὸ Ταργούμ, τὸ Ταλμούδ, τὸ Μιδράς.* στὴν ἑβραϊκὴ εἶναι θηλυκὰ καὶ στὴν ἑλληνικὴ μεταφράζονται μὲ ἀντίστοιχα θηλυκά· ἀντιστοίχως *ἡ Παράφρασι, ἡ Σπουδή, ἡ Ἔρευνα*). στὰ χειρόγραφα βρῆκα ὅτι 47 φορὲς γιὰ τὸ γραμματικὸ γένος *τῶν χερουβὶμ* δὲν ὑπάρχει συμφραζόμενη ἔνδειξι, συνοδὸ ἄρθρο ἢ ἐπίθετο ἢ μετοχὴ ἢ ἀντωνυμία, 26 φορὲς ὑπάρχουν τέτοιες ἐνδείξεις γιὰ οὐδέτερο, ποὺ στὴν ἑβραϊκὴ τὸ γένος αὐτὸ δὲν ὑπάρχει, καὶ 5 φορὲς τὸ ἄκλιτο αὐτὸ φέρεται σαφῶς σὲ γένος ἀρσενικό (Νο 67,10-11· 103,4). παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν συνοδὰ τὰ διορθώνω σὲ γραμματικὸ γένος ἀρσενικό, ὅπως ὅταν λέμε *ὁ ἄγγελος - οἱ ἄγγελοι.* στὸ ἐκτεταμένο λάθος, τόσο χοντροκομμένο μάλιστα, πιθανῶς ἐπέδρασαν σφαλερὲς λειτουργικὲς - ψαλτικὲς ἐκφράσεις ὅπως *Οἱ τὰ χερουβὶμ...* στὸ λεγόμενο χερουβικό. ἐπεκτείνω τὴ διόρθωσι καὶ στὸ ἕνα χωρίο τῆς Κ. Διαθήκης (Ἑβ 10,5), ὅπου τὸ *χερουβὶμ κατασκιάζοντα* τὸ διορθώνω σὲ *χ. κατασκιάζοντες.* οἱ δὲ *σεραφίμ,* οἱ ὁποῖοι στὴ Βίβλο ἀναφέρονται μόνο δύο φορὲς σὲ διπλανὰ χωρία (Ἡσ 8,2-3· 8) στὰ χειρόγραφα, κατ' ἐπίδρασι τῶν προηγουμένων χωρίων μὲ *τοὺς χερουβίμ,* ἔγιναν οὐδέτερα. στὸ πρῶτο χωρίο ἐκφέρονται μὲ ἔνδειξι ἀρσενικοῦ γένους *(ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον),* στὸ δεύτερο *(ἓν τῶν σεραφίμ)* τὸ διορθώνω σύμφωνα μὲ τὸ πρῶτο σὲ ἀρσενικὸ *εἷς τῶν σεραφίμ.*

Δεύτερη μεγάλη σύγχυσι ποὺ ὑπάρχει στὰ χειρόγραφα, ἡ ὁποία διογκώνει τὴ σύγχυσι τοῦ γένους, εἶναι ἡ σύγχυσι τῶν ἀριθμῶν, ἐνῷ

ἀπαντᾶται 15 φορὲς σὲ ἑνικὸ *χερούβ (ό)* καὶ περίπου 60 φορὲς σὲ πληθυντικὸ *χερουβὶμ (οί),* ἀπαντᾶται καὶ 6 φορὲς σὲ ἑνικὸ μὲ τὸν πληθυντικὸ τύπο *τοῦ χερουβὶμ τοῦ ἑνὸς* (Βα 11,19) καὶ *τὸ ζῷον... χερουβίμ* (Ἰζ 6,45). κι αὐτὴ ἡ δεύτερη σύγχυσι, νομίζω, χειροτέρευσε τὴν πρώτη· ἂν δὲν τὴν προκάλεσε κιόλας.

4. Οἱ ἡλικίες τῶν γεναρχῶν

Γε 6· 10. Στὴν ἀρχὴ τῆς Γενέσεως (κεφ. 6 καὶ 10) δίνονται δυὸ γενεαλογίες, μία τῶν γεναρχῶν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μία τῆς σημιτικῆς φυλῆς μὲ ἡλικίες τῆς τάξεως τῶν 1000 ἐτῶν στὴν πρώτη καὶ τῶν 500 στὴ δεύτερη. στὴν κάθε μία λέγεται καὶ πόσων ἐτῶν ἦταν ὁ καθένας, ὅταν γέννησε τὸν πρῶτο γιό του κι ὅταν πέθανε, ὁπότε σχηματίζεται ἕνα χρονολόγιο. κατὰ τὸ χρονολόγιο αὐτὸ ὁ πάππος τοῦ Νῶε Μαθουσάλα, ποὺ ἔζησε 969 ἔτη, ζοῦσε 14 ἔτη μετὰ τὸν κατακλυσμό, χωρὶς νὰ ἔχῃ μπῆ στὴν κιβωτὸ τοῦ Νῶε.

Οἱ τεράστιοι ἀριθμοὶ ἐτῶν εἶναι ἀπομιμήσεις τῶν Ἀσσυρίων κι Αἰγυπτίων τσαρλατάνων τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς Βηρωσοῦ καὶ Μανέθωνος, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἄφθονες καὶ πλουσιοπάροχες τέτοιες ἡλικίες μυθικῶν βασιλέων τῶν ἐθνῶν τους ποὺ φτάνουν μέχρι καὶ 80.000 ἔτη. καὶ καθὼς τσαρλατάνοι ἀνευρίσκονται σ' ὅλα τὰ ἔθνη, οἱ Ἰουδαῖοι τσαρλατάνοι δὲν ἄντεχαν νὰ μένουν πίσω ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀνατολῖτες τσαρλατάνους. τέτοιοι ἀριθμοὶ ὑπάρχουν στὸ κατὰ τὰ χειρόγραφα βιβλικὸ κείμενο καὶ γιὰ τὴν ἡλικία τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαέ (Πα 73,1), καθὼς καὶ γιὰ τὰ βάρη τῶν ὅπλων τοῦ Γολιὰθ (Δδ 32,5-6) καὶ τῶν μαλλιῶν τοῦ Ἀβεσσαλώμ (Δδ 87,2).

Ἕνας τσαρλατάνος καυχιόταν σὲ κάποιον ὅτι στὴν πατρίδα του παράγουν κολοκύθες τόσο μεγάλες, ποὺ τὸν περίγυρό τους μπορεῖ νὰ τὸν κάνῃ κανεὶς μόνο μὲ ποδήλατο. κι ὁ ἄλλος τοῦ ἀντικαυχήθηκε ὅτι στὴ δική του πατρίδα κατασκευάζουν χύτρες τόσο μεγάλες, ποὺ τὸν περίγυρό τους μπορεῖ νὰ τὸν κάνῃ κανεὶς μόνο μ' ἑλικόπτερο. κι ὅταν ὁ πρῶτος τσαρλατάνος, ὁ τῆς κολοκύθας, τοῦ εἶπε «Καὶ τί νὰ τὶς κάνετε τόσο μεγάλες χύτρες;», ὁ ἄλλος τοῦ εἶπε «Βράζουμε μέσα τὶς κολοκύθες σας».

Ἀφῄρεσα ὅλους τοὺς τέτοιους ἀριθμοὺς ἐτῶν ἢ βαρῶν, ἀλλ' ἀγνοώντας τοὺς ἀρχικοὺς ἀριθμούς, μόνο γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ στὸ κείμενο ἀσυνταξία καὶ ἀσάφεια, ἔβαλα στὴ θέσι τους μὲ πολὺ μικρὰ γράμματα ἐντὸς παρενθέσεων τὴ λέξι *(τόσα).*

5. Ὑπερβολικὴ χρῆσι τοῦ *αι*

Γε 13,4. *Βεθήλ* (= Γε 62,13 *Οἶκος θεοῦ*).

Στὸν καιρὸ τῆς παρασκευῆς τῶν χειρογράφων ὑπῆρχε ἡ ἀνόητη νοοτροπία ὅτι ἡ χρῆσι τοῦ *αι* δείχνει ἄνθρωπο πιὸ ἐγγράμματο ἀπὸ τὸ χρήστη τοῦ *ε.* γέμισαν τὰ χειρόγραφα μὲ *Βαὶθ Βαιθὴλ Βαιθσαμὺς Βαιθσὰν Βαιθὰν Βαιθωρὼν Βαιθαχαρὲμ Βαιθλαμὼν Βαιθμαχὰ Γαὶ Γαὶθ Γαιβὰλ Γαιθὰν Γαιφὰρ Δαιβλαθαΐμ Δαιδὰν Θαιμὰν* κλπ., δεκάδες ὀνομάτων, ἑκατοντάδες περιπτώσεων χρήσεως.

Διαφορετικὴ εἶναι ἡ περίπτωσι ὀνομάτων μὲ *άι* ἢ *αΐ* (ὄχι ποτὲ *αι,* διότι στὴν ἑβραϊκὴ δὲν ὑπάρχει *αι* οὔτε γενικὰ δίφθογγος), ὅπως *Κάιν Ἀιὰ Ἀιλὰμ Ἀιλὼθ Ἀιλὼν Ἀιμὰν Ἄιν Ἀινὰν Ἀιτὰν Ἀιτὼβ* κλπ., ἢ *Ἠσαΐας Μιχαΐας Βαναΐας Σαρουΐας Σαραΐας Σαμαΐας Ἀμεσαΐ Ἰαΐρ (= Ἰάιρος) Σουρισαδαΐ Ἀβιγαΐα* (σὰν τὸ *Ἀγλαΐα*) κλπ., ποὺ ὅλα τὰ ἔγραψα ὅπως τὰ γράφω ἐδῶ. ἐξῄρεσα ἐλάχιστα, ὅπως τὰ *Ἰεσσαὶ Ἐλισαιὲ Ἀγγαῖος,* ἐπειδὴ αὐτὰ ἤδη τὸν Α΄ αἰῶνα, μὲ τὴ μακροχρόνια ἐπίδρασι τῆς ἑλληνικῆς ἐπὶ τῆς ἑβραϊκῆς, ὅπως φαίνεται στὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ τὰ *Βαρθολομαῖος* καὶ *Βαρτίμαιος,* εἶχαν γίνει μὲ *αι* δίφθογγο, ἀλλ' ὄχι ὅλα, ὅπως δείχνουν τὰ *Ἰάιρος* καὶ *Ναΐν.*

6. Δασεῖα καὶ περισπωμένη

Γε 24,5. Διώρθωσα πολλὰ ἄσκοπα κεφαλαῖα κι ἀδικαιολόγητες δασεῖες καὶ περισπωμένες. (βλ. μελέτη μου «Ἄσκοπα κεφαλαῖα δασεῖες καὶ περισπωμένες», Μελέτες, τ. 6, σ. 48-53). στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα διακρίνεται ἡ παιδαριώδης νοοτροπία ὅτι ἀπὸ τὰ δύο πνεύματα, δασεῖα καὶ ψιλή, ἡ δασεῖα εἶναι πιὸ ἅγιο πνεῦμα, ἀφοῦ μπαίνει καὶ στὶς λέξεις *ἅγιος* καὶ *ἱερός,* καὶ ἡ περισπωμένη εἶναι τόνος εὐγενέστερος ἀπὸ τὴν ὀξεῖα, καὶ γι' αὐτὸ προτιμᾶται· κι ὅτι τὰ *Ἰερουσαλὴμ Ἰεροβάαλ Ἰεροβοὰμ Ἰεριχὼ* κλπ. ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὸ *ἱερός,* καὶ γι' αὐτὸ δασύνονται. ἔτσι οἱ βιβλικὲς περγαμηνὲς εἶναι κατάφορτες ἀπὸ δασεῖες καὶ περισπωμένες, καὶ *Ἱερουσαλὴμ Ἱεριχὼ Ἀβραὰμ Ἐλισαιὲ Ὡσηὲ Ἠσαΐας Ἱερεμίας* κλπ.. δεκάδες ὀνομάτων, ἑκατοντάδες περιπτώσεων χρήσεως.

7. Ἡλικία τοῦ Ἰσμαήλ

Γε 23,2· 24,1· 25,2-3. Τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ Ἀβραὰμ ἑώρταζε τὸν ἀπογαλακτισμὸ τοῦ Ἰσαάκ, καὶ ἡ Σάρρα εἶδε τοὺς δυὸ γιούς του Ἰσμαὴλ

καὶ Ἰσαὰκ νὰ παίζουν μαζί, ἀπαίτησε ἀπ' αὐτὸν νὰ διώξῃ τὴν Ἄγαρ καὶ τὸν Ἰσμαήλ. κι ὁ Ἀβραὰμ πολὺ στενοχωρημένος τοὺς ἔδιωξε· κι ἔδωσε στὴν Ἄγαρ ἐφόδια, κι ὅταν τοὺς ἀποχαιρετοῦσε, *ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς τὸ παιδίον,* τὸν Ἰσμαήλ (Γε 34,7). κατὰ τὴ μεγάλη πορεία τῆς μητέρας μὲ τὸ παιδὶ στὴν ἀκατοίκητη ὕπαιθρο τοὺς τελείωσε τὸ νερό, καὶ κινδύνευσαν νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὴ δίψα. ὅταν ἡ Ἄγαρ εἶδε ὅτι πεθαίνουν καὶ οἱ δυό, μὴ ἀντέχοντας νὰ βλέπῃ τὸ παιδί της νὰ πεθαίνῃ, τὸ ἄφησε σὲ μιὰ σκιά, ἀπομακρύνθηκε, καὶ τὸ ἔβλεπε ἀπὸ μακριά. κι ἐκεῖνο μὴ μπορώντας νὰ πάῃ κοντά της, ἄρχισε νὰ κλαίῃ (Γε 34,9-11). σύμφωνα ὅμως μὲ τὶς χρονολογίες ποὺ δίνονται στὰ χειρόγραφα ὁ Ἰσμαὴλ τότε ἦταν 15 ἐτῶν· ἄντρας. γι' αὐτὸ καὶ διώρθωσα δυὸ ἀριθμοὺς ἡλικιῶν. στὰ χειρόγραφα παραδίδεται ὅτι ὁ Ἀβραὰμ γέννησε τὸν Ἰσμαὴλ στὰ 86 του χρόνια καὶ τὸν Ἰσαὰκ στὰ 100 του, κι ὅτι περιτμήθηκαν μαζὶ ὁ Ἀβραὰμ στὰ 99 του κι ὁ Ἰσμαὴλ στὰ 13 του. διώρθωσα τὸ *86* σὲ *98-99* καὶ τὰ *13 ἔτη* σὲ *3 μῆνες.* ἔτσι, ὅταν ὁ Ἰσαὰκ ἀπογαλακτίσθηκε, ἦταν 1 ἢ 1,5 ἔτους, ὁ δὲ Ἰσμαὴλ ποὺ περιτμήθηκε μαζὶ μὲ τὸν Ἀβραὰμ σὲ ἡλικία 3 μηνῶν, κατὰ τὴν ἀπογαλάκτισι τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τὴν ἀπομάκρυνσι τῆς Ἄγαρ ἦταν 2 ἐτῶν· κι ἔτσι μόνο μποροῦσε νὰ μεταφέρεται στοὺς ὤμους, δηλαδὴ στὸν τράχηλο, τῆς μητέρας του καὶ νὰ μὴν μπορῇ νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, ὅταν ἀφέθηκε μόνος στὴ σκιὰ τοῦ δέντρου (Γε 23,2· 25,3· 33,5· 34,7). μόνον ἔτσι γίνεται. ὑπομιμνήσκω δὲ κι ἐκεῖνο ποὺ εἶπα στὰ προηγούμενα· ὅτι τὰ εὐπαθέστερα σὲ ἀλλοίωσι μέρη τῶν χειρογράφων κειμένων εἶναι οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ ἄκλιτα ἀνελλήνιστα ὀνόματα.

8. Τὰ εἴκοσι ὀνόματα

Γε 54,6. Στὴ Βίβλο ὑπάρχουν εἴκοσι ὀνόματα, γιὰ τὰ ὁποῖα οὔτε στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα οὔτε στὶς ἔντυπες «κριτικὲς» ἐκδόσεις καὶ γι' αὐτὸ οὔτε στὸ παγκόσμιο ἀναγνωστικὸ κοινὸ τῆς Βίβλου ἔγινε ποτὲ διακριτὸ ἂν εἶναι κύρια ὀνόματα ἢ προσηγορικά, κοινὲς λέξεις.

ἀγάγ Δδ 26,26
ἀδωνιβεζέκ Ἰη 17,1· 4· Κρ 1,5· 6· 7
δαβίν Ἰη 17,4
ἐλάμ Ἰη 17,4
ἰαβίν Ἰη 21,1· Κρ 7,2· 9· 23· 33· 34· Ψα 82,9
ἰεφθά Ἰη 17,4
μελχισεδέκ Γε 19,2· Ψα 108,4· Ἑβ 5,9· 13· 7,8· 8,1· 10· 12· 16· 18· 22
φαραώ Γε 14,6· κλπ.
φιδών Ἰη 17,14

μέχρι καὶ τὸν 8ο αἰῶνα ὅλοι ἔγραφαν μόνο μὲ κεφαλαῖα γράμματα. ἀπὸ τὸν 9ο αἰῶνα οἱ χρῆστες τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου κι ἀπὸ τὸν 10ο

αἰῶνα καὶ οἱ χρῆστες τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου ἄρχισαν νὰ γράφουν μόνο μὲ μικρά· ὁπότε δὲν ὑπῆρχε καμμία γραφικὴ διάκρισι κυρίων ὀνομάτων καὶ ἁπλῶν λέξεων. ἀπὸ τὸν 12ο αἰῶνα ὅμως, ποὺ μὲ μιὰ μόδα ῥετρὸ τὰ κεφαλαῖα ἐπανῆλθαν γι' αὐτὰ τὰ δυὸ ἀλφάβητα σὲ ὡρισμένα σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, ἡ ὁποία μόδα γενικεύτηκε μὲ τὴν τυπογραφία, τὰ κύρια ὀνόματα ἄρχισαν νὰ γράφωνται μὲ τὸ ἀρχικό τους γράμμα κεφαλαῖο· στοὺς Γερμανοὺς γενικῶς ὅλα τὰ οὐσιαστικά, ἀκόμη καὶ ἡ Τρίχα καὶ τὰ Σκουπίδια· μὲ κεφαλαῖο λ.χ. ἀρχίζουν καὶ ἡ Γερμανία καὶ ἡ Πορδή. καὶ σ' αὐτὴ τὴ διάκρισι οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις τῆς Βίβλου βρίσκονται σὲ σαστιμάρα καὶ μέχρι στιγμῆς δὲν βρῆκαν τὸν προσανατολισμό τους –παρασύρουν δὲ καὶ τοὺς δικούς μας παπαγάλους–, κι οὔτε φαίνονται ὅτι θὰ βροῦν τὸν προσανατολισμό τους ποτέ, ἂν δὲν ἀνοίξουν τὰ μάτια τους μ' αὐτὰ ποὺ τοὺς διδάσκω τώρα ἐδῶ. οἱ Σλάβοι γράφουν ἀκόμη μόνο μὲ κεφαλαῖα, οἱ δὲ Ἄραβες μόνο μὲ μικρά. στὸ γράφειν βρίσκονται ἀκόμη στὸν 9ο αἰῶνα. ἔτσι λοιπὸν οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις τῆς Βίβλου τὰ παραπάνω 9 ὀνόματα τὰ γράφουν μὲ τὸ ἀρχικό τους κεφαλαῖο, διότι τὰ νομίζουν ὡς κύρια ὀνόματα· ποὺ δὲν εἶναι. εἶναι μόνο ἁπλὲς λέξεις οἱ ὁποῖες σὲ διάφορα τοπικὰ ἰδιώματα σημαίνουν ὅλες *βασιλεύς*· αὐτοὶ ποὺ λέγονται ἔτσι ἦταν βασιλεῖς πόλεων, κρατιδίων, καὶ ἐθνοτήτων τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὰ χρόνια τὰ μεταξὺ Μωϋσῆ καὶ Δαυΐδ. γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γράφωνται μὲ τὸ ἀρχικό τους κεφαλαῖο. δὲν φτάνει ποὺ σκουντουφλοῦν οἱ ἴδιοι οἱ ἀχαΐρευτοι, παρασύρουν καὶ τὰ καημένα τὰ δικά μας στραβάδια.

Ἄλλα δυὸ ὀνόματα, *ὀχοζὰθ* καὶ *φιχόλ* (Γε 54,6), δὲν εἶναι κύρια ἀλλὰ κι αὐτὰ μόνο προσηγορικά, ποὺ σημαίνουν τὸ *ὀχοζὰθ νυμφαγωγός,* ὑπουργὸς δηλαδὴ ποὺ ἔψαχνε γιὰ ὄμορφες γυναῖκες γιὰ τὸν *ἀβιμέλεχ* (=πατροβασιλιᾶ) του, καὶ τὸ *φιχὸλ ἀρχιστράτηγος* τοῦ *ἀβιμέλεχ,* κατὰ τὰ χρόνια τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ στὴ χώρα τῶν *Φιλισταίων (Φιλιστιίμ, Πιλιστιίμ, Παλαιστινοί),* καὶ αὐτὰ τὰ δύο πρέπει νὰ γράφωνται μὲ τὸ ἀρχικό τους μικρὸ ὡς κοινὲς λέξεις.

Ἀντίθετα τὰ ὀνόματα *Καῖσαρ* καὶ *Κανδάκη* (Πξ 22,2) πρέπει νὰ γράφωνται μὲ τὸ ἀρχικό τους κεφαλαῖο, διότι στὴ Βίβλο δὲν εἶναι ἀκόμη προσηγορικὰ ὀνόματα, ἀλλὰ κύρια ὀνόματα - οἰκογενειακὰ ἐπίθετα συγκεκριμένων προσώπων καὶ οἰκογενειῶν. ὁ *Καῖσαρ* τῶν Εὐαγγελίων (Λκ 108,6) εἶναι ὁ Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ *Τιβέριος Καῖσαρ,* ὁ δὲ *Καῖσαρ* τῶν Πράξεων (79,13) καὶ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου (Φι 12,3) εἶναι ὁ *Νέρων Καῖσαρ.* καὶ *Κανδάκη* λεγόταν στ' ὄνομά της ἡ *βασίλισσα τῶν Αἰθιόπων* (Πξ 22,2). τὸ οἰκογενειακὸ ἐπίθετο τῶν πρώτων Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, πρὶν γίνῃ κύριο ὄνομα, ἦταν ἐπαγγελματικὸ καὶ σήμαινε τὸν πολεμιστὴ τῶν εἰδικῶν δυνάμεων

ποὺ πολεμοῦσε μόνο μ' ἕνα ξιφίδιο - στιλέτο (ὅπως οἱ Γκούρκας)· καὶ στοὺς ἀπογόνους κάποιου τέτοιου κάθισε ὡς προσωπικὸ ὄνομα - οἰκογενειακὸ ἐπίθετο, ὅπως τώρα τὰ *Χασάπης, Μαχαιρᾶς, Σιδερᾶς, Βαρελᾶς, Βαγενᾶς,* κλπ.. μόνο σὲ μεταβιβλικὰ χρόνια λέγονται ὡς κοινὰ προσηγορικὰ ὁ ῥωμαϊκὸς - βυζαντινὸς *καῖσαρ* (=πρωθυπουργὸς τοῦ αὐτοκράτορος), χωρὶς νὰ εἶναι πιὰ γόνος τῆς οἰκογενείας τῶν *Καισάρων,* κι ὁ Βούλγαρος βασιλεὺς *τσαῖζαρ,* κι ὁ 'Ρῶσος βασιλεὺς *τσάρος,* κι ὁ Πρῶσσος *κάιζερ.* ἂν καὶ ὁ Πρῶσσος στὴ δική του γραφὴ γράφεται μὲ κεφαλαῖο *Κάιζερ* ὅπως καὶ τὰ *Σκύλος, Χοῖρος, Πόρδος.* γι' αὐτὸ καὶ οἱ κυρίως Γερμανοὶ προτεστάντες «κριτικοὶ» ἐκδότες δὲν τὄχουν σὲ τίποτε νὰ γράφουν στὴ Βίβλο *Ἀγάγ, Ἀδωνιβεζέκ, Ἰαβίν, Μελχισεδέκ,* κλπ.. παρασύρουν δὲ καὶ τὰ καημένα τὰ δικά μας στραβάδια νὰ τοὺς μιμοῦνται στὴ μεσαιωνική τους κακὴ συνήθεια, ἐπειδὴ τοὺς θεωροῦν διαπρεπεῖς Πόρδους. δὲν εἶναι ὅμως διαπρεπεῖς οὔτε εὐπρεπεῖς, ἀλλὰ μόνο ἠχηροί.

Ἀντίθετα τὸ ὄνομα *Βασιλεὺς* σὲ κάποια χωρία τῆς Π. Διαθήκης δὲν εἶναι προσηγορικὸ ἀλλὰ κύριο· καὶ εἶναι μετάφρασι τοῦ ὀνόματος τοῦ κιναίδου εἰδωλολατρικοῦ θεοῦ ποὺ λεγόταν στὴ φιλισταϊκὴ γλῶσσα *Μολὸχ* καὶ στὴν ἀμμωνικὴ *Μολχόμ.* ἔτσι στὴ Βίβλο συναντᾶται ὡς '*ὁ Βασιλεὺς αὐτῶν*' (Δδ 83,5· Βα 23,38· 25,9· Πα 20,3· Σφ 1,6) ἢ καὶ ἁπλῶς ὁ *'Βασιλεὺς'* (Ἰε 38,41). τὸ *αὐτῶν* εἶναι εἰρωνικὴ μετάφρασι τοῦ κτητικοῦ καὶ λάγνου ἐρωτικοῦ κολομπαράδικου *-ί (=μου),* τὸ ὁποῖο φαίνεται σὰ β΄ συνθετικὸ πιὸ πολὺ στὸ ἄλλο ὄνομα τοῦ τέτοιου θεοῦ *Ἄδων ί* ἢ *Ἀδωνὶ* ἤτοι *Ἀδώνιδος,* ὅπως κλινόταν στὴν ἑλληνική, ὅταν μέσῳ Κύπρου ἦρθε ἀπὸ τὴ Φοινίκη καὶ στὴν Ἑλλάδα (Σαπφώ, ἀπόσπ. 244 Page). ἔτσι τὸν φώναζαν μὲ τελεστικὰ θρηνητικὰ οὐρλιαχτὰ στὸν Ἐπιτάφιό του οἱ κολομπαρᾶδες ἀναστενάρηδές του κατὰ τὸ θερινὸ ἡλιοστάσιο (21 Ἰουνίου), ὅταν τὸν κήδευαν πεθαμένον (*Τεθνηκότα* Δε 26,14· στὴν Ἑλλάδα *Πενθέα (=Πένθιμον)* Εὐριπίδης, Βάκχαι, 373· καὶ ὅλη ἡ τραγῳδία). λεγόταν εἰρωνικὰ ἀπὸ τοὺς προφῆτες καὶ *'Βασιλεὺς' αὐτῆς* (Ὠσ 11,10), δηλαδὴ τῆς *Σαμαρείας,* ἢ *Βασιλεύς σου* (Ὠσ 15,21), καὶ *Βασιλεὺς Ἀρφὰδ καὶ Βασιλεὺς Ἡμὰθ καὶ Βασιλεὺς τῆς πόλεως Σεπφαρουαΐμ* (Βα 112,6) καὶ *Βασιλεὺς Ἰσραὴλ* εἰρωνικά (Ὠσ 12,11· 15,21)· στὴ δὲ Αἴγυπτο καὶ *Βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ* ἡ Μαμὰ τοῦ κιναίδου (Ἰε 53,18· 19· 20· 26), ἡ *Παντάνασσα,* ἐξ αἰτίας τῶν ἐξαγριωμένων λάτρεων τῆς ὁποίας παρὰ λίγο θὰ δολοφονοῦνταν ὁ προφήτης Ἰερεμίας στὴν Αἴγυπτο, στὴ δὲ Ἔφεσο ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Πξ 63,2-23).

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ μερικὰ ὀνόματα, ποὺ εἶναι ἄλλοτε κύρια κι ἄλλοτε προσηγορικά. λέγεται *ἀβιμέλεχ* ὁ Φιλισταῖος *βασιλεὺς* τῶν Γεράρων κατὰ τὰ χρόνια τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ (Γε 32,3· 4· 6·

11· 14· 50,2· 54,6). ἀλλὰ λέγεται στ' ὄνομά του *Ἀβιμέλεχ* κι ἕνας γιὸς τοῦ Γεδεών (Κρ 10-11). λέγεται *χιράμ* ὁ ἐπὶ Δαυῖδ καὶ Σαλωμὼν *βασιλεὺς Τύρου* (Βα 10,1· 2· 9· 13-16), ἀλλ' ὀνομάζεται *Χιράμ* κι ὁ ἀρχιτεχνίτης τῶν χρυσῶν ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν σκευῶν καὶ κατασκευῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἰερουσαλήμ, ποὺ ἦταν μιγὰς γιὸς Τυρίου καὶ Ἑβραίας (Βα 12,1· 27· 28). πιθανῶς κι ὁ *βασιλεὺς - ἱεφθὰ* τῆς Λαχὶς ἐπὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυὴ (Ἰη 17,4) καὶ τ' ὄνομα τοῦ ὀψίμου κριτοῦ *Ἰεφθάε* (Κρ 14) εἶναι ἡ ἴδια λέξι - ὄνομα.

Ὁ πεθερὸς τοῦ Μωϋσῆ *Ἰοθὸρ* (Νο 6,3· 4· 8,1· 9,1· 45,1· 2· 5· 6· 9· 10· 12· 14,2· καὶ Κρ 1,19) δύο φορὲς προσφωνεῖται *ῥαγουήλ* (Νο 6,7· 197,1)· τὴν πρώτη φορὰ σὲ διπλανὰ ἐδάφια. προσωπικὸ ὅμως καὶ κύριο ὄνομα εἶναι τὸ *Ῥαγουὴλ* στὸν πατέρα τοῦ Ἐλισὰφ τοῦ φυλάρχου τῆς φυλῆς Γὰδ ἐπὶ Μωϋσῆ (Νο 173,17· 175,10· 188,31· 36· 196,7), καὶ φυσικὰ ὡς κύριο γράφεται μὲ τὸ ἀρχικό του κεφαλαῖο. τὸ προσηγορικὸ *ῥαγουὴλ* σημαίνει *φίλος τοῦ θεοῦ* ἢ *φιλόθεος.* ἔτσι *φίλος τοῦ θεοῦ* ἀποκαλεῖται στὴ Βίβλο ὁ Ἀβραάμ (Ἡσ 42,1· Ἰα 4,10) καὶ οἱ μέχρι τὸ Μωϋσῆ ἐλάχιστοι ἀπομένοντες ἐκτὸς Ἰσραὴλ φίλοι καὶ λάτρεις καὶ ἱερεῖς τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, οἱ «ὀρθόδοξοι», ποὺ κάποιοι τρεῖς μόνον ἀναφέρονται· ὁ *μελχισεδέκ, ὁ Ἰώβ, κι ὁ Ἰοθὸρ* ὁ πεθερὸς τοῦ Μωϋσῆ· αὐτοὶ καὶ οἱ τρεῖς ἦταν *ῥαγουήλ,* ἤτοι *φίλοι τοῦ θεοῦ, φιλόθεοι* κι ἀπ' αὐτὸ καταλαβαίνουμε ὅτι ὁ Ἰδουμαῖος Ἰὼβ στὴ Βίβλο ἐννοεῖται ὡς ἀρχαιότερος τοῦ Μωϋσῆ. ἀφ' ὅτου ὅμως ὁ Μωϋσῆς ἔχρισε ἀρχιερέα τὸν Ἀαρὼν καὶ ἱερεῖς τοὺς Λευῖτες, ἡ Βίβλος δὲν λέει *ῥαγουὴλ* κανέναν πιὰ ἔξω ἀπὸ τὸν Ἰσραήλ· διότι καὶ δὲν ὑπῆρχαν πλέον ἔξω ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ «ὀρθόδοξοι». τοὺς τελευταίους *ῥαγουήλ,* τοὺς γιοὺς τοῦ Ἰοθὸρ καὶ γυναικαδέλφους τοῦ Μωϋσῆ, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μεγαλείτερό τους Ἰωβάβ, ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἐνσωμάτωσε ὡς «ὀρθοδόξους» στὸν Ἰσραήλ. γυναίκα κάποιου ἀπογόνου τους ἐπὶ Βαρὰκ ἦταν ἡ Ἰαὴλ ποὺ σκότωσε τὸν Σισάρα (Κρ 7,29-32· 62-66). καὶ σήμερα μετὰ τὴ θανάτωσι καὶ τὴν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι *ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ* (Ψα 108,4· Ἑβ 8,11-18), καθὼς αὐτὸς μετεβίβασε στοὺς Χριστιανοὺς τὴ μόνη στὸν κόσμο καὶ στοὺς αἰῶνες ἔγκυρη ἱερωσύνη (Α΄ Πε 4,5· 10· Ἀπ 1,3· 11,10· 34,8), εἶναι *ῥαγουήλ - ἱερεῖς* οἱ Χριστιανοί· ἐννοεῖται οἱ ὀρθόδοξοι. οἱ ἄλλοι εἶναι τὸ λιγώτερο τσαρλατάνοι καὶ ἀγύρτες γκουρού, ἀλλ' ἐν τέλει καὶ *γεφυραῖοι* ἢ *ποντίφικες (=γεφυροποιοί). γεφυραίους* λέει ὁ Ἡρόδοτος (5,55,1) τοὺς Φοίνικες τῶν Θηβῶν Ἁρμόδιο κι Ἀριστογείτονα, ποὺ μετοίκησαν στὴν Ἀθήνα καὶ ἦταν κιναιδικὸ ζεῦγος καὶ κάποτε σκότωσαν τὸν ἀδερφὸ τοῦ τυράννου Ἱππίου, ἐπειδὴ κατὰ τὸ Θουκυδίδη (1,20,2) ἀποπειράθηκε ν' ἀσχημονήσῃ μὲ τὸν ἕνα, ἀποσπώντας τον ἀπὸ τὸν ἄλλο. τὸ *γεφυραῖοι* τοῦ Ἡροδότουση-

μαίνει ἱερεῖς τῆς φοινικικῆς ἀλλοδαπῆς εἰδωλολατρίας στὴν κλασσικὴ Ἀθήνα. λέγονταν ἔτσι, ἐπειδὴ κατὰ τὸ τελεστικὸ κιναιδικό τους ὄργιο ὡς ἱερεῖς ἔκαναν μεταξύ τους *γέφυραν,* δηλαδὴ κλειστὸ κύκλο ὀργιαζόντων κιναίδων, ἐπιβαίνοντας ὁ καθένας σ' ἐκεῖνον ποὺ ἦταν μπροστά του καὶ δεχόμενος ὡς ἐπιβήτορά του ἐκεῖνον ποὺ εἶχε ἀπὸ πίσω του. αὐτὸ οἱ Ἐτροῦσκοι (=Πελασγοὶ) τῆς Ἰταλίας τὸ δίδαξαν στοὺς ἀρχαϊκοὺς Ῥωμαίους, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὸν ἱερατικὸ αὐτὸ τίτλο *γεφυραῖοι* τὸν μετέφρασαν στὴ λατινικὴ *pontifices* (=γεφυροποιοί), διότι *pons* (γεν. *pontis*) εἶναι ἡ *γέφυρα,* καὶ *facio* λέγεται τὸ *ποιῶ,* καὶ *pontifices* οἱ γεφυροποιοὶ ἱερεῖς, αὐτοὶ ποὺ στὸ τελεστικό τους ὄργιο «κάνουν γέφυρα», κλειστὸ κύκλωμα· καὶ *pontifex maximus* εἶναι ὁ ἀνώτατος χαλίφης των ποὺ «κλείνει τὸ κύκλωμα», ὁ ἀρχικίναιδος. τὸ γιατί ὁ σημερινὸς χαλίφης τοῦ Βατικανοῦ πῆρε ὁ ἴδιος αὐτὸν τὸ βδελυρὸ εἰδωλολατρικὸ τίτλο, παρ' ὅλο ποὺ εἶναι ἀλάθητος καὶ παναγιώτατος, μὴ μὲ ῥωτᾶτε· ὅλα θέλετε νὰ σᾶς τὰ πῶ; ἀρκεῖ ὅτι σᾶς ἔδειξα ὅτι ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες κι αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι *ποντίφικές* του εἶναι ἐκτὸς Χριστιανισμοῦ καὶ πολὺ μὰ πάρα πολὺ μακριά του. ὅσο γιὰ τὶς προτεστάντισσες ἀρχιεπισκοπῖνες καὶ μάλιστα ἐκείνη πού, μόλις ἔγινε ἀρχιεπισκοπῖνα, σύστησε στὸ ποίμνιό της καὶ τὴ «γυναῖκα της», αὐτὸ ἔγινε, γιὰ νὰ μὴ νομίσῃ κανεὶς κατὰ λάθος ὅτι οἱ προτεστάντες δὲν εἶναι *γεφυροποιοί.* ἔξω ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς δὲν ὑπάρχουν *ῥαγουήλ.*

Ἡ διπλῆ χρῆσι τοῦ ὀνόματος ὡς προσηγορικοῦ καὶ ὡς κυρίου ὀνόματος *ῥαγουὴλ* καὶ *Ῥαγουὴλ* ἦταν ὅπως λέμε σήμερα 'ὁ *φιλόθεος* ἐπίσκοπος' καὶ 'ὁ ἐπίσκοπος *Φιλόθεος*'.

Ἕνα παρόμοιο φαινόμενο, ποὺ οὔτε κι αὐτὸ τὸ πῆραν εἴδησι οἱ μεγάλοι «κριτικοί», οἱ δὲ ἑρμηνευταί, ποὺ κρέμονται ἀπὸ κείνους, φλυαροῦν γιὰ τὸ πῶς ἦταν δυνατὸν νὰ μιμῆται ὁ Μωϋσῆς τὸ Χριστό, ποὺ δὲν εἶχε γεννηθῆ ἀκόμη, καὶ νὰ ἐπιλέγῃ στὴ ζωή του ἀντὶ *τῶν θησαυρῶν τῆς Αἰγύπτου τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ ...Χριστοῦ* (Ἑβ 14,30), καὶ νὰ βρίσκουν τὶς πιὸ γελοῖες ἑρμηνεῖες καὶ μεταφράσεις, εἶναι κι αὐτὸ τὸ χωρίο τῆς Πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς. οἱ τυπογράφοι φταῖνε, ποὺ στοιχειοθέτησαν *Χριστοῦ* μὲ κεφαλαῖο καὶ ὄχι *χριστοῦ* μὲ μικρὸ ἀρχικό. καὶ καλὰ οἱ τυπογράφοι, δὲν ἤξεραν λ.χ. τὸ ψαλμικό

Νῦν ἔγνων ὅτι ἔσωσε Κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ (Ψα 20,7)

ἢ τὸ ἄλλο

Μὴ ἅψησθε τῶν χριστῶν μου
καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε (Ψα 104,15),

οὔτε τὰ τόσα ἄλλα βιβλικὰ χωρία γιὰ τὸν πάντοτε ἀποδοκιμαζόμενο διωκόμενο κι *ὀνειδιζόμενον χριστὸν Κυρίου* (Ψα 2,3· 18,54· 29,12· 83,9· 88,38· 51· 130,10· 19· Ἀμ 3,15· Ἠσ 51,1· Ἀβ 3,19), οἱ θεολόγαροι

«κριτικοὶ» ἐκδότες καὶ μεταφρασταὶ κι ἑρμηνευταὶ τί δουλειὰ κάνουν καὶ ποῦ ἔχουν τὰ μυαλά τους τόσες χιλιάδες ἐπὶ τόσους αἰῶνες; πῶς δὲν τοὺς ἔκοψε τὸ νιονιό τους νὰ διορθώσουν τὸ *Χ* μὲ *χ;* οὔτε στὸ *ῥαγουὴλ - Ῥαγουὴλ* τοὺς ἔκοψε οὔτε στὸ *χριστὸς - Χριστός;* τόσο δὲν τοὺς κόβει λοιπόν; κρῖμα ποὺ μὲ ξεπερνοῦν σὲ κρίσι.

Τὸ ὄνομα *Σαναβαλλὰτ ὁ Ἀρωνὶ* στὴν Ἀνάβασι (30,1· 32,1· 34,1· 35,1· 39,1· 3· 6· 40,5· 7· 52,10), τοῦ μεγάλου καὶ ναρκισσικοῦ κιναίδου Ἀμμωνίτου χαλίφη καὶ ἱεροβασιλέως ποὺ κατέτρεχε τὸ Νεεμία καὶ τοὺς ἀθῴους Ἑβραίους τῆς παλιννοστήσεως, εἶναι λαθεμένο, ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν στραπατσαρισμό του ἔχει καὶ τὸ ἀρχικὸ *Σ,* τὸ ὁποῖο τοῦ κόλλησε ἀπὸ κάποια προηγούμενη λέξι λήγουσα σὲ *Σ (=ς).* τὸ διώρθωσα παντοῦ σὲ *Ἀνὰ Βααλὰτ ὁ Ἀδωνί.*

Τὸ βασίλειό του τὸ κυβερνοῦσε ὁ παμπόνηρος πρωθυπουργός του Τωβίας. ὁ *Ἀνὰ Βααλὰτ ὁ Ἀδωνὶ* προφανῶς ἦταν ὁ κληρονομικὸς πορφυρογέννητος ἱεροβασιλεὺς - χαλίφης - ναρκισσικὸ κιναιδόπαιδο μὲ τὸ ἀνώτατο πρόσταγμα, ὅπως δείχνει καὶ τ' ὄνομά του. τὸ σφαλερὸ *Ἀρωνὶ* παραδόθηκε ἔτσι ὅπως καὶ τὸ παρ' Ἠσαΐᾳ (15,15) *Ἀρωνιεὶμ* μὲ *ρ* ἀντὶ *δ,* ποὺ στὴν ἑβραϊκὴ γραφὴ μοιάζουν ὅσο καμμιὰ ἄλλη δυάδα γραμμάτων (εἶναι, ὅπως εἶπα, μιὰ ἀριστερόστροφη ὀρθὴ γωνία, καὶ τὸ *δ* ἔχει τὴ γωνία του ἀχτύπητη καὶ κοφτερή, ἐνῷ τὸ *ρ* τὴν ἔχει ἐλαφρῶς λιμαρισμένη καὶ στρογγυλεμένη) καὶ τὰ μπέρδευαν ἀκόμη καὶ σοφοὶ μασορῖτες, ὅπως φαίνεται στὰ μεσαιωνικὰ σχόλια (Γεμαρὰ) τῆς Ταλμούδ, κι ἀντὶ *Ἀδωνιὶμ* ὁ ἀποβλακωμένος Ἀκιβὰ διάβαζε κι ἀντέγραψε *Ἀρωνιείμ·* στὴν ἑλληνικὴ τὸ μπέρδεμα αὐτὸ τῶν *δ* καὶ *ρ* εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ· κι ὁ αὐτευνουχισμένος κιναιδόβλακας Ὠριγένης μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του τὸ μετέφερε στοὺς Ἑβδομήκοντα «διορθώνοντάς τους». μπῆκε ἐπιπροσθέτως καὶ τὸ ἰωτακιστικό του *-εὶμ* ἀντὶ γιὰ τὴν πασίγνωστη ἑβραϊκὴ κατάληξι πληθυντικοῦ *-ὶμ* (*χερουβίμ, σεραφίμ, Φιλιστιίμ,* κλπ.), καὶ τὸ *Ἀδωνιίμ* ἔγινε ἀγνώριστο *Ἀρωνιείμ.* ἦταν δὲ τὰ *Ἀδωνιὶμ* τὰ ξύλινα ξόανα τοῦ τελεστικῶς θανατωμένου θρηνουμένου καὶ κηδευομένου *Ἀδώνιδος* στὸν Ἐπιτάφιό του. καὶ φαίνεται αὐτὸ στὸν Ἠσαΐα, ποὺ λέει καὶ γιὰ τὴν παντοῦ καὶ πάντοτε ἀνηφορικὴ πορεία ἱεροῦ λόφου μὲ κενοτάφιο (ἑλληνιστὶ *Ὑακινθίου πάγου*), ὅπου ἀνέβαιναν κλαίοντας καὶ σπαρασσόμενοι τελεστικῶς οἱ λάτρεις τοῦ Ἀδώνιδος ἢ ὅποιου ἄλλου θανατωμένου καὶ θρηνουμένου κιναίδου θεοῦ (Ὑακίνθου, Βάκχου, Διονύσου, Ἀδώνιδος, Πενθέως (=πενθουμένου), Τεθνηκότος, Νεκροῦ, κλπ.), ποὺ λέει, ἐπαναλαμβάνω, *Ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως* (=ἀνηφοριᾶς) *Λουΐθ πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ* (=στὴν πένθιμη πορεία - πομπὴ) *Ἀδωνιίμ, βοᾷ σύντριμμα καὶ σεισμός,* ποὺ κανένας βλάκας κι ὀλιγογράμματος δὲν τὸ κατάλαβε ποτέ, περὶ τίνος πρόκειται. ἔτσι λοιπὸν

καὶ στὰ δέκα χωρία τοῦ βιβλίου Ἀνάβασις τὸ *Ἄδωνὶ* (=«Ἄδων μου»! γλυκέ μου! γλυκύτατόν μου ἔαρ!) τὸ ἔκαναν ἀκατάληπτο *Ἀρωνί.* βλᾶκες μέχρι ἀηδίας. ἂν καὶ ἔχω τὴν ὑπόνοια ὅτι αὐτευνουχισμένοι (=μὲ ἐγχείρισι «ἀλλαγῆς φύλου») λαθροκίναιδοι σὰν τὸν Ἑξαπλάκια Ὠριγένη, ποὺ εἶχαν καὶ τὴν ἐμπειρία τῆς εἰδωλολατρικῆς κιναιδόπληκτης ἐποχῆς των, τὸ καταλάβαιναν πολὺ καλά, ἀλλὰ παραποιοῦσαν τὸ κείμενο, ὅπως γίνεται τώρα στὴν Ἀγγλία μὲ τὶς λογοκριμένες «Βίβλους», διότι τὸ γι' αὐτοὺς τρομακτικὸ αὐτὸ χωρίο τοῦ Ἠσαΐου τοὺς ἐνωχλοῦσε πολύ. μήπως καὶ σήμερα δὲν ζοῦμε σὲ παραπλήσιο κλῖμα μ' αὐτὸ τὸ λυσσασμένο κιναιδομάνι τῶν ἡμερῶν μας;

Ὁ ἄβρὸς *(Ἀνὰ)* ἀρχιερεὺς - χαλίφης τῆς κιναιδικῆς λυσσασμένης θρησκείας τοῦ Ἀδώνιδος λεγόταν κι αὐτὸς *Ἄδωνις* ταυτιζόμενος κατὰ τὸ εἰωθὸς μὲ τὸν ὅμοιό του θεό του. αὐτὸ φαίνεται κι ἀπὸ τὸ ὅτι ἐπὶ τοῦ εἰδωλολατροῦντος βασιλέως Μανασσῆ ὁ ἀρχιερεὺς - χαλίφης τοῦ Ἀδώνιδος *Νάθαν ὁ 'Βασιλεὺς' ὁ εὐνοῦχος* (Βα 119,15) εἶχε στήσει τὸ εἰσπρακτικὸ κιναιδιάτικων κιναιδαριό του στὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου, κι ἐκεῖ ἐπιδιδόταν στὶς ἐπιδόσεις του ὡς *Βασιλεὺς (=Μολόχ, Ἀδωνί, Ἄδωνις),* ὥσπου τὸν ξήλωσε ἀπὸ κεῖ ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἰωσίας. κι αὐτὸς λοιπὸν ὁ κίναιδος ἀρχιερεὺς - χαλίφης τοῦ *Βασιλέως Μολὸχ* λεγόταν *'Βασιλεύς',* ταυτιζόμενος μὲ τὸν ὅμοιό του θεό του· ὅπως κι ὁ Δαλάι Λάμα σήμερα. ἔτσι καὶ στὸ βιβλίο Ἀνάβασις ὁ Ἀμμωνίτης ἀρχιερεὺς τοῦ Ἀδώνιδος *Ἀνὰ Βαλὰτ* λεγόταν κι αὐτὸς *Ἀδωνί.* ἀλλὰ καὶ τὸ *Ἀνὰ Βαλὰτ* εἶναι ὄνομα κιναιδικό. τὸ *Ἀνὰ* σημαίνει «τρυφερὸς» μὲ τὴν ἔννοια τοῦ «θηλυπρεπής», «χαδιάρης - ἀπολαυστικός». ἔτσι αὐτοκολακεύονταν οἱ τοιοῦτοι ναρκισσικοὶ ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀδώνιδος. καὶ ὁ τοιοῦτος ἐπίσης *Μολὸχ (=Βασιλεὺς)* λεγόταν *Ἀνημέλεχ (=Ἀνὰ Μολόχ)* (Βα 107,12), δηλαδὴ *τρυφερὸς* ἢ ἀκριβέστερα *ἡ τρυφερὰ Μολόχ,* ἢ κατὰ τὴ Σαπφὼ *ἄβρος Ἄδωνις (=ἁβρὸς Ἄδωνις).* καὶ τὸ *Βαλὰτ* σημαίνει «θηλυπρεπὴς Βάαλ». στοὺς Ἑβδομήκοντα πολλὲς φορὲς ὁ Βάαλ (Βολ) στὴ θηλυπρεπῆ παραλλαγή του λέγεται *Βαλάτ (Βολτ),* δηλαδὴ «ἡ Βαλέττα». ὅπως λέμε *ὁ Βιόλος* καὶ *ἡ Βιολέττα.* στὴν ἑβραϊκὴ λ.χ. ἀπαντῶνται καὶ τὰ ὀνόματα *ὁ Ἐλισὰβ* καὶ *ἡ Ἐλισάβετ* (Ἀν 27,7· Λκ 2,1). στὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἡ θηλυπρέπεια τοῦ Βάαλ ἀποδίδεται μὲ τὸ θηλυκὸ ἄρθρο *ἡ Βάαλ* (Βα 49,15=Ῥω 21,4), ἐπειδὴ τὸ ἄκλιτο ξενικὸ ὄνομα Βάαλ δὲν δείχνει τὴ θηλυκότητά του. ὁ Ἀκιβὰ ὅμως στὸ μασοριτικό του κι ὁ Ὠριγένης στὰ Ἑξαπλᾶ του ἐξαφάνισαν ἀπὸ τὸ βιβλικὸ κείμενο τὸ θηλυκὸ ἄρθρο κι ὅλες τὶς τέτοιες ἐνδείξεις κιναιδικῆς θηλυπρεπείας. ἀλλὰ τοὺς διέφυγε ἡ φερώνυμος πόλι *Βαλὰθ = Βαλὰτ (Βολτ)* (Πα 45,5). ἦταν λοιπὸν *ἡ Βαλέττα.* καὶ στὸν Ἰερεμία ἀναφέρεται ὁ βαβυλώνιος Βάαλ στὴ θηλυπρεπῆ παραλλαγή του ὡς *Βῆλος ἡ*

ἀπτόητος (Ἰε 98,42· 99,2-3)· ἐπειδὴ ἦταν ὁ ἀτρόμητος προστάτης καὶ ὑπέρμαχος στρατηγὸς τῆς πόλεως καὶ τοῦ κράτους· κι ὡς *ἡ τρυφερὰ Μαρωδάχ* (=ὁ κίναιδος Μαρδούκ), καὶ *ἡ ἀπτόητος Μαρωδάχ* (=ὁ ἀτρόμητος ὑπέρμαχος στρατηγὸς καὶ πολιοῦχος - *γαιάοχος* (Πίνδαρος, Ὀλ. 13,81) τῆς αὐτοκρατορίας ὁ κίναιδος Μαρδούκ). στὰ χρόνια τῶν προφητῶν ὁ κιναιδισμὸς ἔβραζε βασίλευε ἀσχημονοῦσε καὶ εἰσέπραττε κιναιδιάτικα (*ἀλλάγματα κυνὸς* κατὰ τὸν ἀρχαῖο Μωϋσῆ, δηλαδὴ ἀνταλλάγματα σκυλοπούστη Δε 5,513· Ἀπ 39,2). σὰν τὸν ἐπὶ Μανασσῆ Ἰουδαῖο *'Βασιλέα' Νάθαν* λοιπὸν καὶ σὰν τοὺς Χαναναίους *ἀδωνιβεζὲκ* (Ἰη 17,1· 4· Κρ 1,5· 6· 7) ἦταν κι ὁ Ἀμμωνίτης *Ἀνὰ Βαελὰτ ὁ Ἀδωνί.* αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος *Ἀνὰ Βαελὰτ (Ἀνὰ - Hani + Βαελὰτ - Baal)* ἐξέλιξι - γλωσσικὴ προσαρμογὴ εἶναι καὶ τὸ φοινικικὸ - καρχηδόνιο ὄνομα *Hanibal - Ἁνίβας.* ἔβαζαν τέτοια ὀνόματα οἱ Φοίνικες (Poeni) - Καρχηδόνιοι βασιλεῖς στὰ θεῖα καὶ πορφυρογέννητα παιδιά τους τὰ προωρισμένα γιὰ βασιλεῖς - ἀρχιερεῖς - ἱεροβασιλεῖς - χαλίφηδες. τὸ ὄνομα λοιπὸν *Ἀνὰ Βαελὰτ ὁ Ἀρωνὶ* δὲν εἶναι παρὰ τὸ μεταγενεστέρως προφερόμενο καὶ γραφόμενο *Ἁννίβας ὁ Ἄδωνις* ἢ ὁ *Ἀνημέλεχ Ἀδωνί = ὁ τρυφεροΜολὸχ Ἄδωνις.* τὰ δὲ δύο *λλ* στὸ λαθεμένο *Σαναβαλλὰτ* εἶναι ἀντὶ τῶν δύο *αα* τοῦ *Βαελάτ.* καὶ μᾶλλον ἡ τέτοια ἐξέλιξι τοῦ λάθους ἔγινε σ' ἑλληνικὴ γραφή, διότι τὰ δύο γράμματα στὴν ἑλληνικὴ μεγαλογράμματη γραφὴ μοιάζουν πολύ *(ΑΑΛΛ).* στοὺς Ἑβδομήκοντα, ποὺ κρυφοέκλεβε, γνώρισε ὁ Ἀκιβὰ τὸ σφαλερὸ *Σαναβαλλάτ,* καὶ τὸ βούτηξε. τσέπωσε ῥαδιενεργὸ πλουτώνιο ὁ παθιασμένος βλάκας, σὰν τοὺς πρώην χαφιέδες τῆς διαλυμένης Σοβιετίας.

Συνοψίζω σὲ πίνακα τὰ εἴκοσι ὀνόματα ποὺ ἐξήτασα.

ἀβιμέλεχ - Ἀβιμέλεχ	*Καῖσαρ - καῖσαρ*
ἀγάγ	*Κανδάκη*
Ἀδωνί	*μελχισεδέκ*
ἀδωνιβεζέκ	*ὀχοζάθ*
Ἀνὰ Βαελὰτ ὁ Ἀδωνί	*ῥαγουὴλ - 'Ραγουήλ*
'Βασιλεὺς αὐτῶν'	*φαραώ*
δαβίν	*φιδών*
ἐλάμ	*φιχόλ*
ἰαβίν	*χιρὰμ - Χιράμ*
ἰεφθά	*χριστὸς - Χριστός*

Ἐπισυνάπτω πίνακα στὸν ὁποῖο ἐμφαίνεται ἡ ἀβελτηρία τῶν «κριτικῶν» ἐκδοτῶν σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάγνωσι κάποιων ὀνομάτων τῆς Βίβλου· ἀβελτηρία ποὺ τοὺς προσπορίζει καὶ ἀπόψεις καὶ θεωρίες.

φαραώ	Γε 12,15
μελχισεδέκ	Γε 14,18· Ἑβ 7,1
ἀβιμέλεχ	Γε 21,22· 32· 26,26
ὀχοζάθ	Γε 21,22· 32· 26,26
φιχόλ	Γε 21,22· 32· 26,26
ἀγάγ	Α΄ Βα 15,8· 9· 20· 32· 33
χριστός	Ἑβ 11,26

Φαραώ	W E T S R M G H-R V s N A t v
Μελχισεδέκ	W E T S R M G H-R V s N A t v
Ἀβιμέλεχ	W E T S R M G H-R V
Ὀχοζάθ	W E T S R M G H-R V
Φιχόλ	W E T S R M G H-R V
Ἀγάγ	W E T S R M G H-R V
Χριστός	s N A t v

Ἄρχων	Λε 18,21· 20,2· 3· 4
Βασιλεύς	Β΄ Βα 12,30· Α΄ Πα 20,2
Ἀδωνιίμ	Ἠσ 15,5 (Ἀρωνιίμ - Ῥυνιμ)

ἄρχων	W E T S R M G H-R V
βασιλεύς	W E T S R M G H-R V
Ἀρωνιίμ	W E T S R M G H-R V

Καὶ θεωρία: ὅτι καὶ στὸν Ἀβραὰμ καὶ στὸν Ἰσαὰκ ἐμφανίζονται δῆθεν οἱ ἴδιοι· Ἀβιμέλεχ - Ὀχοζάθ - Φιχόλ· (ἄρα τὸ ἕνα κεφάλαιο εἶναι νόθο!).

W	Walton
E	Ess
T	Tischendorf
S	Swete
R	Rahlfs
M	Μπρατσιώτης
G	Göttingen (=ἔκδοσι Γοττίγγης)
H-R	Hatsch-Redpath
V	Vulgata Π.Δ. (Benedictini)
	(Γε+Δε J.W. Wevers· Ἠσ J. Ziegler)

s	Soden
N	Nestle
A	Aland
t	Tasker
v	Vulgata (Wortsworth - White)

9. <.....>

Γε 55,1. *Ἠσαῦ ... ἔλαβε γυναῖκα [Ἰουδὶθ] θυγατέρα Βεὼχ τοῦ Χετταίου.*

Ἰουδὶθ στὴ βιβλικὴ ἑβραϊκὴ εἶναι τὸ θηλυκὸ τοῦ *Ἰουδαῖος,* καὶ σημαίνει *Ἰουδαία* γυναίκα ἢ χώρα· καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρχῃ τέτοιο ὄνομα πρὶν ἀπὸ τὸν τέταρτο γιὸ τοῦ Ἰακώβ, τὸν *Ἰούδα,* ἢ ἀκριβέστερα πρὶν ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ. κι ἐδῶ βρισκόμαστε μισὴ χιλιετία πρὶν ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ. ἀδύνατο δὲ καὶ νὰ εἶναι ὄνομα γυναικὸς Χετταίας. κάποιο ἄλλο ὄνομα ὑπῆρχε στὴ θέσι του, καὶ κάποιο ἀνόητο χέρι ἀντὶ γιὰ τὸ ἀρχικὸ ἔβαλε τὸ ὄνομα *Ἰουδαία·* καὶ πολλὰ ἀνόητα χέρια τὸ διατήρησαν στὴ θέσι αὐτὴ ἐπὶ 21 αἰῶνες, καθὼς ὑπολογίζω. τὸ ὠβέλισα. ἦταν ὅμως ἀδύνατο νὰ βρῶ ἢ νὰ εἰκάσω ποιό ἦταν τὸ ὄνομα αὐτῆς τῆς γυναικὸς τοῦ Ἠσαῦ. κι ἄφησα τὸ χάσμα κενό <.....>, ὅπως καὶ στὶς ψεύτικες ἡλικίες τῶν γεναρχῶν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς Σημιτικῆς φυλῆς.

10. Ἀλεξανδρινισμός

Γε 66,8. Στὰ χειρόγραφα τῆς Π. Διαθήκης 10 φορὲς λέγεται *ἠδυνήθην* καὶ 16 φορὲς τὸ ἀλεξανδρινὸ *ἠδυνάσθην.* στὰ 6 βιβλία Γε Νο Ἰη Κρ Ψα Δα ἀνευρίσκονται ἀνακατεμένοι καὶ οἱ δύο τύποι. δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦταν αὐτὸ ἀρχικὴ κατάστασι. ὁπωσδήποτε εἶναι μεταγενέστερο. ὁ ἀλεξανδρινισμὸς *ἠδυνάσθην* μπῆκε στὰ χειρόγραφα κατὰ τὰ μετὰ Χριστὸν χρόνια.

Παρόμοιος ἀλεξανδρινισμὸς εἶναι καὶ ὁ τύπος *εὗραν* ἀντὶ *εὗρον* (Δδ 95,7). ἄλλος παρόμοιος εἶναι τὸ *καθέστακα* ἀντὶ *καθέστηκα* (Ἰε 1,6).

Παρόμοιοι εἶναι καὶ οἱ πέντε τύποι *ἦλθαν ἤλθατε ἐλθάτω ἔλθατε ἐλθάτωσαν* ἀντὶ τῶν κανονικῶν *ἦλθον ἤλθετε ἐλθέτω ἔλθετε ἐλθέτωσαν* στὰ πέντε ἁπλᾶ καὶ σύνθετα ῥήματα *ἦλθον ἀπῆλθον εἰσῆλθον ἐξῆλθον παρῆλθον.* οἱ ἀλεξανδρινοὶ τύποι ἀπαντῶνται σπανίως, ἤτοι συνολικῶς μόνο 36 φορές, καὶ ἀναλυτικῶς 1 φορὰ στὴν Κ. Διαθήκη τὸ *ἐλθάτω,* καὶ μόνο στὴν Π. Διαθήκη 5 φορὲς οἱ τύποι τοῦ *ἀπῆλθον,* 17 φορὲς οἱ τοῦ *εἰσῆλθον,* 11 φορὲς οἱ τοῦ *ἐξῆλθον,* καὶ 2 φορὲς οἱ τοῦ *παρῆλθον.* παραθέτω συνολικὸ πίνακά τους, ὅπου ἀνάμεσα στοὺς 36 ἀλεξανδρινοὺς τύπους παρενείρω γι' ἀντιπαραβολὴ καὶ 9 κανονικοὺς τύπους, οἱ ὁποῖοι βέβαια εἶναι πολὺ περισσότεροι κι ἀνευρίσκονται στὰ ἴδια βιβλία μὲ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς τύπους, κάποτε καὶ σὲ διπλανὰ χωρία, πρᾶγμα ποὺ δείχνει ὅτι οἱ ἀλεξανδρινοὶ τύποι

εἶναι ὕστερες τροποποιήσεις. ὑπολογίζω ὅτι οἱ 35 τῆς Π. Διαθήκης εἶναι ἑξαπλικὸ στίγμα, ὁ δὲ 1 τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι ἁπλῶς στίγμα τῆς ἀλεξανδρινῆς παπυρικῆς παραδόσεως κειμένου. ἀποκατέστησα παντοῦ τοὺς κανονικοὺς καὶ γιὰ τὴ Βίβλο ἀρχικοὺς τύπους.

Νο 11,4· *ἀπέλθατε*
Ἰη 3,18· ἀπέλθετε
49,5· *ἀπέλθατε*
Δδ 50,8· *ἀπέλθατε*
Ἀν 14,9· *ἀπελθάτω*
Ἠσ 24,8· *ἀπέλθατε*

Νο 37,2· *εἰσελθάτωσαν*
Ἰη 2,1· *εἰσέλθατε*
Δδ 20,46· εἰσήλθομεν
79,18· *εἰσῆλθαν*
92,1· εἰσῆλθον
95,4· *εἰσῆλθαν*
Βα 24,7· εἰσῆλθον
54,18· *εἰσέλθατε*
Πα 71,22· *εἰσέλθατε*
80,17· *εἰσῆλθαν*
80,18· *εἰσῆλθαν*
81,11· *εἰσήλθατε*
Ψα 78,13· *εἰσελθάτω*
87,2· εἰσελθέτω
99,2· *εἰσέλθατε*
99,5· *εἰσέλθατε*
Ἀμ 3,4· *εἰσήλθατε*

Ἠσ 26,3· *εἰσελθάτω*
Ἰε 2,16· *εἰσήλθατε*
46,3· *εἰσέλθατε*
103,33· εἰσῆλθον
Ἰλ 1,13· *εἰσέλθατε*

Μθ 20,8· ἐλθέτω
44,14· *ἐλθάτω*
Λκ 53,4 ἐλθέτω

Νο 33,1· *ἐξήλθατε*
202,4· *ἐξήλθατε*
Βα 73,15· *ἐξῆλθαν*
78,18· ἐξελθέτω
83,13· *ἐξελθάτω*
110,24· *ἐξέλθατε*
Ἆσ 9,7· *ἐξέλθατε*
Ἠσ 106,18· *ἐξέλθατε*
112,1· *ἐξέλθατε*
Ἰε 98,12· *ἐξέλθατε*
99,13· *ἐξέλθατε*
Ἰλ 7,35· *ἐξελθάτω*

Γε 70,10· *παρελθάτω*
Δε 2,60· *παρέλθατε*

11. *γενήματα* καὶ *γεννήματα*

Γε 100,24. Γιὰ τὰ *γενήματα* καὶ τὰ *γεννήματα* τόσο στὰ χειρόγραφα ὅσο καὶ στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις ὑπάρχει πολλὴ ἄγνοια καὶ σύγχυσι. καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἀντιγραφεῖς καὶ οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες τῶν τυπογραφικῶν χρόνων ἀδυνατοῦν νὰ ξεχωρίσουν καὶ τὸ παράγωγο τοῦ *γίνομαι* γιὰ τὰ φυτὰ *γενήματα,* καὶ τὸ παράγωγο τοῦ *γεννῶμαι* γιὰ τὰ ζῷα *γεννήματα* (Μθ 5,8· Λκ 12,9)· τὰ ἔχουν κάνει στραπάτσο στὴ Βίβλο, δείχνοντας ὅτι δὲν ξέρουν ὅτι εἶναι ἀπὸ δυὸ διαφορετικὰ ῥήματα καὶ ποῦ χρησιμοποιεῖται τὸ καθένα. τέτοια λάθη στὰ βιβλικὰ κείμενα ὑπάρχουν πάνω ἀπὸ 1000. βάλε τοὺς ἐκδότες των μαγείρους, νὰ δῇς τί θὰ σοῦ μαγειρέψουν.

12. *κήρυξ - φοίνιξ*

Γε 101,7· Νο 41,1· *κήρυξ· φοίνιξ.* Σχετικὰ μὲ τὸν τονισμὸ τῶν οὐσιαστικῶν *κήρυξ φοίνιξ δοίδυξ κήυξ* ἤδη ἀπὸ τοὺς γραμματικοὺς τοῦ Β΄ π.Χ. αἰῶνος κι ἀπὸ τοὺς φιλολόγους τοῦ 19ου αἰῶνος μέχρι σήμερα ὑπάρχει διαφωνία γιὰ τὸ ἂν πρέπει νὰ ὀξύνωνται ἢ νὰ περισπῶνται. ὅλοι τους ξέρουν ὅτι τὰ δίχρονα *ι* καὶ *υ* εἶναι στὰ ὀνόματα αὐτὰ μακρά, ἀλλὰ μερικοὶ ἔχουν τὴ γνώμη ὅτι εἶναι μὲν μακρὰ στὶς ἐννιὰ ἄλλες πτώσεις, ἀλλὰ στὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ εἶναι βραχέα· γνώμη τελείως ἀστήρικτη. εἶμαι ἀπὸ κείνους ποὺ ἔχουν τὴ γνώμη ὅτι εἶναι σ' ὅλες τὶς πτώσεις μακρά, ὁπότε ἡ τονιζομένη παραλήγουσα ὀξύνεται, ὅπως καὶ τονίζω. στὴ Βίβλο βέβαια ἀπαντῶνται μόνο τὰ δύο πρῶτα. ὁ δὲ *δοίδυξ* στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀναφέρεται μὲν ὡς ἀντικείμενο (γουδοχέρι), ἀλλὰ λέγεται *ὕπερος (ὁ)* στὴν ἔκφρασι *γυμνότερος ὑπέρου* (Πδ 1,30). εἶναι *ὁ ὕπερος,* καὶ ὄχι *τὸ ὕπερον* ὅπως ἔχουν τὰ Ταμεῖα, ἐπειδὴ οἱ συντάκτες των εἶναι λίγο τσόκαρα. (*κήρυξ* Γε 101,7· Αἰ 3,4· Α΄ Τι 5,7· Β΄ Τι 2,9· Β΄ Πε 3,5. *φοίνιξ* Νο 41,1· Ψα 91,12· Ἰβ 26,33· Ἰω 34,2· Ἀπ 14,1· καὶ *Φοίνιξ* πόλι τῆς Κρήτης Πξ 82,14).

13. *Ὁ Μανασσὴ καὶ ὁ Μανασσῆς*

Γε 103,2·Νο 173,13· *ὁ Μανασσή.* Βα 117,1· *ὁ Μανασσῆς.*

Μὲ μιὰ ὄχι χωρὶς ἐξαιρέσεις βέβαια ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἀξιοπρόσεκτη συνέπεια στὰ χειρόγραφα λέγονται *ὁ Μανασσὴ* (ἄκλιτο - ἀνελλήνιστο) ὁ πατριάρχης καὶ ἡ φυλή του, καὶ *ὁ Μανασσῆς* (κλιτὸ - ἐξελληνισμένο) ὁ γιὸς τοῦ Ἐζεκίου καὶ μακροχρονιώτατος κι ἀσεβέστατος βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας. ἔκρινα ὅτι δὲν εἶναι λουκιανισμὸς ἢ ἄλλος λογιωτατισμὸς κι ὅτι ἔπρεπε νὰ διατηρήσω καὶ νὰ γενικεύσω αὐτὴ τὴ συνέπεια.

14. *ἄμητος - ἀμητὸς καὶ τρύγητος - τρυγητός*

Γε 114,9· *ἄμητος.* Δε 5,520· *ἀμητός.*

Νο 172,4· *τρύγητος.* Κρ 9,8· *τρυγητός.*

Τονίζεται *ἄμητος,* ὅταν ἐννοῆται ἡ πρᾶξι τοῦ θερισμοῦ, τὸ θερίζειν· *ἀμητὸς* τονίζεται, ὅταν ἐννοῆται ἡ σοδειὰ τοῦ θερισμοῦ, ἡ ποσότης τῶν σιτηρῶν τῆς χρονιᾶς.

τρύγητος τονίζεται, ὅταν ἐννοῆται ἡ πρᾶξι τοῦ τρύγου, τὸ τρυγᾶν· *τρυγητὸς* τονίζεται, ὅταν ἐννοῆται ἡ σοδειὰ τοῦ τρύγου, σταφύλια κρασί, καὶ τ' ἄλλα προϊόντα τοῦ κλήματος.

καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ Βίβλο *σπόρητος* τονίζεται, ὅταν ἐννοῆται ἡ σπορά, τὸ σπείρειν· *σπορητὸς* τονίζεται, ὅταν ἐννοῆται ἡ ποσότης τοῦ σπόρου καὶ τῆς σπορίμου γῆς.

Καὶ ἐξηγῶ τὴ διαφορὰ τονισμοῦ.

τρύγητος καὶ *τρυγητὸς* εἶναι δυὸ διαφορετικὲς λέξεις· τὸ *τρύγητος* εἶναι οὐσιαστικὸ ποὺ σημαίνει τὴν πρᾶξι τοῦ *τρυγᾶν,* καὶ *τρυγητὸς (τρυγητὴ τρυγητὸν)* εἶναι ῥηματικὸ ἐπίθετο (ὅπως τὰ *λυτὸς λυτὴ λυτὸν* ἢ *ἀγαπητὸς ἀγαπητὴ ἀγαπητόν*), ποὺ σημαίνει τὸ προϊὸν τοῦ *τρυγᾶν.* ἡ ἴδια ἀναλογία ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τῶν λέξεων *ἄμητος* καὶ *ἀμητός (-ὴ -ὸν)* (τὸ ῥῆμα εἶναι *ἀμάω*), καὶ *σπόρητος* καὶ *σπορητός (-ή -όν)* (τὸ ῥῆμα εἶναι *σπείρω*).

15. *Ἐν γῇ Αἰγύπτου*

Γε 118,2. Ἀνακατωμένες ἀνευρίσκονται στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄ οἱ γραφὲς *ἐν γῇ Αἰγύπτου* καὶ *ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.* γνήσια εἶναι πάντοτε ἡ πρώτη· ἡ δεύτερη εἶναι καὶ νόθος καὶ σφαλερή, ὀφείλεται δὲ στὸν ἕναν ἀπὸ τοὺς ἑξῆς λόγους.

1. Γραφεὺς παρανέγνωσε κατ' ἐπανάληψιν βραχυγραφικὸ - στενογραφικὸ σύμπλεγμα τῆς καταλήξεως *(Αἰγύπτ)ου,* ποὺ ἀγνοοῦσε, κι ἔγραψε πολλὲς φορὲς *Αἰγύπτῳ.*

2. Γραφεὺς εἶδε ἅπαξ σὲ εὔφθαρτο πάπυρο μ' ἐξίτηλη μελάνη τὴ φράσι *ΕΝΤΗΙΑΙΓΥΠΤΩΙ (=ἐν τῇ Αἰγύπτῳ)* μὲ φθαρμένο τὸ ἀριστερὸ πτερύγιο τοῦ *Τ* ποὺ φαινόταν σὰ *Γ,* ὁπότε διάβαζε *ΕΝΓΗΙΑΙΓΥΠΤΩ (=ἐν γῇ Αἰγύπτῳ),* κι ἔπειτα, νομίζοντας ὅτι ἡ φράσι αὐτὴ εἶναι σωστή, καὶ μὴ μπορώντας νὰ διαβάσῃ τὸ προειρημένο βραχυγραφικὸ σύμπλεγμα τῆς καταλήξεως, ἔχοντας δὲ τὴν παροῦσα φθαρμένη φράσι ὡς κακὸ ὁδηγὸ καὶ τυφλοσύρτη, ἀντέγραψε πολλὲς φορὲς *ἐν γῇ Αἰγύπτῳ* ἀντὶ τοῦ γνησίου καὶ σωστοῦ *ἐν γῇ Αἰγύπτου.*

3. Ἡ σφαλερὴ φράσι *ἐν γῇ Αἰγύπτῳ* εἶναι πλαστογραφικὴ «ἐξωραϊστικὴ» τροποποίησι λογιωτατισμοῦ· «Ἐμεῖς οἱ μορφωμένοι ξέρουμε καὶ τὴ δοτική»!

ὁ σολοικισμὸς αὐτὸς ὑπάρχει στὰ χειρόγραφα πάρα πολλὲς φορές· καί γε στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις.

16. Συχέμ

Γε 124,26. *Ἐγὼ δὲ δίδωμί σοι Συχὲμ ἐξαίρετον...*

Ἡ *Συχὲμ* ἢ *Σίκιμα* στὴν Π. Διαθήκη ἀναφέρεται 71 φορὲς στὰ βιβλία Γε Ἰη Κρ Βα Πα Ψα Ὠσ Ἰε. στὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ βραχυγραφεῖται πάντοτε *Σκμ,* ποὺ μπορεῖ νὰ διαβαστῇ καὶ *Συχὲμ* καὶ *Σίκιμα.* οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀκιβὰ καὶ μεταφρασταὶ τοῦ μασοριτικοῦ του Ἀκύλας (Κρ 8,31 = 9,112), Θεοδοτίων (Κρ 8,31· 2,1· 41· 46 = 9,112· 10,4· 48· 55), καὶ Σύμμαχος (Κρ 8,31· 9,6· Ψα 59,8 = 9,112· 10,10· Ψα 60,6) μεταγράφουν πάντοτε *Σίκιμα,* καὶ ἄρα αὐτὸ ἐννοοῦσε κι ὁ Ἀκιβὰ μὲ τὴ βραχυγραφία του *Σκμ.* μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ τοῦ Ὠριγένους ὁ τύπος *Σίκιμα* χώθηκε καὶ στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀλλ' ὄχι παντοῦ. ἀπὸ τὶς 71 φορὲς στὶς 36 γράφεται *Συχὲμ* καὶ στὶς 35 *Σίκιμα*· ἰσοζύγιο.

Τὸν ἀλεξανδρινῆς προελεύσεως ἐξελληνισμένο τύπο *Σίκιμα* πρῶτος ἀναφέρει ὁ Σιραχίδης (149,2) στὸ φαρισαϊκῶς καταφρονητικὸ δίστιχό του

Οἱ καθήμενοι ἐν Ὄρει Σαμαρείας καὶ Φιλιστιὶμ
καὶ ὁ λαὸς ὁ μωρὸς ὁ κατοικῶν ἐν Σικίμοις.

ἔπειτα στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ τὸ *Σίκιμα* πέρασε στὶς γραφόρροιες τοῦ παθιασμένου ἑλληνολιγούρη Ἰουδαίου Φίλωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως (Νόμων ἀλληγορ. 3,23· 26). τὸ 93 μ.Χ. χρησιμοποιεῖ αὐτὸν τὸν τύπο ὁ ἄλλος ἑλληνολιγούρης Ἰώσηπος πολλὲς φορὲς στὸν «Ἰουδαϊκὸν πόλεμόν» του καὶ πάρα πολλὲς φορὲς στὴν Ἀρχαιολογία του (Πόλ. 1,63· 1,92· Ἀρχ. 1,337· 342· 4,305)· καὶ τὸν λέει ἄλλοτε *Σίκιμα (τὰ)* καὶ ἄλλοτε *Σίκιμον (τό).* καὶ ὅλοι αὐτοὶ οὐδέποτε χρησιμοποιοῦν τὸν βαρβαρικὸ ἑβραϊκὸ καὶ ἀρχικὸ τύπο τοῦ ὀνόματος *Συχέμ.* τὸ ὄνομα δόθηκε ἀπὸ τὸν τρισέγγονο τοῦ Ἰωσὴφ *Συχέμ*· (Νο 233,24 *τοῦ Συχὲμ δῆμος ὁ Συχεμί*· δῆμος τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ).

Ἐπανέφερα στοὺς Ἑβδομήκοντα παντοῦ τὸ ὄνομα *Συχέμ.*

Κατ' ἀρχὴν δὲν ἦταν δυνατὸν καὶ τὰ δυὸ ὀνόματα νὰ ἐναλλάσσωνται στὸ ἴδιο βιβλίο κατὰ τὸ ἴδιο χειρόγραφο· οὔτε καὶ στὸ ἴδιο κεφάλαιο κατὰ τὸ ἴδιο πάλι χειρόγραφο. στὸ κεφάλαιο 10 τῶν Κριτῶν, στὴν ἱστορία τοῦ Ἀβιμέλεχ, χρησιμοποιοῦνται ἀναμὶξ 13 φορὲς τὸ *Συχὲμ* καὶ 13 τὸ *Σίκιμα*· ἀκριβὲς ἰσοζύγιο!

Στὰ δὲ χρόνια, ποὺ ἔγινε ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, δὲν εἶχαν καθόλου ταυτισθῆ τὰ *υ* (= ου) καὶ *ι*· οὔτε καὶ μέχρι σήμερα ἔχουν ταυτισθῆ πλήρως. ἀκόμη καὶ σήμερα λέμε *σκουτιὰ* καὶ *μουστάκι* καὶ *τούμπανο* καὶ *κουτὶ (σκυτία, μύσταξ, τύμπανον, κυτίον)* καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια, ἐπειδὴ ἡ ταύτισι βράδυνε πολύ. κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια τὸ *υ* ἀπὸ τὴν προφορὰ καθαροῦ *u* στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ

πέρασε στὴν προ-φορὰ *ϋ,* καὶ γι' αὐτὸ ἀπὸ *ῦ* μετωνομάστηκε *ῦ ψιλόν* ἐπειδὴ ταυτίστηκε σὲ πρῶτο στάδιο μὲ τὸ *οι,* καὶ εἶχαν καὶ τὰ δύο τὴν ἴδια προφορὰ *ϋ,* καὶ στὴ θεωρία τὸ ἕνα ὠνομάστηκε *ῦ ψιλόν,* δηλαδὴ μονογράμματο, γιὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸ διγράμματο *οι*· καὶ πολὺ ἀργότερα ἔγιναν καὶ τὰ δυὸ *ι,* κι ὄχι μόνο τὰ δυό, ἀλλὰ καὶ μερικὰ ἄλλα. θέλω νὰ πῶ ὅτι στὰ χρόνια ποὺ ἔγινε ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, δὲν ἦταν δυνατὸν οἱ μεταφρασταὶ τὴ *Συχὲμ* νὰ τὴν ποῦν *Σίκιμα* ἢ *Σίκιμον* ὅπως τὴ λέν ὁ Φίλων κι ὁ Ἰώσηπος.

17. *ἀένναος*

Γε 125,40. Παρ' ὅλο ποὺ στὶς κριτικὲς ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων, Ὀξφόρδης καὶ Λειψίας, καὶ στὰ μεγάλα σχετικὰ Λεξικά, οἱ ἐπιφανεῖς φιλόλογοι Gaisford, Bekker, Liddell, Scott, Allen, Solmsen, Bowra, Murray, Hall, Geldart, Marchant, Burnet, Lampe, κι ἁπαξάπαντες οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» καὶ οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες τῆς Βίβλου, αὐτὰ τὰ χωρὶς δική τους μηχανὴ ῥυμουλκούμενα trailer, στὰ πέντε βιβλικὰ χωρία Γε 125,40· Δε 17,26· 17,43· Ἰβ 18,27· καὶ Βρ 9,48, γράφουν *ἀέναος* ἔτσι μὲ ἕνα *ν,* ἀγνοώντας ὡς τάχα ὀλιγογραμμάτους τοὺς γραφεῖς τῶν ἀρχαίων χειρογράφων, καὶ τὸ γράφουν μὲ δύο *νν ἀένναος* μόνον ὁ ἐκδότης τοῦ Ἡροδότου Hude, ὁ δὲ Bekker ταλαντεύεται καὶ στὴ μὲν ἔκδοσι τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ γράφει μὲ ἕνα *ν ἀέναος* στὴ δὲ ἔκδοσι τῆς Σούμμας, ποὺ ἦταν πιὸ πεπειραμένος, τὸ γράφει μὲ δύο *νν ἀένναος,* ἐγὼ ἔκρινα ὅτι τὰ μὲν *ἀένναος* καὶ *ἀεννάως* γράφονται ἔτσι μὲ δύο *νν,* τὸ δὲ *ἀείναος* μὲ ἕνα *ν* ὅπως γράφεται καὶ τὸ συνῃρημένο οὐδέτερό του *ἀείνων* στοὺς Βατράχους τοῦ Ἀριστοφάνους. διότι τὸ ἐπίρρημα στὴν προκλασσικὴ καὶ κλασσικὴ ἀρχαία ἑλληνικὴ εἶναι *αἰὲν* καὶ *ἀὲν* καὶ *ἀεί*· ὅλοι ξέρουν τ' ὁμηρικὸ (Ζ 208)

αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

ὅταν λοιπὸν τὸ πρῶτο συνθετικὸ εἶναι *αἰὲν* ἢ *ἀέν,* τότε τὸ σύνθετο μὲ τὸ *ναίω* γράφεται μὲ δύο *νν αἰέννναος* καὶ *ἀένναος*· διότι πρῶτο *ν* εἶναι τὸ τελευταῖο γράμμα τοῦ ἐπιρρήματος καὶ δεύτερο *ν* τὸ πρῶτο γράμμα τοῦ ῥήματος· *ἀὲν ναίω, ἀένναος*· ὅπως γράφουμε *σύννομος* καὶ *παλιννοστῶ* καὶ *παλιννοστοῦντες* καὶ *παλιννόστησις* καὶ *παλιλλογία.* ὅταν ὅμως πρῶτο συνθετικὸ εἶναι τὸ *ἀεί,* ποὺ δὲν ἔχει *ν,* τότε τὸ σύνθετο γράφεται *ἀείναος.*

Στὴ Βίβλο τὸ *ἀένναος* καὶ στὶς πέντε περιπτώσεις γράφεται μὲ δύο *νν.*

Δίνω καὶ μιὰ κατάστασι 20 χωρίων ἀπὸ 12 ἀρχαίους Ἕλληνες ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, ὅπως τὰ ἐκδίδουν οἱ 12 προειρημένοι ἐπι-

φανεῖς φιλόλογοι μὲ τὸ σφαλερὸ *ἀέναος,* κι ὁ Hude μὲ τὸ σωστὸ *ἀένναος,* κι ὁ ἀμφιταλαντευόμενος Bekker. δυστυχῶς οὔτε ἕνας γλωσσολόγος δὲν ἔδωσε τὴν ἐξήγησι ποὺ δίνω· γιὰ νὰ ξεφύγουν τὸ ῥεζίλι τόσοι ἐπιφανεῖς φιλόλογοι. καὶ ἡ γλωσσολογία βέβαια εἶναι ἀναπόσπαστο μάθημα τῆς φιλολογίας. (στὶς φιλολογικὲς σχολὲς τῶν ἑλληνικῶν πανεπιστημίων τὰ μαθήματα εἶναι πέντε· ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλολογία, βυζαντινὴ φιλολογία, νεοελληνικὴ φιλολογία, λατινικὴ φιλολογία, καὶ γλωσσολογία. ἐμφανίζονται βέβαια κατὰ καιροὺς καὶ κάποια ἄλλα μαθήματα, ἀλλ' ἐκεῖνα εἶναι ἱδρυμένα γιὰ γιοὺς καθηγητῶν καὶ θυγατέρες καὶ συζύγους καὶ πεθερὲς καὶ ἀνεψιὲς καὶ ἀνεψιοὺς καὶ γκόμενες. οἱ δὲ θεολογικὲς σχολὲς ἔχουν διπλάσια τέτοια μαθήματα. ἀλλ' αὐτὰ εἶναι «ἄλλου παππᾶ εὐαγγέλιο»).

αἰεννάων- αἰένναος - αἰείνων - αἰείναος - ἀένναος (αἰὲν - ἀεὶ)

Ὅμηρος	Allen	ν 109	*ὕδατ' ἀενάοντα (ἀεινάοντα;)*
Ἡσίοδος	Solmsen	Ἔργ., 550	*ποταμῶν αἰεναόντων*
		Ἔργ., 595	*κρήνης ἀενάου*
Πίνδαρος	Bowra	Πυθ. 1,6	*αἰενάου πυρός*
		Νεμ. 11,8-9	*αἰενάοις ἐν τραπέζαις*
Αἰσχύλος	Murray	Ἱκ., 553	*ποταμοὺς ἀενάους*
Εὐριπίδης	Murray	Ἴων, 118	*<ῥοὰν> ἀέναον*
Ἀριστοφάνης	Hall - Geldart	Νεφ., 275	*ἀέναοι Νεφέλαι*
		Βάτρ., 146	*σκῶρ ἀείνων*
Ἡρόδοτος	Hude	1,93,5	*λίμνην ἀένναον*
		1,145,1	*ποταμὸς ἀένναος*
Ξενοφῶν	Marchant	Ἀγησ. 1,20	*ἀέναον τροφήν*
Πλάτων	Burnet	Νόμ., 966e	*ἀέναον οὐσίαν*
Ἀριστοτέλης	Bekker	Μετ. 1,13	*ποταμοὺς ἀενάους... οὐκ ἀενάους*
		Μετ. 1,14	*ποταμοὺς ἀενάους*
		Οἰκον., 2	*ἄκαρπα ἀενάως*
Ἐτυμολ. Μέγα	Gaisford	ἀέναον	*ἀέναον*
Σούμμα	Bekker	ἀένναος	*ἀένναος*
	Liddell - Scott	Λεξικόν	*ἀέναος*
	Lampe	Λεξικόν	*ἀέναος*

18. *ἡ ἅλως* καὶ *ὁ ἅλως*

Γε 128,9. *Παρεγένοντο εἰς Ἅλων Ἀτάδ.*
Ῥθ 6,2. *Λικμᾷ τὸν ἅλων τῶν κριθῶν.*
Πα 11,19. *Ὀρνὰ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἅλω.*
Τὸ *ἅλως* γιὰ πρώτη φορὰ στὰ χειρόγραφα τῆς Βίβλου ἐμφανίζε-

ται σὲ δύο κλίσεις, δευτέρα καὶ τρίτη. γνήσιο εἶναι τὸ δευτερόκλιτο *ὁ ἡ ἅλως, τοῦ τῆς ἅλω, τῷ τῇ ἅλῳ, τὸν τὴν ἅλων* καὶ *ἅλω.* ὁ τριτόκλιτος τύπος *ἅλως ἅλωνος ἅλωνι ἅλωνα* εἶναι σφαλερὸς καὶ ὄψιμος βυζαντινὸς προερχόμενος ἀπὸ παράκουσμα καὶ παρανάγνωσι τῶν φρασεων *εἰς Ἅλων Ἀτὰδ (ΕΙΣΑΛΩΝΑτὰδ)* (Γε 128,9) καὶ *τὴν ἅλων αὐτοῦ (ΤΗΝΑΛΩΝΑὐτοῦ)* (Μθ 5,13· Λκ 12,21). στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα οἱ 38 φορές του μοιράζονται στὶς δύο κλίσεις ἀπὸ μισὲς ἀκόμη καὶ στὸ ἴδιο βιβλίο καὶ στὸ ἴδιο χειρόγραφό του. τὸ λάθος ἐπέδρασε καὶ στὸ μεταβυζαντινὸ καλογερικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα, ὅπου ἀντὶ *ὁ Ἄθως τοῦ Ἄθω τῷ Ἄθῳ τὸν Ἄθων* λένε ὁ Ἄθως τοῦ Ἄθωνος τῷ Ἄθωνι τὸν Ἄθωνα. ἀποκατέστησα τὸ ὄνομα *ἅλως - ἅλων* παντοῦ ὡς δευτερόκλιτο.

Ἡ διάκρισι τῶν δυὸ σημασιῶν γίνεται μὲ τὴν ἐναλλαγὴ γένους· *ἡ ἅλως,* θηλυκό, εἶναι τὸ ἁλώνι ὡς ἔδαφος ἢ μεταφορικῶς τὸ φερώνυμο μετεωρολογικὸ φαινόμενο· *ὁ ἅλως,* ἀρσενικό, εἶναι ὁ ἁλωνισμός, ἡ σοδειὰ ἀπὸ τὸ ἁλώνισμα. (πρβλ. καὶ τὴ διόρθωσι 14 *ἄμητος - τρύγητος*).

19. *Μωϋσῆς*

Νο 4,14. Τὸ ὄνομα στὴν Π. Διαθήκη γράφεται - κλίνεται πάντοτε ὡς πρωτόκλιτο *Μωϋσῆς Μωϋσῆ Μωϋσῇ Μωϋσῆν Μωϋσῆ* ὅπως καὶ τὸ *Μανασσῆς Μανασσῆ Μανασσῇ Μανασσῆν,* ποὺ λέγεται γιὰ τὸ βασιλέα, ἐνῷ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ φυλή του λέγονται μὲ τὸ ἄκλιτο κι ἀνελλήνιστο *Μανασσή.* στὴν Κ. Διαθήκη ὅμως τὸ *Μωϋσῆς* προσαπέκτησε καὶ γενικὴ τρίτης κλίσεως *Μωϋσέως,* ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται κατ' ἀποκλειστικότητα 23 φορές. οἱ δυὸ τύποι δοτικῆς, ὁ γνωστὸς ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη πρωτόκλιτος *Μωϋσῇ* κι ὁ τριτόκλιτος *Μωϋσεῖ,* στὰ χειρόγραφα μισομοιράζονται. ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι πιθανὸ νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ ἴδιου ὁμίλου, ὅπως ἦταν οἱ συντάκτες τῆς Κ. Διαθήκης, καὶ μάλιστα κι ἀπὸ ἕναν καὶ τὸν ἴδιο συγραφέα (*Μωϋσῇ* Πξ 17,49· Ῥω 19,2· καὶ *Μωϋσεῖ* Λκ 92,7· Β΄ Τι 7,6), ἐπέλεξα τὸν παλιὸ καὶ γνωστὸ ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη πρωτόκλιτο τύπο *Μωϋσῇ.* μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικὸ κι ἀπὸ τοὺς δύο τύπους τῆς αἰτιατικῆς *Μωϋσῆν* (Πξ 16,5· 17,39· Α΄ Κο 23,2· Ἑβ 4,3) καὶ *Μωϋσέα* (Λκ 84,3) ἐπέλεξα τὸν γνωστὸ ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη πρωτόκλιτο *Μωϋσῆν,* ποὺ εἶναι καὶ πολυχρηστότερος. πέρα ἀπὸ τὴν κλίσι, ποὺ ἀφορᾷ στὴν ἑλληνικὴ κλιτικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ὀνόματος, ὑπάρχει στὰ χειρόγραφα σχετικὸ μ' αὐτὸ κι ἕνα ὄψιμο πρόβλημα μὲ τὴ ῥίζα του *Μωϋσ-.* μὲ τὴ γενικὴ βραχυγράφησι τοῦ μασοριτικοῦ τοῦ Ἀκιβά, τὸ ὄνο-

μα γράφεται ὡς ἄστικτο *Μσε΄* σ' ὁποιαδήποτε πτῶσι ὡς ἄκλιτο. πολὺ μετὰ τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα, ἀλλ' ὁπωσδήποτε πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπινόησι τῶν στιγμικῶν φωνηέντων τοῦ μασοριτικοῦ (7ος ἢ 8ος αἰώνας), Ἑβραῖοι καὶ κατ' ἀρχὴν ἑβραιόγλωσσοι Χριστιανοί, ὅπως ὁ Ἐπιφάνιος Κύπρου κι ὁ Ῥωμανὸς ὁ μελῳδός (4ος καὶ 6ος αἰώνας), ἐκχριστιανισμένοι σὲ μεγάλη ἡλικία, εἰσήγαγαν στὴν ἑλληνόγλωσση ἐκκλησιαστικὴ γραμματεία τὸ μασοριτικὸ τύπο *Μσε - Μωσῆς,* ποὺ ἀργότερα χρησιμοποιήθηκε (τὸν 7ο αἰ.) στὸν Ἀσματικὸ Κανόνα ποὺ συνοδεύει τὸν Ἀκάθιστο ὕμνο, στὴν κεφαλὴ τῆς Η΄ ᾠδῆς, τὸν περίφημο πρῶτο στίχο *Μωσῆς κατενόησεν ἐν βάτῳ.* τὸ τρισύλλαβο *Μωϋσῆς (-υ-* ἢ *υυ-)* τόσο στὴν ἀρχαία προσῳδιακὴ μετρικὴ ὅσο καὶ στὴ νεώτερη τονικὴ εἶναι μετρικῶς δύσχρηστο (ὅπως καὶ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ *Παλαμήδης, υυ--,* ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου οἱ ἀρχαῖοι ἔπλασαν τὸ μῦθο ὅτι ὁ Ὅμηρος ἀπὸ φθόνο δὲν περιέλαβε στὰ Ἔπη του τὸν *Παλαμήδη*), ἐνῷ τὸ δισύλλαβο *Μωσῆς (--* ἢ καὶ *x-)* εἶναι μετρικῶς πολὺ εὔχρηστο (σπονδεῖος ἢ ἴαμβος) καὶ ποιητικῶς ἑλκυστικώτερο. αὐτὸ ἐπηρέασε καὶ μερικὰ χειρόγραφα τῆς Κ. Διαθήκης, πάντοτε λειτουργικὰ ἐκλογάδια - ἀναγνωσματάρια *(Εὐαγγέλιον* καὶ *Ἀπόστολος)* τοῦ παπαδικοῦ ἢ ψαλτικοῦ κλίματος, ὥστε στὶς 8 ἀπὸ τὶς 79 φορὲς νὰ δεχθοῦν τὸν τύπο τοῦ ὀνόματος Μωσῆς (7 φορὲς στὸ Κατὰ Ματθαῖον καὶ 1 φορὰ στὸν Ἰούδα). ἔκρινα παντοῦ ὡς κριτικῶς προτιμητέο τὸν ἀσύγκριτα πολυχρηστότερο τύπο *Μωϋσῆς* (71 φορές), ποὺ εἶναι κι ὁ μοναδικὸς κι αὐθεντικὸς τῆς Π. Διαθήκης, στὴ δὲ Κ. Διαθήκη ἀνευρίσκεται στὰ χειρόγραφα τοῦ συνεχοῦς (καὶ μὴ ἐκλογαδικοῦ) κειμένου πάντοτε.

20. Ἐξηγηταί

Νο 15,5. *Συνεκάλεσε δὲ φαραὼ τοὺς ἐξηγητὰς Αἰγύπτου καὶ τοὺς φαρμακούς, καὶ ἐποίησαν καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως.*

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα τοὺς θαυματοποιοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν τοὺς λέει στὰ μὲν βιβλία τοῦ Μωϋσῆ καὶ τ' ἄλλα ἀρχαιότερα *ἐξηγητὰς* (=ὀνειροκρίτες Γε 99,1· 100,14· Πμ, 490), *φαρμακοὺς* (=θαυματοποιούς), κι *ἐπαοιδοὺς* (=γητευτὰς φιδιῶν), ἀργότερα δὲ στὴν Αἰχμαλωσία τοὺς λέει κι ἔτσι ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ *μάγους, σοφούς, γαζαρηνούς,* καὶ *Χαλδαίους* (παλιὰ ἐθνικὴ ὀνομασία ποὺ κατάντησε ἱερατικὸς τίτλος) (Αἰ 2,2· 30, 4,4· 5,1· 15). μόνον ὁ Θεοδοτίων τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα μὲ τὴ «μετάφρασι» - τροποποίησι - διέκτασί του εἰσάγει ἀναχρονιστικῶς, σὰ γαϊδάρους μὲ σέλλα, τοὺς

φιγουρατζήδικους ὅρους *σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι* (Αἰ 1,22), ἀντὶ *ἐπαοιδοὶ καὶ μάγοι* ποὺ ἔχουν οἱ Ο΄. ἐδῶ στὸ Νόμο ἀποκατέστησα τὸ *ἐξηγητὰς* ἀντὶ τοῦ σφαλεροῦ *σοφιστὰς* ποὺ παραδίδεται στὰ χειρόγραφα καὶ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ Θεοδοτίωνα μέσῳ τῶν μολυσματικῶν Ἑξαπλῶν τὰ ὁποῖα προπαγάνδισαν ὡς ὑποδείγματα οἱ θαυμασταὶ τοῦ Ὠριγένους Καππαδόκες *φωστῆρες.*

21. θημωνιά

Νο 17,15. τὰ χειρόγραφα ἔχουν *(τὰς) θημονίας* ἢ *(ἡ) θιμωνία* (Ἆσ 18,7), ἀλλ' εἶναι *(τὰς) θημωνιὰς* καὶ *(ἡ) θημωνιά*· ἀπὸ τὸ *τίθημι θήσω ἔθηκα*· καὶ προφέρεται τετρασυλλάβως *θη-μω-νι-ά,* χωρὶς συνίζησι τοῦ *ι,* ὅπως τὰ *ἀνθρακιὰ τρυμαλιὰ φυταλιὰ στραγγαλιὰ ἐσχατιὰ* ἢ καὶ τὰ τρισύλλαβα *ὁρμιὰ νοσιὰ σφηκιὰ ποδιὰ πρασιὰ φορβειὰ λαλιά.*

22. *πάσχα*

Νο 27,12. Τὸ *πάσχα* στὰ χειρόγραφα τῆς Π. Διαθήκης λέγεται 27 φορὲς ἔτσι *πάσχα,* ἤτοι 16 φορὲς στὸ Νόμο, 4 στὸ Δευτερονόμιον, 1 στὸν Ἰησοῦ, 3 στοὺς Βασιλεῖς, καὶ 3 στὴν Ἀνάβασιν· κι ἄλλες 27 φορὲς στὴν Κ. Διαθήκη λέγεται πάλι *πάσχα,* ἤτοι 4 φορὲς στὸ Ματθαῖο, 7 στὸ Λουκᾶ, 10 στὸν Ἰωάννη, 4 στὸ Μάρκο, 1 στὶς Πράξεις, καὶ 1 στὴν Α΄ Πρὸς Κορινθίους. ἐνῷ λέγεται *φασὲκ (πσ'=πεσάχ, φασέκ, φασέχ, πάσχα)* ἄλλες 19 φορὲς στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄, ἤτοι 18 φορὲς στὴν Παραλειπομένη, καὶ 1 στὸν Ἰερεμία. ὁ Ἀκύλας 1 φορὰ τὸ λέει *φασὲχ* καὶ 1 τὸ μεταφράζει *ὑπέρβασις,* ὁ δὲ Σύμμαχος τὸ λέει 3 φορὲς *φασέχ*· κι ὁ Ὠριγένης στὰ Ἑξαπλᾶ 1 φορὰ τοὐλάχιστον τὸ λέει *φασέχ.* τὸ ἀποκατέστησα στοὺς Ο΄ παντοῦ *πάσχα.*

23. καθήσετε

Νο 28,2. *Καθήσετε <ἐπὶ> τῆς φλιᾶς καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σταθμῶν ἀπὸ τοῦ αἵματος.*

Τὸ ῥῆμα δὲν εἶναι *καθίξετε,* ὅπως ἔχουν ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ ὅλες οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις, ἀλλὰ *καθήσετε.* οἱ ἀρχαῖοι ἀντιγραφεῖς, νομίζοντας προφανῶς ὅτι τὸ *καθήσετε,* ποὺ πρωτοεῖδαν, εἶναι τοῦ *κάθημαι,* ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν βγαίνει κανένα νόημα, «διώρθωσαν» *κα-*

θίξετε, καὶ δὲν βρίσκει κανεὶς ποιό νόημα εἶχαν στὰ μυαλά τους κατ' αὐτὴ τὴ «διόρθωσί» τους· ὑποθέτω ὅτι κυρίως ἤθελαν ν' ἀφανίσουν τὸ ἀκατανόητο γι' αὐτοὺς *καθήσετε,* «μέλλοντα» δῆθεν τοῦ *κάθημαι.* εἶναι ὅμως μέλλων τοῦ *καθίημι,* ἑνὸς ἀπὸ τὰ πολύχρηστα κι εὐνόητα σύνθετα τοῦ *ἵημι* (= ῥίπτω, ἐκφενδονίζω) ποὺ κάνει στὸ ἀπαρέμφατο *εἶναι* καὶ στὸ μέλλοντα *ἥσω,* τὰ δὲ σύνθετά του καὶ μερικὰ παράγωγά του εἶναι *καθίημι (καθήσω, κάθετος), ἀνίημι (ἄνες, ἄνεσις, ἄνετος), ἀφίημι (ἀφήσω, ἄφεσις), ἐνίημι (ἔνεσις), μεθίημι (μέθεσις), παρίημι (πάρεσις), συνίημι (συνήσω, συνιέναι, σύνεσις, συνετός).* σημαίνει δὲ τὸ *καθίημι* «ῥίχνω», «βάλλω», «ῥαίνω - ῥαντίζω», πιτσιλίζω, κλπ. φαίνεται κι ἀπὸ *τὴν ὕσσωπον* (= φυτικὸ - ἀρωματικὸ - ἄνθινο μπουκέτο - σκουπάκι ῥαντισμοῦ - ἁγιαστούρα) ποιό εἶναι τὸ ῥῆμα καὶ τί σημαίνει. δὲν πρέπει ποτὲ νὰ μεταφράζεται «ἀλείφω» (τὸ ἀνώφλι μὲ αἷμα), διότι τὸ «ἀλείφειν» γίνεται ἐξ ἐπαφῆς, ἐνῷ ἐξ ἀποστάσεως *(καθίημι - καθήσετε)* γίνεται τὸ «ῥαίνειν - ῥαντίζειν - πιτσιλίζειν». τὸ ῥῆμα *καθίημι - καθήσετε* δὲν τὸ καταλάβαιναν, οὔτε κἂν τὸ ὑποψιάζονταν, οὔτε ἀρχαῖοι ἀντιγραφεῖς οὔτε νεώτεροι «κριτικοὶ» ἐκδότες, μεταφρασταὶ κι ἑρμηνευταί, ὅπως δείχνει ὅλη ἡ βιβλιογραφία τους χωρὶς οὔτε μιὰ ἐξαίρεσι. δὲν ἔχουν τὴ νοητικὴ καὶ μαθησιακὴ - γνωστικὴ δυνατότητα. αὐτοὶ ἔχουν μόνο «ἀπόψεις» καὶ «μεθόδους»· δὲν ἀσχολοῦνται μὲ τὸ νὰ καταλαβαίνουν κιόλας τὸ κείμενο.

24. *πολέμιος*

Νο 38,4· *Κύριος συντρίβων πολεμίους*
172,5· *πολέμιος οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν*
Ψα 47,9· *ἀνταναιρῶν πολεμίους*
75,3· *συνέτριψε... ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πολέμιον*

Ἀλλοῦ ὅλα τὰ χειρόγραφα κι ἀλλοῦ τὰ πλεῖστα ἔχουν *πόλεμος, πόλεμον, πολέμους.* οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις ὅλες ἀνεξαιρέτως καί γε οἱ χρηστικὲς ἔχουν πάντοτε *πόλεμος, πόλεμον, πολέμους*· ἐπειδὴ ἔγιναν ἀπὸ ἀγράμματα τσόκαρα. διορθώνω παντοῦ *πολέμιος, πολέμιον, πολεμίους.*

25. *σίκλος*

Νο 139,1. Τὰ ὀνόματα τῶν νομισμάτων ἦταν παντοῦ πρῶτα ὀνόματα μονάδων βάρους μόνο καὶ σταθμίων, σὲ δεύτερο δὲ χρόνο καὶ ὀνόματα μονάδων χρηματικῆς ἀξίας καὶ νομισμάτων. ὡς ὀνόματα νο-

μισμάτων στὰ σῳζόμενα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κείμενα ἐμφανίζονται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Ε΄ π.Χ. αἰῶνος τὸ ὄνομα *δραχμή,* ἀπὸ δὲ τὰ τέλη τοῦ ἴδιου αἰῶνος (415 π.Χ. καὶ ἑξῆς) τὰ ὀνόματα *ὀβολός, στατὴρ δαρεικὸς* ἢ *στατὴρ περσικὸς* ἢ ἁπλῶς *στατὴρ* καὶ ὡς περσικὸ *σίκλος* ἢ *σίγλος, μνᾶ,* καὶ *τάλαντον,* καὶ κατὰ τὸν Δ΄ π.Χ. αἰῶνα τὸ ὄνομα *δίδραχμον* ποὺ εἶναι ἄλλο ὄνομα τῶν *στατὴρ* ἢ *σίκλος.* τὰ ὀνόματα *σίκλος - σίγλος* καὶ *μνᾶ* εἶναι ἑβραϊκά, ποὺ μέσῳ Βαβυλωνίων καὶ Περσῶν πέρασαν καὶ στὴν ἀρχαία ἑλληνική, τὰ δὲ ἄλλα ἑλληνικά. τὸ νομισματικὸ ὅμως σύστημα μὲ τὶς βαθμίδες ἀξιῶν - νομισμάτων, *ὀβολός, δραχμή, σίκλος - στατὴρ - δίδραχμον, μνᾶ, τάλαντον,* εἶναι βαβυλωνιακὸ ποὺ πέρασε στοὺς Πέρσες, στοὺς Λυδούς, στοὺς Ἕλληνες· γι' αὐτὸ οἱ Ἕλληνες τὸ θεωροῦσαν λυδικό. τὸ ὄνομα *τάλαντον* (=ζυγαριά, ζύγι, ζύγισμα, κανταριά) ἐμφανίζεται ἤδη στὰ δυὸ Ὁμηρικὰ Ἔπη. τὸν Γ΄ π.Χ. αἰῶνα στὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἐμφανίζονται τὰ ὀνόματα βαρῶν ἢ νομισμάτων *ὀβολός, σίκλος, μνᾶ,* καὶ *τάλαντον* τόσον ὡς βάρη ὅσο κι ὡς νομίσματα· συχνότερο εἶναι τὸ *σίκλος.*

Στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄ τὸ *σίκλος* ἐμφανίζεται 81 φορές, ἀλλὰ στὶς 23 ἀπ' αὐτὲς ἀντὶ τοῦ *σίκλος* λέγεται *δίδραχμον.* καὶ μία φορὰ ἀντὶ τοῦ *ἥμισυ τοῦ σίκλου* ἐμφανίζεται τὸ *δραχμή* (Γε 41,10). παραθέτω πίνακα, στὸν ὁποῖο ἐμφαίνεται πῶς κατανέμονται οἱ δύο λέξεις. *σίκλος* καὶ *δίδραχμον.*

σίκλοι		*δίδραχμα*
Νο 85,1΄΄ 115,1΄΄΄ 2˙ 6˙ 7 139,15 180,4΄΄΄΄ 7 188,2˙ 8˙ 14˙ 20˙ 26˙ 32˙ 38˙ 44˙ 50˙ 56˙ 62΄΄΄ 68˙ 77˙ 78˙ 79΄΄΄΄΄ 81 218,9 240,29 Δε 5,475 Κρ 9,106	Δδ 20,10˙ 24,35˙ 32,5˙ 6˙ 87,2˙ 98,7 Βα 72,2΄΄΄ 73,19΄΄΄ 22΄΄΄ 100,4 Πα 11,26 38,9 Ἠσ 9,93 Ἰε 38,11 Ἰζ 3,19 63,5΄΄΄	Γε 32,18˙ 20 38,15˙ 16 Νο 58,5 66,2˙ 5 171,3΄΄΄ 4΄΄΄ 5΄΄΄ 6΄΄΄ 15˙ 23 180,4 Δε 5,491 Ἰη 12,28΄΄ Ἀν 38,2 46,23
σίκλοι Κρ Δδ Βα Πα Ἠσ Ἰε Ἰζ˙ *δίδραχμα* Γε Ἰη Ἀν *σίκλοι - δίδραχμα* Νο (35+14 φορές)˙ Δε (1+1 φορές)		

ἂν σ' ἄλλα βιβλία λεγόταν μόνο *σίκλοι* καὶ σ' ἄλλα μόνο *δίδραχμα,* δὲν θὰ ὑπῆρχε πρόβλημα. αὐτὸ θὰ σήμαινε ὅτι οἱ μεταφρασταὶ ποὺ μοιράστηκαν τὰ βιβλία ἄλλοι μετέφραζαν *δίδραχμα* κι ἄλλοι μετέγραφαν *σίκλοι.* τί γίνεται ὅμως μὲ τὰ βιβλία Νόμος καὶ Δευτερονό-

μιον; δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἴδιος μεταφραστὴς στὸ ἴδιο βιβλίο ἄλλοτε νὰ μεταφράζῃ ἕναν ὅρο κι ἄλλοτε νὰ τὸν μεταγράφῃ ἀμετάφραστον. ὀξύτερο φαίνεται τὸ πρόβλημα στὰ ἑξῆς δυὸ χωρία.

Νο 115,2· *ἀργυρίου... ἑκατὸν τάλαντα καὶ χίλιοι ἑπτακόσιοι ἑβδομήκοντα πέντε σίκλοι, δραχμὴ μία, τῇ κεφαλῇ τὸ ἥμισυ τοῦ σίκλου κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον.* τί θέλει ἡ ἑλληνικὴ λέξι *δραχμὴ* ἀνάμεσα σὲ τρεῖς ἀμετάφραστες ἑβραϊκὲς μεταγραφές της *σίκλος;* εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι εἶναι σχόλιο τῆς ᾧας ἑρμηνευτικὸ τῆς φράσεως τοῦ κειμένου *τὸ ἥμισυ τοῦ σίκλου,* ἀπέναντι στὴν ὁποία ἦταν σημειωμένο στὴν ᾧα ὡς ἑρμήνευμα, προσωπικὸ σημείωμα κάποιου ἰδιοκτήτου ἑνὸς χειρογράφου, τὸ ὁποῖο σημείωμα μπῆκε ἀργότερα στὸ κείμενο ὡς διόρθωσι παραλείψεως. γι' αὐτὸ ὠβέλισα τὴ φράσι *δραχμὴ μία.*

Νο 180,4· *καὶ λήψῃ πέντε σίκλους κατὰ κεφαλήν, κατὰ τὸ δίδραχμον τὸ ἅγιον λήψῃ, εἴκοσιν ὀβολοὺς τοῦ σίκλου.* γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους εἶναι ἑρμηνεύματα τῆς ᾧας τόσο ἡ φράσι *τὸ δίδραχμον* ποὺ ὑποκατέστησε τὴν ἀρχικὴ φράσι τοῦ κειμένου *τὸν σίκλον* –πολὺ συχνὴ στὸ Νόμο ἡ φράσι *κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον* (115,3· 139,1· ἐδῶ· 180,7· 188,2· 8· 14· 20· 26· 32· 38· 44· 50· 56· 62· 68· 188,79· 218,9)–, καὶ πρέπει κι ἐδῶ νὰ διορθωθῇ *κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον,* ὅσο καὶ τὸ ἀκόμη μεταγενέστερο ἑρμήνευμα *εἴκοσιν ὀβολοὺς τοῦ σίκλου,* τὸ ὁποῖο καὶ ὠβέλισα.

Στὴν «Βίβλον τοῦ οἴκου τῶν βασιλέων τοῦ θεοῦ» (=Α΄ Μακκαβαίων), ἡ ὁποία γράφτηκε στὰ Ἰεροσόλυμα ἑβραϊστὶ τὸ 101 π.Χ., σὲ μιὰ ἐποχὴ τόσο ὄψιμη καὶ τόσο ἐξελληνισμένη, καὶ λίγο ἀργότερα μεταφράστηκε ἑλληνιστί, χρησιμοποιεῖται τὸ μοναδικὸ στὴ Βίβλο ἑβραϊκὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ νομίσματος *σίκλος* (10,40), στὴν ἑλληνόγλωσση ὅμως ἑβραϊκὴ κοινότητα τῆς Ἀλεξανδρείας, ποὺ διάβαζε τὸ Νόμο ἀπὸ τοὺς Ο΄, ὁ Λευῖτης - ῥαββῖνος τῆς ἴδιας ἐποχῆς, προκειμένου νὰ ξέρῃ τί ἀκριβῶς ἔπρεπε νὰ εἰσπράξῃ κατὰ τὴν ἄσκησι τῶν κατ' οἴκους καθηκόντων του, σημείωνε στὶς σχετικὲς διατάξεις τοῦ Νόμου, στὰ περιθώρια, καὶ τὸ ἀντίστοιχο ἑλληνικὸ *δίδραχμον* γιὰ τὸν *σίκλον,* καὶ *δραχμὴν* γιὰ *τὸ ἥμισυ τοῦ σίκλου.* αὐτὰ τὰ ἑρμηνεύματα μὲ τὶς μεταγενέστερες ἀντιγραφὲς περάστηκαν μέσα στὸ κείμενο ὡς διορθώσεις παροραμάτων καὶ ὑποκατέστησαν τὰ ἑβραϊκὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα δὲν γνώριζαν οἱ Ἀλεξανδρεῖς Ἰουδαῖοι. ἡ ἀρχικὴ ὅμως λέξι τῶν μεταφραστῶν τῶν Ο΄ εἶναι *σίκλος* καὶ αὐτὴν ἀποκατέστησα στὸ κείμενο παντοῦ. οἱ μεταφρασταὶ τῶν Ο΄ ἀκριβολόγησαν· οἱ μετέπειτα ῥαββῖνοι ἔβαλαν τὴ λέξι *δίδραχμον* στὸ ἕνα τέταρτο τῶν περιπτώσεων ποὺ ἀναφέρεται στὴ Βίβλο σίκλος.

26. *τὸ σίκερα*

Νο 150,1. Τὸ ἄκλιτο ἑβραϊκὸ *σίκερα,* ποὺ γράφεται ἔτσι 19 φορὲς στοὺς Ο΄ καὶ 1 στὴν Κ. Διαθήκη (4 στὸ Νο, 2 στὸ Δε, 3 στοὺς Κρ, 2 στὸ Δδ, 1 στὸν Ὠσ, 5 στὸν Ἠσ, 1 στὸν Μχ, 1 στὸν Ἰε, καὶ 1 στὸ Λκ), γιὰ τὸ ὁποῖο ἔχω ἐξονυχιστικὸ λῆμμα στὸ Λεξικό μου στὴν Κ. Διαθήκη (Θεσσαλονίκη 2012[7]), σὲ λίγα χειρόγραφα σὲ 8 χωρία τῶν βιβλίων Κρ Δδ Ὠσ Μχ Ἰε ἐμφανίζεται καὶ μὲ τὸ ἑρμήνευμα *μέθυσμα,* δηλαδὴ «μεθυστικὸ ποτό». στοὺς Ο΄ ἐμφανίζεται σὰν οὐδέτερο ἄκλιτο, στὸ μασοριτικὸ βραχυγραφεῖται *σκρ.* στὸν Περίπλουν τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης τοῦ Γ΄ π.Χ. αἰῶνος γράφεται *σάκχαρ* (γεν. *τοῦ σάκχαρος*), στοὺς Διοσκουρίδη, Γαληνό, καὶ Ὀρειβάσιο γράφεται –πάντα μὲ τὰ 3 βασικὰ σύμφωνά του *σκρ*– ὡς *τὸ σάκχαρι, ἡ σάκχαρις, τὸ σάκχαρον,* στοὺς Ἕλληνες συγγραφεῖς τοῦ 13^{ου}- 15^{ου} αἰῶνος γράφεται *ἡ ζάχαρις* (ἐννοεῖται ὡς χοντροὶ κρύσταλλοι ζαχάρεως), στὰ δυτικῆς προελεύσεως κάλαντα λέγεται *ζαχαροκάντιο,* καὶ στοὺς Ἱσπανοεβραίους (Σεφαραδὶμ) τῆς Ἑλλάδος γράφεται *scr* ἢ *sgr* ἢ *sangria* (ἡ γνωστὴ *σαγκριά*). στὴν Π. Διαθήκη καὶ στὴν Καινὴ ἐννοεῖται ὡς τὸ χωρὶς τὴ στυφὴ (μπρούζικη) ταννίνη γλυκὸ κρασὶ σὰν τὰ κρασιὰ τῆς Σάμου καὶ τῆς Σαντορίνης. ἀντὶ τοῦ μεταφράσματος τῶν λίγων χειρογράφων στὰ λίγα χωρία τῆς Βίβλου *μέθυσμα* ἀποκαθιστῶ παντοῦ *(τὸ) σίκερα.*

27. *στυππίον - στυππίινος*

Νο 153,47. Στὰ χωρία Νο 153,47· 59· Κρ 18,82· 102· Ἠσ 2,14 τὸ οὐσιαστικὸ εἶναι *στυππίον* καὶ τὸ ἐπίθετο *στυππίινος.* τὸ *στυππίον* εἶναι ὑποκοριστικὸ τοῦ *στύππη*· λατινιστὶ λέγεται *stuppa*· στὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ λέμε *στουππί*· καὶ οἱ παλιοὶ εἴχαμε καὶ λέγαμε στὸ γραφεῖο μας *στυππόχαρτο,* ἔχουμε δὲ σὲ χρῆσι καὶ τὸ σημερινὸ παράγωγο ῥῆμα *στουππώνω - στουππωμένος* καὶ τὸ οὐσιαστικὸ *στούππωμα,* καὶ τ' ἀρχαῖα καὶ σημερινὰ συγγενῆ *στύφω στυφὸς στῦψις.*

28. *Ἡ ὕσσωπος*

Ἡ ὕσσωπος στὴ Βίβλο οὐδέποτε ἐμφανίζεται ὡς ὄνομα οὐδέτερο. ἀναφέρεται 12 φορὲς (Π.Δ. 10, Κ.Δ. 2) ἀλλ' ἀπὸ ἄρθρο ἢ ἄλλο συνημμένο ποὺ νὰ δείχνῃ τὸ γένος του συνοδεύεται μόνο τὶς ἀκόλουθες 4 φορές.

Νο 154,6· *τὸ κλωστὸν κόκκινον καὶ τὴν ὕσσωπον*
155,19· *τὸ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ τὴν ὕσσωπον*
155,20· *ἐν τῇ ὑσσώπῳ καὶ ἐν τῷ κεκλωσμένῳ κοκκίνῳ*
Βα 9,5· *ἐλάλησε (Σαλωμὼν) ὑπὲρ τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς ὑσσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου.*

(ὁ Σαλωμὼν ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἐξωβιβλικὰ συγγράμματά του εἶχε γράψει καὶ φυτολογία καὶ ζῳολογία). στὰ χειρόγραφα στὰ μὲν τρία χωρία τοῦ Νόμου *ἡ ὕσσωπος* φαίνεται σὰν ἀρσενικὸ μόνον ἀπὸ τὸ ἄρθρο *(τῷ τὸν),* στὸ δὲ χωρίο τῶν Βασιλέων ὡς θηλυκὸ ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ ἄρθρο, ποὺ στὰ χειρόγραφα παραναγινώσκεται εὔκολα, ἐπειδὴ γράφεται μὲ βραχυγραφικὸ μονόγραμμα (τζίφρα), ἀλλὰ κι ἀπὸ τὴ συνημμένη μετοχὴ *τῆς ἐκπορευομένης.* ὡς θηλυκὸ ἀνευρίσκεται καὶ στ' ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κείμενα πάντοτε. γι' αὐτὸ στὴ Βίβλο τὴν ἀποκαθιστῶ παντοῦ ὡς θηλυκό.

29. *ἐπυξόνουν*

Νο 173,21. *Πᾶσαν τὴν συναγωγὴν... ἐπυξόνουν κατὰ γενέσεις αὐτῶν...* Αὐτὸ τὸ ῥῆμα τὸ ἅπαξ λεγόμενον σ' ὁλόκληρη τὴν ἀρχαία γραμματεία στὰ χειρόγραφα παραδίδεται πιὸ πολὺ *ἐπηξονοῦσαν* καὶ σπανίως *ἐπιξονοῦσαν,* στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις ὅλες ἀνεξαιρέτως προτιμᾶται ἡ γραφὴ *ἐπηξονοῦσαν,* καὶ στὸ Ταμεῖο τῶν Hatch - Redpath λημματολογεῖται ὡς *ἐπαξονεῖν!* λὲς καὶ εἶναι σύνθετο μὲ τὴν πρόθεσι *ἐπὶ* καὶ τὸ ῥῆμα *ἀξονέω!* κατ' ἀρχὴν διώρθωσα τὴ σφαλερὴ κατάληξί του *-οῦσαν,* πού, ὅπως ἀπέδειξα, προέκυψε γιὰ δεκάδες ῥήματα ἀπὸ παραναγνώσεις. (βλ. τὴν ἐδῶ διόρθωσι 82- Ἰε 39,9 *ἥμαρτον*)· κι ἔπειτα ἀποκαθιστώντας καὶ τὸ θέμα του κι ἀνευρίσκοντας τὴ ῥίζα του, τὸ ἀποκατέστησα πλήρως ὡς *πυξονέω - πυξονῶ - ἐπυξόνουν.* παράγεται ἀπὸ τὸ *πυξίον,* ὅπως λεγόταν τὸ βιβλίο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα (Ἡσ 32,9· Ἀβ 2,2. Λουκιανός, Πρὸς ἀπαίδευτον, 15). κι ἐδῶ στὸ Νο 173,21 σημαίνει «βιβλιογραφοῦσαν». καὶ εἶναι τεκμήριο τῆς ἀγραμματοσύνης κι ἀνικανότητος τῶν «κριτικῶν» ἐκδοτῶν τῆς Βίβλου. δὲν μποροῦν νὰ βροῦν τίνος ῥήματος εἶναι ἕνας γραμματικὸς τύπος, στὸν ὁποῖο σκουντουφλοῦν σὰ στραβάδια, πῶς κλίνεται, πῶς γράφεται, ἂν εἶναι ἁπλὸ ἢ σύνθετο ἢ παρασύνθετο, πῶς παράγεται, καὶ τί σημαίνει. καὶ φαντάζονται ἀνύπαρκτα ῥήματα σὰν τὰ *ἀξονέω* κι *ἐπαξονέω!* καὶ τολμοῦν ν' «ἀποκαθιστοῦν» ἀρχαῖα κείμενα καὶ μάλιστα βιβλικά. νὰ μὴν πῶ πάλι καμμιὰ χωριάτικη παροιμία.

30. Σεκρετάριος ὁμοιομορφία

Νο 173,23. Στὸ βιβλίο *Νόμος* καταχωρίζονται δυὸ ἀπογραφὲς τοῦ Ἰσραὴλ στὸ Σινά, μία στὴν ἀρχὴ κατὰ τὸ δεύτερο ἔτος τῆς πορείας (Νο 173) καὶ μία στὸ τέλος κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸ ἔτος (Νο 233). στοὺς πίνακες ἀποτελεσμάτων τῶν ἀπογραφῶν ἡ ἐγγραφὴ - παράγραφος τῆς κάθε φυλῆς ἀρχίζει· *Οἱ υἱοὶ Ῥουβὴν...* (βρέθηκαν τόσοι). ἔτσι 14 φορὲς στὸν πίνακα τῆς δεύτερης ἀπογραφῆς. στὸν πίνακα ὅμως τῆς πρώτης ἀπογραφῆς, ἐνῷ κι αὐτὸς ἀρχίζει μὲ τὴν πρώτη ἐγγραφὴ - παράγραφο *Οἱ υἱοὶ Ῥουβὴν...,* ἔπειτα τὰ χειρόγραφα ἔχουν *τοῖς υἱοῖς Συμεὼν...* κλπ.. τὰ ἴδια ἔχουν κι ὅλες οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις. αὐτὸ στὰ ἑλληνικὰ τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ἀσυνταξία. βέβαια στοὺς Ἑβδομήκοντα μὲ τὴν ἰδιότυπη βαρβαρίζουσα γλῶσσα δὲν εἶναι ἡ μόνη ἀσυνταξία. ἐγὼ δὲν σκαλώνω στὴν ἀσυνταξία· ἐξετάζω τὴ σεκρετάρια συνέπεια κι ὁμοιομορφία, ἡ ὁποία «βγάζει μάτι». ἔχω τὴ γνώμη ὅτι στὸ ἀρχικὸ κείμενο οἱ δυὸ πίνακες ἦταν γραμμένοι πράγματι πινακοειδῶς· κάθε φυλὴ καὶ ἐγγραφὴ - παράγραφος. μόνο στὸν πρῶτο πίνακα ὅμως καὶ μόνον ἀπὸ τὴ δεύτερη παράγραφο καὶ κάτω ἀρχίζει ἡ ἐκτροπή, ἐπειδὴ κάποτε κάποιος σὲ κάποιο πολὺ ἀρχαῖο χειρόγραφο τῆς ἰδιοκτησίας του ἔβαλε σὰν τσεκάρισμα σημάνσεως γιὰ διάκρισι ἕνα σύμβολο, τὸ ὁποῖο ἀργότερα μαζὶ μὲ τὴν πρώτη λέξι *Οἱ* ἐξελήφθη ὡς *Τοῖς* –τὰ ἄρθρα στὰ χειρόγραφα γράφονται μὲ βραχυγραφικὲς τζίφρες–, καὶ φυσικὰ διωρθώθηκε ἀναλόγως καὶ τὸ *υἱοὶ* ὡς *υἱοῖς.* αὐτὸ δὲν συνέβη οὔτε στὸν πίνακα τῆς δεύτερης ἀπογραφῆς, οὔτε στὴν πρώτη κι ἐμφανέστερη ἐγγραφὴ - παράγραφο τοῦ πίνακος τῆς πρώτης ἀπογραφῆς. διώρθωσα καὶ στὶς παρακάτω ἀρχὲς ἐγγραφῶν τὸ *Τοῖς υἱοῖς* σὲ *Οἱ υἱοί.*

31. *μάννα*

Νο 200,3. Ἡ ἀνελλήνιστη καὶ ἄκλιτη κοινὴ λέξι *μάννα* στὰ χειρόγραφα ἀνευρίσκεται ἄλλοτε μὲ δύο *νν* κι ἄλλοτε μὲ ἕνα· κι ἄλλοτε γράφεται μόνο *μάν.* τὸ τελευταῖο πιθανῶς γράφτηκε ἐπίτηδες ἀτελείωτο ἀπὸ κάποιον γραφέα ὡς ἐκκρεμότητα, γιὰ νὰ διαπιστώσῃ πρῶτα ἂν πρέπει νὰ τὸ γράψῃ μὲ ἕνα ἢ δύο *ν* καὶ νὰ τὸ συμπληρώσῃ ἀργότερα, ἀλλὰ λησμονήθηκε κι ἔμεινε ἔτσι. ἀνευρίσκεται 14 φορὲς στὴν Π. Διαθήκη καὶ 5 στὴν Κ. Διαθήκη. τὸ ἀποκατέστησα παντοῦ ὡς *μάννα.*

32. *Κωρὴ - Κωρηΐμ - Κωρῆται*

Κωρή Νο 213,1· 4· 6· 8· 16· 19· 22-24· 30· 214,5· 215,10· 234,3· Πα 26,2· 17· 64,21· 82,16.

Κωρηΐμ Πα 26,2.

Κωρῆται Πα 5,6.

Στὰ χειρόγραφα παντοῦ γράφονται *Κορέ, Κορεΐμ, Κορῖται,* ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Πα 26,2 ὅπου παραδίδεται *Κωρή.* κι ὁ Ἰώσηπος γράφει τὸ ὄνομα *Κορῆς,* διατηρώντας τοὐλάχιστο τὸ *η* στὴ λήγουσα, κι ὁ Λουκιανὸς τόσο στὸ Πα 5,6 ἀντὶ τοῦ *Κωρῆται* ὅσο καὶ στὸ Πα 64,21 ἀντὶ τοῦ *υἱῶν Κωρὴ* γράφει *Κορηνοί,* διατηρώντας πάλι τοὐλάχιστο τὸ *η.*

Τὰ *ω* καὶ *η* τοῦ *Κωρὴ* τὰ ἔκανε *ο* καὶ *ε,* «συμμορφώνοντας» τοὺς Ἑβδομήκοντα μὲ τὸ πρωτομασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ καὶ προφανῶς μὲ τὴ μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα ὁ Ὠριγένης στὰ Ἑξαπλᾶ του· ἐπειδὴ καὶ οἱ τρεῖς τους διάβασαν τὸ βραχυγραφημένο κι ἀφωνηέντιστο ἀκόμη μασοριτικὸ ϱ *ρ'* ὡς *Κορέ.* κι ἀπὸ τὰ Ἑξαπλᾶ τὴ βλακεία οἱ θαυμασταὶ τοῦ Ὠριγένους τὴ μετέδωσαν στοὺς χριστιανικῆς χρήσεως Ἑβδομήκοντα. καὶ κατ' ἐπέκτασιν «συμμόρφωσαν» καὶ τὰ *Κωρηΐμ* καὶ *Κωρῆται* ὡς *Κορεΐμ* καὶ *Κορῖται.* λογιώτατα στραβάδια ποὺ μὲ τὴ λογιότητά τους κατέστρεψαν ἕνα ὑψηλῆς ἀξίας τεκμήριο γιὰ τὴ χρονολόγησι τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα.

Στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ γραφὴ τὰ *η* καὶ *ω* δὲν εἶναι παρὰ μακρὰ *ε* καὶ *ο.* στὰ προκλασσικὰ ἑλληνικὰ ἀνασκαφικῶς εὑρισκόμενα χαρακτικὰ κείμενα δὲν ὑπάρχουν *η* καὶ *ω*· γράφονται κι αὐτὰ ὡς δίχρονα *ε* καὶ *ο,* ὅπως καὶ τὰ μέχρι σήμερα δίχρονα *α ι υ,* π.χ. *ΗΙΠΠΕΣ, ΗΙΕΡΕΣ, ΔΟΡΙΕΣ, ΑΧΑΡΝΕΣ,* δηλαδὴ *ἵππῆς, ἱερῆς, Δωριῆς, Ἀχαρνῆς.* τὰ *Η* καὶ *Ω* ἐπινοήθηκαν στὴ Σάμο γύρω στὸ 500 π.Χ. κι ἀπὸ τότε ἔχουμε τὸ ἀλφάβητό μας μὲ 24 γράμματα· πιὸ μπροστὰ τὸ εἴχαμε μὲ 22 γράμματα. οἱ Σάμιοι μὲ τὰ *Η* καὶ *Ω* ἤθελαν νὰ σημάνουν τὸ μακρὸ *Ε* καὶ τὸ μακρὸ *Ο.* κι ἔτσι τὰ γράμματα *Ε* καὶ *Ο* ἔμειναν μόνο γιὰ τὰ βραχέα. οἱ Ἀθηναῖοι δέχτηκαν τὸ ἀλφάβητο τῶν 24 γραμμάτων μὲ *Η* καὶ *Ω* μόνον ὅταν ἦταν πρὸ ἑνὸς ἔτους συντριμμένοι καὶ ὑπόδουλοι στὸ τέλος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου τὸ 403 π.Χ.. καὶ μετὰ 67 χρόνια τὸ σαμιακὸ ἀλφάβητο τῶν 24 γραμμάτων τὸ ἔκανε πανελλήνιο τὸ 336 π.Χ. ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. ἡ δὲ διάκρισι βραχέων καὶ μακρῶν στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔσπασε περίπου 80 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ σχεδὸν ἀμέσως μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀνεψιοῦ του Πτολεμαίου Β΄ τοῦ Φιλαδέλφου, μὲ τὴ φωνητικὴ ἐπίδρασι τῶν ἀλλογλώσσων ὑποταχθέντων λαῶν ποὺ ἔγιναν ἑλληνόγλωσσοι. ἡ ἐπίδρασι αὐτὴ συμβαίνει κι ἄλλες φορὲς σ' ὅλες τὶς

γλῶσσες· κι ὅταν γίνεται, δὲν φαίνεται καθόλου. τὴν ἀγγλικὴ λ.χ. τὴν ἔκανε ἔτσι ἡ ἀποικιοκρατία. ἡ γενεὰ ποὺ πρόφερε τελευταία τὰ μακρὰ διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ βραχέα, εἶχε δέ, ὅπως λέμε οἱ φιλόλογοι, *προσῳδίαν,* ἦταν ἡ γενεὰ τοῦ Πτολεμαίου Β΄. ὁ Πτολεμαῖος Α΄, ἑτεροθαλὴς ἀδερφὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἀνήκοντας στὴν παλιὰ γενεά, τὴν τοῦ ἀδερφοῦ του, τὴ γενεὰ τὴν πρὸ τῶν μακεδονικῶν κατακτήσεων καὶ τοῦ γλωσσικοῦ συγχρωτισμοῦ μὲ τοὺς ἀλλοδαπούς, πρόφερε τὰ *η* καὶ *ω* ὡς μακρὰ *ε* καὶ *ο*΄ πιθανῶς λίγο ἔτσι κι ὁ γιός του Πτολεμαῖος Β΄ τοὐλάχιστο στὰ νιάτα του, ὅταν συμβασίλευε στὴν Αἴγυπτο μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του. κι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Πτολεμαίου Β΄ ἔγινε ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἀπὸ ἑλληνομαθεῖς Ἑβραίους. οἱ μεταφρασταὶ τῆς μεταφράσεως αὐτῆς, ὅταν μετέφραζαν, εἶχαν στὴν ἑλληνική τους ὁπωσδήποτε *προσῳδίαν* (διάκρισι βραχέων καὶ μακρῶν, προφορὰ τῆς δασείας καὶ τῆς ὑπογεγραμμένης, διάκρισι τῶν τόνων ὀξείας βαρείας περισπωμένης, ἀρχαία προφορὰ ὅλων τῶν γραμμάτων).

Ἡ γραφὴ τοῦ ὀνόματος *Κωρὴ* παραδίδεται ἔτσι σὲ ἀρκετὰ χειρόγραφα, ὅπως τὰ 64 καὶ 119 τοῦ 10^{ου} αἰῶνος καὶ τὸ 46 τοῦ 12^{ου} αἰῶνος (ἀντιστοίχως parisinum gr. 2, φ. 359, καὶ parisinum gr. 7, φ. 198, στήλη Α, καὶ parisinum coislinianum 4, φ. 239^{v}), καὶ ἄλλα, ὅπως τὸ 03 ἢ Β τοῦ Δ΄ αἰῶνος *(Κωρὴ)* καὶ τὰ 02 ἢ Α, καὶ 031 ἢ V τοῦ 9^{ου} αἰῶνος (*Κωρὲ* μὲ ἀμφιταλάντευσι τοῦ γραφέως καὶ τῶν δύο), καὶ πολλὰ μικρογράμματα. καὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ *η* ἔχουν ὁ Ἰώσηπος *Κορῆς* (Ἀρχ. 4,14· 20· 21· 33· 54· 56) ἀντὶ τοῦ *Κωρὴ* ποὺ πολὺ ἀργότερα γράφτηκε *Κορέ,* κι ὁ Λουκιανὸς στὰ Πα 5,6 καὶ 64,21 ἔχει *Κορηνοὶ* ἀντὶ τῶν *Κωρηΐμ* καὶ *Κωρῆται*΄ τὸ *ω* ἔχασε τὴν προσῳδία του πρὶν ἀπὸ τὸ *η,* ἔγινε δηλαδὴ βραχὺ *ο* πρὶν ἀπὸ τὸ *η* ποὺ ἔγινε *ε.*

Αὐτὰ εἶναι δυὸ ἀπὸ τ' ἀμάχητα τεκμήρια ὅτι ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ἡ ὁποία, πρὶν τσαλαπατηθῇ ἀπὸ τὰ παρανοϊκὰ καὶ λυσσασμένα τσόκαρα Ἀκιβὰ καὶ Ἀκύλα καὶ Ὠριγένη, ἔγραφε τὰ ὀνόματα αὐτὰ *Κωρή, Κωρηΐμ, Κωρῆται,* καὶ ἔγινε μεμαρτυρημένως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πτολεμαίου Β΄, βασιλεύσαντος κατὰ τὰ ἔτη 285-246 π.Χ., ἔγινε –ἡ μετάφρασι– κατὰ τὰ ἔτη 285-280, καὶ ὄχι 250-246 π.Χ..

Σ' ὅλα τὰ προσημειωμένα 19 χωρία ἀποκατέστησα τὰ τρία ὀνόματα *Κωρή, Κωρηΐμ, Κωρῆται,* ἐπαναφέροντας τὴν εὐτυχῶς διασωθεῖσα καὶ παραδοθεῖσα ἀρχικὴ γραφή τους, τὴ γραφὴ τῶν μεταφραστῶν τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ διασῴζοντας τὰ ἀμάχητα τεκμήρια τῆς ἡλικίας τῆς μεταφράσεως αὐτῆς, τὴν ὁποία εἰσηγήθηκε, ἐκτέλεσε μὲ φερεγγύους μεταφραστάς, ἐνέκρινε, καὶ προστάτευσε τὸ μέγα *Συνέδριον τῶν Ἑβδομήκοντα πρεσβυτέρων* τοῦ προχριστιανικοῦ Ἰσραήλ. καὶ χρονολόγησα σωστὰ καὶ ἀκριβέστερα αὐτὴ τὴ μετάφρασι στὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Πτολεμαίου Β΄, 285-280 π.Χ.. ἔπειτα τὸ *Κωρὴ*

ἐξακολούθησε μὲν νὰ γράφεται ἔτσι, ἀλλὰ προφερόταν *Κορέ*· οἱ Πόντιοι λένε *νύφε (=νύφη, νύμφη).* ὅπως καὶ σήμερα τὰ ὀνόματα *Θαλῆς* καὶ *Λεωνίδας* προφέρονται μὲν *Θαλὶς* καὶ *Λεονίδας,* ἀλλὰ γράφονται *Θαλῆς* καὶ *Λεωνίδας.* ἢ ὅπως καὶ τὸ *Δαυΐδ* ἤδη ἀπὸ τὴν ἑλληνορρωμαϊκὴ ἀρχαιότητα προφέρεται *Δαβίδ,* ἀλλὰ γράφεται *Δαυΐδ,* ὅπως γράφεται καὶ στὰ φερέγγυα ἀρχαῖα χειρόγραφα· ἀκόμη καὶ στὸ Κοράνιο γράφεται *Νταούτ* –τὸ *υ* ἦταν *ου,* ὅπως δείχνουν οἱ λέξεις *μουστάκι (μύσταξ), κουτί (κυτίον), σκουτιά (σκυτία), τούμπανο (τύμπανον), κούπα (κύπελλον), τρούφα (τρυφή), στουππί (στυππίον) ῥουκάνη - ῥουκανίδια (ῥυκάνη)* καὶ πολλὲς ἄλλες τέτοιες ἐπιβιώσεις– καὶ στὴ λατινικὴ γράφεται *David* ἢ *Dauid* καὶ ὄχι ποτὲ *Dabid.* μετὰ 355 χρόνια βέβαια, στὸν καιρὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅταν γράφτηκε ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα, ἡ προσῳδία εἶχε χαθῆ πρὸ πολλοῦ τελείως, τὰ *ο* καὶ *ω* εἶχαν τὴν ἴδια προφορά, ἐνῷ τὰ *ε* καὶ *η* εἶχαν ἐντελῶς διαφορετική, αὐτὴ ποὺ ἔχουν καὶ σήμερα, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ὄνομα προφερόταν καὶ γραφόταν *Κορέ* (Ἰδ 2,9). οἱ πολὺ μετὰ τὴν Κ. Διαθήκη, τοῦ Β΄ καὶ Γ΄ αἰῶνος, Ἀκιβὰ Ἀκύλας Σύμμαχος Ὠριγένης δὲν εἶχαν πλέον οὔτε ὑποψία γιὰ τὸ παρῳχημένο κι ἀποσβεσμένο φαινόμενο τῆς προσῳδίας, ποὺ ὑπῆρχε στὸν καιρὸ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα. σήμερα διάφορα μικρονοϊκὰ ἀμαθῆ τεμπέλικα ναρκισσικὰ καὶ φθονερὰ στραβάδια καὶ κουτορνίθια καὶ τσόκαρα καταστρέφουν τέτοια ὑψηλῆς ἀξίας τεκμήρια, ἐπειδὴ ἡ ἀνορθογραφία ξεκουράζει τὴν τεμπελιά τους τὴν ἀγραμματοσύνη τους καὶ τὴ μικρόνοιά τους, ποὺ θὰ ἤθελε νὰ ἔχῃ μὲν διδακτορικὰ πτυχία, ἀλλ' ἡ γλῶσσα νὰ εἶναι μόνο δύο λέξεις, *γὰβ* καὶ *γὰβ γάβ,* καὶ ἡ γραφὴ νὰ ἔχῃ μόνο δύο γράμματα, | καὶ —, μία κατακόρυφο καὶ μιὰ ὁριζόντια, ἕνα γράμμα γιὰ τὸ *γὰβ* κι ἕνα γιὰ τὸ *γὰβ γάβ.* καὶ ἡ ἐπιστήμη τῶν ἱερῶν γραμμάτων πάσχει ἀπὸ ὄχι λίγα τέτοια ἄτομα. δῶσε σ' ἕνα τέτοιο ἄτομο ἕνα εὑρετήριο ὅλων τῶν βιβλικῶν χωρίων τῆς PG, γιὰ νὰ βελτιωθῇ, κι αὐτὸς θὰ τρέξῃ στὴ Γερμανία νὰ τὸ χαρίσῃ σὲ ἀπίστους προτεστάντες, γιὰ νὰ βάλουν καὶ τ' ὄνομά του σὲ μιὰ ἄκριτη «κριτικὴ» ἔκδοσι τῆς Βίβλου!

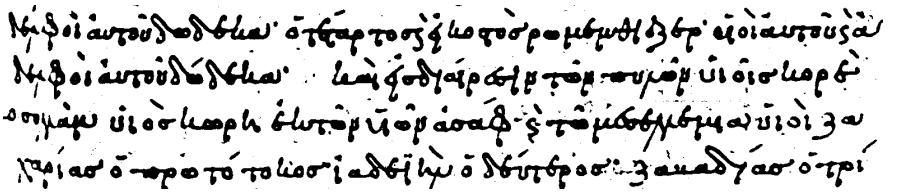

Πα 26,1-2. Χειρόγραφο 64 (parisinum graecum 2), φ. 359 τοῦ 10ου αἰῶνος· τὸ ὄνομα γράφεται τὴ μιὰ φορὰ Κορὲ καὶ τὴν ἄλλη *Κωρή.*

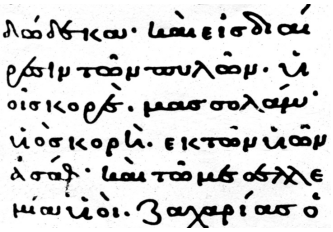

Πα 26,1-2. Χειρόγραφο 119 (parisinum graecum 7), φ. 198, τοῦ 10ου αἰῶνος· τὸ ὄνομα γράφεται τὴ μία φορὰ Κορὲ καὶ τὴν ἄλλη Κορή.

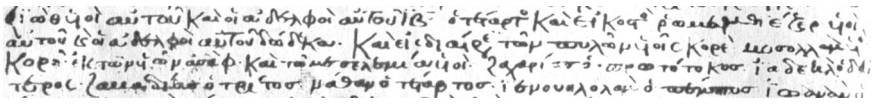

Πα 26,1-2. Χειρόγραφο 46 (parisinum coislinianum 4), φ. 239v, τοῦ 12ου αἰῶνος· τὸ ὄνομα γράφεται τὴ μία φορὰ Κορὴ καὶ τὴν ἄλλη Κορέ.

33. *Χλιδὼν - ψέλιον - περιδέξια*

Νο 240,27· *...καὶ χλιδῶνα καὶ ψέλιον καὶ δακτύλιον [καὶ περιδέξιον]...*

Ἠσ 5,5· *...τὸ ἐμπλόκιον [καὶ τὰ περιδέξια] καὶ τοὺς δακτυλίους...*

Καὶ στὰ δυὸ χωρία τὰ *[περιδέξιον]* καὶ *[περιδέξια]* ἦταν ἑρμηνεύματα τῆς ᾠ̓ας στὰ *χλιδὼν* καὶ *ψέλιον* τοῦ κειμένου, κι ὅταν χώθηκαν ὡς γλωσσήματα μέσα στὸ κείμενο, προστέθηκαν καὶ ἄρθρα καὶ σύνδεσμοι *[καὶ τὰ]* γιὰ τὴν προσαρμογή. *χλιδὼν* εἶναι τὸ βραχιόνιον - βραχιόλιον - βραχιόλι τοῦ βραχίονος, καὶ *ψέλιον* εἶναι τὸ βραχιόλι τοῦ καρποῦ τῆς χειρός· λεγόταν δὲ *χεὶρ* τότε ἡ ἀπὸ τὸν καρπὸ καὶ κάτω παλάμη μόνο, ἐνῷ τὰ ἄλλα δύο μέρη λέγονταν *βραχίων καὶ ὠλένη.* ἔτσι φαίνεται σαφῶς στὰ Γε 41,9 *δύο ψέλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς,* καὶ Δδ 58,11 *τὸν χλιδῶνα τὸν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ.* ὀβελίζω τὰ ἑρμηνευτικὰ σχόλια τῆς ᾠ̓ας *περιδέξιον* καὶ *περιδέξια. περιδέξια* λέγονταν ἀργότερα καὶ τὰ δυὸ κοσμήματα μαζί, ἐπειδὴ περιτύλιγαν τὸ δεξιὸ χέρι.

34. *ἦρα*

Νο 243,7-47. Πολλὰ χειρόγραφα καὶ πολλὲς «κριτικὲς» ἐκδόσεις γράφουν μὲ ὑπογεγραμμένη καὶ τὸν ἀόριστο τοῦ *αἴρω* καὶ τῶν συνθέ-

των του *ἦρα ἀπῆρα ἐπῆρα ἐξῆρα μετῆρα.* τὸ λάθος αὐτὸ γίνεται σὲ πολλὲς ἑκατοντάδες χωρίων· νὰ μὴν πῶ τώρα καμμιὰ χωριάτικη παροιμία. ἡ ὑπογεγραμμένη μπαίνει μόνο στὸν παρατατικὸ *ἦρον.*

35. *τὸ ἦπαρ*

Δε 5,360.

Ἑβδομήκοντα	*Δώσεις τὸν βραχίονα τῷ ἱερεῖ καὶ τὰ στηθύνια καὶ τὸ ἦπαρ.*
χφφ τῶν Ο΄	*σιαγόνια ἔνυστρον.*
μασοριτικό	... ε ζρο υ ε λ'ιιμ υ ε ϱβε
	... τοὺς βραχίονας καὶ τὰς σιαγόνας καὶ τὸν στόμαχον
ταργούμ	... τὸν βραχίονα καὶ τὴν σιαγόνα καὶ τὸν στόμαχον
μαρκιανή	... τὸν βραχίονα τάς τε σιαγόνας καὶ τὸ ἔνυστρον
vulgata	... armum ac ventriculum (=τὴν ὠμοπλάτην καὶ τὸν στόμαχον)
συριακή	... τὴν ὠμοπλάτην καὶ τὴν σιαγόνα καὶ τὸν στόμαχον
ἀραβική	... τὴν ὠμοπλάτην τὴν σιαγόνα καὶ τὸν στόμαχον
αἰθιοπική	... τὴν ὠμοπλάτην καὶ τὰς σιαγόνας καὶ τὸν στόμαχον
γερμανική	... die Vorderkeule und beide Kinnbacken und den Magen
γαλλική	... l'épaule, les joues et la panse
ἱσπανική	... la espaldilla, las quijadas, y el cuajar
ἰταλική	... la spalla, le mascelle, e il ventre
ἀγγλική (1611)	... the shoulder, and the two cheeks, and the maw
ἀγγλική (1946)	... the shoulder and the two cheeks and the stomach
Ἰωαννίδης (Βάμβ.)	... τὸν ὦμον καὶ τὰς σιαγόνας καὶ τὴν κοιλίαν
Γιαννακόπουλος	... τὸν βραχίονα τὰς δύο σιαγόνας καὶ τὸν στόμαχον
Χαστούπης	... ὁ ὦμος αἱ σιαγόνες καὶ ἡ κοιλία
Κολιτσάρας	... τὴν δεξιὰν ὠμοπλάτην καὶ τὸν στόμαχον
Ψαλτάκης	... τὴν δεξιὰν ὠμοπλάτην (μὲ τὸ πόδι) καὶ τὰ δύο σιαγόνια καὶ τὸ στομάχι
χιλιασταί	... τὴν ὠμοπλάτη καὶ τὰ σιαγόνια καὶ τὸ στομάχι
Βέλλας κλπ.	... τὴν ὠμοπλάτη, τὰ δυὸ σαγόνια καὶ τὸ στομάχι
Walton, Ess, Tischendorf, Nestle, Swete, Rahlfs, Μπρατσιώτης, Wevers - Quast	... τὸν βραχίονα καὶ τὰ σιαγόνια καὶ τὸ ἔνυστρον

Στὴν Π. Διαθήκη ὑπάρχουν ὀχτὼ χωρία, 7 στὸ Νόμο καὶ 1 στὸ Δευτερονόμιο, ὅπου λέγεται ποιό εἶναι τὸ δικαίωμα - μερίδιο τοῦ ἱερατείου ἀπὸ τὰ θυσιαζόμενα ζῷα, τὰ ὁποῖα ψήνονται μαγειρεύονται τηγανίζονται, γιὰ νὰ φαγωθοῦν. εἶναι δύο κομμάτια, ἕνα κρέας κι ἕνα σπλάχνο. τὸ κρέας εἶναι τὸ στῆθος μαζὶ μὲ τὸ δεξιὸ μπροστινὸ πόδι (ὅσοι ξέρουν ἀπὸ ζῷα καὶ σφαχτάρια, ξέρουν ὅτι αὐτὰ μποροῦν

νὰ εἶναι ἕνα μόνο κομμάτι περίπου ὁ *ὦμος,* ὅπως τὸ λέει ὁ προφήτης Μαλαχίας (2,3)), καὶ τὸ σπλάχνο εἶναι τὸ συκώτι *(ἧπαρ)* (ἐπίσης οἱ ἴδιοι ξέρουν ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλείτερο ἀπὸ τὰ 12 φαγώσιμα σπλάχνα (καρδιά, 2 πνευμόνια, διάφραγμα, γλῶσσα, συκώτι, πάγκρεας, σπλήνας, 2 νεφρά, καὶ 2 ὄρχεις). ὁ πεπτικὸς σωλήνας ὁλόκληρος, ἀπὸ τὸ φάρυγγα μέχρι τὸν πρωκτό, στὴ Βίβλο ἀπαγορεύται νὰ φαγωθῇ καὶ διατάσσεται αὐστηρῶς ν' ἀφαιρῆται μὲ προσοχὴ μονοκόμματος καὶ νὰ πετάζεται ὡς ἀκάθαρτο καὶ βρόμικο σκουπίδι. οἱ Ἰσραηλῖτες δηλαδὴ δὲν ἔτρωγαν ποτὲ κοκορέτσια. τὰ κατὰ τὴ Βίβλο θυσιαζόμενα ζῷα ἦταν κυρίως καὶ συνήθως τρία φυτοφάγα καὶ μηρυκαστικὰ ζῷα (γίδια, πρόβατα, βόδια), καὶ δευτερευόντως καὶ σπανίως τρία φυτοφάγα καὶ σπερμοφάγα πτηνά (κοτόπουλα, περιστέρια, τρυγόνια). τὰ τρία μηρυκαστικὰ ἔχουν τέσσερα στομάχια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὠνομάζονταν *κοιλία κεκρύφαλος ἐχῖνος ἤνυστρον* (Ἀριστοτέλης, Ἱστ. ζῴων 2,17,507β). τὸ τελευταῖο στὴν ἑλληνιστικὴ κοινὴ τῶν Ἑβδομήκοντα λέγεται *ἔνυστρον* (Μα 2,3). στὸ *ἔνυστρον* οἱ χωνεμένες πιὰ τροφὲς εἶναι σκατά, κι ὡς τέτοια προχωροῦν στὰ δύο ἔντερα, τὸ λεπτὸ καὶ τὸ παχύ.

Κι ἐνῷ στὰ 7 σχετικὰ χωρία τοῦ Νόμου (Νο 80,27-28· 130,3-7· 145,30· 146,20-21· 149,6-7· 185,6-7· 218,11-12) τὰ τρία μέρη ποὺ δίνονται ὡς *δικαίωμα* στὸν *ἱερέα* - θύτη εἶναι ὁ *βραχίων,* τὸ *στηθύνιον* καὶ τὸ *ἧπαρ,* ξαφνικὰ στὸ Δευτερονόμιο, μία μόνο φορά, λέγονται *βραχίων, σιαγόνια, ἔνυστρον.* πρόκειται γιὰ λάθος στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα. αὐτὸ ὅμως εἶναι λάθος ποὺ παρεισέφρησε μετὰ τὸν Γ΄ αἰῶνα ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ ἑβραϊκὸ τοῦ Ἀκιβὰ μέσῳ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους. διότι ἔτσι ἔχει μέχρι σήμερα τὸ μασοριτικό, καὶ ὅλες οἱ ἀρχαῖες μεταφράσεις του, καί γε ἡ βουλγάτα τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου, καὶ οἱ πέντε μητρικὲς εὐρωπαϊκὲς μεταφράσεις τῶν προτεσταντῶν, καί γε οἱ μεταφράσεις τῶν δικῶν μας ὀρθοδοξούληδων καὶ μή, ποὺ ἄμεσα ἢ ἔμμεσα κρέμονται ἀπὸ τὶς προτεσταντικὲς μεταφράσεις. δηλαδὴ ὅλοι αὐτοὶ κάνουν τὸ *ἧπαρ* σκατά, καὶ σκατὰ δίνουν στὸν ἱερέα ὡς *δικαίωμά* του ἀπὸ τὴ θυσία! τοῦ δίνουν κι ἀντὶ τοῦ στήθους τὶς *σιαγόνες,* οἱ ὁποῖες ἔχουν μόνο κόκκαλα καὶ δόντια. τί νὰ τὰ κάνῃ τὰ πρόσθετα δόντια ὁ ἱερεύς; μήπως γιὰ νὰ φάῃ τὰ σκατὰ τοῦ χρειάζονται πρόσθετα δόντια;

Πῶς ὁ στριμμένος Ἀκιβὰ κι ὁ αὐτευνουχισμένος λαθροκίναιδος Ὠριγένης ἀντικατέστησαν τὸ στῆθος καὶ τὸ συκώτι μὲ κόκκαλα - δόντια καὶ σκατά; ποῦ τὰ βρῆκαν; τὰ βρῆκαν σ' ἕνα χωρίο τοῦ προφήτου Μαλαχίου, ὅπου ὁ ἐξωργισμένος Κύριος, ἔχοντας σιχαθῆ τὶς σκατωμένες ἑορτὲς τῶν ὑποκριτῶν Ἰουδαίων ἱερέων, τοὺς ἀπειλεῖ ὅτι, μαζὶ μὲ τὸν *ὦμον (=βραχίονα καὶ στηθύνιον)* τῶν θυσιαζομένων

ζῴων, ἀντὶ γιὰ τὸ *ἧπαρ* θὰ τοὺς πετάξῃ στὰ μοῦτρα τους τὰ σκατὰ τοῦ *ἐνύστρου.* λέει· *Ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον καὶ σκορπιῶ τὸ ἔνυστρον ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν· ἕνεκεν τῶν ἑορτῶν ὑμῶν* (Μα 2,3). τὸ ἕνα παθιασμένο στραβάδι, ὁ Ἀκιβά, εἶδε τὸ χωρίο τοῦ Μαλαχίου μυωπικά, χωρὶς νὰ προσέξῃ τὰ συμφραζόμενα, ξέκοψε ὡς παράλληλη τὴ φράσι *τὸν ὦμον καὶ τὸ ἔνυστρον* ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα, καὶ τὴν ἔβαλε στὸ ἐξεταζόμενο χωρίο τοῦ Δευτερονομίου (5,360) ἀντὶ τῆς φράσεως *τὰ στηθύνια καὶ τὸ ἧπαρ.* αὐτὸ βέβαια ἔγινε στὸ μασοριτικὸ κείμενο. ὁ Ἀκιβὰ ἔκανε αὐτὸ τὸ μπάλωμα, ἐπειδὴ ἢ τὸ γνήσιο ἦταν φθαρμένο, καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ διαβάσῃ, ἢ ἦταν ἀκέραιο, ἀλλὰ δὲν τὸ καταλάβαινε. ἔπειτα τὸ ἄλλο παθιασμένο στραβάδι, ὁ Ὠριγένης, μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ του καρφίτσωσε τὸ μασοριτικὸ μπάλωμα ὡς διόρθωσι - συμμόρφωσι στοὺς Ἑβδομήκοντα ἀντὶ γιὰ τὴν ἀρχικὴ καὶ γνήσια γραφὴ *τὸ στηθύνιον καὶ τὸ ἧπαρ.* ἔπειτα τὰ ἄλλα δυὸ στραβάδια, ὁ ῥαββῖνος Βαρανίνα κι ὁ μοναχὸς Ἱερώνυμος μετέφεραν στὸ σκεύασμά τους αὐτὰ τὰ σκατὰ γιὰ τὸν ἱερέα. ἔπειτα οἱ προτεστάντες μεταφρασταὶ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος υἱοθέτησαν αὐτὰ τὰ σκατὰ γιὰ τὸν ἱερέα ὡς παλιὰ πλέον, κι ἀπ' αὐτοὺς τὰ πῆραν καὶ τ' ἀξιοποίησαν οἱ δικοί μας ὀρθοδοξούληδες στὶς μεταφράσεις των ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε τῶν Ο΄ καὶ ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ «θείου ἀρχετύπου». γιὰ τοὺς ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ καὶ τὸν Ὠριγένη μέχρι τοὺς Γ. Ἰωαννίδη - Ν. Βάμβα ἐξεπληρώθη στὴν κυριολεξία της ἡ παροιμία «Βάλε τὸν κόλο μάγειρα νὰ σοῦ μαγειρέψῃ σκατά». οἱ μεταγενέστεροι ἁπλῶς ἀντέγραψαν οἱ καημένοι «ὅ,τι λὲν οἱ προλαλήσαντες»· ὅπως σὲ κάποιες γραπτὲς ἐξετάσεις λυκείου στὴν ἐρώτησι ποιοί ἔκαναν τὸν παρθενῶνα τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, ἕνας καλὸς μαθητὴς ψιθύρισε στοὺς κουμποῦρες «Ὁ Φειδίας κι ὁ Ἰκτῖνος», κι ἐκεῖνοι ἔγραψαν «Ὁ Φειδίας αὐτὸ τὸ κτῆνος».

Ἀποκατέστησα τὸ ἐξεταζόμενο χωρίο τοῦ Δευτερονομίου μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἑφτὰ ὁμοίων χωρίων τοῦ Νόμου· ὅπως ἀποκαθίστανται συνήθως τὰ στερεότυπα σεκρετάρια φθαρμένα κείμενα τῶν σπασμένων ἐπιγραφῶν ἢ τῶν κουρελιασμένων παπυρικῶν σπαραγμάτων· ὅτι τὸ *δικαίωμα τοῦ ἱερέως* κατὰ τὶς θυσίες ἦταν ὁ δεξιὸς *βραχίων* καὶ τὸ *στηθύνιον* καὶ τὸ *ἧπαρ.* εἶδα καὶ τὸ φοβερὸ χωρίο τοῦ Μαλαχίου, κατανοώντας το μὲ τὴ συνάφειά του κι ἀνακαλύπτοντας τὴν πηγὴ καὶ τὸ στήριγμα τοῦ Ἀκιβὰ τοῦ Ὠριγένους τοῦ Βαρανίνα καὶ τοῦ Ἱερωνύμου, οἱ ὁποῖοι μαγάρισαν τὸ κείμενο τῶν Ο΄ καὶ δηλητηρίασαν τοὺς μεταγενεστέρους μεταφραστὰς ὅλους· ἔχουν σκατώσει δηλαδὴ τοὺς πάντες. φοβεροὶ μεταφρασταί.

Ἡ «κριτικὴ» ἔκδοσι τῆς Π. Διαθήκης ἡ νεώτερη ὅλων (1977), ποὺ θαυμάζεται κι ὡς ἡ ἀνώτερη ὅλων καὶ ἀξεπέραστη, εἶναι ἡ πολύτομη ἔκδοσι τῆς Γοτίγγης, ὅπου ὁ τόμος τοῦ Δευτερονομίου εἶναι 400 σελί-

δες, ἡ δὲ ἔκτασι τοῦ «κριτικοῦ» ὑπομνήματος (apparatus criticus) εἶναι κατὰ μέσον ὅρο 8 φορὲς μεγαλείτερη ἀπὸ τὴν ἔκτασι τοῦ κειμένου· στὸ ἐν λόγῳ ἐδάφιο εἶναι 15 φορὲς μεγαλείτερη. «κριτικοὶ» ἐκδότες εἶναι οἱ διάσημοι προτεστάντες καθηγηταὶ πανεπιστημίου Wevers καὶ Quast. στὸ «κριτικὸ» ὑπόμνημά τους σημειώνουν ἀκόμη καὶ πόσα καὶ ποιά χειρόγραφα ἔχουν *δώσεις* καὶ πόσα καὶ ποιά ἔχουν *δώσης,* ἐνῷ τέτοιες διαφορὲς στὶς κριτικὲς ἐκδόσεις ἀρχαίων κειμένων ὡς περιττὲς δὲν ἀναφέρονται, παρὰ μόνον ἂν ὑπάρχῃ εἰδικὸς λόγος· διορθώνονται σιωπηρῶς. ἀλλιῶς, ἕνα μόνο ἀνορθόγραφο χειρόγραφο μπορεῖ νὰ φουσκώσῃ ὑπέρογκα ὅλα τὰ κριτικὰ ὑπομνήματα. αὐτοὶ ὅμως θέλουν νὰ δείξουν πόσα λάθη ἔχει ἡ Βίβλος. καὶ δὲν σκέφτηκαν ποτέ, νομίζω, ὅτι καὶ δέκα διάσημες ἔντυπες ἐκδόσεις ἂν πάρῃς ὡς χειρόγραφα, καὶ σημειώνῃς σὲ κριτικὸ ὑπόμνημα τὶς διαφορές των, θὰ φτιάξῃς ἕνα κριτικὸ ὑπόμνημα πολὺ παχουλό. εἶναι «ἀκριβέστατοι» καὶ στὴν τρίχα. πολλὴ λεπτομέρεια καὶ ἀκρίβεια· δὲν τοὺς ξεφεύγει τίποτε. τὰ τόσα πρόσθετα σκατὰ ὅμως, ποὺ ἐναποτέθηκαν σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ ἐδάφιο ἀπὸ Ἀκιβάδες καὶ Ὠριγένηδες βλᾶκες σὰν αὐτοὺς τοὺς Wevers καὶ Quast, δὲν τὰ πῆραν μυρωδιὰ οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος. πολὺ «κριτικοὶ» ὅλοι τους· διυλίζουν τὸν κώνωπα καὶ καταπίνουν τὴν κάμηλο μαζὶ μὲ τὰ σκατά της. ἐδῶ τώρα πρέπει νὰ πῶ καὶ μιὰ ἄλλη χωριάτικη παροιμία· «Ἔκανε κι ἡ μῦγα κόλο, κι ἔχεσε τὸν κόσμο ὅλο». τί «βιβλικοὶ» καθηγήταροι εἶναι τέλος πάντων!

36. *Ἡ σκευή*

Δε 5,461. *Οὐκ ἔσται σκευὴ ἀνδρὸς ἐπὶ γυναικί.*

Ὁ σφαλερὸς τονισμὸς *σκεύη* ἀντὶ τοῦ σωστοῦ *σκευὴ* δημιούργησε ἑρμηνευτικὸ στραπάτσο. ἀπὸ μιὰ ἄποψι βέβαια τὸ λάθος ὑπῆρξε πολὺ εὐεργετικό, διότι φανέρωσε τὴν ἀπύθμενη καὶ γενικὴ ἀγραμματοσύνη τῶν ἐκδοτῶν κι ἑρμηνευτῶν τῆς Βίβλου· ἀποδεκάτωσε χιλιάδες τέτοιων, ἴσως κι ἑκατομμύρια ἐπὶ 600 χρόνια. ὅλοι τους ἔχουν *σκεύη* (Walton, Ess, Tischendorf, Nestle, Swete, Rahlfs, κλπ.). καὶ οἱ Hatch - Redpatt στὸ Ταμεῖον τους ἔχουν ἐπίσης *σκεύη* καὶ τὸ καταχωρίζουν στὸ λῆμμα *σκεῦος!* βάλε τοὺς μαγείρους νὰ σοῦ μαγειρέψουν ὅ,τι δὲν τρώγεται. οὔτε κἂν ἤξεραν ὅτι ὑπάρχει ἡ λέξι *σκευὴ (ἡ),* καὶ γράφουν ὅλοι *σκεύη (τά).* τοὺς ἔβλαψαν βέβαια τοὺς μεγάλους «κριτικοὺς» καὶ τὰ λατρεμένα τους μεγαλογράμματα χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα, γράφοντας *ΣΚΕΥΗ,* δὲν τοὺς ἀφήνουν νὰ δοῦν ἂν εἶναι *σκεύη* ἢ *σκευή.* τί φταῖνε οἱ κακόμοιροι; ἢ μήπως εἶναι βαρειὰ ἁμαρτία τὸ

νὰ μὴν ξέρῃ κανεὶς ἀνάγνωσι; *σκευὴ* εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐνδυμασία, ἡ στολή, ἡ φορεσιά. δίνω ἕνα μικρὸ θύραθεν ἀνθολόγιο γιὰ τὴ λέξι *σκευή,* μιὰ πού, ὅπως δείχνουν, δὲν θὰ πᾶνε ποτὲ νὰ μάθουν λίγα ἀρχαῖα ἑλληνικά, χρήσιμα γιὰ νὰ καταλαβαίνουν τὴ Βίβλο.

Σοφοκλῆς, Οἰδ. Κ., 555 - 6˙
Σκευή τε γάρ σε καὶ τὸ δύστηνον κάρα
δηλοῦτον ἡμῖν ὄνθ' ὃς εἶ,...

Εὐριπίδης, Βάκχ., 913 - 5˙
Σὲ τὸν ..... Πενθέα λέγω,
ἔξιθι πάροιθε δωμάτων, ὄφθητί μοι,
σκευὴν γυναικὸς μαινάδος βάκχης ἔχων.

Ἀριστοφάνης, Βάτρ., 108 - 9˙
Δι. Ἀλλ' ὥνπερ ἕνεκα τήνδε τὴν σκευὴν ἔχων
ἦλθον....
(ἐννοεῖ τὴ γυναικεία στολή, ποὺ φοράει ὁ κίναιδος Διόνυσος).
Ἡρόδοτος˙ 1,24,4˙ *Σκευῇ πάσῃ* (= μὲ ὅλα τὰ φορέματά του).
– 7,15,3˙ *Εἰ λάβοις τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν καὶ ἐνδύς....*
– 7,62,1˙ *Μηδικὴ αὕτη ἡ σκευή ἐστι καὶ οὐ περσική.*

Θουκυδίδης 1,130,1˙ *Σκευάς τε μηδικὰς ἐνδυόμενος (ὁ Παυσανίας)...*

Λυσίας, Ἀπολογία δωροδοκίας, 4˙ *Ἀνήλωσα σὺν τῇ τῆς σκευῆς ἀναθέσει ἑκκαίδεκα μνᾶς,....*

Σκευὴ λοιπὸν εἶναι ἡ ἐνδυμασία, ἡ στολή, ἡ φορεσιά. καὶ μέχρι σήμερα λέμε συχνὰ τὴ λέξι *σκευὴ* στὰ σύνθετα *οἰκοσκευὴ* (= ἱματισμὸς τοῦ σπιτιοῦ, κλινοστρωμνές) *ἀποσκευὴ συσκευὴ κατασκευὴ προκατασκευὴ παρασκευὴ ἐπισκευὴ μετασκευὴ διασκευὴ ἀνασκευή.*

37. *Ἀμμωνῖται*

Δε 5,496. Ἡ παραλλαγὴ τοῦ ὀνόματος *Ἀμμὼν* στὰ χειρόγραφα τῆς Π. Διαθήκης ἀνευρίσκεται 104 φορὲς (86%), ἐνῷ ἡ παραλλαγὴ *Ἀμμὰν* 17 φορές (14%). στὰ βιβλία Δδ Βα Ἀν οἱ δυὸ παραλλαγὲς ἐναλλάσσονται ἀκανόνιστα. διώρθωσα παντοῦ *Ἀμμών.* κι ἀπὸ τὰ θηλυκὰ *Ἀμμωνῖτις* κι *Ἀμμανῖτις* προέκρινα τὸ *Ἀμμωνῖτις.* τὰ *Ἀμμανίτης - Ἀμμανῖτις* εἶναι τῶν μετὰ Χριστὸν χρόνων καὶ πολὺ ὄψιμα.

38. *Τὸ Πέραν τοῦ Ἰορδάνου*

Ἰη 9,1. *Ἐπὶ δυσμῶν Ἰεριχὼ ἐν τῷ Πέραν τοῦ Ἰορδάνου.*
Ἰη 30,5. *Οὗτοι οὓς κατεκληρονόμησε Μωϋσῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν Ἀραβὼθ Μωὰβ ἐν τῷ Πέραν τοῦ Ἰορδάνου τοῦ κατὰ Ἰεριχὼ ἀπ' ἀνατολῶν.*

Τὸ ἀνατολικὸ *Πέραν* καὶ τὸ δυτικὸ *Πέραν.*

Ὅταν λέγεται ἁπλῶς *πέραν τοῦ Ἰορδάνου,* εἶναι τοπικὸ ἐπίρρημα· ὅταν ὅμως λέγεται ἐνάρθρως *ἐν τῷ Πέραν τοῦ Ἰορδάνου* εἶναι οὐσιαστικοποιημένο καὶ οὐσιαστικῶς τοπωνύμιο. (στὴν Κωνσταντινούπολι ὑπάρχει καὶ προάστιο ποὺ τοῦ κάθισε τὸ ὄνομα *Πέραν.* ὅπως κι ἀπὸ τὶς πολλὲς ἰσοπολίτιδες *κολωνίας πόλεις* τῶν Ῥωμαίων, σὰν τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας (Πξ 50,2), σ' ἐκείνη τῆς Γερμανίας κάθισε καὶ ὡς κύριο ὄνομα τὸ *Κολωνία*). σὲ τέτοια περίπτωσι λέγεται *Πέραν τοῦ Ἰορδάνου* τόσο ἡ ἀνατολικῶς τοῦ Ἰορδάνου χώρα ὅσο καὶ ἡ δυτικῶς τοῦ Ἰορδάνου ὅπως ἐδῶ. αὐτὰ τὰ *Πέραν* λέγονταν ὅπως σήμερα τὰ *Ῥίο* καὶ *Ἀντίρριο*· ἐκεῖνο δηλαδὴ στὸ ὁποῖο βρίσκεται ὁ λέγων τὸ λέει *Ῥίο,* τὸ δὲ ἀπέναντι *Ἀντίρριο,* ὅποιο ἀπὸ τὰ δυὸ κι ἂν εἶναι αὐτό. γι' αὐτὸ γράφω τὸ ἔναρθρο *Πέραν* μὲ κεφαλαῖο τὸ ἀρχικό του ὡς τοπωνύμιο. κατὰ τὴν ἀνάγνωσι καὶ ἔρευνα τῶν Γραφῶν, ὅταν βλέπουμε *τὸ Πέραν,* πρέπει νὰ προσέχουμε σὲ ποιό ἀπὸ τὰ δύο *Πέραν* βρίσκεται ὁ λέγων, γιὰ νὰ ξέρουμε ὅτι ἐννοεῖ τὸ ἄλλο, τὸ ἀπέναντι. πολλοὶ «βιβλικοὶ» κάνουν γκάφες μ' αὐτὰ τὰ *Πέραν* καὶ λὲν ἀρλοῦμπες κι ἀσυναρτησίες· ὁπότε τ' ὁποιοδήποτε *Πέραν* εἶναι γι' αὐτοὺς δείκτης βλακείας.

39. *ἰαρὶμ (= fα - τυ = ἄστυ = ἱερὸν πτολίεθρον = urbs)*

Ἰη 16,17. Τὸ ὄνομα *ἰαρίμ,* ποὺ δὲν εἶναι ὄνομα κύριο, ἀλλὰ προσωνύμιο καὶ χριστήριος τίτλος, ἀπαντᾶται στὴν Π. Διαθήκη 10 φορὲς (Ἰη 16,17· 32,11· Δδ 15,4· 15,5· 16,1· 25,3· 25,11· Πα 12,7· Ὠσ 6,6· 11,8). στὰ χειρόγραφα γράφεται *ἰαρὶμ ἰαρὶν* καὶ *ἱερὶμ Ἰωαρίμ,* ἀλλὰ τὸ αὐθεντικὸ εἶναι *ἰαρίμ.* βέβαια ἡ κατάληξι *-ιν* ταυτίζεται μὲ τὴν κατάληξι *-ιμ (χερουβὶμ θεραφίν),* ὁπότε ἡ γραφὴ *ἰαρὶν* δὲν εἶναι σφαλερή. ἀλλὰ τὰ *ἱερὶμ* (καὶ *ἱερὶμ* ἀπὸ ἐπίδρασι τοῦ *ἱερὸς* ὅπως καὶ στὰ παρομοίως σφαλερὰ *Ἱερουσαλὴμ Ἱεριχὼ Ἱεροβάαλ Ἱεροβοὰμ* κλπ.) καὶ τὸ *Ἰωαρὶμ* εἶναι ἀντιγραφικὰ σφάλματα. μερικὲς φορὲς τὸ *ἰαρὶμ* μεταφράζεται *ἀφωρισμένη* (Δδ 76,1), δηλαδὴ καθιερωμένη, πρωτεύουσα - βασιλεύουσα πόλι, μητροπολιτικὸ ἀστικὸ καὶ θρησκευτικὸ κέντρο, ἕδρα ἱεροβασιλέως, ἀρχιβασιλέως, χαλίφη, παποκαίσαρος. ὁ ὅ-

ρος κατανοεῖται, ὅταν γιὰ τέτοια πανάρχαια κείμενα σὰν τὰ τῆς Π. Διαθήκης ἀναζητηθοῦν θεσμοὶ καὶ ὅροι ἑλληνικοὶ πάλι σὲ πανάρχαια καὶ συνομήλικα κείμενα ὅπως εἶναι οἱ προϊστορικὲς συλλαβογραφικὲς ἀχαιικὲς πήλινες πινακίδες καὶ τὰ Ὁμηρικὰ Ἔπη. *ἰαρὶμ* λοιπὸν εἶναι αὐτὸ ποὺ στὰ ἐν λόγῳ προϊστορικὰ κείμενα γράφεται ἑλληνιστὶ *fa - τυ (=ἄστυ)* (Ἀχαιικὲς πινακίδες KN X 114 καὶ ΠΥ Τη 316, vers., 1) ἢ στὸν Ὅμηρο *ἄστυ* (Β 332 *ἄστυ μέγα Πριάμοιο*) κι ὁ βασιλεὺς *Ἀστυάναξ* (Ζ 403) καὶ ἡ βασίλισσα *Ἀστυόχη = ἡ τὸ ἄστυ ἔχουσα (=κατέχουσα)* (Β 513) ἢ *Ἀστυόχεια* (Β 658), ἢ τὸ *ἄστυ* λέγεται ἀλλιῶς *ἱερὸν πτολίεθρον* (α 2), ἐπειδὴ εἶναι ἕδρα ἱεροβασιλέως - χαλίφη, ἢ καὶ *Ἴλιον* (ἡ Τροία), ὄνομα ποὺ ἔχει τὴν ἴδια ῥίζα μὲ τὰ ἱερατικὰ *ἱλάσκομαι* καὶ *ἱλασμός.* ἡ δὲ λέξι *ἄστυ* (=πρωτεύουσα - βασιλεύουσα πόλι) ἀνευρίσκεται συχνὰ κι ἀργότερα στὰ κλασσικὰ κείμενα (Ἀριστοφάνης, Ἀχ., 33. Ἀριστοτέλης, Πολ. 6,4,8 1319α). στοὺς δὲ Ῥωμαίους ἡ *πόλις ἰαρὶμ* ἢ *ἄστυ* ἢ *ἱερὸν πτολίεθρον* λέγεται *urbs* (μόνον ἡ Ῥώμη). λέγονται *πόλις ἰαρὶμ* (Ἰη 32,11· Δδ 15,4· 15,5· 16,1· Πα 12,7) ἢ σὲ πληθυντικὸ *πόλεις ἰαρίμ* (Ἰη 16,17), *βασιλεὺς ἰαρίμ* (Ὠσ 6,6· 11,8), καὶ ἁπλῶς πρόσωπα *ἰαρίμ* (Δδ 25,3· 11), καὶ ὡς μετάφρασμα *(πόλις) ἀφωρισμένη* (Δδ 76,1), δηλαδὴ ἀφιερωμένη, πρωτεύουσα κράτους καὶ ἕδρα βασιλέως ἢ ἀρχιερέως ἢ ἱεροβασιλέως (=χαλίφη), ἡ μητρόπολι. ὅταν λέγεται *ἰαρὶμ* μιὰ πόλι, σημαίνει πρωτεύουσα - βασιλεύουσα, ἕδρα βασιλέως - ἱεροβασιλέως, χαλίφη. ὅταν λέγεται ἔτσι ἕνας βασιλεύς (Ὠσ 6,6· 11,8), σημαίνει ὅτι εἶναι ἀρχιβασιλεύς, *βασιλεὺς βασιλέων* ὅπως ὁ Ναβουχοδονόσορ, ποὺ *καθιστᾷ βασιλεῖς καὶ μεθιστᾷ* (Αἰ 2,23· 37), ἢ ὁ ἐπὶ τῶν Ἡρῳδῶν Καῖσαρ Αὔγουστος ποὺ δίνει σὲ βασιλεῖς τὸ χρῖσμα τους (Λκ 102,2-5) ἢ ὁ ἀρχιαγιατολὰχ Χομεϊνὶ κι ὁ σημερινὸς χαλίφης τοῦ Βατικανοῦ κι ὁ κάθε χαλίφης καὶ παποκαῖσαρ καὶ *pontifex maximus* (=ἀρχιοργιαστὴς πού, ὅπως ἐξήγησα, «κάνει γέφυρα» *(pons pontis + facio)*), δηλαδὴ «κλείνει τὴ γέφυρα» ἤτοι τὸν τελεστικὸ ὀργιαστικὸ ἱερατικὸ κιναιδικὸ κυκλικὸ χορὸ ἐπαμφοτεριζόντων (=μπινέδων) ὀργιαστῶν κιναίδων ποὺ ἀσχημονοῦν ὁ καθένας στὸν ἀπὸ μπροστά του, ἐνῷ σ' αὐτὸν ἀσχημονεῖ ὁ ἀπὸ πίσω του· κι ὁ ἀρχικίναιδος *(=pontifex maximus = ποντίφηξ ὁ ἀνώτατος)* κλείνει τὸ κύκλωμα τῶν *vates (= ἀναστενάρηδων = οὐάτες)* θρηνῳδῶν τοῦ ἐπιταφίου θρήνου τοῦ κηδευομένου νεκροῦ κιναίδου θεοῦ τῶν *vaticanium (=βατικανείων).* γι' αὐτὸ μέχρι σήμερα εἶναι τέτοιοι οἱ βατικάνειοι νικολαΐτες. ὅταν κάποιοι λέγονται ἁπλῶς *ἰαρίμ,* εἶναι ἁπλῶς ἱερεῖς ἢ ἀρχιερεῖς.

Ὅταν λέγεται *τοῦ ἀνενέγκαι τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐκ πόλεως ἰαρίμ,* ἐννοεῖται ἡ ἑκάστοτε πόλι, ὅπου ἐναπετίθετο καὶ ἵδρευε ἡ *κιβωτὸς τῆς διαθήκης* ἡ περιβαλλομένη ἀπὸ τὴ *σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου,* ποὺ

μετὰ τὴν ἔρημο τοῦ Σινὰ ἦταν πέντε· Σηλώμ (Δδ 1,4), Βεθσαμύς (Δδ 15,4), οἶκος Ἀμιναδάβ (Δδ 15,5· 16,1· 74,4), οἶκος Ἀβεδαρά (Δδ 74,13-17), καὶ Ἰερουσαλήμ - Πόλις Δαυΐδ (=ἀκρόπολι Σιών) (Δδ 74,21). ὅλες αὐτὲς λέγονται *πόλεις ἰαρίμ,* ἀκόμη κι ὅταν εἶναι μεμονωμένες ἀγροικίες *ἐν τῷ βουνῷ* σὰν τοὺς οἴκους Ἀμιναδὰβ καὶ Ἀβεδαρά. συνοικοῦσε ἄλλωστε γύρω ἀπὸ τὴν κιβωτὸ ἢ τὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου στήνοντας ὁλόκληρη κωμόπολι σὰν τὴ *Νομβὰ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων* (Δδ 43,21) πολὺ ἱερατεῖο. στὴν *πόλιν ἰαρὶμ* τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης ἢ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου βέβαια δὲν γίνονταν τέτοιες παρὰ φύσιν καὶ ψυχανώμαλες πράξεις, ἀλλ' ἁπλῶς ἀπὸ γλωσσικὴ συνήθεια μόνο ἡ πρωτεύουσα καὶ ἕδρα τῆς κιβωτοῦ λεγόταν καὶ *ἰαρίμ,* ὅπως λ.χ. ὁ Χριστὸς λέει τὴ λέξι *εὐδία,* δηλαδὴ «καλοκαιρία» (Μθ 72,2), χωρὶς νὰ πηγαίνει ὁ νοῦς τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ποὺ τὸ γράφει, στὸ ὄνομα τοῦ *Διὸς* ποὺ εἶναι τὸ δεύτερο συνθετικό της. οἱ ἱεροὶ συντάκτες τῆς Βίβλου δὲν ἐτυμολογοῦν· ἁπλῶς κυριολεκτοῦν. *ἰαρὶμ* ἐπίσης, δηλαδὴ *ἀνάθεμα* (=ἀφιέρωμα), λέγεται κάθε ἐχθρικὴ πόλι, γιὰ τὴν ἅλωσι τῆς ὁποίας γίνεται ἀπὸ τὸν πολιορκητὴ Ἰσραὴλ τάμα *(εὐχή),* ὅτι, ὅταν ἁλωθῇ, θὰ σφαγοῦν οἱ πάντες *(πᾶν ἐμπνέον),* ἀκόμη καὶ τὰ ζῷα, καὶ δὲν θὰ λαφυραγωγηθῇ τίποτε, ἀλλὰ θὰ γίνουν ὁλοκαύτωμα καὶ στάχτη, ἀκόμη καὶ τὰ πτώματα ἀνθρώπων καὶ ζῴων, καὶ μόνο τὰ γνωστὰ τότε 7 καὶ σὲ λίγο 8 μέταλλα, *χρυσὸς ἄργυρος χαλκὸς μόλυβδος κασσίτερος κύανος (=ψευδάργυρος) σίδηρος* καὶ *στίμμι* (=ἀντιμόνιο), θὰ περισυλλεγοῦν ἀπὸ τὴ στάχτη, θὰ τακοῦν, θὰ χυτευθοῦν σὲ τουβλάκια, καὶ θ' ἀφιερωθοῦν στὸ ναὸ καὶ στὸ ἱερατεῖο. τέτοια *πόλις ἰαρὶμ* ὑπῆρξε ἡ Ἰεριχώ· *ἀνάθεμα·* ἀφιέρωμα. ἂν ἕνας Ἰσραηλίτης ἔπαιρνε κάτι ὡς λάφυρο, καὶ μόνο ποὺ τὸ ἔπιασε ὡς ἰδιόκτητο, γινόταν κι ὁ ἴδιος *ἀνάθεμα,* κι ἐκτελοῦνταν ὅπως στὴν Ἰεριχὼ ὁ Ἄχαρ (Ἰη 12,19-35). ἂν ἀντιστρόφως ἕνας ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες μετανοοῦσε γιὰ τὴ μέχρι τότε εἰδωλολατρικὴ βίωσί του πρὶν ἀπὸ τὴν ἅλωσι, αὐτὸς γλύτωνε, ὅπως ἡ πόρνη τῆς Ἰεριχὼ Ῥαὰβ μὲ ὅλη τὴν πατρική της οἰκογένεια, ποὺ πῆρε ἀμέσως καὶ ἰσραηλιτικὴ ἰθαγένεια (Ἰη 3,1-28· 11,22-26).

40. *Μασσηφά*

Ἰη 21,3. Ἀπὸ τὶς 33 φορὲς ποὺ ἀπαντᾶται τὸ ὄνομα *Μασσηφὰ* στὶς Ἱστορίες καὶ στοὺς Προφῆτες (Ἰη Κρ Βε Δδ Βα Πα Ἰε) λίγες φορὲς στὰ χειρόγραφα γράφεται καὶ *Μασηφὰ Μασηφὰτ Μασσηφὰθ Μασηφὰθ Μασφὰ Μαφά,* καὶ στὸ μασοριτικὸ βραχυγραφεῖται *Mπα.* τὸ σωστὸ εἶναι *Μασσηφά.* τὸ διπλὸ *σσ* εἶναι τὸ *π (τσάδε).*

αὐτὸ φαίνεται καὶ στὴν ἀργυρῆ ἑλληνικὴ πινακίδα - ἐπιγραφὴ τῆς Ἐφέσου τὴ γραμμένη γύρω στὸ 500 π.Χ.. τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ ϩ *(τσάδε)* διατηροῦνταν ἀκόμη καὶ στὴν ἑλληνικὴ παραλλαγὴ τοῦ ἀλφαβήτου. στὴν ἐν λόγῳ ἐπιγραφὴ ἡ λέξι *ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ* γράφεται *ΤΕϩΑΡΑΚΟΝΤΑ*· μὲ τσάδε. (φωτογραφία της βλέπε στὸ σύγγραμμά μου Ἀλφάβητο, σ. 468). ἀπέδειξα στὸ Ἀλφάβητο μὲ πολλὰ κι ἀμάχητα ἐπιχειρήματα καὶ ντοκουμέντα τὸ 1988 ὅτι στὴν ἀρχαία ἑλληνική, στὰ κείμενα τῆς ὁποίας δὲν ἐμφανίζονται ποτὲ *τσ* καὶ *τζ,* τὴν προφορά τους παριστάνει τὸ ϩ *(τσάδε),* ποὺ ἀργότερα ἀντικαταστάθηκε μὲ *σσ* καὶ *ττ (θάλασσα - θάλαττα),* ὅπως δείχνουν τὰ *κόττος* καὶ *κοττίς,* ποὺ σήμερα τὰ γράφουμε καὶ τὰ προφέρουμε *κότσος* καὶ *κοτσὶς* (δηλαδὴ *κοτσίδα*). ἔχω πολλὰ παραδείγματα ἐκεῖ (Ἀλφάβητο 2,452-473). μέχρι τὸ 200-180 π.Χ. τὰ *σσ* καὶ *ττ* προφέρονταν *τσ* καὶ *τζ,* δηλαδὴ *τσάδε (ϩ).* δηλαδὴ τὸ *Μασσηφὰ* προφερόταν *Ματσηφά*· γι' αὐτὸ οἱ μεταφρασταὶ τῶν Ἑβδομήκοντα τὸ μετέγραψαν *Μασσηφὰ* μὲ δύο *σσ.* κι αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ κι ἀμάχητα τεκμήρια ὅτι ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἔγινε τὸν Γ΄ π.Χ. αἰῶνα καὶ περιέλαβε ὅλα τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης. κι ἂς γαυγίζουν ἄλλα οἱ γαυγιστάριοι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς», ποὺ εἶναι ἀγράμματοι τσαρλατάνοι. τὰ λάθη τῶν μεταγενεστέρων στὰ σῳζόμενα χειρόγραφα τῶν Ο΄ *Μασηφὰ Μασηφὰτ Μασηφὰθ Μασφὰ Μαφὰ* δείχνουν ὅτι τότε πλέον δὲν ἀντικαθιστοῦσαν τὸ *τσάδε* ϩ. τέτοια λάθη δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ γίνουν πρὶν ἀπὸ τὸ 200 π.Χ.. ἀλλ' ἀπ' αὐτὰ οἱ ἀγράμματοι τσαρλατάνοι τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» δὲν ἔχουν ἰδέα. εἶναι ἀνιάτως ἀγράμματοι, ἐπειδὴ εἶναι καὶ οἴκοθεν μικρονοϊκοὶ καὶ βλᾶκες· στειλιάρια καὶ τσόκαρα.

Στὴν Π. Διαθήκη οἱ *Μασσηφὰ* εἶναι πολλές· εἶναι μιὰ ὁποιαδήποτε ἀπὸ τὶς ἕδρες τοῦ βασιλέως ἢ κριτοῦ κι ἔχει κοντά της μιὰ μεγάλη χέρσα κι ἀκατοίκητη ἔκτασι, ὅπου μπορεῖ νὰ συγκεντρώνωνται μισὸ ἢ ἕνα ἑκατομμύριο στρατός· σημαίνει κάτι σὰν «τόπος ἐθνικῆς συνελεύσεως», «ἔμπεδον πανστρατιᾶς», «ἁπλωταριά» (Ἰη 21,3· 29,3· Κρ 14,6· 14,48· Βε 6,1· Δδ 16,4· 17,1· 18,3· 21,1· 42,4· Ἰε 46,8· κλπ.).

41. Τραγούδι στὴ Δεβώρα καὶ στὸ Βαράκ

Κρ 7,35. *Καὶ ᾖσαν Δεβώρᾳ καὶ Βαρὰκ υἱῷ Ἀβινεέμ...* ἡ φράσι σημαίνει «Τραγούδησαν στὴ Δεβώρα καὶ στὸ Βαρὰκ τὸ γιὸ τοῦ Ἀβινεέμ» ἢ «Τραγούδησαν γιὰ τὴ Δεβώρα καὶ τὸ Βαράκ...». μιὰ ὑπογεγραμμένη παραλείφθηκε, καί, καθὼς στὸ ἀνελλήνιστο κι ἄκλιτο ὄνομα τοῦ Βαρὰκ δὲν μπαίνει ὑπογεγραμμένη ποτέ, ὅπως δὲν μπαίνει

καὶ στὶς δοτικὲς *τῷ Ἀβραὰμ* καὶ *τῷ Ἰσαάκ,* καὶ τὸ νόημα τοῦ χωρίου πῆρε τούμπα 180° μοιρῶν, κι ἔγινε «Τραγούδησαν ἡ Δεβώρα καὶ ὁ Βαράκ...». ἔπειτα φυσικὰ κάποιος «διώρθωσε» καὶ τὸ *υἱῷ* σὲ *«υἱός»,* γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ «ἀσυνταξία», καὶ ἡ *συγκύπτουσα* δέθηκε γερά, ὥστε νὰ μὴν μπορῇ *ἀνακῦψαι εἰς τὸ παντελές.* ἔλα ὅμως ποὺ ἀνέκυψε μὲ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς ὑπογεγραμμένης, ἡ ὁποία εἶναι σὰ μπαστούνι. καὶ ἀσφαλῶς ἡ θανάσιμη «θεραπεία» τοῦ *«υἱὸς»* σταμάτησε, καὶ *τῷ υἱῷ* ἀποδόθηκε ἡ ὑγεία του καὶ ἡ ἀρτιμέλειά του. καὶ παρακάτω ὁ ἀνώνυμος ποιητὴς τῆς ᾠδῆς στὴ Δεβώρα λέει·

Ἐξεγείρου ἐξεγείρου, Δεβώρα,
ἐξεγείρου ἐξεγείρου, λάλησον ᾠδήν. (7,54).

δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ λέῃ αὐτὰ ἡ Δεβώρα στὸν ἑαυτό της. καὶ στὴ συνέχεια λέει·

Ἀνάστα, Βαράκ, καὶ αἰχμαλώτισον,
αἰχμαλώτισον αἰχμαλωσίαν σου, υἱὸς Ἀβινεέμ. (7,55).

δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ λέῃ αὐτὰ ὁ Βαρὰκ στὸν ἑαυτό του. ὁ Βαρὰκ καὶ ἡ Δεβώρα δὲν ἦταν δυὸ παιδάκια ποὺ ἔλεγαν μαζὶ τὰ κάλαντα. ἦταν δυὸ ἥρωες, ποὺ τοὺς τραγούδησε ὁ λαός, τὸ ἀντικείμενο τοῦ *ᾖσαν.* ὁ δημοτικὸς τροβαδοῦρος τὰ λέει αὐτὰ στοὺς δυὸ ἥρωες, τῇ Δεβώρᾳ καὶ τῷ Βαράκ.

Κι αὐτοὶ οἱ Βυζαντινοὶ ἀντιγραφεῖς χειρογράφων! πόσες φορὲς παραλείπουν στὴ δοτικὴ τὴν ὑπογεγραμμένη! σχεδὸν πάντοτε. ὅσο γιὰ τὸν Βαράκ, ποῦ νὰ τοῦ ἔβαζαν τὴν ὑπογεγραμμένη στὴ δοτική του; στὸ *κ;* τὸ δὲ *υἱὸς* στὸ δίστιχο γι' αὐτὸν εἶναι κατ' οὐσίαν κλητική, ὅπως συνηθίζεται στὴ βιβλικὴ ἑλληνικὴ (Μθ 1,4). κι ὁ Ὅμηρος λέει· *Ὦ φίλος* (Δ 189· ρ 17). καὶ κάθισε καὶ στὴ δημοτική μας, ὅπως ὅταν φωνάζουμε σὲ κάποιον· «Κύριος!».

Θὰ ἦταν περιττὸ νὰ πῶ κάτι ἐκτενέστερο ἀπὸ τὴν ἁπλῆ ἀναφορὰ τοῦ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀποῦσα ὑπογεγραμμένη εἶναι τὸ μπαστούνι ἢ κλίτσα ποὺ πεδίκλωσε ὅλους ἀνεξαιρέτως ἐκείνους ποὺ βομβοῦν ἄπιστα γύρω ἀπὸ τὴ Βίβλο σὰ μυγάκια, ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ καὶ τοὺς διαδόχους του μέχρι τὸν αὐτευνουχισμένο βλᾶκα Ὠριγένη καὶ τὸ Βαρανίνα καὶ τὸν πόρνο Λατῖνο μοναχὸ Ἱερώνυμο, κι ἀπὸ τοὺς προτεστάντες τοῦ 16ου αἰῶνος ποὺ «μετέφρασαν» τὴ Βίβλο στὶς πέντε κυριώτερες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες μέχρι τοὺς σημερινοὺς «κριτικοὺς» ἐκδότες κι «ἑρμηνευτὰς τῆς Βίβλου», κι ἀπὸ τὸν πουλημένο γενίτσαρο τῶν προτεσταντῶν καὶ ψευτοκαθηγητὴ πανεπιστημίου Βάμβα μέχρι τοὺς ἁπλουστευτὰς τοῦ Βέλλα, ὅπως πεδικλώθηκαν τὰ ἅρματα τοῦ φαραώ, καὶ τοὺς ἔκανε αὐτὴ ἡ ὑπογεγραμμένη κλίτσα νὰ λένε φαιδρὲς μποῦρδες καὶ γιὰ τὴ Δεβώρα καὶ τὸ Βαράκ, μποῦρδες ἐφάμιλλες μὲ ὅλες γενικὰ τὶς ἄλλες παρλαπίπες των. πολὺ *ἐμπαίκτης* αὐτὸς ὁ Κύ-

ριος (Νο 23,2), ποὺ γελοιοποιεῖ τοὺς Χαμῖτες τόσο ἄγρια, λίγο πρὶν τοὺς πετάξῃ πνιγμένους στὰ ψάρια τοῦ πάτου τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. ποιός μπορεῖ νὰ τοῦ πάῃ κόντρα; ποιός φαντάζεται ὅτι μπορεῖ νὰ τὸν ἐμπαίξῃ;

42. *ἐφούδ*

Δν 1,9. Τὸ ἀπαντώμενο στὰ χειρόγραφα 9 φορὲς *ἐφοὺδ* στὸ βιβλίο Δαυῖδ καὶ 4 φορὲς *ἐφῶδ* στὸ βιβλίο Δὰν τὸ διώρθωσα παντοῦ *ἐφούδ* (ἑβραϊστὶ *επυδ*).

43. *τὸ εὐθύ*

Δν 1,10. Τὸ ἐπίθετο *ὁ εὐθὺς τοῦ εὐθέος* καὶ *τὸ εὐθὺ τοῦ εὐθέος* στὴ γενικὴ συναιρεῖται *τοῦ εὐθοῦς* κατὰ τὸ *ποιέομεν ποιοῦμεν* καὶ *Θεοκυδίδης Θουκυδίδης* καὶ *νεομηνία νουμηνία* καὶ *τείχεος τείχους* καὶ *κλίτεος κλίτους* καὶ *δάσεος δάσους (έο = οῦ).* καὶ ἡ ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Δαυῖδ ἐπιγραφόταν *τὸ Βιβλίον τοῦ Εὐθοῦς* (Δδ 59,1) δηλαδὴ τοῦ δικαίου ἀντρός, τοῦ εὐσεβοῦς. ἀπ' αὐτὸ τὸ βιβλίο ἀργότερα ἀποσπάσθηκαν οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαυῖδ ποὺ ἀποτέλεσαν τὸ βιβλίο τῶν Ψαλμῶν. ἀπ' αὐτὸ τὸ *Εὐθοῦς* ἡμιμαθεῖς ἀντιγραφεῖς βιβλικῶν χειρογράφων φαντάστηκαν ὅτι τὸ ἐπίθετο εἶναι *ὁ εὐθὴς τοῦ εὐθοῦς* καὶ *τὸ εὐθὲς τοῦ εὐθοῦς,* ὅπως εἶναι *ὁ ἀμαθὴς τοῦ ἀμαθοῦς* καὶ *τὸ ἀμαθὲς τοῦ ἀμαθοῦς. καὶ γέμισαν τὴν Π. Διαθήκη μὲ πολλὰ εὐθές.* διώρθωσα παντοῦ *τὸ εὐθύ.* στὴν ἑλληνικὴ δὲν ὑπάρχει *εὐθές.*

44. *Γαβαά*

Βε 2,3· *Γαβαά·* Πρωτεύουσα πόλι τοῦ νομοῦ τῆς φυλῆς Βενιαμίν, ὅπου διαπράχθηκε τὸ εἰδεχθὲς ἔγκλημα τὸ περιγραφόμενο σ' αὐτὸ τὸ φερώνυμο βιβλίο, κι ἀργότερα ἦταν καὶ ἕδρα τοῦ βασιλέως Σαούλ. δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν πόλι *Γαβαών,* ὅπου ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ σταμάτησε τὸν ἥλιο. ἡ *Γαβαὰ* στὴν Π. Διαθήκη ἀναφέρεται 39 φορές, ἀλλὰ στὰ χειρόγραφα τὶς 6 φορὲς γράφεται σφαλερὰ *Γαβαὲ Γαβεὲ Γαβὲ Γαβαών·* στὸ μασοριτικὸ βραχυγραφεῖται πάντοτε *Γβο.* τὸ τρίτο γράμμα *ο* στὰ χρόνια ποὺ ἔγινε ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα προφερόταν *α,* ὅπως καὶ τ' ὄνομα τοῦ γράμματος *ο ὄιν* (= μάτι, καὶ μεταφορικὰ πηγὴ πηγάδι λάκκος, ποὺ προφερόταν *ἄιν* καὶ ἡ πόλι

ποὺ στοὺς Ἑβδομήκοντα μεταγράφεται *Ἄιν,* δηλαδὴ Πηγὴ Φρέαρ Κρυονέρι, Πολυνέρι). διορθώνω πάντοτε *Γαβαά,* ὅπως παραδίδεται στὶς 33 ἀπὸ τὶς 39 φορές.

45. *ἀπάρτιον*

Δδ 37,6· 9. Στὸ Δδ 37,6 καὶ 9 τὸ *ΑΠΑΡΤΙΟΝ* ἔγινε *ΗΠΑΡ ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ. ἀπάρτιον,* δηλαδὴ μικρὸ ῥουχαλάκι, λεγόταν στὴν ἑλληνιστικὴ γλῶσσα τὸ γυναικεῖο κυλοτάκι, τὸ σουτιέν, καὶ ἡ περούκα· ἐδῶ ἡ περούκα· τὴν ὁποία ἡ Μελχὸλ φόρεσε στὸ κάθε χρόνο κηδευόμενο καὶ θρηνολογούμενο ξύλινο ὁμοίωμα - ξόανο τοῦ Ἀδώνιδος, γιὰ νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Δαυῖδ ἄρρωστος κουκουλωμένος στὰ σκεπάσματά του. εἶχε δηλαδὴ ἡ κόρη τοῦ Σαοὺλ στὴν ἀποθήκη της καὶ ξύλινο εἴδωλο. γι' αὐτό, νομίζω, ἀπὸ τὸ Δαυῖδ τὴ χώρισε ὁ θεός, καὶ ὄχι ὁ Σαούλ. αὐτὸ τὸ ἐκ παραναγνώσεως γελοῖο *ἦπαρ τῶν αἰγῶν,* λεγόμενο καὶ δύο φορές, δημιούργησε πολλὲς γελοῖες ἑρμηνεῖες τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων φορτισμένες καὶ μὲ μυστηριώδη παραμύθια. τὸ πιὸ γελοῖο εἶναι ὅτι αὐτὸ τὸ γελοῖο λάθος, ποὺ μόνο στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα μποροῦσε νὰ γίνῃ, μεταφέρθηκε ἑβραϊστὶ καὶ στὸ πρωτομασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ μὲ τὴν ἐπαναμετάφρασί του ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα, δείχνοντας ἔτσι μὲ τρόπο ἀναντίρρητο ὅτι τὸ μασοριτικὸ εἶναι ἐπαναμετάφρασι ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα. ἔπειτα ἀπὸ τὸν Ἀκιβὰ τὸ ἐπαναμετέφρασαν τρίτοι στὴν ἑλληνικὴ οἱ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος καὶ στὴ λατινικὴ ὁ Βαρανίνα ὁ παρασκευαστὴς τῆς βουλγάτας. ἔπειτα τέταρτοι τὸ μετέφρασαν οἱ ἀγγλικανοὶ καὶ οἱ ἄλλοι προτεστάντες ἀπὸ τὴ βουλγάτα στὶς γλῶσσες των. ἔπειτα πέμπτος ὁ Βάμβας τὸ ἐπανέφερε ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ στὴν ἑλληνική. ἔπειτα ἕκτος τὸ μετέφρασε ἀπὸ τὴν ἀρχαΐζουσα ἑλληνικὴ τοῦ Βάμβα σὲ ἠπιώτερη ἀρχαΐζουσα ὁ Βέλλας. κι ἔπειτα ἀπὸ τὴ γλῶσσα τοῦ Βέλλα τὸ ξαναμετέφρασε ἕβδομη στὴ σημερινὴ δημοτικὴ ἡ Κατίνα Χιωτέλλη μὲ τὸ ὑψηλὸ κῦρος τῶν φερομένων ὡς ἁπλουστευτῶν τοῦ Βέλλα. πολὺ πὶγκ πὸγκ παίχτηκε, γιὰ νὰ μαγειρευτῇ τὸ «θεῖον ἀρχέτυπον» τῆς Π. Διαθήκης στὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα. σπουδαῖο λάθος αὐτὸ τὸ *ἦπαρ τῶν αἰγῶν.* ἄξιζε νὰ γίνῃ καὶ μόνο γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε αὐτὸ τὸ πὶγκ πὸγκ τῆς βλακείας κι ἀνεπιστημοσύνης τῶν βιβλικῶν θεολόγων. σὰ νὰ χτυποῦσαν τὸ γάλα, γιὰ νὰ βγάλουν τὸ βούτυρο.

46. *Ἀμίς*

Δδ 51,6. Ὁ πεθερὸς τῆς κόρης τοῦ Σαοὺλ Μελχόλ, ὅταν ὁ πατέρας της τὴ χώρισε ἀπὸ τὸ Δαυῖδ καὶ τὴν ἔδωσε σὲ ἄλλον, στὸ ἴδιο βιβλίο «Δαυῖδ» λέγεται ἄλλοτε *Ἀμὶς* (Δδ 51,6) κι ἄλλοτε *Σελλής* (Δδ 66,7). κράτησα παντοῦ τὸ *Ἀμίς.*

47. *ἐκσπάσαι - ἐξέλοιτο*

Δδ 52,33. Τὸ λόγο τοῦ διωκομένου Δαυῖδ πρὸς τὸν Σαοὺλ τὰ χειρόγραφα τὸν ἔχουν μὲ δύο λάθη κατὰ συσσώρευσι· *Μεγαλυνθείη ἡ ψυχή μου ἐνώπιον Κυρίου καὶ σκεπάσαι με καὶ ἐξελεῖταί με ἐκ πάσης θλίψεως.* δὲν εἶναι *σκεπάσαι με* ἀλλὰ *ἐκσπάσαι με*· καὶ δὲν εἶναι *ἐξελεῖταί με* ἀλλὰ *ἐξέλοιτό με.* καὶ τὰ τρία ῥήματα τὰ συνδεόμενα μὲ τὸ *καὶ* κατὰ παράταξιν καὶ ὁμοιοπτώτως βρίσκονται σ' εὐκτικὴ εὐχετικήˑ *μεγαλυνθείη ἐκσπάσαι ἐξέλοιτο.* ὁ Δαυῖδ ἐννοεῖ· «ὁ Κύριος νὰ μὲ ἀποσπάσῃ δραστικῶς ἀπὸ τὸν κίνδυνο καὶ νὰ μὲ γλυτώσῃ». τὸ χωρίο διωρθωμένο εἶναι· *Μεγαλυνθείη ἡ ψυχή μου ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐκσπάσαι με καὶ ἐξέλοιτό με ἐκ πάσης θλίψεως.*

48. *Ὁ Σαρουΐας*

Δδ 63,2. *Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουΐα.* Μερικὲς φορὲς καὶ στ' ἄλλα βιβλία καὶ συχνότερα στὴν Ἀνάβασιν τὰ ὀνόματα *Σαρουΐας Ἠσαΐας Ἰερεμίας Μιχαΐας Σοφονίας Ζαχαρίας Μαλαχίας Νεεμίας Ἀδωνίας Ἀμασίας Ὀχοζίας Ἐζεκίας Ἰωσίας Σεδεκίας Ἀζαρίας* καὶ ἄλλα παρόμοια στὰ χειρόγραφα εἶναι χωρὶς τὸ *-ς*· καὶ τὸ ἴδιο ὄνομα στὸ ἴδιο βιβλίο καὶ στὸ ἴδιο χειρόγραφο εἶναι ἄλλοτε μὲ τὸ *-ς* κι ἄλλοτε χωρὶς αὐτό. αὐτὸ ὀφείλεται κατὰ περίπτωσι σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους λόγους.

1. Σὲ παρανάγνωσι τοῦ στενογραφικοῦ - βραχυγραφικοῦ συμβόλου ᔕ = *ας,* ποὺ οἱ ἀντιγραφεῖς τὸ διαβάζουν ἄλλοτε σωστὰ *-ας* κι ἄλλοτε σφαλερὰ *-α.*

2. Σ' ἐπίδρασι τοῦ μασοριτικοῦ κειμένου μέσῳ Ἑξαπλῶν, ὅπου τὰ ὀνόματα αὐτὰ λήγουν σὲ *-α,* καὶ ὄχι σὲ *-ας* ὅπως λήγουν στοὺς Ἑβδομήκοντα.

3. Στὸ ὅτι κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια τὰ ὀνόματα αὐτὰ ἀντὶ λ.χ. *ὁ Ἐζεκίας τοῦ Ἐζεκίου* στὴ γενικὴ σχηματίζονται *τοῦ Ἐζεκία,* ὅπως ἔμεινε ἡ πτῶσι αὐτὴ καὶ στὴ σημερινὴ δημοτικὴ ἑλληνικήˑ κι ὅταν ἡ

γενικὴ αὐτὴ βρισκόταν χωρὶς ἄρθρο, μερικὲς φορὲς φαινόταν σὰν ὀνομαστικὴ *ὁ Ἐζεκία.* συντελοῦσε στὴν πλάνη αὐτὴ καὶ τὸ μασοριτικό, ποὺ διωχέτευε στὴν ἐκκλησία καὶ στὰ χριστιανικὰ χειρόγραφα τὴν τέτοια ψευδονομαστικὴ μὲ τὰ Ἑξαπλᾶ.

4. Εἰδικὰ τὸ σφάλμα *Ἠλία* ὡς ὀνομαστικὴ στὸ χωρίο Ἀν 27,10 ἦταν *Ἠλιού,* διότι στὰ χειρόγραφα πολλὲς φορὲς τὸ *ου* φαίνεται σὰν *α* μὲ πολὺ γυριστὸ ἀπὸ κάτω τὸ μουστάκι του.

Ἔτσι λοιπὸν γιὰ κάποιον ἢ κάποιους ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐμφανίστηκαν στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄ οἱ σφαλερὲς γιὰ τὰ ἑλληνικὰ ἢ ἐξελληνισμένα ὀνόματα ὀνομαστικὲς *ὁ Ἠσαΐα, ὁ Ἰερεμία, ὁ Σοφονία, ὁ Ἐζεκία, ὁ Ζαχαρία* κλπ.. ἔβαλα τὸ *-ς* καὶ στὶς ὀνομαστικὲς αὐτῶν τῶν ὀνομάτων ποὺ δὲν τὸ εἶχαν, ἐφ' ὅσον σὲ ἄλλα χωρία τοῦ ἴδιου βιβλίου καὶ τοῦ ἴδιου χειρογράφου τὸ εἶχαν. ἕνα τέτοιο ὄνομα, τὸ *Σαρουΐας,* ὁ πατέρας τοῦ Ἰωάβ, ἀρχιστρατήγου τοῦ Δαυΐδ, καὶ δυὸ ἄλλων ἐπιστρατήγων του, στὴ γενική του *Σαρουΐα* θεωρήθηκε ὡς δῆθεν ὀνομαστικὴ θηλυκοῦ ποὺ σημαίνει τὴ μητέρα τῶν στρατηγῶν αὐτῶν, ἀδερφὴ δῆθεν τοῦ Δαυΐδ, καὶ οἱ τρεῖς ἀδερφοὶ στρατηγοὶ θεωροῦνταν ἀνεψιοὶ τοῦ Δαυΐδ. τὸ ὄνομα ἀποκαθίσταται, ὅταν ἐξετασθοῦν καὶ οἱ 25 ἀναφορές του στὴ Βίβλο. ὁ Δαυΐδ δὲν εἶχε ἀδερφή· γυναίκα *Σαρουΐα* δὲν ὑπῆρξε· κι ὁ Ἰωὰβ καὶ οἱ ἀδερφοί του στρατηγοὶ Ἀβεσσὰ καὶ Ἀσαὴλ ἦταν ἁπλῶς συγχωριανοὶ τοῦ Δαυΐδ ἀπὸ τὴ Βηθλεέμ, καὶ παλληκάρια του, ὅταν καταδιωκόταν, καὶ στρατηγοί του, ὅταν βασίλευε. τὸ πατρώνυμο τῶν τριῶν στρατηγῶν εἶναι *ὁ Σαρουΐας τοῦ Σαρουΐα.* (βλ. καὶ Ἰε 27,3 τὸ καλῶς παραδιδόμενο στὰ χειρόγραφα *Σαρουΐας υἱὸς Σελεμίου*).

49. *Σαδὼκ - Σαδδουκαῖοι*

Βα 3,14. Τὸ ὄνομα *Σαδὼκ (צדוק)* ἀνευρίσκεται σὲ 4 ἱστορικὰ βιβλία, Δδ Βα Πα Ἀν. στὰ τρία πρῶτα τὰ χειρόγραφα ἔχουν πάντοτε *Σαδώκ,* στὸ δὲ Ἀν ἐναλλάσσονται ἀκόμη καὶ στὸ ἴδιο χειρόγραφο τρεῖς γραφές, *Σαδὼκ Σαδοὺκ Σαδδούκ.* καὶ μόνον ἡ ἐναλλαγὴ δείχνει ὅτι πρόκειται γιὰ μεταγενέστερες τροποποιήσεις. προτίμησα καὶ σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο τὴν παραδεδομένη γραφή του *Σαδώκ*· διότι τὸ νὰ ἔχω στὸ ἴδιο βιβλίο περισσότερες ἀπὸ μία γραφὲς ἑνὸς ὀνόματος εἶναι κριτικῶς ἀπαράδεκτο. ὑπολογίζω ὅτι ἀπὸ τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα ἄρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται στὰ χειρόγραφα, ὡς μεταγενέστερες βέβαια καὶ μὴ αὐθεντικές, οἱ γραφὲς πρῶτα *Σαδοὺκ* κι ἔπειτα *Σαδδούκ*· ὁ δὲ ἐξελληνισμένος τύπος *Σαδδουκαῖος - Σαδδουκαῖοι* ἐμφανίζεται στὴν Κ. Διαθήκη, ὅπου λέγονται ἔτσι οἱ γόνοι τῆς ἀρχιερατικῆς οἰκογενείας,

ὅπως ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κι ὁ πατέρας του Ζαχαρίας καὶ οἱ φαῦλοι Σαδδουκαῖοι. καὶ οἱ προφῆτες Ἰερεμίας καὶ Ἰεζεκιὴλ ἦταν Σαδδουκαῖοι. μέχρι καὶ τὶς ἡμέρες τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχαν Σαδδουκαῖοι ἅγιοι. τὸ διπλὸ *δέλτα (δδ)* στὴν Κ. Διαθήκη εἶναι τῆς νεοεβραϊκῆς προφορᾶς. στὴν Π. Διαθήκη τὸ *δέλτα (δ)* ἦταν ἁπλό. στοὺς Ἑβδομήκοντα ἦταν παντοῦ *Σαδώκ.* τὰ μεταγενέστερα *Σαδοὺκ - Σαδδοὺκ* στοὺς Ἑβδομήκοντα προέρχονται ἀπὸ πολὺ ὕστερη ἑξαπλικὴ ἐπίδρασι καὶ μπῆκαν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 250-350.

50. *Σαρεπτά*

Βα 44,2-3. *Πορεύου εἰς Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας.*

Τὰ *ΣΑΡΕΠΤΑ* τονίζονται *Σαρεπτὰ - Σαρεπτῶν* καὶ συμπεριφέρονται ὡς πληθυντικὸς κλιτοῦ οὐδετέρου (Βα 44,2· 3· Ἀδ 1,28· Λκ 17,11).

51. Οἱ ἀλεποῦδες ποὺ κουβαλοῦν μπάζα σὰ γαϊδοῦρες μὲ κοφίνια

Βα 53,14. *Εἰ ἐκποιήσει ὁ χοῦς Σαμαρείας ταῖς δραξὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς μου.* ὁ Σύρος Ἀβενάδερ μὲ πολὺ στρατὸ πολιορκεῖ τὴ Σαμάρεια κι ἀπειλεῖ τὸν Ἰσραηλίτη βασιλέα Ἀχαάβ· «Παραδοθῆτε· εἰ δὲ μή, ἔχω τόσο στρατό, πού, ὅταν καταστρέψω τὴ Σαμάρεια καὶ τὰ τείχη της ἀπὸ τὰ θεμέλια, τὰ μπάζα τῆς πόλεώς σας μπορεῖ νὰ τὰ κουβαλήσῃ μόνο μὲ τὶς χοῦφτες του *(ταῖς δραξὶ)* τὸ πεζικό μου, καὶ δὲν θὰ χρειαστῇ ὅλο γιὰ τὴ δουλειὰ αὐτή»! κι αὐτὸ τὸ *μὲ τὶς χοῦφτες του (ταῖς δραξὶ)* ὅλα τὰ χειρόγραφα κι ὅλοι οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες τὸ ἔχουν *ταῖς ἀλώπεξιν!* λὲς καὶ οἱ ἀλεποῦδες εἶναι γαϊδοῦρες ἢ μουλάρες μὲ κοφίνια, ποὺ θὰ κουβαλήσουν τὰ μπάζα τῆς Σαμαρείας. τί σιαΐνια, τέλος πάντων, αὐτοὶ οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες τῆς Βίβλου, ὅταν ἀσκοῦν τὴν κριτικὴ τοῦ κειμένου της! πουλιὰ στὸν ἀέρα πιάνουν οἱ τσίφτηδες! ἔτσι γιὰ νὰ ξέρουν καὶ οἱ Χριστιανοὶ σὲ ποιῶν τὰ χέρια ἦταν μέχρι σήμερα ἡ Βίβλος. στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα τὸ *δρα* καὶ τὸ *ἀλώ (ΔΡΑ - ΑΛΩ)* γράφονται μὲ βραχυγραφικὰ συμπλέγματα (τζίφρες) πολὺ ὅμοια· καὶ τὸ *δραξὶ* ἔγινε *ἀλώπεξι.* ὁ Ἰώσηπος στὴν Ἀρχαιολογία του (8,371) ἀποδίδει· *χῶμα... ἐπεγείρειν τὴν στρατιὰν κατὰ δράκα λαμβάνουσαν.*

52. Νεεμὰν ὁ Σύρος

Βα 68,1· 3· 6· 8· 12· 13· 15· 19· 25· 29· 69,1· 10. *Νεεμὰν ὁ Σύρος.* τὰ χειρόγραφα ἔχουν τὸ ὄνομα ὡς *Ναιμάν.* τὸ *Νεεμὰν* παραδίδεται μόνο στὴν Καινὴ Διαθήκη (Λκ 17,12), ἀπ' ὅπου τὸ παίρνω ὡς ἀπὸ πηγὴ ἀσφαλέστερη.

53. Σκατὰ νὰ φᾶνε

Βα 72,2. *...Ἐγενήθη κεφαλὴ ὄνου πεντήκοντα σίκλων ἀργυρίου, καὶ τέταρτον τοῦ κάβου* ***ὀρνιθογάλου περιστερῶν*** *πέντε σίκλων ἀργυρίου.*

χειρόγραφα τῶν Ο΄	*κόπρου περιστερῶν*
μασοριτικό	ʻρ ιυνιμ (περίστερος = Ιυνε = Ἰωνᾶς) σκατὰ περιστερῶν
Ἀκύ- Θεοδ - Σύμ	—
Ταργούμ	σκατὰ περιστερῶν
vulgata	σκατὰ περιστερῶν (stercoris columbarum)
συριακή	σκατὰ περιστερῶν
ἀραβική	σκατὰ περιστερῶν
γερμανική	Handvoll Taubenmist (μία χούφτα σκατὰ περιστεριῶν)
γαλλική	crottes de pigeon (= σκατὰ περιστεριῶν)
ἱσπανική	estiércol de palomas (= σκατὰ περιστεριῶν)
ἰταλική	sterco di colombi (= σκατὰ περιστεριῶν)
ἀγγλική (1611)	dover's dung (= σκατὰ περιστεριῶν)
ἀγγλική (1946)	dover's dung (= σκατὰ περιστεριῶν)
Βάμβας	κόπρος περιστερῶν
Γιαννακόπουλος	κόπρος περιστερῶν
Χαστούπης	κόπρος περιστερῶν
Κολιτσάρας	κόπρος τῶν περιστερῶν
Βασιλειάδης	κόπρος τῶν περιστερῶν
χιλιασταί	κόπρανα περιστεριῶν
Βέλλας κλπ.	κοπριὰ περιστεριῶν* (* κοπριὰ περιστεριῶν· τὴ χρησιμοποιοῦσαν ἐπίσης γιὰ φαγώσιμο. [Κατίνα Χιωτέλλη καὶ οἱ σοφοὶ Οἰκονόμου, Παπαδόπουλος, Σιμωτᾶς, Τσάκωνας, Κωνσταντίνου Μ.]!).

Πολὺ σκάτωμα. ἀντὶ γιὰ τὴ φράσι *ὀρνιθογάλου περιστερῶν* τὰ γνωστὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα ἔχουν *κόπρου περιστερῶν* καὶ τὸ μασοριτικὸ ἐπίσης ἔχει *ʻρ ιυνιμ.* ἑβραϊστὶ *ʻρ* σημαίνει «σκατὰ»

τόσο ἐδῶ ὅσο καὶ παρακάτω στὸ Βα 110,20, ὅπου ὁ Ἀσσύριος πολιορκητὴς τῆς Ἰερουσαλὴμ στρατηγὸς Ῥαψάκης βρίζοντας τοὺς Ἰουδαίους πρεσβευτὰς μεγαλοφώνως, ὥστε νὰ τὸν ἀκοῦν καὶ οἱ ὁπλῖτες ἀπὸ τὰ τείχη, λέει γι' αὐτοὺς ὅτι «κάθονται στὰ τείχη καὶ τρῶν τὰ σκατά τους καὶ πίνουν τὰ κάτουρά τους» *(τοῦ φαγεῖν τὴν κόπρον αὐτῶν καὶ πιεῖν τὸ οὖρον αὐτῶν).* καὶ σήμερα σημιτιστὶ κι ἀραβιστὶ τὰ σκατὰ λέγονται *χαρά (ʿρ* ἢ *hr).* ἡ δεύτερη λέξι *ιυνιμ* (ἑνικὸς *ιυνε*) σημαίνει περιστέρια· ἡ ἴδια λέξι *Ιυνε* ὡς κύριο ὄνομα εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ προφήτου *Ἰωνᾶ* (Περίστερος).

Στὸ ἑρμηνευόμενο ὅμως χωρίο πρόκειται γιὰ λάθος τοῦ πρωτομασορίτου Ἀκιβὰ καὶ τοῦ Ὠριγένους. ὁ Ἀκιβά, καθὼς ἐπαναμετέφραζε τοὺς Ο΄, γιὰ νὰ μασοριτεύσῃ τὸ μασοριτικό του, βλέποντας τὴ φράσι *ὀρνιθογάλου περιστερῶν* (=κουτσουλιᾶς περιστερῶν) ὡς βοτανικὸ ὄνομα ὄχι κυριολεκτικό, ὅπως θὰ ἐξηγήσω, μετέφρασε «σκατὰ περιστεριῶν» στὴν ἑβραϊκή. ἔπειτα τὸ λάθος τοῦ Ἀκιβὰ ὁ Ὠριγένης στὰ Ἑξαπλᾶ του τὸ μετέφρασε κατὰ γράμμα ὡς *κόπρον περιστερῶν*· κι αὐτὸ πέρασε στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄. ἡ φράσι *ὀρνιθόγαλον περιστερῶν* κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ ἢ τ' ἀρχαιότερα ἑλληνικὰ χρόνια ἦταν βοτανικὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖο ὁ Ἀκιβὰ κι ὁ Ὠριγένης ὡς μεταφρασταὶ ἔπρεπε νὰ τὸ ξέρουν ὁ ἕνας ὅταν τὸ ἐπαναμετέφραζε κι ὁ ἄλλος ὅταν τὸ ἐπανέφερε στοὺς Ο΄. ὁ συντάκτης τοῦ βιβλίου Βασιλεῖς δηλαδὴ λέει ὅτι θὰ πέσῃ τέτοια πεῖνα, ποὺ οἱ πολιορκημένοι θ' ἀγοράζουν γιὰ νὰ φᾶνε μὲ 50 σίκλους (=750 γραμμάρια) ἀργύρου μιὰ γαϊδουροκεφαλὴ καὶ μὲ 5 σίκλους (75 γραμμάρια) ἀργύρου μισὸ κάβο (680 γραμμάρια) ἀγριολάχανο *ὀρνιθόγαλον.* γι' ἀγριολάχανο πρόκειται, ποὺ λεγόταν ἔτσι «κουτσουλιὰ πτηνῶν» ἢ «...περιστεριῶν». κατὰ τοὺς Ἀκιβὰ καὶ Ὠριγένη ὅμως «...θ' ἀγοράζουν σκατὰ νὰ φᾶνε»! κι ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἡ ὑπόθεσι σκατώθηκε γιὰ τὰ καλὰ σ' ὅλους τοὺς ξένους καὶ στοὺς ῥυμουλκουμένους δικούς μας μεταφραστὰς κι ἑρμηνευτὰς ἀπὸ τὴ βουλγάτα τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου μέχρι τοὺς ἁπλουστευτὰς τοῦ Βέλλα. αὐτοὶ οἱ «ἑπτὰ σοφοὶ» ποὺ ἦταν ἓξ (Ἡ. Οἰκονόμου, Ν. Παπαδόπουλος, Π. Σιμωτᾶς, Β. Τσάκωνας, Μ. Κωνσταντίνου, Κ. Χιωτέλλη), μὲ ὑποσημείωσι μᾶς ἐξηγοῦν· «Κοπριὰ περιστεριῶν· τὴ χρησιμοποιοῦσαν ἐπίσης γιὰ φαγώσιμο»! μόνον ἂν τὴν τύλιγαν καὶ σὲ ἀλουμινόχαρτο σὰ γκοφρέττα παρέλειψαν νὰ μᾶς ποῦν, ἢ ἂν τὴν ἔκαναν καὶ φρυγανιά. δὲν πειράζει· στὴν ἑπόμενη βελτιωμένη ἔκδοσί τους θὰ τὸ θυμηθοῦν. μοῦ θυμίζουν μιὰ χωριάτικη παροιμία περὶ μαγείρων καὶ μαγειρικῆς ποὺ «πάει κουτὶ» στὴν περίπτωσι αὐτή.

Ἡ γραφὴ τοῦ προχριστιανικοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου ἦταν ἄλλη, ποὺ ἐξαφανίστηκε μὲ τὴν ὑποκατάστασί της ἀπὸ τὸν Ἀκιβά, ὅταν αὐτὸς ἐπαναμετέφρασε ἀπὸ τοὺς Ο΄, χωρὶς νὰ καταλαβαίνῃ. καὶ ἡ

προεξαπλικὴ γραφὴ τῶν Ο΄, ποὺ ἔβλεπε ὁ Ἀκιβά, ἦταν *ὀρνιθόγαλον* καὶ ὄχι *κόπρος*. καὶ *ὀρνιθόγαλον* (=πτηνοκουτσουλιὰ) ἦταν τὸ βοτανικὸ ὄνομα ἑνὸς εὐτελοῦς καὶ διατροφικῶς πενιχροῦ φυτοῦ - ἀγριολαχάνου, τὸ ὁποῖο ὁ μεταφραστὴς τῶν Ο΄ χρησιμοποίησε γιὰ τὴ μετάφρασι τοῦ προχριστιανικοῦ ἑβραϊκοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῆς Π. Διαθήκης. θὰ ἐξηγήσω γιατί αὐτὸ τὸ ἀγριολάχανο εἶχε τὸ ὄνομα «πτηνοκουτσουλιά». στὴ βοτανικὴ καὶ στὴ ζῳολογία μὲ τὶς χιλιάδες ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν ὀνομασιῶν ὑπάρχουν σπανίως τέτοια περίεργα καὶ διαλεκτικὰ ὀνόματα, ὅπως ἕνα μανιτάρι ποὺ μοιάζει καταπληκτικὰ μὲ τσιτωμένο πέος ὀνομάζεται *φαλλὸς ὁ ἀδιάντροπος (phallus impudicus)*· καὶ κάποιου φυτοῦ οἱ βολβοὶ ὀνομάζονται *μπουμπρέκια (=ἀρχίδια)*· οἱ δὲ καβαλῖνες (κουράδες) τοῦ γαϊδάρου καὶ τοῦ ἵππου λέγονται ἀντιστρόφως στὰ χωριάτικα *σαρμάδες - σαρμαδάκια - ντουλμάδες - ντουλμαδάκια,* ἐπειδὴ μοιάζουν πολὺ μ' αὐτά. καὶ φυσικὰ πολλὰ βοτανικὰ καὶ ζῳολογικὰ ὀνόματα προέρχονται ἀπὸ ἀρχαῖα χωριάτικα καὶ λαϊκὰ καὶ ἰδιωματικὰ τόσο ἑλληνικὰ ὅσο καὶ λατινικά. ἀποκλείεται ὅμως ἡ σύμπτωσι τὸ φυτὸ τὸ λεγόμενο στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ *ὀρνιθόγαλον,* καὶ μάλιστα μόνο ἰδιωματικὰ καὶ διαλεκτικά, νὰ λεγόταν ἔτσι μὲ τὴν ἴδια μεταφορικὴ ἔννοια καὶ στὴν ἀρχικὴ ἑβραϊκὴ τῆς Π. Διαθήκης. τὸ ἰδιωματικὸ ἀρχαϊκὸ ἑλληνικὸ ὄνομα πρῶτα γενικεύτηκε κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια καὶ χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ βοτανολόγους, κι ἔπειτα ὡς πασίγνωστο, ἴσως μόνο στὴν ἑλληνόγλωσση ἢ ἑλληνομαθῆ Παλαιστίνη χρησιμοποιήθηκε ὡς μετάφρασμα ἀπὸ ἕναν μεταφραστὴ τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄. ἁπλῶς μετὰ 4,5 αἰῶνες, παραφράστηκε καὶ πέρασε στὸ μασοριτικό, καὶ ὄχι στὸ ἀρχικὸ ἑβραϊκό, ἀπὸ τὸν πρωτομασορίτη Ἀκιβὰ ὅταν μασορίτευε τὸ μασοριτικό του κρυφομεταφράζοντας καὶ κρυφοκλέβοντας ἀπὸ τοὺς Ο΄, ἀλλὰ καὶ κλέβοντας ῥαδιενεργὸ πλουτώνιο τόσο ἐπικίνδυνο γι' αὐτὸν καὶ τὸ παρασκεύασμά του. ἔτσι ἔκλεψε καὶ τὴν περσικὴ λέξι *παράδεισος* ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα τῶν Ο΄, μιὰ λέξι πού, ὅπως ἀνέφερα, τὴν εἶχε εἰσαγάγει στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ὁ περσομαθὴς Ξενοφῶν 530 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀκιβά, ὁ ὁποῖος τὴν πέρασε γιὰ ἑβραϊκὴ στὸ μασοριτικό του· στειλιάρι. ὁ μέγας ῥαββῖνος ὁ ἐπονομασθεὶς καὶ «δεύτερος Μωϋσῆς», μὲ τὸ *κόπρος* ποὺ «κατάλαβε» καὶ ἔκλεψε, γλίστρησε στὰ σκατά· ὅπως λέει καὶ ἡ χωριάτικη παροιμία γιὰ τὸν κλέφτη καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σκοταδιοῦ γενικῶς

Ὅποιος τὴ νύχτα περπατεῖ,
λάσπες καὶ σκατὰ πατεῖ.

καὶ δὲν μποροῦσε ὁ ὑστερικὸς Χριστιανοδιώκτης Ἀκιβὰ νὰ ἐξαιρεθῇ ἀπὸ τοὺς ἄλλους κλέφτες καὶ λωποδῦτες καὶ ἀνθρώπους τοῦ σκότους. δυστυχῶς τὴν πάτησε κι ὁ λυσσασμένος κατὰ τῶν Ἑβδομήκο-

ντα ὑστερικὸς Ἱερώνυμος στὴ βουλγάτα του ποὺ τοῦ ἔφτιαξε ὁ ῥαββῖνος Βαρανίνα, τὴν πάτησαν καὶ ὅλοι οἱ μεταρρυθμισταὶ Εὐρωπαῖοι τοῦ 16ου αἰῶνος, τὴν πάτησαν καὶ οἱ δικοί μας ὡς ῥυμουλκὰ τῶν προτεσταντῶν καὶ παπικῶν μεταφραστῶν. ἰδιαίτερα ἀπορῶ μὲ τοὺς προειρημένους ἁπλουστευτὰς τοῦ Βέλλα, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴ δυσώδη ἐκείνη ὑποσημείωσί τους τάισαν ὅλους τοὺς ἀναγνῶστες των μὲ ἀνθυγιεινὴ «πνευματικὴ» τροφή. ἢ δὲν εἶναι καὶ μελομακάρονα τὰ σκατά! οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ζῳολόγοι εἶχαν παρατηρήσει ὅτι ἡ κοπριὰ τῶν πτηνῶν ἔχει τὴ μεγαλείτερη ὀξύτητα - καυστικότητα ἀπ' ὅλα τὰ σκατά· ὡς χωριάτης τὸ ξέρω αὐτὸ ἀπὸ μικρός. οὐδέποτε κοπρίζαμε τὰ χωράφια μας μὲ κόπρια πτηνῶν· διότι καῖνε ὅλα τὰ φυτά. ἡ τῶν γιδοπροβάτων ἔχει μέση καυστικότητα καὶ ἡ τῶν γαϊδάρων ἀλόγων καὶ βοδιῶν τὴν ἐλαχίστη. ἂν οἱ πολιορκημένοι Ἑβραῖοι, ὅπως λὲν ὅλοι οἱ μεταφρασταί, ἔτρωγαν σκατὰ περιστεριῶν, θὰ γίνονταν κόσκινα ἀπὸ τρῦπες τὰ στομάχια ὅλων μέσα σὲ μία μέρα. καὶ ποιός τοὺς γιάτρευε τότε;

Τὸ *ὀρνιθόγαλον* εἶναι βολβῶδες φυτὸ ἀναφερόμενο στὸν λίγο ἀρχαιότερο τῶν Ο΄ βοτανολόγο Θεόφραστο ὡς ἀγριολάχανο λεγόμενο *σκίλλα ἐπιμενίδειος* ἢ *βολβίνη* (=κουράδα, κουραδέκλα) (Ἱστ. φυτῶν 7,12,1· 7,13,1· 7,13,9), καὶ στὸ βοτανολόγο - ῥιζοτόμο - φαρμακολόγο Διοσκουρίδη (Ὕλη ἰατρικὴ 2,144) καὶ στὸ Ῥωμαῖο ἐγκυκλοπαιδιστὴ Πλίνιο (Histor. natur. 21,102) καὶ στὸν ἰατρὸ Γαληνὸ (στὸ ὁρολογικὸ - λεξικογραφικὸ ἔργο του Περὶ ἀντεμβαλλομένων, Ο - ὄμικρον) ὡς *ὀρνιθόγαλον* ἢ *Ornithogale.* δίνω περίληψι τῆς περιγραφῆς του ἀπὸ τὸν μεγάλο Νεοέλληνα βοτανολόγο Καββάδα (Δ.Σ. Καββάδας, Εἰκονογραφημένον Βοτανικὸν - Φυτολογικὸν Λεξικὸν 6,2907-2910, Ἀθῆναι 1956), καθὼς καὶ πολλὰ σκίτσα τοῦ φυτοῦ σχεδιασμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο, σκίτσα τῶν 12 εἰδῶν του ποὺ εὐδοκιμοῦν ὡς αὐτοφυῆ στὰ ἑλληνικὰ λειβάδια, στὰ ὁποῖα σκίτσα φαίνεται τὸ κρομμύδι του ποὺ μοιάζει πολὺ μὲ κουτσουλιὰ περιστεριῶν ἢ καὶ ἄλλων ἀγρίων πτηνῶν. γι' αὐτὸ καὶ λέγεται ἔτσι· σὰ νὰ πῇς «κουτσουλιὰ» τὴν ἀπὸ κρέμα σαντιγὺ «κουτσουλιὰ» τῆς πάστας. αὐτὸ ἐννοεῖ ἡ Βίβλος, καὶ ὄχι ὅτι οἱ πολιορκημένοι ἀγόραζαν πανάκριβα σκατὰ γιὰ νὰ τὰ φᾶνε, λὲς καὶ δὲν εἶχαν δικά τους.

Ἐπιστρέφονται λοιπὸν στοὺς μεταφραστὰς ποὺ μᾶς πουλᾶνε τὰ «σκατά» τους –εὐχαριστοῦμε, δὲν θὰ πάρουμε–, καὶ δὲν ζητᾶμε καὶ τὰ λεφτά μας πίσω· χάρισμά τους. ἡ σωστὴ μετάφρασι εἶναι· «...καὶ ἕνα τέταρτο τοῦ κάβου ὀρνιθόγαλο πέντε ἀργυροῦς σίκλους».

Περιγραφὴ τοῦ φυτοῦ ὀρνιθογάλου

Ὀρνιθόγαλον. οἰκογένεια Λειριίδαι ἢ Λιλιίδαι ἢ Liliaceae. εἴδη

περίπου 100, αὐτοφυῆ ἄγρια ἢ καὶ καλλιεργούμενα σὲ Εὐρώπη Ἀσία κι Ἀφρική. ὁ βολβός τους εἶναι χιτωνοφόρος σὰν τὸ κρομμύδι καὶ τὸ σκόρδο, ὁ καυλὸς τρυφερός, τὰ φύλλα παράρριζα ἐπιμήκη γραμμοειδῆ αὐλακωτά, τὰ ἄνθη λευκὰ ἢ ὑποκίτρινα κι ἀπ' ἔξω πρασινωπά. οἱ τρυφεροὶ βλαστοί του τρώγονται ὡς ἀγριολάχανα, ἀλλὰ καλλιεργοῦνται καὶ ὡς ἄνθη. ὡς καλλωπιστικὰ συνήθως φυτεύονται ἢ ἀφήνονται ν' ἀναπτυχθοῦν αὐτοφυῶς σὲ περιθώρια ἀνθοκήπων. στὴν Ἑλλάδα εὐδοκιμοῦν αὐτοφυῶς κυρίως σὲ λειβάδια βοσκῆς τὰ ἑξῆς 12 εἴδη. 1) πυρηναϊκὸν (pyrenaicum). 2) κύπτον (nutans). 3) πυραμιδοειδὲς (pyramidale). 4) κροσσωτὸν (fimbriatum). 5) λοφῶδες (collinum). 6) εὔκομον (comosum). 7) νάνον (nanum). 8) σκιαδανθές (umbrellatum). 9) στενόφυλλον (tenuifolium). 10) ὀλιγόφυλλον (oligophyllum). 11) ἀττικόν (atticum). 12) ὀρεινόν (montanum).

Τὸ ὅτι τὸ φυτὸ αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες λεγόταν *ὀρνιθόγαλον,* δηλαδὴ «τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα», κάπως ἀστείως, ὅπως καὶ τὸ προειρημένο μανιτάρι λέγεται *φαλλὸς ὁ ἀδιάντροπος,* ὀφείλεται στὸ ὅτι τὸ φυτὸ αὐτὸ στὸ βολβό του, δηλαδὴ στὸ κρομμύδι του, μοιάζει μὲ τὴν κουτσουλιὰ ἀγρίου πτηνοῦ καὶ μάλιστα τοῦ περιστεριοῦ· μοιάζει τόσο στὸ σχῆμα ὅσο καὶ στὸ λευκὸ χρῶμα του. ἀλλὰ καὶ *γάλα;* ναί· ὄχι μόνο διότι τὸ πτηνὸ βγάζει τὴν κουτσουλιά του περίπου ἀπὸ τὴν περιοχὴ ποὺ τὰ θηλαστικὰ βγάζουν τὸ γάλα τους, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ κουτσουλιά τους ἔχει σχῆμα σφαίρας ἐφελκυσμένης ἀπὸ τὴν πάνω μεριά της μὲ κορυφὴ - ἀνεστραμμένη οὐρά, καὶ διότι εἶναι λευκὴ σὰ γάλα· ἰδίως τῶν ἀγρίων καὶ πολὺ ἱπταμένων πουλιῶν, σὰν τὰ περιστέρια, τὶς δεκαοχτοῦρες, τὰ τρυγόνια, καὶ τὰ χελιδόνια· καὶ ὄχι σὰν τὶς κότες ποὺ δὲν πετοῦν σχεδὸν ποτέ, ἡ δὲ σπάνια πτῆσι τους εἶναι χαμηλὴ καὶ ἐλαχίστων μέτρων. τὰ πουλιὰ ὅλα ἀνεξαιρέτως πρῶτον δὲν ἔχουν δόντια καὶ δεύτερον τρῶνε - καταπίνουν πέτρες· ἀσβεστολιθικὲς πέτρες μόνον, ὄχι ποτὲ χαλαζιακὲς βασαλτικὲς καὶ γρανιτικές. γιατὶ τὸ ἀσβέστιο τῶν ἀσβεστολίθων τοὺς χρειάζεται ὅσο καὶ ἡ τροφή, γιὰ τ' αὐγά τους καὶ τὸ φτέρωμά τους. τὸ τσόφλι τῶν αὐγῶν εἶναι ἀνακυκλωμένος ἀσβεστόλιθος, καὶ τὰ φτερά, τόσο σὰ ντύσμό τους ὅσο καὶ σὰ φτεροῦγες πτήσεως εἶναι ἐπίσης ἀσβέστιο· καὶ τὸ ῥάμφος καὶ τὰ νύχια τους καὶ τὰ κόκκαλά τους. καὶ τὰ φτερὰ φθείρονται τόσο πολύ, ποὺ τὰ πτηνὰ τὸ φτέρωμά τους τὸ ἀλλάζουν κάθε χρόνο. καὶ τ' αὐγὰ τὰ γεννοῦν συχνά. ὅταν τὸ πτηνὸ τρώῃ πέτρες, στὸν πρόλοβό του καὶ στὸ σκληρὸ στομάχι του, τὰ συνήθως γεμάτα πέτρες, τὶς λιώνει μὲ τὰ πολὺ δραστικὰ πεπτικὰ ὑγρά του. γι' αὐτὸ καὶ ἡ κοπριὰ τῶν πτηνῶν ἔχει πολὺ μεγάλη ὀξύτητα - καυστικότητα καὶ δὲν κάνει γιὰ κόπρισμα φυτειῶν. καὶ οἱ κουτσουλιὲς εἶναι κυρίως λευκὲς καὶ ὑδαρεῖς· σὰ γιαούρτη καὶ σὰ γάλα. γι' αὐτὸ τὸ σχετικὸ φυ-

τὸ - ἀγριολάχανο οἱ Ἕλληνες τὸ ἔλεγαν *ὀρνίθων γάλα* ἢ *ὀρνιθόγαλον.* καὶ οἱ Ο΄ μετέφρασαν μὲ πολλὴ ἀκρίβεια. εἶναι δὲ τὸ φυτὸ - ἀγριολάχανο αὐτὸ διατροφικῶς πολὺ φτωχὸ κι εὐτελέστατο, σὰν τὰ περίφημα ὡς λειχουδιὲς ἀλλὰ διατροφικῶς ἄχρηστα σπαράγγια.

Περιγραφὲς τοῦ φυτοῦ ἀπὸ ἀρχαίους

Θεόφραστος 7,12,1. Ὁ μὲν ἀσφόδελος μακρὸν καὶ στενότερον καὶ ὑπόγλισχρον ἔχει τὸ φύλλον, ἡ δὲ σκίλλα πλατὺ καὶ εὐδιαίρετον.

– 7,13,1. Ἐδώδιμοι μὲν γὰρ οὐ μόνον οἱ βολβοὶ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦ ἀσφοδέλου ῥίζα καὶ ἡ τῆς σκίλλης, πλὴν οὐ πάσης ἀλλὰ τῆς ἐπιμενιδείου καλουμένης, ἣ ἀπὸ τῆς χρήσεως ἔχει τὴν προσηγορίαν· αὕτη δὲ στενοφυλλοτέρα τε καὶ λειοτέρα τῶν λοιπῶν ἐστιν.

– 7,13,9. Πλείω δὲ καὶ τὰ βολβώδη καὶ ἐλάττω. ταῦτα δὲ ...καθάπερ τὸ λευκόιον καὶ βολβίνη καὶ ὀπιτίων καὶ κύιξ καὶ τρόπον τινὰ τὸ σισυρίγχιον.

Διοσκουρίδης 2,144. Ὀρνιθόγαλον (ἢ ὄρνιθος γάλα). καυλίον ἐστὶ τρυφερόν, λεπτόν, ὑπόλευκον, ὡς δισπιθαμιαῖον, ἄνω παραφυάδας ἔχον τρεῖς ἢ τέσσαρας ἁπαλάς, ἀφ' ὧν ἄνθη ἔξωθεν μὲν βοτανώδη, ἀνοιχθέντα δὲ γαλακτίζοντα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν κεφάλιον ὡς κάχρυ ἐντετμημένον, μετ' ἄρτου ὡς μελάνθιον συνοπτώμενον, ῥίζα δὲ βολβοειδής, ἐσθιομένη ὠμή τε καὶ ἑφθὴ καὶ ὀπτή.

Plinius 21,102. Item ornithogale caule tenero candido, semipedali, molli, tribus aut quattuor agnatis, radice bulbosa, caquitur in pulte.

Γαληνός, τ. 19,739. Ἀντὶ ὀρνιθογάλων, ἀνθυλλίς.

Ἰχνογραφικὲς εἰκόνες τοῦ Καββάδα

Ὀρνιθόγαλον τὸ πυρηναϊκὸν
(Ornithogalum pyrenaicum)

Ὀρνιθόγαλον τὸ κύπτον
(Ornithogalum nutans)
1. βάσις τοῦ φυτοῦ μὲ βολβὸν καὶ φύλλα,
2. ταξιανθία. 3. στήμων.

Ὀρνιθόγαλον τὸ πυραμιδοειδὲς
(Ornithogalum pyramidale)
1. ἄνθη καὶ 2. κάψαι.

Ὀρνιθόγαλον τὸ κροσσωτὸν
(Ornithogalum fimbriatum)

Ὀρνιθόγαλον τὸ νάνον
(Ornithogalum nanum)

Ὀρνιθόγαλον τὸ στενόφυλλον
(Ornithogalum tenuifolium)

Ὀρνιθόγαλον τὸ σκιαδανθὲς
(Ornithogalum umbrellatum)
1. βολβός. 2. ἄνθος.

Ὀρνιθόγαλον τὸ ἀττικὸν
(Ornithogalum atticum)

Ὀρνιθόγαλον τὸ ὀρεινόν
(Ornithogalum montanum)

54. Ἡ μητέρα τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου

Βα 108,2· *...Ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας... καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀβὺ θυγάτηρ Ζαχαρίου.* τὸ ὄνομα τῆς πολὺ σπουδαίας αὐτῆς γυναικός, ὅσο σπουδαῖες ἦταν καὶ οἱ προφήτιδες Δεβώρα καὶ Ἀβιγαΐα καὶ Ὄλδα, στὰ χειρόγραφα τῶν Βασιλέων καὶ τῆς Παραλειπομένης (Βα 108,2· Πα 80,1) παραδίδεται μὲ πολλὴ διαφωνία ὡς *Ἀβοὺ* ἢ *Ἀββὰ* ἢ *Ἀβιὰ* ἢ *Ἀββοὺθ* ἢ *Ἀββαοὺθ* ἢ *Ἀββαθύθ,* ἀλλὰ μετὰ πολλὴ ἔρευνα καὶ σκέψι συμπέρανα ὅτι ἦταν *Ἀβύ,* μὲ τὴν προϋπόθεσι ὅτι, καὶ ἀρχικὰ καὶ ὅταν γινόταν ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα τὸ *υ* προφερόταν ἀκόμη σὰν τὸ σημερινὸ *ου*· ἀκουγόταν δηλαδὴ τὸ ὄνομα ὡς *Ἀβού,* ἀλλὰ γραφόταν *Ἀβύ.* ἡ πλησιέστερη πρὸς τὴν αὐθεντικὴ γραφὴ εἶναι ἡ γραφὴ *Ἀβού,* ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀντιγραφὴ ἐξ ὑπαγορεύσεως σὲ χρόνο πρὸ τοῦ 250 π.Χ., ὅταν τὸ *υ* προφερόταν ἀκόμη *ου.* ὅπως στὰ σημερινὰ *μουστάκι (μύσταξ), κουτὶ (κυτίον), τούμπανο (τύμπανον), σκουτιὰ (σκυτία), ρουκάνη - ρουκανίδια (ρυκάνη), κλπ.* ἔτσι κι ὡς τεκμήριο γιὰ τὴ χρονολόγησι τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ὄνομα σπουδαῖο. τὸ δὲ σφαλερὸ *Ἀβιά,* ποὺ πρέπει νὰ πέρασε κι ἀπὸ τὴ γραφὴ *Ἀβυά,* εἶναι συμφυρμὸς τῶν γραφῶν *Ἀβὺ* καὶ *Ἀββά.*

55. *Ἰωάχαζ*

Βα 122,14-123,5. Ὁ πρῶτος διάδοχος τοῦ Ἰωσίου στὰ χειρόγραφα τῶν Βασιλέων (122,14-123,5) καὶ τῆς Παραλειπομένης (92,12-93,7) λέγεται *Ἰωάχαζ*· στὰ χειρόγραφα τοῦ Ἰερεμίου (10,3) λέγεται καὶ *Σελλήμ.* διώρθωσα *Ἰωάχαζ.*

56. *Ἰεχονίας*

Βα 125,1-10. Ὁ προτελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας στὰ χειρόγραφα τῶν Βασιλέων (125,1-10) γράφεται *Ἰωακεὶμ* ἢ *Ἰωαχίμ,* ὅπως κι ὁ πατέρας του· στὰ τῆς Παραλειπομένης (95,1-2) γράφεται *Ἰεχονίας,* καὶ στὰ τοῦ Ἰερεμίου μία φορὰ γράφεται *Ἰωακείμ* (Ἰε 26,1) καὶ τρεῖς φορὲς γράφεται *Ἰεχονίας* (Ἰε 30,16· 31,3· Ἐπ, 2). διώρθωσα παντοῦ *Ἰεχονίας.*

57. Τὸ προχριστιανικὸ ἰσραηλιτικὸ μηνολόγιο

Ἀν 41,1. Στὴν Π. Διαθήκη κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα οἱ δώδεκα

μῆνες κατονομάζονται ὅλοι περίπου 130 φορὲς συνολικὰ μὲ τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ *πρῶτος δεύτερος τρίτος τέταρτος πέμπτος ἕκτος ἕβδομος ὄγδοος ἔνατος δέκατος ἑνδέκατος δωδέκατος.* ἀνευρίσκονται δὲ σὲ 14 βιβλία· Γε Νο Δε Ἰη Κρ Δδ Βα Πα Ἀν Ἰε Ἰζ Δα Ἀγ Ζα. ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴ τὴν εὐρύτατη χρῆσι τῶν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων καταχωρίζεται κι ἕνα πλῆρες ἰσραηλιτικὸ μηνολόγιο στὴν Παραλειπομένη (29,4-17), ποὺ ἔχει ὡς ἑξῆς.

Πάντες οἱ μῆνες τοῦ ἐνιαυτοῦ

ὁ μὴν ὁ πρῶτος	*ὁ μὴν ὁ πέμπτος*	*ὁ μὴν ὁ ἔνατος*
ὁ μὴν ὁ δεύτερος	*ὁ μὴν ὁ ἕκτος*	*ὁ μὴν ὁ δέκατος*
ὁ μὴν ὁ τρίτος	*ὁ μὴν ὁ ἕβδομος*	*ὁ μὴν ὁ ἑνδέκατος*
ὁ μὴν ὁ τέταρτος	*ὁ μὴν ὁ ὄγδοος*	*ὁ μὴν ὁ δωδέκατος*

Πέντε φορὲς ὅμως, ἤτοι μία στὸ Ζαχαρία (4,1) καὶ τέσσερες στὸ χρονικῶς τελευταῖο βιβλίο, τὴν Ἀνάβασιν (15,3· 28,1· 29,1· 41,1), ἀντὶ τῶν δώδεκα συνήθων ὀνομάτων δίνονται ἀπὸ μία φορὰ τὸ καθένα τέσσερα ἄλλα ὀνόματα· *Νισὰν Ἐλοὺλ Χασελεὺ Ἀδάρ.* ὄχι σ' ὅλα τὰ χειρόγραφα ἀλλὰ σ' ἐλάχιστα· οὔτε στὴν ἴδια παραλλαγὴ τὸ καθένα. τὸ *Ἐλοὺλ* π.χ. ἄλλοτε *Ἐλοὺλ* κι ἄλλοτε *Ἐλούδ* (ΕΛΟΥΛ - ΕΛΟΥΔ), καὶ τὶς πλεῖστες φορὲς δὲν ἀναγράφεται παρὰ ὡς *μὴν ἕκτος·* καὶ τὸ *Χασελεὺ* γράφεται ἄλλοτε *Χασελεὺ* ἄλλοτε *Σεχεηλοὺ* κι ἄλλοτε *Χεσεηλού,* καὶ τὶς πλεῖστες φορὲς δὲν ἀναγράφεται παρὰ ὡς *μὴν ἕνατος.*

Τὰ τέσσερα αὐτὰ ὀνόματα, ὅπως καὶ ἄλλα ὀχτὼ ποὺ δὲν ἀνευρίσκονται στοὺς Ἑβδομήκοντα ποτέ, εἰσήγαγε τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα στὸ νεοεβραϊκὸ πρωτομασοριτικό του σκεύασμα ὁ Ἀκιβά, τὸν Γ΄ αἰῶνα τὰ δέχτηκε στὰ Ἑξαπλᾶ του ὁ Ὠριγένης, κι ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα τὰ ἐν λόγῳ τέσσερα περάστηκαν διὰ τῶν Ἑξαπλῶν σὲ λίγα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα. τὸ πέρασμά τους σὲ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα μερικὲς φορὲς ἔγινε ἀπὸ βλᾶκες μὲ τρόπο βάναυσα σόλοικο, ποὺ δείχνει ὅτι περάστηκαν ἐκ τῶν ὑστέρων πλαστογραφικῶς. γιὰ παράδειγμα στὸ Ζα 4,1 *Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν τετράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου [ὅς ἐστι Χασελεύ]·* εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι τὸ ὀβελιζόμενο εἶναι ὄψιμο ἑρμηνευτικὸ σχόλιο τοῦ περιθωρίου γιὰ τοὺς μετὰ τὸν Ἀκιβά. στὸ Ἀν 41,1 *Ἐτελέσθη τὸ τεῖχος πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Ἐλοὺλ μηνὸς* εἶναι φανερὸ ὅτι τὸ σόλοικο θὰ γραφόταν σωστὰ *...τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς Ἐλούλ.* ὁ σολοικισμὸς δείχνει ὅτι πρὶν ἀπὸ τὴν παραχάραξι τὸ χωρίο ἦταν *πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ ἕκτου μηνός.* ὁ βλάκας παραχαράκτης νόμισε ὅτι ἀρκοῦσε νὰ βάλῃ στὴ θέσι τοῦ *ἕκτου* τὸ *Ἐλούλ,* καὶ ἡ δουλειὰ τελείωσε.

Ἀξιοσημείωτο εἶναι κι ὅτι στὸ βιβλίο Ἀνάβασις 12 φορὲς χρησιμοποιοῦνται τ' ἀριθμητικὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν (5,1· 11· 6,1· 16,1·

17,8· 9΄΄· 22,1· 26,11· 12· 43,4· 44,3). καὶ στὸ Ζαχαρία ἐπίσης τ' ἀριθμητικὰ χρησιμοποιοῦνται 4 φορὲς (1,1· 2,1· 4,1· 4)· καὶ στὸν σύγχρονο τοῦ Ζαχαρίου Ἀγγαῖο 5 φορές (1,1· 15· 2,1· 3,1· 12).

Τὰ ξένης προελεύσεως νεοεβραϊκὰ ὀνόματα μηνῶν τοῦ Ἀκιβὰ χρησιμοποιοῦνται σὲ τρία παρείσακτα καὶ ἀπόκρυφα βιβλία.

Στὶς ἐλάχιστες καὶ μεμονωμένες καὶ ὕποπτες περιπτώσεις τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων παραποιήσεως ἀποκατέστησα *πρῶτος ἕκτος ἕνατος δωδέκατος.*

58. *πρόσσχες*

Ψα 5,2. Τὰ χειρόγραφα ἔχουν πάντοτε *πρόσχες* μὲ ἕνα σῖγμα, ἐνῷ τὸ σωστὸ εἶναι *πρόσσχες* (ὅπως λέμε *συγγνώμην ἐγγραφὴ συγγράμματα ἐκκλησία ἐκκρούω ἔκκριμα* κλπ.). τὸ *πρόσχες* εἶναι τοῦ *προέχω,* ἐνῷ τοῦ *προσέχω* εἶναι τὸ *πρόσσχες.* κι αὐτὸ τὸ δεύτερο στὴν Π. Διαθήκη ἀνευρίσκεται περίπου 100 φορές, καὶ ὅλες τὶς φορὲς γράφεται σφαλερά. τὸ *προέχω* βρίσκεται μόνο στὴν Κ. Διαθήκη, μία μόνο φορὰ στὴ μέση φωνή (Ῥω 7,1).

59. *Ἐντείνειν τόξον*

Ψα 7,13· *Τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε.*

Ἡ ἔκφρασι *ἐντείνειν τὸ τόξον* λέγεται 19 φορὲς στὰ χωρία Βα 57,8· Πα 62,8· Ψα 7,13· 11,2· 38,14· 46,4· 58,7· 64,3· 77,12· Θρ 2,4· 4,12· Ὠσ 7,9· Ἡσ 7,24· Ἀβ 4,13· Ἰε 26,12· 66,5· 75,32· 100,12· Ζα 9,8. δὲν λέγεται τὸ *ἐντείνω* γιὰ κανένα ἄλλο πρᾶγμα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τόξο, καὶ δὲν λέγεται γιὰ τὸ τόξο κανένα ἄλλο ῥῆμα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ *ἐντείνω* (= τανύζω, τεντώνω). ἀποκλειστικότης. συνεπῶς ὅσα χειρόγραφα ἢ ὅσες «κριτικὲς» ἐκδόσεις ἔχουν τὰ *τείνω ἐκτείνω ἐπιτείνω* παρασκευάστηκαν ἀπὸ ἀγραμμάτους ποὺ δὲν ξέρουν οὔτε Βίβλον οὔτε γράμματα. καὶ ἀσφαλῶς τὸ Ψα 46,4 *καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε* μεταφράζεται *καὶ τόξευε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε,* κι ὄχι ὅπως μεταφράζουν ὅλοι οἱ πρὸ ἐμοῦ.

60. *Μὴ εἴποιεν... μηδὲ εἴποιεν*

Ψα 36,28· *Μὴ εἴποιεν... μηδὲ εἴποιεν.* τὰ χειρόγραφα καὶ οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις ἔχουν πάντοτε *μὴ εἴπησαν... μηδὲ εἴποιεν.* τὰ

τσόκαρα δὲν ξέρουν τί τοὺς γίνεται. διορθώνω καὶ τὸ πρῶτο *εἴποιεν.* τὸ ζεῦγος *μὴ... μηδὲ* εἰσάγει πάντοτε ὅμοια.

61. Ξακουστοὶ ἀπόγονοι τοῦ Δαυΐδ καὶ μιᾶς γυναικός του

Ψα 46,17· *Μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός σου*

Ἑβδομήκοντα	*Μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός σου* (χειρόγραφα)
	Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου (χειρόγραφα)
Μασοριτικό	Αζκιρε
	Μνησθήσομαι
Ἀκύλας, Θεοδοτίων, Σύμμαχος	Ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου
Ταργούμ	Ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου
Vulgata	Memores erunt nominis tui (= Μνησθήσονται...)
συριακή	Ἀναμνήσομεν τὸ ὄνομά σου
ἀραβική	Μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός σου
αἰθιοπική	Μνησθήσονται
γερμανική	Ich will deinen Namen kund machen
γαλλική	Je rappellerai ton nom dans tous les âges
ἱσπανική	Haré perpetua la memoria de tu nombre
ἰταλική	Io pubblicherò in memoria del tuo Nome
ἀγγλική 1611	I will make thy name to be remembered
ἀγγλική 1901	I will cause your name to be celebrated
Βάμβας	Θέλω μνημονεύει τὸ ὄνομά σου
Τρεμπέλας	Θὰ μνημονεύω... καὶ θὰ διαλαλῶ τὸ ὄνομά σου
Χαστούπης	Θὰ ἐξυμνῶ τὸ ὄνομά σου
Γιαννακόπουλος	Κι ἐγὼ ὁ γράψας ταῦτα θὰ ὑπενθυμίζω, ὦ Βασιλεῦ Νυμφίε, διὰ τῶν ἀναγνωστῶν μου τὸ θαυμαστὸν ὄνομά Σου
Κολιτσάρας	Ὦ Βασιλεῦ, θὰ μνημονεύω καὶ θὰ διαλαλῶ τὸ Ὄνομά σου εἰς τὰς γενεὰς τῶν γενεῶν.
χιλιασταί	Θὰ μνημονεύω τὸ ὄνομά σου
Βέλλας	Θὰ μνημονεύουν τ' ὄνομά σου

Ὁ ποιητὴς –μᾶλλον ὁ προφήτης Νάθαν–, ἄκρως χαρούμενος τραγουδάει στὸν ψαλμό του 46 ἕνα γάμο τοῦ Δαυΐδ μὲ βασιλοπούλα τῆς Τύρου *(11 θύγατερ Τύρου),* κόρη προφανῶς τοῦ φίλου του καὶ προστατευομένου του (προτεκτορᾶτο) βασιλέως τῆς Τύρου Χιράμ (Βα 10,1-15· Πα 37,3-4). στὸ τελευταῖο καὶ προφητικὸ ἐλεγεῖο (17) ἐννοεῖ ὅτι οἱ *υἱοὶ* τῆς Φοινίσσης νύφης, τοὺς ὁποίους θὰ γεννήσῃ ἀπὸ

τὸ Δαυΐδ (16), κάποτε, μετὰ πολλὲς γεννιές, θὰ τὴ δοξάσουν *(μνησθήσονται)* –νομίζω ἐπειδὴ κι αὐτοὶ καὶ ἡ μητέρα τους θὰ εἶναι παγκοσμίως ξακουστοὶ ὡς γυναίκα καὶ τέκνα τοῦ πιὸ ἐνδόξου βασιλέως τῆς ὑφηλίου καὶ τῆς πανανθρώπινης ἱστορίας–. ψάλλοντας μάλιστα, στὸ ἐλεγεῖο 13 ἐξυμνεῖ πολὺ ἔξυπνα καὶ ὑπαινικτικὰ καὶ τὶς ἀφανέρωτες ἀλλ' ἀπὸ τὸ πρόσωπό της κι ἀπὸ τὸ φουσκωμένο στῆθος της εὐνόητες ὀμορφιές της (*πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς* (=νύφης) *τοῦ βασιλέως ἔσωθεν* (=μέσα ἀπὸ τὰ ῥοῦχα της), *ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη* (ἡ ἀφανὴς ὀμορφιά της)), τὰ κάλλη της τὰ κρυμμένα κάτω ἀπὸ τὰ πανόμορφα φορέματά της (πρβλ. Ἆσμα, 18). τὴν κατ' ἐξοχὴν ὅμως *δόξαν* τῆς πανόμορφης νύφης θὰ τὴν κάνουν ξακουστὴ *(μνησθήσονται)* οἱ ἀπόγονοί της *(16 οἱ υἱοί σου)* βέβαια, καὶ ὄχι ὁ ποιητής.

Ἡ σφαλερὴ γραφὴ *μνησθήσομαι* προέκυψε σὲ ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα περίπου τοῦ 100 μ.Χ., ὅταν τὸ γνωστὸ βραχυγραφικὸ σύμβολο ποὺ παρίστανε τὸ *ΝΤ* παραναγνώστηκε ὡς *Μ (μνησθήσονται → μνησθήσομαι).* κι ὅταν ὁ παλαβὸς Ἀκιβὰ μασορίτευε τὸ πρωτομασοριτικό του, μεταφράζοντας τοὺς μισητούς του Ἑβδομήκοντα ἀπὸ τὰ σφαλερὰ ἀλεξανδρινὰ καὶ ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως χειρόγραφά τους, μετέφρασε στὴ νεοεβραϊκή του μασοριτικὴ γλῶσσα τὸ σφαλερό τους *μνησθήσομαι (αζκιρε),* καταστρέφοντας ὅλο τὸ νόημα τῶν ἐλεγείων 16-17 πρῶτα, κι ἔπειτα ὅλου τοῦ ψαλμοῦ. τὸ λάθος διὰ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ αὐτευνουχισμένου (γιὰ «ἀλλαγὴ φύλου») κιναίδου Ὠριγένους εἰσέβαλε καὶ στὰ χειρόγραφα τῶν χριστιανικῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως Ἑβδομήκοντα σὰν κακὸ γονίδιο, μὲ τὴ φροντίδα τῶν θαυμαστῶν τοῦ Ὠριγένους Καππαδοκῶν *φωστήρων.* γι' αὐτὸ σήμερα κρατοῦμε καὶ χειρόγραφα μὲ τὴν ἀρχικὴ γραφὴ τῶν Ἑβδομήκοντα *μνησθήσονται (οἱ υἱοὶ)* καὶ ἄλλα μολυσμένα χειρόγραφα μὲ τὴ γραφὴ τῶν Ἀκιβὰ - Ὠριγένους *μνησθήσομαι (αζκιρε).* τὸ λάθος τῆς σφαλερῆς παραδόσεως ἔχουν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἑλληνόγλωσσοι μεταφρασταὶ Ἀκύλας (ὁ μαθητὴς - μεταφραστὴς τοῦ Ἀκιβά), Θεοδοτίων, καὶ Σύμμαχος, ἔπειτα δὲ ἡ Ταργούμ, ἡ συριακὴ μετάφρασι Πεσίττα (=Πιστή!), τὸ βυζαντινὸ δοξαστικὸ τροπάριο τὸ περιβόητο ὡς «Ἡ πεποικιλμένη» κι ἀπὸ τὸν Ὠριγένη *Παναγία* καὶ *Θεοτόκος* ὠνομασμένη, τὸ ὁποῖο κελαηδοῦν οἱ ψαλτάδες μὲ μαστουρωμένο πάθος κι ἐκβεβακχευμένη μέθη, καὶ οἱ πέντε προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, γερμανικὴ γαλλικὴ ἱσπανικὴ ἰταλικὴ ἀγγλική, καὶ ἡ ἀγγλικὴ ἀναθεώρησι τοῦ 1946, καί γε ἡ χιλιαστική, στὴν ὁποία οἱ ἀντίχριστοι χιλιασταὶ εἶναι κατὰ τὴν περίπτωσι αὐτὴ μὲ τὸ μέρος τῆς *Παναγίας Θεοτόκου* μαζὶ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους προειρημένους αἱρετικούς, οἱ προτεσταντόπληκτοι καὶ

δῆθεν ἑβραιομαθεῖς ὀρθοδοξαρᾶδες, Τρεμπέλας ποὺ ἔχει καὶ τ' ὄνομά της *(Παναγιώτης),* Χαστούπης, ὁ μεθυσμένος καὶ παραληρῶν Γιαννακόπουλος μὲ τὴν ὑπερφορτισμένη καββαλιστικὴ «μετάφρασί» του, κι ὁ μπαρμπα-Γιάννης Κολιτσάρας ποὺ τὸν λαφυραγωγεῖ. ἔχουν δὲ τὴν ἀρχικὴ καὶ σωστὴ γραφὴ τῶν Ο΄ *μνησθήσονται* ἡ λατινικὴ βουλγάτα, ἡ ἀραβική, ἡ αἰθιοπική, κι ὁ Βέλλας μὲ τὸ σμῆνος τῶν ἐκδημοτικιστῶν του χωρὶς καὶ νὰ τὴν καταλαβαίνουν. ἐντυπωσιακῶς περίεργα πράγματα.

Σχολίασα κι αὐτὴ τὴ «διαφορὰ γραφῆς», παρ' ὅλο ποὺ δὲν εἶναι «διόρθωσί μου πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρογράφου παραδόσεως», ἀλλὰ μιὰ ἀρχικὴ καὶ σωστὴ γραφὴ παραδεδομένη στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα ἰσχυρῶς. τὸ κάνω, γιὰ νὰ δείξω μιὰ σπάνια περίπτωσι ὅπου ἀνατολῖτες αἱρετικοί, προτεστάντες, χιλιασταί, καί γε «συντηρητικοὶ» ὀρθοδοξαρᾶδες προτιμοῦν μιὰ σφαλερὴ γραφὴ τῶν χειρογράφων, καὶ ὄχι τὴν ἀρχικὴ καὶ σωστή, τὴν ὁποία σφαλερὴ ἴσως καὶ δὲν γνωρίζουν, καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας τοὺς παρέσυρε τὸ ἐκβεβακχευμένο δοξαστικὸ τῆς *Παναγίας Θεοτόκου,* τὴν ὁποία οὐδέποτε λένε ἔτσι οἱ πρὸ τοῦ Ὠριγένους, οὔτε οἱ μεταγενέστεροί του στῦλοι τῆς ὀρθοδοξίας μέγας Ἀθανάσιος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, παρ' ὅλο ποὺ καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ εἰδωλολατρικὰ προσωνύμιά της ὁ αὐτευνουχισμένος κίναιδος καὶ καταστροφεὺς τοῦ βιβλικοῦ κειμένου καὶ ἀρνητὴς τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰσήγαγε στὴ χριστιανικὴ χρῆσι δυὸ καὶ δυόμισυ αἰῶνες πρὶν ἀπ' αὐτούς. κι αὐτοὶ οἱ δυὸ στῦλοι τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ὄντως ἅγιοι στὰ σχετικά τους κείμενα δείχνουν ὅτι γνώριζαν πολὺ καλὰ τὰ δυὸ προσωνύμια, ἀλλὰ δὲν τὰ δέχονταν. θὰ πῆτε· Καὶ πῶς οἱ προτεστάντες καί γε οἱ χιλιασταὶ εἶναι μὲ τὸ μέρος τῆς *Παναγίας Θεοτόκου;* νὰ σᾶς πῶ· αὐτὰ τὰ τσόκαρα, ὅταν μετέφραζαν αὐτὸν τὸν ψαλμό, δὲν καταλάβαιναν τίποτε ἀπ' αὐτόν· ἦταν ἁπλῶς παθιασμένοι μὲ τὸ γελοῖο μασοριτικὸ σκεύασμα τοῦ Ἀκιβά. μὴ μοῦ πῆτε ὅτι ὅλο αὐτὸ δὲν εἶναι ἕνας ἐναντίον τους *ἐμπαιγμὸς* τοῦ φοβεροῦ *ἐμπαίκτου* Κυρίου (Νο 23,2).

62. *Θαρσὶς καὶ Τοπάζ*

Ψα 49,8. *Ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψει πλοῖα Θαρσίς.*

Ψα 71,10. *Βασιλεῖς Θαρσὶς καὶ Νῆσοι δῶρα προσάξουσιν.*

Ἆσ 15,4. *Κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον Τοπάζ.*

Τὸν 11ο π.Χ. αἰῶνα, στὸ κορύφωμα τῆς δυνάμεώς του, ἐπὶ Δαυὶδ καὶ Σαλωμών, ὅταν εἶχε κάτω ἀπὸ τὴ φιλικὴ προστασία του καὶ τοὺς θαλασσοκράτορες Φοίνικες, ὁ αὐτοκρατορικὸς Ἰσραὴλ εἶχε ἐπικοι-

νωνία μὲ δυὸ μεγάλα λιμάνια κι ἐμπόρια *εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης* (Ψα 137,9), τὴ *Θαρσὶς* στὴ Δύσι, στὸν Ἀτλαντικό, στὴ σημερινὴ Πορτογαλία, καὶ τὴν Τοπὰζ στὴν Ἀνατολή, στὴν παρυφὴ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, στὶς χῶρες Ἀραβία κι Αἰθιοπία.

Ὀχτὼ κυρίως ἀγαθὰ προμηθευόταν ὁ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοὺς Φοίνικες κι ἀπὸ τὰ δυὸ μακρινὰ λιμάνια Θαρσὶς καὶ Τοπάζ· *χρυσόν, ἄργυρον, πολυτίμους λίθους, ἐλέφαντα* (ἐλεφαντόδοντο), ἐξωτικὰ *ἀρώματα,* ἐξωτικὰ *ἡδύσματα* (ἐδώδιμα ἀρώματα, μπαχαρικά), *λίθους τορευτοὺς* ἢ *πελεκητοὺς* (ἐκλεκτὰ κατεργασμένα μάρμαρα καὶ λοιποὺς λίθους), καὶ *ξύλα κέδρων.* τὴν κέδρινη ξυλεία τὴν προμηθευόταν ἀπὸ τὴ Φοινίκη, τῆς ὁποίας ὁ Λίβανος ἦταν κατάφυτος ἀπὸ γιγαντίους κέδρους. οἱ Φοίνικες συναρμολογοῦσαν τοὺς κέδρους σὲ τεράστιες σχεδίες καὶ ῥυμουλκώντας τους στὸ νερὸ τῆς θαλάσσης τοὺς ἄφηναν στὴν Ἰόππη, ἀπ' ὅπου τοὺς ἔπαιρναν οἱ Ἰσραηλῖτες. τὰ δὲ ἄλλα ἀγαθὰ τὰ προμηθευόταν ὁ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὰ δυὸ προειρημένα ὠκεάνεια λιμάνια. κατὰ τὴν πανάρχαιη ἐκείνη ἐποχὴ γιὰ τὸν παραμεσόγειο κόσμο δὲν ὑπῆρχαν μακρινώτερα μέρη· ἦταν τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης.

Γιὰ πλόες τόσο μακρινοὺς κατὰ τὸν 11ο π.Χ. αἰῶνα σὲ θάλασσες «ἀνοιχτὲς» σὰν τὴ Μεσόγειο καὶ τὴν Ἐρυθρά, οἱ Φοίνικες ἐπινόησαν ἕνα νέο τύπο πλοίου, τὸ ὁποῖο δὲν ἐξαρτῶνταν μόνο ἀπὸ τὰ πανιὰ καὶ τὸν ἄνεμο. μιὰ μακροχρόνια ἄπνοια τότε κρατοῦσε τὰ πλοῖα ἐπὶ μῆνες ἀκίνητα στὸ μέσο μιᾶς ἀπέραντης ἁρμυρῆς ὑδάτινης ἐρήμου καὶ καταδίκαζε τοὺς θαλασσοπόρους σὲ θάνατο ἀπὸ δίψα. ἀλλὰ τὸ νέου τύπου πλοῖο, ὅταν χρειαζόταν, κινοῦνταν καὶ μὲ κωπηλασία 50 κωπηλατῶν, 25 καὶ 25 δεξιὰ κι ἀριστερά, καὶ φυσικὰ ἦταν πλοῖο πολὺ μεγαλείτερο ἀπὸ τὰ μέχρι τότε γνωστά· σὰ νὰ λέγαμε σήμερα «ὑπερωκεάνειο» ἢ «ἀεροπλανοφόρο» ἢ τεράστιο «τάνκερ». καὶ ἦταν καὶ πολὺ μακρόστενο. κι αὐτὸ ὡς μάρκα καὶ μοντέλο λεγόταν *ναῦς Θαρσίς.* τὸ ταξίδι του, ἀφοῦ «μακρότερο ἀπ' αὐτὸ δὲν ὑπῆρχε στὴν ὑφήλιο», ἀκουγόταν σὰν αὐτὸ ποὺ λέμε σήμερα «ταξίδι ἀστρονα-υτῶν στὴ Σελήνη». καὶ ἦταν τὸ θαῦμα τῆς τεχνολογίας τότε· ὅπως λέμε σήμερα «διαστημόπλοιο». ἐπειδὴ δὲ ὡς πλοῖο μακρόστενο βλεπόμενο ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τοὺς παραθαλασσίους πρόποδες τοῦ Καρμήλου λ.χ., φαινόταν σὰν κροκόδειλος ἢ φάλαινα στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ, γι' αὐτὸ λέει ὁ Δαυΐδ (Ψα 103,28)·

Δράκων οὗτος ὃν ἔπλασαν ἐμπαίζειν αὐτῇ·

δηλαδὴ *τῇ θαλάσσῃ.* τόσο «ἄτρωτο» ἦταν ἀπὸ τὶς τρικυμίες. κι ἐπειδή, καθὼς τὰ 50 κουπιά του, 25 καὶ 25, κινοῦνταν συγχρονισμένα καὶ ῥυθμικὰ μὲ μουσικὴ αὐλοῦ, βλεπόμενα ἀπὸ ψηλά, τὸ ἔκαναν νὰ φαίνεται σὰν πουλὶ ποὺ πετάει κουνώντας πάνω κάτω τὶς φτεροῦγες του, γι' αὐτὸ κι ὁ Ἠσαΐας (17,10) λέει γιὰ τὰ τέτοια πλοῖα τὴ φράσι

πτέρυγες πλοίων. τέτοια *πλοῖα Θαρσὶς* εἶχε κι ὁ Σαλωμών, ποὺ πήγαιναν μαζὶ μὲ τοὺς στόλους τῶν Φοινίκων καὶ τοῦ κουβαλοῦσαν τοὺς προειρημένους ἐξωτικοὺς θησαυροὺς ἀπὸ *τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης,* τοὺς ὠκεανούς (Βα 21,12· Πα 44,10· 66,2· 4· Ψα 49,8· Ἠσ 77,12). αὐτό, νομίζω, εἶναι τὸ πλοῖο, τὸ ὁποῖο ἑλληνιστὶ λεγόταν *πεντηκόντερος* ἢ *πεντηκόντορος* (Ἡρόδοτος 1,152,2· 1,163,2. Εὐριπίδης, Ἰφ. Τ., 1124). καὶ πάλι ὁ μὲν ψαλμῳδός (49,8), ἀναφερόμενος στὴν ἀκαταγώνιστη δύναμι τοῦ Κυρίου, ποὺ μπορεῖ ἀκόμη καὶ πλοῖα μάρκας *Θαρσὶς* νὰ συντρίψῃ, λέει·

Ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψει πλοῖα Θαρσίς·

ὁ δὲ Ἠσαΐας (77,12), θέλοντας νὰ πῇ ὅτι τὰ πλοῖα Θαρσὶς εἶναι ἡ τελευταία λέξι τῆς τεχνολογίας τῶν χρόνων του, λέει *Πλοῖα Θαρσὶς ἐν πρώτοις* (τὰ πρῶτα, ἡ τελευταία λέξι τῆς τεχνολογίας). μὲ τέτοια πλοῖα λοιπόν, *πλοῖα Θαρσίς,* πήγαιναν *εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης,* στοὺς ὠκεανούς, Ἀτλαντικὸ καὶ Ἰνδικό, κι ἔφερναν θησαυροὺς ἐξωτικοὺς καὶ ἀμυθήτους γιὰ τὸν Ἰσραὴλ οἱ ἄντρες τοῦ Σαλωμών. ποιός ἀξιοποιεῖ σήμερα τὰ διαστημόπλοια καὶ τοὺς πυραύλους των καρποφορώτερα ἀπὸ τὸν πρόεδρο τῶν Η.Π.Α.; αὐτὸ γινόταν τὸν 11^{ο} π.Χ. αἰῶνα μὲ τὸ Δαυΐδ καὶ τὸ Σαλωμών.

Τὸ ὄνομα *Θαρσὶς* στὴν Π. Διαθήκη ἔχει τρεῖς σημασίες· πόλι, τύπος πλοίου, εἶδος κατεργασμένου χρυσοῦ· ὡς ἀκολούθως κατὰ χωρία.

1. Πόλις

Βα 21,13·	*ἤρχετο τῷ βασιλεῖ ναῦς ἐκ Θαρσίς*
Πα 49,11·	*ἤρχετο πλοῖον ἐκ Θαρσὶς τῷ βασιλεῖ*
Ἰν 1,3·	*φυγεῖν εἰς Θαρσίς ... πλοῖον βαδίζον εἰς Θαρσίς ... πλεῦσαι μετ' αὐτῶν εἰς Θαρσίς*
4,3·	*προέφθασα τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσίς*
Ψα 71,10·	*βασιλεῖς Θαρσὶς καὶ Νῆσοι δῶρα προσάξουσιν*
Ἠσ 85,19·	*εἰς Θαρσὶς καὶ Φοὺδ καὶ Λοὺδ καὶ Μοσόχ*
Ἰε 68,7·	*ἀργύριον προσβλητὸν ἀπὸ Θαρσὶς ἥξει*
Ἰζ 33,21·	*στακτὴν καὶ ποικίλματα ἐκ Θαρσίς*

2. Τύπος πλοίου - νηός (ὑπερωκεανείου)

Βα 21,12·	*ναῦς Θαρσὶς τῷ βασιλεῖ Σαλωμών ἐν τῇ θαλάσσῃ*
Πα 49,10·	*ναῦς Θαρσὶς τῷ βασιλεῖ ἐπορεύετο*
66,2·	*τοῦ ποιῆσαι πλοῖα Θαρσὶς ... ἐν Γεσιὼν Γαβέρ*
66,4·	*οὐκ ἐδυνήθη πορευθῆναι ἐν πλοίοις Θαρσίς*
Ψα 49,8·	*ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψει πλοῖα Θαρσίς*
Ἠσ 77,12·	*πλοῖα Θαρσὶς ἐν πρώτοις*

3. Εἶδος χρυσοῦ (σφυρηλάτου, πριστοῦ, τορνευτοῦ)

Ἆσ 15,8· *χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ*
πεπληρωμέναι Θαρσίς.

Ἀναφέρουν τὴ *Θαρσὶς (Τρτις)* ὡς *Ταρσήιον* ἢ *Ταρτησσὸν* οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι Στησίχορος, Ἡρόδοτος, Ἀριστοφάνης, Πολύβιος, Στράβων, Λίβιος, Πλίνιος, Παυσανίας, καὶ Ψευδαριστοτέλης στ' ἀκόλουθα χωρία τους.

Στησίχορος, στὸ Στράβωνα 3,2,11.

Ἡρόδοτος 1,163,1-2· *Οἱ δὲ Φωκαιέες οὗτοι ναυτιλίῃσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, ... καὶ τὴν Ἰβηρίην καὶ τὸν Ταρτησσὸν οὗτοί εἰσιν οἱ καταδέξαντες.* [2] *ἐναυτίλλοντο δὲ οὐ στρογγύλῃσι νηυσὶ ἀλλὰ πεντηκοντέροισι. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Ταρτησσὸν προσφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλέι τῶν Ταρτησσίων, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Ἀργανθώνιος, ἐτυράννευσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδώκοντα ἔτεα, ἐβίωσε δὲ τὰ πάντα εἴκοσι καὶ ἑκατόν.*

4,152,2· *Ἡρακλέας στήλας διεκπερήσαντες ἀπίκοντο ἐς Ταρτησσόν.*

4,192,3· *Εἰσὶ δὲ καὶ γαλαῖ ἐν τῷ σιλφίῳ γινόμεναι τῇσι Ταρτησσίῃσι ὁμοιόταται.*

Ἀριστοφάνης, Βάτρ., 475· *Ταρτησσία μύραινα.*

Πολύβιος 3,24,2· *Ταρσήιος.*

Στράβων 1,2,26· *Λέγεσθαι γάρ φησιν (Ἔφορος) ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι Αὐάσεως τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν.*

3,2,11· *... τὸ ὄρος ἐξ οὗ ῥεῖν φασι τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν διὰ τὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ ... ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν Ταρτησσὸν τὰ δὲ Γάδειρα καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους Ἐρύθειαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον ... 'Σχεδὸν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ παγὰς ἀπείρονας ἀργυρορρίζους ἐν κευθμῶνι πέτρας'. δυοῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ χώρῳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσόν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα, ... καὶ Ἐρατοσθένης δὲ τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ Ταρτησσίδα καλεῖσθαί φησι καὶ Ἐρύθειαν νῆσον εὐδαίμονα.*

T. Livius 23,26,5· *in Tartessiorum gente*

23,26,6· *nobilem Tartessiorum ducem*

Παυσανίας 6,19,2-3· *Εἰ δὲ καὶ Ταρτήσσιος χαλκὸς λόγῳ τῷ Ἠλείων ἐστίν, οὐκ οἶδα.* [3] *Ταρτήσσιον δὲ εἶναι ποταμὸν ἐν χώρᾳ τῇ Ἰβήρων λέγουσι, στόμασιν ἐς θάλασσαν κατερχόμενον δυσί, καὶ ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν κειμένην. τὸν δὲ*

ποταμὸν μέγιστόν τε ὄντα τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ ἄμπωτιν παρεχόμενον Βαῖτιν ὠνόμασαν οἱ ὕστερον. εἰσὶ δ' οἳ Καρπίαν Ἰβήρων πόλιν καλεῖσθαι νομίζουσι τὰ ἀρχαιότερα Ταρτησσόν.

Ψ-Ἀριστοτέλης, Θαυμ. ἀκουσμ., 135 (844α)· *Τοὺς πρώτους τῶν Φοινίκων ἐπὶ Ταρτησσὸν πλεύσαντας λέγεται τοσοῦτον ἀργύριον ἀντιφορτίσασθαι, ἔλαιον, καὶ ἄλλον ναυτικὸν ῥῶπον εἰσαγαγόντας, ὥστε μηκέτι ἔχειν δύνασθαι μήτε ἐπιδέξασθαι τὸν ἄργυρον, ἀλλ' ἀναγκασθῆναι ἀποπλέοντας ἐκ τῶν τόπων τά τε ἄλλα πάντα ἀργυρᾶ οἷς ἐχρῶντο κατασκευάσασθαι καὶ δὴ καὶ τὰς ἀγκύρας πάσας.* (= Διόδωρος Σικ. 5,35· χωρὶς ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματος *Ταρτησσός*).

Γραφὲς τοῦ ὀνόματος *Θαρσίς*

Θαρσίς (-είς)	Ἑβδομήκοντα, Ἀκύλας, Σύμμαχος, Νεοέλληνες
Τρσις	μασοριτικό, Ταργούμ, Ταλμούδ
ὑάκινθος	μαρκιανὴ μετάφρασι
Tharsis	vulgata Βαρανίνα - Ἱερωνύμου
Tarsis	γερμανική, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική
Tarshish	ἀγγλικές (1611· 1946)
Ταρσήιος	Πολύβιος
Ταρτησσός	Ἡρόδοτος, Ἀριστοφάνης, Στράβων, Παυσανίας, Ψευδαριστοτέλης
Tartessos	Livius, Plinius

Κατὰ τοὺς προεκτεθειμένους Ἕλληνες καὶ Ῥωμαίους ἡ *Ταρτησσός,* πρωτεύουσα κράτους μὲ βασιλέα, ἦταν κτισμένη ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος, δηλαδὴ στὸ δέλτα του. τὸ ὄρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πηγάζει, γιὰ τὰ πολλὰ ὀρυχεῖα ἀργύρου, ποὺ εἶχε, λεγόταν καὶ *Ἀργυροῦν.* κατὰ τὸν Παυσανία ὁ *Βαῖτις* εἶναι ὁ μεγαλείτερος ποταμὸς τῆς *Ἰβηρίας* (Ἱσπανίας - Πορτογαλίας). ἄρα αὐτὸς εἶναι ὁ σήμερα λεγόμενος *Τάγος*· καὶ πόλι κτισμένη στὶς ἐκβολές του εἶναι ἀκριβῶς ἡ Λισσαβών. καὶ νομίζω ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ *Ταρτησσὸς* ἢ *Ταρσήιος* ἢ *Θαρσίς (Τρσις).*

Γιὰ τὴ *Θαρσὶς* οἱ Ἑβραῖοι ἔφευγαν ἀπὸ τὰ λιμάνια τῆς Ἰόππης, ὅπως ὁ Ἰωνᾶς, ἢ τῆς Τύρου καὶ διασχίζοντας τὴ Μεσόγειο (*αὕτη ἡ Θάλασσα ἡ Μεγάλη καὶ εὐρύχωρος* Ψα 103,27), ἔβγαιναν ἀπὸ τὰς *Ἡρακλείους Στήλας* (Γιβραλτάρ), καὶ ἔφταναν σὲ λίγες μέρες. στὴ Θαρσὶς φόρτωναν χρυσό, ἄργυρο, πολυτίμους λίθους, λίθους πελεκητοὺς καὶ τορευτούς, κι ἐλεφαντόδοντο ἀπὸ τὴ γειτονικὴ Δ. Ἀφρική. ὁ χρυσὸς ἦταν κατεργασμένος, σφυρήλατος πριστὸς καὶ τορνευτὸς μετὰ ἀπὸ τῆξι καὶ χύτευσι, καὶ λεγόταν φερωνύμως *Θαρσίς,* ὅπως σήμερα ὑ-

φάσματα ὀνομάζονται ἀπὸ τὸν τόπο προελεύσεως *Κασμὶρ* καὶ *Ζέρσεϋ* καὶ *Ντιμισκί (Δαμασκός).*

Μόνο μικροῦ ὄγκου πολύτιμα ἐμπορεύματα, ὅπως τὸ φερώνυμο *τοπάζιον* (πετράδι τῆς *Τοπὰζ*) καὶ ἄλλοι πολύτιμοι λίθοι, χρυσός, ἄργυρος, ἐλεφαντόδοντο, ἐξωτικὰ ἀρώματα, καὶ ἡδύσματα (μπαχαρικά), ἔφταναν στὴν Αἴγυπτο τῶν φαραὼ καὶ στὸν περίγυρό της ἀπὸ τὴν Τοπὰζ ἤδη ἐπὶ Μωϋσέως (17ος π.Χ. αἰώνας), ὁ ὁποῖος τὰ γνωρίζει καὶ τὰ χρησιμοποιεῖ (Νο 25,1-4· 75,5-8· 76,5-8· 77,4-5· 78,1). ἐπὶ Δαυῖδ καὶ Σαλωμὼν ὅμως ὑπάρχει περισσότερη γνῶσι καὶ χρῆσι τους, κι ἐπικοινωνία μάλιστα μὲ τὶς χῶρες προελεύσεώς των, καὶ πολλὴ εἰσαγωγή τους. ὁ *χρυσὸς τῆς Τοπὰζ* καταφθάνει καθαρὸς χωρὶς τῆξι, λεγόμενος *χρυσίον τὸ ἄπυρον* (Ἠσ 14,18), δηλαδὴ μὴ περασμένος καθόλου ἀπὸ *πῦρ* (τῆξι), αὐτοφυής, ἀμιγής, ἰδιαίτερα λεῖος καὶ λαμπρός (Ἆσ 15,4· 8· Βα 21,9,13· Πα 47,1-3· 49,1-2· 8-11· 66,1-4).

Γιὰ τὴν *Τοπὰζ* οἱ Ἑβραῖοι ἔφευγαν μὲ *πλοῖα Θαρσὶς* ἀπὸ τὴν Ἀιλώθ, ἐπίνειο τῆς Γεσιὼν Γαβέρ, στὸ νότο τῆς Ἰδουμαίας, στὸ μυχὸ τοῦ ἀνατολικοῦ κέρατος τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης (κόλπος τῆς Ἄκαμπα), καὶ διασχίζοντας τὴν Ἐρυθρά, ποὺ ἔχει περίπου τὸ μισὸ μῆκος τῆς Μεσογείου, ἔφταναν στὸ στόμιό της, ποὺ εἶναι στενὸ ὅσο καὶ τὸ Γιβραλτὰρ καὶ βγάζει στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό· κι ἐκεῖ κάπου ἦταν ἡ Τοπάζ. μετὰ τὸν ἕκτο ἀπὸ Δαυῖδ βασιλέα τῆς Ἰουδαίας Ἰωσαφὰτ οἱ Ἰουδαῖοι ἔχασαν ἀπὸ τὴν κατοχή τους τὴν Ἰδουμαία, καὶ ἡ ἐπικοινωνία τους μὲ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα καὶ τὴν Τοπὰζ διακόπηκε γιὰ πάντα. ἀδιαλείπτως μεγάλοι ἀγορασταὶ κατεργασταὶ καὶ πωληταὶ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων οἱ Ἑβραῖοι, ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Μωϋσῆ μέχρι σήμερα, ἐνδιαφέρονταν πάντοτε γιὰ τὸ ποῦ ἦταν καὶ τί ἀκριβῶς ἦταν ἡ Τοπάζ, ἀλλὰ δὲν μποροῦσαν νὰ τὴν ἐντοπίσουν· ὅπως ἄλλωστε δὲν ἐντοπιζόταν ἀκριβῶς καὶ ἡ Θαρσίς. ἐνδέχεται τὰ ὀρυχεῖα καὶ τῶν δύο νὰ ἦταν ἐξαντλημένα ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ γι' αὐτὸ λησμονήθηκαν.

Ὁ Δαυῖδ ἢ ἄλλος σύγχρονός του ψαλμῳδὸς ἀναφέρει ὡς περιβόητο τὸ *χρυσίον Ἀραβίας* (Ψα 71,15), ἐννοώντας ὁπωσδήποτε τὸ *χρυσίον Τοπάζ* (Ἆσ 15,4· Ἰε 68,7· Δα 4,6). ἀπὸ τὸν ποιητὴ τοῦ Ἰὼβ (26,9) ἡ *Τοπὰζ* τοποθετεῖται στὴν Αἰθιοπία· διότι ἀναφερόμενος στὴ σοφία λέει·

Οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπάζιον Αἰθιοπίας
χρυσίῳ καθαρῷ οὐ συμβασταχθήσεται (= ἰσοζυγίσει).

τὸ ἴδιο φαίνεται νὰ ἐννοῇ κι ὁ Ἠσαΐας (17,10) λέγοντας· *Οὐαὶ τῇ γῇ ἧς πλοίων πτέρυγες ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας.* δὲν ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ τοῦ ψαλμῳδοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Ἰὼβ καὶ τοῦ Ἠσαΐου. διότι ἡ κοιτίδα τῶν Ἀράβων (υἱῶν Ἀβραὰμ - Ἰσμαήλ, Λώτ, καὶ Ἠσαῦ) εἶναι ὁ χερσαῖος δακτύλιος τῆς *Θαλάσσης Ἄραβα*

(= Νεκρᾶς Θαλάσσης) (Δε 2,2 *τοὺς περιοίκους Ἄραβα (Ορβ)*· 2,52 *τὴν Ἄραβα ἀπὸ Ἀιλὼν καὶ ἀπὸ Γεσιὼν Γαβέρ*· Ἰη 4,17 *Θάλασσαν Ἄραβα, θάλασσαν ἁλός),* ἀπὸ τὴν ὁποία πῆραν καὶ τ' ὄνομα, ἐνῷ ἡ μεγάλη πρὸς νότον χερσόνησος, ποὺ λέγεται *Ἀραβία* σήμερα καὶ ποὺ στὴν ἐνδοχώρα της εἶναι μιὰ ἀχανὴς ἄνυδρη ἔρημος σὰν τὴ Σαχάρα, καὶ μόνον ὁ παραθαλάσσιος δακτύλιός της κατοικοῦνταν καὶ κατοικεῖται μέχρι σήμερα, ἀποικίστηκε ἀπὸ Ἄραβες τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης σὲ μεταγενέστερα χρόνια, τότε δέ, τοὐλάχιστο στὰ νοτιοδυτικὰ παράλια τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς κατοικοῦνταν ἀπὸ Αἰθίοπες τοὺς λεγομένους καὶ *Σαυαίους (Σαυὰ)* ἢ *Τρωγλοδύτας* ὅπως καὶ ἡ ἀπέναντι Ἀφρικανικὴ παραλία κι ἐνδοχώρα ἡ λεγομένη *Αἰθιοπία* καὶ σήμερα. οἱ συγγραφεῖς τῆς Π. Διαθήκης, ὅταν λὲν *Αἰθιοπία,* ἐννοοῦν τὴν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, Ἀσιατικὴ κι Ἀφρικανικὴ Αἰθιοπία, καὶ πιὸ πολὺ τὴν Ἀσιατικὴ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου. κάποτε οἱ Ἄραβες ἄποικοι ἐκτόπισαν ἐξώντωσαν κι ἀφωμοίωσαν τοὺς Τρωγλοδύτες Αἰθίοπες τῆς χερσονήσου. αὐτοὶ λοιπὸν οἱ τῆς μετέπειτα Ἀραβικῆς χερσονήσου *Αἰθίοπες* ἢ *Τρωγλοδύται* ἢ *Σαυαῖοι (Σαυὰ)* εἰσέβαλαν κατ' ἐπανάληψι στὴν Ἰουδαία καὶ μιὰ φορὰ λεηλάτησαν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. αὐτῆς τῆς Αἰθιοπίας βασίλισσα ἦταν ἡ βασίλισσα τοῦ Σαυὰ ποὺ ἐπισκέφτηκε τὸν Σαλωμών, καὶ ὄχι Ἀράβισσα. (Βα 112,2· Πα 53,3· 56,11-22· 58,10· 68,22-24· Ψα 53,2· 86,4· Ἠσ 53,2· Ἀβ 4,10· καὶ Plinius 37,8 *Troglodytae*). αὐτὰ στὴ Βίβλο.

Ἔξω ἀπὸ τὴ Βίβλο ὁ συνομήλικος τῶν ἀποστόλων Πλίνιος, σὲ τρία ἐλαφρῶς ἀντιφατικὰ χωρία του σὲ διάφορα σημεῖα τῆς ἀπέραντης ἐγκυκλοπαιδείας του (Historia naturalis), λέει ὅτι ἡ *Τόπαζος (Topazus)* εἶναι νῆσος κοντὰ στὸ στόμιο τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης δίπλα στὴν Ἀραβία, ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τῆς ὁποίας ἀπέχει 300 στάδια (55 χιλιόμετρα)· ἡ νῆσος λέγεται καὶ *Κοιτίς* (*Cytis = Coetis = Κοίτασμα,* ὀρυχεῖο) ἢ ἀλλιῶς Νῆσος τῶν *Νεκρῶν (Necron),* προφανῶς ἢ νεκροταφεῖο ἢ τελεστικὸ κενοτάφιο τοῦ θανατωμένου κάθε χρόνο καὶ θρηνουμένου κι ἐνταφιαζομένου θηλυπρεποῦς *θηλυστολοῦντος* καὶ κιναίδου θεοῦ *Νεκροῦ* (Νο 162,5· Δε 5,266· Ψα 105,28), δηλαδὴ *Πενθέως* (= πενθίμου) - Ἀδώνιδος - Ὑακίνθου -Ἰάκχου - Βάκχου)· ὅτι τόσο στὴ νῆσο αὐτὴ ὅσο καὶ στὴν ἀπέναντι ἤπειρο τῆς Ἀραβίας ὁ χρυσὸς καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐξορύσσονται τόσο ῥηχά, ὥστε, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ξερριζώνουν φυτά, βγαίνουν ἄφθονοι μέσα ἀπὸ τὸ χῶμα· ὅτι τὸ ὄνομα τῆς νήσου *Τόπαζος* προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξι τῶν Τρωγλοδυτῶν Αἰθιόπων τῆς Ἀραβίας (Ὑεμένης) ποὺ κατοικοῦν ἐκεῖ *topazin*· κι ὅτι καὶ στὴν ἀπέναντι ἐγγύτατη Ἀφρικανικὴ Αἰθιοπία ὑπάρχουν τέτοια κοιτάσματα στὶς ὄχθες τοῦ Νείλου ποταμοῦ (Plinius 37,24· 107-8· 114).

Ἀργότερα ὁ Ἰώσηπος, οἱ Βαρανίνα - Ἱερώνυμος στὴ vulgata τους (Ἰβ 26,6), ἡ ἀραβικὴ μετάφρασι (Ἠσ 14,18), καὶ οἱ Ἐπιφάνιος Κύπρου, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ὀλυμπιόδωρος, Νεόφυτος ἔγκλειστος, κι ἕνα ἀνώνυμο Σχόλιον τοῦ περιθωρίου σὲ χειρόγραφα τῆς Βίβλου (Πα 47,3) λὲν ὅτι ἡ Τοπὰζ εἶναι τόπος τῆς *Ἰνδίας.* δεδομένου ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μερικὲς φορὲς *Ἰνδία* λὲν ὅλα τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ στενὸ στόμιο τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης πρὸς τὸν *Ἰνδικὸν* ὠκεανό, μποροῦμε νὰ ἐντοπίσουμε τὴν *Τοπὰζ* σὲ μιὰ νῆσο κοντὰ στὸ στόμιο, αὐτὴ ποὺ ἀναφέρει ὡς *Τόπαζον* ὁ Πλίνιος, καὶ νὰ δεχτοῦμε ὅτι *Τοπὰζ* λέγονταν κατὰ συνεκδοχὴν καὶ οἱ δυὸ ἠπειρωτικὲς ὄχθες τοῦ στομίου, μέσα κι ἔξω ἀπ' αὐτό, ποὺ εἶναι ξηρὲς τόσο τῆς σήμερα λεγομένης Αἰθιοπίας ὅσο καὶ τῆς *εὐδαιμονεστάτης τῶν Σαυαίων* Ἀραβικῆς χώρας κατὰ τὸ Διόδωρο Σικελιώτη (3,46,1-3) καὶ τὸ Στράβωνα (16,4,2-4· 19), δηλαδὴ τῆς σημερινῆς Ὑεμένης, ὅπως ἀκριβῶς οἱ δυὸ ὄχθες τοῦ Γιβραλτὰρ εἶναι ξηρὲς τῆς Ἱσπανίας καὶ τοῦ Μαρόκου. κατὰ τὸ Στράβωνα ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα διαπλέεται καθ' ὅλο τὸ μῆκος της σὲ 70 μέρες. ἐξυμνοῦν δὲ κι αὐτὸς κι ὁ Διόδωρος τὴ χώρα τῶν *Σαυαίων* ἢ τοῦ *Σαυὰ* ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν χώρα *τῶν πρώτων ἀρωμάτων,* σμύρνης κασίας λιβάνου βαλσάμου κινναμώμου εὐώδους φοίνικος εὐώδους καλάμου καὶ πολλῶν ἄλλων. ἀπ' αὐτὸ τὸ στενὸ ἦρθε κι ἐπισκέφτηκε τὸν Σαλωμὼν ἡ βασίλισσα τοῦ Σαυὰ καὶ τοῦ ἔφερε *χρυσὸν πολὺν σφόδρα* καὶ πολλὰ φορτία πολυτίμων λίθων καὶ ἀρωμάτων καὶ *ἡδυσμάτων* (Πα 48,1-2) καὶ τοῦ ἄνοιξε τότε δρόμο καὶ πλοῦν γιὰ τὴν Τοπάζ (Πα 47,1-3· Ψα 71,10). διότι τότε οἱ ὄχθες τοῦ στενοῦ στομίου τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης εἶχαν ἀκόμη ἀνεξάντλητα ὀρυχεῖα χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων· τὰ δὲ ἀρώματα καὶ τὰ μπαχαρικὰ ἔφταναν ἀπὸ κεῖ μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τοῦ Διοδώρου καὶ τοῦ Στράβωνος, καὶ πολὺ ἔπειτα. ἐκεῖ λοιπὸν ἦταν ἡ Τοπάζ. νομίζω δὲ ὅτι ὁ Ἠσαΐας (17,10) στὴ φράσι του *πλοίων πτέρυγες* ***ἐπέκεινα*** *ποταμῶν Αἰθιοπίας* ἐννοεῖ ὅτι οἱ θαλασσοπόροι κι ἀναζητηταὶ χρυσοῦ, ἀργύρου, πολυτίμων λίθων, καὶ τῶν ἄλλων ἐξωτικῶν θησαυρῶν, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ στόμιο τῆς Ἐρυθρᾶς στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό, ἐξερευνοῦσαν καὶ Ἰνδικὰ παράλια τῆς Ἀσίας. γι' αὐτὸ οἱ προειρημένοι συγγραφεῖς οἱ μετὰ τὴ Βίβλο καὶ τὸν Πλίνιο κάνουν λόγο καὶ γιὰ *Ἰνδία.*

Τὸ ὄνομα τῆς *Τοπὰζ* στὰ μετὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη χρόνια φθάρηκε ὅσο κανένα ἄλλο κύριο ὄνομα, ἢ καὶ λέξι, στὴν Π. Διαθήκη. ἀνευρίσκεται σ' ἑφτὰ ἀκουστικὲς παραλλαγὲς καὶ σὲ πολὺ περισσότερες ὀπτικὲς μόνο καὶ ὀρθογραφικές. πρῶτα φθάρηκε στοὺς Ἑβδομήκοντα· στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ στὸν περίγυρό της μόνο, στὴν παπυρικὴ μόνο παράδοσι τοῦ κειμένου τους, τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα, κατὰ τὴν ἀποκλειστικῶς ἰουδαϊκή τους χρῆσι. ἔπειτα κατὰ

τὸν Β΄ μ.Χ. αἰῶνα φθάρηκε στὸ ἑβραϊκὸ κείμενο κατὰ τὸν καιρὸ ποὺ αὐτὸ μεταλλασσόταν σὲ πρωτομασοριτικό, ὅταν ὁ Ἀκιβὰ καὶ ἡ ὁμάδα του στὴν Ἰάμνεια (100-132 μ.Χ.) ἐπαναμετέφραζαν παραναγινώσκοντας καὶ μὴ καταλαβαίνοντας τὰ ἰουδαϊκῆς - ἀλεξανδρινῆς χρήσεως χειρόγραφα τῶν Ο΄. ἔπειτα τὸν Γ΄ αἰῶνα ὁ εὐνοῦχος Ὠριγένης πέρασε τὴ φθορὰ τοῦ πρωτομασοριτικοῦ καὶ σὲ χειρόγραφα τῶν χριστιανικῆς χρήσεως Ο΄ μὲ τὰ βλακώδη Ἑξαπλᾶ του. κι ἔπειτα κατὰ τὸν Δ΄ αἰῶνα, ὅταν τὰ ὑγιῆ χειρόγραφα τῶν χριστιανικῶν Ο΄ τὰ ὑποκατέστησαν μὲ μολυσμένα ἀπὸ τὰ Ἑξαπλᾶ οἱ θαυμασταὶ τοῦ Ὠριγένους, ἤτοι ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀρειανῶν Εὐσέβιος Καισαρείας καὶ οἱ Καππαδόκες Γρηγόριος Νεοκαισαρείας «ὁ θαυματουργός», Γεώργιος Ἀλεξανδρείας, Βασίλειος Καισαρείας, Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Γρηγόριος Νύσσης, καὶ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου· καί γε ἡ ἀσεβὴς δυάδα Βαρανίνα ὁ Ἰουδαῖος μασορίτης καὶ Ἱερώνυμος ὁ Λατῖνος μοναχὸς ὅταν γύρω στὸ 400 παρασκεύαζαν μαζὶ τὴ vulgata. τὸ ὄνομα τῆς *Τοπὰζ* στὴ Βίβλο διασῴζεται ἄφθαρτο στὸ παράγωγο ἐπίθετο *τοπάζιον,* μὲ τὸ ὁποῖο –οὐσιαστικοποιημένο πλέον– ὀνομάζεται τὸ φερώνυμο αὐτὸ πολύτιμο πετράδι. τὸ *τοπάζιον,* ἕνα ἀπὸ τὰ δώδεκα πολύτιμα πετράδια ποὺ ἦταν στὸ *λογεῖον* τοῦ ἀρχιερέως τοῦ Ἰσραήλ, ἀναφέρεται δυὸ φορὲς στὸ Νόμο (76,6· 110,3), στοὺς Ψαλμούς (117,127), στὸν Ἰώβ (26,9), καὶ στὸν Ἰεζεκιήλ (35,4). στὸν Ἰὼβ εἶναι ποὺ λέγεται *τοπάζιον Αἰθιοπίας.* ἡ ἱστορία τῆς φθορᾶς τοῦ ὀνόματος *Τοπὰζ* εἶναι ἡ ἐκφραστικώτερη μικρογραφία τῆς ἱστορίας τῆς φθορᾶς τοῦ κειμένου τῶν Ἑβδομήκοντα. οἱ ἑφτὰ ἀκουστικὲς παραλλαγὲς τοῦ ὀνόματος καὶ οἱ περισσότερες ὀπτικὲς μόνο καὶ ὀρθογραφικὲς ἀνευρίσκονται σήμερα στὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν Ο΄, ἀλλὰ καὶ στὸ μασοριτικό, καὶ στοὺς μεταφραστάς του, ἑλληνογλώσσους Ἰουδαίους τοῦ Β΄ αἰῶνος, Λατίνους, Ἀνατολῖτες, κι Εὐρωπαίους μεταρρυθμιστὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος –αὐτὰ τὰ τσόκαρα τύπου Tischendorf, Nestle, Rahlfs, Aland, καὶ λοιπῶν ἀγραμμάτων λωποδυτῶν–, ὅπως ἐκθέτω στοὺς ἀκολούθους πίνακες.

Γραφὲς στὰ χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα

	Συχνότερες	σπανιώτερες
Δα 4,6·	Ὠφάζ	*Ὠσφάζ. Ὠφάτ, Ἀφάζ, Φάς, φῶς*
Ἆσ 15,4·	Κεφάζ	*Καιφάζ, καὶ Φάζ, Φάζ*
Ἰε 68,7·	Μωφάζ	*Μωφάς*
Ἰβ 26,6·	Ὠφίρ	*Ὠφείρ, Σωφίρ, Σωφήρ*
Ἰβ 21,22·	Σωφίρ	*Ὠφίρ, Ὀφείρ, Σουφείρ, Σουφήρ, Σοφείρ, Σαφείρ, Σωφείρ*
Πα 47,3·	Σωφιρά	*Σωφείρα, Σωφηρά*
Ἡσ 14,18·	Σουφίρ	*Σουφείρ*

Γραφὲς μεταφράσεων

Μεταφράσεις	1 Δα 4,6	2 Ἄσ 15,4	3 Ἰε 68,7
χειρόγραφα τῶν Ο'	*Ὠφάζ*	*Κεφάζ*	*Μωφάζ*
Μασοριτικό	*α υ πζ*	*πζ*	*μα υ πζ*
Ταργούμ	—	—	*μα υ πζ*
Ἀκύλας	*Ὠφάζ*	*λιθέα τοῦ χρυσίου*	—
Θεοδοτίων	*Ὠφάζ*	*ἐπίσημος ἐν χρυσίῳ*	*ἐξ Οὐφάζ*
Σύμμαχος	—	*λίθος τίμιος*	—
Πέμπτη	—	*ἐπίσημος χρυσῷ*	—
Ἕκτη	—	*λιθίδια καὶ χρυσίον*	—
Μαρκιανή	*Οὐπάζον*	*καθαρὸς (χρυσ.) ἀπυροχρύσου*	—
Vulgata	*(aurum) obryzum*	*(aurum) optimum*	*Ophaz*
Συριακή	*μεγαλοπρέπεια δόξης*	*λίθῳ χρυσῷ*	*Ὠφίρ*
Ἀραβική	*Ὠφάζ*	*(χρυσὸς) καθαρώτατος*	*Μωφάζ*
Αἰθιοπική	—	*(χρυσὸς) Κεφάζ*	—
Γερμανική	*(goldenen) Gürtel*	*feinste (Gold)*	*Uphaz*
Γαλλική	*Oufaz*	*(or) fin*	*Oufaz*
Ἱσπανική	*Ufaz*	*(oro) finissimo*	*Ufaz*
Ἰταλική	*Ufaz*	*(oro) finissimo*	*Ufaz*
Ἀγγλική (1611)	*O'-phăz*	*fine (gold)*	*O'-phăz*
Ἀγγλική (1946)	*Uphaz*	*finest (gold)*	*Uphaz*
Βάμβας	*(χρ.) καθαρὸν τοῦ Οὐφάζ*	*(χρυσίον) δεδοκιμασμένον*	*Οὐφάζ*
Γιαννακόπουλος	*Ὠφάζ*	*γνήσιος (χρυσός)*	*Μωφάζ*
Τρεμπέλας		*γνήσιος (χρυσός)*	
Χαστούπης	*καθαρὸς (χρυσός)*	*καθαρὸς (χρυσός)*	*Ὀφείρ*
Κολιτσάρας	*Ὠφάζ*	*(χρυσὸς) καθαρός*	*Μωφάζ*
Βασιλειάδης	*Ὠφάζ*		*Μωφάζ*
Χιλιασταί	*Οὐφάζ*	*καθαρὸ (χρυσάφι)*	*Οὐφάζ*
Βέλλας κλπ.	*(χρυσάφι) καθαρό*	*καθάριο (μάλαμα)*	*Οὐφάζ*

Γραφὲς μεταφράσεων

4 Ἰβ 26,6	5 Ἰβ 21,22	6 Πα 47,3	7-8 Ἠσ 14,18· Πα 33,5
Ὠφίρ	Σωφίρ	Σωφιρά	Σουφίρ
υπιρ	α υπιρ	υπιρε	α υ πιρ
υπιρ	α υπιρ	—	δα υ πιρ
—	—	Ὠφέρδε	Ὠφεὶρ
Σωφίρ	Σωφίρ	—	—
(χρυσίον) πρωτεῖον	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
India	(torrentes) aureos	Ophir	mundo obryzo/ Ophir
(χρυσὸς) δόκιμος (τήξει)	(χρυσὸς) δόκιμος (τήξει)	Ὠφίρ	(χρυσὸς) δόκιμος (τήξει)
(χρυσὸς) δόκιμος (τήξει)	(χρυσὸς) δόκιμος (τήξει)	Ὠφίρ	ὁ ἐξ Ἰνδίας κομιζόμενος/
—	—	—	— καθαρισμένος
Ophir	Ophir	Ophir	Ophir
Ofir	Ofir	Ofir	Ofir
Ofir	Ofir	Ofir	Ofir
Ofir	Ofir	Ofir	Ofir
O⌐phĭr	O⌐phĭr	O⌐phĭr	O⌐phĭr
Ophir	Ophir	Ophir	Ophir
Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ
Ὠφίρ	Σωφίρ	Σωφιρά	Σουφίρ
Ὠφίρ	Σωφίρ		Σουφίρ
Ὠφίρ	Ὠφίρ	Σωφιρά	Ὀφεὶρ
Ὠφίρ	Σωφίρ	Σωφιρά	Σουφίρ
		Σωφιρά	Σουφίρ
Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ
Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ	Ὀφεὶρ

Γραφὲς στοὺς ἑρμηνευτάς

	1 Δα 4,6 *Ὠφάζ*	2 Ἆσ 15,4 *Κεφάζ*	3 Ἰε 68,7 *Μωφάζ*	4 Ἰβ 26,6 *Ὠφίρ*	5 Ἰβ 21,22 *Σωφίρ*	7 Ἦσ 14,18 *Σουφίρ*
Ὠριγένης		Κεφάζ				
Κύριλλος Ἀλεξ.						Σουφείρ
Θεοδώρητος	Ὠφάζ	Ὀφάτζ				Σουφείρ
Φίλων Καρπασίου		Καιφάς				
Προκόπιος Γαζαῖος		Κεφάζ				Σουφείρ
Ψ-Ἱππόλυτος	Ὠφάζ					
Ὀλυμπιόδωρος				Σωφίρ	Σωφίρ	
Ἰωάννης Καρπάθιος				Ὠφίρ (Ophir)		
Σειρὰ τριῶν νηπτικῶν		Ὀφάτζ				
Ψ-Βασίλειος						Σουφίρ
Ψ-Χρυσόστομος			Μωφάθ			
Μιχαὴλ Ψελλός		Κεφάτζ				
Νεόφυτος ἔγκλειστος		ὡς φάτζ				
Ματθαῖος Καντακουζ.		Κεφάζ				

Ὠριγένης, Εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 17,273d. Κύριλλος Ἀλεξ., Εἰς τὸν Ἠσαΐαν 13,12 PG 70,357b *(λίθων Ἰνδικῶν)*· 1212a. Θεοδώρητος, Εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 81,156b· 157d· Εἰς τὸν Ἠσαΐαν 13,12 PG 81,328b· Εἰς τὸν Δανιὴλ 10,5· PG 81,1492d *(χρυσίου Ὠφάζ, τουτέστι χρυσίου λαμπροτάτου καὶ καθαρωτάτου).* Φίλων Καρπασίου, Εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 40,108c *(χρυσίον καιφὰς ὀνομάζει ὅπερ ἑρμηνεύεται πέτρα).* Προκόπιος Γαζαῖος, Εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 87,1693cd· Εἰς τὸν Ἠσαΐαν 13,12 PG 87,2081c· 2544a. Ψ-Ἱππόλυτος, Εἰς τὸν Δανιήλ, 37 ΒΕΠ 6,97 *(τὸ δὲ Ὠφὰζ χρυσίον καθαρὸν σημαίνει).* Ὀλυμπιόδωρος, Εἰς τὸν Ἰώβ 22,24· 28,16· PG 93,249a *(ὡς πέτρα χειμάρρου Σωφίρ)*· 292d *(Σωφείρ, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, χώρα τίς ἐστιν ἐν Ἰνδοῖς, περὶ ἣν οἱ πολύτιμοι τῶν λίθων πεφύκασι γίνεσθαι καὶ χρυσίον τὸ κάλλιστον).* Ἰωάννης Καρπάθιος, Πρὸς τοὺς ἐν Ἰνδίᾳ μοναχοὺς ἐρωτήσαντας Κεφάλαια παραινετικά, 2 PG 85,791b. Σειρὰ τριῶν νηπτικῶν εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 122,645a. Ψ-Βασίλειος, Εἰς τὸν Ἠσαΐαν 13,12 PG 30,592d. Ψ-Χρυσόστομος, Εἰς τὸν Ἱερεμίαν 10,6 PG 64,860c *(χρυσίον Μωφάθ· ἀπὸ τόπου).* Μιχαὴλ Ψελλός, Εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 122,649d. Νεόφυτος ἔγκλειστος, Εἰς τὸ Ἆσμα, 241 *(κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον ὡς φάτζ).* Ματθαῖος Καντακουζηνός, Εἰς τὸ Ἆσμα 5,11 PG 152,1053c.

Γραφὲς ἑλληνογλώσσων Ἰουδαίων μεταφραστῶν σὲ ἄλλα χωρία

Ψα 46,13 (44,10)·	*διαχρύσῳ*	Ἀκύ.	*Ὠφείρ*
		Θεοδοτ.	*Σουφείρ*
		Ε΄΄ F΄΄	*Ὠφείρ*
Σο 18,17 (8,19)·	*λίθον τίμιον*	Σύμμ.	*Ὠφάζ*
Ἠσ 14,18 (13,12)·	*Σουφίρ*	Ἀκύ.	*Ὠφείρ*
Ἰε 68,7 (10,9)·	*Μωφάζ*	Θεοδοτ.	*ἐξ Οὐφάζ*

Γραφὲς σὲ ὀβελιζόμενες προσθῆκες - σχόλια

Γε	9,16^{+}	(10,28)·	*Οὐφείρ*
	9,16^{+}	(10,30)·	*Σαφηρά*
Βα	9,28^{+}	(Γ΄ 9,28)·	*Σωφηρά*
	41,7^{+}	(Γ΄ 16,28$^{\xi}$)·	*Σωφίρ*
	57,40^{+}	(Γ΄ 22,49)·	*Ὠφείρδε*
Πα	1,1^{+}	(Α΄ 1,23)·	*Οὐφείρ*

Σχετικὰ χωρία θύραθεν καὶ Χριστιανῶν συγγραφέων

Plinius 37,24· *Iuba auctor est et in quadam insula Rubri Maris ante Arabiam sita nasci, quae Necron* (= Νεκρῶν) *vocetur, et in ea, quae iuxta gemmam topazum ferat, ...*

37,107-8· *Egregia etiam nunc sua topazo gloria est, et virenti genere et, cum primum reperta est, praelate omnibus. accidit in Arabiae insula, quae Cytis vocabatur, in quam fessi ut cum herbas radicesque foderent, eruerent topazon. haec Archelai sententia est. Iuba Topazum insulam in Rubro Mari a continenti stadiis CCC abesse dicit. ... topazin enim Troglodytarum lingua significationem habere quaerent.* (στὴ συνέχεια ἀναφέρει ἐξορυσσόμενα πετράδια).

37,114· *Topazi ... Iuba in Aethiopia gigni tradit in litoribus amnis, quem Nilum vocamus, ...*

Ἰώσηπος, Ἀρχ. 8,164· *Εἰς τὴν πάλαι μὲν Σώφειραν, νῦν δὲ Χρυσῆν Γῆν καλουμένην τῆς Ἰνδικῆς.*

Σχόλιον τῆς ᾠας σὲ χειρόγραφα τῆς Παραλειπομένης 47,3· *Χώραν τῆς Ἰνδικῆς ἣν οἱ γεωγράφοι Χρυσῆν ὀνομάζουσιν.*

Νεόφυτος ἔγκλειστος, Ἐντολαὶ Χριστοῦ 9,20· *Ποίους δὴ δώδεκα (λίθους) λέγω; σάρδιον τὸν Βαβυλώνιον, πάζιον τὸν Ἰνδικόν, σμαράγδιον τὸν καὶ αὐτὸν Ἰνδικόν.*

Στέμμα ἐξελίξεως τῆς φθορᾶς

Τοπάζ
τοπάζιον
τὸ πάζιον *ὀπάζιον*
πάζιον *ὀπάζ*
πάζιος *ὠπάζ*
πζ (πάζ-φάζ) *ὠφάζ*

κεφάζ
καιφάζ
καὶ φάζ
υ φάζ
μα υ πζ *υφάζ*
Μωφάζ *Οὐφάζ*
Σωφάζ *Οὐπάζιον*

Ὀφίρ - Ὀφείρ
Ὠφίρ - Ὠφείρ
Ὠφέρ(δε)
Οὐφείρ

Σωφάρ
Σωφίρ - Σωφείρ
Σωφιρά - Σωφειρά - Σωφηρά
Σώφειρα
Σουφίρ - Σουφείρ
Σαφηρά

<Σεφάρ - Σεφαράδ - Σεφαραδίμ>

Οἱ πρῶτες ἐκτροπὲς ἔγιναν, ὅταν στὴν πρεσσαριστὴ μεγαλογράμματη γραφὴ *ΣΑΡΔΙΟΝΤΟΠΑΖΙΟΝ* ἢ *ΧΡΥΣΙΟΝΤΟΠΑΖ* παρακάμφθηκε ἢ ὡς ἐξίτηλο δὲν διαβαζόταν τὸ *Τ,* καὶ ἔμεινε *ΟΠΑΖΙΟΝ* ἢ *ΟΠΑΖ,* ἢ τὸ *ΤΟ* ἐξελήφθη σὰν ἄρθρο *τό,* κι ἔμεινε *ΠΑΖΙΟΝ - πάζιον* ἢ *ΠΑΖ - πάζ* καὶ μασοριτιστὶ *πζ.* κι ἐπειδὴ τὸ *π* διαβαζόταν καὶ *φ (ΙΑΠΕΤ - Ἰάφεθ, ΙΥΞΕΠ - Ἰωσήφ, ΠΞ' - πάσχα - πεσὰχ - φασέκ),* ἔγινε *ΟΠΑΖ - ΟΦΑΖ - ΩΦΑΖ - Ὠφάζ* καὶ *ΠΑΖ - ΦΑΖ - Φάζ.* ἡ ἑπόμενη ἐκτροπὴ τῆς φθορᾶς τοῦ κειμένου ἦταν ὅτι στὸ Ἆσμα ἕνας γραφεὺς πῆγε νὰ κάνῃ τὴ διττογραφία *ΚΕΦΑΛΗΑΥΤΟΥΧΡΥΣΙΟΝΚΕΦΑΛΗΑΥΤΟΥΧΡΥΣΙΟΝ,* ὅταν ἔφτασε στὸ δεύτερο *ΚΕΦΑ,* κατάλαβε τὸ λάθος του, καὶ ἴσως ἐπειδὴ «ἔτρεχε» σὲ ὁμαδικὴ ἀντιγραφὴ ἐξ ὑπαγορεύσεως, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ, δὲν ἔξυσε τὸ λαθεμένο *ΚΕΦΑ* –ποιός θὰ τὸν περίμενε;–, συνέχισε γράφοντας τὸ *Ζ* καὶ μᾶς ἔδωσε τὸ τερατάκι *ΚΕΦΑΖ·* κι ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα «ὅλα καλά». μεταγενέστερος ἀντιγραφεὺς τὴν «ἀνορθογραφία» *ΚΕ* τὴ «διώρθωσε» *ΚΑΙ,* δίνοντάς μας τὸ ἑπόμενο τερατάκι *ΚΑΙΦΑΖ* ἐννοώντας *καὶ Φάζ·* αὐτὸς ἐνδέχεται

νὰ ἦταν Ἰουδαῖος ἢ νὰ ἤξερε κι ἑβραϊκά, ὁπότε στὸ πρωτομασοριτικὸ γράφεται *Πζ (= Φάζ).* μεταγενέστερος ὅμως μασορίτης τὸ *καὶ* (ἑβραϊστὶ *υ*) τὸ ἔγραψε *ΥΠΖ,* ἐννοώντας *καὶ Φάζ.* ἀκόμη μεταγενέστερος μασορίτης τὸ διάβασε ὡς *Οὐφάζ,* ὁ δὲ τῆς μαρκιανῆς μεταφράσεως τὸ γράφει στὴν ἑλληνόγλωσση μετάφρασί του σὰν *Οὐπάζιον.* ἀπὸ τὸ *ΜΑΥΠΖ = μα Υπζ = ἐξ Οὐφάζ* στὸν Ἰερεμία προέκυψε τὸ *Μωφάζ.* κι ἐπειδὴ τὸ ἑβραϊκὸ *Ζ* σπανίως μὲν ἀλλ' ὁπωσδήποτε κάποτε κακογράφεται ἢ παραναγινώσκεται σὰν *Ρ,* μεταπήδησε σὲ *ΟΦΡ* καὶ *Ὠφίρ - Ὠφείρ.* στὸ δεύτερο ἔχουμε τὸ ἑλληνικὸ ἰωτακιστικὸ λάθος *ει* ἀντὶ *ι,* ὅπως στὰ *χερουβὶμ* καὶ *σεραφὶμ* καὶ *μικτὸς* ποὺ συνήθως γράφονται ὡς *χερουβεὶμ σεραφεὶμ μεικτὸς* ἀκόμη κι ὡς κύρια ὀνόματα τὰ δύο πρῶτα. μὲ προσκόλλησι τοῦ τελικοῦ *-Σ* προηγουμένης λέξεως (λ.χ. *ΤΟΠΟΣΩΦΙΡ - τόπος Ὠφίρ*), προέκυψε τὸ *Σωφίρ, Σωφείρ, Σωφειρά, Σεφάρ,* κλπ., κι ἔφτασαν μέχρι *Σεφὰρ* (Ἱσπανία), *Σεφαρὰδ* (Ἱσπανός), *Σεφαραδὶμ* (Ἱσπανοὶ Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης). ἔτσι ἡ *Τοπὰζ* ἔφτασε μέχρι *Σεφαραδίμ.* σπασμένο τηλέφωνο.

Τὰ ὀχτὼ σχετικὰ χωρία μὲ τὴν ἀρχικὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος

Ἰβ 21,22·	*ὡς πέτρα χειμάρρου Τοπάζ*
26,6·	*οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ Τοπάζ*
Ἄσ 15,4·	*κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον Τοπάζ*
Ἠσ 14,18·	*ὁ ἄνθρωπος μᾶλλον ἔντιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ ἐκ Τοπάζ*
Ἰε 68,7·	*ἀργύριον προσβλητὸν ἀπὸ Θαρσὶς ἥξει, χρυσίον Τοπάζ*
Πα 33,5·	*τρισχίλια τάλαντα χρυσίου τοῦ ἐκ Τοπάζ*
47,3·	*ἀπέστειλε Χιρὰμ ἐν χειρὶ παίδων αὐτοῦ πλοῖα καὶ παῖδας εἰδότας θάλασσαν, καὶ ᾤχοντο μετὰ τῶν παίδων Σαλωμὼν εἰς Τοπὰζ καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα χρυσίου καὶ ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμών.*
Δα 4,6·	*ἡ ὀσφὺς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσίῳ Τοπάζ*

Κατὰ τὰ ὄψιμα βυζαντινὰ χρόνια οἱ Ἑβραῖοι κυνηγοὶ θησαυρῶν καὶ μάλιστα πολυτίμων λίθων καὶ χρυσοῦ, ποὺ εἶχαν ἔντονο ἐνδιαφέρον νὰ ἐντοπίσουν τὴν *Τοπάζ,* τὴν ὁποία ἔλεγαν *Σωφὶρ - Σωφὰρ - Σεφάρ,* τὴν ταύτισαν μὲ τὴ *Θαρσίς.* καὶ τότε –ποὺ ἡ Πορτογαλία ἦταν ἐπαρχία τῆς Ἱσπανίας, ἡ δὲ Ἱσπανία ἦταν ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ μεγάλες δυνάμεις τῆς ὑφηλίου– πίστεψαν ὅτι *Σεφὰρ* εἶναι ἡ Ἱσπανία, ἡ χώρα ὅπου ἡ πόλι *Θαρσίς*· ὅτι *Θαρσὶς* καὶ *Σεφὰρ* εἶναι τὸ ἴδιο· ἡ Ἱσπανία. καὶ πῆγαν ἐκεῖ στὴ Δύσι πολλοί, ὅπως, ἂς ποῦμε, τὸ 19^{ο} αἰῶνα οἱ Ἀμερικανοὶ χρυσοθῆρες συνέρρεαν μπουλουκηδὸν στὴ Δύσι τους. κι ἔκαναν στὴν Ἱσπανία - Σεφὰρ πολὺ μεγάλη παροικία. γι' αὐτὸ ἀπὸ τότε οἱ Ἑβραῖοι της ἔλεγαν *Σεφὰρ* τὴν Ἱσπανία, *Σεφαρὰδ* τὸν Ἱσπανὸ καὶ τὸν Ἑβραῖο Ἱσπανό, καὶ σὲ πληθυντικὸ *Σεφαραδὶμ* τοὺς Ἱσπα-

νοὺς καὶ τοὺς Ἑβραίους Ἱσπανούς. κατεῖχαν δὲ τότε τὴ νότιο Ἱσπανία οἱ μουσουλμάνοι Ἄραβες, τῶν ὁποίων οἱ Ἑβραῖοι ἦταν φίλοι καὶ σύμμαχοι. κι ὅταν ἡ βασίλισσα τῶν ἐλευθέρων Ἱσπανῶν Ἰσαβέλλα τὸ 1491 νίκησε κι ἔδιωξε ἀπ' ὅλη τὴ χερσόνησο τοὺς μουσουλμάνους Ἄραβες, ἔφυγαν μαζί τους καὶ οἱ Ἑβραῖοι *Σεφαραδίμ,* καὶ κατέφυγαν καὶ οἱ δυὸ ἐθνότητες στὴν ἔτερη πανίσχυρη δύναμι τῆς ὑφηλίου τὴν ἰσλαμικὴ Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία τῶν Τούρκων, τὸ «ἀλλόθρησκο σιδηροῦν παραπέτασμα». καὶ οἱ Ἑβραῖοι κατοίκησαν σὲ μεγάλες πόλεις τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, Κωνσταντινούπολι, Σμύρνα, Ἰωάννινα, καὶ κυρίως Θεσσαλονίκη. γι' αὐτὸ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης λέγονται μέχρι σήμερα *Σεφαραδίμ,* δηλαδὴ Ἱσπανοί. ἦταν μαζὶ καὶ μὲ τοὺς Ἄραβες φίλοι καὶ φιλοξενούμενοι κι εὐνοούμενοι τῶν Τούρκων, καὶ ὄχι ῥαγιᾶδες (= ὑπόδουλοι) ὅπως οἱ ἄλλες ὑποταγμένες ἐθνότητες.

Αὐτὲς εἶναι οἱ περιπέτειες τοῦ ὀνόματος *Τοπάζ*· καὶ μαζὶ κι οἱ περιπέτειες τοῦ τόπου *Θαρσίς.*

Στοὺς Ἑβδομήκοντα κατὰ τὴν ἔκδοσί μου ὅλους τοὺς τύπους τῶν δυὸ ὀνομάτων, ποὺ ἐξετάζω ἐδῶ, τοὺς διορθώνω *Θαρσὶς* καὶ *Τοπάζ.*

63. *Περιπλεκόμενα* νοήματα

Ψα 51,19. *Τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν*
καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας.

Δολιότητας καὶ ὄχι *δολιότητα* ποὺ ἔχουν τὰ περισσότερα χειρόγραφα. τὸ λάθος ἔγινε καθ' ἕλξιν ἀπὸ τὸ *κακίαν.* ἐδῶ ὅμως παρομοιάζονται ἡ μὲν *κακία* μ' ἑνιαῖο κῦμα ἢ ἑνιαία στοίβα, οἱ δὲ *δολιότητες* μὲ *περιπλεκόμενα* νήματα *πλεκτοῦ πλεκτάνης διαπλοκῆς,* καὶ γι' αὐτὸ ἡ μὲν *κακία* εἶναι σ' ἑνικό, οἱ δὲ *δολιότητες* σὲ πληθυντικό. στὸ λάθος, ποὺ εἶναι καὶ τελευταῖο γράμμα τοῦ στίχου κι ἀφήνει πίσω του πάλι ἀκέραια λέξι, συνετέλεσε καὶ ἡ λειτουργικὴ ἀπαγγελία, ἡ ὁποία διατηρεῖ μὲν τὴ φωνητικὴ παράδοσι, ἀλλὰ κι ἐξομοιώνει - ἰσοπεδώνει τὰ ἐλαφρῶς ἀνόμοια.

64. *Ἐν ψεύδει εὐλογεῖν καὶ καταρᾶσθαι*

Ψα 62,4· *Ἐν ψεύδει τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν,*
καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο.

Ὁ ψαλμῳδὸς ἐννοεῖ τὴ διγλωσσία καὶ τὴν προσποίησι τῆς ὑποκρισίας, ὅταν κάποιος ὑποκριτὴς μὲ τὸ στόμα κολακεύῃ καὶ κοπλιμε-

ντάρη *(εὐλογῇ)* κι ἀπὸ μέσα του σκυλοβρίζη *(καταρᾶται)* (βλ. Δδ 91,1-6). ἀντὶ *ἐν ψεύδει* τὰ χειρόγραφα ἔχουν *ἐν δίψῃ,* γραφὴ προερχόμενη ἀπὸ παρανάγνωσι. ἡ σαϊδικὴ ἔχει *διάψαλμα.* οἱ γραφὲς *ἐν δίψῃ* καὶ *διάψαλμα* καὶ *ἐν ψεύδει,* ποὺ ἔχουν κοινὰ τὰ *δ ψ* κι ἐν μέρει τὰ *ἐν δ ψ,* δείχνουν ὅτι ἐδῶ ὑπῆρχε ἕνα ταχυγραφικὸ *(ὀξυγραφικὸν)* σύμπλεγμα (τζίφρα) δυσανάγνωστο ποὺ διαβαζόταν μὲν *ἐν δίψῃ* καὶ *διάψαλμα,* ἀλλ' ἔγραφε *ἐν ψεύδει.* εἶναι δὲ *ψεῦδος* ἡ ὑποκρισία καὶ προσποίησι, διότι στὸ Ψα 18,49 τὸ *ψεύδομαι* σημαίνει «προσποιοῦμαι»· κι ἐδῶ βέβαια *ψεῦδος* λέγεται ἡ προσποίησι, ἐφ' ὅσον τὸ *ἐν ψεύδει* ἀναλύεται μὲ τὴ φράσι *τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν* (=κολάκευαν, κοπλιμεντάριζαν) *καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο* (=κι ἀπὸ μέσα τους σκυλόβριζαν).

65. *ἐν ἀργυρείῳ*

Ψα 68,31. Ὅλες οἱ «κριτικὲς» καὶ χρηστικὲς ἐκδόσεις ἔχουν *τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ.* οἱ δὲ μεταφράσεις ἔχουν ὡς ἀκολούθως.

Ο΄·	*τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ*
Μ΄·	*δοξάζοντα ἑαυτὸν ἐν κέρμασιν ἀργυρίου* *μτρ πξ βρ ⊓ι κξπ*
Ταργούμ·	*αὐτοὺς ποὺ σπουδάζουν τὸ Νόμο πληρώνοντας καθαρώτερο ἀργύριο*
Ἀκύλας·	..... *ἐν τροχοῖς ἀργυρίου*
Σύμμαχος·	*τοὺς εὐδοκήτους ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου*
λατινική (vg)·	*eos qui probati sunt argento*
συριακή·	*αὐτοὺς ποὺ παρασύρονται μὲ ἀργύριο*
αἰθιοπική·	*τοὺς δοκιμασμένους μὲ ἀργύριο*
ἀραβική·	*αὐτοὺς ποὺ δοκιμάζονται μὲ ἀργύριο*
γερμανική·	*die das Silver lieb haben*
γαλλική·	*qui rampent avec leurs piéces d'argent*
ἱσπανική·	*con sus piezas de plata*
ἰταλική·	*insu piastre d'argento*
ἀγγλική (1611)·	*with pieces of silver*
ἀγγλική (1946)·	*who lust after tribute*
Κάλβος·	*καὶ προσφέρουσι ταπεινῶς ἀργύριον*
Βάμβας·	*ἑωσοῦ ἕκαστος προσφέρῃ ὑποταγὴν μὲ πλάκας ἀργυρίου*
Κεφαλᾶς·	*τοὺς δεδοκιμασμένους σοι ὡς ἐν πυρὶ ὁ ἄργυρος*

Καλλίνικος·	*οἱ τρόπῳ ἀργυρίου δεδοκιμασμένοι*
Τρεμπέλας·	*αὐτοὶ ποὺ διὰ τῶν συμφορῶν ὡς ἀργύριον ἐδοκιμάσθησαν*
Γιαννακόπουλος·	*τὸν κεκαθαρμένον ὡς ὁ ἄργυρος εἰς τὸ χωνευτήριον*
Χαστούπης·	*ἐπὶ τῶν εὐφραινομένων εἰς λαφυραγωγίας*
Κολιτσάρας·	*τὸν καθαρὸν ὡς ἄργυρος εἰς τὸ χωνευτήριον*
Χιλιασταί·	*(μὲ τὰ μοσχάρια τῶν λαῶν) ποὺ τὸ καθένα πατάει ἀσήμι*
Βέλλας κλπ.·	*αὐτοὺς ποὺ προσκυνοῦν μπροστά σου κρατώντας ἀσήμι στὰ χέρια τους*

Ἁπαξάπαντες ἐννοοῦν *ἀργύριον,* νόμισμα, χρῆμα. πρόκειται ὅμως γιὰ παρανάγνωσι βραχυγραφικοῦ συμβόλου καὶ γι' ἁπλὸ ἰωτακιστικὸ λάθος, *ι* ἀντὶ *ει.* δὲν εἶναι *τῷ ἀργυρίῳ.* τὸ *τῷ* προέκυψε ἀπὸ παρανάγνωσι τοῦ βραχυγραφικοῦ - στενογραφικοῦ συμβόλου ποὺ σημαίνει *ἐν.* καὶ δὲν εἶναι *ἀργυρίῳ* ἀλλ' *ἀργυρείῳ.* στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα *χρυσίον ἀργύριον χαλκίον σιδήριον* λέγεται ἡ κατασκευὴ ποὺ κατασκευάζεται ἀπὸ *χρυσὸν ἄργυρον χαλκὸν σίδηρον,* καὶ κυρίως τὸ κόσμημα, τὸ νόμισμα, τὸ μαγειρικὸ σκεῦος, καὶ τὸ μαχαίρι - σπαθὶ ἀντιστοίχως. ἀλλὰ *χρυσεῖον, ἀργυρεῖον, χαλκεῖον, σιδηρεῖον - σιδηρουργεῖον* λέγεται τὸ ἐργαστήριο τήξεως χυτεύσεως κι ἐπεξεργασίας αὐτῶν τῶν μετάλλων. ὁ ψαλμῳδὸς λέει μεταφορικὰ *δεδοκιμασμένους ἐν ἀργυρείῳ* αὐτοὺς ποὺ δοκιμάστηκαν καὶ καθαρίστηκαν μέσα στὶς κακουχίες καὶ στὴ δυστυχία σὰν σὲ καμίνι τήξεως καὶ καθαρισμοῦ καὶ χυτεύσεως τοῦ ἀργύρου.

66. *Πίμπλημι - ἐμπίμπλημι*

Ψα 102,5. Εἶναι δύο ῥήματα στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὰ ὁποῖα ἔφεραν σὲ δύσκολη θέσι πολλὲς φορὲς πολλοὺς ὄχι μόνο κριτικοὺς ἐκδότες τῶν τυπογραφικῶν χρόνων, οὔτε μόνο ἀρχαίους ἀντιγραφεῖς χειρογράφων, ἀλλὰ καὶ περιωνύμους γραμματικούς· τὸ *πίμπλημι - πίμπλαμαι* καὶ κυρίως ὡς σύνθετο *ἐμπίμπλημι - ἐμπίμπλαμαι,* καὶ τὸ *πίμπρημι - πίμπραμαι* καὶ κυρίως ὡς σύνθετο *ἐμπίμπρημι - ἐμπίμπραμαι.* τὰ ἁπλᾶ τους ἔχουν δύο *μ* καὶ τὰ σύνθετά τους τρία *μ,* δηλαδὴ ἐκτὸς ἀπὸ κεῖνο τῆς καταλήξεως, ἐπὶ πλέον καὶ τὰ δύο τοῦ θέματος. καὶ ἐνέχουν μιὰ παρήχησι κάπως δυσάρεστη· λίγο μυξιάρικη. ὑπάρχουν ἀρκετὰ ῥήματα ποὺ ἐνέχουν παρήχησι κάποιων συμφώνων, ἀλλ' ὅταν αὐτὴ εἶναι ἰδίως παρήχησι τῶν ψιλῶν καὶ μέσων ἀφώνων

κ π τ - γ β δ, εἶναι κι εὐχάριστη· *ἐκέκραξα κεκράτηκα πέπονθα τετίμηκα γέγραφα βέβρωκα δεδίδαχα.* ὅταν πάλι εἶναι παρήχησι δασέων *χ φ θ,* συνήθως τὴ μία φορὰ ψιλοῦνται καὶ παύουν νὰ εἶναι δυσάρεστα· *κεχόρευκα πεφύτευκα τεθαύμακα.* ὅταν ὅμως εἶναι ἡμίφωνα, εἴτε ὑγρὰ *λ ρ* εἴτε –τὸ χειρότερο– ἔρρινα *μ ν* εἴτε τὸ συριστικὸ *σ,* ἐνέχουν ὁπωσδήποτε παρήχησι ὀχληρή· καὶ κυρίως τὰ ἔρρινα· διότι εὐκολώτερα ἀνέχεται κανεὶς τὴν παρήχησι τῶν *λελαλημένος ῥερητορευμένος σεσιγημένος,* ἀλλὰ δύσκολα ἀνέχεται τὴν παρήχησι τῶν *μεμίμημαι* καὶ *ἐννενόηκα.* κι ἂν δίπλα στὸ *μ* ὑπάρχη κι ἄλλο σύμφωνο, ὅπως συμβαίνει στὰ *ἐμπίμπλημι* κι *ἐμπίμπρημι,* ἡ παρήχησι ὄχι μόνο γίνεται στὸ ἔπακρο ὀχληρή, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχει θεραπεία μὲ μιὰ λ.χ. ψίλωσι ἢ ἄλλο φάρμακο. γι' αὐτὸ οἱ μὲν ἀντιγραφεῖς ἀρχαίων χειρογράφων μπροστὰ στὰ δυὸ προειρημένα ῥήματα φαίνονται σαστισμένοι, οἱ δὲ κριτικοὶ ἐκδότες κυριολεκτικὰ μπερδεμένοι, κι ἑκάτεροι κάνουν καὶ λάθη, παραλείποντας συνήθως τὸ ἕνα *μ.* αὐτὸ ὅμως εἶναι λάθος. οἱ ἐμβριθέστεροι ἀρχαῖοι γραμματικοὶ καὶ οἱ ἐγκριτώτεροι κριτικοὶ ἐκδότες κλασσικῶν καὶ μεταγενεστέρων κειμένων ἐπιμένουν ὅτι κάθε παράλειψι εἶναι σφάλμα. κι ἐγὼ συμφωνῶ μαζί τους. δίνω μερικὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴν κριτικὴ πρᾶξι.

Ἐμπίμπλημι - ἐμπίμπλαμαι
Εὐριπίδης, Ἴων, 925· *ἐμπίμπλαμαι* (G. Murray)
Ἀριστοφάνης, Ὄρν., 1310· *ἐμπίμπλη* (F.W. Hall - W.M. Geldart)

Ἐμπίμπρημι - ἐμπίμπραμαι
Θουκυδίδης 6,94,2· *ἐνεπίμπρασαν* (H.S. Jones - J.E. Powell)
Ξενοφῶν, Ἑλλ. 6,5,22· *ἐνεπίμπρων* (E.C. Marschant).

τὸ πρόβλημα ὑπάρχει μόνο στοὺς χρόνους ἐνεστῶτα καὶ παρατατικό, ὄχι στοὺς ἄλλους χρόνους· *πλήσουσι πλησθήσονται ἐμπλήσουσιν ἐμπλησθήσονται ἐπλήσθησαν ἐνεπλήσθησαν πρήσουσιν ἐμπρήσουσιν πρησθήσονται ἐμπρησθήσονται ἐπρήσθησαν ἐνεπρήσθησαν.* οἱ συντάκτες ταμείων εἶναι τόσο μπερδεμένοι μ' αὐτὰ τὰ ῥήματα, ποὺ ἔχουν ὡς λήμματα τ' ἀνύπαρκτα ῥήματα *πλήθω - ἐμπλήθω* καὶ *πρήθω - ἐμπρήθω!* δὲν ὑπάρχει δὲ θέμα διαφορᾶς κλασσικῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κι ἑλληνιστικῆς κοινῆς. δὲν εἶναι πρόβλημα κλιτικὸ ἢ ἐτυμολογικὸ - παραγωγικό, ἀλλὰ μόνο φωνητικό, κι αὐτὸ ὄχι μεγάλο, ἀλλ' ἁπλῶς καλαισθητικό.

Στὴ Βίβλο τοῦ μὲν ῥήματος *πίμπρημι - πίμπραμαι* ὑπάρχει μία μόνο χρῆσι ἐνεστῶτος, Πξ 98,6 *πίμπρασθαι,* τοῦ δὲ *ἐμπίμπλημι - ἐμπίμπλαμαι* ὑπάρχουν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ οἱ ἀκόλουθες 13 χρήσεις, ὅπου καὶ ἔχω τοὺς σχηματισμοὺς εἰς ἀκέραιον.

Ψα 102,5· *τὸν ἐμπιμπλῶντα*
144,17· *ἐμπιμπλᾷς*
147,3· *ἐμπιμπλῶν*
Πμ 124· *ἐμπιμπλᾷ*
375· *ἐμπίμπλανται*
441· *ἐμπίμπλανται*
Ἰβ 18,24· *ἐμπίμπλασθε*
Ἐκ 2,4· *ἐμπιμπλαμένη*
35,3· *ἐμπίμπλαται*
Πδ 5,1· *ἐνεπίμπλασαν*
5,2· *ἐμπιμπλαμένη*
Ἀβ 2,6· *ἐμπιμπλάμενος*
Πξ 14,17· *ἐμπιμπλῶν*

Δὲν μοῦ διαφεύγει βέβαια ὅτι στὸν πίνακα αὐτὸ τῶν 13 χρήσεων οἱ συζυγίες εἶναι δύο· μία ἡ εἰς *-μι -μαι* καὶ μία ἡ εἰς *-άω.* δὲν τίθεται ὅμως ζήτημα συζυγιῶν, ἀλλὰ ζήτημα θέματος, ἔξω ἀπὸ τὴν κατάληξι καὶ τὴ συντεθειμένη πρόθεσι. μετὰ ἀπ' ὅλη τὴν ἔρευνα καὶ μελέτη μου κατὰ τὴ σύνταξι τῆς διατριβῆς μου «Ὁ βασικὸς κανόνας τῆς συνθέσεως τῶν ῥημάτων» (1993), ὅπου ἐξετάζω τὸ χρυσὸ κανόνα τοῦ Ἡρῳδιανοῦ, ὅπως ἀπέδειξα, καὶ ὄχι τοῦ Scaliger ἢ τοῦ Sylburg, ὅπως νομιζόταν, ἔχω καταλήξει ὅτι τὸ σχηματισμὸ τοῦ θέματος ἑνὸς ῥήματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἐπηρεάσουν ἡ σύνθεσι μὲ κύριες προθέσεις ἢ ἡ συζυγία κλίσεως. ἔχουμε νὰ κάνουμε μόνο μὲ τὴ ῥίζα *πίμπλ,* τὴν ὁποία μέσα στὸν ἴδιο χρόνο δὲν μπορεῖ νὰ τὴ μεταβάλῃ τίποτε· ὄχι δὰ καὶ ζητήματα εὐφωνίας καὶ καλαισθησίας.

67. *ἔπλασαν*

Ψα 103,28. *Δράκων οὗτος ὃν ἔπλασαν ἐμπαίζειν αὐτῇ.*

Στὰ χειρόγραφα πολὺ μοιάζουν μεταξύ τους καὶ μπερδεύονται τὰ στενογραφικὰ σύμβολα 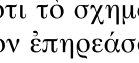 ποὺ σημαίνουν τὶς καταλήξεις *-αν* τὸ πρῶτο καὶ *-ας* τὸ δεύτερο τόσο στὴ μεγαλογράμματη ὅσο καὶ στὴ μικρογράμματη. ἔτσι στὸν ψαλμικὸ αὐτὸ στίχο κάποιος πολὺ ἀρχαῖος ἀντιγραφεὺς διάβασε τὸ *ἔπλασαν* σφαλερὰ ὡς *ἔπλασας,* καὶ κανεὶς ἀπὸ τοὺς «κριτικοὺς» ἐκδότες δὲν κατάλαβε τὸ λάθος. ὅλοι γράφουν *ἔπλασας* μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι τὸν *δράκοντα* (πιθανῶς «καταλάβαιναν» κροκόδειλον ἢ φάλαινα) τὸν *ἔπλασε* –ποιός ἄλλος;– φυσικὰ ὁ θεός. ὁ Δαυῖδ ὅμως –διότι ὁ ψαλμὸς εἶναι δαυϊτικὸς– ἐννοεῖ ὅτι τὸ μεγαλείτερο καὶ καταπληκτικώτερο πλοῖο τῶν χρόνων του τὸ *ἔπλασαν* οἱ ναυπηγοί, γιὰ νὰ *ἐμπαίζῃ τὴν θάλασσαν τὴν Μεγάλην καὶ εὐρύχωρον,* δηλαδὴ τὴ Μεσόγειο, θέλει νὰ πῇ Νὰ μὴν τὴ φοβᾶται, ἀλλὰ νὰ τὴ διασχίζῃ ὁλόκληρη ἄφοβα, νὰ μὴ τὴ λογαριάζῃ, καὶ νὰ φτάνῃ *εἰς τὰ Ἔσχατα τῆς Θαλάσσης,* στὸν *Ὠκεανόν,* ποὺ ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ «τόξο» του σήμερα λέγεται Ἰνδικὸς κι ἀπὸ τὸ δυτικὸ Ἀτλαντικός, καὶ νὰ φτάνῃ στὴ *Θαρσὶς* (= Λισσαβῶνα) καὶ στὴν *Τοπὰζ*

(νῆσο στὸ νότιο στόμιο τῆς *Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης*) στὴν ἀρχὴ τοῦ Ἰνδικοῦ. διώρθωσα *ἔπλασαν.*

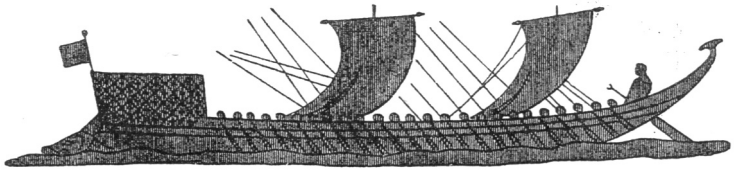

Ὁ δράκων. (ἡ πλώρη του εἶναι τεχνουργημένη ἔτσι, ὥστε στὸ ἴσαλον νὰ παριστάνῃ ῥύγχος κροκοδείλου ἢ φαλαίνης ποὺ ἕρπει στὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης). πρόκειται γιὰ τὸ 'πλοῖον Θαρσὶς' ἢ πεντηκόντορον.

Παράδοσι τοῦ κειμένου Ψα 103,28 καὶ μεταφράσεις

Ἑβδομήκοντα	*δράκων οὗτος ὃν ἔπλασαν*
Walton	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
Ess	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
Tischendorf	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
Nestle	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
Swete	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
Rahlfs	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
μασοριτικό	Λυιτν ζε iπ ρτ (= ὁ Λευϊάθαν ὃν ἔπλασας)
Ταργούμ	ὁ Λευϊάθαν οὗτος ὃν ἔπλασας
Ἀκύ - Θεοδ - Σύμ	—
vulgata	draco iste quem formasti
συριακή	Λευϊάθαν οὗτος ὃν ἔπλασας
ἀραβική	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
αἰθιοπική	δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
νεολατινική	Leviathan quem fecisti
γερμανική	grosse Fische, die du gemacht hast
γαλλική	le Léviatan que tu as formé
ἱσπανική	este leviatán que hiciste para
ἰταλική	il Leviatán che tu hai formato
ἀγγλική (1611)	leviathan whom hast made
ἀγγλική (1946)	Leviathan which thou didst form
Κάλβος	ὁ δράκων τὸν ὁποῖον ἔπλασας
Τυπάλδος (Βάμβας)	ὁ Λευϊάθαν οὗτος τὸν ὁποῖον ἔπλασας
Κεφαλᾶς Ν.	ὁ δράκων ὁ Λευϊάθαν ὃν ἔκτισας σύ
Καλλίνικος Κ.	τὸ μέγα κῆτος ὃ ἔπλασας
Τρεμπέλας	ὁ δράκων οὗτος, τὸ μέγα κῆτος τὸ ὁποῖον ἔπλασας

Γιαννακόπουλος	τὸ μέγα θαλάσσιον κῆτος τὸ ὁποῖον ἔπλασες Σύ
Χαστούπης	ὁ Λευϊάθαν τὸν ὁποῖον ἔπλασες
Κολιτσάρας	τὸ μέγα θαλάσσιον κῆτος τὸ ὁποῖον σὺ ἔπλασες
χιλιασταί	τὸν Λευϊάθαν μάλιστα τὸν ἔπλασες
Βέλλας κλπ.	ἐτοῦτος ὁ Λεβιάθαν ποὺ τὸν ἔφτιαξες

68. *ἀπάγξει*

Ψα 123,7. *Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς*
ἀπάγξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.

μεταφράζω·

Ἐκείνους ποὺ ἐκτρέπονται στὸ ν' ἀπαγχονίζουν τοὺς ἄλλους
τοὺς ἀπαγχονίζει ὁ Κύριος ὅπως κι ὅλους τοὺς παρανόμους.

οἱ κύριες λέξεις εἶναι αἱ *στραγγαλιαὶ* καὶ τὸ *ἀπάγξει. στραγγαλιὰ* εἶναι ἡ θηλιὰ τῆς κρεμάλας ἢ τὸ κορδόνι μὲ τὸ ὁποῖο ὁ ἐκτελεστὴς πνίγει κάποιον· πηγαίνει ἀπὸ πίσω του, τοῦ περνάει τὴ *στραγγαλιὰ* στὸ λαιμό του περίπου σὰ χαλινάρι, καὶ τραβώντας την τὸν *στραγγαλίζει.* ὁ σουλτανικὸς τρόπος ἐκτελέσεως. *ἀπάγχω* δὲ σημαίνει «ἀπαγχονίζω». στὴ Βίβλο μνημονεύονται καὶ κοσμήματα γυναικῶν φοράδων καὶ καμήλων λεγόμενα *στραγγαλίδες* καὶ *μηνίσκοι* (=μισοφέγγαρα) (Κρ 9,106)· ἦταν παρόμοια. ἡ *στραγγαλὶς* ἢ *μηνίσκος* ἦταν περιλαίμιο κολιὲ τὸ ὁποῖο μπροστὰ στὸ στῆθος ἀντὶ γιὰ χάντρες εἶχε ἕνα μεγάλο καὶ μονοκόμματο τοξοειδὲς χρυσὸ μενταγιὸν σὰ μισοφέγγαρο. τέτοια ὑπάρχουν, νομίζω, καὶ σήμερα. λεγόταν *στραγγαλὶς* ἀστείως, ἐπειδὴ εἶναι σὰ θηλιὰ στὸ λαιμό. σήμερα ὑπάρχει καὶ ῥοῦχο ποὺ εἶναι *στραγγαλὶς* ἢ *στραγγαλιά,* ἡ γραβάτα· διότι εἶναι θηλιὰ εὔχρηστη καὶ γιὰ πνίξιμο. ὁ ψαλμῳδὸς βέβαια ἐννοεῖ τὶς δύο λέξεις *στραγγαλιαὶ* καὶ *ἀπάγξει* μεταφορικῶς, σὰν «ἐκβιασμὸς» καὶ «ἐκβιάζει». ἔτσι κι ὁ Ἠσαΐας, ἀναφερόμενος στὰ ἐκβιαστικὰ γραμμάτια τῶν πλειστηριαστῶν καὶ τοκογλύφων, διδάσκει (65,13)·

Λύε πάντα σύνδεσμον (=κόμπον, θηλιὰ) *ἀδικίας,*
διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων.

Εἶναι λοιπὸν τὸ ῥῆμα τοῦ ψαλμικοῦ ἐλεγείου *ἀπάγξει* καὶ ὄχι *ἀπάξει.* ὁ ἀντιγραφεύς, ποὺ ἔκανε τὸ λάθος, παρέλειψε μόνο ἕνα γράμμα, τὸ *Γ* τοῦ *ΑΠΑΓΞΕΙ.* κι ἀπαγχονίστηκε ὅλο τὸ νόημα τοῦ ἐλεγείου. οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες ἁπαξάπαντες ἦταν ἀνίκανοι νὰ καταλάβουν τί συμβαίνει. βάλε τους μαγείρους, νὰ σοῦ μαγειρέψουν ὅ,τι δὲν τρώγεται. ἄντε νὰ μὴν πῶ τὴν παροιμία αὐτούσια.

69. *καταπετάσει*

Ψα 137,11 ὄχι *καταπατήσει* ὅπως παραδίδεται στὰ χειρόγραφα αὐτοῦ τοῦ ὡραίου ψαλμοῦ μὲ τὸ ἀνεπανάληπτο

Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου
καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω;

ἀλλὰ *καταπετάσει,* πτῶσι ὄχι τοῦ *καταπατῶ* ἀλλὰ τοῦ *καταπετάννυμι,* ἐξ οὗ καὶ τὸ *καταπέτασμα* καὶ τὸ *πέτηλος* (=τέντα). τὸ ψαλμικὸ χωρίο διωρθωμένο εἶναι

Καὶ εἶπα· Ἆρα σκότος καταπετάσει με ....;

(θὰ μὲ σκεπάσῃ; θὰ μὲ κουκουλώσῃ; θὰ μὲ κρύψῃ στὶς παρανομίες μου; ὄχι βέβαια!). ὁ Κύριος, ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ ὁποίου δὲν ξεφεύγει τίποτε, δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸ σκοτάδι·

ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ
καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται.
ὡς τὸ σκότος αὐτῆς
οὕτω καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. (Ψα 137,12-13).

ἀπαντάει κι ἐξηγεῖ ὁ ποιητὴς ἀμέσως παρακάτω.

70. *φιλόνικος - φιλονικῶ - φιλονικία*

Πμ 13. *Τοὺς μὴ φιλονικοῦντας καλύπτει φιλία.* τὰ *φιλόνικος* (Ἰζ 1,47· Α΄ Κο 26,15), *φιλονικῶ* (Πμ 10,12), *φιλονικία* (Λκ 118,1) στὰ χειρόγραφα γράφονται πάντοτε ἰωτακιστικῶς μὲ *-νει-.* οἱ ὁμόρριζες αὐτὲς λέξεις ὀρθῶς γράφονται πάντοτε μὲ *-νι-,* εἴτε ἐννοοῦνται ὡς παραγόμενες ἀπὸ τὸ *νῖκος* (=ἀρσενικὴ σεξουαλικὴ ὁρμὴ - βαρβατίλα - καῦλα, κοκοριλίκι, νταηλίκι, ἐριστικότης) εἴτε ἀπὸ τὴ *νίκη.* τὸ *-νει-* εἶναι πάντοτε ἰωτακιστικὸ λάθος, χρονολογούμενο ἀπὸ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια καὶ τ' ἀλεξανδρινὰ κλίματα. τὸ ἂν κατὰ περίπτωσι ἐννοοῦνται ἀπὸ τὸ *νῖκος* ἢ τὴ *νίκη* εἶναι ζήτημα ἑρμηνευτικῆς διακρίσεως μόνον. τὸ ἀποκατέστησα παντοῦ μὲ *-νι-.* στὴ Βίβλο ἐννοεῖται πάντοτε ἀπὸ τὸ *νῖκος,* ἀκόμη καὶ στὰ ὀνόματα *Νικόλαος* (ἀρχικὰ προσωνύμιο τοῦ Ποσειδῶνος, ἰδίως τοῦ πανηγυριζομένου ὀργιαστικῶς ὡς θεοῦ τῆς ἀρσενοκοιτίας στὰ Μύρα τῆς Μικρασιατικῆς Λυκίας) καὶ *νικολαΐται* (=ὀργιασταὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἐπιδιδόμενοι σὲ κιναιδικὰ ὄργια· Ἀπ 3,6· 5,5).

71. *Ἀνδρία καὶ ἀνδρεία*

Πμ 356· Πδ 6,1. Στὰ χειρόγραφα ὡς φαινόμενο ἰωτακισμοῦ καὶ στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις ὡς φαινόμενο ἀμαθείας καὶ βλακείας τῶν «κριτικῶν» ἐκδοτῶν, τόσο λ.χ. στὸ Πμ 356 ὅσο καὶ στὸ Πδ 6,1, γράφεται πάντοτε *ἀνδρεία*· καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἰσοπέδωσι καλύπτονται καὶ τὰ δύο εἴδη περιπτώσεων σ' ὅλη τὴ Βίβλο.

Ἡ σωστὴ γραφὴ εἶναι *ἀνδρία* μὲ *ι* ὅταν πρόκηται γιὰ τὸ οὐσιαστικὸ μὲ τὸ ὁποῖο ὀνομάζεται ἡ ἀρετὴ τῆς *ἀνδρίας,* καὶ *ἀνδρεῖος ἀνδρεία ἀνδρεῖον* μὲ *ει* ὅταν πρόκηται γιὰ τὸ ἐπίθετο μὲ τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζονται οἱ φορεῖς αὐτῆς τῆς ἀρετῆς. οἱ μεγάλοι καθηγήταροι τῶν πανεπιστημίων ποὺ ἀποτόλμησαν «κριτικὲς» ἐκδόσεις τῆς Βίβλου ἀπὸ ἀρχαῖα χειρόγραφα, ἔπρεπε πρὶν ἀπὸ τὸ ἐγχείρημά τους νὰ περάσουν ἔστω ἀπὸ ἕνα νυχτερινὸ γυμνάσιο καὶ νὰ μάθουν λίγη γραμματική.

Ἀποκατέστησα στὸ Πμ 356 *ἀνδρία*·

Οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν ἀνδρία,
οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ·

καὶ στὸ Πδ 6,1 *ἀνδρεία*·

Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει;

καὶ σ' ὅλο τὸ πλῆθος αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν περιπτώσεων ἀναλόγως, ἐξαλείφοντας αὐτὸ τὸ ἄγος τῆς βλακείας καὶ τῆς ἀμαθείας κι ἀπαλλάσσοντας πολλοὺς ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία τοῦ νυχτερινοῦ γυμνασίου προκειμένου νὰ μάθουν γράμματα ὀψέ ποτε.

(πρβλ. *ἀνδρία* Ψα 68,7· Ἐκ 19,2· 33,1· 48,2. *ἀνδρεῖος* Πμ 1,4. *ἀνδρεία* Πμ 1,69).

72. *ἐξῴκισας*

Ἰβ 21,6· *Ἐθαύμασας δέ τινων πρόσωπον,*
ἐξῴκισας δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς.

Μεταφράζω· *Ἔκανες προσωποληψίες γιὰ τὸ χατίρι μερικῶν,*
κι ἔβγαζες ἀπὸ τὰ σπίτια τους τοὺς συντοπῖτες.

Μ' αὐτὲς τὶς κατινιὲς δαγκώνει τὸν Ἰὼβ ὁ Ἐλιφάζ, ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς δαγκωνιάρηδες «φίλους του», ποὺ πῆγαν νὰ τὸν «παρηγορήσουν». *ἐξῴκισας* ἀποκαθιστῶ τὸ ῥῆμα ἐγώ. τὰ χειρόγραφα ἔχουν *ᾤκισας* ἢ καὶ *ὤκησας ἀπώκισας ἐκόμισας ἐκοίμισας ἐκοίμησας.* οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες, πού, ὡς εἴθισται, δὲν καταλαβαίνουν τίποτε, προτιμοῦν ἁπαξάπαντες τὸ *ᾤκισας,* γυρίζοντας ἔτσι καὶ τὸ νόημα ἀνάποδα· «τοὺς χάρισες ὅλους ἀπὸ ἕνα σπίτι»! *ᾤκισας* ἦταν τὸ πρῶτο

λάθος, ἐπειδὴ ἡ πρόθεσι *ἐξ* γράφεται μὲ στενογραφικὸ σύμβολο καὶ ἢ παραναγινώσκεται ἢ παραβλέπεται ὡς ἀκατανόητο· (graeca sunt, non leguntur).

73. *ἠπιστάμην - ἠπίστω*

Ἰβ 32,3. *Μεγάλα καὶ θαυμαστά, ἃ οὐκ ἠπιστάμην.*

Ἐφ' ὅσον στὰ τέσσερα χωρία Νο 231,40· Δε 8,85· 10,31· καὶ Ἠσ 55,12 παραδίδονται στὰ χειρόγραφα συμφώνως οἱ τύποι *ἠπιστάμην* καὶ *ἠπίστω* ἀπὸ δυὸ φορὲς ὁ καθένας, καὶ στὸ χωρίο Ἰβ 32,3, ὅπου παραδίδεται ἄλλοτε *ἠπιστάμην* κι ἄλλοτε *ἐπιστάμην,* δέχτηκα τὸν τύπο *ἠπιστάμην.*

Παρόμοιο σκεπτικὸ ἀκολούθησα σὲ πολλὲς παρόμοιες περιπτώσεις.

74. *φυταλιαί*

Ἄσ 15,6. *Σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φυταλιαὶ τοῦ ἀρώματος*
φύουσαι μυρεψικά.

Μιλάει ἡ κοπέλλα τοῦ Ἄσματος περιγράφοντας τὸν ἀγαπημένο της, ὅταν ἐρωτήθηκε «Πόσο ἀνώτερος εἶναι, τέλος πάντων, αὐτὸς ὁ ἀγαπημένος της ἀπὸ τ' ἄλλα παλληκάρια, κι αὐτὴ διάλεξε ν' ἀγαπήση αὐτόν;». καὶ περιγράφοντάς τον λέει ὅτι οἱ *σιαγόνες* του, ἡ περιοχὴ ὅπου φυτρώνουν τὰ γένεια του, εἶναι *φυταλιαί,* παρτέρια, πρασιὲς ἀνθοκήπου γεμάτες μὲ λουλούδια ποὺ μοσχοβολοῦν *(μυρεψικά). φυταλιαὶ* λέγονται οἱ τετράγωνες ἢ στρόγγυλες ἢ ἄλλων σχημάτων ὑποδιαιρέσεις μιᾶς *φυτείας,* οἱ ἀνάμεσα στοὺς διαδρόμους, καί, προκειμένου γι' ἀνθόκηπο, τὰ παρτέρια του, οἱ πρασιές του.

Τὸ μεσαῖο κομμάτι τῆς λέξεως *-ταλ-* στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα μποροῦσε νὰ γράφεται καὶ μ' ἐκεῖνο τὸ βραχυγραφικὸ - στενογραφικὸ σύμπλεγμα μὲ τὸ ὁποῖο γράφεται τὸ *ταλ-* καὶ στὴν κεκραμένη λέξι *τἆλλα (=τὰ ἄλλα)* ὡς πρῶτο μισό της. κάποιος ἀντιγραφεύς, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ διαβάση στὸ πρότυπό του τὸ βραχυγραφικὸ σύμπλεγμα, ἔβλεπε *φυ...αι,* καί, καταλαβαίνοντας μόνον ὅτι τὸ δυσανάγνωστο περιέχει *αλ,* ἔτσι χωρὶς τὸ *τ* καὶ τὸ *ι,* διάβασε κι ἀντέγραψε *φυάλαι·* κι ἄλλος ἀργότερα ἀντιγράφοντας «διώρθωσε» *φιάλαι.* σὲ φιάλας (=μπουκαλάκια) δὲν βάζουμε τ' ἀρώματα; ὅπερ ἔδει δεῖξαι. τώρα πόσο ὄμορφες θὰ ἦταν οἱ *σιαγόνες* τοῦ ἀγαπημένου τῆς κοπέλλας, ἂν ἦταν σὰ μπουκαλάκια, εἶναι κάτι ποὺ δὲν περνοῦσε ἀπὸ τὸ

μυαλὸ τοῦ ἀντιγραφέως, ἂν μάλιστα ἦταν καὶ καλόγερος κι ἀγράμματος, ποὺ δὲν ἤξερε τὴ λέξι *φυταλιαὶ* δὲν ἤξερε κι ὅτι *μυρεψικὰ* λέγονται ὄχι μόνο τὰ ῥευστὰ ἀρώματα ἀλλὰ καὶ τὰ λουλούδια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα βγαίνουν τ' ἀρώματα· στὴν περίπτωσι τοῦ ἀγαπημένου τῆς κοπέλλας τὰ γένεια του. ἔγραψε λοιπὸν ὁ ἕνας *φυάλαι,* κι ὁ ἄλλος ὁ πιὸ ξερόλας «διώρθωσε» *φιάλαι.* διότι ἦταν καὶ «λόγιος». καὶ ἄντε νὰ βρῇς τὴν ἀρχικὴ λέξι *φυταλιαί.*

Εἶχα τὴν ὑπόνοια τότε –τὸ καλοκαίρι τοῦ 1978– ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι *φιάλαι* (μπουκαλάκια)· καὶ ἦταν ὁ καιρὸς τῆς ἡλικίας μου ποὺ ἀκόμη δὲν εἶχα ἀποφασίσει ὁριστικὰ ὅτι τὰ βιβλικὰ κείμενα χρειάζονται καμμιὰ φορὰ ἀποκατάστασι καὶ πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρογράφου παραδόσεως. εἶχα ὅλα τὰ χειρόγραφα τῶν βιβλίων Υ (= Ἰβ Πμ Ἐκ Ἄσ) –52 στὸν ἀριθμό–, καὶ μοῦ ἔλειπε μόνο ἕνα τῆς Λαύρας τοῦ Ἄθω, ἀλλ' οἱ μοναχοὶ δὲν μ' ἄφηναν νὰ τὸ φωτογραφήσω τὸ καλοκαίρι τοῦ 1978. κι ἕνας μοῦ εἶπε κρυφά· «Ἔλα τὸ χειμῶνα, κι ἐγὼ θὰ σ' ἀφήσω νὰ τὸ φωτογραφήσῃς». καὶ πῆγα τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1979. στὸ δρόμο μεταξὺ Νέας Σκήτης καὶ Λαύρας, δρόμο 5 ὡρῶν μὲ γοργὸ βάδισμα, εἶχε λίγες φωλιὲς μὲ χιόνια εἶχε καὶ λύκους ποὺ μύριζαν, διότι ἦταν στὸ γονιμοποιὸ καιρό τους, καὶ τότε εἶναι ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνοι. καὶ δὲν τὸ εἶπα στὸ βοηθό μου Σάββα, ποὺ φωτογραφίζει ἀριστοτεχνικὰ καὶ ποὺ ὡς ἀστὸς δὲν ἤξερε τί σημαίνει ἡ ὀσμὴ ποὺ τὸν ἐντυπωσίαζε, γιὰ νὰ μὴν πανικοβληθῇ. στὴ Λαύρα ὅμως πάλι οἱ ἄλλοι δυὸ ἀπὸ τοὺς τρεῖς μοναχούς, ποὺ μ' ἐπιτηροῦσαν, δὲν μ' ἄφηναν νὰ τὸ φωτογραφήσω· μ' ἄφησαν μόνο νὰ τὸ μαγνητοφωνήσω διαβάζοντας ὅ,τι ἤθελα φωναχτά. καὶ τὸ μαγνητοφώνησα. (εἶχα προβλέψει ὅτι ἐνδέχεται πάλι νὰ μὴ μ' ἀφήσουν νὰ τὸ φωτογραφήσω, γι' αὐτὸ εἶχα πάρει μαζί μου ἕνα κατάλληλο μαγνητοφωνάκι). ὅταν ἔφτασα στὴ φράσι αὐτή, διαβάζοντας, ἅρπαξε τὸ μάτι μου ὅτι ἔχει τὴ γραφὴ *φυάλαι,* κι ἐγὼ διάβασα· «...*φυάλαι* –τὸ *φυ* μὲ ὗ ψιλόν– *φυάλαι τοῦ ἀρώματος...*»· καὶ τὸ ἐπανέλαβα τρεῖς φορὲς γι' ἀσφάλεια. κι ὁ ἕνας ἐπιτηρητής, ποὺ ἤξερε νὰ διαβάζῃ ἀρχαῖα χειρόγραφα, μοῦ φώναξε· «Λάθος! δὲν γράφει αὐτὰ ποὺ λές! τί 'ὗ ψιλὸν καὶ ὗ ψιλὸν' φλυαρεῖς, ψεύταρε!». τὸν ἀγνόησα· κι ἐκεῖνος μὲ εἰρωνεύτηκε· «Ἄλλα βλέπεις, ἄλλα διαβάζεις· ἀπατεώνας εἶσαι! φαίνεσαι ὅτι στὴ φυλλάδα σου σαχλαμάρες θὰ γράφῃς».

Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον
καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ. (Ψα 39,13).

Τὴν ἄλλη μέρα βρήκαμε τὸν μεταξὺ Λαύρας καὶ Καρακάλλου ποταμὸ μὲ πολὺ καὶ παγωμένο νερὸ ἀπὸ χιόνια, καὶ τὸν περάσαμε μόνο μ' ἐσώρουχα, κρατώντας ψηλὰ ὅλα τ' ἄλλα ῥοῦχα μας καὶ τὶς ἀποσκευές μας, γιὰ νὰ μὴ βραχοῦν, καὶ κρυολόγησα ἄγρια, καὶ στὴ

Θεσσαλονίκη ἔκανα πολὺν καιρὸ γιὰ νὰ συνέλθω. εἶχα καταλάβει ὅμως ὅτι ἐκεῖνος ποὺ ἔγραψε *φυάλαι* –μὲ ὗ ψιλόν– παρανέγνωσε, ἀλλ' ἄφησε τεκμήριο τοῦ ὅτι ἔβλεπε δυσανάγνωστη τὴ λέξι *φυταλιαὶ* (λουλουδιῶν). γι' αὐτὸ ἄλλωστε αἱ *φυταλιαὶ* εἶναι σύστοιχο ὑποκείμενο τῆς μετοχῆς *φύουσαι.* εἶχα τρελλαθῆ ἀπὸ τὴ χαρά μου, κι ἂς πλήρωσα μὲ τόσους κινδύνους ἀπὸ λύκους ὠργασμένους, ὁρμητικὸ παγωμένο ποταμό, καὶ ἄγριο κρυολόγημα. διότι εἶχα καταλάβει ὅτι στὸ βιβλικὸ κείμενο ἡ κοπέλλα λέει γιὰ τὸν ἀγαπημένο της ὅτι ἡ περιοχὴ τῶν γενειῶν του, δεξιὰ κι ἀριστερά, ἐκεῖ ποὺ φιλιοῦνται, εἶναι παρτέρια λουλουδιῶν ἀρωματικῶν, ποὺ κάνουν τὰ φιλιά τους ὑπέροχα· καὶ συνεχίζει στὸ ἑπόμενο ἐλεγεῖο·

Χείλη αὐτοῦ κρίνα (=λουλούδια)
στάζοντα σμύρναν πλήρη (=δυνατή).

γιατὶ ἐκεῖ εἶναι κι ἄλλα ἀνθόφυτα παρτέρια, τὰ μουστάκια του. καὶ ταιριάζουν πολὺ τὸ ἐλεγεῖο

φυταλιαὶ τοῦ ἀρώματος
φύουσαι μυρεψικά

μὲ τὸ ἑπόμενο ἐλεγεῖο

χείλη αὐτοῦ κρίνα
στάζοντα σμύρναν πλήρη,

ὅπου βολτάρουν τὰ φιλιά τους, ἀνάμεσα σὲ ἀνθοφύτευτα καὶ ἀρωματικὰ παρτέρια. τὰ μπουκαλάκια τοῦ ῥευστοῦ ἀρώματος θὰ ἔδειχναν μόνο ἕναν φοῦσκο μὲ τὶς μαγουλάρες του πασαλειμμένες μὲ κολώνιες· διότι τ' ἀρχαῖα γιάλινα μπουκάλια καὶ μπουκαλάκια γίνονταν μόνο μὲ τὸ νὰ φυσάῃ ὁ ὑαλουργὸς στὴ ῥευστὴ ὑαλόμαζα μ' ἕνα καλάμι, καὶ γι' αὐτὸ ἦταν μόνο σφαιροειδῆ καὶ σταγονόμορφα· φοῦσκες· δὲν μποροῦσαν νὰ κάνουν πρισματικὰ μπουκάλια μὲ τοιχώματα ἐπίπεδα.

Καὶ στερεώθηκα ἀκόμη περισσότερο στὴν πίστι μου ὅτι τὰ βιβλικὰ κείμενα μερικὲς φορὲς χρειάζονται ἀποκατάστασι καὶ πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρογράφου παραδόσεως.

75. *διαδεδεμένος*

Ἆσ 18,12. τὸ 1999 συνέταξα καὶ τὸ 2010 ἐξέδωκα μιὰ διατριβή μου 68 σελίδων (Κ. Σιαμάκη, Μελέτες 9,291-358, Θεσσαλονίκη 2008). γιὰ τὸ ἐλεγεῖο τοῦ Ἄσματος 18,12, ὅπου ὁ ἐραστὴς τῆς κοπέλλας τοῦ ποιήματος ἐκφράζει τὸ θαυμασμό του καὶ γιὰ τὴν ὀμορφιὰ τῆς κεφαλῆς της λέγοντας·

Κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρμηλος,

καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα,
βασιλεὺς διαδεδεμένος ἐν παραδρομαῖς·
ποὺ σὲ κάπως ἀναλυτικὴ μετάφρασι λέει·
Ἡ κεφαλή σου ἐπάνω σου εἶναι στὴν κόμμωσι σὰν τὸν κωνικὸ Κάρμηλο,
κι ὁ κότσος τῆς κεφαλῆς σου σὰν κογχύλι πορφύρας,
βασιλιᾶς μὲ τὸ κωνικὸ στέμμα του σ' ἐπίσημες παρελάσεις.
αὐτὸ πού, ὅπως ἀπέδειξα δείχνουν οἱ ἀκόλουθες εἰκόνες.

ΕΙΚΟΝΕΣ

1. *Ἀρχαία κόμμωσι χωρῶν Ἀνατολικῆς Μεσογείου (ἰσραηλιτικὴ - ἑλληνική)*
2. *Πορφύρα αἱμάστομα (purpura haemastoma) ἢ Θαΐς (Thais)*
3. *Ἀρχαία ἑλληνικὴ κόμμωσι· νύμφη Ἀρέθουσα (ἀργυρὸ νόμισμα Συρακουσῶν τοῦ Ε΄π.Χ. αἰῶνος).*
4. *Πορφύρα μύρηξ ἀκρόκωλος (murex trunculus)*
5. *Ἀρχαία ἑλληνικὴ κόμμωσι (ἐπίνητρον Ἐρετρίας τοῦ Ε΄π.Χ. αἰῶνος)*
6. *Πορφύρα μύρηξ μπραντάρις (murex brandaris)*
7. *Ἀρχαία κόμμωσι χωρῶν Ἀνατολικῆς Μεσογείου (ἰσραηλιτικὴ - ἑλληνική)*
8. *Ἀρχαία ἑλληνικὴ κόμμωσι· νύμφη Ἀρέθουσα (ἀργυρὸ νόμισμα Συρακουσῶν τοῦ Ε΄π.Χ. αἰῶνος)*
9. *Ἐπανάληψι σκαριφήματος εἰκόνος 1*
10. *Σκαρίφημα τοῦ ὄρους Ἄθω παρομοίου στὸ σχῆμα μὲ τὸ ὄρος Κάρμηλος τῆς Παλαιστίνης*
11. *Ῥωμαϊκὴ κόμμωσι*
12. *Ἐπανάληψι σκαριφήματος εἰκόνος 7*
13. *Πορφύρα αἱμάστομα (purpura haemastoma) ἢ Θαΐς (Thais)*
14. *Ῥωμαϊκὴ κόμμωσι*

15-17. *Ἀπεικονίσεις ἐστεμμένων βασιλέων τῆς Μεσοποταμίας (ἀνασκαφικὰ εὑρήματα)*

18. *Ἀπεικονίσεις ἐστεμμένων βασιλέων (φαραὼ) τῆς Αἰγύπτου (ἀνασκαφικὰ εὑρήματα).*

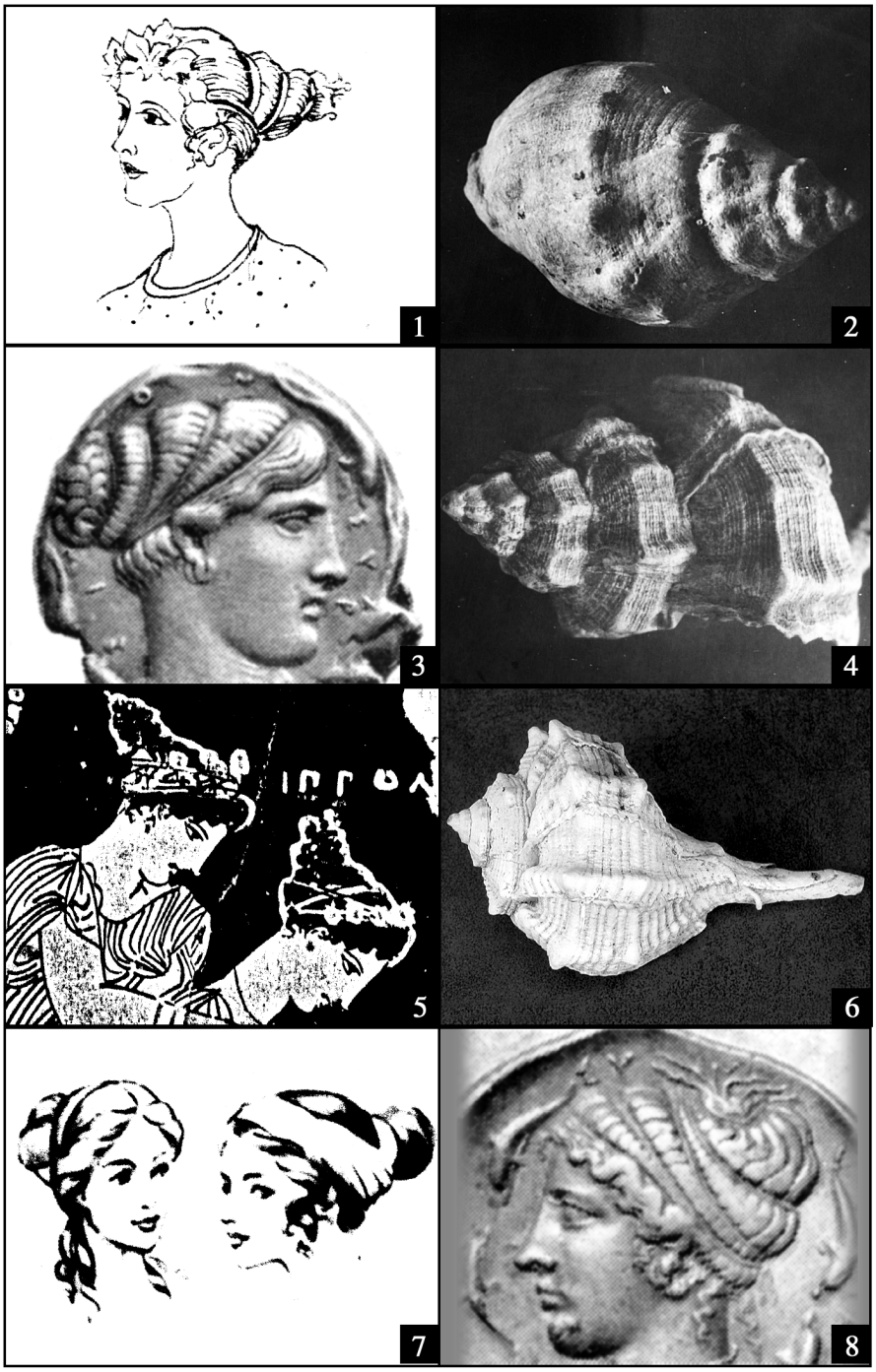
1
2
3
4
5
6
7
8

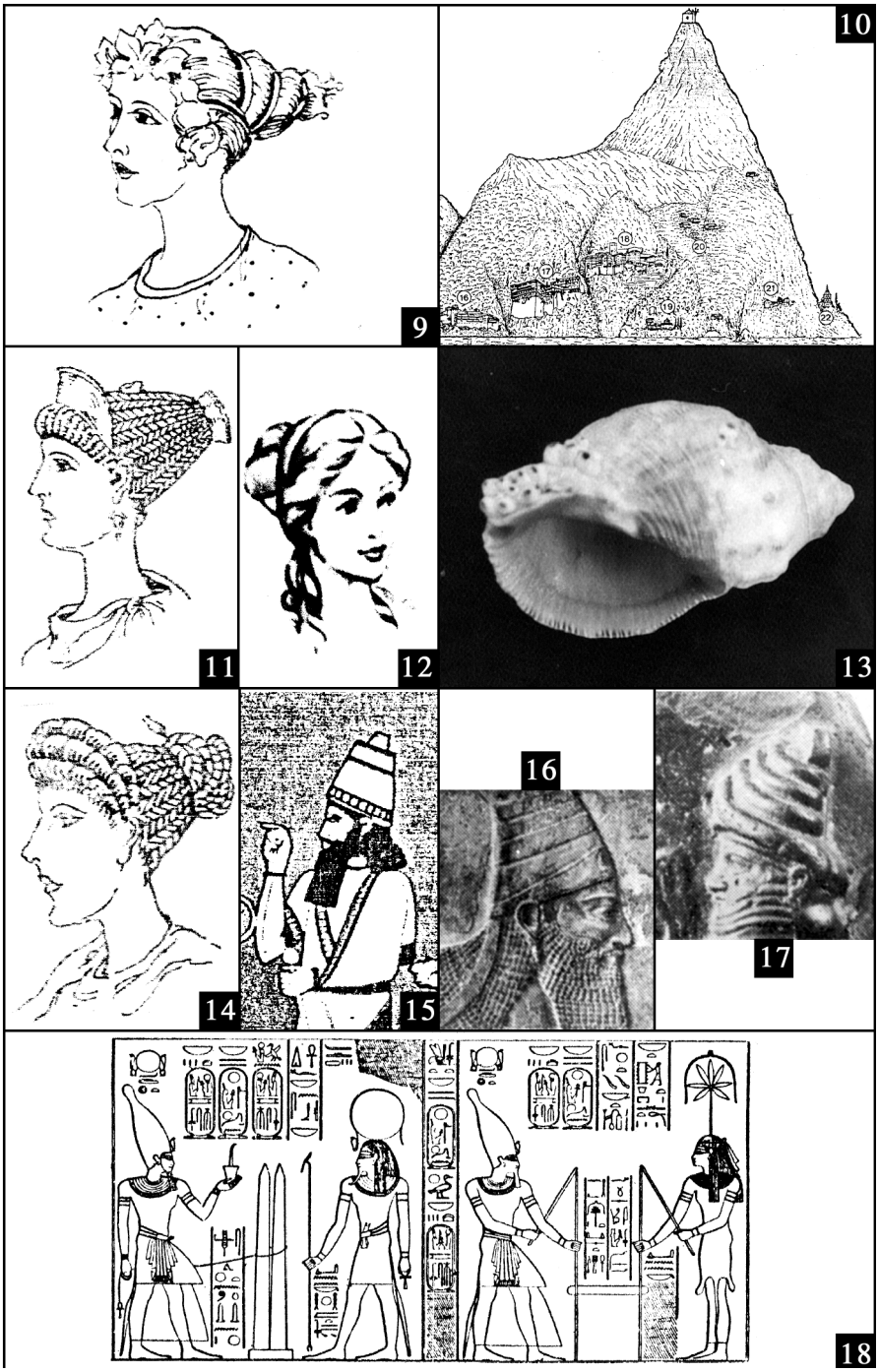
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

Ἀπὸ τὸ Β΄ μ.Χ. αἰῶνα μέχρι σήμερα κανεὶς ἀρχαῖος ἢ τῶν τυπογραφικῶν χρόνων δὲν κατάλαβε τὸ ἐλεγεῖο αὐτὸ καθόλου, οὔτε κατ' ἴχνος, παρ' ὅλη τὴν ἁπλότητά του, ἐπειδὴ καὶ κανεὶς δὲν βρέθηκε ἱκανὸς νὰ ἑρμηνεύση τὶς λέξεις *Κάρμηλος πορφύρα παραδρομαὶ* καὶ κανεὶς δὲν εἶχε σωστὰ τὴν ἀρχικὴ λέξι του *διαδεδεμένος* (=ἐστεμμένος μὲ βασιλικὸ *διάδημα*), ποὺ γι' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ λέξι, τὴν ὁποία διώρθωσα τότε, γράφω ἐδῶ, ὅσα γράφω, ἀλλ' εἶχαν ὅλοι μπροστά τους τὸ μετὰ τὴ φθορά της λείψανό της *δεδεμένος,* καὶ οὔτε ὑπόνοια εἶχε κανεὶς γιὰ τὴν ἀρχικὴ γραφή της καὶ γιὰ τὴ σημασία της· καὶ μᾶλλον δὲν ἤξεραν οὔτε τὴν ὕπαρξι αὐτῆς τῆς λέξεως στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ἐξήτασα ἐξονυχιστικὰ τὸ μασοριτικὸ κείμενο, τὴ λατινικὴ vulgata τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου, τοὺς τρεῖς ἑξαπλικοὺς Ἰουδαίους ἑλληνογλώσσους μεταφραστὰς Ἀκύλα, Θεοδοτίωνα, Σύμμαχο, καὶ τὸν ὄψιμο ἀνώνυμο Ἰουδαῖο τῆς μαρκιανῆς μεταφράσεως, τὴν ἑβραιόγλωσση Ταργοὺμ τοῦ Ἰωνάθαν, ἄλλες πέντε ἀρχαῖες χριστιανικὲς μεταφράσεις, κοπτικὲς αἰθιοπικὴ συριακὴ ἀραβική, τὶς πέντε μητρικὲς προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, γερμανικὴ τοῦ Μ. Λουθήρου, γαλλικὴ τοῦ P.R. Olivétan, ἱσπανικὴ τοῦ Cassiodoro de Reina, ἰταλικὴ τοῦ G. Diodati, καὶ ἰακωβιανὴ ἀγγλική, ἄλλες 46 νεοελληνικὲς μεταφράσεις, ἤτοι 14 «ἐπιστημονικές», τῶν Τυπάλδου (Βάμβα), Καλλινίκου, Χαστούπη δυὸ διαφορετικές, Γιαννακοπούλου, Κολιτσάρα, Τρεμπέλα τρεῖς διαφορετικές, χιλιαστῶν, τῆς Σμυρνιώτου, τοῦ Γαρνάβου, καὶ τοῦ Γιανναρᾶ, ἄλλες 20 λογοτεχνικὲς τῶν Δ. Παπαρρηγοπούλου (=E. Renan), Μ.Δ. (=Δ. Μπαλάνου;), Φριλίγγου (ἑλληνογλώσσου Ἰουδαίου), Τσουκαλᾶ, Νικοκάβουρα, Ἐλιγιά (ἑλληνογλώσσου Ἰουδαίου), Κάσδαγλη (=F. Kautsh), Περνάρη, Χατζιδάκη, Καρμπώνη (προτεστάντου), Φράγκου, Χατζηκώστα, Γ. Σεφέρη, Σκιαδοπούλου, τῆς Στρούζα - Μαργαρίτη, τοῦ Ἀρκᾶ, Λ. Παπαδοπούλου, Γκανᾶ, Θέκλης μοναχῆς, καὶ Κ. Μουρσελᾶ σὲ μυθιστόρημα καὶ λαϊκὸ τραγούδι).

Ἐξήτασα καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνες καὶ Λατίνους ἀρχαίους ἑρμηνευτὰς τοῦ Ἄσματος· Ἱππόλυτον, Ὠριγένη, Γρηγόριο Νύσσης, Φίλωνα Καρπασίου, Θεόφιλο Ἀλεξανδρείας, Θεόδωρο Μοψουεστίας, Κύριλλο Ἀλεξανδρείας, Θεοδώρητο, Προκόπιο Γαζαῖο, μιὰ ἀνώνυμη Σειρὰ (=Catena), Ψευδαθανάσιο, Μιχαὴλ Ψελλό, καὶ Ματθαῖο Καντακουζηνό· καὶ ὅλους τοὺς Λατίνους ἑρμηνευτὰς τοῦ Ἄσματος, Ambrosius, Iustus Urgellensis, Gregorius I Romae (ἀλάθητος πάπας - χαλίφης Ῥώμης), Beda, Alcuinus, Walafridus Strabus, Angelomus Halberstatensis, Petrus Damianus, Robertus de Tumbalena, Anselmus Laudunensis, Bruno Signiacensis, Rupertus Tuitiensis, Honorius Augustodu-

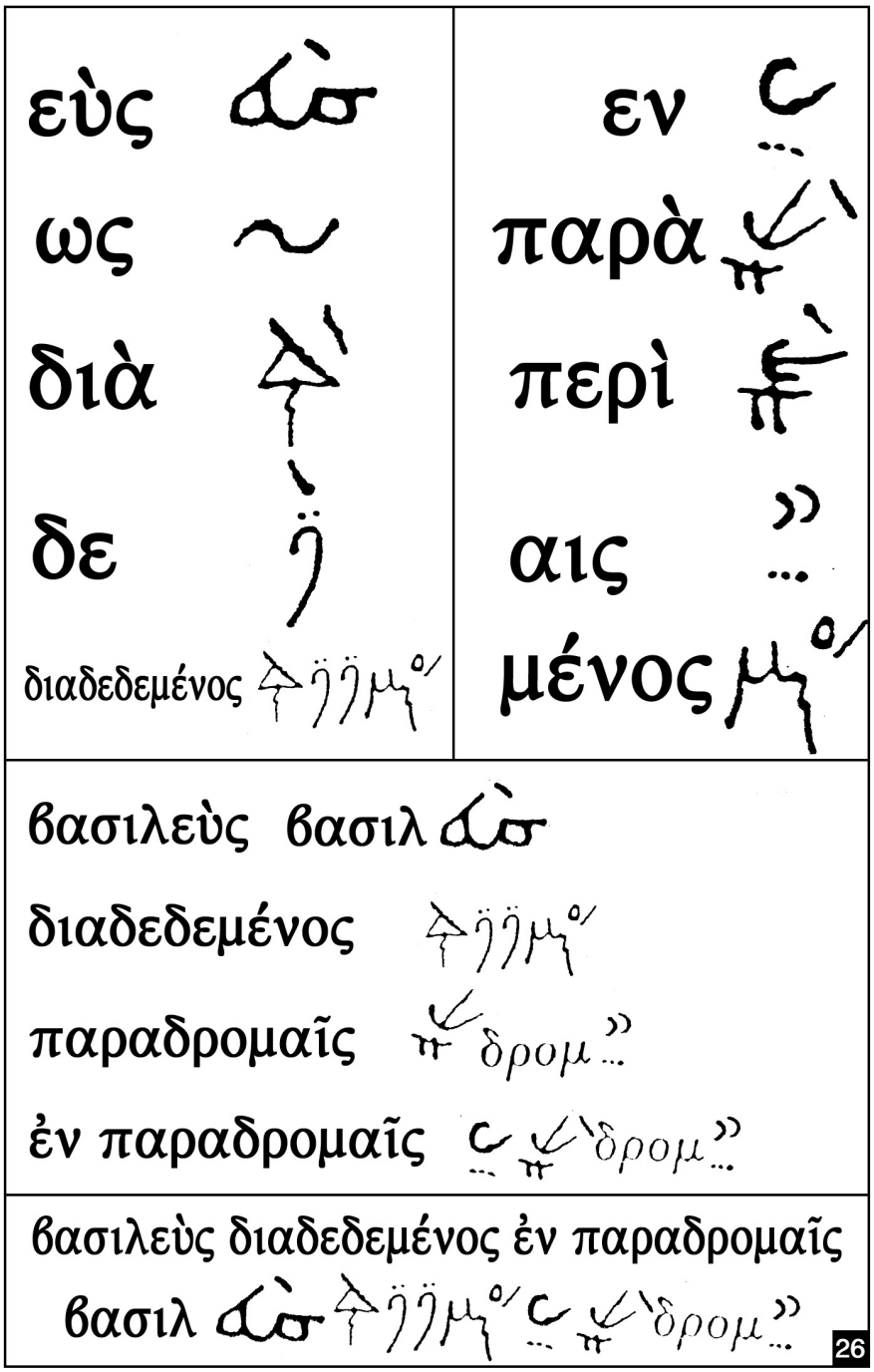

Ἄσ 18,12. συσώρευσι ὀξυγραφικῶν συμβόλων

nensis, Guillelmus Remensis, Bernardus Claraevallensis, Wolvero Coloniensis, Richardus a S. Victore, Gilbertus Foliot, Philippus ab Harveng, Balduinus Cantuariensis, Thomas Cisterciensis, ἀνώνυμος (PL 172,519-542), Ps-Cassiodorus, Ps-Isidorus, Alanus de Iusulis· καὶ τὸν Σύρο νεστοριανὸ Ἰσιοδὰδ ἐπίσκοπο τῆς Μέρβ· καὶ τὴν ἑβραιόγλωσση Ταργοὺμ τῶν Πέντε Κυλίνδρων (Πέντε Μεγιλώθ), καὶ τὴ Μιδρὰς Ῥαββὰχ στὸ Ἆσμα.

Ἐξήτασα καὶ τοὺς μὴ ἑρμηνευτὰς ἀλλὰ χρῆστες τοῦ ἐν λόγῳ ἐλεγείου τοῦ Ἄσματος Ἀνδρέα Κρήτης καὶ Ἱερώνυμο, καὶ πέντε βιβλία τῆς Μισνὰ - Ταλμούδ.

Ἐξήτασα, μόνο γιὰ ἑρμηνεία λέξεων, καὶ θύραθεν ἀρχαίους συγγραφεῖς 31 Ἕλληνες, καὶ 15 Λατίνους· καὶ πάρα πολλὰ ἀνασκαφικὰ εὑρήματα, καὶ νομίσματα.

Ἐξήτασα καὶ τὶς ἓξ γνωστότερες κριτικὲς ἐκδόσεις τῶν Ἑβδομήκοντα (Walton, Ess, Tischendorf, Nestle, Swete, Rahlfs).

Ἐξήτασα καὶ 52 ἀρχαῖα χειρόγραφα τοῦ Ἄσματος, σχεδὸν ὅλα τὰ τῶν αἰώνων 4^{ου} - 15^{ου}.

Καὶ στοὺς μεταφραστὰς κι ἑρμηνευτάς, ἀπὸ τὸν πρωτομασορίτη Ἀκιβὰ μέχρι τοὺς σημερινοὺς θεολόγους καὶ λογοτέχνες, βρῆκα –θεέ μου, τί βρῆκα!– ἄφθονη ἀσχετοσύνη κι ἀνοησία· ξεπαρμένες μεταφράσεις κι ἑρμηνεῖες, σαχλεπίσαχλες φιλοσοφικὲς - ἠθικολογικὲς - κοινωνιολογικὲς - κουλτουριάρικες ἀπόψεις, γελοίους νηπτικοὺς καββαλισμοὺς καὶ σαχλαμάρες, καὶ «πνευματικὰ» φτερουγίσματα καὶ φαντασιωτικὲς μυστικιστικὲς «ἀναβάσεις». καὶ τὸ σημαντικώτερο, ποὺ βρῆκα, εἶναι ὅτι οὔτε ἕνας δὲν κατάλαβε τὸ χωρίο, οὔτε γρῦ. εἶδα ὅλη τὴν ἄγνοιά τους, ὅλη τὴν ἀνεπιστημοσύνη τους, ὅλη τὴν τσαρλατανιά τους, κι ὅλο τὸν κομπογιανιτισμό τους· καὶ ἔφριξα.

Στὸ δὲ προκείμενο μικρὸ χειρογραφικὸ σφάλμα, ὅπου παρωράθηκε (διασκελισμὸς ὁμοήχου συλλαβῆς) μιὰ πρόθεσι ἐν συνθέσει *δια-,* καὶ τὸ *διαδεδεμένος* ἔγινε *δεδεμένος,* τὸ ὁποῖο βέβαια καὶ διώρθωσα, εἶδα ὅλα τ' ἀξιοθρήνητα χάλια τους. στὸν *Κάρμηλο* «ἔβλεπαν» τὰ πλούσια δάση του, τὰ χρυσᾶ φθινοπωρινὰ φύλλα του, καὶ τὸ ἄκτιστον φῶς· οὔτε ὑπόνοια γιὰ τὸ κωνικὸ σχῆμα τῆς κορυφῆς του. στὴν *πορφύρα* οὔτε φαντάστηκαν τὸ κογχύλι, ἀλλ' ἦταν ὅλοι ὑπερσίγουροι γιὰ τὰ μαλλιὰ τῆς κοπέλλας τὰ βαμμένα κόκκινα! στὸ *ἐν παραδρομαῖς* ὠργίασε ἡ φαντασίωσί τους. ἀλλ' αὐτὰ τὰ τρία εἶναι ζητήματα ἑρμηνείας· ἂν καὶ οἱ ἀρχαῖοι «διώρθωναν» ἐδῶ *περιδρομαῖς* καὶ *διαδρομαῖς* καὶ στὸ μασοριτικὸ *ρεθιμ (=ληνοῖς, canalibus).* στὸ *διαδεδεμένος,* ποὺ ἀνήκει στὴν κριτικὴ κειμένου ἡ ὁποία ἐνδιαφέρει ἐδῶ, οὔτε τοὺς πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλὸ ἡ ἀρχικὴ καὶ σωστὴ γραφή του *διαδεδεμένος,* παρ' ὅλο ποὺ τοὺς βοηθοῦσαν τόσο πολὺ οἱ λέξεις *βα-*

σιλεὺς καὶ *παραδρομαί.* ἐκεῖ κατάλαβα ὅτι οὔτε καὶ τὴν ὕπαρξι τῆς λέξεως ἤξεραν· πῶς νὰ διορθώσουν; ἦταν σὰ νὰ ἔβλεπαν τὴ φθαρμένη λέξι *ἅλασσα* καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ τὴ διορθώσουν, ἐπειδὴ δὲν ἤξεραν τὴ λέξι *θάλασσα,* καὶ καταλάβαιναν *χάλασα* ἢ *ἅλατα.* δὲν εἶχα φανταστῆ ποτὲ ὅτι ὑπάρχει τόση ἄγνοια, τόση μικρόνοια. μοῦ ἔδειξαν ὅμως πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς καὶ τὶς περίεργες ἐρωτικὲς - σεξουαλικὲς προτιμήσεις των. μιὰ ἀπὸ τὶς 18 κύριες καὶ πολύχρηστες προθέσεις ἦταν ὅλο κι ὅλο τὸ πρόβλημα. κι ἐγὼ γιὰ μιὰ στιγμὴ σκέφτηκα· «Λὲς ὁ Κύριος νὰ ἐπέτρεψε νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ μικρὸ λάθος, γιὰ νὰ δείξουν ὅλοι αὐτοὶ τὴν «ἐπιστημοσύνη» τους καὶ τὴ λοιπὴ ποιότητά τους, καὶ νὰ φανοῦν οἱ ἐπιβλαβέστατες φαντασιώσεις ἑνὸς μεγάλου πλήθους «διανοουμένων» μέσα σὲ 19 αἰῶνες; καὶ πῶς αὐτοὶ θὰ μποροῦσαν νὰ κάνουν μιὰ σωστὴ κριτικὴ ἔκδοσι τῶν βιβλικῶν κειμένων; καὶ πῶς θὰ μποροῦσαν ἑρμηνευτικῶς νὰ καταλάβουν κιόλας αὐτὰ τὰ κείμενα καὶ νὰ τὰ διδάξουν καὶ σ' ἄλλους μὲ μιὰ σωστὴ μετάφρασι;

76. *σύμπαντα*

Ἐκ 61,1. Ὅπως εἶπα, ὁ Ἐκκλησιαστὴς ἔφτασε σ' ἐμᾶς ἀπὸ κακοαντιγραμμένο χειρόγραφο, πρόγονο τῆς χειρογράφου παραδόσεώς του. πολλὰ ἄρθρα, γραμμένα μὲ βραχυγραφικὰ συμπλέγματα, λείπουν ἀπὸ πολλὰ χειρόγραφά του. τὰ *σύμπας σύμπασα σύμπαν σύμπαντα* ἀντιγράφονται *σὺν πᾶς, σὺν πᾶσα, σὺν πᾶν, σὺν πάντα,* ποὺ συντακτικῶς εἶναι καὶ σόλοικα. ὁ ἀντιγραφεὺς δὲν πρέπει νὰ ἦταν ἑλληνόγλωσσος. ἡ χειρόγραφη παράδοσι τοῦ βιβλίου κατάγεται ἀπὸ ἄθλιο κακέκτυπο ἡμιμαθοῦς στὴν ἑλληνική του γλῶσσα Αἰγυπτίου. κι αὐτὴ ἡ κακέκτυπη παράδοσί του πέρασε στὴν ἐκκλησία μέσῳ Ἑξαπλῶν. ἀπὸ τὴν πολλὴ ὡς πρὸς τὰ ἄρθρα καὶ τὰ *σύμπας σύμπασα σύμπαν* ἀσυμφωνία τῶν χειρογράφων χαρτογράφησα κι ἀποκατέστησα - ἀναστήλωσα τὴν ἀρχικὴ γραφὴ τοῦ βιβλίου. ἀπ' αὐτοὺς τοὺς βαρβαρισμοὺς κάποια τσόκαρα «τεκμαίρονται» ὅτι ὁ παραδιδόμενος Ἐκκλησιαστὴς εἶναι μετάφρασι τοῦ Ἀκύλα. ξέρουν κι ἀπὸ τέτοια οἱ τσαρλατάνοι. ἂν ἔρριχναν μία ματιὰ μόνο στὰ Ἑξαπλᾶ δὲν θὰ ἔλεγαν ποτὲ αὐτὴ τὴν τόσο χοντρὴ βλακεία. χαίρομαι ποὺ δὲν τοὺς ἔκοψε νὰ ῥίξουν· γιὰ νὰ δείχνουν τὴ νοητική τους ποιότητα.

77. Τὸ ἐξαφανισμένον *Ὄρος*

Ἀμ 2,11.	
Ἑβδομήκοντα	*9 ...Εἴπατε· Συνάχθητε ἐπὶ τὸ Ὄρος Σαμαρείας,...* *11 ... Τάδε λέγει Κύριος ὁ θεός·* ***Ὄρος, κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται,...***
	Τύρος Walton, Ess, Tischendorf, Swete, Rahlfs, Ziegler.
μασοριτικό	ϩρ υ ὁβιβ ʿαρϩ <.....> Τύρος καὶ ἡ γύρω χώρα <.....>
Ταργούμ	Ταλαιπωρία βαρεῖα ἔσται ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν
vulgata	...haec dicit Dominus deus: Tribulabitur et circuietur terra, ...(=Τάδε λέγει Κύριος ὁ θεός· Ἐκθλιβήσεται καὶ ἐκπολιορκηθήσεται ἡ γῆ)
συριακή	Σύνθλιψις περικυκλώσει τὴν γῆν
ἀραβική	Ὦ Τύρε, καὶ ἡ περὶ σὲ χώρα, ἐρημωθήσῃ.
γερμανική	Man wird dies Land ringsumher bedrängem
γαλλική	L'ennemi encerclera le pays
ἱσπανική	Un enemigo vendrá por todos lados la tierra
ἰταλική	Ecco il memico; egli è d'intorno al paese
ἀγγλική (1611)	An adversary there shall be even round about the land
ἀγγλική (1946)	An adversary shall surround the land
Βάμβας	Ἐχθρὸς θέλει περικυκλώσει τὴν γῆν σου
Χαστούπης	Ὁ ἐχθρὸς θὰ περικυκλώσῃ τὴν χώραν
Γιαννακόπουλος	Μετὰ τῆς Τύρου καὶ τῶν γύρω σου ἄλλων χωρῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐρημωθοῦν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ...
Κολιτσάρας	θὰ συμβοῦν εἰς σὲ εἰς τὴν Τύρον καὶ τὰς γύρω χώρας
Βασιλειάδης Ν.	Ὄχι μόνον ἡ Τύρος, ἀλλὰ καὶ οἱ γύρω σου ἐθνικοὶ λαοὶ θὰ παραδοθοῦν εἰς τὴν ἐρήμωσιν
χιλιασταί	Ἀντίδικος ὑπάρχει γύρω ἀπὸ τὴ χώρα
Βέλλας κλπ.	Ὁ ἐχθρὸς τὴ χώρα σας θὰ τὴν πολιορκήσῃ.

Τὸ *Ὄρος (Σαμαρείας)* στὸ ἐξεταζόμενο χωρίο τὴ δεύτερη φορὰ (στίχ. 11) εἶναι σὲ πτῶσι κλητική. σὲ κάποιο χειρόγραφο τῶν Ο΄ τὸ ὄνομα *Ὄρος* ἦταν φθαρμένο· δὲν φαινόταν τὸ *Ο΄* φαινόταν μόνο τὸ *.ΡΟΣ.* καὶ μεταγενέστεροι ἀντιγραφεῖς συμπλήρωσαν ἄλλοι *ΤΥΡΟΣ* καὶ ἄλλοι *ΕΧΘΡΟΣ.* τὸ *Τύρος* κληρονόμησαν τὸ μασοριτικὸ μέσῳ τῶν παρασκευαστῶν του ποὺ κρυφομετέφραζαν ἀπὸ τοὺς Ο΄, καὶ οἱ Ἀκύλας, ἀραβικὴ μετάφρασι, Βασιλειάδης, καὶ οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες Walton, Ess, Tischendorf, Swete, Rahlfs, καὶ Ziegler· τὸ *ἐχθρὸς* οἱ Ταρ-

γούμ, vulgata, συριακή, οἱ μητρικὲς εὐρωπαϊκὲς μεταφράσεις ὅλες μέσῳ Ἱερωνύμου, καὶ οἱ Βάμβας, Χαστούπης Κολιτσάρας πάλι, χιλιασταί, καὶ Βέλλας μὲ τοὺς ἐκδημοτικιστάς του· οἱ δὲ Γιαννακόπουλος καὶ Κολιτσάρας (πάλι) γιὰ περισσότερη σιγουριὰ ἔχουν καὶ τὸ *Τύρος* καὶ τὸ *ἐχθρός*· κάλλιο γαϊδουρόδενε παρὰ γαϊδουρογύρευε. καὶ οἱ δυὸ συμπληρώσεις εἶναι ἄστοχες κι ἀδικαιολόγητες.

Ἐγὼ συμπλήρωσα ἕνα *Ο*, ἔχω δηλαδὴ *ΟΡΟΣ*· πρὸς αὐτὸ ἀπευθύνονται ὁ Κύριος κι ὁ Ἀμώς· πρὸς τὸ *Ὄρος Σαμαρείας* ποὺ ἀναγράφεται στὸν προηγούμενο στίχο (9).

78. *Ἀδωνί - Ἀδωνιίμ*

Ἠσ 15,15· *Ἐπὶ δὲ τῆς ἀναβάσεως... πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται, τῇ ὁδῷ Ἀδωνιὶμ βοᾷ σύντριμμα καὶ σεισμός.*

Ὁ κατ' ἐνιαυτὸν στὸ θερινὸ ἡλιοστάσιο (21 Ἰουνίου) θανατούμενος θρηνολογούμενος κηδευόμενος κι ἐνταφιαζόμενος σὲ κενοτάφιον (τὸ ξύλινο ξόανό του δηλαδή) πάνω σὲ κορυφὴ λόφου κίναιδος καὶ θηλυστολῶν θεὸς *Ἄδωνις* ἢ *Ἄρχων* ἢ *Μολὸχ* ἢ *Βασιλεὺς* ἢ *Νεκρὸς* ἢ *Τεθνηκὼς (= Πενθεὺς = Πένθιμος)* ἀναφέρεται ὡς *Ἀδωνὶ* καὶ τὰ ξόανά του ὡς *Ἀδωνιὶμ* στ' ἀκόλουθα 8 χωρία πέντε βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης.

Ἰη 17,13· *ὁδὸν ἀναβάσεως Ἀδωνιίμ*[1]
17,14· *ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως Ἀδωνιίμ*[2]
Δδ 85,18· *τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀδωνιίμ*[3]
Ἀν 52,10· *τοῦ Ἀνὰ Βααλὰτ τοῦ Ἀδωνί*[4]
Ἠσ 15,15· *ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως... πρὸς σὲ κλαίοντες... τῇ ὁδῷ Ἀδωνιίμ*[5]
Ἰε 82,5· *φωνὴ κεκραγότων ἐξ Ἀδωνιίμ*[6] *ὄλεθρος καὶ σύντριμμα μέγα*
82,7· *ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὁδῷ Ἀδωνιίμ*[7]
82,50· *ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν... ἕως Ἀδωνιίμ*[8]

1. *Ὠρωνίν· Ὠρωνείν.* 2. *Ὠρωνίν· Ὠρωνείν.*
3. *Ὠρωνῆν.* 4. *Ὠρανίτου· Οὐρανίτου·* vg *Horonites*
5. *Ἀρωνιείμ· Ὠραννείμ· Ὠρωναείμ· Ὠρωναίμ· Ὠρωναΐμ·* vg *Oronaim*
6. *Ὠρωναίμ· Ὠρωνάιμ.* 7. *Ὠρωναίμ· Ὠρωνάιμ*
8. *Ὠρωναίμ· Ὠρωνάιμ.*

Ὅπως ἀνέφερα, τὸ *Ἀδωνιὶμ* πρῶτα ἔγινε *Ἀρωνιίμ*, δηλαδὴ τὸ *δ* ἔγινε *ρ*, ἐπειδὴ στὴν ἀραμαϊκὴ παραλλαγὴ τῆς ἑβραϊκῆς γραφῆς τὰ δυὸ αὐτὰ γράμματα μοιάζουν ὅσο καμμιὰ ἄλλη δυάδα γραμμάτων –εἶναι μιὰ ἀριστερόστροφη γωνία μὲ τὴν ἀκή της ὀξεῖα στὸ *δ* κι ἐλαφρῶς λιμαρισμένη στὸ *ρ*–, τόσο ὅμοια ποὺ νὰ τὰ μπερδεύουν ἀκόμη

κι ἐπιφανεῖς μασορῖτες. ἔπειτα στὴν ἑλληνικὴ γραφὴ ἀλεξανδρινῶν χειρογράφων τῶν ἰουδαϊκῆς παρασκευῆς ἰδιοκτησίας καὶ χρήσεως Ἑβδομήκοντα τὸ *Α* ἔγινε *Ω,* ἔπειτα μὲ ἰωτακισμὸ τὸ *ιἰ* ἔγινε *ιεί,* κι ἔπειτα προέκυψαν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀλλόκοτοι τύποι τῆς λέξεως *Ὠρωνίτου Οὐρανίτου Oronaim Horonites* κλπ., 12 παραλλαγὲς ποὺ ἔκαναν τὸ ἀρχικὸ ὄνομα ἀγνώριστο. αὐτὲς τὶς ἀγνώριστες παραλλαγὲς μόνο ἔχουν ὅλες ἀνεξαιρέτως οἱ «κριτικὲς» καὶ χρηστικὲς ἐκδόσεις τῶν σχετικῶν κειμένων τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ οἱ ἀρχαῖες χριστιανικὲς μεταφράσεις καὶ ἡ vulgata τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου καὶ οἱ πέντε μητρικὲς προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, καὶ ὅλες οἱ νεοελληνικὲς μεταφράσεις, τόσο οἱ 4 ὁμολογουμένως «μασοριτογενεῖς» - προτεσταντογενεῖς, ὅσο καὶ οἱ 5 «ἐκ τῶν Ἑβδομήκοντα» τῶν ὀρθοδοξούληδων ποὺ ἀντλοῦν χορταστικὰ ἀπὸ τὶς προτεσταντογενεῖς. καὶ δίνω σχετικοὺς πίνακες τοῦ ὅλου φάσματος.

Ἀδωνὶ - ἀδωνιίμ

ἐδάφιον	Walton	Ess	Tischendorf	Swete	Rahlfs	Hanhart-Ziegler
Ἰη 17,13	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνείν*	*Ωρωνιν*	
14	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνείν*	*Ωρωνιν*	
Δδ 85,18	*Ὠρωνῆν*	*ὠρωνῆν*	*ὠρωνῆν*	*Ὠρωνήν*	*Ωρωνην*	
Ἀν 52,10	*Οὐρανίτου*	*Οὐρανίτου*	*Οὐρανίτου*	*Ὠρανίτου*	*Ωρωνιτου*	*Ὠρανίτου*
Ἠσ 15,15	*Ἀρωνιείμ*	*Ἀρωνιείμ*	*Ἀρωνιείμ*	*Ἀρωνιείμ*	*Αρωνιιμ*	*Αρωνιιμ*
Ἰε 82,5	*Ὠρωναῖμ*	*Ὠρανίμ*	*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωνάιμ*	*Ωρωναιμ*	*Ωρωναιμ*
7	*Ὠρωναῖμ*	*Ὠρωναῖμ*	*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωνάιμ*	*Ωρωναιμ*	*Ωρωναιμ*
50	*Ὠρωναῖμ*	*Ὠρωναῖμ*	*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωνάιμ*	*Ωρωναιμ*	*Ωρωναιμ*

ἐδάφιον	Μπρατσιώτης	Γιαννακόπουλος	Τρεμπέλας	Ψαλτάκης	Βασιλειάδης	Κολιτσάρας
Ἰη 17,13	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*			*Ὠρωνίν*
14	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*	*Ὠρωνίν*			*Ὠρωνίν*
Δδ 85,18	*Ὠρωνῆν*	*Ὠρωνήν*		*Ὠρωνῆν*		*Ὠρωνῆν*
Ἀν 52,10	*Οὐρανίτου*	*Οὐρανίτου*		*Οὐρανίτου*		*Οὐρανίτου*
Ἠσ 15,15	*Ἀρωνιείμ*	*Ἀρωνιείμ*	*Ἀρωνιείμ*			*Ἀρωνιείμ*
Ἰε 82,5	*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωναίμ*			*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωναίμ*
7	*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωναίμ*			*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωναίμ*
50	*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωναίμ*			*Ὠρωναίμ*	*Ὠρωναίμ*

ἐδάφιον	μασοριτικό	vulgata
Ἰη 17,13	*Ὑρν*	*Bethoron*
14	*Ὑρν*	*Bethoron*
Δδ 85,18	—	—
Ἀν 52,10	*Ἑρνι*	*Horonites*
Ἠσ 15,15	*ρνμ*	*Oronaim*
Ἰε 82,5	*ρυνιμ*	*Oronaim*
7	—	*Oronaim*
50	*ρνιμ*	*Oronaim*

ἐδάφιον	γερμανική	γαλλική	ἱσπανική	ἰταλική	ἀγγλική (1611)	ἀγγλική (1946)
Ἰη 17,13	*Beth-Horon*	*Beth-Horon*	*Bet-horón*	*Bet-horon*	*Běth-hôr-ŏn*	*Beth-hor´on*
14	*Beth-Horon*	*Beth-Horon*	*Bet-horón*	*Bet-horon*	*Běth-hôr-ŏn*	*Beth-hor´on*
Δδ 85,18	*Horonajim*	—	—	—	—	*Horona´im*
Ἀν 52,10	*Horoniters*	*Horonaïm*	*horonita*	*Horonita*	*Hôr-ŏn-īte*	*Hor´onite*
Ἠσ 15,15	*Horonajim*	*Horonaïm*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Hŏr-ō-nā-īm*	*Horona´im*
Ἰε 82,5	*Horonajim*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Hŏr-ō-nā-īm*	*Horona´im*
7	*Horonajim*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Hŏr-ō-nā-īm*	*Horona´im*
50	*Horonajim*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Horonaim*	*Hŏr-ō-nā-īm*	*Horona´im*

ἐδάφιον	Βάμβας	Χαστούπης	χιλιασταί	Βέλλας κλπ.
Ἰη 17,13	*Ὠρών*	*Ὠρωνίν*	*Βαιθ-ορών*	
14	*Ὠρών*	*Ὠρωνίν*	*Βαιθ-ορών*	
Δδ 85,18	—	*Χορονάγιμ*	—	*Βαιθ-Χασώρ*
Ἀν 52,10	*Ὀρωνίτου*	*Ὠρωνίτου*	*Ορωνίτη*	*Χωρωνίτη*
Ἠσ 15,15	*Ὀροναΐμ*	*Ὀροναΐμ*	*Ορωναίμ*	*Χωριναΐμ*
Ἰε 82,5	*Ὀροναΐμ*	*Ὠροναΐμ*	*Ὀρωναίμ*	*Χωροναΐμ*
7	*Ὀροναΐμ*	*Ὠροναΐμ*	*Ορωναίμ*	*Χωροναΐμ*
50	*Ὀροναΐμ*	*Ὠροναΐμ*	*Ορωναίμ*	*Χωροναΐμ*

Μία φορὰ λοιπὸν στὸ Ἀν 52,10 εἶναι *Ἀδωνὶ (= Ἄδωνις)* κι ἑφτὰ φορὲς *Ἀδωνιὶμ* (= τὰ ξύλινα ξόανα τοῦ *Ἀδώνιδος*) τὰ ὁποῖα θρηνολογοῦνταν μ' Ἐπιτάφιον Θρῆνο σὲ ἀνηφορικὴ πορεία μέχρι τὸ ἐπὶ κορυφῆς λόφου (*Ὑακινθίου Πάγου* ἑλληνιστὶ) κενοτάφιό του. καὶ τὰ 8 κατὰ τὴν ἀποκατάστασί μου. *Ἀδωνιὶμ* κατὰ τὸ *Βααλίμ*· τὰ ξόανα τῆς ἱεροτελεστίας τοῦ Ἐπιταφίου Θρήνου.

Τὸ πολυδαίδαλο φάσμα τῆς παρανοήσεως τοῦ ὀνόματος *Ἀδωνὶ - Ἀδωνιὶμ,* τὸ ὁποῖο πολλὲς φορὲς καὶ οἱ γραφεῖς τῶν ἀρχαίων χειρογράφων καὶ οἱ σημερινοὶ «βιβλικοὶ θεολόγοι», ποὺ ἐμπλέκονται σ' αὐτό, τὸ ἐκλαμβάνουν ὄχι ὡς ἀνθρωπωνύμιο - θεωνύμιο, ἀλλ' ὡς τοπωνύμιο, εἶναι ὠφελιμώτατο, διότι μᾶς δείχνει σαφῶς ὅτι οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» δὲν καταλαβαίνουν τίποτε ἀπολύτως, καὶ μόνο μποῦρ-

δες μᾶς ξαμολᾶνε. οὔτε ἕνας ἀπὸ τὶς τόσες χιλιάδες δὲν κατάλαβε τί συμβαίνει, ὥστε ν' ἀποκαταστήσῃ τὸ κείμενο, παρ' ὅλο ποὺ ἡ ἀποκατάστασί του στὸν κοινὸ νοῦ εἶναι κατορθωτή. αὐτὰ γιὰ νὰ ξέρουν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ καὶ τὸ βαθμὸ τῆς ἐπιστημοσύνης των καί γε τῆς νοημοσύνης των.

79. *γένεσις*

Ἠσ 59,13· *Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γένεσιν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;*

Μεταφράζω· *Τόσο πολὺ τὸν ταπείνωσαν ποὺ χάθηκε τῆς καμωσιᾶς του ἡ ὄψι· ὅσο γιὰ τὴν ἱστορία του! ποιός μπορεῖ νὰ τὴν ἱστορήσῃ;*

Ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις ἔχουν *γενεάν,* ποὺ εἶναι παρανάγνωσι τῆς λέξεως *γένεσιν* (= ἱστορία), τὴν ὁποία ἀποκαθιστῶ. ὅτι *κρίσις* εἶναι ἡ «καμωσιὰ» καὶ ἡ ἐμφάνισι φαίνεται σαφῶς στὸ Βα 59,12-13, ὅπου στὸ ἐρώτημα γιὰ τὸν Ἠλία *'Τίς ἡ κρίσις τοῦ ἀνδρός;'* δίνεται ἡ ἀπάντησι *'Ἀνήρ δασὺς καὶ ζώνην δερματίνην περιεζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ',* ὁπότε ὁ ἐρωτήσας ἀνταπαντᾷ· *'Ἠλίας ὁ Θεσβίτης οὗτός ἐστιν'.* ὅτι δὲ *γένεσις* εἶναι ἡ «ἱστορία» φαίνεται ἀπὸ πολλὰ χωρία κι ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς Π. Διαθήκης καὶ τοῦ πρώτου τῆς Κ. Διαθήκης *Βίβλος Γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ* (= Μθ).

80. *ἡ ῥώξ*

Ἠσ 71,1. Τὰ χειρόγραφα ἔχουν *ὁ ῥώξ,* ἐνῷ ἀλλοῦ ἔχουν *τὰς ῥώγας* (Νο 160,9)· ἀλλ' εἶναι παντοῦ *ἡ ῥώξ, αἱ ῥῶγες, τὰς ῥῶγας.*

81. *Κερτί*

Σφ 3,4. *πάροικοι ἀλλοφύλων (κρτιμ)*

Σφ 3,6. *ἔσται ἡ γῆ τῶν ἀλλοφύλων (κρτ) νομὴ ποιμνίων*

Ἰζ 31,25. *Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους (πλστιμ) καὶ ἐξολοθρεύσω τοὺς κερτί (κρτιμ).*

Τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβὰ καὶ στὰ 3 αὐτὰ χωρία ἔχει τὶς βραχυγραφίες *κρτ - κρτιμ* (ἑνικὸ καὶ πληθυντικό), ὡς ὄνομα ἔθνους γειτονικοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ· τὸν ἴδιο λαὸ πολὺ περισσότερες φορὲς τὸν ὀνομάζει πάλι βραχυγραφικῶς *Πλστιμ (=Πιλιστιὶμ - Φιλιστιὶμ - Φιλισταῖοι - ἀλλόφυλοι)·* καὶ ἦταν σχεδὸν πάντα ἐχθρικὸς πρὸς τὸν Ἰσ-

ραήλ. στοὺς Ἑβδομήκοντα πολλὲς φορὲς λέγονται, μόνον αὐτοί, *ἀλλόφυλοι,* ἐπειδὴ δὲν ἦταν Σημῖτες ὅπως ἦταν οἱ Ἑβραῖοι, Ἰδουμαῖοι, Μαδιανῖται, Μωαβῖται, Ἀμμωνῖται, Σαυαῖοι, Ἄραβες, Σύροι, Ἀσσύριοι, Βαβυλώνιοι, ἀλλὰ Χαμῖτες προερχόμενοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο - Ἀφρικὴ (παραποτάμιο πολιτισμὸ τοῦ Νείλου), ἐνῷ οἱ Σημῖτες ἦταν Ἀσιᾶτες ἀπὸ τὸν παραποτάμιο πολιτισμὸ τῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου. λαοὶ χαμιτικοί, ποὺ ἀπὸ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου ἐπάνδρωσαν ὅλο τὸν παραμεσόγειο δακτύλιο, πρὶν ἀπὸ τοὺς Ἰαπετῖτες Εὐρωπαίους Γραικοὺς Σαβίνους Ῥωμαίους κλπ., ἦταν οἱ Φιλισταῖοι, Φοίνικες, Κίλικες, Πελασγοί, Τυρρηνοὶ - Ῥασένα - Ἐτροῦσκοι, Κέλτες, κλπ.. οἱ Ἐτροῦσκοι ἦταν δυνάστες τῶν Ῥωμαίων μέχρι τὸν Ταρκύνιο, κι ἔπειτα ὑπόδουλοι τῶν Ῥωμαίων, οἱ ὁποῖοι καὶ τοὺς ἀφωμοίωσαν, ὅπως καὶ οἱ Γραικοὶ (= ἀρχαῖοι) ἢ *Ἕλληνες* (= ἄλλη προφανῶς διαλεκτικὴ μορφὴ τοῦ *εἵλωτες,* καὶ τὰ δυὸ ὁμόρριζα καὶ ταυτόσημα ἀπὸ τὸ *ἑλεῖν - εἷλον* καὶ τρίτο τὸ *Ἑλένη* καὶ τέταρτο τὸ *Ἕλλη.* τ' ἀρσενικὰ *Ἕλληνες* καὶ *Εἵλωτες* σημαίνουν «αἰχμάλωτοι», «δοῦλοι», «ῥαγιᾶδες», τὰ θηλυκὰ *Ἑλένη* καὶ *Ἕλλη* σημαίνουν «αἰχμάλωτες». τὰ τρία προϊστορικὰ ὁμοιοκατάληκτα *πόρνη ἑλένη ἐργάνη* σημαίνουν τὸ *πόρνη (πόρος, ἐμ-πόρ-ιον)* «πόρνη τοῦ ἐμπορίου» κατώτερη, τὸ *ἑλένη* «πόρνη ἐξ αἰχμαλωσίας» εὐγενὴς καὶ ἀνώτερη, τὸ *ἐργάνη* «ἡλικιωμένη αἰχμάλωτη» σοφὴ χρήσιμη μόνο ὡς τεχνίτρα *κεδνὰ εἰδυῖα* κατὰ τὸν Ὅμηρο· ἀντικείμενο εἰσαγωγῆς ἐγκεφάλων. αἱ *ἑλέναι - ἕλλαι* ἦταν αἰχμάλωτες εὐγενοῦς καταγωγῆς παλλακίδες τῶν νικητῶν ἢ περιζήτητες ἱερόδουλες = βακούφικες ἀκριβοπλήρωτες πόρνες), ὅπως οἱ Ἕλληνες –ἐπαναλαμβάνω– κάποτε ἀπὸ δοῦλοι τῶν Πελασγῶν ἔγιναν κυρίαρχοί τους καὶ τοὺς ἀφωμοίωσαν κι αὐτοί. ὁ Ἀριστοφάνης λ.χ. ἦταν γόνος Αἰγυπτίων δούλων, ὁ δὲ Βεργίλιος ἦταν Ἐτροῦσκος. οἱ κατὰ τύχην πανόμοιες ἀλλὰ στὴ σημασία ἄσχετες λέξεις *populus* καὶ *populus* στὴ λατινικὴ σημαίνουν ἡ μὲν ῥωμαϊκὴ «λαὸς» ἡ δὲ ἐτρουσκικὴ «λεύκη». οἱ Φιλισταῖοι ἦταν πολὺ γυμνασμένοι στρατιωτικοί, κομμάντος ὅλοι, φοβεροὶ χειρισταὶ στιλέττου. γι' αὐτὸ ἢ οἱ ἴδιοι αὐτωνομάζονταν ἢ οἱ Ἑβραῖοι τοὺς ὠνόμαζαν *κερτί (κρτ - κρτιμ),* ποὺ σημαίνει «χειρισταὶ στιλέττου», σφαγεῖς ἢ ῥωμαϊστὶ *caesares* ἀπὸ τὸ *caedo* (= σφάζω), ὅπως καὶ οἱ Γκούρκας τῶν χρόνων μας. στοὺς Ἑβδομήκοντα ἡ λέξι παραδίδεται πλημμελῶς καὶ διαφόρως ὡς *χερεθί, χελεθί,* κλπ.. ἀποκαθιστῶ τὴ λέξι ὡς *κερτί.* τέτοιοι κομμάντος Ἰσραηλῖτες ἀποτελοῦσαν τὸ ἕνα τέταρτο τῶν 600 βασιλικῶν σωματοφυλάκων τοῦ Δαυῖδ (*ἄδροὶ* = οἱ ἄνευ ὅπλων *δεξιολάβοι* τῶν *δεξιῶν λαβῶν* = *ἐπιδεξίων λαβῶν, κερτὶ* = στιλεττοφόροι σφαγεῖς, *πελτὶ* = *πελτασταὶ* = σφενδονῆτες, τοξότες - ἀκοντισταί, χειρισταὶ ἐλαφρῶν ἑκηβόλων ὅπλων, καὶ *ὁπλῖται·* ἀνὰ 150 ἡ κάθε εἰδικότης).

Ὁ στριμμένος Ἀκιβὰ στὸ μασοριτικό του βραχυγράφησε τὴ λέξι ὡς ὄνομα τῶν *Φιλιστιὶμ - Φιλισταίων - ἀλλοφύλων,* ἤτοι ὡς *Κρτ - Κρτιμ* καὶ μᾶλλον ὁ αὐτευνουχισμένος βλάκας Ὠριγένης στὰ Ἑξαπλᾶ του αὐτὲς τὶς 3 φορὲς τὸ «διάβασε» ὡς *Κρῆτες* καὶ *Κρήτη.* ἀποκατέστησα τὴ λέξι, στὰ ὡς ἄνω τρία χωρία, ὡς *ἀλλόφυλοι,* ποὺ ἔτσι λέγονταν, ὅπως εἶπα, οἱ Φιλισταῖοι. οἱ γόνοι τοῦ μασοριτικοῦ ὅλοι παραπαίουν σὲ γουστόζικες βλακεῖες.

82. *ἥμαρτον*

Ἰε 39,9· *ὧν ἥμαρτόν μοι... ὧν ἥμαρτόν μοι*

σφαλερὰ	διωρθωμένα
Δεύτερος ἀόριστος ἀσυναιρέτων	
ἠγάγοσαν	ἤγαγον
εἰσηγάγοσαν	εἰσήγαγον
ἐξηγάγοσαν	ἐξήγαγον
ἡμάρτοσαν	ἥμαρτον
ἤροσαν	ἦρον
ἐβάλοσαν	ἔβαλον
ἐνεβάλοσαν	ἐνέβαλον
παρενεβάλοσαν	παρενέβαλον
εἴδοσαν	εἶδον
εἴποσαν	εἶπον
ἤλθοσαν	ἦλθον
ἀπήλθοσαν	ἀπῆλθον
διήλθοσαν	διῆλθον
εἰσήλθοσαν	εἰσῆλθον
ἐξήλθοσαν	ἐξῆλθον
παρήλθοσαν	παρῆλθον
περιήλθοσαν	περιῆλθον
προσήλθοσαν	προσῆλθον
ἀνήλθοσαν	ἀνῆλθον
καθείλοσαν	καθεῖλον
εὕροσαν	εὗρον
ἀπεθάνοσαν	ἀπέθανον
ἐλάβοσαν	ἔλαβον
κατελάβοσαν	κατέλαβον
συνελάβοσαν	συνέλαβον
ἐξελίποσαν	ἐξέλιπον
κατελίποσαν	κατέλιπον
ἐπίοσαν	ἔπιον
κατέσχοσαν	κατέσχον
ἐφάγοσαν	ἔφαγον
ἐφύγοσαν	ἔφυγον
κατεφύγοσαν	κατέφυγον
Παρατατικὸς ἀσυναιρέτων	
ἐδίδοσαν	ἔδιδον
ἀνταπεδίδοσαν	ἀνταπέδιδον
ἐφέροσαν	ἔφερον
ἀνεφέροσαν	ἀνέφερον
περιεφέροσαν	περιέφερον
ἐλαμβάνοσαν	ἐλάμβανον
συνελαμβάνοσαν	συνελάμβανον
ἐκρίνοσαν	ἔκρινον
Παρατατικὸς συνῃρημένων	
ἐῶσαν	ἔων - εἴων
ἐθυμίωσαν	ἐθυμίων
ἐγεννῶσαν	ἐγέννων
ἠνομοῦσαν	ἠνόμουν
ἐνοοῦσαν	ἐνόουν
ᾠκοδομοῦσαν	ᾠκοδόμουν
ἐπυξονοῦσαν	ἐπυξόνουν
ἐποιοῦσαν	ἐποίουν

Τὰ 27 αὐτὰ ῥήματα, ποὺ μαζὶ μὲ τὰ σύνθετά τους εἶναι 48, καὶ στὰ χειρόγραφα ἀνευρίσκονται σ' ἑκατοντάδες περιπτώσεων, εὑρισκόμενα σὲ τρεῖς χρόνους, σὲ δεύτερο ἀόριστο ἀσυναιρέτων κυρίως, λιγώτερα δὲ σὲ παρατατικὸ ἀσυναιρέτων καὶ σὲ παρατατικὸ συνῃρημένων ληγόντων σὲ *-άω* καὶ *-έω,* ἐμφανίζουν δύο προβλήματα, ἕνα κοινὸ ὅτι στὴν κατάληξί τους εἶναι ὅλα παρανεγνωσμένα, καὶ εἰδικῶς τὸ *ἐπυξόνουν* ὅτι εἶναι καὶ στὸ θέμα του στραπατσαρισμένο. καὶ τὸ μὲν πρῶτο καὶ κοινὸ πρόβλημα δείχνει ἀντιγραφεῖς χειρογράφων καί γε «κριτικοὺς» ἐκδότες ἐντύπων ἐκδόσεων πολὺ ἀτζαμῆδες στὴν παλαιογραφία καὶ μάλιστα ἀβέλτερους, τὸ δὲ δεύτερο ὅτι ἀπὸ ἑλληνικὴ ἀρχαιομάθεια τόσο γλωσσικὴ ὅσο καὶ πραγματολογικὴ εἶναι ὅλοι τους ἀτροφικοί· διότι μπροστὰ σ' ἕνα ῥῆμα ἅπαξ λεγόμενο σ' ὅλη τὴν ἀρχαία ἑλληνόγλωσση γραμματεία –δύσκολο εἶναι ἀλήθεια– τὰ ἔκαναν στραπάτσο· νὰ μὴν πῶ τώρα καμμιὰ χωριάτικη παροιμία. λύνω λοιπὸν πρῶτα τὸ κοινὸ πρόβλημα, ποὺ ἀφορᾷ σ' ἑκατοντάδες περιπτώσεων καθ' ὅλη τὴν ἔκτασι τῆς Π. Διαθήκης. στὴν Κ. Διαθήκη ὅμως, ποὺ εἶναι καὶ νεώτερη, τὸ πρόβλημα δὲν ὑπάρχει. αὐτὸ συμβαίνει, ἐπειδὴ στοὺς Ἑβδομήκοντα ἐπὶ 3-4 αἰῶνες οἱ ἀντιγραφεῖς ἦταν ἑλληνομαθεῖς ἀλλοδαποί, ἐνῷ στὴν Κ. Διαθήκη ἦταν πάντοτε Ἕλληνες.

Οἱ περιπτώσεις ποὺ στὰ χειρόγραφα –καί γε στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις– τῆς Π. Διαθήκης ἀπαντῶνται τέτοιοι τύποι ῥημάτων εἶναι λιγώτερες ἀπὸ τὸ 1 χιλιοστὸ ὅλων τῶν χρήσεων ὅλων τῶν ῥημάτων, μόνο δὲ μεταξὺ αὐτῶν τῶν 48 ῥημάτων οἱ τέτοιοι σχηματισμοὶ ὡς περιπτώσεις χρήσεως εἶναι λιγώτερες ἀπὸ τὸ 1 ἑκατοστὸ ὅλων τῶν χρήσεών τους. γενικῶς δηλαδὴ ἡ χρῆσι τέτοιων τύπων σχηματισμοῦ ῥημάτων στὴν Π. Διαθήκη στατιστικῶς εἶναι μηδαμινή· κυριολεκτικὰ κροῦσμα. καὶ σ' ἄλλα ἑλληνικὰ κι ἑλληνιστικὰ κείμενα ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, σύγχρονά της ἢ μεταγενέστερά της, βρῆκα μόνο μία περίπτωσι, *ἐτηροῦσαν,* σὲ χριστιανικὸ πάπυρο τοῦ Δ΄ αἰῶνος (Πάπυρος Ὀξυρρύγχου 1602,6· βλ. Κ. Σιαμάκη, Χριστιανικοὶ πάπυροι, 29). καὶ τὰ ἴδια 48 αὐτὰ ῥήματα πολὺ περισσότερες φορὲς ἀπαντῶνται μὲ τὸν κανονικὸ σχηματισμό τους· ὅλα τὰ 48 ῥήματα καὶ στὸ ἴδιο βιβλίο καὶ στὸ ἴδιο χειρόγραφο ἑνὸς βιβλίου. σαφῶς τὸ σφάλμα εἶναι αὐτοὶ οἱ σχηματισμοί τους σὲ *-οσαν -οῦσαν,* καὶ ὄχι ὁ κανονικὸς σχηματισμός των σὲ *-ον -ουν.* ἀκόμη καὶ στὸν ἴδιο στίχο τὸ ἴδιο ῥῆμα στὰ ἴδια χειρόγραφα ἀπαντᾶται καὶ μὲ τοὺς δύο σχηματισμοὺς *-ον* καὶ *-οσαν* ταυτόχρονα, ὅπως λ.χ. στὸ στίχο Ἰε 39,9 ποὺ σὲ μερικὰ χειρόγραφα –καί γε «κριτικὲς» ἐκδόσεις– γράφεται *καθαριῶ αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν, ὧν* ***ἡμάρτοσάν*** *μοι, καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ὧν* ***ἥμαρτόν*** *μοι.* τὸ αἴτιο τῆς

ἐμφανίσεως τῶν βαρβαριζουσῶν αὐτῶν καταλήξεων *ἐλάβοσαν* καὶ *ἐποιοῦσαν* ἀντὶ τῶν κανονικῶν *ἔλαβον* καὶ *ἐποίουν* εἶναι τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δυὸ ποὺ θὰ δείξω ἢ καὶ τὰ δυὸ σὲ συνδρομή.

1. Μιὰ βαρβαρόφωνη ἰσοπέδωσι, ἀπ' αὐτὲς ποὺ ἄρχισαν νὰ χώνωνται στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα μισὸ αἰῶνα μετὰ τὴν ἀρχὴ τῆς ἑλληνοκρατίας, καὶ στὶς ὁποῖες ὀφείλεται ἡ διάπλασι τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς τῶν ἑλληνιστικῶν κι ἑλληνορρωμαϊκῶν χρόνων, κι αὐτὴ κατὰ τὴ γνώμη μου, ποὺ διατύπωσα παλιότερα (Ὁ βασικὸς κανόνας τῆς συνθέσεως τῶν ῥημάτων, Θεσσαλονίκη 1993, σελ. 15), εἶναι ἀκριβέστερα ἡ ὕστερη κοινή, ἐνῷ πρότερη κοινὴ εἶναι καὶ πρέπει νὰ λέγεται ἡ σφαλερῶς λεγόμενη ἀττικὴ διάλεκτος, ἡ ὁποία προέκυψε κατὰ τὸ συνασπισμὸ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Περσῶν (492-401 π.Χ.) μὲ τὴν ἀνισόποση ἀνάμιξι καὶ κοινὴ πλέον ἐξέλιξι τῶν τριῶν ἀρχαϊκῶν διαλέκτων, δωρικῆς αἰολικῆς καὶ ἰωνικῆς. οἱ βαρβαρόφωνοι, ποὺ κατὰ τὴν ἑλληνοκρατία στὶς χῶρες των ἔγιναν ἑλληνόγλωσσοι, σχημάτιζαν τὸ γ΄ πληθυντικὸ πρόσωπο τοῦ β΄ ἀορίστου καὶ παρατατικοῦ σὲ *-οσαν* (ἀντὶ *-ον*) καὶ τοῦ συνῃρημένου παρατατικοῦ σὲ *-οῦσαν* (ἀντὶ *-ουν*), ἰσοπεδώνοντάς τα μὲ τὸν α΄ ἀόριστο σὲ *-σαν (ἔλυσαν),* ποὺ ἐκπροσωποῦσε τὰ περισσότερα ῥήματα, καὶ μὲ τὸν παρατατικὸ τοῦ συχνοτέρου ὅλων τῶν ῥημάτων *ἦσαν.*

2. Ἡ δεύτερη αἰτία δὲν εἶναι γλωσσικὴ ἀλλὰ παλαιογραφική. κατὰ τὰ ἑλληνορρωμαϊκὰ χρόνια ὑπῆρχε στὰ χειρόγραφα ἕνα δυσανάγνωστο βραχυγραφικὸ σύμβολο τοῦ τελικοῦ *-N* τῆς καταλήξεως τοῦ γ΄ πληθυντικοῦ τοῦ β΄ ἀορίστου καὶ τοῦ παρατατικοῦ *(ἔλαβον - ἐποίουν),* τὸ ὁποῖο ἦταν, ὅπως βλέπουμε σὲ σῳζόμενα πλέον χειρόγραφα, μιὰ ἁπλῆ ἀνωφερὴς λοξὴ εὐθεῖα γραμμή ⁄, ποὺ ἀπὸ κάποιον ἀντιγραφέα χειρογράφων (ἢ κάποιους) ἀντὶ *-N* παραναγνώστηκε *-ΣΑΝ.* καὶ συνέπεσαν καὶ τὰ δύο αἴτια. κι αὐτὸ ὑπολογίζω ὅτι ἄρχισε τὸν Β΄ αἰῶνα. ἡ παρανάγνωσι τοῦ βραχυγραφικοῦ - στενογραφικοῦ καταληκτικοῦ συμβόλου ἔγινε μὲ τὴν ἐπίδρασι τῆς ἤδη γνωστῆς κι ἐν χρήσει βαρβαρόφωνης ἰσοπεδωτικῆς καταλήξεως *-ΣΑΝ (ΕΛΑΒΟΣΑΝ - ΕΠΟΙΟΥΣΑΝ).* κι ἔπειτα περάστηκε ἀπὸ κάποιον ὀλιγογράμματο ἀντιγραφέα σὲ μερικὰ μεταγενέστερα χειρόγραφα τῶν Ἑβδομήκοντα.

Διώρθωσα ὅλους τοὺς σφαλεροὺς καὶ μὴ γνησίους τύπους *ἡμάρτοσαν* καὶ *ᾠκοδομοῦσαν* σὲ *ἥμαρτον* καὶ *ᾠκοδόμουν.*

Ὅσο γιὰ τὸ ῥῆμα *ἐπυξόνουν,* πέρα ἀπὸ τὸ ὅτι διώρθωσα τὶς βαρβαρίζουσες γραφές του στὰ χειρόγραφα *ἐπιξονοῦσαν ἐπηξονοῦσαν ἐπεξονοῦσαν* σὲ *ἐπυξόνουν* μὲ *υ,* διότι παράγεται ἀπὸ τὰ *πύξος (=πυξάρι)* καὶ *πυξίον,* ποὺ ἐν τέλει σημαίνει «βιβλίον» εἴτε σὲ ῥόλο εἴτε σὲ ῥαφτὸν τόμο, ὅπως καὶ λέγεται τὸ βιβλίο ἔτσι τόσο στὴν Π.

Διαθήκη (Ἡσ 32,9· Ἀβ 2,2) ὅσο καὶ στοὺς Καισάριο Ναζιανζηνό, Γρηγόριο Νύσσης, Ἐπιφάνιο Κύπρου, Παλλάδιο, Νεῖλο μοναχό, καὶ πολλοὺς ἄλλους (Καισάριος Ναζ., Διάλ. 4,174 PG 38,1184. Γρηγόριος Νύσσ., Εἰς τὰ Ἄσματα, ὁμ. 14 PG 44,1076b. Ἐπιφάνιος Κύπρου, Πανάρ. 73,5 Pg 42,412c. Παλλάδιος, Βίος Ἰω. Χρυσ., 12 PG 47,43. Νεῖλος μον., Ἐπιστ. 1,108 Φλαβιανῷ PG 79,129ab), κι ὅπως ἀνέπτυξα *διὰ πολλῶν τεκμηρίων* στὸ εἰδικὸ κωδικολογικὸ σύγγραμμά μου «Γραφικὰ» τὸ 1988. στοὺς Ἑβδομήκοντα *ἐπυξόνουν* σημαίνει ἀκριβῶς «βιβλιογραφοῦσαν». τὸ ῥῆμα *πυξονῶ* εἶναι ἅπαξ λεγόμενο σ' ὅλη τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γραμματεία καὶ τὸ ἀποκαθιστῶ καὶ τὸ ἑρμηνεύω γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ. χρησιμοποιεῖται στὸ μωσαϊκὸ Νόμο (No 173,20). οἱ λαθεμένοι τύποι του ὄχι μόνο ἐπικρατοῦν στὰ χειρόγραφα καὶ στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις ἀλλὰ περιλήφθηκαν καὶ στὸ Λεξικὸ τῶν Liddell - Scott· πολὺ γενικευμένο σφάλμα.

83. *Παθῦρις*

Ἰε 53,1. Τὸ ἄκλιτο ὄνομα τῆς αἰγυπτιακῆς πόλεως (Ἰε 53,1· 16· Ἰζ 37,15· 39,14) στοὺς θύραθεν παπύρους σ' ὁποιαδήποτε πτῶσι γράφεται *Παθῦρις* (σημερινὴ Γκαμπαλέν), καὶ ὄχι ποτὲ ὡς κλιτὸ *ΠΑΘΟΥΡΗΣ ΦΑΘΟΥΡΗΣ Παθούρης Παθούρῃ Φαθουρῆς,* ὅπως ἔχουν τὰ χειρόγραφα κι ἀκολουθοῦν τυφλὰ κι ἀπὸ χωρίο σὲ χωρίο διαφορετικὰ κι ἀντιφατικὰ οἱ ἄκριτες «κριτικὲς» ἐκδόσεις τῶν ἀγραμμάτων καὶ οἱ ἀνατυπώσεις των. ὅταν ἐπὶ Πτολεμαίου Β΄ (285-246) γίνεται ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ περιλαμβάνει φυσικὰ καὶ τοὺς Προφῆτες καὶ ὅλη τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, τὸ ἑλληνικὸ *υ,* ὅπως εἶπα, προφέρεται ἀκόμη σὰν τὸ σημερινὸ *ου,* ὅπως στὶς λέξεις *μύσταξ - μουστάκι, ῥυκάνη - ῥουκάνι - ῥουκανίδια, τυκάνη - τουκάνη, κύπελλον - κούπα, κυτίον - κουτί, τρυφὴ - τρούφα, σκυτία - σκουτιά, στυππίον - στουππί, τύμπανον - τούμπανο,* κλπ., ὅπως δείχνουν καὶ οἱ ἐν λόγῳ θύραθεν πάπυροι. στὶς δὲ ἐπὶ σκληρῆς ὕλης ἑλληνιστικὲς ἐπιγραφὲς μαρτυρεῖται καὶ *Παθυρίτης νομὸς* τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. ὄψιμη καὶ σφαλερὴ καὶ γι' αὐτὸ κι ἀσύμφωνη εἶναι ἡ ἀνευρισκόμενη στὰ χειρόγραφα γραφὴ *Παθούρης Παθούρῃ Φαθουρῆς* κλπ.. τὸ δὲ σφάλμα τῶν χειρογράφων καὶ ἡ ἀβελτηρία τῶν «κριτικῶν» ἐκδοτῶν εἶναι καὶ καταστροφὴ χρονολογικοῦ τεκμηρίου (πρβλ. διόρθωσι 29 *Κωρή*· καὶ *Δαυῖδ - Νταούτ*)· βλᾶκες· βάλε τὸν κόλο μάγειρα νὰ σοῦ μαγειρέψῃ σκατά.

84. Ἡμερομηνίες τοῦ Ἰεζεκιήλ

Ἰζ 1,1. Ὁ Ἰεζεκιὴλ σημειώνει δεκατρεῖς ἡμερομηνίες. στὸν ἀκόλουθο πίνακα ἐμφαίνεται πῶς παραδίδονται στὰ χειρόγραφα τῶν Ο΄, στὸ μασοριτικὸ καὶ στὴ vulgata τῶν Βαρανίνα - Ἱερωνύμου, καὶ πῶς τὶς διορθώνω· διότι ἀναντιρρήτως παραδίδονται πλημμελῶς.

Ἐδάφιο	Διόρθωσί μου	Χειρόγραφα Ο΄	Μασοριτικὸ - Vulgata
Α 1,2	5 - 4 - 4	5 - 4 - 30	5 - 4 - 30
2,1	12 - 4 - 4	12 - 4 - 30	12 - 4 - 30
6,1	5 - 5 - 6	5 - 5 - 6	5 - 6 - 6
19,1	10 - 5 - 7	10 - 5 - 7	10 - 5 - 7
27,1	10 - 10 - 9	10 - 10 - 9	10 - 10 - 9
29,1	5 - 12 - 12	5 - 12 - 12	5 - 10 - 12
Β 32,1	1 - 1 - 13	1 - 3 - 11	1 - ; - 11
37,1	1 - 1 - 13	1 - 10 - 10	11 - 10 - 10
38,1	1 - 1 - 13	1 - 1 - 27	1 - 1 - 27
40,1	7 - 1 - 13	7 - 1 - 11	7 - 1 - 11
41,1	1 - 3 - 13	1 - 3 - 11	1 - 3 - 11
42,1	1 - 12 - 13	1 - 12 - 11	1 - 12 - 12
43,1	15 - 1 - 14	15 - 1 - 12	15 - ; - 11

Ἡ νέα συνήθεια τῶν ἡμερομηνιῶν, ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορ, ὅπως καὶ ἡ *κοπὴ* νομισμάτων, συνεχίζεται στοὺς Ἀγγαῖο καὶ Ζαχαρία καὶ στὴν Ἀνάβασιν ἀπὸ τοὺς Ζοροβάβελ καὶ Νεεμία. τὸ μέγα κατακτητικὸ κίνημα τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ποὺ ἀλλοίωσε τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολή, ἦταν δηλαδὴ συνάμα κι ἕνα τεχνολογικὸ ἅλμα τόσο στὰ ὁπλικὰ συστήματα ὅσο καὶ στὴ λοιπὴ τεχνολογία, ὅπως τέτοιο ἦταν καὶ τὸ παρόμοιο καὶ ἀντιστρόφου γεωγραφικῆς φορᾶς κατακτητικὸ κίνημα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. ἀπὸ τότε ὅλα τὰ γραπτὰ ἀπομνημονεύματα (στρατιωτικά, πολιτικά, προφητικά, κλπ.) ἀρχίζουν μὲ ἀναγραφὴ ἡμερομηνίας. ἡ *χάραξις* καὶ ἡ *σφίγξις* (μὲ ἐκτυπωτικὴ τανάλια - *τυπάριον*) τῶν νομισμάτων ἀντικαθίστανται μὲ τὴν *κοπή*. ἔτσι λ.χ. κι ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος εἶναι τὸ κίνημα ποὺ μὲ τὰ ἅρματα τοῦ ἱππικοῦ εἰσήγαγε στὴν τεχνολογία τὴν *ἑρπύστρια* ἀντὶ γιὰ τὴ ῥόδα, καὶ τὴ χρῆσι τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας. ὁ Ἰεζεκιὴλ εἶναι ὁ ἀρχαιότερος προφήτης ποὺ βάζει στὶς προφητεῖες του ἀριθμητικὲς ἡμερομηνίες. καὶ τὸν μιμοῦνται οἱ μεταγενέστεροί του προφῆτες Δανιήλ, Ἀγγαῖος, καὶ Ζαχαρίας. σπουδαιότατα χρονολογικὰ τεκμήρια ἄγνωστα κι ἀπαρατήρητα ἐκ μέρους τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» τῶν προτεσταντῶν καὶ τῶν παπικῶν· τὰ τσόκαρα ἔχουν μόνο «ἀπόψεις»· ἀπὸ «ἀπόψεις» ἄλλο τίποτε. νὰ μὴν πῶ πάλι καμμιὰ χωριάτικη παροιμία γιὰ τὶς εἰδεχθεῖς μουτσοῦνες των.

85. *Ὅτι - διότι*

Ἰζ 3,45. *Ὅτι - διότι (γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος)* - Ἰεζεκιήλ *ὅτι* 30 φορές· *διότι* 28 φορές.

ὅτι						*διότι*					
	15		7	45	9	4	10		17	28	14
5	34		13		26		13	19	12		19
6	56	37	7	46	5	5	7		19	30	5
7	14		19		15	6	56		36		11
11	11	38	7	47	17	7	13		41	31	12
	31	39	7	51	28	8	3		43		27
14	6		18		47	11	11	20	4	36	5
15	69	40	7	52	33		17	23	18		
31	4	44	12		71		31	24	7		
36	4		15			17	13	26	61		

Ἡ φράσι στὸν Ἰεζεκιὴλ εἶναι συνηθισμένη ὑπογραφὴ τοῦ Κυρίου σὲ προφητεῖες. τὸ ῥῆμα εἶναι πάντοτε γνωστικό· *γνώσεσθε γνώσονται ἐπιγνώσῃ ἐπιγνώσεται ἐπιγνώσεσθε ἐπιγνώσονται,* κι ὡς ἀντικείμενο ἀκολουθεῖ ἡ εἰδικὴ πρότασι *ὅτι ἐγὼ Κύριος.* ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος *ὅτι* στὰ χειρόγραφα τὶς μισὲς περίπου φορὲς παραναγινώσκεται ὡς *διότι·* ἐπειδὴ τὸ δασυνόμενο κι ὀξυνόμενο *ὅ* τοῦ *ὅτι* γραφόταν πολλὲς φορὲς μὲ δυσανάγνωστο βραχυγραφικὸ σκαρίφημα, ποὺ θυμίζει λίγο τὸ *δ (δέλτα)·* τὸ *διότι* εἶναι παρανάγνωσι τοῦ *ὅτι.* τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ σὲ τρία χωρία τοῦ Ζαχαρίου (2,59· 3,7· 10,10) καὶ σὲ δύο τοῦ Μαλαχίου (3,6· 8,2). ἁπαξάπαντες οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες τοῦ βιβλικοῦ κειμένου ἀποδείχτηκαν κατώτεροι κι αὐτῆς τῆς περιστάσεως. δὲν διδάχτηκαν ἀπὸ τὶς ἄλλες μισὲς φορές, ποὺ στὴν ἴδια εἰδικὴ πρότασι ὁ σύνδεσμος εἶναι εὐανάγνωστος ὡς *ὅτι·* καὶ δὲν ὑπάρχει εἰδικὸς σύνδεσμος *διότι·* καὶ ἀντικείμενο τῶν γνωστικῶν ῥημάτων εἶναι ἡ εἰδικὴ πρότασι. στὰ ἑλληνικά τους βαθμολογοῦνται μὲ μηδέν.

86. Ἐπιμέτρησι ἐτῶν στὸ Δανιὴλ

Δα 3,32-43. Στὴ μοναδικὴ χρονομετρικὴ καὶ φοβερὴ τρίτη ἀποκάλυψι τοῦ Δανιὴλ οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ Θεοδοτίωνος συμφωνοῦν, οἱ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος σιωποῦν, κι ὁ Θεοδοτίων διαφωνεῖ. οἱ πολλοὶ εἶναι τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα ὅπως παραδίδεται στὰ χειρόγραφα, τὸ μασοριτικὸ σκεύασμα, ἡ λατινικὴ βουλγάτα, ἡ συριακὴ μετάφρασι, ἡ

ἀραβική, ἡ ἑλληνόγλωσση ἰουδαϊκὴ μαρκιανή, οἱ πέντε προτεσταντικὲς μεταφράσεις τοῦ μασοριτικοῦ, γερμανικὴ τοῦ 1534, γαλλική, ἱσπανική, ἰταλική, ἀγγλικὴ τοῦ 1611, ἀγγλικὴ τοῦ 1901, οἱ Νεοέλληνες μεταφρασταὶ Βάμβας, Χαστούπης, Γιαννακόπουλος, Κολιτσάρας, Ν. Βασιλειάδης, χιλιασταί, κι ὁ Βέλλας μὲ τοὺς ἐκδημοτικιστάς του. αὐτοὶ δίνουν σὲ *ἑβδομάδες ἐτῶν,* δηλαδὴ ἑφταετίες, –ἐπειδὴ ἡ ἑφταετία γιὰ τοὺς Ἑβραίους ἦταν χρόνος ποὺ ἔληγε μὲ σεισάχθεια–, δίνουν τρεῖς ἀριθμούς· 70· 7 + 62· καὶ 1. ὁ Θεοδοτίων δίνει

ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες

ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑξήντα δύο < ; >

ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καιροὺς καὶ ἑξήκοντα καὶ δύο ἔτη

τόσο τὸ στραπάτσο τοῦ Θεοδοτίωνος ὅσο καὶ ἡ σιωπὴ τῶν Ἀκύλα καὶ Συμμάχου δείχνουν ὅτι τὸ πρόβλημα εἶναι ἀρχαῖο· καὶ «ἄλυτο»· καὶ νομίζω ὅτι ξεκινάει ἀπὸ τὸ μασοριτικὸ τοῦ Ἀκιβά. ἐπὶ πλέον οἱ Ἰουδαῖοι «βιβλικοὶ» γενικῶς δὲν καταλάβαιναν τὸ κείμενο τῶν Ο΄.

Στὸ κείμενο τῶν Ο΄, τὸ πλὴν τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν, ὑπάρχει ἕνα κεντρικὸ πρόσωπο - ὅριο τῶν γεγονότων ποὺ λέγεται *ΧΡΙΣΤΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ,* κι αὐτὸ δημιουργοῦσε στοὺς Ἰουδαίους πονοκέφαλο καὶ μανία γιὰ παραχάραξι τοῦ κειμένου. στὴν Π. Διαθήκη *χριστοὶ* λέγονται πολλοί· ἀρχιερεῖς, βασιλεῖς, προφῆτες. στὴν Κ. Διαθήκη *χριστοὶ* γενικῶς ἀναφέρονται μία μόνο φορά (Ἑβ 14,30), ὅλες δὲ τὶς ἄλλες καὶ πολλὲς φορὲς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. κι ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ποὺ ταραχίζει τοὺς Ἰουδαίους, καθὼς στὸ ἐν λόγῳ χωρίο τοῦ Δανιὴλ προφητεύεται ὡς *Χριστὸς ἡγούμενος,* τὸ χωρίο παραχαράχτηκε, καὶ ἡ παραχάραξι φαίνεται.

Στὴν ἐν λόγῳ τρίτη ἀποκάλυψι τοῦ Δανιὴλ οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἐτῶν λέγονται ὡς ὅρια καὶ διανύσματα χρόνων. ὁ Κύριος ἀποκαλύπτει στὸν προφήτη χρονομετρικῶς καὶ συνοπτικῶς τὰ μέλλοντα μέχρι κάποιο τέλος. κι αὐτὸ τὸ τέλος εἶναι ἡ *ἐν δυνάμει* (Μρ 35,15) ἔλευσι τῆς ἐν Χριστῷ βασιλείας τοῦ θεοῦ, δηλαδὴ τὸ γεγονὸς τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ καταστροφῆς τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ της καὶ ἀκυρώσεως τῆς μωσαϊκῆς ἱερωσύνης καὶ λατρείας, στὸ βαθμὸ ποὺ νὰ μὴν μπορῇ πλέον ν' ἀνευρεθῇ ἡ φυλὴ τοῦ Λευΐ μέχρι καὶ σήμερα καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ ἐπαναληφθοῦν οἱ θυσίες ζῴων, καὶ οἱ Ἑβραῖοι νὰ διασκορπισθοῦν. ἡ προφητεία τοῦ Δανιήλ, ὅπως καὶ κάθε προφητεία τῆς Π. Διαθήκης ἀποκλείεται ν' ἀναφέρεται πέρα ἀπ' αὐτὸ τὸ τέλος τὸ κατὰ τὸ 70 μ.Χ.. τ' ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα καὶ μέχρι τὴ δευτέρα παρουσία τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου οὐδέποτε ἀποκαλύπτονται σὲ προφῆτες τῆς Π. Διαθήκης. κι ὁπωσδήποτε στὸ Δανιὴλ ὁ Κύριος μιλάει πάντοτε γιὰ τὰ μέλλοντα τὰ μέχρι τὸ 70 μ.Χ., ὅταν ἡ σχέσι τοῦ θεοῦ μὲ τὸν ἀρχαῖο περιούσιο λαό του λήγει ὁριστι-

κῶς καὶ ἀμετακλήτως. σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάνυσμα ἀναφέρεται μὲ τὰ τέσσερα *θηρία,* τὸ βαβυλωνιακὸ κράτος *(λέαινα),* τὸ περσικό *(ἄρκος),* τὸ ἑλληνικό *(πάρδαλις),* καὶ τὸ ῥωμαϊκό *(θηρίον φοβερόν)* στὴν πρώτη ἀποκάλυψί του (κεφ. 1) στὸ Δανιήλ. στὸ ἴδιο διάνυσμα ἀναφέρεται κατὰ τὴ δεύτερη ἀποκάλυψί του (κεφ. 2) μὲ τὸν *κριὸν* (Πέρσες), τὸν *τράγον* (Ἕλληνες τοῦ Ἀλεξάνδρου), καὶ τὰ *τέσσαρα κέρατα* (διαδόχους τοῦ Ἀλεξάνδρου). καὶ στὴν τέταρτη ἀποκάλυψί του (κεφ. 4) μὲ τὴ λεπτομερέστερη ἑστίασι στοὺς Πέρσες καὶ στοὺς Ἕλληνες καὶ στὴ συμπεριφορά τους ἔναντι τοῦ περιουσίου Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ πάλι ἀναφέρεται στὸ ἴδιο χρονικὸ διάνυσμα. ἔτσι καὶ στὴν ἐν λόγῳ τρίτη ἀποκάλυψι (κεφ. 3) ἀναφέρεται πάντοτε στὸ ἴδιο χρονικὸ διάνυσμα. ἐπαναλαμβάνω, ὁποιαδήποτε προφητεία τῆς Π. Διαθήκης ἀναφέρεται μόνο μέχρι τὸ 70 μ.Χ.. τὰ μετὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἶναι ἡ περιοχὴ στόχου τῶν προφητειῶν τῆς Κ. Διαθήκης, στὴν ὁποία οὐδέποτε ἐπεκτείνονται οἱ προφητεῖες τῆς Π. Διαθήκης.

Αὐτὰ ὅμως τ' ἀντιλαμβάνονται ἔτσι σωστὰ μόνον οἱ διάδοχοι πιστοὶ τοῦ Κυρίου, δηλαδὴ οἱ Χριστιανοί. ὅσοι Ἑβραῖοι δὲν ἔγιναν Χριστιανοί, ἐξακολουθοῦν νὰ πιστεύουν ὅτι θὰ ὑπάρξῃ καὶ ἄλλη ἐθνικὴ ἀποκατάστασι στὶς πνευματικές των σχέσεις μὲ τὸν Κύριο, σὰν ἐκείνη τὴν ἐπὶ Κύρου, Δανιήλ, Ζοροβάβελ, Ἔσδρα, καὶ Νεεμίου. πιστεύουν ὅτι ὁ Κύριος θὰ συνεχίσῃ ν' ἀσχολῆται μ' αὐτοὺς ὡς ἔθνος ἀεννάως. δὲν ἔχουν ἀντιληφθῆ ὅτι μόνο προσωπικὴ ἀποκατάστασι κάνει πλέον ὁ Κύριος, καὶ ὄχι ἐθνική, ὅτι μετὰ τὴ συντριβή τους καὶ τὸ διασκορπισμό τους κατὰ τὸ 70 μ.Χ. δὲν ὑπάρχει κανεὶς περιούσιος λαὸς τοῦ θεοῦ μὲ ἐθνικὸ - βιολογικὸ κριτήριο, ἀλλ' ὅτι ὁ θεὸς ἀνατέλλει μὲν τὸν ἥλιο του καὶ βρέχει τὴ βροχή του *ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους* καὶ γιὰ ὅλα τὰ ἔθνη ἀνεξαιρέτως, ἀλλὰ πνευματικὴ σύνδεσι δέχεται μόνο κατ' ἄτομο πλέον ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη ἀνεξαιρέτως, ἐνῷ τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάστασι κανενὸς ἔθνους δὲν τὴν ἔχει πλέον στὸ σχέδιό του· ὅτι ὁ περιούσιος λαός του εἶναι τὸ σύνολο τῶν πιστῶν του Χριστιανῶν ὁποιασδήποτε ἐθνικότητος, εἴτε εἶναι Ἰσραηλῖτες εἴτε ὁποιασδήποτε ἄλλης ἐθνικότητος. αὐτὸ ὑποσχέθηκε ἄλλωστε στὸν Ἀβραάμ.

Γι' αὐτὸ οἱ ἀντιχριστιανοὶ Ἰουδαῖοι δὲν δέχονται οὔτε τὴν ἀμετάκλητη πλέον ἐθνικὴ ἀποβολή τους ἀπὸ τὸν Κύριο οὔτε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ κατ' ἄνθρωπον Ἑβραῖος καὶ Ναζωραῖος, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖο σταύρωσαν, ἀλλ' ἀναστήθηκε, ὅτι εἶναι ὁ στόχος ὅλων τῶν προφητειῶν τῆς Π. Διαθήκης καὶ τὸ κριτήριο ὅλων τῶν πνευματικῶν ἐξελίξεων καὶ τὸ ἐπίκεντρο τῆς πανανθρωπίνης ἱστορίας. κι ὅταν μετὰ τὸ 70 μ.Χ. διάβαζαν τὸν Δανιήλ, κι ἐν προκειμένῳ τὴν ἐν λόγῳ τρίτη ἀποκάλυψί του, μὲ κανέναν τρόπο δὲν δέχονταν ὅ-

τι ὁ *Χριστὸς ἡγούμενος* καὶ *ἅγιος ἁγίων* τῆς προφητείας εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος. δὲν δέχονταν ἐπίσης ὅτι τὰ ὅρια τῶν χρονικῶν διανυσμάτων, ποὺ φαίνονται στὴν ἀποκάλυψι αὐτή, εἶναι τὸ ἔτος τῆς πρώτης δημοσίας ἐμφανίσεώς του καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ κηρύγματός του, τὸ ἔτος τῆς σταυρώσεως θανατώσεως καὶ ἀναστάσεώς του, καὶ τὸ ἔτος ποὺ οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἔγιναν ὁ μόνος κι αἰώνιος διάδοχός του ὡς λαὸς τοῦ Κυρίου, τοῦ τέως Κυρίου τῶν Ἑβραίων, ἐνῷ αὐτοὶ ὡς ἔθνος εἶναι ὁριστικῶς κι ἀμετακλήτως ἀποβεβλημένοι· τὸ 70 μ.Χ..

Ἔφαγαν λοιπὸν τὰ σίδερα, στὸ πρόσωπο τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀντιχρίστου Ἀκιβά, νὰ παραποιήσουν τὸ κείμενο τῆς προφητείας αὐτῆς τοῦ Δανιήλ, ἀλλάζοντας τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἐτῶν, γιὰ νὰ φαίνωνται ἄλλα χρονικὰ διανύσματα καὶ σημεῖα, ἄλλα γεγονότα σ' ἄλλους καιροὺς ἄσχετους μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου τοῦ σταυρωθέντος ἀπ' αὐτούς, σὰ νὰ μὴν ὑπῆρξε ποτέ. ἤθελαν μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐξαφανιστῇ αὐτὸς ὁ τόσο ὀχληρὸς στὴ συνείδησί τους. κι ἔφτασαν στὸ σημεῖο νὰ ἐπιμένουν πεισματικὰ *(σκληροτραχήλως)* ὅτι ὁ πρώην Κύριός των εἶναι μὲν ὁ παντοδύναμος καὶ παντοκράτωρ ποὺ δημιούργησε καὶ κυβερνάει τὸ σύμπαν, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ τρία πράγματα· δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ ἄνθρωπος, δὲν μπορεῖ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ παρθένο, ὅσο κι ἂν τὸ θέλῃ, καὶ δὲν μπορεῖ ν' ἀναστηθῇ, ἂν κάποιος τὸν σκοτώσῃ ὡς ἄνθρωπο. κι ὅτι αὐτοὶ μποροῦν νὰ τὶς ξέρουν αὐτὲς τὶς ἀνικανότητές του, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ ἔξυπνοι. κι ἔρχομαι στὴν ἐπιστημονικὴ φιλολογικὴ κριτικὴ αὐτοῦ τοῦ χωρίου μὲ τοὺς ἀλλαγμένους ἀριθμοὺς ἐτῶν. (καὶ ἔχω πῆ ὅτι τὰ πιὸ εὐπρόσβλητα σημεῖα τῶν ἀρχαίων κειμένων στὴ χειρόγραφη παράδοσί τους εἶναι οἱ ἀριθμοί). τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς τροποποίησε τὸ 100-135 μ.Χ. ὁ Ἀκιβὰ ὡς παρασκευαστὴς τοῦ μασοριτικοῦ σκευάσματος, ἔπειτα διὰ τῶν Ἑξαπλῶν τοῦ Ὠριγένους περάστηκαν στὴ Χριστιανικὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν ἱεροσολυμιτικῶν Ἑβδομήκοντα, κι ἔπειτα διὰ τῶν Καππαδοκῶν «πατέρων τῆς ἐκκλησίας» καὶ θαυμαστῶν τοῦ Ὠριγένους διεισέδυσαν στὴ χριστιανικὴ Π. Διαθήκη. στόχος τῶν Ἰουδαίων ἀένναος εἶναι νὰ μὴ φαίνεται πουθενὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου. αὐτωνῶν εἶναι οἱ ἀριθμοὶ αὐτοί. κι αὐτὸ γιὰ τὸν προσεκτικὸ ἀναγνώστη εἶναι ἐμφανέστατο.

Οἱ 70 ἑφταετίες ἀπὸ τὸ διάταγμα τοῦ Κύρου (560 π.Χ.) περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑβραίων στὴ χώρα τους μέχρι «κάποιο σημεῖο» εἶναι 490 χρόνια· εἶναι 560 π.Χ. - 490 = 70 π.Χ.. τί συνέβη τότε; τίποτε ἀπολύτως. ἤδη τὸ 81 π.Χ. εἶχε ἀρχίσει ἡ ῥωμαϊκὴ κατοχὴ τοῦ Ἰσραὴλ μὲ τὸν Πομπήιο. ἔπειτα ἀπραξία καὶ ἡσυχία. ὕστερα ἄλλες 7 + 62 + 1 = 70 ἑφταετίες μέχρι τὸ 420 μ.Χ.. τί συνέβη στοὺς Ἑβραίους τὸ 420 μ.Χ., ἐπὶ Θεοδοσίου Β΄ τοῦ μικροῦ, 13 χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ

Χρυσοστόμου, καὶ τὴ χρονιὰ ποὺ πέθανε ὁ Ἱερώνυμος; τίποτε ἀπολύτως· ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἦταν ἐθνικὸ ὄνειρο κάποιων διασκορπισμένων στὴν Εὐρώπη Ἑβραίων ἀνάμεσα στὰ ἔτη 135 καὶ 400· ὅτι «Κάτι σπουδαῖο θὰ γίνῃ γιὰ μᾶς τοὺς σκόρπιους Ἑβραίους τὸ 235! κουράγιο ῥαγιᾶδες! ὄχι ὄχι, ἀλλὰ τὸ 335! ὄχι ὄχι, ἀλλὰ τὸ 420! κλπ. κλπ.». ἀναπτέρωσι ἐθνικῶν ὀνείρων καὶ ὀνειρώξεων ἀναρριπιζομένων κατὰ καιροὺς ἀπὸ διαφόρους ῥαββίνους - Ἀγαθαγγέλους· «Ὁ μαρμαρωμένος βασιλιᾶς», «Ἡ Πόλι», «Ἡ Ἁγιὰ - Σοφιά», «Τὸ ξανθὸν γένος», «Ἡ Κόκκινη Μηλιά», «Τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν ποὺ θὰ φτάσῃ μέχρι τὰ χαλινάρια τῶν ἀλόγων», καὶ ἄλλες τέτοιες γαργάρες διαφόρων ἀπατεώνων. συνηθισμένα πράγματα στὴν ὁποιαδήποτε θρησκομανῆ κουλτούρα. καὶ τὰ θύματα τοῦ παλαβοῦ Ἀκιβὰ μετὰ τὸ 135 μ.Χ., τὴ δεύτερη καὶ χειρότερη καταστροφὴ τῶν Ἰουδαίων, εἶχαν τὴν ἀλυτρωτικὴ κουλτούρα τους. κάποιοι παμπόνηροι τοποθετοῦσαν τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάστασί τους ὅλο καὶ πιὸ μακριά, στὸ πολὺ μετὰ τὸ θάνατό τους 420. κι αὐτὸ τὸ «μετὰ 7 ἑφταετίες, καὶ μετὰ 62 ἑφταετίες, καὶ μετὰ ἄλλη 1 ἑφταετία», δὲν εἶναι παρὰ οἱ διαδοχικὲς χίμαιρές των, ποὺ μ' αὐτὲς ὁ διάβολος τοὺς ἔπειθε νὰ μὴν προσέρχωνται στὴ Χριστιανικὴ πίστι, ἡ ὁποία βέβαια προσφέρθηκε στὴν ἀνθρωπότητα μέσῳ αὐτῶν. αὐτὲς οἱ χίμαιρες ὅμως διὰ τοῦ Ὠριγένους περάστηκαν καὶ στὴ χριστιανικὴ πλέον χειρόγραφη παράδοσι τοῦ Δανιὴλ καί γε ὅλης τῆς Π. Διαθήκης. καὶ οἱ προτεστάντες «κριτικοὶ» ἐκδότες τῶν Ἑβδομήκοντα, τοὺς ὁποίους μέχρι στιγμῆς ἀνατυπώνουν οἱ «Ὀρθόδοξοι», δὲν εἶχαν μυαλὸ καὶ κρίσι τὰ τσόκαρα νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν αὐτό.

Ὅταν ἀντιμετώπισα τὴν τέτοια κατάστασι τοῦ κειμένου τῆς παραγράφου αὐτῆς τοῦ Δανιήλ, κατάλαβα ὅτι πέρα ἀπ' ὁποιουσδήποτε ἀριθμούς, ἡ θεία ἀποκάλυψι στὸν προφήτη Δανιὴλ δύο μεγάλα καὶ ὄντως κοσμοϊστορικὰ γεγονότα, μεταγενέστερα τοῦ προφήτου αὐτοῦ, τοῦ ἀποκαλύπτει· ἕνα τὴν ἔναρξι τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἐννοώντας ὡς χρονικῶς συνημμένη καὶ τὴ θανάτωσί του κι ἀνάστασί του καὶ ἵδρυσι τῆς ἐκκλησίας, κι ἕνα τὴν κατὰ τὸ 70 μ.Χ. ἑδραίωσι τῆς ἐκκλησίας καὶ πάταξι τῶν ἀρνητῶν καὶ διωκτῶν αὐτῆς τῆς πίστεως, καὶ τὴν *ἐν δυνάμει* (Μρ 35,15) ἐπικράτησί της. τίποτε ἄλλο. κι αὐτὰ βέβαια, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσι τῆς προφητείας τοῦ Δανιήλ, εἶναι εὐυπολόγιστα, καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἐτῶν προφανέστατοι. ἡ διόρθωσι τῶν ἀριθμῶν, ποὺ κάνω, εἶναι ἑρμηνεία ἐκπληρωμένης προφητείας, ἁπλῆ ἐπιστημονικὴ κριτικὴ κειμένου, καὶ ὄχι «θεόπνευστη» τάχα ἑρμηνεία ἀναζητήσεως τοῦ χρόνου ἐκπληρώσεως κάποιας ἀνεκπλήρωτης ἀκόμη προφητείας, ποὺ εἶναι ἀδύνατη σὲ ἕναν μὴ θεόπνευστο. ἔκαναν κάτι τέτοιο οἱ βλάσφημοι ψευδο-«μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβὰ» ἢ χιλιασταὶ τὸ 1914, καὶ γελοιοποιήθηκαν μιὰ γιὰ

πάντα. ἡ ἑρμηνεία ἐκπληρωθησομένης προφητείας εἶναι βέβαια γρῖφος ἀπροσπέλαστος, ἡ ἑρμηνεία ὅμως προφητείας ἤδη ἐκπληρωμένης εἶναι ἱστορικὸ - ἐπιστημονικὸ πλέον ἔργο ἐφικτῆς ἐπιτυχίας. οἱ ἀριθμοὶ ἑφταετιῶν δὲν εἶναι οἱ ἐκ παραχαράξεως προκύψαντες 70 ἑφταετίες (=490 χρόνια) καὶ 7+62+1 ἑφταετίες (=ἄλλα 490 χρόνια), συνολικὰ σχεδὸν 1000 χρόνια, ἀλλὰ 84 ἑφταετίες (=588 χρόνια) ἀπὸ τὸ διάταγμα τοῦ Κύρου, ποὺ λέγεται ῥητῶς, μέχρι τὴν ἔναρξι τοῦ κηρύγματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κατ' ἄνθρωπον Ναζωραίου ἀμέσως μετὰ τὴ βάπτισί του, καὶ ἄλλες 6 ἑφταετίες (=42 χρόνια) μέχρι τὸ 70 μ.Χ., ὅταν τὸ κήρυγμά του ἐμπεδόθηκε καὶ οἱ ἐχθροί του πρὸς τὸ παρὸν ἐξουδετερώθηκαν *ἐν δυνάμει* (Μρ 35,15). μὲ δύναμι ἔνοπλη ὄχι βέβαια τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ τῶν εἰδωλολατρῶν 'Ρωμαίων, ποὺ εἶναι στὴ συνέχεια καὶ ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες θανάσιμοι ἐχθροὶ καὶ τῶν Χριστιανῶν. ἀλλ' αὐτὸς ὁ νέος περιούσιος λαὸς τοῦ θεοῦ ὄχι μόνο δὲν συντρίφτηκε, ἀλλὰ καὶ γιγαντώθηκε. διότι αὐτοὶ ἦταν ἡ *βασιλεία τοῦ θεοῦ.* λέει μάλιστα ἡ ἀποκάλυψι τοῦ Δανιὴλ αὐτὴ ὅτι ἡ παῦσι τῆς λατρείας θὰ γίνῃ προτοῦ νὰ συμπληρωθῇ ἡ τελευταία ἑφταετία· διότι ἔγινε ὄχι κατὰ τὴν ἅλωσι τοῦ 70 μ.Χ., ἀλλὰ τὸ 66 ἢ 67 μ.Χ. κατὰ τὸν ἐγκλεισμὸ τῶν πολιορκημένων, ὅταν ὄχι μόνο γιὰ τὶς θυσίες δὲν εἶχαν σφάγια, ἀλλ' οὔτε καὶ γιὰ νὰ φᾶν καὶ νὰ ἐπιζήσουν· τόσο, ὥστε ἔσφαζαν καὶ μαγείρευαν κι ἔτρωγαν τὰ παιδιά τους, ὅπως ἱστορεῖ κι ὁ τότε ἀρχιστράτηγός τους Ἰώσηπος.

Αὐτὰ ἀποκάλυψε ὁ Κύριος στὸ Δανιὴλ μὲ τὴν τρίτη αὐτὴ ἀποκάλυψί του, ὅπου γιὰ πρώτη καὶ μόνη φορὰ δίνει σὲ προφήτη καὶ ἀριθμοὺς ἐτῶν. φοβερὴ προφητεία. ὅλα φαίνονται σαφῶς.

Ἐπιμετρῶ τὰ ἔτη τῶν δύο περιόδων, ἐκ τῶν ὑστέρων βέβαια, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσι τῆς προφητείας, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι προφήτης, ἀλλὰ γραμματικὸς καὶ ἱστορικός, καὶ φυσικὰ ὑπολογίζω εὔκολα σωστὰ νηφάλια κι ἀπροκατάληπτα. δὲν τὸ παίζω ἐμπνευσμένος ἑρμηνευτὴς ἀλλὰ πεζὸς καὶ πρακτικὸς ἐπιστήμων. βέβαια δὲν εἶναι δυνατὸν οἱ Ἰουδαῖοι ν' ἀποδεχτοῦν τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀληθινὴ ἢ τὴν ἀκύρωσι καὶ κατάργησι τῆς θρησκείας των ὡς γεγονὸς καὶ μάλιστα προφητευόμενο ἀπὸ τὸν προφήτη Δανιήλ. ἀλλ' ὁ Κύριος δὲν τοὺς ῥώτησε.

Διώρθωσα τοὺς ἀριθμοὺς ὅπως τοὺς διευκρινίζω ἐδῶ καὶ τοὺς ἔχω καὶ στὴν ἔκδοσί μου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ στὴ μετάφρασί μου.

87. *τεσσαρακοστὸν ἔτος - τεσσαράκοντα ἔτη*

Ζα 2,6· *...Τὰς πόλεις Ἰούδα, ἃς ὑπερεῖδες τοῦτο τεσσαρακοστὸν ἔτος.*

Ζα 4,8· *Ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη μὴ νηστείαν νενηστεύκατέ μοι;*

Οἱ προφητεῖες αὐτές, ὅπως εἶπα, ἔχουν καὶ χρονολογήσεις· ἡ πρώτη *τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Δαρείου,* ἡ δεύτερη *τὸ τέταρτον ἔτος τοῦ Δαρείου.* τὰ ἔτη αὐτὰ εἶναι 521 καὶ 518 π.Χ.. κι ἀπὸ τὸ 560 π.Χ. ποὺ ἔγινε ἡ ἐπανεγκατάστασι τῶν Ἰουδαίων στὴ χώρα τους μετὰ τὴ λῆξι τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἔχουν περάσει 39 καὶ 42 χρόνια. γι' αὐτὸ διώρθωσα καὶ στὰ δυὸ χωρία τὸ *ἑβδομηκοστὸν* καὶ τὸ *ἑβδομήκοντα,* ποὺ ἔχουν τὰ χειρόγραφα, σὲ *τεσσαρακοστὸν* καὶ *τεσσαράκοντα.* τὰ λάθη ἐνδέχεται νὰ ἔγιναν σὲ χειρόγραφα ποὺ ἀντὶ τῶν δύο λέξεων εἶχαν ἀριθμούς· *Ο.* ὁπότε πολὺ εὔκολα τὸ *Μ* (=40) ἔγινε *Ο* (=70). ἕνα μισοσβησμένο ἢ δυσανάγνωστο γράμμα ἀντιγράφτηκε σφαλερά. καὶ τότε ἔγραφαν μόνο μὲ κεφαλαῖα, καὶ δὲν εἶχε ἐφευρεθῆ ὁ χωρισμὸς τῶν λέξεων. ἔγραφαν *ΥΠΕΡΕΙΔΕΣΤΟΥΤΟΜΕΤΟΣ (= ὑπερεῖδες τοῦτο τεσσαρακοστὸν ἔτος).* ὅταν τὸ ***ΟΜ*** ἔγινε ***ΟΟ*** (δηλαδὴ τὸ *(τοῦτ)Ο τεσσαρακοστὸν* ἔγινε *(τοῦτ)Ο ἑβδομηκοστόν,* τὸ λάθος δὲν φαινόταν καὶ τὸ σωστὸ δὲν εἰκαζόταν.

88. *Ἠλιοὺ καὶ Ἠλίας*

Μα 8,13. Ὁ προφήτης *Ἠλιοὺ* κατονομάζεται στὴν μὲν Π. Διαθήκη 80 φορὲς πάντοτε μ' αὐτὸν τὸν ἀνελλήνιστο τύπο τοῦ ὀνόματός του *Ἠλιού,* στὴ δὲ Κ. Διαθήκη 30 φορὲς πάντοτε μὲ τὸν ἐξελληνισμένο τύπο *Ἠλίας.* τὰ χειρόγραφα τῆς Π. Διαθήκης μία μόνο φορὰ ἔχουν τὸν τύπο *Ἠλίας* στὸ τελευταῖο χωρίο τοῦ Μαλαχίου 8,13, ποὺ εἶναι καὶ ἡ τελευταία ἀναφορὰ τοῦ προφήτου στὴν Π. Διαθήκη. ἔκρινα ὅτι εἶναι χειρογραφικὸ σφάλμα ἐθισμοῦ τῶν γραφέων καὶ διώρθωσα κι ἐδῶ *Ἠλιού.*

89. *φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι*

Μθ 5,7. *Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων...*

Ἔτσι *φαρισαῖοι* μὲ μικρὸ *φ* καὶ *Σαδδουκαῖοι* μὲ κεφαλαῖο *Σ* πρέπει νὰ γράφωνται· διότι τὸ *φαρισαῖοι* εἶναι ὄνομα ἰδεολογικῆς παρατάξεως, ὅπως τώρα λέμε *φασίστες, ναζισταί, κομμουνισταί,* καὶ σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ βυζαντινὸ *ἀποτετειχισμένοι,* ἐνῷ τὸ *Σαδδουκαῖοι* εἶναι ἐπίθετο οἰκογενείας (τῆς ἀρχιερατικῆς, ἀπὸ τὸν προπάππο τους

Σαδὼκ ἢ *Σαδδοὺκ* Δδ 77,3)· ὅπως τώρα λέμε Καραμανλῆδες, Μητσοτάκηδες, Στεφανόπουλοι, Παυλόπουλοι, κλπ.. κακῶς οἱ κριτικοὶ ἐκδότες τὰ ἔχουν καὶ τὰ δυὸ μὲ κεφαλαῖα *Φ* καὶ *Σ.*

90. *Γεργεσηνοὶ καὶ Γαδαρηνοὶ*

Μθ 37,1· *Ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι...*

Λκ 42,1-2· *Κατέπλευσεν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας. ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια... Λεγεών.*

Μρ 22,1-2· *Ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ... Λεγεών.*

Σχεδὸν ἐθισμὸς ἔγινε σὲ πάρα πολλοὺς Χριστιανούς, ὄχι μόνον ἁπλοῦς ἀλλὰ καὶ καυχωμένους γιὰ τὴν «ἐπιστημοσύνη τους», ν' ἀποφαίνωνται γιὰ περιστατικὰ τῆς Βίβλου μὲ ἀπαράδεκτη ἀπροσεξία καὶ μ' ἐπιπολαιότητα μέχρι τσαρλατανισμοῦ.

Δὲν μποροῦν νὰ ξεχωρίσουν τὸν ἀπὸ τὴν Κυρήνη καταγόμενο *Κυρηναῖον* καὶ τὸν Ῥωμαῖο *Κυρίνιον (Quirinius)*· καὶ γράφουν στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις *Κυρήνιος!* (Λκ 6,2).

Δὲν καταλαβαίνουν ὅτι, ὅταν ὁ Λουκᾶς λέῃ ὅτι ὁ *Κυρίνιος* ἦταν ἡγεμὼν τῆς *Συρίας, Συρία* λέει τὴν Παλαιστίνη (Λκ 6,2), κι ἐννοεῖ τὸν Κυρίνιο στὴ θέσι τοῦ μετέπειτα Πιλάτου· καὶ λὲν ἀρλοῦμπες. στὴ Βίβλο, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, δὲν ὑπάρχει πουθενὰ τὸ ὄνομα *Παλαιστίνη.* ἡ χώρα αὐτὴ καὶ στὶς δύο Διαθῆκες λέγεται *Συρία* (Δε 5,580· Βα 91,6 *(βέλος σωτηρίας ἐν Συρίᾳ)*· 110,17· Ἀν 9,2· Μθ 10,2· Λκ 6,2· Πξ 58,1· 64,3). ὅπως εἶπα, στὸν Ἡρόδοτο (2,1-6,1· 3,5,1· 3,91,1· 4,39,2· 7,89,2) γιὰ πρώτη φορὰ διακρίνεται ἡ *Παλαιστινὴ Συρίη* ἀπὸ τὴν ἄλλη *Συρίην (Ἀράμ),* καὶ σ' αὐτὸν γιὰ πρώτη φορὰ ἀπαντᾶται τὸ ὄνομα *Παλαιστινὴ* ἢ μὲ λατινοφράγκικο τονισμὸ *Παλαιστίνη (Palaestina),* ποὺ μᾶς κάθισε ἀπὸ τὸν 13ο αἰῶνα, ὅπως κι ὁ ἐπίσης λατινοφράγκικος τονισμὸς *δαμάσκηνον* ἀντὶ *δαμασκηνὸν (μῆλον).*

Λένε· «Πῶς δὲν συναντήθηκαν στὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ οἱ μάγοι μὲ τοὺς ποιμένες;». δὲν προσέχουν ὅτι οἱ ποιμένες τὴν πρώτη κιόλας βραδιὰ βρῆκαν *βρέφος* σὲ *φάτνη (στάβλον)* (Λκ 7,5· 10), ἐνῷ οἱ μάγοι μετὰ πολὺν καιρό, μέχρι καὶ δύο χρόνια, βρῆκαν *παιδίον* σὲ *οἰκίαν* κι ὅτι ὁ Ἡρῴδης ἔσφαξε *τοὺς παῖδας τῆς Βηθλεὲμ ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων* (Μθ 2,10).

Λένε· «Πῶς ὁ Ματθαῖος ἤξερε ὅτι ὁ Ἡρῴδης Α΄ *ἐταράχθη* ἀπ'

αὐτὸ ποὺ ἄκουσε ἀπὸ τοὺς μάγους καὶ τί τοὺς ῥώτησε *λάθρα* μέσα στὸ ἀνάκτορό του;» (Μθ 2,7). δὲν προσέχουν ὅτι ὁ συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἀντιόχεια Μαναὴν ὡς ἔφηβος ζοῦσε τότε μέσα στ' ἀνάκτορα τοῦ Ἡρῴδου Α΄ καὶ ἤξερε πάρα πολλὰ μυστικὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐπειδὴ ἡ μητέρα του ἦταν θηλάστρια τοῦ συνομηλίκου του *συντρόφου* του Ἡρῴδου Β΄ τοῦ τετράρχου· αὐτὸ θὰ πῇ *τροφὸς* καὶ *σύντροφος* (Πξ 37,1). οἱ *τροφοὶ* (=θηλάστριες) τῶν βασιλικῶν καὶ ἄλλων ὑψηλῶν προσώπων μετὰ τὴν πρόσληψί τους ἔμεναν γιὰ πάντα στὸ παλάτι τῶν *τροφίμων*· καὶ οἱ *σύντροφοι* ἦταν πολὺ πιὸ ἔμπιστοι ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς ἀδελφοὺς - πρίγκηπες, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν βασιλικὸ αἷμα καὶ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ συνήθως ἦταν ἀρχιστράτηγοι καὶ πρωθυπουργοὶ τοῦ *συντρόφου* τους βασιλέως. οἱ δυὸ *σύντροφοι* ἔνιωθαν ἰσοβίως σὰ δίδυμοι ἀκίνδυνοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀπολύτως ἔμπιστοι.

Λένε γιὰ τὴ χριστιανικῶς ἀνεπίτρεπτη χειροδικία· «Ναί, ἀλλὰ κι ὁ Χριστὸς πῆρε κάποτε στὸ χέρι του *φραγέλλιον*» (Ἰω 8,4). ὁ Χριστὸς τὸ χρησιμοποίησε μόνο γιὰ νὰ βγάλῃ τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὴν αὐλὴ τοῦ ναοῦ. δὲν χτύπησε ποτὲ ἄνθρωπο, οὔτε κἂν ἀπείλησε νὰ χτυπήσῃ.

Λένε· «Ὁ Χριστὸς τοὺς συγχωρεῖ ὅλους καὶ χωρὶς νὰ μετανοήσουν· ἀκόμη καὶ τοὺς σταυρωτάς του· εἶπε· *Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν*» (Λκ 130,2). λάθος· ὁ Χριστὸς δὲν συγχώρησε τὸν Ἄννα, τὸν Καϊάφα, τὸν Ἰούδα, τὸν Πιλᾶτο, τὸν ὄχλο ποὺ ἀπαιτοῦσε τὴ σταύρωσί του. τὴ φράσι αὐτὴ τὴν εἶπε μόνο γιὰ τοὺς τέσσερες ἀνήξερους Ῥωμαίους στρατιῶτες ποὺ «τὴ δουλειά τους ἔκαναν», ὅταν τὸν κάρφωναν στὸ σταυρὸ καὶ ἴσως τοῦ μιλοῦσαν καὶ βάναυσα, χωρὶς νὰ ξέρουν ποιόν σταυρώνουν καὶ γιατί τὸν σταυρώνουν. αὐτὸ ἐννοεῖ ὁ Χριστὸς μὲ τὴ φράσι του *οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν.*

Λένε· «Ὁ θεὸς πάντα συγχωρεῖ, τοὺς συγχωρεῖ ὅλους, κι ἂν μετανοήσουν, κι ἂν δὲν μετανοήσουν». αὐτὸ ὁ θεὸς τὸ ἔκανε μία φορὰ μόνο, κι αὐτὴ ἡ *ἄφεσις* δὲν λέγεται *ἄφεσις,* ἀλλὰ *πάρεσις* (=ἀμνηστία) (Ῥω 8,5). τὴν *ἄφεσιν* τὴ δίνει μόνο μετὰ ἀπὸ μετάνοια καὶ ἔργα εἰλικρινοῦς μετανοίας.

Τὰ λέω ὅλ' αὐτά, ἐπειδὴ καὶ μὲ τοὺς δαιμονισμένους τῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου Παλαιστίνης ὑπάρχει παρόμοια καὶ χειρότερη ἀπροσεξία, ἐπιπολαιότης, σύγχυσι, τσαρλατανιά, γενίκευσι, ἡ ὁποία ἔβλαψε καὶ τὸ ἱερὸ βιβλικὸ κείμενο μὲ αὐθαίρετες «διορθώσεις» - τροποποιήσεις τσαρλατάνων.

Ἡ κατὰ τὰ Εὐαγγέλια Ματθαίου Λουκᾶ καὶ Μάρκου ἐκβολὴ τῶν δαιμονίων ἀπὸ τρεῖς δαιμονισμένους στὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώρα ἔγινε σὲ δυὸ διαφορετικὰ περιστατικὰ ἑτερόχρονα κι ἑτερότοπα,

τὴ μία φορὰ μὲ δυὸ δαιμονισμένους στὰ *Γέργεσα,* καὶ τὴν ἄλλη φορὰ μὲ ἕναν δαιμονισμένο στὰ *Γάδαρα.* τὰ Γέργεσα ἦταν σχεδὸν στὴν παραλία τῆς λίμνης, στὰ βορειοανατολικά της κι ἀπεῖχε σὲ μικρὴ θαλάσσια ἀπόστασι ἀπὸ τὴν Καπερναούμ, ὅπου κατοικοῦσαν καὶ δροῦσαν ὁ Χριστὸς καὶ οἱ δώδεκα μαθηταί του. τὰ Γάδαρα ἦταν πιὸ νότια καὶ πιὸ μακριά, μετὰ ἀπ' ὅλη τὴ μέγιστη διάστασι τῆς λίμνης, ἐκ διαμέτρου δηλαδὴ ἀντίθετα ἀπὸ τὴν Καπερναούμ, καὶ σὲ κάποια ἀπόστασι ἀπὸ τὴν παραλία. γιὰ τὸ πρῶτο περιστατικὸ στὰ *Γέργεσα* γράφει μόνον ὁ Ματθαῖος, γιὰ τὸ δεύτερο στὰ *Γάδαρα* γράφουν ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Μάρκος. στὸ πρῶτο περιστατικὸ οἱ δαιμονισμένοι ἦταν δύο. στὸ δεύτερο περιστατικὸ ὁ δαιμονισμένος ἦταν ἕνας, καὶ εἶχε ἐγκάθετη μέσα του μεγάλη δαιμονικὴ δύναμι, ποὺ ἔδωσε καὶ τ' ὄνομά της *Λεγεών* (= Μεραρχία). καὶ στὰ δύο μέρη ὑπῆρχε λαθρεμπόριο χοίρων, οἱ ὁποῖοι, ὅταν δέχτηκαν τὰ δαιμόνια, ὥρμησαν τρελλαμένοι κι ἔπεσαν καὶ πνίχτηκαν στὴ λίμνη. ὑπάρχουν κι ἄλλες περισσότερες ἀπὸ δέκα λεπτομέρειες, ποὺ διακρίνουν τὰ δυὸ περιστατικά, ταυτίζουν δὲ τὶς δυὸ ἐξιστορήσεις Λουκᾶ καὶ Μάρκου, ἐνῷ ξεχωρίζουν τὴν ἐξιστόρησι τοῦ Ματθαίου.

Στὰ χειρόγραφα τῆς μὲν παπυρικῆς ἀλεξανδρινῆς παραδόσεως ὑπάρχει μεγάλη σύγχυσι τόπων καὶ περιστατικῶν, κι ἐκτὸς τοῦ ὅτι οἱ γραφὲς *Γέργεσα* καὶ *Γάδαρα* συγχέονται, παρεντίθεται καὶ τρίτος τόπος τὰ *Γέρασα,* ποὺ βρίσκεται ἑκατοντάδες χιλιόμετρα νοτιώτερα καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴ λίμνη Γενησαρὲτ ἢ Θάλασσα τῆς Τιβεριάδος, τρεῖς φορὲς τὴ μέγιστη διάστασί της. στὰ χειρόγραφα τῆς περγαμηνῆς ἀντιοχειανῆς - μικρασιατικῆς - ἑλλαδικῆς παραδόσεως ἡ σύγχυσι δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνο σ' ἕνα σημεῖο τοῦ Μάρκου, ὅπου ἀντὶ *Γαδαρηνῶν* λέγεται *Γεργεσηνῶν* ἀπὸ ἐπίδρασι τοῦ Κατὰ Ματθαῖον στὸ Κατὰ Μάρκον ποὺ θεωροῦνταν «παραλλαγή» του. πιθανῶς δὲ ὀφείλεται καὶ σὲ κάποια σεμνοτυφία, ἐπειδὴ τὸ *Γαδαρηνοὶ* ἀκούγεται σὰ *Γαϊδουρινοί.* (ἤδη ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ οἱ ἀραβόγλωσσοι τῆς Παλαιστίνης ἔλεγαν τὸν ὄνο *γάδαρο* καὶ *γαϊδούρι*· στὴν Ἑλλάδα ἡ λέξι *γάδαρος - γάιδαρος - γαϊδούρι* μπῆκε τὸν 9ο αἰῶνα, ὅταν οἱ Ἄραβες μουσουλμάνοι κατέκτησαν τὴν Κρήτη γιὰ 140 χρόνια, 823-961). ἐξ αἰτίας τῆς ἴδιας σεμνοτυφίας κάποιοι Βυζαντινοὶ τὴν Ἐπιστολὴ πρὸς *Κολοσσαεῖς* τὴ γράφουν πρὸς *Κολασσαεῖς,* γιὰ νὰ μὴν ἀκούγεται *κόλος,* σὰ νὰ λέῃ κανεὶς *κολόπαιδο,* ἀλλὰ *κόλασις.* αὐτὴ ἡ ἴδια σεμνοτυφία καὶ τὰ *ὁ γαμῶν* καὶ *ὁ μὴ γαμῶν* τοῦ Α΄ Κο 19,17 τὰ ἔκανε λίγο «ἀνεκτότερα» *ὁ ἐκγαμίζων* καὶ *ὁ μὴ ἐκγαμίζων,* κι ἐπέφερε μεγάλη σύγχυσι κι ἀκατανοησία τοῦ ὅλου *περὶ παρθένων* κεφαλαίου Α΄ Κο 19. ἀλλ' οἱ σεμνοὶ δὲν εἶναι ποτὲ σεμνότυφοι· σεμνότυφοι εἶναι μόνον οἱ ἄσεμνοι.

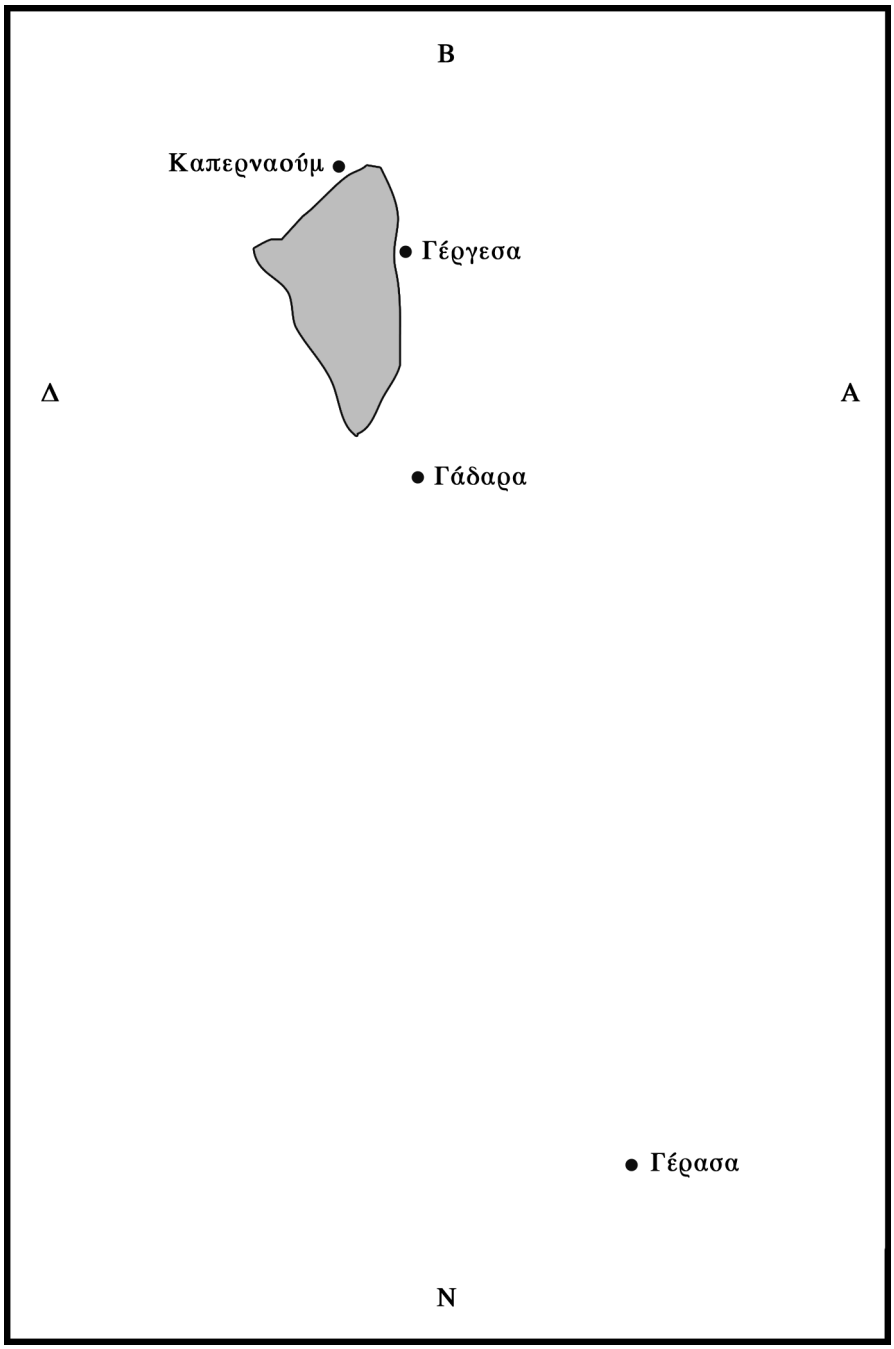
Β
Καπερναούμ
Γέργεσα
Δ
Α
Γάδαρα
Γέρασα
Ν

Διώρθωσα μόνο στὸ Μάρκο *Γαδαρηνῶν* ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου στὰ χειρόγραφα *Γεργεσηνῶν.* καὶ μὲ τὴν πρέπουσα προσοχὴ πολλὰ πλέον στοιχεῖα τῶν δύο περιστατικῶν τὰ διακρίνουν σὲ δύο καὶ τὰ καθιστοῦν ἀσύγχυτα.

91. *Κυρίνιος*

Λκ 6,2. Στὴν Καινὴ Διαθήκη ὑπάρχουν 29 λατινικὲς λέξεις κι 61 λατινικὰ κύρια ὀνόματα, ὑπάρχουν δὲ καὶ 23 μεταφράσματα λατινικῶν ὅρων κι ἐκφράσεων. ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια ὀνόματα εἶναι ὁ *Κυρίνιος (Quirinius)* (Λκ 6,2), ποὺ στὰ χειρόγραφα καὶ στὶς «κριτικὲς» καὶ χρηστικὲς ἐκδόσεις τῆς Βίβλου γράφεται *Κυρήνιος,* περίπου σὰ νὰ εἶναι ἑλληνικὸ ὄνομα ποὺ νὰ σημαίνῃ τὸν προερχόμενο ἀπὸ τὴν *Κυρήνη.* ἐν τούτοις ὁ προερχόμενος ἀπὸ τὴν *Κυρήνη* λέγεται πάντοτε *Κυρηναῖος* (Μθ 121,2· Λκ 129,1· Μρ 69,6· Πξ 16,2· 33,2· 37,1)· οὐδέποτε *Κυρήνιος.*

92. *Ἑκατόνταρχος* καὶ *ἑκατοντάρχης*

Λκ 33,6· *...Ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος...*

Πξ 30,15· *...Κορνήλιος ἑκατοντάρχης ἀνὴρ δίκαιος...*

Στὰ βιβλία Μθ Λκ Πξ ἀνευρίσκεται πολλὲς φορὲς ἄλλοτε *ἑκατόνταρχος* κι ἄλλοτε *ἑκατοντάρχης.* δὲν πρόκειται ποτὲ γιὰ λάθος ἢ γλωσσικὴ ἀσυνέπεια ἢ «ἑτερόχρονη προέλευσι ἀνομοιογενῶν τεμαχίων ποὺ ἀποτέλεσαν ἐν τέλει τὰ βιβλία αὐτὰ» κατὰ τὴν «ἄποψι» τῶν ἀγραμμάτων τσαρλατάνων καὶ σαλτιμπάγκων ποὺ αὐτοθεωροῦνται καὶ αὐτονομάζονται τὰ σαχλοκούδουνα «βιβλικοὶ θεολόγοι». ἔχουν καὶ ἄποψι τὰ στειλιάρια. παρατήρησα ὅτι μὲ ἀπαράβατη συνέπεια *ἑκατόνταρχος* λέγεται πάντοτε ὁ τοῦ στρατοῦ, *ἑκατοντάρχης* δὲ πάντοτε ὁ τῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος, κι ὅτι οἱ τὰ προηγούμενα φλυαροῦντες δὲν εἶναι ἐπιστήμονες, ἀλλὰ μόνο κόλοι ποὺ μαγειρεύουν σκατά.

93. *πᾶν ἀγαθόν*

Λκ 54,11. *Εἰ οὖν ὑμεῖς, ὑπάρχοντες πονηροί, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πᾶν ἀγαθὸν τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;* στὰ χειρόγραφα ἀνευρίσκονται οἱ γραφὲς *πνεῦμα ἀγαθόν, (τὸ) ἀγαθόν, ἀγαθὸν δόμα, ἀγαθὰ δόματα,*

πνεῦμα ἅγιον. στὶς «κριτικὲς» ἐκδόσεις ὁ μὲν Ἀντωνιάδης ἐπέλεξε τὴ γραφὴ *πνεῦμα ἀγαθόν,* ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι (Tischendorf, Nestle, Soden, Tasker, Aland, Hodges - Farstad) ἐπέλεξαν τὴ γραφὴ *πνεῦμα ἅγιον,* ποὺ εἶναι ἡ πιὸ ἀνόητη· διότι μόνον αὐτὸ δὲν ἀναμένεται στὸ δεύτερο σκέλος τοῦ συλλογισμοῦ τοῦ Χριστοῦ. ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ χορηγία τροφῆς· δὲν εἶναι δυνατὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα νὰ εἶναι ὑποκατάστατο τῆς ἀναμενομένης ὑλικῆς τροφῆς. μόνο σὰν εἰρωνεία ἢ ἀστεῖο θὰ μποροῦσε νὰ λεχθῇ κάτι τέτοιο. ἡ γραφὴ τοῦ Ἀντωνιάδου *πνεῦμα ἀγαθὸν* εἶναι κι αὐτὴ ἀνόητη, ἀλλὰ παλαιογραφικῶς εἶναι ἡ πλησιέστερη ὅλων πρὸς τὴ χαμένη ἀρχικὴ γραφὴ τῶν χειρογράφων, τὴ γραφὴ τοῦ Λουκᾶ. συνέβη τὸ ἑξῆς. τὸ οὐδέτερο τῆς ἐπιμεριστικῆς ἀντωνυμίας *πᾶς πᾶσα πᾶν* στὰ χειρόγραφα γράφεται *ΠΑΝ* ἢ *πᾶν·* ἡ λέξι *πνεῦμα* ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ nomina sacra, ποὺ πάντοτε βραχυγραφοῦνται, γράφεται $\overline{ΠΝΑ}$ ἢ $\overline{πνα}$. ἔτσι τὸ ἀρχικὸ *πᾶν* παραναγνώσθηκε ὡς $\overline{πνα}$, δηλαδὴ *πνεῦμα.* ἐπανέφερα τὴν ἀρχικὴ κι αὐθεντικὴ γραφὴ *πᾶν ἀγαθόν,* ποὺ δίνει στὸ συλλογισμὸ τοῦ Χριστοῦ τὸ μόνο σωστὸ νόημα, τὸ ἀρχικό, αὐτὸ ποὺ ἔγραψε ὁ Λουκᾶς. νοηματικῶς σωστὸ εἶναι τὸ νόημα καὶ τῶν γραφῶν *(τὸ) ἀγαθόν, ἀγαθὸν δόμα, ἀγαθὰ δόματα,* ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ ἀρχικὴ γραφὴ τοῦ Λουκᾶ *πᾶν ἀγαθόν.* εἶναι μόνο λογικὲς διορθώσεις, ἀλλ' ὄχι κι ἐπιτυχία. διότι δὲν ἤξεραν ἀπὸ ποῦ προῆλθε.

94. *ἐφ' ἑαυτόν*

Λκ 55,4· *Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα, ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐφ' ἑαυτόν, πίπτει.*

Τὰ χειρόγραφα ἔχουν *οἶκος ἐπὶ οἶκον,* ἀλλὰ διώρθωσα *οἶκος ἐφ' ἑαυτόν.*

95. *σινιάσαι*

Λκ 119,1. Τὸ *ταψὶ* εἶναι λέξι τουρκική· στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ λέγεται *σινίον,* καὶ στὴ χωριάτικη κι αὐθεντικὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ σχεδὸν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα λέγεται *σινί.* καθὼς ὅμως γιὰ τὸ μοντέρνο πρεσσαριστὸ καὶ γωνιασμένο στὴ γραμμὴ ἐπαφῆς γύρου καὶ πάτου καὶ πιὸ βαθὺ σύγχρονο σκεῦος κάθισε ἡ τουρκικὴ ὀνομασία *ταψί,* τὸ ὄνομα *σινὶ* ἔμεινε μόνο στὸ παλιὸ σφυρήλατο καὶ κάπως ἀβαθὲς ταψί. τὸ ῥῆμα τῆς Κ. Διαθήκης *σινιάσαι* σημαίνει ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ λέγαμε μικροὶ στὰ χωριὰ μὲ τὴν παροιμιώδη ἔκφρασι «θὰ τὸν χορέψω στὸ *σινί*», καὶ σήμερα λέγεται κάπως μεταγλωττισμένο «θὰ τὸν χορέ-

ψω στὸ ταψί»· ὅπως «χορεύει στὸ σινί» ἡ γυναίκα, ἐννοεῖται, τὸ σιτάρι ἢ τὰ ὄσπρια, τινάζοντάς τα καὶ συνάμα φυσώντας τα, γιὰ νὰ φύγουν τὰ μπάμπαλα. ὅσοι ἐκδότες τῆς Βίβλου γράφουν στὸ ἐν λόγῳ χωρίο τὸ σφαλερὸ *συνιάσαι* (σὰ νὰ ἔχῃ πρῶτο συνθετικὸ τὴν πρόθεσι *σύν*), ὅπως παρατήρησα κατάγονται ἀπὸ λίγες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος, ὅπου δὲν ἔλεγαν τὴ λέξι *σινί,* ἀλλὰ μόνο τὴν τουρκικὴ *ταψὶ* ὅπως ὁ Καππαδόκης Β. Ἀντωνιάδης.

96. *Ὁ ὄχλος τῶν ἱερέων*

Πξ 15,8. *Πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.*

Αὐτὸ λέγεται στὶς Πράξεις γιὰ τ' ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογὴ τῶν ἑπτὰ βοηθῶν τῶν ἀποστόλων Στεφάνου, Φιλίππου, κλπ.. ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐκκλησία βρῆκε τὸ ῥυθμό της, τὰ πάντα πήγαιναν πλέον πολὺ καλά, καὶ μεγάλος ἀριθμὸς *(πολύς τε ὄχλος)* Ἰουδαίων ποὺ ἦταν μέχρι τότε πειθήνιοι στὸ ἰουδαϊκὸ ἱερατεῖο *(τῶν ἱερέων) ὑπήκουσαν* στὴ Χριστιανικὴ *πίστι*· φεύγοντας ἀπὸ τοὺς *ἱερεῖς* προσῆλθαν στὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία. ὁ Λουκᾶς λέει πλέον *ἱερεῖς,* ἱερατεῖο, τοὺς Ἰουδαίους, διότι μετὰ τὴ θανάτωσι κι ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ πρῶτο ἄκυρο πάσχα τους ἔχουν παύσει πιὰ νὰ εἶναι *ἐκκλησία Κυρίου* (Δε 2,116· 5,494)· εἶναι πλέον ἕνα κάποιο ἀπὸ τ' αὐτοχειροτόνητα ἱερατεῖα τῆς ὑφηλίου, ἕνα αὐτόκλητο βιοποριζόμενο παπαδαριὸ ποὺ μετὰ τὸ 70 καὶ τὸ 135 μ.Χ. δὲν προέρχεται κι ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ φυλὴ τοῦ Λευΐ. καὶ σήμερα γιὰ τοὺς θρησκολήπτους λέγεται· «Αὐτὸς δὲν εἶναι ἀκριβῶς Χριστιανός· εἶναι *τῶν γεροντάδων*». ἡ γραφὴ *ἱερέων* εἶναι κλασσικὴ περίπτωσι «δυσκολοτέρας γραφῆς» (lectio difficilior), ἰσχυρῆς δηλαδὴ καὶ βασανισμένης αὐθεντικότητος γραφή, διότι εἶναι καὶ δυσπίθανης παρουσίας μέσα στὸ κείμενο. «εὔκολη γραφή» (lectio facilior) εἶναι ἡ ἀβασάνιστη γραφὴ *Ἰουδαίων,* ποὺ παραδίδεται στὰ περισσότερα χειρόγραφα, προερχόμενη προφανῶς ἀπὸ εὔστοχο κατὰ τὰ ἄλλα ἑρμηνευτικὸ σχόλιο τῆς ᾠ̓ας, τὸ ὁποῖο ὅμως μετὰ καιρὸν σὲ κάποια ἀντιγραφὴ ὑποκατέστησε τὸ αὐθεντικὸ βιβλικὸ κείμενο *ἱερέων* καὶ περιώρισε τὸ νόημα στὸ περίπου.

97. *Ἀρβὸκ - Ἐφρὼν - Χέτ*

Πξ 17,19. *Μετετέθησαν εἰς Ἀρβὸκ καὶ ἐτέθησαν ἐν μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Χέτ.*

Ἀντὶ *Ἀρβὸκ Ἐφρὼν Χὲτ* στὰ χειρόγραφα παραδίδονται *Συχὲμ Ἐμμὸρ Συχέμ.*

Δύο ἀγροκτήματα μὲ *μνήματα* μέσα ἀγόρασαν οἱ πατριάρχες τοῦ Ἰσραὴλ στὴ γῆ Χαναάν, ἕνα ὁ Ἀβραὰμ στὴν Ἀρβὸκ (ἢ ἀργότερα Χεβρὼν) ἀπὸ τὸν Ἐφρὼν τὸ Χετταῖο πληρώνοντας *τετρακοσίους σίκλους ἀργυρίου,* καὶ σ' αὐτὸ θάφτηκαν οἱ τρεῖς πατριάρχες Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ Ἰακὼβ καὶ οἱ γυναῖκες των Σάρρα Ῥεβέκκα καὶ Λία (Γε 38· 47· 83· 126· 128), κι ἕνα ὁ Ἰακὼβ στὴ Συχὲμ ἀπὸ τοὺς Ἀμορραίους πληρώνοντας *ἑκατὸν ἀμνάδας,* καὶ σ' αὐτὸ θάφτηκαν μόνο τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἰωσὴφ τὰ ὁποῖα ἔφεραν κατὰ παραγγελία του οἱ Ἰσραηλῖτες ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ὅταν ἐπὶ Μωϋσῆ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυὴ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ κατέλαβαν τὴ γῆ Χαναάν (Γε 77· 130· Νο 35· Ἰη 54). ἐδῶ στὶς Πράξεις ὁ Στέφανος στὸ λόγο του ἀναφέρεται στὸ πρῶτο ἀγρόκτημα καὶ μνῆμα λέγοντας *Τὸ μνῆμα ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου.* κι ἀποκατέστησα τὸ κείμενο βάσει τῶν ἐννιὰ κεφαλαίων ἀπὸ τὰ τρία βιβλία τῆς Π. Διαθήκης ποὺ ἀναφέρω. ὁ «διορθωτὴς» ποὺ στραπατσάρησε τὸ χωρίο τοῦ Στεφάνου στὶς Πράξεις κατὰ τὸν Β΄ ἢ Γ΄ αἰῶνα ἦταν πολὺ ἀμαθὴς καὶ βλάκας τσαρλατάνος. ὅπως ἔκρινα, συνέβη τὸ ἑξῆς. ὁ «διορθωτής», ἀγνοώντας τὰ ἑφτὰ χωρία τοῦ Μωϋσῆ, νόμισε ὅτι ὁ Στέφανος ἀναφέρεται στὰ δύο χωρία Γε 77 καὶ Ἰη 54, ποὺ κι αὐτὰ δὲν τὰ κατάλαβε· διότι καὶ τὸ δεύτερο ἀγρόκτημα - μνῆμα δὲν ἀγοράστηκε ἀπὸ τὸν Ἐμμὼρ στὴ Συχέμ, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Ἀμορραίους καὶ σὲ ἄλλον τόπο. ὁ Ἐμμὼρ εἶχε ἄλλου εἴδους ἐμπλοκὴ στὴ ζωὴ τοῦ Ἰακὼβ καὶ τῆς οἰκογενείας του (Γε 78) τελείως ἄσχετη μὲ τὴν ἀγορὰ ἀγροκτημάτων καὶ μνημάτων ἀπὸ τοὺς πατριάρχες. ὁ ἰδιαζόντως βλάκας «διορθωτὴς» ἔβαλε χέρι στὸ χωρίο τῶν Πράξεων πολὺ βάναυσα. καὶ τὸ στραπάτσο του εἶναι ἐκεῖνο ποὺ παραδίδεται στὴ χειρόγραφη παράδοσι τῶν Πράξεων. ὅπως φαίνεται κατ' ἐπανάληψιν σὲ μὴ ἀναμενόμενες φθορὲς κειμένου τῶν Πράξεων καὶ μάλιστα στὸ δίγλωσσο (ἑλληνικὸ - λατινικὸ) καὶ σαφῶς νοθευμένο κι αἱρετικὸ χειρόγραφο D ἢ 05 μὲ τὶς πολλὲς καὶ βλακώδεις τσόντες, ποὺ λέγεται καὶ «κώδικας τοῦ Beza», ὑπῆρχε γιὰ τὶς Πράξεις ἕνα πολὺ ἀρχαῖο κι ἐπίμονο πλαστογραφικὸ ἐνδιαφέρον, προφανέστατα ἰουδαϊκό· δηλαδὴ ἰουδαϊζόντων Ἑβραίων «Χριστιανῶν» τύπου συντακτῶν τοῦ «Ποιμένος τοῦ Ἑρμᾶ», τῆς «Ἐπιστολῆς Ψευδοβαρνάβα», καὶ τοῦ «Ψευδοπαππίου», κειμένων τοῦ Β΄ αἰῶνος. τὸ πολὺ δυνατὸ κι ἀριστουργηματικὸ βιβλίο τῶν Πράξεων εἶναι τὸ βιβλίο ὅπου κατ' ἐξοχὴν φαίνεται πῶς γλύτωσε ἡ ἀποστολικὴ ἐκκλησία ἀπὸ τὸ ἀφομοιωτικὸ ἰουδαϊκὸ καπέλλωμα. αὐτὸ εἶναι τὸ κύριο θέμα αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖο ἦταν πολὺ ἀγκάθι στὸ ἰουδαϊκὸ μάτι τοῦ Β΄ αἰῶνος. ἀξιοπρόσεκτο εἶναι τὸ ὅτι καὶ οἱ 7 ταραχὲς κειμένου στὴν Κ.

Διαθήκη ἀνευρίσκονται στὰ βιβλία τοῦ Λουκᾶ Εὐαγγέλιον καὶ Πράξεις. (βλ. καὶ Ἀνατάξεις, 12).

98. *ἐπέκεινα Δαμασκοῦ*

Πξ 17,4-8. Κάποιος πολὺ ἀρχαῖος στραπατσάρησε κι αὐτὸ τὸ χωρίο, πιθανώτατα ὁ ἴδιος ποὺ στραπατσάρησε καὶ τὸ προηγούμενο (Πξ 17,19), κι ἔγραψε *ἐπέκεινα Βαβυλῶνος,* ἐνῷ ὁ προφήτης Ἀμώς, τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ παρατιθέμενο χωρίο, γράφει *ἐπέκεινα Δαμασκοῦ* (Ἀμ 4,32), ὅπως καὶ διώρθωσα.

99. *Βερενίκη*

Πξ 25,13· 23· 26,30· *Βερενίκη.* τὰ χειρόγραφα παραδίδουν *Βερενίκη, Βερνίκη, Βερηνίκη, Βερονίκη,* καὶ τὰ λατινικὰ χειρόγραφα τῆς βουλγάτας *Beronice, Beronica.* τὸ αὐθεντικὸ εἶναι *Βερενίκη.* καὶ εἶναι ὄνομα μακεδονικὸ δωρικὸ ἀντὶ *Φερενίκη,* διαδόθηκε δὲ πολὺ στὸν ἑλληνιστικὸ κι ἑλληνορρωμαϊκὸ κόσμο, ὅταν ζοῦσε ἡ γυναίκα τοῦ Πτολεμαίου Γ΄ (246-223 π.Χ.) Βερενίκη, καὶ τὸ ἔδωσε καὶ σ' ἕναν ἀστερισμὸ ὡς *Κόμη τῆς Βερενίκης* ὁ Σάμιος ἀστρονόμος Κόνων (Catullus 66,7-8), διδάσκαλος τοῦ μεγάλου Ἀριστάρχου τοῦ Σαμίου, ὁ ὁποῖος τὸ 250 π.Χ. ἀνακάλυψε ὅτι τὸ ἡλιακὸ πλανητικὸ σύστημα εἶναι ἡλιοκεντρικό. οἱ Ἡρῷδαι συνήθιζαν στὴν οἰκογένειά τους τὰ ὀνόματα τῆς Μακεδονικῆς βασιλικῆς δυναστείας *Ἀρχέλαος Φίλιππος Ἀλέξανδρος Ἀντίπατρος, κλπ.*

100. *ἐτροφοφόρησεν*

Πξ 39,7. Τὰ χειρόγραφα καὶ ὅλες οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις ἔχουν *ἐτροποφόρησεν,* ἐπειδὴ ἔχουν ψυχωτικὸ ἔρωτα μὲ τὰ χειρόγραφα τῆς φθαρμένης παπυρικῆς παραδόσεως κειμένων πολὺ φανατικό. ἀλλὰ στὸ Δευτερονόμιον (2,17), ἀπ' ὅπου εἶναι παρμένο αὐτὸ τὸ μόνο βιβλικὸ ῥῆμα τὸ καὶ σχεδὸν ἅπαξ λεγόμενον, ἔχει δυὸ φορὲς ἰσχυρῶς καὶ αὐταποδείκτως *ἐτροφοφόρησεν.* ἐπανέφερα τὸ αὐθεντικὸ *ἐτροφοφόρησεν.*

101. *Κάρπος - Βλάστος - Τύχικος - Φίλητος - Διοτρέφης*

Πξ 64,4· *Τύχικος.* ὅταν κοινὰ οὐσιαστικὰ ἐπίθετα καὶ μετοχὲς γίνωνται κύρια ὀνόματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνεβάζουν ἢ κατεβάζουν τὸν τόνο, ὅπως τὰ βιβλικὰ *Βλάστος, Κάρπος, Τύχικος, Φίλητος, Διοτρέφης, Ἔραστος, Ἐπαίνετος,* τὸ μεταβιβλικὸ *Σῳζομενός,* καὶ τὰ θύραθεν *Τισαμενός, Γλαῦκος, Εὐμένης, Κλεῖτος, Ἀγάθη, Λάμπρος, Χρῆστος.* λίγα τέτοια ὅμως διατηροῦν τὸν τόνο στὴν ἀρχικὴ τονισμένη συλλαβή, ὅπως *Φλέγων, Ἀσύγκριτος, Τρυφῶσα* καὶ τὸ μεταβιβλικὸ *Φιλουμένη.* ἡ θέσι τοῦ τόνου ἄλλοτε φαίνεται στὰ χειρόγραφα κι ἄλλοτε προσδιορίζεται ἀπὸ τοὺς φιλολόγους βάσει κάποιων κανόνων.

102. *Ἡ σπεῖρα*

Πξ 82,1 (καὶ 29,1· 72,6). *...Παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρας Σεβαστῆς.*

Στὰ χειρόγραφα παραδίδεται *σπείρης,* καὶ διορθώνω *σπείρας.* τὸ *σπείρης* εἶναι ἄστοχος λογιωτατισμὸς ἀνοίκειος στὴ γλῶσσα τῆς Κ. Διαθήκης· μᾶλλον τοῦ Λουκιανοῦ ποὺ προσπάθησε νὰ κάνῃ λογιώτερη τὴ γλῶσσα της. καὶ εἶναι λάθος τσαρλατανικοῦ ψευδολογιωτατισμοῦ. στὴν ἑλληνικὴ ὅλων τῶν αἰώνων, ἀπὸ τὸν Ὅμηρο μέχρι σήμερα, τὰ πρωτόκλιτα θηλυκὰ σὲ *-α,* ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα *ρ,* στὴ γενικὴ σχηματίζονται σὲ *-ας,* λ.χ. *μάχαιρα - μαχαίρας, χίμαιρα - χιμαίρας, ὥρα - ὥρας, θύρα - θύρας, πρῷρα - πρῴρας, μοῖρα - μοίρας, οὐρὰ - οὐρᾶς, φρουρὰ - φρουρᾶς, χαρὰ - χαρᾶς, σπεῖρα - σπείρας, Σαπφίρα - Σαπφίρας κλπ..* ἄλλα εἶναι ἐκεῖνα ποὺ στὴ γενικὴ σχηματίζονται σὲ *-ης,* λ.χ. *ῥίζα - ῥίζης, πίσσα - πίσσης, τράπεζα - τραπέζης, θάλασσα - θαλάσσης,* κλπ.. ῥωμαϊστὶ ἡ *σπεῖρα* λέγεται *manipulus.* κανεὶς προτεστάντης «κριτικὸς» ἐκδότης τῆς Βίβλου δὲν ξέρει καλὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ καὶ συγκεκριμένα τὰ ἑλληνικὰ τῆς Βίβλου· οὔτε ἀρχαῖα χειρόγραφα ξέρει κανείς τους νὰ διαβάζῃ σωστά. γιὰ δὲ τοὺς καημένους δικούς μας δὲν θέλω ἐδῶ νὰ πῶ τί μαγειρεύουν.

103. *Ἀλεξανδρινόν*

Πξ 82,6· 84,1. Τὰ σωστὰ εἶναι *πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν* καὶ *πλοίῳ Ἀλεξανδρινῷ.* ὁ τονισμὸς *Ἀλεξανδρῖνον* εἶναι λαθεμένος καὶ ὄψιμος, μεταγενέστερος τοῦ 300 (τὸ 284 μᾶς ἐπιβλήθηκε ὡς κρατικὴ γλῶσσα ἡ λατινική), βυζαντινὸς λατινίζων, ὅπως καὶ στὰ *Παλαιστίνη*

Δινδυμήνη δαμάσκηνον ἀντὶ τῶν καθαρῶν ἑλληνικῶν *Παλαιστινὴ (Συρία) Δινδυμηνὴ δαμασκηνόν.* μετὰ τὸ 300 στὰ *Ἀλεξανδρινὸς -ινοὶ -ινὴ -ινὸν* ἀκόμη καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ Πολυβίου (34,1,36), καὶ τοῦ Διογένους Λαερτίου (7,18) ταλαντεύονται μεταξὺ τῶν δύο τονισμῶν. γι' αὐτὸ καὶ τὸ σφαλερὸ *-ῖνον* περισπᾶται, ἐπειδὴ τὸ λατινικὸ *i* εἶναι μακρὸ καὶ στὴν παραλήγουσα τονίζεται (*fulvinus pulvinus solinus celestinus constantinus,* ποὺ γίνονται καὶ κύρια ὀνόματα καὶ στὴν ἑλληνικὴ γραφή τους περισπῶνται, ἢ καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς κύρια *Antoninus Domninus Iustinus Saturninus*). στὸ ἑλληνικὸ ὅμως *-ινὸν* τὸ *ι* τῶν ἐπιθέτων εἶναι πάντοτε βραχὺ *(Ἀλεξανδρινὸς Παλαιστινὸς ἀληθινὸς ῥαδινὸς ταχινὸς ὀρθρινὸς ἑωθινὸς πρωϊνὸς μεσημβρινὸς ἑσπερινὸς νυκτερινὸς ἡμερινὸς καθημερινὸς μεθημερινὸς χθεσινὸς προχθεσινὸς χειμερινὸς ἐαρινὸς θερινὸς ὀπωρινὸς ἐφετινὸς περυσινός)*· ἂν τονιζόταν, θὰ ὠξυνόταν. δὲν ὑπάρχουν ὅμως τέτοια ἐπίθετα σὲ *-ίνος.* αὐτὸς εἶναι ὁ κανόνας τῶν ἐπιθέτων. ὅσο γιὰ τὰ οὐσιαστικά, ἀπ' αὐτὰ ἄλλα τὸ ἔχουν βραχὺ καὶ ἄλλα μακρό *(κρίνον λίνον νίνον Ἀμοργῖνος Ἰκτῖνος Καλλῖνος Κρατῖνος).* τὰ δὲ ἰταλιωτικὰ ἑλληνικὰ ἐπίθετα *Ταραντῖνος Ἀκραγαντῖνος* ἔχω τὴν ὑπόνοια ὅτι εἶναι ἐπηρεασμένα ἀπὸ τὴ λατινική. ἐννοεῖται ὅτι στὴ μεγαλογράμματη γραφὴ τῶν βιβλικῶν χρόνων καὶ μέχρι τὸ 800 τονισμὸς συνήθως δὲν σημειώνεται.

104. *Ὁ γαμῶν*

Α΄ Κο 19,17. *Καὶ ὁ γαμῶν καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ γαμῶν κρεῖσσον ποιεῖ.* αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχικὴ αὐθεντικὴ γνήσια καὶ σωστὴ γραφὴ τοῦ χωρίου· καὶ μόνο μ' αὐτὴ κατανοεῖται τὸ χωρίο. τὰ χειρόγραφα καὶ οἱ «κριτικοὶ» ἐκδότες ἀντὶ *γαμῶν ... γαμῶν* ἔχουν ἄλλα *γαμίζων ... γαμίζων* κι ἄλλα *ἐκγαμίζων ... ἐκγαμίζων.* κι ἀπὸ τοὺς ἐκδότες οἱ μὲν Wescott - Hort, Soden, Nestle, Tascer, Aland ἔχουν *γαμίζων ... γαμίζων,* οἱ δὲ Ἀντωνιάδης, ποὺ ἐκδίδει ἀπὸ τὰ ἐπ' ἐκκλησίας λειτουργικὰ ἐκλογάδια, καὶ Hodges - Farstad, ποὺ παίρνουν τὰ πάντα ἀπὸ τὸν Ἀντωνιάδη, ἔχουν *ἐκγαμίζων ... ἐκγαμίζων.* ἡ λέξι *γαμῶ* ἤδη ἀπὸ τὸν Ε΄ π.Χ. αἰῶνα ἔχει ἀκριβῶς τὴ σημερινὴ σημασία (Εὐριπίδης, Κύκλωψ, 180-181. Λουκιανός, Ὄνος, 32), μερικὲς φορὲς σοκάρει, καὶ ἔχει ἀρχίσει ἀπὸ τότε νὰ χρησιμοποιῆται σὲ βρισιά. τὸ παράγωγό της *γαμίζω* μετριάζει κάπως τὸ σόκ, τὸ δὲ σύνθετο τοῦ παραγώγου *ἐκγαμίζω,* ποὺ ἔχει πιὸ πολὺ νερὸ στὸ κρασί του, τὸ μετριάζει ἀκόμη περισσότερο. καὶ τὰ δυό τους ὅμως *γαμίζω* καὶ *ἐκγαμίζω* εἶναι στὸ χωρίο αὐτὸ μόνον ὑποκατάστατα τοῦ *γαμῶ* ποὺ θολώνουν τὸ χωρίο κι ἐκτρέπουν τὸν ἀναγνώστη του ἀπὸ τὴ σύλληψι τοῦ νοήματός του. κι

ἐγὼ δὲν σοκάρομαι ποτὲ οὔτε κάνω τὴ χάρι στὰ γουρούνια ποὺ βρίζουν καὶ λερώνουν ἔτσι λέξεις, ὥστε νὰ ἐκτραπῶ ἀπὸ τὴν κατανόησι τοῦ χωρίου. νὰ πᾶν στὸ διάολο τὰ βρομόσκυλα ποὺ βρίζουν, νὰ λιώση ἡ γλῶσσα τους στὸ στόμα τους καὶ νὰ βουλώση τὸ λαρύγγι τους ἡ ἐκροή της· δὲν μποροῦν νὰ μ' ἐκτρέψουν ἀπὸ τὴν κατανόησι τῆς Βίβλου μὲ τὴν εἰδέχθειά τους, δὲν τοὺς κάνω ποτὲ τέτοια χάρι. διώρθωσα τὸ χωρίο, τὸ ὁποῖο στὸ ἀρχικό του κείμενο εἶναι *καὶ ὁ γαμῶν καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ γαμῶν κρεῖσσον ποιεῖ.* ἡ ὁλοκληρωτικὴ φθορὰ τοῦ χωρίου ἀπέκρυψε τὸ νόημά του ἀπ' ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς ἐπὶ 19 αἰῶνες.

Κάτι παραπλήσιο φαίνεται καὶ στὴν ἐπιγραφὴ τῆς Ἐπιστολῆς πρὸς *Κολοσσαεῖς.* παρατήρησα ὅτι ὅσοι στὸ χωρίο αὐτὸ ἔχουν τὸ πιὸ σεμνότυφο ἀπὸ τὰ δυὸ ὑποκατάστατα, τὸ *ἐκγαμίζω,* ἔχουν καὶ *Κολασσαεῖς,* ποὺ θυμίζει πιὸ πολὺ τὴν *κόλασιν* καὶ λιγώτερο τὸν *κολοσσὸν* καὶ τὸν *κόλον,* ὅσοι δὲ ἔχουν ἐδῶ τὸ «τολμηρότερο» *γαμίζω,* ἔχουν τὸ σωστὸ *Κολοσσαεῖς.*

105. *ἐρίθειαι*

Β΄ Κο 23,4. Τὰ χειρόγραφα καὶ ὅλες οἱ «κριτικὲς» ἐκδόσεις ἔχουν *ἐριθεῖαι,* ἐπειδὴ οἱ δρᾶστες των δὲν ξέρουν ἀρχαῖα ἑλληνικά. τὸ ὄνομα τονίζεται *ἡ ἐρίθεια, τῆς ἐριθείας, αἱ ἐρίθειαι,* κλπ., ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ *ἀλήθεια συνέχεια συνέπεια ἀμέλεια ἐπάρκεια εὐμάρεια ἀκρίβεια ἀμάθεια εὐγένεια εὐμένεια συνάφεια* καὶ πάρα πολλὰ ἄλλα. τὸ ἐπανέφερα παντοῦ στὸ σωστὸ τονισμό του· διότι ἀπαντᾶται κι ἄλλες φορές, καὶ τὄχουν πάντοτε τονισμένο σφαλερά.

106. Στίξις

Ῥω 19,7. *Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι 'Τί με ἐποίησας;';*

Ἡ στίξι τῶν ἀρχαίων κειμένων εἶναι πάντοτε κι ὁλόκληρη ἡμῶν τῶν φιλολόγων· στ' ἀρχαῖα χειρόγραφα δὲν ὑπάρχει στίξι, στὰ δὲ μέχρι τὸ 1000 περίπου δὲν ὑπάρχει οὔτε χωρισμὸς τῶν λέξεων μὲ τὸ ἀνάμεσά τους μικρὸ κενὸ (συνήθως χῶρος ἑνὸς γράμματος). σπανίως ὑπάρχει κάποια στίξι σὲ ὄψιμα χειρόγραφα πάντοτε σφαλερὴ καὶ ἄχρηστη. ἐδῶ σχολιάζω τὰ δυὸ συνεχόμενα ἐρωτηματικὰ (;;) ποὺ βάζω, ἕνα τὸ ἐντὸς τῶν εἰσαγωγικῶν κι ἕνα τὸ ἐκτός (;';). τὸ πρῶτο εἶναι τῆς ἐσωτερικῆς ἐρωτήσεως *'Τί με ἐποίησας;'* καὶ τὸ δεύτερο τῆς ἐξωτερικῆς ἐρωτήσεως *'Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι...';.* τὸ ἴδιο

συμβαίνει καὶ μὲ τὰ θαυμαστικά. (τὸ θαυμαστικὸ ἐπινοήθηκε κατὰ τὸν 18ο αἰῶνα· μέχρι τότε γιὰ θαυμαστικὸ τὰ τυπογραφικὰ κείμενα ἔχουν ἐρωτηματικό (;), ἐννοώντας ὅμως ὅτι εἶναι θαυμαστικό. τὰ διπλᾶ ἐρωτηματικὰ καὶ θαυμαστικὰ ἐπινόησα ἐγὼ στὴν παροῦσα ἔκδοσι τῆς Βίβλου. ὅσο γιὰ τὰ διπλᾶ εἰσαγωγικὰ «...'....'...», τὰ ἐπινόησαν ἄλλοι ὄχι πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ μένα.

107. *φαινώλης*

Β΄ Τι 10,5. Τὸ 'κοντὸ παλτὸ' ἢ 'βραχεῖα' (χλαῖνα) ἢ 'μπέρτα' ἢ 'χλαμὺς' στὴ λατινικὴ λέγεται *paenula,* ὁπότε στὴν ἑλληνικὴ πρέπει νὰ γράφεται *φαινώλης* καὶ ὄχι ποτὲ *φαιλόνης* ἢ *φαιλόνιο,* ὅπως ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ λάθος αὐτὸ σὲ κάποιο χειρόγραφο ἐθίστηκαν οἱ κληρικοὶ νὰ τὸ λένε. ἀκόμη κι ἂν στὴ γλῶσσα κάθε νέος ἐθισμὸς ἐπικρατεῖ καὶ γίνεται γλωσσικὸς κανόνας, ἡ λέξι αὐτὴ στὸν καιρὸ τῶν ἀποστόλων λεγόταν καὶ γραφόταν *φαινώλης.* πολὺ ὕστερα προέκυψε τὸ λάθος, κι ἀκόμη πιὸ ὕστερα ἔγινε ἐθισμὸς ποὺ καθιερώθηκε.

108. Γενικὸν συμπέρασμα

Ἰα 7,5. *Ἡ Γραφὴ λέγει <ὅτι> πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν.*

Δὲν εἶναι παράθεμα συγκεκριμένου χωρίου τῆς Π. Διαθήκης ἀλλὰ γενικὸ νόημά της (Νο 48,5 = Δε 5,9 (ἡ β΄ ἐντολή)· Νο 96,17· 232,10· Δε 2,130· 5,54· 14,32· Να 1,1· Ἰλ 2,1). ὁ συντάκτης τῆς Ἐπιστολῆς Ἰακώβου λέει *φθόνον* τὴ «ζηλοτυπία» τοῦ Κυρίου (χαρακτηριστικὴ στὴν Π. Διαθήκη διατύπωσι τῆς μονοθεΐας) σὲ γλῶσσα κάπως ἀγροικικὴ καὶ ἀνελλήνιστη. γι' αὐτὸ συμπλήρωσα τὸ *<ὅτι>,* τὸ ὁποῖο ἐξέπεσε, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ πρότασι νὰ φαίνεται σὰν παράθεμα ἐπὶ λέξει καὶ μάλιστα ἀνεύρετο στὴν Π. Διαθήκη.

109. *Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ*

Β΄ Πε 3,15 (= Νο 239,4). *Βαλαὰμ υἱὸς Βεὼρ* λέγεται στὴν Π. Διαθήκη πάντοτε (7 φορές· Νο 231,6· 92· 112· 238,9· Δε 5,498· Ἰη 28,6· Μχ 7,5), καὶ οὐδέποτε *υἱὸς Βοσόρ.* τὸ *Βοσὸρ* στὴν Π. Διαθήκη εἶναι πάντοτε (8 φορές· Δε 3,3· Ἰη 45,5· 46,29· Δδ 56,11· 12· 26· Ἡσ 69,1· Ἰε 82,35) ὄνομα πόλεως, καὶ οὐδέποτε ἀνθρώπου. ἐδῶ διορθώνω *τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ.*

110. Διόρθωσι προφανοῦς σφάλματος

Β΄ Πε 3,18. *ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγέσι.*

Ὅλα τὰ χειρόγραφα ἀντὶ *ἀσελγέσι* ἔχουν *ἀσελγείαις.* τὸ λάθος ἔγινε στὴν παρανάγνωσι τοῦ συμπλεγματικοῦ ταχυγραφικοῦ συμβόλου τῆς καταλήξεως *-έσι,* ποὺ παραναγνώστηκε *-ίαις*· πρωτόκλιτο ἀντὶ τριτοκλίτου. στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ὁποιασδήποτε διαλέκτου ἢ ἐποχῆς μέχρι τὸ 1900 περίπου εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ παράθεσι δυὸ οὐσιαστικῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα συμπεριφέρεται σὰν ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ἄλλου ὅπως κατὰ τὸν 20ο καὶ 21ο αἰῶνα λέγεται ἡ ἔκφρασι «Αὐτὸ εἶναι βιβλίο - κλειδί». διώρθωσα *ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγέσι.* δὲν ὑπάρχει Ἕλληνας ὁποιασδήποτε παιδείας ἢ νοημοσύνης ποὺ νὰ μὴν καταλαβαίνῃ ἀκαριαίως τὸ φάλτσο τῆς φράσεως *ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις.* εἶναι προφανέστατος τραγέλαφος.

111. *ἐλέγχετε*

Ἰδ 3,9. Τὸ χειρογραφικὸ σφάλμα *ἐλεεῖτε,* ἢ κατὰ τὶς περισσότερες «κριτικὲς» ἐκδόσεις *ἐλεᾶτε* –τὸ δεύτερο εἶναι τῶν ἐκδοτῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν φανατικὸ ψυχωτικὸ ἔρωτα μὲ τὴν πολὺ φθαρμένη παπυρικὴ παράδοσι κειμένου– προέκυψε ἀπὸ φθαρμένη τὴ συλλαβὴ *γχε,* ὁπότε «διαβάστηκε *εῖ* καὶ *ᾶ.* ἔχω δημοσιεύσει τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ αὐθεντικοῦ *ἐλέγχετε,* ὅταν ἤμουν 29 ἐτῶν. ἀλλιῶς τὸ νόημα εἶναι ἀνόητο· «ἀπὸ τοὺς φαύλους ἄλλους νὰ ἐλεῆτε κι ἄλλους νὰ σῴζετε»! λὲς καὶ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο. τὸ ἀρχικὸ καὶ σωστὸ νόημα εἶναι «τοὺς ἀμετανοήτους φαύλους *ἐλέγχετε,* τοὺς ἔχοντας πρόθεσι μετανοίας *σῴζετε*».

112. *ἄλφα καὶ ὦ*

Ἀπ 1,5. *Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ.*

Τὸ κάθε γράμμα εἶναι φθόγγος σκαρίφημα καὶ ὄνομα. στὴν Ἀποκάλυψι γράφεται τὸ ὄνομα· *ἄλφα* καὶ *ὦ.* τὰ δυὸ *ο ω* ἔχουν τὰ ὀνόματα *ὄ ὦ.* τὰ ἐπίθετά τους *μικρὸν* καὶ *μέγα,* δηλαδὴ βραχὺ καὶ μακρό, ἐμφανίστηκαν γύρω στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἐξαφάνισι τῆς προσῳδίας, τῆς φωνητικῆς δηλαδὴ διακρίσεως βραχέος καὶ μακροῦ. σήμερα τὰ ἐπίθετα εἶναι προσκολλημένα στὸ ὄνομα, καὶ τὰ *ὄ μικρὸν* καὶ *ὦ μέγα* ἔγιναν *ὄμικρον* καὶ *ὠμέγα.* εἶναι σφαλερὴ ἡ σημερινὴ ἐκτύπωσι *Α καὶ Ω,* ἢ *ἄλφα καὶ Ω.* ἡ σωστὴ γραφή τους εἶναι *ἄλφα* καὶ *ὦ.*

Ὑπάρχουν καὶ δημοτικὰ ἐρωτικὰ τραγούδια μὲ ἀλφαβητικὴ ἀκροστιχίδα, τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς, ποὺ λέγονται *Ἀλφαῶ.*

113. *ἄχρι - μέχρι*

Ἀπ 6,9. Οἱ δυὸ ἀσύνθετες ἢ ἄλλως λεγόμενες καταχρηστικὲς προθέσεις εἶναι πάντοτε *ἄχρι μέχρι*· δὲν ἔχουν ποτὲ εὐφωνικὸ τελικὸ *ς,* δὲν ὑπάρχουν τύποι *ἄχρις μέχρις,* τιθέμενοι τάχα πρὸ φωνήεντος, ὅπως ὑπάρχει λ.χ. τὸ ἐπίρρημα *οὕτως* πρὸ φωνήεντος. ὄψιμοι ἀρχαϊσταὶ φαντάστηκαν πλημμελῶς ὅτι κατὰ τὸ *οὕτως* ὑπάρχουν καὶ *ἄχρις μέχρις.* παραθέτω κατὰ τὴν ὀρθή τους γραφὴ τὰ βιβλικὰ χωρία ποὺ περιέχουν τὶς σχετικὲς ἐμπρόθετες συνεκφορές.

ἄχρι		***μέχρι***	
Κρ 14,46·	*ἄχρι Ἀρνών*	Ἰη 6,4·	*μέχρι οὗ*
Γα 6,9·	*ἄχρι οὗ*	Ἰβ 9,20·	*μέχρι ἑσπέρας*
8,8·	*ἄχρι οὗ*	Δα 4,77·	*μέχρι οὗ*
Α΄ Κο 27,12·	*ἄχρι οὗ*	Ἑβ 16,1·	*μέχρι αἵματος*
34,14·	*ἄχρι οὗ*		
Φι 1,6·	*ἄχρι ἡμέρας*		
Ἑβ 4,12·	*ἄχρι οὗ*		
Ἀπ 6,9·	*ἄχρι οὗ*		

114. *ἐδύνατο - ἠδύνατο*

Ἀπ 11,3. Ὁ Ἰωάννης στὴν Ἀποκάλυψι γράφει πάντοτε *ἐδύνατο* (Ἀπ 11,3· 14,1· 25,4· 28,9), ἐνῷ στὸ Εὐαγγέλιο πάντοτε *ἠδύνατο* (Ἰω 26,39· 31,21· 36,3). σὲ μερικὰ χειρόγραφα οἱ ἀντιγραφεῖς ἐξωμοίωσαν τοὺς δύο τύπους πρὸς τὸ λογιώτερο *ἠδύνατο,* ἀλλ' ἀστόχως. ὁ Ἰωάννης στὴν Ἀποκάλυψι, ποὺ εἶναι τὸ πρῶτο γραπτό του, γραμμένο σὲ καιρὸ ποὺ βρέθηκε σ' ἑλληνικὸ περιβάλλον γιὰ πρώτη φορά, ἔχει περισσοτέρους βαρβαρισμοὺς καὶ σολοικισμοὺς καὶ πολὺ πιὸ χοντρούς, ἐνῷ στὸ Εὐαγγέλιο, ποὺ εἶναι τὸ πέμπτο καὶ τελευταῖο γραπτό του, ὅταν ἤδη ἔχῃ παραμείνει μεταξὺ Ἑλλήνων πολὺ περισσότερο, ἔχει αἰσθητὰ λιγώτερους, θὰ ἔλεγα σπανίους, βαρβαρισμοὺς καὶ σολοικισμούς. κοινωνικῶς ἦταν φτωχὸς ὀλιγογράμματος καὶ ἄσημος ψαρᾶς, ἀλλὰ φυσικῶς ἦταν πανέξυπνος καὶ μάθαινε πολὺ γρήγορα. τὰ βιβλία του τὰ ἔγραψε μὲ τὴ σειρὰ Ἀποκάλυψι τρεῖς Ἐπιστολές, Εὐαγγέλιο. καὶ σ' αὐτὰ μακροσκοπικῶς διακρίνεται σαφῶς ἡ πρόοδός του

στὴν ἑλληνομάθεια· ὅπως τὰ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων τῆς ἀρχαίας Πέλλης, ποὺ ἦταν ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὶς ῥίζες τῶν σιτηρῶν, ὅταν κανεὶς ἦταν ἀνάμεσα στὰ σπαρτά, δὲν φαίνονταν καθόλου, ὅταν ὅμως ἔβλεπε τὰ σπαρτὰ ἀπὸ ἑλικόπτερο, ἀπὸ τὴν εὐεξία ἢ καχεξία τῶν φυτῶν, φαινόταν μὲ τόση εὐκρίνεια, ποὺ ἔβλεπε σὰν σὲ σχέδιο ἀρχιτέκτονος ὅλη τὴν κάτοψι τῶν ἀνακτόρων. ἔτσι φαίνεται ἡ ταχύτατη βελτίωσι τῶν ἑλληνικῶν τοῦ Ἰωάννου μέσα στὰ καλῶς χρονολογημένα γραπτά του, σ' αὐτὴ τὴ βελτίωσι ὀφείλεται τὸ ὅτι στὴν πρώτη Ἐπιστολή του (Ἀπ) γράφει *ἐδύνατο,* ἐνῷ στὴν πέμπτη (Εὐαγγέλιον) γράφει μὲ πιὸ καλὰ ἑλληνικὰ *ἠδύνατο.* διότι καὶ τὰ πέντε βιβλία του εἶναι ἐπιστολές. ἄφησα λοιπὸν τὴ διαφορετικὴ ὀρθογραφία του στὸ ῥῆμα αὐτό, ὅπως ἔχει στὸ μεγαλείτερο πλῆθος τῶν χειρογράφων του. χαίρομαι ποὺ κι ὁ Βασίλειος Ἀντωνιάδης ἔκανε τὸ ἴδιο. ἦταν πολὺ δυνατὸς φιλόλογος. ἡ παροῦσα ῥύθμισι βγαίνει ἀπὸ τὰ χειρόγραφα· δὲν εἶναι κάτι πέρα ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρογράφου παραδόσεως.

115. *πήχεων*

Ἀπ 37,10. *τὸ τεῖχος ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πήχεων.*

Τὰ χειρόγραφα παραδίδουν *πηχῶν.* αὐτὸ συμβαίνει καὶ στὰ βιβλία Νο Δε Δδ Βα Πα Ἀν Ἰε Ἰζ Δα Ζα. δὲν εἶναι οὔτε λάθος γλωσσικὸ οὔτε νεώτερη γλωσσικὴ μορφή, ἀλλὰ παρανάγνωσι παλαιογραφικοῦ βραχυλογικοῦ συμβόλου (τζίφρας) μὲ τὸ ὁποῖο γράφεται στὰ χειρόγραφα τὸ *-χεω.* θυμίζει τὴν ἐκ παραναγνώσεως σφαλερὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος *Πολυσπέρχων* (=«πολὺ σβέλτος», στρατηγὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου) ὡς *Πολυπέρχων,* ἐπειδὴ οἱ κριτικοὶ ἐκδότες τῶν θύραθεν κειμένων C. Fischer, K. Ziegler, καὶ G. Wirth δὲν ἤξεραν νὰ διαβάσουν στὰ χειρόγραφα τὸ *σπ (=σπ),* καὶ τὸ διάβαζαν *π,* ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ξέρουν ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦ ὁποίου ἡ μετοχὴ ἐνεστῶτος εἶναι δεύτερο συνθετικὸ τοῦ ὀνόματος εἶναι ἤδη ἀπὸ τὸν Ὅμηρο *σπέρχω - σπέρχομαι,* καὶ στὸν Κυνηγετικὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀνευρίσκεται ὄνομα κυνηγετικοῦ σκύλου *Σπέρχων,* ὑπάρχει δὲ καὶ τ' ὄνομα τοῦ καὶ σήμερα γνωστοῦ μ' αὐτὸ ποταμοῦ *Σπερχειός.* (τὸ λάθος ἐπισήμανα καὶ τὴ διολίσθησι σ' αὐτὸ ἐξήγησα στὴ διατριβή μου «Ὁ βασικὸς κανόνας τῆς συνθέσεως τῶν ῥημάτων», Θεσσαλονίκη 1993, σελ. 25).

116. *χαλκηδόνιος*

Ἀπ 37,13. Χειρόγραφα κι ἐκδόσεις ἔχουν ὅλα *χαλκηδών.* διώρ-

θωσα *χαλκηδόνιος.* στὰ χειρόγραφα ἡ κατάληξι *-ιος,* ἡ ὁποία παραλείπεται, συνήθως γράφεται μὲ μιὰ δυσανάγνωστη βραχυγραφικὴ τζίφρα, ποὺ χρησιμοποιόταν ἀκόμη καὶ στὴν τυπογραφία μέχρι τὸ 1700 περίπου, στὴ λεγόμενη σήμερα «βενετσιάνικα γράμματα». κάποιος παρέλειψε τὴ τζίφρα, ἡ τζίφρα κάπου φθάρηκε, ὁπότε ἔμεινε μόνο *χαλκηδόν.* κι ἄλλος μεταγενέστερος «διώρθωσε» *χαλκηδών.* ἐρεύνησα τὴν περίπτωσι πολύ, ὅταν συνέγραψα τὴ διατριβή μου «Ὀρυκτὰ τῆς Βίβλου» Θεσσαλονίκη 2002, ὅπου ἑρμηνεύω γιὰ πρώτη φορὰ καὶ τὸ Ψα 118,4 (παλιὰ στιχαρίθμησι 119,4)

Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα
σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς.

αὐτὴ τὴν ἑρμηνευτικὴ ἀνακάλυψί μου, ὅπως ἀνέφερα, μετὰ 8 χρόνια (τὸ 2010) τὴν πάσσαρε ὡς δική του κάποιος ποὺ κοκορεύεται ὅτι εἶναι ἐπιστήμων. καὶ κάποτε παλιότερα τὸν εἶχα εὐεργετήσει κιόλας, καὶ ἀφάνταστα πλουσιοπάροχα μάλιστα.

117. Διορθώσεις σφαλμάτων στὴν Καινὴ Διαθήκη

Χωρίο	Σφάλμα χειρογράφων	Διόρθωσι
Λκ 6,2	*Κυρηνίου*	*Κυρινίου (Quirinius)*
35,18	*ἀγορᾷ*	*ἀγοραῖς*
54,11	*πνεῦμα ἀγαθὸν*	*πᾶν ἀγαθὸν (πᾶν → $\overline{\text{πνα}}$)*
55,4	*ἐπὶ οἶκον*	*ἐφ' ἑαυτόν*
75,11	*οὔτε εἰς γῆν οὔτε*	*οὔτε τῇ γῇ*
119,1	*συνιάσαι*	*σινιάσαι*
Μρ 16,12	*ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται*	*ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα λέγεται*
19,4	*παραδῷ*	*ἀποδῷ*
22,1	*Γεργεσηνῶν*	*Γαδαρηνῶν*
51,3	*εἶπον*	*εἰπόν* (βλ. Πξ 85,13)
Πξ 7,21	*πάντων ἁγίων*	*πάντων τῶν ἁγίων (...των τῶν)*
15,8	*Ἰουδαίων*	*ἱερέων*
17,19	*μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν... παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ τοῦ Συχέμ.*	*μετετέθησαν εἰς Ἀρβὸκ καὶ ἐτέθησαν... παρὰ <τοῦ Ἐφρὼν> τῶν υἱῶν Χέτ.* (Γε 23)
17,48	*ἐπέκεινα Βαβυλῶνος*	*ἐπέκεινα Δαμασκοῦ* (Ἀμ 5,27)
22,9	*γενεὰν*	*γένεσιν* (πρβλ. Μθ 1,1)
22,15	*πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.*	*πιστεύω υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν καὶ Χριστόν.*
39,7	*ἐτροποφόρησεν*	*ἐτροφοφόρησεν* (βλ. Δε 2,27)
63,20	*ἀγοραῖοι*	*ἀγοραῖαι*
80,1	*Βερνίκη*	*Βερενίκη*
81,1	*Βερνίκης*	*Βερενίκης*
81,42	*Βερνίκη*	*Βερενίκη*
82,1	*σπείρης*	*σπείρας*

Χωρίο	Σφάλμα χειρογράφων	Διόρθωσι
82,10	*πλοός*	*πλοῦ* (βλ. Πξ 68,7· 82,11)
Β΄ Θε 1,4	*αἷς ἀνέχεσθε*	*αἷς ἐνέχεσθε*
Γα 12,4	*ἐριθεῖαι*	*ἐρίθειαι* (Β΄ Κο 23,4· Φι 3,6· Ἰα 6,2· 4)
Α΄ Κο 11,3-4	*βιωτικὰ*	*βιοτικὰ* (ἐκ τοῦ *βιοτή*)
19,17	*ἐκγαμίζων... ἐκγαμίζων*	*γαμῶν... γαμῶν*
Β΄ Κο 5,4	*πλαξὶ καρδίαις σαρκίναις*	*πλαξὶ καρδίας σαρκίναις*
24,5	*εἰ ἐστὲ*	*εἴ ἐστε*
Ἑβ 14,30	*τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ*	*τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ*
Α΄ Τι 13,3	*ἀπόδεκτον*	*ἀποδεκτὸν*
Β΄ Τι 10,6	*φαιλόνην*	*φαινώλην*
Β΄ Πε 3,15	*Βοσόρ*	*Βεώρ* (βλ. Νο 231,6· Δε 5,498)
3,18	*ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις*	*ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγέσι*
Ἰδ 3,9	*ἐλεεῖτε*	*ἐλέγχετε*
Ἀπ 7,7	*οὕτως περιβαλεῖται*	*οὕτω περιβαλεῖται*
9,4	*περιβάλῃ*	*περιβαλῇ*
37,10	*πηχῶν*	*πήχεων*
37,13	*χαλκηδών*	*χαλκηδόνιος*

Στὴν Καινὴ Διαθήκη διώρθωσα 39 σφάλματα τῶν χειρογράφων, τὰ 10 ἀπὸ τὰ ὁποῖα δημιουργοῦσαν πολὺ σοβαρὸ πρόβλημα· τὰ Λκ 54,11· 119,1· Μρ 22,1· Πξ 17,19· 17,48· 22,15· Α΄ Κο 19,17· Ἑβ 14,30· Β΄ Πε 3,15· Ἰδ 3,9.

Τὰ ἐν Λκ 35,18· Λκ 6,2· 54,11· 119,1· Πξ 17,19· 17,48· 22,9· Γα 12,4 Β΄ Τι 10,6 ὀφείλονται σὲ ἀμάθεια τῶν ἀρχαίων.

Τὰ ἐν Ἑβ 14,30· Ἀπ 37,13 ὀφείλονται σὲ ἀμάθεια τῶν συγχρόνων μας βιβλικῶν θεολόγων.

Τὰ ἐν Μρ 22,1· Ἰδ 3,19 ὀφείλονται σὲ ἁπλῆ σεμνοτυφία.

Τὸ ἐν Α΄ Κο 19,17 σὲ κακοήθη σεμνοτυφία.

Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἁπλᾶ λάθη (lapsus calami).

118. Τονισμὸς καὶ τυπογραφικὴ ὀρθογραφία

Στὰ Γε 16,1 καὶ 19,6 πολλὰ χειρόγραφα, καί γε ἔντυπες ἐκδόσεις, «κριτικὲς» ἐκδόσεις μάλιστα, ἔχουν *ἰδὲ* καὶ *λαβέ,* ἀλλὰ στὴν κοινὴ ἑλληνικὴ τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων καὶ τῶν Ἑβδομήκοντα τονίζονται *ἴδε* καὶ *λάβε.* τὰ ὀξύτονα προέκυψαν –σφαλερῶς βέβαια– ἀπὸ μεγαλογράμματα πρότυπα ἀντιγραφῆς, ὅπου ἦταν ἄτονα *ΙΔΕ* καὶ *ΛΑΒΕ.* πάντα πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ᾽ ὄψιν ὅτι τόσο οἱ ἀρχαῖοι ἀντιγραφεῖς χειρογράφων ὅσο καὶ οἱ γνωστοὶ προτεστάντες μεγάλοι κι ἐπιφανεῖς «κριτικοὶ» ἐκδότες τῶν βιβλικῶν κειμένων εἶναι ὀλιγογράμματοι· δὲν γράφουν· ζωγραφίζουν. ἔτσι ἔκαναν καὶ στὸ *σκευὴ* (Δε 5,461) ὅπου

ἐκδίδουν *σκεύη* ἢ λημματολογοῦν τὴ λέξι στὸ *σκεῦος,* καὶ στὸ *ἐρίθειαι* (Β΄ Κο 23,4) ὅπου ἐκδίδουν ἢ λημματολογοῦν *ἐριθεῖαι* (Walton, Ess, Tischendorf, Nestle, Swete, Rahlfs, Wevers, Hatch - Redpath, καὶ Nestle, Soden, Tasker, Aland (ὁ Aland ὡς λίγο πιὸ βλάκας τονίζει *ἐριθείαι*), Hodges - Farstadt, Bruder, Schmidt - Greenfield, Schmoller, καὶ μερικὰ ἄλλα τέτοια στραβάδια. (βλ. τὰ σωστὰ ἐδῶ στὶς Διορθώσεις, 36 καὶ 105).

Τὸ *λάβε* τονίζεται *λαβὲ* μόνο στὴ δωρική *(Μολὼν λαβέ),* καὶ τὸ *ἴδε* τονίζεται *ἰδὲ* μόνο στὰ νεοελληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια *(Γιὰ ἰδὲ καιρὸ ποὺ διάλεξε ὁ χάρος νὰ μὲ πάρῃ).* καὶ τὰ παραπάνω στραβάδια δὲν ἐξέδιδαν «κριτικῶς» δωρικὰ κείμενα καὶ νεοελληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια. κάθε τόνος στὸν καιρό του.

Τυπογραφικὴ ὀρθογραφία λέω τὸ ποῦ θὰ διατηρήσουμε τὰ κεφαλαῖα γράμματα. ὅπως ἀνέφερα, στὸ χωρίο Ἑβ 14,30 ὁ Παῦλος γράφει ὅτι ὁ θετὸς πρίγκηπας *Μωϋσῆς... μείζονα πλοῦτον ἡγήσατο τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ.* καὶ οἱ κακοὶ τυπογράφοι, ποὺ βάζουν θανάσιμη τρικλοποδιὰ στοὺς «ἐπιστήμονες βιβλικοὺς θεολόγους» ἔγραψαν μὲ κεφαλαῖο *Χριστοῦ*· γιὰ νὰ μὴν πῶ ὅτι καὶ οἱ ἀναίσθητοι Γερμανοὶ προτεστάντες «βιβλικοὶ θεολόγοι» γράφουν –κανονικὰ γιὰ τὴ γλῶσσα τους καὶ τὴ γραφή τους αὐτοί– *Χριστοῦ (Christi),* γιατὶ αὐτοὶ γράφουν μὲ κεφαλαῖο ἀρχικὸ καὶ τὴν Τρίχα καὶ τὰ Σκουπίδια καὶ –ἄντε νὰ μὴν πῶ τώρα καὶ ποιά ἄλλα–. καὶ τοὺς μιμοῦνται καὶ οἱ Γάλλοι κι οἱ Ἱσπανοὶ κι οἱ Ἰταλοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι, κι ὅλος ὁ κόσμος. ὁ Παῦλος ὅμως ἐννοεῖ *χριστοῦ,* καθὼς στὴ Βίβλο πάρα πολλὲς φορὲς λέγονται *χριστοὶ* ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ θεοῦ, καὶ ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς καὶ προφῆτες, ὅπως λ.χ. στὸ Ψα 104,15

Μὴ ἅψησθε τῶν χριστῶν μου
καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε.

κι ἐπειδὴ οἱ *χριστοὶ Κυρίου* σ' ὅλη τὴ ζωή τους ἔχουν, ἂν ὄχι τὸ διωγμό, ὁπωσδήποτε τὴν ἀποδοκιμασία καὶ τὴν εἰρωνεία τῶν ἀπίστων, *τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ,* τὴ φθονερὴ ῥετσινιὰ τοῦ ὄχλου ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων τοῦ θεοῦ, ὁ Μωϋσῆς, ὅταν διέκοψε σχέσεις μὲ τὸ φαραωνικὸ ἀνακτορικὸ περιβάλλον, ὅπου μεγάλωσε κι ἀνδρώθηκε καὶ ζοῦσε, προτίμησε *πίστει τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ.* αὐτὸ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος. καὶ νὰ δῆτε οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι» τί ἀπόψεις καὶ θεωρίες καὶ παρλαπίπες ἀναπτύσσουν γιὰ τὸ πῶς νοεῖται «θεολογικῶς» κι «ἐκκλησιολογικῶς» τὸ ὅτι ὁ Μωϋσῆς μιμήθηκε τὸν Ἰησοῦ Χριστό, 17 αἰῶνες πρὶν γεννηθῇ ὁ Χριστός. νὰ δῆτε μπαροῦφες καὶ θεολογήματα καὶ θεωρίες. στὴν κουταμάρα τους καὶ στὴν ἀγραμματοσύνη τους εἶναι «ὑψιπετεῖς» καὶ γουστόζικοι. ἴδια περίπτωσι ὑπάρχει στὴν Καινὴ Διαθήκη ἄλλη μία στὸ χωρίο Α΄ Κο 4,11 στὴ φράσι *ἡ-*

μεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν, τὴν ὁποία καὶ μετέφρασα «ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε φρόνημα χρισμένου Χριστιανοῦ». καὶ γιὰ ὅλ' αὐτὰ φταῖνε αὐτοὶ οἱ κακοὶ τυπογράφοι –πανάθεμά τους–, ποὺ καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις τύπωσαν μὲ κεφαλαῖο *Χ.* ἀπὸ ἕνα λάθος αὐτωνῶν ῥεζιλεύονται σ' ὅλη τὴν ὑφήλιο χιλιάδες κι ἑκατομμύρια μεγάλοι καὶ διαπρεπεῖς «βιβλικοὶ θεολόγαροι» ἐδῶ καὶ 6 αἰῶνες. λοιπὸν ἄλλη φορὰ οἱ τυπογράφοι νὰ μὴν κάνουν τέτοια λάθη. γενοκτονία «βιβλικῶν θεολόγων» ἔκαναν· οὔτε ἕνας καθηγητὴς καὶ λοιπὸς ἑρμηνευτὴς τῆς Βίβλου δὲν ὑπῆρξε ποὺ νὰ μὴ γράφῃ ἑρμηνεύῃ καὶ σαχλολογῇ μὲ κεφαλαῖο *Χ* σ' αὐτὲς τὶς δυὸ περιπτώσεις. σὰ δὲν ντρέπονται οἱ κακοὶ τυπογράφοι! τί τοὺς ἔφταιξαν οἱ «βιβλικοὶ θεολόγοι», καὶ τοὺς γκρεμίζουν τόσο ἀλύπητα σὲ τέτοια θάλασσα βλακείας;

119. Τὰ ἔμμετρα στιχηδόν

Στὰ χειρόγραφα τόσο τὰ βιβλικὰ καὶ χριστιανικὰ ἔμμετρα κείμενα ὅσο καὶ τὰ θύραθεν γράφονται καταλογάδην· στιχηδὸν τὰ ἐμφάνισε ἡ τυπογραφία. καὶ τὰ μὲν θύραθεν ἔμμετρα ἐκτυπώνονται στιχηδὸν ὅλα ἤδη ἀπὸ τὸν 15ο αἰῶνα, ἀφ' ὅτου ἐφευρέθηκε ἡ τυπογραφία· τὰ βιβλικὰ ὅμως ἄργησαν πολὺ νὰ ἐμφανιστοῦν στιχηδόν, καὶ μέχρι σήμερα πολλοὶ τὰ ἐκδίδουν καταλογάδην. ἀλλὰ κι ὅσοι ἐκδίδουν κάποια στιχηδόν, πρῶτον μὲν δὲν τὰ ἐκδίδουν ἔτσι ὅλα, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἔχουν ἀντιληφθῆ πόσα καὶ ποιά εἶναι ἔμμετρα, δεύτερον δέ, κι ὅταν ἐκδίδουν λίγα στιχηδόν, δὲν ἔχουν πάντοτε ἐπιτυχῆ κοπὴ στίχων, ἐπειδὴ δὲν μποροῦν νὰ τοὺς προσδιορίσουν. βέβαια τὰ ἔμμετρα τῆς Βίβλου, ἀκόμη καὶ τὰ λίγα τῆς Καινῆς Διαθήκης, εἶναι πάντοτε μεταφρασμένα, καὶ ἡ μετάφρασι δὲν διατηρεῖ τὸ μέτρο τους· καὶ εἶναι λίγο δύσκολο νὰ ἐξιχνιασθοῦν καὶ νὰ ταμοῦν οἱ στίχοι· ἀλλὰ δὲν εἶναι κι ἀπὸ τ' ἀκατόρθωτα· ἁπλῶς οἱ ἐκδότες τῆς Βίβλου μέχρι σήμερα ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι πολὺ καθυστερημένοι, χωρὶς καμμιὰ φιλολογικὴ ἐξάσκησι, πρᾶγμα ποὺ φαίνεται κι ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἐκδοτικοὺς κι ἑρμηνευτικοὺς καὶ μεταφραστικοὺς χειρισμούς των ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κειμένων. δὲν ἔχουν ἐφεύρει ἀκόμη τὸν τροχό. φανταστῆτε ποιό θὰ ἦταν τὸ χάλι τῶν φιλολόγων τῶν θύραθεν κειμένων, ἂν ἐξέδιδαν μέχρι σήμερα καταλογάδην τὰ ἔπη, τὰ λυρικά, τὰ δραματικὰ ποιήματα. αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ χάλι τῶν βιβλικῶν. ἐπιτείνεται δὲ τὸ χάλι τους κι ἀπὸ τὸ ὅτι, ἐνῷ δὲν ἀντιλαμβάνονται τὰ ὄντως ποιητικὰ μέρη τῆς Βίβλου, πολλὰ πεζὰ τὰ «βρίσκουν» ἔμμετρα. ἡ βλακεία τους αὐτὴ ἔχει καὶ κακοήθεια, διότι μ' αὐτὴ διαβάλλουν τὰ βιβλικὰ κείμενα ὅτι δὲν εἶναι παρὰ τραλαλὰ ἀσημάντων ἀνθρώπων,

καὶ ὄχι λόγος σοβαρῶν, σὰν αὐτοὺς νὰ ποῦμε. σαχλεπίσαχλοι τσαρλατάνοι, κατακάθια ποὺ ἔχουν τὴν ἰδέα ὅτι ἡ βλακεία τους εἶναι σοφία. οἱ δικοί μας δὲν ἐξέδωκαν βιβλικὰ κείμενα ποτέ· εὐτυχῶς.

Ἀποκατέστησα στιχηδὸν ὅλα τὰ ποιητικὰ μέρη καὶ τῶν δυὸ Διαθηκῶν. καὶ στὸ ἑξῆς θὰ εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ καταλογάδην ἔκδοσι ποιητικῶν μερῶν τῆς Βίβλου· ὅπως εἶναι ἀπαράδεκτη ἀλλὰ κι ἀδιανόητη γιὰ τὰ θύραθεν κείμενα ἐδῶ κι αἰῶνες. καὶ ἡ Βίβλος εἶναι πολὺ ἀνώτερη καὶ σεβαστότερη ἀπ' ὅλα τὰ κείμενα.

120. Τὰ ἔξω τοῦ κειμένου συνεκδιδόμενα

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θεόπνευστο κείμενο στὴ Βίβλο μποροῦμε μὲ πολὺ φειδὼ καὶ πάντοτε ἔξω ἀπ' αὐτὸ νὰ βάζουμε τὰ ὀνόματα τῶν βιβλίων, πρώτιστα τὰ παραδεδομένα, κι ἔπειτα ἁπλᾶ καὶ λιτά, μέχρι μονολεκτικά, νὰ βάζουμε λίγα ποὺ νὰ βγαίνουν ἀβίαστα ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ τὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ δὲν ἔχουν παραδοθῆ λόγῳ τῆς ἀφανείας τῶν βιβλίων, ὅπως τὰ ὀνόματα *Νόμος (*=Ἔξ + Λε + Ἀρ*), Δάν, Βενιαμίν, Αἰχμαλωσία, Ἀνάβασις, Παιδεῖαι.* ἔπειτα μποροῦμε νὰ σημειώνουμε ἀρίθμησι κεφαλαίων καὶ στιχαρίθμησι, κεφαλάρια μὲ τὴν ἀρίθμησι κεφαλαίων ἢ ψαλμῶν. κι αὐτὰ ὅλα νὰ εἶναι ὁπωσδήποτε ἐπιμελῶς ἔξω ἀπὸ τὸ κείμενο.

Στὴ Βίβλο γενικῶς δὲν πρέπει νὰ βάζουμε σκίτσα εἰκόνες φωτογραφίες ἀνθέμια σύμβολα λογότυπα ἢ σημειώσεις ὑποσημειώσεις καὶ ὑποτίτλους. αὐτὰ ἤδη ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χρόνια καὶ χειρόγραφα δημιούργησαν εἰς βάρος τοῦ θεοπνεύστου κειμένου κριτικὰ προβλήματα. αὐτὴ ἡ κακὴ συνήθεια πρέπει νὰ κοπῇ μιὰ γιὰ πάντα. ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ κάνουμε βιβλικὰ ἀνθολόγια (ἐκλογάδια, ἀναγνωσματάρια, lectionaria) ἢ ἐκδόσεις μεμονωμένων βιβλίων τῆς Βίβλου ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ψαλμούς. νὰ κυκλοφοροῦν αὐτοτελῶς μόνο τρία· Παλαιὰ Διαθήκη, Καινὴ Διαθήκη, Ψαλμοί.

Οἱ ἀρχαῖοι εἶχαν ἀνάγκη νὰ κάνουν ἀνθολόγια - ἐκλογάδια - ἀναγνωσματάρια (lectionaria). ἐμεῖς ὅμως ζοῦμε σὲ χρόνια ποὺ ἔχουμε τὴν τυπογραφικὴ καὶ βιβλιοδετικὴ εὐχέρεια νὰ ἔχουμε κι ὁλόκληρη τὴ Βίβλο (Π.Δ. + Κ.Δ.) ἐκτυπωμένη σ' ἕναν μικρὸ τόμο τῆς τσέπης, ὅπως εἶδα κι ἔχω τέτοιους ἰταλικοὺς γερμανικοὺς κι ἀμερικανικούς. δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἐκλογαδίων.

Ἐπιτρέπεται στὸν ἴδιο τόμο, ἀλλὰ σαφῶς ἔξω ἀπὸ τὰ θεόπνευστα βιβλία, καὶ μὲ διαφορετικὴ γραμματοσειρά, νὰ βάζουμε λιτοὺς προλόγους καὶ σύντομες εἰσαγωγὲς μπροστά, ὡς ἐπιλεγόμενα δὲ στὸ τέλος διαφόρους πίνακες κυρίων ὀνομάτων, χρονολογικούς, κεφα-

λαίων, ὑποτίτλων, στατιστικοὺς πίνακες, πίνακες βιβλικῶν χειρογράφων, φωτογραφίες βιβλικῶν χειρογράφων, πίνακες μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ νομισμάτων ποὺ ἀναφέρονται στὴ Βίβλο, καὶ διαφόρους τέτοιους πίνακες, καὶ ξένων λέξεων τῆς Βίβλου (ἑβραϊκῶν, λατινικῶν) καὶ ἁπλοῦς χάρτες τῶν βιβλικῶν καὶ παραμεσογείων χωρῶν. τίποτε τὸ μὴ βιβλικὸ καὶ θεόπνευστο δὲν πρέπει νὰ διεισδύῃ μὲ κανέναν τρόπο καὶ γιὰ κανένα λόγο μέσα στὸ βιβλικὸ κείμενο, οὔτε κριτικὰ σύμβολα, οὔτε κριτικὰ ὑπομνήματα (apparatus critici)· τὰ τελευταῖα πρέπει νὰ συντάσσωνται καὶ δημοσιεύωνται ἔξω ἀπὸ τὴ Βίβλο σὲ ἰδιαίτερο τόμο καὶ μὲ ἄλλη γραμματοσειρὰ καὶ ἄλλο σχῆμα καὶ μέγεθος σελίδων.

Ὅταν δὲν τηροῦνται αὐτά, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀσέβεια καὶ βλάσφημη βεβήλωσι. μεγάλη δὲ ἀσέβεια εἶναι, ἡ πιὸ βαρειὰ μπορῶ νὰ πῶ, ὅταν ἡ Βίβλος δὲν διαβάζεται. κι ὅταν ἕνα ἀντίτυπο τῆς Βίβλου παλιώσῃ καὶ φθαρῇ πολὺ καὶ εἶναι ἐλλιπὲς ἢ ἄσχημο, πρέπει νὰ καίεται –μόνο νὰ καίεται– μὲ καῦσι ἐπιμελῆ κι ἐπιβλεπόμενη· μὲ κανέναν ἄλλο τρόπο. μηδέποτε νὰ πετιέται ἐδῶ κι ἐκεῖ ἢ καὶ γι' ἀνακύκλωσι. ὅταν γίνῃ ὅλη στάχτη, τότε νὰ πετιέται ὁπουδήποτε. ἔτσι διατάζουν καὶ ἀρχαῖοι κανόνες ἐκκλησιαστικῶν συνόδων.

Ὅλ' αὐτὰ ἰσχύουν καὶ γιὰ κάθε μετάφρασι τῆς Βίβλου.

Σ' ὁποιαδήποτε δὲ ἔκδοσι κειμένου τῆς Βίβλου ἢ μετάφρασί της πρέπει νὰ δηλώνωνται τὰ ὀνόματα τῶν ἐκδοτῶν καὶ τῶν μεταφραστῶν. καὶ τοῦ κάθε βιβλίου τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὁ μεταφραστὴς ἢ ὁ κριτικὸς ἐκδότης πρέπει νὰ δηλώνεται ἰδιαιτέρως.

Γιὰ ὅλ' αὐτὰ ἔδωσα ὑπόδειγμα τὴν παροῦσα ἔκδοσι καὶ μετάφρασι τῆς Βίβλου.

121. Ἡ κατακλείδα τοῦ Μάρκου

Μρ 73-74. Κάποιο πανάρχαιο καὶ διάσημο χειρόγραφο τοῦ Κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου, πιθανῶς τὸ αὐτόγραφό του, γραμμένο σὲ περίπου 135 στῆλες παπυρίνου κυλίνδρου, μετὰ τὴν ἀκέραιη κατάστασί του ἔζησε σὲ τρεῖς φάσεις φθορᾶς κι ἔπειτα χάθηκε.

Ἡ κατακλείδα τοῦ Μάρκου, ὅπως ἦταν ἀρχικὰ στὸ διάσημο καὶ ὡς πρότυπο ἀντιγραφῶν πολύχρηστο χειρόγραφο κι ὅπως διασῴζεται ἀκέραιη στὰ 2.200 χειρόγραφά του, φθάρηκε στὸ διάσημο ὄχι διὰ μιᾶς ἀλλὰ βαθμηδόν, καὶ στὴ φθορά της ὑπάρχει μιὰ κλιμάκωσι ἀποτυπωμένη κι ἐμφαινόμενη στὴ σῳζόμενη χειρόγραφη παράδοσί της ἔτσι, ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν παρατηρήσῃ ἕνας νηφάλιος ἄνθρωπος μὲ κοινὸ μυαλὸ κι ἐπαρκῆ γνῶσι παλαιογραφίας καὶ κωδικολογίας, ἀλλὰ

παραμένει ἀπαρατήρητη ἀπὸ σερσέμηδες βλᾶκες κι ὀλιγογραμμάτους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ἀρχαῖα χειρόγραφα δὲν ξέρουν τίποτε. ἐμφανίζεται δὲ ἀντιστοίχως στὴ χειρόγραφη παράδοσι καὶ μιὰ κλιμάκωσι «ἀναπληρώσεως» τῆς φθορᾶς αὐτῆς μὲ γελοῖα μπαλώματα ἀρχαίων πλαστογράφων, ἡ ὁποία ὅμως μὲ τὰ ἰσάριθμα σκαλιά της ἐπιβεβαιώνει τὴν κλιμάκωσι τῆς φθορᾶς μ' ἕναν τρόπο θαυμαστό. δίνω πρῶτα τὸ κείμενο τῆς κατακλεῖδος τοῦ Μάρκου καὶ μιὰ ἰχνογραφικὴ παράστασι τῆς κλιμακώσεως τῆς φθορᾶς της στὰ ἐλάχιστα χειρόγραφα ποὺ ἀποτελοῦν τὸ 1% τοῦ συνόλου τῶν χειρογράφων τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ.

ΑΝΑΣΤΑΣΔΕΠΡΩΙΠΡΩ
ΤΗΣΑΒΒΑΤΟΥΕΦΑΝΗ
ΠΡΩΤΟΝΜΑΡΙΑΤΗΜΑ
ΓΔΑΛΗΝΗΑΦΗΣΕΚΒΕ
ΒΛΗΚΕΙΕΠΤΑΔΑΙΜΟΝ
ΙΑΕΚΕΙΝΗΠΟΡΕΥΘΕΙΣ
ΑΑΠΗΓΓΕΙΛΕΤΟΙΣΜΕ
ΤΑΥΤΟΥΓΕΝΟΜΕΝΟΙΣ
ΠΕΝΘΟΥΣΙΚΑΙΚΛΑΙΟ
ΥΣΙΚΑΚΕΙΝΟΙΑΚΟΥΣ
ΑΝΤΕΣΟΤΙΖΗΚΑΙΕΘΕΑ
ΘΗΥΠΑΥΤΗΣΗΠΙΣΤΗΣ
ΑΝΜΕΤΑΔΕΤΑΥΤΑΔΥΣ
ΙΝΕΞΑΥΤΩΝΠΕΡΙΠΑΤ
ΟΥΣΙΝΕΦΑΝΕΡΩΘΗΕΝ
ΕΤΕΡΑΜΟΡΦΗΠΟΡΕΥΟ
ΜΕΝΟΙΣΕΙΣΑΓΡΟΝΚΑ
ΚΕΙΝΟΙΑΠΕΛΘΟΝΤΕΣ
ΑΠΗΓΓΕΙΛΑΝΤΟΙΣΛΟ
ΙΠΟΙΣΟΥΔΕΕΚΕΙΝΟΙΣΕ
ΠΙΣΤΕΥΣΑΝΥΣΤΕΡΟΝ
ΑΝΑΚΕΙΜΕΝΟΙΣΑΥΤΟ
ΙΣΤΟΙΣΕΝΔΕΚΑΕΦΑΝΕ
ΡΩΘΗΚΑΙΩΝΕΙΔΙΣΕΤΗ
ΝΑΠΙΣΤΙΑΝΑΥΤΩΝΚΑ
ΙΣΚΛΗΡΟΚΑΡΔΙΑΝΟΤΙ
ΤΟΙΣΘΕΑΣΑΜΕΝΟΙΣΑ
ΥΤΟΝΕΓΗΓΕΡΜΕΝ
ΟΝΟΥΚΕΠΙΣΤΕΥΣΑΝ

ΕΙΧΕΔΕΑΥΤΑΣΤΡΟΜΟΣΚΑΙ
ΕΚΣΤΑΣΙΣΚΑΙΟΥΔΕΝΙΟΥΔ
ΕΝΕΠΙΟΝΕΦΟΒΟΥΝΤΟΓΑΡ

ΚΑΙΕΙΠΕΝΑΥΤΟ
ΙΣΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕ
ΣΕΙΣΤΟΝΚΟΣΜΟ
ΝΑΠΑΝΤΑΚΗΡΥ
ΞΑΤΕΤΟΕΥΑΓΓΕ
ΛΙΟΝΠΑΣΗΤΗΚ
ΤΙΣΕΙΟΠΙΣΤΕΥΣ
ΑΣΚΑΙΒΑΠΤΙΣΘ
ΕΙΣΣΩΘΗΣΕΤΑΙ
ΟΔΕΑΠΙΣΤΗΣΑΣ
ΚΑΤΑΚΡΙΘΗΣΕΤ
ΑΙΣΗΜΕΙΑΔΕΤΟ
ΙΣΟΠΙΣΤΕΥΣΑΣΙ
ΤΑΥΤΑΠΑΡΑΚΟ
ΛΟΥΘΗΣΕΙΕΝΤΩ
ΟΝΟΜΑΤΙΜΟΥΔ
ΑΙΜΟΝΙΑΕΚΒΑΛ
ΟΥΣΙΓΛΩΣΣΑΙΣ
ΛΑΛΗΣΟΥΣΙΚΑΙ
ΝΑΙΣΟΦΕΙΣΑΡΟ
ΥΣΙΚΑΝΘΑΝΑΣΙ
ΜΟΝΤΙΠΙΩΣΙΝΟ
ΥΜΗΑΥΤΟΥΣΒΛ
ΑΨΕΙΕΠΙΑΡΡΩΣ
ΤΟΥΣΧΕΙΡΑΣΕΠ
ΙΘΗΣΟΥΣΙΚΑΙΚ
ΑΛΩΣΕΞΟΥΣΙΝ

ΟΜΕΝΟΥΝΚΥΡΙΟΣΜΕΤ
ΑΤΟΛΛΛΗΣΑΙΑΥΤΟΙΣ
ΑΝΕΛΗΦΘΗΕΙΣΤΟΝ
ΟΥΡΑΝΟΝΚΑΙΕΚΑ
ΘΙΣΕΝΕΚΔΕΞΙΩΝΤ
ΟΥΘΕΟΥΕΚΕΙΝΟ
ΙΔΕΕΞΕΛΘΟΝΤ
ΕΣΕΚΗΡΥΞΑΝ
ΠΑΝΤΑΧΟΥΤ
ΟΥΚΥΡΙΟΥΣ
ΥΝΕΡΓΟΥΝ
ΤΟΣΚΑΙΤΟ
ΝΛΟΓΟΝ
ΒΕΒΑΙΟ
ΥΝΤΟΣ
ΔΙΑΤΩ
ΝΕΠΑ
ΚΟΛΟ
ΥΘΟΥ
ΝΤΩ
ΝΣΗ
ΜΕΙ
ΩΝ

Τὸ ἀκέραιο χειρόγραφο. Τὸ χειρόγραφο, ὅπως ὑπολόγισα, εἶχε περίπου 135 στῆλες μὲ 20 σειρὲς τῶν 22 ἢ 23 γραμμάτων. ἡ πρώτη σελίδα του μὲ τὸν τίτλο εἶχε 3 μέχρι 5 σειρὲς λιγώτερες, καὶ ἡ τελευταία ἦταν περίπου μισή. μετὰ τὴν τελευταία στήλη κειμένου ὑπῆρχε ἕνα λευκὸ διάστημα, μὲ τὸ ὁποῖο ἡ ὅλη παπύρινη ταινία ἦταν κολλημένη στὸν ξύλινο *κοντόν,* γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο τυλιγόταν τὸ χειρόγραφο. στὸν *κοντὸν* ἦταν τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου, ἐνῷ ἡ ἀρχὴ ἦταν στὸ ἐξώτατο ἄκρο τῆς ταινίας. (ἄλλες φορὲς γινόταν καὶ τὸ ἀντίστροφο). ἀπὸ τὸ χειρόγραφο ἐκεῖνο ὡς πρότυπο ἀντιγραφῆς, λόγῳ τῆς διασημότητός του, οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ ἔκαναν ἀντίγραφα μὲ τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ ἀκέραιο. ἀπ' αὐτὸ τὸ στάδιο ζωῆς τοῦ διασήμου χειρογράφου κατάγεται σχεδὸν ὅλο τὸ πλῆθος τῶν σῳζομένων χειρογράφων τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ μὲ τὴν κατακλεῖδα του ἀκέραιη.

Α΄ φάσι τῆς φθορᾶς τοῦ χειρογράφου. Κάποτε κόπηκε ἢ ξεκόλλησε ὁ *κοντὸς* περιτυλίξεως, καὶ ἢ τότε ἢ σὲ πιὸ προχωρημένο στάδιο τῆς ἀπροστάτευτης πλέον ἄκρης τοῦ παπυρίνου χειρογράφου φθάρηκε ἡ τελευταία στήλη τοῦ κειμένου, ἡ 135, μὲ τὸ κεφάλαιο Μρ 74. κι ὅμως οἱ Χριστιανοὶ κι ἀπ' αὐτὴ τὴ φάσι τῆς ζωῆς τοῦ χειρογράφου ἔκαναν μερικὰ ἀντίγραφα τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ, μὲ τὴν ἐλπίδα προφανῶς ὅτι θὰ βροῦν κάποιο ἀκέραιο πρότυπο δευτερευούσης ἡλικίας καὶ διασημότητος, γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὸ ἐλλεῖπον ἀκροτελεύτιο. καὶ πιθανῶς οἱ περισσότεροι βρῆκαν καὶ συμπλήρωσαν· κάποιοι ὅμως δὲν βρῆκαν, καὶ τ' ἀντίγραφά

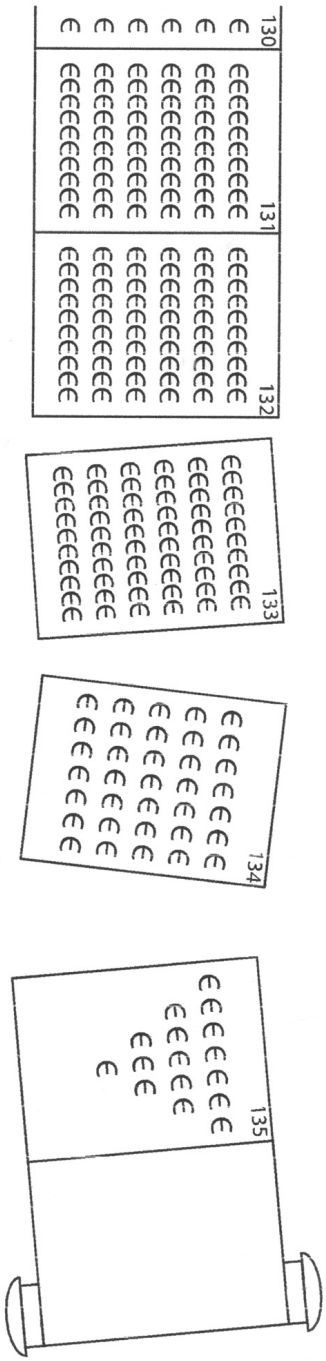

τους ἔμειναν ἀσυμπλήρωτα· κι ἔγιναν ἑστίες προβλημάτων ὅπως καὶ τὸ διάσημο πρότυπο. κι ἀπ' αὐτὴ τὴ φάσι τῆς φθορᾶς τοῦ διασήμου προτύπου κατάγεται τὸ κείμενο τοῦ χειρογράφου τοῦ Δ΄ αἰῶνος W ἢ 032 (Washington/D.C., Smithsonian Institution, Freer Gallery of Art 19 06.274)· εἶναι σύγχρονο τῶν χειρογράφων Βατικανοῦ (B ἢ 03) καὶ Σιναϊτικοῦ (ℵ ἢ 01) ἀλλὰ σὲ παράδοσι κειμένου πολὺ ἀρχαιότερο· καὶ μέχρι σήμερα εἶναι τὸ μόνο γνωστὸ τέτοιο χειρόγραφο. φωτογραφικό του ἀντίγραφο ἀπέκτησα τὸ 1987 καὶ ἤλεγξα τὴν κατάστασι τοῦ κειμένου.

Β΄ φάσι τῆς φθορᾶς τοῦ χειρογράφου. Ἀργότερα, σὲ προχωρημένο στάδιο φθορᾶς του φθάρηκε καὶ ἡ προτελευταία πλήρης στήλη τοῦ κειμένου, ἡ 134, μὲ τὸ κεφάλαιο 73,8-12, τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 73. καὶ πάλι οἱ Χριστιανοὶ ἀντέγραφαν κι ἀπ' αὐτὴ τὴ φάσι τῆς ζωῆς τοῦ χειρογράφου, τὸ δὲ ἐλλεῖπον κομμάτι τὸ ἀντέγραφαν ἀπὸ ἄλλα χειρόγραφα δευτερευούσης διασημότητος, ἐνῷ μερικοὶ κρατοῦσαν κενὸ χῶρο, μέχρι νὰ βροῦν ἀξιόλογο πρότυπο ἀντιγραφῆς· καὶ κάποιος, ἐφαρμόζοντας τὴν παροιμία «Ὅταν ἔχῃς τὸν τεμπέλη, τί τὸν θέλεις τὸν προφήτη», «συμπλήρωσε» τὸ κενό του μὲ πλαστογραφημένο μπάλωμα τῆς φαντασίας του. αὐτὰ ἐμφαίνονται πάλι στὸ χειρόγραφο 032 καὶ σὲ λίγα ἄλλα μικρογράμματα.

Γ΄ φάσι τῆς φθορᾶς τοῦ χειρογράφου. Καθὼς μὲ τὰ χρόνια τὸ διάσημο χειρόγραφο - πρότυπο ἀντιγραφῶν χωρὶς *κοντὸν* μαδιόταν στὴν ἐσχατιά του (ὁ πάπυρος εἶναι πολὺ εὔφθαρτο ψάθινο κόντρα πλακὲ δύο στρωμάτων μόνο), κάποτε ἀκόμη ἀργότερα ἔχασε μιὰ ἀκόμη στήλη του ἀπὸ τὸ ἐναπομένον τέλος του, τὴν 133 μὲ τὸ κεφάλαιο 73,1-7, τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ κεφαλαίου 73. καὶ πάλι οἱ Χριστιανοὶ ἀντέγραφαν ἀπ' αὐτό, μὲ τὴν ἴδια ἐλπίδα, νομίζω, τῆς εὑρέσεως κάποιου καλοῦ ἀκεραίου προτύπου γιὰ τὴ συμπλήρωσι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ κολόβωσι ἦταν πλέον μεγάλη καὶ πολὺ αἰσθητή, ἀφοῦ ἔλειψαν ὅλες οἱ ἐμφανίσεις τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ, καὶ τὸ Εὐαγγέλιο εἶχε πλέον τὸ ἀπότομο τέλος *...εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ* (στήλη 132), στ' ἀντίγραφα ἄφηναν πολὺν κενὸ χῶρο, γιὰ νὰ τὸν συμπληρώσουν, ὅταν βροῦν ἄλλο σπουδαῖο χειρόγραφο - πρότυπο. κάποιοι ὅμως δὲν πρόλαβαν νὰ βροῦν τέτοιο ποὺ ἤθελαν· καὶ τ' ἀντίγραφά τους ἔμειναν μὲ τὰ κενά τους ἀσυμπλήρωτα. σῳζόμενα χειρόγραφα μ' αὐτὴ τὴν κληρονομικότητα εἶναι τὰ 01 καὶ 03 καὶ λίγα μικρογράμματα. αὐτὰ διασώθηκαν, ἐπειδὴ ὡς ἐλαττωματικὰ ἀφέθηκαν ἀχρησιμοποίητα *(ἀπετέθησαν)* ὡς κακέκτυπα μὴ χρήσιμα καὶ δὲν φθάρηκαν, δὲν πάλιωσαν. ὅλα τὰ πανάρχαια ἀλεξανδρινὰ χειρόγραφα, σὰν τὰ ℵ A B ἢ 01 02 03 εἶναι χειρόγραφα *ἀποτεθειμένα*· καὶ γι' αὐτὸ διασώθηκαν, ἐπειδὴ εἶναι ἐλαττω-

ματικά· κι ὅταν ἔγιναν ἀντίκες, ἐπιπροσθέτως μάλιστα «ἱερὲς ἀντίκες» κι ἀπαραβίαστες ἀντίκες, κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ τὰ κάψῃ, ὅπως διατάσσουν οἱ κανόνες τῶν συνόδων γιὰ τὰ ἐλαττωματικὰ ἢ ἐλλιπῆ ἢ τὰ πολὺ παλιωμένα ἀντίτυπα τῶν Ἁγίων Γραφῶν. τέτοια εἶναι τὰ κελεπούρια τῆς ἀρνητικῆς κριτικῆς ἐναντίον τῆς Βίβλου, χειρόγραφα τοῦ Δ΄ καὶ Ε΄ αἰῶνος, 01 02 03 04 05 06 καὶ λίγα μικρογράμματα ἀντίγραφά τους.

Ὅταν στὸ διάσημο χειρόγραφο φθάρηκε τὸ τελευταῖο κεφάλαιο, τὸ 74 (στήλη συμβατικῶς ἐδῶ ἀριθμούμενη ὡς 135), σὲ κάποιο ἀντίγραφο τὸ κενὸ «συμπληρώθηκε» μὲ τὴν ἀκόλουθη περίπου ἰσομεγέθη πλαστὴ προσθήκη·

Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἀμήν.

ἡ προσθήκη αὐτὴ διασώθηκε στὰ χειρόγραφα 019 044 099 0112 274^{ῶα} 579 καὶ στὶς μεταφράσεις ἰταλική, κοπτική, βοχαϊρική, συριακὴ πεσίττα. ἡ φρασεολογία δείχνει ὄψιμη· *...τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἀμήν.* εὐσεβίστικη ῥητορομανὴς θρησκογαργάρα παρακμιακοῦ καιροῦ. ὁ κοπτισμὸς *ἐξαπέστειλε***ν** *δι' αὐτῶν* δείχνει Αἴγυπτο. τὸ σκέτο *Ἰησοῦς* μετὰ τὴν ἀνάστασι δείχνει ἀρειανισμό (ἀντιπαράβαλε τὸ γνήσιο τοῦ Μρ 74 *ὁ μὲν οὖν Κύριος... τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος...*).

Ὅταν φθάρηκε ἡ προτελευταία στήλη (ἡ 134), σὲ κάποιο ἀντίγραφο τὸ κενὸ «συμπληρώθηκε» μὲ τὴν ἀκόλουθη ἰσομεγέθη πάλι πλαστὴ καὶ βαριὰ σόλοικη προσθήκη·

Κἀκεῖνοι ἀπελογοῦντο λέγοντες ὅτι Ὁ αἰὼν οὗτος τῆς ἀνομίας καὶ τῆς ἀπιστίας ὑπὸ τὸν σατανᾶν ἐστιν, ὁ μὴ ἐῶν τὰ ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἀκάθαρτα τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ καταλαβέσθαι δύναμιν. διὰ τοῦτο Ἀποκάλυψόν σου τὴν δικαιοσύνην ἤδη, ἐκεῖνοι ἔλεγον τῷ Χριστῷ, καὶ ὁ Χριστὸς ἐκείνοις προσέλεγεν ὅτι Πεπλήρωται ὁ ὅρος τῶν ἐτῶν τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ, ἀλλὰ ἐγγίζει ἄλλα δεινά, καὶ ὑπὲρ ὧν ἐγὼ ἁμαρτησάντων παρεδόθην εἰς θάνατον, ἵνα ὑποστρέψωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ μηκέτι ἁμαρτάνωσιν· ἵνα τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ πνευματικὴν καὶ ἄφθαρτον τῆς δικαιοσύνης δόξαν κληρονομήσωσιν. ἀλλὰ...

οἱ χοντροὶ σολοικισμοὶ δείχνουν πάλι Αἴγυπτο, σὲ μεταγενέστερο χρόνο, καὶ οἱ θρησκογαργάρες ἀκόμη πιὸ παρακμιακὸ καιρό. ἡ προσθήκη διασῴζεται πάλι στὸ χειρόγραφο 032 καὶ σὲ μερικὰ μικρογράμματα.

Ὅταν φθάρηκε καὶ ἡ τρίτη ἀπὸ τὸ τέλος στήλη (133), γιὰ λόγους

εὐνοήτους δὲν ἔγινε καμμιὰ φαντασιωτικὴ προσθήκη, ἀλλ' ἐμφανίστηκε τὸ μεγάλο λευκὸ κενὸ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων ἀντιγράφων, τὸ ὁποῖο, ὅπου ἐν τέλει παρέμεινε ἀσυμπλήρωτο, κληρονομήθηκε στὰ χειρόγραφα ποὺ μνημόνευσα ὅτι κληρονομήθηκε.

Ἔχουμε δηλαδὴ τρία χρονικῶς διαδοχικὰ σκαλιὰ φθορᾶς τῆς κατακλεῖδος τοῦ Μάρκου καὶ τρεῖς ἀντίστοιχες καὶ χρονικῶς διαδοχικὲς ἀντιδράσεις τῶν ἀρχαίων, ἤτοι δύο πλαστὲς προσθῆκες γιὰ «συμπλήρωσι» κι ἕνα ἐκτεταμένο κι ἀσυμπλήρωτο κενό, τὸ καθένα περίπου ἰσομέγεθες μὲ τὴν ἀντίστοιχη φθορὰ κειμένου. καὶ ὅλα αὐτὰ μαρτυρημένα στὰ σῳζόμενα ἀρχαῖα χειρόγραφα.

Χιλιάδες βιβλικοὶ θεολόγαροι καὶ «κριτικοὶ» κι «ἑρμηνευταὶ» δὲν ἀντιλήφθηκαν τίποτε ἀπ' αὐτὲς τὶς τρεῖς κι ἀντίστοιχες χρονικῶς καὶ χωρητικῶς κλιμακώσεις τῆς φθορᾶς καὶ τῆς πλαστογραφικῆς «συμπληρώσεως», παρ' ὅλο ποὺ ὅλοι τους ἐπὶ αἰῶνες ζούληγαν τὶς μοῦρες των ἐπάνω στὶς ἔντυπες ἐκδόσεις μὲ τὰ εὔγλωττα ντοκουμέντα, ἀλλὰ γι' αὐτοὺς ἀπροσπέλαστα. ἔκαναν πολὺ καλά· πῶς ἀλλιῶς θὰ βλέπαμε πόσο βλᾶκες κι ἀγράμματοι καὶ κακοήθεις ψευδολόγοι εἶναι κι αὐτοὶ καὶ ὅσοι τοὺς παραδέχονται, ὅταν φαφλατίζουν ὅτι ἡ κατακλείδα τοῦ Μάρκου δὲν ἔχει μαρτυρίες ἐμφανίσεων τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ; γενικῶς οἱ μαρτυρίες τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου τοὺς ἐνοχλοῦν.

Ἐγὼ στὴν ἀρχὴ εἶχα δῆ 25 ἀπὸ τὰ «ἐπιφανέστερα» ὑπομνήματα στὸ Κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ἀλλοδαπῶν αἱρετικῶν καὶ Ἑλλήνων «ὀρθοδόξων» γραμμένα ἀπὸ τὸ 1905 μέχρι τὸ 2000, ἤτοι ἀναλυτικώτερα γραμμένα τὰ 9 ἀπὸ Ἄγγλους ἀγγλικανούς, τὰ 7 ἀπὸ Γερμανοὺς προτεστάντες, τὰ 3 ἀπὸ Γάλλους παπικούς, καὶ τὰ 6 ἀπὸ Ἕλληνες ὀρθοδοξούληδες ἀπολύτως ἐξαρτημένους καὶ γερὰ ἀγκιστρωμένους στὶς «ἀπόψεις» τῶν ἀλλοδαπῶν αἱρετικῶν, ἀκριβέστερα γενιτσάρους τῶν αἱρετικῶν καὶ ἀντιχρίστων. ὅλοι ἦταν βασισμένοι σὲ ἔντυπες «κριτικὲς» ἐκδόσεις, καὶ κανεὶς δὲν εἶχε πρόσβασι σὲ ἀρχαῖα χειρόγραφα. κι ὁ καθένας ἀναμασοῦσε τὰ μηρυκάσματα καὶ ξερατὰ τῶν προηγουμένων του. γι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἔγραψα ὅλους στὰ παλιά μου τὰ παπούτσια.

Ἐξήτασα καὶ τὶς ἐκδόσεις τῶν Β. Ἀντωνιάδου, Soden, Nestle, Tascer, Aland. ὁ Ἀντωνιάδης ἔχει τὴν κατακλεῖδα ἀκέραιη ὡς γνήσια. τοὺς ἄλλους δὲν τοὺς ἔκοβε νὰ κάνουν μιὰ ὄντως κριτικὴ ἔκδοσι κι ἔχουν τὴν κατακλεῖδα παραχαραγμένη κι ἀμφισβητούμενη. τοὺς πάει κουτὶ κάποια χωριάτικη παροιμία γιὰ εἰδικὸ μαγείρεμα. ὅσο γιὰ τοὺς δικούς μας, δὲν λέω τίποτε, γιατὶ εἶναι ἀξιολύπητοι.

Τὸ 1987 προμηθεύτηκα φωτογραφίες 62 ἀρχαίων χειρογράφων

τῶν αἰώνων 4ου-15ου, καὶ κατάλαβα τί συνέβη. ἔχω ἰδιαίτερο πίνακα τῶν 62 χειρογράφων τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Μάρκου τόσο στὴν κριτικὴ ἔκδοσι τοῦ κειμένου ὅσο καὶ στὴ μετάφρασί μου.

Τὸ «πρόβλημα» τῆς κατακλεῖδος τοῦ Μάρκου δὲν εἶναι πρόβλημα. διότι 2.200 χειρόγραφα τῶν Εὐαγγελίων τὴν ἔχουν ἀκέραιη. καὶ μόνο κάποια ἀποτεθειμένα ὡς ἐλαττωματικὰ δὲν τὴν ἔχουν. ἀκόμη κι ἂν τὴν εἶχαν 3 μόνο καὶ ὄψιμα χειρόγραφα, πάλι δὲν θὰ ἦταν πρόβλημα, ἀλλ' ἁπλῶς ζήτημα κριτικῆς ἐπιλογῆς τοῦ ἀκεραίου κειμένου. τὸ ἐξήτασα ὅμως, ἐπειδὴ διατυμπανίστηκε καὶ διασαλπίστηκε ὑπερβολικά, καθὼς ἡ πνιγόμενη στὴν ἀπελπισία της ἀπιστία καὶ κακοήθεια καὶ θρασύτης τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» «πιάνεται κι ἀπὸ τὰ μαλλιά της». κι ἐγὼ ἤθελα νὰ καταδείξω τὴν ἀπύθμενη ἀγραμματοσύνη καὶ κακοήθεια τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς» καὶ νὰ βάλω στουππὶ στὸ ἀπύλωτο στόμα της, ποὺ ἀφρίζει καὶ σαλιαρίζει σὰν τὸ λυσσασμένο σκυλί.

Καὶ τὸ ζήτημα δὲν ἀνήκει σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς τέσσερες κατηγορίες· ὀβελισμοί, συμπληρώσεις, ἀνατάξεις, διορθώσεις. γι' αὐτὸ τὸ τοποθέτησα ἐδῶ, στὸ τέλος καὶ τῶν τεσσάρων κριτικῶν ἐνεργειῶν μου. τὰ ἐλάχιστα ἐλαττωματικὰ χειρόγραφα τοῦ Μάρκου εἶναι ἡ ἀναντίρρητη ἀπόδειξι τῆς βλακείας κι ἀγραμματοσύνης καὶ κακοηθείας τῶν «βιβλικῶν θεολόγων» τῆς ἀρνητικῆς «κριτικῆς»· ντοκουμέντο - θησαυρός.

Μρ 72,1-73,4. Χειρόγραφο Washington /DC, Smithsonian Institution, Freer Gallery of Art 19 06.274, σ. 370, τοῦ Δ΄ αἰῶνος (= W ἢ 032).

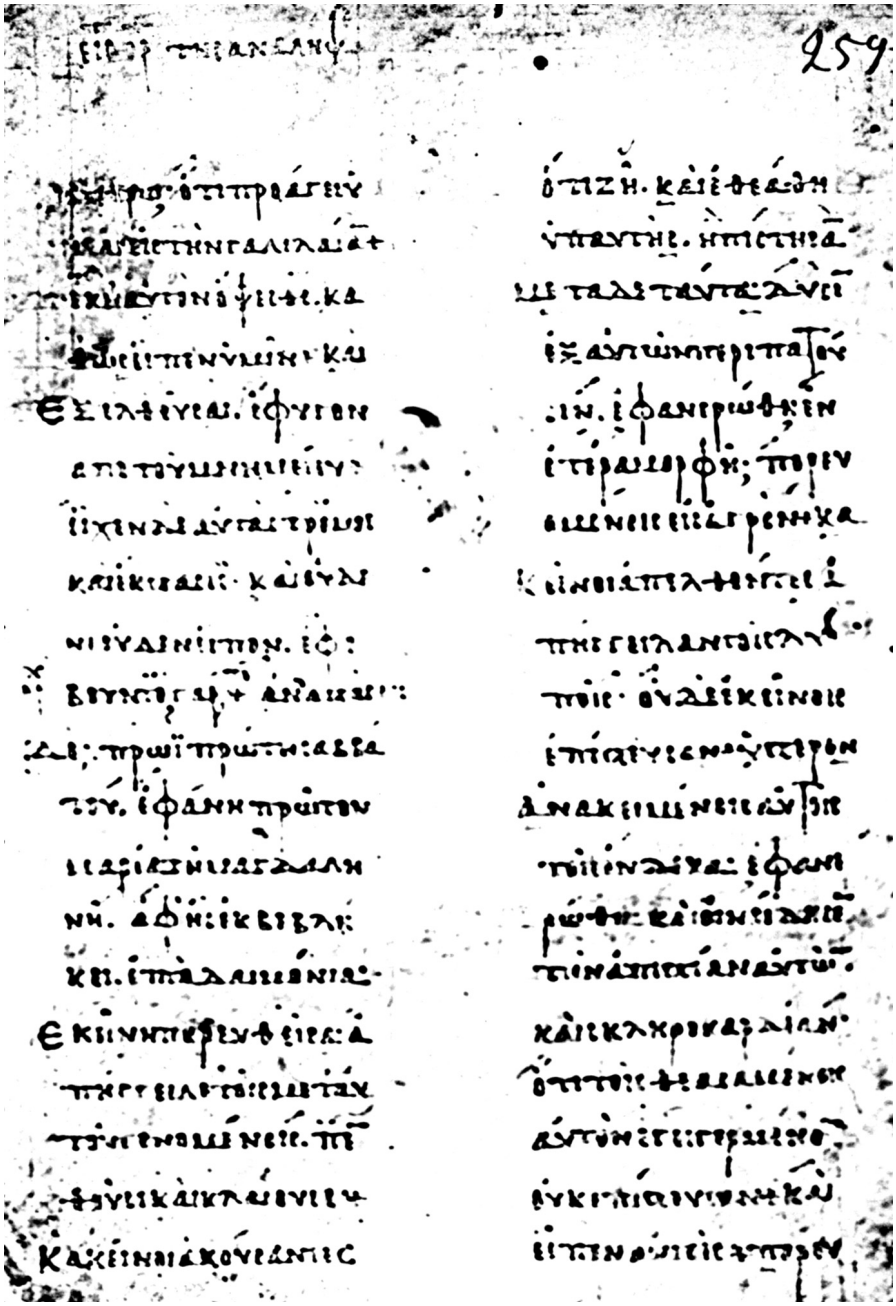

Χειρόγραφο Μονῆς Διονυσίου 10 (045 ἢ Ω) τοῦ 8^{ου} αἰῶνος, σελ. 259-260.

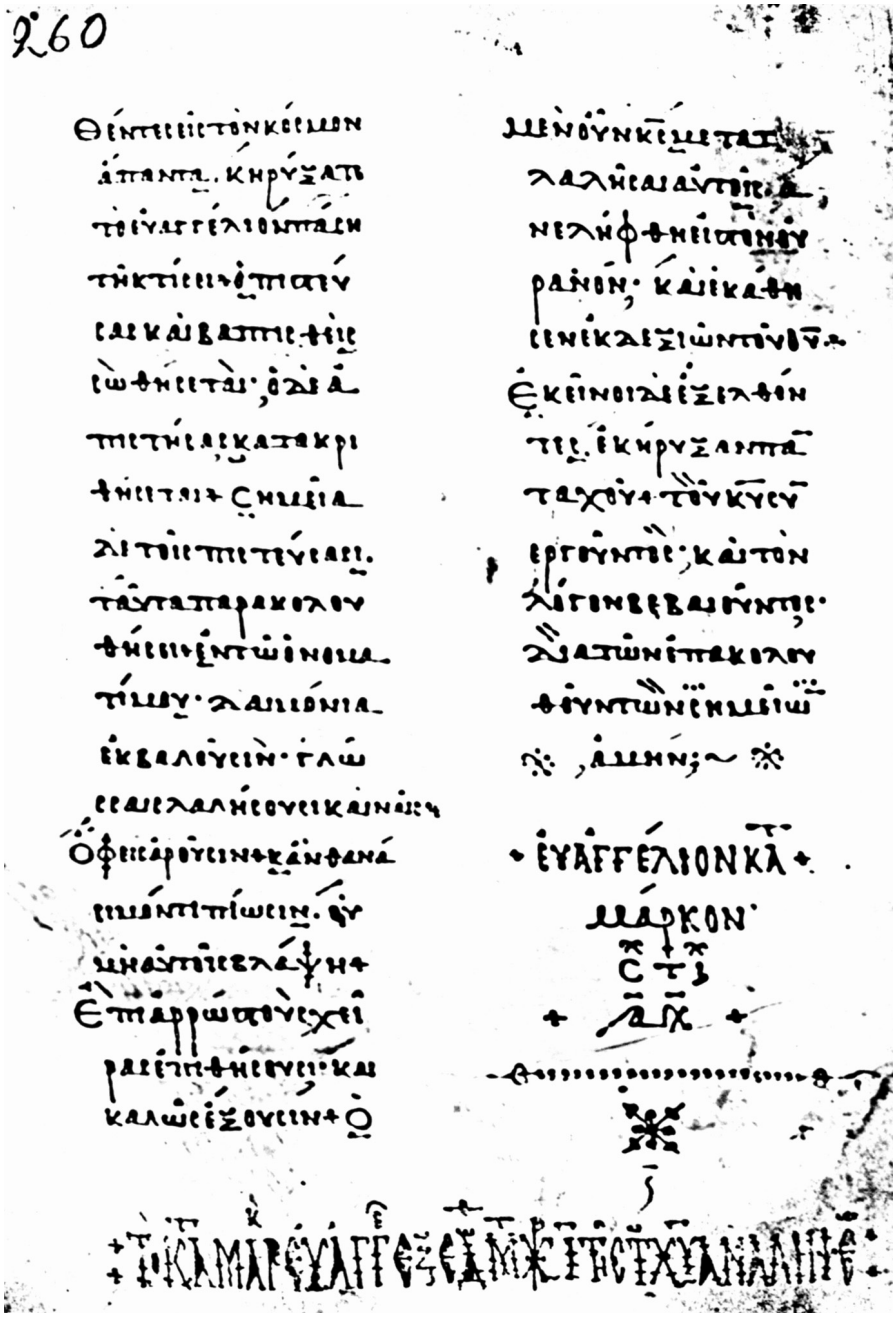

Χειρόγραφο Μονῆς Διονυσίου 10 (045 ἢ Ω) τοῦ 8^{ου} αἰῶνος, σελ. 259-260.

αὐτόν· ἀμφὶ τοῦ· ἵνα τοῦ τοῖς μα
θηταῖς αὐτοῦ καὶ τῶ πατρῶ· ὅτι προ
φῆται ἐμάστιγον τὴν γαμελαίαν· ἐκ ἑαυτῶ
ὁ υἱός· καθὼς ἔνομεν· καὶ ὀξὺ λ
θοῦσαι· ὅφ ἐγένετο ἀπὸ τοῦ μνημείου·
ἔχει δὲ ἀυτὸς τρόμος καὶ ἔκστασις·
καὶ οὐδὲν οὐδὲν ἔνεν· ὅφ ἐφοβοῦν
τὸ γὰρ· ἀμαρτὰς δὲ τὸν ἰὸν τὸν πόν
τον αὐτοῦ· ὅφ ἀφὶ τὸν μαρία
τὴν μαγδαληνὴν· ἀφ' οὗ ἐκβεβλήκει
ἑπτὰ δαιμόνια· ἐκείνη τὸν ἀνθρῶπον·
ἀυτὴ ἦλθε τοῖς μετὰ αὐτοῦ γενομέ
νοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσι· καὶ
κεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐ
θεάθη ὑπ' αὐτῆς· οὐ πίστευσαν· με
τὰ δὲ ταῦτα δύο ἐξ αὐτῶν πο
ρευόμενοι· ὅφ ἀμφότεροι ἔνεν ἀγρόν·
καὶ κείνοι ἀπεστάλθεν τὸν αὐτὴν ἦλ
λαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις
ἐπίστευσαν· ὕστερον ἀνακειμένοις
αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα· ὅφ ἀνεφάνη·
καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν
καὶ σκληροκαρδίαν· ὅτι τοῖς θε

Χειρόγραφο Vaticanum graecum 1229 (143) τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, φ. 127^{v}-128.

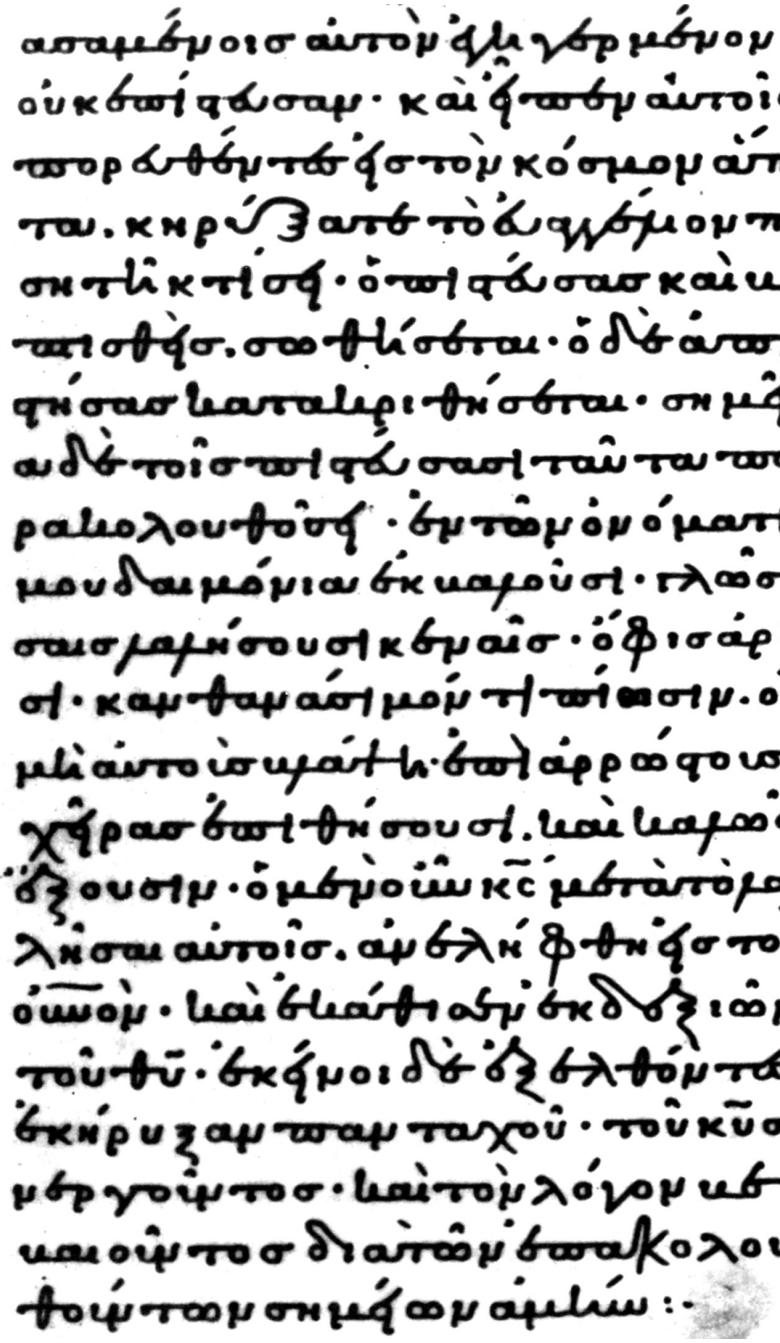

Χειρόγραφο Vaticanum graecum 1229 (143) τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, φ. 127^{v}-128.

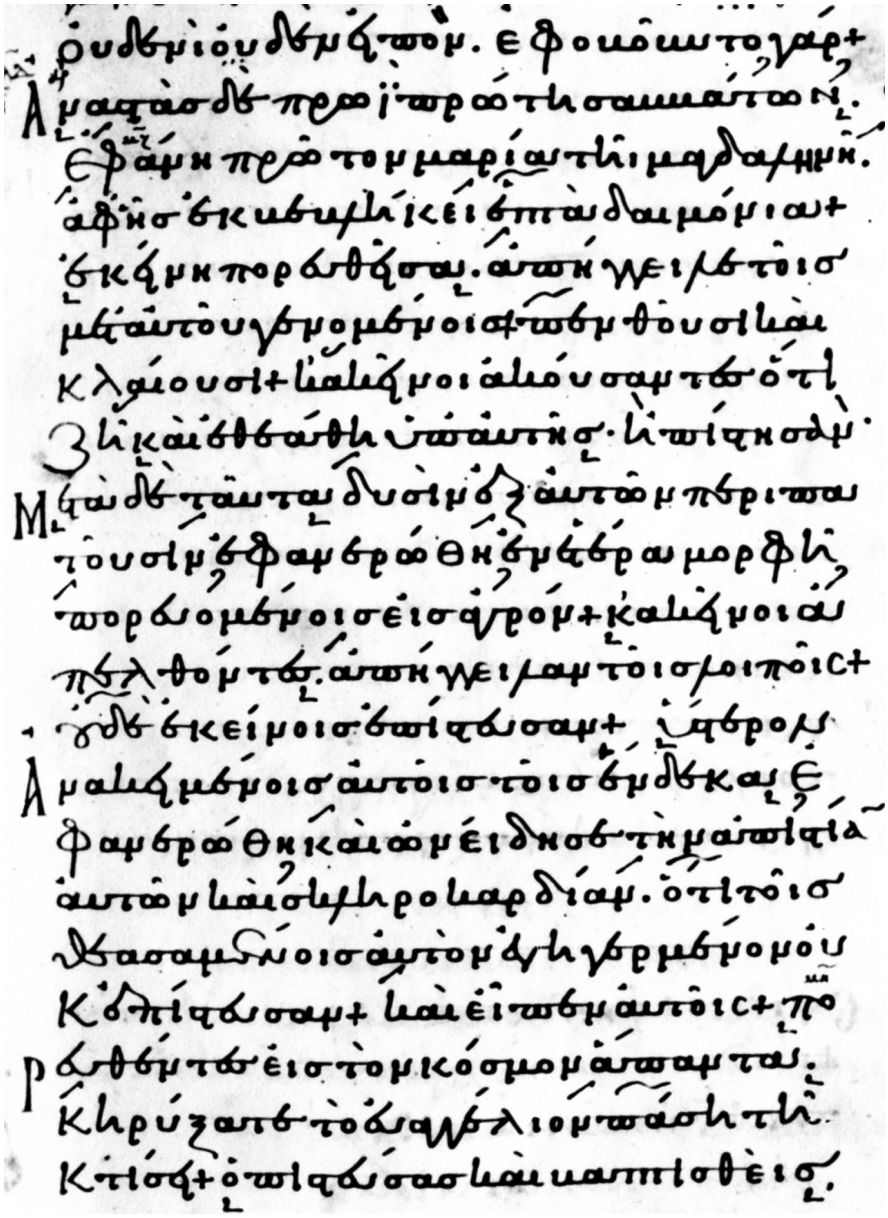

Χειρόγραφο Parisinum graecum 230 (12) τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, σελ. 290-291.

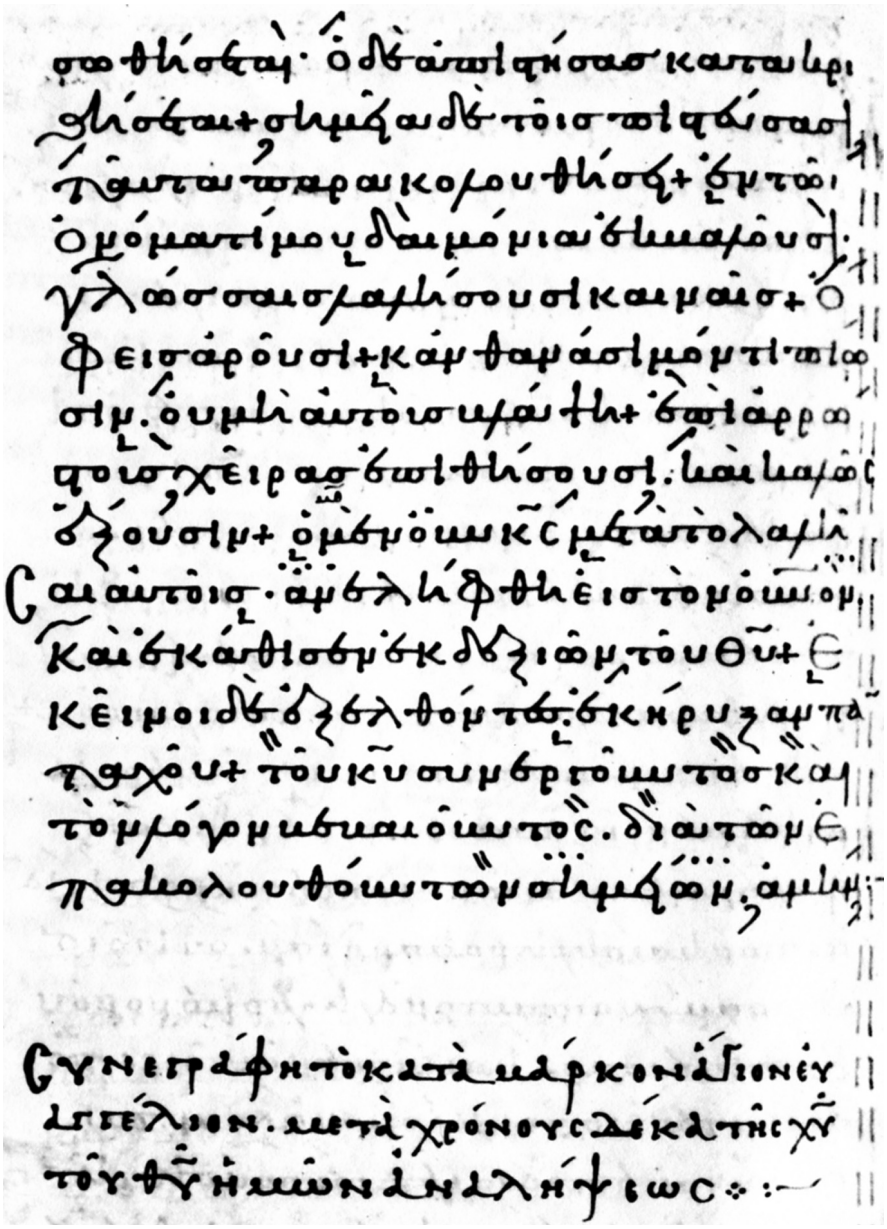

Χειρόγραφο Parisinum graecum 230 (12) τοῦ 11ου αἰῶνος, σελ. 290-291.

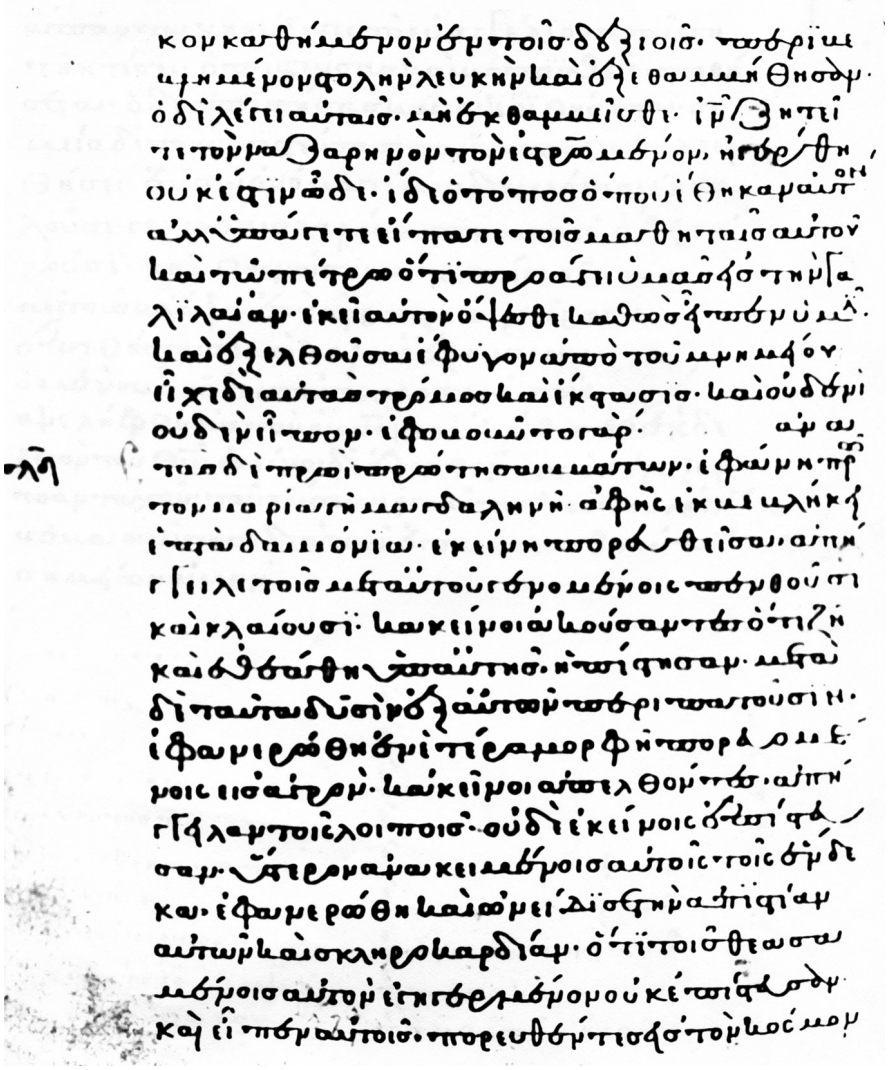

Χειρόγραφο Μονῆς Ζωγράφου 4 (987) τοῦ 12^{ου} αἰῶνος, φ. 82^{v}-83.

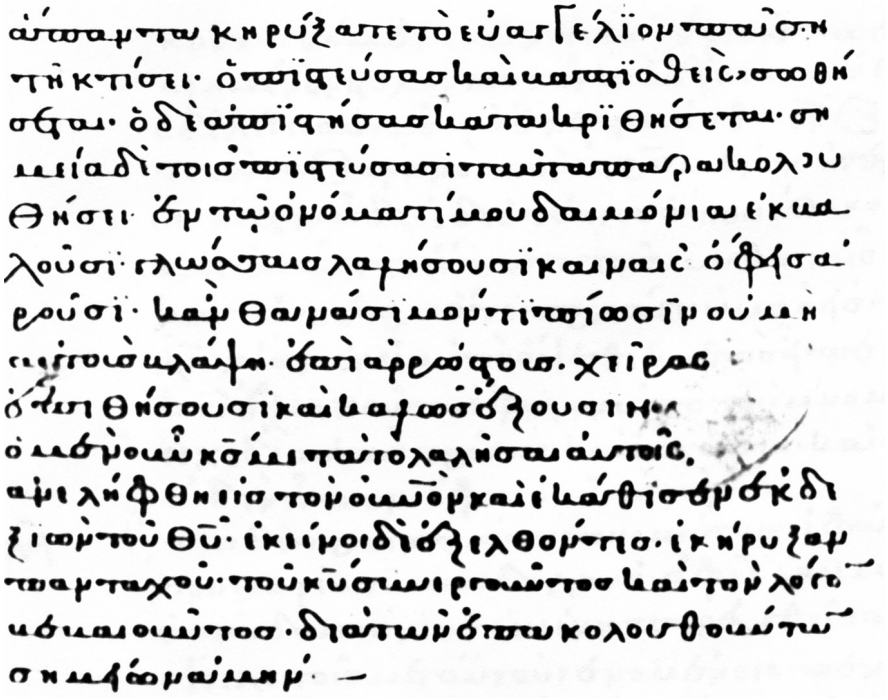

Χειρόγραφο Μονῆς Ζωγράφου 4 (987) τοῦ 12^{ου} αἰῶνος, φ. 82^{v}-83.

Τὸ Εὑρετήριο καὶ τῶν 4 τόμων τῆς Εἰσαγωγῆς στὴ Βίβλο βρίσκεται στὸ τέλος τοῦ τετάρτου τόμου.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἐκτυπώθηκε στὶς 21 - 12 - 2020

«ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΙΚΗ» ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ - ΤΣΟΛΕΡΙΔΗ Ο.Ε
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΟΦΦΣΕΤ
ΑΧΕΛΩΟΥ 6 - ΤΗΛ.: (2310) 542940, 522503 - FAX: 542940 - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ